Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

ନମୋ ତସ୍ସ ଭଗଵତୋ ଅରହତୋ ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧସ୍ସ

ଖୁଦ୍ଦକନିକାଯେ

ଜାତକ-ଅଟ୍ଠକଥା

(ସତ୍ତମୋ ଭାଗୋ)

୨୨। ମହାନିପାତୋ

[୫୪୩] ୬। ଭୂରିଦତ୍ତଜାତକଵଣ୍ଣନା

ନଗରକଣ୍ଡଂ

ଯଂକିଞ୍ଚି ରତନଂ ଅତ୍ଥୀତି ଇଦଂ ସତ୍ଥା ସାଵତ୍ଥିଂ ଉପନିସ୍ସାଯ ଜେତଵନେ ଵିହରନ୍ତୋ ଉପୋସଥିକେ ଉପାସକେ ଆରବ୍ଭ କଥେସି। ତେ କିର ଉପୋସଥଦିଵସେ ପାତୋଵ ଉପୋସଥଂ ଅଧିଟ୍ଠାଯ ଦାନଂ ଦତ୍ଵା ପଚ୍ଛାଭତ୍ତଂ ଗନ୍ଧମାଲାଦିହତ୍ଥା ଜେତଵନଂ ଗନ୍ତ୍ଵା ଧମ୍ମସ୍ସଵନଵେଲାଯ ଏକମନ୍ତଂ ନିସୀଦିଂସୁ। ସତ୍ଥା ଧମ୍ମସଭଂ ଆଗନ୍ତ୍ଵା ଅଲଙ୍କତବୁଦ୍ଧାସନେ ନିସୀଦିତ୍ଵା ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘଂ ଓଲୋକେତ୍ଵା ଭିକ୍ଖୁଆଦୀସୁ ପନ ଯେ ଆରବ୍ଭ ଧମ୍ମକଥା ସମୁଟ୍ଠାତି, ତେହି ସଦ୍ଧିଂ ତଥାଗତା ସଲ୍ଲପନ୍ତି, ତସ୍ମା ଅଜ୍ଜ ଉପାସକେ ଆରବ୍ଭ ପୁବ୍ବଚରିଯପଟିସଂଯୁତ୍ତା ଧମ୍ମକଥା ସମୁଟ୍ଠହିସ୍ସତୀତି ଞତ୍ଵା ଉପାସକେହି ସଦ୍ଧିଂ ସଲ୍ଲପନ୍ତୋ ‘‘ଉପୋସଥିକତ୍ଥ, ଉପାସକା’’ତି ଉପାସକେ ପୁଚ୍ଛିତ୍ଵା ‘‘ଆମ, ଭନ୍ତେ’’ତି ଵୁତ୍ତେ ‘‘ସାଧୁ, ଉପାସକା, କଲ୍ଯାଣଂ ଵୋ କତଂ, ଅପିଚ ଅନଚ୍ଛରିଯଂ ଖୋ ପନେତଂ, ଯଂ ତୁମ୍ହେ ମାଦିସଂ ବୁଦ୍ଧଂ ଓଵାଦଦାଯକଂ ଆଚରିଯଂ ଲଭନ୍ତା ଉପୋସଥଂ କରେଯ୍ଯାଥ। ପୋରାଣପଣ୍ଡିତା ପନ ଅନାଚରିଯକାପି ମହନ୍ତଂ ଯସଂ ପହାଯ ଉପୋସଥଂ କରିଂସୁଯେଵା’’ତି ଵତ୍ଵା ତେହି ଯାଚିତୋ ଅତୀତଂ ଆହରି।

ଅତୀତେ ବାରାଣସିଯଂ ବ୍ରହ୍ମଦତ୍ତୋ ନାମ ରାଜା ରଜ୍ଜଂ କାରେନ୍ତୋ ପୁତ୍ତସ୍ସ ଉପରଜ୍ଜଂ ଦତ୍ଵା ତସ୍ସ ମହନ୍ତଂ ଯସଂ ଦିସ୍ଵା ‘‘ରଜ୍ଜମ୍ପି ମେ ଗଣ୍ହେଯ୍ଯା’’ତି ଉପ୍ପନ୍ନାସଙ୍କୋ ‘‘ତାତ, ତ୍ଵଂ ଇତୋ ନିକ୍ଖମିତ୍ଵା ଯତ୍ଥ ତେ ରୁଚ୍ଚତି, ତତ୍ଥ ଵସିତ୍ଵା ମମ ଅଚ୍ଚଯେନ କୁଲସନ୍ତକଂ ରଜ୍ଜଂ ଗଣ୍ହାହୀ’’ତି ଆହ। ସୋ ‘‘ସାଧୂ’’ତି ସମ୍ପଟିଚ୍ଛିତ୍ଵା ପିତରଂ ଵନ୍ଦିତ୍ଵା ନିକ୍ଖମିତ୍ଵା ଅନୁପୁବ୍ବେନ ଯମୁନଂ ଗନ୍ତ୍ଵା ଯମୁନାଯ ଚ ସମୁଦ୍ଦସ୍ସ ଚ ପବ୍ବତସ୍ସ ଚ ଅନ୍ତରେ ପଣ୍ଣସାଲଂ ମାପେତ୍ଵା ଵନମୂଲଫଲାହାରୋ ପଟିଵସତି। ତଦା ସମୁଦ୍ଦସ୍ସ ହେଟ୍ଠିମେ ନାଗଭଵନେ ଏକା ମତପତିକା ନାଗମାଣଵିକା ଅଞ୍ଞାସଂ ସପତିକାନଂ ଯସଂ ଓଲୋକେତ୍ଵା କିଲେସଂ ନିସ୍ସାଯ ନାଗଭଵନା ନିକ୍ଖମିତ୍ଵା ସମୁଦ୍ଦତୀରେ ଵିଚରନ୍ତୀ ରାଜପୁତ୍ତସ୍ସ ପଦଵଲଞ୍ଜଂ ଦିସ୍ଵା ପଦାନୁସାରେନ ଗନ୍ତ୍ଵା ତଂ ପଣ୍ଣସାଲଂ ଅଦ୍ଦସ। ତଦା ରାଜପୁତ୍ତୋ ଫଲାଫଲତ୍ଥାଯ ଗତୋ ହୋତି। ସା ପଣ୍ଣସାଲଂ ପଵିସିତ୍ଵା କଟ୍ଠତ୍ଥରଣଞ୍ଚେଵ ସେସପରିକ୍ଖାରେ ଚ ଦିସ୍ଵା ଚିନ୍ତେସି ‘‘ଇଦଂ ଏକସ୍ସ ପବ୍ବଜିତସ୍ସ ଵସନଟ୍ଠାନଂ, ଵୀମଂସିସ୍ସାମି ନଂ ‘ସଦ୍ଧାଯ ପବ୍ବଜିତୋ ନୁ ଖୋ ନୋ’ତି, ସଚେ ହି ସଦ୍ଧାଯ ପବ୍ବଜିତୋ ଭଵିସ୍ସତି ନେକ୍ଖମ୍ମାଧିମୁତ୍ତୋ, ନ ମେ ଅଲଙ୍କତସଯନଂ ସାଦିଯିସ୍ସତି। ସଚେ କାମାଭିରତୋ ଭଵିସ୍ସତି, ନ ସଦ୍ଧାପବ୍ବଜିତୋ, ମମ ସଯନସ୍ମିଂଯେଵ ନିପଜ୍ଜିସ୍ସତି। ଅଥ ନଂ ଗହେତ୍ଵା ଅତ୍ତନୋ ସାମିକଂ କତ୍ଵା ଇଧେଵ ଵସିସ୍ସାମୀ’’ତି। ସା ନାଗଭଵନଂ ଗନ୍ତ୍ଵା ଦିବ୍ବପୁପ୍ଫାନି ଚେଵ ଦିବ୍ବଗନ୍ଧେ ଚ ଆହରିତ୍ଵା ଦିବ୍ବପୁପ୍ଫସଯନଂ ସଜ୍ଜେତ୍ଵା ପଣ୍ଣସାଲାଯଂ ପୁପ୍ଫୂପହାରଂ କତ୍ଵା ଗନ୍ଧଚୁଣ୍ଣଂ ଵିକିରିତ୍ଵା ପଣ୍ଣସାଲଂ ଅଲଙ୍କରିତ୍ଵା ନାଗଭଵନମେଵ ଗତା।

ରାଜପୁତ୍ତୋ ସାଯନ୍ହସମଯଂ ଆଗନ୍ତ୍ଵା ପଣ୍ଣସାଲଂ ପଵିଟ୍ଠୋ ତଂ ପଵତ୍ତିଂ ଦିସ୍ଵା ‘‘କେନ ନୁ ଖୋ ଇମଂ ସଯନଂ ସଜ୍ଜିତ’’ନ୍ତି ଫଲାଫଲଂ ପରିଭୁଞ୍ଜିତ୍ଵା ‘‘ଅହୋ ସୁଗନ୍ଧାନି ପୁପ୍ଫାନି, ମନାପଂ ଵତ କତ୍ଵା ସଯନଂ ପଞ୍ଞତ୍ତ’’ନ୍ତି ନ ସଦ୍ଧାପବ୍ବଜିତଭାଵେନ ସୋମନସ୍ସଜାତୋ ପୁପ୍ଫସଯନେ ପରିଵତ୍ତିତ୍ଵା ନିପନ୍ନୋ ନିଦ୍ଦଂ ଓକ୍କମିତ୍ଵା ପୁନଦିଵସେ ସୂରିଯୁଗ୍ଗମନେ ଉଟ୍ଠାଯ ପଣ୍ଣସାଲଂ ଅସମ୍ମଜ୍ଜିତ୍ଵା ଫଲାଫଲତ୍ଥାଯ ଅଗମାସି। ନାଗମାଣଵିକା ତସ୍ମିଂ ଖଣେ ଆଗନ୍ତ୍ଵା ମିଲାତାନି ପୁପ୍ଫାନି ଦିସ୍ଵା ‘‘କାମାଧିମୁତ୍ତୋ ଏସ, ନ ସଦ୍ଧାପବ୍ବଜିତୋ, ସକ୍କା ନଂ ଗଣ୍ହିତୁ’’ନ୍ତି ଞତ୍ଵା ପୁରାଣପୁପ୍ଫାନି ନୀହରିତ୍ଵା ଅଞ୍ଞାନି ପୁପ୍ଫାନି ଆହରିତ୍ଵା ତଥେଵ ନଵପୁପ୍ଫସଯନଂ ସଜ୍ଜେତ୍ଵା ପଣ୍ଣସାଲଂ ଅଲଙ୍କରିତ୍ଵା ଚଙ୍କମେ ପୁପ୍ଫାନି ଵିକିରିତ୍ଵା ନାଗଭଵନମେଵ ଗତା। ସୋ ତଂ ଦିଵସମ୍ପି ପୁପ୍ଫସଯନେ ସଯିତ୍ଵା ପୁନଦିଵସେ ଚିନ୍ତେସି ‘‘କୋ ନୁ ଖୋ ଇମଂ ପଣ୍ଣସାଲଂ ଅଲଙ୍କରୋତୀ’’ତି? ସୋ ଫଲାଫଲତ୍ଥାଯ ଅଗନ୍ତ୍ଵା ପଣ୍ଣସାଲତୋ ଅଵିଦୂରେ ପଟିଚ୍ଛନ୍ନୋ ଅଟ୍ଠାସି। ଇତରାପି ବହୂ ଗନ୍ଧେ ଚେଵ ପୁପ୍ଫାନି ଚ ଆଦାଯ ଅସ୍ସମପଦଂ ଅଗମାସି। ରାଜପୁତ୍ତୋ ଉତ୍ତମରୂପଧରଂ ନାଗମାଣଵିକଂ ଦିସ୍ଵାଵ ପଟିବଦ୍ଧଚିତ୍ତୋ ଅତ୍ତାନଂ ଅଦସ୍ସେତ୍ଵା ତସ୍ସା ପଣ୍ଣସାଲଂ ପଵିସିତ୍ଵା ସଯନଂ ସଜ୍ଜନକାଲେ ପଵିସିତ୍ଵା ‘‘କାସି ତ୍ଵ’’ନ୍ତି ପୁଚ୍ଛି। ‘‘ଅହଂ ନାଗମାଣଵିକା,

ସାମୀ’’ତି। ‘‘ସସାମିକା ଅସ୍ସାମିକାସୀ’’ତି। ‘‘ସାମି, ଅହଂ ପୁବ୍ବେ ସସାମିକା, ଇଦାନି ପନ ଅସ୍ସାମିକା ଵିଧଵା’’। ‘‘ତ୍ଵଂ ପନ କହଂ ଵାସିକୋସୀ’’ତି? ‘‘ଅହଂ ବାରାଣସିରଞ୍ଞୋ ପୁତ୍ତୋ ବ୍ରହ୍ମଦତ୍ତକୁମାରୋ ନାମ’’। ‘‘ତ୍ଵଂ ନାଗଭଵନଂ ପହାୟ କସ୍ମା ଇଧ ଵିଚରସୀ’’ତି? ‘‘ସାମି, ଅହଂ ତତ୍ଥ ସସାମିକାନଂ ନାଗମାଣଵିକାନଂ ଯସଂ ଓଲୋକେତ୍ଵା କିଲେସଂ ନିସ୍ସାୟ ଉକ୍କଣ୍ଠିତ୍ଵା ତତୋ ନିକ୍ଖମିତ୍ଵା ସାମିକଂ ପରିଯେସନ୍ତୀ ଵିଚରାମୀ’’ତି। ‘‘ତେନ ହି ଭଦ୍ଦେ, ସାଧୁ, ଅହମ୍ପି ନ ସବ୍ବାୟ ପବ୍ବଜିତୋ, ପିତରା ପନ ମେ ନୀହରିତତ୍ତା ଇଧ ଵସାମି, ତ୍ଵଂ ମା ଚିନ୍ତୟି, ଅହଂ ତେ ସାମିକୋ ଭଵିସ୍ସାମି, ଉଭୋପି ଇଧ ସମଗ୍ଗଵାସଂ ଵସିସ୍ସାମା’’ତି। ସା ‘‘ସାଧୂ’’ତି ସମ୍ପଟିଚ୍ଛି। ତତୋ ପଟ୍ଠାୟ ତେ ଉଭୋପି ତତ୍ଥେଵ ସମଗ୍ଗଵାସଂ ଵସିଂସୁ। ସା ଅତ୍ତନୋ ଆନୁଭାଵେନ ମହାରହଂ ଗେହଂ ମାପେତ୍ଵା ମହାରହଂ ପଲ୍ଲଙ୍କଂ ଆହରିତ୍ଵା ସୟନଂ ପଞ୍ଞପେସି। ତତୋ ପଟ୍ଠାୟ ମୂଲଫଲାଫଲଂ ନ ଖାଦି, ଦିବ୍ବଅନ୍ନପାନମେଵ ଭୁଞ୍ଜିତ୍ଵା ଜୀଵିକଂ କପ୍ପେସି।

ଅପରଭାଗେ ନାଗମାଣଵିକା ଗବ୍ଭଂ ପଟିଲଭିତ୍ଵା ପୁତ୍ତଂ ଵିଜାୟି, ସାଗରତୀରେ ଜାତତ୍ତା ତସ୍ସ ‘‘ସାଗରବ୍ରହ୍ମଦତ୍ତୋ’’ତି ନାମଂ କରିଂସୁ। ତସ୍ସ ପଦସା ଗମନକାଲେ ନାଗମାଣଵିକା ଧୀତରଂ ଵିଜାୟି, ତସ୍ସା ସମୁଦ୍ଦତୀରେ ଜାତତ୍ତା ‘‘ସମୁଦ୍ଦଜା’’ତି ନାମଂ କରିଂସୁ। ଅଥେକୋ ବାରାଣସିଵାସିକୋ ଵନଚରକୋ ତଂ ଠାନଂ ପତ୍ଵା କତପଟିସନ୍ଥାରୋ ରାଜପୁତ୍ତଂ ସଞ୍ଜାନିତ୍ଵା କତିପାହଂ ତତ୍ଥ ଵସିତ୍ଵା ‘‘ଦେଵ, ଅହଂ ତୁମ୍ହାକଂ ଇଧ ଵସନଭାଵଂ ରାଜକୁଲସ୍ସ ଆରୋଚେସ୍ସାମୀ’’ତି ତଂ ଵନ୍ଦିତ୍ଵା ନିକ୍ଖମିତ୍ଵା ନଗରଂ ଅଗମାସି। ତଦା ରାଜା କାଲମକାସି। ଅମଚ୍ଚା ତସ୍ସ ସରୀରକିଚ୍ଚଂ କତ୍ଵା ସତ୍ତମେ ଦିଵସେ ସନ୍ନିପତିତ୍ଵା ‘‘ଅରାଜକଂ ରଜ୍ଜଂ ନାମ ନ ସଣ୍ଠାତି, ରାଜପୁତ୍ତସ୍ସ ଵସନଟ୍ଠାନଂ ଵା ଅତ୍ଥିଭାଵଂ ଵା ନ ଜାନାମ, ଫୁସ୍ସରଥଂ ଵିସ୍ସଜ୍ଜେତ୍ଵା ରାଜାନଂ ଗଣ୍ହିସ୍ସାମା’’ତି ମନ୍ତୟିଂସୁ। ତସ୍ମିଂ ଖଣେ ଵନଚରକୋ ନଗରଂ ପତ୍ଵା ତଂ କଥଂ ସୁତ୍ଵା ଅମଚ୍ଚାନଂ ସନ୍ତିକଂ ଗନ୍ତ୍ଵା ‘‘ଅହଂ ରାଜପୁତ୍ତସ୍ସ ସନ୍ତିକେ ତୟୋ ଚତ୍ତାରୋ ଦିଵସେ ଵସିତ୍ଵା ଆଗତୋମ୍ହୀ’’ତି ତଂ ପଵତ୍ତିଂ ଆଚିକ୍ଖି। ଅମଚ୍ଚା ତସ୍ସ ସକ୍କାରଂ କତ୍ଵା ତେନ ମଗ୍ଗନାୟକେନ ସଦ୍ଧିଂ ତତ୍ଥ ଗନ୍ତ୍ଵା କତପଟିସନ୍ଥାରା ରଞ୍ଞୋ କାଲକତଭାଵଂ ଆରୋଚେତ୍ଵା ‘‘ଦେଵ, ରଜ୍ଜଂ ପଟିପଜ୍ଜାହୀ’’ତି ଆହଂସୁ।

ସୋ ‘‘ନାଗମାଣଵିକାୟ ଚିତ୍ତଂ ଜାନିସ୍ସାମୀ’’ତି ତଂ ଉପସଙ୍କମିତ୍ଵା ‘‘ଭଦ୍ଦେ, ପିତା ମେ କାଲକତୋ, ଅମଚ୍ଚା ମୟ୍ହଂ ଛତ୍ତଂ ଉସ୍ସାପେତୁଂ ଆଗତା, ଗଚ୍ଛାମ, ଭଦ୍ଦେ, ଉଭୋପି ଦ୍ଵାଦସୟୋଜନିକାୟ ବାରାଣସିୟା ରଜ୍ଜଂ କାରେସ୍ସାମ, ତ୍ଵଂ ସୋଳସନ୍ନଂ ଇତ୍ଥିସହସ୍ସାନଂ ଜେଟ୍ଠିକା ଭଵିସ୍ସସୀ’’ତି ଆହ। ‘‘ସାମି, ନ ସକ୍କା ମୟା ଗନ୍ତୁ’’ନ୍ତି। ‘‘କିଂକାରଣା’’ତି? ‘‘ମୟଂ ଘୋରଵିସା ଖିପ୍ପକୋପା ଅପ୍ପମତ୍ତକେନପି କୁଜ୍ଝାମ, ସପତ୍ତିରୋସୋ ଚ ନାମ ଭାରିୟୋ। ସଚାହଂ କିଞ୍ଚି ଦିସ୍ଵା ଵା ସୁତ୍ଵା ଵା କୁଦ୍ଧା ଓଲୋକେସ୍ସାମି, ଭସ୍ମାମୁଟ୍ଠି ଵିୟ ଵିପ୍ପକିରିସ୍ସତି। ଇମିନା କାରଣେନ ନ ସକ୍କା ମୟା ଗନ୍ତୁ’’ନ୍ତି। ରାଜପୁତ୍ତୋ ପୁନଦିଵସେପି ଯାଚତେଵ। ଅଥ ନଂ ସା ଏଵମାହ – ‘‘ଅହଂ ତାଵ କେନଚି ପରିୟାୟେନ ନ ଗମିସ୍ସାମି, ଇମେ ପନ ମେ ପୁତ୍ତା ନାଗକୁମାରା ତଵ ସମ୍ଭଵେନ ଜାତତ୍ତା ମନୁସ୍ସଜାତିକା। ସଚେ ତେ ମୟି ସିନେହୋ ଅତ୍ଥି, ଇମେସୁ ଅପ୍ପମତ୍ତୋ ଭଵ। ଇମେ ଖୋ ପନ ଉଦକବୀଜକା ସୁଖୁମାଲା ମଗ୍ଗଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତା ଵାତାତପେନ କିଲମିତ୍ଵା ମରେୟ୍ୟୁଂ, ତସ୍ମା ଏକଂ ନାଵଂ ଖଣାପେତ୍ଵା ଉଦକସ୍ସ ପୂରାପେତ୍ଵା ତାୟ ଦ୍ଵେ ପୁତ୍ତକେ ଉଦକକୀଳଂ କୀଳାପେତ୍ଵା ନଗରେପି ଅନ୍ତୋଵତ୍ଥୁସ୍ମିଂୟେଵ ପୋକ୍ଖରଣିଂକାରେୟ୍ୟାସି, ଏଵଂ ତେ ନ କିଲମିସ୍ସନ୍ତୀ’’ତି।

ସା ଏଵଞ୍ଚ ପନ ଵତ୍ଵା ରାଜପୁତ୍ତଂ ଵନ୍ଦିତ୍ଵା ପଦକ୍ଖିଣଂ କତ୍ଵା ପୁତ୍ତକେ ଆଲିଙ୍ଗିତ୍ଵା ଥନନ୍ତରେ ନିପଜ୍ଜାପେତ୍ଵା ସୀସେ ଚୁମ୍ବିତ୍ଵା ରାଜପୁତ୍ତସ୍ସ ନିୟ୍ୟାଦେତ୍ଵା ରୋଦିତ୍ଵା କନ୍ଦିତ୍ଵା ତତ୍ଥେଵ ଅନ୍ତରଧାୟିତ୍ଵା ନାଗଭଵନଂ ଅଗମାସି। ରାଜପୁତ୍ତୋପି ଦୋମନସ୍ସପ୍ପତ୍ତୋ ଅସ୍ସୁପୁଣ୍ଣେହି ନେତ୍ତେହି ନିଵେସନା ନିକ୍ଖମିତ୍ଵା ଅକ୍ଖୀନି ପୁଞ୍ଛିତ୍ଵା ଅମଚ୍ଚେ ଉପସଙ୍କମି। ତେ ତଂ ତତ୍ଥେଵ ଅଭିସିଞ୍ଚିତ୍ଵା ‘‘ଦେଵ, ଅମ୍ହାକଂ ନଗରଂ ଗଚ୍ଛାମା’’ତି ଵଦିଂସୁ। ତେନ ହି ସୀଘଂ ନାଵଂ ଖଣିତ୍ଵା ସକଟଂ ଆରୋପେତ୍ଵା ଉଦକସ୍ସ ପୂରେତ୍ଵା ଉଦକପିଟ୍ଠେ ଵଣ୍ଣଗନ୍ଧସମ୍ପନ୍ନାନି ନାନାପୁପ୍ଫାନି ଵିକିରଥ, ମମ ପୁତ୍ତା ଉଦକବୀଜକା, ତେ ତତ୍ଥ କୀଳନ୍ତା ସୁଖଂ ଗମିସ୍ସନ୍ତୀ’’ତି। ଅମଚ୍ଚା ତଥା କରିଂସୁ। ରାଜା ବାରାଣସିଂ ପତ୍ଵା ଅଲଙ୍କତନଗରଂ ପଵିସିତ୍ଵା ସୋଳସସହସ୍ସାହି ନାଟକିତ୍ଥୀହି ଅମଚ୍ଚାଦୀହି ଚ ପରିଵୁତୋ ମହାତଲେ ନିସୀଦିତ୍ଵା ସତ୍ତାହଂ ମହାପାନଂ ପିଵିତ୍ଵା ପୁତ୍ତାନଂ ଅତ୍ଥାୟ ପୋକ୍ଖରଣିଂ କାରେସି। ତେ ନିବଦ୍ଧଂ ତତ୍ଥ କୀଳିଂସୁ।

ଅଥେକଦିଵସଂ ପୋକ୍ଖରଣିୟଂ ଉଦକେ ପଵେସିୟମାନେ ଏକୋ କଚ୍ଛପୋ ପଵିସିତ୍ଵା ନିକ୍ଖମନଟ୍ଠାନଂ ଅପସ୍ସନ୍ତୋ ପୋକ୍ଖରଣିତଲେ ନିପଜ୍ଜିତ୍ଵା ଦାରକାନଂ କୀଳନକାଲେ ଉଦକତୋ ଉଟ୍ଠାୟ ସୀସଂ ନୀହରିତ୍ଵା ତେ ଓଲୋକେତ୍ଵା ପୁନ ଉଦକେ ନିମୁଜ୍ଜି। ତେ ତଂ ଦିସ୍ଵା ଭୀତା ପିତୁ ସନ୍ତିକଂ ଗନ୍ତ୍ଵା ‘‘ତାତ, ପୋକ୍ଖରଣିୟଂ ଏକୋ ୟକ୍ଖୋ ଅମ୍ହେ ତାସେତୀ’’ତି ଆହଂସୁ। ରାଜା ‘‘ଗଚ୍ଛଥ ନଂ ଗଣ୍ହଥା’’ତି ପୁରିସେ ଆଣାପେସି। ତେ ଜାଲଂ ଖିପିତ୍ଵା କଚ୍ଛପଂ ଆଦାୟ ରଞ୍ଞୋ ଦସ୍ସେସୁଂ। କୁମାରା ତଂ ଦିସ୍ଵା ‘‘ଏସ, ତାତ, ପିସାଚୋ’’ତି ଵିରଵିଂସୁ। ରାଜା ପୁତ୍ତସିନେହେନ କଚ୍ଛପସ୍ସ କୁଜ୍ଝିତ୍ଵା ‘‘ଗଚ୍ଛଥସ୍ସ କମ୍ମକାରଣଂ କରୋଥା’’ତି ଆଣାପେସି। ତତ୍ର ଏକଚ୍ଚେ ‘‘ଅୟଂ ରାଜଵେରିକୋ, ଏତଂ ଉଦୁକ୍ଖଲେ ମୁସଲେହି ଚୁଣ୍ଣଵିଚୁଣ୍ଣଂ କାତୁଂ ଵଟ୍ଟତୀ’’ତି ଆହଂସୁ, ଏକଚ୍ଚେ ‘‘ତୀହି ପାକେହି ପଚିତ୍ଵା ଖାଦିତୁଂ’’, ଏକଚ୍ଚେ ‘‘ଅଙ୍ଗାରେସୁ ଉତ୍ତାପେତୁଂ,’’ ଏକଚ୍ଚେ ‘‘ଅନ୍ତୋକଟାହେୟେଵ ନଂ ପଚିତୁଂ ଵଟ୍ଟତୀ’’ତି ଆହଂସୁ। ଏକୋ ପନ ଉଦକଭୀରୁକୋ ଅମଚ୍ଚୋ ‘‘ଇମଂ ୟମୁନାୟ ଆଵଟ୍ଟେ ଖିପିତୁଂ ଵଟ୍ଟତି, ସୋ ତତ୍ଥ ମହାଵିନାସଂ ପାପୁଣିସ୍ସତି। ଏଵରୂପା ହିସ୍ସ କମ୍ମକାରଣା ନତ୍ଥୀ’’ତି ଆହ। କଚ୍ଛପୋ ତସ୍ସ କଥଂ ସୁତ୍ଵା ସୀସଂ ନୀହରିତ୍ଵା ଏଵମାହ – ‘‘ଅମ୍ଭୋ, କିଂ ତେ ମୟା ଅପରାଧୋ କତୋ, କେନ ମଂ

ଏଓରୂପଂ କମ୍ମକାରଣଂ ୱିଚାରେସି। ମଯା ହି ସଦ୍ଧା ଇତରା କମ୍ମକାରଣା ସହିତୁଂ, ଅଯଂ ପନ ଅତିକକ୍ଖଳଓ, ମା ଏୱଂ ଅୱଚା’’ତି। ତଂ ସୁତ୍ୱା ରାଜା ‘‘ଇମଂ ଏତଦେୱ କାରେତୁଂ ୱଟ୍ଟତୀ’’ତି ଯମୁନାଯ ଆୱଟ୍ଟେ ଖିପାପେସି। ପୁରିସୋ ତଥା ଅକାସି। ସୋ ଏକଂ ନାଗଭୱନଗାମିଂ ଉଦକୱାହଂ ପତ୍ୱା ନାଗଭୱନଂ ଅଗମାସି।

ଅଥ ନଂ ତସ୍ମିଂ ଉଦକୱାହେ କୀଳଅନ୍ତା ଧତରଟ୍ଠନାଗରଞ୍ଞୋ ପୁତ୍ତା ନାଗମାଣୱକା ଦିସ୍ୱା ‘‘ଗଣ୍ହଥ ନଂ ଦାସ’’ନ୍ତି ଆହଂସୁ। ସୋ ଚିନ୍ତେସି ‘‘ଅହଂ ବାରାଣସିରଞ୍ଞୋ ହତ୍ଥା ମୁଚ୍ଚିତ୍ୱା ଏୱରୂପାନଂ ଫରୁସାନଂ ନାଗାନଂ ହତ୍ଥଂ ପତ୍ତୋ, କେନ ନୁ ଖୋ ଉପାଯେନ ମୁଚ୍ଚେଯ୍ଯ’’ନ୍ତି। ସୋ ‘‘ଅତ୍ଥେସୋ ଉପାଯୋ’’ତି ମୁସାୱାଦଂ କତ୍ୱା ‘‘ତୁମ୍ହେ ଧତରଟ୍ଠସ୍ସ ନାଗରଞ୍ଞୋ ସନ୍ତକା ହୁତ୍ୱା କସ୍ମା ଏୱଂ ୱଦେଥ, ଅହଂ ଚିତ୍ତଚୂଳଓ ନାମ କଚ୍ଛପୋ ବାରାଣସିରଞ୍ଞୋ ଦୂତୋ, ଧତରଟ୍ଠସ୍ସ ସନ୍ତିକଂ ଆଗତୋ, ଅମ୍ହାକଂ ରାଜା ଧତରଟ୍ଠସ୍ସ ଧୀତରଂ ଦାତୁକାମୋ ମଂ ପହିଣି, ତସ୍ସ ମଂ ଦସ୍ସେଥା’’ତି ଆହ। ତେ ସୋମନସ୍ସଜାତା ତଂ ଆଦାଯ ରଞ୍ଞୋ ସନ୍ତିକଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ତମତ୍ଥଂ ଆରୋଚେସୁଂ। ରାଜା ‘‘ଆନେଥ ନ’’ନ୍ତି ତଂ ପକ୍କୋସାପେତ୍ୱା ଦିସ୍ୱାୱ ଅନତ୍ତମନୋ ହୁତ୍ୱା ‘‘ଏୱଂ ଲାମକସରୀରୋ ଦୂତକମ୍ମଂ କାତୁଂ ନ ସକ୍କୋତୀ’’ତି ଆହ। ତଂ ସୁତ୍ୱା କଚ୍ଛପୋ ‘‘କିଂ ପନ, ମହାରାଜ, ଦୂତେହି ନାମ ତାଲପ୍ପମାଣେହି ଭୱିତବ୍ବଂ, ସରୀରଞ୍ହି ଖୁଦ୍ଦକଂ ୱା ମହନ୍ତଂ ୱା ଅପ୍ପମାଣଂ, ଗତଗତଟ୍ଠାନେ କମ୍ମନିପ୍ଫାଦନମେୱ ପମାଣଂ। ମହାରାଜ, ଅମ୍ହାକଂ ରଞ୍ଞୋ ବହୂ ଦୂତା। ଥଲେ କମ୍ମଂ ମନୁସ୍ସା କରୋନ୍ତି, ଆକାସେ ପକ୍ଖିନୋ, ଉଦକେ ଅହମେୱ। ଅହଞ୍ହି ଚିତ୍ତଚୂଳଓ ନାମ କଚ୍ଛପୋ ଠାନନ୍ତରପ୍ପତ୍ତୋ ରାଜୱଲ୍ଲଭୋ, ମା ମଂ ପରିଭାସଥା’’ତି ଅତ୍ତନୋ ଗୁଣଂ ୱଣ୍ଣେସି। ଅଥ ନଂ ଧତରଟ୍ଠୋ ପୁଚ୍ଛି ‘‘କେନ ପନତ୍ଥେନ ରଞ୍ଞା ପେସିତୋସୀ’’ତି। ମହାରାଜ, ରାଜା ମଂ ଏୱମାହ ‘‘ମଯା ସକଲଜମ୍ବୁଦୀପେ ରାଜୂହି ସଦ୍ଧିଂ ମିତ୍ତଧମ୍ମୋ କତୋ, ଇଦାନି ଧତରଟ୍ଠେନ ନାଗରଞ୍ଞା ସଦ୍ଧିଂ ମିତ୍ତଧମ୍ମଂ କାତୁଂ ମମ ଧୀତରଂ ସମୁଦ୍ଦଜଂ ଦମ୍ମୀ’’ତି ୱତ୍ୱା ମଂ ପହିଣି। ‘‘ତୁମ୍ହେ ପପଞ୍ଚଂ ଅକତ୍ୱା ମଯା ସଦ୍ଧିଂଯେୱ ପୁରିସଂ ପେସେତ୍ୱା ଦିୱସଂ ୱୱତ୍ଥପେତ୍ୱା ଦାରିକଂ ଗଣ୍ହଥା’’ତି। ସୋ ତୁସ୍ସିତ୍ୱା ତସ୍ସ ସକ୍କାରଂ କତ୍ୱା ତେନ ସଦ୍ଧିଂ ଚତ୍ତାରୋ ନାଗମାଣୱକେ ପେସେସି ‘‘ଗଚ୍ଛଥ, ରଞ୍ଞୋ ୱଚନଂ ସୁତ୍ୱା ଦିୱସଂ ୱୱତ୍ଥପେତ୍ୱା ଏଥା’’ତି। ତେ ‘‘ସାଧୂ’’ତି ୱତ୍ୱା କଚ୍ଛପଂ ଗହେତ୍ୱା ନାଗଭୱନା ନିକ୍ଖମିଂସୁ।

କଚ୍ଛପୋ ଯମୁନାଯ ବାରାଣସିଯା ଚ ଅନ୍ତରେ ଏକଂ ପଦୁମସରଂ ଦିସ୍ୱା ଏକେନୁପାଯେନ ପଲାଯିତୁକାମୋ ଏୱମାହ – ‘‘ଭୋ ନାଗମାଣୱକା, ଅମ୍ହାକଂ ରାଜା ପୁତ୍ତଦାରା ଚସ୍ସ ମଂ ଉଦକେ ଗୋଚରତ୍ତା ରାଜନିୱେସନଂ ଆଗତଂ ଦିସ୍ୱାୱ ପଦୁମାନି ନୋ ଦେହି, ଭିସମୂଲାନି ଦେହୀତି ଯାଚନ୍ତି। ଅହଂ ତେସଂ ଅତ୍ଥାଯ ତାନି ଗଣ୍ହିସ୍ସାମି, ଏତ୍ଥ ମଂ ୱିସ୍ସଜ୍ଜେତ୍ୱା ମଂ ଅପସ୍ସନ୍ତାପି ପୁରେତରଂ ରଞ୍ଞୋ ସନ୍ତିକଂ ଗଚ୍ଛଥ, ଅହଂ ୱୋ ତତ୍ଥେୱ ପସ୍ସିସ୍ସାମୀ’’ତି। ତେ ତସ୍ସ ସଦ୍ଦହିତ୍ୱା ତଂ ୱିସ୍ସଜ୍ଜେସୁଂ। ସୋ ତତ୍ଥ ଏକମନ୍ତେ ନିଲୀଯି। ଇତରେପି ନଂ ଅଦିସ୍ୱା ‘‘ରଞ୍ଞୋ ସନ୍ତିକଂ ଗତୋ ଭୱିସ୍ସତୀ’’ତି ମାଣୱକୱଣ୍ଣେନ ରାଜାନଂ ଉପସଙ୍କମିଂସୁ। ରାଜା ପଟିସନ୍ଥାରଂ କତ୍ୱା ‘‘କୁତୋ ଆଗତତ୍ଥା’’ତି ପୁଚ୍ଛି। ‘‘ଧତରଟ୍ଠସ୍ସ ସନ୍ତିକା, ମହାରାଜା’’ତି। ‘‘କିଂକାରଣା ଇଧାଗତା’’ତି? ‘‘ମହାରାଜ, ମଯଂ ତସ୍ସ ଦୂତା, ଧତରଟ୍ଠୋ ୱୋ ଆରୋଗ୍ଯଂ ପୁଚ୍ଛତି। ସଚେ ଯଂ ୱୋ ଇଚ୍ଛଥ, ତଂ ନୋ ୱଦେଥ। ତୁମ୍ହାକଂ କିର ଧୀତରଂ ସମୁଦ୍ଦଜଂ ଅମ୍ହାକଂ ରଞ୍ଞୋ ପାଦପରିଚାରିକଂ କତ୍ୱା ଦେଥା’’ତି ଇମମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତା ପଠମଂ ଗାଥମାହଂସୁ –

୭୮୪।

‘‘ଯଂ କିଞ୍ଚି ରତନଂ ଅତ୍ଥି, ଧତରଟ୍ଠନିୱେସନେ;

ସବ୍ବାନି ତେ ଉପଯନ୍ତୁ, ଧୀତରଂ ଦେହି ରାଜିନୋ’’ତି।

ତତ୍ଥ ସବ୍ବାନି ତେ ଉପଯନ୍ତୂତି ତସ୍ସ ନିୱେସନେ ସବ୍ବାନି ରତନାନି ତୱ ନିୱେସନଂ ଉପଗଚ୍ଛନ୍ତୁ।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ରାଜା ଦୁତିଯଂ ଗାଥମାହ –

୭୮୫।

‘‘ନ ନୋ ୱିୱାହୋ ନାଗେହି, କତପୁବ୍ବୋ କୁଦାଚନଂ;

ତଂ ୱିୱାହଂ ଅସଂଯୁତ୍ତଂ, କଥଂ ଅମ୍ହେ କରୋମସେ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଅସଂଯୁତ୍ତନ୍ତି ଅଯୁତ୍ତଂ ତିରଚ୍ଛାନେହି ସଦ୍ଧିଂ ସଂସଗ୍ଗଂ ଅନନୁଚ୍ଛୱିକଂ। ଅମ୍ହେତି ଅମ୍ହେ ମନୁସ୍ସଜାତିକା ସମାନା କଥଂ ତିରଚ୍ଛାନଗତସମ୍ବନ୍ଧଂ

କରୋମାତି।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ନାଗମାଣଵକା ‘‘ସଚେ ତେ ଧତରଟ୍ଠେନ ସଦ୍ଧିଂ ସମ୍ବନ୍ଧୋ ଅନନୁଚ୍ଛଵିକୋ, ଅଥ କସ୍ମା ଅତ୍ତନୋ ଉପଟ୍ଠାକଂ ଚିତ୍ତଚୂଳଂ ନାମ କଚ୍ଛପଂ ‘ସମୁଦ୍ଦଜଂ ନାମ ତେ ଧୀତରଂ ଦମ୍ମୀ’ତି ଅମ୍ହାକଂ ରଞ୍ଞୋ ପେସେସି? ଏଵଂ ପେସେତ୍ୱା ଇଦାନି ତେ ଅମ୍ହାକଂ ରାଜାନଂ ପରିଭଵଂ କରୋନ୍ତସ୍ସ କତ୍ତବ୍ବଯୁତ୍ତକଂ ମଯଂ ଜାନିସ୍ସାମ। ମଯଞ୍ହି ନାଗମାଣଵକା’’ତି ଵତ୍ୱା ରାଜାନଂ ତଜ୍ଜେନ୍ତା ଦ୍ୱେ ଗାଥା ଅଭାସିଂସୁ –

୭୮୬।

‘‘ଜୀଵିତଂ ନୂନ ତେ ଚତ୍ତଂ, ରଟ୍ଠଂ ଵା ମନୁଜାଧିପ;

ନ ହି ନାଗେ କୁପିତମ୍ହି, ଚିରଂ ଜୀଵନ୍ତି ତାଦିସା।

୭୮୭।

‘‘ଯୋ ତ୍ୱଂ ଦେଵ ମନୁସ୍ସୋସି, ଇଦ୍ଧିମନ୍ତଂ ଅନିଦ୍ଧିମା;

ଵରୁଣସ୍ସ ନିଯଂ ପୁତ୍ତଂ, ଯାମୁନଂ ଅତିମଞ୍ଞସୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ରଟ୍ଠଂ ଵାତି ଏକଂସେନ ତଯା ଜୀଵିତଂ ଵା ରଟ୍ଠଂ ଵା ଚତ୍ତଂ। ତାଦିସାତି ତୁମ୍ହାଦିସା ଏଵଂ ମହାନୁଭାଵେ ନାଗେ କୁପିତେ ଚିରଂ ଜୀଵିତୁଂ ନ ସକ୍କୋନ୍ତି, ଅନ୍ତରାଵ ଅନ୍ତରଧାଯନ୍ତି। ଯୋ ତ୍ୱଂ, ଦେଵ, ମନୁସ୍ସୋସୀତି ଦେଵ, ଯୋ ତ୍ୱଂ ମନୁସ୍ସୋ ସମାନୋ। ଵରୁଣସ୍ସାତି ଵରୁଣନାଗରାଜସ୍ସ। ନିଯଂ ପୁତ୍ତନ୍ତି ଅତ୍ରଜଂ ଓରସପୁତ୍ତଂ। ଯାମୁନନ୍ତି ଯମୁନାଯ ହେଟ୍ଠା ଜାତଂ।

ତତୋ ରାଜା ଦ୍ୱେ ଗାଥା ଅଭାସି –

୭୮୮।

‘‘ନାତିମଞ୍ଞାମି ରାଜାନଂ, ଧତରଟ୍ଠଂ ଯସସ୍ସିନଂ;

ଧତରଟ୍ଠୋ ହି ନାଗାନଂ, ବହୂନମପି ଇସ୍ସରୋ।

୭୮୯।

‘‘ଅହି ମହାନୁଭାଵୋପି, ନ ମେ ଧୀତରମାରହୋ;

ଖତ୍ତିଯୋ ଚ ଵିଦେହାନଂ, ଅଭିଜାତା ସମୁଦ୍ଦଜା’’ତି।

ତତ୍ଥ ବହୂନମପୀତି ପଞ୍ଚଯୋଜନସତିକସ୍ସ ନାଗଭଵନସ୍ସ ଇସ୍ସରଭାଵଂ ସନ୍ଧାଯେଵମାହ। ନ ମେ ଧୀତରମାରହୋତି ଏଵଂ ମହାନୁଭାଵୋପି ପନ ସୋ ଅହିଜାତିକତ୍ତା ମମ ଧୀତରଂ ଅରହୋ ନ ହୋତି। ‘‘ଖତ୍ତିଯୋ ଚ ଵିଦେହାନ’’ନ୍ତି ଇଦଂ ମାତିପକ୍ଖେ ଞାତକେ ଦସ୍ସେନ୍ତୋ ଆହ। ସମୁଦ୍ଦଜାତି ସୋ ଚ ଵିଦେହରାଜପୁତ୍ତୋ ମମ ଧୀତା ସମୁଦ୍ଦଜା ଚାତି ଉଭୋପି ଅଭିଜାତା। ତେ ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ସଂଵାସଂ ଅରହନ୍ତି। ନ ହେସା ମଣ୍ଡୂକଭକ୍ଖସ୍ସ ସପ୍ପସ୍ସ ଅନୁଚ୍ଛଵିକାତି ଆହ।

ନାଗମାଣଵକା ତଂ ତତ୍ଥେଵ ନାସାଵାତେନ ମାରେତୁକାମା ହୁତ୍ୱାପି ‘‘ଅମ୍ହାକଂ ଦିଵସଂ ଵଵତ୍ଥାପନତ୍ଥାଯ ପେସିତା, ଇମଂ ମାରେତ୍ୱା ଗନ୍ତୁଂ ନ ଯୁତ୍ତଂ, ଗନ୍ତ୍ୱା ରଞ୍ଞୋ ଆଚିକ୍ଖିତ୍ୱା ଜାନିସ୍ସାମା’’ତି ତତ୍ଥେଵ ଅନ୍ତରହିତା ‘‘କିଂ, ତାତା, ଲଦ୍ଧା ଵୋ ରାଜଧୀତା’’ତି ରଞ୍ଞା ପୁଚ୍ଛିତା କୁଜ୍ଝିତ୍ୱା ‘‘କିଂ, ଦେଵ, ଅମ୍ହେ ଅକାରଣା ଯତ୍ଥ ଵା ତତ୍ଥ ଵା ପେସେସି। ସଚେପି ମାରେତୁକାମୋ, ଇଧେଵ ନୋ ମାରେହି। ସୋ ତୁମ୍ହେ ଅକ୍କୋସତି ପରିଭାସତି, ଅତ୍ତନୋ ଧୀତରଂ ଜାତିମାନେନ ଉକ୍ଖିପତୀ’’ତି ତେନ ଵୁତ୍ତଞ୍ଚ ଅଵୁତ୍ତଞ୍ଚ ଵତ୍ୱା ରଞ୍ଞୋ କୋଧଂ ଉପ୍ପାଦଯିଂସୁ। ସୋ ଅତ୍ତନୋ ପରିସଂ ସନ୍ନିପାତେତୁଂ ଆଣାପେନ୍ତୋ ଆହ

–

୭୯୦।

‘‘କମ୍ବଲସ୍ସତରା ଉଟ୍ଠେନ୍ତୁ, ସବ୍ବେ ନାଗେ ନିୱେଦଯ;

ବାରାଣସିଂ ପୱଜ୍ଜନ୍ତୁ, ମା ଚ କଞ୍ଚି ୱିହେଠଯୁ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ କମ୍ବଲସ୍ସତରା ଉଟ୍ଠେନ୍ତୂତି କମ୍ବଲସ୍ସତରା ନାମ ତସ୍ସ ମାତୁପକ୍ଖିକା ସିନେରୁପାଦେ ୱସନନାଗା, ତେ ଚ ଉଟ୍ଠହନ୍ତୁ। ଅଞ୍ଞେ ଚ ଚତୂସୁ ଦିସାସୁ ଅନୁଦିସାସୁ ଯଉକା ୱା ମଯ୍ହଂ ୱଚନକରା, ତେ ସବ୍ବେ ନାଗେ ନିୱେଦଯ, ଗନ୍ତ୍ୱା ଜାନାପେଥ, ଖିପ୍ପଂ କିର ସନ୍ନିପାତେଥାତି ଆଣାପେନ୍ତୋ ଏୱମାହ। ତତୋ ସବ୍ବେହେୱ ସୀଘଂ ସନ୍ନିପତିତେହି ‘‘କିଂ କରୋମ, ଦେୱା’’ତି ୱୁତ୍ତେ ‘‘ସବ୍ବେପି ତେ ନାଗା ବାରାଣସିଂ ପୱଜ୍ଜନ୍ତୂ’’ତି ଆହ। ‘‘ତତ୍ଥ ଗନ୍ତ୍ୱା କିଂ କାତବ୍ବଂ, ଦେୱ, ତଂ ନାସାୱାତପ୍ପହାରେନ ଭସ୍ମଂ କରୋମା’’ତି ଚ ୱୁତ୍ତେ ରାଜଧୀତରି ପଟିବଦ୍ଧଚିତ୍ତତାଯ ତସ୍ସା ୱିନାସଂ ଅନିଚ୍ଛନ୍ତୋ ‘‘ମା ଚ କଞ୍ଚି ୱିହେଠଯୁ’’ନ୍ତି ଆହ, ତୁମ୍ହେସୁ କୋଚି କଞ୍ଚି ମା ୱିହେଠଯାତି ଅତ୍ଥୋ। ଅଯମେୱ ୱା ପାଠୋ।

ଅଥ ନଂ ନାଗା ‘‘ସଚେ କୋଚି ମନୁସ୍ସୋ ନ ୱିହେଠେତବ୍ବୋ, ତତ୍ଥ ଗନ୍ତ୍ୱା କିଂ କରିସ୍ସାମା’’ତି ଆହଂସୁ। ଅଥ ନେ ‘‘ଇଦଞ୍ଚିଦଞ୍ଚ କରୋଥ, ଅହମ୍ପି ଇଦଂ ନାମ କରିସ୍ସାମୀ’’ତି ଆଚିକ୍ଖନ୍ତୋ ଗାଥାଦ୍ୱଯମାହ –

୭୯୧।

‘‘ନିୱେସନେସୁ ସୋବ୍ଭେସୁ, ରଥିଯା ଚଚ୍ଚରେସୁ ଚ;

ରୁକ୍ଖଗ୍ଗେସୁ ଚ ଲମ୍ବନ୍ତୁ, ୱିତତା ତୋରଣେସୁ ଚ।

୭୯୨।

‘‘ଅହମ୍ପି ସବ୍ବସେତେନ, ମହତା ସୁମହଂ ପୁରଂ;

ପରିକ୍ଖିପିସ୍ସଂ ଭୋଗେହି, କାସୀନଂ ଜନଯଂ ଭଯ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ସୋବ୍ଭେସୂତି ପୋକ୍ଖରଣୀସୁ। ରଥିଯାତି ରଥିକାଯ। ୱିତତାତି ୱିତତସରୀରା ମହାସରୀରା ହୁତ୍ୱା ଏତେସୁ ଚେୱ ନିୱେସନାଦୀସୁ ଦ୍ୱାରତୋରଣେସୁ ଚ ଓଲମ୍ବନ୍ତୁ, ଏତ୍ତକଂ ନାଗା କରୋନ୍ତୁ, କରୋନ୍ତା ଚ ନିୱେସନେ ତାୱ ମଞ୍ଚପୀଠାନଂ ହେଟ୍ଠା ଚ ଉପରି ଚ ଅନ୍ତୋଗବ୍ଭବହିଗବ୍ଭାଦୀସୁ ଚ ପୋକ୍ଖରଣିଯଂ ଉଦକପିଟ୍ଠେ ରଥିକାଦୀନଂ ପସ୍ସେସୁ ଚେୱ ଥଲେସୁ ଚ ମହନ୍ତାନି ସରୀରାନି ମାପେତ୍ୱା ମହନ୍ତେ ଫଣେ କତ୍ୱା କମ୍ମାରଗଗ୍ଗରୀ ୱିଯ ଧମମାନା ‘‘ସୁସୂ’’ତି ସଦ୍ଦଂ କରୋନ୍ତା ଓଲମ୍ବଥ ଚ ନିପଜ୍ଜଥ ଚ। ଅତ୍ତାନଂ ପନ ତରୁଣଦାରକାନଂ ଜରାଜିଣ୍ଣାନଂ ଗବ୍ଭିନିତ୍ଥୀନଂ ସମୁଦ୍ଦଜାଯ ଚାତି ଇମେସଂ ଚତୁନ୍ନଂ ମା ଦସ୍ସଯିତ୍ଥ। ଅହମ୍ପି ସବ୍ବସେତେନ ମହନ୍ତେନ ସରୀରେନ ଗନ୍ତ୍ୱା ସୁମହନ୍ତଂ କାସିପୁରଂ ସତ୍ତକ୍ଖତ୍ତୁଂ ଭୋଗେହି ପରିକ୍ଖିପିସ୍ସଂ, ମହନ୍ତେନ ଫଣେନ ନଂ ଛାଦେତ୍ୱା ଏକନ୍ଧକାରଂ କତ୍ୱା କାସୀନଂ ଭଯଂ ଜନଯନ୍ତୋ ‘‘ସୁସୂ’’ତି ସଦ୍ଦଂ ମୁଞ୍ଚିସ୍ସାମୀତି।

ଅଥ ସବ୍ବେ ନାଗା ତଥା ଅକଂସୁ। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୭୯୩।

‘‘ତସ୍ସ ତଂ ୱଚନଂ ସୁତ୍ୱା, ଉରଗାନେକୱଣ୍ଣିନୋ;

ବାରାଣସିଂ ପୱଜ୍ଜିଂସୁ, ନ ଚ କଞ୍ଚି ୱିହେଠଯୁଂ।

୭୯୪।

‘‘ନିୱେସନେସୁ ସୋବ୍ଭେସୁ, ରଥିୟା ଚଚ୍ଚରେସୁ ଚ;

ରୁକ୍ଖଗ୍ଗେସୁ ଚ ଲମ୍ବିଂସୁ, ୱିତତା ତୋରଣେସୁ ଚ।

୭୯୫।

‘‘ତେସୁ ଦିସ୍ୱାନ ଲମ୍ବନ୍ତେ, ପୁଥୂ କନ୍ଦିଂସୁ ନାରିୟୋ;

ନାଗେ ସୋଣ୍ଡିକତେ ଦିସ୍ୱା, ପସ୍ସସନ୍ତେ ମୁହୁଂ ମୁହୁଂ।

୭୯୬।

‘‘ବାରାଣସୀ ପବ୍ୟଥିତା, ଆତୁରା ସମପଜ୍ଜଥ;

ବାହା ପଗ୍ଗୟ୍ହ ପକ୍କନ୍ଦୁଂ, ଧୀତରଂ ଦେହି ରାଜିନୋ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଅନେକୱଣ୍ଣିନୋତି ନୀଲାଦିୱସେନ ଅନେକୱଣ୍ଣା। ଏୱରୂପାନି ହି ତେ ରୂପାନି ମାପୟିଂସୁ। ପୱଜ୍ଜିଂସୂତି ଅଡ୍ଢରତ୍ତସମୟେ ପୱିସିଂସୁ। ଲମ୍ବିଂସୂତି ଧତରଟ୍ଠେନ ୱୁତ୍ତନିୟାମେନେୱ ତେ ସବ୍ବେସୁ ଠାନେସୁ ମନୁସ୍ସାନଂ ସଞ୍ଚାରଂ ପଚ୍ଛିନ୍ଦିତ୍ୱା ଓଲମ୍ବିଂସୁ। ଦୂତା ହୁତ୍ୱା ଆଗତା ପନ ଚତ୍ତାରୋ ନାଗମାଣୱକା ରଞ୍ଞୋ ସୟନସ୍ସ ଚତ୍ତାରୋ ପାଦେ ପରିକ୍ଖିପିତ୍ୱା ଉପରିସୀସେ ମହନ୍ତେ ଫଣେ କତ୍ୱା ତୁଣ୍ଡେହି ସୀସଂ ପହରନ୍ତା ୱିୟ ଦାଠା ୱିୱରିତ୍ୱା ପସ୍ସସନ୍ତା ଅଟ୍ଠଂସୁ। ଧତରଟ୍ଠୋପି ଅତ୍ତନା ୱୁତ୍ତନିୟାମେନ ନଗରଂ ପଟିଚ୍ଛାଦେସି। ପବୁଜ୍ଝମାନା ପୁରିସା ୟତୋ ୟତୋ ହତ୍ଥଂ ୱା ପାଦଂ ୱା ପସାରେନ୍ତି, ତତ୍ଥ ତତ୍ଥ ସପ୍ପେ ଛୁପିତ୍ୱା ‘‘ସପ୍ପୋ, ସପ୍ପୋ’’ତି ୱିରୱନ୍ତି। ପୁଥୂ କନ୍ଦିଂସୂତି ୟେସୁ ଗେହେସୁ ଦୀପା ଜଲନ୍ତି, ତେସୁ ଇତ୍ଥିୟୋ ପବୁଦ୍ଧା ଦ୍ୱାରତୋରଣଗୋପାନସିୟୋ ଓଲୋକେତ୍ୱା ଓଲମ୍ବନ୍ତେ ନାଗେ ଦିସ୍ୱା ବହୂ ଏକପ୍ପହାରେନେୱ କନ୍ଦିଂସୁ। ଏୱଂ ସକଲନଗରଂ ଏକକୋଲାହଲଂ ଅହୋସି। ସୋଣ୍ଡିକତେତି କତଫଣେ।

ପକ୍କନ୍ଦୁନ୍ତି ୱିଭାତାୟ ରତ୍ତିୟା ନାଗାନଂ ଅସ୍ସାସୱାତେନ ସକଲନଗରେ ରାଜନିୱେସନେ ଚ ଉପ୍ପାତିୟମାନେ ୱିୟ ଭୀତା ମନୁସ୍ସା ‘‘ନାଗରାଜାନୋ କିସ୍ସ ନୋ ୱିହେଠଥା’’ତି ୱତ୍ୱା ତୁମ୍ହାକଂ ରାଜା ‘‘ଧୀତରଂ ଦସ୍ସାମୀ’’ତି ଧତରଟ୍ଠସ୍ସ ଦୂତଂ ପେସେତ୍ୱା ପୁନ ତସ୍ସ ଦୂତେହି ଆଗନ୍ତ୍ୱା ‘‘ଦେହୀ’’ତି ୱୁତ୍ତୋ ଅମ୍ହାକଂ ରାଜାନଂ ଅକ୍କୋସତି ପରିଭାସତି। ‘‘ସଚେ ଅମ୍ହାକଂ ରଞ୍ଞୋ ଧୀତରଂ ନ ଦସ୍ସତି, ସକଲନଗରସ୍ସ ଜୀୱିତଂ ନତ୍ଥୀ’’ତି ୱୁତ୍ତେ ‘‘ତେନ ହି ନୋ , ସାମି, ଓକାସଂ ଦେଥ, ମୟଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ରାଜାନଂ ୟାଚିସ୍ସାମା’’ତି ୟାଚନ୍ତା ଓକାସଂ ଲଭିତ୍ୱା ରାଜଦ୍ୱାରଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ମହନ୍ତେନ ରୱେନ ପକ୍କନ୍ତିଂସୁ। ଭରିୟାୟୋପିସ୍ସ ଅତ୍ତନୋ ଅତ୍ତନୋ ଗବ୍ଭେସୁ ନିପନ୍ନକାୱ ‘‘ଦେୱ, ଧୀତରଂ ଧତରଟ୍ଠରଞ୍ଞୋ ଦେହୀ’’ତି ଏକପ୍ପହାରେନ କନ୍ଦିଂସୁ। ତେପି ଚତ୍ତାରୋ ନାଗମାଣୱକା ‘‘ଦେହୀ’’ତି ତୁଣ୍ଡେହି ସୀସଂ ପହରନ୍ତା ୱିୟ ଦାଠା ୱିୱରିତ୍ୱା ପସ୍ସସନ୍ତା ଅଟ୍ଠଂସୁ।

ସୋ ନିପନ୍ନକୋୱ ନଗରୱାସୀନଞ୍ଚ ଅତ୍ତନୋ ଚ ଭରିୟାନଂ ପରିଦେୱିତସଦ୍ଦଂ ସୁତ୍ୱା ଚତୂହି ଚ ନାଗମାଣୱକେହି ତଜ୍ଜିତତ୍ତା ମରଣଭୟଭୀତୋ ‘‘ମମ ଧୀତରଂ ସମୁଦ୍ଦଜଂ ଧତରଟ୍ଠସ୍ସ ଦମ୍ମୀ’’ତି ତିକ୍ଖତ୍ତୁଂ ଅୱଚ। ତଂ ସୁତ୍ୱା ସବ୍ବେପି ନାଗରାଜାନୋ ତିଗାୱୁତମତ୍ତଂ ପଟିକ୍କମିତ୍ୱା ଦେୱନଗରଂ ୱିୟ ଏକଂ ନଗରଂ ମାପେତ୍ୱା ତତ୍ଥ ଠିତା ‘‘ଧୀତରଂ କିର ନୋ ପେସେତୂ’’ତି ପଣ୍ଣାକାରଂ ପହିଣିଂସୁ। ରାଜା ତେହି ଆଭତଂ ପଣ୍ଣାକାରଂ ଗହେତ୍ୱା ‘‘ତୁମ୍ହେ ଗଚ୍ଛଥ, ଅହଂ ଧୀତରଂ ଅମଚ୍ଚାନଂ ହତ୍ଥେ ପହିଣିସ୍ସାମୀ’’ତି ତେ ଉୟ୍ୟୋଜେତ୍ୱା ଧୀତରଂ ପକ୍କୋସାପେତ୍ୱା ଉପରିପାସାଦଂ ଆରୋପେତ୍ୱା ସୀହପଞ୍ଜରଂ ୱିୱରିତ୍ୱା ‘‘ଅମ୍ମ, ପସ୍ସେତଂ ଅଲଙ୍କତନଗରଂ, ତ୍ୱଂ ଏତ୍ଥ ଏତସ୍ସ ରଞ୍ଞୋ ଅଗ୍ଗମହେସୀ ଭୱିସ୍ସସି, ନ ଦୂରେ ଇତୋ ତଂ ନଗରଂ, ଉକ୍କଣ୍ଠିତକାଲେୟେୱ ଇଧ ଆଗନ୍ତୁଂ ସକ୍କା, ଏତ୍ଥ ଗନ୍ତବ୍ବ’’ନ୍ତି ସଞ୍ଞାପେତ୍ୱା ସୀସଂ ନ୍ହାପେତ୍ୱା ସବ୍ବାଲଙ୍କାରେହି ଅଲଙ୍କରିତ୍ୱା ପଟିଚ୍ଛନ୍ନୟୋଗ୍ଗେ ନିସୀଦାପେତ୍ୱା ଅମଚ୍ଚାନଂ ହତ୍ଥେ ଦତ୍ୱା ପାହେସି। ନାଗରାଜାନୋ ପଚ୍ଚୁଗ୍ଗମନଂ କତ୍ୱା ମହାସକ୍କାରଂ କରିଂସୁ। ଅମଚ୍ଚା ନଗରଂ ପୱିସିତ୍ୱା ତଂ ତସ୍ସ ଦତ୍ୱା ବହୁଂ ଧନଂ ଆଦାୟ ନିୱତ୍ତିଂସୁ। ତେ ରାଜଧୀତରଂ ପାସାଦଂ ଆରୋପେତ୍ୱା ଅଲଙ୍କତଦିବ୍ବସୟନେ ନିପଜ୍ଜାପେସୁଂ। ତଙ୍ଖଣଞ୍ଞେୱ ନଂ ନାଗମାଣୱିକା ଖୁଜ୍ଜାଦିୱେସଂ ଗହେତ୍ୱା ମନୁସ୍ସପରିଚାରିକା ୱିୟ ପରିୱାରୟିଂସୁ। ସା ଦିବ୍ବସୟନେ ନିପନ୍ନମତ୍ତାୱ ଦିବ୍ବଫସ୍ସଂ ଫୁସିତ୍ୱା ନିଦ୍ଦଂ ଓକ୍କମି।

ଧତରଟ୍ଠୋ ତଂ ଗହେତ୍ୱା ସଦ୍ଧିଂ ନାଗପରିସାୟ ତତ୍ଥ ଅନ୍ତରହିତୋ ନାଗଭୱନେୟେୱ ପାତୁରହୋସି। ରାଜଧୀତା ପବୁଜ୍ଝିତ୍ୱା ଅଲଙ୍କତଦିବ୍ବସୟନଂ ଅଞ୍ଞେ ଚ ସୁୱଣ୍ଣପାସାଦମଣିପାସାଦାଦୟୋ ଉୟ୍ୟାନପୋକ୍ଖରଣିୟୋ ଅଲଙ୍କତଦେୱନଗରଂ ୱିୟ ନାଗଭୱନଂ ଦିସ୍ୱା ଖୁଜ୍ଜାଦିପରିଚାରିକାୟୋ ପୁଚ୍ଛି

‘‘ଇଦଂ ନଗରଂ ଅତିୱିଯ ଅଲଙ୍କତଂ, ନ ଅମ୍ହାକଂ ନଗରଂ ୱିଯ, କସ୍ସେତ’’ନ୍ତି। ‘‘ସାମିକସ୍ସ ତେ ସନ୍ତକଂ, ଦେୱି, ନ ଅପ୍ପପୁଞ୍ଞା ଏୱରୂପଂ ସମ୍ପତ୍ତିଂ ଲଭନ୍ତି, ମହାପୁଞ୍ଞତାଯ ତେ ଅଯଂ ଲଦ୍ଧା’’ତି। ଧତରଟ୍ଠୋପି ପଞ୍ଚଯୋଜନସତିକେ ନାଗଭୱନେ ଭେରିଂ ଚରାପେସି ‘‘ଯୋ ସମୁଦ୍ଦଜାଯ ସପ୍ପୱଣ୍ଣଂ ଦସ୍ସେତି, ତସ୍ସ ରାଜଦଣ୍ଡୋ ଭୱିସ୍ସତୀ’’ତି। ତସ୍ମା ଏକୋପି ତସ୍ସା ସପ୍ପୱଣ୍ଣଂ ଦସ୍ସେତୁଂ ସମତ୍ଥୋ ନାମ ନାହୋସି। ସା ମନୁସ୍ସଲୋକସଞ୍ଞାଯ ଏୱ ତତ୍ଥ ତେନ ସଦ୍ଧିଂ ସମ୍ମୋଦମାନା ପିଯସଂୱାସଂ ୱସି।

ନଗରକଣ୍ଡଂ ନିଟ୍ଠିତଂ।

ଉପୋସଥକଣ୍ଡଂ

ସା ଅପରଭାଗେ ଧତରଟ୍ଠଂ ପଟିଚ୍ଚ ଗବ୍ଭଂ ପଟିଲଭିତ୍ୱା ପୁତ୍ତଂ ୱିଜାଯି, ତସ୍ସ ପିଯଦସ୍ସନତ୍ତା ‘‘ସୁଦସ୍ସନୋ’’ତି ନାମଂ କରିଂସୁ। ପୁନାପରଂ ପୁତ୍ତଂ ୱିଜାଯି, ତସ୍ସ ‘‘ଦତ୍ତୋ’’ତି ନାମଂ ଅକଂସୁ। ସୋ ପନ ବୋଧିସତ୍ତୋ। ପୁନେକଂ ପୁତ୍ତଂ ୱିଜାଯି, ତସ୍ସ ‘‘ସୁଭୋଗୋ’’ତି ନାମଂ କରିଂସୁ। ଅପରମ୍ପି ପୁତ୍ତଂ ୱିଜାଯି, ତସ୍ସ ‘‘ଅରିଟ୍ଠୋ’’ତି ନାମଂ କରିଂସୁ। ଇତି ସା ଚତ୍ତାରୋ ପୁତ୍ତେ ୱିଜାଯିତ୍ୱାପି ନାଗଭୱନଭାୱଂ ନ ଜାନାତି। ଅଥେକଦିୱସଂ ତରୁଣନାଗା ଅରିଟ୍ଠସ୍ସ ଆଚିକ୍ଖିଂସୁ ‘‘ତୱ ମାତା ମନୁସ୍ସିତ୍ଥୀ, ନ ନାଗିନୀ’’ତି। ଅରିଟ୍ଠୋ ‘‘ୱୀମଂସିସ୍ସାମି ନ’’ନ୍ତି ଏକଦିୱସଂ ଥନଂ ପିୱନ୍ତୋୱ ସପ୍ପସରୀରଂ ମାପେତ୍ୱା ନଙ୍ଗୁଟ୍ଠଖଣ୍ଡେନ ମାତୁ ପିଟ୍ଠିପାଦେ ଘଟ୍ଟେସି। ସା ତସ୍ସ ସପ୍ପସରୀରଂ ଦିସ୍ୱା ଭୀତତସିତା ମହାରୱଂ ରୱିତ୍ୱା ତଂ ଭୂମିଯଂ ଖିପନ୍ତୀ ନଖେନ ତସ୍ସ ଅକ୍ଖିଂ ଭିନ୍ଦି। ତତୋ ଲୋହିତଂ ପଗ୍ଘରି। ରାଜା ତସ୍ସା ସଦ୍ଦଂ ସୁତ୍ୱା ‘‘କିସ୍ସେସା ୱିରୱତୀ’’ତି ପୁଚ୍ଛିତ୍ୱା ଅରିଟ୍ଠେନ କତକିରିଯଂ ସୁତ୍ୱା ‘‘ଗଣ୍ହଥ, ନଂ ଦାସଂ ଗହେତ୍ୱା ଜୀୱିତକ୍ଖଯଂ ପାପେଥା’’ତି ତଜ୍ଜେନ୍ତୋ ଆଗଚ୍ଛି। ରାଜଧୀତା ତସ୍ସ କୁଦ୍ଧଭାୱଂ ଞତ୍ୱା ପୁତ୍ତସିନେହେନ ‘‘ଦେୱ, ପୁତ୍ତସ୍ସ ମେ ଅକ୍ଖି ଭିନ୍ନଂ, ଖମଥେତସ୍ସାପରାଧ’’ନ୍ତି ଆହ। ରାଜା ଏତାଯ ଏୱଂ ୱଦନ୍ତିଯା ‘‘କିଂ ସକ୍କା କାତୁ’’ନ୍ତି ଖମି। ତଂ ଦିୱସଂ ସା ‘‘ଇଦଂ ନାଗଭୱନ’’ନ୍ତି ଅଞ୍ଞାସି। ତତୋ ଚ ପଟ୍ଠାଯ ଅରିଟ୍ଠୋ କାଣାରିଟ୍ଠୋ ନାମ ଜାତୋ। ଚତ୍ତାରୋପି ପୁତ୍ତା ୱିଞ୍ଞୁତଂ ପାପୁଣିଂସୁ।

ଅଥ ନେସଂ ପିତା ଯୋଜନସତିକଂ ଯୋଜନସତିକଂ କତ୍ୱା ରଜ୍ଜମଦାସି, ମହନ୍ତୋ ଯସୋ ଅହୋସି। ସୋଳସ ସୋଳସ ନାଗକଞ୍ଞାସହସ୍ସାନି ପରିୱାରଯିଂସୁ। ପିତୁ ଏକଯୋଜନସତିକମେୱ ରଜ୍ଜଂ ଅହୋସି। ତଯୋ ପୁତ୍ତା ମାସେ ମାସେ ମାତାପିତରୋ ପସ୍ସିତୁଂ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତି, ବୋଧିସତ୍ତୋ ପନ ଅନ୍ୱଦ୍ଧମାସଂ ଆଗଚ୍ଛତି। ନାଗଭୱନେ ସମୁଟ୍ଠିତଂ ପଞ୍ହଂ ବୋଧିସତ୍ତୋୱ କଥେତି। ପିତରା ସଦ୍ଧିଂ ୱିରୂପକ୍ଖମହାରାଜସ୍ସାପି ଉପଟ୍ଠାନଂ ଗଚ୍ଛତି, ତସ୍ସ ସନ୍ତିକେ ସମୁଟ୍ଠିତଂ ପଞ୍ହମ୍ପି ସୋୱ କଥେତି। ଅଥେକଦିୱସଂ ୱିରୂପକ୍ଖେ ନାଗପରିସାଯ ସଦ୍ଧିଂ ତିଦସପୁରଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ସକ୍କଂ ପରିୱାରେତ୍ୱା ନିସିନ୍ନେ ଦେୱାନଂ ଅନ୍ତରେ ପଞ୍ହୋ ସମୁଟ୍ଠାସି। ତଂ କୋଚି କଥେତୁଂ ନାସକ୍ଖି, ପଲ୍ଲଙ୍କୱରଗତୋ ପନ ହୁତ୍ୱା ମହାସତ୍ତୋୱ କଥେସି। ଅଥ ନଂ ଦେୱରାଜା ଦିବ୍ବଗନ୍ଧପୁପ୍ଫେହି ପୂଜେତ୍ୱା ‘‘ଦତ୍ତ, ତ୍ୱଂ ପଥୱିସମାଯ ୱିପୁଲାଯ ପଞ୍ଞାଯ ସମନ୍ନାଗତୋ, ଇତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଭୂରିଦତ୍ତୋ ନାମ ହୋହୀ’’ତି ‘‘ଭୂରିଦତ୍ତୋ’’ ତିସ୍ସ ନାମଂ ଅକାସି। ସୋ ତତୋ ପଟ୍ଠାଯ ସକ୍କସ୍ସ ଉପଟ୍ଠାନଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତୋ ଅଲଙ୍କତୱେଜଯନ୍ତପାସାଦଂ ଦେୱଚ୍ଛରାହି ଆକିଣ୍ଣଂ ଅତିମନୋହରଂ ସକ୍କସ୍ସ ସମ୍ପତ୍ତିଂ ଦିସ୍ୱା ଦେୱଲୋକେ ପିଯଂ କତ୍ୱା ‘‘କିଂ ମେ ଇମିନା ମଣ୍ଡୂକଭକ୍ଖେନ ଅତ୍ତଭାୱେନ, ନାଗଭୱନଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଉପୋସଥୱାସଂ ୱସିତ୍ୱା ଇମସ୍ମିଂ ଦେୱଲୋକେ ଉପ୍ପତ୍ତିକାରଣଂ କରିସ୍ସାମୀ’’ତି ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ନାଗଭୱନଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ମାତାପିତରୋ ଆପୁଚ୍ଛି ‘‘ଅମ୍ମତାତା, ଅହଂ ଉପୋସଥକମ୍ମଂ କରିସ୍ସାମୀ’’ତି। ‘‘ସାଧୁ, ତାତ, କରୋହି, କରୋନ୍ତୋ ପନ ବହି ଅଗନ୍ତ୍ୱା ଇମସ୍ମିଞ୍ଞେୱ ନାଗଭୱନେ ଏକସ୍ମିଂ ସୁଞ୍ଞୱିମାନେ କରୋହି, ବହିଗତାନଂ ପନ ନାଗାନଂ ମହନ୍ତଂ ଭଯ’’ନ୍ତି।

ସୋ ‘‘ସାଧୂ’’ତି ପଟିସ୍ସୁଣିତ୍ୱା ତତ୍ଥେୱ ସୁଞ୍ଞୱିମାନେ ରାଜୁଯ୍ୟାନେ ଉପୋସଥୱାସଂ ୱସତି। ଅଥ ନଂ ନାନାତୂରିଯହତ୍ଥା ନାଗକଞ୍ଞା ପରିୱାରେନ୍ତି। ସୋ ‘‘ନ ମଯ୍ହଂ ଇଧ ୱସନ୍ତସ୍ସ ଉପୋସଥକମ୍ମଂ ମତ୍ଥକଂ ପାପୁଣିସ୍ସତି, ମନୁସ୍ସପଥଂ ଗନ୍ତ୍ୱା କରିସ୍ସାମୀ’’ତି ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ନିୱାରଣଭଯେନ ମାତାପିତୂନଂ ଅନାରୋଚେତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ଭରିଯାଯୋ ଆମନ୍ତେତ୍ୱା ‘‘ଭଦ୍ଦେ, ଅହଂ ମନୁସ୍ସଲୋକଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଯମୁନାତୀରେ ନିଗ୍ରୋଧରୁକ୍ଖୋ ଅତ୍ଥି, ତସ୍ସାୱିଦୂରେ ୱମ୍ମିକମତ୍ଥକେ ଭୋଗେ ଆଭୁଜିତ୍ୱା ଚତୁରଙ୍ଗସମନ୍ନାଗତଂ ଉପୋସଥଂ ଅଧିଟ୍ଠାଯ ନିପଜ୍ଜିତ୍ୱା ଉପୋସଥକମ୍ମଂ କରିସ୍ସାମି। ମଯା ସବ୍ବରତ୍ତିଂ ନିପଜ୍ଜିତ୍ୱା ଉପୋସଥକମ୍ମେ କତେ ଅରୁଣୁଗ୍ଗମନୱେଲାଯମେୱ ତୁମ୍ହେ ଦସ ଦସ ଇତ୍ଥିଯୋ ଆଦାଯ ୱାରେନ ୱାରେନ ତୂରିଯହତ୍ଥା ମମ ସନ୍ତିକଂ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ମଂ ଗନ୍ଧେହି ଚ ପୁପ୍ଫେହି ଚ ପୂଜେତ୍ୱା ଗାଯିତ୍ୱା ନଚ୍ଚିତ୍ୱା ମଂ ଆଦାଯ ନାଗଭୱନମେୱ ଆଗଚ୍ଛଥା’’ତି ୱତ୍ୱା ତତ୍ଥ ଗନ୍ତ୍ୱା ୱମ୍ମିକମତ୍ଥକେ ଭୋଗେ ଆଭୁଜିତ୍ୱା ‘‘ଯୋ ମମ ଚମ୍ମଂ ୱା ନ୍ହାରୁଂ ୱା ଅଟ୍ଠିଂ ୱା ରୁହିରଂ ୱା ଇଚ୍ଛତି, ସୋ ଆହରତୂ’’ତି ଚତୁରଙ୍ଗସମନ୍ନାଗତଂ ଉପୋସଥଂ ଅଧିଟ୍ଠାଯ ନଙ୍ଗଲସୀସପ୍ପମାଣଂ ସରୀରଂ ମାପେତ୍ୱା ନିପନ୍ନୋ ଉପୋସଥକମ୍ମମକାସି। ଅରୁଣେ ଉଟ୍ଠହନ୍ତେଯେୱ ତଂ ନାଗମାଣୱିକା ଆଗନ୍ତ୍ୱା ଯଥାନୁସିଟ୍ଠଂ ପଟିପଜ୍ଜିତ୍ୱା ନାଗଭୱନଂ ଆନେନ୍ତି। ତସ୍ସ ଇମିନା ନିଯାମେନ ଉପୋସଥଂ କରୋନ୍ତସ୍ସ ଦୀଘୋ ଅଦ୍ଧା ୱୀତିୱତ୍ତୋ।

ଉପୋସଥଖଣ୍ଡଂ ନିଟ୍ଠିତଂ।

ଗରୁଢଅଖଣ୍ଡଂ

ତଦା ଏକୋ ବାରାଣସିଦ୍ୱାରଗାମୱାସୀ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ସୋମଦତ୍ତେନ ନାମ ପୁତ୍ତେନ ସଦ୍ଧିଂ ଅରଞ୍ଞଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ସୂଲଯନ୍ତପାସୱାଗୁରାଦୀହି ଓଡ୍ଡେତ୍ୱା ମିଗେ ୱଧିତ୍ୱା ମଂସଂ କାଜେନାହରିତ୍ୱା ୱିକ୍କିଣନ୍ତୋ ଜୀୱିକଂ କପ୍ପେସି। ସୋ ଏକଦିୱସଂ ଅନ୍ତମସୋ ଗୋଧାମତ୍ତମ୍ପି ଅଲଭିତ୍ୱା ''ତାତ ସୋମଦତ୍ତ, ସଚେ ତୁଚ୍ଛହତ୍ଥା ଗମିସ୍ସାମ, ମାତା ତେ କୁଜ୍ଝିସ୍ସତି, ଯଂ କିଞ୍ଚି ଗହେତ୍ୱା ଗମିସ୍ସାମା''ତି ୱତ୍ୱା ବୋଧିସତ୍ତସ୍ସ ନିପନ୍ନୱମ୍ମିକଟ୍ଠାନାଭିମୁଖୋ ଗନ୍ତ୍ୱା ପାନୀଯଂ ପାତୁଂ ଯମୁନଂ ଓତରନ୍ତାନଂ ମିଗାନଂ ପଦୱଲଞ୍ଜଂ ଦିସ୍ୱା ''ତାତ, ମିଗମଗ୍ଗୋ ପଞ୍ଞାଯତି, ତ୍ୱଂ ପଟିକ୍କମିତ୍ୱା ତିଟ୍ଠାହି, ଅହଂ ପାନୀଯତ୍ଥାଯ ଆଗତଂ ମିଗଂ ୱିଜ୍ଝିସ୍ସାମୀ''ତି ଧନୁଂ ଆଦାଯ ମିଗଂ ଓଲୋକେନ୍ତୋ ଏକସ୍ମିଂ ରୁକ୍ଖମୂଲେ ଅଟ୍ଠାସି। ଅଥେକୋ ମିଗୋ ସାଯନ୍ହସମଯେ ପାନୀଯଂ ପାତୁଂ ଆଗତୋ। ସୋ ତଂ ୱିଜ୍ଝି। ମିଗୋ ତତ୍ଥ ଅପତିତ୍ୱା ସରୱେଗେନ ତଜ୍ଜିତୋ ଲୋହିତେନ ପଗ୍ଘରନ୍ତେନ ପଲାଯି। ପିତାପୁତ୍ତା ନଂ ଅନୁବନ୍ଧିତ୍ୱା ପତିତଟ୍ଠାନେ ମଂସଂ ଗହେତ୍ୱା ଅରଞ୍ଞା ନିକ୍ଖମିତ୍ୱା ସୂରିଯତ୍ଥଙ୍ଗମନୱେଲାଯ ତଂ ନିଗ୍ରୋଧଂ ପତ୍ୱା ''ଇଦାନି ଅକାଲୋ, ନ ସକ୍କା ଗନ୍ତୁଂ, ଇଧେୱ ୱସିସ୍ସାମା''ତି ମଂସଂ ଏକମନ୍ତେ ଠପେତ୍ୱା ରୁକ୍ଖଂ ଆରୁଯ୍ହ ୱିଟପନ୍ତରେ ନିପଜ୍ଜିଂସୁ। ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ପଚ୍ଚୂସସମଯେ ପବୁଜ୍ଝିତ୍ୱା ମିଗସଦ୍ଦସୱନାଯ ସୋତଂ ଓଦହି।

ତସ୍ମିଂ ଖଣେ ନାଗମାଣୱିକାଯୋ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ବୋଧିସତ୍ତସ୍ସ ପୁପ୍ଫାସନଂ ପଞ୍ଞାପେସୁଂ। ସୋ ଅହିସରୀରଂ ଅନ୍ତରଧାପେତ୍ୱା ସବ୍ବାଲଙ୍କାରପଟିମଣ୍ଡିତଂ ଦିବ୍ବସରୀରଂ ମାପେତ୍ୱା ସକ୍କଲୀଲାଯ ପୁପ୍ଫାସନେ ନିସୀଦି। ନାଗମାଣୱିକାପି ନଂ ଗନ୍ଧମାଲାଦୀହି ପୂଜେତ୍ୱା ଦିବ୍ବତୂରିଯାନି ୱାଦେତ୍ୱା ନଚ୍ଚଗୀତଂ ପଟ୍ଠପେସୁଂ। ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ତଂ ସଦ୍ଦଂ ସୁତ୍ୱା ''କୋ ନୁ ଖୋ ଏସ, ଜାନିସ୍ସାମି ନ''ନ୍ତି ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ''ପୁତ୍ତ, ପୁତ୍ତା''ତି ୱତ୍ୱାପି ପୁତ୍ତଂ ପବୋଧେତୁଂ ଅସକ୍କୋନ୍ତୋ ''ସଯତୁ ଏସ, କିଲନ୍ତୋ ଭୱିସ୍ସତି, ଅହମେୱ ଗମିସ୍ସାମୀ''ତି ରୁକ୍ଖା ଓରୁଯ୍ହ ତସ୍ସ ସନ୍ତିକଂ ଅଗମାସି। ନାଗମାଣୱିକା ତଂ ଦିସ୍ୱା ସଦ୍ଧିଂ ତୂରିଯେହି ଭୂମିଯଂ ନିମୁଜ୍ଜିତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ନାଗଭୱନମେୱ ଗତା। ବୋଧିସତ୍ତୋ ଏକକୋୱ ଅହୋସି। ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ତସ୍ସ ସନ୍ତିକଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ପୁଚ୍ଛନ୍ତୋ ଗାଥାଦ୍ୱଯମାହ –

୭୯୭।

''ପୁପ୍ଫାଭିହାରସ୍ସ ୱନସ୍ସ ମଜ୍ଝେ, କୋ ଲୋହିତକ୍ଖୋ ୱିତତନ୍ତରଂସୋ;

କା କମ୍ବୁକାଯୂରଧରା ସୁୱତ୍ଥା, ତିଟ୍ଠନ୍ତି ନାରିଯୋ ଦସ ୱନ୍ଦମାନା।

୭୯୮।

''କୋ ତ୍ୱଂ ବ୍ରହାବାହୁ ୱନସ୍ସ ମଜ୍ଝେ, ୱିରୋଚସି ଘତସିତ୍ତୋୱ ଅଗ୍ଗି;

ମହେସକ୍ଖୋ ଅଞ୍ଞତରୋସି ଯକ୍ଖୋ, ଉଦାହୁ ନାଗୋସି ମହାନୁଭାୱୋ''ତି।

ତତ୍ଥ ପୁପ୍ଫାଭିହାରସ୍ସାତି ବୋଧିସତ୍ତସ୍ସ ପୂଜନତ୍ଥାଯ ଆଭତେନ ଦିବ୍ବପୁପ୍ଫାଭିହାରେନ ସମନ୍ନାଗତସ୍ସ। କୋତି କୋ ନାମ ତ୍ୱଂ। ଲୋହିତକ୍ଖୋତି ରତ୍ତକ୍ଖୋ। ୱିତତନ୍ତରଂସୋତି ପୁଥୁଲଅନ୍ତରଂସୋ। କମ୍ବୁକାଯୂରଧରାତି ସୁୱଣ୍ଣାଲଙ୍କାରଧରା। ବ୍ରହାବାହୂତି ମହାବାହୁ।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ମହାସତ୍ତୋ ''ସଚେପି 'ସକ୍କାଦୀସୁ ଅଞ୍ଞତରୋହମସ୍ମୀ'ତି ୱକ୍ଖାମି, ସଦ୍ଦହିସ୍ସତେୱାଯଂ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ, ଅଜ୍ଜ ପନ ମଯା ସଚ୍ଚମେୱ କଥେତୁଂ ୱଟ୍ଟତୀ''ତି ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ନାଗରାଜଭାୱଂ କଥେନ୍ତୋ ଆହ –

୭୯୯।

''ନାଗୋହମସ୍ମି ଇଦ୍ଧିମା, ତେଜସ୍ସୀ ଦୁରତିକ୍କମୋ;

ଡଂସେଯ୍ୟଂ ତେଜସା କୁଦ୍ଧୋ, ଫୀତଂ ଜନପଦଂ ଅପି।

୮୦୦।

''ସମୁଦ୍ଦଜା ହି ମେ ମାତା, ଧତରଟ୍ଠୋ ଚ ମେ ପିତା;

ସୁଦସ୍ସନକନିଟ୍ଠୋସ୍ମି, ଭୂରିଦତ୍ତୋତି ମଂ ୱିଦୂ’’ତି।

ତତ୍ଥ ତେଜସ୍ସୀତି ୱିସତେଜେନ ତେଜୱା। ଦୁରତିକ୍କମୋତି ଅଞ୍ଞେନ ଅତିକ୍କମିତୁଂ ଅସକ୍କୁଣେୟ୍ୟୋ। ଡଂସେୟ୍ୟନ୍ତି ସଚାହଂ କୁଦ୍ଧୋ ଫୀତଂ ଜନପଦଂ ଅପି ଡଂସେୟ୍ୟଂ, ପଥୱିଯଂ ମମ ଦାଠାଯ ପତିତମତ୍ତାଯ ସଦ୍ଧିଂ ପଥୱିଯା ମମ ତେଜେନ ସୋ ସବ୍ବୋ ଜନପଦୋ ଭସ୍ମା ଭୱେୟ୍ୟାତି ୱଦତି। ସୁଦସ୍ସନକନିଟ୍ଠୋସ୍ମୀତି ଅହଂ ମମ ଭାତୁ ସୁଦସ୍ସନସ୍ସ କନିଟ୍ଠୋ ଅସ୍ମି। ୱିଦୂତି ଏୱଂ ମମଂ ପଞ୍ଚଯୋଜନସତିକେ ନାଗଭୱନେ ଜାନନ୍ତୀତି।

ଇଦଞ୍ଚ ପନ ୱତ୍ୱା ମହାସତ୍ତୋ ଚିନ୍ତେସି ‘‘ଅଯଂ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଚଣ୍ଡୋ ଫରୁସୋ, ଅହିତୁଣ୍ଡିକସ୍ସ ଆରୋଚେତ୍ୱା ଉପୋସଥକମ୍ମସ୍ସ ମେ ଅନ୍ତରାଯମ୍ପି କରେୟ୍ୟ, ଯଂ ନୂନାହଂ ଇମଂ ନାଗଭୱନଂ ନେତ୍ୱା ମହନ୍ତଂ ଯସଂ ଦତ୍ୱା ଉପୋସଥକମ୍ମଂ ଅଦ୍ଧନିଯଂ କରେୟ୍ୟ’’ନ୍ତି। ଅଥ ନଂ ଆହ ‘‘ବ୍ରାହ୍ମଣ, ମହନ୍ତଂ ତେ ଯସଂ ଦସ୍ସାମି, ରମଣୀଯଂ ନାଗଭୱନଂ, ଏହି ତତ୍ଥ ଗଚ୍ଛାମା’’ତି। ‘‘ସାମି, ପୁତ୍ତୋ ମେ ଅତ୍ଥି, ତସ୍ମିଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତେ ଆଗମିସ୍ସାମୀ’’ତି। ଅଥ ନଂ ମହାସତ୍ତୋ ‘‘ଗଚ୍ଛ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଆନେହି ନ’’ନ୍ତି ୱତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ଆୱାସଂ ଆଚିକ୍ଖନ୍ତୋ ଆହ –

୮୦୧।

‘‘ଯଂ ଗମ୍ଭୀରଂ ସଦାୱଟ୍ଟଂ, ରହଦଂ ଭେସ୍ମଂ ପେକ୍ଖସି;

ଏସ ଦିବ୍ବୋ ମମାୱାସୋ, ଅନେକସତପୋରିସୋ।

୮୦୨।

‘‘ମଯୂରକୋଞ୍ଚାଭିରୁଦଂ, ନୀଲୋଦଂ ୱନମଜ୍ଝତୋ;

ଯମୁନଂ ପୱିସ ମା ଭୀତୋ, ଖେମଂ ୱତ୍ତୱତଂ ସିୱ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ସଦାୱଟ୍ଟନ୍ତି ସଦା ପୱତ୍ତଂ ଆୱଟ୍ଟଂ। ଭେସ୍ମନ୍ତି ଭଯାନକଂ। ପେକ୍ଖସୀତି ଯଂ ଏୱରୂପଂ ରହଦଂ ପସ୍ସସି। ମଯୂରକୋଞ୍ଚାଭିରୁଦନ୍ତି ଉଭୋସୁ ତୀରେସୁ ୱନଘଟାଯଂ ୱସନ୍ତେହି ମଯୂରେହି ଚ କୋଞ୍ଚେହି ଚ ଅଭିରୁଦଂ ଉପକୂଜିତଂ। ନୀଲୋଦନ୍ତି ନୀଲସଲିଲଂ। ୱନମଜ୍ଝତୋତି ୱନମଜ୍ଝେନ ସନ୍ଦମାନଂ। ପୱିସ ମା ଭୀତୋତି ଏୱରୂପଂ ଯମୁନଂ ଅଭୀତୋ ହୁତ୍ୱା ପୱିସ। ୱତ୍ତୱତନ୍ତି ୱତ୍ତସମ୍ପନ୍ନାନଂ ଆଚାରୱନ୍ତାନଂ ୱସନଭୂମିଂ ପୱିସ, ଗଚ୍ଛ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ପୁତ୍ତଂ ଆନେହୀତି।

ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଗନ୍ତ୍ୱା ପୁତ୍ତସ୍ସ ତମତ୍ଥଂ ଆରୋଚେତ୍ୱା ପୁତ୍ତଂ ଆନେସି। ମହାସତ୍ତୋ ତେ ଉଭୋପି ଆଦାଯ ଯମୁନାତୀରଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ତୀରେ ଠିତୋ ଆହ –

୮୦୩।

‘‘ତତ୍ଥ ପତ୍ତୋ ସାନୁଚରୋ, ସହ ପୁତ୍ତେନ ବ୍ରାହ୍ମଣ;

ପୂଜିତୋ ମଯ୍ହଂ କାମେହି, ସୁଖଂ ବ୍ରାହ୍ମଣ ୱଚ୍ଛସୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ତତ୍ଥ ପତ୍ତୋତି ତ୍ୱଂ ଅମ୍ହାକଂ ନାଗଭୱନଂ ପତ୍ତୋ ହୁତ୍ୱା। ମଯ୍ହନ୍ତି ମମ ସନ୍ତକେହି କାମେହି ପୂଜିତୋ। ୱଚ୍ଛସୀତି ତତ୍ଥ ନାଗଭୱନେ ସୁଖଂ ୱସିସ୍ସତି।

ଏୱଂ ୱତ୍ୱା ମହାସତ୍ତୋ ଉଭୋପି ତେ ପିତାପୁତ୍ତେ ଅତ୍ତନୋ ଆନୁଭାୱେନ ନାଗଭୱନଂ ଆନେସି। ତେସଂ ତତ୍ଥ ଦିବ୍ବୋ ଅତ୍ତଭାୱୋ ପାତୁଭୱି। ଅଥ ନେସଂ ମହାସତ୍ତୋ ଦିବ୍ବସମ୍ପତ୍ତିଂ ଦତ୍ୱା ଚତ୍ତାରି ଚତ୍ତାରି ନାଗକଞ୍ଞାସତାନି ଅଦାସି। ତେ ମହାସମ୍ପତ୍ତିଂ ଅନୁଭୱିଂସୁ। ବୋଧିସତ୍ତୋପି ଅପ୍ପମତ୍ତୋ ଉପୋସଥକମ୍ମଂ ଅକାସି। ଅନ୍ୱଡ୍ଢମାସଂ ମାତାପିତୂନଂ ଉପଟ୍ଠାନଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଧମ୍ମକଥଂ କଥେତ୍ୱା ତତୋ ଚ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ସନ୍ତିକଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଆରୋଗ୍ୟଂ ପୁଚ୍ଛିତ୍ୱା ‘‘ଯେନ ତେ ଅତ୍ଥୋ, ତଂ ୱଦେୟ୍ୟାସି, ଅନୁକ୍କଣ୍ଠମାନୋ ଅଭିରମା’’ତି ୱତ୍ୱା ସୋମଦତ୍ତେନପି ସଦ୍ଧିଂ ପଟିସନ୍ଥାରଂ କତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ନିୱେସନଂ ଅଗଚ୍ଛି। ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଏକସଂୱଚ୍ଛରଂ ନାଗଭୱନେ ୱସିତ୍ୱା ମନ୍ଦପୁଞ୍ଞତାଯ ଉକ୍କଣ୍ଠିତୋ ମନୁସ୍ସଲୋକଂ ଗନ୍ତୁକାମୋ ଅହୋସି। ନାଗଭୱନମସ୍ସ ଲୋକନ୍ତରନିରଯୋ ୱିଯ ଅଲଙ୍କତପାସାଦୋ ବନ୍ଧନାଗାରଂ ୱିଯ ଅଲଙ୍କତନାଗକଞ୍ଞା ଯକ୍ଖିନିଯୋ ୱିଯ ଉପଟ୍ଠହିଂସୁ। ସୋ ‘‘ଅହଂ ତାୱ ଉକ୍କଣ୍ଠିତୋ ,

ସୋମଦତ୍ତସ୍ସପି ଚିତ୍ତଂ ଜାନିସ୍ସାମୀ’’ତି ତସ୍ସ ସନ୍ତିକଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଆହ ‘‘କିଂ, ତାତ, ଉକ୍କଣ୍ଠସୀ’’ତି? ‘‘କସ୍ମା ଉକ୍କଣ୍ଠିସ୍ସାମି ନ ଉକ୍କଣ୍ଠାମି, ତ୍ୱଂ ପନ ଉକ୍କଣ୍ଠସି, ତାତା’’ତି? ‘‘ଆମ ତାତା’’ତି। ‘‘କିଂକାରଣା’’ତି। ‘‘ତତ୍ଥ ମାତୁ ଚେୱ ଭାତୁଭଗିନୀନଞ୍ଚ ଅଦସ୍ସନେନ ଉକ୍କଣ୍ଠାମି, ଏହି, ତାତ ସୋମଦତ୍ତ, ଗଚ୍ଛାମା’’ତି। ସୋ ‘‘ନ ଗଚ୍ଛାମୀ’’ତି ୱତ୍ୱାପି ପୁନପ୍ପୁନଂ ପିତରା ଯାଚିୟମାନୋ ‘‘ସାଧୂ’’ତି ସମ୍ପଟିଚ୍ଛି।

ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ‘‘ପୁତ୍ତସ୍ସ ତାୱ ମେ ମନୋ ଲଦ୍ଧୋ, ସଚେ ପନାହଂ ଭୂରିଦତ୍ତସ୍ସ ‘ଉକ୍କଣ୍ଠିତୋମ୍ହୀ’ତି ୱକ୍ଖାମି, ଅତିରେକତରଂ ମେ ଯସଂ ଦସ୍ସତି, ଏୱଂ ମେ ଗମନଂ ନ ଭୱିସ୍ସତି। ଏକେନ ପନ ଉପାୟେନ ତସ୍ସ ସମ୍ପତ୍ତିଂ ୱଣ୍ଣେତ୍ୱା ‘ତ୍ୱଂ ଏୱରୂପଂ ସମ୍ପତ୍ତିଂ ପହାୟ କିଂକାରଣା ମନୁସ୍ସଲୋକଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଉପୋସଥକମ୍ମଂ କରୋସୀ’ତି ପୁଚ୍ଛିତ୍ୱା ‘ସଗ୍ଗତ୍ଥାୟା’ତି ୱୁତ୍ତେ ‘ତ୍ୱଂ ତାୱ ଏୱରୂପଂ ସମ୍ପତ୍ତିଂ ପହାୟ ସଗ୍ଗତ୍ଥାୟ ଉପୋସଥକମ୍ମଂ କରୋସି, କିମଙ୍ଗଂ ପନ ମୟଂ ଯେୱ ପରଧନେନ ଜୀୱିକଂ କପ୍ପେମ, ଅହମ୍ପି ମନୁସ୍ସଲୋକଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଞାତକେ ଦିସ୍ୱା ପବ୍ବଜିତ୍ୱା ସମଣଧମ୍ମଂ କରିସ୍ସାମୀ’ତି ନଂ ସଞ୍ଞାପେସ୍ସାମି। ଅଥ ମେ ସୋ ଗମନଂ ଅନୁଜାନିସ୍ସତୀ’’ତି ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ଏକଦିୱସଂ ତେନାଗନ୍ତ୍ୱା ‘‘କିଂ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଉକ୍କଣ୍ଠସୀ’’ତି ପୁଚ୍ଛିତୋ ‘‘ତୁମ୍ହାକଂ ସନ୍ତିକା ଅମ୍ହାକଂ ନ କିଞ୍ଚି ପରିହାୟତୀ’’ତି କିଞ୍ଚି ଗମନପଟିବଦ୍ଧଂ ଅୱତ୍ୱାୱ ଆଦିତୋ ତାୱ ତସ୍ସ ସମ୍ପତ୍ତିଂ ୱଣ୍ଣେନ୍ତୋ ଆହ –

୮୦୪।

‘‘ସମା ସମନ୍ତପରିତୋ, ପହୂତତଗରା ମହୀ;

ଇନ୍ଦଗୋପକସଞ୍ଛନ୍ନା, ସୋଭତି ହରିତୁତ୍ତମା।

୮୦୫।

‘‘ରମ୍ମାନି ୱନଚେତ୍ୟାନି, ରମ୍ମା ହଂସୂପକୂଜିତା;

ଓପୁପ୍ଫପଦ୍ଧା ତିଟ୍ଠନ୍ତି, ପୋକ୍ଖରଞ୍ଞୋ ସୁନିମ୍ମିତା।

୮୦୬।

‘‘ଅଟ୍ଟଂସା ସୁକତା ଥମ୍ଭା, ସବ୍ବେ ୱେଳୁରିୟାମୟା;

ସହସ୍ସଥମ୍ଭା ପାସାଦା, ପୂରା କଞ୍ଞାହି ଜୋତରେ।

୮୦୭।

‘‘ୱିମାନଂ ଉପପନ୍ନୋସି, ଦିବ୍ୟଂ ପୁଞ୍ଞେହି ଅତ୍ତନୋ;

ଅସମ୍ବାଧଂ ସିୱଂ ରମ୍ମଂ, ଅଚ୍ଚନ୍ତସୁଖସଂହିତଂ।

୮୦୮।

‘‘ମଞ୍ଞେ ସହସ୍ସନେତ୍ତସ୍ସ, ୱିମାନଂ ନାଭିକଙ୍ଖସି;

ଇଦ୍ଧୀ ହି ତ୍ୟାୟଂ ୱିପୁଲା, ସକ୍କସ୍ସେୱ ଜୁତୀମତୋ’’ତି।

ତତ୍ଥ ସମା ସମନ୍ତପରିତୋତି ପରିସମନ୍ତତୋ ସବ୍ବଦିସାଭାଗେସୁ ଅୟଂ ତୱ ନାଗଭୱନେ ମହୀ ସୁୱଣ୍ଣରଜତମଣି ମୁତ୍ତାୱାଲୁକାପରିକିଣ୍ଣା ସମତଲା। ପହୂତତଗରା ମହୀତି ବହୁକେହି ତଗରଗଚ୍ଛେହି ସମନ୍ନାଗତା। ଇନ୍ଦଗୋପକସଞ୍ଛନ୍ନାତି ସୁୱଣ୍ଣିନ୍ଦଗୋପକେହି ସଞ୍ଛନ୍ନା। ସୋଭତି ହରିତୁତ୍ତମାତି ହରିତୱଣ୍ଣଦବ୍ବତିଣସଞ୍ଛନ୍ନା ସୋଭତୀତି ଅତ୍ଥୋ। ୱନଚେତ୍ୟାନୀତି ୱନଘଟା। ଓପୁପ୍ଫପଦ୍ଧାତି ପୁପ୍ଫିତ୍ୱା ପତିତେହି ପଦୁମପତ୍ତେହି ସଞ୍ଛନ୍ନା ଉଦକପିଟ୍ଠା। ସୁନିମ୍ମିତାତି ତୱ ପୁଞ୍ଞସମ୍ପତ୍ତିୟା ସୁଟ୍ଠୁ ନିମ୍ମିତା। ଅଟ୍ଟଂସାତି ତୱ ୱସନପାସାଦେସୁ ଅଟ୍ଟଂସା ସୁକତା ୱେଳୁରିୟମୟା ଥମ୍ଭା। ତେହି ଥମ୍ଭେହି

ସହସ୍ସଥମ୍ଭା ତତ୍ଥ ପାସାଦା ନାଗକଞ୍ଞାହି ପୂରା ୱିଜ୍ଜୋତନ୍ତି। ଉପପନ୍ନୋସୀତି ଏୱରୂପେ ୱିମାନେ ନିବ୍ବତ୍ତୋସୀତି ଅହୋ। ସହସ୍ସନେତ୍ତସ୍ସ ୱିମାନନ୍ତି ସକ୍କସ୍ସ ୱେଜୟନ୍ତପାସାଦଂ। ଇଦ୍ଧୀ ହି ତ୍ୟାୟଂ ୱିପୁଲାତି ୟସ୍ମା ତୱାୟଂ ୱିପୁଲା ଇଦ୍ଧି, ତସ୍ମା ତ୍ୱଂ ତେନ ଉପୋସଥକମ୍ମେନ ସକ୍କସ୍ସ ୱିମାନମ୍ପି ନ ପତ୍ଥେସି, ଅଞ୍ଞଂ ତତୋ ଉତ୍ତରି ମହନ୍ତଂ ଠାନଂ ପତ୍ଥେସୀତି ମଞ୍ଞାମି।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ମହାସତ୍ତୋ ''ମା ହେୱଂ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଅୱଚ, ସକ୍କସ୍ସ ୟସଂ ପଟିଚ୍ଚ ଅମ୍ହାକଂ ୟସୋ ସିନେରୁସନ୍ତିକେ ସାସପୋ ୱିୟ, ମୟଂ ତସ୍ସ ପରିଚାରକେପି ନ ଅଗ୍ଘାମା''ତି ୱତ୍ୱା ଗାଥମାହ –

୮୦୯।

''ମନସାପି ନ ପତ୍ତବ୍ବୋ, ଆନୁଭାୱୋ ଜୁତୀମତୋ;

ପରିଚାରୟମାନାନଂ, ସଇନ୍ଦାନଂ ୱସୱତ୍ତିନ''ନ୍ତି।

ତସ୍ସତ୍ଥୋ – ବ୍ରାହ୍ମଣ, ସକ୍କସ୍ସ ୟସୋ ନାମ ଏକଂ ଦ୍ୱେ ତୟୋ ଚତ୍ତାରୋ ୱା ଦିୱସେ ''ଏତ୍ତକୋ ସିୟା''ତି ମନସା ଚିନ୍ତେନ୍ତେନପି ନ ଅଭିପତ୍ତବ୍ବୋ। ୟେପି ନଂ ଚତ୍ତାରୋ ମହାରାଜାନୋ ପରିଚାରେନ୍ତି, ତେସଂ ଦେୱରାଜାନଂ ପରିଚାରୟମାନାନଂ ଇନ୍ଦଂ ନାୟକଂ କତ୍ୱା ଚରନ୍ତାନଂ ସଇନ୍ଦାନଂ ୱସୱତ୍ତୀନଂ ଚତୁନ୍ନଂ ଲୋକପାଲାନଂ ୟସସ୍ସପି ଅମ୍ହାକଂ ତିରଚ୍ଛାନଗତାନଂ ୟସୋ ସୋଳସିଂ କଲଂ ନଗ୍ଘତୀତି।

ଏୱଞ୍ଚ ପନ ୱତ୍ୱା ''ଇଦଂ ତେ ମଞ୍ଞେ ସହସ୍ସନେତ୍ତସ୍ସ ୱିମାନ''ନ୍ତି ୱଚନଂ ସୁତ୍ୱା ଅହଂ ତଂ ଅନୁସ୍ସରିଂ। ''ଅହଞ୍ହି ୱେଜୟନ୍ତଂ ପତ୍ଥେନ୍ତୋ ଉପୋସଥକମ୍ମଂ କରୋମୀ''ତି ତସ୍ସ ଅତ୍ତନୋ ପତ୍ଥନଂ ଆଚିକ୍ଖନ୍ତୋ ଆହ –

୮୧୦।

''ତଂ ୱିମାନଂ ଅଭିଜ୍ଝାୟ, ଅମରାନଂ ସୁଖେସିନଂ;

ଉପୋସଥଂ ଉପୱସନ୍ତୋ, ସେମି ୱମ୍ମିକମୁଦ୍ଧନୀ''ତି।

ତତ୍ଥ ଅଭିଜ୍ଝାୟାତି ପତ୍ଥେତ୍ୱା। ଅମରାନନ୍ତି ଦୀଘାୟୁକାନଂ ଦେୱାନଂ। ସୁଖେସିନନ୍ତି ଏସିତସୁଖାନଂ ସୁଖେ ପତିଟ୍ଠିତାନଂ।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ''ଇଦାନି ମେ ଓକାସୋ ଲଦ୍ଧୋ''ତି ସୋମନସ୍ସପ୍ପତ୍ତୋ ଗନ୍ତୁଂ ଆପୁଚ୍ଛନ୍ତୋ ଗାଥାଦ୍ୱୟମାହ –

୮୧୧।

''ଅହଞ୍ଚ ମିଗମେସାନୋ, ସପୁତ୍ତୋ ପାୱିସିଂ ୱନଂ;

ତଂ ମଂ ମତଂ ୱା ଜୀୱଂ ୱା, ନାଭିୱେଦେନ୍ତି ଞାତକା।

୮୧୨।

''ଆମନ୍ତୟେ ଭୂରିଦତ୍ତଂ, କାସିପୁତ୍ତଂ ୟସସ୍ସିନଂ;

ତୟା ନୋ ସମନୁଞ୍ଞାତା, ଅପି ପସ୍ସେମୁ ଞାତକେ''ତି।

ତତ୍ଥ ନାଭିୱେଦେନ୍ତୀତି ନ ଜାନନ୍ତି, କଥେନ୍ତୋପି ନେସଂ ନତ୍ଥି। ଆମନ୍ତୟେତି ଆମନ୍ତୟାମି। କାସିପୁତ୍ତନ୍ତି କାସିରାଜଧୀତାୟ ପୁତ୍ତଂ।

ତତୋ ବୋଧିସତ୍ତୋ ଆହ –

୮୧୩।

‘‘ଏସୋ ହି ୱତ ମେ ଛନ୍ଦୋ, ଯଂ ୱସେସି ମମନ୍ତିକେ;

ନ ହି ଏତାଦିସା କାମା, ସୁଲଭା ହୋନ୍ତି ମାନୁସେ।

୮୧୪।

‘‘ସଚେ ତ୍ୱଂ ନିଚ୍ଛସେ ୱତ୍ଥୁଂ, ମମ କାମେହି ପୂଜିତୋ;

ମଯା ତ୍ୱଂ ସମନୁଞ୍ଞାତୋ, ସୋତ୍ଥିଂ ପସ୍ସାହି ଞାତକେ’’ତି।

ମହାସତ୍ତୋ ଗାଥାଦ୍ୱଯଂ ୱତ୍ୱା ଚିନ୍ତେସି – ‘‘ଅଯଂ ମଣିଂ ନିସ୍ସାଯ ସୁଖଂ ଜୀୱନ୍ତୋ କସ୍ସଚି ନାଚିକ୍ଖିସ୍ସତି, ଏତସ୍ସ ସବ୍ବକାମଦଦଂ ମଣିଂ ଦସ୍ସାମୀ’’ତି। ଅଥସ୍ସ ତଂ ଦଦନ୍ତୋ ଆହ –

୮୧୫।

‘‘ଧାରଯିମଂ ମଣିଂ ଦିବ୍ବଂ, ପସୁଂ ପୁତ୍ତେ ଚ ୱିନ୍ଦତି;

ଅରୋଗୋ ସୁଖିତୋ ହୋତି, ଗଚ୍ଛେୱାଦାଯ ବ୍ରାହ୍ମଣା’’ତି।

ତତ୍ଥ ପସୁଂ ପୁତ୍ତେ ଚ ୱିନ୍ଦତୀତି ଇମଂ ମଣିଂ ଧାରଯମାନୋ ଇମସ୍ସାନୁଭାୱେନ ପସୁଞ୍ଚ ପୁତ୍ତେ ଚ ଅଞ୍ଞଞ୍ଚ ଯଂ ଇଚ୍ଛତି, ତଂ ସବ୍ବଂ ଲଭତି।

ତତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଗାଥମାହ –

୮୧୬।

‘‘କୁସଲଂ ପଟିନନ୍ଦାମି, ଭୂରିଦତ୍ତ ୱଚୋ ତୱ;

ପବ୍ବଜିସ୍ସାମି ଜିଣ୍ଣୋସ୍ମି, ନ କାମେ ଅଭିପତ୍ଥଯେ’’ତି।

ତସ୍ସତ୍ଥୋ – ଭୂରିଦତ୍ତ, ତୱ ୱଚନଂ କୁସଲଂ ଅନୱଜ୍ଜଂ, ତଂ ପଟିନନ୍ଦାମି ନ ପଟିକ୍ଖିପାମି। ଅହଂ ପନ ଜିଣ୍ଣୋ ଅସ୍ମି, ତସ୍ମା ପବ୍ବଜିସ୍ସାମି, ନ କାମେ ଅଭିପତ୍ଥଯାମି, କିଂ ମେ ମଣିନାତି।

ବୋଧିସତ୍ତୋ ଆହ –

୮୧୭।

‘‘ବ୍ରହ୍ମଚରିଯସ୍ସ ଚେ ଭଙ୍ଗୋ, ହୋତି ଭୋଗେହି କାରିଯଂ;

ଅୱିକମ୍ପମାନୋ ଏଯ୍ୟାସି, ବହୁଂ ଦସ୍ସାମି ତେ ଧନ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ଚେ ଭଙ୍ଗୋତି ବ୍ରହ୍ମଚରିଯୱାସୋ ନାମ ଦୁକ୍କରୋ, ଅନଭିରତସ୍ସ ବ୍ରହ୍ମଚରିଯସ୍ସ ଚେ ଭଙ୍ଗୋ ହୋତି, ତଦା ଗିହିଭୂତସ୍ସ ଭୋଗେହି କାରିଯଂ ହୋତି, ଏୱରୂପେ କାଲେ ତ୍ୱଂ ନିରାସଙ୍କୋ ହୁତ୍ୱା ମମ ସନ୍ତିକଂ ଆଗଚ୍ଛେଯ୍ୟାସି, ବହୁଂ ତେ ଧନଂ ଦସ୍ସାମୀତି।

ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଆହ –

୮୧୮।

‘‘କୁସଲଂ ପଟିନନ୍ଦାମି, ଭୂରିଦତ୍ତ ୱଚୋ ତୱ;

ପୁନପି ଆଗମିସ୍ସାମି, ସଚେ ଅତ୍ଥୋ ଭୱିସ୍ସତୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ପୁନପୀତି ପୁନ ଅପି, ଅୟମେୱ ୱା ପାଠୋ।

ଅଥସ୍ସ ତତ୍ଥ ଅୱସିତୁକାମତଂ ଞତ୍ୱା ମହାସତ୍ତୋ ନାଗମାଣୱକେ ଆଣାପେତ୍ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ମନୁସ୍ସଲୋକଂ ପାପେସି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୮୧୯।

‘‘ଇଦଂ ୱତ୍ୱା ଭୂରିଦତ୍ତୋ, ପେସେସି ଚତୁରୋ ଜନେ;

ଏଥ ଗଚ୍ଛଥ ଉଟ୍ଠେଥ, ଖିପ୍ପଂ ପାପେଥ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ।

୮୨୦।

‘‘ତସ୍ସ ତଂ ୱଚନଂ ସୁତ୍ୱା, ଉଟ୍ଠାୟ ଚତୁରୋ ଜନା;

ପେସିତା ଭୂରିଦତ୍ତେନ, ଖିପ୍ପଂ ପାପେସୁ ବ୍ରାହ୍ମଣ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ପାପେସୂତି ୟମୁନାତୋ ଉତ୍ତାରେତ୍ୱା ବାରାଣସିମଗ୍ଗଂ ପାପୟିଂସୁ, ପାପୟିତ୍ୱା ଚ ପନ ‘‘ତୁମ୍ହେ ଗଚ୍ଛଥା’’ତି ୱତ୍ୱା ନାଗଭୱନମେୱ ପଚ୍ଚାଗମିଂସୁ।

ବ୍ରାହ୍ମଣୋପି ‘‘ତାତ ସୋମଦତ୍ତ, ଇମସ୍ମିଂ ଠାନେ ମିଗଂ ୱିଜ୍ଝିମ୍ହ, ଇମସ୍ମିଂ ସୂକର’’ନ୍ତି ପୁତ୍ତସ୍ସ ଆଚିକ୍ଖନ୍ତୋ ଅନ୍ତରାମଗ୍ଗେ ପୋକ୍ଖରଣିଂ ଦିସ୍ୱା ‘‘ତାତ ସୋମଦତ୍ତ, ନ୍ହାୟାମା’’ତି ୱତ୍ୱା ‘‘ସାଧୁ, ତାତା’’ତି ୱୁତ୍ତେ ଉଭୋପି ଦିବ୍ବାଭରଣାନି ଚେୱ ଦିବ୍ବୱତ୍ଥାନି ଚ ଓମୁଞ୍ଚିତ୍ୱା ଭଣ୍ଡିକଂ କତ୍ୱା ପୋକ୍ଖରଣୀତୀରେ ଠପେତ୍ୱା ଓତରିତ୍ୱା ନ୍ହାୟିଂସୁ। ତସ୍ମିଂ ଖଣେ ତାନି ଅନ୍ତରଧାୟିତ୍ୱା ନାଗଭୱନମେୱ ଅଗମଂସୁ। ପଠମଂ ନିୱତ୍ଥକାସାୱପିଲୋତିକାୱ ନେସଂ ସରୀରେ ପଟିମୁଞ୍ଚିଂସୁ, ଧନୁସରସତ୍ତିୟୋପି ପାକତିକାୱ ଅହେସୁଂ। ସୋମଦତ୍ତୋ ‘‘ନାସିତାମ୍ହ ତୟା, ତାତା’’ତି ପରିଦେୱି। ଅଥ ନଂ ପିତା ‘‘ମା ଚିନ୍ତୟି, ମିଗେସୁ ସନ୍ତେସୁ ଅରଞ୍ଞେ ମିଗେ ୱଧିତ୍ୱା ଜୀୱିକଂ କପ୍ପେସ୍ସାମା’’ତି ଅସ୍ସାସେସି। ସୋମଦତ୍ତସ୍ସ ମାତା ତେସଂ ଆଗମନଂ ସୁତ୍ୱା ପଚ୍ଚୁଗ୍ଗନ୍ତ୍ୱା ଘରଂ ନେତ୍ୱା ଅନ୍ନପାନେନ ସନ୍ତପ୍ପେସି। ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ନିଦ୍ଦଂ ଓକ୍କମି। ଇତରା ପୁତ୍ତଂ ପୁଚ୍ଛି ‘‘ତାତ , ଏତ୍ତକଂ କାଲଂ କୁହିଂ ଗତତ୍ଥା’’ତି? ‘‘ଅମ୍ମ, ଭୂରିଦତ୍ତନାଗରାଜେନ ଅମ୍ହେ ନାଗଭୱନଂ ନୀତା, ତତୋ ଉକ୍କଣ୍ଠିତ୍ୱା ଇଦାନି ଆଗତା’’ତି। ‘‘କିଞ୍ଚି ପନ ୱୋ ରତନଂ ଆଭତ’’ନ୍ତି। ‘‘ନାଭତଂ ଅମ୍ମା’’ତି। ‘‘କିଂ ତୁମ୍ହାକଂ ତେନ କିଞ୍ଚି ନ ଦିନ୍ନ’’ନ୍ତି। ‘‘ଅମ୍ମ, ଭୂରିଦତ୍ତେନ ମେ ପିତୁ ସବ୍ବକାମଦଦୋ ମଣି ଦିନ୍ନୋ ଅହୋସି, ଇମିନା ପନ ନ ଗହିତୋ’’ତି। ‘‘କିଂକାରଣା’’ତି। ‘‘ପବ୍ବଜିସ୍ସତି କିରା’’ତି। ସା ‘‘ଏତ୍ତକଂ କାଲଂ ଦାରକେ ମମ ଭାରଂ କରୋନ୍ତୋ ନାଗଭୱନେ ୱସିତ୍ୱା ଇଦାନି କିର ପବ୍ବଜିସ୍ସତୀ’’ତି କୁଜ୍ଝିତ୍ୱା ୱୀହିଭଞ୍ଜନଦବ୍ବିୟା ପିଟ୍ଠିଂ ପୋଥେନ୍ତୀ ‘‘ଅରେ, ଦୁଟ୍ଠବ୍ରାହ୍ମଣ, ପବ୍ବଜିସ୍ସାମୀତି କିର ମଣିରତନଂ ନ ଗଣ୍ହସି, ଅଥ କସ୍ମା ଅପବ୍ବଜିତ୍ୱା ଇଧାଗତୋସି, ନିକ୍ଖମ ମମ ଘରା ସୀଘ’’ନ୍ତି ସନ୍ତଜ୍ଜେସି। ଅଥ ନଂ ‘‘ଭଦ୍ଦେ, ମା କୁଜ୍ଝି, ଅରଞ୍ଞେ ମିଗେସୁ ସନ୍ତେସୁ ଅହଂ ତଂ ପୋସେସ୍ସାମୀ’’ତି ୱତ୍ୱା ପୁତ୍ତେନ ସଦ୍ଧିଂ ଅରଞ୍ଞଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ପୁରିମନିୟାମେନେୱ ଜୀୱିକଂ କପ୍ପେସି।

ତଦା ଦକ୍ଖିଣମହାସମୁଦ୍ଦସ୍ସ ଦିସାଭାଗେ ସିମ୍ବଲିୱାସୀ ଏକୋ ଗରୁଳୋ ପକ୍ଖୱାତେହି ସମୁଦ୍ଦେ ଉଦକଂ ୱିୟୂହିତ୍ୱା ଏକଂ ନାଗରାଜାନଂ ସୀସେ ଗଣ୍ହି। ତଦାହି ସୁପଣ୍ଣା ନାଗଂ ଗହେତୁଂ ଅଜାନନକାୟେୱ , ପଚ୍ଛା ପଣ୍ଡରଜାତକେ ଜାନିଂସୁ। ସୋ ପନ ତଂ ସୀସେ ଗହେତ୍ୱାପି ଉଦକେ ଅନୋତ୍ଥରନ୍ତେୟେୱ ଉକ୍ଖିପିତ୍ୱା ଓଲମ୍ବନ୍ତଂ ଆଦାୟ ହିମୱନ୍ତମତ୍ଥକେନ ପାୟାସି। ତଦା ଚେକୋ କାସିରଟ୍ଠୱାସୀ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଇସିପବ୍ବଜ୍ଜଂ ପବ୍ବଜିତ୍ୱା ହିମୱନ୍ତପ୍ପଦେସେ ପଣ୍ଣସାଲଂ ମାପେତ୍ୱା ପଟିୱସତି। ତସ୍ସ ଚଙ୍କମନକୋଟିୟଂ ମହାନିଗ୍ରୋଧରୁକ୍ଖୋ ଅତ୍ଥି। ସୋ ତସ୍ସ ମୂଲେ ଦିୱାୱିହାରଂ କରୋତି। ସୁପଣ୍ଣୋ ନିଗ୍ରୋଧମତ୍ଥକେନ ନାଗଂ ହରତି। ନାଗୋ ଓଲମ୍ବନ୍ତୋ ମୋକ୍ଖତ୍ଥାୟ ନଙ୍ଗୁଟ୍ଠେନ ନିଗ୍ରୋଧୱିଟପଂ ୱେଠେସି। ସୁପଣ୍ଣୋ ତଂ ଅଜାନନ୍ତୋୱ ମହବ୍ବଲତାୟ ଆକାସେ ପକ୍ଖନ୍ଦିୟେୱ। ନିଗ୍ରୋଧରୁକ୍ଖୋ ସମୂଲୋ ଉପ୍ପାଟିତୋ। ସୁପଣ୍ଣୋ ନାଗଂ ସିମ୍ବଲିୱନଂ ନେତ୍ୱା ତୁଣ୍ଡେନ ପହରିତ୍ୱା କୁଚ୍ଛିଂ ଫାଲେତ୍ୱା ନାଗମେଦଂ ଖାଦିତ୍ୱା ସରୀରଂ ସମୁଦ୍ଦକୁଚ୍ଛିମ୍ହି ଛଡ୍ଡେସି। ନିଗ୍ରୋଧରୁକ୍ଖୋ ପତନ୍ତୋ ମହାସଦ୍ଦମକାସି। ସୁପଣ୍ଣୋ ‘‘କିସ୍ସ ଏସୋ ସଦ୍ଦୋ’’ତି ଅଧୋ ଓଲୋକେନ୍ତୋ

ନିଗ୍ରୋଧରୁକ୍ଖଂ ଦିସ୍ୱା ‘‘କୁତୋ ଏସ ମୟା ଉପ୍ପାଟିତୋ’’ତି ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ‘‘ତାପସସ୍ସ ଚଙ୍କମନକୋଟିୟା ନିଗ୍ରୋଧୋ ଏସୋ’’ତି ତଥତୋ ଞତ୍ୱା ‘‘ଅୟଂ ତସ୍ସ ବହୂପକାରୋ, ‘ଅକୁସଲଂ ନୁ ଖୋ ମେ ପସୁତଂ, ଉଦାହୁ ନୋ’ତି ତମେୱ ପୁଚ୍ଛିତ୍ୱା ଜାନିସ୍ସାମୀ’’ତି ମାଣୱକୱେସେନ ତସ୍ସ ସନ୍ତିକଂ ଅଗମାସି।

ତସ୍ମିଂ ଖଣେ ତାପସୋ ତଂ ଠାନଂ ସମଂ କରୋତି। ସୁପଣ୍ଣରାଜା ତାପସଂ ୱନ୍ଦିତ୍ୱା ଏକମନ୍ତଂ ନିସିନ୍ନୋ ଅଜାନନ୍ତୋ ୱିୟ ‘‘କିସ୍ସ ଠାନଂ, ଭନ୍ତେ, ଇଦ’’ନ୍ତି ପୁଚ୍ଛି। ‘‘ଉପାସକ, ଏକୋ ସୁପଣ୍ଣୋ ଭୋଜନତ୍ଥାୟ ନାଗଂ ହରନ୍ତୋ ନାଗେନ ମୋକ୍ଖତ୍ଥାୟ ନିଗ୍ରୋଧୱିଟପଂ ନଙ୍ଗୁଟ୍ଠେନ ୱେଠିତାୟପି ଅତ୍ତନୋ ମହବ୍ବଲତାୟ ପକ୍କନ୍ତିତ୍ୱା ଗତୋ, ଅଥ ନିଗ୍ରୋଧରୁକ୍ଖୋ ଉପ୍ପାଟିତୋ, ଇଦଂ ତସ୍ସ ଉପ୍ପାଟିତଟ୍ଠାନ’’ନ୍ତି। ‘‘କିଂ ପନ, ଭନ୍ତେ, ତସ୍ସ ସୁପଣ୍ଣସ୍ସ ଅକୁସଲଂ ହୋତି, ଉଦାହୁ ନୋ’’ତି? ‘‘ସଚେ ନ ଜାନାତି, ଅଚେତନକମ୍ମଂ ନାମ ଅକୁସଲଂ ନ ହୋତୀ’’ତି। ‘‘କିଂ ନାଗସ୍ସ ପନ , ଭନ୍ତେ’’ତି? ‘‘ସୋ ଇମଂ ନାସେତୁଂ ନ ଗଣ୍ହି, ମୋକ୍ଖତ୍ଥାୟ ଗଣ୍ହି, ତସ୍ମା ତସ୍ସପି ନ ହୋତିୟେୱା’’ତି। ସୁପଣ୍ଣୋ ତାପସସ୍ସ ତୁସ୍ସିତ୍ୱା ‘‘ଭନ୍ତେ, ଅହଂ ସୋ ସୁପଣ୍ଣରାଜା, ତୁମ୍ହାକଞ୍ଚ ପଞ୍ହୱେୟ୍ୟାକରଣେନ ତୁଟ୍ଠୋ। ତୁମ୍ହେ ଅରଞ୍ଞେ ୱସଥ, ଅହଞ୍ଚେକଂ ଅଲମ୍ପାୟନମନ୍ତଂ ଜାନାମି, ଅନଗ୍ଘୋ ମନ୍ତୋ। ତମହଂ ତୁମ୍ହାକଂ ଆଚରିୟଭାଗଂ କତ୍ୱା ଦମ୍ମି, ପଟିଗ୍ଗଣ୍ହଥ ନ’’ନ୍ତି ଆହ। ‘‘ଅଲଂ ମୟ୍ହଂ ମନ୍ତେନ, ଗଚ୍ଛଥ ତୁମ୍ହେ’’ତି। ସୋ ତଂ ପୁନପ୍ପୁନଂ ୟାଚିତ୍ୱା ସମ୍ପଟିଚ୍ଛାପେତ୍ୱା ମନ୍ତଂ ଦତ୍ୱା ଓସଧାନି ଆଚିକ୍ଖିତ୍ୱା ପକ୍କାମି।

ଗରୁଳଅକଣ୍ଡଂ ନିଟ୍ଠିତଂ।

କୀଳଅନକଣ୍ଡଂ

ତସ୍ମିଂ କାଲେ ବାରାଣସିୟଂ ଏକୋ ଦଲିଦ୍ଦବ୍ରାହ୍ମଣୋ ବହୁଂ ଇଣଂ ଗହେତ୍ୱା ଇଣସାମିକେହି ଚୋଦିୟମାନୋ ‘‘କିଂ ମେ ଇଧ ୱାସେନ, ଅରଞ୍ଞଂ ପୱିସିତ୍ୱା ମତଂ ସେୟ୍ୟୋ’’ତି ନିକ୍ଖମିତ୍ୱା ୱନଂ ପୱିସିତ୍ୱା ଅନୁପୁବ୍ବେନ ତଂ ଅସ୍ସମପଦଂ ପତ୍ୱା ତାପସଂ ୱତ୍ତସମ୍ପଦାୟ ଆରାଧେସି। ତାପସୋ ‘‘ଅୟଂ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ମୟ୍ହଂ ଅତିୱିୟ ଉପକାରକୋ, ସୁପଣ୍ଣରାଜେନ ଦିନ୍ନଂ ଦିବ୍ବମନ୍ତମସ୍ସ ଦସ୍ସାମୀ’’ତି ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ‘‘ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଅହଂ ଅଲମ୍ପାୟନମନ୍ତଂ ଜାନାମି, ତଂ ତେ ଦମ୍ମି, ଗଣ୍ହାହି ନ’’ନ୍ତି ୱତ୍ୱା ‘‘ଅଲଂ, ଭନ୍ତେ, ନ ମୟ୍ହଂ ମନ୍ତେନତ୍ଥୋ’’ତି ୱୁତ୍ତେପି ପୁନପ୍ପୁନଂ ୱତ୍ୱା ନିପ୍ପୀଳେତ୍ୱା ସମ୍ପଟିଚ୍ଛାପେତ୍ୱା ଅଦାସିୟେୱ। ତସ୍ସ ଚ ମନ୍ତସ୍ସ ଅନୁଚ୍ଛୱିକାନି ଓସଧାନି ଚେୱ ମନ୍ତୁପଚାରଞ୍ଚ ସବ୍ବଂ କଥେସି। ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ‘‘ଲଦ୍ଧୋ ମେ ଜୀୱିତୁପାୟୋ’’ତି କତିପାହଂ ୱସିତ୍ୱା ‘‘ୱାତାବାଧୋ ମେ, ଭନ୍ତେ, ବାଧତୀ’’ତି ଅପଦେସଂ କତ୍ୱା ତାପସେନ ୱିସ୍ସଜ୍ଜିତୋ ତଂ ୱନ୍ଦିତ୍ୱା ଖମାପେତ୍ୱା ଅରଞ୍ଞା ନିକ୍ଖମିତ୍ୱା ଅନୁପୁବ୍ବେନ ୟମୁନାୟ ତୀରଂ ପତ୍ୱା ତଂ ମନ୍ତଂ ସଜ୍ଝାୟନ୍ତୋ ମହାମଗ୍ଗଂ ଗଚ୍ଛତି।

ତସ୍ମିଂ କାଲେ ସହସ୍ସମତ୍ତା ଭୂରିଦତ୍ତସ୍ସ ପରିଚାରିକା ନାଗମାଣୱିକା ତଂ ସବ୍ବକାମଦଦଂ ମଣିରତନଂ ଆଦାୟ ନାଗଭୱନା ନିକ୍ଖମିତ୍ୱା ୟମୁନାତୀରେ ୱାଲୁକରାସିମ୍ହି ଠପେତ୍ୱା ତସ୍ସ ଓଭାସେନ ସବ୍ବରତ୍ତିଂ ଉଦକକୀଳଂ କୀଳିତ୍ୱା ଅରୁଣୁଗ୍ଗମନେ ସବ୍ବାଲଙ୍କାରେନ ଅଲଙ୍କରିତ୍ୱା ମଣିରତନଂ ପରିୱାରେତ୍ୱା ସିରିଂ ପୱେସୟମାନା ନିସୀଦିଂସୁ। ବ୍ରାହ୍ମଣୋପି ମନ୍ତଂ ସଜ୍ଝାୟନ୍ତୋ ତଂ ଠାନଂ ପାପୁଣି। ତା ମନ୍ତସଦ୍ଦଂ ସୁତ୍ୱାୱ ‘‘ଇମିନା ସୁପଣ୍ଣେନ ଭୱିତବ୍ବ’’ନ୍ତି ମରଣଭୟତଜ୍ଜିତା ମଣିରତନଂ ଅଗ୍ଗହେତ୍ୱା ପଥୱିୟଂ ନିମୁଜ୍ଜିତ୍ୱା ନାଗଭୱନଂ ଅଗମିଂସୁ। ବ୍ରାହ୍ମଣୋପି ମଣିରତନଂ ଦିସ୍ୱା ‘‘ଇଦାନେୱ ମେ ମନ୍ତୋ ସମିଦ୍ଧୋ’’ତି ତୁଟ୍ଠମାନସୋ ମଣିରତନଂ ଆଦାୟ ପାୟାସି। ତସ୍ମିଂ ଖଣେ ନେସାଦବ୍ରାହ୍ମଣୋ ସୋମଦତ୍ତେନ ସଦ୍ଧିଂ ମିଗୱଧାୟ ଅରଞ୍ଞଂ ପୱିସନ୍ତୋ ତସ୍ସ ହତ୍ଥେ ତଂ ମଣିରତନଂ ଦିସ୍ୱା ପୁତ୍ତଂ ଆହ ‘‘ତାତ, ନନୁ ଏସୋ ଅମ୍ହାକଂ ଭୂରିଦତ୍ତେନ ଦିନ୍ନୋ ମଣୀ’’ତି? ‘‘ଆମ, ତାତ, ଏସୋ ମଣୀ’’ତି। ‘‘ତେନ ହିସ୍ସ ଅଗୁଣଂ କଥେତ୍ୱା ଇମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ୱଞ୍ଚେତ୍ୱା ଗଣ୍ହାମେତଂ ମଣିରତନ’’ନ୍ତି। ‘‘ତାତ, ପୁବ୍ବେ ଭୂରିଦତ୍ତେନ ଦୀୟମାନଂ ନ ଗଣ୍ହି, ଇଦାନି ପନେସ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ତଞ୍ଞେୱ ୱଞ୍ଚେସ୍ସତି, ତୁଣ୍ହୀ ହୋହୀ’’ତି। ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ‘‘ହୋତୁ, ତାତ, ପସ୍ସସି ଏତସ୍ସ ୱା ମମ ୱା ୱଞ୍ଚନଭାୱ’’ନ୍ତି ଅଲମ୍ପାୟନେନ ସଦ୍ଧିଂ ସଲ୍ଲପନ୍ତୋ ଆହ –

୮୨୧।

‘‘ମଣିଂ ପଗ୍ଗୟ୍ହ ମଙ୍ଗଲ୍ୟଂ, ସାଧୁୱିତ୍ତଂ ମନୋରମଂ;

ସେଲଂ ବ୍ୟଞ୍ଜନସମ୍ପନ୍ନଂ, କୋ ଇମଂ ମଣିମଜ୍ଝଗା’’ତି।

ତତ୍ଥ ମଙ୍ଗଲ୍ୟନ୍ତି ମଙ୍ଗଲସମ୍ମତଂ ସବ୍ବକାମଦଦଂ। କୋ ଇମନ୍ତି କୁହିଂ ଇମଂ ମଣିଂ ଅଧିଗତୋସି।

ତତୋ ଅଲମ୍ପାୟନୋ ଗାଥମାହ –

୮୨୨।

‘‘ଲୋହିତକ୍ଖସହସ୍ସାହି, ସମନ୍ତା ପରିୱାରିତଂ;

ଅଜ୍ଜ କାଲଂ ପଥଂ ଗଚ୍ଛଂ, ଅଜ୍ଝଗାହଂ ମଣିଂ ଇମ’’ନ୍ତି।

ତସ୍ସତ୍ଥୋ – ଅହଂ ଅଜ୍ଜ କାଲଂ ପାତୋୱ ପଥଂ ମଗ୍ଗଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତୋ ରତ୍ତକ୍ଖିକାହି ସହସ୍ସମତ୍ତାହି ନାଗମାଣୱିକାହି ସମନ୍ତା ପରିୱାରିତଂ ଇମଂ ମଣିଂ ଅଜ୍ଝଗା। ମଂ ଦିସ୍ୱା ହି ସବ୍ବାୱ ଏତା ଭୟତଜ୍ଜିତା ଇମଂ ଛଡ୍ଡେତ୍ୱା ପଲାତାତି।

ନେସାଦବ୍ରାହ୍ମଣୋ ତଂ ୱଞ୍ଚେତୁକାମୋ ମଣିରତନସ୍ସ ଅଗୁଣଂ ପକାସେନ୍ତୋ ଅତ୍ତନା ଗଣ୍ହିତୁକାମୋ ତିସ୍ସୋ ଗାଥା ଅଭାସି –

୮୨୩।

‘‘ସୂପଚିଣ୍ଣୋ ଅୟଂ ସେଲୋ, ଅଚ୍ଚିତୋ ମାନିତୋ ସଦା;

ସୁଧାରିତୋ ସୁନିକ୍ଖିତ୍ତୋ, ସବ୍ବତ୍ଥମଭିସାଧୟେ।

୮୨୪।

‘‘ଉପଚାରୱିପନ୍ନସ୍ସ, ନିକ୍ଖେପେ ଧାରଣାୟ ୱା;

ଅୟଂ ସେଲୋ ୱିନାସାୟ, ପରିଚିଣ୍ଣୋ ଅୟୋନିସୋ।

୮୨୫।

‘‘ନ ଇମଂ ଅକୁସଲୋ ଦିବ୍ବଂ, ମଣିଂ ଧାରେତୁମାରହୋ;

ପଟିପଜ୍ଜ ସତଂ ନିକ୍ଖଂ, ଦେହିମଂ ରତନଂ ମମ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ସବ୍ବତ୍ଥନ୍ତି ଯୋ ଇମଂ ସେଲଂ ସୁଟ୍ଠୁ ଉପଚରିତୁଂ ଅଚ୍ଚିତୁଂ ଅତ୍ତନୋ ଜୀୱିତଂ ୱିୟ ମମାୟିତୁଂ ସୁଟ୍ଠୁ ଧାରେତୁଂ ସୁଟ୍ଠୁ ନିକ୍ଖିପିତୁଂ ଜାନାତି, ତସ୍ସେୱ ସୂପଚିଣ୍ଣୋ ଅଚ୍ଚିତୋ ମାନିତୋ ସୁଧାରିତୋ ସୁନିକ୍ଖିତ୍ତୋ ଅୟଂ ସେଲୋ ସବ୍ବଂ ଅତ୍ଥଂ ସାଧେତୀତି ଅତ୍ଥୋ। ଉପଚାରୱିପନ୍ନସ୍ସାତି ଯୋ ପନ ଉପଚାରୱିପନ୍ନୋ ହୋତି, ତସ୍ସେସୋ ଅନୁପାୟେନ ପରିଚିଣ୍ଣୋ ୱିନାସମେୱ ୱହତୀତି ୱଦତି। ଧାରେତୁମାରହୋତି ଧାରେତୁଂ ଅରହୋ। ପଟିପଜ୍ଜ ସତଂ ନିକ୍ଖନ୍ତି ଅମ୍ହାକଂ ଗେହେ ବହୂ ମଣୀ, ମୟମେତଂ ଗହେତୁଂ ଜାନାମ। ଅହଂ ତେ ନିକ୍ଖସତଂ ଦସ୍ସାମି, ତଂ ପଟିପଜ୍ଜ, ଦେହି ଇମଂ ମଣିରତନଂ ମମନ୍ତି। ତସ୍ସ ହି ଗେହେ ଏକୋପି ସୁୱଣ୍ଣନିକ୍ଖୋ ନତ୍ଥି। ସୋ ପନ ତସ୍ସ ମଣିନୋ ସବ୍ବକାମଦଦଭାୱଂ ଜାନାତି । ତେନସ୍ସ ଏତଦହୋସି ‘‘ଅହଂ ସସୀସଂ ନହ୍ୱା ମଣିଂ ଉଦକେନ ପରିପ୍ଫୋସିତ୍ୱା ‘ନିକ୍ଖସତଂ ମେ ଦେହୀ’ତି ୱକ୍ଖାମି, ଅଥେସ ମେ ଦସ୍ସତି, ତମହଂ ଏତସ୍ସ ଦସ୍ସାମୀ’’ତି। ତସ୍ମା ସୂରୋ ହୁତ୍ୱା ଏୱମାହ।

ତତୋ ଅଲମ୍ପାୟନୋ ଗାଥମାହ –

୮୨୬।

‘‘ନ ଚ ମ୍ୟାୟଂ ମଣୀ କେଯ୍ୟୋ, ଗୋହି ୱା ରତନେହି ୱା;

ସେଲୋ ବ୍ୟଞ୍ଜନସମ୍ପନ୍ନୋ, ନେୱ କେଯ୍ୟୋ ମଣି ମମା’’ତି।

ତତ୍ଥ ନ ଚ ମ୍ହାୟନ୍ତି ଅୟଂ ମଣି ମମ ସନ୍ତକୋ କେନଚି ୱିଙ୍କିଣିତଙ୍କୋ ନାମ ନ ହୋତି। ନେୱ କେହ୍ଲୋତି ଅୟଞ୍ଚ ମମ ମଣି ଲକ୍ଖଣସମ୍ପନ୍ନୋ, ତସ୍ମା ନେୱ କେହ୍ଲୋ କେନଚି ୱତ୍ଥୁନାପି ୱିଙ୍କିଣିତଙ୍କୋ ନାମ ନ ହୋତୀତି।

ନେସାଦବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଆହ –

୮୨୭।

‘‘ନୋ ଚେ ତଯା ମଣୀ କେହ୍ଲୋ, ଗୋହି ୱା ରତନେହି ୱା;

ଅଥ କେନ ମଣୀ କେହ୍ଲୋ, ତଂ ମେ ଅକ୍ଖାହି ପୁଚ୍ଛିତୋ’’ତି।

ଅଲମ୍ପାୟନୋ ଆହ –

୮୨୮।

‘‘ଯୋ ମେ ସଂସେ ମହାନାଗଂ, ତେଜସ୍ସିଂ ଦୁରତିକ୍କମଂ;

ତସ୍ସ ଦଜ୍ଜଂ ଇମଂ ସେଲଂ, ଜଲନ୍ତମିୱ ତେଜସା’’ତି।

ତତ୍ଥ ଜଲନ୍ତମିୱ ତେଜସାତି ପଭାୟ ଜଲନ୍ତଂ ୱିୟ।

ନେସାଦବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଆହ –

୮୨୯।

‘‘କୋ ନୁ ବ୍ରାହ୍ମଣୱଣ୍ଣେନ, ସୁପଣ୍ଣୋ ପତତଂ ୱରୋ;

ନାଗଂ ଜିଗୀସମନ୍ୱେସି, ଅନ୍ୱେସଂ ଭକ୍ଖମତ୍ତନୋ’’ତି।

ତତ୍ଥ କୋ ନୂତି ଇଦଂ ନେସାଦବ୍ରାହ୍ମଣୋ ‘‘ଅତ୍ତନୋ ଭକ୍ଖଂ ଅନ୍ୱେସନ୍ତେନ ଗରୁଳେନ ଭୱିତବ୍ବ’’ନ୍ତି ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ଏୱମାହ।

ଅଲମ୍ପାୟନୋ ଏୱମାହ –

୮୩୦।

‘‘ନାହଂ ଦିଜାଧିପୋ ହୋମି, ଅଦିଟ୍ଠୋ ଗରୁଳୋ ମୟା;

ଆସୀୱିସେନ ୱିତ୍ତୋତି, ୱେଜ୍ଜୋ ବ୍ରାହ୍ମଣ ମଂ ୱିଦୂ’’ତି।

ତତ୍ଥ ମଂ ୱିଦୂତି ମଂ ‘‘ଏସ ଆସୀୱିସେନ ୱିତ୍ତକୋ ଅଲମ୍ପାୟନୋ ନାମ ୱେଜ୍ଜୋ’’ତି ଜାନନ୍ତି।

ନେସାଦବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଆହ –

୮୩୧।

‘‘କିଂ ନୁ ତୁୟ୍ହଂ ଫଲଂ ଅତ୍ଥି, କିଂ ସିପ୍ପଂ ୱିଜ୍ଜତେ ତୱ;

କିସ୍ମିଂ ୱା ତ୍ୱଂ ପରଦ୍ଧଦ୍ଧୋ, ଉରଗଂ ନାପଚାଯସୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ କିସ୍ମିଂ ୱା ତ୍ୱଂ ପରଦ୍ଧଦ୍ଧୋତି ତ୍ୱଂ କିସ୍ମିଂ ୱା ଉପଦ୍ଧଦ୍ଧୋ ହୁତ୍ୱା, କିଂ ନିସ୍ସାଯ କତ୍ୱା ଉରଗଂ ଆସୀୱିସଂ ନ ଅପଚାଯସି ଜେଟ୍ଠକଂ ଅକତ୍ୱା ଅୱଜାନାସୀତି ପୁଚ୍ଛତି।

ସୋ ଅତ୍ତନୋ ବଲଂ ଦୀପେନ୍ତୋ ଆହ –

୮୩୨।

‘‘ଆରଞ୍ଞିକସ୍ସ ଇସିନୋ, ଚିରରତ୍ତଂ ତପସ୍ସିନୋ;

ସୁପଣ୍ଣୋ କୋସିଯସ୍ସକ୍ଖା, ୱିସୱିଜ୍ଜଂ ଅନୁତ୍ତରଂ।

୮୩୩।

‘‘ତଂ ଭାୱିତତ୍ତଞ୍ଞତରଂ, ସମ୍ମନ୍ତଂ ପବ୍ବତନ୍ତରେ;

ସକ୍କଚ୍ଚଂ ତଂ ଉପଟ୍ଠାସିଂ, ରତ୍ତିନ୍ଦିୱମତନ୍ଦିତୋ।

୮୩୪।

‘‘ସୋ ତଦା ପରିଚିଣ୍ଣୋ ମେ, ୱତ୍ତୱା ବ୍ରହ୍ମଚରିଯୱା;

ଦିବ୍ବଂ ପାତୁକରୀ ମନ୍ତଂ, କାମସା ଭଗୱା ମମ।

୮୩୫।

‘‘ତ୍ୟାହଂ ମନ୍ତେ ପରଦ୍ଧଦ୍ଧୋ, ନାହଂ ଭାଯାମି ଭୋଗିନଂ;

ଆଚରିଯୋ ୱିସଘାତାନଂ, ଅଲମ୍ପାନୋତି ମଂ ୱିଦୂ’’ତି।

ତତ୍ଥ କୋସିଯସ୍ସକ୍ଖାତି କୋସିଯଗୋତ୍ତସ୍ସ ଇସିନୋ ସୁପଣ୍ଣୋ ଆଚିକ୍ଖି। ତେନ ଅକ୍ଖାତକାରଣଂ ପନ ସବ୍ବଂ ୱିତ୍ଥାରେତ୍ୱା କଥେତବ୍ବଂ। ଭାୱିତତ୍ତଞ୍ଞତରନ୍ତି ଭାୱିତତ୍ତାନଂ ଇସୀନଂ ଅଞ୍ଞତରଂ। ସମ୍ମନ୍ତନ୍ତି ୱସନ୍ତଂ। କାମସାତି ଅତ୍ତନୋ ଇଚ୍ଛାଯ। ମମାତି ତଂ ମନ୍ତଂ ମଯ୍ହଂ ପକାସେସି। ତ୍ୟାହଂ ମନ୍ତେ, ପରଦ୍ଧଦ୍ଧୋତି ଅହଂ ତେ ମନ୍ତେ ଉପଦ୍ଧଦ୍ଧୋ ନିସ୍ସିତୋ। ଭୋଗିନନ୍ତି ନାଗାନଂ। ୱିସଘାତାନନ୍ତି ୱିସଘାତକୱେଜ୍ଜାନଂ।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ନେସାଦବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଚିନ୍ତେସି ‘‘ଅଯଂ ଅଲମ୍ପାଯନୋ ଯ୍ୱାସ୍ସ ନାଗଂ ଦସ୍ସେତି, ତସ୍ସ ମଣିରତନଂ ଦସ୍ସତି, ଭୂରିଦତ୍ତମସ୍ସ ଦସ୍ସେତ୍ୱା ମଣିଂ ଗଣ୍ହିସ୍ସାମୀ’’ତି। ତତୋ ପୁତ୍ତେନ ସଦ୍ଧିଂ ମନ୍ତେନ୍ତୋ ଗାଥମାହ –

୮୩୬।

‘‘ଗଣ୍ହାମସେ ମଣିଂ ତାତ, ସୋମଦତ୍ତ ୱିଜାନହି;

ମା ଦଣ୍ଡେନ ସିରିଂ ପତ୍ତଂ, କାମସା ପଜହିମ୍ହସେ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଗଣ୍ହାମସେତି ଗଣ୍ହାମ। କାମସାତି ଅତ୍ତନୋ ରୁଚିଯା ଦଣ୍ଡେନ ପହରିତ୍ୱା ମା ଜହାମ।

ସୋମଦତ୍ତୋ ଆହ –

୮୩୭।

‘‘ସକଂ ନିଵେସନଂ ପତ୍ତଂ, ଯୋ ତଂ ବ୍ରାହ୍ମଣ ପୂଜଯି;

ଏଵଂ କଲ୍ଯାଣକାରିସ୍ସ, କିଂ ମୋହା ଦୁବ୍ଭିମିଚ୍ଛସି।

୮୩୮।

‘‘ସଚେ ତ୍ଵଂ ଧନକାମୋସି, ଭୂରିଦତ୍ତୋ ପଦସ୍ସତି;

ତମେଵ ଗନ୍ତ୍ଵା ଯାଚସ୍ସୁ, ବହୁଂ ଦସ୍ସତି ତେ ଧନ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ପୂଜଯୀତି ଦିବ୍ବକାମେହି ପୂଜଯିତ୍ଥ। ଦୁବ୍ଭିମିଚ୍ଛସୀତି କିଂ ତଥାରୂପସ୍ସ ମିତ୍ତସ୍ସ ଦୁବ୍ଭିକମ୍ମଂ କାତୁଂ ଇଚ୍ଛସି ତାତାତି।

ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଆହ –

୮୩୯।

‘‘ହତ୍ଥଗତଂ ପତ୍ତଗତଂ, ନିକିଣ୍ଣଂ ଖାଦିତୁଂ ଵରଂ;

ମା ନୋ ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକୋ ଅତ୍ଥୋ, ସୋମଦତ୍ତ ଉପଚ୍ଚଗା’’ତି।

ତତ୍ଥ ହତ୍ଥଗତନ୍ତି ତାତ ସୋମଦତ୍ତ, ତ୍ଵଂ ତରୁଣକୋ ଲୋକପଵତ୍ତିଂ ନ ଜାନାସି। ଯଞ୍ହି ହତ୍ଥଗତଂ ଵା ହୋତି ପତ୍ତଗତଂ ଵା ପୁରତୋ ଵା ନିକିଣ୍ଣଂ ଠପିତଂ, ତଦେଵ ମେ ଖାଦିତୁଂ ଵରଂ, ନ ଦୂରେ ଠିତଂ।

ସୋମଦତ୍ତୋ ଆହ –

୮୪୦।

‘‘ପଚ୍ଚତି ନିରଯେ ଘୋରେ, ମହିସ୍ସମପି ଵିଵରତି;

ମିତ୍ତଦୁବ୍ଭୀ ହିତଚ୍ଚାଗୀ, ଜୀଵରେଵାପି ସୁସ୍ସତି।

୮୪୧।

‘‘ସଚେ ତ୍ଵଂ ଧନକାମୋସି, ଭୂରିଦତ୍ତୋ ପଦସ୍ସତି;

ମଞ୍ଞେ ଅତ୍ତକତଂ ଵେରଂ, ନ ଚିରଂ ଵେଦଯିସ୍ସସୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ମହିସ୍ସମପି ଵିଵରତୀତି ତାତ, ମିତ୍ତଦୁବ୍ଭିନୋ ଜୀଵନ୍ତସ୍ସେଵ ପଥଵୀ ଭିଜ୍ଜିତ୍ଵା ଵିଵରଂ ଦେତି। ହିତଚ୍ଚାଗୀତି ଅତ୍ତନୋ ହିତପରିଚ୍ଚାଗୀ। ଜୀଵରେଵାପି ସୁସ୍ସତୀତି ଜୀଵମାନୋଵ ସୁସ୍ସତି, ମନୁସ୍ସପେତୋ ହୋତି। ଅତ୍ତକତଂ ଵେରନ୍ତି ଅତ୍ତନା କତଂ ପାପଂ। ନ ଚିରନ୍ତି ନ ଚିରସ୍ସେଵ ଵେଦଯିସ୍ସସୀତି ମଞ୍ଞାମି।

ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଆହ –

୮୪୨।

‘‘ମହାଯଞ୍ଞଂ ଯଜିତ୍ୱାନ, ଏୱଂ ସୁଜ୍ଝନ୍ତି ବ୍ରାହ୍ମଣା;

ମହାଯଞ୍ଞଂ ଯଜିସ୍ସାମ, ଏୱଂ ମୋକ୍ଖାମ ପାପକା’’ତି।

ତତ୍ଥ ସୁଜ୍ଝନ୍ତୀତି ତାତ ସୋମଦତ୍ତ, ତ୍ୱଂ ଦହରୋ ନ କିଞ୍ଚି ଜାନାସି, ବ୍ରାହ୍ମଣା ନାମ ଯଂ କିଞ୍ଚି ପାପଂ କତ୍ୱା ଯଞ୍ଞେନ ସୁଜ୍ଝନ୍ତୀତି ଦସ୍ସେନ୍ତୋ ଏୱମାହ।

ସୋମଦତ୍ତୋ ଆହ –

୮୪୩।

‘‘ହନ୍ଦ ଦାନି ଅପାଯାମି, ନାହଂ ଅଜ୍ଜ ତଯା ସହ;

ପଦମ୍ପେକଂ ନ ଗଚ୍ଛେଯ୍ୟଂ, ଏୱଂ କିବ୍ବିସକାରିନା’’ତି।

ତତ୍ଥ ଅପାଯାମୀତି ଅପଗଚ୍ଛାମି, ପଲାଯାମୀତି ଅତ୍ଥୋ।

ଏୱଞ୍ଚ ପନ ୱତ୍ୱା ପଣ୍ଡିତୋ ମାଣୱୋ ପିତରଂ ଅତ୍ତନୋ ୱଚନଂ ଗାହାପେତୁଂ ଅସକ୍କୋନ୍ତୋ ମହନ୍ତେନ ସଦ୍ଦେନ ଦେୱତା ଉଜ୍ଝାପେତ୍ୱା ‘‘ଏୱରୂପେନ ପାପକାରିନା ସଦ୍ଧିଂ ନ ଗମିସ୍ସାମୀ’’ତି ପିତୁ ପସ୍ସନ୍ତସ୍ସେୱ ପଲାଯିତ୍ୱା ହିମୱନ୍ତଂ ପୱିସିତ୍ୱା ପବ୍ବଜିତ୍ୱା ଅଭିଞ୍ଞା ଚ ସମାପତ୍ତିଯୋ ଚ ନିବ୍ବତ୍ତେତ୍ୱା ଅପରିହୀନଜ୍ଝାନୋ ବ୍ରହ୍ମଲୋକେ ଉପ୍ପଜ୍ଜି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୮୪୪।

‘‘ଇଦଂ ୱତ୍ୱାନ ପିତରଂ, ସୋମଦତ୍ତୋ ବହୁସ୍ସୁତୋ;

ଉଜ୍ଝାପେତ୍ୱାନ ଭୂତାନି, ତମ୍ହା ଠାନା ଅପକ୍କମୀ’’ତି।

ନେସାଦବ୍ରାହ୍ମଣୋ ‘‘ସୋମଦତ୍ତୋ ଠପେତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ଗେହଂ କୁହିଂ ଗମିସ୍ସତୀ’’ତି ଚିନ୍ତେନ୍ତୋ ଅଲମ୍ପାଯନଂ ଥୋକଂ ଅନତ୍ତମନଂ ଦିସ୍ୱା ‘‘ଅଲମ୍ପାଯନ , ମା ଚିନ୍ତଯି, ଦସ୍ସେସ୍ସାମି ତେ ଭୂରିଦତ୍ତ’’ନ୍ତି ତଂ ଆଦାଯ ନାଗରାଜସ୍ସ ଉପୋସଥକରଣଟ୍ଠାନଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ୱମ୍ମିକମତ୍ଥକେ ଭୋଗେ ଆଭୁଜିତ୍ୱା ନିପନ୍ନଂ ନାଗରାଜାନଂ ଦିସ୍ୱା ଅୱିଦୂରେ ଠିତୋ ହତ୍ଥଂ ପସାରେତ୍ୱା ଦ୍ୱେ ଗାଥା ଅଭାସି –

୮୪୫।

‘‘ଗଣ୍ହାହେତଂ ମହାନାଗଂ, ଆହରେତଂ ମଣିଂ ମମ;

ଇନ୍ଦଗୋପକୱଣ୍ଣାଭୋ, ଯସ୍ସ ଲୋହିତକୋ ସିରୋ।

୮୪୬।

‘‘କପ୍ପାସପିଚୁରାସୀୱ, ଏସୋ କାଯୋ ପଦିସ୍ସତି;

ୱମ୍ମିକଗ୍ଗଗତୋ ସେତି, ତଂ ତ୍ୱଂ ଗଣ୍ହାହି ବ୍ରାହ୍ମଣା’’ତି।

ତତ୍ଥ ଇନ୍ଦଗୋପକୱଣ୍ଣାଭୋତି ଇନ୍ଦଗୋପକୱଣ୍ଣୋ ୱିଯ ଆଭାସତି। କପ୍ପାସପିଚୁରାସୀୱାତି ସୁୱିହିତସ୍ସ କପ୍ପାସପିଚୁନୋ ରାସି ୱିଯ।

ଅଥ ମହାସତ୍ତୋ ଅକ୍ଖୀନି ଉମ୍ମୀଲେତ୍ୱା ନେସାଦବ୍ରାହ୍ମଣଂ ଦିସ୍ୱା ‘‘ଅଯଂ ଉପୋସଥସ୍ସ ମେ ଅନ୍ତରାଯଂ କରେଯ୍ୟାତି ଇମଂ ନାଗଭୱନଂ ନେତ୍ୱା

ମହାସମ୍ପତ୍ତିୟା ପତିଟ୍ଠାପେସିଂ। ମୟା ଦୀୟମାନଂ ମଣିଂ ଗଣ୍ହିତୁଂ ନ ଇଚ୍ଛି। ଇଦାନି ପନ ଅହିତୁଣ୍ଡିକଂ ଗହେତ୍ୱା ଆଗଚ୍ଛତି। ସଚାହଂ ଇମସ୍ସ ମିତ୍ତଦୁବ୍ଭିନୋ କୁଜ୍ଝେୟ୍ୟଂ, ସୀଲଂ ମେ ଖଣ୍ଡଂ ଭୱିସ୍ସତି। ମୟା ଖୋ ପନ ପଠମଞ୍ଞେୱ ଚତୁରଙ୍ଗସମନ୍ନାଗତୋ ଉପୋସଥୋ ଅଧିଟ୍ଠିତୋ, ସୋ ଯଥାଧିଟ୍ଠିତୋୱ ହୋତୁ, ଅଲମ୍ପାୟନୋ ମଂ ଛିନ୍ଦତୁ ୱା ପଚତୁ ୱା, ସୂଲେନ ୱା ୱିଜ୍ଝତୁ, ନେୱସ୍ସ କୁଜ୍ଝିସ୍ସାମୀ''ତି ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ''ସଚେ ଖୋ ପନାହଂ ଇମେ ଓଲୋକେସ୍ସାମି, ଭସ୍ମା ଭୱେୟ୍ୟୁଂ। ମଂ ପୋଥେନ୍ତେପି ନ କୁଜ୍ଝିସ୍ସାମି ନ ଓଲୋକେସ୍ସାମୀ''ତି ଅକ୍ଖୀନି ନିମୀଲେତ୍ୱା ଅଧିଟ୍ଠାନପାରମିଂ ପୁରେଚାରିକଂ କତ୍ୱା ଭୋଗନ୍ତରେ ସୀସଂ ପକ୍ଖିପିତ୍ୱା ନିଚ୍ଚଲୋୱ ହୁତ୍ୱା ନିପଜ୍ଜି। ନେସାଦବ୍ରାହ୍ମଣୋପି ''ଭୋ ଅଲମ୍ପାୟନ, ଇମଂ ନାଗଂ ଗଣ୍ହାହି, ଦେହି ମେ ମଣି''ନ୍ତି ଆହ। ଅଲମ୍ପାୟନୋ ନାଗଂ ଦିସ୍ୱା ତୁଟ୍ଠୋ ମଣିଂ କିସ୍ମିଞ୍ଚି ଅଗଣେତ୍ୱା ''ଗଣ୍ହ, ବ୍ରାହ୍ମଣା''ତି ତସ୍ସ ହତ୍ଥେ ଖିପି। ସୋ ତସ୍ସ ହତ୍ଥତୋ ଗଳିତ୍ୱା ପଥୱିୟଂ ପତି। ପତିତମତ୍ତୋୱ ପଥୱିଂ ପୱିସିତ୍ୱା ନାଗଭୱନମେୱ ଗତୋ।

ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ମଣିରତନତୋ ଭୂରିଦତ୍ତେନ ସଦ୍ଧିଂ ମିତ୍ତଭାୱତୋ ପୁତ୍ତତୋତି ତୀହି ପରିହାୟି। ସୋ ''ନିପ୍ପଚ୍ଚୟୋ ଜାତୋମ୍ହି, ପୁତ୍ତସ୍ସ ମେ ୱଚନଂ ନ କତ''ନ୍ତି ପରିଦେୱନ୍ତୋ ଗେହଂ ଅଗମାସି। ଅଲମ୍ପାୟନୋପି ଦିବ୍ବୋସଧେହି ଅତ୍ତନୋ ସରୀରଂ ମକ୍ଖେତ୍ୱା ଥୋକଂ ଖାଦିତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ କାୟଂ ପରିପ୍ଫୋସେତ୍ୱା ଦିବ୍ବମନ୍ତଂ ଜପ୍ପନ୍ତୋ ବୋଧିସତ୍ତଂ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ନଙ୍ଗୁଟ୍ଠେ ଗହେତ୍ୱା ଆକଡ୍ଢିତ୍ୱା ସୀସଂ ଦଳ୍ହଂ ଗଣ୍ହନ୍ତୋ ମୁଖମସ୍ସ ୱିୱରିତ୍ୱା ଓସଧଂ ଖାଦିତ୍ୱା ମୁଖେ ଖେଳଂ ଓପି। ସୁଚିଜାତିକୋ ନାଗରାଜା ସୀଲଭେଦଭୟେନ ଅକୁଜ୍ଝିତ୍ୱା ଅକ୍ଖୀନିପି ନ ଉମ୍ମୀଲେସି। ଅଥ ନଂ ଓସଧମନ୍ତଂ କତ୍ୱା ନଙ୍ଗୁଟ୍ଠେ ଗହେତ୍ୱା ହେଟ୍ଠାସୀସଂ କତ୍ୱା ସଞ୍ଚାଲେତ୍ୱା ଗହିତଭୋଜନଂ ଛଡ୍ଡାପେତ୍ୱା ଭୂମିୟଂ ଦୀଘତୋ ନିପଜ୍ଜାପେତ୍ୱା ମସୂରକଂ ମଦ୍ଦନ୍ତୋ ୱିୟ ପାଦେହି ମଦ୍ଦିତ୍ୱା ଅଟ୍ଠୀନି ଚୁଣ୍ଣିୟମାନାନି ୱିୟ ଅହେସୁଂ। ପୁନ ନଙ୍ଗୁଟ୍ଠେ ଗହେତ୍ୱା ଦୁସ୍ସଂ ପୋଥେନ୍ତୋ ୱିୟ ପୋଥେସି। ମହାସତ୍ତୋ ଏୱରୂପଂ ଦୁକ୍ଖଂ ଅନୁଭୱନ୍ତୋପି ନେୱ କୁଜ୍ଝି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୮୪୭।

''ଅଥୋସଧେହି ଦିବ୍ବେହି, ଜପ୍ପଂ ମନ୍ତପଦାନି ଚ;

ଏୱଂ ତଂ ଅସକ୍ଖି ସତ୍ଥୁଂ, କତ୍ୱା ପରିତ୍ତମତ୍ତନୋ''ତି।

ତତ୍ଥ ଅସକ୍ଖୀତି ସକ୍ଖି। ସତ୍ଥୁନ୍ତି ଗଣ୍ହିତୁଂ।

ଇତି ସୋ ମହାସତ୍ତଂ ଦୁବ୍ବଲଂ କତ୍ୱା ୱଲ୍ଲୀହି ପେଳଂ ସଜ୍ଜେତ୍ୱା ମହାସତ୍ତଂ ତତ୍ଥ ପକ୍ଖିପି, ସରୀରସ୍ସ ମହନ୍ତତାୟ ତତ୍ଥ ନ ପୱିସତି। ଅଥ ନଂ ପଣ୍ହିୟା କୋଟ୍ଟେନ୍ତୋ ପୱେସେତ୍ୱା ପେଳଂ ଆଦାୟ ଏକଂ ଗାମଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଗାମମଜ୍ଝେ ଓତାରେତ୍ୱା ''ନାଗସ୍ସ ନଚ୍ଚଂ ଦଟ୍ଠୁକାମା ଆଗଚ୍ଛନ୍ତୂ''ତି ସଦ୍ଦମକାସି। ସକଲଗାମୱାସିନୋ ସନ୍ନିପତିଂସୁ। ତସ୍ମିଂ ଖଣେ ଅଲମ୍ପାୟନୋ ''ନିକ୍ଖମ ମହାନାଗା''ତି ଆହ। ମହାସତ୍ତୋ ଚିନ୍ତେସି ''ଅଜ୍ଜ ମୟା ପରିସଂ ତୋସେନ୍ତେନ କୀଳିତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ଏୱଂ ଅଲମ୍ପାୟନୋ ବହୁଂ ଧନଂ ଲଭିତ୍ୱା ତୁଟ୍ଠୋ ମଂ ୱିସ୍ସଜ୍ଜେସ୍ସତି। ଯଂ ଯଂ ଏସ ମଂ କାରେତି, ତଂ ତଂ କରିସ୍ସାମୀ''ତି। ଅଥ ନଂ ସୋ ପେଳତୋ ନୀହରିତ୍ୱା ''ମହା ହୋହୀ''ତି ଆହ। ସୋ ମହା ଅହୋସି, ''ଖୁଦ୍ଦକୋ, ୱଟ୍ଟୋ, ୱମ୍ମିତୋ, ଏକଫଣୋ, ଦ୍ୱିଫଣୋ, ତିଫଣୋ, ଚତୁଫଣୋ, ପଞ୍ଚ, ଛ, ସତ୍ତ, ଅଟ୍ଠ, ନୱ, ଦସ ୱୀସତି, ତିଂସତି, ଚତ୍ତାଲୀସ, ପଣ୍ଣାସଫଣୋ, ସତଫଣୋ, ଉଚ୍ଚୋ, ନୀଚୋ, ଦିସ୍ସମାନକାୟୋ, ଅଦିସ୍ସମାନକାୟୋ, ଦିସ୍ସମାନୌପଡ୍ଢକାୟୋ , ନୀଲୋ, ପୀତୋ, ଲୋହିତୋ, ଓଦାତୋ, ମଞ୍ଜିଟ୍ଠିକୋ ହୋହି, ଅଗ୍ଗିଜାଲଂ ୱିସ୍ସଜ୍ଜେହି, ଉଦକଂ, ଧୂମଂ ୱିସ୍ସଜ୍ଜେହୀ''ତି। ମହାସତ୍ତୋ ଇମେସୁପି ଆକାରେସୁ ୱୁତ୍ତୱୁତ୍ତେ ଅତ୍ତଭାୱେ ନିମ୍ମିନିତ୍ୱା ନଚ୍ଚଂ ଦସ୍ସେସି। ତଂ ଦିସ୍ୱା କୋଚି ଅସ୍ସୂନି ସନ୍ଧାରେତୁଂ ନାସକ୍ଖି।

ମନୁସ୍ସା ବହୂନି ହିରଞ୍ଞସୁୱଣ୍ଣୱତ୍ଥାଲଙ୍କାରାଦୀନି ଅଦଂସୁ। ଇତି ତସ୍ମିଂ ଗାମେ ସହସ୍ସମତ୍ତଂ ଲଭି। ସୋ କିଞ୍ଚାପି ମହାସତ୍ତଂ ଗଣ୍ହନ୍ତୋ ''ସହସ୍ସଂ ଲଭିତ୍ୱା ତଂ ୱିସ୍ସଜ୍ଜେସ୍ସାମୀ''ତି ଆହ, ତଂ ପନ ଧନଂ ଲଭିତ୍ୱା ''ଗାମକେପି ତାୱ ମୟା ଏତ୍ତକଂ ଧନଂ ଲଦ୍ଧଂ, ନଗରେ କିର ବହୁଂ ଲଭିସ୍ସାମୀ''ତି ଧନଲୋଭେନ ତଂ ନ ମୁଞ୍ଚି। ସୋ ତସ୍ମିଂ ଗାମେ କୁଟୁମ୍ବଂ ସଣ୍ଠପେତ୍ୱା ରତନମୟଂ ପେଳଂ କାରେତ୍ୱା ତତ୍ଥ ମହାସତ୍ତଂ ପକ୍ଖିପିତ୍ୱା ସୁଖୟାନକଂ ଆରୁୟ୍ହ ମହନ୍ତେନ ପରିୱାରେନ ନିକ୍ଖମିତ୍ୱା ତଂ ଗାମନିଗମାଦୀସୁ କୀଳାପେନ୍ତୋ ଅନୁପୁବ୍ବେନ ବାରାଣସିଂ ପାପୁଣି। ନାଗରାଜସ୍ସ ପନ ମଧୁଲାଜେ ଦେତି, ମଣ୍ଡୂକେ ମାରେତ୍ୱା ଦେତି, ସୋ ଗୋଚରଂ ନ ଗଣ୍ହାତି ଅୱିସ୍ସଜ୍ଜନଭୟେନ। ଗୋଚରଂ ଅଗ୍ଗଣ୍ହନ୍ତମ୍ପି ପୁନ ନଂ ଚତ୍ତାରୋ ଦ୍ୱାରଗାମେ ଆଦିଂ କତ୍ୱା ତତ୍ଥ ତତ୍ଥ ମାସମତ୍ତଂ କୀଳାପେସି। ପନ୍ନରସୌପୋସଥଦିୱସେ ପନ ''ଅଜ୍ଜ ତୁମ୍ହାକଂ ସନ୍ତିକେ କୀଳାପେସ୍ସାମୀ''ତି ରଞ୍ଞୋ ଆରୋଚାପେସି। ରାଜା ନଗରେ ଭେରିଂ ଚରାପେତ୍ୱା ମହାଜନଂ ସନ୍ନିପାତାପେସି। ରାଜଙ୍ଗଣେ ମଞ୍ଚାତିମଞ୍ଚଂ ବନ୍ଧିଂସୁ।

କୀଳଅନଖଣ୍ଡଂ ନିଟ୍ଠିତଂ।

ନଗରପଞ୍ଚେସନକଣ୍ଡଂ

ଅଲମ୍ପାୟନେନ ପନ ବୋଧିସତ୍ତସ୍ସ ଗହିତଦିୱସେୟେୱ ମହାସତ୍ତସ୍ସ ମାତା ସୁପିନନ୍ତେ ଅଦ୍ଦସ କାଳଏନ ରତ୍ତକ୍ଖିନା ପୁରିସେନ ଅସିନା ଦକ୍ଖିଣବାହୁଂ ଛିନ୍ଦିତ୍ୱା ଲୋହିତେନ ପଗ୍ଘରନ୍ତେନ ନୀୟମାନଂ। ସା ଭୀତତସିତା ଉଟ୍ଠାୟ ଦକ୍ଖିଣବାହୁଂ ପରାମସିତ୍ୱା ସୁପିନଭାୱଂ ଜାନି। ଅଥସ୍ସା ଏତଦହୋସି ''ମୟା କକ୍ଖଳୋ ପାପସୁପିନୋ ଦିଟ୍ଠୋ, ଚତୁନ୍ନଂ ୱା ମେ ପୁତ୍ତାନଂ ଧତରଟ୍ଠସ୍ସ ରଞ୍ଞୋ ୱା ମମ ୱା ପରିପନ୍ଥେନ ଭୱିତବ୍ବ''ନ୍ତି। ଅପିଚ ଖୋ ପନ ମହାସତ୍ତମେୱ ଆରବ୍ଭ ଅତିରେକତରଂ ଚିନ୍ତେସି। କିଂକାରଣା ? ସେସା ଅତ୍ତନୋ ନାଗଭୱନେ ୱସନ୍ତି, ଇତରୋ ପନ ସୀଲଜ୍ଝାସୟତ୍ତା ମନୁସ୍ସଲୋକଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଉପୋସଥକମ୍ମଂ କରୋତି। ତସ୍ମା ''କଚ୍ଚି ନୁ ଖୋ ମେ ପୁତ୍ତଂ ଅହିତୁଣ୍ଡିକୋ ୱା ସୁପଣ୍ଣୋ ୱା ଗଣ୍ହେୟ୍ୟା''ତି ତସ୍ସେୱ ଅତିରେକତରଂ ଚିନ୍ତେସି । ତତୋ ଅଡ୍ଢମାସେ ଅତିକ୍କନ୍ତେ ''ମମ ପୁତ୍ତୋ ଅଡ୍ଢମାସାତିକ୍କମେନ ମଂ ୱିନା ୱତ୍ତିତୁଂ ନ ସକ୍କୋତି, ଅଦ୍ଧାସ୍ସ କିଞ୍ଚି ଭୟଂ ଉପ୍ପନ୍ନଂ ଭୱିସ୍ସତୀ''ତି ଦୋମନସ୍ସପ୍ପତ୍ତା ଅହୋସି। ମାସାତିକ୍କମେନ ପନସ୍ସା ସୋକେନ ଅସ୍ସୂନଂ ଅପଗ୍ଘରଣକାଲୋ ନାମ ନାହୋସି, ହଦୟଂ ସୁସ୍ସି, ଅକ୍ଖୀନି ଉପଚିଂସୁ। ସା ''ଇଦାନି ଆଗମିସ୍ସତି, ଇଦାନି ଆଗମିସ୍ସତୀ''ତି ତସ୍ସାଗମନମଗ୍ଗମେୱ ଓଲୋକେନ୍ତୀ ନିସୀଦି। ଅଥସ୍ସା ଜେଟ୍ଠପୁତ୍ତୋ ସୁଦସ୍ସନୋ ମାସଚ୍ଚୟେନ ମହତିୟା ପରିସାୟ ସଦ୍ଧିଂ ମାତାପିତୂନଂ ଦସ୍ସନତ୍ଥାୟ ଆଗତୋ, ପରିସଂ ବହି ଠପେତ୍ୱା ପାସାଦଂ ଆରୁୟ୍ହ ମାତରଂ ୱନ୍ଦିତ୍ୱା ଏକମନ୍ତଂ ଅଟ୍ଠାସି। ସା ଭୂରିଦତ୍ତଂ ଅନୁସୋଚନ୍ତୀ ତେନ ସଦ୍ଧିଂ ନ କିଞ୍ଚି ସଲ୍ଲପି। ସୋ ଚିନ୍ତେସି ''ମୟ୍ହଂ ମାତା ମୟି ପୁବ୍ବେ ଆଗତେ ତୁସ୍ସତି, ପଟିସନ୍ଥାରଂ କରୋତି, ଅଜ୍ଜ ପନ ଦୋମନସ୍ସପ୍ପତ୍ତା, କିଂ ନୁ ଖୋ କାରଣ''ନ୍ତି? ଅଥ ନଂ ପୁଚ୍ଛନ୍ତୋ ଆହ –

୮୪୮।

''ମମଂ ଦିସ୍ୱାନ ଆୟନ୍ତଂ, ସବ୍ବକାମସମିଦ୍ଧିନଂ;

ଇନ୍ଦ୍ରିୟାନି ଅହଟ୍ଠାନି, ସାୱଂ ଜାତଂ ମୁଖଂ ତୱ।

୮୪୯।

''ପଦ୍ମଂ ୟଥା ହତ୍ଥଗତଂ, ପାଣିନା ପରିମଦ୍ଦିତଂ;

ସାୱଂ ଜାତଂ ମୁଖଂ ତୁୟ୍ହଂ, ମମଂ ଦିସ୍ୱାନ ଏଦିସ''ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ଅହଟ୍ଠାନୀତି ନ ୱିପ୍ପସନ୍ନାନି। ସାୱନ୍ତି କଞ୍ଚନାଦାସୱଣ୍ଣଂ ତେ ମୁଖଂ ପୀତକାଳଅକଂ ଜାତଂ। ହତ୍ଥଗତନ୍ତି ହତ୍ଥେନ ଛିନ୍ଦିତଂ। ଏଦିସନ୍ତି ଏୱରୂପଂ ମହନ୍ତେନ ସିରିସୋଭଗ୍ଗେନ ତୁମ୍ହାକଂ ଦସ୍ସନତ୍ଥାୟ ଆଗତଂ ମଂ ଦିସ୍ୱା।

ସା ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେପି ନେୱ କଥେସି। ସୁଦସ୍ସନୋ ଚିନ୍ତେସି ''କିଂ ନୁ ଖୋ କେନଚି କୁଦ୍ଧା ୱା ପରିବଦ୍ଧା ୱା ଭୱେୟ୍ୟା''ତି। ଅଥ ନଂ ପୁଚ୍ଛନ୍ତୋ ଇତରଂ ଗାଥମାହ –

୮୫୦।

''କଚ୍ଚି ନୁ ତେ ନାଭିସସି, କଚ୍ଚି ତେ ଅତ୍ଥି ୱେଦନା;

ୟେନ ସାୱଂ ମୁଖଂ ତୁୟ୍ହଂ, ମମଂ ଦିସ୍ୱାନ ଆଗତ''ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ କଚ୍ଚି ନୁ ତେ ନାଭିସସୀତି କଚ୍ଚି ନୁ ତଂ କୋଚି ନ ଅଭିସସି ଅକ୍କୋସେନ ୱା ପରିଭାସାୟ ୱା ୱିହିଂସୀତି ପୁଚ୍ଛତି। ତୁୟ୍ହନ୍ତି ତୱ ପୁବ୍ବେ ମମଂ ଦିସ୍ୱା ଆଗତଂ ଏଦିସଂ ମୁଖଂ ନ ହୋତି। ୟେନ ପନ କାରଣେନ ଅଜ୍ଜ ତୱ ମୁଖଂ ସାୱଂ ଜାତଂ, ତଂ ମେ ଆଚିକ୍ଖାତି ପୁଚ୍ଛତି।

ଅଥସ୍ସ ସା ଆଚିକ୍ଖନ୍ତୀ ଆହ –

୮୫୧।

‘‘ସୁପିନଂ ତାତ ଅଦ୍ଦକ୍ଖିଂ, ଇତୋ ମାସଂ ଅଧୋଗତଂ;

‘ଦକ୍ଖିଣଂ ୱିଯ ମେ ବାହୁଂ, ଛେତ୍ୱା ରୁହିରମକ୍ଖିତଂ;

ପୁରିସୋ ଆଦାଯ ପକ୍କାମି, ମମ ରୋଦନ୍ତିଯା ସତି’।

୮୫୨।

‘‘ଯତୋହଂ ସୁପିନମଦ୍ଦକ୍ଖିଂ, ସୁଦସ୍ସନ ୱିଜାନହି;

ତତୋ ଦିୱା ୱା ରତ୍ତିଂ ୱା, ସୁଖଂ ମେ ନୋପଲବ୍ଭତୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଇତୋ ମାସଂ ଅଧୋଗତନ୍ତି ଇତୋ ହେଟ୍ଠା ମାସାତିକ୍କନ୍ତଂ। ଅଜ୍ଜ ମେ ଦିଟ୍ଠସୁପିନସ୍ସ ମାସୋ ହୋତୀତି ଦସ୍ସେତି। ପୁରିସୋତି ଏକୋ କାଳଓ ରତ୍ତକ୍ଖି ପୁରିସୋ। ରୋଦନ୍ତିଯା ସତୀତି ରୋଦମାନାଯ ସତିଯା। ସୁଖଂ ମେ ନୋପଲବ୍ଭତୀତି ମମ ସୁଖଂ ନାମ ନ ୱିଜ୍ଜତି।

ଏୱଞ୍ଚ ପନ ୱତ୍ୱା ‘‘ତାତ, ପିଯପୁତ୍ତକୋ ମେ ତୱ କନିଟ୍ଠୋ ନ ଦିସ୍ସତି, ଭଯେନସ୍ସ ଉପ୍ପନ୍ନେନ ଭୱିତବ୍ବ’’ନ୍ତି ପରିଦେୱନ୍ତୀ ଆହ –

୮୫୩।

‘‘ଯଂ ପୁବ୍ବେ ପରିୱାରିଂସୁ, କଞ୍ଞା ରୁଚିରୱିଗ୍ଗହା;

ହେମଜାଲପ୍ପଟିଚ୍ଛନ୍ନା, ଭୂରିଦତ୍ତୋ ନ ଦିସ୍ସତି।

୮୫୪।

‘‘ଯଂ ପୁବ୍ବେ ପରିୱାରିଂସୁ, ନେତ୍ତିଂସୱରଧାରିନୋ;

କଣିକାରାୱ ସମ୍ଫୁଲ୍ଲା, ଭୂରିଦତ୍ତୋ ନ ଦିସ୍ସତି।

୮୫୫।

‘‘ହନ୍ଦ ଦାନି ଗମିସ୍ସାମ, ଭୂରିଦତ୍ତନିୱେସନଂ;

ଧମ୍ମଟ୍ଠଂ ସୀଲସମ୍ପନ୍ନଂ, ପସ୍ସାମ ତୱ ଭାତର’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ସମ୍ଫୁଲ୍ଲାତି ସୁୱଣ୍ଣୱତ୍ଥାଲଙ୍କାରଧାରିତାଯ ସମ୍ଫୁଲ୍ଲା କଣିକାରା ୱିଯ। ହନ୍ଦାତି ୱୱସ୍ସଗ୍ଗତ୍ଥେ ନିପାତୋ, ଏହି, ତାତ, ଭୂରିଦତ୍ତସ୍ସ ନିୱେସନଂ ଗଚ୍ଛାମାତି ୱଦତି।

ଏୱଞ୍ଚ ପନ ୱତ୍ୱା ତସ୍ସ ଚେୱ ଅତ୍ତନୋ ଚ ପରିସାଯ ସଦ୍ଧିଂ ତତ୍ଥ ଅଗମାସି। ଭୂରିଦତ୍ତସ୍ସ ଭରିଯାଯୋ ପନ ତଂ ୱମ୍ମିକମତ୍ଥକେ ଅଦିସ୍ୱା ‘‘ମାତୁ ନିୱେସନେ ୱସିସ୍ସତୀ’’ତି ଅନ୍ୱାୱଟା ଅହେସୁଂ। ତା ‘‘ସସ୍ସୁ କିର ନୋ ପୁତ୍ତଂ ଅପସ୍ସନ୍ତୀ ଆଗଚ୍ଛତୀ’’ତି ସୁତ୍ୱା ପଚ୍ଚୁଗ୍ଗମନଂ କତ୍ୱା ‘‘ଅଯ୍ୟେ, ପୁତ୍ତସ୍ସ ତେ ଅଦିସ୍ସମାନସ୍ସ ଅଜ୍ଜ ମାସୋ ଅତୀତୋ’’ତି ମହାପରିଦେୱଂ ପରିଦେୱମାନା ତସ୍ସା ପାଦମୂଲେ ପତିଂସୁ। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୮୫୬।

‘‘ତଞ୍ଚ ଦିସ୍ୱାନ ଆଯନ୍ତିଂ, ଭୂରିଦତ୍ତସ୍ସ ମାତରଂ;

ବାହା ପଗ୍ଗୟ୍ହ ପକ୍କନ୍ଦୁଂ, ଭୂରିଦତ୍ତସ୍ସ ନାରିଯୋ।

୮୫୭।

‘‘ପୁତ୍ତଂ ତେଯ୍ୟେ ନ ଜାନାମ, ଇତୋ ମାସଂ ଅଧୋଗତଂ;

ମତଂ ୱା ଯଦି ୱା ଜୀୱଂ, ଭୂରିଦତ୍ତଂ ଯସସ୍ସିନ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ‘‘ପୁତ୍ତଂ ତେଯ୍ୟେ’’ତି ଅଯଂ ତାସଂ ପରିଦେୱନକଥା।

ଭୂରିଦତ୍ତସ୍ସ ମାତା ସୁଣ୍ହାହି ସଦ୍ଧିଂ ଅନ୍ତରୱୀଥିଯଂ ପରିଦେୱିତ୍ୱା ତା ଆଦାଯ ତସ୍ସ ପାସାଦଂ ଆରୁଯ୍ହ ପୁତ୍ତସ୍ସ ସଯନଞ୍ଚ ଆସନଞ୍ଚ ଓଲୋକେତ୍ୱା ପରିଦେୱମାନା ଆହ –

୮୫୮।

‘‘ସକୁଣୀ ହତପୁତ୍ତାୱ, ସୁଞ୍ଞଂ ଦିସ୍ୱା କୁଲାୱକଂ;

ଚିରଂ ଦୁକ୍ଖେନ ଝାଯିସ୍ସଂ, ଭୂରିଦତ୍ତଂ ଅପସ୍ସତୀ।

୮୫୯।

‘‘କୁରରୀ ହତଛାପାୱ, ସୁଞ୍ଞଂ ଦିସ୍ୱା କୁଲାୱକଂ;

ଚିରଂ ଦୁକ୍ଖେନ ଝାଯିସ୍ସଂ, ଭୂରିଦତ୍ତଂ ଅପସ୍ସତୀ।

୮୬୦।

‘‘ସା ନୂନ ଚକ୍କୱାକୀୱ, ପଲ୍ଲଲସ୍ମିଂ ଅନୋଦକେ;

ଚିରଂ ଦୁକ୍ଖେନ ଝାଯିସ୍ସଂ, ଭୂରିଦତ୍ତଂ ଅପସ୍ସତୀ।

୮୬୧।

‘‘କମ୍ମାରାନଂ ଯଥା ଉକ୍କା, ଅନ୍ତୋ ଝାଯତି ନୋ ବହି;

ଏୱଂ ଝାଯାମି ସୋକେନ, ଭୂରିଦତ୍ତଂ ଅପସ୍ସତୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଅପସ୍ସତୀତି ଅପସ୍ସନ୍ତୀ। ହତଛାପାୱାତି ହତପୋତକାୱ।

ଏୱଂ ଭୂରିଦତ୍ତମାତରି ୱିଲପମାନାଯ ଭୂରିଦତ୍ତନିୱେସନଂ ଅଣ୍ଣୱକୁଚ୍ଛି ୱିଯ ଏକସଦ୍ଦଂ ଅହୋସି। ଏକୋପି ସକଭାୱେନ ସଣ୍ଠାତୁଂ ନାସକ୍ଖି। ସକଲନିୱେସନଂ ଯୁଗନ୍ଧରୱାତପ୍ପହଟଂ ୱିଯ ସାଲୱନଂ ଅହୋସି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୮୬୨।

‘‘ସାଲାୱ ସମ୍ପମଥିତା, ମାଲୁତେନ ପମଦ୍ଦିତା;

ସେନ୍ତି ପୁତ୍ତା ଚ ଦାରା ଚ, ଭୂରିଦତ୍ତନିୱେସନେ’’ତି।

ଅରିଟ୍ଠୋ ଚ ସୁଭୋଗୋ ଚ ଉଭୋପି ଭାତରୋ ମାତାପିତୂନଂ ଉପଟ୍ଠାନଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତା ତଂ ସଦ୍ଦଂ ସୁତ୍ୱା ଭୂରିଦତ୍ତନିୱେସନଂ ପୱିସିତ୍ୱା ମାତରଂ ଅସ୍ସାସୟିଂସୁ। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୮୬୩।

‘‘ଇଦଂ ସୁତ୍ୱାନ ନିଗ୍ଘୋସଂ, ଭୂରିଦତ୍ତନିୱେସନେ;

ଅରିଟ୍ଠୋ ଚ ସୁଭୋଗୋ ଚ, ପଧାୱିଂସୁ ଅନନ୍ତରା।

୮୬୪।

‘‘ଅମ୍ମ ଅସ୍ସାସ ମା ସୋଚି, ଏୱଂଧମ୍ମା ହି ପାଣିନୋ;

ଚୱନ୍ତି ଉପପଜ୍ଜନ୍ତି, ଏସାସ୍ସ ପରିଣାମିତା’’ତି।

ତତ୍ଥ ଏସାସ୍ସ ପରିଣାମିତାତି ଏସା ଚୁତୂପପତ୍ତି ଅସ୍ସ ଲୋକସ୍ସ ପରିଣାମିତା, ଏୱଞ୍ହି ସୋ ଲୋକୋ ପରିଣାମେତି। ଏତେହି ଦ୍ୱୀହି ଅଙ୍ଗେହି ମୁତ୍ତୋ ନାମ ନତ୍ଥୀତି ୱଦନ୍ତି।

ସମୁଦ୍ଦଜା ଆହ –

୮୬୫।

‘‘ଅହମ୍ପି ତାତ ଜାନାମି, ଏୱଂଧମ୍ମା ହି ପାଣିନୋ;

ସୋକେନ ଚ ପରେତସ୍ମି, ଭୂରିଦତ୍ତଂ ଅପସ୍ସତୀ।

୮୬୬।

‘‘ଅଜ୍ଜ ଚେ ମେ ଇମଂ ରତ୍ତିଂ, ସୁଦସ୍ସନ ୱିଜାନହି;

ଭୂରିଦତ୍ତଂ ଅପସ୍ସନ୍ତୀ, ମଞ୍ଞେ ହିସ୍ସାମି ଜୀୱିତ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ଅଜ୍ଜ ଚେ ମେତି ତାତ ସୁଦସ୍ସନ, ସଚେ ଅଜ୍ଜ ଇମଂ ରତ୍ତିଂ ଭୂରିଦତ୍ତୋ ମମ ଦସ୍ସନଂ ନାଗମିସ୍ସତି, ଅଥାହଂ ତଂ ଅପସ୍ସନ୍ତୀ ଜୀୱିତଂ ଜହିସ୍ସାମୀତି ମଞ୍ଞାମି।

ପୁତ୍ତା ଆହଂସୁ –

୮୬୭।

‘‘ଅମ୍ମ ଅସ୍ସାସ ମା ସୋଚି, ଆନୟିସ୍ସାମ ଭାତରଂ;

ଦିସୋଦିସଂ ଗମିସ୍ସାମ, ଭାତୁପରିୟେସନଂ ଚରଂ।

୮୬୮।

''ପଙ୍କତେ ଗିରିଦୁଗ୍ଗେସୁ, ଗାମେସୁ ନିଗମେସୁ ଚ;

ଓରେନ ସତ୍ତରତ୍ତସ୍ସ, ଭାତରଂ ପସ୍ସ ଆଗତ''ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ଚରନ୍ତି ଅମ୍ମ, ମଯଂ ତଯୋପି ଜନା ଭାତୁପରିଯେସନଂ ଚରନ୍ତା ଦିସୋଦିସଂ ଗମିସ୍ସାମାତି ନଂ ଅସ୍ସାସେସୁଂ।

ତତୋ ସୁଦସ୍ସନୋ ଚିନ୍ତେସି ''ସଚେ ତଯୋପି ଏକଂ ଦିସଂ ଗମିସ୍ସାମ, ପପଞ୍ଚୋ ଭୱିସ୍ସତି, ତୀହି ତୀଣି ଠାନାନି ଗନ୍ତୁଂ ୱଟ୍ଟତି – ଏକେନ ଦେୱଲୋକଂ, ଏକେନ ହିମୱନ୍ତଂ, ଏକେନ ମନୁସ୍ସଲୋକଂ। ସଚେ ଖୋ ପନ କାଣାରିଟ୍ଠୋ ମନୁସ୍ସଲୋକଂ ଗମିସ୍ସତି, ଯତ୍ଥେୱ ଭୂରିଦତ୍ତଂ ପସ୍ସତି। ତଂ ଗାମଂ ୱା ନିଗମଂ ୱା ଝାପେତ୍ୱା ଏସ୍ସତି, ଏସ କକ୍ଖଳୋ ଫରୁସୋ, ନ ସକ୍କା ଏତଂ ତତ୍ଥ ପେସେତୁ''ନ୍ତି। ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ଚ ପନ ''ତାତ ଅରିଟ୍ଠ, ତ୍ୱଂ ଦେୱଲୋକଂ ଗଚ୍ଛ, ସଚେ ଦେୱତାହି ଧମ୍ମଂ ସୋତୁକାମାହି ଭୂରିଦତ୍ତୋ ଦେୱଲୋକଂ ନୀତୋ, ତତୋ ନଂ ଆନେହୀ''ତି ଅରିଟ୍ଠଂ ଦେୱଲୋକଂ ପହିଣି। ସୁଭୋଗଂ ପନ ''ତାତ, ତ୍ୱଂ ହିମୱନ୍ତଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ପଞ୍ଚସୁ ମହାନଦୀସୁ ଭୂରିଦତ୍ତଂ ଉପଧାରେତ୍ୱା ଏହୀ''ତି ହିମୱନ୍ତଂ ପହିଣି। ସଯଂ ପନ ମନୁସ୍ସଲୋକଂ ଗନ୍ତୁକାମୋ ଚିନ୍ତେସି – ''ସଚାହଂ ମାଣୱକୱଣ୍ଣେନ ଗମିସ୍ସାମି, ମନୁସ୍ସା ନେୱ ମେ ପିଯାଯିସ୍ସନ୍ତି, ମଯା ତାପସୱେସେନ ଗନ୍ତୁଂ ୱଟ୍ଟତି, ମନୁସ୍ସାନଞ୍ହି ପବ୍ବଜିତା ପିଯା ମନାପା''ତି। ସୋ ତାପସୱେସଂ ଗହେତ୍ୱା ମାତରଂ ୱନ୍ଦିତ୍ୱା ନିକ୍ଖମି।

ବୋଧିସତ୍ତସ୍ସ ପନ ଅଚ୍ଚିମୁଖୀ ନାମ ୱେମାତିକଭଗିନୀ ଅତ୍ଥି। ତସ୍ସା ବୋଧିସତ୍ତେ ଅଧିମତ୍ତୋ ସିନେହୋ। ସା ସୁଦସ୍ସନଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତଂ ଦିସ୍ୱା ଆହ – ''ଭାତିକ , ଅତିୱିଯ କିଲମାମି, ଅହମ୍ପି ତଯା ସଦ୍ଧିଂ ଗମିସ୍ସାମୀ''ତି। ''ଅମ୍ମ, ନ ସକ୍କା ତଯା ଗନ୍ତୁଂ, ଅହଂ ପବ୍ବଜିତୱସେନ ଗଚ୍ଛାମୀ''ତି। ''ଅହଂ ପନ ଖୁଦ୍ଦକମଣ୍ଡୂକୀ ହୁତ୍ୱା ତୱ ଜଟନ୍ତରେ ନିପଜ୍ଜିତ୍ୱା ଗମିସ୍ସାମୀ''ତି। ''ତେନ ହି ଏହୀ''ତି। ସା ମଣ୍ଡୂକପୋତିକା ହୁତ୍ୱା ତସ୍ସ ଜଟନ୍ତରେ ନିପଜ୍ଜି। ସୁଦସ୍ସନୋ ''ମୂଲତୋ ପଟ୍ଠାଯ ୱିଚିନନ୍ତୋ ଗମିସ୍ସାମୀ''ତି ବୋଧିସତ୍ତସ୍ସ ଭରିଯାଯୋ ତସ୍ସ ଉପୋସଥକରଣଟ୍ଠାନଂ ପୁଚ୍ଛିତ୍ୱା ପଠମଂ ତତ୍ଥ ଗନ୍ତ୍ୱା ଅଲମ୍ପାଯନେନ ମହାସତ୍ତସ୍ସ ଗହିତଟ୍ଠାନେ ଲୋହିତଞ୍ଚ ୱଲ୍ଲୀହି କତପେଳଅଟ୍ଠାନଞ୍ଚ ଦିସ୍ୱା ''ଭୂରିଦତ୍ତୋ ଅହିତୁଣ୍ଡିକେନ ଗହିତୋ''ତି ଞତ୍ୱା ସମୁପ୍ପନ୍ନସୋକୋ ଅସ୍ସୁପୁଣ୍ଣେହି ନେତ୍ତେହି ଅଲମ୍ପାଯନସ୍ସ ଗତମଗ୍ଗେନେୱ ପଠମଂ କୀଳାପିତଗାମଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ମନସ୍ସେ ପୁଚ୍ଛି ''ଏୱରୂପୋ ନାମ ନାଗୋ କେନଚୀଧ ଅହିତୁଣ୍ଡିକେନ କୀଳାପିତୋ''ତି? ''ଆମ, ଅଲମ୍ପାଯନେନ ଇତୋ ମାସମତ୍ଥକେ କୀଳାପିତୋ''ତି। ''କିଞ୍ଚି ଧନଂ ତେନ ଲଦ୍ଧ''ନ୍ତି? ''ଆମ, ଇଧେୱ ତେନ ସହସ୍ସମତ୍ତଂ ଲଦ୍ଧ''ନ୍ତି। ''ଇଦାନି ସୋ କୁହିଂ ଗତୋ''ତି? ''ଅସୁକଗାମଂ ନାମା''ତି। ସୋ ତତୋ ପଟ୍ଠାଯ ପୁଚ୍ଛନ୍ତୋ ଅନୁପୁବ୍ବେନ ରାଜଦ୍ୱାରଂ ଅଗମାସି।

ତସ୍ମିଂ ଖଣେ ଅଲମ୍ପାଯନୋ ସୁନ୍ହାତୋ ସୁୱିଲିତ୍ତୋ ମଟ୍ଟସାଟକଂ ନିୱାସେତ୍ୱା ରତନପେଳଂ ଗାହାପେତ୍ୱା ରାଜଦ୍ୱାରମେୱ ଗତୋ। ମହାଜନୋ ସନ୍ନିପତି, ରଞ୍ଞୋ ଆସନଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ। ସୋ ଅନ୍ତୋନିୱେସନେ ଠିତୋୱ ''ଅହଂ ଆଗଚ୍ଛାମି, ନାଗରାଜାନଂ କୀଳାପେତୂ''ତି ପେସେସି। ଅଲମ୍ପାଯନୋ ଚିତ୍ତତ୍ଥରଣେ ରତନପେଳଂ ଠପେତ୍ୱା ୱିୱରିତ୍ୱା ''ଏହି ମହାନାଗା''ତି ସଞ୍ଞମଦାସି। ତସ୍ମିଂ ସମଯେ ସୁଦସ୍ସନୋପି ପରିସନ୍ତରେ ଠାତୋ। ଅଥ ମହାସତ୍ତୋ ସୀସଂ ନୀହରିତ୍ୱା ସବ୍ବାୱନ୍ତଂ ପରିସଂ ଓଲୋକେସି। ନାଗା ହି ଦ୍ୱୀହି କାରଣେହି ପରିସଂ ଓଲୋକେନ୍ତି ସୁପଣ୍ଣପରିପନ୍ଥଂ ୱା ଞାତକେ ୱା ଦସ୍ସନତ୍ଥାଯ। ତେ ସୁପଣ୍ଣଂ ଦିସ୍ୱା ଭୀତା ନ ନଚ୍ଚନ୍ତି, ଞାତକେ ୱା ଦିସ୍ୱା ଲଜ୍ଜମାନା ନ ନଚ୍ଚନ୍ତି। ମହାସତ୍ତୋ ପନ ଓଲୋକେନ୍ତୋ ପରିସନ୍ତରେ ଭାତରଂ ଅଦ୍ଦସ। ସୋ ଅକ୍ଖିପୂରାନି ଅସ୍ସୂନି ଗହେତ୍ୱା ପେଳଅତୋ ନିକ୍ଖମିତ୍ୱା ଭାତରାଭିମୁଖୋ ପାଯାସି। ମହାଜନୋ ତଂ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତଂ ଦିସ୍ୱା ଭୀତୋ ପଟିକ୍କମି, ଏକୋ ସୁଦସ୍ସନୋୱ ଅଟ୍ଠାସି। ସୋ ଗନ୍ତ୍ୱା ତସ୍ସ ପାଦପିଟ୍ଠିଯଂ ସୀସଂ ଠପେତ୍ୱା ରୋଦି, ସୁଦସ୍ସନୋପି ପରିଦେୱି। ମହାସତ୍ତୋ ରୋଦିତ୍ୱା ନିୱତ୍ତିତ୍ୱା ପେଳଅମେୱ ପାୱିସି। ଅଲମ୍ପାଯନୋପି ''ଇମିନା ନାଗେନ ତାପସୋ ଡଟ୍ଠୋ ଭୱିସ୍ସତି, ଅସ୍ସାସେସ୍ସାମି ନ''ନ୍ତି ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ଆହ –

୮୬୯।

''ହତ୍ଥା ପମୁତ୍ତୋ ଉରଗୋ, ପାଦେ ତେ ନିପତୀ ଭୁସଂ;

କଚ୍ଚି ନୁ ତଂ ଡଂସୀ ତାତ, ମା ଭାଯି ସୁଖିତୋ ଭୱା''ତି।

ତତ୍ଥ ମା ଭାଯୀତି ତାତ ତାପସ, ଅହଂ ଅଲମ୍ପାଯନୋ ନାମ, ମା ଭାଯି, ତୱ ପଟିଜଗ୍ଗନଂ ନାମ ମମ ଭାରୋତି।

ସୁଦସ୍ସନୋ ତେନ ସଦ୍ଧିଂ କଥେତୁକମ୍ୟତାଯ ଗାଥମାହ –

୮୭୦।

‘‘ନେୱ ମଯ୍ହଂ ଅଯଂ ନାଗୋ, ଅଲଂ ଦୁକ୍ଖାଯ କାଯଚି;

ଯାୱତତ୍ଥି ଅହିଗ୍ଗାହୋ, ମଯା ଭିଯ୍ୟୋ ନ ୱିଜ୍ଜତୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ କାଯଚୀତି କସ୍ସଚି ଅପ୍ପମତ୍ତକସ୍ସପି ଦୁକ୍ଖସ୍ସ ଉପ୍ପାଦନେ ଅଯଂ ମମ ଅସମତ୍ଥୋ। ମଯା ହି ସଦିସୋ ଅହିତୁଣ୍ଡିକୋ ନାମ ନତ୍ଥୀତି।

ଅଲମ୍ପାଯନୋ ‘‘ଅସୁକୋ ନାମେସୋ’’ତି ଅଜାନନ୍ତୋ କୁଜ୍ଝିତ୍ୱା ଆହ –

୮୭୧।

‘‘କୋ ନୁ ବ୍ରାହ୍ମଣୱଣ୍ଣେନ, ଦିତ୍ତୋ ପରିସମାଗତୋ;

ଅୱ୍ହାଯନ୍ତୁ ସୁଯୁଦ୍ଧେନ, ସୁଣନ୍ତୁ ପରିସା ମମା’’ତି।

ତତ୍ଥ ଦିତ୍ତୋତି ଗବ୍ବିତୋ ବାଲୋ ଅନ୍ଧଞ୍ଞାଣୋ। ଅୱ୍ହାଯନ୍ତୂତି ଅୱ୍ହାଯନ୍ତୋ, ଅଯମେୱ ୱା ପାଠୋ। ଇଦଂ ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି – ଅଯଂ କୋ ବାଲୋ ଉମ୍ମତ୍ତକୋ ୱିଯ ମଂ ସୁଯୁଦ୍ଧେନ ଅୱ୍ହାଯନ୍ତୋ ଅତ୍ତନା ସଦ୍ଧିଂ ସମଂ କରୋନ୍ତୋ ପରିସମାଗତୋ, ପରିସା ମମ ୱଚନଂ ସୁଣନ୍ତୁ, ମଯ୍ହଂ ଦୋସୋ ନତ୍ଥି, ମା ଖୋ ମେ କୁଜ୍ଝିତ୍ଥାତି।

ଅଥ ନଂ ସୁଦସ୍ସନୋ ଗାଥାଯ ଅଜ୍ଝଭାସି –

୮୭୨।

‘‘ତ୍ୱଂ ମଂ ନାଗେନ ଆଲମ୍ପ, ଅହଂ ମଣ୍ଡୂକଛାପିଯା;

ହୋତୁ ନୋ ଅବ୍ଭୁତଂ ତତ୍ଥ, ଆ ସହସ୍ସେହି ପଞ୍ଚହୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ନାଗେନାତି ତ୍ୱଂ ନାଗେନ ମଯା ସଦ୍ଧିଂ ଯୁଜ୍ଝ, ଅହଂ ମଣ୍ଡୂକଛାପିଯା ତଯା ସଦ୍ଧିଂ ଯୁଜ୍ଝିସ୍ସାମି। ଆ ସହସ୍ସେହି ପଞ୍ଚହୀତି ତସ୍ମିଂ ନୋ ଯୁଦ୍ଧେ ଯାୱ ପଞ୍ଚହି ସହସ୍ସେହି ଅବ୍ଭୁତଂ ହୋତୂତି।

ଅଲମ୍ପାଯନୋ ଆହ –

୮୭୩।

‘‘ଅହଞ୍ହି ୱସୁମା ଅଡ୍ଢୋ, ତ୍ୱଂ ଦଲିଦ୍ଦୋସି ମାଣୱ;

କୋ ନୁ ତେ ପାଟିଭୋଗତ୍ଥି, ଉପଜୂତଞ୍ଚ କିଂ ସିଯା।

୮୭୪।

‘‘ଉପଜୂତଞ୍ଚ ମେ ଅସ୍ସ, ପାଟିଭୋଗୋ ଚ ତାଦିସୋ;

ହୋତୁ ନୋ ଅବ୍ଭୁତଂ ତତ୍ଥ, ଆ ସହସ୍ସେହି ପଞ୍ଚହୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ କୋ ନୁ ତେତି ତୱ ପବ୍ବଜିତସ୍ସ କୋ ନୁ ପାଟିଭୋଗୋ ଅତ୍ଥି। ଉପଜୂତଞ୍ଚାତି ଇମସ୍ମିଂ ୱା ଜୂତେ ଉପନିକ୍ଖେପଭୂତଂ କିଂ ନାମ ତୱ ଧନଂ ସିଯା,

ଦସ୍ସେହି ମେତି ୱଦତି। ଉପକୂତଞ୍ଚ ମେତି ମଯ୍ହଂ ପନ ଦାତଙ୍କଂ ଉପନିକ୍ଖେପଧନଂ ୱା ଠପେତଦ୍ଦପାଟିଭୋଗୋ ୱା ତାଦିସୋ ଅତ୍ଥି, ତସ୍ମା ନୋ ତତ୍ଥ ଯାୱ ପଞ୍ଚହି ସହସ୍ସେହି ଅବ୍ଭୁତଂ ହୋତୂତି।

ସୁଦସ୍ସନୋ ତସ୍ସ କଥଂ ସୁତ୍ୱା ''ପଞ୍ଚହି ନୋ ସହସ୍ସେହି ଅବ୍ଭୁତଂ ହୋତୂ''ତି ଅଭୀତୋ ରାଜନିୱେସନଂ ଆରୁଯ୍ହ ମାତୁଲରଞ୍ଞୋ ସନ୍ତିକେ ଠିତୋ ଗାଥମାହ –

୮୭୫।

''ସୁଣୋହି ମେ ମହାରାଜ, ୱଚନଂ ଭଦ୍ଦମତ୍ଥୁ ତେ;

ପଞ୍ଚନ୍ନଂ ମେ ସହସ୍ସାନଂ, ପାଟିଭୋଗୋ ହି କିତ୍ତିମା''ତି।

ତତ୍ଥ କିତ୍ତିମାତି ଗୁଣକିତ୍ତିସମ୍ପନ୍ନ ୱିୱିଧଗୁଣାଚାରକିତ୍ତିସମ୍ପନ୍ନ।

ରାଜା ''ଅଯଂ ତାପସୋ ମଂ ଅତିବହୁଂ ଧନଂ ଯାଚତି, କିଂ ନୁ ଖୋ''ତି ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ଗାଥମାହ –

୮୭୬।

''ପେତ୍ତିକଂ ୱା ଇଣଂ ହୋତି, ଯଂ ୱା ହୋତି ସଯଂକତଂ;

କିଂ ତ୍ୱଂ ଏୱଂ ବହୁଂ ମଯ୍ହଂ, ଧନଂ ଯାଚସି ବ୍ରାହ୍ମଣା''ତି।

ତତ୍ଥ ପେତ୍ତିକଂ ୱାତି ପିତରା ୱା ଗହେତ୍ୱା ଖାଦିତଂ, ଅତ୍ତନା ୱା କତଂ ଇଣଂ ନାମ ହୋତି, କିଂ ମମ ପିତରା ତୱ ହତ୍ଥତୋ ଗହିତଂ ଅତ୍ଥି, ଉଦାହୁ ମଯା, କିଂକାରଣା ମଂ ଏୱଂ ବହୁଂ ଧନଂ ଯାଚସୀତି?

ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେ ସୁଦସ୍ସନୋ ଦ୍ୱେ ଗାଥା ଅଭାସି –

୮୭୭।

''ଅଲମ୍ପାଯନୋ ହି ନାଗେନ, ମମଂ ଅଭିଜିଗୀସତି;

ଅହଂ ମଣ୍ଡୂକଛାପିଯା, ଡଂସଯିସ୍ସାମି ବ୍ରାହ୍ମଣଂ।

୮୭୮।

''ତଂ ତ୍ୱଂ ଦଟ୍ଠୁଂ ମହାରାଜ, ଅଜ୍ଜ ରଟ୍ଠାଭିୱଡ୍ଢନ;

ଖତ୍ତସଙ୍ଘପରିବ୍ବୂଳ୍ହୋ, ନିଯ୍ୟାହି ଅହିଦସ୍ସନା''ତି।

ତତ୍ଥ ଅଭିଜିଗୀସତୀତି ଯୁଦ୍ଧେ ଜିନିତୁଂ ଇଚ୍ଛତି। ତତ୍ଥ ସଚେ ସୋ ଜୀଯିସ୍ସତି, ମଯ୍ହଂ ପଞ୍ଚସହସ୍ସାନି ଦସ୍ସତି। ସଚାହଂ ଜୀଯିସ୍ସାମି, ଅହମସ୍ସ ଦସ୍ସାମି, ତସ୍ମା ତଂ ବହୁଂ ଧନଂ ଯାଚାମି। ତନ୍ତି ତସ୍ମା ତ୍ୱଂ ମହାରାଜ, ଅଜ୍ଜ ଅହିଦସ୍ସନଂ ଦଟ୍ଠୁଂ ନିଯ୍ୟାହୀତି।

ରାଜା ''ତେନ ହି ଗଚ୍ଛାମା''ତି ତାପସେନ ସଦ୍ଧିଂଯେୱ ନିକ୍ଖମି। ତଂ ଦିସ୍ୱା ଅଲମ୍ପାଯନୋ ''ଅଯଂ ତାପସୋ ଗନ୍ତ୍ୱା ରାଜାନଂ ଗହେତ୍ୱା ଆଗତୋ, ରାଜକୁଲୂପକୋ ଭୱିସ୍ସତୀ''ତି ଭୀତୋ ତଂ ଅନୁୱତ୍ତନ୍ତୋ ଗାଥମାହ –

୮୭୯।

‘‘ନେଓ ତଂ ଅତିମଞ୍ଞାମି, ସିପ୍ପୱାଦେନ ମାଣଓ;

ଅତିମତ୍ତୋସି ସିପ୍ପେନ, ଉରଗଂ ନାପଚାଯସୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ସିପ୍ପୱାଦେନାତି ମାଣଓ, ଅହଂ ଅତ୍ତନୋ ସିପ୍ପେନ ତଂ ନାତିମଞ୍ଞାମି, ତ୍ୱଂ ପନ ସିପ୍ପେନ ଅତିମତ୍ତୋ ଇମଂ ଉରଗଂ ନ ପୂଜେସି, ନାଗସ୍ସ ଅପଚିତିଂ ନ କରୋସୀତି।

ତତୋ ସୁଦସ୍ସନୋ ଦ୍ୱେ ଗାଥା ଅଭାସି –

୮୮୦।

‘‘ଅହମ୍ପି ନାତିମଞ୍ଞାମି, ସିପ୍ପୱାଦେନ ବ୍ରାହ୍ମଣ;

ଅୱିସେନ ଚ ନାଗେନ, ଭୁସଂ ୱଞ୍ଚଯସେ ଜନଂ।

୮୮୧।

‘‘ଏୱଞ୍ଚେତଂ ଜନୋ ଜଞ୍ଞା, ଯଥା ଜାନାମି ତଂ ଅହଂ;

ନ ତ୍ୱଂ ଲଭସି ଆଲମ୍ପ, ଭୁସମୁଟ୍ଠିଂ କୁତୋ ଧନ’’ନ୍ତି।

ଅଥସ୍ସ ଅଲମ୍ପାଯନୋ କୁଜ୍ଝିତ୍ୱା ଆହ –

୮୮୨।

‘‘ଖରାଜିନୋ ଜଟୀ ଦୁମ୍ମୀ, ଦିତ୍ତୋ ପରିସମାଗତୋ;

ଯୋ ତ୍ୱଂ ଏୱଂ ଗତଂ ନାଗଂ, ‘ଅୱିସୋ’ ଅତିମଞ୍ଞତି।

୮୮୩।

‘‘ଆସଜ୍ଜ ଖୋ ନଂ ଜଞ୍ଞାସି, ପୁଣ୍ଣଂ ଉଗ୍ଗସ୍ସ ତେଜସୋ;

ମଞ୍ଞେ ତଂ ଭସ୍ମରାସିଂୱ, ଖିପ୍ପମେସ କରିସ୍ସତୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଦୁମ୍ମୀତି ଅନଞ୍ଜିତ୍ତମଣ୍ଡିତୋ ଲୁଖୱେସୋ। ଅୱିସୋ ଅତିମଞ୍ଞସୀତି ନିବ୍ବିସୋତି ଅୱଜାନାସି। ଆସଜ୍ଜାତି ଉପଗନ୍ତ୍ୱା। ଜଞ୍ଞାସୀତି ଜାନେଯ୍ୟାସି।

ଅଥ ତେନ ସଦ୍ଧିଂ କେଳିଂ କରୋନ୍ତୋ ସୁଦସ୍ସନୋ ଗାଥମାହ –

୮୮୪।

‘‘ସିଯା ୱିସଂ ସିଲୁତ୍ତସ୍ସ, ଦେଡ୍ଡୁଭସ୍ସ ସିଲାଭୁନୋ;

ନେୱ ଲୋହିତସୀସସ୍ସ, ୱିସଂ ନାଗସ୍ସ ୱିଜ୍ଜତୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ସିଲୁତ୍ତସ୍ସାତି ଘରସପ୍ପସ୍ସ। ଦେଡ୍ଡୁଭସ୍ସାତି ଉଦକସପ୍ପସ୍ସ। ସିଲାଭୁନୋତି ନୀଲୱଣ୍ଣସପ୍ପସ୍ସ। ଇତି ନିବ୍ବିସେ ସପ୍ପେ ଦସ୍ସେତ୍ୱା ଏତେସଂ ୱିସଂ ସିଯା,

ନେୱ ଲୋହିତସୀସସ୍ସ ସପ୍ପସ୍ସାତି ଆହ।

ଅଥ ନଂ ଅଲମ୍ପାଯନୋ ଦ୍ୱୀହି ଗାଥାହି ଅଜ୍ଝଭାସି –

୮୮୫।

‘‘ସୁତମେତଂ ଅରହତଂ, ସଞ୍ଞତାନଂ ତପସ୍ସିନଂ;

ଇଧ ଦାନାନି ଦତ୍ୱାନ, ସଗ୍ଗଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତି ଦାଯକା;

ଜୀୱନ୍ତୋ ଦେହି ଦାନାନି, ଯଦି ତେ ଅତ୍ଥି ଦାତୱେ।

୮୮୬।

‘‘ଅଯଂ ନାଗୋ ମହିଦ୍ଧିକୋ, ତେଜସ୍ସୀ ଦୁରତିକ୍କମୋ;

ତେନ ତଂ ଡଂସଯିସ୍ସାମି, ସୋ ତଂ ଭସ୍ମଂ କରିସ୍ସତୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଦାତୱେତି ଯଦି ତେ କିଞ୍ଚି ଦାତବ୍ବଂ ଅତ୍ଥି, ତଂ ଦେହୀତି।

୮୮୭।

‘‘ମଯାପେତଂ ସୁତଂ ସମ୍ମ, ସଞ୍ଞତାନଂ ତପସ୍ସିନଂ;

ଇଧ ଦାନାନି ଦତ୍ୱାନ, ସଗ୍ଗଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତି ଦାଯକା;

ତ୍ୱମେୱ ଦେହି ଜୀୱନ୍ତୋ, ଯଦି ତେ ଅତ୍ଥି ଦାତୱେ।

୮୮୮।

‘‘ଅଯଂ ଅଜମୁଖୀ ନାମ, ପୁଣ୍ଣା ଉଗ୍ଗସ୍ସ ତେଜସୋ;

ତାଯ ତଂ ଡଂସଯିସ୍ସାମି, ସା ତଂ ଭସ୍ମଂ କରିସ୍ସତି।

୮୮୯।

‘‘ଯା ଧୀତା ଧତରଟ୍ଠସ୍ସ, ୱେମାତା ଭଗିନୀ ମମ;

ସା ତଂ ଡଂସତ୍ୱଜମୁଖୀ, ପୁଣ୍ଣା ଉଗ୍ଗସ୍ସ ତେଜସୋ’’ତି। –

ଇମା ଗାଥା ସୁଦସ୍ସନସ୍ସ ୱଚନଂ। ତତ୍ଥ ପୁଣ୍ଣା ଉଗ୍ଗସ୍ସ ତେଜସୋତି ଉଗ୍ଗେନ ୱିସେନ ପୁଣ୍ଣା।

ଏୱଞ୍ଚ ପନ ୱତ୍ୱା ‘‘ଅମ୍ମ ଅଜମୁଖି, ଜଟନ୍ତରତୋ ମେ ନିକ୍ଖମିତ୍ୱା ପାଣିମ୍ହି ପତିଟ୍ଠହା’’ତି ମହାଜନସ୍ସ ମଜ୍ଝେଯେୱ ଭଗିନିଂ ପକ୍କୋସିତ୍ୱା ହତ୍ଥଂ ପସାରେସି। ସା ତସ୍ସ ସଦ୍ଦଂ ସୁତ୍ୱା ଜଟନ୍ତରେ ନିସିନ୍ନାୱ ତିକ୍ଖତ୍ତୁଂ ମଣ୍ଡୂକୱସ୍ସିତଂ ୱସ୍ସିତ୍ୱା ନିକ୍ଖମିତ୍ୱା ଅଂସକୂଟେ ନିସୀଦିତ୍ୱା ଉପ୍ପତିତ୍ୱା ତସ୍ସ ହତ୍ଥତଲେ ତୀଣି ୱିସବିନ୍ଦୂନି ପାତେତ୍ୱା ପୁନ ତସ୍ସ ଜଟନ୍ତରମେୱ ପାୱିସି। ସୁଦସ୍ସନୋ ୱିସଂ ଗହେତ୍ୱା ଠିତୋୱ ‘‘ନସ୍ସିସ୍ସତାଯଂ ଜନପଦୋ, ନସ୍ସିସ୍ସତାଯଂ ଜନପଦୋ’’ତି ତିକ୍ଖତ୍ତୁଂ ମହାସଦ୍ଦଂ ଅଭାସି। ତସ୍ସ ସୋ ସଦ୍ଦୋ ଦ୍ୱାଦସଯୋଜନିକଂ ବାରାଣସିଂ ଛାଦେତ୍ୱା ଅଟ୍ଠାସି। ଅଥ ରାଜା ତଂ ସଦ୍ଦଂ ସୁତ୍ୱା

‘‘କିମଙ୍ଗ ଜନପଦୋ ନସ୍ସିସ୍ସତୀ’’ତି ପୁଚ୍ଛି। ‘‘ମହାରାଜ, ଇମସ୍ସ ୱିସସ୍ସ ନିସିଞ୍ଚନଟ୍ଠାନଂ ନ ପସ୍ସାମୀ’’ତି। ‘‘ତାତ, ମହନ୍ତା ଅଯଂ ପଥୱୀ, ପଥୱିଯଂ ନିସିଞ୍ଚା’’ତି। ଅଥ ନଂ ‘‘ନ ସକ୍କା ପଥୱିଯଂ ସିଞ୍ଚିତୁଂ, ମହାରାଜା’’ତି ପଟିକ୍ଖିପନ୍ତୋ ଗାଥମାହ –

୮୯୦।

‘‘ଛମାଯଂ ଚେ ନିସିଞ୍ଚିସ୍ସଂ, ବ୍ରହ୍ମଦତ୍ତ ୱିଜାନହି;

ତିଣଲତାନି ଓସଧ୍ୟୋ, ଉସ୍ସୁସ୍ସେୟ୍ୟୁଂ ଅସଂସଯ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ତିଣଲତାନୀତି ପଥୱିନିସ୍ସିତାନି ତିଣାନି ଚ ଲତା ଚ ସବ୍ବୋସଧିଯୋ ଚ ଉସ୍ସୁସ୍ସେୟ୍ୟୁଂ, ତସ୍ମା ନ ସକ୍କା ପଥୱିଯଂ ନିସିଞ୍ଚିତୁନ୍ତି।

ତେନ ହି ନଂ, ତାତ, ଉଦ୍ଧଂ ଆକାସଂ ଖିପାତି। ତତ୍ରାପି ନ ସକ୍କାତି ଦସ୍ସେନ୍ତୋ ଗାଥମାହ –

୮୯୧।

‘‘ଉଦ୍ଧଂ ଚେ ପାତଯିସ୍ସାମି, ବ୍ରହ୍ମଦତ୍ତ ୱିଜାନହି;

ସତ୍ତୱସ୍ସାନିଯଂ ଦେୱୋ, ନ ୱସ୍ସେ ନ ହିମଂ ପତେ’’ତି।

ତତ୍ଥ ନ ହିମଂ ପତେତି ସତ୍ତୱସ୍ସାନି ହିମବିନ୍ଦୁମତ୍ତମ୍ପି ନ ପତିସ୍ସତି।

ତେନ ହି ନଂ ତାତ ଉଦକେ ସିଞ୍ଚାତି। ତତ୍ରାପି ନ ସକ୍କାତି ଦସ୍ସେତୁଂ ଗାଥମାହ –

୮୯୨।

‘‘ଉଦକେ ଚେ ନିସିଞ୍ଚିସ୍ସଂ, ବ୍ରହ୍ମଦତ୍ତ ୱିଜାନହି;

ଯାୱନ୍ତୋଦକଜା ପାଣା, ମରେୟ୍ୟୁଂ ମଚ୍ଛକଚ୍ଛପା’’ତି।

ଅଥ ନଂ ରାଜା ଆହ – ‘‘ତାତ, ମଯଂ ନ କିଞ୍ଚି ଜାନାମ, ଯଥା ଅମ୍ହାକଂ ରଟ୍ଠଂ ନ ନସ୍ସତି, ତଂ ଉପାଯଂ ତ୍ୱମେୱ ଜାନାହୀ’’ତି। ‘‘ତେନ ହି, ମହାରାଜ, ଇମସ୍ମିଂ ଠାନେ ପଟିପାଟିଯା ତଯୋ ଆୱାଟେ ଖଣାପେଥା’’ତି। ରାଜା ଖଣାପେସି। ସୁଦସ୍ସନୋ ପଠମଂ ଆୱାଟଂ ନାନାଭେସଜ୍ଜାନଂ ପୂରାପେସି, ଦୁତିଯଂ ଗୋମଯସ୍ସ, ତତିଯଂ ଦିବ୍ବୋସଧାନଞ୍ଞେୱ। ତତୋ ପଠମେ ଆୱାଟେ ୱିସବିନ୍ଦୂନି ପାତେସି। ତଙ୍ଖଣଞ୍ଞେୱ ଧୂମାଯିତ୍ୱା ଜାଲା ଉଟ୍ଠହି। ସା ଗନ୍ତ୍ୱା ଗୋମଯେ ଆୱାଟଂ ଗଣ୍ହି। ତତୋପି ଜାଲା ଉଟ୍ଠାଯ ଇତରଂ ଦିବ୍ବୋସଧସ୍ସ ପୁଣ୍ଣଂ ଗହେତ୍ୱା ଓସଧାନି ଝାପେତ୍ୱା ନିବ୍ବାଯି। ଅଲମ୍ପାଯନୋ ତସ୍ସ ଆୱାଟସ୍ସ ଅୱିଦୂରେ ଅଟ୍ଠାସି। ଅଥ ନଂ ୱିସୋସ୍ମା ପହରି, ସରୀରଚ୍ଛୱି ଉପ୍ପାଟେତ୍ୱା ଗତା, ସେତକୁଟ୍ଠି ଅହୋସି। ସୋ ଭଯତଜ୍ଜିତୋ ‘‘ନାଗରାଜାନଂ ୱିସ୍ସଜ୍ଜେମୀ’’ତି ତିକ୍ଖତ୍ତୁଂ ୱାଚଂ ନିଚ୍ଛାରେସି। ତଂ ସୁତ୍ୱା ବୋଧିସତ୍ତୋ ରତନପେଳାଯ ନିକ୍ଖମିତ୍ୱା ସବ୍ବାଲଙ୍କାରପଟିମଣ୍ଡିତଂ ଅତ୍ତଭାୱଂ ମାପେତ୍ୱା ଦେୱରାଜଲୀଳାଯ ଠିତୋ। ସୁଦସ୍ସନୋପି ଅଜମୁଖୀପି ତଥେୱ ଅଟ୍ଠଂସୁ। ତତୋ ସୁଦସ୍ସନୋ ରାଜାନଂ ଆହ – ‘‘ଜାନାସି ନୋ, ମହାରାଜ, କସ୍ସେତେ ପୁତ୍ତା’’ତି? ‘‘ନ ଜାନାମୀ’’ତି। ‘‘ତୁମ୍ହେ ତାୱ ନ ଜାନାସି, କାସିରଞ୍ଞୋ ପନ ଧୀତାଯ ସମୁଦ୍ଦଜାଯ ଧତରଟ୍ଠସ୍ସ ଦିନ୍ନଭାୱଂ ଜାନାସୀ’’ତି? ‘‘ଆମ, ଜାନାମି, ମଯ୍ହଂ ସା କନିଟ୍ଠଭଗିନୀ’’ତି। ‘‘ମଯଂ ତସ୍ସା ପୁତ୍ତା, ତ୍ୱଂ ନୋ ମାତୁଲୋ’’ତି।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ରାଜା କମ୍ପମାନୋ ତେ ଆଲିଙ୍ଗିତ୍ୱା ସୀସେ ଚୁମ୍ବିତ୍ୱା ରୋଦିତ୍ୱା ପାସାଦଂ ଆରୋପେତ୍ୱା ମହନ୍ତଂ ସକ୍କାରଂ କାରେତ୍ୱା ଭୂରିଦତ୍ତେନ ପଟିସନ୍ଥାରଂ କରୋନ୍ତୋ ପୁଚ୍ଛି ‘‘ତାତ, ତଂ ଏୱରୂପଂ ଉଗ୍ଗତେଜଂ କଥଂ ଅଲମ୍ପାଯନୋ ଗଣ୍ହୀ’’ତି? ସୋ ସବ୍ବଂ ୱିତ୍ଥାରେନ କଥେତ୍ୱା ରାଜାନଂ ଓୱଦନ୍ତୋ ‘‘ମହାରାଜ, ରଞ୍ଞା ନାମ ଇମିନା ନିଯାମେନ ରଜ୍ଜଂ କାରେତୁଂ ୱଟ୍ଟତୀ’’ତି ମାତୁଲସ୍ସ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସି। ଅଥ ନଂ ସୁଦସ୍ସନୋ ଆହ – ‘‘ମାତୁଲ, ମମ ମାତା ଭୂରିଦତ୍ତଂ ଅପସ୍ସନ୍ତୀ କିଲମତି, ନ ସକ୍କା ଅମ୍ହେହି ପପଞ୍ଚଂ କାତୁ’’ନ୍ତି। ‘‘ସାଧୁ, ତାତା, ତୁମ୍ହେ ତାୱ ଗଚ୍ଛଥ। ଅହଂ ପନ ମମ ଭଗିନିଂ ଦଟ୍ଠୁକାମୋମ୍ହି, କଥଂ ପସ୍ସିସ୍ସାମୀ’’ତି। ‘‘ମାତୁଲ, କହଂ ପନ ନୋ ଅଯ୍ୟକୋ କାସିରାଜା’’ତି? ‘‘ତାତ, ମମ ଭଗିନିଯା ୱିନା ୱସିତୁଂ ଅସକ୍କୋନ୍ତୋ

ରଜ୍ଜଂ ପହାଯ ପଦ୍ଧଜିତ୍ୱା ଅସୁକେ ୱନସଣ୍ଡେ ନାମ ୱସତୀ’’ତି। ‘‘ମାତୁଲ, ମମ ମାତା ତୁମ୍ହେ ଚେୱ ଅମ୍ହକଞ୍ଚ ଦଟ୍ଠୁକାମା, ତୁମ୍ହେ ଅସୁକଦିୱସେ ମମ ଅମ୍ହକସ୍ସ ସନ୍ତିକଂ ଗଚ୍ଛଥ, ମଯଂ ମାତରଂ ଆଦାଯ ଅମ୍ହକସ୍ସ ଅସ୍ସମପଦଂ ଆଗଚ୍ଛିସ୍ସାମ। ତତ୍ଥ ନଂ ତୁମ୍ହେପି ପସ୍ସିସ୍ସଥା’’ତି। ଇତି ତେ ମାତୁଲସ୍ସ ଦିୱସଂ ୱୱତ୍ଥପେତ୍ୱା ରାଜନିୱେସନା ଓତରିଂସୁ। ରାଜା ଭାଗିନେଯ୍ୟେ ଉଯ୍ୟୋଜେତ୍ୱା ରୋଦିତ୍ୱା ନିୱତ୍ତି। ତେପି ପଥୱିଯଂ ନିମୁଜ୍ଜିତ୍ୱା ନାଗଭୱନଂ ଗତା।

ନଗରପୱେସନଖଣ୍ଡଂ ନିଟ୍ଠିତଂ।

ମହାସତ୍ତସ୍ସ ପରିଯେସନଖଣ୍ଡଂ

ମହାସତ୍ତେ ସମ୍ପତ୍ତେ ସକଲନାଗଭୱନଂ ଏକପରିଦେୱସଦ୍ଦଂ ଅହୋସି। ସୋପି ମାସଂ ପେଠଆଯ ୱସିତତ୍ତା କିଲନ୍ତୋ ଗିଲାନସେଯ୍ୟଂ ସଯି। ତସ୍ସ ସନ୍ତିକଂ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତାନଂ ନାଗାନଂ ପମାଣଂ ନତ୍ଥି। ସୋ ତେହି ସଦ୍ଧିଂ କଥେନ୍ତୋ କିଲମତି। କାଣାରିଟ୍ଠୋ ଦେୱଲୋକଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ମହାସତ୍ତଂ ଅଦିସ୍ୱା ପଠମମେୱାଗତୋ। ଅଥ ନଂ ‘‘ଏସ ଚଣ୍ଡୋ ଫରୁସୋ, ସକ୍ଖିସ୍ସତି ନାଗପରିସଂ ୱାରେତୁ’’ନ୍ତି ମହାସତ୍ତସ୍ସ ନିସିନ୍ନଟ୍ଠାନେ ଦୋୱାରିକଂ କରିଂସୁ। ସୁଭୋଗୋପି ସକଲହିମୱନ୍ତଂ ୱିଚରିତ୍ୱା ତତୋ ମହାସମୁଦ୍ଦଞ୍ଚ ସେସନଦିଯୋ ଚ ଉପଧାରେତ୍ୱା ଯମୁନଂ ଉପଧାରେନ୍ତୋ ଆଗଚ୍ଛତି। ନେସାଦବ୍ରାହ୍ମଣୋପି ଅଲମ୍ପାଯନଂ କୁଟ୍ଠିଂ ଦିସ୍ୱା ଚିନ୍ତେସି ‘‘ଅଯଂ ଭୂରିଦତ୍ତଂ କିଲମେତ୍ୱା କୁଟ୍ଠି ଜାତୋ, ଅହଂ ପନ ତଂ ମଯ୍ହଂ ତାୱ ବହୂପକାରଂ ମଣିଲୋଭେନ ଅଲମ୍ପାଯନସ୍ସ ଦସ୍ସେସିଂ, ତଂ ପାପଂ ମମ ଆଗମିସ୍ସତି। ଯାୱ ତଂ ନ ଆଗଚ୍ଛତି, ତାୱଦେୱ ଯମୁନଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ପଯାଗତିତ୍ଥେ ପାପପୱାହନଂ କରିସ୍ସାମୀ’’ତି। ସୋ ତତ୍ଥ ଗନ୍ତ୍ୱା ‘‘ମଯା ଭୂରିଦତ୍ତେ ମିତ୍ତଦୁବ୍ଭିକମ୍ମଂ କତଂ, ତଂ ପାପଂ ପୱାହେସ୍ସାମୀ’’ତି ୱତ୍ୱା ଉଦକୋରୋହନକମ୍ମଂ କରୋତି। ତସ୍ମିଂ ଖଣେ ସୁଭୋଗୋ ତଂ ଠାନଂ ପତ୍ତୋ। ତସ୍ସ ତଂ ୱଚନଂ ସୁତ୍ୱା ‘‘ଇମିନା କିର ପାପକେନ ତାୱ ମହନ୍ତସ୍ସ ଯସସ୍ସ ଦାଯକୋ ମମ ଭାତା ମଣିରତନସ୍ସ କାରଣା ଅଲମ୍ପାଯନସ୍ସ ଦସ୍ସିତୋ, ନାସ୍ସ ଜୀୱିତଂ ଦସ୍ସାମୀ’’ତି ନଙ୍ଗୁଟ୍ଠେନ ତସ୍ସ ପାଦେସୁ ୱେଠେତ୍ୱା ଆକଡ୍ଢିତ୍ୱା ଉଦକେ ଓସିଦାପେତ୍ୱା ନିରସ୍ସାସକାଲେ ଥୋକଂ ସିଥିଲଂ ଅକାସି। ସୋ ସୀସଂ ଉକ୍ଖିପି। ଅଥ ନଂ ପୁନାକଡ୍ଢିତ୍ୱା ଓସୀଦାପେସି। ଏୱଂ ବହୂ ୱାରେ ତେନ କିଲମିଯମାନୋ ନେସାଦବ୍ରାହ୍ମଣୋ ସୀସଂ ଉକ୍ଖିପିତ୍ୱା ଗାଥମାହ –

୮୯୩।

‘‘ଲୋକ୍ୟଂ ସଜନ୍ତଂ ଉଦକଂ, ପଯାଗସ୍ମିଂ ପତିଟ୍ଠିତଂ;

କୋ ମଂ ଅଜ୍ଝୋହରୀ ଭୂତୋ, ଓଗାଳ୍ହଂ ଯମୁନଂ ନଦି’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ଲୋକ୍ୟନ୍ତି ଏୱଂ ପାପୱାହନସମତ୍ଥନ୍ତି ଲୋକସମ୍ମତଂ। ସଜନ୍ତନ୍ତି ଏୱରୂପଂ ଉଦକଂ ଅଭିସିଞ୍ଚନ୍ତଂ। ପଯାଗସ୍ମିନ୍ତି ପଯାଗତିତ୍ଥେ।

ଅଥ ନଂ ସୁଭୋଗୋ ଗାଥାଯ ଅଜ୍ଝଭାସି –

୮୯୪।

‘‘ଯଦେସ ଲୋକାଧିପତୀ ଯସସ୍ସୀ, ବାରାଣସିଂ ପକ୍ରିଯ ସମନ୍ତତୋ;

ତସ୍ସାହ ପୁତ୍ତୋ ଉରଗୂସଭସ୍ସ, ସୁଭୋଗୋତି ମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣ ୱେଦଯନ୍ତୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଯଦେସାତି ଯୋ ଏସୋ। ପକ୍ରିଯ ସମନ୍ତତୋତି ପଇତ୍ତିକାନଂ ଦୁପ୍ପହରଣସମତ୍ଥତାଯ ପରିସମନ୍ତତୋ ପକିରିଯ ସଙ୍କଂ ପରିକ୍ଖିପିତ୍ୱା ଉପରି ଫଣେନ ଛାଦେସି।

ଅଥ ନଂ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ‘‘ଅଯଂ ଭୂରିଦତ୍ତଭାତା, ନ ମେ ଜୀୱିତଂ ଦସ୍ସତି, ଯଂନୂନାହଂ ଏତସ୍ସ ଚେୱ ମାତାପିତୂନଞ୍ଚସ୍ସ ୱଣ୍ଣକିତ୍ତନେନ ମୁଦୁଚିତ୍ତତଂ କତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ଜୀୱିତଂ ଯାଚେଯ୍ୟ’’ନ୍ତି ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ଗାଥମାହ –

୮୯୫।

‘‘ସଚେ ହି ପୁତ୍ତୋ ଉରଗୂସଭସ୍ସ, କାସିସ୍ସ ରଞ୍ଞୋ ଅମରାଧିପସ୍ସ;

ମହେସକ୍ଖୋ ଅଞ୍ଞତରୋ ପିତା ତେ, ମଚ୍ଚେସୁ ମାତା ପନ ତେ ଅତୁଲ୍ୟା;

ନ ତାଦିସୋ ଅରହତି ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ, ଦାସମ୍ପି ଓହାରିତୁଂ ମହାନୁଭାୱୋ’’ତି।

ତତ୍ଥ କାସିସ୍ସାତି ଅପରେନ ନାମେନ ଏୱଂନାମକସ୍ସ। ‘‘କାସିକରଞ୍ଞୋ’’ତିପି ପଠନ୍ତିଯେୱ। କାସିରାଜଧୀତାଯ ଗହିତତ୍ତା କାସିରଜ୍ଜମ୍ପି ତସ୍ସେୱ ସନ୍ତକଂ କତ୍ୱା ୱଣ୍ଣେତି। ଅମରାଧିପସ୍ସାତି ଦୀଘାଯୁକତାଯ ଅମରସଙ୍ଖାତାନଂ ନାଗାନଂ ଅଧିପସ୍ସ। ମହେସକ୍ଖୋତି ମହାନୁଭାୱୋ। ଅଞ୍ଞତରୋତି ମହେସକ୍ଖାନଂ ଅଞ୍ଞତରୋ। ଦାସମ୍ପୀତି ତାଦିସୋ ହି ମହାନୁଭାୱୋ ଆନୁଭାୱରହିତଂ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ଦାସମ୍ପି ଉଦକେ ଓହରିତୁଂ ନାରହତି, ପଗେୱ ମହାନୁଭାୱଂ ବ୍ରାହ୍ମଣନ୍ତି।

ଅଥ ନଂ ସୁଭୋଗୋ ‘‘ଅରେ ଦୁଟ୍ଠବ୍ରାହ୍ମଣ, ତ୍ୱଂ ମଂ ୱଞ୍ଚେତ୍ୱା ‘ମୁଞ୍ଚିସ୍ସାମୀ’ତି ମଞ୍ଞସି, ନ ତେ ଜୀୱିତଂ ଦସ୍ସାମୀ’’ତି ତେନ କତକମ୍ମଂ ପକାସେନ୍ତୋ ଆହ –

୮୯୬।

‘‘ରୁକ୍ଖଂ ନିସ୍ସାଯ ୱିଜ୍ଝିତ୍ଥୋ, ଏଣେଯ୍ୟଂ ପାତୁମାଗତଂ;

ସୋ ୱିଦ୍ଧୋ ଦୂରମଚରି, ସରୱେଗେନ ସୀଘୱା।

୮୯୭।

‘‘ତଂ ତ୍ୱଂ ପତିତମଦ୍ଦକ୍ଖି, ଅରଞ୍ଞସ୍ମିଂ ବ୍ରହାୱନେ;

ସ ମଂସକାଜମାଦାଯ, ସାଯଂ ନିଗ୍ରୋଧୁପାଗମି।

୮୯୮।

‘‘ସୁକସାଳିକସଙ୍ଘୁଟ୍ଠଂ , ପିଙ୍ଗଲଂ ସନ୍ଥତାଯୁତଂ;

କୋକିଲାଭିରୁଦଂ ରମ୍ମଂ, ଧୁୱଂ ହରିତସଦ୍ଦଲଂ।

୮୯୯।

‘‘ତତ୍ଥ ତେ ସୋ ପାତୁରହୁ, ଇଦ୍ଧିଯା ଯସସା ଜଲଂ;

ମହାନୁଭାୱୋ ଭାତା ମେ, କଞ୍ଞାହି ପରିୱାରିତୋ।

୯୦୦।

‘‘ସୋ ତେନ ପରିଚିଣ୍ଣୋ ତ୍ୱଂ, ସବ୍ବକାମେହି ତପ୍ପିତୋ;

ଅଦୁଟ୍ଠସ୍ସ ତୁୱଂ ଦୁବ୍ଭି, ତଂ ତେ ୱେରଂ ଇଧାଗତଂ।

୯୦୧।

‘‘ଖିପ୍ପଂ ଗୀୱଂ ପସାରେହି, ନ ତେ ଦସ୍ସାମି ଜୀୱିତଂ;

ଭାତୁ ପରିସରଂ ୱେରଂ, ଛେଦୟିସ୍ସାମି ତେ ସିର’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ସାୟଂ ନିଗ୍ରୋଧୁପାଗମୀତି ୱିକାଲେ ନିଗ୍ରୋଧଂ ଉପଗତୋ ଅସି। ପିଙ୍ଗଲନ୍ତି ପକ୍କାନଂ ୱଣ୍ଣେନ ପିଙ୍ଗଲଂ। ସନ୍ଥତାୟୁତନ୍ତି ପାରୋହପରିକିଣ୍ଣଂ। କୋକିଲାଭିରୁଦନ୍ତି କୋକିଲାହି ଅଭିରୁଦଂ। ଧୁୱଂ ହରିତସଦ୍ଦଲନ୍ତି ଉଦକଭୂମିୟଂ ଜାତତ୍ତା ନିଚ୍ଚଂ ହରିତସଦ୍ଦଲଂ ଭୂମିଭାଗଂ। ପାତୁରହୂତି ତସ୍ମିଂ ତେ ନିଗ୍ରୋଧେ ଠିତସ୍ସ ସୋ ମମ ଭାତା ପାକଟୋ ଅହୋସି। ଇଦ୍ଧିୟାତି ପୁଞ୍ଞତେଜେନ। ସୋ ତେନାତି ସୋ ତୁୱଂ ତେନ ଅତ୍ତନୋ ନାଗଭୱନଂ ନେତ୍ୱା ପରିଚିଣ୍ଣୋ। ପରିସରନ୍ତି ତୟା ମମ ଭାତୁ କତଂ ୱେରଂ ପାପକମ୍ମଂ ପରିସରନ୍ତୋ ଅନୁସ୍ସରନ୍ତୋ। ଛେଦୟିସ୍ସାମି ତେ ସିରନ୍ତି ତୱ ସୀସଂ ଛିନ୍ଦିସ୍ସାମୀତି।

ଅଥ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ‘‘ନ ମେସ ଜୀୱିତଂ ଦସ୍ସତି, ୟଂ କିଞ୍ଚି ପନ ୱତ୍ୱା ମୋକ୍ଖତ୍ଥାୟ ୱାୟମିତୁଂ ୱଟ୍ଟତୀ’’ତି ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ଗାଥମାହ –

୯୦୨।

‘‘ଅଜ୍ଝାୟକୋ ୟାଚୟୋଗୀ, ଆହୁତଗ୍ଗି ଚ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ;

ଏତେହି ତୀହି ଠାନେହି, ଅୱଜ୍ଝୋ ହୋତି ବ୍ରାହ୍ମଣୋ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଏତେହୀତି ଏତେହି ଅଜ୍ଝାୟକତାଦୀହି ତୀହି କାରଣେହି ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଅୱଜ୍ଝୋ, ନ ଲବ୍ଭା ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ୱଧିତୁଂ, କିଂ ତ୍ୱଂ ୱଦେସି, ୟୋ ହି ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ୱଧେତି, ସୋ ନିରୟେ ନିବ୍ବତ୍ତତୀତି।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ସୁଭୋଗୋ ସଂସୟପକ୍ଖନ୍ଦୋ ହୁତ୍ୱା ‘‘ଇମଂ ନାଗଭୱନଂ ନେତ୍ୱା ଭାତରୋ ପଟିପୁଚ୍ଛିତ୍ୱା ଜାନିସ୍ସାମୀ’’ତି ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ଦ୍ୱେ ଗାଥା ଅଭାସି –

୯୦୩।

‘‘ୟଂ ପୁରଂ ଧତରଟ୍ଠସ୍ସ, ଓଗାଳ୍ହଂ ୟମୁନଂ ନଦିଂ;

ଜୋତତେ ସବ୍ବସୋୱଣ୍ଣଂ, ଗିରିମାହଚ୍ଚ ୟାମୁନଂ।

୯୦୪।

‘‘ତତ୍ଥ ତେ ପୁରିସବ୍ୟଗ୍ଘା, ସୋଦରିୟା ମମ ଭାତରୋ;

ୟଥା ତେ ତତ୍ଥ ୱକ୍ଖନ୍ତି, ତଥା ହେସ୍ସସି ବ୍ରାହ୍ମଣା’’ତି।

ତତ୍ଥ ପୁରନ୍ତି ନାଗପୁରଂ। ଓଗାଳ୍ହନ୍ତି ଅନୁପୱିଟ୍ଠଂ। ଗିରିମାହଚ୍ଚ ୟାମୁନନ୍ତି ୟମୁନାତୋ ଅୱିଦୂରେ ଠିତଂ ହିମୱନ୍ତଂ ଆହଚ୍ଚ ଜୋତତି। ତତ୍ଥ ତେତି ତସ୍ମିଂ ନଗରେ ତେ ମମ ଭାତରୋ ୱସନ୍ତି, ତତ୍ଥ ନୀତେ ତୟି ୟଥା ତେ ୱକ୍ଖନ୍ତି, ତଥା ଭୱିସ୍ସସି। ସଚେ ହି ସଚ୍ଚଂ କଥେସି, ଜୀୱିତଂ ତେ ଅତ୍ଥି। ନୋ ଚେ, ତତ୍ଥେୱ ସୀସଂ ଛିନ୍ଦିସ୍ସାମୀତି।

ଇତି ନଂ ୱତ୍ୱା ସୁଭୋଗୋ ଗୀୱାୟଂ ଗହେତ୍ୱା ଖିପନ୍ତୋ ଅକ୍କୋସନ୍ତୋ ପରିଭାସନ୍ତୋ ମହାସତ୍ତସ୍ସ ପାସାଦଦ୍ୱାରଂ ଅଗମାସି।

ମହାସତ୍ତସ୍ସ ପରିୟେସନକଣ୍ଡଂ ନିଟ୍ଠିତଂ।

ମିଚ୍ଛାକଥା

ଅଥ ନଂ ଦୋୱାରିକୋ ହୁତ୍ୱା ନିସିନ୍ନୋ କାଣାରିଟ୍ଠୋ ତଥା କିଲମେତ୍ୱା ଆନୀୟମାନଂ ଦିସ୍ୱା ପଟିମଗ୍ଗଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ‘‘ସୁଭୋଗ, ମା ୱିହେଠୟି, ବ୍ରାହ୍ମଣା ନାମ ମହାବ୍ରହ୍ମୁନୋ ପୁତ୍ତା। ସଚେ ହି ମହାବ୍ରହ୍ମା ଜାନିସ୍ସତି, ‘ମମ ପୁତ୍ତଂ ୱିହେଠେନ୍ତୀ’ତି କୁଜ୍ଝିତ୍ୱା ଅମ୍ହାକଂ ସକଲଂ ନାଗଭୱନଂ ୱିନାସେସ୍ସତି। ଲୋକସ୍ମିଞ୍ହି

ବ୍ରାହ୍ମଣା ନାମ ସେଟ୍ଠା ମହାନୁଭାୱା, ତ୍ୱଂ ତେସଂ ଆନୁଭାୱଂ ନ ଜାନାସି, ଅହଂ ପନ ଜାନାମୀ’’ତି ଆହ। କାଣାରିଟ୍ଠୋ କିର ଅତୀତାନନ୍ତରଭୱେ ଯଞ୍ଞକାରବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଅହୋସି, ତସ୍ମା ଏୱମାହ। ୱତ୍ୱା ଚ ପନ ଅନୁଭୂତପୁବ୍ବୱସେନ ଯଜନସୀଲୋ ହୁତ୍ୱା ସୁଭୋଗଞ୍ଚ ନାଗପରିସଞ୍ଚ ଆମନ୍ତେତ୍ୱା ‘‘ଏଥ, ଭୋ, ଯଞ୍ଞକାରକାନଂ ୱୋ ଗୁଣେ ୱଣ୍ଣେସ୍ସାମୀ’’ତି ୱତ୍ୱା ଯଞ୍ଞୱଣ୍ଣନଂ ଆରଭନ୍ତୋ ଆହ –

୯୦୫।

‘‘ଅନିଭରା ଇତ୍ତରସମ୍ପଯୁତ୍ତା, ଯଞ୍ଞା ଚ ୱେଦା ଚ ସୁଭୋଗ ଲୋକେ;

ତଦଗ୍ଗରଯ୍ହଞ୍ହି ୱିନିନ୍ଦମାନୋ, ଜହାତି ୱିତ୍ତଞ୍ଚ ସତଞ୍ଚ ଧମ୍ମ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ଅନିଭରାତି ସୁଭୋଗ ଇମସ୍ମିଂ ଲୋକେ ଯଞ୍ଞା ଚ ୱେଦା ଚ ଅନିଭରା ନ ଲାମକା ମହାନୁଭାୱା, ତେ ଇତ୍ତରେହି ବ୍ରାହ୍ମଣେହି ସମ୍ପଯୁତ୍ତା, ତସ୍ମା ବ୍ରାହ୍ମଣାପି ଅନିଭରାୱ ଜାତା। ତଦଗ୍ଗରଯ୍ହନ୍ତି ତସ୍ମା ଅଗାରଯ୍ହଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ୱିନିନ୍ଦମାନୋ ଧନଞ୍ଚ ପଣ୍ଡିତାନଂ ଧମ୍ମଞ୍ଚ ଜହାତି। ଇଦଂ କିର ସୋ ‘‘ଇମିନା ଭୂରିଦତ୍ତେ ମିତ୍ତଦୁବ୍ଭିକମ୍ମଂ କତନ୍ତି ୱତ୍ୱା ନାଗପରିସା ମା ଲଭନ୍ତୂ’’ତି ଅୱୋଚ।

ଅଥ ନଂ କାଣାରିଟ୍ଠୋ ‘‘ସୁଭୋଗ ଜାନାସି ପନ ଅଯଂ ଲୋକୋ କେନ ନିମ୍ମିତୋ’’ତି ୱତ୍ୱା ‘‘ନ ଜାନାମୀ’’ତି ୱୁତ୍ତେ ‘‘ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ପିତାମହେନ ମହାବ୍ରହ୍ମୁନା ନିମ୍ମିତୋ’’ତି ଦସ୍ସେତୁଂ ଇତରଂ ଗାଥମାହ –

୯୦୬।

‘‘ଅଜ୍ଝେନମରିଯା ପଥୱିଂ ଜନିନ୍ଦା, ୱେସ୍ସା କସିଂ ପାରିଚରିଯଞ୍ଚ ସୁଦ୍ଦା;

ଉପାଗୁ ପଚ୍ଚେକଂ ଯଥାପଦେସଂ, କତାହୁ ଏତେ ୱସିନାତି ଆହୂ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଉପାଗୁତି ଉପଗତା। ବ୍ରହ୍ମା କିର ବ୍ରାହ୍ମଣାଦଯୋ ଚତ୍ତାରୋ ୱଣ୍ଣେ ନିମ୍ମିନିତ୍ୱା ଅରିଯେ ତାୱ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ଆହ – ‘‘ତୁମ୍ହେ ଅଜ୍ଝେନମେୱ ଉପଗଚ୍ଛଥ , ମା ଅଞ୍ଞଂ କିଞ୍ଚି କରିତ୍ଥା’’ତି, ଜନିନ୍ଦେ ଆହ ‘‘ତୁମ୍ହେ ପଥୱିଂଯେୱ ୱିଜିନଥ’’, ୱେସ୍ସେ ଆହ – ‘‘ତୁମ୍ହେ କସିଂଯେୱ ଉପେଥ’’, ସୁଦ୍ଦେ ଆହ ‘‘ତୁମ୍ହେ ତିଣ୍ଣଂ ୱଣ୍ଣାନଂ ପାରିଚରିଯଂଯେୱ ଉପେଥା’’ତି। ତତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଅରିଯା ଅଜ୍ଝେନଂ, ଜନିନ୍ଦା ପଥୱିଂ, ୱେସ୍ସା କସିଂ, ସୁଦ୍ଦା ପାରିଚରିଯଂ ଉପାଗତାତି ୱଦନ୍ତି। ପଚ୍ଚେକଂ ଯଥାପଦେସନ୍ତି ଉପଗଚ୍ଛନ୍ତା ଚ ପାଟିଯେକ୍କଂ ଅତ୍ତନୋ କୁଲପଦେସାନୁରୂପେନ ବ୍ରହ୍ମୁନା ୱୁତ୍ତନିଯାମେନେୱ ଉପଗତା। କତାହୁ ଏତେ ୱସିନାତି ଆହୂତି ଏୱଂ କିର ଏତେ ୱସିନା ମହାବ୍ରହ୍ମୁନା କତା ଅହେସୁନ୍ତି କଥେନ୍ତି।

ଏୱଂ ମହାଗୁଣା ଏତେ ବ୍ରାହ୍ମଣା ନାମ। ଯୋ ହି ଏତେସୁ ଚିତ୍ତଂ ପସାଦେତ୍ୱା ଦାନଂ ଦେତି, ତସ୍ସ ଅଞ୍ଞତ୍ଥ ପଟିସନ୍ଧି ନତ୍ଥି, ଦେୱଲୋକମେୱ ଗଚ୍ଛତୀତି ୱତ୍ୱା ଆହ –

୯୦୭।

‘‘ଧାତା ୱିଧାତା ୱରୁଣୋ କୁୱେରୋ, ସୋମୋ ଯମୋ ଚନ୍ଦିମା ୱାଯୁ ସୂରିଯୋ;

ଏତେପି ଯଞ୍ଞଂ ପୁଥୁସୋ ଯଜିତ୍ୱା, ଅଜ୍ଝାଯକାନଂ ଅଥୋ ସବ୍ବକାମେ।

୯୦୮।

‘‘ୱିକାସିତା ଚାପସତାନି ପଞ୍ଚ, ଯୋ ଅଜ୍ଜୁନୋ ବଲୱା ଭୀମସେନୋ;

ସହସ୍ସବାହୁ ଅସମୋ ପଥବ୍ୟା, ସୋପି ତଦା ଆଦହି ଜାତୱେଦ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ଏତେପୀତି ଏତେ ଧାତାଦଯୋ ଦେୱରାଜାନୋ। ପୁଥୁସୋତି ଅନେକପ୍ପକାରଂ ଯଞ୍ଞଂ ଯଜିତ୍ୱା। ଅଥୋ ସବ୍ବକାମେତି ଅଥ ଅଜ୍ଝାଯକାନଂ

ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ସବ୍ବକାମେ ଦତ୍ୱା ଏତାନି ଠାନାନି ପତ୍ତାତି ଦସ୍ସେତି। ୱିକାସିତାତି ଆକଡ୍ଢିତା। ଚାପସତାନି ପଞ୍ଚାତି ନ ଧନୁପଞ୍ଚସତାନି, ପଞ୍ଚଚାପସତପ୍ପମାଣଂ ପନ ମହାଧନୁଂ ସୟମେୱ ଆକଡ୍ଢତି। ଭୀମସେନୋତି ଭୟାନକସେନୋ। ସହସ୍ସବାହୂତି ନ ତସ୍ସ ବାହୂନଂ ସହସ୍ସଂ, ପଞ୍ଚନ୍ନଂ ପନ ଧନୁଗ୍ଗହସତାନଂ ବାହୁସହସ୍ସେନ ଆକଡ୍ଢିତବ୍ବସ୍ସ ଧନୁନୋ ଆକଡ୍ଢନେନେୱଂ ୱୁତ୍ତଂ। ଆଦହି ଜାତୱେଦନ୍ତି ସୋପି ରାଜା ତସ୍ମିଂ କାଲେ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ସବ୍ବକାମେହି ସନ୍ତପ୍ପେତ୍ୱା ଅଗ୍ଗିଂ ଆଦହି ପତିଟ୍ଠାପେତ୍ୱା ପରିଚରି, ତେନେୱ କାରଣେନ ଦେୱଲୋକେ ନିବ୍ବତ୍ତୋ। ତସ୍ମା ବ୍ରାହ୍ମଣା ନାମ ଇମସ୍ମିଂ ଲୋକେ ଜେଟ୍ଠକାତି ଆହ।

ସୋ ଉତ୍ତରିପି ବ୍ରାହ୍ମଣେ ୱଣ୍ଣେନ୍ତୋ ଗାଥମାହ –

୯୦୯।

''ଯୋ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ଭୋଜୟି ଦୀଘରତ୍ତଂ, ଅନ୍ନେନ ପାନେନ ଯଥାନୁଭାୱଂ;

ପସନ୍ନଚିତ୍ତୋ ଅନୁମୋଦମାନୋ, ସୁଭୋଗ ଦେୱଞ୍ଞତରୋ ଅହୋସୀ''ତି।

ତତ୍ଥ ଯୋତି ଯୋ ସୋ ପୋରାଣକୋ ବାରାଣସିରାଜାତି ଦସ୍ସେତି। ଯଥାନୁଭାୱନ୍ତି ଯଥାବଲଂ ଯଂ ତସ୍ସ ଅତ୍ଥି, ତଂ ସବ୍ବଂ ପରିଚ୍ଚଜିତ୍ୱା ଭୋଜେସି। ଦେୱଞ୍ଞତରୋତି ସୋ ଅଞ୍ଞତରୋ ମହେସକ୍ଖଦେୱରାଜା ଅହୋସି। ଏୱଂ ବ୍ରାହ୍ମଣା ନାମ ଅଗ୍ଗଦକ୍ଖିଣେୟ୍ୟାତି ଦସ୍ସେତି।

ଅଥସ୍ସ ଅପରମ୍ପି କାରଣଂ ଆହରିତ୍ୱା ଦସ୍ସେନ୍ତୋ ଗାଥମାହ –

୯୧୦।

''ମହାସନଂ ଦେୱମନୋମୱଣ୍ଣଂ, ଯୋ ସପ୍ପିନା ଅସକ୍ଖି ଭୋଜେତୁମଗ୍ଗିଂ;

ସ ଯଞ୍ଞତନ୍ତଂ ୱରତୋ ଯଜିତ୍ୱା, ଦିବ୍ବଂ ଗତିଂ ମୁଚଲିନ୍ଦଜ୍ଝଗଚ୍ଛୀ''ତି।

ତତ୍ଥ ମହାସନନ୍ତି ମହାଭକ୍ଖଂ। ଭୋଜେତୁନ୍ତି ସନ୍ତପ୍ପେତୁଂ। ଯଞ୍ଞତନ୍ତନ୍ତି ଯଞ୍ଞୱିଧାନଂ। ୱରତୋତି ୱରସ୍ସ ଅଗ୍ଗିଦେୱସ୍ସ ଯଜିତ୍ୱା। ମୁଚଲିନ୍ଦଜ୍ଝଗଚ୍ଛୀତି ମୁଚଲିନ୍ଦୋ ଅଧିଗତୋତି।

ଏକୋ କିର ପୁବ୍ବେ ବାରାଣସିୟଂ ମୁଚଲିନ୍ଦୋ ନାମ ରାଜା ବ୍ରାହ୍ମଣେ ପକ୍କୋସାପେତ୍ୱା ସଗ୍ଗମଗ୍ଗଂ ପୁଚ୍ଛି। ଅଥ ନଂ ତେ ''ବ୍ରାହ୍ମଣାନଞ୍ଚ ବ୍ରାହ୍ମଣଦେୱତାୟ ଚ ସକ୍କାରଂ କରୋହୀ''ତି ୱତ୍ୱା ''କା ବ୍ରାହ୍ମଣଦେୱତା''ତି ୱୁତ୍ତେ '''ଅଗ୍ଗିଦେୱୋତି ତଂ ନୱନୀତସପ୍ପିନା ସନ୍ତପ୍ପେହୀ'''ତି ଆହଂସୁ। ସୋ ତଥା ଅକାସି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ଏସ ଇମଂ ଗାଥମାହ।

ଅପରମ୍ପି କାରଣଂ ଦସ୍ସେନ୍ତୋ ଗାଥମାହ –

୯୧୧।

''ମହାନୁଭାୱୋ ୱସ୍ସସହସ୍ସଜୀୱୀ, ଯୋ ପବ୍ବଜୀ ଦସ୍ସନେୟ୍ୟୋ ଉଳାରୋ;

ହିତ୍ୱା ଅପରିୟନ୍ତ ରଟ୍ଠଂ ସସେନଂ, ରାଜା ଦୁଦୀପୋପି ଜଗାମ ସଗ୍ଗ''ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ପବ୍ବଜୀତି ପଞ୍ଚୱସ୍ସସତାନି ରଜ୍ଜଂ କାରେନ୍ତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ସକ୍କାରଂ କତ୍ୱା ଅପରିୟନ୍ତଂ ରଟ୍ଠଂ ସସେନଂ ହିତ୍ୱା ପବ୍ବଜି। ଦୁଦୀପୋପୀତି ସୋ ଦୁଦୀପୋ ନାମ ରାଜା ବ୍ରାହ୍ମଣେ ପୂଜେତ୍ୱାୱ ସଗ୍ଗଂ ଗତୋତି ୱଦତି। ''ଦୁଜୀପୋ''ତିପି ପାଠୋ।

ଅପରାନିପିସ୍ସ ଉଦାହରଣାନି ଦସ୍ସେନ୍ତୋ ଆହ –

୯୧୨।

‘‘ଯୋ ସାଗରନ୍ତଂ ସାଗରୋ ୱିଜିତ୍ୱା, ଯୂପଂ ସୁଭଂ ସୋଣ୍ଣମଯଂ ଉଢଆରଂ;

ଉସ୍ସେସି ୱେସ୍ସାନରମାଦହାନୋ, ସୁଭୋଗ ଦେୱଞ୍ଞତରୋ ଅହୋସି।

୯୧୩।

‘‘ଯସ୍ସାନୁଭାୱେନ ସୁଭୋଗ ଗଙ୍ଗା, ପୱତ୍ତଥ ଦଧିସନ୍ନିସିନ୍ନଂ ସମୁଦ୍ଦଂ;

ସ ଲୋମପାଦୋ ପରିଚରିଯ ମଗ୍ଗିଂ, ଅଙ୍ଗୋ ସହସ୍ସକ୍ଖପୁରଜ୍ଝଗଚ୍ଛୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ସାଗରନ୍ତନ୍ତି ସାଗରପରିଯନ୍ତଂ ପଥୱିଂ। ଉସ୍ସେସୀତି ବ୍ରାହ୍ମଣେ ସଗ୍ଗମଗ୍ଗଂ ପୁଚ୍ଛିତ୍ୱା ‘‘ସୋୱଣ୍ଣଯୂପଂ ଉସ୍ସାପେହୀ’’ତି ୱୁତ୍ତୋ ପସୁଘାତନତ୍ଥାଯ ଉସ୍ସାପେସି। ୱେସ୍ସାନରମାଦହାନୋତି ୱେସ୍ସାନରଂ ଅଗ୍ଗିଂ ଆଦହନ୍ତୋ। ‘‘ୱେସାନରି’’ନ୍ତିପି ପାଠୋ। ଦେୱଞ୍ଞତରୋତି ସୁଭୋଗ, ସୋ ହି ରାଜା ଅଗ୍ଗିଂ ଜୁହିତ୍ୱା ଅଞ୍ଞତରୋ ମହେସକ୍ଖଦେୱୋ ଅହୋସୀତି ୱଦତି। ଯସ୍ସାନୁଭାୱେନାତି ଭୋ ସୁଭୋଗ, ଗଙ୍ଗା ଚ ମହାସମୁଦ୍ଦୋ ଚ କେନ କତୋତି ଜାନାସୀତି। ନ ଜାନାମୀତି। କିଂ ତ୍ୱଂ ଜାନିସ୍ସସି, ବ୍ରାହ୍ମଣେଯେୱ ପୋଥେତୁଂ ଜାନାସୀତି। ଅତୀତସ୍ମିଞ୍ହି ଅଙ୍ଗୋ ନାମ ଲୋମପାଦୋ ବାରାଣସିରାଜା ବ୍ରାହ୍ମଣେ ସଗ୍ଗମଗ୍ଗଂ ପୁଚ୍ଛିତ୍ୱା ତେହି ‘‘ଭୋ, ମହାରାଜ, ହିମୱନ୍ତଂ ପୱିସିତ୍ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ସକ୍କାରଂ କତ୍ୱା ଅଗ୍ଗିଂ ପରିଚରାହୀ’’ତି ୱୁତ୍ତେ ଅପରିମାଣା ଗାୱିଯୋ ଚ ମହିଂସିଯୋ ଚ ଆଦାଯ ହିମୱନ୍ତଂ ପୱିସିତ୍ୱା ତଥା ଅକାସି। ‘‘ବ୍ରାହ୍ମଣେହି ଭୁତ୍ତାତିରିତ୍ତଂ ଖୀରଦଧିଂ କିଂ କାତବ୍ବ’’ନ୍ତି ଚ ୱୁତ୍ତେ ‘‘ଛଡ୍ଡେଥା’’ତି ଆହ। ତତ୍ଥ ଥୋକସ୍ସ ଖୀରସ୍ସ ଛଡ୍ଡିତଟ୍ଠାନେ କୁନ୍ନଦିଯୋ ଅହେସୁଂ, ବହୁକସ୍ସ ଛଡ୍ଡିତଟ୍ଠାନେ ଗଙ୍ଗା ପୱତ୍ତଥ। ତଂ ପନ ଖୀରଂ ଯତ୍ଥ ଦଧି ହୁତ୍ୱା ସନ୍ନିସିନ୍ନଂ ଠିତଂ, ତଂ ସମୁଦ୍ଦଂ ନାମ ଜାତଂ। ଇତି ସୋ ଏୱରୂପଂ ସକ୍କାରଂ କତ୍ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣେହି ୱୁତ୍ତୱିଧାନେନ ଅଗ୍ଗିଂ ପରିଚରିଯ ସହସ୍ସକ୍ଖସ୍ସ ପୁରଂ ଅଜ୍ଝଗଚ୍ଛି।

ଇତିସ୍ସ ଇଦଂ ଅତୀତଂ ଆହରିତ୍ୱା ଇମଂ ଗାଥମାହ –

୯୧୪।

‘‘ମହିଦ୍ଧିକୋ ଦେୱୱରୋ ଯସସ୍ସୀ, ସେନାପତି ତିଦିୱେ ୱାସୱସ୍ସ;

ସୋ ସୋମଯାଗେନ ମଲଂ ୱିହନ୍ତ୍ୱା, ସୁଭୋଗ ଦେୱଞ୍ଞତରୋ ଅହୋସୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ସୋ ସୋମଯାଗେନ ମଲଂ ୱିହନ୍ତ୍ୱାତି ଭୋ ସୁଭୋଗ, ଯୋ ଇଦାନି ସକ୍କସ୍ସ ସେନାପତି ମହାଯସୋ ଦେୱପୁତ୍ତୋ, ସୋପି ପୁବ୍ବେ ଏକୋ ବାରାଣସିରାଜା ବ୍ରାହ୍ମଣେ ସଗ୍ଗମଗ୍ଗଂ ପୁଚ୍ଛିତ୍ୱା ତେହି ‘‘ସୋମଯାଗେନ ଅତ୍ତନୋ ମଲଂ ପୱାହେତ୍ୱା ଦେୱଲୋକଂ ଗଚ୍ଛାହୀ’’ତି ୱୁତ୍ତେ ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ମହନ୍ତଂ ସକ୍କାରଂ କତ୍ୱା ତେହି ୱୁତ୍ତୱିଧାନେନ ସୋମଯାଗଂ କତ୍ୱା ତେନ ଅତ୍ତନୋ ମଲଂ ୱିହନ୍ତ୍ୱା ଦେୱଞ୍ଞତରୋ ଜାତୋତି ଇମମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ଏୱମାହ।

ଅପରାନିପିସ୍ସ ଉଦାହରଣାନି ଦସ୍ସେନ୍ତୋ ଆହ –

୯୧୫।

‘‘ଅକାରଯି ଲୋକମିମଂ ପରଞ୍ଚ, ଭାଗୀରଥିଂ ହିମୱନ୍ତଞ୍ଚ ଗିଜ୍ଝଂ;

ଯୋ ଇଦ୍ଧିମା ଦେୱୱରୋ ଯସସ୍ସୀ, ସୋପି ତଦା ଆଦହି ଜାତୱେଦଂ।

୯୧୬।

‘‘ମାଲାଗିରୀ ହିମୱା ଯୋ ଚ ଗିଜ୍ଝୋ, ସୁଦସ୍ସନୋ ନିସଭୋ କୁୱେରୁ;

ଏତେ ଚ ଅଞ୍ଞେ ଚ ନଗା ମହନ୍ତା, ଚିତ୍ୟା କତା ଯଞ୍ଞକରେହି ମାହୂ’’ତି।

ତତ୍ଥ ସୋପି ତଦା ଆଦହି ଜାତୱେଦନ୍ତି ଭାତିକ ସୁଭୋଗ, ଯେନ ମହାବ୍ରହ୍ମୁନା ଅଯଞ୍ଚ ଲୋକୋ ପରୋ ଚ ଲୋକୋ ଭାଗୀରଥିଗଙ୍ଗା ଚ ହିମୱନ୍ତପବ୍ବତୋ ଚ ଗିଜ୍ଝପବ୍ବତୋ ଚ କତୋ, ସୋପି ଯଦା ବ୍ରହ୍ମୁପପତ୍ତିତୋ ପୁବ୍ବେ ମାଣୱକୋ ଅହୋସି, ତଦା ଅଗ୍ଗିମେୱ ଆଦହି, ଅଗ୍ଗିଂ ଜୁହିତ୍ୱା ମହାବ୍ରହ୍ମା ହୁତ୍ୱା ଇଦଂ ସବ୍ବମକାସି। ଏୱଂମହିଦ୍ଧିକା ବ୍ରାହ୍ମଣାତି ଦସ୍ସେତି।

ଚିତ୍ୟା କତାତି ପୁବ୍ବେ କିରେକୋ ବାରାଣସିରାଜା ବ୍ରାହ୍ମଣେ ସଗ୍ଗମଗ୍ଗଂ ପୁଚ୍ଛିତ୍ୱା ‘‘ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ସକ୍କାରଂ କରୋହୀ’’ତି ୱୁତ୍ତେ ତେସଂ ମହାଦାନଂ ପଟ୍ଠପେତ୍ୱା ‘‘ମୟ୍ହଂ ଦାନେ କିଂ ନତ୍ଥୀ’’ତି ପୁଚ୍ଛିତ୍ୱା ‘‘ସବ୍ବଂ, ଦେୱ, ଅତ୍ଥି, ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ପନ ଆସନାନି ନପ୍ପହୋନ୍ତୀ’’ତି ୱୁତ୍ତେ ଇଟ୍ଠକାହି ଚିନାପେତ୍ୱା ଆସନାନି କାରେସି। ତଦା ଚିତ୍ୟା ଆସନପୀଠିକା ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଆନୁଭାୱେନ ୱଡ୍ଢିତ୍ୱା ମାଲାଗିରିଆଦଯୋ ପବ୍ବତା ଜାତା। ଏୱମେତେ ଯଞ୍ଞକାରେହି ବ୍ରାହ୍ମଣେହି କତାତି କଥେନ୍ତୀତି।

ଅଥ ନଂ ପୁନ ଆହ ‘‘ଭାତିକ, ଜାନାସି ପନାଯଂ ସମୁଦ୍ଦୋ କେନ କାରଣେନ ଅପେଯ୍ୟୋ ଲୋଣୋଦକୋ ଜାତୋ’’ତି? ‘‘ନ ଜାନାମି, ଅରିଟ୍ଠା’’ତି। ଅଥ ନଂ ‘‘ତ୍ୱଂ ବ୍ରାହ୍ମଣେଯେୱ ୱିହିଂସିତୁଂ ଜାନାସି, ସୁଣୋହୀ’’ତି ୱତ୍ୱା ଗାଥମାହ –

୯୧୭।

‘‘ଅଜ୍ଝାଯକଂ ମନ୍ତଗୁଣୂପପନ୍ନଂ, ତପସ୍ସିନଂ ‘ଯାଚଯୋଗୋ’ତିଧାହୁ;

ତୀରେ ସମୁଦ୍ଦସ୍ସୁଦକଂ ସଜନ୍ତଂ, ତଂ ସାଗରୋଜ୍ଝୋହରି ତେନାପେଯ୍ୟୋ’’ତି।

ତତ୍ଥ ‘ଯାଚଯୋଗୋତିଧାହୂତି ତଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ଯାଚଯୋଗୋତି ଇଧ ଲୋକେ ଆହୁ। ଉଦକଂ ସଜନ୍ତନ୍ତି ସୋ କିରେକଦିୱସଂ ପାପପୱାହନକମ୍ମଂ କରୋନ୍ତୋ ତୀରେ ଠତ୍ୱା ସମୁଦ୍ଦତୋ ଉଦକଂ ଗହେତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ଉପରି ସୀସେ ସଜନ୍ତଂ ଅବ୍ଭୁକ୍କିରତି। ଅଥ ନଂ ଏୱଂ କରୋନ୍ତଂ ୱଡ୍ଢିତ୍ୱା ସାଗରୋ ଅଜ୍ଝୋହରି। ତଂ କାରଣଂ ମହାବ୍ରହ୍ମା ଞତ୍ୱା ‘‘ଇମିନା କିର ମେ ପୁତ୍ତୋ ହତୋ’’ତି କୁଜ୍ଝିତ୍ୱା ‘‘ସମୁଦ୍ଦୋ ଅପେଯ୍ୟୋ ଲୋଣୋଦକୋ ଭୱତୂ’’ତି ୱତ୍ୱା ଅଭିସପି, ତେନ କାରଣେନ ଅପେଯ୍ୟୋ ଜାତୋ। ଏୱରୂପା ଏତେ ବ୍ରାହ୍ମଣା ନାମ ମହାନୁଭାୱାତି।

ପୁନପି ଆହ –

୯୧୮।

‘‘ଆଯାଗୱତ୍ଥୂନି ପୁଥୂ ପଥବ୍ୟା, ସଂୱିଜ୍ଜନ୍ତି ବ୍ରାହ୍ମଣା ୱାସୱସ୍ସ;

ପୁରିମଂ ଦିସଂ ପଚ୍ଛିମଂ ଦକ୍ଖିଣୁତ୍ତରଂ, ସଂୱିଜ୍ଜମାନା ଜନଯନ୍ତି ୱେଦ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ୱାସୱସ୍ସାତି ପୁବ୍ବେ ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଦାନଂ ଦତ୍ୱା ୱାସୱତ୍ତଂ ପତ୍ତସ୍ସ ୱାସୱସ୍ସ। ଆଯାଗୱତ୍ଥୂନୀତି ପୁଞ୍ଞକ୍ଖେତ୍ତଭୂତା ଅଗ୍ଗଦକ୍ଖିଣେଯ୍ୟା ପଥବ୍ୟା ପୁଥୂ ବ୍ରାହ୍ମଣା ସଂୱିଜ୍ଜନ୍ତି। ପୁରିମଂ ଦିସନ୍ତି ତେ ଇଦାନିପି ଚତୂସୁ ଦିସାସୁ ସଂୱିଜ୍ଜମାନା ତସ୍ସ ୱାସୱସ୍ସ ମହନ୍ତଂ ୱେଦଂ ଜନଯନ୍ତି, ପୀତିସୋମନସ୍ସଂ ଆୱହନ୍ତି।

ଏୱଂ ଅରିଟ୍ଠୋ ଚୁଦ୍ଦସହି ଗାଥାହି ବ୍ରାହ୍ମଣେ ଚ ଯଞ୍ଞେ ଚ ୱେଦେ ଚ ୱଣ୍ଣେସି।

ମିଚ୍ଛାକଥା ନିଟ୍ଠିତା।

ତସ୍ସ ତଂ କଥଂ ସୁତ୍ୱା ମହାସତ୍ତସ୍ସ ଗିଲାନୁପଟ୍ଠାନଂ ଆଗତା ବହୂ ନାଗା ‘‘ଅଯଂ ଭୂତମେୱ କଥେତୀ’’ତି ମିଚ୍ଛାଗାହଂ ଗଣ୍ହନାକାରପ୍ପତ୍ତା ଜାତା। ମହାସତ୍ତୋ ଗିଲାନସେଯ୍ୟାଯ ନିପନ୍ନୋୱ ତଂ ସବ୍ବଂ ଅସ୍ସୋସି । ନାଗାପିସ୍ସ ଆରୋଚେସୁଂ। ତତୋ ମହାସତ୍ତୋ ଚିନ୍ତେସି ‘‘ଅରିଟ୍ଠୋ ମିଚ୍ଛାମଗ୍ଗଂ ୱଣ୍ଣେତି, ୱାଦମସ୍ସ ଭିନ୍ଦିତ୍ୱା ପରିସଂ ସମ୍ମାଦିଟ୍ଠିକଂ କରିସ୍ସାମୀ’’ତି। ସୋ ଉଟ୍ଠାଯ ନ୍ହତ୍ୱା ସବ୍ବାଲଙ୍କାରପ୍ପଟିମଣ୍ଡିତୋ ଧମ୍ମାସନେ ନିସୀଦିତ୍ୱା ସବ୍ବଂ

ନାଗପରିସଂ ସନ୍ନିପାତାପେତ୍ୱା ଅରିଟ୍ଠଂ ପକ୍କୋସାପେତ୍ୱା ‘‘ଅରିଟ୍ଠ, ତ୍ୱଂ ଅଭୂତଂ ୱତ୍ୱା ୱେଦେ ଚ ଯଞ୍ଞେ ଚ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ଚ ୱଣ୍ଣେସି, ବ୍ରାହ୍ମଣାନଞ୍ହି ୱେଦୱିଧାନେନ ଯଞ୍ଞଯଜନଂ ନାମ ଅନରିଯସମ୍ମତଂ ନ ସଗ୍ଗାୱହଂ, ତୱ ୱାଦେ ଅଭୂତଂ ପସ୍ସାହୀ’’ତି ୱତ୍ୱା ଯଞ୍ଞଭେଦୱାଦଂ ନାମ ଆରଭନ୍ତୋ ଆହ –

୯୧୯।

‘‘କଲୀ ହି ଧୀରାନ କଟଂ ମଗାନଂ, ଭୱନ୍ତି ୱେଦଜ୍ଝଗତାନରିଟ୍ଠ;

ମରୀଚିଧମ୍ମଂ ଅସମେକ୍ଖିତତ୍ତା, ମାଯାଗୁଣା ନାତିୱହନ୍ତି ପଞ୍ଞଂ।

୯୨୦।

‘‘ୱେଦା ନ ତାଣାଯ ଭୱନ୍ତି ଦସ୍ସ, ମିତ୍ତଦ୍ଦୁନୋ ଭୂନହୁନୋ ନରସ୍ସ;

ନ ତାଯତେ ପରିଚିଣ୍ଣୋ ଚ ଅଗ୍ଗି, ଦୋସନ୍ତରଂ ମଚ୍ଚମନରିଯକମ୍ମଂ।

୯୨୧।

‘‘ସବ୍ବଞ୍ଚ ମଚ୍ଚା ସଧନଂ ସଭୋଗଂ, ଆଦୀପିତଂ ଦାରୁ ତିଣେନ ମିସ୍ସଂ;

ଦହଂ ନ ତପ୍ପେ ଅସମତ୍ଥତେଜୋ, କୋ ତଂ ସୁଭିକ୍ଖଂ ଦ୍ୱିରସଞ୍ଞୁ କଯିରା।

୯୨୨।

‘‘ଯଥାପି ଖୀରଂ ୱିପରିଣାମଧମ୍ମଂ, ଦଧି ଭୱିତ୍ୱା ନୱନୀତମ୍ପି ହୋତି;

ଏୱମ୍ପି ଅଗ୍ଗି ୱିପରିଣାମଧମ୍ମୋ, ତେଜୋ ସମୋରୋହତୀ ଯୋଗଯୁତ୍ତୋ।

୯୨୩।

‘‘ନ ଦିସ୍ସତୀ ଅଗ୍ଗି ମନୁପ୍ପୱିଟ୍ଠୋ, ସୁକ୍ଖେସୁ କଟ୍ଠେସୁ ନୱେସୁ ଚାପି;

ନାମତ୍ଥମାନୋ ଅରଣୀନରେନ, ନାକମ୍ମୁନା ଜାଯତି ଜାତୱେଦୋ।

୯୨୪।

‘‘ସଚେ ହି ଅଗ୍ଗି ଅନ୍ତରତୋ ୱସେଯ୍ୟ, ସୁକ୍ଖେସୁ କଟ୍ଠେସୁ ନୱେସୁ ଚାପି;

ସବ୍ବାନି ସୁସ୍ସେଯ୍ୟୁ ୱନାନି ଲୋକେ, ସୁକ୍ଖାନି କଟ୍ଠାନି ଚ ପଜ୍ଜଲେଯ୍ୟୁଂ।

୯୨୫।

‘‘କରୋତି ଚେ ଦାରୁତିଣେନ ପୁଞ୍ଞଂ, ଭୋଜଂ ନରୋ ଧୂମସିଖିଂ ପତାପୱଂ;

ଅଙ୍ଗାରିକା ଲୋଣକରା ଚ ସୂଦା, ସରୀରଦାହାପି କରେଯ୍ୟୁ ପୁଞ୍ଞଂ।

୯୨୬।

‘‘ଅଥ ଚେ ହି ଏତେ ନ କରୋନ୍ତି ପୁଞ୍ଞଂ, ଅଞ୍ଜେନମଗ୍ଗିଂ ଇଧ ତପ୍ପଯିତ୍ୱା;

ନ କୋଚି ଲୋକସ୍ମିଂ କରୋତି ପୁଞ୍ଞଂ, ଭୋଜଂ ନରୋ ଧୂମସିଖିଂ ପତାପୱଂ।

୯୨୭।

‘‘କଥଞ୍ହି ଲୋକାପଚିତୋ ସମାନୋ, ଅମନୁଞ୍ଞଗନ୍ଧଂ ବହୂନଂ ଅକନ୍ତଂ;

ଯଦେୱ ମଚ୍ଚା ପରିୱଜ୍ଜଯନ୍ତି, ତଦପ୍ପସଙ୍ଖଂ ଦ୍ୱିରସଞ୍ଞୁ ଭୁଞ୍ଜେ।

୯୨୮।

‘‘ସିଖିମ୍ପି ଦେୱେସୁ ୱଦନ୍ତି ହେକେ, ଆପଂ ମିଲକ୍ଖୂ ପନ ଦେୱମାହୁ;

ସବ୍ବେୱ ଏତେ ୱିତଥଂ ଭଣନ୍ତି, ଅଗ୍ଗୀ ନ ଦେୱଞ୍ଞତରୋ ନ ଚାପୋ।

୯୨୯।

‘‘ଅନିନ୍ଦ୍ରିଯବଦ୍ଧମସଞ୍ଞକାଯଂ, ୱେସ୍ସାନରଂ କମ୍ମକରଂ ପଜାନଂ;

ପରିଚରିଯ ମଗ୍ଗିଂ ସୁଗତିଂ କଥଂ ୱଜେ, ପାପାନି କମ୍ମାନି ପକୁବ୍ବମାନୋ।

୯୩୦।

‘‘ସବ୍ବାଭିଭୂ ତାହୁଧ ଜୀୱିକତ୍ଥା, ଅଗ୍ଗିସ୍ସ ବ୍ରହ୍ମା ପରିଚାରିକୋତି;

ସବ୍ବାନୁଭାୱୀ ଚ ୱସୀ କିମତ୍ଥଂ, ଅନିମ୍ମିତୋ ନିମ୍ମିତଂ ୱନ୍ଦିତସ୍ସ।

୯୩୧।

‘‘ହସ୍ସଂ ଅନିଜ୍ଝାନକ୍ଖମଂ ଅତଚ୍ଛଂ, ସକ୍କାରହେତୁ ପକିରିଂସୁ ପୁବ୍ବେ;

ତେ ଲାଭସକ୍କାରେ ଅପାତୁଭୋନ୍ତେ, ସନ୍ଧାପିତା ଜନ୍ତୁଭି ସନ୍ତିଧମ୍ମଂ।

୯୩୨।

‘‘ଅଜ୍ଝେନମରିଯା ପଥୱିଂ ଜନିନ୍ଦା, ୱେସ୍ସା କସିଂ ପାରିଚରିଯଞ୍ଚ ସୁଦ୍ଦା;

ଉପାଗୁ ପଚ୍ଚେକଂ ଯଥାପଦେସଂ, କତାହୁ ଏତେ ୱସିନାତି ଆହୁ।

୯୩୩।

‘‘ଏତଞ୍ଚ ସଚ୍ଚଂ ୱଚନଂ ଭୱେଯ୍ଯ, ଯଥା ଇଦଂ ଭାସିତଂ ବ୍ରାହ୍ମଣେହି;

ନାଖତ୍ତିଯୋ ଜାତୁ ଲଭେଥ ରଜ୍ଜଂ, ନାବ୍ରାହ୍ମଣୋ ମନ୍ତପଦାନି ସିକ୍ଖେ;

ନାଞ୍ଞତ୍ର ୱେସ୍ସେହି କସିଂ କରେୟ୍ୟ, ସୁଦ୍ଧୋ ନ ମୁଚ୍ଚେ ପରପେସନାୟ।

୯୩୪।

‘‘ଯସ୍ମା ଚ ଏତଂ ୱଚନଂ ଅଭୂତଂ, ମୁସାୱିମେ ଓଦରିୟା ଭଣନ୍ତି;

ତଦପ୍ପପଞ୍ଞା ଅଭିସଦ୍ଦହନ୍ତି, ପସ୍ସନ୍ତି ତଂ ପଣ୍ଡିତା ଅତ୍ତନାୱ।

୯୩୫।

‘‘ଖତ୍ୟା ହି ୱେସ୍ସାନଂ ବଲିଂ ହରନ୍ତି, ଆଦାୟ ସତ୍ଥାନି ଚରନ୍ତି ବ୍ରାହ୍ମଣା;

ତଂ ତାଦିସଂ ସଙ୍ଖୁଭିତଂ ପଭିନ୍ନଂ, କସ୍ମା ବ୍ରହ୍ମା ନୁଜ୍ଜୁ କରୋତି ଲୋକଂ।

୯୩୬।

‘‘ସଚେ ହି ସୋ ଇସ୍ସରୋ ସବ୍ବଲୋକେ, ବ୍ରହ୍ମା ବହୂଭୂତପତୀ ପଜାନଂ;

କିଂ ସବ୍ବଲୋକଂ ୱିଦହୀ ଅଲକ୍ଖିଂ, କିଂ ସବ୍ବଲୋକଂ ନ ସୁଖିଂ ଅକାସି।

୯୩୭।

‘‘ସଚେ ହି ସୋ ଇସ୍ସରୋ ସବ୍ବଲୋକେ, ବ୍ରହ୍ମା ବହୂଭୂତପତୀ ପଜାନଂ;

ମାୟା ମୁସାୱଜ୍ଜମଦେନ ଚାପି, ଲୋକଂ ଅଧମ୍ମେନ କିମତ୍ଥମକାରି।

୯୩୮।

‘‘ସଚେ ହି ସୋ ଇସ୍ସରୋ ସବ୍ବଲୋକେ, ବ୍ରହ୍ମା ବହୂଭୂତପତୀ ପଜାନଂ;

ଅଧମ୍ମିକୋ ଭୂତପତୀ ଅରିଟ୍ଠ, ଧମ୍ମେ ସତି ୟୋ ୱିଦହୀ ଅଧମ୍ମଂ।

୯୩୯।

‘‘କୀଟା ପଟଙ୍ଗା ଉରଗା ଚ ଭେକା, ଗନ୍ତ୍ୱା କିମୀ ସୁଜ୍ଝତି ମକ୍ଖିକା ଚ;

ଏତେପି ଧମ୍ମା ଅନରିୟରୂପା, କମ୍ବୋଜକାନଂ ୱିତଥା ବହୂନ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ୱେଦଜ୍ଝଗତାନରିଟ୍ଠାତି ଅରିଟ୍ଠ, ଇମାନି ୱେଦାଧିଗମନାନି ନାମ ଧୀରାନଂ ପରାଜୟସଙ୍ଖାତୋ କଲିଗ୍ଗାହୋ, ମଗାନଂ ବାଲାନଂ ଜୟସଙ୍ଖାତୋ କଟଗ୍ଗାହୋ। ମରୀଚିଧମ୍ମନ୍ତି ଇଦଞ୍ହି ୱେଦତ୍ତୟଂ ମରୀଚିଧମ୍ମଂ। ତୟିଦଂ ଅସମେକ୍ଖିତତ୍ତା ୟୁତ୍ତାୟୁତ୍ତଂ ଅଜାନନ୍ତା ବାଲା ଉଦକସଞ୍ଞାୟ ମଗା ମରୀଚିଂ ୱିୟ ଭୂତସଞ୍ଞାୟ ଅନୱଜ୍ଜସଞ୍ଞାୟ ଅତ୍ତନୋ ୱିନାସଂ ଉପଗଚ୍ଛନ୍ତି। ପଞ୍ଞନ୍ତି ଏୱରୂପା ପନ ମାୟାକୋଟ୍ଠାସା ପଞ୍ଞଂ ଞାଣସମ୍ପନ୍ନଂ ପୁରିସଂ ନାତିୱହନ୍ତି ନ ୱଞ୍ଚେନ୍ତି। ଭୱନ୍ତି ଦସ୍ସୋତି ଦ-କାରୋ ବ୍ୟଞ୍ଜନସନ୍ଧିମତ୍ତଂ, ଅସ୍ସ ଭୂନହୁନୋ ୱୁଡ୍ଢିଘାତକସ୍ସ ମିତ୍ତଦୁବ୍ଭିନୋ ନରସ୍ସ ୱେଦା ନ ତାଣତ୍ଥାୟ ଭୱନ୍ତି, ପତିଟ୍ଠା ହୋତୁଂ ନ ସକ୍କୋନ୍ତୀତି ଅତ୍ଥୋ। ପରିଚିଣ୍ଣୋ ଚ ଅଗ୍ଗୀତି ଅଗ୍ଗି ଚ ପରିଚିଣ୍ଣୋ ତିୱିଧେନ ଦୁଚ୍ଚରିତଦୋସେନ ସଦୋସଚିତ୍ତଂ ପାପକମ୍ମଂ ପୁରିସଂ ନ ତାୟତି ନ ରକ୍ଖତି।

ସବ୍ବଞ୍ଚ ମଚ୍ଚାତି ସଚେପି ହି ମଚ୍ଚା ୟତ୍ତକଂ ଲୋକେ ଦାରୁ ଅତ୍ଥି, ତଂ ସବ୍ବଂ ସଧନଂ ସଭୋଗଂ ଅତ୍ତନୋ ଧନେନ ଚ ଭୋଗେହି ଚ ସଦ୍ଧିଂ ତିଣେନ ମିସ୍ସଂ

କତ୍ୱା ଆଦୀପେୟ୍ୟୁଂ। ଏୱଂ ସନ୍ତମ୍ପି ତଂ ତେହି ଆଦୀପିତଂ ଦହନ୍ତୋ ଅଯଂ ଅସମତ୍ଥତେଜୋ ଅସଦିସତେଜୋ ତୱ ଅଗ୍ଗି ନ ତପ୍ପେୟ୍ୟ। ଏୱଂ ଅତପ୍ପନୀଯଂ, ଭାତିକ, ଦ୍ୱିରସଞ୍ଞୁ ଦ୍ୱୀହି ଜିୱ୍ହାହି ରସଜାନନସମତ୍ଥୋ କୋ ତଂ ସପ୍ପିଆଦୀହି ସୁଭିକ୍ଖଂ ସୁହୀତଂ କଯିରା, କୋ ସକ୍କୁଣେୟ୍ୟ କାତୁଂ। ଏୱଂ ଅତିତ୍ତଂ ପନେତଂ ମହଗ୍ଘସଂ ସନ୍ତପ୍ପେତ୍ୱା କୋ ନାମ ଦେୱଲୋକଂ ଗମିସ୍ସତି, ପସ୍ସ ଯାୱଞ୍ଚେତଂ ଦୁକ୍କଥିତନ୍ତି। ଯୋଗଯୁତ୍ତୋତି ଅରଣିମଥନଯୋଗେନ ଯୁତ୍ତୋ ହୁତ୍ୱା ତଂ ପଚ୍ଚଯଂ ଲଭିତ୍ୱାୱ ଅଗ୍ଗି ସମୋରୋହତି ନିବ୍ବତ୍ତତି। ଏୱଂ ପରୱାଯାମେନ ଉପ୍ପଜ୍ଜମାନଂ ଅଚେତନଂ ତଂ ତ୍ୱଂ ''ଦେୱୋ''ତି ୱଦେସି। ଇଦମ୍ପି ଅଭୂତମେୱ କଥେସୀତି।

ଅଗ୍ଗି ମନୁପ୍ପୱିଟ୍ଠୋତି ଅଗ୍ଗି ଅନୁପୱିଟ୍ଠୋ। ନାମତ୍ଥମାନୋତି ନାପି ଅରଣିହତ୍ଥେନ ନରେନ ଅମତ୍ଥିଯମାନୋ ନିବ୍ବତ୍ତତି। ନାକମ୍ମୁନା ଜାଯତି ଜାତୱେଦୋତି ଏକସ୍ସ କିରିଯଂ ୱିନା ଅତ୍ତନୋ ଧମ୍ମତାଯ ଏୱ ନ ଜାଯତି। ସୁସ୍ସେୟ୍ୟୁନ୍ତି ଅନ୍ତୋ ଅଗ୍ଗିନା ସୋସିଯମାନାନି ୱନାନି ସୁକ୍ଖେୟ୍ୟୁଂ, ଅଲ୍ଲାନେୱ ନ ସିଯୁଂ। ଭୋଜନ୍ତି ଭୋଜେନ୍ତୋ। ଧୂମସିଖିଂ ପତାପୱନ୍ତି ଧୂମସିଖାଯ ଯୁତ୍ତଂ ପତାପୱନ୍ତଂ। ଅଙ୍ଗାରିକାତି ଅଙ୍ଗାରକମ୍ମକରା। ଲୋଣକରାତି ଲୋଣୋଦକଂ ପଚିତ୍ୱା ଲୋଣକାରକା। ସୂଦାତି ଭତ୍ତକାରକା। ସରୀରଦାହାତି ମତସରୀରଜ୍ଝାପକା। ପୁଞ୍ଞନ୍ତି ଏତେପି ସବ୍ବେ ପୁଞ୍ଞମେୱ କରେୟ୍ୟୁଂ।

ଅଜ୍ଝେନମଗ୍ଗିନ୍ତି ଅଜ୍ଝେନଅଗ୍ଗିଂ। ନ କୋଚୀତି ମନ୍ତଜ୍ଝାଯକା ବ୍ରାହ୍ମଣାପି ହୋନ୍ତୁ, କୋଚି ନରୋ ଧୂମସିଖିଂ ପତାପୱନ୍ତଂ ଅଗ୍ଗିଂ ଭୋଜେନ୍ତୋ ତପ୍ପଯିତ୍ୱାପି ପୁଞ୍ଞଂ ନ କରୋତି ନାମ। ଲୋକାପଚିତୋ ସମାନୋତି ତୱ ଦେୱୋଲୋକସ୍ସ ଅପଚିତୋ ପୂଜିତୋ ସମାନୋ। ଯଦେୱାତି ଯଂ ଅହିକୁଣପାଦିଂ ପଟିକୁଲଂ ଜେଗୁଚ୍ଛଂ ମଚ୍ଚା ଦୂରତୋ ପରିୱଜ୍ଜେନ୍ତି। ତଦପ୍ପସତ୍ଥନ୍ତି ତଂ ଅପ୍ପସତ୍ଥଂ, ସମ୍ମ, ଦ୍ୱିରସଞ୍ଞୁ କଥଂ କେନ କାରଣେନ ପରିଭୁଞ୍ଜେୟ୍ୟ। ଦେୱେସୂତି ଏକେ ମନୁସ୍ସା ସିଖିମ୍ପି ଦେୱେସୁ ଅଞ୍ଞତରଂ ଦେୱଂ ୱଦନ୍ତି। ମିଲକ୍ଖୂ ପନାତି ଅଞ୍ଞାଣା ପନ ମିଲକ୍ଖୂ ଉଦକଂ ''ଦେୱୋ''ତି ୱଦନ୍ତି। ଅସଞ୍ଞକାଯନ୍ତି ଅନିନ୍ଦ୍ରିଯବଦ୍ଧଂ ଅଚିତ୍ତକାଯଞ୍ଚ ସମାନଂ ଏତଂ ଅଚେତନଂ ପଚ୍ଚନଂ ପଚନାଦିକମ୍ମକରଂ ୱେସ୍ସାନରଂ ଅଗ୍ଗିଂ ପରିଚରିତ୍ୱା ପାପାନି କମ୍ମାନି କରୋନ୍ତୋ ଲୋକୋ କଥଂ ସୁଗତିଂ ଗମିସ୍ସତି। ଇଦଂ ତେ ଅତିୱିଯ ଦୁକ୍କଥିତଂ।

ସବ୍ବାଭି ଭୂତାହୁଧ ଜୀୱିକତ୍ଥାତି ଇମେ ବ୍ରାହ୍ମଣା ଅତ୍ତନୋ ଜୀୱିକତ୍ଥଂ ମହାବ୍ରହ୍ମା ସବ୍ବାଭିଭୂତି ଆହଂସୁ, ସବ୍ବୋ ଲୋକୋ ତେନେୱ ନିମ୍ମିତୋତି ୱଦନ୍ତି। ପୁନ ଅଗ୍ଗିସ୍ସ ବ୍ରହ୍ମା ପରିଚାରକୋତିପି ୱଦନ୍ତି। ସୋପି କିର ଅଗ୍ଗିଂ ଜୁହତେୱ। ସବ୍ବାନୁଭାୱୀ ଚ ୱସୀତି ସୋ ପନ ଯଦି ସବ୍ବାନୁଭାୱୀ ଚ ୱସୀ ଚ, ଅଥ କିମତ୍ଥଂ ସଯଂ ଅନିମ୍ମିତୋ ହୁତ୍ୱା ଅତ୍ତନାୱ ନିମ୍ମିତଂ ୱନ୍ଦିତା ଭୱେୟ୍ୟ। ଇଦମ୍ପି ତେ ଦୁକ୍କଥିତମେୱ। ହସ୍ସନ୍ତି ଅରିଟ୍ଠ ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ୱଚନଂ ନାମ ହସିତବ୍ବଯୁତ୍ତକଂ ପଣ୍ଡିତାନଂ ନ ନିଜ୍ଝାନକ୍ଖମଂ। ପକିରିଂସୂତି ଇମେ ବ୍ରାହ୍ମଣା ଏୱରୂପଂ ମୁସାୱାଦଂ ଅତ୍ତନୋ ସକ୍କାରହେତୁ ପୁବ୍ବେ ପତ୍ଥରିଂସୁ। ସନ୍ଧାପିତା ଜନ୍ତୁଭି ସନ୍ତିଧମ୍ମନ୍ତି ତେ ଏତ୍ତକେନ ଲାଭସକ୍କାରେ ଅପାତୁଭୂତେ ଜନ୍ତୂହି ସନ୍ଧିଂ ଯୋଜେତ୍ୱା ପାଣୱଧପଟିସଂଯୁତ୍ତଂ ଅତ୍ତନୋ ଲଦ୍ଧିଧମ୍ମସଙ୍ଖାତଂ ସନ୍ତିଧମ୍ମଂ ସନ୍ଧାପିତା, ଯଞ୍ଞସୁତ୍ତଂ ନାମ ଗନ୍ଥଯିଂସୂତି ଅତ୍ଥୋ।

ଏତଞ୍ଚ ସଚ୍ଚନ୍ତି ଯଦେତଂ ତଯା ''ଅଜ୍ଝେନମରିଯା''ତିଆଦି ୱୁତ୍ତଂ, ଏତଞ୍ଚ ସଚ୍ଚଂ ଭୱେୟ୍ୟ। ନାଖତ୍ତିଯୋତି ଏୱଂ ସନ୍ତେ ଅଖତ୍ତିଯୋ ରଜ୍ଜଂ ନାମ ନ ଲଭେୟ୍ୟ, ଅବ୍ରାହ୍ମଣୋପି ମନ୍ତପଦାନି ନ ସିକ୍ଖେୟ୍ୟ। ମୁସାୱିମେତି ମୁସାୱ ଇମେ। ଓଦରିଯାତି ଉଦରନିସ୍ସିତଜୀୱିକା, ଉଦରପୂରଣହେତୁ ୱା। ତଦପ୍ପପଞ୍ଞାତି ତଂ ତେସଂ ୱଚନଂ ଅପ୍ପପଞ୍ଞା। ଅତ୍ତନାୱାତି ପଣ୍ଡିତା ପନ ତେସଂ ୱଚନଂ ''ସଦୋସ''ନ୍ତି ଅତ୍ତନାୱ ପସ୍ସନ୍ତି। ତାଦିସନ୍ତି ତଥାରୂପଂ। ସଙ୍ଖୁଭିତନ୍ତି ସଙ୍ଖୁଭିତ୍ୱା ବ୍ରହ୍ମୁନା ଠପିତମରିଯାଦଂ ଭିନ୍ଦିତ୍ୱା ଠିତଂ ସଙ୍ଖୁଭିତଂ ୱିଭିନ୍ନଂ ଲୋକଂ ସୋ ତୱବ୍ରହ୍ମା କସ୍ମା ଉଜୁଂ ନ କରୋତି । ଅଲକ୍ଖିନ୍ତି କିଂକାରଣା ସବ୍ବଲୋକେ ଦୁକ୍ଖଂ ୱିଦହି। ସୁଖିନ୍ତି କିଂ ନୁ ଏକନ୍ତସୁଖିମେୱ ସବ୍ବଲୋକଂ ନ ଅକାସି, ଲୋକୱିନାସକୋ ଚୋରୋ ମଞ୍ଞେ ତୱ ବ୍ରହ୍ମାତି। ମାଯାତି ମାଯାଯ। ଅଧମ୍ମେନ କିମତ୍ଥମକାରୀତି ଇମିନା ମାଯାଦିନା ଅଧମ୍ମେନ କିଂକାରଣା ଲୋକଂ ଅନତ୍ଥକିରିଯାଯଂ ସଂଯୋଜେସୀତି ଅତ୍ଥୋ। ଅରିଟ୍ଠାତି ଅରିଟ୍ଠ, ତୱ ଭୂତପତି ଅଧମ୍ମିକୋ, ଯୋ ଦସୱିଧେ କୁସଲଧମ୍ମେ ସତି ଧମ୍ମମେୱ ଅୱିଦହିତ୍ୱା ଅଧମ୍ମଂ ୱିଦହି। କୀଟାତିଆଦି ଉପଯୋଗତ୍ଥେ ପଚ୍ଚତ୍ତଂ। ଏତେ କୀଟାଦଯୋ ପାଣେ ହନ୍ତ୍ୱା ମଚ୍ଚୋ ସୁଜ୍ଝତୀତି ଏତେପି କମ୍ବୋଜରଟ୍ଠୱାସୀନଂ ବହୂନଂ ଅନରିଯାନଂ ଧମ୍ମା, ତେ ପନ ୱିତଥା, ଅଧମ୍ମାୱ ଧମ୍ମାତି ୱୁତ୍ତା। ତେହିପି ତୱ ବ୍ରହ୍ମୁନାୱ ନିମ୍ମିତେହି ଭୱିତବ୍ବନ୍ତି।

ଇଦାନି ତେସଂ ୱିତଥଭାୱଂ ଦସ୍ସେନ୍ତୋ ଆହ –

୯୪୦।

''ସଚେ ହି ସୋ ସୁଜ୍ଝତି ଯୋ ହନାତି, ହତୋପି ସୋ ସଗ୍ଗମୁପେତି ଠାନଂ;

ଭୋୱାଦି ଭୋୱାଦିନ ମାରଯେୟ୍ୟୁଂ, ଯେ ଚାପି ତେସଂ ଅଭିସଦ୍ଦହେୟ୍ୟୁଂ।

୯୪୧।

‘‘ନେୱ ମିଗା ନ ପସୂ ନୋପି ଗାୱୋ, ଆୟାଚନ୍ତି ଅତ୍ତୱଧାୟ କେଚି;

ୱିପ୍ଫନ୍ଦମାନେ ଇଧ ଜୀୱିକତ୍ଥା, ଯଞ୍ଞେସୁ ପାଣେ ପସୁମାରଭନ୍ତି।

୯୪୨।

‘‘ଯୂପୁସ୍ସନେ ପସୁବନ୍ଧେ ଚ ବାଲା, ଚିତ୍ତେହି ୱଣ୍ଣେହି ମୁଖଂ ନୟନ୍ତି;

ଅୟଂ ତେ ଯୂପୋ କାମଦୁହୋ ପରତ୍ଥ, ଭୱିସ୍ସତି ସସ୍ସତୋ ସମ୍ପରାୟେ।

୯୪୩।

‘‘ସଚେ ଚ ଯୂପେ ମଣିସଙ୍ଖମୁତ୍ତଂ, ଧଞ୍ଞଂ ଧନଂ ରଜତଂ ଜାତରୂପଂ;

ସୁକ୍ଖେସୁ କଟ୍ଠେସୁ ନୱେସୁ ଚାପି, ସଚେ ଦୁହେ ତିଦିୱେ ସବ୍ବକାମେ;

ତେୱିଜ୍ଜସଙ୍ଘାୱ ପୁଥୂ ଯଜେୟ୍ୟୁଂ, ଅବ୍ରାହ୍ମଣଂ କଞ୍ଚି ନ ଯାଜୟେୟ୍ୟୁଂ।

୯୪୪।

‘‘କୁତୋ ଚ ଯୂପେ ମଣିସଙ୍ଖମୁତ୍ତଂ, ଧଞ୍ଞଂ ଧନଂ ରଜତଂ ଜାତରୂପଂ;

ସୁକ୍ଖେସୁ କଟ୍ଠେସୁ ନୱେସୁ ଚାପି, କୁତୋ ଦୁହେ ତିଦିୱେ ସବ୍ବକାମେ।

୯୪୫।

‘‘ସଠା ଚ ଲୁଦ୍ଦା ଚ ପଲୁଦ୍ଧବାଲା, ଚିତ୍ତେହି ୱଣ୍ଣେହି ମୁଖଂ ନୟନ୍ତି;

ଆଦାୟ ଅଗ୍ଗିଂ ମମ ଦେହି ୱିତ୍ତଂ, ତତୋ ସୁଖୀ ହୋହିସି ସବ୍ବକାମେ।

୯୪୬।

‘‘ତମଗ୍ଗିହୁତ୍ତଂ ସରଣଂ ପୱିସ୍ସ, ଚିତ୍ତେହି ୱଣ୍ଣେହି ମୁଖଂ ନୟନ୍ତି;

ଓରୋପୟିତ୍ୱା କେସମସ୍ସୁଂ ନଖଞ୍ଚ, ୱେଦେହି ୱିତ୍ତଂ ଅତିଗାଳ୍ହୟନ୍ତି।

୯୪୭।

‘‘କାକା ଉଲୂକଂୱ ରହୋ ଲଭିତ୍ୱା, ଏକଂ ସମାନଂ ବହୁକା ସମେଚ୍ଚ;

ଅନ୍ନାନି ଭୁତ୍ୱା କୁହକା କୁହିତ୍ୱା, ମୁଣ୍ଡଂ କରିତ୍ୱା ଯଞ୍ଞପଥୋସ୍ସଜନ୍ତି।

୯୪୮।

‘‘ଏୱଞ୍ହି ସୋ ୱଞ୍ଚିତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣେହି, ଏକୋ ସମାନୋ ବହୁକା ସମେଚ୍ଚ;

ତେ ଯୋଗଯୋଗେନ ୱିଲୁମ୍ପମାନା, ଦିଟ୍ଠଂ ଅଦିଟ୍ଠେନ ଧନଂ ହରନ୍ତି।

୯୪୯।

''ଅକାସିଯା ରାଜୂହିୱାନୁସିଟ୍ଠା, ତଦସ୍ସ ଆଦାଯ ଧନଂ ହରନ୍ତି;

ତେ ତାଦିସା ଚୋରସମା ଅସନ୍ତା, ୱଜ୍ଝା ନ ହଞ୍ଞନ୍ତି ଅରିଟ୍ଠ ଲୋକେ।

୯୫୦।

''ଇନ୍ଦସ୍ସ ବାହାରସି ଦକ୍ଖିଣାତି, ଯଞ୍ଞେସୁ ଛିନ୍ଦନ୍ତି ପଲାସଯଟ୍ଠିଂ;

ତଂ ଚେପି ସଚ୍ଚଂ ମଘୱା ଛିନ୍ନବାହୁ, କେନସ୍ସ ଇନ୍ଦୋ ଅସୁରେ ଜିନାତି।

୯୫୧।

''ତଞ୍ଚେୱ ତୁଚ୍ଛଂ ମଘୱା ସମଙ୍ଗୀ, ହନ୍ତା ଅୱଜ୍ଝୋ ପରମୋ ସ ଦେୱୋ;

ମନ୍ତା ଇମେ ବ୍ରାହ୍ମଣା ତୁଚ୍ଛରୂପା, ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକା ୱଞ୍ଚନା ଏସ ଲୋକେ।

୯୫୨।

''ମାଲାଗିରି ହିମୱା ଯୋ ଚ ଗିଜ୍ଝୋ, ସୁଦସ୍ସନୋ ନିସଭୋ କୁୱେରୁ;

ଏତେ ଚ ଅଞ୍ଞେ ଚ ନଗା ମହନ୍ତା, ଚିତ୍ୟା କତା ଯଞ୍ଞକରେହି ମାହୁ।

୯୫୩।

''ଯଥାପକାରାନି ହି ଇଟ୍ଠକାନି, ଚିତ୍ୟା କତା ଯଞ୍ଞକରେହି ମାହୁ;

ନ ପବ୍ବତା ହୋନ୍ତି ତଥାପକାରା, ଅଞ୍ଞା ଦିସା ଅଚଲା ତିଟ୍ଠସେଲା।

୯୫୪।

''ନ ଇଟ୍ଠକା ହୋନ୍ତି ସିଲା ଚିରେନ, ନ ତତ୍ଥ ସଞ୍ଜାଯତି ଅଯୋ ନ ଲୋହଂ;

ଯଞ୍ଞଞ୍ଚ ଏତଂ ପରିୱଣ୍ଣଯନ୍ତା, ଚିତ୍ୟା କତା ଯଞ୍ଞକରେହି ମାହୁ।

୯୫୫।

''ଅଜ୍ଝାଯକଂ ମନ୍ତଗୁଣୂପପନ୍ନଂ, ତପସ୍ସିନଂ 'ଯାଚଯୋଗୋ'ତିଧାହୁ;

ତୀରେ ସମୁଦ୍ଦସ୍ସୁଦକଂ ସଜନ୍ତଂ, ତଂ ସାଗରଜ୍ଝୋହରି ତେନାପେଯ୍ୟୋ।

୯୫୬।

‘‘ପରୋସହସ୍ସମ୍ପି ସମନ୍ତୱେଦେ, ମନ୍ତୂପପନ୍ନେ ନଦିଯୋ ୱହନ୍ତି;

ନ ତେନ ବ୍ୟାପନ୍ନରସୂଦକା ନ, କସ୍ମା ସମୁଦ୍ଦୋ ଅତୁଲୋ ଅପେୟ୍ୟୋ।

୯୫୭।

‘‘ଯେ କେଚି କୂପା ଇଧ ଜୀୱଲୋକେ, ଲୋଣୂଦକା କୂପଖଣେହି ଖାତା;

ନ ବ୍ରାହ୍ମଣଜ୍ଝୋହରଣେନ ତେସୁ, ଆପୋ ଅପେୟ୍ୟୋ ଦ୍ୱିରସଞ୍ଞୁ ମାହୁ।

୯୫୮।

‘‘ପୁରେ ପୁରତ୍ଥା କା କସ୍ସ ଭରିଯା, ମନୋ ମନୁସ୍ସଂ ଅଜନେସି ପୁବ୍ବେ;

ତେନାପି ଧମ୍ମେନ ନ କୋଚି ହୀନୋ, ଏୱମ୍ପି ୱୋସ୍ସଗ୍ଗୱିଭଙ୍ଗମାହୁ।

୯୫୯।

‘‘ଚଣ୍ଡାଲପୁତ୍ତୋପି ଅଧିଚ୍ଚ ୱେଦେ, ଭାସେୟ୍ୟ ମନ୍ତେ କୁସଲୋ ମତୀମା;

ନ ତସ୍ସ ମୁଦ୍ଧାପି ଫଲେୟ୍ୟ ସତ୍ତଧା, ମନ୍ତା ଇମେ ଅତ୍ତୱଧାଯ କତା।

୯୬୦।

‘‘ୱାଚାକତା ଗିଦ୍ଧିକତା ଗହୀତା, ଦୁମ୍ମୋଚଯା କବ୍ବପଥାନୁପନ୍ନା;

ବାଲାନ ଚିତ୍ତଂ ୱିସମେ ନିୱିଟ୍ଠଂ, ତଦପ୍ପପଞ୍ଞା ଅଭିସଦ୍ଦହନ୍ତି।

୯୬୧।

‘‘ସୀହସ୍ସ ବ୍ୟଗ୍ଘସ୍ସ ଚ ଦୀପିନୋ ଚ, ନ ୱିଜ୍ଜତୀ ପୋରିସିଯଂ ବଲେନ;

ମନୁସ୍ସଭାୱୋ ଚ ଗୱଂୱ ପେକ୍ଖୋ, ଜାତୀ ହି ତେସଂ ଅସମା ସମାନା।

୯୬୨।

‘‘ସଚେ ଚ ରାଜା ପଥୱିଂ ୱିଜିତ୍ୱା, ସଜୀୱୱା ଅସ୍ସୱପାରିସଜ୍ଜୋ;

ସଯମେୱ ସୋ ସତ୍ତୁସଙ୍ଘଂ ୱିଜେୟ୍ୟ, ତସ୍ସପ୍ପଜା ନିଚ୍ଚସୁଖୀ ଭୱେୟ୍ୟ।

୯୬୩।

‘‘ଖତ୍ତିଯମନ୍ତା ଚ ତଯୋ ଚ ୱେଦା, ଅତ୍ଥେନ ଏତେ ସମକା ଭୱନ୍ତି;

ତେସଞ୍ଚ ଅତ୍ଥଂ ଅୱିନିଚ୍ଛିନିତ୍ୱା, ନ ବୁଜ୍ଝତୀ ଓଘପଥଂୱ ଛନ୍ନଂ।

୯୬୪।

‘‘ଖତ୍ତିଯମନ୍ତା ଚ ତଯୋ ଚ ୱେଦା, ଅତ୍ଥେନ ଏତେ ସମକା ଭୱନ୍ତି;

ଲାଭୋ ଅଲାଭୋ ଅଯସୋ ଯସୋ ଚ, ସବ୍ବେୱ ତେସଂ ଚତୁନ୍ନଞ୍ଚ ଧମ୍ମା।

୯୬୫।

‘‘ଯଥାପି ଇବ୍ଭା ଧନଧଞ୍ଞହେତୁ, କମ୍ମାନି କରୋନ୍ତି ପୁଥୂ ପଥବ୍ୟା;

ତେୱିଜ୍ଜସଙ୍ଘା ଚ ତଥେୱ ଅଜ୍ଜ, କମ୍ମାନି କରୋନ୍ତି ପୁଥୂ ପଥବ୍ୟା।

୯୬୬।

‘‘ଇବ୍ଭେହି ଯେ ତେ ସମକା ଭୱନ୍ତି, ନିଚ୍ଚୁସ୍ସୁକା କାମଗୁଣେସୁ ଯୁତ୍ତା;

କମ୍ମାନି କରୋନ୍ତି ପୁଥୂ ପଥବ୍ୟା, ତଦପ୍ପପଞ୍ଞା ଦ୍ୱିରସଞ୍ଞୁରା ତେ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଭୋୱାଦୀତି ବ୍ରାହ୍ମଣା। ଭୋୱାଦିନ ମାରଯେମ୍ୟୁନ୍ତି ବ୍ରାହ୍ମଣମେୱ ମାରେଯ୍ୟୁଂ। ଯେ ଚାପୀତି ଯେପି ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ତଂ ୱଚନଂ ସଦ୍ଦହେଯ୍ୟୁଂ, ତେ ଅତ୍ତନୋ ଉପଟ୍ଠାକେଯେୱ ଚ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ଚ ମାରେଯ୍ୟୁଂ। ବ୍ରାହ୍ମଣା ପନ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ଚ ଉପଟ୍ଠାକେ ଚ ଅମାରେତ୍ୱା ନାନପ୍ପକାରେ ତିରଚ୍ଛାନେଯେୱ ମାରେନ୍ତି। ଇତି ତେସଂ ୱଚନଂ ମିଚ୍ଛା। କେଚୀତି ଯଞ୍ଞେସୁ ନୋ ମାରେଥ, ମଯଂ ସଗ୍ଗଂ ଗମିସ୍ସାମାତି ଆଯାଚନ୍ତା କେଚି ନତ୍ଥି। ପାଣେ ପସୁମାରଭନ୍ତୀତି ମିଗାଦଯୋ ପାଣେ ଚ ପସୂ ଚ ୱିପ୍ଫନ୍ଦମାନେ ଜୀୱିକତ୍ଥାଯ ମାରେନ୍ତି। ମୁଖଂ ନଯନ୍ତୀତି ଏତେସୁ ଯୂପୁସ୍ସନେସୁ ପସୁବନ୍ଧେସୁ ଇମସ୍ମିଂ ତେ ଯୂପେ ସବ୍ବଂ ମଣିସଙ୍ଖମୁତ୍ତଂ ଧଞ୍ଞଂ ଧନଂ ରଜତଂ ଜାତରୂପଂ ସନ୍ନିହିତଂ, ଅଯଂ ତେ ଯୂପୋ ପରତ୍ଥ ପରଲୋକେ କାମଦୁହୋ ଭୱିସ୍ସତି, ସସ୍ସତଭାୱଂ ଆୱହିସ୍ସତୀତି ଚିତ୍ରେହି କାରଣେହି ମୁଖଂ ପସାଦେନ୍ତି, ତଂ ତଂ ୱତ୍ୱା ମିଚ୍ଛାଗାହଂ ଗାହେନ୍ତୀତି ଅତ୍ଥୋ।

ସଚେ ଚାତି ସଚେ ଚ ଯୂପେ ୱା ସେସକଟ୍ଠେସୁ ୱା ଏତଂ ମଣିଆଦିକଂ ଭୱେଯ୍ୟ, ତିଦିୱେ ୱା ସବ୍ବକାମଦୁହୋ ଅସ୍ସ, ତେୱିଜ୍ଜସଙ୍ଘାୱ ପୁଥୂ ହୁତ୍ୱା ଯଞ୍ଞଂ ଯଜେଯ୍ୟୁଂ ବହୁଧନତାଯ ଚେୱ ସଗ୍ଗକାମତାଯ ଚ, ଅଞ୍ଞଂ ଅବ୍ରାହ୍ମଣଂ ନ ଯାଜେଯ୍ୟୁଂ। ଯସ୍ମା ପନ ଅତ୍ତନୋ ଧନଂ ପଚ୍ଚାସୀସନ୍ତା ଅଞ୍ଞମ୍ପି ଯଜାପେନ୍ତି, ତସ୍ମା ଅଭୂତୱାଦିନୋତି ୱେଦିତବ୍ବା। କୁତୋ ଚାତି ଏତସ୍ମିଞ୍ଚ ଯୂପେ ୱା ସେସକଟ୍ଠେସୁ ୱା କୁତୋ ଏତଂ ମଣିଆଦିକଂ ଅୱିଜ୍ଜମାନମେୱ, କୁତୋ ତିଦିୱେ ସବ୍ବକାମେ ଦୁହିସ୍ସତି। ସବ୍ବଥାପି ଅଭୂତମେୱ ତେସଂ ୱଚନଂ।

ସଠାଚ ଲୁଦ୍ଦା ଚ ପଲୁଦ୍ଧବାଲାତି ଅରିଟ୍ଠ, ଇମେ ବ୍ରାହ୍ମଣା ନାମ କେରାଟିକା ଚେୱ ନିକ୍କରୁଣା ଚ, ତେ ବାଲା ଲୋକଂ ପଲୋଭେତ୍ୱା ଉପଲୋଭେତ୍ୱା ଚିତ୍ରେହି କାରଣେହି ମୁଖଂ ପସାଦେନ୍ତି। ସବ୍ବକାମେତି ଅଗ୍ଗିଂ ଆଦାଯ ତ୍ୱଞ୍ଚ ଜୁହ, ଅମ୍ହାକଞ୍ଚ ୱିତ୍ତଂ ଦେହି, ତତୋ ସବ୍ବକାମେ ଲଭିତ୍ୱା ସୁଖୀ ହୋହିସି।

ତମଗ୍ଗିହୁତ୍ତଂ ସରଣଂ ପୱିସ୍ସାତି ତଂ ରାଜାନଂ ୱା ରାଜମହାମତ୍ତଂ ୱା ଆଦାଯ ଅଗ୍ଗିଜୁହନଟ୍ଠାନଂ ଗେହଂ ପୱିସିତ୍ୱା। ଓରୋପଯିତ୍ୱାତି ଚିତ୍ରାନି କାରଣାନି ୱଦନ୍ତା କେସମସ୍ସୁଂ ନଖେ ଚ ଓରୋପଯିତ୍ୱା। ଅତିଗାଠହଯନ୍ତୀତି ୱୁତ୍ତତାଯ ତଯୋ ୱେଦେ ନିସ୍ସାଯ ‘‘ଇଦଂ ଦାତବ୍ବଂ, ଇଦଂ କତ୍ତବ୍ବ’’ନ୍ତି ୱଦନ୍ତା ୱେଦେହି ତସ୍ସ ସନ୍ତକଂ ୱିତ୍ତଂ ଅତିଗାଠହଯନ୍ତି ୱିନାସେନ୍ତି ୱିଦ୍ଧଂସେନ୍ତି।

ଅନ୍ନାନିଭୁତ୍ୱା କୁହକା କୁହିତ୍ୱାତି ତେ କୁହକା ନାନପ୍ପକାରଂ କୁହକକମ୍ମଂ କତ୍ୱା ସମେଚ୍ଚ ସମାଗନ୍ତ୍ୱା ଯଞ୍ଞଂ ୱଣ୍ଣେତ୍ୱା ୱଞ୍ଚେତ୍ୱା ତସ୍ସ ସନ୍ତକଂ ନାନଗ୍ଗରସଭୋଜନଂ ଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ଅଥ ନଂ ମୁଣ୍ଡକଂ କତ୍ୱା ଯଞ୍ଞପଥେ ଓସ୍ସଜନ୍ତି, ତଂ ଗହେତ୍ୱା ବହିଯଞ୍ଞାୱାଟଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତୀତି ଅତ୍ଥୋ।

ଯୋଗଯୋଗେନାତି ତେ ବ୍ରାହ୍ମଣା ତଂ ଏକଂ ବହୁକା ସମେଚ୍ଚ ତେନ ତେନ ଯୋଗେନ ତାଯ ତାଯ ଯୁତ୍ତିଯା ୱିଲୁମ୍ପମାନା ଦିଟ୍ଠଂ ପଚ୍ଚକ୍ଖଂ ତସ୍ସ ଧନଂ ଅଦିଟ୍ଠେନ ଦେୱଲୋକେନ ଅଦିଟ୍ଠଂ ଦେୱଲୋକଂ ୱଣ୍ଣେତ୍ୱା ଆହରଣଟ୍ଠାନଂ କତ୍ୱା ହରନ୍ତି। ଅକାସିଯା ରାଜୂହିୱାନୁସିଟ୍ଠାତି ‘‘ଇଦଞ୍ଚିଦଞ୍ଚ ବଲିଂ ଗଣ୍ହଥା’’ତି ରାଜୂହି ଅନୁସିଟ୍ଠା ଅକାସିଯସଙ୍ଖାତା ରାଜପୁରିସା ୱିଯ। ତଦସ୍ସାତି ତଂ ଅସ୍ସ ଧନଂ ଆଦାଯ ହରନ୍ତି। ଚୋରସମାତି ଅଭୂତବଲିଗ୍ଗାହକା ସନ୍ଧିଚ୍ଛେଦକଚୋରସଦିସା ଅସପ୍ପୁରିସା। ୱଜ୍ଝାତି ୱଧାରହା ଏୱରୂପା ପାପଧମ୍ମା ଉଦାନି ଲୋକେ ନ ହଞ୍ଞନ୍ତି।

ବାହାରସୀତି ବାହା ଅସି। ଇଦଂ ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି – ଇଦମ୍ପି ଅରିଟ୍ଠ, ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ମୁସାୱାଦଂ ପସ୍ସ। ତେ କିର ଯଞ୍ଞେସୁ ମହନ୍ତିଂ ପଲାସଯଟ୍ଠିଂ ''ଇଦଂସ୍ସ ବାହା ଅସି ଦକ୍ଖିଣା''ତି ୱତ୍ୱା ଛିନ୍ଦନ୍ତି। ତଞ୍ଚେ ଏତେସଂ ୱଚନଂ ସଚ୍ଚଂ, ଅଥ ଛିନ୍ନବାହୁ ସମାନୋ କେନସ୍ସ ବାହୁବଲେନ ଇନ୍ଦୋ ଅସୁରେ ଜିନାତୀତି। ସମଙ୍ଗୀତି ବାହୁସମଙ୍ଗୀ ଅଚ୍ଛିନ୍ନବାହୁ ଅରୋଗୋୟେୱ। ହନ୍ତାତି ଅସୁରାନଂ ହନ୍ତା। ପରମୋତି ଉତ୍ତମୋ ପୁଞ୍ଞିଦ୍ଧିଯା ସମନ୍ନାଗତୋ ଅଞ୍ଞେସଂ ଅୱଞ୍ଝୋ। ବ୍ରାହ୍ମଣାତି ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ। ତୁଚ୍ଛରୂପାତି ତୁଚ୍ଛସଭାୱା ନିପ୍ଫଲା । ୱଞ୍ଚନାତି ଯେ ଚ ତେ ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ମନ୍ତା ନାମ, ଏସା ଲୋକେ ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକା ୱଞ୍ଚନା।

ଯଥାପକାରାନୀତି ଯାଦିସାନି ଇଟ୍ଠକାନି ଗହେତ୍ୱା ଯଞ୍ଞଞ୍ଚକରେହି ଚିତ୍ୱା କତାତି ୱଦନ୍ତି। ତିଟ୍ଠସେଲାତି ପବ୍ବତା ହି ଅଚଲା ତିଟ୍ଠା ନ ଉପଚିତା ଏକଗ୍ଘନା ସିଲାମଯା ଚ। ଇଟ୍ଠକାନି ଚଲାନି ନ ଏକଗ୍ଘନାନି ନ ସିଲାମଯାନି। ପରିୱଣ୍ଣଯନ୍ତାତି ଏତଂ ଯଞ୍ଞଂ ୱଣ୍ଣେନ୍ତା ବ୍ରାହ୍ମଣା।

ସମନ୍ତୱେଦେତି ପରିପୁଣ୍ଣୱେଦେ ବ୍ରାହ୍ମଣେ। ୱହନ୍ତୀତି ସୋତେସୁପି ଆୱଟ୍ଟେସୁପି ପତିତେ ୱହନ୍ତି, ନିମୁଜ୍ଜାପେତ୍ୱା ଜୀୱିତକ୍ଖଯଂ ପାପେନ୍ତି। ନ ତେନ ବ୍ୟାପନ୍ନରସୂଦକା ନାତି ଏତ୍ଥ ଏକୋ ନ-କାରୋ ପୁଚ୍ଛନତ୍ଥୋ ହୋତି। ନନୁ ତେନ ବ୍ୟାପନ୍ନରସୂଦକା ନଦିଯୋତି ତଂ ପୁଚ୍ଛନ୍ତୋ ଏୱମାହ। କସ୍ମାତି କେନ କାରଣେନ ତାୱ ମହାସମୁଦ୍ଦୋୱ ଅପେଯ୍ୟୋ କତୋ, କିଂ ମହାବ୍ରହ୍ମା ଯମୁନାଦୀସୁ ନଦୀସୁ ଉଦକଂ ଅପେଯ୍ୟଂ କାତୁଂ ନ ସକ୍କୋତି, ସମୁଦ୍ଦେୟେୱ ସକ୍କୋତୀତି। ଦ୍ୱିରସଞ୍ଞୁ ମାହୂତି ଦ୍ୱିରସଞ୍ଞୂ ଅହୁ, ଜାତୋତି ଅତ୍ଥୋ।

ପୁରେପୁରତ୍ଥାତି ଇତୋ ପୁରେ ପୁବ୍ବେ ପୁରତ୍ଥା ପଠମକପ୍ପିକକାଲେ। କା କସ୍ସ ଭରିଯାତି କା କସ୍ସ ଭରିଯା ନାମ। ତଦା ହି ଇତ୍ଥିଲିଙ୍ଗମେୱ ନତ୍ଥି, ପଚ୍ଛା ମେଥୁନଧମ୍ମୱସେନ ମାତାପିତରୋ ନାମ ଜାତା। ମନୋ ମନୁସ୍ସନ୍ତି ତଦା ହି ମନୋୟେୱ ମନୁସ୍ସଂ ଜନେସି, ମନୋମଯାୱ ସତ୍ତା ନିବ୍ବତ୍ତିଂସୂତି ଅତ୍ଥୋ। ତେନାପି ଧମ୍ମେନାତି ତେନାପି କାରଣେନ ତେନ ସଭାୱେନ ନ କୋଚି ଜାତିଯା ହୀନୋ। ନ ହି ତଦା ଖତ୍ତିଯାଦିଭେଦୋ ଅତ୍ଥି, ତସ୍ମା ଯଂ ବ୍ରାହ୍ମଣା ୱଦନ୍ତି ''ବ୍ରାହ୍ମଣାୱ ଜାତିଯା ସେଟ୍ଠା, ଇତରେ ହୀନା''ତି, ତଂ ମିଚ୍ଛା। ଏୱମ୍ପୀତି ଏୱଂ ୱତ୍ତମାନେ ଲୋକେ ପୋରାଣକୱତ୍ତଂ ଜହିତ୍ୱା ପଚ୍ଛା ଅତ୍ତନା ସମ୍ମନ୍ନିତ୍ୱା କତାନଂ ୱସେନ ଖତ୍ତିଯାଦଯୋ ଚତ୍ତାରୋ କୋଟ୍ଠାସା ଜାତା, ଏୱମ୍ପି ୱୋସ୍ସଗ୍ଗୱିଭଙ୍ଗମାହୁ, ଅତ୍ତନା କତେହି କମ୍ମୱୋସ୍ସଗ୍ଗେହି ତେସଂ ସତ୍ତାନଂ ଏକଚ୍ଚେ ଖତ୍ତିଯା ଜାତା, ଏକଚ୍ଚେ ବ୍ରାହ୍ମଣାଦଯୋତି ଇମଂ ୱିଭାଗଂ କଥେନ୍ତି, ତସ୍ମା ''ବ୍ରାହ୍ମଣାୱ ସେଟ୍ଠା''ତି ୱଚନଂ ମିଚ୍ଛା।

ସଉଧାତି ଯଦି ମହାବ୍ରହ୍ମୁନା ବ୍ରାହ୍ମଣାନଞ୍ଞେୱ ତଯୋ ୱେଦା ଦିନ୍ନା, ନ ଅଞ୍ଞେସଂ, ଚଣ୍ଡାଲସ୍ସ ମନ୍ତେ ଭାସନ୍ତସ୍ସ ମୁଦ୍ଧା ସଉଧା ଫଲେଯ୍ୟ, ନ ଚ ଫଲତି, ତସ୍ମା ଇମେହି ବ୍ରାହ୍ମଣେହି ଅତ୍ତୱଧାଯ ମନ୍ତା କତା, ଅତ୍ତନୋୟେୱ ନେସଂ ମୁସାୱାଦିତଂ ପକାସେନ୍ତା ଗୁଣୱଧଂ କରୋନ୍ତି। ୱାଚାକତାତି ଏତେ ମନ୍ତା ନାମ ମୁସାୱାଦେନ ଚିନ୍ତେତ୍ୱା କତା। ଗିଦ୍ଧିକତା ଗହୀତାତି ଲାଭଗିଦ୍ଧିକତାଯ ବ୍ରାହ୍ମଣେହି ଗହିତା। ଦୁମ୍ମୋଚଯାତି ମଚ୍ଛେନ ଗିଲିତବଲିସୋ ୱିଯ ଦୁମ୍ମୋଚଯା। କଵ୍ୟପଥାନୁପନ୍ନାତି କବ୍ୟାକାରକବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ୱଚନପଥଂ ଅନୁପନ୍ନା ଅନୁଗତା। ତେ ହି ଯଥା ଇଚ୍ଛନ୍ତି, ତଥା ମୁସା ୱତ୍ୱା ବନ୍ଧନ୍ତି। ବାଲାନନ୍ତି ତେସଞ୍ଚି ବାଲାନଂ ଚିତ୍ତଂ ୱିସମେ ନିୱିଟ୍ଠଂ, ତଂ ଅଞ୍ଞେ ଅପ୍ପପଞ୍ଞାୱ ଅଭିସଦ୍ଦହନ୍ତି।

ପୋରିସିଯଂବଲେନାତି ପୋରିସିଯସଙ୍ଖାତେନ ବଲେନ। ଇଦଂ ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି – ଯଂ ଏତେସଂ ସୀହାଦୀନଂ ପୁରିସଥାମସଙ୍ଖାତଂ ପୋରିସିଯବଲଂ, ତେନ ବଲେନ ସମନ୍ନାଗତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ନାମ ନତ୍ଥି, ସବ୍ବେ ଇମେହି ତିରଚ୍ଛାନେହିପି ହୀନାୟେୱାତି। ମନୁସ୍ସଭାୱୋ ଚ ଗୱଂୱ ପେକ୍ଖୋତି ଅପିଚ ଯୋ ଏତେସଂ ମନୁସ୍ସଭାୱୋ, ସୋ ଗୁନ୍ନଂ ୱିଯ ପେକ୍ଖିତବ୍ବୋ। କିଂକାରଣା? ଜାତି ହି ତେସଂ ଅସମା ସମାନା। ତେସଞ୍ଚି ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଦୁପ୍ପଞ୍ଞତାଯ ଗୋହି ସଦ୍ଧିଂ ସମାନଜାତିୟେୱ ଅସମା। ଅଞ୍ଞମେୱ ହି ଗୁନ୍ନଂ ସଣ୍ଠାନଂ, ଅଞ୍ଞଂ ତେସନ୍ତି। ଏତେନ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ତିରଚ୍ଛାନେସୁ ସୀହାଦୀହି ସମେପି ଅକତ୍ୱା ଗୋରୂପସମେୱ କରୋତି।

ସଚେ ଚ ରାଜାତି ଅରିଟ୍ଠ, ଯଦି ମହାବ୍ରହ୍ମୁନା ଦିନ୍ନଭାୱେନ ଖତ୍ତିଯୋୱ ପଥୱିଂ ୱିଜିତ୍ୱା। ସଜୀୱୱାତି ସହଜୀୱୀହି ଅମଚ୍ଚେହି ସମନ୍ନାଗତୋ। ଅସ୍ସୱପାରିସଜ୍ଜୋତି ଅତ୍ତନୋ ୱାଦକରପରିସାୱଚରୋୱ ସିଯା, ଅଥସ୍ସ ପରିସାଯ ଯୁଜ୍ଝିତ୍ୱା ରଜ୍ଜଂ କାତବ୍ବଂ ନାମ ନ ଭୱେଯ୍ୟ । ସଯମେୱ ସୋ ଏକକୋୱ ସତ୍ତୁସଙ୍ଘଂ ୱିଜେଯ୍ୟ, ଏୱଂ ସତି ଯୁଦ୍ଧେ ଦୁକ୍ଖାଭାୱେନ ତସ୍ସ ପଜା ନିଚ୍ଚସୁଖୀ ଭୱେଯ୍ୟ, ଏତଞ୍ଚ ନତ୍ଥି। ତସ୍ମା ତେସଂ ୱଚନଂ ମିଚ୍ଛା।

ଖତ୍ତିଯମନ୍ତାତି ରାଜସତ୍ଥଞ୍ଚ ତଯୋ ଚ ୱେଦା ଅତ୍ତନୋ ଆଣାଯ ରୁଚିଯା ''ଇଦମେୱ କତ୍ତବ୍ବ''ନ୍ତି ପୱତ୍ତତ୍ତା ଅତ୍ଥେନ ଏତେ ସମକା ଭୱନ୍ତି। ଅୱିନିଚ୍ଛିନିତ୍ୱାତି ତେସଂ ଖତ୍ତିଯମନ୍ତାନଂ ଖତ୍ତିଯୋପି ୱେଦାନଂ ବ୍ରାହ୍ମଣୋପି ଅତ୍ଥଂ ଅୱିନିଚ୍ଛିନିତ୍ୱା ଆଣାୱସେନେୱ ଉଗ୍ଗଣ୍ହନ୍ତୋ ତଂ ଅତ୍ଥଂ ଉଦକୋଘେନ ଛନ୍ନମଗ୍ଗଂ ୱିଯ ନ ବୁଜ୍ଝତି।

ଅତ୍ଥେନଏତେତି ୱଞ୍ଚନତ୍ଥେନ ଏତେ ସମକା ଭୱନ୍ତି। କିଂକାରଣା? ବ୍ରାହ୍ମଣାୱ ସେଟ୍ଠା, ଅଞ୍ଞେ ୱଣ୍ଣା ହୀନାତି ୱଦନ୍ତି। ଯେ ଚ ତେ ଲାଭାଦଯୋ ଲୋକଧମ୍ମା, ସବ୍ବେୱ ତେସଂ ଚତୁନ୍ନମ୍ପି ୱଣ୍ଣାନଂ ଧମ୍ମା। ଏକସତ୍ତୋପି ଏତେହି ମୁତ୍ତକୋ ନାମ ନତ୍ଥି। ଇତି ବ୍ରାହ୍ମଣା ଲୋକଧମ୍ମେହି ଅପରିମୁତ୍ତାୱ

ସମାନା ‘‘ସେଟ୍ଠା ମଯ’’ନ୍ତି ମୁସା କଥେନ୍ତି।

ଇଚ୍ଚାତି ଗହପତିକା। ତେୱିଜ୍ଜସଙ୍ଘା ଚାତି ବ୍ରାହ୍ମଣାପି ତଥେୱ ପୁଥୂନି କସିଗୋରକ୍ଖାଦୀନି କମ୍ମାନି କରୋନ୍ତି। ନିକ୍ଖୁସ୍ସୁକାତି ନିଚ୍ଚଂ ଉସ୍ସୁକ୍କଜାତା ଛନ୍ଦଜାତା। ତଦପ୍ପପଞ୍ଞା ଦ୍ୱିରସଞ୍ଞୁରା ତେତି ତସ୍ମା ଭାତିକ, ଦ୍ୱିରସଞ୍ଞୁ ନିପ୍ପଞ୍ଞା ବ୍ରାହ୍ମଣା, ଆରା ତେ ଧମ୍ମତୋ। ପୋରାଣକା ହି ବ୍ରାହ୍ମଣଧମ୍ମା ଏତରହି ସୁନଖେସୁ ସନ୍ଦିସ୍ସନ୍ତୀତି।

ଏୱଂ ମହାସତ୍ତୋ ତସ୍ସ ୱାଦଂ ଭିନ୍ଦିତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ୱାଦଂ ପତିଟ୍ଠାପେସି। ତସ୍ସ ଧମ୍ମକଥଂ ସୁତ୍ୱା ସବ୍ବା ନାଗପରିସା ସୋମନସ୍ସଜାତା ଅହେସୁଂ। ମହାସତ୍ତୋ ନେସାଦବ୍ରାହ୍ମଣଂ ନାଗଭୱନା ନୀହରାପେସି, ପରିଭାସମତ୍ତମ୍ପିସ୍ସ ନାକାସି। ସାଗରବ୍ରହ୍ମଦତ୍ତୋପି ଠପିତଦିୱସଂ ଅନତିକ୍କମିତ୍ୱା ଚତୁରଙ୍ଗିନିଯା ସେନାଯ ସହ ପିତୁ ୱସନଟ୍ଠାନଂ ଅଗମାସି। ମହାସତ୍ତୋପି ‘‘ମାତୁଲଞ୍ଚ ଅଯ୍ୟକଞ୍ଚ ପସ୍ସିସ୍ସାମୀ’’ତି ଭେରିଂ ଚରାପେତ୍ୱା ମହନ୍ତେନ ସିରିସୋଭଗ୍ଗେନ ଯମୁନାତୋ ଉତ୍ତରିତ୍ୱା ତମେୱ ଅସ୍ସମପଦଂ ଆରବ୍ଭ ପାଯାସି। ଅୱସେସା ଭାତରୋ ଚସ୍ସ ମାତାପିତରୋ ଚ ପଚ୍ଛତୋ ପାଯିଂସୁ। ତସ୍ମିଂ ଖଣେ ସାଗରବ୍ରହ୍ମଦତ୍ତୋ ମହାସତ୍ତଂ ମହତିଯା ପରିସାଯ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତଂ ଅସଞ୍ଜାନିତ୍ୱା ପିତରଂ ପୁଚ୍ଛନ୍ତୋ ଆହ –

୯୬୭।

‘‘କସ୍ସ ଭେରୀ ମୁଦିଙ୍ଗା ଚ, ସଙ୍ଖା ପଣୱଦିନ୍ଦିମା;

ପୁରତୋ ପଟିପନ୍ନାନି, ହାସଯନ୍ତା ରଥେସଭଂ।

୯୬୮।

‘‘କସ୍ସ କଞ୍ଚନପଟ୍ଟେନ, ପୁଥୁନା ୱିଜ୍ଜୁୱଣ୍ଣିନା;

ଯୁୱା କଲାପସନ୍ନଦ୍ଧୋ, କୋ ଏତି ସିରିଯା ଜଲଂ।

୯୬୯।

‘‘ଉକ୍କାମୁଖପହଟ୍ଠଂୱ, ଖଦିରଙ୍ଗାରସନ୍ନିଭଂ;

ମୁଖଞ୍ଚ ରୁଚିରା ଭାତି, କୋ ଏତି ସିରିଯା ଜଲଂ।

୯୭୦।

‘‘କସ୍ସ ଜମ୍ବୋନଦଂ ଛତ୍ତଂ, ସସଲାକଂ ମନୋରମଂ;

ଆଦିଚ୍ଚରଂସାୱରଣଂ, କୋ ଏତି ସିରିଯା ଜଲଂ।

୯୭୧।

‘‘କସ୍ସ ଅଙ୍ଗଂ ପରିଗ୍ଗଯ୍ହ, ୱାଲବୀଜନିମୁତ୍ତମଂ;

ଉଭତୋ ୱରପୁଞ୍ଞସ୍ସ, ମୁଦ୍ଧନି ଉପରୂପରି।

୯୭୨।

‘‘କସ୍ସ ପେଖୁଣହତ୍ଥାନି, ଚିତ୍ରାନି ଚ ମୁଦୂନି ଚ;

କଞ୍ଚନମଣିଦଣ୍ଡାନି, ଚରନ୍ତି ଦୁଭତୋ ମୁଖଂ।

୯୭୩।

‘‘ଖଦିରଙ୍ଗାରୱଣ୍ଣାଭା, ଉକ୍କାମୁଖପହଂସିତା;

କସ୍ସେତେ କୁଣ୍ଡଲା ୱଗ୍ଗୂ, ସୋଭନ୍ତି ଦୁଭତୋ ମୁଖଂ।

୯୭୪।

‘‘କସ୍ସ ୱାତେନ ଛୁପିତା, ନିଦ୍ଧନ୍ତା ମୁଦୁକାଠଅକା;

ସୋଭଯନ୍ତି ନଲାଟନ୍ତଂ, ନଭା ୱିଜ୍ଜୁରିୱୁଗ୍ଗତା।

୯୭୫।

‘‘କସ୍ସ ଏତାନି ଅକ୍ଖୀନି, ଆଯତାନି ପୁଥୂନି ଚ;

କୋ ସୋଭତି ୱିସାଲକ୍ଖୋ, କସ୍ସେତଂ ଉଣ୍ଣଜଂ ମୁଖଂ।

୯୭୬।

‘‘କସ୍ସେତେ ଲପନଜାତା, ସୁଦ୍ଧା ସଙ୍ଖୱରୂପମା;

ଭାସମାନସ୍ସ ସୋଭନ୍ତି, ଦନ୍ତା କୁପ୍ପିଲସାଦିସା।

୯୭୭।

‘‘କସ୍ସ ଲାଖାରସସମା, ହତ୍ଥପାଦା ସୁଖେଧିତା;

କୋ ସୋ ବିମ୍ବୋଟ୍ଠସମ୍ପନ୍ନୋ, ଦିୱା ସୂରିଯୋୱ ଭାସତି।

୯୭୮।

‘‘ହିମଚ୍ଚଯେ ହିମୱତି, ମହାସାଲୋୱ ପୁପ୍ଫିତୋ;

କୋ ସୋ ଓଦାତପାୱାରୋ, ଜଯଂ ଇନ୍ଦୋୱ ସୋଭତି।

୯୭୯।

‘‘ସୁୱଣ୍ଣପୀଠଅକାକିଣ୍ଣଂ, ମଣିଦଣ୍ଡୱିଚିତ୍ତକଂ;

କୋ ସୋ ପରିସମୋଗଯ୍ହ, ଈସଂ ଖଗ୍ଗଂ ପମୁଞ୍ଚତି।

୯୮୦।

‘‘ସୁୱଣ୍ଣୱିକତା ଚିତ୍ତା, ସୁକତା ଚିତ୍ତସିବ୍ବନା;

କୋ ସୋ ଓମୁଞ୍ଚତେ ପାଦା, ନମୋ କତ୍ୱା ମହେସିନୋ’’ତି।

ତତ୍ଥ ପଟିପନ୍ନାନୀତି କସ୍ସେତାନି ତୂରିଯାନି ପୁରତୋ ପଟିପନ୍ନାନି। ହାସଯନ୍ତାତି ଏତଂ ରାଜାନଂ ହାସଯନ୍ତା। କସ୍ସ କଞ୍ଚନପଟ୍ଟେନାତି କସ୍ସ ନଲାଟନ୍ତେ ବନ୍ଧେନ ଉଣ୍ହୀସପଟ୍ଟେନ ୱିଜ୍ଜୁଯା ମେଘମୁଖଂ ୱିଯ ମୁଖଂ ପଜ୍ଜୋତତୀତି ପୁଚ୍ଛତି। ଯୁୱା କଲାପସନ୍ନଦ୍ଧୋତି ତରୁଣୋ ସନ୍ନଦ୍ଧକଲାପୋ। ଉକ୍କାମୁଖପହଟ୍ଠଂୱାତି କମ୍ମାରୁଦ୍ଧନେ ପହଟ୍ଠସୁୱଣ୍ଣଂ ୱିଯ। ଖଦିରଙ୍ଗାରସନ୍ନିଭନ୍ତି ଆଦିତ୍ତଖଦିରଙ୍ଗାରସନ୍ନିଭଂ। ଜମ୍ବୋନଦନ୍ତି ରତ୍ତସୁୱଣ୍ଣମଯଂ। ଅଙ୍ଗଂ ପରିଗ୍ଗଯ୍ହାତି ଚାମରିଗାହକେନ ଅଙ୍ଗେନ ପରିଗ୍ଗହିତା ହୁତ୍ୱା। ୱାଲବୀଜନିମୁତ୍ତମନ୍ତି ଉତ୍ତମଂ ୱାଲବୀଜନିଂ। ପେଖୁଣହତ୍ଥାନୀତି ମୋରପିଞ୍ଛହତ୍ଥକାନି। ଚିତ୍ରାନୀତି ସତ୍ତରତନଚିତ୍ରାନି। କଞ୍ଚନମଣିଦଣ୍ଡାନୀତି ତପନୀଯସୁୱଣ୍ଣେନ ଚ ମଣୀହି ଚ ଖଣିତଦଣ୍ଡାନି। ଦୁଭତୋ ମୁଖନ୍ତି ମୁଖସ୍ସ ଉଭଯପସ୍ସେସୁ ଚରନ୍ତି।

ୱାତେନ ଛୁପିତାତି ୱାତପହଟା। ନିଦ୍ଧନ୍ତାତି ସିନିଦ୍ଧଅନ୍ତା। ନଲାଟନ୍ତନ୍ତି କସ୍ସେତେ ଏୱରୂପା କେସା ନଲାଟନ୍ତଂ ଉପସୋଭେନ୍ତି। ନଭା ୱିଜ୍ଜୁରିୱୁଗ୍ଗତାତି ନଭତୋ ଉଗ୍ଗତା ୱିଜ୍ଜୁ ୱିଯ। ଉଣ୍ଣଜନ୍ତି କଞ୍ଚନାଦାସୋ ୱିଯ ପରିପୁଣ୍ଣଂ। ଲପନଜାତାତି ମୁଖଜାତା। କୁସ୍ସିଲସାଦିସାତି ମନ୍ଦାଲକମକୁଲସଦିସା। ସୁଖେଧିତାତି ସୁଖପରିହଟା। ଜଯଂ ଇନ୍ଦୋୱାତି ଜଯଂ ପତ୍ତୋ ଇନ୍ଦୋ ୱିଯ। ସୁୱଣ୍ଣପୀଠଅକାକିଣ୍ଣନ୍ତି ସୁୱଣ୍ଣପୀଠଅକାହି ଆକିଣ୍ଣଂ। ମଣିଦଣ୍ଡୱିଚିତ୍ତକନ୍ତି ମଣୀହି ଥରୁମ୍ହି ୱିଚିତ୍ତକଂ। ସୁୱଣ୍ଣୱିକତାତି ସୁୱଣ୍ଣଖଚିତା। ଚିତ୍ତାତି ସତ୍ତରତନୱିଚିତ୍ତା। ସୁକତାତି ସୁଟ୍ଠୁ ନିଟ୍ଠିତା। ଚିତ୍ତସିବ୍ବନାତି ଚିତ୍ରସିବ୍ବିନିଯୋ। କୋ ସୋ ଓମୁଞ୍ଚତେ ପାଦାତି କୋ ଏସ ପାଦତୋ ଏୱରୂପା ପାଦୁକା ଓମୁଞ୍ଚତୀତି।

ଏୱଂ ପୁତ୍ତେନ ସାଗରବ୍ରହ୍ମଦତ୍ତେନ ପୁଟ୍ଠୋ ଇଦ୍ଧିମା ଅଭିଞ୍ଞାଲାଭୀ ତାପସୋ ‘‘ତାତ, ଏତେ ଧତରଟ୍ଠରଞ୍ଞୋ ପୁତ୍ତା ତୱ ଭାଗିନେଯ୍ୟନାଗା’’ତି ଆଚିକ୍ଖନ୍ତୋ ଗାଥମାହ –

୯୮୧।

‘‘ଧତରଟ୍ଠା ହି ତେ ନାଗା, ଇଦ୍ଧିମନ୍ତୋ ଯସସ୍ସିନୋ;

ସମୁଦ୍ଦଜାଯ ଉପ୍ପନ୍ନା, ନାଗା ଏତେ ମହିଦ୍ଧିକା’’ତି।

ଏୱଂ ତେସଂ କଥେନ୍ତାନଞ୍ଞେୱ ନାଗପରିସା ପତ୍ୱା ତାପସସ୍ସ ପାଦେ ୱନ୍ଦିତ୍ୱା ଏକମନ୍ତଂ ନିସୀଦିଂସୁ। ସମୁଦ୍ଦଜାପି ପିତରଂ ୱନ୍ଦିତ୍ୱା ରୋଦିତ୍ୱା ନାଗପରିସାଯ ସଦ୍ଧିଂ ନାଗଭୱନମେୱ ଗତା। ସାଗରବ୍ରହ୍ମଦତ୍ତୋପି ତତ୍ଥେୱ କତିପାହଂ ୱସିତ୍ୱା ବାରାଣସିମେୱ ଗତୋ। ସମୁଦ୍ଦଜା ନାଗଭୱନେଯେୱ କାଲମକାସି। ବୋଧିସତ୍ତୋ ଯାୱଜୀୱଂ ସୀଲଂ ରକ୍ଖିତ୍ୱା ଉପୋସଥକମ୍ମଂ କତ୍ୱା ଆଯୁପରିଯୋସାନେ ସଦ୍ଧିଂ ପରିସାଯ ସଗ୍ଗପୁରଂ ପୂରେସି।

ସତ୍ଥା ଇମଂ ଧମ୍ମଦେସନଂ ଆହରିତ୍ୱା ‘‘ଏୱଂ ଉପାସକା ପୋରାଣକପଣ୍ଡିତା ଅନୁପ୍ପନ୍ନେପି ବୁଦ୍ଧେ ଏୱରୂପଂ ନାମ ସମ୍ପତ୍ତିଂ ପହାଯ ଉପୋସଥକମ୍ମଂ କରିଂସୁଯେୱା’’ତି ୱତ୍ୱା ଜାତକଂ ସମୋଧାନେସି। ଦେସନାପରିଯୋସାନେ ଉପାସକା ସୋତାପତ୍ତିଫଲେ ପତିଟ୍ଠହିଂସୁ। ତଦା ମାତାପିତରୋ ମହାରାଜକୁଲାନି ଅହେସୁଂ, ନେସାଦବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଦେୱଦତ୍ତୋ, ସୋମଦତ୍ତୋ ଆନନ୍ଦୋ, ଅଜମୁଖୀ ଉପ୍ପଲୱଣ୍ଣା, ସୁଦସ୍ସନୋ ସାରିପୁତ୍ତୋ, ସୁଭୋଗୋ ମୋଗ୍ଗଲ୍ଲାନୋ, କାଣାରିଟ୍ଠୋ ସୁନକ୍ଖତ୍ତୋ, ଭୂରିଦତ୍ତୋ ପନ ଅହମେୱ ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧୋ ଅହୋସିନ୍ତି।

ଭୂରିଦତ୍ତଜାତକୱଣ୍ଣନା ଛଟ୍ଠାନିଟ୍ଠିତା।

[୫୪୪] ୭। ଚନ୍ଦକୁମାରଜାତକୱଣ୍ଣନା

ରାଜାସିଲୁଦ୍ଦକମ୍ମୋତି ଇଦଂ ସତ୍ଥା ଗିଜ୍ଝକୂଟେ ୱିହରନ୍ତୋ ଦେୱଦତ୍ତଂ ଆରବ୍ଭ କଥେସି। ତସ୍ସ ୱତ୍ଥୁ ସଙ୍ଘଭେଦକକ୍ଖନ୍ଧକେ ଆଗତମେୱ। ତଂ ତସ୍ସ ପବ୍ବଜିତକାଲତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଯାୱ ବିମ୍ବିସାରରଞ୍ଞୋ ମରଣା ତଞ୍ଚାଗତନଯେନେୱ ୱେଦିତବ୍ବଂ। ତଂ ପନ ମାରାପେତ୍ୱା ଦେୱଦତ୍ତୋ ଅଜାତସତ୍ତୁଂ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ‘‘ମହାରାଜ, ତୱ ମନୋରଥୋ ମତ୍ଥକଂ ପତ୍ତୋ, ମମ ମନୋରଥୋ ତାୱ ନ ପାପୁଣାତୀ’’ତି ଆହ। ‘‘କୋ ପନ ତେ, ଭନ୍ତେ, ମନୋରଥୋ’’ତି? ‘‘ନନୁ ଦସବଲଂ ମାରେତ୍ୱା ବୁଦ୍ଧୋ ଭୱିସ୍ସାମୀ’’ତି। ‘‘ଅମ୍ହେହେତ୍ଥ କିଂ କାତବ୍ବ’’ନ୍ତି? ‘‘ମହାରାଜ, ଧନୁଗ୍ଗହେ ସନ୍ନିପାତାପେତୁଂ ୱଟ୍ଟତୀ’’ତି। ‘‘ସାଧୁ, ଭନ୍ତେ’’ତି ରାଜା ଅକ୍ଖଣୱେଧୀନଂ ଧନୁଗ୍ଗହାନଂ ପଞ୍ଚସତାନି ସନ୍ନିପାତାପେତ୍ୱା ତତୋ ଏକତିଂସ ଜନେ ଉଚ୍ଚିନିତ୍ୱା ଥେରସ୍ସ

ସନ୍ତିକଂ ପାହେସି। ସୋ ତେସଂ ଜେଟ୍ଠକଂ ଆମନ୍ତେତ୍ୱା ''ଆୱୁସୋ ସମଣୋ ଗୋତମୋ ଗିଜ୍ଝକୂଟେ ୱିହରତି, ଅସୁକସ୍ମିଂ ନାମ ଦିୱାଟ୍ଠାନେ ଚଙ୍କମତି। ଇଂ ତତ୍ଥ ଗନ୍ତ୍ୱା ତଂ ୱିସପୀତେନ ସଲ୍ଲେନ ୱିଜ୍ଝିତ୍ୱା ଜୀୱିତକ୍ଖଯଂ ପାପେତ୍ୱା ଅସୁକେନ ନାମ ମଗ୍ଗେନ ଏହୀ''ତି ୱତ୍ୱା ପେସେତ୍ୱା ତସ୍ମିଂ ମଗ୍ଗେ ଦ୍ୱେ ଧନୁଗ୍ଗହେ ଠପେସି ''ତୁମ୍ହାକଂ ଠିତମଗ୍ଗେନ ଏକୋ ପୁରିସୋ ଆଗମିସ୍ସତି, ତଂ ତୁମ୍ହେ ଜୀୱିତା ୱୋରୋପେତ୍ୱା ଅସୁକେନ ନାମ ମଗ୍ଗେନ ଏଥା''ତି, ତସ୍ମିଂ ମଗ୍ଗେ ଚତ୍ତାରୋ ପୁରିସେ ଠପେସି ''ତୁମ୍ହାକଂ ଠିତମଗ୍ଗେନ ଦ୍ୱେ ପୁରିସା ଆଗମିସ୍ସନ୍ତି, ତୁମ୍ହେ ତେ ଜୀୱିତା ୱୋରୋପେତ୍ୱା ଅସୁକେନ ନାମ ମଗ୍ଗେନ ଏଥା''ତି, ତସ୍ମିଂ ମଗ୍ଗେ ଅଟ୍ଠ ଜନେ ଠପେସି ''ତୁମ୍ହାକଂ ଠିତମଗ୍ଗେନ ଚତ୍ତାରୋ ପୁରିସୋ ଆଗମିସ୍ସନ୍ତି, ତୁମ୍ହେ ତେ ଜୀୱିତା ୱୋରୋପେତ୍ୱା ଅସୁକେନ ନାମ ମଗ୍ଗେନ ଏଥା''ତି, ତସ୍ମିଂ ମଗ୍ଗେ ସୋଳସ ପୁରିସେ ଠପେସି ''ତୁମ୍ହାକଂ ଠିତମଗ୍ଗେନ ଅଟ୍ଠ ପୁରିସା ଆଗମିସ୍ସନ୍ତି, ତୁମ୍ହେ ତେ ଜୀୱିତା ୱୋରୋପେତ୍ୱା ଅସୁକେନ ନାମ ମଗ୍ଗେନ ଏଥା''ତି।

କସ୍ମା ପନେସ ଏୱମକାସୀତି? ଅତ୍ତନୋ କମ୍ମସ୍ସ ପଟିଚ୍ଛାଦନତ୍ଥଂ। ଅଥ ସୋ ଜେଟ୍ଠକଧନୁଗ୍ଗହୋ ୱାମତୋ ଖଗ୍ଗଂ ଲଗ୍ଗେତ୍ୱା ପିଟ୍ଠିଯା ତୁଣୀରଂ ବନ୍ଧିତ୍ୱା ମେଣ୍ଡସିଙ୍ଗମହାଧନୁଂ ଗହେତ୍ୱା ତଥାଗତସ୍ସ ସନ୍ତିକଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ''ୱିଜ୍ଝିସ୍ସାମି ନ''ନ୍ତି ସଞ୍ଞାଯ ଧନୁଂ ଆରୋପେତ୍ୱା ସରଂ ସନ୍ନଯ୍ହିତ୍ୱା ଆକଡ୍ଢିତ୍ୱା ୱିସ୍ସଜ୍ଜେତୁଂ ନାସକ୍ଖି। ସୋ ସରଂ ଓରୋପେତୁମ୍ପି ଅସକ୍କୋନ୍ତୋ ଫାସୁକା ଭିଜ୍ଜନ୍ତିଯୋ ୱିଯ ମୁଖତୋ ଖେଳଏନ ପଗ୍ଘରନ୍ତେନ କିଲନ୍ତରୂପୋ ଅହୋସି, ସକଲସରୀରଂ ଥଦ୍ଧଂ ଜାତଂ, ଯନ୍ତେନ ପୀଳିତାକାରପତ୍ତଂ ୱିଯ ଅହୋସି। ସୋ ମରଣଭଯତଜ୍ଜିତୋ ଅଟ୍ଠାସି। ଅଥ ନଂ ସତ୍ଥା ଦିସ୍ୱା ମଧୁରସ୍ସରଂ ନିଚ୍ଛାରେତ୍ୱା ଏତଦୱୋଚ ''ମା ଭାଯି ଭୋ, ପୁରିସ, ଇତୋ ଏହୀ''ତି। ସୋ ତସ୍ମିଂ ଖଣେ ଆୱୁଧାନି ଛଡ୍ଡେତ୍ୱା ଭଗୱତୋ ପାଦେସୁ ସିରସା ନିପତିତ୍ୱା ''ଅଚ୍ଚଯୋ ମଂ, ଭନ୍ତେ, ଅଚ୍ଚଗମା ଯଥାବାଲଂ ଯଥାମୂଳ୍ହଂ ଯଥାଅକୁସଲଂ, ସ୍ୱାହଂ ତୁମ୍ହାକଂ ଗୁଣେ ଅଜାନନ୍ତୋ ଅନ୍ଧବାଲସ୍ସ ଦେୱଦତ୍ତସ୍ସ ୱଚନେନ ତୁମ୍ହେ ଜୀୱିତା ୱୋରୋପେତୁଂ ଆଗତୋମ୍ହି, ଖମଥ ମେ, ଭନ୍ତେ''ତି ଖମାପେତ୍ୱା ଏକମନ୍ତେ ନିସୀଦି। ଅଥ ନଂ ସତ୍ଥା ଧମ୍ମଂ ଦେସେନ୍ତୋ ସଚ୍ଚାନି ପକାସେତ୍ୱା ସୋତାପତ୍ତିଫଲେ ପତିଟ୍ଠାପେତ୍ୱା ''ଆୱୁସୋ, ଦେୱଦତ୍ତେନ ଆଚିକ୍ଖିତମଗ୍ଗଂ ଅପ୍ପଟିପଜ୍ଜିତ୍ୱା ଅଞ୍ଞେନ ମଗ୍ଗେନ ଯାହୀ''ତି ଉଯ୍ୟୋଜେସି। ଉଯ୍ୟୋଜେତ୍ୱା ଚ ପନ ଚଙ୍କମା ଓରୁଯ୍ହ ଅଞ୍ଞତରସ୍ମିଂ ରୁକ୍ଖମୂଲେ ନିସୀଦି।

ଅଥ ତସ୍ମିଂ ଧନୁଗ୍ଗହେ ଅନାଗଚ୍ଛନ୍ତେ ଇତରେ ଦ୍ୱେ ଜନା ''କିଂ ନୁ ଖୋ ସୋ ଚିରାଯତୀ''ତି ପଟିମଗ୍ଗେନ ଗଚ୍ଛନ୍ତା ଦସବଲଂ ଦିସ୍ୱା ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ୱନ୍ଦିତ୍ୱା ଏକମନ୍ତଂ ନିସୀଦିଂସୁ। ସତ୍ଥା ତେସମ୍ପି ଧମ୍ମଂ ଦେସେତ୍ୱା ସଚ୍ଚାନି ପକାସେତ୍ୱା ସୋତାପତ୍ତିଫଲେ ପତିଟ୍ଠାପେତ୍ୱା ''ଆୱୁସୋ, ଦେୱଦତ୍ତେନ କଥିତମଗ୍ଗଂ ଅପ୍ପଟିପଜ୍ଜିତ୍ୱା ଇମିନା ମଗ୍ଗେନ ଗଚ୍ଛଥା''ତି ଉଯ୍ୟୋଜେସି। ଇମିନା ଉପାଯେନ ଇତରେସୁପି ଆଗନ୍ତ୍ୱା ନିସିନ୍ନେସୁ ସୋତାପତ୍ତିଫଲେ ପତିଟ୍ଠାପେତ୍ୱା ଅଞ୍ଞେନ ମଗ୍ଗେନ ଉଯ୍ୟୋଜେସି। ଅଥ ସୋ ପଠମମାଗତୋ ଜେଟ୍ଠକଧନୁଗ୍ଗହୋ ଦେୱଦତ୍ତଂ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ''ଭନ୍ତେ, ଦେୱଦତ୍ତ ଅହଂ ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧଂ ଜୀୱିତା ୱୋରୋପେତୁଂ ନାସକ୍ଖିଂ, ମହିଦ୍ଧିକୋ ସୋ ଭଗୱା ମହାନୁଭାୱୋ''ତି ଆରୋଚେସି। ତେ ସବ୍ବେପି ''ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧଂ ନିସ୍ସାଯ ଅମ୍ହେହି ଜୀୱିତଂ ଲଦ୍ଧ''ନ୍ତି ସତ୍ଥୁ ସନ୍ତିକେ ପବ୍ବଜିତ୍ୱା ଅରହତ୍ତଂ ପାପୁଣିଂସୁ। ଅଯଂ ପୱତ୍ତି ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘେ ପାକଟା ଅହୋସି। ଭିକ୍ଖୂ ଧମ୍ମସଭାଯଂ କଥଂ ସମୁଟ୍ଠାପେସୁଂ ''ଆୱୁସୋ ଦେୱଦତ୍ତୋ କିର ଏକସ୍ମିଂ ତଥାଗତେ ୱେରଚିତ୍ତେନ ବହୂ ଜନେ ଜୀୱିତା ୱୋରୋପେତୁଂ ୱାଯାମମକାସି, ତେ ସବ୍ବେପି ସତ୍ଥାରଂ ନିସ୍ସାଯ ଜୀୱିତଂ ଲଭିଂସୂ''ତି। ସତ୍ଥା ଆଗନ୍ତ୍ୱା ''କାଯ ନୁତ୍ଥ, ଭିକ୍ଖୱେ, ଏତରହି କଥାଯ ସନ୍ନିସିନ୍ନା''ତି ପୁଚ୍ଛିତ୍ୱା ''ଇମାଯ ନାମା''ତି ୱୁତ୍ତେ ''ନ, ଭିକ୍ଖୱେ, ଇଦାନେୱ, ପୁବ୍ବେପି ଦେୱଦତ୍ତୋ ମଂ ଏକକଂ ନିସ୍ସାଯ ମଯି ୱେରଚିତ୍ତେନ ବହୂ ଜନେ ଜୀୱିତା ୱୋରୋପେତୁଂ ୱାଯାମଂ ଅକାସିୟେୱା''ତି ୱତ୍ୱା ତେହି ଯାଚିତୋ ଅତୀତଂ ଆହରି।

ଅତୀତେ ଅଯଂ ବାରାଣସୀ ପୁପ୍ଫୱତୀ ନାମ ଅହୋସି। ତତ୍ଥ ୱସୱତ୍ତିରଞ୍ଞୋ ପୁତ୍ତୋ ଏକରାଜା ନାମ ରଜ୍ଜଂ କାରେସି, ତସ୍ସ ପୁତ୍ତୋ ଚନ୍ଦକୁମାରୋ ନାମ ଓପରଜ୍ଜଂ କାରେସି। ଖଣ୍ଡହାଲୋ ନାମ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ପୁରୋହିତୋ ଅହୋସି। ସୋ ରଞ୍ଞୋ ଅତ୍ଥଞ୍ଚ ଧମ୍ମଞ୍ଚ ଅନୁସାସି। ତଂ କିର ରାଜା ''ପଣ୍ଡିତୋ''ତି ୱିନିଚ୍ଛଯେ ନିସୀଦାପେସି। ସୋ ଲଞ୍ଜୱିତ୍ତକୋ ହୁତ୍ୱା ଲଞ୍ଜଂ ଗହେତ୍ୱା ଅସାମିକେ ସାମିକେ କରୋତି, ସାମିକେ ଚ ଅସାମିକେ। ଅଥେକଦିୱସଂ ଏକୋ ଅଡ୍ଡପରାଜିତୋ ପୁରିସୋ ୱିନିଚ୍ଛଯଟ୍ଠାନା ଉପକ୍କୋସେନ୍ତୋ ନିକ୍ଖମିତ୍ୱା ରାଜୁପଟ୍ଠାନଂ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତଂ ଚନ୍ଦକୁମାରଂ ଦିସ୍ୱା ଧାୱିତ୍ୱା ତସ୍ସ ପାଦେସୁ ନିପତିତ୍ୱା ରୋଦି। ସୋ ''କିଂ, ଭୋ ପୁରିସ, ରୋଦସୀ''ତି ଆହ। ''ସାମି, ଖଣ୍ଡହାଲୋ ୱିନିଚ୍ଛଯେ ୱିଲୋପଂ ଖାଦତି, ଅହଂ ତେନ ଲଞ୍ଜଂ ଗହେତ୍ୱା ପରାଜଯଂ ପାପିତୋ''ତି। ଚନ୍ଦକୁମାରୋ ''ମା ଭାଯୀ''ତି ତଂ ଅସ୍ସାସେତ୍ୱା ୱିନିଚ୍ଛଯଂ ନେତ୍ୱା ସାମିକମେୱ ସାମିକଂ, ଅସାମିକମେୱ ଅସାମିକଂ ଅକାସି। ମହାଜନୋ ମହାସଦ୍ଦେନ ସାଧୁକାରମଦାସି। ରାଜା ତଂ ସୁତ୍ୱା ''କିଂସଦ୍ଦୋ ଏସୋ''ତି ପୁଚ୍ଛି। ''ଚନ୍ଦକୁମାରେନ କିର ଅଡ୍ଡୋ ସୁୱିନିଚ୍ଛିତୋ, ତତ୍ଥେସୋ ସାଧୁକାରସଦ୍ଦୋ''ତି। ତଂ ସୁତ୍ୱା ରାଜା ତୁସ୍ସି। କୁମାରୋ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ତଂ ୱନ୍ଦିତ୍ୱା ଏକମନ୍ତଂ ନିସୀଦି। ଅଥ ନଂ ରାଜା ''ତାତ, ଏକୋ କିର ତେ ଅଡ୍ଡୋ ୱିନିଚ୍ଛିତୋ''ତି ଆହ। ''ଆମ, ଦେୱା''ତି। ''ତେନ ହି, ତାତ, ଇତୋ ପଟ୍ଠାଯ ତ୍ୱମେୱ ୱିନିଚ୍ଛଯଂ ପଟ୍ଠପେହୀ''ତି ୱିନିଚ୍ଛଯଂ କୁମାରସ୍ସ ଅଦାସି।

ତତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଖଣ୍ଡହାଲସ୍ସ ଆଯୋ ପଚ୍ଛିଜ୍ଜି। ସୋ ତତୋ ପଟ୍ଠାଯ କୁମାରେ ଆଘାତଂ ବନ୍ଧିତ୍ୱା ଓକାସଂ ଗୱେସନ୍ତୋ ଅନ୍ତରାପେକ୍ଖୋ ୱିଚରି। ସୋ ପନ

ରାଜା ମନ୍ଦପଞ୍ଞୋ। ସୋ ଏକଦିୱସଂ ରତ୍ତିଭାଗେ ସୁପିତ୍ୱା ପଚ୍ଚୂସସମଯେ ସୁପିନନ୍ତେ ଅଲଙ୍କତଦ୍ୱାରକୋଟ୍ଠକଂ, ସତ୍ତରତନମଯପାକାରଂ, ସଟ୍ଠିଯୋଜନିକସୁୱଣ୍ଣମଯୱାଲୁକମହାୱୀଥିଂ, ଯୋଜନସହସ୍ସୁବ୍ବେଧୱେଜଯନ୍ତପାସାଦପଟିମଣ୍ଡିତଂ ନନ୍ଦନୱନାଦିୱନରାମଣେଯ୍ୟକନନ୍ଦାପୋକ୍ଖରଣିଆଦିପୋକ୍ଖରଣିରାମଣେଯ୍ୟକସମନ୍ନାଗତଂ ଆକିଣ୍ଣଦେୱଗଣଂ ତାୱତିଂସଭୱନଂ ଦିସ୍ୱା ପବୁଜ୍ଝିତ୍ୱା ତତ୍ଥ ଗନ୍ତୁକାମୋ ଚିନ୍ତେସି – ''ସ୍ୱେ ଆଚରିଯଖଣ୍ଡହାଲସ୍ସାଗମନୱେଲାଯ ଦେୱଲୋକଗାମିମଗ୍ଗଂ ପୁଚ୍ଛିତ୍ୱା ତେନ ଦେସିତମଗ୍ଗେନ ଦେୱଲୋକଂ ଗମିସ୍ସାମୀ''ତି ଖଣ୍ଡହାଲୋପି ପାତୋୱ ନ୍ହତ୍ୱା ଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ରାଜୁପଟ୍ଠାନଂ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ରାଜନିୱେସନଂ ପୱିସିତ୍ୱା ରଞ୍ଞୋ ସୁଖସେଯ୍ୟଂ ପୁଚ୍ଛି। ଅଥସ୍ସ ରାଜା ଆସନଂ ଦାପେତ୍ୱା ପଞ୍ହଂ ପୁଚ୍ଛି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୯୮୨।

''ରାଜାସି ଲୁଦ୍ଦକମ୍ମୋ, ଏକରାଜା ପୁପ୍ଫୱତୀଯା;

ସୋ ପୁଚ୍ଛି ବ୍ରହ୍ମବନ୍ଧୁଂ, ଖଣ୍ଡହାଲଂ ପୁରୋହିତଂ ମୂଳ୍ହଂ।

୯୮୩।

''ସଗ୍ଗାନ ମଗ୍ଗମାଚିକ୍ଖ, ତ୍ୱଂସି ବ୍ରାହ୍ମଣ ଧମ୍ମୱିନଯକୁସଲୋ;

ଯଥା ଇତୋ ୱଜନ୍ତି ସୁଗତିଂ, ନରା ପୁଞ୍ଞାନି କତ୍ୱାନା''ତି।

ତତ୍ଥ ରାଜାସୀତି ରାଜା ଆସି। ଲୁଦ୍ଦକମ୍ମୋତି କକ୍ଖଳଫରୁସକମ୍ମୋ। ସଗ୍ଗାନ ମଗ୍ଗନ୍ତି ସଗ୍ଗାନଂ ଗମନମଗ୍ଗଂ। ଧମ୍ମୱିନଯକୁସଲୋତି ସୁଚରିତଧମ୍ମେ ଚ ଆଚାରୱିନଯେ ଚ କୁସଲୋ। ଯଥାତି ଯଥା ନରା ପୁଞ୍ଞାନି କତ୍ୱା ଇତୋ ସୁଗତିଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତି, ତଂ ମେ ସୁଗତିମଗ୍ଗଂ ଆଚିକ୍ଖାହୀତି ପୁଚ୍ଛି।

ଇମଂ ପନ ପଞ୍ହଂ ସବ୍ବଞ୍ଞୁବୁଦ୍ଧଂ ୱା ତସ୍ସ ସାୱକେ ୱା ତେସଂ ଅଲାଭେନ ବୋଧିସତ୍ତଂ ୱା ପୁଚ୍ଛିତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ରାଜା ପନ ଯଥା ନାମ ସତ୍ତାହଂ ମଗ୍ଗମୂଳ୍ହୋ ପୁରିସୋ ଅଞ୍ଞଂ ମାସମତ୍ତଂ ମଗ୍ଗମୂଳ୍ହଂ ମଗ୍ଗଂ ପୁଚ୍ଛେଯ୍ୟ, ଏୱଂ ଖଣ୍ଡହାଲଂ ପୁଚ୍ଛି। ସୋ ଚିନ୍ତେସି ''ଅଯଂ ମେ ପଚ୍ଚାମିତ୍ତସ୍ସ ପିଟ୍ଠିଦସ୍ସନକାଲୋ, ଇଦାନି ଚନ୍ଦକୁମାରଂ ଜୀୱିତକ୍ଖଯଂ ପାପେତ୍ୱା ମମ ମନୋରଥଂ ପୂରେସ୍ସାମୀ''ତି। ଅଥ ରାଜାନଂ ଆମନ୍ତେତ୍ୱା ତତିଯଂ ଗାଥମାହ –

୯୮୪।

''ଅତିଦାନଂ ଦଦିତ୍ୱାନ, ଅୱଜ୍ଝେ ଦେୱ ଘାତେତ୍ୱା;

ଏୱଂ ୱଜନ୍ତି ସୁଗତିଂ, ନରା ପୁଞ୍ଞାନି କତ୍ୱାନା''ତି।

ତସ୍ସତ୍ଥୋ – ମହାରାଜ ସଗ୍ଗଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତା ନାମ ଅତିଦାନଂ ଦଦନ୍ତି, ଅୱଜ୍ଝେ ଘାତେନ୍ତି। ସଚେପି ସଗ୍ଗଂ ଗନ୍ତୁକାମୋସି, ତ୍ୱମ୍ପି ତଥେୱ କରୋହୀତି।

ଅଥ ନଂ ରାଜା ପଞ୍ହସ୍ସ ଅତ୍ଥଂ ପୁଚ୍ଛି –

୯୮୫।

''କିଂ ପନ ତଂ ଅତିଦାନଂ, କେ ଚ ଅୱଜ୍ଝା ଇମସ୍ମି ଲୋକସ୍ମିଂ;

ଏତଞ୍ଚ ଖୋ ନୋ ଅକ୍ଖାହି, ଯଜିସ୍ସାମି ଦଦାମି ଦାନାନୀ''ତି।

ସୋପିସ୍ସ ବ୍ୟାକାସି –

୯୮୬।

‘‘ପୁତ୍ତେହି ଦେୱ ଯଜିତଙ୍ଗ, ମହେସୀହି ନେଗମେହି ଚ;

ଉସଭେହି ଆଜାନିଯେହି ଚତୂହି, ସଦ୍ଦଚତୁକ୍କେନ ଦେୱ ଯଜିତଙ୍ଗ’’ନ୍ତି।

ରଞ୍ଜୋ ପଞ୍ହଂ ବ୍ୟାକରୋନ୍ତୋ ଚ ଦେୱଲୋକମଗ୍ଗଂ ପୁଟ୍ଠୋ ନିରଯମଗ୍ଗଂ ବ୍ୟାକାସି।

ତତ୍ଥ ପୁତ୍ତେହୀତି ଅତ୍ତନା ଜାତେହି ପିଯପୁତ୍ତେହି ଚେୱ ପିଯଧୀତାହି ଚ। ମହେସୀହୀତି ପିଯଭରିଯାହି। ନେଗମେହୀତି ସେଟ୍ଠୀହି। ଉସଭେହୀତି ସବ୍ବସେତେହି ଉସଭରାଜୂହି। ଆଜାନିଯେହୀତି ମଙ୍ଗଲଅସ୍ସେହି। ଚତୂହୀତି ଏତେହି ସବ୍ବେହେୱ ଅଞ୍ଜେହି ଚ ହତ୍ଥିଆଦୀହି ଚତୂହି ଚତୂହୀତି ଏୱଂ ସବ୍ବଚତୁକ୍କେନ, ଦେୱ, ଯଜିତବ୍ବଂ। ଏତେସଞ୍ହି ଖଗ୍ଗେନ ସୀସଂ ଛିନ୍ଦିତ୍ୱା ସୁୱଣ୍ଣପାତିଯା ଗଲଲୋହିତଂ ଗହେତ୍ୱା ଆୱାଟେ ପକ୍ଖିପିତ୍ୱା ଯଞ୍ଞସ୍ସ ଯଜନକରାଜାନୋ ସରୀରେନ ସହ ଦେୱଲୋକଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତି। ମହାରାଜ, ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣକପଣଦ୍ଧିକୱନିବ୍ବକଯାଚକାନଂ ଘାସଚ୍ଛାଦନାଦିସମ୍ପଦାନଂ ଦାନମେୱ ପୱତ୍ତତି। ଇମେ ପନ ପୁତ୍ତଧୀତାଦଯୋ ମାରେତ୍ୱା ତେସଂ ଗଲଲୋହିତେନ ଯଞ୍ଞସ୍ସ ଯଜନଂ ଅତିଦାନଂ ନାମାତି ରାଜାନଂ ସଞ୍ଞାପେସି।

ଇତି ସୋ ‘‘ସଚେ ଚନ୍ଦକୁମାରଂ ଏକଞ୍ଞେୱ ଗଣ୍ହିସ୍ସାମି, ୱେରଚିତ୍ତେନ କରଣଂ ମଞ୍ଞିସ୍ସନ୍ତୀ’’ତି ତଂ ମହାଜନସ୍ସ ଅନ୍ତରେ ପକ୍ଖିପି। ଇଦଂ ପନ ତେସଂ କଥେନ୍ତାନଂ କଥଂ ସୁତ୍ୱା ସବ୍ବେ ଅନ୍ତେପୁରଜନା ଭୀତତସିତା ସଂୱିଗ୍ଗମାନହଦଯା ଏକପ୍ପହାରେନେୱ ମହାରୱଂ ରୱିଂସୁ। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୯୮୭।

‘‘ତଂ ସୁତ୍ୱା ଅନ୍ତେପୁରେ, କୁମାରା ମହେସିଯୋ ଚ ହଞ୍ଞନ୍ତୁ;

ଏକୋ ଅହୋସି ନିଗ୍ଘୋସୋ, ଭିସ୍ମା ଅଚ୍ଚୁଗ୍ଗତୋ ସଦ୍ଦୋ’’ତି।

ତତ୍ଥ ତନ୍ତି ‘‘କୁମାରା ଚ ମହେସିଯୋ ଚ ହଞ୍ଞନ୍ତୂ’’ତି ତଂ ସଦ୍ଦଂ ସୁତ୍ୱା ଏକୋତି ସକଲରାଜନିୱେସନେ ଏକୋୱ ନିଗ୍ଘୋସୋ ଅହୋସି। ଭିସ୍ମାତି ଭଯାନକୋ। ଅଚ୍ଚୁଗ୍ଗତୋତି ଅତିଉଗ୍ଗତୋ ଅହୋସି, ସକଲରାଜକୁଲଂ ଯୁଗନ୍ତୱାତପ୍ପହଟଂ ୱିଯ ସାଲୱନଂ ଅହୋସି।

ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ରାଜାନଂ ଆହ – ‘‘କିଂ ପନ, ମହାରାଜ, ଯଞ୍ଞଂ ଯଜିତୁଂ ସକ୍କୋସି, ନ ସକ୍କୋସୀ’’ତି? ‘‘କିଂ କଥେସି, ଆଚରିଯ, ଯଞ୍ଞଂ ଯଜିତ୍ୱା ଦେୱଲୋକଂ ଗମିସ୍ସାମୀ’’ତି। ‘‘ମହାରାଜ, ଭୀରୁକା ଦୁବ୍ବଲଜ୍ଝାସଯା ଯଞ୍ଞଂ ଯଜିତୁଂ ସମତ୍ଥା ନାମ ନ ହୋନ୍ତି, ତୁମ୍ହେ ଇଧ ସବ୍ବେ ସନ୍ନିପାତେଥ, ଅହଂ ଯଞ୍ଞାୱାଟେ କମ୍ମଂ କରିସ୍ସାମୀ’’ତି ଅତ୍ତନୋ ପହୋନକଂ ବଲକାଯଂ ଗହେତ୍ୱା ନଗରା ନିକ୍ଖମ୍ମ ଯଞ୍ଞାୱାଟଂ ସମତଲଂ କାରେତ୍ୱା ୱତିଯା ପରିକ୍ଖିପି। କସ୍ମା? ଧମ୍ମିକୋ ହି ସମଣୋ ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ୱା ଆଗନ୍ତ୍ୱା ନିୱାରେଯ୍ୟାତି ଯଞ୍ଞାୱାଟେ ୱତିଯା ପରିକ୍ଖେପନଂ ନାମ ଚାରିତ୍ତନ୍ତି କତ୍ୱା ପୋରାଣକବ୍ରାହ୍ମଣେହି ଠପିତଂ। ରାଜାପି ପୁରିସେ ପକ୍କୋସାପେତ୍ୱା ‘‘ତାତା, ଅହଂ ଅତ୍ତନୋ ପୁତ୍ତଧୀତରୋ ଚ ଭରିଯାଯୋ ଚ ମାରେତ୍ୱା ଯଞ୍ଞଂ ଯଜିତ୍ୱା ଦେୱଲୋକଂ ଗମିସ୍ସାମି, ଗଚ୍ଛଥ ନେସଂ ଆଚିକ୍ଖିତ୍ୱା ସବ୍ବେ ଇଧାନେଥା’’ତି ପୁତ୍ତାନଂ ତାୱ ଆନଯନତ୍ଥାଯ ଆହ –

୯୮୮।

‘‘ଗଚ୍ଛଥ ୱଦେଥ କୁମାରେ, ଚନ୍ଦଂ ସୂରିଯଞ୍ଚ ଭଦ୍ଦସେନଞ୍ଚ;

ସୂରଞ୍ଚ ୱାମଗୋତ୍ତଞ୍ଚ, ପଚୁରା କିର ହୋଥ ଯଞ୍ଞତ୍ଥାଯା’’ତି।

ତତ୍ଥ ଗଚ୍ଛଥ ୱଦେଥ କୁମାରେତି ଚନ୍ଦକୁମାରୋ ଚ ସୂରିଯକୁମାରୋ ଚାତି ଦ୍ୱେ ଗୋତମିଦେୱିଯା ଅଗ୍ଗମହେସିଯା ପୁତ୍ତା, ଭଦ୍ଦସେନୋ ଚ ସୂରୋ ଚ ୱାମଗୋତ୍ତୋ ଚ ତେସଂ ୱେମାତିକଭାତରୋ। ପଚୁରା କିର ହୋଥାତି ଏକସ୍ମିଂ ଠାନେ ରାସୀ ହୋଥାତି ଆଚିକ୍ଖଥାତି ଅତ୍ଥୋ।

ତେ ପଠମଂ ଚନ୍ଦକୁମାରସ୍ସ ସନ୍ତିକଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଆହଂସୁ ‘‘କୁମାର, ତୁମ୍ହେ କିର ମାରେତ୍ୱା ତୁମ୍ହାକଂ ପିତା ଦେୱଲୋକଂ ଗନ୍ତୁକାମୋ, ତୁମ୍ହାକଂ ଗଣ୍ହନତ୍ଥାଯ ଅମ୍ହେ ପେସେସୀ’’ତି। ‘‘କସ୍ସ ୱଚନେନ ମଂ ଗଣ୍ହାପେସୀ’’ତି? ‘‘ଖଣ୍ଡହାଲସ୍ସ, ଦେୱା’’ତି। ‘‘କିଂ ସୋ ମଞ୍ଞେୱ ଗଣ୍ହାପେତି, ଉଦାହୁ ଅଞ୍ଞେପୀ’’ତି। ‘‘ରାଜପୁତ୍ତ, ଅଞ୍ଞେପି ଗଣ୍ହାପେତି, ସବ୍ବଚତୁକ୍କଂ କିର ଯଞ୍ଞଂ ଯଜିତୁକାମୋ’’ତି। ସୋ ଚିନ୍ତେସି ‘‘ତସ୍ସ ଅଞ୍ଞେହି ସଦ୍ଧିଂ ୱେରଂ

ନତ୍ଥି, ‘ୱିନିଚ୍ଛଯେ ୱିଲୋପଂ କାତୁଂ ନ ଲଭାମୀ’ତି ପନ ମଯି ଏକସ୍ମିଂ ୱେରଚିତ୍ତେନ ବହୂ ମାରାପେତି, ପିତରଂ ଦଟ୍ଠୁଂ ଲଭନ୍ତସ୍ସ ସବ୍ବେସଂ ତେସଂ ମୋଚାପନଂ ନାମ ମମ ଭାରୋ’’ତି। ଅଥ ନେ ରାଜପୁରିସେ ଆହ ‘‘ତେନ ହି ମେ ପିତୁ ୱଚନଂ କରୋଥା’’ତି। ତେ ତଂ ନେତ୍ୱା ରାଜଙ୍ଗଣେ ଏକମନ୍ତେ ଠପେତ୍ୱା ଇତରେପି ତଯୋ ଆମନ୍ତେତ୍ୱା ତସ୍ସେୱ ସନ୍ତିକେ କତ୍ୱା ରଜ୍ଜୋ ଆରୋଚଯିଂସୁ ‘‘ଆନୀତା ତେ, ଦେୱ, ପୁତ୍ତା’’ତି। ସୋ ତେସଂ ୱଚନଂ ସୁତ୍ୱା ‘‘ତାତା, ଇଦାନି ମେ ଧୀତରୋ ଆନେତ୍ୱା ତେସଞ୍ଞେୱ ଭାତିକାନଂ ସନ୍ତିକେ କରୋଥା’’ତି ଚତସ୍ସୋ ଧୀତରୋ ଆହରାପେତୁଂ ଇତରଂ ଗାଥମାହ –

୯୮୯।

‘‘କୁମାରିଯୋପି ୱଦେଥ, ଉପସେନଂ କୋକିଲଞ୍ଚ ମୁଦିତଞ୍ଚ;

ନନ୍ଦଞ୍ଚାପି କୁମାରିଂ, ପଚୁରା କିର ହୋଥ ଯଞ୍ଞତ୍ଥାଯା’’ତି।

ତେ ‘‘ଏୱଂ କରିସ୍ସାମା’’ତି ତାସଂ ସନ୍ତିକଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ତା ରୋଦମାନା ପରିଦେୱମାନା ଆନେତ୍ୱା ଭାତିକାନଞ୍ଞେୱ ସନ୍ତିକେ କରିଂସୁ। ତତୋ ରାଜା ଅତ୍ତନୋ ଭରିଯାନଂ ଗହଣତ୍ଥାଯ ଇତରଂ ଗାଥମାହ –

୯୯୦।

‘‘ୱିଜଯମ୍ପି ମଯ୍ହଂ ମହେସିଂ, ଏରାୱତିଂ କେସିନିଂସୁନନ୍ଦଞ୍ଚ;

ଲକ୍ଖଣୱରୂପପନ୍ନା, ପଚୁରା କିର ହୋଥ ଯଞ୍ଞତ୍ଥାଯା’’ତି।

ତତ୍ଥ ଲକ୍ଖଣୱରୂପପନ୍ନାତି ଉତ୍ତମେହି ଚତୁସଟ୍ଠିଯା ଇତ୍ଥିଲକ୍ଖଣେହି ଉପପନ୍ନା ଏତାପି ୱଦେଥାତି ଅତ୍ଥୋ।

ତେ ତାପି ପରିଦେୱମାନା ଆନେତ୍ୱା କୁମାରାନଂ ସନ୍ତିକେ କରିଂସୁ। ଅଥ ରାଜା ଚତ୍ତାରୋ ସେଟ୍ଠିନୋ ଗହଣତ୍ଥାଯ ଆଣାପେନ୍ତୋ ଇତରଂ ଗାଥମାହ –

୯୯୧।

‘‘ଗହପତଯୋ ଚ ୱଦେଥ, ପୁଣ୍ଣମୁଖଂ ଭଦ୍ଦିଯଂ ସିଙ୍ଗାଲଞ୍ଚ;

ୱଡ୍ଢଞ୍ଚାପି ଗହପତିଂ, ପଚୁରା କିର ହୋଥ ଯଞ୍ଞତ୍ଥାଯା’’ତି।

ରାଜପୁରିସା ଗନ୍ତ୍ୱା ତେପି ଆନଯିଂସୁ। ରଞ୍ଞୋ ପୁତ୍ତଦାରେ ଗଯ୍ହମାନେ ସକଲନଗରଂ ନ କିଞ୍ଚି ଅୱୋଚ। ସେଟ୍ଠିକୁଲାନି ପନ ମହାସମ୍ବନ୍ଧାନି, ତସ୍ମା ତେସଂ ଗହିତକାଲେ ସକଲନଗରଂ ସଙ୍ଖୁଭିତ୍ୱା ‘‘ରଞ୍ଞୋ ସେଟ୍ଠିନୋ ମାରେତ୍ୱା ଯଞ୍ଞଂ ଯଜିତୁଂ ନ ଦସ୍ସାମା’’ତି ସେଟ୍ଠିନୋ ପରିୱାରେତ୍ୱାୱ ତେସଂ ଞାତିୱଗ୍ଗେନ ସଦ୍ଧିଂ ରାଜକୁଲଂ ଅଗମି। ଅଥ ତେ ସେଟ୍ଠିନୋ ଞାତିଗଣପରିୱୁତା ରାଜାନଂ ୱନ୍ଦିତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ଜୀୱିତଂ ଯାଚିଂସୁ। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୯୯୨।

‘‘ତେ ତତ୍ଥ ଗହପତଯୋ, ଅୱୋଚିସୁଂ ସମାଗତା ପୁତ୍ତଦାରପରିକିଣ୍ଣା;

ସବ୍ବେୱ ସିଖିନୋ ଦେୱ କରୋହି, ଅଥ ୱା ନୋ ଦାସେ ସାୱେହୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ସବ୍ବେୱ ସିଖିନୋତି ସବ୍ବେ ଅମ୍ହେ ମତ୍ଥକେ ଚୂଳଅଂ ବନ୍ଧିତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ଚେଟକେ କରୋହି, ମଯଂ ତେ ଚେଟକକିଚ୍ଚଂ କରିସ୍ସାମ। ଅଥ ୱା ନୋ ଦାସେ ସାୱେହୀତି ଅଥ ୱା ନୋ ଅସଦ୍ଦହନ୍ତୋ ସବ୍ବସେନିଯୋ ସନ୍ନିପାତେତ୍ୱା ରାସିମଜ୍ଝେ ଅମ୍ହେ ଦାସେ ସାୱେହି, ମଯଂ ତେ ଦାସତ୍ତଂ ପଟିସ୍ସୁଣିସ୍ସାମାତି।

ତେ ଏୱଂ ଯାଚନ୍ତାପି ଜୀୱିତଂ ଲଦ୍ଧୁଂ ନାସକ୍ଖିଂସୁ। ରାଜପୁରିସା ସେସେ ପଟିକ୍କମାପେତ୍ୱା ତେ ଗହେତ୍ୱା କୁମାରାନଞ୍ଚେୱ ସନ୍ତିକେ ନିସୀଦାପେସୁଂ। ତତୋ ପନ ରାଜା ହତ୍ଥିଆଦୀନଂ ଗହଣତ୍ଥାଯ ଆଣାପେନ୍ତୋ ଆହ –

୯୯୩।

''ଅଭଯଙ୍କରମ୍ପି ମେ ହତ୍ଥିଂ, ନାଳାଗିରିଂ ଅଚ୍ଚୁଗ୍ଗତଂ ୱରୁଣଦନ୍ତଂ;

ଆନେଥ ଖୋ ନେ ଖିପ୍ପଂ, ଯଞ୍ଞତ୍ଥାଯ ଭୱିସ୍ସନ୍ତି।

୯୯୪।

''ଅସ୍ସରତନମ୍ପି କେସିଂ, ସୁରାମୁଖଂ ପୁଣ୍ଣକଂ ୱିନତକଞ୍ଚ;

ଆନେଥ ଖୋ ନେ ଖିପ୍ପଂ, ଯଞ୍ଞତ୍ଥାଯ ଭୱିସ୍ସନ୍ତି।

୯୯୫।

''ଉସଭମ୍ପି ଯୂଥପତିଂ ଅନୋଜଂ, ନିସଭଂ ଗୱମ୍ପତିଂ ତେପି ମୟ୍ହଂ ଆନେଥ;

ସମୂହ କରୋନ୍ତୁ ସବ୍ବଂ, ଯଜିସ୍ସାମି ଦଦାମି ଦାନାନି।

୯୯୬।

''ସବ୍ବଂ ପଟିଯାଦେଥ, ଯଞ୍ଞଂ ପନ ଉଗ୍ଗତମ୍ହି ସୂରିଯମ୍ହି;

ଆଣାପେଥ ଚ କୁମାରେ, ଅଭିରମନ୍ତୁ ଇମଂ ରତ୍ତିଂ।

୯୯୭।

''ସବ୍ବଂ ଉପଟ୍ଠପେଥ, ଯଞ୍ଞଂ ପନ ଉଗ୍ଗତମ୍ହି ସୂରିଯମ୍ହି;

ୱଦେଥ ଦାନି କୁମାରେ, ଅଜ୍ଜ ଖୋ ପଚ୍ଛିମା ରତ୍ତୀ''ତି।

ତତ୍ଥ ସମୂହ କରୋନ୍ତୁ ସବ୍ବନ୍ତି ନ କେୱଲଂ ଏତ୍ତକମେୱ, ଅୱସେସମ୍ପି ଚତୁପ୍ପଦଗଣଞ୍ଚେୱ ପକ୍ଖିଗଣଞ୍ଚ ସବ୍ବଂ ଚତୁକ୍କଂ କତ୍ୱା ରାସିଂ କରୋନ୍ତୁ, ସବ୍ବଚତୁକ୍କଂ ଯଞ୍ଞଂ ଯଜିସ୍ସାମି, ଯାଚକବ୍ରାହ୍ମଣାନଞ୍ଚ ଦାନଂ ଦସ୍ସାମୀତି। ସବ୍ବଂ ପଟିଯାଦେଥାତି ଏୱଂ ମଯା ୱୁତ୍ତଂ ଅନୱସେସଂ ଉପଟ୍ଠପେଥ। ଉଗ୍ଗତମ୍ହୀତି ଅହଂ ପନ ଯଞ୍ଞଂ ଉଗ୍ଗତେ ସୂରିଯେ ସ୍ୱେ ପାତୋୱ ଯଜିସ୍ସାମି। ସବ୍ବଂ ଉପଟ୍ଠପେଥାତି ସେସମ୍ପି ସବ୍ବଂ ଯଞ୍ଞୋପକରଣଂ ଉପଟ୍ଠପେଥାତି।

ରଞ୍ଞୋ ପନ ମାତାପିତରୋ ଧରନ୍ତିଯେୱ। ଅଥସ୍ସ ଅମଚ୍ଚା ଗନ୍ତ୍ୱା ମାତୁଯା ଆରୋଚେସୁଂ ''ଅଯ୍ୟେ, ପୁତ୍ତୋ ୱୋ ପୁତ୍ତଦାରଂ ମାରେତ୍ୱା ଯଞ୍ଞଂ ଯଜିତୁକାମୋ''ତି। ସା ''କିଂ କଥେଥ, ତାତା''ତି ହତ୍ଥେନ ହଦଯଂ ପହରିତ୍ୱା ରୋଦମାନା ଆଗନ୍ତ୍ୱା ''ସଚ୍ଚଂ କିର ଏୱରୂପୋ ତେ ଯଞ୍ଞୋ ଭୱିସ୍ସତୀ''ତି ପୁଚ୍ଛି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୯୯୮।

''ତଂତଂ ମାତା ଅୱଚ, ରୋଦନ୍ତୀ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ୱିମାନତୋ;

ଯଞ୍ଞୋ କିର ତେ ପୁତ୍ତ, ଭଓିସ୍ସତି ଚତୂହି ପୁତ୍ତେହୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ତଂତନ୍ତି ତଂ ଏତଂ ରାଜାନଂ। ୱିମାନତୋତି ଅତ୍ତନୋ ୱସନଟ୍ଠାନତୋ।

ରାଜା ଆହ –

୯୯୯।

‘‘ସବ୍ବେପି ମଯ୍ହଂ ପୁତ୍ତା ଚତ୍ତା, ଚନ୍ଦସ୍ମିଂ ହଞ୍ଞମାନସ୍ମିଂ;

ପୁତ୍ତେହି ଯଞ୍ଞଂ ଯଜିତ୍ୱାନ, ସୁଗତିଂ ସଗ୍ଗଂ ଗମିସ୍ସାମୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଚତ୍ତାତି ଚନ୍ଦକୁମାରେ ହଞ୍ଞମାନେଯେୱ ସବ୍ବେପି ଯଞ୍ଞତ୍ଥାଯ ମଯା ପରିଚ୍ଚତ୍ତା।

ଅଥ ନଂ ମାତା ଆହ –

୧୦୦୦।

‘‘ମା ତଂ ପୁତ୍ତ ସଦ୍ଦହେସି, ସୁଗତି କିର ହୋତି ପୁତ୍ତଯଞ୍ଞେନ;

ନିରଯାନେସୋ ମଗ୍ଗୋ, ନେସୋ ମଗ୍ଗୋ ହି ସଗ୍ଗାନଂ।

୧୦୦୧।

‘‘ଦାନାନି ଦେହି କୋଣ୍ଡଞ୍ଞ, ଅହିଂସା ସବ୍ବଭୂତଭବ୍ୟାନଂ;

ଏସ ମଗ୍ଗୋ ସୁଗତିଯା, ନ ଚ ମଗ୍ଗୋ ପୁତ୍ତଯଞ୍ଞେନା’’ତି।

ତତ୍ଥ ନିରଯାନେସୋତି ନିରସ୍ସାଦଟ୍ଠେନ ନିରଯାନଂ ଚତୁନ୍ନଂ ଅପାଯାନଂ ଏସ ମଗ୍ଗୋ। କୋଣ୍ଡଞ୍ଞାତି ରାଜାନଂ ଗୋତ୍ତେନାଲପତି। ଭୂତଭବ୍ୟାନନ୍ତି ଭୂତାନଞ୍ଚ ଭଓିତବ୍ବସତ୍ତାନଞ୍ଚ। ପୁତ୍ତଯଞ୍ଞେନାତି ଏୱରୂପେନ ପୁତ୍ତଧୀତରୋ ମାରେତ୍ୱା ଯଜକଯଞ୍ଞେନ ସଗ୍ଗମଗ୍ଗୋ ନାମ ନତ୍ଥୀତି।

ରାଜା ଆହ –

୧୦୦୨।

‘‘ଆଚରିଯାନଂ ୱଚନା, ଘାତେସ୍ସଂ ଚନ୍ଦଞ୍ଚ ସୂରିଯଞ୍ଚ;

ପୁତ୍ତେହି ଯଞ୍ଞଂ ଯଜିତ୍ୱାନ ଦୁଚ୍ଚଜେହି, ସୁଗତିଂ ସଗ୍ଗଂ ଗମିସ୍ସାମୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଆଚରିଯାନଂ ୱଚନନ୍ତି ଅମ୍ମ, ନେସା ମମ ଅତ୍ତନୋ ମତି, ଆଚାରସିକ୍ଖାପନକସ୍ସ ପନ ମେ ଖଣ୍ଡହାଲାଚରିଯସ୍ସ ଏତଂ ୱଚନଂ, ଏସା ଅନୁସିଟ୍ଠି। ତସ୍ମା ଅହଂ ଏତେ ଘାତେସ୍ସଂ, ଦୁଚ୍ଚଜେହି ପୁତ୍ତେହି ଯଞ୍ଞଂ ଯଜିତ୍ୱା ସଗ୍ଗଂ ଗମିସ୍ସାମୀତି।

ଅଥସ୍ସ ମାତା ଅତ୍ତନୋ ୱଚନଂ ଗାହାପେତୁଂ ଅସକ୍କୋନ୍ତୀ ଅପଗତା। ପିତା ତଂ ପୱତ୍ତିଂ ପୁଚ୍ଛି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୦୦୩।

‘‘ତଂତଂ ପିତାପି ଅୱଚ, ୱସୱତ୍ତୀ ଓରସଂ ସକଂ ପୁତ୍ତଂ;

ଯଞ୍ଞୋ କିର ତେ ପୁତ୍ତ, ଭୱିସ୍ସତି ଚତୂହି ପୁତ୍ତେହୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ୱସୱତ୍ତୀତି ତସ୍ସ ନାମଂ।

ରାଜା ଆହ –

୧୦୦୪।

‘‘ସବ୍ବେପି ମୟ୍ହଂ ପୁତ୍ତା ଚତ୍ତା, ଚନ୍ଦସ୍ମିଂ ହଞ୍ଞମାନସ୍ମିଂ;

ପୁତ୍ତେହି ଯଞ୍ଞଂ ଯଜିତ୍ୱାନ, ସୁଗତିଂ ସଗ୍ଗଂ ଗମିସ୍ସାମୀ’’ତି।

ଅଥ ନଂ ପିତା ଆହ –

୧୦୦୫।

‘‘ମା ତଂ ପୁତ୍ତ ସଦ୍ଦହେସି, ସୁଗତି କିର ହୋତି ପୁତ୍ତଯଞ୍ଞେନ;

ନିରଯାନେସୋ ମଗ୍ଗୋ, ନେସୋ ମଗ୍ଗୋ ହି ସଗ୍ଗାନଂ।

୧୦୦୬।

‘‘ଦାନାନି ଦେହି କୋଣ୍ଡଞ୍ଞ, ଅହିଂସା ସବ୍ବଭୂତଭବ୍ୟାନଂ;

ଏସ ମଗ୍ଗୋ ସୁଗତିଯା, ନ ଚ ମଗ୍ଗୋ ପୁତ୍ତଯଞ୍ଞେନା’’ତି।

ରାଜା ଆହ –

୧୦୦୭।

‘‘ଆଚରିଯାନଂ ୱଚନା, ଘାତେସ୍ସଂ ଚନ୍ଦଞ୍ଚ ସୂରିଯଞ୍ଚ;

ପୁତ୍ତେହି ଯଞ୍ଞଂ ଯଜିତ୍ୱାନ ଦୁଚ୍ଚଜେହି, ସୁଗତିଂ ସଗ୍ଗଂ ଗମିସ୍ସାମୀ’’ତି।

ଅଥ ନଂ ପିତା ଆହ –

୧୦୦୮।

‘‘ଦାନାନି ଦେହି କୋଣ୍ଡଞ୍ଞ, ଅହିଂସା ସବ୍ବଭୂତଭବ୍ୟାନଂ;

ପୁତ୍ତପରିୱୁତୋ ତୁୱଂ, ରଟ୍ଠଂ ଜନପଦଞ୍ଚ ପାଲେହୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ପୁତ୍ତପରିୱୁତୋତି ପୁତ୍ତେହି ପରିୱୁତୋ। ରଟ୍ଠଂ ଜନପଦଞ୍ଚାତି ସକଲକାସିରଟ୍ଠଞ୍ଚ ତସ୍ସେୱ ତଂ ତଂ କୋଟ୍ଠାସଭୂତଂ ଜନପଦଞ୍ଚ।

ସୋପି ତଂ ଅତ୍ତନୋ ୱଚନଂ ଗାହାପେତୁଂ ନାସକ୍ଖି। ତତୋ ଚନ୍ଦକୁମାରୋ ଚିନ୍ତେସି ‘‘ଇମସ୍ସ ଏତ୍ତକସ୍ସ ଜନସ୍ସ ଦୁକ୍ଖଂ ମଂ ଏକଂ ନିସ୍ସାଯ ଉପ୍ପନ୍ନଂ, ମମ ପିତରଂ ଯାଚିତ୍ୱା ଏତ୍ତକଂ ଜନଂ ମରଣଦୁକ୍ଖତୋ ମୋଚେସ୍ସାମୀ’’ତି। ସୋ ପିତରା ସଦ୍ଧିଂ ସଲ୍ଲପନ୍ତୋ ଆହ –

୧୦୦୯।

‘‘ମା ନୋ ଦେଵ ଅଵଧି, ଦାସେ ନୋ ଦେହି ଖଣ୍ଡହାଲସ୍ସ;

ଅପି ନିଗଳଅବନ୍ଧକାପି, ହତ୍ଥୀ ଅସ୍ସେ ଚ ପାଲେମ।

୧୦୧୦।

‘‘ମା ନୋ ଦେଵ ଅଵଧି, ଦାସେ ନୋ ଦେହି ଖଣ୍ଡହାଲସ୍ସ;

ଅପି ନିଗଳଅବନ୍ଧକାପି, ହତ୍ଥିଛକଣାନି ଉଜ୍ଝେମ।

୧୦୧୧।

‘‘ମା ନୋ ଦେଵ ଅଵଧି, ଦାସେ ନୋ ଦେହି ଖଣ୍ଡହାଲସ୍ସ;

ଅପି ନିଗଳଅବନ୍ଧକାପି, ଅସ୍ସଛକଣାନି ଉଜ୍ଝେମ।

୧୦୧୨।

‘‘ମା ନୋ ଦେଵ ଅଵଧି, ଦାସେ ନୋ ଦେହି ଖଣ୍ଡହାଲସ୍ସ;

ଯସ୍ସ ହୋନ୍ତି ତଵ କାମା, ଅପି ରଟ୍ଠା ପବ୍ବାଜିତା;

ଭିକ୍ଖାଚରିଯଂ ଚରିସ୍ସାମା’’ତି।

ତତ୍ଥ ଅପି ନିଗଳଅବନ୍ଧକାପୀତି ଅପି ନାମ ମଯଂ ମହାନିଗଳଏହି ବନ୍ଧକାପି ହୁତ୍ଵା। ଯସ୍ସ ହୋନ୍ତି ତଵ କାମାତି ସଚେପି ଖଣ୍ଡହାଲସ୍ସ ଦାତୁକାମୋସି, ତସ୍ସ ନୋ ଦାସେ କତ୍ଵା ଦେହି, କରିସ୍ସାମସ୍ସ ଦାସକମ୍ମନ୍ତି ଵଦତି। ଅପି ରଟ୍ଠାତି ସଚେ ଅମ୍ହାକଂ କୋଚି ଦୋସୋ ଅତ୍ଥି, ରଟ୍ଠା ନୋ ପବ୍ବାଜେହି। ଅପି ନାମ ରଟ୍ଠା ପବ୍ବାଜିତାପି କପଣା ଵିଯ କପାଲଂ ଗହେତ୍ଵା ଭିକ୍ଖାଚରିଯଂ ଚରିସ୍ସାମ, ମା ନୋ ଅଵଧି, ଦେହି ନୋ ଜୀଵିତନ୍ତି ଵିଲପି।

ତସ୍ସ ତଂ ନାନପ୍ପକାରଂ ଵିଲାପଂ ସୁତ୍ଵା ରାଜା ହଦଯଫଲିତପ୍ପତ୍ତୋ ଵିଯ ଅସ୍ସୁପୁଣ୍ଣେହି ନେତ୍ତେହି ରୋଦମାନୋ ‘‘ନ ମେ କୋଚି ପୁତ୍ତେ ମାରେତୁଂ ଲଚ୍ଛତି, ନ ମମତ୍ଥୋ ଦେଵଲୋକେନା’’ତି ସବ୍ବେ ତେ ମୋଚେତୁଂ ଆହ –

୧୦୧୩।

‘‘ଦୁକ୍ଖଂ ଖୋ ମେ ଜନଯଥ, ଵିଲପନ୍ତା ଜୀଵିତସ୍ସ କାମା ହି;

ମୁଞ୍ଚେଥ ଦାନି କୁମାରେ, ଅଲମ୍ପି ମେ ହୋତୁ ପୁତ୍ତଯଞ୍ଞେନା’’ତି।

ତଂ ରଞ୍ଞୋ କଥଂ ସୁତ୍ଵା ରାଜପୁତ୍ତେ ଆଦିଂ କତ୍ଵା ସବ୍ବଂ ତଂ ପକ୍ଖିପରିଯୋସାନଂ ପାଣଗଣଂ ଵିସ୍ସଜ୍ଜେସୁଂ। ଖଣ୍ଡହାଲୋପି ଯଞ୍ଞାଵାଟେ କମ୍ମଂ ସଂଵିଦହତି। ଅଥ ନଂ ଏକୋ ପୁରିସୋ ‘‘ଅରେ ଦୁଟ୍ଠ, ଖଣ୍ଡହାଲ, ରଞ୍ଞା ପୁତ୍ତା ଵିସ୍ସଜ୍ଜିତା, ତ୍ଵଂ ଅତ୍ତନୋ ପୁତ୍ତେ ମାରେତ୍ଵା ତେସଂ ଗଲଲୋହିତେନ ଯଞ୍ଞଂ ଯଜସ୍ସୂ’’ତି ଆହ। ସୋ ‘‘କିଂ ନାମ ରଞ୍ଞା କତ’’ନ୍ତି କପ୍ପୁଟ୍ଠାନଗ୍ଗି ଵିଯ ଅଵତ୍ଥରନ୍ତୋ ଉଟ୍ଠାଯ ତୁରିତୋ ଧାଵିତ୍ଵା ଆହ –

୧୦୧୪।

‘‘ପୁବ୍ବେଵ ଖୋସି ମେ ଵୁତ୍ତୋ, ଦୁକ୍କରଂ ଦୁରଭିସମ୍ଭଵଞ୍ଚେତଂ;

ଅଥ ନୋ ଉପକ୍ଖଟସ୍ସ ଯଞ୍ଞସ୍ସ, କସ୍ମା କରୋସି ଵିକ୍ଖେପଂ।

୧୦୧୫।

‘‘ସବ୍ବେ ଵଜନ୍ତି ସୁଗତିଂ, ଯେ ଯଜନ୍ତି ଯେପି ଯାଜେନ୍ତି;

ଯେ ଚାପି ଅନୁମୋଦନ୍ତି, ଯଜନ୍ତାନଂ ଏଦିସଂ ମହାଯଞ୍ଞ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ପୁବ୍ବେଵାତି ମଯା ତ୍ଵଂ ପୁବ୍ବେଵ ଵୁତ୍ତୋ ‘‘ନ ତୁମ୍ହାଦିସେନ ଭୀରୁକଜାତିକେନ ସକ୍କା ଯଞ୍ଞଂ ଯଜିତୁଂ, ଯଞ୍ଞଯଜନଂ ନାମେତଂ ଦୁକ୍କରଂ ଦୁରଭିସମ୍ଭଵ’’ନ୍ତି, ଅଥ ନୋ ଇଦାନି ଉପକ୍ଖଟସ୍ସ ପଟିଯତ୍ତସ୍ସ ଯଞ୍ଞସ୍ସ ଵିକ୍ଖେପଂ କରୋସି। ‘‘ଵିକ୍ଖମ୍ଭ’’ନ୍ତିପି ପାଠୋ, ପଟିସେଧନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ମହାରାଜ, କସ୍ମା ଏଵଂ କରୋସି। ଯତ୍ତକା ହି ଯଞ୍ଞଂ ଯଜନ୍ତି ଵା ଯାଜେନ୍ତି ଵା ଅନୁମୋଦନ୍ତି ଵା, ସବ୍ବେ ସୁଗତିମେଵ ଵଜନ୍ତୀତି ଦସ୍ସେତି।

ସୋ ଅନ୍ଧବାଲୋ ରାଜା ତସ୍ସ କୋଧଵସିକସ୍ସ କଥଂ ଗହେତ୍ଵା ଧମ୍ମସଞ୍ଞୀ ହୁତ୍ଵା ପୁନ ପୁତ୍ତେ ଗଣ୍ହାପେସି। ତତୋ ଚନ୍ଦକୁମାରୋ ପିତରଂ ଅନୁବୋଧଯମାନୋ ଆହ –

୧୦୧୬।

‘‘ଅଥ କିସ୍ସ ଜନୋ ପୁବ୍ବେ, ସୋତ୍ଥାନଂ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ଅଵାଚେସି;

ଅଥ ନୋ ଅକାରଣସ୍ମା, ଯଞ୍ଞତ୍ଥାଯ ଦେଵ ଘାତେସି।

୧୦୧୭।

‘‘ପୁବ୍ବେଵ ନୋ ଦହରକାଲେ, ନ ହନେସି ନ ଘାତେସି;

ଦହରମ୍ହା ଯୋବ୍ବନଂ ପତ୍ତା, ଅଦୂସକା ତାତ ହଞ୍ଞାମ।

୧୦୧୮।

‘‘ହତ୍ଥିଗତେ ଅସ୍ସଗତେ, ସନ୍ନଦ୍ଧେ ପସ୍ସ ନୋ ମହାରାଜ;

ଯୁଦ୍ଧେ ଵା ଯୁଜ୍ଝମାନେ ଵା, ନ ହି ମାଦିସା ସୂରା ହୋନ୍ତି ଯଞ୍ଞତ୍ଥାଯ।

୧୦୧୯।

‘‘ପଚ୍ଚନ୍ତେ ଵାପି କୁପିତେ, ଅଟଵୀସୁ ଵା ମାଦିସେ ନିଯୋଜେନ୍ତି;

ଅଥ ନୋ ଅକାରଣସ୍ମା, ଅଭୂମିଯଂ ତାତ ହଞ୍ଞାମ।

୧୦୨୦।

‘‘ଯାପି ହି ତା ସକୁଣିଯୋ, ଵସନ୍ତି ତିଣଘରାନି କତ୍ଵାନ;

ତାସମ୍ପି ପିଯା ପୁତ୍ତା, ଅଥ ନୋ ତ୍ଵଂ ଦେଵ ଘାତେସି।

୧୦୨୧।

‘‘ମା ତସ୍ସ ସଦ୍ଦହେସି, ନ ମଂ ଖଣ୍ଡହାଲୋ ଘାତେୟ୍ୟ;

ମମଞ୍ହି ସୋ ଘାତେତ୍ୱାନ, ଅନନ୍ତରା ତମ୍ପି ଦେୱ ଘାତେୟ୍ୟ।

୧୦୨୨।

‘‘ଗାମୱରଂ ନିଗମୱରଂ ଦଦନ୍ତି, ଭୋଗମ୍ପିସ୍ସ ମହାରାଜ;

ଅଥଗ୍ଗପିଣ୍ଡିକାପି, କୁଲେ କୁଲେ ହେତେ ଭୁଞ୍ଜନ୍ତି।

୧୦୨୩।

‘‘ତେସମ୍ପି ତାଦିସାନଂ, ଇଚ୍ଛନ୍ତି ଦୁବ୍ଭିତୁଂ ମହାରାଜ;

ଯେଭୁୟ୍ୟେନ ଏତେ, ଅକତଞ୍ଞୁନୋ ବ୍ରାହ୍ମଣା ଦେୱ।

୧୦୨୪।

‘‘ମା ନୋ ଦେୱ ଅୱଧି, ଦାସେ ନୋ ଦେହି ଖଣ୍ଡହାଲସ୍ସ;

ଅପି ନିଗଳଅବନ୍ଧକାପି, ହତ୍ଥୀ ଅସ୍ସେ ଚ ପାଲେମ।

୧୦୨୫।

‘‘ମା ନୋ ଦେୱ ଅୱଧି, ଦାସେ ନୋ ଦେହି ଖଣ୍ଡହାଲସ୍ସ;

ଅପି ନିଗଳଅବନ୍ଧକାପି, ହତ୍ଥିଛକଣାନି ଉଜ୍ଝେମ।

୧୦୨୬।

‘‘ମା ନୋ ଦେୱ ଅୱଧି, ଦାସେ ନୋ ଦେହି ଖଣ୍ଡହାଲସ୍ସ;

ଅପି ନିଗଳଅବନ୍ଧକାପି, ଅସ୍ସଛକଣାନି ଉଜ୍ଝେମ।

୧୦୨୭।

‘‘ମା ନୋ ଦେୱ ଅୱଧି, ଦାସେ ନୋ ଦେହି ଖଣ୍ଡହାଲସ୍ସ;

ଯସ୍ସ ହୋନ୍ତି ତୱ କାମା, ଅପି ରଟ୍ଠା ପବ୍ବାଜିତା;

ଭିକ୍ଖାଚରିଯଂ ଚରିସ୍ସାମା’’ତି।

ତତ୍ଥ ପୁବ୍ବେତି ତାତ, ଯଦି ଅହଂ ମାରେତବ୍ବୋ, ଅଥ କସ୍ମା ଅମ୍ହାକଂ ଞାତିଜନୋ ପୁବ୍ବେ ମମ ଜାତକାଲେ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ସୋତ୍ଥାନଂ ଅୱାଚେସି। ତଦା କିର ଖଣ୍ଡହାଲୋୱ ମମ ଲକ୍ଖଣାନି ଉପଧାରେତ୍ୱା ‘‘ଇମସ୍ସ କୁମାରସ୍ସ ନ କୋଚି ଅନ୍ତରାଯୋ ଭୱିସ୍ସତି, ତୁମ୍ହାକଂ ଅଚ୍ଚଯେନ ରଜ୍ଜଂ କାରେସ୍ସତୀ’’ତି ଆହ। ଇଚ୍ଚସ୍ସ ପୁରିମେନ ପଚ୍ଛିମଂ ନ ସମେତି, ମୁସାୱାଦୀ ଏସ। ଅଥ ନୋ ଏତସ୍ସ ୱଚନଂ ଗହେତ୍ୱା ଅକାରଣସ୍ମା ନିକ୍କାରଣାଯେୱ ଯଞ୍ଞତ୍ଥାଯ, ଦେୱ,

ଘାତେସି। ମା ଅମ୍ହେ ଘାତେସି। ଅଯଞ୍ହି ମଯି ଏକସ୍ମିଂ ୱେରେନ ମହାଜନଂ ମାରେତୁକାମୋ, ସାଧୁକଂ ସଲ୍ଲକ୍ଖେହି ନରିନ୍ଦାତି। ପୁବ୍ବେୱ ନୋତି ମହାରାଜ, ସଚେପି ଅମ୍ହେ ମାରେତୁକାମୋ, ପୁବ୍ବେୱ ନୋ କସ୍ମା ସଯଂ ୱା ନ ହନେସି, ଅଞ୍ଞେହି ୱା ନ ଘାତାପେସି। ଇଦାନି ପନ ମଯଂ ଦହରମ୍ହା ତରୁଣା, ପଠମୱଯେ ଠିତା ପୁତ୍ତଧୀତାହି ୱଡ୍ଢାମ, ଏୱଂଭୂତା ତୱ ଅଦୂସକାୱ କିଂକାରଣା ହଞ୍ଞାମାତି?

ପସ୍ସ ନୋତି ଅମ୍ହେୱ ଚତ୍ତାରୋ ଭାତିକେ ପସ୍ସ। ଯୁଜ୍ଝମାନେତି ପଚ୍ଚତ୍ଥିକାନଂ ନଗରଂ ପରିୱାରେତ୍ୱା ଠିତକାଲେ ଅମ୍ହାଦିସେ ପୁତ୍ତେ ତେହି ସଦ୍ଧିଂ ଯୁଜ୍ଝମାନେ ପସ୍ସ। ଅପୁତ୍ତକା ହି ରାଜାନୋ ଅନାଥା ନାମ ହୋନ୍ତି। ମାଦିସାତି ଅମ୍ହାଦିସା ସୂରା ବଲୱନ୍ତୋ ନ ଯଞ୍ଞତ୍ଥାଯ ମାରେତବ୍ବା ହୋନ୍ତି। ନିଯୋଜେନ୍ତୀତି ତେସଂ ପଚ୍ଚାମିତ୍ତାନଂ ଗଣ୍ହନତ୍ଥାଯ ପଯୋଜେନ୍ତି। ଅଥ ନୋତି ଅଥ ଅମ୍ହେ ଅକାରଣସ୍ମା ଅକାରଣେନ ଅଭୂମିଯଂ ଅନୋକାସେଯେୱ କସ୍ମା, ତାତ, ହଞ୍ଞାମାତି ଅହୋ। ମା ତସ୍ସ ସଦ୍ଦହେସୀତି ମହାରାଜ, ନ ମଂ ଖଣ୍ଡହାଲୋ ଘାତଯେ, ମା ତସ୍ସ ସଦ୍ଦହେଯ୍ୟାସି। ଭୋଗମ୍ପିସ୍ସାତି ଭୋଗମ୍ପି ଅସ୍ସ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ରାଜାନୋ ଦେନ୍ତି। ଅଥଗ୍ଗପିଣ୍ଡିକାପୀତି ଅଥ ତେ ଅଗ୍ଗୋଦକଂ ଅଗ୍ଗପିଣ୍ଡଂ ଲଭନ୍ତା ଅଗ୍ଗପିଣ୍ଡିକାପି ହୋନ୍ତି। ତେସମ୍ପୀତି ଯେସଂ କୁଲେ ଭୁଞ୍ଜନ୍ତି, ତେସମ୍ପି ଏୱରୂପାନଂ ପିଣ୍ଡଦାଯକାନଂ ଦୁବ୍ଭିତୁଂ ଇଚ୍ଛନ୍ତି।

ରାଜା କୁମାରସ୍ସ ୱିଲାପଂ ସୁତ୍ୱା –

୧୦୨୮।

‘‘ଦୁକ୍ଖଂ ଖୋ ମେ ଜନଯଥ, ୱିଲପନ୍ତା ଜୀୱିତସ୍ସ କାମା ହି;

ମୁଞ୍ଚେଥ ଦାନି କୁମାରେ, ଅଲମ୍ପି ମେ ହୋତୁ ପୁତ୍ତଯଞ୍ଞେନା’’ତି। –

ଇମଂ ଗାଥଂ ୱତ୍ୱା ପୁନପି ମୋଚେସି। ଖଣ୍ଡହାଲୋ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ପୁନପି –

୧୦୨୯।

‘‘ପୁବ୍ବେୱ ଖୋସି ମେ ୱୁତ୍ତୋ, ଦୁକ୍କରଂ ଦୁରଭିସମ୍ଭୱଞ୍ଚେତଂ;

ଅଥ ନୋ ଉପକ୍ଖଟସ୍ସ ଯଞ୍ଞସ୍ସ, କସ୍ମା କରୋସି ୱିକ୍ଖେପଂ।

୧୦୩୦।

‘‘ସବ୍ବେ ୱଜନ୍ତି ସୁଗତିଂ, ଯେ ଯଜନ୍ତି ଯେପି ଯାଜେନ୍ତି;

ଯେ ଚାପି ଅନୁମୋଦନ୍ତି, ଯଜନ୍ତାନଂ ଏଦିସଂ ମହାଯଞ୍ଞ’’ନ୍ତି। –

ଏୱଂ ୱତ୍ୱା ପୁନ ଗଣ୍ହାପେସି। ଅଥସ୍ସ ଅନୁନଯନତ୍ଥଂ କୁମାରୋ ଆହ –

୧୦୩୧।

‘‘ଯଦି କିର ଯଜିତ୍ୱା ପୁତ୍ତେହି, ଦେୱଲୋକଂ ଇତୋ ଚୁତା ଯନ୍ତି;

ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ତାୱ ଯଜତୁ, ପଚ୍ଛାପି ଯଜସି ତୁୱଂ ରାଜ।

୧୦୩୨।

‘‘ଯଦି କିର ଯଜିତ୍ୱା ପୁତ୍ତେହି, ଦେୱଲୋକଂ ଇତୋ ଚୁତା ଯନ୍ତି;

ଏସ୍ୱେୱ ଖଣ୍ଡହାଲୋ, ଯଜତଂ ସକେହି ପୁତ୍ତେହି।

୧୦୩୩।

‘‘ଏଵଂ ଜାନନ୍ତୋ ଖଣ୍ଡହାଲୋ, କିଂ ପୁତ୍ତକେ ନ ଘାତେସି;

ସବ୍ବଞ୍ଚ ଞାତିଜନଂ, ଅତ୍ତାନଞ୍ଚ ନ ଘାତେସି।

୧୦୩୪।

‘‘ସବ୍ବେ ଵଜନ୍ତି ନିରଯଂ, ଯେ ଯଜନ୍ତି ଯେପି ଯାଜେନ୍ତି;

ଯେ ଚାପି ଅନୁମୋଦନ୍ତି, ଯଜନ୍ତାନଂ ଏଦିସଂ ମହାଯଞ୍ଞଂ।

୧୦୩୫।

‘‘ସଚେ ହି ସୋ ସୁଜ୍ଝତି ଯୋ ହନାତି, ହତୋପି ସୋ ସଗ୍ଗମୁପେତି ଠାନଂ;

ଭୋଵାଦି ଭୋଵାଦିନ ମାରଯେଯ୍ୟୁଂ, ଯେ ଚାପି ତେସଂ ଅଭିସଦ୍ଦହେଯ୍ୟୁ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ତାଵାତି ପଠମଂ ତାଵ ଖଣ୍ଡହାଲୋ ଯଜତୁ ସକେହି ପୁତ୍ତେହି, ଅଥ ତସ୍ମିଂ ଏଵଂ ଯଜିତ୍ଵା ଦେଵଲୋକଂ ଗତେ ପଚ୍ଛା ତ୍ଵଂ ଯଜିସ୍ସସି। ଦେଵ, ସାଦୁରସଭୋଜନମ୍ପି ହି ତ୍ଵଂ ଅଞ୍ଞେହି ଵୀମଂସାପେତ୍ଵା ଭୁଞ୍ଜସି, ପୁତ୍ତଦାରମାରଣଂଯେଵ କସ୍ମା ଅଵୀମଂସିତ୍ଵା କରୋସୀତି ଦୀପେନ୍ତୋ ଏଵମାହ। ଏଵଂ ଜାନନ୍ତୋତି ‘‘ପୁତ୍ତଧୀତରୋ ମାରେତ୍ଵା ଦେଵଲୋକଂ ଗଚ୍ଛତୀ’’ତି ଏଵଂ ଜାନନ୍ତୋ କିଂକାରଣା ଅତ୍ତନୋ ପୁତ୍ତେ ଚ ଞାତୀ ଚ ଅତ୍ତାନଞ୍ଚ ନ ଘାତେସି। ସଚେ ହି ପରଂ ମାରେତ୍ଵା ଦେଵଲୋକଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତି, ଅତ୍ତାନଂ ମାରେତ୍ଵା ବ୍ରହ୍ମଲୋକଂ ଗନ୍ତବ୍ବୋ ଭଵିସ୍ସତି। ଏଵଂ ଯଞ୍ଞଗୁଣଂ ଜାନନ୍ତେନ ପରଂ ଅମାରେତ୍ଵା ଅତ୍ତାଵ ମାରେତବ୍ବୋ ସିଯା। ଅଯଂ ପନ ତଥା ଅକତ୍ଵା ମଂ ମାରାପେତି। ଇମିନାପି କାରଣେନ ଜାନାହି, ମହାରାଜ ‘‘ଯଥା ଏସ ଵିନିଚ୍ଛଯେ ଵିଲୋପଂ କାତୁଂ ଅଲଭନ୍ତୋ ଏଵଂ କରୋତୀ’’ତି। ଏଦିସନ୍ତି ଏଵରୂପଂ ପୁତ୍ତଘାତଯଞ୍ଞଂ।

କୁମାରୋ ଏତ୍ତକଂ କଥେନ୍ତୋପି ପିତରଂ ଅତ୍ତନୋ ଵଚନଂ ଗାହାପେତୁଂ ଅସକ୍କୋନ୍ତୋ ରାଜାନଂ ପରିଵାରେତ୍ଵା ଠିତଂ ପରିସଂ ଆରବ୍ଭ ଆହ –

୧୦୩୬।

‘‘କଥଞ୍ଚ କିର ପୁତ୍ତକାମାଯୋ, ଗହପତଯୋ ଘରଣିଯୋ ଚ;

ନଗରମ୍ହି ନ ଉପରଵନ୍ତି ରାଜାନଂ, ମା ଘାତଯି ଓରସଂ ପୁତ୍ତଂ।

୧୦୩୭।

‘‘କଥଞ୍ଚ କିର ପୁତ୍ତକାମାଯୋ, ଗହପତଯୋ ଘରଣିଯୋ ଚ;

ନଗରମ୍ହି ନ ଉପରଵନ୍ତି ରାଜାନଂ, ମା ଘାତଯି ଅତ୍ରଜଂ ପୁତ୍ତଂ।

୧୦୩୮।

‘‘ରଞ୍ଞୋ ଚମ୍ହି ଅତ୍ଥକାମୋ, ହିତୋ ଚ ସବ୍ବଜନପଦସ୍ସ;

ନ କୋଚି ଅସ୍ସ ପଟିଘଂ, ମଯା ଜାନପଦୋ ନ ପଵେଦେତୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ପୁତ୍ତକାମାଯୋତି ଘରଣିଯୋ ସନ୍ଧାଯ ୱୁତ୍ତଂ। ଗହପତଯୋ ପନ ପୁତ୍ତକାମା ନାମ ହୋନ୍ତି। ନ ଉପରୱନ୍ତୀତି ନ ଉପକ୍କୋସନ୍ତି ନ ୱଦନ୍ତି। ଅତ୍ରଜନ୍ତି ଅତ୍ତତୋ ଜାତଂ। ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେପି କୋଚି ରଞ୍ଞା ସଦ୍ଧିଂ କଥେତୁଂ ସମତ୍ଥୋ ନାମ ନାହୋସି। ନ କୋଚି ଅସ୍ସ ପଟିଘଂ ମଯାତି ଇମିନା ନୋ ଲଞ୍ଜୋ ୱା ଗହିତୋ, ଇସ୍ସରିଯମଦେନ ୱା ଇଦଂ ନାମ ଦୁକ୍କଂ କତନ୍ତି କୋଚି ଏକୋପି ମଯା ସଦ୍ଧିଂ ପଟିଘଂ କତ୍ତା ନାମ ନାହୋସି। ଜାନପଦୋ ନ ପୱେଦେତୀତି ଏୱଂ ରଞ୍ଞୋ ଚ ଜନପଦସ୍ସ ଚ ଅତ୍ଥକାମସ୍ସ ମମ ପିତରଂ ଅଯଂ ଜାନପଦୋ ''ଗୁଣସମ୍ପନ୍ନୋ ତେ ପୁତ୍ତୋ''ତି ନ ପୱେଦେତି, ନ ଜାନାପେତୀତି ଅତ୍ଥୋ।

ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେପି କୋଚି କିଞ୍ଚି ନ କଥେସି। ତତୋ ଚନ୍ଦକୁମାରୋ ଅତ୍ତନୋ ଭରିଯାଯୋ ତଂ ଯାଚନତ୍ଥାଯ ଉଯ୍ୟୋଜେନ୍ତୋ ଆହ –

୧୦୩୯।

''ଗଚ୍ଛଥ ୱୋ ଘରଣିଯୋ, ତାତଞ୍ଚ ୱଦେଥ ଖଣ୍ଡହାଲଞ୍ଚ;

ମା ଘାତେଥ କୁମାରେ, ଅଦୂସକେ ସୀହସଙ୍କାସେ।

୧୦୪୦।

''ଗଚ୍ଛଥ ୱୋ ଘରଣିଯୋ, ତାତଞ୍ଚ ୱଦେଥ ଖଣ୍ଡହାଲଞ୍ଚ;

ମା ଘାତେଥ କୁମାରେ, ଅପେକ୍ଖିତେ ସବ୍ବଲୋକସ୍ସା''ତି।

ତା ଗନ୍ତ୍ୱା ଯାଚିଂସୁ। ତାପି ରାଜା ନ ଓଲୋକେସି। ତତୋ କୁମାରୋ ଅନାଥୋ ହୁତ୍ୱା ୱିଲପନ୍ତୋ –

୧୦୪୧।

''ଯଂନୂନାହଂ ଜାଯେଯ୍ୟଂ, ରଥକାରକୁଲେସୁ ୱା,

ପୁକ୍କୁସକୁଲେସୁ ୱା ୱେସ୍ସେସୁ ୱା ଜାଯେଯ୍ୟଂ,

ନ ହଜ୍ଜ ମଂ ରାଜ ଯଞ୍ଞେ ଘାତେଯ୍ୟା''ତି। –

ୱତ୍ୱା ପୁନ ତା ଭରିଯାଯୋ ଉଯ୍ୟୋଜେନ୍ତୋ ଆହ –

୧୦୪୨।

''ସବ୍ବା ସୀମନ୍ତିନିଯୋ ଗଚ୍ଛଥ, ଅଯ୍ୟସ୍ସ ଖଣ୍ଡହାଲସ୍ସ;

ପାଦେସୁ ନିପତଥ, ଅପରାଧାହଂ ନ ପସ୍ସାମି।

୧୦୪୩।

''ସବ୍ବା ସୀମନ୍ତିନିଯୋ ଗଚ୍ଛଥ, ଅଯ୍ୟସ୍ସ ଖଣ୍ଡହାଲସ୍ସ;

ପାଦେସୁ ନିପତଥ, କିନ୍ତେ ଭନ୍ତେ ମଯଂ ଅଦୂସେମା''ତି।

ତତ୍ଥ ଅପରାଧାହଂ ନ ପସ୍ସାମୀତି ଅହଂ ଆଚରିଯଖଣ୍ଡହାଲେ ଅତ୍ତନୋ ଅପରାଧଂ ନ ପସ୍ସାମି। କିନ୍ତେ ଭନ୍ତେତି ଅଯ୍ୟ ଖଣ୍ଡହାଲ, ମଯଂ ତୁଯ୍ହଂ କିଂ ଦୂସଯିମ୍ହା, ଅଥ ଚନ୍ଦକୁମାରସ୍ସ ଦୋସୋ ଅତ୍ଥି, ତଂ ଖମଥାତି ୱଦେଥାତି।

ଅଥ ଚନ୍ଦକୁମାରସ୍ସ କନିଟ୍ଠଭଗିନୀ ସେଲକୁମାରୀ ନାମ ସୋକଂ ସନ୍ଧାରେତୁଂ ଅସକ୍କୋନ୍ତୀ ପିତୁ ପାଦମୂଲେ ପତିତ୍ୱା ପରିଦେୱି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୦୪୪।

‘‘କପଣା ୱିଲପତି ସେଲା, ଦିସ୍ୱାନ ଭାତରେ ଉପନୀତତ୍ତେ;

ଯଞ୍ଞମ୍ହି କିର ମେ ଉକ୍ଖିପିତୋ, ତାତେନ ସଗ୍ଗକାମେନା’’ତି।

ତତ୍ଥ ଉପନୀତତ୍ତେତି ଉପନୀତସଭାୱେ। ଉକ୍ଖିପିତୋତି ଉକ୍ଖିତ୍ତୋ। ସଗ୍ଗକାମେନୋତି ମମ ଭାତରୋ ମାରେତ୍ୱା ସଗ୍ଗଂ ଇଚ୍ଛନ୍ତେନ। ତାତ, ଇମେ ମାରେତ୍ୱା କିଂ ସଗ୍ଗେନ କରିସ୍ସସୀତି ୱିଲପତି।

ରାଜା ତସ୍ସାପି କଥଂ ନ ଗଣ୍ହି। ତତୋ ଚନ୍ଦକୁମାରସ୍ସ ପୁତ୍ତୋ ୱସୁଲୋ ନାମ ପିତରଂ ଦୁକ୍ଖିତଂ ଦିସ୍ୱା ‘‘ଅହଂ ଅୟ୍ୟକଂ ଯାଚିତ୍ୱା ମମ ପିତୁ ଜୀୱିତଂ ଦାପେସ୍ସାମୀ’’ତି ରଞ୍ଞୋ ପାଦମୂଲେ ପରିଦେୱି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୦୪୫।

‘‘ଆୱଟ୍ଟି ପରିୱଟ୍ଟି ଚ, ୱସୁଲୋ ସମ୍ମୁଖା ରଞ୍ଞୋ;

ମା ନୋ ପିତରଂ ଅୱଧି, ଦହରମ୍ହାଯୋବ୍ବନଂ ପତ୍ତା’’ତି।

ତତ୍ଥ ଦହରମ୍ହାଯୋବ୍ବନଂ ପତ୍ତାତି ଦେୱ, ମୟଂ ତରୁଣଦାରକା, ନ ତାୱ ଯୋବ୍ବନପ୍ପତ୍ତା, ଅମ୍ହେସୁପି ତାୱ ଅନୁକମ୍ପାଯ ଅମ୍ହାକଂ ପିତରଂ ମା ଅୱଧୀତି।

ରାଜା ତସ୍ସ ପରିଦେୱିତଂ ସୁତ୍ୱା ଭିଜ୍ଜମାନହଦଯୋ ୱିଯ ହୁତ୍ୱା ଅସ୍ସୁପୁଣ୍ଣେହି ନେତ୍ତେହି କୁମାରଂ ଆଲିଙ୍ଗିତ୍ୱା ‘‘ତାତ, ଅସ୍ସାସଂ ପଟିଲଭ, ୱିସ୍ସଜ୍ଜେମି ତେ ପିତର’’ନ୍ତି ୱତ୍ୱା ଗାଥମାହ –

୧୦୪୬।

‘‘ଏସୋ ତେ ୱସୁଲ ପିତା, ସମେହି ପିତରା ସହ;

ଦୁକ୍ଖଂ ଖୋ ମେ ଜନଯସି, ୱିଲପନ୍ତୋ ଅନ୍ତେପୁରସ୍ମିଂ;

ମୁଞ୍ଚେଥ ଦାନି କୁମାରେ, ଅଲମ୍ପି ମେ ହୋତୁ ପୁତ୍ତଯଞ୍ଞେନା’’ତି।

ତତ୍ଥ ଅନ୍ତେପୁରସ୍ମିନ୍ତି ରାଜନିୱେସନସ୍ସ ଅନ୍ତରେ।

ପୁନ ଖଣ୍ଡହାଲୋ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ଆହ –

୧୦୪୭।

‘‘ପୁବ୍ବେୱ ଖୋସି ମେ ୱୁତ୍ତୋ, ଦୁକ୍କରଂ ଦୁରଭିସମ୍ଭୱଞ୍ଚେତଂ;

ଅଥ ନୋ ଉପକ୍ଖଟସ୍ସ ଯଞ୍ଞସ୍ସ, କସ୍ମା କରୋସି ୱିକ୍ଖେପଂ।

୧୦୪୮।

‘‘ସବ୍ବେ ୱଜନ୍ତି ସୁଗତିଂ, ଯେ ଯଜନ୍ତି ଯେପି ଯାଜେନ୍ତି;

ଯେ ଚାପି ଅନୁମୋଦନ୍ତି, ଯଜନ୍ତାନଂ ଏଦିସଂ ମହାଯଞ୍ଞ’’ନ୍ତି।

ରାଜା ପନ ଅନ୍ଧବାଲୋ ପୁନ ତସ୍ସ ୱଚନେନ ପୁତ୍ତେ ଗଣ୍ହାପେସି। ତତୋ ଖଣ୍ଡହାଲୋ ଚିନ୍ତେସି – ‘‘ଅଯଂ ରାଜା ମୁଦୁଚିତ୍ତୋ କାଲେନ ଗଣ୍ହାପେତି, କାଲେନ ୱିସ୍ସଜ୍ଜେତି, ପୁନପି ଦାରକାନଂ ୱଚନେନ ପୁତ୍ତେ ୱିସ୍ସଜ୍ଜେଯ୍ଯ, ଯଞ୍ଞାୱାଟଞ୍ଞେୱ ନଂ ନେମୀ’’ତି। ଅଥସ୍ସ ତତ୍ଥ ଗମନତ୍ଥାଯ ଗାଥମାହ –

୧୦୪୯।

‘‘ସବ୍ବରତନସ୍ସ ଯଞ୍ଞୋ ଉପକ୍ଖଟୋ, ଏକରାଜ ତୱ ପଟିଯତ୍ତୋ;

ଅଭିନିକ୍ଖମସ୍ସୁ ଦେୱ, ସଗ୍ଗଂ ଗତୋ ତ୍ୱଂ ପମୋଦିସ୍ସସୀ’’ତି।

ତସ୍ସତ୍ଥୋ – ମହାରାଜ, ତୱ ଯଞ୍ଞୋ ସବ୍ବରତନେହି ଉପକ୍ଖଟୋ ପଟିଯତ୍ତୋ, ଇଦାନି ତେ ଅଭିନିକ୍ଖମନକାଲୋ, ତସ୍ମା ଅଭିନିକ୍ଖମ, ଯଞ୍ଞଂ ଯଜିତ୍ୱା ସଗ୍ଗଂ ଗତୋ ପମୋଦିସ୍ସସୀତି।

ତତୋ ବୋଧିସତ୍ତଂ ଆଦାଯ ଯଞ୍ଞାୱାଟଗମନକାଲେ ତସ୍ସ ଓରୋଧା ଏକତୋୱ ନିକ୍ଖମିଂସୁ। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୦୫୦।

‘‘ଦହରା ସତ୍ତସତା ଏତା, ଚନ୍ଦକୁମାରସ୍ସ ଭରିଯାଯୋ;

କେସେ ପକିରିତ୍ୱାନ, ରୋଦନ୍ତିଯୋ ମଗ୍ଗମନୁଯାଯିଂସୁ।

୧୦୫୧।

‘‘ଅପରା ପନ ସୋକେନ, ନିକ୍ଖନ୍ତା ନନ୍ଦନେ ୱିଯ ଦେୱା;

କେସେ ପକିରିତ୍ୱାନ, ରୋଦନ୍ତିଯୋ ମଗ୍ଗମନୁଯାଯିସୁ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ନନ୍ଦନେ ୱିଯ ଦେୱାତି ନନ୍ଦନୱନେ ଚୱନଦେୱପୁତ୍ତଂ ପରିୱାରେତ୍ୱା ନିକ୍ଖନ୍ତଦେୱତା ୱିଯ ଗତା।

ଇତୋ ପରଂ ତାସଂ ୱିଲାପଗାଥା ହୋନ୍ତି –

୧୦୫୨।

‘‘କାସିକସୁଚିୱତ୍ଥଧରା, କୁଣ୍ଡଲିନୋ ଅଗଲୁଚନ୍ଦନୱିଲିତ୍ତା;

ନୀଯନ୍ତି ଚନ୍ଦସୂରିଯା, ଯଞ୍ଞତ୍ଥାଯ ଏକରାଜସ୍ସ।

୧୦୫୩।

‘‘କାସିକସୁଚିୱତ୍ଥଧରା, କୁଣ୍ଡଲିନୋ ଅଗଲୁଚନ୍ଦନୱିଲିତ୍ତା;

ନୀଯନ୍ତି ଚନ୍ଦସୂରିଯା, ମାତୁ କତ୍ୱା ହଦଯସୋକଂ।

୧୦୫୪।

‘‘କାସିକସୁଚିୱତ୍ଥଧରା, କୁଣ୍ଡଲିନୋ ଅଗଲୁଚନ୍ଦନୱିଲିତ୍ତା;

ନୀଯନ୍ତି ଚନ୍ଦସୂରିଯା, ଜନସ୍ସ କତ୍ୱା ହଦଯସୋକଂ।

୧୦୫୫।

‘‘ମଂସରସଭୋଜନା ନ୍ହାପକସୁନ୍ହାପିତା, କୁଣ୍ଡଲିନୋ ଅଗଲୁଚନ୍ଦନୱିଲିତ୍ତା;

ନୀଯନ୍ତି ଚନ୍ଦସୂରିଯା, ଯଞ୍ଞତ୍ଥାଯ ଏକରାଜସ୍ସ।

୧୦୫୬।

‘‘ମଂସରସଭୋଜନା ନ୍ହାପକସୁନ୍ହାପିତା, କୁଣ୍ଡଲିନୋ ଅଗଲୁଚନ୍ଦନୱିଲିତ୍ତା;

ନୀଯନ୍ତି ଚନ୍ଦସୂରିଯା, ମାତୁ କତ୍ୱା ହଦଯସୋକଂ।

୧୦୫୭।

‘‘ମଂସରସଭୋଜନା ନ୍ହାପକସୁନ୍ହାପିତା, କୁଣ୍ଡଲିନୋ ଅଗଲୁଚନ୍ଦନୱିଲିତ୍ତା;

ନୀଯନ୍ତି ଚନ୍ଦସୂରିଯା, ଜନସ୍ସ କତ୍ୱା ହଦଯସୋକଂ।

୧୦୫୮।

‘‘ଯସ୍ସୁ ପୁବ୍ବେ ହତ୍ଥିୱରଧୁରଗତେ, ହତ୍ଥୀହି ଅନୁୱଜନ୍ତି;

ତ୍ୟଜ୍ଜ ଚନ୍ଦସୂରିଯା, ଉଭୋୱ ପତ୍ତିକା ଯନ୍ତି।

୧୦୫୯।

‘‘ଯସ୍ସୁ ପୁବ୍ବେ ଅସ୍ସୱରଧୁରଗତେ, ଅସ୍ସେହି ଅନୁୱଜନ୍ତି;

ତ୍ୟଜ୍ଜ ଚନ୍ଦସୂରିଯା, ଉଭୋୱ ପତ୍ତିକା ଯନ୍ତି।

୧୦୬୦।

‘‘ଯସ୍ସୁ ପୁବ୍ବେ ରଥୱରଧୁରଗତେ, ରଥେହି ଅନୁୱଜନ୍ତି;

ତ୍ୟଜ୍ଜ ଚନ୍ଦସୂରିଯା, ଉଭୋୱ ପତ୍ତିକା ଯନ୍ତି।

୧୦୬୧।

‘‘ଯେହିସ୍ସୁ ପୁବ୍ବେ ନିଯ୍ୟଂସୁ, ତପନୀଯକପ୍ପନେହି ତୁରଙ୍ଗେହି;

ତ୍ୟଜ୍ଜ ଚନ୍ଦସୂରିଯା, ଉଭୋୱ ପତ୍ତିକା ଯନ୍ତୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ କାସିକସୁଚିୱତ୍ଥଧରାତି କାସିକାନି ସୁଚିୱତ୍ଥାନି ଧାରଯମାନା। ଚନ୍ଦସୂରିଯାତି ଚନ୍ଦକୁମାରୋ ଚ ସୂରିଯକୁମାରୋ ଚ। ନ୍ହାପକସୁନ୍ହାପିତାତି ଚନ୍ଦନଚୁଣ୍ଣେନ ଉବ୍ବଟ୍ଟେତ୍ୱା ନ୍ହାପକେହି କତପରିକମ୍ମତାଯ ସୁନ୍ହାପିତା। ଯସ୍ସୂତି ଯେ ଅସ୍ସୁ। ଅସ୍ସୂତି ନିପାତମତ୍ତଂ, ଯେ କୁମାରେତି ଅତ୍ଥୋ। ପୁତ୍ତେତି ଇତୋ ପୁତ୍ତେ। ହତ୍ଥିୱରଧୁରଗତେତି ହତ୍ଥିୱରାନଂ ଧୁରଗତେ, ଅଲଙ୍କତହତ୍ଥିକ୍ଖନ୍ଧୱରଗତେତି ଅତ୍ଥୋ। ଅସ୍ସୱରଧୁରଗତେତି ଅସ୍ସୱରପିଟ୍ଠିଗତେ। ରଥୱରଧୁରଗତେତି ରଥୱରମଜ୍ଝଗତେ। ନିଯ୍ୟଂସୂତି ନିକ୍ଖମିଂସୁ।

ଏୱଂ ତାସୁ ପରିଦେୱନ୍ତୀସୁଯେୱ ବୋଧିସତ୍ତଂ ନଗରା ନୀହରିଂସୁ। ସକଲନଗରଂ ସଙ୍ଖୁଭିତ୍ୱା ନିକ୍ଖମିତୁଂ ଆରଭି। ମହାଜନେ ନିକ୍ଖନ୍ତେ ଦ୍ୱାରାନି ନପ୍ପହୋନ୍ତି। ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଅତିବହୁଂ ଜନଂ ଦିସ୍ୱା ‘‘କୋ ଜାନାତି, କିଂ ଭୱିସ୍ସତୀ’’ତି ନଗରଦ୍ୱାରାନି ଥକାପେସି। ମହାଜନୋ ନିକ୍ଖମିତୁଂ ଅଲଭନ୍ତୋ ନଗରଦ୍ୱାରସ୍ସ ଆସନ୍ନଟ୍ଠାନେ ଉଯ୍ୟାନଂ ଅତ୍ଥି, ତସ୍ସ ସନ୍ତିକେ ମହାୱିରୱଂ ରୱି। ତେନ ରୱେନ ସକୁଣସଙ୍ଘୋ ସଙ୍ଖୁଭିତୋ ଆକାସଂ ପକ୍ଖନ୍ଦି। ମହାଜନୋ ତଂ ତଂ ସକୁଣିଂ ଆମନ୍ତେତ୍ୱା ୱିଲପନ୍ତୋ ଆହ –

୧୦୬୨।

‘‘ଯଦି ସକୁଣି ମଂସମିଚ୍ଛସି, ଉଯ୍ୟସ୍ସୁ ପୁବ୍ବେନ ପୁପ୍ଫୱତିଯା;

ଯଜତେତ୍ଥ ଏକରାଜା, ସମ୍ମୂଳ୍ହୋ ଚତୂହି ପୁତ୍ତେହି।

୧୦୬୩।

‘‘ଯଦି ସକୁଣି ମଂସମିଚ୍ଛସି, ଉଯ୍ୟସ୍ସୁ ପୁବ୍ବେନ ପୁପ୍ଫୱତିଯା;

ଯଜତେତ୍ଥ ଏକରାଜା, ସମ୍ମୂଳ୍ହୋ ଚତୂହି କଞ୍ଞାହି।

୧୦୬୪।

‘‘ଯଦି ସକୁଣି ମଂସମିଚ୍ଛସି, ଉଯ୍ୟସ୍ସୁ ପୁବ୍ବେନ ପୁପ୍ଫୱତିଯା;

ଯଜତେତ୍ଥ ଏକରାଜା, ସମ୍ମୂଳ୍ହୋ ଚତୂହି ମହେସୀହି।

୧୦୬୫।

‘‘ଯଦି ସକୁଣି ମଂସମିଚ୍ଛସି, ଉଯ୍ୟସ୍ସୁ ପୁବ୍ବେନ ପୁପ୍ଫୱତିଯା;

ଯଜତେତ୍ଥ ଏକରାଜା, ସମ୍ମୂଳ୍ହୋ ଚତୂହି ଗହପତୀହି।

୧୦୬୬।

‘‘ଯଦି ସକୁଣି ମଂସମିଚ୍ଛସି, ଉଯ୍ୟସ୍ସୁ ପୁବ୍ବେନ ପୁପ୍ଫୱତିଯା;

ଯଜତେତ୍ଥ ଏକରାଜା, ସମ୍ମୂଳ୍ହୋ ଚତୂହି ହତ୍ଥୀହି।

୧୦୬୭।

‘‘ଯଦି ସକୁଣି ମଂସମିଚ୍ଛସି, ଉଯ୍ୟସ୍ସୁ ପୁବ୍ବେନ ପୁପ୍ଫୱତିଯା;

ଯଜତେତ୍ଥ ଏକରାଜା, ସମ୍ମୂଳ୍ହୋ ଚତୂହି ଅସ୍ସେହି।

୧୦୬୮।

‘‘ଯଦି ସକୁଣି ମଂସମିଚ୍ଛସି, ଉଯସ୍ସୁ ପୁବ୍ବେନ ପୁପ୍ଫଵତିଯା;

ଯଜତେତ୍ଥ ଏକରାଜା, ସମ୍ମୂଳ୍ହୋ ଚତୂହି ଉସଭେହି।

୧୦୬୯।

‘‘ଯଦି ସକୁଣି ମଂସମିଚ୍ଛସି, ଉଯସ୍ସୁ ପୁବ୍ବେନ ପୁପ୍ଫଵତିଯା;

ଯଜତେତ୍ଥ ଏକରାଜା, ସମ୍ମୂଳ୍ହୋ ସବ୍ବଚତୁକ୍କେନା’’ତି।

ତତ୍ଥ ମଂସମିଚ୍ଛସୀତି ଅମ୍ଭୋ ସକୁଣି, ସଚେ ମଂସଂ ଇଚ୍ଛସି, ପୁପ୍ଫଵତିଯା ପୁବ୍ବେନ ପୁରତ୍ଥିମଦିସାଯଂ ଯଞ୍ଞଵାଟୋ ଅତ୍ଥି, ତତ୍ଥ ଗଚ୍ଛ। ଯଜତେତ୍ଥାତି ଏତ୍ଥ ଖଣ୍ଡହାଲସ୍ସ ଵଚନଂ ଗହେତ୍ଵା ସମ୍ମୂଳ୍ହୋ ଏକରାଜା ଚତୂହି ପୁତ୍ତେହି ଯଞ୍ଞଂ ଯଜତି। ସେସଗାଥାସୁପି ଏସେଵ ନଯୋ।

ଏଵଂ ମହାଜନୋ ତସ୍ମିଂ ଠାନେ ପରିଦେଵିତ୍ଵା ବୋଧିସତ୍ତସ୍ସ ଵସନଟ୍ଠାନଂ ଗନ୍ତ୍ଵା ପାସାଦଂ ପଦକ୍ଖିଣଂ କରୋନ୍ତୋ ଅନ୍ତେପୁରେ କୂଟାଗାରୁଯ୍ୟାନାଦୀନି ପସ୍ସନ୍ତୋ ଗାଥାହି ପରିଦେଵି –

୧୦୭୦।

‘‘ଅଯମସ୍ସ ପାସାଦୋ, ଇଦଂ ଅନ୍ତେପୁରଂ ସୁରମଣୀଯଂ;

ତେଦାନି ଅଯ୍ୟପୁତ୍ତା, ଚତ୍ତାରୋ ଵଧାଯ ନିନ୍ନୀତା।

୧୦୭୧।

‘‘ଇଦମସ୍ସ କୂଟାଗାରଂ, ସୋଵଣ୍ଣଂ ପୁପ୍ଫମଲ୍ୟଵିକିଣ୍ଣଂ;

ତେଦାନି ଅଯ୍ୟପୁତ୍ତା, ଚତ୍ତାରୋ ଵଧାଯ ନିନ୍ନୀତା।

୧୦୭୨।

‘‘ଇଦମସ୍ସ ଉଯ୍ୟାନଂ, ସୁପୁପ୍ଫିତଂ ସବ୍ବକାଲିକଂ ରମ୍ମଂ;

ତେଦାନି ଅଯ୍ୟପୁତ୍ତା, ଚତ୍ତାରୋ ଵଧାଯ ନିନ୍ନୀତା।

୧୦୭୩।

‘‘ଇଦମସ୍ସ ଅସୋକଵନଂ, ସୁପୁପ୍ଫିତଂ ସବ୍ବକାଲିକଂ ରମ୍ମଂ;

ତେଦାନି ଅଯ୍ୟପୁତ୍ତା, ଚତ୍ତାରୋ ଵଧାଯ ନିନ୍ନୀତା।

୧୦୭୪।

‘‘ଇଦମସ୍ସ କଣିକାରଵନଂ, ସୁପୁପ୍ଫିତଂ ସବ୍ବକାଲିକଂ ରମ୍ମଂ;

ତେଦାନି ଅଯ୍ୟପୁତ୍ତା, ଚତ୍ତାରୋ ଵଧାଯ ନିନ୍ନୀତା।

୧୦୭୫।

''ଇଦମସ୍ସ ପାଟଲିୱନଂ, ସୁପୁପ୍ଫିତଂ ସବ୍ବକାଲିକଂ ରମ୍ମଂ;

ତେଦାନି ଅମ୍ହପୁତ୍ତା, ଚତ୍ତାରୋ ୱଧାଯ ନିନ୍ନୀତା।

୧୦୭୬।

''ଇଦମସ୍ସ ଅମ୍ବୱନଂ, ସୁପୁପ୍ଫିତଂ ସବ୍ବକାଲିକଂ ରମ୍ମଂ;

ତେଦାନି ଅମ୍ହପୁତ୍ତା, ଚତ୍ତାରୋ ୱଧାଯ ନିନ୍ନୀତା।

୧୦୭୭।

''ଅଯମସ୍ସ ପୋକ୍ଖରଣୀ, ସଞ୍ଛନ୍ନା ପଦୁମପୁଣ୍ଡରୀକେହି;

ନାୱା ଚ ସୋୱଣ୍ଣୱିକତା, ପୁପ୍ଫୱଲ୍ଲିଯା ଚିତ୍ତା ସୁରମଣୀଯା;

ତେଦାନି ଅମ୍ହପୁତ୍ତା, ଚତ୍ତାରୋ ୱଧାଯ ନିନ୍ନୀତା''ତି।

ତତ୍ଥ ତେଦାନୀତି ଇଦାନି ତେ ଚନ୍ଦକୁମାରପ୍ପମୁଖା ଅମ୍ହାକଂ ଅମ୍ହପୁତ୍ତା ଏୱରୂପଂ ପାସାଦଂ ଛଡ୍ଡେତ୍ୱା ୱଧାଯ ନୀଯନ୍ତି। ସୋୱଣ୍ଣୱିକତାତି ସୁୱଣ୍ଣଖଚିତା।

ଏତ୍ତକେସୁ ଠାନେସୁ ୱିଲପନ୍ତା ପୁନ ହତ୍ଥିସାଲାଦୀନି ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ଆହଂସୁ –

୧୦୭୮।

''ଇଦମସ୍ସ ହତ୍ଥିରତନଂ, ଏରାୱଣୋ ଗଜୋ ବଲୀ ଦନ୍ତୀ;

ତେଦାନି ଅମ୍ହପୁତ୍ତା, ଚତ୍ତାରୋ ୱଧାଯ ନିନ୍ନୀତା।

୧୦୭୯।

''ଇଦମସ୍ସ ଅସ୍ସରତନଂ, ଏକଖୁରୋ ଅସ୍ସୋ;

ତେଦାନି ଅମ୍ହପୁତ୍ତା, ଚତ୍ତାରୋ ୱଧାଯ ନିନ୍ନୀତା।

୧୦୮୦।

''ଅଯମସ୍ସ ଅସ୍ସରଥୋ, ସାଳିଯନିଗ୍ଘୋସୋ ସୁଭୋ ରତନୱିଚିତ୍ତୋ;

ଯତ୍ଥସ୍ସୁ ଅମ୍ହପୁତ୍ତା, ସୋଭିଂସୁ ନନ୍ଦନେ ୱିଯ ଦେୱା;

ତେଦାନି ଅମ୍ହପୁତ୍ତା, ଚତ୍ତାରୋ ୱଧାଯ ନିନ୍ନୀତା।

୧୦୮୧।

‘‘କଥଂ ନାମ ସାମସମସୁନ୍ଦରେହି, ଚନ୍ଦନମୁଦୁକଗତ୍ତେହି;

ରାଜା ଯଜିସ୍ସତେ ଯଞ୍ଞଂ, ସମ୍ମୂଳ୍ହୋ ଚତୂହି ପୁତ୍ତେହି।

୧୦୮୨।

‘‘କଥଂ ନାମ ସାମସମସୁନ୍ଦରାହି, ଚନ୍ଦନମୁଦୁକଗତ୍ତାହି;

ରାଜା ଯଜିସ୍ସତେ ଯଞ୍ଞଂ, ସମ୍ମୂଳ୍ହୋ ଚତୂହି କଞ୍ଞାହି।

୧୦୮୩।

‘‘କଥଂ ନାମ ସାମସମସୁନ୍ଦରାହି, ଚନ୍ଦନମୁଦୁକଗତ୍ତାହି;

ରାଜା ଯଜିସ୍ସତେ ଯଞ୍ଞଂ, ସମ୍ମୂଳ୍ହୋ ଚତୂହି ମହେସୀହି।

୧୦୮୪।

‘‘କଥଂ ନାମ ସାମସମସୁନ୍ଦରେହି, ଚନ୍ଦନମୁଦୁକଗତ୍ତେହି;

ରାଜା ଯଜିସ୍ସତେ ଯଞ୍ଞଂ, ସମ୍ମୂଳ୍ହୋ ଚତୂହି ଗହପତୀହି।

୧୦୮୫।

‘‘ଯଥା ହୋନ୍ତି ଗାମନିଗମା, ସୁଞ୍ଞା ଅମନୁସ୍ସକା ବ୍ରହାରଞ୍ଞା;

ତଥା ହେସ୍ସତି ପୁପ୍ଫୱତିଯା, ଯିଟ୍ଠେସୁ ଚନ୍ଦସୂରିଯେସୂ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଏରାୱଣୋତି ତସ୍ସ ହତ୍ଥିନୋ ନାମଂ। ଏକଖୁରୋତି ଅଭିନ୍ନଖୁରୋ। ସାଠଇଯନିଗ୍ଘୋସୋତି ଗମନକାଲେ ସାଠଇକାନଂ ୱିଯ ମଧୁରେନ ନିଗ୍ଘୋସେନ ସମନ୍ନାଗତୋ। କଥଂ ନାମାତି କେନ ନାମ କାରଣେନ। ସାମସମସୁନ୍ଦରେହୀତି ସୁୱଣ୍ଣସାମେହି ଚ ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ଜାତିଯା ସମେହି ଚ ନିଦ୍ଦୋସତାଯ ସୁନ୍ଦରେହି। ଚନ୍ଦନମୁଦୁକଗତ୍ତେହୀତି ଲୋହିତଚନ୍ଦନଲିତ୍ତଗତ୍ତେହି। ବ୍ରହାରଞ୍ଞାତି ଯଥା ତେ ଗାମନିଗମା ସୁଞ୍ଞା ନିମ୍ମନୁସ୍ସା ବ୍ରହାରଞ୍ଞା ହୋନ୍ତି, ତଥା ପୁପ୍ଫୱତିଯାପି ଯଞ୍ଞେ ଯିଟ୍ଠେସୁ ରାଜପୁତ୍ତେସୁ ସୁଞ୍ଞା ଅରଞ୍ଞସଦିସା ଭୱିସ୍ସତୀତି।

ଅଥ ମହାଜନୋ ବହି ନିକ୍ଖମିତୁଂ ଅଲଭନ୍ତୋ ଅନ୍ତୋନଗରେଯେୱ ୱିଚରନ୍ତୋ ପରିଦେୱି। ବୋଧିସତ୍ତୋପି ଯଞ୍ଞାୱାଟଂ ନୀତୋ। ଅଥସ୍ସ ମାତା ଗୋତମୀ ନାମ ଦେୱୀ ‘‘ପୁତ୍ତାନଂ ମେ ଜୀୱିତଂ ଦେହି, ଦେୱା’’ତି ରଞ୍ଞୋ ପାଦମୂଲେ ପରିୱତ୍ତିତ୍ୱା ପରିଦେୱମାନା ଆହ –

୧୦୮୬।

‘‘ଉମ୍ମତ୍ତିକା ଭୱିସ୍ସାମି, ଭୂନହତା ପଂସୁନା ଚ ପରିକିଣ୍ଣା;

ସଚେ ଚନ୍ଦୱରଂ ହନ୍ତି, ପାଣା ମେ ଦେୱ ରୁଜ୍ଝନ୍ତି।

୧୦୮୭।

‘‘ଉମ୍ମତ୍ତିକା ଭୱିସ୍ସାମି, ଭୂନହତା ପଂସୁନା ଚ ପରିକିଣ୍ଣା;

ସଚେ ସୂରିଯୱରଂ ହନ୍ତି, ପାଣା ମେ ଦେୱ ରୁଜ୍ଝନ୍ତୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଭୂନହତାତି ହତୱୁଦ୍ଧି। ପଂସୁନା ଚ ପରିକିଣ୍ଣାତି ପଂସୁପରିକିଣ୍ଣସରୀରା ଉମ୍ମତ୍ତିକା ହୁତ୍ୱା ୱିଚରିସ୍ସାମି।

ସା ଏୱଂ ପରିଦେୱନ୍ତୀପି ରଞ୍ଞୋ ସନ୍ତିକା କିଞ୍ଚି କଥଂ ଅଲଭିତ୍ୱା ‘‘ମମ ପୁତ୍ତୋ ତୁମ୍ହାକଂ କୁଜ୍ଝିତ୍ୱା ଗତୋ ଭୱିସ୍ସତି, କିସ୍ସ ନଂ ତୁମ୍ହେ ନ ନିୱତ୍ତେଥା’’ତି କୁମାରସ୍ସ ଚତସ୍ସୋ ଭରିଯାଯୋ ଆଲିଙ୍ଗିତ୍ୱା ପରିଦେୱନ୍ତୀ ଆହ –

୧୦୮୮।

‘‘କିନ୍ନୁମା ନ ରମାପେଯ୍ୟୁଂ, ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ପିଯଂୱଦା;

ଘଟ୍ଟିକା ଉପରିକ୍ଖୀ ଚ, ପୋକ୍ଖରଣୀ ଚ ଭାରିକା;

ଚନ୍ଦସୂରିଯେସୁ ନଚ୍ଚନ୍ତିଯୋ, ସମା ତାସଂ ନ ୱିଜ୍ଜତୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ କିନ୍ନୁମା ନ ରମାପେଯ୍ୟୁନ୍ତି କେନ କାରଣେନ ଇମା ଘଟ୍ଟିକାତିଆଦିକା ଚତସ୍ସୋ ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ପିଯଂୱଦା ଚନ୍ଦସୂରିଯକୁମାରାନଂ ସନ୍ତିକେ ନଚ୍ଚନ୍ତିଯୋ ମମ ପୁତ୍ତେ ନ ରମାପଯିଂସୁ, ଉକ୍କଣ୍ଠାପଯିଂସୁ। ସକଲଜମ୍ବୁଦୀପସ୍ମିଞ୍ହି ନଚ୍ଚେ ୱା ଗୀତେ ୱା ସମା ଅଞ୍ଞା କାଚି ତାସଂ ନ ୱିଜ୍ଜତୀତି ଅତ୍ଥୋ।

ଇତି ସା ସୁଣ୍ହାହି ସଦ୍ଧିଂ ପରିଦେୱିତ୍ୱା ଅଞ୍ଞଂ ଗହେତବ୍ବଗ୍ଗହଣଂ ଅପସ୍ସନ୍ତୀ ଖଣ୍ଡହାଲଂ ଅକ୍କୋସମାନା ଅଟ୍ଠ ଗାଥା ଅଭାସି –

୧୦୮୯।

‘‘ଇମଂ ମଯ୍ହଂ ହଦଯସୋକଂ, ପଟିମୁଞ୍ଚତୁ ଖଣ୍ଡହାଲ ତୱ ମାତା;

ଯୋ ମଯ୍ହଂ ହଦଯସୋକୋ, ଚନ୍ଦମ୍ହି ୱଧାଯ ନିନ୍ନୀତେ।

୧୦୯୦।

‘‘ଇମଂ ମଯ୍ହଂ ହଦଯସୋକଂ, ପଟିମୁଞ୍ଚତୁ ଖଣ୍ଡହାଲ ତୱ ମାତା;

ଯୋ ମଯ୍ହଂ ହଦଯସୋକୋ, ସୂରିଯମ୍ହି ୱଧାଯ ନିନ୍ନୀତେ।

୧୦୯୧।

‘‘ଇମଂ ମଯ୍ହଂ ହଦଯସୋକଂ, ପଟିମୁଞ୍ଚତୁ ଖଣ୍ଡହାଲ ତୱ ଜାଯା;

ଯୋ ମଯ୍ହଂ ହଦଯସୋକୋ, ଚନ୍ଦମ୍ହି ୱଧାଯ ନିନ୍ନୀତେ।

୧୦୯୨।

‘‘ଇମଂ ମଯ୍ହଂ ହଦଯସୋକଂ, ପଟିମୁଞ୍ଚତୁ ଖଣ୍ଡହାଲ ତୱ ଜାଯା;

ଯୋ ମଯ୍ହଂ ହଦଯସୋକୋ, ସୂରିଯମ୍ହି ୱଧାଯ ନିନ୍ନୀତେ।

୧୦୯୩।

‘‘ମା ଚ ପୁତ୍ତେ ମା ଚ ପତିଂ, ଅଦ୍ଦକ୍ଖି ଖଣ୍ଡହାଲ ତୱ ମାତା;

ଯୋ ଘାତେସି କୁମାରେ, ଅଦୂସକେ ସୀହସଙ୍କାସେ।

୧୦୯୪।

''ମା ଚ ପୁତ୍ତେ ମା ଚ ପତିଂ, ଅଦ୍ଦକ୍ଖି ଖଣ୍ଡହାଲ ତୱ ମାତା;

ଯୋ ଘାତେସି କୁମାରେ, ଅପେକ୍ଖିତେ ସଵ୍ବଲୋକସ୍ସ।

୧୦୯୫।

''ମା ଚ ପୁତ୍ତେ ମା ଚ ପତିଂ, ଅଦ୍ଦକ୍ଖି ଖଣ୍ଡହାଲ ତୱ ଜାଯା;

ଯୋ ଘାତେସି କୁମାରେ, ଅଦୂସକେ ସୀହସଙ୍କାସେ।

୧୦୯୬।

''ମା ଚ ପୁତ୍ତେ ମା ଚ ପତିଂ, ଅଦ୍ଦକ୍ଖି ଖଣ୍ଡହାଲ ତୱ ଜାଯା;

ଯୋ ଘାତେସି କୁମାରେ, ଅପେକ୍ଖିତେ ସଵ୍ବଲୋକସ୍ସା''ତି।

ତତ୍ଥ ଇମଂ ମଯ୍ହନ୍ତି ମଯ୍ହଂ ଇମଂ ହଦଯସୋକଂ ଦୁକ୍ଖଂ। ପଟିମୁଞ୍ଚତୂତି ପଵିସତୁ ପାପୁଣାତୁ। ଯୋ ଘାତେସୀତି ଯୋ ତ୍ୱଂ ଘାତେସି। ଅପେକ୍ଖିତେତି ସଵ୍ବଲୋକେନ ଓଲୋକିତେ ଦିସ୍ସମାନେ ମାରେସୀତି ଅତ୍ଥୋ।

ବୋଧିସତ୍ତୋ ଯଞ୍ଞୱାଟେପି ପିତରଂ ଯାଚନ୍ତୋ ଆହ –

୧୦୯୭।

''ମା ନୋ ଦେୱ ଅୱଧି, ଦାସେ ନୋ ଦେହି ଖଣ୍ଡହାଲସ୍ସ;

ଅପି ନିଗଳବନ୍ଧକାପି, ହତ୍ଥୀ ଅସ୍ସେ ଚ ପାଲେମ।

୧୦୯୮।

''ମା ନୋ ଦେୱ ଅୱଧି, ଦାସେ ନୋ ଦେହି ଖଣ୍ଡହାଲସ୍ସ;

ଅପି ନିଗଳବନ୍ଧକାପି, ହତ୍ଥିଛକଣାନି ଉଜ୍ଝେମ।

୧୦୯୯।

''ମା ନୋ ଦେୱ ଅୱଧି, ଦାସେ ନୋ ଦେହି ଖଣ୍ଡହାଲସ୍ସ;

ଅପି ନିଗଳବନ୍ଧକାପି, ଅସ୍ସଛକଣାନି ଉଜ୍ଝେମ।

୧୧୦୦।

''ମା ନୋ ଦେୱ ଅୱଧି, ଦାସେ ନୋ ଦେହି ଖଣ୍ଡହାଲସ୍ସ;

ଯସ୍ସ ହୋନ୍ତି ତୱ କାମା, ଅପି ରଟ୍ଠା ପଟ୍ଟାଜିତା;

ଭିକ୍ଖାଚରିଯଂ ଚରିସ୍ସାମ।

୧୧୦୧।

‘‘ଦିଙ୍ଗଂ ଦେୱ ଉପଯାଚନ୍ତି, ପୁତ୍ତହିକାପି ଦଲିଦ୍ଦା;

ପଟିଭାନାନିପି ହିତ୍ୱା, ପୁତ୍ତେ ନ ଲଭନ୍ତି ଏକଚ୍ଚା।

୧୧୦୨।

‘‘ଆସୀସିକାନି କରୋନ୍ତି, ପୁତ୍ତା ନୋ ଜାଯନ୍ତୁ ତତୋ ପପୁତ୍ତା;

ଅଥ ନୋ ଅକାରଣସ୍ମା, ଯଞ୍ଞତ୍ଥାଯ ଦେୱ ଘାତେସି।

୧୧୦୩।

‘‘ଉପଯାଚିତକେନ ପୁତ୍ତଂ ଲଭନ୍ତି, ମା ତାତ ନୋ ଅଘାତେସି;

ମା କିଚ୍ଛାଲଦ୍ଧକେହି ପୁତ୍ତେହି, ଯଜିତ୍ଥୋ ଇମଂ ଯଞ୍ଞଂ।

୧୧୦୪।

‘‘ଉପଯାଚିତକେନ ପୁତ୍ତଂ ଲଭନ୍ତି, ମା ତାତ ନୋ ଅଘାତେସି;

ମା କପଣଲଦ୍ଧକେହି ପୁତ୍ତେହି, ଅମ୍ମାଯ ନୋ ୱିପ୍ପୱାସେହୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଦିଙ୍ଗନ୍ତି ଦେୱ, ଅପୁତ୍ତିକା ଦଲିଦ୍ଦାପି ନାରିଯୋ ପୁତ୍ତହିକା ହୁତ୍ୱା ବହୁଂ ପଣ୍ଣାକାରଂ କରିତ୍ୱା ପୁତ୍ତଂ ୱା ଧୀତରଂ ୱା ଲଭାମାତି ଦିଙ୍ଗଂ ଉପଯାଚନ୍ତି। ପଟିଭାନାନିପି ହିତ୍ୱାତି ଦୋହଳଆନି ଛଡ୍ଡେତ୍ୱାପି, ଅଲଭିତ୍ୱାପୀତି ଅତ୍ଥୋ। ଇଦଂ ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି – ମହାରାଜ, ନାରୀନଞ୍ହି ଉପ୍ପନ୍ନଂ ଦୋହଳଅଂ ଅଲଭିତ୍ୱା ଗବ୍ଭୋ ସୁସ୍ସିତ୍ୱା ନସ୍ସତି। ତତ୍ଥ ଏକଚ୍ଚା ଯାଚନ୍ତାପି ପୁତ୍ତେ ଅଲଭମାନା, କାଚି ଲଦ୍ଧମ୍ପି ଦୋହଳଅଂ ପହାଯ ଅପରିଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ନ ଲଭନ୍ତି, କାଚି ଦୋହଳଅଂ ଅଲଭମାନା ନ ଲଭନ୍ତି। ମଯ୍ହଂ ପନ ମାତା ଉପ୍ପନ୍ନଂ ଦୋହଳଅଂ ଲଭିତ୍ୱା ପରିଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ଉପ୍ପନ୍ନଂ ଗବ୍ଭଂ ଅନାସେତ୍ୱା ପୁତ୍ତେ ପଟିଲଭି। ଏୱଂ ପଟିଲଦ୍ଧେ ମା ନୋ ଅୱଧୀତି ଯାଚତି।

ଆସୀସିକାନୀତି ମହାରାଜ, ଇମେ ସତ୍ତା ଆସୀସଂ କରୋନ୍ତି। କିନ୍ତି? ପୁତ୍ତା ନୋ ଜାଯନ୍ତୂତି। ତତୋ ପପୁତ୍ତାତି ପୁତ୍ତାନମ୍ପି ନୋ ପୁତ୍ତା ଜାଯନ୍ତୂତି। ଅଥ ନୋ ଅକାରଣସ୍ମାତି ଅଥ ତ୍ୱଂ ଅମ୍ହେ ଅକାରଣେନ ଯଞ୍ଞତ୍ଥାଯ ଘାତେସି। ଉପଯାଚିତକେନାତି ଦେୱତାନଂ ଆଯାଚନେନ। କପଣଲଦ୍ଧକେହୀତି କପଣା ୱିଯ ହୁତ୍ୱା ଲଦ୍ଧକେହି। ପୁତ୍ତେହୀତି ଅମ୍ହେହି ସଦ୍ଧିଂ ଅମ୍ହାକଂ ଅମ୍ମାଯ ମା ୱିପ୍ପୱାସେହି, ମା ନୋ ମାତରା ସଦ୍ଧିଂ ୱିପ୍ପୱାସଂ କରୀତି ୱଦତି।

ସୋ ଏୱଂ ୱଦନ୍ତୋପି ପିତୁ ସନ୍ତିକା କିଞ୍ଚି କଥଂ ଅଲଭିତ୍ୱା ମାତୁ ପାଦମୂଲେ ନିପତିତ୍ୱା ପରିଦେୱମାନୋ ଆହ –

୧୧୦୫।

‘‘ବହୁଦୁକ୍ଖା ପୋସିଯ ଚନ୍ଦଂ, ଅମ୍ମ ତୁୱଂ ଜୀଯସେ ପୁତ୍ତଂ;

ୱନ୍ଦାମି ଖୋ ତେ ପାଦେ, ଲଭତଂ ତାତୋ ପରଲୋକଂ।

୧୧୦୬।

‘‘ହନ୍ଦ ଚ ମଂ ଉପଗୂହ, ପାଦେ ତେ ଅମ୍ମ ୱନ୍ଦିତୁଂ ଦେହି;

ଗଚ୍ଛାମି ଦାନି ପୱାସଂ, ଯଞ୍ଞତ୍ଥାଯ ଏକରାଜସ୍ସ।

୧୧୦୭।

‘‘ହନ୍ଦ ଚ ମଂ ଉପଗୂହ, ପାଦେ ତେ ଅମ୍ମ ୱନ୍ଦିତୁଂ ଦେହି;

ଗଚ୍ଛାମି ଦାନି ପୱାସଂ, ମାତୁ କତ୍ୱା ହଦଯସୋକଂ।

୧୧୦୮।

‘‘ହନ୍ଦ ଚ ମଂ ଉପଗୂହ, ପାଦେ ତେ ଅମ୍ମ ୱନ୍ଦିତୁଂ ଦେହି;

ଗଚ୍ଛାମି ଦାନି ପୱାସଂ, ଜନସ୍ସ କତ୍ୱା ହଦଯସୋକ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ବହୁଦୁକ୍ଖା ପୋସିଯାତି ବହୂହି ଦୁକ୍ଖେହି ପୋସିଯ। ଚନ୍ଦନ୍ତି ମଂ ଚନ୍ଦକୁମାରଂ ଏୱଂ ପୋସେତ୍ୱା ଇଦାନି, ଅମ୍ମ, ତ୍ୱଂ ଜୀଯସେ ପୁତ୍ତଂ। ଲଭତଂ ତାତୋ ପରଲୋକନ୍ତି ପିତା ମେ ଭୋଗସମ୍ପନ୍ନଂ ପରଲୋକଂ ଲଭତୁ। ଉପଗୂହାତି ଆଲିଙ୍ଗ ପରିସ୍ସଜ। ପୱାସନ୍ତି ପୁନ ଅନାଗମନାଯ ଅଚ୍ଚନ୍ତଂ ୱିପ୍ପୱାସଂ ଗଚ୍ଛାମି।

ଅଥସ୍ସ ମାତା ପରିଦେୱନ୍ତୀ ଚତସ୍ସୋ ଗାଥା ଅଭାସି –

୧୧୦୯।

‘‘ହନ୍ଦ ଚ ପଦୁମପତ୍ତାନଂ, ମୋଳିଂ ବନ୍ଧସ୍ସୁ ଗୋତମିପୁତ୍ତ;

ଚମ୍ପକଦଲମିସ୍ସାଯୋ, ଏସା ତେ ପୋରାଣିକା ପକତି।

୧୧୧୦।

‘‘ହନ୍ଦ ଚ ୱିଲେପନଂ ତେ, ପଚ୍ଛିମକଂ ଚନ୍ଦନଂ ୱିଲିମ୍ପସ୍ସୁ;

ଯେହି ଚ ସୁୱିଲିତ୍ତୋ, ସୋଭସି ରାଜପରିସାଯଂ।

୧୧୧୧।

‘‘ହନ୍ଦ ଚ ମୁଦୁକାନି ୱତ୍ଥାନି, ପଚ୍ଛିମକଂ କାସିକଂ ନିୱାସେହି;

ଯେହି ଚ ସୁନିୱତ୍ଥୋ, ସୋଭସି ରାଜପରିସାଯଂ।

୧୧୧୨।

‘‘ମୁତ୍ତାମଣିକନକୱିଭୂସିତାନି , ଗଣ୍ହସ୍ସୁ ହତ୍ଥାଭରଣାନି;

ଯେହି ଚ ହତ୍ଥାଭରଣେହି, ସୋଭସି ରାଜପରିସାଯ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ପଦୁମପତ୍ତାନନ୍ତି ପଦୁମପଉଓ୍ୱେଠନଂ ନାମେକଂ ପସାଧନଂ, ତଂ ସନ୍ଧାଯେଓ୍ୱମାହ। ତଓ୍ୱ ଓ୍ୱିପ୍ପକିଣ୍ଣଂ ମୋଳିଂ ଉକ୍ଖିପିତ୍ୱା ପଦୁମପଉଓ୍ୱେଠନେନ ଯୋଜେତ୍ୱା ବନ୍ଧାତି ଅତ୍ଥୋ। ଗୋତମିପୁତ୍ତାତି ଚନ୍ଦକୁମାରଂ ଆଲପତି। ଚମ୍ପକଦଲମିସ୍ସାଯୋତି ଅବ୍ଭନ୍ତରିମେହି ଚମ୍ପକଦଲେହି ମିସ୍ସିତା ଓ୍ୱଣ୍ଣଗନ୍ଧସମ୍ପନ୍ନା ନାନାପୁପ୍ଫମାଲା ପିଲନ୍ଧସ୍ସୁ। ଏସା ତେତି ଏସା ତଓ୍ୱ ପୋରାଣିକା ପକତି, ତମେଓ୍ୱ ଗଣ୍ହସ୍ସୁ ପୁତ୍ତାତି ପରିଦେଓ୍ୱତି। ଯେହି ଚାତି ଯେହି ଲୋହିତଚନ୍ଦନଓ୍ୱିଲେପନେହି ଓ୍ୱିଲିତ୍ତୋ ରାଜପରିସାଯ ସୋଭସି, ତାନି ଓ୍ୱିଲିମ୍ପସ୍ସୁ ତି ଅତ୍ଥୋ। କାସିକନ୍ତି ସତସହସ୍ସଗ୍ଘନକଂ କାସିକଓ୍ୱତ୍ଥଂ। ଗଣ୍ହସ୍ସୁ ତି ପିଲନ୍ଧସ୍ସୁ।

ଇଦାନିସ୍ସ ଚନ୍ଦା ନାମ ଅଗ୍ଗମହେସୀ ତସ୍ସ ପାଦମୂଲେ ନିପତିତ୍ୱା ପରିଦେଓ୍ୱମାନା ଆହ –

୧୧୧୩।

‘‘ନ ହି ନୂନାଯଂ ରଟ୍ଠପାଲୋ, ଭୂମିପତି ଜନପଦସ୍ସ ଦାଯାଦୋ;

ଲୋକିସ୍ସରୋ ମହନ୍ତୋ, ପୁତ୍ତେ ସ୍ନେହଂ ଜନଯତୀ’’ତି।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ରାଜା ଗାଥମାହ –

୧୧୧୪।

‘‘ମଯ୍ହମ୍ପି ପିଯା ପୁତ୍ତା, ଅତ୍ତା ଚ ପିଯୋ ତୁମ୍ହେ ଚ ଭରିଯାଯୋ;

ସଗ୍ଗଞ୍ଚ ପତ୍ଥଯାନୋ, ତେନାହଂ ଘାତଯିସ୍ସାମୀ’’ତି।

ତସ୍ସତ୍ଥୋ – କିଂକାରଣା ପୁତ୍ତସିନେହଂ ନ ଜନେମି? ନ କେଓ୍ୱଲଂ ଗୋତମିଯା ଏଓ୍ୱ, ଅଥ ଖୋ ମଯ୍ହମ୍ପି ପିଯା ପୁତ୍ତା, ତଥା ଅତ୍ତା ଚ ତୁମ୍ହେ ଚ ସୁଣ୍ହାଯୋ ଭରିଯାଯୋ ଚ ପିଯାଯେଓ୍ୱ। ଏଓ୍ୱଂ ସନ୍ତେପି ସଗ୍ଗଞ୍ଚ ପତ୍ଥଯାନୋ ଅହଂ ସଗ୍ଗଂ ପତ୍ଥେନ୍ତୋ, ତେନ କାରଣେନ ଏତେ ଘାତଯିସ୍ସାମି, ମା ଚିନ୍ତଯିତ୍ଥ, ସବ୍ବେପେତେ ମଯା ସଦ୍ଧିଂ ଦେଓ୍ୱଲୋକଂ ଏକତୋ ଗମିସ୍ସନ୍ତୀତି।

ଚନ୍ଦା ଆହ –

୧୧୧୫।

‘‘ମଂ ପଠମଂ ଘାତେହି, ମା ମେ ହଦଯଂ ଦୁକ୍ଖଂ ଫାଲେସି;

ଅଲଙ୍କତୋ ସୁନ୍ଦରକୋ, ପୁତ୍ତୋ ଦେଓ୍ୱ ତଓ୍ୱ ସୁଖୁମାଲୋ।

୧୧୧୬।

‘‘ହନ୍ଦଯ୍ୟ ମଂ ହନସ୍ସୁ, ପରଲୋକେ ଚନ୍ଦକେନ ହେସ୍ସାମି;

ପୁଞ୍ଞଂ କରସ୍ସୁ ଓ୍ୱିପୁଲଂ, ଓ୍ୱିଚରାମ ଉଭୋପି ପରଲୋକେ’’ତି।

ତତ୍ଥ ପଠମନ୍ତି ଦେଓ୍ୱ, ମମ ସାମିକତୋ ପଠମତରଂ ମଂ ଘାତେହି। ଦୁକ୍ଖନ୍ତି ଚନ୍ଦସ୍ସ ମରଣଦୁକ୍ଖଂ ମମ ହଦଯଂ ମା ଫାଲେସି। ଅଲଙ୍କତୋତି ଅଯଂ ମମ ଏକୋଓ୍ୱ ଅଲଂ ପରିଯତ୍ତୋତି ଏଓ୍ୱଂ ଅଲଙ୍କତୋ। ଏଓ୍ୱରୂପଂ ନାମ ପୁତ୍ତଂ ମା ଘାତଯି, ମହାରାଜାତି ଦୀପେତି। ହନ୍ଦଯ୍ୟାତି ହନ୍ଦ, ଅଯ୍ୟ, ରାଜାନଂ ଆଲପନ୍ତୀ ଏଓ୍ୱମାହ। ପରଲୋକେ ଚନ୍ଦକେନାତି ଚନ୍ଦେନ ସଦ୍ଧିଂ ପରଲୋକେ ଭଓ୍ୱିସ୍ସାମି। ଓ୍ୱିଚରାମ ଉଭୋପି ପରଲୋକେତି ତଯା ଏକତୋ ଘାତିତା

ଉଭୋପି ପରଲୋକେ ସୁଖଂ ଅନୁଭୱନ୍ତା ୱିଚରାମ, ମା ନୋ ସଗ୍ଗନ୍ତରାୟମକାସୀତି।

ରାଜା ଆହ –

୧୧୧୭।

''ମା ତ୍ୱଂ ଚନ୍ଦେ ରୁଚ୍ଛି ମରଣଂ, ବହୁକା ତୱ ଦେୱରା ୱିସାଲକ୍ଖି;

ତେ ତଂ ରମୟିସ୍ସନ୍ତି, ୟିଟ୍ଠସ୍ମିଂ ଗୋତମିପୁତ୍ତେ''ତି।

ତତ୍ଥ ମା ତ୍ୱଂ ଚନ୍ଦେ ରୁଚ୍ଛୀତି ମା ତ୍ୱଂ ଅତ୍ତନୋ ମରଣଂ ରୋଚେସି। ''ମା ରୁଦ୍ଦୀ''ତିପି ପାଠୋ, ମା ରୋଦୀତି ଅତ୍ଥୋ। ଦେୱରାତି ପତିଭାତୁକା।

ତତୋ ପରଂ ସତ୍ଥା –

୧୧୧୮।

''ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେ ଚନ୍ଦା ଅତ୍ତାନଂ, ହନ୍ତି ହତ୍ଥତଲକେହୀ''ତି। – ଉପଡ୍ଢଗାଥମାହ;

ତତୋ ପରଂ ତସ୍ସାୟେୱ ୱିଲାପୋ ହୋତି –

''ଅଲମେତ୍ଥ ଜୀୱିତେନ, ପିସ୍ସାମି ୱିସଂ ମରିସ୍ସାମି।

୧୧୧୯।

''ନ ହି ନୂନିମସ୍ସ ରଞ୍ଞୋ, ମିତ୍ତାମଚ୍ଚା ଚ ୱିଜ୍ଜରେ ସୁହଦା;

ଯେ ନ ୱଦନ୍ତି ରାଜାନଂ, 'ମା ଘାତୟି ଓରସେ ପୁତ୍ତେ'।

୧୧୨୦।

''ନ ହି ନୂନିମସ୍ସ ରଞ୍ଞୋ, ଞାତୀ ମିତ୍ତା ଚ ୱିଜ୍ଜରେ ସୁହଦା;

ଯେ ନ ୱଦନ୍ତି ରାଜାନଂ, 'ମା ଘାତୟି ଅତ୍ରଜେ ପୁତ୍ତେ'।

୧୧୨୧।

''ଇମେ ତେପି ମୟ୍ହଂ ପୁତ୍ତା, ଗୁଣିନୋ କାୟୂରଧାରିନୋ ରାଜ;

ତେହିପି ୟଜସ୍ସୁ ୟଞ୍ଞଂ, ଅଥ ମୁଞ୍ଚତୁ ଗୋତମିପୁତ୍ତେ।

୧୧୨୨।

''ବିଲସତଂ ମଂ କତ୍ୱାନ, ୟଜସ୍ସୁ ସତ୍ତଧା ମହାରାଜ;

ମା ଜେଟ୍ଠପୁତ୍ତମୱଧି, ଅଦୂସକଂ ସୀହସଙ୍କାସଂ।

୧୧୨୩।

‘‘ବିଲସତଂ ମଂ କତ୍ୱାନ, ଯଜସ୍ସୁ ସତ୍ତଧା ମହାରାଜ;

ମା ଜେଟ୍ଠପୁତ୍ତମଵଧି, ଅପେକ୍ଖିତଂ ସବ୍ବଲୋକସ୍ସା’’ତି।

ତତ୍ଥ ଏଵନ୍ତି ଏଵଂ ଅନ୍ଧବାଲେନ ଏକରାଜେନ ଵୁତ୍ତେ। ହନ୍ତୀତି ‘‘କିଂ ନାମେତଂ କଥେସୀ’’ତି ଵତ୍ୱା ହତ୍ଥତଲେହି ଅତ୍ତାନଂ ହନ୍ତି। ପିସ୍ସାମୀତି ପିଂସିସ୍ସାମି। ଇମେ ତେପୀତି ଵସୁଲକୁମାରଂ ଆଦିଂ କତ୍ୱା ସେସଦାରକେ ହତ୍ଥେ ଗହେତ୍ୱା ରଞ୍ଞୋ ପାଦମୂଲେ ଠିତା ଏଵମାହ। ଗୁଣିନୋତି ମାଲାଗୁଣଆଭରଣେହି ସମନ୍ନାଗତା। କାଯୂରଧାରିନୋତି କାଯୂରପସାଧନଧରା। ବିଲସତନ୍ତି ମହାରାଜ, ମଂ ଘାତେତ୍ୱା କୋଟ୍ଠାସସତଂ କତ୍ୱା ସତ୍ତଧା ସତ୍ତସୁ ଠାନେସୁ ଯଞ୍ଞଂ ଯଜସ୍ସୁ।

ଇତି ସା ରଞ୍ଞୋ ସନ୍ତିକେ ଇମାହି ଗାଥାହି ପରିଦେଵିତ୍ୱା ଅସ୍ସାସଂ ଅଲଭମାନା ବୋଧିସତ୍ତସ୍ସେଵ ସନ୍ତିକଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ପରିଦେଵମାନା ଅଟ୍ଠାସି। ଅଥ ନଂ ସୋ ଆହ – ‘‘ଚନ୍ଦେ, ମଯା ଜୀଵମାନେନ ତୁଯ୍ହଂ ତସ୍ମିଂ ତସ୍ମିଂ ଵତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ସୁଭଣିତେ ସୁକଥିତେ ଉଚ୍ଚାଵଚାନି ମଣିମୁତ୍ତାଦୀନି ବହୂନି ଆଭରଣାନି ଦିନ୍ନାନି, ଅଜ୍ଜ ପନ ତେ ଇଦଂ ପଚ୍ଛିମଦାନଂ, ସରୀରାରୁଳ୍ହଂ ଆଭରଣଂ ଦମ୍ମି, ଗଣ୍ହାହି ନ’’ନ୍ତି। ଇମମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୧୨୪।

‘‘ବହୁକା ତଵ ଦିନ୍ନାଭରଣା, ଉଚ୍ଚାଵଚା ସୁଭଣିତମ୍ହି;

ମୁତ୍ତାମଣିଵେଳୁରିଯା, ଏତଂ ତେ ପଚ୍ଛିମକଂ ଦାନ’’ନ୍ତି।

ଚନ୍ଦାଦେଵୀପି ତଂ ସୁତ୍ୱା ତତୋ ପରାହି ନଵହି ଗାଥାହି ଵିଲପି –

୧୧୨୫।

‘‘ଯେସଂ ପୁବ୍ବେ ଖନ୍ଧେସୁ, ଫୁଲ୍ଲା ମାଲାଗୁଣା ଵିଵତିଂସୁ;

ତେସଜ୍ଜପି ସୁନିସିତୋ, ନେତ୍ତିଂସୋ ଵିଵତିସ୍ସତି ଖନ୍ଧେସୁ।

୧୧୨୬।

‘‘ଯେସଂ ପୁବ୍ବେ ଖନ୍ଧେସୁ, ଚିତ୍ତା ମାଲାଗୁଣା ଵିଵତିଂସୁ;

ତେସଜ୍ଜପି ସୁନିସିତୋ, ନେତ୍ତିଂସୋ ଵିଵତିସ୍ସତି ଖନ୍ଧେସୁ।

୧୧୨୭।

‘‘ଅଚିରଂ ଵତ ନେତ୍ତିଂସୋ, ଵିଵତିସ୍ସତି ରାଜପୁତ୍ତାନଂ ଖନ୍ଧେସୁ;

ଅଥ ମମ ହଦଯଂ ନ ଫଲତି, ତାଵ ଦଳ୍ହବନ୍ଧଞ୍ଚ ମେ ଆସି।

୧୧୨୮।

‘‘କାସିକସୁଚିଵତ୍ଥଧରା, କୁଣ୍ଡଲିନୋ ଅଗଲୁଚନ୍ଦନଵିଲିତ୍ତା;

ନିଯ୍ଯାଥ ଚନ୍ଦସୂରିଯା, ଯଞ୍ଞତ୍ଥାଯ ଏକରାଜସ୍ସ।

୧୧୨୯।

‘‘କାସିକସୁଚିୱତ୍ଥଧରା, କୁଣ୍ଡଲିନୋ ଅଗଲୁଚନ୍ଦନୱିଲିତ୍ତା;

ନିଯ୍ୟାଥ ଚନ୍ଦସୂରିଯା, ମାତୁ କତ୍ୱା ହଦଯସୋକଂ।

୧୧୩୦।

‘‘କାସିକସୁଚିୱତ୍ଥଧରା, କୁଣ୍ଡଲିନୋ ଅଗଲୁଚନ୍ଦନୱିଲିତ୍ତା;

ନିଯ୍ୟାଥ ଚନ୍ଦସୂରିଯା, ଜନସ୍ସ କତ୍ୱା ହଦଯସୋକଂ।

୧୧୩୧।

‘‘ମଂସରସଭୋଜନା ନ୍ହାପକସୁନ୍ହାପିତା, କୁଣ୍ଡଲିନୋ ଅଗଲୁଚନ୍ଦନୱିଲିତ୍ତା;

ନିଯ୍ୟାଥ ଚନ୍ଦସୂରିଯା, ଯଞ୍ଞତ୍ଥାଯ ଏକରାଜସ୍ସ।

୧୧୩୨।

‘‘ମଂସରସଭୋଜନା ନ୍ହାପକସୁନ୍ହାପିତା, କୁଣ୍ଡଲିନୋ ଅଗଲୁଚନ୍ଦନୱିଲିତ୍ତା;

ନିଯ୍ୟାଥ ଚନ୍ଦସୂରିଯା, ମାତୁ କତ୍ୱା ହଦଯସୋକଂ।

୧୧୩୩।

‘‘ମଂସରସଭୋଜନା ନ୍ହାପକସୁନ୍ହାପିତା, କୁଣ୍ଡଲିନୋ ଅଗଲୁଚନ୍ଦନୱିଲିତ୍ତା;

ନିଯ୍ୟାଥ ଚନ୍ଦସୂରିଯା, ଜନସ୍ସ କତ୍ୱା ହଦଯସୋକ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ମାଲାଗୁଣାତି ପୁପ୍ଫଦାମାନି। ତେସଜ୍ଜାତି ତେସଂ ଅଜ୍ଜ। ନେତ୍ତିଂସୋତି ଅସି। ୱିୱଡିସ୍ସତୀତି ପତିସ୍ସତି। ଅଚିରଂ ୱତାତି ଅଚିରେନ ୱତ। ନ ଫଲତୀତି ନ ଭିଜ୍ଜତି। ତାୱ ଦଳ୍ହବନ୍ଧଞ୍ଚମେ ଆସୀତି ଅତିୱିଯ ଥିରବନ୍ଧନଂ ମେ ହଦଯଂ ଭୱିସ୍ସତୀତି ଅଧିପ୍ପାୟୋ। ନିଯ୍ୟାଥାତି ଗଚ୍ଛଥ।

ଏୱଂ ତସ୍ସା ପରିଦେୱନ୍ତିଯାୱ ଯଞ୍ଞାୱାଟେ ସବ୍ବକମ୍ମଂ ନିଟ୍ଠାସି। ରାଜପୁତ୍ତଂ ନେତ୍ୱା ଗୀୱଂ ଓନାମେତ୍ୱା ନିସୀଦାପେସୁଂ। ଖଣ୍ଡହାଲୋ ସୁୱଣ୍ଣପାତିଂ ଉପନାମେତ୍ୱା ଖଗ୍ଗଂ ଆଦାଯ ‘‘ତସ୍ସ ଗୀୱଂ ଛିନ୍ଦିସ୍ସାମୀ’’ତି ଅଟ୍ଠାସି। ତଂ ଦିସ୍ୱା ଚନ୍ଦାଦେୱୀ ‘‘ଅଞ୍ଞଂ ମେ ପଟିସରଣଂ ନତ୍ଥି, ଅତ୍ତନୋ ସଚ୍ଚବଲେନ ସାମିକସ୍ସ ସୋତ୍ଥିଂ କରିସ୍ସାମୀ’’ତି ଅଞ୍ଜଲିଂ ପଗ୍ଗଯ୍ହ ପରିସାଯ ଅନ୍ତରେ ୱିଚରନ୍ତୀ ସଚ୍ଚକିରିଯଂ ଅକାସି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୧୩୪।

‘‘ସବ୍ବସ୍ମିଂ ଉପକ୍ଖଟସ୍ମିଂ, ନିସୀଦିତେ ଚନ୍ଦସ୍ମିଂ ଯଞ୍ଞତ୍ଥାଯ;

ପଞ୍ଚାଲରାଜଧୀତା ପଞ୍ଜଲିକା, ସବ୍ବପରିସାଯ ସମନୁପରିଯାଯି।

୧୧୩୫।

‘‘ଯେନ ସଚ୍ଚେନ ଖଣ୍ଡହାଲୋ, ପାପକମ୍ମଂ କରୋତି ଦୁମ୍ମେଧୋ;

ଏତେନ ସଚ୍ଚୱଜ୍ଜେନ, ସମଙ୍ଗିନୀ ସାମିକେନ ହୋମି।

୧୧୩୬।

''ଯେ ଇଧତ୍ଥି ଅମନୁସ୍ସା, ଯାନି ଚ ଯକ୍ଖଭୂତଭବ୍ୟାନି;

କରୋନ୍ତୁ ମେ ୱେୟ୍ୟାୱଟିକଂ, ସମଙ୍ଗିନୀ ସାମିକେନ ହୋମି।

୧୧୩୭।

''ଯା ଦେୱତା ଇଧାଗତା, ଯାନି ଚ ଯକ୍ଖଭୂତଭବ୍ୟାନି;

ସରଣେସିନିଂ ଅନାଥଂ ତାଯଥ ମଂ, ଯାଚାମହଂ ପତି ମାହଂ ଅଜେୟ୍ୟ''ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ଉପକ୍ଖଟସ୍ମିନ୍ତି ସଜ୍ଜିତେ ଯଞ୍ଞସମ୍ଭାରେ ସଜ୍ଜିତେ ପଟିଯତ୍ତେ। ସମଙ୍ଗିନୀତି ସମ୍ପଯୁତ୍ତା ଏକସଂୱାସା। ଯେ ଇଧତ୍ଥୀତି ଯେ ଇଧ ଅତ୍ଥି। ଯକ୍ଖଭୂତଭବ୍ୟାନୀତି ଦେୱସଙ୍ଖାତା ଯକ୍ଖା ଚ ୱଡ୍ଢିତ୍ୱା ଠିତସତ୍ତସଙ୍ଖାତା ଭୂତା ଚ ଇଦାନି ୱଡ୍ଢନକସତ୍ତସଙ୍ଖାତାନି ଭବ୍ୟାନି ଚ। ୱେୟ୍ୟାୱଟିକନ୍ତି ମଯ୍ହଂ ୱେୟ୍ୟାୱଚ୍ଚଂ କରୋନ୍ତୁ। ତାଯଥ ମନ୍ତି ରକ୍ଖଥ ମଂ। ଯାଚାମହନ୍ତି ଅହଂ ୱୋ ଯାଚାମି। ପତି ମାହନ୍ତି ପତିଂ ଅହଂ ମା ଅଜେୟ୍ୟଂ।

ଅଥ ସକ୍କୋ ଦେୱରାଜା ତସ୍ସା ପରିଦେୱସଦ୍ଦଂ ସୁତ୍ୱା ତଂ ପୱତ୍ତିଂ ଞତ୍ୱା ଜଲିତଂ ଅଯକୂଟଂ ଆଦାଯ ଗନ୍ତ୍ୱା ରାଜାନଂ ତାସେତ୍ୱା ସବ୍ବେ ୱିସ୍ସଜ୍ଜାପେସି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୧୩୮।

''ତଂ ସୁତ୍ୱା ଅମନୁସ୍ସୋ, ଅଯୋକୂଟଂ ପରିବ୍ଭମେତ୍ୱାନ;

ଭଯମସ୍ସ ଜନଯନ୍ତୋ, ରାଜାନଂ ଇଦମୱୋଚ।

୧୧୩୯।

''ବୁଜ୍ଝସ୍ସୁ ଖୋ ରାଜକଲି, ମା ତାହଂ ମତ୍ଥକଂ ନିତାଳେସିଂ;

ମା ଜେଟ୍ଠପୁତ୍ତମୱଧି, ଅଦୂସକଂ ସୀହସଙ୍କାସଂ।

୧୧୪୦।

''କୋ ତେ ଦିଟ୍ଠୋ ରାଜକଲି, ପୁତ୍ତଭରିଯାଯୋ ହଞ୍ଞମାନାଯୋ;

ସେଟ୍ଠି ଚ ଗହପତଯୋ, ଅଦୂସକା ସଗ୍ଗକାମା ହି।

୧୧୪୧।

''ତଂ ସୁତ୍ୱା ଖଣ୍ଡହାଲୋ, ରାଜା ଚ ଅବ୍ଭୁତମିଦଂ ଦିସ୍ୱାନ;

ସବ୍ବେସଂ ବନ୍ଧନାନି ମୋଚେସୁଂ, ଯଥା ତଂ ଅନୁପଘାତଂ।

୧୧୪୨।

‘‘ସବ୍ବେସୁ ୱିପ୍ପମୁତ୍ତେସୁ, ଯେ ତତ୍ଥ ସମାଗତା ତଦା ଆସୁଂ;

ସବ୍ବେ ଏକେକଲେଡ୍ଡୁକମଦଂସୁ, ଏସ ୱଧୋ ଖଣ୍ଡହାଲସ୍ସା’’ତି।

ତତ୍ଥ ଅମନୁସ୍ସୋତି ସକ୍କୋ ଦେୱରାଜା। ବୁଦ୍ଧସ୍ସୂତି ଜାନସ୍ସୁ ସଲ୍ଲକ୍ଖେହି। ରାଜକଲୀତି ରାଜକାଳକଣ୍ଣି ରାଜଲାମକ। ମା ତାହନ୍ତି ପାପରାଜ, ବୁଦ୍ଧ, ମା ତେ ଅହଂ ମତ୍ଥକଂ ନିତାଳେସିଂ। କୋ ତେ ଦିଟ୍ଠୋତି କୁହିଂ ତୟା ଦିଟ୍ଠପୁବ୍ବୋ। ସଗ୍ଗକାମା ହୀତି ଏତ୍ଥ ହୀତି ନିପାତମତ୍ତଂ, ସଗ୍ଗକାମା ସଗ୍ଗଂ ପତ୍ଥୟମାନାତି ଅତ୍ଥୋ। ତଂ ସୁତ୍ୱାତି, ଭିକ୍ଖୱେ, ତଂ ସକ୍କସ୍ସ ୱଚନଂ ଖଣ୍ଡହାଲୋ ସୁତ୍ୱା। ଅବ୍ଭୁତମିଦନ୍ତି ରାଜା ଚ ଇଦଂ ସକ୍କସ୍ସ ଦସ୍ସନଂ ପୁବ୍ବେ ଅଭୂତଂ ଦିସ୍ୱା। ଯଥା ତନ୍ତି ଯଥା ଅନୁପଘାତଂ ପାଣଂ ମୋଚେନ୍ତି, ଏୱମେୱ ମୋଚେସୁଂ। ଏକେକଲେଡ୍ଡୁକମଦଂସୂତି ଭିକ୍ଖୱେ, ଯତ୍ତକା ତସ୍ମିଂ ଯଞ୍ଞୱାଟେ ସମାଗତା, ସବ୍ବେ ଏକକୋଲାହଲଂ କତ୍ୱା ଖଣ୍ଡହାଲସ୍ସ ଏକେକଲେଡ୍ଡୁପହାରଂ ଅଦଂସୁ। ଏସ ୱଧୋତି ଏସୋୱ ଖଣ୍ଡହାଲସ୍ସ ୱଧୋ ଅହୋସି, ତତ୍ଥେୱ ନଂ ଜୀୱିତକ୍ଖୟଂ ପାପେସୁନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ।

ତଂ ପନ ମାରେତ୍ୱା ମହାଜନୋ ରାଜାନଂ ମାରେତୁଂ ଆରଭି। ବୋଧିସତ୍ତୋ ପିତରଂ ପରିସ୍ସଜିତ୍ୱା ମାରେତୁଂ ନ ଅଦାସି। ମହାଜନୋ ‘‘ଜୀୱିତଂ ଏତସ୍ସ ପାପରଞ୍ଞୋ ଦେମ, ଛତ୍ତଂ ପନସ୍ସ ନଗରେ ଚ ୱାସଂ ନ ଦସ୍ସାମ, ଚଣ୍ଡାଲଂ କତ୍ୱା ବହିନଗରେ ୱସାପେସ୍ସାମା’’ତି ୱତ୍ୱା ରାଜୱେସଂ ହାରେତ୍ୱା କାସାୱଂ ନିୱାସାପେତ୍ୱା ହଲିଦ୍ଦିପିଲୋତିକାୟ ସୀସଂ ୱେଠେତ୍ୱା ଚଣ୍ଡାଲଂ କତ୍ୱା ଚଣ୍ଡାଲୱସନଟ୍ଠାନଂ ତଂ ପହିଣି। ଯେ ପନେତଂ ପସୁଘାତଯଞ୍ଞଂ ଯଜିଂସୁ ଚେୱ ଯଜାପେସୁଞ୍ଚ ଅନୁମୋଦିଂସୁ ଚ, ସବ୍ବେ ନିରୟପରାୟଣାୱ ଅହେସୁଂ। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୧୪୩।

‘‘ସବ୍ବେ ପୱିଟ୍ଠା ନିରୟଂ, ଯଥା ତଂ ପାପକଂ କରିତ୍ୱାନ;

ନ ହି ପାପକମ୍ମଂ କତ୍ୱା, ଲବ୍ଭା ସୁଗତିଂ ଇତୋ ଗନ୍ତୁ’’ନ୍ତି।

ସୋପି ଖୋ ମହାଜନୋ ଦ୍ୱେ କାଳକଣ୍ଣିଯୋ ହାରେତ୍ୱା ତତ୍ଥେୱ ଅଭିସେକସମ୍ଭାରେ ଆହରିତ୍ୱା ଚନ୍ଦକୁମାରଂ ଅଭିସିଞ୍ଚି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୧୪୪।

‘‘ସବ୍ବେସୁ ୱିପ୍ପମୁତ୍ତେସୁ, ଯେ ତତ୍ଥ ସମାଗତା ତଦା ଆସୁଂ;

ଚନ୍ଦଂ ଅଭିସିଞ୍ଚିଂସୁ, ସମାଗତା ରାଜପରିସା ଚ।

୧୧୪୫।

‘‘ସବ୍ବେସୁ ୱିପ୍ପମୁତ୍ତେସୁ, ଯେ ତତ୍ଥ ସମାଗତା ତଦା ଆସୁଂ;

ଚନ୍ଦଂ ଅଭିସିଞ୍ଚିଂସୁ, ସମାଗତା ରାଜକଞ୍ଞାୟୋ ଚ।

୧୧୪୬।

‘‘ସବ୍ବେସୁ ୱିପ୍ପମୁତ୍ତେସୁ, ଯେ ତତ୍ଥ ସମାଗତା ତଦା ଆସୁଂ;

ଚନ୍ଦଂ ଅଭିସିଞ୍ଚିଂସୁ, ସମାଗତା ଦେୱପରିସା ଚ।

୧୧୪୭।

‘‘ସଙ୍ଖେସୁ ୱିପ୍ପମୁଣ୍ଡେସୁ, ଯେ ତତ୍ଥ ସମାଗତା ତଦା ଆସୁଂ;

ଚନ୍ଦଂ ଅଭିସିଞ୍ଚିଂସୁ, ସମାଗତା ଦେୱକଞ୍ଞାୟୋ ଚ।

୧୧୪୮।

‘‘ସଙ୍ଖେସୁ ୱିପ୍ପମୁଣ୍ଡେସୁ, ଯେ ତତ୍ଥ ସମାଗତା ତଦା ଆସୁଂ;

ଚେଲୁକ୍ଖେପମକରୁଂ, ସମାଗତା ରାଜପରିସା ଚ।

୧୧୪୯।

‘‘ସଙ୍ଖେସୁ ୱିପ୍ପମୁଣ୍ଡେସୁ, ଯେ ତତ୍ଥ ସମାଗତା ତଦା ଆସୁଂ;

ଚେଲୁକ୍ଖେପମକରୁଂ, ସମାଗତା ରାଜକଞ୍ଞାୟୋ ଚ।

୧୧୫୦।

‘‘ସଙ୍ଖେସୁ ୱିପ୍ପମୁଣ୍ଡେସୁ, ଯେ ତତ୍ଥ ସମାଗତା ତଦା ଆସୁଂ;

ଚେଲୁକ୍ଖେପମକରୁଂ, ସମାଗତା ଦେୱପରିସା ଚ।

୧୧୫୧।

‘‘ସଙ୍ଖେସୁ ୱିପ୍ପମୁଣ୍ଡେସୁ, ଯେ ତତ୍ଥ ସମାଗତା ତଦା ଆସୁଂ;

ଚେଲୁକ୍ଖେପମକରୁଂ, ସମାଗତା ଦେୱକଞ୍ଞାୟୋ ଚ।

୧୧୫୨।

‘‘ସଙ୍ଖେସୁ ୱିପ୍ପମୁଣ୍ଡେସୁ, ବହୂ ଆନନ୍ଦିତା ଅହୁଂ;

ନନ୍ଦିଂ ପୱେସି ନଗରଂ, ବନ୍ଧନା ମୋକ୍ଖୋ ଅଘୋସିତ୍ଥା’’ତି।

ତତ୍ଥ ରାଜପରିସା ଚାତି ରାଜପରିସାପି ତୀହି ସଙ୍ଖେହି ଅଭିସିଞ୍ଚିଂସୁ। ରାଜକଞ୍ଞାୟୋ ଚାତି ଖତ୍ତିୟଧୀତରୋପି ନଂ ଅଭିସିଞ୍ଚିଂସୁ। ଦେୱପରିସା ଚାତି ସକ୍କୋ ଦେୱରାଜା ୱିଜୟୁତ୍ତରସଙ୍ଖଂ ଗହେତ୍ୱା ଦେୱପରିସାୟ ସଦ୍ଧିଂ ଅଭିସିଞ୍ଚି। ଦେୱକଞ୍ଞାୟୋ ଚାତି ସୁଜାପି ଦେୱଧୀତରାହି ସଦ୍ଧିଂ ଅଭିସିଞ୍ଚି। ଚେଲୁକ୍ଖେପମକରୁନ୍ତି ନାନାୱଣ୍ଣେହି ୱତ୍ଥେହି ଧଜେ ଉସ୍ସାପେତ୍ୱା ଉତ୍ତରିସାଟକାନି ଆକାସେ ଖିପନ୍ତା ଚେଲୁକ୍ଖେପଂ କରିଂସୁ। ରାଜପରିସା ଚ ଇତରେ ତୟୋ କୋଟ୍ଠାସା ଚାତି ଅଭିସେକକାରକା ଚତ୍ତାରୋପି କୋଟ୍ଠାସା କରିଂସୁଯେୱ। ଆନନ୍ଦିତା ଅହୁନ୍ତି ଆମୋଦିତା ଅହେସୁଂ। ନନ୍ଦିଂ ପୱେସି ନଗରନ୍ତି ଚନ୍ଦକୁମାରସ୍ସ ଛତ୍ତଂ ଉସ୍ସାପେତ୍ୱା ନଗରଂ ପୱିଟ୍ଠକାଲେ ନଗରେ ଆନନ୍ଦଭେରି ଚରି। ‘‘କିଂ ୱତ୍ୱା’’ତି? ଯଥା ‘‘ଅମ୍ହାକଂ ଚନ୍ଦକୁମାରୋ ବନ୍ଧନା ମୁତ୍ତୋ, ଏୱମେୱ ସବ୍ବେ ବନ୍ଧନା ମୁଚ୍ଚନ୍ତୂ’’ତି। ତେନ ୱୁତ୍ତଂ ‘‘ବନ୍ଧନା ମୋକ୍ଖୋ ଅଘୋସିତ୍ଥା’’ତି।

ବୋଧିସତ୍ତୋ ପିତୁ ୱତ୍ତଂ ପଟ୍ଠପେସି। ଅନ୍ତୋନଗରଂ ପନ ପୱିସିତୁଂ ନ ଲଭତି। ପରିବ୍ବୟସ୍ସ ଖୀଣକାଲେ ବୋଧିସତ୍ତୋ ଉୟ୍ୟାନକୀଳଆଦୀନଂ ଅତ୍ଥାୟ ଗଚ୍ଛନ୍ତୋ ତଂ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ‘‘ପତିମ୍ହୀ’’ତି ନ ୱନ୍ଦତି, ଅଞ୍ଜଲିଂ ପନ କତ୍ୱା ‘‘ଚିରଂ ଜୀୱ ସାମୀ’’ତି ୱଦତି। ‘‘କେନତ୍ଥୋ’’ତି ୱୁତ୍ତେ ଆରୋଚେସି। ଅଥସ୍ସ ପରିବ୍ବୟଂ ଦାପେସି। ସୋ ଧମ୍ମେନ ରଜ୍ଜଂ କାରେତ୍ୱା ଆୟୁପରିୟୋସାନେ ଦେୱଲୋକଂ ପୂରୟମାନୋ ଅଗମାସି।

ସତ୍ଥା ଇମଂ ଧମ୍ମଦେସନଂ ଆହରିତ୍ୱା ‘‘ନ, ଭିକ୍ଖୱେ, ଇଦାନେୱ, ପୁବ୍ବେପି ଦେୱଦତ୍ତୋ ମଂ ଏକଂ ନିସ୍ସାୟ ବହୂ ମାରେତୁଂ ୱାୟାମମକାସୀ’’ତି ୱତ୍ୱା

ଜାତକଂ ସମୋଧାନେସି। ତଦା ଖଣ୍ଡହାଲୋ ଦେୱଦତ୍ତୋ ଅହୋସି, ଗୋତମୀଦେୱୀ ମହାମାୟା, ଚନ୍ଦାଦେୱୀ ରାହୁଲମାତା, ୱସୁଲୋ ରାହୁଲୋ, ସେଲା ଉପ୍ପଲୱଣ୍ଣା, ସୂରୋ ୱାମଗୋତ୍ତୋ କସ୍ସପୋ, ଭଦ୍ଦସେନୋ ମୋଗ୍ଗଲ୍ଲାନୋ, ସୂରିୟକୁମାରୋ ସାରିପୁତ୍ତୋ, ଚନ୍ଦରାଜା ପନ ଅହମେୱ ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧୋ ଅହୋସିନ୍ତି।

ଚନ୍ଦକୁମାରଜାତକୱଣ୍ଣନା ସତ୍ତମା।

[୫୪୫] ୮। ମହାନାରଦକସ୍ସପଜାତକୱଣ୍ଣନା

ଅହୁରାଜା ୱିଦେହାନନ୍ତି ଇଦଂ ସତ୍ଥା ଲଟ୍ଠିୱନୁୟ୍ୟାନେ ୱିହରନ୍ତୋ ଉରୁୱେଲକସ୍ସପଦମନଂ ଆରବ୍ଭ କଥେସି। ଯଦା ହି ସତ୍ଥା ପୱତ୍ତିତୱରଧମ୍ମଚକ୍କୋ ଉରୁୱେଲକସ୍ସପାଦୟୋ ଜଟିଲେ ଦମେତ୍ୱା ମଗଧରାଜସ୍ସ ପଟିସ୍ସୱଂ ଲୋଚେତୁଂ ପୁରାଣଜଟିଲସହସ୍ସପରିୱୁତୋ ଲଟ୍ଠିୱନୁୟ୍ୟାନଂ ଅଗମାସି। ତଦା ଦ୍ୱାଦସନହୁତାୟ ପରିସାୟ ସଦ୍ଧିଂ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ଦସବଲଂ ୱନ୍ଦିତ୍ୱା ନିସିନ୍ନସ୍ସ ମଗଧରଞ୍ଞୋ ପରିସନ୍ତରେ ବ୍ରାହ୍ମଣଗହପତିକାନଂ ୱିତକ୍କୋ ଉପ୍ପଜ୍ଜି ''କିଂ ନୁ ଖୋ ଉରୁୱେଲକସ୍ସପୋ ମହାସମଣେ ବ୍ରହ୍ମଚରିୟଂ ଚରତି, ଉଦାହୁ ମହାସମଣୋ ଉରୁୱେଲକସ୍ସପେ''ତି। ଅଥ ଖୋ ଭଗୱା ତେସଂ ଦ୍ୱାଦସନହୁତାନଂ ଚେତସା ଚେତୋପରିୱିତକ୍କମଞ୍ଞାୟ ''କସ୍ସପସ୍ସ ମମ ସନ୍ତିକେ ପବ୍ବଜିତଭାୱଂ ଜାନାପେସ୍ସାମୀ''ତି ଇମଂ ଗାଥମାହ –

''କିମେୱ ଦିସ୍ୱା ଉରୁୱେଲୱାସି, ପହାସି ଅଗ୍ଗିଂ କିସକୋୱଦାନୋ;

ପୁଚ୍ଛାମି ତଂ କସ୍ସପ ଏତମତ୍ଥଂ, କଥଂ ପହୀନଂ ତୱ ଅଗ୍ଗିହୁତ୍ତ''ନ୍ତି। (ମହାୱ। ୫୫);

ଥେରୋପି ଭଗୱତୋ ଅଧିପ୍ପାୟଂ ୱିଦିତ୍ୱା –

''ରୂପେ ଚ ସଦ୍ଦେ ଚ ଅଥୋ ରସେ ଚ, କାମିତ୍ଥିୟୋ ଚାଭିୱଦନ୍ତି ୟଞ୍ଞା;

ଏତଂ ମଲନ୍ତି ଉପଧୀସୁ ଞତ୍ୱା, ତସ୍ମା ନ ୟିଟ୍ଠେ ନ ହୁତେ ଅରଞ୍ଜି''ନ୍ତି। (ମହାୱ। ୫୫); –

ଇମଂ ଗାଥଂ ୱତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ସାୱକଭାୱଂ ପକାସନତ୍ଥଂ ତଥାଗତସ୍ସ ପାଦପିଟ୍ଠେ ସୀସଂ ଠପେତ୍ୱା ''ସତ୍ଥା ମେ, ଭନ୍ତେ, ଭଗୱା, ସାୱକୋହମସ୍ମୀ''ତି ୱତ୍ୱା ଏକତାଲଂ ଦ୍ୱିତାଲଂ ତିତାଲନ୍ତି ୟାୱ ସତ୍ତତାଲପ୍ପମାଣଂ ସତ୍ତକ୍ଖତ୍ତୁଂ ୱେହାସଂ ଅବ୍ଭୁଗ୍ଗନ୍ତ୍ୱା ଓରୁୟ୍ହ ତଥାଗତଂ ୱନ୍ଦିତ୍ୱା ଏକମନ୍ତଂ ନିସୀଦି। ତଂ ପାଟିହାରିୟଂ ଦିସ୍ୱା ମହାଜନୋ ''ଅହୋ ମହାନୁଭାୱୋ ବୁଦ୍ଧୋ, ଏୱଂ ଥାମଗତଦିଟ୍ଠିକୋ ନାମ ଅତ୍ତାନଂ 'ଅରହା'ତି ମଞ୍ଞମାନୋ ଉରୁୱେଲକସ୍ସପୋପି ଦିଟ୍ଠିଜାଲଂ ଭିନ୍ଦିତ୍ୱା ତଥାଗତେନ ଦମିତୋ''ତି ସତ୍ଥୁ ଗୁଣକଥଞ୍ଞେୱ କଥେସି। ତଂ ସୁତ୍ୱା ସତ୍ଥା ''ଅନଚ୍ଛରିୟଂ ଇଦାନି ସବ୍ବଞ୍ଞୁତପ୍ପତ୍ତେନ ମୟା ଇମସ୍ସ ଦମନଂ, ସ୍ୱାହଂ ପୁବ୍ବେ ସରାଗକାଲେପି ନାରଦୋ ନାମ ବ୍ରହ୍ମା ହୁତ୍ୱା ଇମସ୍ସ ଦିଟ୍ଠିଜାଲଂ ଭିନ୍ଦିତ୍ୱା ଇମଂ ନିବ୍ବିସେୱନମକାସି''ନ୍ତି ୱତ୍ୱା ତାୟ ପରିସାୟ ୟାଚିତୋ ଅତୀତଂ ଆହରି।

ଅତୀତେ ୱିଦେହରଟ୍ଠେ ମିଥିଲାୟଂ ଅଙ୍ଗତି ନାମ ରାଜା ରଜ୍ଜଂ କାରେସି ଧମ୍ମିକୋ ଧମ୍ମରାଜା। ତସ୍ସ ରୁଚା ନାମ ଧୀତା ଅହୋସି ଅଭିରୂପା ଦସ୍ସନୀୟା ପାସାଦିକା କପ୍ପସତସହସ୍ସଂ ପତ୍ଥିତପତ୍ଥନା ମହାପୁଞ୍ଞା ଅଗ୍ଗମହେସିୟା କୁଚ୍ଛିସ୍ମିଂ ନିବ୍ବତ୍ତା। ସେସା ପନସ୍ସ ସୋଳସଅସସହସ୍ସା ଇତ୍ଥିୟୋ ୱଞ୍ଝା ଅହେସୁଂ। ତସ୍ସ ସା ଧୀତା ପିୟା ଅହୋସି ମନାପା। ସୋ ତସ୍ସା ନାନାପୁପ୍ଫପୂରେ ପଞ୍ଚୱୀସତିପୁପ୍ଫସମୁଗ୍ଗେ ଅନଗ୍ଘାନି ସୁଖୁମାନି ୱତ୍ଥାନି ଚ ''ଇମେହି ଅତ୍ତାନଂ ଅଲଙ୍କରୋତୂ''ତି ଦେୱସିକଂ ପହିଣି। ଖାଦନୀୟଭୋଜନୀୟସ୍ସ ପନ ପମାଣଂ ନତ୍ଥି। ଅନ୍ୱଦ୍ଧମାସଂ ''ଦାନଂ ଦେତୂ''ତି ସହସ୍ସଂ ସହସ୍ସଂ ପେସେସି। ତସ୍ସ ଖୋ ପନ ୱିଜୟୋ ଚ ସୁନାମୋ ଚ ଅଲାତୋ ଚାତି ତୟୋ ଅମଚ୍ଚା ଅହେସୁଂ। ସୋ କୋମୁଦିୟା ଚାତୁମାସିନିୟା ଛଣେ ପୱତ୍ତମାନେ ଦେୱନଗରଂ ୱିୟ ନଗରେ ଚ ଅନ୍ତେପୁରେ ଚ ଅଲଙ୍କତେ ସୁନ୍ହାତୋ ସୁୱିଲିତ୍ତୋ ସବ୍ବାଲଙ୍କାରପ୍ପଟିମଣ୍ଡିତୋ ଭୁତ୍ତସାୟମାସୋ ୱିୱଟସୀହପଞ୍ଜରେ ମହାତଲେ ଅମଚ୍ଚଗଣପରିୱୁତୋ ୱିସୁଦ୍ଧଂ ଗଗନତଲଂ ଅଭିଲଙ୍ଘମାନଂ ଚନ୍ଦମଣ୍ଡଲଂ ଦିସ୍ୱା ''ରମଣୀୟା ୱତ ଭୋ ଦୋସିନା ରତ୍ତି, କାୟ ନୁ ଖୋ ଅଜ୍ଜ ରତିୟା ଅଭିରମେୟ୍ୟାମା''ତି ଅମଚ୍ଚେ ପୁଚ୍ଛି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୧୫୩।

''ଅହୁ ରାଜା ୱିଦେହାନଂ, ଅଙ୍ଗତି ନାମ ଖତ୍ତିୟୋ;

ପହୂତଯୋଗ୍ଗୋ ଧନିମା, ଅନନ୍ତବଲପୋରିସୋ।

୧୧୫୪।

‘‘ସୋ ଚ ପନ୍ନରସିଂ ରତ୍ତିଂ, ପୁରିମଯାମେ ଅନାଗତେ;

ଚାତୁମାସା କୋମୁଦିଯା, ଅମଚ୍ଚେ ସନ୍ନିପାତଯି।

୧୧୫୫।

‘‘ପଣ୍ଡିତେ ସୁତସମ୍ପନ୍ନେ, ମ୍ହିତପୁବ୍ବେ ୱିଚକ୍ଖଣେ;

ୱିଜଯଞ୍ଚ ସୁନାମଞ୍ଚ, ସେନାପତିଂ ଅଲାତକଂ।

୧୧୫୬।

‘‘ତମନୁପୁଚ୍ଛି ୱେଦେହୋ, ପଚ୍ଚେକଂ ବ୍ରୂଥ ସଂ ରୁଚିଂ;

ଚାତୁମାସା କୋମୁଦଜ୍ଜ, ଜୁଣ୍ହଂ ବ୍ଯପହତଂ ତମଂ;

କାଯଜ୍ଜ ରତିଯା ରତ୍ତିଂ, ୱିହରେମୁ ଇମଂ ଉତୁ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ପହୂତଯୋଗ୍ଗୋତି ବହୁକେନ ହତ୍ଥିଯୋଗ୍ଗାଦିନା ସମନ୍ନାଗତୋ। ଅନନ୍ତବଲପୋରିସୋତି ଅନନ୍ତବଲକାଯୋ। ଅନାଗତେତି ପରିଯୋସାନଂ ଅପ୍ପତ୍ତେ, ଅନତିକ୍କନ୍ତେତି ଅତ୍ଥୋ। ଚାତୁମାସାତି ଚତୁନ୍ନଂ ୱସ୍ସିକମାସାନଂ ପଚ୍ଛିମଦିୱସଭୂତାଯ ରତ୍ତିଯା। କୋମୁଦିଯାତି ଫୁଲ୍ଲକୁମୁଦାଯ। ମ୍ହିତପୁବ୍ବେତି ପଠମଂ ସିତଂ କତ୍ୱା ପଚ୍ଛା କଥନସୀଲେ। ତମନୁପୁଚ୍ଛୀତି ତଂ ତେସୁ ଅମଚ୍ଚେସୁ ଏକେକଂ ଅମଚ୍ଚଂ ଅନୁପୁଚ୍ଛି। ପଚ୍ଚେକଂ ବ୍ରୂଥ ସଂ ରୁଚିନ୍ତି ସବ୍ବେପି ତୁମ୍ହେ ଅତ୍ତନୋ ଅତ୍ତନୋ ଅଜ୍ଝାସଯାନୁରୂପଂ ରୁଚିଂ ପଚ୍ଚେକଂ ମଯ୍ହଂ କଥେଥ। କୋମୁଦଜ୍ଜାତି କୋମୁଦୀ ଅଜ୍ଜ। ଜୁଣ୍ହନ୍ତି ଜୁଣ୍ହାଯ ନିସ୍ସଯଭୂତଂ ଚନ୍ଦମଣ୍ଡଲଂ ଅବ୍ଭୁଗ୍ଗଚ୍ଛତି। ବ୍ଯପହତଂ ତମନ୍ତି ତେନ ସବ୍ବଂ ଅନ୍ଧକାରଂ ୱିହତଂ। ଉତୁନ୍ତି ଅଜ୍ଜ ରତ୍ତିଂ ଇମଂ ଏୱରୂପଂ ଉତୁଂ କାଯରତିଯା ୱିହରେଯ୍ଯାମାତି।

ଇତି ରାଜା ଅମଚ୍ଚେ ପୁଚ୍ଛି। ତେନ ତେ ପୁଚ୍ଛିତା ଅତ୍ତନୋ ଅତ୍ତନୋ ଅଜ୍ଝାସଯାନୁରୂପଂ କଥଂ କଥଯିଂସୁ। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୧୫୭।

‘‘ତତୋ ସେନାପତି ରଞ୍ଞୋ, ଅଲାତୋ ଏତଦବ୍ରୱି;

‘ହଟ୍ଠଂ ଯୋଗ୍ଗଂ ବଲଂ ସବ୍ବଂ, ସେନଂ ସନ୍ନାହଯାମସେ।

୧୧୫୮।

‘ନିଯ୍ଯାମ ଦେୱ ଯୁଦ୍ଧାଯ, ଅନନ୍ତବଲପୋରିସା;

ଯେ ତେ ୱସଂ ନ ଆଯନ୍ତି, ୱସଂ ଉପନଯାମସେ;

ଏସା ମଯ୍ହଂ ସକା ଦିଟ୍ଠି, ଅଜିତଂ ଓଜିନାମସେ’।

୧୧୫୯।

ଅଲାତସ୍ସ ୱଚୋ ସୁତ୍ୱା, ସୁନାମୋ ଏତଦବ୍ରୱି;

‘ସବ୍ବେ ତୁୟ୍ହଂ ମହାରାଜ, ଅମିତ୍ତା ୱସମାଗତା।

୧୧୬୦।

‘ନିକ୍ଖିତ୍ତସତ୍ଥା ପଚ୍ଚତ୍ଥା, ନିୱାତମନୁୱତ୍ତରେ;

ଉତ୍ତମୋ ଉସ୍ସୱୋ ଅଜ୍ଜ, ନ ଯୁଦ୍ଧଂ ମମ ରୁଚ୍ଚତି।

୧୧୬୧।

‘ଅନ୍ନପାନଞ୍ଚ ଖଜ୍ଜଞ୍ଚ, ଖିପ୍ପଂ ଅଭିହରନ୍ତୁ ତେ;

ରମସ୍ସୁ ଦେୱ କାମେହି, ନଚ୍ଚଗୀତେ ସୁୱାଦିତେ’।

୧୧୬୨।

ସୁନାମସ୍ସ ୱଚୋ ସୁତ୍ୱା, ୱିଜୟୋ ଏତଦବ୍ରୱି;

‘ସବ୍ବେ କାମା ମହାରାଜ, ନିଚ୍ଚଂ ତୱ ମୁପଟ୍ଠିତା।

୧୧୬୩।

‘ନ ହେତେ ଦୁଲ୍ଲଭା ଦେୱ, ତୱ କାମେହି ମୋଦିତୁଂ;

ସଦାପି କାମା ସୁଲଭା, ନେତଂ ଚିତ୍ତମତଂ ମମ।

୧୧୬୪।

‘ସମଣଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ୱାପି, ଉପାସେମୁ ବହୁସ୍ସୁତଂ;

ଯୋ ନଜ୍ଜ ୱିନଯେ କଙ୍ଖଂ, ଅତ୍ଥଧମ୍ମୱିଦୂ ଇସେ’।

୧୧୬୫।

ୱିଜୟସ୍ସ ୱଚୋ ସୁତ୍ୱା, ରାଜା ଅଙ୍ଗତି ମବ୍ରୱି;

‘ଯଥା ୱିଜୟୋ ଭଣତି, ମୟ୍ହମ୍ପେତଂୱ ରୁଚ୍ଚତି;

୧୧୬୬।

‘ସମଣଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ୱାପି, ଉପାସେମୁ ବହୁସ୍ସୁତଂ;

ଯୋ ନଜ୍ଜ ୱିନଯେ କଙ୍ଖଂ, ଅତ୍ଥଧମ୍ମୱିଦୂ ଇସେ।

୧୧୬୭।

‘ସଙ୍କେଓ୍ୱ ସନ୍ତା କରୋଥ ମତିଂ, କଂ ଉପାସେମୁ ପଣ୍ଡିତଂ;

ଯୋ ନଜ୍ଜ ୱିନଯେ କଙ୍ଖଂ, ଅତ୍ଥଧମ୍ମୱିଦୂ ଇସେ’।

୧୧୬୮।

ୱେଦେହସ୍ସ ୱଚୋ ସୁତ୍ୱା, ଅଲାତୋ ଏତଦବ୍ରୱି;

‘ଅତ୍ଥାଯଂ ମିଗଦାଯସ୍ମିଂ, ଅଚେଲୋ ଧୀରସମ୍ମତୋ।

୧୧୬୯।

‘ଗୁଣୋ କସ୍ସପଗୋତ୍ତାଯଂ, ସୁତୋ ଚିତ୍ରକଥୀ ଗଣୀ;

ତଂ ଦେୱ ପଯିରୁପାସେମୁ, ସୋ ନୋ କଙ୍ଖଂ ୱିନେସ୍ସତି’।

୧୧୭୦।

‘‘ଅଲାତସ୍ସ ୱଚୋ ସୁତ୍ୱା, ରାଜା ଚୋଦେସି ସାରଥିଂ;

ମିଗଦାଯଂ ଗମିସ୍ସାମ, ଯୁତ୍ତଂ ଯାନଂ ଇଧା ନଯା’’ତି।

ତତ୍ଥ ହଟ୍ଠନ୍ତି ତୁଟ୍ଠପହଟ୍ଠଂ। ୱଜିନାମସେତି ଯଂ ନୋ ଅଜିତଂ, ତଂ ଜିନାମ। ଏସୋ ମମ ଅଜ୍ଝାସଯୋତି। ରାଜା ତସ୍ସ କଥଂ ନେୱ ପଟିକ୍କୋସି, ନାଭିନନ୍ଦି। ଏତଦବ୍ରୱୀତି ରାଜାନଂ ଅଲାତସ୍ସ ୱଚନଂ ଅନଭିନନ୍ଦନ୍ତଂ ଅପ୍ପଟିକ୍କୋସନ୍ତଂ ଦିସ୍ୱା ‘‘ନାଯଂ ଯୁଦ୍ଧଜ୍ଝାସଯୋ, ଅହମସ୍ସ ଚିତ୍ତଂ ଗଣ୍ହନ୍ତୋ କାମଗୁଣାଭିରତିଂ ୱଣ୍ଣଯିସ୍ସାମୀ’’ତି ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ଏତଂ ‘‘ସଙ୍କେ ତୁଯ୍ହ’’ନ୍ତିଆଦିୱଚନଂ ଅବ୍ରୱି।

ୱିଜଯୋଏତଦବ୍ରୱୀତି ରାଜା ସୁନାମସ୍ସପି ୱଚନଂ ନାଭିନନ୍ଦି, ନ ପଟିକ୍କୋସି। ତତୋ ୱିଜଯୋ ‘‘ଅଯଂ ରାଜା ଇମେସଂ ଦ୍ୱିନ୍ନମ୍ପି ୱଚନଂ ସୁତ୍ୱା ତୁଣ୍ହୀଯେୱ ଠିତୋ, ପଣ୍ଡିତା ନାମ ଧମ୍ମସ୍ସୱନସୋଣ୍ଡା ହୋନ୍ତି, ଧମ୍ମସ୍ସୱନମସ୍ସ ୱଣ୍ଣଯିସ୍ସାମୀ’’ତି ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ଏତଂ ‘‘ସଙ୍କେ କାମା’’ତିଆଦିୱଚନଂ ଅବ୍ରୱି। ତତ୍ଥ ତୱମୁପଟ୍ଠିତାତି ତୱ ଉପଟ୍ଠିତା। ମୋଦିତୁନ୍ତି ତୱ କାମେହି ମୋଦିତୁଂ ଅଭିରମିତୁଂ ଇଚ୍ଛାଯ ସତି ନ ହି ଏତେ କାମା ଦୁଲ୍ଲଭା। ନେତଂ ଚିତ୍ତମତଂ ମମାତି ଏତଂ ତୱ କାମେହି ଅଭିରମଣଂ ମମ ଚିତ୍ତମତଂ ନ ହୋତି, ନ ମେ ଏତ୍ଥ ଚିତ୍ତଂ ପକ୍ଖନ୍ଦତି। ଯୋ ନଜ୍ଜାତି ଯୋ ନୋ ଅଜ୍ଜ। ଅତ୍ଥଧମ୍ମୱିଦୂତି ପାଳିଅତ୍ଥଞ୍ଚେୱ ପାଳିଧମ୍ମଞ୍ଚ ଜାନନ୍ତୋ। ଇସେତି ଇସି ଏସିତଗୁଣୋ।

ଅଙ୍ଗତି ମବ୍ରୱୀତି ଅଙ୍ଗତି ଅବ୍ରୱି। ମଯ୍ହମ୍ପେତଂୱ ରୁଚ୍ଚତୀତି ମଯ୍ହମ୍ପି ଏତଞ୍ଞେୱ ରୁଚ୍ଚତି। ସଙ୍କେଓ୍ୱ ସନ୍ତାତି ସଙ୍କେଓ୍ୱ ତୁମ୍ହେ ଇଧ ୱିଜ୍ଜମାନା ମତିଂ କରୋଥ ଚିନ୍ତେଥ। ଅଲାତୋ ଏତଦବ୍ରୱୀତି ରଞ୍ଞୋ କଥଂ ସୁତ୍ୱା ଅଲାତୋ ‘‘ଅଯଂ ମମ କୁଲୂପକୋ ଗୁଣୋ ନାମ ଆଜୀୱକୋ ରାଜୁଯ୍ୟାନେ ୱସତି, ତଂ ପସଂସିତ୍ୱା ରାଜକୁଲୂପକଂ କରିସ୍ସାମୀ’’ତି ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ଏତଂ ‘‘ଅତ୍ଥାଯ’’ନ୍ତିଆଦିୱଚନଂ ଅବ୍ରୱି। ତତ୍ଥ ଧୀରସମ୍ମତୋତି ପଣ୍ଡିତୋତି ସମ୍ମତୋ। କସ୍ସପଗୋତ୍ତାଯନ୍ତି କସ୍ସପଗୋତ୍ତୋ ଅଯଂ। ସୁତୋତି ବହୁସ୍ସୁତୋ। ଗଣୀତି ଗଣସତ୍ଥା। ଚୋଦେସୀତି ଆଣାପେସି।

ରଞ୍ଞୋ ତଂ କଥଂ ସୁତ୍ୱା ସାରଥିନୋ ତଥା କରିଂସୁ। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୧୭୧।

‘‘ତସ୍ସ ଯାନଂ ଅଯୋଜେସୁଂ, ଦନ୍ତଂ ରୂପିଯପକ୍ଖରଂ;

ସୁକ୍କମଟ୍ଠପରିୱାରଂ, ପଣ୍ଡରଂ ଦୋସିନା ମୁଖଂ।

୧୧୭୨।

‘‘ତତ୍ରାସୁଂ କୁମୁଦାଯୁତ୍ତା, ଚତ୍ତାରୋ ସିନ୍ଧୱା ହଯା;

ଅନିଲୂପମସମୁପ୍ପାତା, ସୁଦନ୍ତା ସୋଣ୍ଣମାଲିନୋ।

୧୧୭୩।

‘‘ସେତଚ୍ଛତ୍ତଂ ସେତରଥୋ, ସେତସ୍ସା ସେତବୀଜନୀ;

ୱେଦେହୋ ସହମଚ୍ଚେହି, ନିଯ୍ୟଂ ଚନ୍ଦୋୱ ସୋଭତି।

୧୧୭୪।

‘‘ତମନୁଯାଯିଂସୁ ବହୱୋ, ଇନ୍ଦିଖଗ୍ଗଧରା ବଲୀ;

ଅସ୍ସପିଟ୍ଠିଗତା ୱୀରା, ନରା ନରୱରାଧିପଂ।

୧୧୭୫।

‘‘ସୋ ମୁହୁତ୍ତଂୱ ଯାଯିତ୍ୱା, ଯାନା ଓରୁଯ୍ହ ଖତ୍ତିଯୋ;

ୱେଦେହୋ ସହମଚ୍ଚେହି, ପତ୍ତୀ ଗୁଣମୁପାଗମି।

୧୧୭୬।

‘‘ଯେପି ତତ୍ଥ ତଦା ଆସୁଂ, ବ୍ରାହ୍ମଣିବ୍ଭା ସମାଗତା;

ନ ତେ ଅପନଯୀ ରାଜା, ଅକତଂ ଭୂମିମାଗତେ’’ତି।

ତତ୍ଥ ତସ୍ସ ଯାନନ୍ତି ତସ୍ସ ରଞ୍ଞୋ ରଥଂ ଯୋଜଯିଂସୁ। ଦନ୍ତନ୍ତି ଦନ୍ତମଯଂ। ରୂପିଯପକ୍ଖରନ୍ତି ରଜତମଯୌପକ୍ଖରଂ। ସୁକ୍କମଟ୍ଠପରିୱାରନ୍ତି ପରିସୁଦ୍ଧାଫରୁସପରିୱାରଂ। ଦୋସିନା ମୁଖନ୍ତି ୱିଗତଦୋସାଯ ରତ୍ତିଯା ମୁଖଂ ୱିଯ, ଚନ୍ଦସଦିସନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ତତ୍ରାସୁନ୍ତି ତତ୍ର ଅହେସୁଂ। କୁମୁଦାତି କୁମୁଦୱଣ୍ଣା। ସିନ୍ଧୱାତି ସିନ୍ଧୱଜାତିକା। ଅନିଲୂପମସମୁପ୍ପାତାତି ୱାତସଦିସୱେଗା। ସେତଚ୍ଛତ୍ତନ୍ତି ତସ୍ମିଂ ରଥେ ସମୁସ୍ସାପିତଂ ଛତ୍ତମ୍ପି ସେତଂ ଅହୋସି। ସେତରଥୋତି ସୋପି ରଥୋ ସେତୋଯେୱ। ସେତସ୍ସାତି ଅସ୍ସାପି ସେତା। ସେତବୀଜନୀତି ବୀଜନୀପି ସେତା। ନିଯ୍ୟନ୍ତି ତେନ ରଥେନ ନିଗ୍ଗଚ୍ଛନ୍ତୋ ଅମଚ୍ଚଗଣପରିୱୁତୋ ୱେଦେହରାଜା ଚନ୍ଦୋ ୱିଯ ସୋଭତି।

ନରୱରାଧିପନ୍ତି ନରୱରାନଂ ଅଧିପତିଂ ରାଜାଧିରାଜାନଂ। ସୋ ମୁହୁତ୍ତଂୱ ଯାଯିତ୍ୱାତି ସୋ ରାଜା ମୁହୁତ୍ତେନେୱ ଉଯ୍ୟାନଂ ଗନ୍ତ୍ୱା। ପତ୍ତୀ ଗୁଣମୁପାଗମୀତି ପତ୍ତିକୋୱ ଗୁଣଂ ଆଜୀୱକଂ ଉପାଗମି। ଯେପି ତତ୍ଥ ତଦା ଆସୁନ୍ତି ଯେପି ତସ୍ମିଂ ଉଯ୍ୟାନେ ତଦା ପୁରେତରଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ତଂ ଆଜୀୱକଂ ପଯିରୁପାସମାନା ନିସିନ୍ନା ଅହେସୁଂ। ନ ତେ ଅପନଯୀତି ଅମ୍ହାକମେୱ ଦୋସୋ, ଯେ ମଯଂ ପଚ୍ଛା ଅଗମିମ୍ହା, ତୁମ୍ହେ ମା ଚିନ୍ତଯିତ୍ଥାତି ତେ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ଚ ଇବ୍ଭେ ଚ ରଞ୍ଞୋଯେୱ ଅତ୍ଥାଯ ଅକତଂ ଅକତୋକାସଂ ଭୂମିଂ ସମାଗତେ ନ ଉସ୍ସାରଣଂ କାରେତ୍ୱା ଅପନଯୀତି।

ତାଯ ପନ ଓମିସ୍ସକପରିସାଯ ପରିୱୁତୋୱ ଏକମନ୍ତଂ ନିସୀଦିତ୍ୱା ପଟିସନ୍ଥାରମକାସି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୧୭୭।

‘‘ତତୋ ସୋ ମୁଦୁକା ଭିସିଯା, ମୁଦୁଚିତ୍ତକସନ୍ଥତେ;

ମୁଦୁପଚ୍ଚତ୍ଥତେ ରାଜା, ଏକମନ୍ତଂ ଉପାୱିସି।

୧୧୭୮।

‘‘ନିସଜ୍ଜ ରାଜା ସମ୍ମୋଦି, କଥଂ ସାରଣିଯଂ ତତୋ;

‘କଚ୍ଚି ଯାପନିଯଂ ଭନ୍ତେ, ୱାତାନମୱିଯଗ୍ଗତା।

୧୧୭୯।

‘କଚ୍ଚି ଅକସିରା ୱୁତ୍ତି, ଲଭସି ପିଣ୍ଡଯାପନଂ;

ଅପ୍ପାବାଧୋ ଚସି କଚ୍ଚି, ଚକ୍ଖୁଂ ନ ପରିହାଯତି’।

୧୧୮୦।

ତଂ ଗୁଣୋ ପଟିସମ୍ମୋଦି, ୱେଦେହଂ ୱିନଯେ ରତଂ;

‘ଯାପନୀଯଂ ମହାରାଜ, ସବ୍ବମେତଂ ତଦୂଭଯଂ।

୧୧୮୧।

‘କଚ୍ଚି ତୁଯ୍ହମ୍ପି ୱେଦେହ, ପଚ୍ଚନ୍ତା ନ ବଲୀଯରେ;

କଚ୍ଚି ଅରୋଗଂ ଯୋଗ୍ଗଂ ତେ, କଚ୍ଚି ୱହତି ୱାହନଂ;

କଚ୍ଚି ତେ ବ୍ୟାଧଯୋ ନତ୍ଥି, ସରୀରସ୍ସୁପତାପିଯା’।

୧୧୮୨।

‘‘ପଟିସମ୍ମୋଦିତୋ ରାଜା, ତତୋ ପୁଚ୍ଛି ଅନନ୍ତରା;

ଅତ୍ଥଂ ଧମ୍ମଞ୍ଚ ଞାଯଞ୍ଚ, ଧମ୍ମକାମୋ ରଥେସଭୋ।

୧୧୮୩।

‘କଥଂ ଧମ୍ମଂ ଚରେ ମଚ୍ଚୋ, ମାତାପିତୂସୁ କସ୍ସପ;

କଥଂ ଚରେ ଆଚରିଯେ, ପୁତ୍ତଦାରେ କଥଂ ଚରେ।

୧୧୮୪।

‘କଥଂ ଚରେଯ୍ୟ ୱୁଡ୍ଢେସୁ, କଥଂ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣେ;

କଥଞ୍ଚ ବଲକାଯସ୍ମିଂ, କଥଂ ଜନପଦେ ଚରେ।

୧୧୮୫।

‘କଥଂ ଧମ୍ମଂ ଚରିତ୍ୱାନ, ମଚ୍ଚା ଗଚ୍ଛନ୍ତି ସୁଗ୍ଗତିଂ;

କଥଞ୍ଚେକେ ଅଧମ୍ମଟ୍ଠା, ପତନ୍ତି ନିରଯଂ ଅଥୋ’’’ତି।

ତତ୍ଥ ମୁଦୁକା ଭିସିଯାତି ମୁଦୁକାଯ ସୁଖସମ୍ଫସ୍ସାଯ ଭିସିଯା। ମୁଦୁଚିତ୍ତକସନ୍ଥତେତି ସୁଖସମ୍ଫସ୍ସେ ଚିତ୍ତତ୍ଥରଣେ। ମୁଦୁପଚ୍ଚତ୍ଥତେତି ମୁଦୁନା ପଚ୍ଚତ୍ଥରଣେନ ପଚ୍ଚତ୍ଥତେ। ସମ୍ମୋଦୀତି ଆଜୀୱକେନ ସଦ୍ଧିଂ ସମ୍ମୋଦନୀଯଂ କଥଂ କଥେସି। ତତୋତି ତତୋ ନିସଜ୍ଜନତୋ ଅନନ୍ତରମେୱ ସାରଣୀଯଂ କଥଂ କଥେସୀତି ଅତ୍ଥୋ। ତତ୍ଥ କଚ୍ଚି ଯାପନିଯନ୍ତି କଚ୍ଚି ତେ, ଭନ୍ତେ, ସରୀରଂ ପଚ୍ଚଯେହି ଯାପେତୁଂ ସକ୍କା। ୱାତାନମୱିଯଗ୍ଗତାତି କଚ୍ଚି ତେ ସରୀରେ ଧାତୁଯୋ ସମପ୍ପୱତ୍ତା, ୱାତାନଂ ବ୍ଯଗ୍ଗତା ନତ୍ଥି, ତତ୍ଥ ତତ୍ଥ ୱଗ୍ଗୱଗ୍ଗା ହୁତ୍ୱା ୱାତା ନ ବାଧଯନ୍ତୀତି ଅତ୍ଥୋ।

ଅକସିରାତି ନିଦ୍ଦୁକ୍ଖା। ୱୁତ୍ତୀତି ଜୀୱିତୱୁତ୍ତି। ଅପ୍ପାବାଧୋତି ଇରିଯାପଥଭଞ୍ଜକେନାବାଧେନ ୱିରହିତୋ । ଚକ୍ଖୁନ୍ତି କଚ୍ଚି ତେ ଚକ୍ଖୁଆଦୀନି ଇନ୍ଦ୍ରିଯାନି ନ ପରିହାଯନ୍ତୀତି ପୁଚ୍ଛତି। ପଟିସମ୍ମୋଦୀତି ସମ୍ମୋଦନୀଯକଥାଯ ପଟିକଥେସି। ତତ୍ଥ ସଦ୍ଦମେତନ୍ତି ଯଂ ତଯା ୱୁତ୍ତଂ ୱାତାନମୱିଯଗ୍ଗତାଦି, ତଂ ସଦ୍ଦଂ ତଥେୱ। ତଦୁଭଯନ୍ତି ଯମ୍ପି ତଯା ‘‘ଅପ୍ପାବାଧୋ ଚସି କଚ୍ଚି, ଚକ୍ଖୁଂ ନ ପରିହାଯତୀ’’ତି ୱୁତ୍ତଂ, ତମ୍ପି ଉଭଯଂ ତଥେୱ।

ନ ବଲୀଯରେତି ନାଭିଭୱନ୍ତି ନ କୁପ୍ପନ୍ତି। ଅନନ୍ତରାତି ପଟିସନ୍ଥାରତୋ ଅନନ୍ତରା ପଞ୍ହଂ ପୁଚ୍ଛି। ତତ୍ଥ ଅତ୍ଥଂ ଧମ୍ମଞ୍ଚ ଞାଯଞ୍ଚାତି ପାଳିଅତ୍ଥଞ୍ଚ ପାଳିଞ୍ଚ କାରଣଯୁତ୍ତିଞ୍ଚ । ସୋ ହି ‘‘କଥଂ ଧମ୍ମଂ ଚରେ’’ତି ପୁଚ୍ଛନ୍ତୋ ମାତାପିତୁଆଦୀସୁ ପଟିପତ୍ତିଦୀପକଂ ପାଳିଞ୍ଚ ପାଳିଅତ୍ଥଞ୍ଚ କାରଣଯୁତ୍ତିଞ୍ଚ ମେ କଥେଥାତି ଇମଂ ଅତ୍ଥଞ୍ଚ ଧମ୍ମଞ୍ଚ ଞାଯଞ୍ଚ ପୁଚ୍ଛତି। ତତ୍ଥ କଥଞ୍ଚେକେ ଅଧମ୍ମଟ୍ଠାତି ଏକଚ୍ଚେ ଅଧମ୍ମେ ଠିତା କଥଂ ନିରଯଞ୍ଚେୱ ଅଥୋ ସେସଅପାଯେ ଚ ପତନ୍ତୀତି ସବ୍ବଞ୍ଞୁବୁଦ୍ଧପଚ୍ଚେକବୁଦ୍ଧବୁଦ୍ଧସାୱକମହାବୋଧିସତ୍ତେସୁ ପୁରିମସ୍ସ ପୁରିମସ୍ସ ଅଲାଭେନ ପଚ୍ଛିମଂ ପଚ୍ଛିମଂ ପୁଚ୍ଛିତବ୍ବଂ ମହେସକ୍ଖପଞ୍ହଂ ରାଜା କିଞ୍ଚି ଅଜାନନ୍ତଂ ନଗ୍ଗଭୋଗ୍ଗଂ ନିସ୍ସିରିକଂ ଅନ୍ଧବାଲଂ ଆଜୀୱକଂ ପୁଚ୍ଛି।

ସୋପି ଏୱଂ ପୁଚ୍ଛିତୋ ପୁଚ୍ଛାନୁରୂପଂ ବ୍ଯାକରଣଂ ଅଦିସ୍ୱା ଚରନ୍ତଂ ଗୋଣଂ ଦଣ୍ଡେନ ପହରନ୍ତୋ ୱିଯ ଭତ୍ତପାତିଯଂ କଚୱରଂ ଖିପନ୍ତୋ ୱିଯ ଚ ‘‘ସୁଣ, ମହାରାଜା’’ତି ଓକାସଂ କାରେତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ମିଚ୍ଛାୱାଦଂ ପଟ୍ଠପେସି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୧୮୬।

‘‘ୱେଦେହସ୍ସ ୱଚୋ ସୁତ୍ୱା, କସ୍ସପୋ ଏତଦବ୍ରୱି;

‘ସୁଣୋହି ମେ ମହାରାଜ, ସଚ୍ଚଂ ଅୱିତଥଂ ପଦଂ।

୧୧୮୭।

‘ନତ୍ଥି ଧମ୍ମଚରିତସ୍ସ, ଫଲଂ କଲ୍ଯାଣପାପକଂ;

ନତ୍ଥି ଦେୱ ପରୋ ଲୋକୋ, କୋ ତତୋ ହି ଇଧାଗତୋ।

୧୧୮୮।

‘ନତ୍ଥି ଦେୱ ପିତରୋ ୱା, କୁତୋ ମାତା କୁତୋ ପିତା;

ନତ୍ଥି ଆଚରିଯୋ ନାମ, ଅଦନ୍ତଂ କୋ ଦମେସ୍ସତି।

୧୧୮୯।

‘ସମତୁଲ୍ଯାନି ଭୂତାନି, ନତ୍ଥି ଜେଟ୍ଠାପଚାଯିକା;

ନତ୍ଥି ବଲଂ ୱୀରିୟଂ ୱା, କୁତୋ ଉଟ୍ଠାନପୋରିସଂ;

ନିୟତାନି ହି ଭୂତାନି, ୟଥା ଗୋଟୱିସୋ ତଥା।

୧୧୯୦।

‘ଲଦ୍ଧେୟ୍ୟଂ ଲଭତେ ମଚ୍ଚୋ, ତତ୍ଥ ଦାନଫଲଂ କୁତୋ;

ନତ୍ଥି ଦାନଫଲଂ ଦେୱ, ଅୱସୋ ଦେୱୱୀରିୟୋ।

୧୧୯୧।

‘ବାଲେହି ଦାନଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ପଣ୍ଡିତେହି ପଟିଚ୍ଛିତଂ;

ଅୱସା ଦେନ୍ତି ଧୀରାନଂ, ବାଲା ପଣ୍ଡିତମାନିନୋ’’’ତି।

ତତ୍ଥ ଇଧାଗତୋତି ତତୋ ପରଲୋକତୋ ଇଧାଗତୋ ନାମ ନତ୍ଥି। ନତ୍ଥି ଦେୱ ପିତରୋ ୱାତି ଦେୱ, ଅୟ୍ୟକପେୟ୍ୟକାଦୟୋ ୱା ନତ୍ଥି, ତେସୁ ଅସନ୍ତେସୁ କୁତୋ ମାତା କୁତୋ ପିତା। ୟଥା ଗୋଟୱିସୋତଥାତି ଗୋଟୱିସୋ ୱୁଚ୍ଚତି ପଚ୍ଛାବନ୍ଧୋ, ୟଥା ନାୱାୟ ପଚ୍ଛାବନ୍ଧୋ ନାୱମେୱ ଅନୁଗଚ୍ଛତି, ତଥା ଇମେ ସତ୍ତା ନିୟତମେୱ ଅନୁଗଚ୍ଛନ୍ତୀତି ୱଦତି। ଅୱସୋ ଦେୱୱୀରିୟୋତି ଏୱଂ ଦାନଫଲେ ଅସତି ୟୋ କୋଚି ବାଲୋ ଦାନଂ ଦେତି, ସୋ ଅୱସୋ ଅୱୀରିୟୋ ନ ଅତ୍ତନୋ ୱସେନ ବଲେନ ଦେତି, ଦାନଫଲଂ ପନ ଅତ୍ଥୀତି ସଞ୍ଞାୟ ଅଞ୍ଞେସଂ ଅନ୍ଧବାଲାନଂ ସଦ୍ଦହିତ୍ୱା ଦେତୀତି ଦୀପେତି। ବାଲେହି ଦାନଂ ପଞ୍ଞତ୍ତନ୍ତି ‘‘ଦାନଂ ଦାତବ୍ବ’’ନ୍ତି ଅନ୍ଧବାଲେହି ପଞ୍ଞତ୍ତଂ ଅନୁଞ୍ଞାତଂ, ତଂ ଦାନଂ ବାଲାୟେୱ ଦେନ୍ତି, ପଣ୍ଡିତା ପଟିଗ୍ଗଣ୍ହନ୍ତି।

ଏୱଂ ଦାନସ୍ସ ନିପ୍ଫଲତଂ ୱଣ୍ଣେତ୍ୱା ଇଦାନି ପାପସ୍ସ ନିପ୍ଫଲଭାୱଂ ୱଣ୍ଣେତୁଂ ଆହ –

୧୧୯୨।

‘‘ସତ୍ତିମେ ସସ୍ସତା କାୟା, ଅଚ୍ଛେଜ୍ଜା ଅୱିକୋପିନୋ;

ତେଜୋ ପଥୱୀ ଆପୋ ଚ, ୱାୟୋ ସୁଖଂ ଦୁଖଞ୍ଚିମେ;

ଜୀୱେ ଚ ସତ୍ତିମେ କାୟା, ୟେସଂ ଛେତ୍ତା ନ ୱିଜ୍ଜତି।

୧୧୯୩।

‘‘ନତ୍ଥି ହନ୍ତା ୱ ଛେତ୍ତା ୱା, ହଞ୍ଞେ ୟେୱାପି କୋଚି ନଂ;

ଅନ୍ତରେନେୱ କାୟାନଂ, ସତ୍ଥାନି ୱୀତିୱତ୍ତରେ।

୧୧୯୪।

‘‘ୟୋ ଚାପି ସିରମାଦାୟ, ପରେସଂ ନିସିତାସିନା;

ନ ସୋ ଛିନ୍ଦତି ତେ କାୟେ, ତତ୍ଥ ପାପଫଲଂ କୁତୋ।

୧୧୯୫।

‘‘ଚୁଲ୍ଲାସୀତିମହାକପ୍ପେ, ସବ୍ବେ ସୁଜ୍ଝନ୍ତି ସଂସରଂ;

ଅନାଗତେ ତମ୍ହି କାଲେ, ସଞ୍ଞତୋପି ନ ସୁଜ୍ଝତି।

୧୧୯୬।

‘‘ଚରିତ୍ୱାପି ବହୁଂ ଭଦ୍ରଂ, ନେୱ ସୁଜ୍ଝନ୍ତିନାଗତେ;

ପାପଞ୍ଚେପି ବହୁଂ କତ୍ୱା, ତଂ ଖଣଂ ନାତିୱତ୍ତରେ।

୧୧୯୭।

‘‘ଅନୁପୁବ୍ବେନ ନୋ ସୁଦ୍ଧି, କପ୍ପାନଂ ଚୁଲ୍ଲସୀତିୟା;

ନିୟତିଂ ନାତିୱତ୍ତାମ, ୱେଲନ୍ତମିୱ ସାଗରୋ’’ତି।

ତତ୍ଥ କାୟାତି ସମୂହା। ଅୱିକୋପିନୋତି ୱିକୋପେତୁଂ ନ ସକ୍କା। ଜୀୱେତି ଜୀୱୋ। ‘‘ଜୀୱୋ’’ତିପି ପାଠୋ, ଅୟମେୱ ଅତ୍ଥୋ। ସତ୍ତିମେ କାୟାତି ଇମେ ସତ୍ତ କାୟା। ହଞ୍ଞେ ଯେୱାପି କୋଚି ନନ୍ତି ଯୋ ହଞ୍ଞେୟ୍ୟ, ସୋପି ନତ୍ଥେୱ। ୱୀତିୱତ୍ତରେତି ଇମେସଂ ସତ୍ତନ୍ନଂ କାୟାନଂ ଅନ୍ତରେଯେୱ ଚରନ୍ତି , ଛିନ୍ଦିତୁଂ ନ ସକ୍କୋନ୍ତି। ସିରମାଦାୟାତି ପରେସଂ ସୀସଂ ଗହେତ୍ୱା। ନିସିତାସିନାତି ନିସିତେନ ଅସିନା ଛିନ୍ଦତି, ନ ସୋ ଛିନ୍ଦତୀତି ସୋପି ତେ କାଯେ ନ ଛିନ୍ଦତି, ପଥୱୀ ପଥୱିମେୱ ଉପେତି, ଆପାଦୟୋ ଆପାଦିକେ, ସୁଖଦୁକ୍ଖଜୀୱା ଆକାସଂ ପକ୍ଖନ୍ଦନ୍ତୀତି ଦସ୍ସେତି।

ସଂସରନ୍ତି ମହାରାଜ, ଇମେ ସତ୍ତା ଇମଂ ପଥୱିଂ ଏକମଂସଖଲଂ କତ୍ୱାପି ଏତ୍ତକେ କପ୍ପେ ସଂସରନ୍ତା ସୁଜ୍ଝନ୍ତି। ଅଞ୍ଞତ୍ର ହି ସଂସାରା ସତ୍ତେ ସୋଧେତୁଂ ସମତ୍ଥୋ ନାମ ନତ୍ଥି, ସବ୍ବେ ସଂସାରେନେୱ ସୁଜ୍ଝନ୍ତି। ଅନାଗତେ ତମ୍ହି କାଲେତି ଯଥାୱୁତ୍ତେ ପନ ଏତସ୍ମିଂ କାଲେ ଅନାଗତେ ଅପ୍ପତ୍ତେ ଅନ୍ତରା ସଞ୍ଞତୋପି ପରିସୁଦ୍ଧସୀଲୋପି ନ ସୁଜ୍ଝତି। ତଂଖଣନ୍ତି ତଂ ୱୁତ୍ତପ୍ପକାରଂ କାଲଂ। ଅନୁପୁବ୍ବେନ ନୋ ସୁଦ୍ଧୀତି ଅମ୍ହାକଂ ୱାଦେ ଅନୁପୁବ୍ବେନ ସୁଦ୍ଧି, ସବ୍ବେସଂ ଅମ୍ହାକଂ ଅନୁପୁବ୍ବେନ ସୁଦ୍ଧି ଭୱିସ୍ସତୀତି ଅତ୍ଥୋ। ଇତି ସୋ ଉଚ୍ଛେଦୱାଦୋ ଅତ୍ତନୋ ଥାମେନ ସକୱାଦଂ ନିପ୍ପଦେସତୋ କଥେସୀତି।

୧୧୯୮।

‘‘କସ୍ସପସ୍ସ ୱଚୋ ସୁତ୍ୱା, ଅଲାତୋ ଏତଦବ୍ରୱି;

‘‘ଯଥା ଭଦନ୍ତୋ ଭଣତି, ମୟ୍ହମ୍ପେତଂୱ ରୁଚ୍ଚତି।

୧୧୯୯।

‘ଅହମ୍ପି ପୁରିମଂ ଜାତିଂ, ସରେ ସଂସରିତତ୍ତନୋ;

ପିଙ୍ଗଲୋ ନାମହଂ ଆସିଂ, ଲୁଦ୍ଦୋ ଗୋଘାତକୋ ପୁରେ।

୧୨୦୦।

‘ବାରାଣସିୟଂ ଫୀତାୟଂ, ବହୁଂ ପାପଂ ମୟା କତଂ;

ବହୂ ମୟା ହତା ପାଣା, ମହିଂସା ସୂକରା ଅଜା।

୧୨୦୧।

‘ତତୋ ଚୁତୋ ଇଧ ଜାତୋ, ଇଦ୍ଧେ ସେନାପତୀକୁଲେ;

ନହି ନୂନ ଫଲଂ ପାପଂ, ଯୋହଂ ନ ନିରଯଂ ଗତୋ’’’ତି।

ତତ୍ଥ ଅଲାତୋ ଏତଦବ୍ରୱୀତି ସୋ କିର କସ୍ସପଦସବଲସ୍ସ ଚେତିଯେ ଅନୋଜପୁପ୍ଫଦାମେନ ପୂଜଂ କତ୍ୱା ମରଣସମଯେ ଅଞ୍ଞେନ କମ୍ମେନ ଯଥାନୁଭାୱଂ ଖିତ୍ତୋ ସଂସାରେ ସଂସରନ୍ତୋ ଏକସ୍ସ ପାପକମ୍ମସ୍ସ ନିସ୍ସନ୍ଦେନ ଗୋଘାତକକୁଲେ ନିବ୍ବତ୍ତିତ୍ୱା ବହୁଂ ପାପମକାସି। ଅଥସ୍ସ ମରଣକାଲେ ଭସ୍ମପଟିଚ୍ଛନ୍ନୋ ୱିଯ ଅଗ୍ଗି ଏତ୍ତକଂ କାଲଂ ଠିତଂ ତଂ ପୁଞ୍ଞକମ୍ମଂ ଓକାସମକାସି। ସୋ ତସ୍ସାନୁଭାୱେନ ଇଧ ନିବ୍ବତ୍ତିତ୍ୱା ତଂ ୱିଭୂତିଂ ପତ୍ତୋ, ଜାତିଂ ସରନ୍ତୋ ପନ ଅତୀତାନନ୍ତରତୋ ପରଂ ପରିସରିତୁଂ ଅସକ୍କୋନ୍ତୋ ‘‘ଗୋଘାତକକମ୍ମଂ କତ୍ୱା ଇଧ ନିବ୍ବତ୍ତୋସ୍ମୀ’’ତି ସଞ୍ଞାଯ ତସ୍ସ ୱାଦଂ ଉପତ୍ଥମ୍ଭେନ୍ତୋ ଇଦଂ ‘‘ଯଥା ଭଦନ୍ତୋ ଭଣତୀ’’ତିଆଦିୱଚନଂ ଅବ୍ରୱି। ତତ୍ଥ ସରେ ସଂସରିତତ୍ତନୋତି ଅତ୍ତନୋ ସଂସରିତଂ ସରାମି। ସେନାପତୀକୁଲେତି ସେନାପତିକୁଲମ୍ହି।

୧୨୦୨।

‘‘ଅଥେତ୍ଥ ବୀଜକୋ ନାମ, ଦାସୋ ଆସି ପଟଚ୍ଚରୀ;

ଉପୋସଥଂ ଉପୱସନ୍ତୋ, ଗୁଣସନ୍ତିକୁପାଗମି।

୧୨୦୩।

‘‘କସ୍ସପସ୍ସ ୱଚୋ ସୁତ୍ୱା, ଅଲାତସ୍ସ ଚ ଭାସିତଂ;

ପସ୍ସସନ୍ତୋ ମୁହୁଂ ଉଣ୍ହଂ, ରୁଦଂ ଅସ୍ସୂନି ୱତ୍ତଯୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଅଥେତ୍ଥାତି ଅଥ ଏତ୍ଥ ଏତିସ୍ସଂ ମିଥିଲାଯଂ। ପଟଚ୍ଚରୀତି ଦଲିଦ୍ଦୋ କପଣୋ ଅହୋସି। ଗୁଣସନ୍ତିକୁପାଗମୀତି ଗୁଣସ୍ସ ସନ୍ତିକଂ କିଞ୍ଚିଦେୱ କାରଣଂ ସୋସ୍ସାମୀତି ଉପଗତୋତି ୱେଦିତବ୍ବୋ।

୧୨୦୪।

‘‘ତମନୁପୁଚ୍ଛି ୱେଦେହୋ, ‘କିମତ୍ଥଂ ସମ୍ମ ରୋଦସି;

କିଂ ତେ ସୁତଂ ୱା ଦିଟ୍ଠଂ ୱା, କିଂ ମଂ ୱେଦେସି ୱେଦନ’’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ କିଂ ମଂ ୱେଦେସି ୱେଦନନ୍ତି କିଂ ନାମ ତ୍ୱଂ କାଯିକଂ ୱା ଚେତସିକଂ ୱା ୱେଦନଂ ପତ୍ତୋଯଂ, ଏୱଂ ରୋଦନ୍ତୋ ମଂ ୱେଦେସି ଜାନାପେସି, ଉତ୍ତାନମେୱ ନଂ କତ୍ୱା ମଯ୍ହଂ ଆଚିକ୍ଖାହୀତି।

୧୨୦୫।

‘‘ୱେଦେହସ୍ସ ୱଚୋ ସୁତ୍ୱା, ବୀଜକୋ ଏତଦବ୍ରୱି;

‘ନତ୍ଥି ମେ ୱେଦନା ଦୁକ୍ଖା, ମହାରାଜ ସୁଣୋହି ମେ।

୧୨୦୬।

‘ଅହମ୍ପି ପୁରିମଂ ଜାତିଂ, ସରାମି ସୁଖମତ୍ତନୋ;

ସାକେତାହଂ ପୁରେ ଆସିଂ, ଭାୱସେଟ୍ଠି ଗୁଣେ ରତୋ।

୧୨୦୭।

‘ସମ୍ମତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣିବ୍ଭାନଂ, ସଂୱିଭାଗରତୋ ସୁଚି;

ନ ଚାପି ପାପକଂ କମ୍ମଂ, ସରାମି କତମତ୍ତନୋ।

୧୨୦୮।

‘ତତୋ ଚୁତାହଂ ୱେଦେହ, ଇଧ ଜାତୋ ଦୁରିତ୍ଥିଯା;

ଗବ୍ଭମ୍ହି କୁମ୍ଭଦାସିଯା, ଯତୋ ଜାତୋ ସୁଦୁଗ୍ଗତୋ।

୧୨୦୯।

‘ଏୱମ୍ପି ଦୁଗ୍ଗତୋ ସନ୍ତୋ, ସମଚରିଯଂ ଅଧିଟ୍ଠିତୋ;

ଉପଡ୍ଢଭାଗଂ ଭତ୍ତସ୍ସ, ଦଦାମି ଯୋ ମେ ଇଚ୍ଛତି।

୧୨୧୦।

‘ଚାତୁଦ୍ଦସିଂ ପଞ୍ଚଦସିଂ, ସଦା ଉପୱସାମହଂ;

ନ ଚାପି ଭୂତେ ହିଂସାମି, ଥେଯ୍ୟଂ ଚାପି ୱିୱଜ୍ଜଯିଂ।

୧୨୧୧।

‘ସବ୍ବମେୱ ହି ନୂନେତଂ, ସୁଚିଣ୍ଣଂ ଭୱତି ନିପ୍ଫଲଂ;

ନିରତ୍ଥଂ ମଞ୍ଞିଦଂ ସୀଲଂ, ଅଲାତୋ ଭାସତୀ ଯଥା।

୧୨୧୨।

‘କଲିମେୱ ନୂନ ଗଣ୍ହାମି, ଅସିପ୍ପୋ ଧୁତ୍ତକୋ ଯଥା;

କଟଂ ଅଲାତୋ ଗଣ୍ହାତି, କିତୱୋସିକ୍ଖିତୋ ଯଥା।

୧୨୧୩।

‘ଦ୍ୱାରଂ ନପ୍ପଟିପସ୍ସାମି, ଯେନ ଗଚ୍ଛାମି ସୁଗ୍ଗତିଂ;

ତସ୍ମା ରାଜ ପରୋଦାମି, ସୁତ୍ୱା କସ୍ସପଭାସିତ’’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ଭାୱସେଟ୍ଠୀତି ଏୱଂନାମକୋ ଅସୀତିକୋଟିୱିଭୱୋ ସେଟ୍ଠି। ଗୁଣେ ରତୋତି ଗୁଣମ୍ହି ରତୋ। ସମ୍ମତୋତି ସମ୍ଭାୱିତୋ ସଂୱଣ୍ଣିତୋ। ସୁଚୀତି ସୁଚିକମ୍ମୋ। ଇଧ ଜାତୋ ଦୁରିତ୍ଥିଯାତି ଇମସ୍ମିଂ ମିଥିଲନଗରେ ଦଲିଦ୍ଦିଯା କପଣାଯ କୁମ୍ଭଦାସିଯା କୁଚ୍ଛିମ୍ହି ଜାତୋସ୍ମୀତି। ସୋ କିର ପୁବ୍ବେ

କସ୍ସପବୁଦ୍ଧକାଲେ ଅରଞ୍ଞେ ନଟ୍ଠଂ ବଲିବଦ୍ଦଂ ଗଵେସମାନୋ ଏକେନ ମଗ୍ଗମୂଳ୍ହେନ ଭିକ୍ଖୁନା ମଗ୍ଗଂ ପୁଟ୍ଠୋ ତୁଣ୍ହୀ ହୁତ୍ୱା ପୁନ ତେନ ପୁଚ୍ଛିତୋ କୁଜ୍ଝିତ୍ୱା ‘‘ସମଣ, ଦାସା ନାମ ମୁଖରା ହୋନ୍ତି, ଦାସେନ ତୟା ଭଵିତବ୍ବଂ, ଅତିମୁଖରୋସୀ’’ତି ଆହ। ତଂ କମ୍ମଂ ତଦା ୱିପାକଂ ଅଦତ୍ୱା ଭସ୍ମଚ୍ଛନ୍ନୋ ୱିୟ ପାୱକୋ ଠିତଂ। ମରଣସମୟେ ଅଞ୍ଞଂ କମ୍ମଂ ଉପଟ୍ଠାସି। ସୋ ୟଥାକମ୍ମଂ ସଂସାରେ ସଂସରନ୍ତୋ ଏକସ୍ସ କୁସଲକମ୍ମସ୍ସ ବଲେନ ସାକେତେ ୱୁଉପ୍ପକାରୋ ସେଟ୍ଠି ହୁତ୍ୱା ଦାନାଦୀନି ପୁଞ୍ଞାନି ଅକାସି। ତଂ ପନସ୍ସ କମ୍ମଂ ପଥୱିୟଂ ନିହିତନିଧି ୱିୟ ଠିତଂ ଓକାସଂ ଲଭିତ୍ୱା ୱିପାକଂ ଦସ୍ସତି। ୟଂ ପନ ତେନ ତଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ଅକ୍କୋସନ୍ତେନ କତଂ ପାପକମ୍ମଂ, ତମସ୍ସ ତସ୍ମିଂ ଅତ୍ତଭାୱେ ୱିପାକଂ ଅଦାସି। ସୋ ଅଜାନନ୍ତୋ ‘‘ଇତରସ୍ସ କଲ୍ୟାଣକମ୍ମସ୍ସ ବଲେନ କୁମ୍ଭଦାସିୟା କୁଚ୍ଛିମ୍ହି ନିବ୍ବତ୍ତୋସ୍ମୀ’’ତି ସଞ୍ଞାୟ ଏୱମାହ। ୟତୋ ଜାତୋ ସୁଦୁଗ୍ଗତୋତି ସୋହଂ ଜାତକାଲତୋ ପଟ୍ଠାୟ ଅତିଦୁଗ୍ଗତୋତି ଦୀପେତି।

ସମଚରିୟମଧିଟ୍ଠିତୋତି ସମଚରିୟାୟମେୱ ପତିଟ୍ଠିତୋମ୍ହି। ନୂନେତନ୍ତି ଏକଂସେନ ଏତଂ। ମଞ୍ଞିଦଂ ସୀଲନ୍ତି ଦେୱ, ଇଦଂ ସୀଲଂ ନାମ ନିରତ୍ଥକଂ ମଞ୍ଞେ। ଅଲାତୋତି ୟଥା ଅୟଂ ଅଲାତସେନାପତି ‘‘ମୟା ପୁରିମଭୱେ ବହୁଂ ପାଣାତିପାତକମ୍ମଂ କତ୍ୱା ସେନାପତିଟ୍ଠାନଂ ଲଦ୍ଧ’’ନ୍ତି ଭାସତି, ତେନ କାରଣେନାହଂ ନିରତ୍ଥକଂ ସୀଲନ୍ତି ମଞ୍ଞାମି। କଲିମେୱାତି ୟଥା ଅସିପ୍ପୋ ଅସିକ୍ଖିତୋ ଅକ୍ଖଧୁତ୍ତୋ ପରାଜୟଗ୍ଗାହଂ ଗଣ୍ହାତି, ତଥା ନୂନ ଗଣ୍ହାମି, ପୁରିମଭୱେ ଅତ୍ତନୋ ସାପତେୟ୍ୟଂ ନାସେତ୍ୱା ଇଦାନି ଦୁକ୍ଖଂ ଅନୁଭୱାମି। କସ୍ସପଭାସିତନ୍ତି କସ୍ସପଗୋତ୍ତସ୍ସ ଅଚେଲକସ୍ସ ଭାସିତଂ ସୁତ୍ୱାତି ୱଦତି।

୧୨୧୪।

‘‘ବୀଜକସ୍ସ ୱଚୋ ସୁତ୍ୱା, ରାଜା ଅଙ୍ଗତି ମବ୍ରୱି;

‘ନତ୍ଥି ଦ୍ୱାରଂ ସୁଗତିୟା, ନିୟତିଂ କଙ୍ଖ ବୀଜକ।

୧୨୧୫।

‘ସୁଖଂ ୱା ୟଦି ୱା ଦୁକ୍ଖଂ, ନିୟତିୟା କିର ଲବ୍ଭତି;

ସଂସାରସୁଦ୍ଧି ସବ୍ବେସଂ, ମା ତୁରିତ୍ଥୋ ଅନାଗତେ।

୧୨୧୬।

‘ଅହମ୍ପି ପୁବ୍ବେ କଲ୍ୟାଣୋ, ବ୍ରାହ୍ମଣିବ୍ଭେସୁ ବ୍ୟାୱଟୋ;

ୱୋହାରମନୁସାସନ୍ତୋ, ରତିହୀନୋ ତଦନ୍ତରା’’’ତି।

ତତ୍ଥ ଅଙ୍ଗତି ମବ୍ରୱୀତି ପଠମମେୱ ଇତରେସଂ ଦ୍ୱିନ୍ନଂ, ପଚ୍ଛା ବୀଜକସ୍ସାତି ତିଣ୍ଣଂ ୱଚନଂ ସୁତ୍ୱା ଦଳ୍ହଂ ମିଚ୍ଛାଦିଟ୍ଠିଂ ଗହେତ୍ୱା ଏତଂ ‘‘ନତ୍ଥି ଦ୍ୱାର’’ନ୍ତିଆଦିୱଚନମବ୍ରୱି। ନିୟତିଂ କଙ୍ଖାତି ସମ୍ମ ବୀଜକ, ନିୟତିମେୱ ଓଲୋକେହି। ଚୁଲ୍ଲାସୀତିମହାକପ୍ପପ୍ପମାଣୋ କାଲୋୟେୱ ହି ସତ୍ତେ ସୋଧେତି, ତ୍ୱଂ ଅତିତୁରିତୋତି ଅଧିପ୍ପାୟେନେୱମାହ। ଅନାଗତେତି ତସ୍ମିଂ କାଲେ ଅସମ୍ପତ୍ତେ ଅନ୍ତରାୱ ଦେୱଲୋକଂ ଗଚ୍ଛାମୀତି ମା ତୁରିତ୍ଥୋ। ବ୍ୟାୱଟୋତି ବ୍ରାହ୍ମଣେସୁ ଚ ଗହପତିକେସୁ ଚ ତେସଂୟେୱ କାୟୱେୟ୍ୟାୱଚ୍ଚଦାନାଦିକମ୍ମକରଣେନ ବ୍ୟାୱଟୋ ଅହୋସିଂ। ୱୋହାରନ୍ତି ୱିନିଚ୍ଛୟଟ୍ଠାନେ ନିସୀଦିତ୍ୱା ରାଜକିଚ୍ଚଂ ୱୋହାରଂ ଅନୁସାସନ୍ତୋୱ। ରତିହୀନୋ ତଦନ୍ତରାତି ଏତ୍ତକଂ କାଲଂ କାମଗୁଣରତିୟା ପରିହୀନୋତି।

ଏୱଞ୍ଚ ପନ ୱତ୍ୱା ‘‘ଭନ୍ତେ କସ୍ସପ, ମୟଂ ଏତ୍ତକଂ କାଲଂ ପମଜ୍ଜିମ୍ହା, ଇଦାନି ପନ ଅମ୍ହେହି ଆଚରିୟୋ ଲଦ୍ଧୋ, ଇତୋ ପଟ୍ଠାୟ କାମରତିମେୱ ଅନୁଭୱିସ୍ସାମ, ତୁମ୍ହାକଂ ସନ୍ତିକେ ଇତୋ ଉତ୍ତରି ଧମ୍ମସ୍ସୱନମ୍ପି ନୋ ପପଞ୍ଚୋ ଭୱିସ୍ସତି, ତିଟ୍ଠଥ ତୁମ୍ହେ, ମୟଂ ଗମିସ୍ସାମା’’ତି ଆପୁଚ୍ଛନ୍ତୋ ଆହ –

୧୨୧୭।

‘‘ପୁନପି ଭନ୍ତେ ଦକ୍ଖେମୁ, ସଙ୍ଗତି ଚେ ଭୱିସ୍ସତୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ସଙ୍ଗତି ଚେତି ଏକସ୍ମିଂ ଠାନେ ଚେ ନୋ ସମାଗମୋ ଭୱିସ୍ସତି,ନୋ ଚେ, ଅସତି ପୁଞ୍ଞଫଲେ କିଂ ତଯା ଦିଟ୍ଠେନାତି।

‘‘ଇଦଂ ୱତ୍ୱାନ ୱେଦେହୋ, ପଚ୍ଚଗା ସନିୱେସନ’’ନ୍ତି;

ତତ୍ଥ ସନିୱେସନନ୍ତି ଭିକ୍ଖୱେ, ଇଦଂ ୱଚନଂ ୱେଦେହରାଜା ୱତ୍ୱା ରଥଂ ଅଭିରୁଯ୍ହ ଅତ୍ତନୋ ନିୱେସନଂ ଚନ୍ଦକପାସାଦତଲମେୱ ପଟିଗତୋ।

ରାଜା ପଠମଂ ଗୁଣସନ୍ତିକଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ତଂ ୱନ୍ଦିତ୍ୱା ପଞ୍ହଂ ପୁଚ୍ଛି। ଆଗଚ୍ଛନ୍ତୋ ପନ ଅୱନ୍ଦିତ୍ୱାୱ ଆଗତୋ। ଗୁଣୋ ଅତ୍ତନୋ ଅଗୁଣତାଯ ୱନ୍ଦନମ୍ପି ନାଲତ୍ଥ, ପିଣ୍ଡାଦିକଂ ସକ୍କାରଂ କିମେୱ ଲଚ୍ଛତି। ରାଜାପି ତଂ ରତ୍ତିଂ ୱୀତିନାମେତ୍ୱା ପୁନଦିୱସେ ଅମଚ୍ଚେ ସନ୍ନିପାତେତ୍ୱା ‘‘କାମଗୁଣେ ମେ ଉପଟ୍ଠପେଥ, ଅହଂ ଇତୋ ପଟ୍ଠାଯ କାମଗୁଣସୁଖମେୱ ଅନୁଭୱିସ୍ସାମି, ନ ମେ ଅଞ୍ଞାନି କିଚ୍ଚାନି ଆରୋଚେତବ୍ବାନି, ୱିନିଚ୍ଛଯକିଚ୍ଚଂ ଅସୁକୋ ଚ ଅସୁକୋ ଚ କରୋତୂ’’ତି ୱତ୍ୱା କାମରତିମତ୍ତୋ ଅହୋସି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୨୧୮।

‘‘ତତୋ ରତ୍ୟା ୱିୱସାନେ, ଉପଟ୍ଠାନମ୍ହି ଅଙ୍ଗତି;

ଅମଚ୍ଚେ ସନ୍ନିପାତେତ୍ୱା, ଇଦଂ ୱଚନମବ୍ରୱି।

୧୨୧୯।

‘ଚନ୍ଦକେ ମେ ୱିମାନସ୍ମିଂ, ସଦା କାମେ ୱିଧେନ୍ତୁ ମେ;

ମା ଉପଗଚ୍ଛୁଂ ଅତ୍ଥେସୁ, ଗୁଯ୍ହପ୍ପକାସିଯେସୁ ଚ।

୧୨୨୦।

‘ୱିଜଯୋ ଚ ସୁନାମୋ ଚ, ସେନାପତି ଅଲାତକୋ;

ଏତେ ଅତ୍ଥେ ନିସୀଦନ୍ତୁ, ୱୋହାରକୁସଲା ତଯୋ’।

୧୨୨୧।

‘‘ଇଦଂ ୱତ୍ୱାନ ୱେଦେହୋ, କାମେୱ ବହୁମଞ୍ଞଥ;

ନ ଚାପି ବ୍ରାହ୍ମଣିବ୍ଭେସୁ, ଅତ୍ଥେ କିସ୍ମିଞ୍ଚି ବ୍ୟାୱଟୋ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଉପଟ୍ଠାନମ୍ହୀତି ଅତ୍ତନୋ ଉପଟ୍ଠାନଟ୍ଠାନେ। ଚନ୍ଦକେ ମେତି ମମ ସନ୍ତକେ ଚନ୍ଦକପାସାଦେ। ୱିଧେନ୍ତୁ ମେତି ନିଚ୍ଚଂ ମଯ୍ହଂ କାମେ ସଂୱିଦହନ୍ତୁ ଉପଟ୍ଠପେନ୍ତୁ। ଗୁଯ୍ହପ୍ପକାସିଯେସୂତି ଗୁଯ୍ହେସୁପି ପକାସିଯେସୁପି ଅତ୍ଥେସୁ ଉପ୍ପନ୍ନେସୁ ମଂ କେଚି ମା ଉପଗଚ୍ଛୁଂ। ଅତ୍ଥେତି ଅତ୍ଥକରଣେ ୱିନିଚ୍ଛଯଟ୍ଠାନେ। ନିସୀଦନ୍ତୂତି ମଯା କତ୍ତବ୍ବକିଚ୍ଚସ୍ସ କରଣତ୍ଥଂ ସେସଅମଚ୍ଚେହି ସଦ୍ଧିଂ ନିସୀଦନ୍ତୂତି।

୧୨୨୨।

‘‘ତତୋ ଦ୍ୱେସତ୍ତରତ୍ତସ୍ସ, ୱେଦେହସ୍ସତ୍ରଜା ପିଯା;

ରାଜଧୀତା ରୁଚା ନାମ, ଧାତିମାତରମବ୍ରୱି।

୧୨୨୩।

‘‘ଅଲଙ୍କରୋଥ ମଂ ଖିପ୍ପଂ, ସଖିୟୋ ଚାଲଙ୍କରୋନ୍ତୁ ମେ;

ସୁୱେ ପନ୍ନରସୋ ଦିବ୍ବୋ, ଗଚ୍ଛଂ ଇସ୍ସରସନ୍ତିକେ।

୧୨୨୪।

‘‘ତସ୍ସା ମାଲ୍ୟଂ ଅଭିହରିଂସୁ, ଚନ୍ଦନଞ୍ଚ ମହାରହଂ;

ମଣିସଙ୍ଖମୁତ୍ତାରତନଂ, ନାନାରତ୍ତେ ଚ ଅମ୍ବରେ।

୧୨୨୫।

‘‘ତଞ୍ଚ ସୋଣ୍ଣମୟେ ପୀଠେ, ନିସିନ୍ନଂ ବହୁକିତ୍ଥିୟୋ;

ପରିକିରିୟ ଅସୋଭିଂସୁ, ରୁଚଂ ରୁଚିରୱଣ୍ଣିନି’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ତତୋତି ତତୋ ରଞ୍ଞୋ କାମପଙ୍କେ ଲଗ୍ଗିତଦିୱସତୋ ପଟ୍ଠାୟ। ଦ୍ୱେସତ୍ତରତ୍ତସ୍ସାତି ଚୁଦ୍ଦସମେ ଦିୱସେ। ଧାତିମାତରମବ୍ରୱୀତି ପିତୁ ସନ୍ତିକଂ ଗନ୍ତୁକାମା ହୁତ୍ୱା ଧାତିମାତରମାହ। ସା କିର ଚାତୁଦ୍ଦସେ ଚାତୁଦ୍ଦସେ ପଞ୍ଚସତକୁମାରିକାହି ପରିୱୁତା ଧାତିଗଣଂ ଆଦାୟ ମହନ୍ତେନ ସିରିୱିଲାସେନ ଅତ୍ତନୋ ସତ୍ତଭୂମିକା ରତିୱଡ୍ଢନପାସାଦା ଓରୁୟ୍ହ ପିତୁ ଦସ୍ସନତ୍ଥଂ ଚନ୍ଦକପାସାଦଂ ଗଚ୍ଛତି। ଅଥ ନଂ ପିତା ଦିସ୍ୱା ତୁଟ୍ଠମାନସୋ ହୁତ୍ୱା ମହାସକ୍କାରଂ କାରେତ୍ୱା ଉୟ୍ୟୋଜେନ୍ତୋ ‘‘ଅମ୍ମ, ଦାନଂ ଦେହୀ’’ତି ସହସ୍ସଂ ଦତ୍ୱା ଉୟ୍ୟୋଜେତି। ସା ଅତ୍ତନୋ ନିୱେସନଂ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ପୁନଦିୱସେ ଉପୋସଥିକା ହୁତ୍ୱା କପଣଦ୍ଧିକୱଣିଜ୍ଜଯାଚକାନଂ ମହାଦାନଂ ଦେତି। ରଞ୍ଞା କିରସ୍ସା ଏକୋ ଜନପଦୋପି ଦିନ୍ନୋ। ତତୋ ଆୟେନ ସବ୍ବକିଚ୍ଚାନି କରୋତି। ତଦା ପନ ‘‘ରଞ୍ଞା କିର ଗୁଣଂ ଆଜୀୱକଂ ନିସ୍ସାୟ ମିଚ୍ଛାଦସ୍ସନଂ ଗହିତ’’ନ୍ତି ସକଲନଗରେ ଏକକୋଲାହଲଂ ଅହୋସି। ତଂ ପୱତ୍ତିଂ ରୁଚାୟ ଧାତିୟୋ ସୁତ୍ୱା ରାଜଧୀତାୟ ଆରୋଚୟିଂସୁ ‘‘ଅୟ୍ୟେ, ପିତରା କିର ତେ ଆଜୀୱକସ୍ସ କଥଂ ସୁତ୍ୱା ମିଚ୍ଛାଦସ୍ସନଂ ଗହିତଂ, ସୋ କିର ଚତୂସୁ ନଗରଦ୍ୱାରେସୁ ଦାନସାଲାୟୋ ୱିଦ୍ଧଂସାପେତ୍ୱା ପରପରିଗ୍ଗହିତା ଇତ୍ଥିୟୋ ଚ କୁମାରିକାୟୋ ଚ ପସୟ୍ହକାରେନ ଗଣ୍ହିତୁଂ ଆଣାପେତି, ରଜ୍ଜଂ ନ ୱିଚାରେତି, କାମମତ୍ତୋୟେୱ କିର ଜାତୋ’’ତି। ସା ତଂ କଥଂ ସୁତ୍ୱା ଅନତ୍ତମନା ହୁତ୍ୱା ‘‘କଥଞ୍ହି ନାମ ମେ ତାତୋ ଅପଗତସୁକ୍କଧମ୍ମଂ ନିଲ୍ଲଜ୍ଜଂ ନଗ୍ଗଭୋଗ୍ଗଂ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ପଞ୍ହଂ ପୁଚ୍ଛିସ୍ସତି, ନନୁ ଧମ୍ମିକସମଣବ୍ରାହ୍ମଣେ କମ୍ମୱାଦିନୋ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ପୁଚ୍ଛିତବ୍ବୋ ସିୟା, ଠପେତ୍ୱା ଖୋ ପନ ମଂ ଅଞ୍ଞୋ ମୟ୍ହଂ ପିତରଂ ମିଚ୍ଛାଦସ୍ସନା ଅପନେତ୍ୱା ସମ୍ମାଦସ୍ସନେ ପତିଟ୍ଠାପେତୁଂ ସମତ୍ଥୋ ନାମ ନତ୍ଥି। ଅହଞ୍ହି ଅତୀତା ସତ୍ତ, ଅନାଗତା ସତ୍ତାତି ଚୁଦ୍ଦସ ଜାତିୟୋ ଅନୁସ୍ସରାମି, ତସ୍ମା ପୁବ୍ବେ ମୟା କତଂ ପାପକମ୍ମଂ କଥେତ୍ୱା ପାପକମ୍ମସ୍ସ ଫଲଂ ଦସ୍ସେନ୍ତୀ ମମ ପିତରଂ ମିଚ୍ଛାଦସ୍ସନା ମୋଚେସ୍ସାମି। ସଚେ ପନ ଅଜ୍ଜେୱ ଗମିସ୍ସାମି, ଅଥ ମଂ ପିତା ‘ଅମ୍ମ, ତ୍ୱଂ ପୁବ୍ବେ ଅଡ୍ଢମାସେ ଆଗଚ୍ଛସି, ଅଜ୍ଜ କସ୍ମା ଏୱଂ ଲହୁ ଆଗତାସୀ’ତି ୱକ୍ଖତି। ତତ୍ର ସଚେ ଅହଂ ‘ତୁମ୍ହେହି କିର ମିଚ୍ଛାଦସ୍ସନଂ ଗହିତ’ନ୍ତି ସୁତ୍ୱା ‘ଆଗତମ୍ହୀ’ତି ୱକ୍ଖାମି, ନ ମେ ୱଚନଂ ଗରୁଂ କତ୍ୱା ଗଣ୍ହିସ୍ସତି, ତସ୍ମା ଅଜ୍ଜ ଅଗନ୍ତ୍ୱା ଇତୋ ଚୁଦ୍ଦସମେ ଦିୱସେ କାଳପକ୍ଖେୟେୱ କିଞ୍ଚି ଅଜାନନ୍ତୀ ୱିୟ ପୁବ୍ବେ ଗମନାକାରେନେୱ ଗନ୍ତ୍ୱା ଆଗମନକାଲେ ଦାନୱତ୍ତତ୍ଥାୟ ସହସ୍ସଂ ଯାଚିସ୍ସାମି, ତଦା ମେ ପିତା ଦିଟ୍ଠିୟା ଗହିତଭାୱଂ କଥେସ୍ସତି। ଅଥ ନଂ ଅହଂ ଅତ୍ତନୋ ବଲେନ ମିଚ୍ଛାଦିଟ୍ଠିଂ ଛଡ୍ଡାପେସ୍ସାମୀ’’ତି ଚିନ୍ତେସି। ତସ୍ମା ଚୁଦ୍ଦସମେ ଦିୱସେ ପିତୁ ସନ୍ତିକଂ ଗନ୍ତୁକାମା ହୁତ୍ୱା ଏୱମାହ।

ତତ୍ଥ ସଖିୟୋ ଚାତି ସହାୟିକାୟୋପି ମେ ପଞ୍ଚସତା କୁମାରିକାୟୋ ଏକାୟେକଂ ଅସଦିସଂ କତ୍ୱା ନାନାଲଙ୍କାରେହି ନାନାୱଣ୍ଣେହି ପୁପ୍ଫଗନ୍ଧୱିଲେପନେହି ଅଲଙ୍କରୋନ୍ତୁ। ଦିବ୍ବୋତି ଦିବ୍ବସଦିସୋ, ଦେୱତାସନ୍ନିପାତପଟିମଣ୍ଡିତୋତିପି ଦିବ୍ବୋ। ଗଚ୍ଛନ୍ତି ମମ ଦାନୱତ୍ତଂ ଆହରାପେତୁଂ ୱିଦେହିସ୍ସରସ୍ସ ପିତୁ ସନ୍ତିକଂ ଗମିସ୍ସାମୀତି। ଅଭିହରିଂସୂତି ସୋଳସହି ଗନ୍ଧୋଦକଘଟେହି ନ୍ହାପେତ୍ୱା ମଣ୍ଡନତ୍ଥାୟ ଅଭିହରିଂସୁ। ପରିକିରିୟାତି ପରିୱାରେତ୍ୱା। ଅସୋଭିଂସୂତି ସୁଜଂ ପରିୱାରେତ୍ୱା ଠିତା ଦେୱକଞ୍ଞା ୱିୟ ତଂ ଦିୱସଂ ଅତିୱିୟ ଅସୋଭିଂସୂତି।

୧୨୨୬।

‘‘ସା ଚ ସଖିମଜ୍ଝଗତା, ସବ୍ବାଭରଣଭୂସିତା;

ସତେରତା ଅବ୍ଭୁମିୱ, ଚନ୍ଦକଂ ପାୱିସୀ ରୁଚା।

୧୨୨୭।

‘‘ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ୱେଦେହଂ, ୱନ୍ଦିତ୍ୱା ୱିନଯେ ରତଂ;

ସୁୱଣ୍ଣଖଚିତେ ପୀଠେ, ଏକମନ୍ତଂ ଉପାୱିସୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଉପାୱିସୀତି ପିତୁ ୱସନଟ୍ଠାନଂ ଚନ୍ଦକପାସାଦଂ ପାୱିସି। ସୁୱଣ୍ଣଖଚିତେତି ସତ୍ତରତନଖଚିତେ ସୁୱଣ୍ଣମଯେ ପୀଠେ।

୧୨୨୮।

‘‘ତଞ୍ଚ ଦିସ୍ୱାନ ୱେଦେହୋ, ଅଚ୍ଛରାନଂୱ ସଙ୍ଗମଂ;

ରୁଚଂ ସଖିମଜ୍ଝଗତଂ, ଇଦଂ ୱଚନମବ୍ରୱି।

୧୨୨୯।

‘‘‘କଚ୍ଚି ରମସି ପାସାଦେ, ଅନ୍ତୋପୋକ୍ଖରଣିଂ ପତି;

କଚ୍ଚି ବହୁୱିଧଂ ଖଜ୍ଜଂ, ସଦା ଅଭିହରନ୍ତି ତେ।

୧୨୩୦।

‘କଚ୍ଚି ବହୁୱିଧଂ ମାଲ୍ୟଂ, ଓଚିନିତ୍ୱା କୁମାରିଯୋ;

ଘରକେ କରୋଥ ପଚ୍ଚେକଂ, ଖିଡ୍ଡାରତିରତା ମୁହୁଂ।

୧୨୩୧।

‘କେନ ୱା ୱିକଲଂ ତୁଯ୍ହଂ, କିଂ ଖିପ୍ପଂ ଆହରନ୍ତି ତେ;

ମନୋ କରସ୍ସୁ କୁଡ଼ମୁଖୀ, ଅପି ଚନ୍ଦସମମ୍ହିପୀ’’’ତି।

ତତ୍ଥ ସଙ୍ଗମନ୍ତି ଅଚ୍ଛରାନଂ ସଙ୍ଗମଂ ୱିଯ ସମାଗମଂ ଦିସ୍ୱା। ପାସାଦେତି ଅମ୍ମ ମଯା ତୁଯ୍ହଂ ୱେଜଯନ୍ତସଦିସୋ ରତିୱଡ୍ଢନପାସାଦୋ କାରିତୋ, କଚ୍ଚି ତତ୍ଥ ରମସି। ଅନ୍ତୋପୋକ୍ଖରଣିଂ ପତୀତି ଅନ୍ତୋୱତ୍ଥୁସ୍ମିଞ୍ଚେୱ ତେ ମଯା ନନ୍ଦାପୋକ୍ଖରଣୀପଟିଭାଗାପୋକ୍ଖରଣୀ କାରିତା, କଚ୍ଚି ତଂ ପୋକ୍ଖରଣିଂ ପଟିଚ୍ଚ ଉଦକକୀଳଂ କୀଳନ୍ତୀ ରମସି। ମାଲ୍ୟନ୍ତି ଅମ୍ମ, ଅହଂ ତୁଯ୍ହଂ ଦେୱସିକଂ ପଞ୍ଚୱୀସତି ପୁପ୍ଫସମୁଗ୍ଗେ ପହିଣାମି, କଚ୍ଚି ତୁମ୍ହେ ସବ୍ବାପି କୁମାରିକାଯୋ ତଂ ମାଲ୍ୟଂ ଓଚିନିତ୍ୱା ଗନ୍ଥିତ୍ୱା ଅଭିଣ୍ହଂ ଖିଡ୍ଡାରତିରତା ହୁତ୍ୱା ପଚ୍ଚେକଂ ଘରକେ କରୋଥ, ‘‘ଇଦଂ ସୁନ୍ଦରଂ, ଇଦଂ ସୁନ୍ଦରତର’’ନ୍ତି ପାଟିଯେକ୍କଂ ସାରମ୍ଭେନ ୱାଯପୁପ୍ଫଘରକାନି ପୁପ୍ଫଗବ୍ଭେ ଚ ପୁପ୍ଫାସନପୁପ୍ଫସଯନାନି ଚ କଚ୍ଚି କରୋଥାତି ପୁଚ୍ଛତି।

ୱିକଲନ୍ତି ୱେକଲ୍ଲଂ। ମନୋ କରସ୍ସୂତି ଚିତ୍ତଂ ଉପ୍ପାଦେହି। କୁଡ଼ମୁଖୀତି ସାସପକକ୍କେହି ପସାଦିତମୁଖତାଯ ତଂ ଏୱମାହ। ଇତ୍ଥିଯୋ ହି ମୁଖୱଣ୍ଣଂ ପସାଦେନ୍ତିଯୋ ଦୁଟ୍ଠଲୋହିତମୁଖଦୂସିତପୀଳକାହରଣତ୍ଥଂ ପଠମଂ ସାସପକକ୍କେନ ମୁଖଂ ୱିଲିମ୍ପନ୍ତି, ତତୋ ଲୋହିତସ୍ସ ସମକରଣତ୍ଥଂ ମତ୍ତିକାକକ୍କେନ, ତତୋ ଛୱିପସାଦନତ୍ଥଂ ତିଲକକ୍କେନ। ଚନ୍ଦସମମ୍ହିପୀତି ଚନ୍ଦତୋ ଦୁଲ୍ଲଭତରୋ ନାମ ନତ୍ଥି, ତାଦିସେପି ରୁଚିଂ କତ୍ୱା ମମାଚିକ୍ଖ, ସମ୍ପାଦେସ୍ସାମି ତେତି।

୧୨୩୨।

‘‘ଏଵମେତସ୍ସ ଵଚୋ ସୁତ୍ଵା, ରୁଚା ପିତର ମବ୍ରଵି;

‘ସଵ୍ଵମେତଂ ମହାରାଜ, ଲବ୍ଭତିସ୍ସରସନ୍ତିକେ।

୧୨୩୩।

‘ସୁଵେ ପନ୍ନରସୋ ଦିବ୍ବୋ, ସହସ୍ସଂ ଆହରନ୍ତୁ ମେ;

ଯଥାଦିନ୍ନଞ୍ଚ ଦସ୍ସାମି, ଦାନଂ ସବ୍ବଵଣୀସ୍ଵହ’’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ସବ୍ବଵଣୀସ୍ଵହନ୍ତି ସବ୍ବଵଣିବ୍ବକେସୁ ଅହଂ ଦସ୍ସାମି।

୧୨୩୪।

‘‘ରୁଚାଯ ଵଚନଂ ସୁତ୍ଵା, ରାଜା ଅଙ୍ଗତି ମବ୍ରଵି;

‘ବହୁଂ ଵିନାସିତଂ ଵିତ୍ତଂ, ନିରତ୍ଥଂ ଅଫଲଂ ତଯା।

୧୨୩୫।

‘ଉପୋସଥେ ଵସଂ ନିଚ୍ଚଂ, ଅନ୍ନପାନଂ ନ ଭୁଞ୍ଜସି;

ନିଯତେତଂ ଅଭୁତ୍ତବ୍ବଂ, ନତ୍ଥି ପୁଞ୍ଞଂ ଅଭୁଞ୍ଜତୋ’’’ତି।

ତତ୍ଥ ଅଙ୍ଗତି ମବ୍ରଵୀତି ଭିକ୍ଖଵେ, ସୋ ଅଙ୍ଗତିରାଜା ପୁବ୍ବେ ଅଯାଚିତୋପି ‘‘ଅମ୍ମ, ଦାନଂ ଦେହୀ’’ତି ସହସ୍ସଂ ଦତ୍ଵା ତଂ ଦିଵସଂ ଯାଚିତୋପି ମିଚ୍ଛାଦସ୍ସନସ୍ସ ଗହିତତ୍ତା ଅଦତ୍ଵା ଇଦଂ ‘‘ବହୁଂ ଵିନାସିତ’’ନ୍ତିଆଦିଵଚନଂ ଅବ୍ରଵି। ନିଯତେତଂ ଅଭୁତ୍ତବ୍ବନ୍ତି ଏତଂ ନିଯତିଵସେନ ତଯା ଅଭୁଞ୍ଜିତବ୍ବଂ ଭଵିସ୍ସତି, ଭୁଞ୍ଜନ୍ତାନମ୍ପି ଅଭୁଞ୍ଜନ୍ତାନମ୍ପି ପୁଞ୍ଞଂ ନତ୍ଥି। ସବ୍ବେ ହି ଚୁଲ୍ଲାସୀତିମହାକପ୍ପେ ଅତିକ୍କମିତ୍ଵାଵ ସୁଜ୍ଝନ୍ତି।

୧୨୩୬।

‘‘ବୀଜକୋପି ହି ସୁତ୍ଵାନ, ତଦା କସ୍ସପଭାସିତଂ;

‘ପସ୍ସସନ୍ତୋ ମୁହୁଂ ଉଣ୍ହଂ, ରୁଦଂ ଅସ୍ସୂନି ଵତ୍ତଯି।

୧୨୩୭।

‘ଯାଵ ରୁଚେ ଜୀଵମାନା, ମା ଭତ୍ତମପନାମଯି;

ନତ୍ଥି ଭଦ୍ଦେ ପରୋ ଲୋକୋ, କିଂ ନିରତ୍ଥଂ ଵିହଞ୍ଞସୀ’’’ତି।

ତତ୍ଥ ବୀଜକୋପୀତି ବୀଜକୋପି ପୁବ୍ବେ କଲ୍ଯାଣକମ୍ମଂ କତ୍ଵା ତସ୍ସ ନିସ୍ସନ୍ଦେନ ଦାସିକୁଚ୍ଛିଯଂ ନିବ୍ବତ୍ତୋତି ବୀଜକଵତ୍ଥୁମ୍ପିସ୍ସା ଉଦାହରଣତ୍ଥଂ ଆହରି। ନତ୍ଥି ଭଦ୍ଦେତି ଭଦ୍ଦେ, ଗୁଣାଚରିଯୋ ଏଵମାହ ‘‘ନତ୍ଥି ଅଯଂ ଲୋକୋ, ନତ୍ଥି ପରୋ ଲୋକୋ, ନତ୍ଥି ମାତା, ନତ୍ଥି ପିତା, ନତ୍ଥି ସତ୍ତା ଓପପାତିକା, ନତ୍ଥି ଲୋକେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ସମ୍ମଗ୍ଗତା ସମ୍ମାପଟିପନ୍ନା’’ତି। ପରଲୋକେ ହି ସତି ଇଧଲୋକୋପି ନାମ ଭଵେଯ୍ଯ, ସୋଯେଵ ଚ ନତ୍ଥି। ମାତାପିତୂସୁ ସନ୍ତେସୁ ପୁତ୍ତଧୀତରୋ ନାମ ଭଵେଯ୍ଯୁଂ, ତେଯେଵ ଚ ନତ୍ଥି। ଧମ୍ମେ ସତି ଧମ୍ମିକସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଭଵେଯ୍ଯୁଂ, ତେଯେଵ ଚ ନତ୍ଥି। କିଂ ଦାନଂ ଦେନ୍ତୀ ସୀଲଂ ରକ୍ଖନ୍ତୀ ନିରତ୍ଥଂ ଵିହଞ୍ଞସୀତି।

୧୨୩୮।

‘‘ୱେଦେହସ୍ସ ୱଚୋ ସୁତ୍ୱା, ରୁଚା ରୁଚିରୱଣ୍ଣିନୀ;

ଜାନଂ ପୁବ୍ବାପରଂ ଧମ୍ମଂ, ପିତରଂ ଏତଦବ୍ରୱି।

୧୨୩୯।

‘ସୁତମେୱ ପୁରେ ଆସି, ସକ୍ଖି ଦିଟ୍ଠମିଦଂ ମଯା;

ବାଲୂପସେୱୀ ଯୋ ହୋତି, ବାଲୋୱ ସମପଜ୍ଜଥ।

୧୨୪୦।

‘ମୂଳ୍ହୋ ହି ମୂଳ୍ହମାଗମ୍ମ, ଭିଯ୍ୟୋ ମୋହଂ ନିଗଚ୍ଛତି;

ପତିରୂପଂ ଅଲାତେନ, ବୀଜକେନ ଚ ମୁଯ୍ହିତୁ’’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ପୁବ୍ବାପରଂ ଧମ୍ମନ୍ତି ଭିକ୍ଖୱେ, ପିତୁ ୱଚନଂ ସୁତ୍ୱା ରୁଚା ରାଜଧୀତା ଅତୀତେ ସତ୍ତଜାତିୱସେନ ପୁବ୍ବଧମ୍ମଂ, ଅନାଗତେ ସତ୍ତଜାତିୱସେନ ଅନାଗତଧମ୍ମଞ୍ଚ ଜାନନ୍ତୀ ପିତରଂ ମିଚ୍ଛାଦିଟ୍ଠିତୋ ମୋଚେତୁକାମା ଏତଂ ‘‘ସୁତମେୱା’’ତିଆଦିମାହ। ତତ୍ଥ ସମପଜ୍ଜଥାତି ଯୋ ପୁଗ୍ଗଲୋ ବାଲୂପସେୱୀ ହୋତି, ସୋ ବାଲୋୱ ସମପଜ୍ଜତୀତି ଏତଂ ମଯା ପୁବ୍ବେ ସୁତମେୱ, ଅଜ୍ଜ ପନ ପଚ୍ଚକ୍ଖତୋ ଦିଟ୍ଠଂ। ମୂଳ୍ହୋତି ମଗ୍ଗମୂଳ୍ହଂ ଆଗମ୍ମ ମଗ୍ଗମୂଳ୍ହୋ ୱିଯ ଦିଟ୍ଠିମୂଳ୍ହଂ ଆଗମ୍ମ ଦିଟ୍ଠିମୂଳ୍ହୋପି ଉତ୍ତରି ମୋହଂ ନିଗଚ୍ଛତି, ମୂଳ୍ହତରୋ ହୋତି। ଅଲାତେନାତି ଦେୱ, ତୁମ୍ହେହି ଜାତିଗୋତ୍ତକୁଲପଦେସୈସ୍ସରିଯପୁଞ୍ଞପଞ୍ଞାହୀନେନ ଅଲାତସେନାପତିନା ଅଇନ୍ଦ୍ରହୀନେନ ଦୁପ୍ପଞ୍ଞେନ ବୀଜକଦାସେନ ଚ ଗାମଦାରକସଦିସଂ ଅହିରିକଂ ବାଲଂ ଗୁଣଂ ଆଜୀୱକଂ ଆଗମ୍ମ ମୁଯ୍ହିତୁଂ ପତିରୂପଂ ଅନୁଚ୍ଛୱିକଂ। କିଂ ତେ ନ ମୁଯ୍ହିସ୍ସନ୍ତୀତି?

ଏୱଂ ତେ ଉଭୋପି ଗରହିତ୍ୱା ଦିଟ୍ଠିତୋ ମୋଚେତୁକାମତାଯ ପିତରଂ ୱଣ୍ଣେନ୍ତୀ ଆହ –

୧୨୪୧।

‘‘ତ୍ୱଞ୍ଚ ଦେୱାସି ସପ୍ପଞ୍ଞୋ, ଧୀରୋ ଅତ୍ଥସ୍ସ କୋୱିଦୋ;

କଥଂ ବାଲେଭି ସଦିସଂ, ହୀନଦିଟ୍ଠିଂ ଉପାଗମି।

୧୨୪୨।

‘‘ସଚେପି ସଂସାରପଥେନ ସୁଜ୍ଝତି, ନିରତ୍ଥିଯା ପବ୍ବଜ୍ଜା ଗୁଣସ୍ସ;

କୀଟୋୱ ଅଗ୍ଗିଂ ଜଲିତଂ ଅପାପତଂ, ଉପପଜ୍ଜତି ମୋହମୂଳ୍ହୋ ନଗ୍ଗଭାୱଂ।

୧୨୪୩।

‘‘ସଂସାରସୁଦ୍ଧୀତି ପୁରେ ନିୱିଟ୍ଠା, କମ୍ମଂ ୱିଦୂସେନ୍ତି ବହୂ ଅଜାନଂ;

ପୁବ୍ବେ କଲୀ ଦୁଗ୍ଗହିତୋୱନତ୍ଥା, ଦୁମ୍ମୋଚଯା ବଳିସା ଅମ୍ବୁଜୋୱା’’ତି।

ତତ୍ଥ ସମ୍ପଜ୍ଜନ୍ତୋତି ଯସଓ୍ୱଯପୁଞ୍ଜଞ୍ଜତିଠ୍ଠାଓ୍ୱାସଯୋନିସୋମନସିକାରସାକଚ୍ଛାଓ୍ୱସେନ ଲଦ୍ଧାଯ ପଞ୍ଜଞ୍ଜାଯ ସମ୍ପଜ୍ଜନ୍ତୋ, ତେନେଓ୍ୱ କାରଣେନ ଧୀରୋ, ଧୀରତାଯ ଅତ୍ଥାନତ୍ଥସ୍ସ କାରଣାକାରଣସ୍ସ କୋଓ୍ୱିଦୋ। ବାଲେଭି ସଦିସନ୍ତି ଯଥା ତେ ବାଲା ଉପଗତା, ତଥା କଥଂ ତ୍ୱଂ ହୀନଦିଟ୍ଠିଂ ଉପଗତୋ। ଅପାପତନ୍ତି ଅପି ଆପତଂ, ପତନ୍ତୋତି ଅତ୍ଥୋ। ଇଦଂ ଓ୍ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି – ତାତ, ସଂସାରେନ ସୁଦ୍ଧୀତି ଲଦ୍ଧିଯା ସତି ଯଥା ପଟଙ୍ଗକୀଟୋ ରତ୍ତିଭାଗେ ଜଲିତଂ ଅଗ୍ଗିଂ ଦିସ୍ୱା ତପ୍ପଚ୍ଚଯଂ ଦୁକ୍ଖଂ ଅଜାନିତ୍ୱା ମୋହେନ ତତ୍ଥ ପତନ୍ତୋ ମହାଦୁକ୍ଖଂ ଆପଜ୍ଜତି, ତଥା ଗୁଣୋପି ପଞ୍ଚ କାମଗୁଣେ ପହାଯ ମୋହମୂଳ୍ହୋ ନିରସ୍ସାଦଂ ନଗ୍ଗଭାଓ୍ୱଂ ଉପପଜ୍ଜତି।

ପୁରେ ନିଓ୍ୱିଟ୍ଠାତି ତାତ, ସଂସାରେନ ସୁଦ୍ଧୀତି କସ୍ସଚି ଓ୍ୱଚନଂ ଅସୁତ୍ୱା ପଠମମେଓ୍ୱ ନିଓ୍ୱିଟ୍ଠୋ ନତ୍ଥି, ସୁକତଦୁକ୍କଟାନଂ କମ୍ମାନଂ ଫଲନ୍ତି ଗହିତତ୍ତା ବହୂ ଜନା ଅଜାନନ୍ତା କମ୍ମଂ ଓ୍ୱିଦୂସେନ୍ତା କମ୍ମଫଲମ୍ପି ଓ୍ୱିଦୂସେନ୍ତିଯେଓ୍ୱ, ଏଓ୍ୱଂ ତେସଂ ପୁବ୍ବେ ଗହିତୋ କଲି ପରାଜଯଗାହୋ ଦୁଗ୍ଗହିତୋଓ୍ୱ ହୋତୀତି ଅତ୍ଥୋ। ଦୁମ୍ମୋଚଯା ବଲିସା ଅମ୍ବୁଜୋଓ୍ୱାତି ତେ ପନ ଏଓ୍ୱଂ ଅଜାନନ୍ତା ମିଚ୍ଛାଦସ୍ସନେନ ଅନତ୍ଥଂ ଗହେତ୍ୱା ଠିତା ବାଲା ଯଥା ନାମ ବଲିସଂ ଗିଲିତ୍ୱା ଠିତୋ ମଚ୍ଛୋ ବଲିସା ଦୁମ୍ମୋଚଯୋ ହୋତି, ଏଓ୍ୱଂ ତମ୍ହା ଅନତ୍ଥା ଦୁମ୍ମୋଚଯା ହୋନ୍ତି।

ଉତ୍ତରିପି ଉଦାହରଣଂ ଆହରନ୍ତୀ ଆହ –

୧୨୪୪।

''ଉପମଂ ତେ କରିସ୍ସାମି, ମହାରାଜ ତଓ୍ୱତ୍ଥିଯା;

ଉପମାଯ ମିଧେକଚ୍ଚେ, ଅତ୍ଥଂ ଜାନନ୍ତି ପଣ୍ଡିତା।

୧୨୪୫।

''ଓ୍ୱାଣିଜାନଂ ଯଥା ନାଓ୍ୱା, ଅପ୍ପମାଣଭରା ଗରୁ;

ଅତିଭାରଂ ସମାଦାଯ, ଅଣ୍ଣଓ୍ୱେ ଅଓ୍ୱସୀଦତି।

୧୨୪୬।

''ଏଓ୍ୱମେଓ୍ୱ ନରୋ ପାପଂ, ଥୋକଂ ଥୋକମ୍ପି ଆଚିନଂ;

ଅତିଭାରଂ ସମାଦାଯ, ନିରଯେ ଅଓ୍ୱସୀଦତି।

୧୨୪୭।

''ନ ତାଓ୍ୱ ଭାରୋ ପରିପୂରୋ, ଅଲାତସ୍ସ ମହୀପତି;

ଆଚିନାତି ଚ ତଂ ପାପଂ, ଯେନ ଗଚ୍ଛତି ଦୁଗ୍ଗତିଂ।

୧୨୪୮।

''ପୁବ୍ବେଓ୍ୱସ୍ସ କତଂ ପୁଞ୍ଜଞ୍ଜଂ, ଅଲାତସ୍ସ ମହୀପତି;

ତସ୍ସେଓ୍ୱ ଦେଓ୍ୱ ନିସ୍ସନ୍ଦୋ, ଯଞ୍ଚେସୋ ଲଭତେ ସୁଖଂ।

୧୨୪୯।

''ଖୀଯତେ ଚସ୍ସ ତଂ ପୁଞ୍ଜଞ୍ଜଂ, ତଥା ହି ଅଗୁଣେ ରତୋ;

ଉଜୁମଗ୍ଗଂ ଅୱହାୟ, କୁମ୍ମଗ୍ଗମନୁଧାୱତି।

୧୨୫୦।

‘‘ତୁଲା ୟଥା ପଗ୍ଗହିତା, ଓହିତେ ତୁଲମଣ୍ଡଲେ;

ଉନ୍ନମେତି ତୁଲାସୀସଂ, ଭାରେ ଓରୋପିତେ ସତି।

୧୨୫୧।

‘‘ଏୱମେୱ ନରୋ ପୁଞ୍ଞଂ, ଥୋକଂ ଥୋକମ୍ପି ଆଚିନଂ;

ସଗ୍ଗାତିମାନୋ ଦାସୋୱ, ବୀଜକୋ ସାତୱେ ରତୋ’’ତି।

ତତ୍ଥ ନିରୟେତି ଅଟ୍ଠୱିଧେ ମହାନିରୟେ, ସୋଳସୱିଧେ ଉସ୍ସଦନିରୟେ, ଲୋକନ୍ତରନିରୟେ ଚ। ଭାରୋତି ତାତ, ନ ତାୱ ଅଲାତସ୍ସ ଅକୁସଲଭାରୋ ପୂରତି। ତସ୍ସେୱାତି ତସ୍ସ ପୁବ୍ବେ କତସ୍ସ ପୁଞ୍ଞସ୍ସେୱ ନିସ୍ସନ୍ଦୋ, ୟଂ ସୋ ଅଲାତସେନାପତି ଅଜ୍ଜ ସୁଖଂ ଲଭତି। ନ ହି ତାତ, ଏତଂ ଗୋଘାତକକମ୍ମସ୍ସ ଫଲଂ। ପାପକମ୍ମସ୍ସ ହି ନାମ ୱିପାକୋ ଇଟ୍ଠୋ କନ୍ତୋ ଭୱିସ୍ସତୀତି ଅଟ୍ଠାନମେତଂ। ଅଗୁଣେ ରତୋତି ତଥାହେସ ଇଦାନି ଅକୁସଲକମ୍ମେ ରତୋ। ଉଜୁମଗ୍ଗନ୍ତି ଦସକୁସଲକମ୍ମପଥମଗ୍ଗଂ। କୁମ୍ମଗ୍ଗନ୍ତି ନିରୟଗାମିଅକୁସଲମଗ୍ଗଂ।

ଓହିତେ ତୁଲମଣ୍ଡଲେତି ଭଣ୍ଡପଟିଚ୍ଛନତ୍ଥାୟ ତୁଲମଣ୍ଡଲେ ଲଗ୍ଗେତ୍ୱା ଠପିତେ। ଉନ୍ନମେତୀତି ଉଦ୍ଧଂ ଉକ୍ଖିପତି। ଆଚିନନ୍ତି ଥୋକଂ ଥୋକମ୍ପି ପୁଞ୍ଞଂ ଆଚିନନ୍ତୋ ପାପଭାରଂ ଓତାରେତ୍ୱା ନରୋ କଲ୍ୟାଣକମ୍ମସ୍ସ ସୀସଂ ଉକ୍ଖିପିତ୍ୱା ଦେୱଲୋକଂ ଗଚ୍ଛତି। ସଗ୍ଗାତିମାନୋତି ସଗ୍ଗେ ଅତିମାନୋ ସଗ୍ଗସମ୍ପାପକେ ସାତଫଲେ କଲ୍ୟାଣକମ୍ମେ ଅଭିରତୋ। ‘‘ସଗ୍ଗାଧିମାନୋ’’ତିପି ପାଠୋ, ସଗ୍ଗଂ ଅଧିକାରଂ କତ୍ୱା ଠିତଚିତ୍ତୋତି ଅତ୍ଥୋ। ସାତୱେ ରତୋତି ଏସ ବୀଜକଦାସୋ ସାତୱେ ମଧୁରୱିପାକେ କୁସଲଧମ୍ମେୟେୱ ରତୋ। ସୋ ଇମସ୍ସ ପାପକମ୍ମସ୍ସ ଖୀଣକାଲେ, କଲ୍ୟାଣକମ୍ମସ୍ସ ଫଲେନ ଦେୱଲୋକେ ନିବ୍ବତ୍ତିସ୍ସତି।

ୟଞ୍ଚେସ ଇଦାନି ଦାସତ୍ତଂ ଉପଗତୋ, ନ ତଂ କଲ୍ୟାଣକମ୍ମସ୍ସ ଫଲେନ। ଦାସତ୍ତସଂୱତ୍ତନିକଞ୍ହିସ୍ସ ପୁବ୍ବେ କତଂ ପାପଂ ଭୱିସ୍ସତୀତି ନିଟ୍ଠମେତ୍ଥ ଗନ୍ତବ୍ବନ୍ତି ଇମମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୀ ଆହ –

୧୨୫୨।

‘‘ୟମଜ୍ଜ ବୀଜକୋ ଦାସୋ, ଦୁକ୍ଖଂ ପସ୍ସତି ଅତ୍ତନି;

ପୁବ୍ବେୱସ୍ସ କତଂ ପାପଂ, ତମେସୋ ପଟିସେୱତି।

୧୨୫୩।

‘‘ଖୀୟତେ ଚସ୍ସ ତଂ ପାପଂ, ତଥା ହି ୱିନୟେ ରତୋ;

କସ୍ସପଞ୍ଚ ସମାପଜ୍ଜ, ମା ହେୱୁପ୍ପଥମାଗମା’’ତି।

ତତ୍ଥ ମା ହେୱୁପ୍ପଥମାଗମାତି ତାତ, ତ୍ୱଂ ଇମଂ ନଗ୍ଗଂ କସ୍ସପାଜୀୱକଂ ଉପଗନ୍ତ୍ୱା ମା ହେୱ ନିରୟଗାମିଂ ଉପ୍ପଥଂ ଅଗମା, ମା ପାପମକାସୀତି ପିତରଂ ୱଦତି।

ଇଦାନିସ୍ସ ପାପୂପସେୱନାୟ ଦୋସଂ କଲ୍ୟାଣମିତ୍ତୂପସେୱନାୟ ଚ ଗୁଣଂ ଦସ୍ସେନ୍ତୀ ଆହ –

୧୨୫୪।

‘‘ଯଂ ଯଞ୍ହି ରାଜ ଭଜତି, ସନ୍ତଂ ୱା ଯଦି ୱା ଅସଂ;

ସୀଲୱନ୍ତଂ ୱିସୀଲଂ ୱା, ୱସଂ ତସ୍ସେୱ ଗଚ୍ଛତି।

୧୨୫୫।

‘‘ଯାଦିସଂ କୁରୁତେ ମିତ୍ତଂ, ଯାଦିସଂ ଚୂପସେୱତି;

ସୋପି ତାଦିସକୋ ହୋତି, ସହୱାସୋ ହି ତାଦିସୋ।

୧୨୫୬।

‘‘ସେୱମାନୋ ସେୱମାନଂ, ସମ୍ଫୁଟ୍ଠୋ ସମ୍ଫୁସଂ ପରଂ;

ସରୋ ଦିଦ୍ଧୋ କଲାପଂୱ, ଅଲିତ୍ତମୁପଲିମ୍ପତି;

ଉପଲେପଭଯା ଧୀରୋ, ନେୱ ପାପସଖା ସିଯା।

୧୨୫୭।

‘‘ପୂତିମଚ୍ଛଂ କୁସଗ୍ଗେନ, ଯୋ ନରୋ ଉପନୟ୍ହତି;

କୁସାପି ପୂତି ୱାଯନ୍ତି, ଏୱଂ ବାଲୂପସେୱନା।

୧୨୫୮।

‘‘ତଗରଞ୍ଚ ପଲାସେନ, ଯୋ ନରୋ ଉପନୟ୍ହତି;

ପତ୍ତାପି ସୁରଭି ୱାଯନ୍ତି, ଏୱଂ ଧୀରୂପସେୱନା।

୧୨୫୯।

‘‘ତସ୍ମା ପତ୍ତପୁଟସ୍ସେୱ, ଞତ୍ୱା ସମ୍ପାକମତ୍ତନୋ

ଅସନ୍ତେ ନୋପସେୱେୟ୍ୟ, ସନ୍ତେ ସେୱେୟ୍ୟ ପଣ୍ଡିତୋ;

ଅସନ୍ତୋ ନିରଯଂ ନେନ୍ତି, ସନ୍ତୋ ପାପେନ୍ତି ସୁଗ୍ଗତି’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ସନ୍ତଂ ୱାତି ସପ୍ପୁରିସଂ ୱା। ଯଦି ୱା ଅସନ୍ତି ଅସପ୍ପୁରିସଂ ୱା। ସରୋ ଦିଦ୍ଧୋ କଲାପଂୱାତି ମହାରାଜ, ଯଥା ନାମ ହଲାହଲୱିସଲିତ୍ତୋ ସରୋ ସରକଲାପେ ଖିତ୍ତୋ ସବ୍ବଂ ତଂ ୱିସେନ ଅଲିତ୍ତମ୍ପି ସରକଲାପଂ ଲିମ୍ପତି, ୱିସଦିଦ୍ଧମେୱ କରୋତି, ଏୱମେୱ ପାପମିତ୍ତୋ ପାପଂ ସେୱମାନୋ ଅତ୍ତାନଂ ସେୱମାନଂ ପରଂ, ତେନ ସମ୍ଫୁଟ୍ଠୋ ତଂ ସମ୍ଫୁସଂ ଅଲିତ୍ତଂ ପାପେନ ପୁରିସଂ ଅତ୍ତନା ଏକଜ୍ଝାସଯଂ କରୋନ୍ତୋ ଉପଲିମ୍ପତି। ପୂତି ୱାଯନ୍ତୀତି ତସ୍ସ ତେ କୁସାପି ଦୁଗ୍ଗନ୍ଧା ୱାଯନ୍ତି। ତଗରଞ୍ଚାତି ତଗରଞ୍ଚ ଅଞ୍ଞଞ୍ଚ ଗନ୍ଧସମ୍ପନ୍ନଂ ଗନ୍ଧଜାତଂ। ଏୱନ୍ତି ଏୱରୂପା ଧୀରୂପସେୱନା। ଧୀରୋ ହି ଅତ୍ତାନଂ ସେୱମାନଂ ଧୀରମେୱ କରୋତି।

ତସ୍ମାପତ୍ତପୁଟସ୍ସେୱାତି ଯସ୍ମା ତଗରାଦିପଲିୱେଠମାନାନି ପଣ୍ଣାନିପି ସୁଗନ୍ଧାନି ହୋନ୍ତି, ତସ୍ମା ପଲାସପତ୍ତପୁଟସ୍ସେୱ ପଣ୍ଡିତୂପସେୱନେନ ଅହମ୍ପି ପଣ୍ଡିତୋ ଭୱିସ୍ସାମୀତି ଏୱଂ। ଞତ୍ୱା ସମ୍ପାକମତ୍ତନୋତି ଅତ୍ତନୋ ପରିପାକଂ ପଣ୍ଡିତଭାୱଂ ପରିମାଣଂ ଞତ୍ୱା ଅସନ୍ତେ ପହାଯ ପଣ୍ଡିତେ ସନ୍ତେ ସେୱେଯ୍ୟ। ‘‘ନିରଯଂ ନେନ୍ତୀ’’ତି ଏତ୍ଥ ଦେୱଦତ୍ତାଦୀହି ନିରଯଂ, ‘‘ପାପେନ୍ତି ସୁଗ୍ଗତି’’ନ୍ତି ଏତ୍ଥ ସାରିପୁତ୍ତତ୍ଥେରାଦୀହି ସୁଗତିଂ ନୀତାନଂ ୱସେନ ଉଦାହରଣାନି ଆହରିତବ୍ବାନି।

ଏୱଂ ରାଜଧୀତା ଛହି ଗାଥାହି ପିତୁ ଧମ୍ମଂ କଥେତ୍ୱା ଇଦାନି ଅତୀତେ ଅତ୍ତନା ଅନୁଭୂତଂ ଦୁକ୍ଖଂ ଦସ୍ସେନ୍ତୀ ଆହ –

୧୨୬୦।

‘‘ଅହମ୍ପି ଜାତିଯୋ ସତ୍ତ, ସରେ ସଂସରିତତ୍ତନୋ;

ଅନାଗତାପି ସତ୍ତେୱ, ଯା ଗମିସ୍ସଂ ଇତୋ ଚୁତା।

୧୨୬୧।

‘‘ଯା ମେ ସା ସତ୍ତମୀ ଜାତି, ଅହୁ ପୁବ୍ବେ ଜନାଧିପ;

କମ୍ମାରପୁତ୍ତୋ ମଗଧେସୁ, ଅହୁଂ ରାଜଗହେ ପୁରେ।

୧୨୬୨।

‘‘ପାପଂ ସହାଯମାଗମ୍ମ, ବହୁଂ ପାପଂ କତଂ ମଯା;

ପରଦାରସ୍ସ ହେଠେନ୍ତୋ, ଚରିମ୍ହା ଅମରା ୱିଯ।

୧୨୬୩।

‘‘ତଂ କମ୍ମଂ ନିହିତଂ ଅଟ୍ଠା, ଭସ୍ମଛନ୍ନୋୱ ପାୱକୋ;

ଅଥ ଅଞ୍ଞେହି କମ୍ମେହି, ଅଜାଯିଂ ୱଂସଭୂମିଯଂ।

୧୨୬୪।

‘‘କୋସମ୍ବିଯଂ ସେଟ୍ଠିକୁଲେ, ଇଦ୍ଧେ ଫୀତେ ମହଦ୍ଧନେ;

ଏକପୁତ୍ତୋ ମହାରାଜ, ନିଚ୍ଚଂ ସକ୍କତପୂଜିତୋ।

୧୨୬୫।

‘‘ତତ୍ଥ ମିତ୍ତଂ ଅସେୱିସ୍ସଂ, ସହାଯଂ ସାତକେ ରତଂ;

ପଣ୍ଡିତଂ ସୁତସମ୍ପନ୍ନଂ, ସୋ ମଂ ଅତ୍ଥେ ନିୱେସଯି।

୧୨୬୬।

‘‘ଚାତୁଦ୍ଦସିଂ ପଞ୍ଚଦସିଂ, ବହୁଂ ରତ୍ତିଂ ଉପାୱସିଂ;

ତଂ କମ୍ମଂ ନିହିତଂ ଅଟ୍ଠା, ନିଧୀଓ ଉଦକନ୍ତିକେ।

୧୨୬୭।

‘‘ଅଥ ପାପାନ କମ୍ମାନଂ, ଯମେତଂ ମଗଧେ କତଂ;

ଫଲଂ ପରିଯାଗ ମଂ ପଚ୍ଛା, ଭୁତ୍ୱା ଦୁଟ୍ଠୱିସଂ ଯଥା।

୧୨୬୮।

‘‘ତତୋ ଚୁତାହଂ ୱେଦେହ, ରୋରୁୱେ ନିରଯେ ଚିରଂ;

ସକମ୍ମୁନା ଅପଚ୍ଚିସ୍ସଂ, ତଂ ସରଂ ନ ସୁଖଂ ଲଭେ।

୧୨୬୯।

‘‘ବହୁୱସ୍ସଗଣେ ତତ୍ଥ, ଖେପୟିତ୍ୱା ବହୁଂ ଦୁଖଂ;

ଭିନ୍ନାଗତେ ଅହୁଂ ରାଜ, ଛଗଲୋ ଉଦ୍ଧତପ୍ଫଲୋ’’ତି।

ତତ୍ଥ ସତ୍ତାତି ମହାରାଜ, ଇଧଲୋକପରଲୋକା ନାମ ସୁକତଦୁକ୍କଟାନଞ୍ଚ ଫଲଂ ନାମ ଅତ୍ଥି। ନ ହି ସଂସାରୋ ସତ୍ତେ ସୋଧେତୁଂ ସକ୍କୋତି, ସକମ୍ମୁନା ଏୱ ସତ୍ତା ସୁଜ୍ଝନ୍ତି। ଅଲାତସେନାପତି ଚ ବୀଜକଦାସୋ ଚ ଏକମେୱ ଜାତିଂ ଅନୁସ୍ସରନ୍ତି। ନ କେୱଲଂ ଏତେୱ ଜାତିଂ ସରନ୍ତି, ଅହମ୍ପି ଅତୀତେ ସତ୍ତ ଜାତିୟୋ ଅତ୍ତନୋ ସଂସରିତଂ ସରାମି, ଅନାଗତେପି ଇତୋ ଗନ୍ତଵ୍ଵା ସତ୍ତେୱ ଜାନାମି। ଯା ମେ ସାତି ଯା ସା ମମ ଅତୀତେ ସତ୍ତମୀ ଜାତି ଆସି। କମ୍ମାରପୁତ୍ତୋତି ତାୟ ଜାତିୟା ଅହଂ ମଗଧେସୁ ରାଜଗହନଗରେ ସୁୱଣ୍ଣକାରପୁତ୍ତୋ ଅହୋସିଂ।

ପରଦାରସ୍ସହେଠେନ୍ତୋତି ପରଦାରଂ ହେଠେନ୍ତୋ ପରେସଂ ରକ୍ଖିତଗୋପିତେ ୱରଭଣ୍ଡେ ଅପରଜ୍ଝନ୍ତୋ। ଅଟ୍ଠାତି ତଂ ତଦା ମୟା କତଂ ପାପକମ୍ମଂ ଓକାସଂ ଅଲଭିତ୍ୱା ଓକାସେ ସତି ୱିପାକଦାୟକଂ ହୁତ୍ୱା ଭସ୍ମପଟିଚ୍ଛନ୍ନୋ ଅଗ୍ଗି ୱିୟ ନିହିତଂ ଅଟ୍ଠାସି। ୱଂସଭୂମିଯନ୍ତି ୱଂସରଟ୍ଠେ। ଏକପୁତ୍ତୋତି ଅସୀତିକୋଟିୱିଭୱେ ସେଟ୍ଠିକୁଲେ ଅହଂ ଏକପୁତ୍ତକୋୱ ଅହୋସିଂ। ସାତୱେ ରତନ୍ତି କଲ୍ୟାଣକମ୍ମେ ଅଭିରତଂ। ସୋ ମନ୍ତି ସୋ ସହାୟକୋ ମଂ ଅତ୍ତେ କୁସଲକମ୍ମେ ପତିଟ୍ଠାପେସି।

ତଂ କମ୍ମନ୍ତି ତମ୍ପି ମେ କତଂ କଲ୍ୟାଣକମ୍ମଂ ତଦା ଓକାସଂ ଅଲଭିତ୍ୱା ଓକାସେ ସତି ୱିପାକଦାୟକଂ ହୁତ୍ୱା ଉଦକନ୍ତିକେ ନିଧି ୱିୟ ନିହିତଂ ଅଟ୍ଠାସି। ଯମେତନ୍ତି ଅଥ ମମ ସନ୍ତକେସୁ ପାପକମ୍ମେସୁ ଯଂ ଏତଂ ମୟା ମଗଧେସୁ ପରଦାରିକକମ୍ମଂ କତଂ, ତସ୍ସ ଫଲଂ ପଚ୍ଛା ମଂ ପରିଯାଗଂ ଉପଗତନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ଯଥା କିଂ? ଭୁତ୍ୱା ଦୁଟ୍ଠୱିସଂ ଯଥା, ଯଥା ସୱିସଂ ଭୋଜନଂ ଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ଠିତସ୍ସ ତଂ ଦୁଟ୍ଠଂ କକ୍ଖଳଂ ହଲାହଲଂ ୱିସଂ କୁପ୍ପତି, ତଥା ମଂ ପରିଯାଗତନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ତତୋତି ତତୋ କୋସମ୍ବିୟଂ ସେଟ୍ଠିକୁଲତୋ। ତଂ ସରନ୍ତି ତଂ ତସ୍ମିଂ ନିରଯେ ଅନୁଭୂତଦୁକ୍ଖଂ ସରନ୍ତୋ ଚିତ୍ତସୁଖଂ ନାମ ନ ଲଭାମି, ଭୟମେୱ ମେ ଉପ୍ପଜ୍ଜତି। ଭିନ୍ନାଗତେତି ଭିନ୍ନାଗତେ ନାମ ରଟ୍ଠେ। ଉଦ୍ଧତପ୍ଫଲୋତି ଉଦ୍ଧତବୀଜୋ।

ସୋ ପନ ଛଗଲକୋ ବଲସମ୍ପନ୍ନୋ ଅହୋସି। ପିଟ୍ଠିୟଂ ଅଭିରୁୟ୍ହପି ନଂ ୱାହୟିଂସୁ, ଯାନକେପି ଯୋଜୟିଂସୁ। ଇମମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୀ ଆହ –

୧୨୭୦।

‘‘ସାତପୁତ୍ତା ମୟା ୱୂଳ୍ହା, ପିଟ୍ଠିୟା ଚ ରଥେନ ଚ;

ତସ୍ସ କମ୍ମସ୍ସ ନିସ୍ସନ୍ଦୋ, ପରଦାରଗମନସ୍ସ ମେ’’ତି।

ତତ୍ଥ ସାତପୁତ୍ତାତି ଅମଚ୍ଚପୁତ୍ତା। ତସ୍ସ କମ୍ମସ୍ସାତି ଦେୱ, ରୋରୁୱେ ମହାନିରଯେ ପଚ୍ଚନଞ୍ଚ ଛଗଲକକାଲେ ବୀଜୁପ୍ପାଟନଞ୍ଚ ପିଟ୍ଠିୱାହନଯାନକଯୋଜନାନି

ଚ ସଙ୍କୋପେସ ତସ୍ସ ନିସ୍ସନ୍ଦୋ ପରଦାରଗମନସ୍ସ ମେତି।

ତତୋ ପନ ଚୱିତ୍ୱା ଅରଞ୍ଞେ କପିଯୋନିଯଂ ପଟିସନ୍ଧିଂ ଗଣ୍ହିଂ। ଅଥ ନଂ ଜାତଦିୱସେ ଯୂଥପତିନୋ ଦସ୍ସେସୁଂ। ସୋ ‘‘ଆନେଥ ମେ, ପୁତ୍ତ’’ନ୍ତି ଦଳ୍ହଂ ଗହେତ୍ୱା ତସ୍ସ ୱିରୱନ୍ତସ୍ସ ଦନ୍ତେହି ଫଲାନି ଉପ୍ପାଟେସି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୀ ଆହ –

୧୨୭୧।

‘‘ତତୋ ଚୁତାହଂ ୱେଦେହ, କପି ଆସିଂ ବ୍ରହାୱନେ;

ନିଲୁଞ୍ଚିତଫଲୋଯେୱ, ଯୂଥପେନ ପଗବ୍ଭିନା;

ତସ୍ସ କମ୍ମସ୍ସ ନିସ୍ସନ୍ଦୋ, ପରଦାରଗମନସ୍ସ ମେ’’ତି।

ତତ୍ଥ ନିଲୁଞ୍ଚିତଫଲୋଯେୱାତି ତତ୍ରପାହଂ ପଗବ୍ଭେନ ଯୂଥପତିନା ଲୁଞ୍ଚିତ୍ୱା ଉପ୍ପାଟିତଫଲୋଯେୱ ଅହୋସିନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ।

ଅଥ ଅପରାପି ଜାତିଯୋ ଦସ୍ସେନ୍ତୀ ଆହ –

୧୨୭୨।

‘‘ତତୋ ଚୁତାହଂ ୱେଦେହ, ଦସ୍ସନେସୁ ପସୂ ଅହୁଂ;

ନିଲୁଞ୍ଚିତୋ ଜୱୋ ଭଦ୍ରୋ, ଯୋଗ୍ଗଂ ୱୂଳ୍ହଂ ଚିରଂ ମଯା;

ତସ୍ସ କମ୍ମସ୍ସ ନିସ୍ସନ୍ଦୋ, ପରଦାରଗମନସ୍ସ ମେ।

୧୨୭୩।

‘‘ତତୋ ଚୁତାହଂ ୱେଦେହ, ୱଜ୍ଜୀସୁ କୁଲମାଗମା;

ନେୱିତ୍ଥୀ ନ ପୁମା ଆସିଂ, ମନୁସ୍ସତ୍ତେ ସୁଦୁଲ୍ଲଭେ;

ତସ୍ସ କମ୍ମସ୍ସ ନିସ୍ସନ୍ଦୋ, ପରଦାରଗମନସ୍ସ ମେ।

୧୨୭୪।

‘‘ତତୋ ଚୁତାହଂ ୱେଦେହ, ଅଜାଯିଂ ନନ୍ଦନେ ୱନେ;

ଭୱନେ ତାୱତିଂସାହଂ, ଅଚ୍ଛରା କାମୱଣ୍ଣିନୀ।

୧୨୭୫।

‘‘ୱିଚିତ୍ରୱତ୍ଥାଭରଣା, ଆମୁତ୍ତମଣିକୁଣ୍ଡଲା;

କୁସଲା ନଚ୍ଚଗୀତସ୍ସ, ସକ୍କସ୍ସ ପରିଚାରିକା।

୧୨୭୬।

‘‘ତତ୍ଥ ଠିତାହଂ ୱେଦେହ, ସରାମି ଜାତିଯୋ ଇମା;

ଅନାଗତାପି ସତ୍ତେୱ, ଯା ଗମିସ୍ସଂ ଇତୋ ଚୁତା।

୧୨୭୭।

‘‘ପରିଯାଗତଂ ତଂ କୁସଲଂ, ଯଂ ମେ କୋସମ୍ବିଯଂ କତଂ;

ଦେୱେ ଚେୱ ମନୁସ୍ସେ ଚ, ସନ୍ଧାୱିସ୍ସଂ ଇତୋ ଚୁତା।

୧୨୭୮।

‘‘ସତ୍ତ ଜଚ୍ଚୋ ମହାରାଜ, ନିଚ୍ଚଂ ସକ୍କତପୂଜିତା;

ଥୀଭାୱାପି ନ ମୁଚ୍ଚିସ୍ସଂ, ଛଟ୍ଠା ନିଗତିଯୋ ଇମା।

୧୨୭୯।

‘‘ସତ୍ତମୀ ଚ ଗତି ଦେୱ, ଦେୱପୁତ୍ତୋ ମହିଦ୍ଧିକୋ;

ପୁମା ଦେୱୋ ଭୱିସ୍ସାମି, ଦେୱକାଯସ୍ମିମୁତ୍ତମୋ।

୧୨୮୦।

‘‘ଅଜ୍ଜାପି ସନ୍ତାନମଯଂ, ମାଲଂ ଗନ୍ଥେନ୍ତି ନନ୍ଦନେ;

ଦେୱପୁତ୍ତୋ ଜୱୋ ନାମ, ଯୋ ମେ ମାଲଂ ପଟିଚ୍ଛତି।

୧୨୮୧।

‘‘ମୁହୁତ୍ତୋ ୱିଯ ସୋ ଦିବ୍ୟୋ, ଇଧ ୱସ୍ସାନି ସୋଳସ;

ରତ୍ତିନ୍ଦିୱୋ ଚ ସୋ ଦିବ୍ୟୋ, ମାନୁସିଂ ସରଦୋସତଂ।

୧୨୮୨।

‘‘ଇତି କମ୍ମାନି ଅନ୍ୱେନ୍ତି, ଅସଙ୍ଖେଯ୍ୟାପି ଜାତିଯୋ;

କଲ୍ୟାଣଂ ଯଦି ୱା ପାପଂ, ନ ହି କମ୍ମଂ ୱିନସ୍ସତୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଦସ୍ସନେସୂତି ଦସ୍ସନରଟ୍ଠେସୁ। ପସୂତି ଗୋଣୋ ଅହୋସିଂ। ନିଲୁଞ୍ଛିତୋତି ୱଚ୍ଛକାଲେଯେୱ ମଂ ଏୱଂ ମନାପୋ ଭୱିସ୍ସତୀତି ନିଙ୍ଗୀଜକମକଂସୁ। ସୋହଂ ନିଲୁଞ୍ଛିତୋ ଉଦ୍ଧତବୀଜୋ ଜୱୋ ଭଦ୍ରୋ ଅହୋସିଂ। ୱଜ୍ଜୀସୁ କୁଲମାଗମାତି ଗୋଯୋନିତୋ ଚୱିତ୍ୱା ୱଜ୍ଜିରଟ୍ଠେ ଏକସ୍ମିଂ ମହାଭୋଗକୁଲେ ନିବ୍ବତ୍ତିନ୍ତି ଦସ୍ସେତି। ନେୱିତ୍ଥୀ ନ ପୁମାତି ନପୁଂସକତ୍ତଂ ସନ୍ଧାଯ ଆହ। ଭୱନେ ତାୱତିଂସାହନ୍ତି ତାୱତିଂସଭୱନେ ଅହଂ।

ତତ୍ଥ ଠିତାହଂ, ୱେଦେହ, ସରାମି ଜାତିଯୋ ଇମାତି ସା କିର ତସ୍ମିଂ ଦେୱଲୋକେ ଠିତା ‘‘ଅହଂ ଏୱରୂପଂ ଦେୱଲୋକଂ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତୀ କୁତୋ ନୁ ଖୋ ଆଗତା’’ତି ଓଲୋକେନ୍ତୀ ୱଜ୍ଜିରଟ୍ଠେ ମହାଭୋଗକୁଲେ ନପୁଂସକତ୍ତଭାୱତୋ ଚୱିତ୍ୱା ତତ୍ଥ ନିବ୍ବତ୍ତଭାୱଂ ପସ୍ସି। ତତୋ ‘‘କେନ ନୁ ଖୋ କମ୍ମେନ

ଏୱରୂପେ ରମଣୀୟେ ଠାନେ ନିବ୍ବତ୍ତାମ୍ହୀ’’ତି ଓଲୋକେନ୍ତୀ କୋସମ୍ବିୟଂ ସେଟ୍ଠିକୁଲେ ନିବ୍ବତ୍ତିତ୍ୱା କତଂ ଦାନାଦିକୁସଲଂ ଦିସ୍ୱା ‘‘ଏତସ୍ସ ଫଲେନ ନିବ୍ବତ୍ତାମ୍ହୀ’’ତି ଞତ୍ୱା ‘‘ଅନନ୍ତରାତୀତେ ନପୁଂସକତ୍ତଭାୱେ ନିବ୍ବତ୍ତମାନା କୁତୋ ଆଗତାମ୍ହୀ’’ତି ଓଲୋକେନ୍ତୀ ଦସ୍ସନରଟ୍ଠେସୁ ଗୋଯୋନିୟଂ ମହାଦୁକ୍ଖସ୍ସ ଅନୁଭୂତଭାୱଂ ଅଞ୍ଞାସି। ତତୋ ଅନନ୍ତରଂ ଜାତିଂ ଅନୁସ୍ସରମାନା ୱାନରଯୋନିୟଂ ଉଦ୍ଧତଫଲଭାୱଂ ଅଦ୍ଦସ। ତତୋ ଅନନ୍ତରଂ ଅନୁସ୍ସରନ୍ତୀ ଭିନ୍ନାଗତେ ଛଗଲକଯୋନିୟଂ ଉଦ୍ଧତବୀଜଭାୱଂ ଅନୁସ୍ସରି। ତତୋ ପରଂ ଅନୁସ୍ସରମାନା ରୋରୁୱେ ନିବ୍ବତ୍ତଭାୱଂ ଅନୁସ୍ସରି।

ଅଥସ୍ସା ନିରଯେ ତିରଚ୍ଛାନଯୋନିୟଞ୍ଚ ଅନୁଭୂତଂ ଦୁକ୍ଖଂ ଅନୁସ୍ସରନ୍ତିୟା ଭଯଂ ଉପ୍ପଜ୍ଜି। ତତୋ ‘‘କେନ ନୁ ଖୋ କମ୍ମେନ ଏୱରୂପଂ ଦୁକ୍ଖଂ ଅନୁଭୂତଂ ମଯା’’ତି ଛଟ୍ଠଂ ଜାତିଂ ଓଲୋକେନ୍ତୀ ତାଯ ଜାତିଯା କୋସମ୍ବିନଗରେ କତଂ କଲ୍ଯାଣକମ୍ମଂ ଦିସ୍ୱା ସତ୍ତମଂ ଓଲୋକେନ୍ତୀ ମଗଧରଟ୍ଠେ ପାପସହାଯଂ ନିସ୍ସାଯ କତଂ ପରଦାରିକକମ୍ମଂ ଦିସ୍ୱା ‘‘ଏତସ୍ସ ଫଲେନ ମେ ତଂ ମହାଦୁକ୍ଖଂ ଅନୁଭୂତ’’ନ୍ତି ଅଞ୍ଞାସି। ଅଥ ‘‘ଇତୋ ଚୱିତ୍ୱା ଅନାଗତେ କୁହିଂ ନିବ୍ବତ୍ତିସ୍ସାମୀ’’ତି ଓଲୋକେନ୍ତୀ ‘‘ଯାୱତାଯୁକଂ ଠତ୍ୱା ପୁନ ସକ୍କସ୍ସେୱ ପରିଚାରିକା ହୁତ୍ୱା ନିବ୍ବତ୍ତିସ୍ସାମୀ’’ତି ଅଞ୍ଞାସି। ଏୱଂ ପୁନପ୍ପୁନଂ ଓଲୋକଯମାନା ‘‘ତତିଯେପି ଅତ୍ତଭାୱେ ସକ୍କସ୍ସେୱ ପରିଚାରିକା ହୁତ୍ୱା ନିବ୍ବତ୍ତିସ୍ସାମି, ତଥା ଚତୁତ୍ଥେ, ପଞ୍ଚମେ ପନ ତସ୍ମିଂଯେୱ ଦେୱଲୋକେ ଜୱନଦେୱପୁତ୍ତସ୍ସ ଅଗ୍ଗମହେସୀ ହୁତ୍ୱା ନିବ୍ବତ୍ତିସ୍ସାମୀ’’ତି ଞତ୍ୱା ତତୋ ଅନନ୍ତରଂ ଓଲୋକେନ୍ତୀ ‘‘ଛଟ୍ଠେ ଅତ୍ତଭାୱେ ଇତୋ ତାୱତିଂସଭୱନତୋ ଚୱିତ୍ୱା ଅଙ୍ଗତିରଞ୍ଞୋ ଅଗ୍ଗମହେସିୟା କୁଚ୍ଛିମ୍ହି ନିବ୍ବତ୍ତିସ୍ସାମି, ‘ରୁଚା’ତି ମେ ନାମଂ ଭୱିସ୍ସତୀ’’ତି ଞତ୍ୱା ‘‘ତତୋ ଅନନ୍ତରା କୁହିଂ ନିବ୍ବତ୍ତିସ୍ସାମୀ’’ତି ଓଲୋକେନ୍ତୀ ‘‘ସତ୍ତମାଯ ଜାତିଯା ତତୋ ଚୱିତ୍ୱା ତାୱତିଂସଭୱନେ ମହିଦ୍ଧିକୋ ଦେୱପୁତ୍ତୋ ହୁତ୍ୱା ନିବ୍ବତ୍ତିସ୍ସାମି, ଇତ୍ଥିଭାୱତୋ ମୁଚ୍ଚିସ୍ସାମୀ’’ତି ଅଞ୍ଞାସି। ତସ୍ମା –

‘‘ତତ୍ଥ ଠିତାହଂ ୱେଦେହ, ସରାମି ସତ୍ତ ଜାତିଯୋ;

ଅନାଗତାପି ସତ୍ତେୱ, ଯା ଗମିସ୍ସଂ ଇତୋ ଚୁତା’’ତି। – ଆଦିମାହ;

ତତ୍ଥ ପରିଯାଗତନ୍ତି ପରିଯାଯେନ ଅତ୍ତନୋ ୱାରେନ ଆଗତଂ। ସତ୍ତ ଜଚ୍ଚୋତି ୱଜ୍ଜିରଟ୍ଠେ ନପୁଂସକଜାତିଯା ସଦ୍ଧିଂ ଦେୱଲୋକେ ପଞ୍ଚ, ଅଯଞ୍ଚ ଛଟ୍ଠାତି ସତ୍ତ ଜାତିଯୋତି ୱୁଚ୍ଚନ୍ତି। ଏତା ସତ୍ତ ଜାତିଯୋ ନିଜଂ ସକ୍କତପୂଜିତା ଅହୋସିନ୍ତି ଦସ୍ସେତି। ଛଟ୍ଠା ନିଗତିଯୋତି ଦେୱଲୋକେ ପନ ପଞ୍ଚ, ଅଯଞ୍ଚ ଏକାତି ଇମା ଛ ଗତିଯୋ ଇତ୍ଥିଭାୱାନ ମୁଚ୍ଚିସ୍ସନ୍ତି ୱଦତି। ସତ୍ତମୀ ଚାତି ଇତୋ ଚୱିତ୍ୱା ଅନନ୍ତରଂ। ସନ୍ତାନମଯନ୍ତି ଏକତୋୱଣ୍ଟକାଦିୱସେନ କତସନ୍ତାନଂ। ଗଚ୍ଛେନ୍ତୀତି ଯଥା ସନ୍ତାନମଯା ହୋନ୍ତି, ଏୱଂ ଅଜ୍ଜପି ମମ ପରିଚାରିକା ନନ୍ଦନୱନେ ମାଲଂ ଗଚ୍ଛେନ୍ତିଯେୱ। ଯୋ ମେ ମାଲଂ ପଟିଚ୍ଛତୀତି ମହାରାଜ, ଅନନ୍ତରଜାତିଯଂ ମମ ସାମିକୋ ଜୱୋ ନାମ ଦେୱପୁତ୍ତୋ ଯୋ ରୁକ୍ଖତୋ ପତିତପତିତଂ ମାଲଂ ପଟିଚ୍ଛତି।

ସୋଳସାତି ମହାରାଜ, ମମ ଜାତିଯା ଇମାନି ସୋଳସ ୱସ୍ସାନି, ଏତ୍ତକୋ ପନ କାଲୋ ଦେୱାନଂ ଏକୋ ମୁହୁତ୍ତୋ, ତେନ ତା ମମ ଚୁତଭାୱମ୍ପି ଅଜାନନ୍ତା ମମତ୍ଥାଯ ମାଲଂ ଗଚ୍ଛେନ୍ତିଯେୱ। ମାନୁସିନ୍ତି ମନୁସ୍ସାନଂ ୱସ୍ସଗଣନଂ ଆଗମ୍ମ ଏସ ସରଦୋସତଂ ୱସ୍ସସତଂ ହୋତି, ଏୱଂ ଦୀଘାଯୁକା ଦେୱା । ଇମିନା ପନ କାରଣେନ ପରଲୋକସ୍ସ ଚ କଲ୍ଯାଣପାପକାନଞ୍ଚ କମ୍ମାନଂ ଅତ୍ଥିତଂ ଜାନାହି, ଦେୱାତି।

ଅନ୍ୱେନ୍ତୀତି ଯଥା ମଂ ଅନୁବନ୍ଧିଂସୁ, ଏୱଂ ଅନୁବନ୍ଧନ୍ତି। ନ ହି କମ୍ମଂ ୱିନସ୍ସତୀତି ଦିଟ୍ଠଧମ୍ମୱେଦନୀଯଂ ତସ୍ମିଂଯେୱ ଅତ୍ତଭାୱେ, ଉପପଜ୍ଜୱେଦନୀଯଂ ଅନନ୍ତରଭୱେ ୱିପାକଂ ଦେତି, ଅପରାପରିଯୱେଦନୀଯଂ ପନ ୱିପାକଂ ଅଦତ୍ୱା ନ ନସ୍ସତି। ତଂ ସନ୍ଧାଯ ‘‘ନ ହି କମ୍ମଂ ୱିନସ୍ସତୀ’’ତି ୱତ୍ୱା ‘‘ଦେୱ, ଅହଂ ପରଦାରିକକମ୍ମସ୍ସ ନିସ୍ସନ୍ଦେନ ନିରଯେ ଚ ତିରଚ୍ଛାନଯୋନିୟଞ୍ଚ ମହନ୍ତଂ ଦୁକ୍ଖଂ ଅନୁଭୱିଂ। ସଚେ ପନ ତୁମ୍ହେପି ଇଦାନି ଗୁଣସ୍ସ କଥଂ ଗହେତ୍ୱା ଏୱଂ କରିସ୍ସଥ, ମଯା ଅନୁଭୂତସଦିସମେୱ ଦୁକ୍ଖଂ ଅନୁଭୱିସ୍ସଥ, ତସ୍ମା ଏୱଂ ମା କରିତ୍ଥା’’ତି ଆହ।

ଅଥସ୍ସ ଉତ୍ତରି ଧମ୍ମଂ ଦେସେନ୍ତୀ ଆହ –

୧୨୮୩।

‘‘ଯୋ ଇଚ୍ଛେ ପୁରିସୋ ହୋତୁଂ, ଜାତିଂ ଜାତିଂ ପୁନପ୍ପୁନଂ;

ପରଦାରଂ ୱିୱଜ୍ଜେଯ୍ଯ, ଧୋତପାଦୋୱ କଦ୍ଦମଂ।

୧୨୮୪।

‘‘ଯା ଇଚ୍ଛେ ପୁରିସୋ ହୋତୁଂ, ଜାତିଂ ଜାତିଂ ପୁନପ୍ପୁନଂ;

ସାମିକଂ ଅପଚାୟେୟ୍ୟ, ଇନ୍ଦଂୱ ପରିଚାରିକା।

୧୨୮୫।

‘‘ଯୋ ଇଚ୍ଛେ ଦିବ୍ବଭୋଗଞ୍ଚ, ଦିଵମାୟୁଂ ଯସଂ ସୁଖଂ;

ପାପାନି ପରିୱଜ୍ଜେତ୍ୱା, ତିୱିଧଂ ଧମ୍ମମାଚରେ।

୧୨୮୬।

‘‘କାୟେନ ୱାଚା ମନସା, ଅପ୍ପମତ୍ତୋ ୱିଚକ୍ଖଣୋ;

ଅତ୍ତନୋ ହୋତି ଅତ୍ଥାୟ, ଇତ୍ଥୀ ୱା ଯଦି ୱା ପୁମା।

୧୨୮୭।

‘‘ଯେ କେଚିମେ ମାନୁଜା ଜୀୱଲୋକେ, ଯସସ୍ସିନୋ ସଵ୍ଵସମନ୍ତଭୋଗା;

ଅସଂସୟଂ ତେହି ପୁରେ ସୁଚିଣ୍ଣଂ, କମ୍ମସ୍ସକାସେ ପୁଥୁ ସଵ୍ଵସତ୍ତା।

୧୨୮୮।

‘‘ଇଙ୍ଘାନୁଚିନ୍ତେସି ସୟମ୍ପି ଦେୱ, କୁତୋନିଦାନା ତେ ଇମା ଜନିନ୍ଦ;

ଯା ତେ ଇମା ଅଚ୍ଛରାସନ୍ନିକାସା, ଅଲଙ୍କତା କଞ୍ଚନଜାଲଛନ୍ନା’’ତି।

ତତ୍ଥ ହୋତୁନ୍ତି ଭୱିତୁଂ। ସଵ୍ଵସମନ୍ତଭୋଗାତି ପରିପୁଣ୍ଣସଵ୍ଵଭୋଗା। ସୁଚିଣ୍ଣନ୍ତି ସୁଟ୍ଠୁ ଚିଣ୍ଣଂ କଲ୍ୟାଣକମ୍ମଂ କତଂ। କମ୍ମସ୍ସକାସେତି କମ୍ମସ୍ସକା ଅତ୍ତନା କତକମ୍ମସ୍ସେୱ ୱିପାକପଟିସଂୱେଦିନୋ। ନ ହି ମାତାପିତୂହି କତଂ କମ୍ମଂ ପୁତ୍ତଧୀତାନଂ ୱିପାକଂ ଦେତି, ନ ତାହି ପୁତ୍ତଧୀତାହି କତଂ କମ୍ମଂ ମାତାପିତୂନଂ ୱିପାକଂ ଦେତି। ସେସେହି କତଂ ସେସାନଂ କିମେୱ ଦସ୍ସତି? ଇଙ୍ଘାତି ଚୋଦନତ୍ଥେ ନିପାତୋ। ଅନୁଚିନ୍ତେସୀତି ପୁନପ୍ପୁନଂ ଚିନ୍ତେୟ୍ୟାସି। ଯା ତେ ଇମାତି ଯା ଇମା ସୋଳସସହସ୍ସା ଇତ୍ଥିୟୋ ତଂ ଉପଟ୍ଠହନ୍ତି, ଇମା ତେ କୁତୋନିଦାନା, କିଂ ନିପଜ୍ଜିତ୍ୱା ନିଦ୍ଦାୟନ୍ତେନ ଲଦ୍ଧା, ଉଦାହୁ ପଞ୍ଚଦୁସ୍ସନସନ୍ଧିଚ୍ଛେଦାଦୀନି ପାପାନି କତ୍ୱା, ଅଦୁ କଲ୍ୟାଣକମ୍ମଂ ନିସ୍ସାୟ ଲଦ୍ଧାତି ଇଦଂ ତାୱ ଅତ୍ତନାପି ଚିନ୍ତେୟ୍ୟାସି, ଦେୱାତି।

ଏୱଂ ସା ପିତରଂ ଅନୁସାସି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୨୮୯।

‘‘ଇଚ୍ଚେୱଂ ପିତରଂ କଞ୍ଞା, ରୁଚା ତୋସେସି ଅଙ୍ଗତିଂ;

ମୂଳ୍ହସ୍ସ ମଗ୍ଗମାଚିକ୍ଖି, ଧମ୍ମମକ୍ଖାସି ସୁଵ୍ଵତା’’ତି।

ତତ୍ଥ ଇଚ୍ଚେୱନ୍ତି ଭିକ୍ଖୱେ, ଇତି ଇମେହି ଏୱରୂପେହି ମଧୁରେହି ୱଚନେହି ରୁଚାକଞ୍ଞା ପିତରଂ ତୋସେସି, ମୂଳ୍ହସ୍ସ ମଗ୍ଗଂ ୱିୟ ତସ୍ସ ସୁଗତିମଗ୍ଗଂ ଆଚିକ୍ଖି, ନାନାନୟେହି ସୁଚରିତଧମ୍ମଂ ଅକ୍ଖାସି। ଧମ୍ମଂ କଥେନ୍ତୀୟେୱ ସା ସୁଵ୍ଵତା ସୁନ୍ଦରୱତା ଅତ୍ତନୋ ଅତୀତଜାତିୟୋପି କଥେସି।

ଏୱଂ ପୁଵ୍ଵଣ୍ହତୋ ପଟ୍ଠାୟ ସଵ୍ଵରତ୍ତିଂ ପିତୁ ଧମ୍ମଂ ଦେସେତ୍ୱା ‘‘ମା, ଦେୱ, ନଗ୍ଗସ୍ସ ମିଚ୍ଛାଦିଟ୍ଠିକସ୍ସ ୱଚନଂ ଗଣ୍ହି, ‘ଅତ୍ଥି ଅୟଂ ଲୋକୋ, ଅତ୍ଥି

ପରଲୋକୋ , ଅତ୍ଥି ସୁକଟଦୁକ୍କଟକମ୍ମାନଂ ଫଲ’ନ୍ତି ଓଦନ୍ତସ୍ସ ମାଦିସସ୍ସ କଲ୍ୟାଣମିତ୍ତସ୍ସ ୱଚନଂ ଗଣ୍ହ, ମା ଅତିତ୍ଥେନ ପକ୍ଖନ୍ଦୀ’’ତି ଆହ। ଏୱଂ ସନ୍ତେପି ପିତରଂ ମିଚ୍ଛାଦସ୍ସନା ମୋଚେତୁଂ ନାସକ୍ଖି। ସୋ ହି କେୱଲଂ ତସ୍ସା ମଧୁରୱଚନଂ ସୁତ୍ୱା ତୁସ୍ସି। ମାତାପିତରୋ ହି ପିୟପୁତ୍ତାନଂ ୱଚନଂ ପିୟାୟନ୍ତି, ନ ପନ ତଂ ମିଚ୍ଛାଦସ୍ସନଂ ୱିସ୍ସଜ୍ଜେସି। ନଗରେପି ‘‘ରୁଚା କିର ରାଜଧୀତା ପିତୁ ଧମ୍ମଂ ଦେସେତ୍ୱା ମିଚ୍ଛାଦସ୍ସନଂ ୱିସ୍ସଜ୍ଜାପେସୀ’’ତି ଏକକୋଲାହଲଂ ଅହୋସି। ‘‘ପଣ୍ଡିତା ରାଜଧୀତା ଅଜ୍ଜ ପିତରଂ ମିଚ୍ଛାଦସ୍ସନା ମୋଚେତ୍ୱା ନଗରୱାସୀନଂ ସୋତ୍ଥିଭାୱଂ କରିସ୍ସତୀ’’ତି ମହାଜନୋ ତୁସ୍ସି। ସା ପିତରଂ ବୋଧେତୁଂ ଅସକ୍କୋନ୍ତୀ ୱୀରିୟଂ ଅୱିସ୍ସଜ୍ଜେତ୍ୱାୱ ‘‘ଯେନ କେନଚି ଉପାୟେନ ପିତୁ ସୋତ୍ଥିଭାୱଂ କରିସ୍ସାମୀ’’ତି ସିରସ୍ମିଂ ଅଞ୍ଜଲିଂ ପତିଟ୍ଠପେତ୍ୱା ଦସଦିସା ନମସ୍ସିତ୍ୱା ‘‘ଇମସ୍ମିଂ ଲୋକେ ଲୋକସନ୍ଧାରକା ଧମ୍ମିକସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ନାମ ଲୋକପାଲଦେୱତା ନାମ ମହାବ୍ରହ୍ମାନୋ ନାମ ଅତ୍ଥି, ତେ ଇଧାଗନ୍ତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ବଲେନ ମମ ପିତରଂ ମିଚ୍ଛାଦସ୍ସନଂ ୱିସ୍ସଜ୍ଜାପେନ୍ତୁ , ଏତସ୍ସ ଗୁଣେ ଅସତିପି ମମ ଗୁଣେନ ମମ ସୀଲେନ ମମ ସଚ୍ଚେନ ଇଧାଗନ୍ତ୍ୱା ଇମଂ ମିଚ୍ଛାଦସ୍ସନଂ ୱିସ୍ସଜ୍ଜାପେତ୍ୱା ସକଲଲୋକସ୍ସ ସୋତ୍ଥିଂ କରୋନ୍ତୂ’’ତି ଅଧିଟ୍ଠହିତ୍ୱା ନମସ୍ସି।

ତଦା ବୋଧିସତ୍ତୋ ନାରଦୋ ନାମ ମହାବ୍ରହ୍ମା ଅହୋସି। ବୋଧିସତ୍ତା ଚ ନାମ ଅତ୍ତନୋ ମେତ୍ତାଭାୱନାୟ ଅନୁଦ୍ଦୟାୟ ମହନ୍ତଭାୱେନ ସୁପ୍ପଟିପନ୍ନଦୁପ୍ପଟିପନ୍ନେ ସତ୍ତେ ଦସ୍ସନତ୍ଥଂ କାଲାନୁକାଲଂ ଲୋକଂ ଓଲୋକେନ୍ତି। ସୋ ତଂ ଦିୱସଂ ଲୋକଂ ଓଲୋକେନ୍ତୋ ତଂ ରାଜଧୀତରଂ ପିତୁ ମିଚ୍ଛାଦିଟ୍ଠିମୋଚନତ୍ଥଂ ଲୋକସନ୍ଧାରକଦେୱତାୟୋ ନମସ୍ସମାନଂ ଦିସ୍ୱା, ‘‘ଠପେତ୍ୱା ମଂ ଅଞ୍ଞୋ ଏତଂ ରାଜାନଂ ମିଚ୍ଛାଦସ୍ସନଂ ୱିସ୍ସଜ୍ଜାପେତୁଂ ସମତ୍ଥୋ ନାମ ନତ୍ଥି, ଅଜ୍ଜ ମୟା ରାଜଧୀତୁ ସଙ୍ଗହଂ, ରଞ୍ଞୋ ଚ ସପରିଜନସ୍ସ ସୋତ୍ଥିଭାୱଂ କତ୍ୱା ଆଗନ୍ତୁଂ ୱଟ୍ଟତି, କେନ ନୁ ଖୋ ୱେସେନ ଗମିସ୍ସାମୀ’’ତି ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ‘‘ମନୁସ୍ସାନଂ ପବ୍ବଜିତା ପିୟା ଚେୱ ଗରୁନୋ ଚ ଆଦେୟ୍ୟୱଚନା ଚ, ତସ୍ମା ପବ୍ବଜିତୱେସେନ ଗମିସ୍ସାମୀ’’ତି ସନ୍ନିଟ୍ଠାନଂ କତ୍ୱା ପାସାଦିକଂ ସୁୱଣ୍ଣୱଣ୍ଣଂ ମନୁସ୍ସତ୍ତଭାୱଂ ମାପେତ୍ୱା ମନୁଞ୍ଞଂ ଜଟାମଣ୍ଡଲଂ ବନ୍ଧିତ୍ୱା ଜଟନ୍ତରେ କଞ୍ଚନସୂଚିଂ ଓଦହିତ୍ୱା ଅନ୍ତୋ ରତ୍ତପଟଂ ଉପରି ରତ୍ତୱାକଚୀରଂ ନିୱାସେତ୍ୱା ପାରୁପିତ୍ୱା ସୁୱଣ୍ଣତାରାଖଚିତଂ ରଜତମୟଂ ଅଜିନଚମ୍ମଂ ଏକଂସେ କତ୍ୱା ମୁତ୍ତାସିକ୍କାୟ ପକ୍ଖିତ୍ତଂ ସୁୱଣ୍ଣମୟଂ ଭିକ୍ଖାଭାଜନଂ ଆଦାୟ ତୀସୁ ଠାନେସୁ ଓନତଂ ସୁୱଣ୍ଣକାଜଂ ଖନ୍ଧେ କତ୍ୱା ମୁତ୍ତାସିକ୍କାୟ ଏୱ ପୱାଳକମଣ୍ଡଲୁଂ ଆଦାୟ ଇମିନା ଇସିୱେସେନ ଗଗନତଲେ ଚନ୍ଦୋ ୱିୟ ୱିରୋଚମାନୋ ଆକାସେନ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ଅଲଙ୍କତଚନ୍ଦକପାସାଦମହାତଲଂ ପୱିସିତ୍ୱା ରଞ୍ଞୋ ପୁରତୋ ଆକାସେ ଅଟ୍ଠାସି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୨୯୦।

‘‘ଅଥାଗମା ବ୍ରହ୍ମଲୋକା, ନାରଦୋ ମାନୁସିଂ ପଜଂ;

ଜମ୍ବୁଦୀପଂ ଅୱେକ୍ଖନ୍ତୋ, ଅଦ୍ଦା ରାଜାନମଙ୍ଗତିଂ।

୧୨୯୧।

‘‘ତତୋ ପତିଟ୍ଠା ପାସାଦେ, ୱେଦେହସ୍ସ ପୁରତ୍ଥତୋ;

ତଞ୍ଚ ଦିସ୍ୱାନାନୁପ୍ପତ୍ତଂ, ରୁଚା ଇସିମୱନ୍ଦଥା’’ତି।

ତତ୍ଥ ଅଦ୍ଦାତି ବ୍ରହ୍ମଲୋକେ ଠିତୋୱ ଜମ୍ବୁଦୀପଂ ଅୱେକ୍ଖନ୍ତୋ ଗୁଣାଜୀୱକସ୍ସ ସନ୍ତିକେ ଗହିତମିଚ୍ଛାଦସ୍ସନଂ ରାଜାନଂ ଅଙ୍ଗତିଂ ଅଦ୍ଦସ, ତସ୍ମା ଆଗତୋତି ଅତ୍ଥୋ। ତତୋ ପତିଟ୍ଠାତି ତତୋ ସୋ ବ୍ରହ୍ମା ତସ୍ସ ରଞ୍ଞୋ ଅମଚ୍ଚଗଣପରିୱୁତସ୍ସ ନିସିନ୍ନସ୍ସ ପୁରତୋ ତସ୍ମିଂ ପାସାଦେ ଅପଦେ ପଦଂ ଦସ୍ସେନ୍ତୋ ଆକାସେ ପତିଟ୍ଠହି। ଅନୁପ୍ପତ୍ତନ୍ତି ଆଗତଂ। ଇସିନ୍ତି ଇସିୱେସେନ ଆଗତତ୍ତା ସତ୍ଥା ‘‘ଇସି’’ନ୍ତି ଆହ। ଅୱନ୍ଦଥାତି ‘‘ମମାନୁଗ୍ଗହେନ ମମ ପିତରି କାରୁଞ୍ଞଂ କତ୍ୱା ଏକୋ ଦେୱରାଜା ଆଗତୋ ଭୱିସ୍ସତୀ’’ତି ହଟ୍ଠପହଟ୍ଠା ୱାତାଭିହତା ସୁୱଣ୍ଣକଦଲୀ ୱିୟ ଓନମିତ୍ୱା ନାରଦବ୍ରହ୍ମାନଂ ଅୱନ୍ଦି।

ରାଜାପି ତଂ ଦିସ୍ୱାୱ ବ୍ରହ୍ମତେଜେନ ତଜ୍ଜିତୋ ଅତ୍ତନୋ ଆସନେ ସଣ୍ଠାତୁଂ ଅସକ୍କୋନ୍ତୋ ଆସନା ଓରୁୟ୍ହ ଭୂମିୟଂ ଠତ୍ୱା ଆଗତଟ୍ଠାନଞ୍ଚ ନାମଗୋତ୍ତଞ୍ଚ ପୁଚ୍ଛି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୨୯୨।

‘‘ଅଥାସନମ୍ହା ଓରୁୟ୍ହ, ରାଜା ବ୍ୟଥିତମାନସୋ;

ନାରଦଂ ପରିପୁଚ୍ଛନ୍ତୋ, ଇଦଂ ୱଚନମବ୍ରୱି।

୧୨୯୩।

‘କୁତୋ ନୁ ଆଗଚ୍ଛସି ଦେୱୱଣ୍ଣି, ଓଭାସୟଂ ସଵ୍ବଦିସା ଚନ୍ଦିମାୱ;

ଅକ୍ଖାହି ମେ ପୁଚ୍ଛିତୋ ନାମଗୋତ୍ତଂ, କଥଂ ତଂ ଜାନନ୍ତି ମନୁସ୍ସଲୋକେ’’’ତି।

ତତ୍ଥ ବ୍ୟଥିତମାନସୋତି ଭୀତଚିତ୍ତୋ। କୁତୋ ନୂତି କଚ୍ଚି ନୁ ଖୋ ୱିଜ୍ଜାଧରୋ ଭୱେୟ୍ୟାତି ମଞ୍ଞମାନୋ ଅୱନ୍ଦିତ୍ୱାୱ ଏୱଂ ପୁଚ୍ଛି।

ଅଥ ସୋ ‘‘ଅୟଂ ରାଜା ‘ପରଲୋକୋ ନତ୍ଥୀ’ତି ମଞ୍ଞତି, ପରଲୋକମେୱସ୍ସ ତାୱ ଆଚିକ୍ଖିସ୍ସାମୀ’’ତି ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ଗାଥମାହ –

୧୨୯୪।

‘‘ଅହଞ୍ହି ଦେୱତୋ ଇଦାନି ଏମି, ଓଭାସୟଂ ସଵ୍ବଦିସା ଚନ୍ଦିମାୱ;

ଅକ୍ଖାମି ତେ ପୁଚ୍ଛିତୋ ନାମଗୋତ୍ତଂ, ଜାନନ୍ତି ମଂ ନାରଦୋ କସ୍ସପୋ ଚା’’ତି।

ତତ୍ଥ ଦେୱତୋତି ଦେୱଲୋକତୋ। ନାରଦୋ କସ୍ସପୋ ଚାତି ମଂ ନାମେନ ନାରଦୋ, ଗୋତ୍ତେନ କସ୍ସପୋତି ଜାନନ୍ତି।

ଅଥ ରାଜା ‘‘ଇମଂ ପଚ୍ଛାପି ପରଲୋକଂ ପୁଚ୍ଛିସ୍ସାମି, ଇଦ୍ଧିୟା ଲଦ୍ଧକାରଣଂ ତାୱ ପୁଚ୍ଛିସ୍ସାମୀ’’ତି ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ଗାଥମାହ –

୧୨୯୫।

‘‘ଅଚ୍ଛେରରୂପଂ ତୱ ଯାଦିସଞ୍ଚ, ୱେହାୟସଂ ଗଚ୍ଛସି ତିଟ୍ଠସୀ ଚ;

ପୁଚ୍ଛାମି ତଂ ନାରଦ ଏତମତ୍ଥଂ, ଅଥ କେନ ୱଣ୍ଣେନ ତୱାୟମିଦ୍ଧୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଯାଦିସଞ୍ଚାତି ଯାଦିସଞ୍ଚ ତୱ ସଣ୍ଠାନଂ, ଯଞ୍ଚ ତ୍ୱଂ ଆକାସେ ଗଚ୍ଛସି ତିଟ୍ଠସି ଚ, ଇଦଂ ଅଚ୍ଛରିୟଜାତଂ।

ନାରଦୋ ଆହ –

୧୨୯୬।

‘‘ସଚ୍ଚଞ୍ଚ ଧମ୍ମୋ ଚ ଦମୋ ଚ ଚାଗୋ, ଗୁଣା ମମେତେ ପକତା ପୁରାଣା;

ତେହେୱ ଧମ୍ମେହି ସୁସେୱିତେହି, ମନୋଜୱୋ ଯେନ କାମଂ ଗତୋସ୍ମୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ସଚ୍ଚନ୍ତି ମୁସାୱାଦୱିରହିତଂ ୱଚୀସଚ୍ଚଂ। ଧମ୍ମୋତି ତିୱିଧସୁଚରିତଧମ୍ମୋ ଚେୱ କସିଣପରିକମ୍ମଝାନଧମ୍ମୋ ଚ। ଦମୋତି ଇନ୍ଦ୍ରିୟଦମନଂ। ଚାଗୋତି କିଲେସପରିଚ୍ଚାଗୋ ଚ ଦେୟ୍ୟଧମ୍ମପରିଚ୍ଚାଗୋ ଚ। ମମେତେ ଗୁଣାତି ମମ ଏତେ ଗୁଣସମ୍ପୟୁତ୍ତା ଗୁଣସହଗତା। ପକତା ପୁରାଣାତି ମୟା ପୁରିମଭୱେ କତାତି ଦସ୍ସେତି। ‘‘ତେହେୱ ଧମ୍ମେହି ସୁସେୱିତେହୀ’’ତି ତେ ସଵ୍ବେ ଗୁଣେ ସୁସେୱିତେ ପରିଚାରିତେ ଦସ୍ସେତି। ମନୋଜୱୋତି ଇଦ୍ଧିୟା କାରଣେନ ପଟିଲଦ୍ଧୋ। ଯେନ କାମଂ ଗତୋସ୍ମୀତି ଯେନ ଦେୱଟ୍ଠାନେ ଚ ମନୁସ୍ସଟ୍ଠାନେ ଚ ଗନ୍ତୁଂ ଇଚ୍ଛନଂ, ତେନ ଗତୋସ୍ମୀତି ଅତ୍ଥୋ।

ରାଜା ଏୱଂ ତସ୍ମିଂ କଥେନ୍ତେପି ମିଚ୍ଛାଦସ୍ସନସ୍ସ ଗହିତତ୍ତା ପରଲୋକଂ ଅସଦ୍ଦହନ୍ତୋ ‘‘ଅତ୍ଥି ନୁ ଖୋ ପୁଞ୍ଞୱିପାକୋ’’ତି ୱତ୍ୱା ଗାଥମାହ –

୧୨୯୭।

‘‘ଅଚ୍ଛେରମାଚିକ୍ଖସି ପୁଞ୍ଞସିଦ୍ଧିଂ, ସଚେ ହି ଏତେହି ଯଥା ୱଦେସି;

ପୁଚ୍ଛାମି ତଂ ନାରଦ ଏତମତ୍ଥଂ, ପୁଟ୍ଠୋ ଚ ମେ ସାଧୁ ୱିଯାକରୋହୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ପୁଞ୍ଞସିଦ୍ଧିନ୍ତି ପୁଞ୍ଞାନଂ ସିଦ୍ଧିଂ ଫଲଦାଯକତ୍ତଂ ଆଚିକ୍ଖନ୍ତୋ ଅଚ୍ଛରିଯଂ ଆଚିକ୍ଖସି।

ନାରଦୋ ଆହ –

୧୨୯୮।

‘‘ପୁଚ୍ଛସ୍ସୁ ମଂ ରାଜ ତୱେସ ଅତ୍ଥୋ, ଯଂ ସଂସଯଂ କୁରୁସେ ଭୂମିପାଲ;

ଅହଂ ତଂ ନିସ୍ସଂସଯତଂ ଗମେମି, ନଯେହି ଞାଯେହି ଚ ହେତୁଭୀ ଚା’’ତି।

ତତ୍ଥ ତୱେସ ଅତ୍ଥୋତି ପୁଚ୍ଛିତବ୍ବକୋ ନାମ ତୱ ଏସ ଅତ୍ଥୋ। ଯଂ ସଂସଯନ୍ତି ଯଂ କିସ୍ମିଞ୍ଚିଦେୱ ଅତ୍ଥେ ସଂସଯଂ କରୋସି, ତଂ ମଂ ପୁଚ୍ଛ। ନିସ୍ସଂସଯତନ୍ତି ଅହଂ ତଂ ନିସ୍ସଂସଯଭାୱଂ ଗମେମି। ନଯେହୀତି କାରଣୱଚନେହି। ଞାଯେହୀତି ଞାଣେହି। ହେତୁଭୀତି ପଚ୍ଚଯେହି, ପଟିଞ୍ଞାମତ୍ତେନେୱ ଅୱତ୍ୱା ଞାଣେନ ପରିଚ୍ଛିନ୍ଦିତ୍ୱା କାରଣୱଚନେନ ଚ ତେସଂ ଧମ୍ମାନଂ ସମୁଟ୍ଠାପକପଚ୍ଚଯେହି ଚ ତଂ ନିସ୍ସଂସଯଂ କରିସ୍ସାମୀତି ଅତ୍ଥୋ।

ରାଜା ଆହ –

୧୨୯୯।

‘‘ପୁଚ୍ଛାମି ତଂ ନାରଦ ଏତମତ୍ଥଂ, ପୁଟ୍ଠୋ ଚ ମେ ନାରଦ ମା ମୁସା ଭଣି;

ଅତ୍ଥି ନୁ ଦେୱା ପିତରୋ ନୁ ଅତ୍ଥି, ଲୋକୋ ପରୋ ଅତ୍ଥି ଜନୋ ଯମାହୂ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଜନୋ ଯମାହୂତି ଯଂ ଜନୋ ଏୱମାହ – ‘‘ଅତ୍ଥି ଦେୱା, ଅତ୍ଥି ପିତରୋ, ଅତ୍ଥି ପରୋ ଲୋକୋ’’ତି, ତଂ ସବ୍ବଂ ଅତ୍ଥି ନୁ ଖୋତି ପୁଚ୍ଛତି।

ନାରଦୋ ଆହ –

୧୩୦୦।

‘‘ଅତ୍ଥେୱ ଦେୱା ପିତରୋ ଚ ଅତ୍ଥି, ଲୋକୋ ପରୋ ଅତ୍ଥି ଜନୋ ଯମାହୁ;

କାମେସୁ ଗିଦ୍ଧା ଚ ନରା ପମୂଳ୍ହା, ଲୋକଂ ପରଂ ନ ୱିଦୂ ମୋହଯୁତ୍ତା’’ତି।

ତତ୍ଥ ଅତ୍ଥେୱ ଦେୱାତି ମହାରାଜ, ଦେୱା ଚ ପିତରୋ ଚ ଅତ୍ଥି, ଯମ୍ପି ଜନୋ ପରଲୋକମାହ, ସୋପି ଅତ୍ଥେୱ। ନ ୱିଦୂତି କାମଗିଦ୍ଧା ପନ ମୋହମୂଳ୍ହା ଜନା ପରଲୋକଂ ନ ୱିଦନ୍ତି ନ ଜାନନ୍ତୀତି।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ରାଜା ପରିହାସଂ କରୋନ୍ତୋ ଏୱମାହ –

୧୩୦୧।

‘‘ଅତ୍ଥୀତି ଚେ ନାରଦ ସଦ୍ଦହାସି, ନିୱେସନଂ ପରଲୋକେ ମତାନଂ;

ଇଧେୱ ମେ ପଞ୍ଚ ସତାନି ଦେହି, ଦସ୍ସାମି ତେ ପରଲୋକେ ସହସ୍ସ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ନିୱେସନନ୍ତି ନିୱାସଟ୍ଠାନଂ। ପଞ୍ଚ ସତାନୀତି ପଞ୍ଚ କହାପଣସତାନି।

ଅଥ ନଂ ମହାସତ୍ତୋ ପରିସମଜ୍ଝେୟେୱ ଗରହନ୍ତୋ ଆହ –

୧୩୦୨।

''ଦଜ୍ଜେମୁ ଖୋ ପଞ୍ଚ ସତାନି ଭୋତୋ, ଜଞ୍ଞାମୁ ଚେ ସୀଲୱନ୍ତଂ ୱଦଞ୍ଞୁଂ;

ଲୁଦ୍ଦଂ ତଂ ଭୋନ୍ତଂ ନିରୟେ ୱସନ୍ତଂ, କୋ ଚୋଦୟେ ପରଲୋକେ ସହସ୍ସଂ।

୧୩୦୩।

''ଇଧେୱ ୟୋ ହୋତି ଅଧମ୍ମସୀଲୋ, ପାପାଚାରୋ ଅଲସୋ ଲୁଦ୍ଦକମ୍ମୋ;

ନ ପଣ୍ଡିତା ତସ୍ମିଂ ଇଣଂ ଦଦନ୍ତି, ନ ହି ଆଗମୋ ହୋତି ତଥାୱିଧମ୍ହା।

୧୩୦୪।

''ଦକ୍ଖଞ୍ଚ ପୋସଂ ମନୁଜା ୱିଦିତ୍ୱା, ଉଟ୍ଠାନକଂ ସୀଲୱନ୍ତଂ ୱଦଞ୍ଞୁଂ;

ସୟମେୱ ଭୋଗେହି ନିମନ୍ତୟନ୍ତି, କମ୍ମଂ କରିତ୍ୱା ପୁନ ମାହରେସୀ''ତି।

ତତ୍ଥ ଜଞ୍ଞାମୁ ଚେତି ୟଦି ମୟଂ ଭୱନ୍ତଂ ''ସୀଲୱା ଏସ ୱଦଞ୍ଞୁ, ଧମ୍ମିକସମଣବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଇମସ୍ମିଂ କାଲେ ଇମିନା ନାମଦ୍ଧୋତି ଜାନିତ୍ୱା ତସ୍ସ ତସ୍ସ କିଚ୍ଚସ୍ସ କାରକୋ ୱଦଞ୍ଞୂ''ତି ଜାନେୟ୍ୟାମ। ଅଥ ତେ ୱଡ୍ଢିୟା ପଞ୍ଚ ସତାନି ଦଦେୟ୍ୟାମ, ତ୍ୱଂ ପନ ଲୁଦ୍ଦୋ ସାହସିକୋ ମିଚ୍ଛାଦସ୍ସନଂ ଗହେତ୍ୱା ଦାନସାଲଂ ୱିଦ୍ଧଂସେତ୍ୱା ପରଦାରେସୁ ଅପରଜ୍ଝସି, ଇତୋ ଚୁତୋ ନିରୟେ ଉପ୍ପଜ୍ଜିସ୍ସସି, ଏୱଂ ଲୁଦ୍ଦଂ ତଂ ନିରୟେ ୱସନ୍ତଂ ଭୋନ୍ତଂ ତତ୍ଥ ଗନ୍ତ୍ୱା କୋ ''ସହସ୍ସଂ ମେ ଦେହୀ''ତି ଚୋଦେସ୍ସତି। ତଥାୱିଧମ୍ହାତି ତାଦିସା ପୁରିସା ଦିନ୍ନସ୍ସ ଇଣସ୍ସ ପୁନ ଆଗମୋ ନାମ ନ ହୋତି। ଦକ୍ଖନ୍ତି ଧନୁପ୍ପାଦନକୁସଲଂ। ପୁନ ମାହରେସୀତି ଅତ୍ତନୋ କମ୍ମଂ କରିତ୍ୱା ଧନଂ ଉପ୍ପାଦେତ୍ୱା ପୁନ ଅମ୍ହାକଂ ସନ୍ତକଂ ଆହରେୟ୍ୟାସି, ମା ନିକ୍କମ୍ମୋ ୱସୀତି ସୟମେୱ ଭୋଗେହି ନିମନ୍ତୟନ୍ତୀତି।

ଇତି ରାଜା ତେନ ନିଗ୍ଗୟ୍ହମାନୋ ଅପ୍ପଟିଭାନୋ ଅହୋସି। ମହାଜନୋ ହଟ୍ଠତୁଟ୍ଠୋ ହୁତ୍ୱା ''ମହିଦ୍ଧିକୋ ଦେୱୋପି ଅଜ୍ଜ ରାଜାନଂ ମିଚ୍ଛାଦସ୍ସନଂ ୱିସ୍ସଜ୍ଜାପେସ୍ସତୀ''ତି ସକଲନଗରଂ ଏକକୋଲାହଲଂ ଅହୋସି। ମହାସତ୍ତସ୍ସାନୁଭାୱେନ ତଦା ସତ୍ତୟୋଜନିକାୟ ମିଥିଲାୟ ତସ୍ସ ଧମ୍ମଦେସନଂ ଅସ୍ସୁଣନ୍ତୋ ନାମ ନାହୋସି। ଅଥ ମହାସତ୍ତୋ ''ଅୟଂ ରାଜା ଅତିୱିୟ ଦଳ୍ହଂ ମିଚ୍ଛାଦସ୍ସନଂ ଗଣ୍ହି, ନିରୟଭୟେନ ନଂ ସନ୍ତଜ୍ଜେତ୍ୱା ମିଚ୍ଛାଦିଟ୍ଠିଂ ୱିସ୍ସଜ୍ଜାପେତ୍ୱା ପୁନ ଦେୱଲୋକେନ ଅସ୍ସାସେସ୍ସାମୀ''ତି ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ''ମହାରାଜ, ସଚେ ଦିଟ୍ଠିଂ ନ ୱିସ୍ସଜ୍ଜେସ୍ସସି, ଏୱଂ ଅନନ୍ତଦୁକ୍ଖଂ ନିରୟଂ ଗମିସ୍ସସୀ''ତି ୱତ୍ୱା ନିରୟକଥଂ ପଟ୍ଠପେସି –

୧୩୦୫।

''ଇତୋ ଚୁତୋ ଦକ୍ଖସି ତତ୍ଥ ରାଜ, କାକୋଲସଙ୍ଘେହି ୱିକସ୍ସମାନଂ;

ତଂ ଖଜ୍ଜମାନଂ ନିରୟେ ୱସନ୍ତଂ, କାକେହି ଗିଜ୍ଝେହି ଚ ସେନକେହି;

ସଞ୍ଛିନ୍ନଗତ୍ତଂ ରୁହିରଂ ସୱନ୍ତଂ, କୋ ଚୋଦୟେ ପରଲୋକେ ସହସ୍ସ''ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ କାକୋଲସଙ୍ଘେହୀତି ଲୋହତୁଣ୍ଡେହି କାକସଙ୍ଘେହି। ୱିକସ୍ସମାନନ୍ତି ଅତ୍ତାନଂ ଆକଡ୍ଢିୟମାନଂ ତତ୍ଥ ନିରୟେ ପସ୍ସିସ୍ସସି। ତନ୍ତି ତଂ ଭୱନ୍ତଂ।

ତଂ ପନ କାକୋଲନିରଯଂ ୱଣ୍ଣେତ୍ୱା ‘‘ସଚେପି ଏତ୍ଥ ନ ନିବ୍ବତ୍ତିସ୍ସସି, ଲୋକନ୍ତରନିରଯେ ନିବ୍ବତ୍ତିସ୍ସସୀ’’ତି ୱତ୍ୱା ତଂ ନିରଯଂ ଦସ୍ସେତୁଂ ଗାଥମାହ –

୧୩୦୬।

‘‘ଅନ୍ଧଂତମଂ ତତ୍ଥ ନ ଚନ୍ଦସୂରିଯା, ନିରଯୋ ସଦା ତୁମୁଲୋ ଘୋରରୂପୋ;

ସା ନେୱ ରତ୍ତୀ ନ ଦିୱା ପଞ୍ଞାଯତି, ତଥାୱିଧେ କୋ ୱିଚରେ ଧନତ୍ଥିକୋ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଅନ୍ଧଂ ତମନ୍ତି ମହାରାଜ, ଯମ୍ହି ଲୋକନ୍ତରନିରଯେ ମିଚ୍ଛାଦିଟ୍ଠିକା ନିବ୍ବତ୍ତନ୍ତି, ତତ୍ଥ ଚକ୍ଖୁୱିଞ୍ଞାଣସ୍ସ ଉପ୍ପତ୍ତିନିୱାରଣଂ ଅନ୍ଧତମଂ। ସଦା ତୁମୁଲୋତି ସୋ ନିରଯୋ ନିଚ୍ଚଂ ବହଲନ୍ଧକାରୋ। ଘୋରରୂପୋତି ଭୀସନକଜାତିକୋ। ସା ନେୱ ରତ୍ତୀତି ଯା ଇଧ ରତ୍ତି ଦିୱା ଚ, ସା ନେୱ ତତ୍ଥ ପଞ୍ଞାଯତି। କୋ ୱିଚରେତି କୋ ଉଦ୍ଧାରଂ ସୋଧେନ୍ତୋ ୱିଚରିସ୍ସତି।

ତସ୍ମିଂସ୍ସ ଲୋକନ୍ତରନିରଯଂ ୱିତ୍ଥାରେନ ୱଣ୍ଣେତ୍ୱା ‘‘ମହାରାଜ, ମିଚ୍ଛାଦିଟ୍ଠିଂ ଅୱିସ୍ସଜ୍ଜେନ୍ତୋ ନ କେୱଲଂ ଏତଦେୱ, ଅଞ୍ଞମ୍ପି ଦୁକ୍ଖଂ ଅନୁଭୱିସ୍ସସୀ’’ତି ଦସ୍ସେନ୍ତୋ ଗାଥମାହ –

୧୩୦୭।

‘‘ସବଲୋ ଚ ସାମୋ ଚ ଦୁୱେ ସୁୱାନା, ପୱଦ୍ଧକାଯା ବଲିନୋ ମହନ୍ତା;

ଖାଦନ୍ତି ଦନ୍ତେହି ଅଯୋମଯେହି, ଇତୋ ପଣୁନ୍ନଂ ପରଲୋକପତ୍ତ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ଇତୋ ପଣୁନ୍ନନ୍ତି ଇମମ୍ହା ମନୁସ୍ସଲୋକା ଚୁତଂ। ପରତୋ ନିରଯେସୁପି ଏସେୱ ନଯୋ। ତସ୍ମା ସବ୍ବାନି ତାନି ନିରଯଟ୍ଠାନାନି ନିରଯପାଲାନଂ ଉପକ୍କମେହି ସଦ୍ଧିଂ ହେଟ୍ଠା ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ୱିତ୍ଥାରେତ୍ୱା ତାସଂ ତାସଂ ଗାଥାନଂ ଅନୁତ୍ତାନାନି ପଦାନି ୱଣ୍ଣେତବ୍ବାନି।

୧୩୦୮।

‘‘ତଂ ଖଜ୍ଜମାନଂ ନିରଯେ ୱସନ୍ତଂ, ଲୁଦ୍ଦେହି ୱାଳେହି ଅଘମ୍ମିଗେହି ଚ;

ସଞ୍ଛିନ୍ନଗତ୍ତଂ ରୁହିରଂ ସୱନ୍ତଂ, କୋ ଚୋଦଯେ ପରଲୋକେ ସହସ୍ସ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ଲୁଦ୍ଦେହୀତି ଦାରୁଣେହି। ୱାଳେହୀତି ଦୁଟ୍ଠେହି। ଅଘମ୍ମିଗେହୀତି ଅଘାୱହେହି ମିଗେହି, ଦୁକ୍ଖାୱହେହି ସୁନଖେହୀତି ଅତ୍ଥୋ।

୧୩୦୯।

‘‘ଉସୂହି ସତ୍ତୀହି ଚ ସୁନିସିତାହି, ହନନ୍ତି ୱିଜ୍ଝନ୍ତି ଚ ପଚ୍ଚମିତ୍ତା;

କାଳୂପକାଳା ନିରଯମ୍ହି ଘୋରେ, ପୁବ୍ବେ ନରଂ ଦୁକ୍କଟକମ୍ମକାରି’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ହନନ୍ତି ୱିଜ୍ଝନ୍ତି ଚାତି ଜଲିତାଯ ଅଯପଥୱିଯଂ ପାତେତ୍ୱା ସକଲସରୀରଂ ଛିଦ୍ଦାୱଛିଦ୍ଦଂ କରୋନ୍ତା ପହରନ୍ତି ଚେୱ ୱିଜ୍ଝନ୍ତି ଚ। କାଳୂପକାଳାତି ଏୱଂନାମକା ନିରଯପାଲା। ନିରଯମ୍ହୀତି ତସ୍ମିଂ ତେସଞ୍ଞେୱ ୱସେନ କାଳୂପକାଳସଙ୍ଖାତେ ନିରଯେ। ଦୁକ୍କଟକମ୍ମକାରିନ୍ତି ମିଚ୍ଛାଦିଟ୍ଠିୱସେନ ଦୁକ୍କଟାନଂ କମ୍ମାନଂ କାରକଂ।

୧୩୧୦।

‘‘ତଂ ହଞ୍ଞମାନଂ ନିରଯେ ୱଜନ୍ତଂ, କୁଚ୍ଛିସ୍ମିଂ ପସ୍ସସ୍ମିଂ ୱିପ୍ଫାଲିତୂଦରଂ;

ସଞ୍ଛିନ୍ନଗତ୍ତଂ ରୁହିରଂ ସୱନ୍ତଂ, କୋ ଚୋଦୟେ ପରଲୋକେ ସହସ୍ସ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ତନ୍ତି ତଂ ଭୱନ୍ତଂ ତତ୍ଥ ନିରୟେ ତଥା ହଞ୍ଞମାନଂ। ୱଜନ୍ତନ୍ତି ଇତୋ ଚିତୋ ଚ ଧାୱନ୍ତଂ। କୁଚ୍ଛିସ୍ମିନ୍ତି କୁଚ୍ଛିୟଞ୍ଚ ପସ୍ସେ ଚ ହଞ୍ଞମାନଂ ୱିଜ୍ଝିୟମାନନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ।

୧୩୧୧।

‘‘ସତ୍ତୀ ଉସୂ ତୋମରଭିଣ୍ଡିୱାଲା, ୱିୱିଧାୱୁଧା ୱସ୍ସନ୍ତି ତତ୍ଥ ଦେୱା;

ପତନ୍ତି ଅଙ୍ଗାରମିୱଚ୍ଚିମନ୍ତୋ, ସିଲାସନୀ ୱସ୍ସତି ଲୁଦ୍ଦକମ୍ମେତି।

ତତ୍ଥ ଅଙ୍ଗାରମିୱଚ୍ଚିମନ୍ତୋତି ଜଲିତଅଙ୍ଗାରା ୱିୟ ଅଚ୍ଚିମନ୍ତା ଆୱୁଧୱିସେସା ପତନ୍ତି। ସିଲାସନୀତି ଜଲିତସିଲାସନି। ୱସ୍ସତି ଲୁଦ୍ଦକମ୍ମେତି ଯଥା ନାମ ଦେୱେ ୱସ୍ସନ୍ତେ ଅସନି ପତତି, ଏୱମେୱ ଆକାସେ ସମୁଟ୍ଠାୟ ଚିଚ୍ଚିଟାୟମାନଂ ଜଲିତସିଲାୱସ୍ସଂ ତେସଂ ଲୁଦ୍ଦକମ୍ମାନଂ ଉପରି ପତତି।

୧୩୧୨।

‘‘ଉଣ୍ହୋ ଚ ୱାତୋ ନିରୟମ୍ହି ଦୁସ୍ସହୋ, ନ ତମ୍ହି ସୁଖଂ ଲବ୍ଭତି ଇତ୍ତରମ୍ପି;

ତଂ ତଂ ୱିଧାୱନ୍ତମଲେନମାତୁରଂ, କୋ ଚୋଦୟେ ପରଲୋକେ ସହସ୍ସ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ଇତ୍ତରମ୍ପୀତି ପରିତ୍ତକମ୍ପି। ୱିଧାୱନ୍ତନ୍ତି ୱିୱିଧା ଧାୱନ୍ତଂ।

୧୩୧୩।

‘‘ସନ୍ଧାୱମାନମ୍ପି ରଥେସୁ ଯୁତ୍ତଂ, ସଜୋତିଭୂତଂ ପଥୱିଂ କମନ୍ତଂ;

ପତୋଦଲଟ୍ଠୀହି ସୁଚୋଦୟନ୍ତଂ, କୋ ଚୋଦୟେ ପରଲୋକେ ସହସ୍ସ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ରଥେସୁ ଯୁତ୍ତନ୍ତି ୱାରେନ ୱାରଂ ତେସୁ ଜଲିତଲୋହରଥେସୁ ଯୁତ୍ତଂ। କମନ୍ତନ୍ତି ଅକ୍କମମାନଂ। ସୁଚୋଦୟନ୍ତନ୍ତି ସୁଟ୍ଠୁ ଚୋଦୟନ୍ତଂ।

୧୩୧୪।

‘‘ତମାରୁହନ୍ତଂ ଖୁରସଞ୍ଚିତଂ ଗିରିଂ, ୱିଭିଂସନଂ ପଜ୍ଜଲିତଂ ଭୟାନକଂ;

ସଞ୍ଛିନ୍ନଗତ୍ତଂ ରୁହିରଂ ସୱନ୍ତଂ, କୋ ଚୋଦୟେ ପରଲୋକେ ସହସ୍ସ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ତମାରୁହନ୍ତନ୍ତି ତଂ ଭୱନ୍ତଂ ଜଲିତାୱୁଧପହାରେ ଅସହିତ୍ୱା ଜଲିତଖୁରେହି ସଞ୍ଚିତଂ ଜଲିତଲୋହପବ୍ବତଂ ଆରୁହନ୍ତଂ।

୧୩୧୫।

‘‘ତମାରୁହନ୍ତଂ ପବ୍ବତସନ୍ନିକାସଂ, ଅଙ୍ଗାରରାସିଂ ଜଲିତଂ ଭୟାନକଂ;

ସୁଦଡ୍ଢଗତ୍ତଂ କପଣଂ ରୁଦନ୍ତଂ, କୋ ଚୋଦୟେ ପରଲୋକେ ସହସ୍ସ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ସୁଦଡ୍ଢଗତ୍ତନ୍ତି ସୁଟ୍ଠୁ ଦଡ୍ଢସରୀରଂ।

୧୩୧୬।

''ଅବ୍ଭକୂଟସମା ଉଚ୍ଚା, କଣ୍ଟକନିଚିତା ଦୁମା;

ଅୟୋମୟେହି ତିକ୍ଖେହି, ନରଲୋହିତପାୟିଭୀ''ତି।

ତତ୍ଥ କଣ୍ଟକନିଚିତାତି ଜଲିତକଣ୍ଟକେହି ଚିତା। ''ଅୟୋମୟେହୀ''ତି ଇଦଂ ୟେହି କଣ୍ଟକେହି ଆଚିତା, ତେ ଦସ୍ସେତୁଂ ୱୁତ୍ତଂ।

୧୩୧୭।

''ତମାରୁହନ୍ତି ନାରିୟୋ, ନରା ଚ ପରଦାରଗୂ;

ଚୋଦିତା ସତ୍ତିହତ୍ଥେହି, ୟମନିଦ୍ଦେସକାରିଭୀ''ତି।

ତତ୍ଥ ତମାରୁହନ୍ତୀତି ତଂ ଏୱରୂପଂ ସିମ୍ବଲିରୁକ୍ଖଂ ଆରୁହନ୍ତି। ୟମନିଦ୍ଦେସକାରିଭୀତି ୟମସ୍ସ ୱଚନକରେହି, ନିରୟପାଲେହୀତି ଅତ୍ଥୋ।

୧୩୧୮।

''ତମାରୁହନ୍ତଂ ନିରୟଂ, ସିମ୍ବଲିଂ ରୁହିରମକ୍ଖିତଂ;

ୱିଦଡ୍ଢକାୟଂ ୱିତଚଂ, ଆତୁରଂ ଗାଳ୍ହୱେଦନଂ।

୧୩୧୯।

''ପସ୍ସସନ୍ତଂ ମୁହୁଂ ଉଣ୍ହଂ, ପୁବ୍ବକମ୍ମାପରାଧିକଂ;

ଦୁମଗ୍ଗେ ୱିତଚଂ ଗତ୍ତଂ, କୋ ତଂ ୟାଚେୟ୍ୟ ତଂ ଧନ''ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ୱିଦଡ୍ଢକାୟନ୍ତି ୱିହିଂସିତକାୟଂ। ୱିତଚନ୍ତି ଚମ୍ମମଂସାନଂ ଛିଦ୍ଦାୱଛିଦ୍ଦଂ ଛିନ୍ନତାୟ କୋୱିଳାରପୁପ୍ଫଂ ୱିୟ କିଂସୁକପୁପ୍ଫଂ ୱିୟ ଚ।

୧୩୨୦।

''ଅବ୍ଭକୂଟସମା ଉଚ୍ଚା, ଅସିପତ୍ତାଚିତା ଦୁମା;

ଅୟୋମୟେହି ତିକ୍ଖେହି, ନରଲୋହିତପାୟିଭୀ''ତି।

ତତ୍ଥ ଅସିପତ୍ତାଚିତାତି ଅସିମୟେହି ପତ୍ତେହି ଚିତା।

୧୩୨୧।

''ତମାରୁହନ୍ତଂ ଅସିପତ୍ତପାଦପଂ, ଅସୀହି ତିକ୍ଖେହି ଚ ଛିଜ୍ଜମାନଂ;

ସଞ୍ଛିନ୍ନଗତ୍ତଂ ରୁହିରଂ ସୱନ୍ତଂ, କୋ ଚୋଦୟେ ପରଲୋକେ ସହସ୍ସ''ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ତମାରୁହନ୍ତନ୍ତି ତଂ ଭୱନ୍ତଂ ନିରୟପାଲାନଂ ଆୱୁଧପହାରେ ଅସହିତ୍ୱା ଆରୁହନ୍ତଂ।

୧୩୨୨।

‘‘ତତୋ ନିକ୍ଖନ୍ତମତ୍ତଂ ତଂ, ଅସିପତ୍ତାଚିତା ଦୁମା;

ସମ୍ପତିତଂ ୱେତରଣିଂ, କୋ ତଂ ଯାଚେଯ୍ୟ ତଂ ଧନ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ସମ୍ପତିତନ୍ତି ପତିତଂ।

୧୩୨୩।

‘‘ଖରା ଖାରୋଦିକା ତତ୍ତା, ଦୁଗ୍ଗା ୱେତରଣୀ ନଦୀ;

ଅୟୋପୋକ୍ଖରସଞ୍ଛନ୍ନା, ତିକ୍ଖା ପତ୍ତେହି ସନ୍ଦତି’’।

ତତ୍ଥ ଖରାତି ଫରୁସା। ଅୟୋପୋକ୍ଖରସଞ୍ଛନ୍ନାତି ଅୟୋମୟେହି ତିଖିଣପରିୟନ୍ତେହି ପୋକ୍ଖରପତ୍ତେହି ସଞ୍ଛନ୍ନା। ପତ୍ତେହୀତି ତେହି ପତ୍ତେହି ସା ନଦୀ ତିକ୍ଖା ହୁତ୍ୱା ସନ୍ଦତି।

୧୩୨୪।

‘‘ତତ୍ଥ ସଞ୍ଛିନ୍ନଗତ୍ତଂ ତଂ, ୱୁୟ୍ହନ୍ତଂ ରୁହିରମକ୍ଖିତଂ;

ୱେତରଞ୍ଞେ ଅନାଲମ୍ବେ, କୋ ତଂ ଯାଚେଯ୍ୟ ତଂ ଧନ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ୱେତରଞ୍ଞେତି ୱେତରଣୀଉଦକେ।

ଇମଂ ପନ ମହାସତ୍ତସ୍ସ ନିରୟକଥଂ ସୁତ୍ୱା ରାଜା ସଂୱିଗ୍ଗହଦୟୋ ମହାସତ୍ତଞ୍ଞେୱ ତାଣଗୱେସୀ ହୁତ୍ୱା ଆହ –

୧୩୨୫।

‘‘ୱେଧାମି ରୁକ୍ଖୋ ୱିୟ ଛିଜ୍ଜମାନୋ, ଦିସଂ ନ ଜାନାମି ପମୂଳ୍ହସଞ୍ଞୋ;

ଭୟାନୁତପ୍ପାମି ମହା ଚ ମେ ଭୟା, ସୁତ୍ୱାନ କଥା ତୱ ଭାସିତା ଇସେ।

୧୩୨୬।

‘‘ଆଦିତ୍ତେ ୱାରିମଜ୍ଝଂୱ, ଦୀପଂୱୋଘେ ମହଣ୍ଣୱେ;

ଅନ୍ଧକାରେୱ ପଜ୍ଜୋତୋ, ତ୍ୱଂ ନୋସି ସରଣଂ ଇସେ।

୧୩୨୭।

‘‘ଅତ୍ଥଞ୍ଚ ଧମ୍ମଂ ଅନୁସାସ ମଂ ଇସେ, ଅତୀତମଦ୍ଧା ଅପରାଧିତଂ ମୟା;

ଆଚିକ୍ଖ ମେ ନାରଦ ସୁଦ୍ଧିମଗ୍ଗଂ, ଯଥା ଅହଂ ନୋ ନିରୟଂ ପତେୟ୍ୟ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ଭୟାନୁତପ୍ପାମୀତି ଅତ୍ତନା କତସ୍ସ ପାପସ୍ସ ଭୟେନ ଅନୁତପ୍ପାମି। ମହା ଚ ମେ ଭୟାତି ମହନ୍ତଞ୍ଚ ମେ ନିରୟଭୟଂ ଉପ୍ପନ୍ନଂ। ଦିପଂୱୋଘେତି ଦୀପଂୱ ଓଘେ। ଇଦଂ ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି – ଆଦିତ୍ତେ କାଲେ ୱାରିମଜ୍ଝଂ ୱିୟ ଭିନ୍ନନାୱାନଂ ଓଘେ ଅଣ୍ଣୱେ ପତିଟ୍ଠଂ ଅଲଭମାନାନଂ ଦୀପଂ ୱିୟ ଅନ୍ଧକାରଗତାନଂ ପଜ୍ଜୋତୋ ୱିୟ ଚ ତ୍ୱଂ ନୋ ଇସେ ସରଣଂ ଭୱ। ଅତୀତମଦ୍ଧା ଅପରାଧିତଂ ମୟାତି ଏକଂସେନ ମୟା ଅତୀତଂ କମ୍ମଂ

ଅପରାଧିତଂ ୱିରାଧିତଂ, କୁସଲଂ ଅତିକ୍କମିତ୍ୱା ଅକୁସଲମେୱ କତନ୍ତି।

ଅଥସ୍ସ ମହାସତ୍ତୋ ୱିସୁଦ୍ଧିମଗ୍ଗଂ ଆଚିକ୍ଖିତୁଂ ସମ୍ମାପଟିପନ୍ନେ ପୋରାଣକରାଜାନୋ ଉଦାହରଣୱସେନ ଦସ୍ସେନ୍ତୋ ଆହ –

୧୩୨୮।

''ଯଥା ଅହୂ ଧତରଟ୍ଠୋ, ୱେସ୍ସାମିତ୍ତୋ ଅଟ୍ଠକୋ ଯାମତଗ୍ଗି;

ଉସିନ୍ଦରୋ ଚାପି ସିୱୀ ଚ ରାଜା, ପରିଚାରକା ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ।

୧୩୨୯।

''ଏତେ ଚଞ୍ଞେ ଚ ରାଜାନୋ, ଯେ ସଗ୍ଗୱିସଯଂ ଗତା;

ଅଧମ୍ମଂ ପରିୱଜ୍ଜେତ୍ୱା, ଧମ୍ମଂ ଚର ମହୀପତି।

୧୩୩୦।

''ଅନ୍ନହତ୍ଥା ଚ ତେ ବ୍ୟମ୍ହେ, ଘୋସଯନ୍ତୁ ପୁରେ ତୱ;

'କୋ ଛାତୋ କୋ ଚ ତସିତୋ, କୋ ମାଲଂ କୋ ୱିଲେପନଂ;

ନାନାରତ୍ତାନଂ ୱତ୍ଥାନଂ, କୋ ନଗ୍ଗୋ ପରିଦହିସ୍ସତି।

୧୩୩୧।

'କୋ ପନ୍ଥେ ଛତ୍ତମାନେତି, ପାଦୁକା ଚ ମୁଦୂ ସୁଭା';

ଇତି ସାଯଞ୍ଚ ପାତୋ ଚ, ଘୋସଯନ୍ତୁ ପୁରେ ତୱ।

୧୩୩୨।

''ଜିଣ୍ଣଂ ପୋସଂ ଗୱାସ୍ସଞ୍ଚ, ମାସ୍ସୁ ଯୁଞ୍ଜ ଯଥା ପୁରେ;

ପରିହାରଞ୍ଚ ଦଜ୍ଜାସି, ଅଧିକାରକତୋ ବଲୀ''ତି।

ତତ୍ଥ ଏତେ ଚାତି ଯଥା ଏତେ ଚ ଧତରଟ୍ଠୋ ୱେସ୍ସାମିତ୍ତୋ ଅଟ୍ଠକୋ ଯାମତଗ୍ଗି ଉସିନ୍ଦରୋ ସିୱୀତି ଛ ରାଜାନୋ ଅଞ୍ଞେ ଚ ଧମ୍ମଂ ଚରିତ୍ୱା ସଗ୍ଗୱିସଯଂ ଗତା, ଏୱଂ ତ୍ୱମ୍ପି ଅଧମ୍ମଂ ପରିୱଜ୍ଜେତ୍ୱା ଧମ୍ମଂ ଚର। କୋ ଛାତୋତି ମହାରାଜ, ତୱ ବ୍ୟମ୍ହେ ପୁରେ ରାଜନିୱେସନେ ଚେୱ ନଗରେ ଚ ଅନ୍ନହତ୍ଥା ପୁରିସା ''କୋ ଛାତୋ, କୋ ତସିତୋ''ତି ତେସଂ ଦାତୁକାମତାଯ ଘୋସେନ୍ତୁ। କୋ ମାଲନ୍ତି କୋ ମାଲଂ ଇଚ୍ଛତି, କୋ ୱିଲେପନଂ ଇଚ୍ଛତି, ନାନାରତ୍ତାନଂ ୱତ୍ଥାନଂ ଯଂ ଯଂ ଇଚ୍ଛତି, ତଂ ତଂ କୋ ନଗ୍ଗୋ ପରିଦହିସ୍ସତୀତି ଘୋସେନ୍ତୁ। କୋ ପନ୍ଥେ ଛତ୍ତମାନେତୀତି କୋ ପନ୍ଥେ ଛତ୍ତଂ ଧାରଯିସ୍ସତି। ପାଦୁକା ଚାତି ଉପାହନା ଚ ମୁଦୂ ସୁଭା କୋ ଇଚ୍ଛତି।

ଜିଣ୍ଣଂ ପୋସନ୍ତି ଯୋ ତେ ଉପଟ୍ଠାକେସୁ ଅମଚ୍ଚୋ ୱା ଅଞ୍ଞୋ ୱା ପୁବ୍ବେ କତୂପକାରୋ ଜରାଜିଣ୍ଣକାଲେ ଯଥା ପୋରାଣକାଲେ କମ୍ମଂ କାତୁଂ ନ ସକ୍କୋତି, ଯେପି ତେ ଗୱାସ୍ସାଦଯୋ ଜିଣ୍ଣତାଯ କମ୍ମଂ କାତୁଂ ନ ସକ୍କୋନ୍ତି, ତେସୁ ଏକମ୍ପି ପୁବ୍ବେ ୱିଯ କମ୍ମେସୁ ମା ଯୋଜଯି। ଜିଣ୍ଣକାଲସ୍ମିଞ୍ହି ତେ ତାନି କମ୍ମାନି କାତୁଂ ନ ସକ୍କୋନ୍ତି। ପରିହାରଞ୍ଚାତି ଇଧ ପରିୱାରୋ ''ପରିହାରୋ''ତି ୱୁତ୍ତୋ। ଇଦଂ ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି – ଯୋ ଚ ତେ ବଲୀ ହୁତ୍ୱା ଅଧିକାରକତୋ ପୁବ୍ବେ କତୂପକାରୋ ହୋତି, ତସ୍ସ ଜରାଜିଣ୍ଣକାଲେ ଯଥାପୋରାଣପରିୱାରଂ ଦଦେୟ୍ୟାସି। ଅସପ୍ପୁରିସା ହି ଅତ୍ତନୋ ଉପକାରକାନଂ

ଉପକାରଂ କାତୁଂ ସମତ୍ଥକାଲେୟେଵ ସମ୍ମାନଂ କରୋନ୍ତି, ସମତ୍ଥକାଲେ ପନ ନ ଓଲୋକେନ୍ତି। ସପ୍ପୁରିସା ପନ ଅସମତ୍ଥକାଲେପି ତେସଂ ତଥେଵ ସକ୍କାରଂ କରୋନ୍ତି, ତସ୍ମା ତୁଵମ୍ପି ଏଵଂ କରେୟ୍ୟାସୀତି।

ଇତି ମହାସତ୍ତୋ ରଞ୍ଞୋ ଦାନକଥଞ୍ଚ ସୀଲକଥଞ୍ଚ କଥେତ୍ଵା ଇଦାନି ଯସ୍ମା ଅଯଂ ରାଜା ଅତ୍ତନୋ ଅତ୍ତଭାଵେ ରଥେନ ଉପମେତ୍ଵା ଵଣ୍ଣିଯମାନେ ତୁସ୍ସିସ୍ସତି, ତସ୍ମାସ୍ସ ସବ୍ବକାମଦୁହରଥୋପମାଯ ଧମ୍ମଂ ଦେସେନ୍ତୋ ଆହ –

୧୩୩୩।

''କାୟୋ ତେ ରଥସଞ୍ଞାତୋ, ମନୋସାରଥିକୋ ଲହୁ;

ଅଵିହିଂସାସାରିତକ୍ଖୋ, ସଂଵିଭାଗପଟିଚ୍ଛଦୋ।

୧୩୩୪।

''ପାଦସଞ୍ଞମନେମିୟୋ, ହତ୍ଥସଞ୍ଞମପକ୍ଖରୋ;

କୁଚ୍ଛିସଞ୍ଞମନବ୍ଭନ୍ତୋ, ଵାଚାସଞ୍ଞମକୂଜନୋ।

୧୩୩୫।

''ସଚ୍ଚଵାକ୍କସମତ୍ତଙ୍ଗୋ, ଅପେସୁଞ୍ଞସୁସଞ୍ଞତୋ;

ଗିରାସଖିଲନେଲଙ୍ଗୋ, ମିତଭାଣିସିଲେସିତୋ।

୧୩୩୬।

''ସଦ୍ଧାଲୋଭସୁସଙ୍ଖାରୋ, ନିଵାତଞ୍ଜଲିକୁବ୍ବରୋ;

ଅଥଦ୍ଧତାନତୀସାକୋ, ସୀଲସଂଵରନନ୍ଧନୋ।

୧୩୩୭।

''ଅକ୍କୋଧନମନୁଗ୍ଘାତୀ, ଧମ୍ମପଣ୍ଡରଛତ୍ତକୋ;

ବାହୁସଚ୍ଚମପାଲମ୍ବୋ, ଠିତଚିତ୍ତମୁପାଧିୟୋ।

୧୩୩୮।

''କାଲଞ୍ଞୁତାଚିତ୍ତସାରୋ, ଵେସାରଜ୍ଜତିଦଣ୍ଡକୋ;

ନିଵାତଵୁତ୍ତିୟୋତ୍ତକୋ, ଅନତିମାନଯୁଗୋ ଲହୁ।

୧୩୩୯।

''ଅଲୀନଚିତ୍ତସନ୍ଥାରୋ, ଵୁଦ୍ଧିସେଵୀ ରଜୋହତୋ;

ସତିପତୋଦୋ ଧୀରସ୍ସ, ଧିତି ୟୋଗୋ ଚ ରସ୍ମିୟୋ।

୧୩୪୦।

‘‘ମନୋ ଦନ୍ତଂ ପଥଂ ନେତି, ସମଦନ୍ତେହି ୱାହିଭି;

ଇଚ୍ଛା ଲୋଭୋ ଚ କୁମ୍ମଗ୍ଗୋ, ଉଜୁମଗ୍ଗୋ ଚ ସଂଯମୋ।

୧୩୪୧।

‘‘ରୂପେ ସଦ୍ଦେ ରସେ ଗନ୍ଧେ, ୱାହନସ୍ସ ପଧାୱତୋ;

ପଞ୍ଞା ଆକୋଟନୀ ରାଜ, ତତ୍ଥ ଅତ୍ତାୱ ସାରଥି।

୧୩୪୨।

‘‘ସଚେ ଏତେନ ଯାନେନ, ସମଚରିଯା ଦଳ୍ହା ଧିତି;

ସବ୍ବକାମଦୁହୋ ରାଜ, ନ ଜାତୁ ନିରଯଂ ୱଜେ’’ତି।

ତତ୍ଥ ରଥସଞ୍ଞାତୋତି ମହାରାଜ, ତୱ କାଯୋ ରଥୋତି ସଞ୍ଞାତୋ ହୋତୁ। ମନୋସାରଥିକୋତି ମନସଙ୍ଖାତେନ କୁସଲଚିତ୍ତେନ ସାରଥିନା ସମନ୍ନାଗତୋ। ଲହୂତି ୱିଗତଥିନମିଦ୍ଧତାଯ ସଲ୍ଲହୁକୋ। ଅୱିହିଂସାସାରିତକ୍ଖୋତି ଅୱିହିଂସାମଯେନ ସାରିତେନ ସୁଟ୍ଠୁ ପରିନିଟ୍ଠିତେନ ଅକ୍ଖେନ ସମନ୍ନାଗତୋ। ସଂୱିଭାଗପଟିଚ୍ଛଦୋତି ଦାନସଂୱିଭାଗମଯେନ ପଟିଚ୍ଛଦେନ ସମନ୍ନାଗତୋ। ପାଦସଞ୍ଞମନେମିଯୋତି ପାଦସଂଯମମଯାଯ ନେମିଯା ସମନ୍ନାଗତୋ। ହତ୍ଥସଞ୍ଞମପକ୍ଖରୋତି ହତ୍ଥସଂଯମମଯେନ ପକ୍ଖରେନ ସମନ୍ନାଗତୋ। କୁଚ୍ଛିସଞ୍ଞମନବ୍ଭନ୍ତୋତି କୁଚ୍ଛିସଂଯମସଙ୍ଖାତେନ ମିତଭୋଜନମଯେନ ତେଲେନ ଅବ୍ଭନ୍ତୋ। ‘‘ଅବ୍ଭଞ୍ଜିତବ୍ବୋ ନାଭି ହୋତୂ’’ତିପି ପାଠୋ। ୱାଚାସଞ୍ଞମକୂଜନୋତି ୱାଚାସଂଯମେନ ଅକୂଜନୋ।

ସଚ୍ଚୱାକ୍କସମତ୍ତଙ୍ଗୋତି ସଚ୍ଚୱାକ୍କେନ ପରିପୁଣ୍ଣଅଙ୍ଗୋ ଅଖଣ୍ଡରଥଙ୍ଗୋ। ଅପେସୁଞ୍ଞସୁସଞ୍ଞତୋତି ଅପେସୁଞ୍ଞେନ ସୁଟ୍ଠୁ ସଞ୍ଞତୋ ସମ୍ମୁସ୍ସିତୋ। ଗିରାସଖିଲନେଲଙ୍ଗୋତି ସଖିଲାଯ ସଣ୍ହୱାଚାଯ ନିଦ୍ଦୋସଙ୍ଗୋ ମଟ୍ଠରଥଙ୍ଗୋ। ମିତଭାଣିସିଲେସିତୋ ମିତଭାଣସଙ୍ଖାତେନ ସିଲେସେନ ସୁଟ୍ଠୁ ସମ୍ବନ୍ଧୋ। ସଦ୍ଧାଲୋଭସୁସଙ୍ଖାରୋତି କମ୍ମଫଲସଦ୍ଦହନସଦ୍ଧାମଯେନ ଚ ଅଲୋଭମଯେନ ଚ ସୁନ୍ଦରେନ ଅଲଙ୍କାରେନ ସମନ୍ନାଗତୋ। ନିୱାତଞ୍ଜଲିକୁବ୍ବରୋତି ସୀଲୱନ୍ତାନଂ ନିୱାତମଯେନ ଚେୱ ଅଞ୍ଜଲିକମ୍ମମଯେନ ଚ କୁବ୍ବରେନ ସମନ୍ନାଗତୋ। ଅଥଦ୍ଧତାନତୀସାକୋତି ସଖିଲସମ୍ମୋଦଭାୱସଙ୍ଖାତାଯ ଅଥଦ୍ଧତାଯ ଅନତଈସୋ, ଥୋକନତଈସୋତି ଅତ୍ଥୋ। ସୀଲସଂୱରନନ୍ଧନୋତି ଅଖଣ୍ଡପଞ୍ଚସୀଲଚକ୍ଖୁନ୍ଦ୍ରିଯାଦିସଂୱରସଙ୍ଖାତାଯ ନନ୍ଧନରଜ୍ଜୁଯା ସମନ୍ନାଗତୋ।

ଅକ୍କୋଧନମନୁଗ୍ଘାତୀତି ଅକ୍କୋଧନଭାୱସଙ୍ଖାତେନ ଅନୁଗ୍ଘାତେନ ସମନ୍ନାଗତୋ। ଧମ୍ମପଣ୍ଡର-ଛତ୍ତକୋତି ଦସକୁସଲଧମ୍ମସଙ୍ଖାତେନ ପଣ୍ଡରଚ୍ଛତ୍ତେନ ସମନ୍ନାଗତୋ। ବାହୁସଚ୍ଚମପାଲମ୍ବୋତି ଅତ୍ଥସନ୍ନିସ୍ସିତବହୁସ୍ସୁତଭାୱମଯେନ ଅପାଲମ୍ବେନ ସମନ୍ନାଗତୋ। ଠିତଚିତ୍ତମୁପାଧିଯୋତି ଲୋକଧମ୍ମେହି ଅୱିକମ୍ପନଭାୱେନ ସୁଟ୍ଠୁ ଠିତଏକଗ୍ଗଭାୱପ୍ପତ୍ତଚିତ୍ତସଙ୍ଖାତେନ ଉପାଧିନା ଉତ୍ତରତ୍ଥରଣେନ ୱା ରାଜାସନେନ ସମନ୍ନାଗତୋ। କାଲଞ୍ଞୁତାଚିତ୍ତସାରୋତି ‘‘ଅଯଂ ଦାନସ୍ସ ଦିନ୍ନକାଲୋ, ଅଯଂ ସୀଲସ୍ସ ରକ୍ଖନକାଲୋ’’ତି ଏୱଂ କାଲଞ୍ଞୁତାସଙ୍ଖାତେନ କାଲଂ ଜାନିତ୍ୱା କତେନ ଚିତ୍ତେନ କୁସଲସାରେନ ସମନ୍ନାଗତୋ। ଇଦଂ ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି – ଯଥା, ମହାରାଜ, ରଥସ୍ସ ନାମ ଆଣିଂ ଆଦିଂ କତ୍ୱା ଦବ୍ବସମ୍ଭାରଜାତଂ ପରିସୁଦ୍ଧଂ ସାରମଯଞ୍ଚ ଇଚ୍ଛିତବ୍ବଂ, ଏୱଞ୍ହି ସୋ ରଥୋ ଅଦ୍ଧାନକ୍ଖମୋ ହୋତି, ଏୱଂ ତୱପି କାଯରଥୋ କାଲଂ ଜାନିତ୍ୱା କତେନ ଚିତ୍ତେନ ପରିସୁଦ୍ଧେନ ଦାନାଦିକୁସଲସାରେନ ସମନ୍ନାଗତୋ ହୋତୂତି। ୱେସାରଜ୍ଜତିଦଣ୍ଡକୋତି ପରିସମଜ୍ଝେ କଥେନ୍ତସ୍ସପି ୱିସାରଦଭାୱସଙ୍ଖାତେନ ତିଦଣ୍ଡେନ ସମନ୍ନାଗତୋ। ନିୱାତୱୁତ୍ତିଯୋତ୍ତକୋତି ଓୱାଦେ ପୱତ୍ତନସଙ୍ଖାତେନ ମୁଦୁନା ଧୁରଯୋତ୍ତେନ ସମନ୍ନାଗତୋ । ମୁଦୁନା ହି ଧୁରଯୋତ୍ତେନ ବଦ୍ଧରଥଂ ସିନ୍ଧୱା ସୁଖଂ ୱହନ୍ତି, ଏୱଂ ତୱ କାଯରଥୋପି ପଣ୍ଡିତାନଂ ଓୱାଦପ୍ପୱତ୍ତିତାଯ ଆବଦ୍ଧୋ ସୁଖଂ ଯାତୂତି ଅତ୍ଥୋ। ଅନତିମାନଯୁଗୋ ଲହୂତି ଅନତିମାନସଙ୍ଖାତେନ ଲହୁକେନ ଯୁଗେନ ସମନ୍ନାଗତୋ।

ଅଲୀନଚିତ୍ତସନ୍ଥାରୋତି ଯଥା ରଥୋ ନାମ ଦନ୍ତମଯେନ ଉଳାରେନ ସନ୍ଥାରେନ ସୋଭତି, ଏୱଂ ତୱ କାଯରଥୋପି ଦାନାଦିନା ଅଲୀନଅସଙ୍କୁଟିତଚିତ୍ତସନ୍ଥାରୋ ହୋତୁ। ୱୁଦ୍ଧିସେୱୀ ରଜୋହତୋତି ଯଥା ରଥୋ ନାମ ୱିସମେନ ରଜୁଟ୍ଠାନମଗ୍ଗେନ ଗଚ୍ଛନ୍ତୋ ରଜୋକିଣ୍ଣୋ ନ

ସୋଭତି, ସମେନ ୱିରଜେନ ମଗ୍ଗେନ ଗଚ୍ଛନ୍ତୋ ସୋଭତି, ଏୱଂ ତୱ କାଯରଥୋପି ପଞ୍ଞାଔଦ୍ଧିସେୱିତାଯ ସମତଲଂ ଉଜୁମଗ୍ଗଂ ପଟିପଜ୍ଜିତ୍ୱା ହତରଜୋ ହୋତୁ। ସତିପତୋଦୋ ଧୀରସ୍ସାତି ପଣ୍ଡିତସ୍ସ ତୱ ତସ୍ମିଂ କାଯରଥେ ସୁପତିଟ୍ଠିତସତିପତୋଦୋ ହୋତୁ। ଧିତି ଯୋଗୋ ଚ ରସ୍ମିଯୋତି ଅବୋଚ୍ଛିନ୍ନୱୀରିଯସଙ୍ଖାତା ଧିତି ଚ ହିତପ୍ପଟିପତ୍ତିଯଂ ଯୁଞ୍ଜନଭାୱସଙ୍ଖାତୋ ଯୋଗୋ ଚ ତୱ ତସ୍ମିଂ କାଯରଥେ ୱଜିତା ଥିରା ରସ୍ମିଯୋ ହୋନ୍ତୁ। ମନୋ ଦନ୍ତଂ ପଥଂ ନେତି, ସମଦନ୍ତେହି ୱାହିଭୀତି ଯଥା ରଥୋ ନାମ ୱିସମଦନ୍ତେହି ସିନ୍ଧୱେହି ଉପ୍ପଥଂ ଯାତି, ସମଦନ୍ତେହି ସମସିକ୍ଖିତେହି ଯୁତ୍ତୋ ଉଜୁପଥମେୱ ଅନ୍ୱେତି, ଏୱଂ ମନୋପି ଦନ୍ତଂ ନିବ୍ବିସେୱନଂ କୁମ୍ମଗ୍ଗଂ ପହାଯ ଉଜୁମଗ୍ଗଂ ଗଣ୍ହାତି। ତସ୍ମା ସୁଦନ୍ତଂ ଆଚାରସମ୍ପନ୍ନଂ ଚିତ୍ତଂ ତୱ କାଯରଥସ୍ସ ସିନ୍ଧୱକିଚ୍ଚଂ ସାଧେତୁ। ଇଚ୍ଛାଲୋଭୋ ଚାତି ଅପ୍ପତ୍ତେସୁ ୱତ୍ଥୂସୁ ଇଚ୍ଛା, ପତ୍ତେସୁ ଲୋଭୋତି ଅଯଂ ଇଚ୍ଛା ଚ ଲୋଭୋ ଚ କୁମ୍ମଗ୍ଗୋ ନାମ। କୁଟିଲୋ ଅନୁଜୁମଗ୍ଗୋ ଅପାଯମେୱ ନେତି। ଦସକୁସଲକମ୍ମପଥୱସେନ ପନ ଅଟ୍ଠଙ୍ଗିକମଗ୍ଗୱସେନ ୱା ପୱତ୍ତୋ ସୀଲସଂଯମୋ ଉଜୁମଗ୍ଗୋ ନାମ। ସୋ ତୱ କାଯରଥସ୍ସ ମଗ୍ଗୋ ହୋତୁ।

ରୂପେତି ଏତେସୁ ମନାପିଯେସୁ ରୂପାଦୀସୁ କାମଗୁଣେସୁ ନିମିତ୍ତଂ ଗହେତ୍ୱା ଧାୱନ୍ତସ୍ସ ତୱ କାଯରଥସ୍ସ ଉପ୍ପଥଂ ପଟିପନ୍ନସ୍ସ ରାଜରଥସ୍ସ ସିନ୍ଧୱେ ଆକୋଟେତ୍ୱା ନିୱାରଣପତୋଦଯଟ୍ଠି ୱିଯ ପଞ୍ଞା ଆକୋଟନୀ ହୋତୁ। ସା ହି ତଂ ଉପ୍ପଥଗମନତୋ ନିୱାରେତ୍ୱା ଉଜୁଂ ସୁଚରିତମଗ୍ଗଂ ଆରୋପେସ୍ସତି। ତତ୍ଥ ଅତ୍ତାୱ ସାରଥୀତି ତସ୍ମିଂ ପନ ତେ କାଯରଥେ ଅଞ୍ଞୋ ସାରଥି ନାମ ନତ୍ଥି, ତୱ ଅତ୍ତାୱ ସାରଥି ହୋତୁ। ସଚେ ଏତେନ ଯାନେନାତି ମହାରାଜ, ଯସ୍ସେତଂ ଏୱରୂପଂ ଯାନଂ ସଚେ ଅତ୍ଥି, ଏତେନ ଯାନେନ। ସମଚରିଯା ଦଳ୍ହା ଧିତୀତି ଯସ୍ସ ସମଚରିଯା ଚ ଧିତି ଚ ଦଳ୍ହା ହୋତି ଥିରା, ସୋ ଏତେନ ଯାନେନ ଯସ୍ମା ଏସ ରଥୋ ସବ୍ବକାମଦୁହୋ ରାଜ, ଯଥାଧିପ୍ପେତେ ସବ୍ବକାମେ ଦେତି, ତସ୍ମା ନ ଜାତୁ ନିରଯଂ ୱଜେ, ଏକଂସେନେତଂ ଧାରେହି, ଏୱରୂପେନ ଯାନେନ ନିରଯଂ ନ ଗଚ୍ଛସୀତି ଅତ୍ଥୋ। ଇତି ଖୋ, ମହାରାଜ, ଯଂ ମଂ ଅୱଚ ''ଆଚିକ୍ଖ ମେ, ନାରଦ, ସୁଗ୍ଗତିମଗ୍ଗଂ, ଯଥା ଅହଂ ନୋ ନିରଯେ ପତେମ୍ମା''ନ୍ତି, ଅଯଂ ତେ ସୋ ମଯା ଅନେକପରିଯାଯେନ ଅକ୍ଖାତୋତି।

ଏୱମସ୍ସ ଧମ୍ମଂ ଦେସେତ୍ୱା ମିଚ୍ଛାଦିଟ୍ଠିଂ ଜହାପେତ୍ୱା ସୀଲେ ପତିଟ୍ଠାପେତ୍ୱା ''ଇତୋ ପଟ୍ଠାଯ ପାପମିତ୍ତେ ପହାଯ କଲ୍ୟାଣମିତ୍ତେ ଉପସଙ୍କମ, ନିଚ୍ଚଂ ଅପ୍ପମତ୍ତୋ ହୋହୀ''ତି ଓୱାଦଂ ଦତ୍ୱା ରାଜଧୀତୁ ଗୁଣଂ ୱଣ୍ଣେତ୍ୱା ରାଜପରିସାଯ ଚ ରାଜୋରୋଧାନଞ୍ଚ ଓୱାଦଂ ଦତ୍ୱା ମହନ୍ତେନାନୁଭାୱେନ ତେସଂ ପସ୍ସନ୍ତାନଞ୍ଞେୱ ବ୍ରହ୍ମଲୋକଂ ଗତୋ।

ସତ୍ଥା ଇମଂ ଧମ୍ମଦେସନଂ ଆହରିତ୍ୱା ''ନ, ଭିକ୍ଖୱେ, ଇଦାନେୱ, ପୁବ୍ବେପି ମଯା ଦିଟ୍ଠିଜାଲଂ ଭିନ୍ଦିତ୍ୱା ଉରୁୱେଲକସ୍ସପୋ ଦମିତୋଯେୱା''ତି ୱତ୍ୱା ଜାତକଂ ସମୋଧାନେନ୍ତୋ ଇମା ଗାଥା ଅଭାସି –

୧୩୪୩।

''ଅଲାତୋ ଦେୱଦତ୍ତୋସି, ସୁନାମୋ ଆସି ଭଦ୍ଦଜି;

ୱିଜଯୋ ସାରିପୁତ୍ତୋସି, ମୋଗ୍ଗଲ୍ଲାନୋସି ବୀଜକୋ।

୧୩୪୪।

''ସୁନକ୍ଖତ୍ତୋ ଲିଚ୍ଛୱିପୁତ୍ତୋ, ଗୁଣୋ ଆସି ଅଚେଲକୋ;

ଆନନ୍ଦୋ ସା ରୁଚା ଆସି, ଯା ରାଜାନଂ ପସାଦଯି।

୧୩୪୫।

''ଉରୁୱେଲକସ୍ସପୋ ରାଜା, ପାପଦିଟ୍ଠି ତଦା ଅହୁ;

ମହାବ୍ରହ୍ମା ବୋଧିସତ୍ତୋ, ଏୱଂ ଧାରେଥ ଜାତକ''ନ୍ତି।

ମହାନାରଦକସ୍ସପଜାତକୱଣ୍ଣନା ଅଟ୍ଠମା।

[୫୪୬] ୯। ୱିଧୁରଜାତକୱଣ୍ଣନା

ଚତୁପୋସଥକଣ୍ଡଂ

ପଣ୍ଡୁକିସିୟାସି ଦୁଙ୍ଗଲାତି ଇଦଂ ସତ୍ଥା ଜେତୱନେ ୱିହରନ୍ତୋ ଅତ୍ତନୋ ପଞ୍ଞାପାରମିଂ ଆରବ୍ଭ କଥେସି। ଏକଦିୱସଞ୍ହି ଭିକ୍ଖୂ ଧମ୍ମସଭାୟଂ କଥଂ ସମୁଟ୍ଠାପେସୁଂ ''ଆୱୁସୋ, ସତ୍ଥା ମହାପଞ୍ଞୋ ପୁଥୁପଞ୍ଞୋ ଗମ୍ଭୀରପଞ୍ଞୋ ଜୱନପଞ୍ଞୋ ହାସପଞ୍ଞୋ ତିକ୍ଖପଞ୍ଞୋ ନିବ୍ବେଧିକପଞ୍ଞୋ ପରପ୍ପୱାଦମଦ୍ଦନୋ, ଅତ୍ତନୋ ପଞ୍ଞାନୁଭାୱେନ ଖତ୍ତିୟପଣ୍ଡିତାଦୀହି ଅଭିସଙ୍ଖତେ ସୁଖୁମପଞ୍ହେ ଭିନ୍ଦିତ୍ୱା ତେ ଦମେତ୍ୱା ନିବ୍ବିସେୱନେ କତ୍ୱା ତୀସୁ ସରଣେସୁ ଚେୱ ସୀଲେସୁ ଚ ପତିଟ୍ଠାପେତ୍ୱା ଅମତଗାମିମଗ୍ଗଂ ପଟିପାଦେସୀ''ତି। ସତ୍ଥା ଆଗନ୍ତ୍ୱା ''କାୟ ନୁତ୍ଥ, ଭିକ୍ଖୱେ, ଏତରହି କଥାୟ ସନ୍ନିସିନ୍ନା''ତି ପୁଚ୍ଛିତ୍ୱା ''ଇମାୟ ନାମା''ତି ୱୁତ୍ତେ ''ଅନଚ୍ଛରିୟଂ, ଭିକ୍ଖୱେ, ଯଂ ତଥାଗତୋ ପରମାଭିସମ୍ବୋଧିପ୍ପତ୍ତୋ ପରପ୍ପୱାଦଂ ଭିନ୍ଦିତ୍ୱା ଖତ୍ତିୟାଦୟୋ ଦମେୟ୍ୟ। ପୁରିମଭୱସ୍ମିଞ୍ହି ବୋଧିଞାଣଂ ପରିଯେସନ୍ତୋପି ତଥାଗତୋ ପଞ୍ଞୱା ପରପ୍ପୱାଦମଦ୍ଦନୋୟେୱ। ତଥା ହି ଅହଂ ୱିଧୁରକାଲେ ସଟ୍ଠିଯୋଜନୁବ୍ବେଧେ କାଳପବ୍ବତମୁଦ୍ଧନି ପୁଣ୍ଣକଂ ନାମ ଯକ୍ଖସେନାପତିଂ ଅତ୍ତନୋ ଞାଣବଲେନେୱ ଦମେତ୍ୱା ନିବ୍ବିସେୱନଂ କତ୍ୱା ପଞ୍ଚସୀଲେସୁ ପତିଟ୍ଠାପେନ୍ତୋ ଅତ୍ତନୋ ଜୀୱିତଂ ଦାପେସି''ନ୍ତି ୱତ୍ୱା ତେହି ଯାଚିତୋ ଅତୀତଂ ଆହରି।

ଅତୀତେ କୁରୁରଟ୍ଠେ ଇନ୍ଦପତ୍ଥନଗରେ ଧନଞ୍ଚୟକୋରବ୍ୟୋ ନାମ ରାଜା ରଜ୍ଜଂ କାରେସି। ୱିଧୁରପଣ୍ଡିତୋ ନାମ ଅମଚ୍ଚୋ ତସ୍ସ ଅତ୍ଥଧମ୍ମାନୁସାସକୋ ଅହୋସି। ସୋ ମଧୁରକଥୋ ମହାଧମ୍ମକଥିକୋ ସକଲଜମ୍ବୁଦୀପେ ରାଜାନୋ ହତ୍ଥିକନ୍ତୱୀଣାସରେନ ପଲୁଦ୍ଧହତ୍ଥିନୋ ୱିୟ ଅତ୍ତନୋ ମଧୁରଧମ୍ମଦେସନାୟ ପଲୋଭେତ୍ୱା ତେସଂ ସକସକରଜ୍ଜାନି ଗନ୍ତୁଂ ଅଦଦମାନୋ ବୁଦ୍ଧଲୀଳାୟ ମହାଜନସ୍ସ ଧମ୍ମଂ ଦେସେନ୍ତୋ ମହନ୍ତେନ ଯସେନ ତସ୍ମିଂ ନଗରେ ପଟିୱସି।

ତଦା ହି ବାରାଣସିୟମ୍ପି ଗିହିସହାୟକା ଚତ୍ତାରୋ ବ୍ରାହ୍ମଣମହାସାଲା ମହଲ୍ଲକକାଲେ କାମେସୁ ଆଦୀନୱଂ ଦିସ୍ୱା ହିମୱନ୍ତଂ ପୱିସିତ୍ୱା ଇସିପବ୍ବଜ୍ଜଂ ପବ୍ବଜିତ୍ୱା ଅଭିଞ୍ଞା ଚ ସମାପତ୍ତିୟୋ ଚ ନିବ୍ବତ୍ତେତ୍ୱା ୱନମୂଲଫଲାହାରା ତତ୍ଥେୱ ଚିରଂ ୱସିତ୍ୱା ଲୋଣମ୍ବିଲସେୱନତ୍ଥାୟ ଚାରିକଂ ଚରମାନା ଅଙ୍ଗରଟ୍ଠେ କାଲଚମ୍ପାନଗରଂ ପତ୍ୱା ରାଜୁୟ୍ୟାନେ ୱସିତ୍ୱା ପୁନଦିୱସେ ଭିକ୍ଖାୟ ନଗରଂ ପୱିସିଂସୁ। ତତ୍ଥ ଚତ୍ତାରୋ ସହାୟକା କୁଟୁମ୍ବିକା ତେସଂ ଇରିୟାପଥେସୁ ପସୀଦିତ୍ୱା ୱନ୍ଦିତ୍ୱା ଭିକ୍ଖାଭାଜନଂ ଗହେତ୍ୱା ଏକେକଂ ଅତ୍ତନୋ ନିୱେସନେ ନିସୀଦାପେତ୍ୱା ପଣୀତେନ ଆହାରେନ ପରିୱିସିତ୍ୱା ପଟିଞ୍ଞଂ ଗାହାପେତ୍ୱା ଉୟ୍ୟାନେୟେୱ ୱାସାପେସୁଂ। ତେ ଚତ୍ତାରୋ ତାପସା ଚତୁନ୍ନଂ କୁଟୁମ୍ବିକାନଂ ଗେହେସୁ ନିବଦ୍ଧଂ ଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ଦିୱାୱିହାରତ୍ଥାୟ ଏକୋ ତାପସୋ ତାୱତିଂସଭୱନଂ ଗଚ୍ଛତି, ଏକୋ ନାଗଭୱନଂ, ଏକୋ ସୁପଣ୍ଣଭୱନଂ, ଏକୋ କୋରବ୍ୟରଞ୍ଞୋ ମିଗାଜିନୌୟ୍ୟାନଂ ଗଚ୍ଛତି। ତେସୁ ଯୋ ଦେୱଲୋକଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଦିୱାୱିହାରଂ କରୋତି, ସୋ ସକ୍କସ୍ସ ଯସଂ ଓଲୋକେତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ଉପଟ୍ଠାକସ୍ସ ତମେୱ ୱଣ୍ଣେତି। ଯୋ ନାଗଭୱନଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଦିୱାୱିହାରଂ କରୋତି, ସୋ ନାଗରାଜସ୍ସ ସମ୍ପତ୍ତିଂ ଓଲୋକେତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ଉପଟ୍ଠାକସ୍ସ ତମେୱ ୱଣ୍ଣେତି। ଯୋ ସୁପଣ୍ଣଭୱନଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଦିୱାୱିହାରଂ କରୋତି, ସୋ ସୁପଣ୍ଣରାଜସ୍ସ ୱିଭୂତିଂ ଓଲୋକେତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ଉପଟ୍ଠାକସ୍ସ ତମେୱ ୱଣ୍ଣେତି। ଯୋ ଧନଞ୍ଚୟକୋରବ୍ୟରାଜସ୍ସ ଉୟ୍ୟାନଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଦିୱାୱିହାରଂ କରୋତି, ସୋ ଧନଞ୍ଚୟକୋରବ୍ୟରଞ୍ଞୋ ସିରିସୋଭଗ୍ଗଂ ଓଲୋକେତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ଉପଟ୍ଠାକସ୍ସ ତମେୱ ୱଣ୍ଣେତି।

ତେ ଚତ୍ତାରୋପି ଜନା ତଂ ତଦେୱ ଠାନଂ ପତ୍ଥେତ୍ୱା ଦାନାଦୀନି ପୁଞ୍ଞାନି କତ୍ୱା ଆୟୁପରିୟୋସାନେ ଏକୋ ସକ୍କୋ ହୁତ୍ୱା ନିବ୍ବତ୍ତି, ଏକୋ ସପୁତ୍ତଦାରୋ ନାଗଭୱନେ ନାଗରାଜା ହୁତ୍ୱା ନିବ୍ବତ୍ତି, ଏକୋ ସୁପଣ୍ଣଭୱନେ ସିମ୍ବଲିୱିମାନେ ସୁପଣ୍ଣରାଜା ହୁତ୍ୱା ନିବ୍ବତ୍ତି। ଏକୋ ଧନଞ୍ଚୟକୋରବ୍ୟରଞ୍ଞୋ ଅଗ୍ଗମହେସିୟା କୁଚ୍ଛିମ୍ହି ନିବ୍ବତ୍ତି। ତେପି ତାପସା ଅପରିହୀନଜ୍ଝାନା କାଲଂ କତ୍ୱା ବ୍ରହ୍ମଲୋକେ ନିବ୍ବତ୍ତିଂସୁ। କୋରବ୍ୟକୁମାରୋ ୱୁଡ୍ଢିମନ୍ୱାୟ ପିତୁ ଅଚ୍ଚୟେନ ରଜ୍ଜେ ପତିଟ୍ଠହିତ୍ୱା ଧମ୍ମେନ ସମେନ ରଜ୍ଜଂ କାରେସି। ସୋ ପନ ଜୂତୱିତ୍ତକୋ ଅହୋସି। ସୋ ୱିଧୁରପଣ୍ଡିତସ୍ସ ୱୋୱାଦେ ଠତ୍ୱା ଦାନଂ ଦେତି, ସୀଲଂ ରକ୍ଖତି, ଉପୋସଥଂ ଉପୱସତି।

ସୋ ଏକଦିୱସଂ ସମାଦିନ୍ନୁପୋସଥୋ ''ୱିୱେକମନୁବ୍ରୂହିସ୍ସାମୀ''ତି ଉୟ୍ୟାନଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ମନୁଞ୍ଞଟ୍ଠାନେ ନିସୀଦିତ୍ୱା ସମଣଧମ୍ମଂ ଅକାସି। ସକ୍କୋପି ସମାଦିନ୍ନୁପୋସଥୋ ''ଦେୱଲୋକେ ପଲିବୋଧୋ ହୋତୀ''ତି ମନୁସ୍ସଲୋକେ ତମେୱ ଉୟ୍ୟାନଂ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ଏକସ୍ମିଂ ମନୁଞ୍ଞଟ୍ଠାନେ ନିସୀଦିତ୍ୱା ସମଣଧମ୍ମଂ ଅକାସି। ୱରୁଣନାଗରାଜାପି ସମାଦିନ୍ନୁପୋସଥୋ ''ନାଗଭୱନେ ପଲିବୋଧୋ ହୋତୀ''ତି ତତ୍ଥେୱାଗନ୍ତ୍ୱା ଏକସ୍ମିଂ ମନୁଞ୍ଞଟ୍ଠାନେ ନିସୀଦିତ୍ୱା ସମଣଧମ୍ମଂ ଅକାସି। ସୁପଣ୍ଣରାଜାପି ସମାଦିନ୍ନୁପୋସଥୋ ''ସୁପଣ୍ଣଭୱନେ ପଲିବୋଧୋ ହୋତୀ''ତି ତତ୍ଥେୱାଗନ୍ତ୍ୱା ଏକସ୍ମିଂ ମନୁଞ୍ଞଟ୍ଠାନେ ନିସୀଦିତ୍ୱା ସମଣଧମ୍ମଂ ଅକାସି। ତେପି ଚତ୍ତାରୋ ଜନା ସାୟନ୍ହସମୟେ ସକଟ୍ଠାନେହି ନିକ୍ଖମିତ୍ୱା ମଙ୍ଗଲପୋକ୍ଖରଣୀତୀରେ ସମାଗନ୍ତ୍ୱା ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ଓଲୋକେତ୍ୱା ପୁବ୍ବସିନେହୱସେନ ସମଗ୍ଗା ସମ୍ମୋଦମାନା ହୁତ୍ୱା ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ମେତ୍ତଚିତ୍ତଂ ଉପଟ୍ଠପେତ୍ୱା ମଧୁରପଟିସନ୍ଥାରଂ କରିଂସୁ। ତେସୁ ସକ୍କୋ ମଙ୍ଗଲସିଲାପଟ୍ଟେ ନିସୀଦି, ଇତରେପି ଅତ୍ତନୋ ଅତ୍ତନୋ ଯୁତ୍ତାସନଂ ଞତ୍ୱା ନିସୀଦିଂସୁ। ଅଥ ନେ ସକ୍କୋ ଆହ ''ମୟଂ ଚତ୍ତାରୋପି

ରାଜାନୋୱ , ଅମ୍ହେସୁ ପନ କସ୍ସ ସୀଲଂ ମହନ୍ତ’’ନ୍ତି? ଅଥ ନଂ ୱରୁଣନାଗରାଜା ଆହ ‘‘ତୁମ୍ହାକଂ ତିଣ୍ଣଂ ଜନାନଂ ସୀଲତୋ ମୟ୍ହଂ ସୀଲଂ ମହନ୍ତ’’ନ୍ତି। ‘‘କିମେତ୍ଥ କାରଣ’’ନ୍ତି? ‘‘ଅଯଂ ସୁପଣ୍ଣରାଜା ଅମ୍ହାକଂ ଜାତାନମ୍ପି ଅଜାତାନମ୍ପି ପଚ୍ଚାମିତ୍ତୋୱ, ଅହଂ ଏୱରୂପଂ ଅମ୍ହାକଂ ଜୀୱିତକ୍ଖଯକରଂ ପଚ୍ଚାମିତ୍ତଂ ଦିସ୍ୱାପି କୋଧଂ ନ କରୋମି, ଇମିନା କାରଣେନ ମମ ସୀଲଂ ମହନ୍ତ’’ନ୍ତି ୱତ୍ୱା ଇଦଂ ଦସକନିପାତେ ଚତୁପୋସଥଜାତକେ ପଠମଂ ଗାଥମାହ –

‘‘ଯୋ କୋପନେଯ୍ୟେ ନ କରୋତି କୋପଂ, ନ କୁଜ୍ଝତି ସପ୍ପୁରିସୋ କଦାଚି;

କୁଦ୍ଧୋପି ସୋ ନାୱିକରୋତି କୋପଂ, ତଂ ୱେ ନରଂ ସମଣମାହୁ ଲୋକେ’’ତି। (ଜା। ୧।୧୦।୨୪);

ତତ୍ଥ ଯୋତି ଖତ୍ତିଯାଦୀସୁ ଯୋ କୋଚି। କୋପନେଯ୍ୟେତି କୁଜ୍ଝିତବ୍ବଯୁତ୍ତକେ ପୁଗ୍ଗଲେ ଖନ୍ତୀୱାଦୀତାପସୋ ୱିଯ କୋପଂ ନ କରୋତି। କଦାଚୀତି ଯୋ କିସ୍ମିଞ୍ଚି କାଲେ ନ କୁଜ୍ଝତେୱ। କୁଦ୍ଧୋପୀତି ସଚେ ପନ ସୋ ସପ୍ପୁରିସୋ କୁଜ୍ଝତି, ଅଥ କୁଦ୍ଧୋପି ତଂ କୋପଂ ନାୱିକରୋତି ଚୂଳଅବୋଧିତାପସୋ ୱିଯ। ତଂ ୱେ ନରନ୍ତି ମହାରାଜାନୋ ତଂ ୱେ ପୁରିସଂ ସମିତପାପତାଯ ଲୋକେ ପଣ୍ଡିତା ‘‘ସମଣ’’ନ୍ତି କଥେନ୍ତି। ଇମେ ପନ ଗୁଣା ମଯି ସନ୍ତି, ତସ୍ମା ମମେୱ ସୀଲଂ ମହନ୍ତନ୍ତି।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ସୁପଣ୍ଣରାଜା ‘‘ଅଯଂ ନାଗୋ ମମ ଅଗ୍ଗଭକ୍ଖୋ, ଯସ୍ମା ପନାହଂ ଏୱରୂପଂ ଅଗ୍ଗଭକ୍ଖଂ ଦିସ୍ୱାପି ଖୁଦଂ ଅଧିୱାସେତ୍ୱା ଆହାରହେତୁ ପାପଂ ନ କରୋମି, ତସ୍ମା ମମେୱ ସୀଲଂ ମହନ୍ତ’’ନ୍ତି ୱତ୍ୱା ଇମଂ ଗାଥମାହ –

‘‘ଊନୂଦରୋ ଯୋ ସହତେ ଜିଘଚ୍ଛଂ, ଦନ୍ତୋ ତପସ୍ସୀ ମିତପାନଭୋଜନୋ;

ଆହାରହେତୁ ନ କରୋତି ପାପଂ, ତଂ ୱେ ନରଂ ସମଣମାହୁ ଲୋକେ’’ତି। (ଜା। ୧।୧୦।୨୫);

ତତ୍ଥ ଦନ୍ତୋତି ଇନ୍ଦ୍ରିଯଦମନେନ ସମନ୍ନାଗତୋ। ତପସ୍ସୀତି ତପନିସ୍ସିତକୋ। ଆହାରହେତୂତି ଅତିଜିଘଚ୍ଛପିଳିତୋପି ଯୋ ପାପଂ ଲାମକକମ୍ମଂ ନ କରୋତି ଧମ୍ମସେନାପତିସାରିପୁତ୍ତତ୍ଥେରୋ ୱିଯ। ଅହଂ ପନଜ୍ଜ ଆହାରହେତୁ ପାପଂ ନ କରୋମି, ତସ୍ମା ମମେୱ ସୀଲଂ ମହନ୍ତନ୍ତି।

ତତୋ ସକ୍କୋ ଦେୱରାଜା ‘‘ଅହଂ ନାନପ୍ପକାରଂ ସୁଖପଦଟ୍ଠାନଂ ଦେୱଲୋକସମ୍ପତ୍ତିଂ ପହାଯ ସୀଲରକ୍ଖଣତ୍ଥାଯ ମନୁସ୍ସଲୋକଂ ଆଗତୋ, ତସ୍ମା ମମେୱ ସୀଲଂ ମହନ୍ତ’’ନ୍ତି ୱତ୍ୱା ଇମଂ ଗାଥମାହ –

‘‘ଖିଡ୍ଡଂ ରତିଂ ୱିପ୍ପଜହିତ୍ୱାନ ସବ୍ବଂ, ନ ଚାଲିକଂ ଭାସତି କିଞ୍ଚି ଲୋକେ;

ୱିଭୂସଟ୍ଠାନା ୱିରତୋ ମେଥୁନସ୍ମା, ତଂ ୱେ ନରଂ ସମଣମାହୁ ଲୋକେ’’ତି। (ଜା। ୧।୧୦।୨୬);

ତତ୍ଥ ଖିଡ୍ଡନ୍ତି କାଯିକୱାଚସିକଖିଡ୍ଡଂ। ରତିନ୍ତି ଦିବ୍ବକାମଗୁଣରତିଂ। କିଞ୍ଚୀତି ଅପ୍ପମତ୍ତକମ୍ପି। ୱିଭୂସଟ୍ଠାନାତି ମଂସୱିଭୂସା ଛୱିୱିଭୂସାତି ଦ୍ୱେ ୱିଭୂସା। ତତ୍ଥ ଅଜ୍ଝୋହରଣୀଯାହାରୋ ମଂସୱିଭୂସା ନାମ, ମାଲାଗନ୍ଧାଦୀନି ଛୱିୱିଭୂସା ନାମ, ଯେନ ଅକୁସଲଚିତ୍ତେନ ଧାରୀଯତି, ତଂ ତସ୍ସ ଠାନଂ, ତତୋ ୱିରତୋ ମେଥୁନସେୱନତୋ ଚ ଯୋ ପଟିୱିରତୋ। ତଂ ୱେ ନରଂ ସମଣମାହୁ ଲୋକେତି ଅହଂ ଅଜ୍ଜ ଦେୱଚ୍ଛରାଯୋ ପହାଯ ଇଧାଗନ୍ତ୍ୱା ସମଣଧମ୍ମଂ କରୋମି, ତସ୍ମା ମମେୱ ସୀଲଂ ମହନ୍ତନ୍ତି। ଏୱଂ ସକ୍କୋପି ଅତ୍ତନୋ ସୀଲମେୱ ୱଣ୍ଣେତି।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ଧନଞ୍ଚଯରାଜା ‘‘ଅହଂ ଅଜ୍ଜ ମହନ୍ତଂ ପରିଗ୍ଗହଂ ସୋଳସସହସ୍ସନାଟକିତ୍ଥିପରିପୁଣ୍ଣଂ ଅନ୍ତେପୁରଂ ଚଜିତ୍ୱା ଉଯ୍ୟାନେ ସମଣଧମ୍ମଂ କରୋମି, ତସ୍ମା ମମେୱ ସୀଲଂ ମହନ୍ତ’’ନ୍ତି ୱତ୍ୱା ଇମଂ ଗାଥମାହ –

‘‘ପରିଗ୍ଗହଂ ଲୋଭଧମ୍ମଞ୍ଚ ସବ୍ବଂ, ଯୋ ୱେ ପରିଞ୍ଞାଯ ପରିଚ୍ଚଜେତି;

ଦନ୍ତଂ ଠିତତ୍ତଂ ଅମମଂ ନିରାସଂ, ତଂ ୱେ ନରଂ ସମଣମାହୁ ଲୋକେ’’ତି। (ଜା। ୧।୧୦।୨୭);

ତତ୍ଥ ପରିଗ୍ଗହନ୍ତି ନାନପ୍ପକାରଂ ୱତ୍ଥୁକାମଂ। ଲୋଭଧମ୍ମନ୍ତି ତସ୍ମିଂ ଉପ୍ପଜ୍ଜନତଣ୍ହଂ। ପରିଞ୍ଞାଯାତି ଞାତପରିଞ୍ଞା, ତୀରଣପରିଞ୍ଞା, ପହାନପରିଞ୍ଞାତି ଇମାହି ତୀହି ପରିଞ୍ଞାହି ପରିଜାନିତ୍ୱା। ତତ୍ଥ ଖନ୍ଧାଦୀନଂ ଦୁକ୍ଖାଦିସଭାୱଜାନନଂ ଞାତପରିଞ୍ଞା, ତେସୁ ଅଗୁଣଂ ଉପଧାରେତ୍ୱା ତୀରଣଂ

ତୀରଣପରିଞ୍ଞା, ତେସୁ ଦୋସଂ ଦିସ୍ୱା ଛନ୍ଦରାଗସ୍ସାପକଡ୍ଢନଂ ପହାନପରିଞ୍ଞା। ଯୋ ଇମାହି ତୀହି ପରିଞ୍ଞାହି ଜାନିତ୍ୱା ୱତ୍ଥୁକାମକିଲେସକାମେ ପରିଚ୍ଚଜତି, ଛଡ୍ଡେତ୍ୱା ଗଚ୍ଛତି। ଦନ୍ତନ୍ତି ନିବ୍ବିସେୱନଂ। ଠିତଉନ୍ତି ମିଚ୍ଛାୱିତକ୍କାଭାୱେନ ଠିତସଭାୱଂ। ଅମମନ୍ତି ଅହନ୍ତି ମମାୟନତଣ୍ହାରହିତଂ। ନିରାସନ୍ତି ପୁତ୍ତଦାରାଦୀସୁ ନିଚ୍ଛନ୍ଦରାଗଂ। ତଂ ୱେ ନରନ୍ତି ତଂ ଏୱରୂପଂ ପୁଗ୍ଗଲଂ ‘‘ସମଣ’’ନ୍ତି ୱଦନ୍ତି।

ଇତି ତେ ସବ୍ବେପି ଅତ୍ତନୋ ଅତ୍ତନୋ ସୀଲମେୱ ମହନ୍ତନ୍ତି ୱଣ୍ଣେତ୍ୱା ସକ୍କାଦୟୋ ଧନଞ୍ଚୟଂ ପୁଚ୍ଛିଂସୁ ‘‘ଅତ୍ଥି ପନ, ମହାରାଜ, କୋଚି ତୁମ୍ହାକଂ ସନ୍ତିକେ ପଣ୍ଡିତୋ, ଯୋ ନୋ ଇମଂ କଙ୍ଖଂ ୱିନୋଦେୟ୍ୟା’’ତି । ‘‘ଆମ, ମହାରାଜାନୋ ମମ ଅତ୍ଥଧମ୍ମାନୁସାସକୋ ମହାପଞ୍ଞୋ ଅସମଧୁରୋ ୱିଧୁରପଣ୍ଡିତୋ ନାମ ଅତ୍ଥି, ସୋ ନୋ ଇମଂ କଙ୍ଖଂ ୱିନୋଦେସ୍ସତି, ତସ୍ସ ସନ୍ତିକଂ ଗଚ୍ଛାମା’’ତି। ଅଥ ତେ ସବ୍ବେ ‘‘ସାଧୂ’’ତି ସମ୍ପଟିଚ୍ଛିଂସୁ। ଅଥ ସବ୍ବେପି ଉୟ୍ୟାନା ନିକ୍ଖମିତ୍ୱା ଧମ୍ମସଭଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ପଲ୍ଲଙ୍କଂ ଅଲଙ୍କାରାପେତ୍ୱା ବୋଧିସତ୍ତଂ ପଲ୍ଲଙ୍କୱରମଜ୍ଝେ ନିସୀଦାପେତ୍ୱା ପଟିସନ୍ଥାରଂ କତ୍ୱା ଏକମନ୍ତଂ ନିସିନ୍ନା ‘‘ପଣ୍ଡିତ, ଅମ୍ହାକଂ କଙ୍ଖା ଉପ୍ପନ୍ନା, ତଂ ନୋ ୱିନୋଦେହୀ’’ତି ୱତ୍ୱା ଇମଂ ଗାଥମାହଂସୁ –

‘‘ପୁଚ୍ଛାମ କତ୍ତାରମନୋମପଞ୍ଞଂ, କଥାସୁ ନୋ ୱିଗ୍ଗହୋ ଅତ୍ଥି ଜାତୋ;

ଛିନ୍ଦଜ୍ଜ କଙ୍ଖଂ ୱିଚିକିଚ୍ଛିତାନି, ତଦଜ୍ଜ କଙ୍ଖଂ ୱିତରେମୁ ସବ୍ବେ’’ତି। (ଜା। ୧।୧୦।୨୮);

ତତ୍ଥ କତ୍ତାରନ୍ତି କତ୍ତବ୍ବଯୁତ୍ତକକାରକଂ। ୱିଗ୍ଗହୋ ଅତ୍ଥି ଜାତୋତି ଏକୋ ସୀଲୱିଗ୍ଗହୋ ସୀଲୱିୱାଦୋ ଉପ୍ପନ୍ନୋ ଅତ୍ଥି। ଛିନ୍ଦଜ୍ଜାତି ଅମ୍ହାକଂ ତଂ କଙ୍ଖଂ ତାନି ଚ ୱିଚିକିଚ୍ଛିତାନି ୱଜିରେନ ସିନେରୁଂ ପହରନ୍ତୋ ୱିୟ ଅଜ୍ଜ ଛିନ୍ଦ। ୱିତରେମୂତି ୱିତରେୟ୍ୟାମ।

ପଣ୍ଡିତୋ ତେସଂ କଥଂ ସୁତ୍ୱା ‘‘ମହାରାଜାନୋ ତୁମ୍ହାକଂ ସୀଲଂ ନିସ୍ସାୟ ଉପ୍ପନ୍ନଂ ୱିୱାଦକଥଂ ସୁକଥିତଦୁକ୍କଥିତଂ ଜାନିସ୍ସାମୀ’’ତି ୱତ୍ୱା ଇମଂ ଗାଥମାହ –

‘‘ଯେ ପଣ୍ଡିତା ଅତ୍ଥଦସା ଭୱନ୍ତି, ଭାସନ୍ତି ତେ ଯୋନିସୋ ତତ୍ଥ କାଲେ;

କଥଂ ନୁ କଥାନଂ ଅଭାସିତାନଂ, ଅତ୍ଥଂ ନୟେୟ୍ୟୁଂ କୁସଲା ଜନିନ୍ଦା’’ତି। (ଜା। ୧।୧୦।୨୯);

ତତ୍ଥ ଅତ୍ଥଦସାତି ଅତ୍ଥଦସ୍ସନସମତ୍ଥା। ତତ୍ଥ କାଲେତି ତସ୍ମିଂ ୱିଗ୍ଗହେ ଆରୋଚିତେ ଯୁତ୍ତପ୍ପୟୁତ୍ତକାଲେ ତେ ପଣ୍ଡିତା ତମତ୍ଥଂ ଆଚିକ୍ଖନ୍ତା ଯୋନିସୋ ଭାସନ୍ତି। ଅତ୍ଥଂ ନୟେୟ୍ୟୁଂ କୁସଲାତି କୁସଲା ଛେକାପି ସମାନା ଅଭାସିତାନଂ କଥାନଂ କଥଂ ନୁ ଅତ୍ଥଂ ଞାଣେନ ନୟେୟ୍ୟୁଂ ଉପପରିକ୍ଖେୟ୍ୟୁଂ। ଜନିନ୍ଦାତି ରାଜାନୋ ଆଲପତି। ତସ୍ମା ଇଦଂ ତାୱ ମେ ୱଦେଥ।

‘‘କଥଂ ହୱେ ଭାସତି ନାଗରାଜା, ଗରୁଳୋ ପନ ୱେନତେୟ୍ୟୋ କିମାହ;

ଗନ୍ଧବ୍ବରାଜା ପନ କିଂ ୱଦେତି, କଥଂ ପନ କୁରୂନଂ ରାଜସେଟ୍ଠୋ’’ତି। (ଜା। ୧।୧୦।୩୦);

ତତ୍ଥ ଗନ୍ଧବ୍ବରାଜାତି ସକ୍କଂ ସନ୍ଧାୟାହ।

ଅଥସ୍ସ ତେ ଇମଂ ଗାଥମାହଂସୁ –

‘‘ଖନ୍ତିଂ ହୱେ ଭାସତି ନାଗରାଜା, ଅପ୍ପାହାରଂ ଗରୁଳୋ ୱେନତେୟ୍ୟୋ;

ଗନ୍ଧବ୍ବରାଜା ରତିୱିପ୍ପହାନଂ, ଅକିଞ୍ଚନଂ କୁରୂନଂ ରାଜସେଟ୍ଠୋ’’ତି। (ଜା। ୧।୧୦।୩୧);

ତସ୍ସତ୍ଥୋ – ପଣ୍ଡିତ, ନାଗରାଜା ତାୱ କୋପନେୟ୍ୟେପି ପୁଗ୍ଗଲେ ଅକୁପ୍ପନସଙ୍ଖାତଂ ଅଧିୱାସନଖନ୍ତିଂ ୱଣ୍ଣେତି, ଗରୁଳୋ ଅପ୍ପାହାରତାସଙ୍ଖାତଂ ଆହାରହେତୁ ପାପସ୍ସ ଅକରଣଂ, ସକ୍କୋ ପଞ୍ଚକାମଗୁଣରତୀନଂ ୱିପ୍ପହାନଂ, କୁରୁରାଜା ନିପ୍ପଲିବୋଧଭାୱଂ ୱଣ୍ଣେତୀତି।

ଅଥ ତେସଂ କଥଂ ସୁତ୍ୱା ମହାସତ୍ତୋ ଇମଂ ଗାଥମାହ –

''ସଚ୍ଚାନି ଏତାନି ସୁଭାସିତାନି, ନ ହେତ୍ଥ ଦୁବ୍ଭାସିତମତ୍ଥି କିଞ୍ଚି;

ଯସ୍ମିଞ୍ଚ ଏତାନି ପତିଟ୍ଠିତାନି, ଅରାଓ ନାଭ୍ୟା ସୁସମୋହିତାନି;

ଚତୁବ୍ଭି ଧମ୍ମେହି ସମଙ୍ଗିଭୂତଂ, ତଂ ୱେ ନରଂ ସମଣମାହୁ ଲୋକେ''ତି। (ଜା। ୧।୧୦।୩୨);

ତତ୍ଥ ଏତାନୀତି ଏତାନି ଚତ୍ତାରିପି ଗୁଣଜାତାନି ଯସ୍ମିଂ ପୁଗ୍ଗଲେ ସକଟନାଭିଯଂ ସୁଟ୍ଠୁ ସମୋହିତାନି ଅରା ୱିଯ ପତିଟ୍ଠିତାନି, ଚତୂହିପେତେହି ଧମ୍ମେହି ସମନ୍ନାଗତଂ ପୁଗ୍ଗଲଂ ପଣ୍ଡିତା ''ସମଣ''ନ୍ତି ଆହୁ ଲୋକେତି।

ଏୱଂ ମହାସତ୍ତୋ ଚତୁନ୍ନମ୍ପି ସୀଲଂ ଏକସମମେୱ ଅକାସି। ତଂ ସୁତ୍ୱା ଚତ୍ତାରୋପି ରାଜାନୋ ତସ୍ସ ତୁଟ୍ଠା ଥୁତିଂ କରୋନ୍ତା ଇମଂ ଗାଥମାହଂସୁ –

''ତୁୱଞ୍ଚ୍ ସେଟ୍ଠୋ ତ୍ୱମନୁତ୍ତରୋସି, ତ୍ୱଂ ଧମ୍ମଗୂ ଧମ୍ମୱିଦୂ ସୁମେଧୋ;

ପଞ୍ଞାଯ ପଞ୍ହଂ ସମଧିଗ୍ଗହେତ୍ୱା, ଅଚ୍ଛେଚ୍ଛି ଧୀରୋ ୱିଚିକିଚ୍ଛିତାନି;

ଅଚ୍ଛେଚ୍ଛି କଙ୍ଖଂ ୱିଚିକିଚ୍ଛିତାନି, ଚୁନ୍ଦୋ ଯଥା ନାଗଦନ୍ତଂ ଖରେନା''ତି। (ଜା। ୧।୧୦।୩୩)।

ତତ୍ଥ ତ୍ୱମନୁତ୍ତରୋସୀତି ତ୍ୱଂ ଅନୁତ୍ତରୋ ଅସି, ନତ୍ଥି ତଯା ଉତ୍ତରିତରୋ ନାମ। ଧମ୍ମଗୂତି ଧମ୍ମସ୍ସ ଗୋପକୋ ଚେୱ ଧମ୍ମଞ୍ଞୂ ଚ। ଧମ୍ମୱିଦୂତି ପାକଟଧମ୍ମୋ। ସୁମେଧୋତି ସୁନ୍ଦରପଞ୍ଞୋ ପଞ୍ଞାଯାତି ଅତ୍ତନୋ ପଞ୍ଞାଯ ଅମ୍ହାକଂ ପଞ୍ହଂ ସୁଟ୍ଠୁ ଅଧିଗଣ୍ହିତ୍ୱା ''ଇଦମେତ୍ଥ କାରଣ''ନ୍ତି ଯଥାଭୂତଂ ଞତ୍ୱା। ଅଚ୍ଛେଚ୍ଛୀତି ତ୍ୱଂ ଧୀରୋ ଅମ୍ହାକଂ ୱିଚିକିଚ୍ଛିତାନି ଛିନ୍ଦି, ଏୱଂ ଛିନ୍ଦନ୍ତୋ ଚ ''ଛିନ୍ଦଥ କଙ୍ଖଂ ୱିଚିକିଚ୍ଛିତାନୀ''ତି ଇଦଂ ଅମ୍ହାକଂ ଆଯାଚନଂ ସମ୍ପାଦେନ୍ତୋ ଅଚ୍ଛେଚ୍ଛି କଙ୍ଖଂ ୱିଚିକିଚ୍ଛିତାନି । ଚୁନ୍ଦୋ ଯଥା ନାଗଦନ୍ତଂ ଖରେନାତି ଯଥା ଦନ୍ତକାରୋ କକଚେନ ହତ୍ଥିଦନ୍ତଂ ଛିନ୍ଦେଯ୍ୟ, ଏୱଂ ଛିନ୍ଦୀତି ଅତ୍ଥୋ।

ଏୱଂ ତେ ଚତ୍ତାରୋପି ରାଜାନୋ ତସ୍ସ ପଞ୍ହବ୍ୟାକରଣେନ ତୁଟ୍ଠମାନସା ଅହେସୁଂ। ଅଥ ନଂ ସକ୍କୋ ଦିବ୍ବଦୁକୂଲେନ ପୂଜେସି, ଗରୁଳୋ ସୁୱଣ୍ଣମାଲାଯ, ୱରୁଣୋ ନାଗରାଜା ମଣିନା, ଧନଞ୍ଜଯରାଜା ଗୱସହସ୍ସାଦୀହି ପୂଜେସି। ତେନେୱାହ –

''ନୀଲୁପ୍ପଲାଭଂ ୱିମଲଂ ଅନଗ୍ଘଂ, ୱତ୍ଥଂ ଇଦଂ ଧୂମସମାନୱଣ୍ଣଂ;

ପଞ୍ହସ୍ସ ୱେଯ୍ୟାକରଣେନ ତୁଟ୍ଠୋ, ଦଦାମି ତେ ଧମ୍ମପୂଜାଯ ଧୀର।

''ସୁୱଣ୍ଣମାଲଂ ସତପତ୍ତଫୁଲ୍ଲିତଂ, ସକେସରଂ ରତ୍ନସହସ୍ସମଣ୍ଡିତଂ;

ପଞ୍ହସ୍ସ ୱେଯ୍ୟାକରଣେନ ତୁଟ୍ଠୋ, ଦଦାମି ତେ ଧମ୍ମପୂଜାଯ ଧୀର।

''ମଣିଂ ଅନଗ୍ଘଂ ରୁଚିରଂ ପଭସ୍ସରଂ, କଣ୍ଠାୱସତ୍ତଂ ମଣିଭୂସିତଂ ମେ;

ପଞ୍ହସ୍ସ ୱେଯ୍ୟାକରଣେନ ତୁଟ୍ଠୋ, ଦଦାମି ତେ ଧମ୍ମପୂଜାଯ ଧୀର।

''ଗୱଂ ସହସ୍ସଂ ଉସଭଞ୍ଚ ନାଗଂ, ଆଜଞ୍ଞଯୁତ୍ତେ ଚ ରଥେ ଦସ ଇମେ;

ପଞ୍ହସ୍ସ ୱେଯ୍ୟାକରଣେନ ତୁଟ୍ଠୋ, ଦଦାମି ତେ ଗାମୱରାନି ସୋଳସା''ତି। (ଜା। ୧।୧୦।୩୪-୩୭);

ଏୱଂ ସକ୍କାଦଯୋ ମହାସତ୍ତଂ ପୂଜେତ୍ୱା ସକଟ୍ଠାନମେୱ ଅଗମିଂସୁ।

ଚତୁପୋସଥକଣ୍ଡଂ ନିଟ୍ଠିତଂ।

ଦୋହଳଅକଣ୍ଡଂ

ତେସୁ ନାଗରାଜସ୍ସ ଭରିୟା ୱିମଲାଦେୱୀ ନାମ। ସା ତସ୍ସ ଗୀୱାୟ ପିଳନ୍ଧନମଣିଂ ଅପସ୍ସନ୍ତୀ ପୁଚ୍ଛି ''ଦେୱ, କହଂ ପନ ତେ ମଣୀ''ତି? ''ଭଦ୍ଦେ, ଚନ୍ଦବ୍ରାହ୍ମଣପୁତ୍ତସ୍ସ ୱିଧୁରପଣ୍ଡିତସ୍ସ ଧମ୍ମକଥଂ ସୁତ୍ୱା ପସନ୍ନଚିତ୍ତୋ ଅହଂ ତେନ ମଣିନା ତଂ ପୂଜେସିଂ। ନ କେୱଲଞ୍ଚ ଅହମେୱ, ସକ୍କୋପି ତଂ ଦିବ୍ବଦୁକୂଲେନ ପୂଜେସି, ସୁପଣ୍ଣରାଜା ସୁୱଣ୍ଣମାଲାୟ, ଧନଞ୍ଚୟରାଜା ଗୱସ୍ସସହସ୍ସାଦୀହି ପୂଜେସୀ''ତି। ''ଧମ୍ମକଥିକୋ ସୋ, ଦେୱା''ତି। ''ଭଦ୍ଦେ, କିଂ ୱଦେସି, ଜମ୍ବୁଦୀପତଲେ ବୁଦ୍ଧୁପ୍ପାଦୋ ୱିୟ ପୱତ୍ତତି, ସକଲଜମ୍ବୁଦୀପେ ଏକସତରାଜାନୋ ତସ୍ସ ମଧୁରଧମ୍ମକଥାୟ ବଦ୍ଧିତ୍ୱା ହତ୍ଥିକନ୍ତୱୀଣାସରେନ ପଲୁଦ୍ଧମତ୍ତୱାରଣା ୱିୟ ଅତ୍ତନୋ ଅତ୍ତନୋ ରଜ୍ଜାନି ଗନ୍ତୁଂ ନ ଇଚ୍ଛନ୍ତି, ଏୱରୂପୋ ସୋ ମଧୁରଧମ୍ମକଥିକୋ''ତି ତସ୍ସ ଗୁଣଂ ୱଣ୍ଣେସି। ସା ୱିଧୁରପଣ୍ଡିତସ୍ସ ଗୁଣକଥଂ ସୁତ୍ୱା ତସ୍ସ ଧମ୍ମକଥଂ ସୋତୁକାମା ହୁତ୍ୱା ଚିନ୍ତେସି ''ସଚାହଂ ୱକ୍ଖାମି 'ଦେୱ, ତସ୍ସ ଧମ୍ମକଥଂ ସୋତୁକାମା, ଇଧ ନଂ ଆନେହୀ'ତି, ନ ମେତଂ ଆନେସ୍ସତି। ଯଂନୂନାହଂ 'ତସ୍ସ ମେ ହଦଯେ ଦୋହଳଓ ଉପ୍ପନ୍ନୋ'ତି ଗିଲାନାଲଯଂ କରେୟ୍ୟ''ନ୍ତି। ସା ତଥା କତ୍ୱା ସିରଗବ୍ଭଂ ପୱିସିତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ପରିଚାରିକାନଂ ସଞ୍ଞଂ ଦତ୍ୱା ସିରିସୟନେ ନିପଜ୍ଜି। ନାଗରାଜା ଉପଟ୍ଠାନୱେଲାୟ ତଂ ଅପସ୍ସନ୍ତୋ ''କହଂ ୱିମଲା''ତି ପରିଚାରିକାୟୋ ପୁଚ୍ଛିତ୍ୱା ''ଗିଲାନା, ଦେୱା''ତି ୱୁତ୍ତେ ଉଟ୍ଠାଯାସନା ତସ୍ସା ସନ୍ତିକଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ସୟନପସ୍ସେ ନିସୀଦିତ୍ୱା ସରୀରଂ ପରିମଜ୍ଜନ୍ତୋ ପଠମଂ ଗାଥମାହ –

୧୩୪୬।

''ପଣ୍ଡୁ କିସିୟାସି ଦୁବ୍ବଲା, ୱଣ୍ଣରୂପଂ ନ ତୱେଦିସଂ ପୁରେ;

ୱିମଲେ ଅକ୍ଖାହି ପୁଚ୍ଛିତା, କୀଦିସୀ ତୁୟ୍ହଂ ସରୀରୱେଦନା''ତି।

ତତ୍ଥ ପଣ୍ଡୂତି ପଣ୍ଡୁପଲାସୱଣ୍ଣା। କିସିୟାତି କିସା। ଦୁବ୍ବଲାତି ଅପ୍ପଥାମା। ୱଣ୍ଣରୂପଂ ନ ତୱେଦିସଂ ପୁରେତି ତୱ ୱଣ୍ଣସଙ୍ଖାତଂ ରୂପଂ ପୁରେ ଏଦିସଂ ନ ହୋତି, ନିଦ୍ଦୋସଂ ଅନୱଜ୍ଜଂ, ତଂ ଇଦାନି ପରିୱତ୍ତିତ୍ୱା ଅମନୁଞ୍ଞସଭାୱଂ ଜାତଂ। ୱିମଲେତି ତଂ ଆଲପତି।

ଅଥସ୍ସ ସା ଆଚିକ୍ଖନ୍ତୀ ଦୁତିୟଂ ଗାଥମାହ –

୧୩୪୭।

''ଧମ୍ମୋ ମନୁଜେସୁ ମାତୀନଂ, ଦୋହଳଓ ନାମ ଜନିନ୍ଦ ୱୁଚ୍ଚତି;

ଧମ୍ମାହଟଂ ନାଗକୁଞ୍ଜର, ୱିଧୁରସ୍ସ ହଦୟାଭିପତ୍ଥୟେ''ତି।

ତତ୍ଥ ଧମ୍ମୋତି ସଭାୱୋ। ମାତୀନନ୍ତି ଇତ୍ଥୀନଂ। ଜନିନ୍ଦାତି ନାଗଜନସ୍ସ ଇନ୍ଦ। ଧମ୍ମାହଟଂ ନାଗକୁଞ୍ଜର, ୱିଧୁରସ୍ସ ହଦୟାଭିପତ୍ଥୟେତି ନାଗସେଟ୍ଠ, ଅହଂ ଧମ୍ମେନ ସମେନ ଅସାହସିକକମ୍ମେନ ଆହଟଂ ୱିଧୁରସ୍ସ ହଦୟଂ ଅଭିପତ୍ଥୟାମି, ତଂ ମେ ଲଭମାନାୟ ଜୀୱିତଂ ଅତ୍ଥି, ଅଲଭମାନାୟ ଇଧେୱ ମରଣନ୍ତି ତସ୍ସ ପଞ୍ଞଂ ସନ୍ଧାୟେୱମାହ –

ତଂ ସୁତ୍ୱା ନାଗରାଜା ତତିୟଂ ଗାଥମାହ –

୧୩୪୮।

''ଚନ୍ଦଂ ଖୋ ତ୍ୱଂ ଦୋହଳଆୟସି, ସୂରିୟଂ ୱା ଅଥ ୱାପି ମାଲୁତଂ;

ଦୁଲ୍ଲଭଞ୍ହି ୱିଧୁରସ୍ସ ଦସ୍ସନଂ, କୋ ୱିଧୁରମିଧ ମାନୟିସ୍ସତୀ''ତି।

ତତ୍ଥ ଦୁଲ୍ଲଭଞ୍ହି ୱିଧୁରସ୍ସ ଦସ୍ସନନ୍ତି ଅସମଧୁରସ୍ସ ୱିଧୁରସ୍ସ ଦସ୍ସନମେୱ ଦୁଲ୍ଲଭଂ। ତସ୍ସ ହି ସକଲଜମ୍ବୁଦୀପେ ରାଜାନୋ ଧମ୍ମିକଂ ରକ୍ଖାୱରଣଗୁତ୍ତିଂ ପଚ୍ଚୁପଟ୍ଠପେତ୍ୱା ୱିଚରନ୍ତି, ପସ୍ସିତୁମ୍ପି ନଂ କୋଚି ନ ଲଭତି, ତଂ କୋ ଇଧ ଆନୟିସ୍ସତୀତି ୱଦତି।

ସା ତସ୍ସ ୱଚନଂ ସୁତ୍ୱା ‘‘ଅଲଭମାନାଯ ମେ ଇଧେୱ ମରଣ’’ନ୍ତି ପରିୱତ୍ତିତ୍ୱା ପିଟ୍ଠିଂ ଦତ୍ୱା ସାଢଅନ୍ତକଣ୍ଣେନ ମୁଖଂ ପିଦହିତ୍ୱା ନିପଜ୍ଜି। ନାଗରାଜା ଅନତ୍ତମନୋ ସିରିଗବ୍ଭଂ ପୱିସିତ୍ୱା ସଯନପିଟ୍ଠେ ନିସିନ୍ନୋ ‘‘ୱିମଲା ୱିଧୁରପଣ୍ଡିତସ୍ସ ହଦଯମଂସଂ ଆହରାପେତୀ’’ତି ସଞ୍ଞୀ ହୁତ୍ୱା ‘‘ପଣ୍ଡିତସ୍ସ ହଦଯଂ ଅଲଭନ୍ତିଯା ୱିମଲାଯ ଜୀୱିତଂ ନତ୍ଥି, କଥଂ ନୁ ଖୋ ତସ୍ସ ହଦଯମଂସଂ ଲଭିସ୍ସାମୀ’’ତି ଚିନ୍ତେସି। ଅଥସ୍ସ ଧୀତା ଇରନ୍ଧତୀ ନାମ ନାଗକଞ୍ଞା ସବ୍ବାଲଙ୍କାରପଟିମଣ୍ଡିତା ମହନ୍ତେନ ସିରିୱିଲାସେନ ପିତୁ ଉପଟ୍ଠାନଂ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ପିତରଂ ୱନ୍ଦିତ୍ୱା ଏକମନ୍ତଂ ଠିତା, ସା ତସ୍ସ ଇନ୍ଦ୍ରିଯୱିକାରଂ ଦିସ୍ୱା ‘‘ତାତ, ଅତିୱିଯ ଦୋମନସ୍ସପ୍ପତ୍ତୋସି, କିଂ ନୁ ଖୋ କାରଣ’’ନ୍ତି ପୁଚ୍ଛନ୍ତୀ ଇମଂ ଗାଥମାହ –

୧୩୪୯।

‘‘କିଂ ନୁ ତାତ ତୁୱଂ ପଜ୍ଝାଯସି, ପଦୁମଂ ହତ୍ଥଗତଂୱ ତେ ମୁଖଂ;

କିଂ ନୁ ଦୁମ୍ମନରୂପୋସି ଇସ୍ସର, ମା ତ୍ୱଂ ସୋଚି ଅମିତ୍ତତାପନା’’ତି।

ତତ୍ଥ ପଜ୍ଝାଯସୀତି ପୁନପ୍ପୁନଂ ଚିନ୍ତେସି। ହତ୍ଥଗତନ୍ତି ହତ୍ଥେନ ପରିମଦ୍ଦିତଂ ପଦୁମଂ ୱିଯ ତେ ମୁଖଂ ଜାତଂ। ଇସ୍ସରାତି ପଞ୍ଚଯୋଜନସତିକସ୍ସ ମନ୍ଦିରନାଗଭୱନସ୍ସ, ସାମୀତି।

ଧୀତୁ ୱଚନଂ ସୁତ୍ୱା ନାଗରାଜା ତମତ୍ଥଂ ଆରୋଚେନ୍ତୋ ଆହ –

୧୩୫୦।

‘‘ମାତା ହି ତୱ ଇରନ୍ଧତି, ୱିଧୁରସ୍ସ ହଦଯଂ ଧନିଯତି;

ଦୁଲ୍ଲଭଞ୍ହି ୱିଧୁରସ୍ସ ଦସ୍ସନଂ, କୋ ୱିଧୁରମିଧ ମାନଯିସ୍ସତୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଧନିଯତୀତି ପତ୍ଥେତି ଇଚ୍ଛତି।

ଅଥ ନଂ ନାଗରାଜା ‘‘ଅମ୍ମ, ମମ ସନ୍ତିକେ ୱିଧୁରଂ ଆନେତୁଂ ସମତ୍ଥୋ ନତ୍ଥି, ତ୍ୱଂ ମାତୁ ଜୀୱିତଂ ଦେହି, ୱିଧୁରଂ ଆନେତୁଂ ସମତ୍ଥଂ ଭତ୍ତାରଂ ପରିଯେସାହୀ’’ତି ଉଯ୍ଯୋଜେନ୍ତୋ ଉପଡ୍ଢଗାଥମାହ –

୧୩୫୧।

‘‘ତସ୍ସ ଭତ୍ତୁପରିଯେସନଂ ଚର, ଯୋ ୱିଧୁରମିଧ ମାନଯିସ୍ସତୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଚରାତି ୱିଚର।

ଇତି ସୋ କିଲେସାଭିରତଭାୱେନ ଧୀତୁ ଅନନୁଚ୍ଛୱିକଂ କଥଂ କଥେସି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

‘‘ପିତୁନୋ ଚ ସା ସୁତ୍ୱାନ ୱାକ୍ୟଂ, ରତ୍ତିଂ ନିକ୍ଖମ୍ମ ଅୱସ୍ସୁତିଂ ଚରୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଅୱସ୍ସୁତିନ୍ତି ଭିକ୍ଖୱେ, ସା ନାଗମାଣୱିକା ପିତୁ ୱଚନଂ ସୁତ୍ୱା ପିତରଂ ଅସ୍ସାସେତ୍ୱା ମାତୁ ସନ୍ତିକଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ତମ୍ପି ଅସ୍ସାସେତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ସିରିଗବ୍ଭଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ସବ୍ବାଲଙ୍କାରେହି ଅତ୍ତାନଂ ଅଲଙ୍କରିତ୍ୱା ଏକଂ କୁସୁମ୍ଭରତ୍ତୱତ୍ଥଂ ନିୱାସେତ୍ୱା ଏକଂ ଏକଂସେ କତ୍ୱା ତମେୱ ରତ୍ତିଂ ଉଦକଂ ଦ୍ୱିଧା କତ୍ୱା ନାଗଭୱନତୋ ନିକ୍ଖମ୍ମ ହିମୱନ୍ତପ୍ପଦେସେ ସମୁଦ୍ଦତୀରେ ଠିତଂ ସଟ୍ଠିଯୋଜନୁବ୍ବେଧଂ ଏକଗ୍ଘନଂ କାଳପବ୍ବତଂ ନାମ ଅଞ୍ଜନଗିରିଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଅୱସ୍ସୁତିଂ ଚରି କିଲେସଅୱସ୍ସୁତିଂ ଭତ୍ତୁପରିଯେସନଂ ଚରୀତି ଅତ୍ଥୋ।

ଚରନ୍ତୀ ଚ ଯାନି ହିମୱନ୍ତେ ୱଣ୍ଣଗନ୍ଧସମ୍ପନ୍ନାନି ପୁପ୍ଫାନି, ତାନି ଆହରିତ୍ୱା ସକଲପବ୍ବତଂ ମଣିଅଗ୍ଘିଯଂ ୱିଯ ଅଲଙ୍କରିତ୍ୱା ଉପରିତଲେ ପୁପ୍ଫସନ୍ଥାରଂ କତ୍ୱା ମନୋରମେନାକାରେନ ନଚ୍ଚିତ୍ୱା ମଧୁରଗୀତଂ ଗାଯନ୍ତୀ ସତ୍ତମଂ ଗାଥମାହ –

୧୩୫୨।

‘‘କେ ଗନ୍ଧବ୍ବେ ରକ୍ଖସେ ଚ ନାଗେ, କେ କିମ୍ପୁରିସେ ଚାପି ମାନୁସେ;

କେ ପଣ୍ଡିତେ ସବ୍ବକାମଦଦେ, ଦୀଘରତ୍ତଂ ଭତ୍ତା ମେ ଭୱିସ୍ସତୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ କେ ଗନ୍ଧବ୍ବେ ରକ୍ଖସେ ଚ ନାଗେତି କୋ ଗନ୍ଧବ୍ବୋ ୱା ରକ୍ଖସୋ ୱା ନାଗୋ ୱା। କେ ପଣ୍ଡିତେ ସବ୍ବକାମଦଦେତି କୋ ଏତେସୁ ଗନ୍ଧବ୍ବାଦୀସୁ ପଣ୍ଡିତୋ ସବ୍ବକାମଂ ଦାତୁଂ ସମତ୍ଥୋ, ସୋ ୱିଧୁରସ୍ସ ହଦୟମଂସଦୋହଳିନିୟା ମମ ମାତୁ ମନୋରଥଂ ମତ୍ଥକଂ ପାପେତ୍ୱା ମୟ୍ହଂ ଦୀଘରତ୍ତଂ ଭତ୍ତା ଭୱିସ୍ସତୀତି।

ତସ୍ମିଂ ଖଣେ ୱେସ୍ସୱଣମହାରାଜସ୍ସ ଭାଗିନେୟ୍ୟୋ ପୁଣ୍ଣକୋ ନାମ ଯକ୍ଖସେନାପତି ତିଗାୱୁତପ୍ପମାଣଂ ମନୋମୟସିନ୍ଧୱଂ ଅଭିରୁୟ୍ହ କାଳଅପବ୍ବତମତ୍ଥକେନ ଯକ୍ଖସମାଗମଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତୋ ତଂ ତାୟ ଗୀତସଦ୍ଦଂ ଅସ୍ସୋସି। ଅନନ୍ତରେ ଅତ୍ତଭାୱେ ଅନୁଭୂତପୁବ୍ବାୟ ଇତ୍ଥିୟା ଗୀତସଦ୍ଦୋ ତସ୍ସ ଛୱିଆଦୀନି ଛିନ୍ଦିତ୍ୱା ଅଟ୍ଠିମିଞ୍ଜଂ ଆହଚ୍ଚ ଅଟ୍ଠାସି। ସୋ ତାୟ ପଟିବଦ୍ଧଚିତ୍ତୋ ହୁତ୍ୱା ନିୱତ୍ତିତ୍ୱା ସିନ୍ଧୱପିଟ୍ଠେ ନିସିନ୍ନୋୱ ‘‘ଭଦ୍ଦେ, ଅହଂ ମମ ପଞ୍ଞାୟ ଧମ୍ମେନ ସମେନ ୱିଧୁରସ୍ସ ହଦୟଂ ଆନେତୁଂ ସମତ୍ଥୋମ୍ହି, ତ୍ୱଂ ମା ଚିନ୍ତୟୀ’’ତି ତଂ ଅସ୍ସାସେନ୍ତୋ ଅଟ୍ଠମଂ ଗାଥମାହ –

୧୩୫୩।

‘‘ଅସ୍ସାସ ହେସ୍ସାମି ତେ ପତି, ଭତ୍ତା ତେ ହେସ୍ସାମି ଅନିନ୍ଦଲୋଚନେ;

ପଞ୍ଞା ହି ମମଂ ତଥାୱିଧା, ଅସ୍ସାସ ହେସ୍ସସି ଭରିୟା ମମା’’ତି।

ତତ୍ଥ ଅନିନ୍ଦଲୋଚନେତି ଅନିନ୍ଦିତକ୍ଖଲୋଚନେ। ତଥାୱିଧାତି ୱିଧୁରସ୍ସ ହଦୟମଂସଂ ଆହରଣସମତ୍ଥା।

ଅଥ ନଂ ଇରନ୍ଧତୀ ‘‘ତେନ ହି ଏହି, ଗଚ୍ଛାମ ମେ ପିତୁ ସନ୍ତିକ’’ନ୍ତି ଆନେସି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୩୫୪।

‘‘ଅୱଚାସି ପୁଣ୍ଣକଂ ଇରନ୍ଧତୀ, ପୁବ୍ବପଥାନୁଗତେନ ଚେତସା;

ଏହି ଗଚ୍ଛାମ ପିତୁ ମମନ୍ତିକେ, ଏସୋୱ ତେ ଏତମତ୍ଥଂ ପୱକ୍ଖତୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ପୁବ୍ବପଥାନୁଗତେନାତି ଅନନ୍ତରେ ଅତ୍ତଭାୱେ ଭୂତପୁବ୍ବସାମିକେ ତସ୍ମିଂ ପୁବ୍ବପଥେନେୱ ଅନୁଗତେନ। ଏହି ଗଚ୍ଛାମାତି ଭିକ୍ଖୱେ, ସୋ ଯକ୍ଖସେନାପତି ଏୱଂ ୱତ୍ୱା ‘‘ଇମଂ ଅସ୍ସପିଟ୍ଠିଂ ଆରୋପେତ୍ୱା ନେସ୍ସାମୀ’’ତି ପବ୍ବତମତ୍ଥକା ଓତରିତ୍ୱା ତସ୍ସା ଗହଣତ୍ଥଂ ହତ୍ଥଂ ପସାରେସି। ସା ଅତ୍ତନୋ ହତ୍ଥଂ ଗଣ୍ହିତୁଂ ଅଦତ୍ୱା ତେନ ପସାରିତହତ୍ଥଂ ସୟଂ ଗହେତ୍ୱା ‘‘ସାମି, ନାହଂ ଅନାଥା, ମୟ୍ହଂ ପିତା ୱରୁଣୋ ନାମ ନାଗରାଜା, ମାତା ୱିମଲା ନାମ ଦେୱୀ, ଏହି ମମ ପିତୁ ସନ୍ତିକଂ ଗଚ୍ଛାମ, ଏସୋ ଏୱ ତେ ଯଥା ଅମ୍ହାକଂ ମଙ୍ଗଲକିରିୟାୟ ଭୱିତବ୍ବଂ, ଏୱଂ ଏତମତ୍ଥଂ ପୱକ୍ଖତୀ’’ତି ଅୱଚାସି।

ଏୱଂ ୱତ୍ୱା ସା ଯକ୍ଖଂ ଗହେତ୍ୱା ପିତୁ ସନ୍ତିକଂ ଅଗମାସି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୩୫୫।

‘‘ଅଲଙ୍କତା ସୁୱସନା, ମାଲିନୀ ଚନ୍ଦନୁସ୍ସଦା;

ଯକ୍ଖଂ ହତ୍ଥେ ଗହେତ୍ୱାନ, ପିତୁସନ୍ତିକୁପାଗମୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ପିତୁସନ୍ତିକୁପାଗମୀତି ଅତ୍ତନୋ ପିତୁନୋ ନାଗରଞ୍ଞୋ ସନ୍ତିକଂ ଉପାଗମି।

ପୁଣ୍ଣକୋପି ଯକ୍ଖୋ ପଟିହରିତ୍ୱା ନାଗରାଜସ୍ସ ସନ୍ତିକଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଇରନ୍ଧତିଂ ଯାଚନ୍ତୋ ଆହ –

୧୩୫୬।

‘‘ନାଗୱର ୱଚୋ ସୁଣୋହି ମେ, ପତିରୂପଂ ପଟିପଜ୍ଜ ସୁଙ୍କିଯଂ;

ପତ୍ଥେମି ଅହଂ ଇରନ୍ଧତିଂ, ତାଯ ସମଙ୍ଗିଂ କରୋହି ମଂ ତୁୱଂ।

୧୩୫୭।

‘‘ସତଂ ହତ୍ଥୀ ସତଂ ଅସ୍ସା, ସତଂ ଅସ୍ସତରୀରଥା;

ସତଂ ୱଲଭିଯୋ ପୁଣ୍ଣା, ନାନାରତ୍ନସ୍ସ କେୱଲା;

ତେ ନାଗ ପଟିପଜ୍ଜସ୍ସୁ, ଧୀତରଂ ଦେହିରନ୍ଧତି’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ସୁଙ୍କିଯନ୍ତି ଅତ୍ତନୋ କୁଲପଦେସାନୁରୂପଂ ଧିତୁ ସୁଙ୍କଂ ଧନଂ ପଟିପଜ୍ଜ ଗଣ୍ହ। ସମଙ୍ଗିଂ କରୋହୀତି ମଂ ତାଯ ସଦ୍ଧିଂ ସମଙ୍ଗିଭୂତଂ କରୋହି। ୱଲଭିଯୋତି ଭଣ୍ଡସକଟିଯୋ। ନାନାରତ୍ନସ୍ସ କେୱଲାତି ନାନାରତନସ୍ସ ସକଲପରିପୁଣ୍ଣା।

ଅଥ ନଂ ନାଗରାଜା ଆହ –

୧୩୫୮।

‘‘ଯାୱ ଆମନ୍ତଯେ ଞାତୀ, ମିତ୍ତେ ଚ ସୁହଦଜ୍ଜନେ;

ଅନାମନ୍ତ କତଂ କମ୍ମଂ, ତଂ ପଚ୍ଛା ଅନୁତପ୍ପତୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଯାୱ ଆମନ୍ତଯେ ଞାତୀତି ଭୋ ଯକ୍ଖସେନାପତି, ଅହଂ ତୁଯ୍ହଂ ଧୀତରଂ ଦେମି, ନୋ ନ ଦେମି, ଥୋକଂ ପନ ଆଗମେହି, ଯାୱ ଞାତକେପି ଜାନାପେମି। ତଂ ପଚ୍ଛା ଅନୁତପ୍ପତୀତି ଇତ୍ଥିଯୋ ହି ଗତଗତଟ୍ଠାନେ ଅଭିରମନ୍ତିପି ଅନଭିରମନ୍ତିପି, ଅନଭିରତିକାଲେ ଞାତକାଦଯୋ ଅମ୍ହେହି ସଦ୍ଧିଂ ଅନାମନ୍ତେତ୍ୱା କତଂ କମ୍ମଂ ନାମ ଏୱରୂପଂ ହୋତୀତି ଉସ୍ସୁଙ୍କଂ ନ କରୋନ୍ତି, ଏୱଂ ତଂ କମ୍ମଂ ପଚ୍ଛା ଅନୁତାପଂ ଆୱହତୀତି।

ଏୱଂ ୱତ୍ୱା ସୋ ଭରିଯାଯ ୱସନଟ୍ଠାନଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ତାଯ ସଦ୍ଧିଂ ସଲ୍ଲପି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୩୫୯।

‘‘ତତୋ ସୋ ୱରୁଣୋ ନାଗୋ, ପୱିସିତ୍ୱା ନିୱେସନଂ;

ଭରିଯଂ ଆମନ୍ତଯିତ୍ୱାନ, ଇଦଂ ୱଚନମବ୍ରୱି।

୧୩୬୦।

‘‘‘ଅଯଂ ସୋ ପୁଣ୍ଣକୋ ଯକ୍ଖୋ, ଯାଚତୀ ମଂ ଇରନ୍ଧତିଂ;

ବହୁନା ୱିତ୍ତଲାଭେନ, ତସ୍ସ ଦେମ ପିଯଂ ମମ’’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ପୱିସିତ୍ୱାତି ୱରୁଣୋ ପୁଣ୍ଣକଂ ତତ୍ଥେୱ ଠପେତ୍ୱା ସଯଂ ଉଟ୍ଠାଯ ଯତ୍ଥସ୍ସ ଭରିଯା ନିପନ୍ନା, ତଂ ନିୱେସନଂ ପୱିସିତ୍ୱା। ପିଯଂ ମମନ୍ତି ମମ ପିଯଂ

ଧୀତରଂ ତସ୍ସ ବହୁନା ୱିତ୍ତଲାଭେନ ଦେମାତି ପୁଚ୍ଛତି।

ୱିମଲା ଆହ –

୧୩୬୧।

‘‘ନ ଧନେନ ନ ୱିତ୍ତେନ, ଲବ୍ଭା ଅମ୍ହଂ ଇରନ୍ଧତୀ;

ସଚେ ଚ ଖୋ ହଦଯଂ ପଣ୍ଡିତସ୍ସ, ଧମ୍ମେନ ଲଦ୍ଧା ଇଧ ମାହରେୟ୍ୟ;

ଏତେନ ୱିତ୍ତେନ କୁମାରି ଲବ୍ଭା, ନାଞ୍ଞଂ ଧନଂ ଉତ୍ତରି ପତ୍ଥଯାମା’’ତି।

ତତ୍ଥ ଅମ୍ହଂ ଇରନ୍ଧତୀତି ଅମ୍ହାକଂ ଧୀତା ଇରନ୍ଧତୀ। ଏତେନ ୱିତ୍ତେନାତି ଏତେନ ତୁଟ୍ଠିକାରଣେନ।

ସୋ ତାଯ ସଦ୍ଧିଂ ମନ୍ତେତ୍ୱା ପୁନଦେୱ ପୁଣ୍ଣକେନ ସଦ୍ଧିଂ ମନ୍ତେସି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୩୬୨।

‘‘ତତୋ ସୋ ୱରୁଣୋ ନାଗୋ, ନିକ୍ଖମିତ୍ୱା ନିୱେସନା;

ପୁଣ୍ଣକାମନ୍ତଯିତ୍ୱାନ, ଇଦଂ ୱଚନମବ୍ରୱି।

୧୩୬୩।

‘‘‘ନ ଧନେନ ନ ୱିତ୍ତେନ, ଲବ୍ଭା ଅମ୍ହଂ ଇରନ୍ଧତୀ;

ସଚେ ତୁୱଂ ହଦଯଂ ପଣ୍ଡିତସ, ଧମ୍ମେନ ଲଦ୍ଧା ଇଧ ମାହରେସି;

ଏତେନ ୱିତ୍ତେନ କୁମାରି ଲବ୍ଭା, ନାଞ୍ଞଂ ଧନଂ ଉତ୍ତରି ପତ୍ଥଯାମା’’’ତି।

ତତ୍ଥ ପୁଣ୍ଣକାମନ୍ତଯିତ୍ୱାନାତି ପୁଣ୍ଣକଂ ଆମନ୍ତଯିତ୍ୱା।

ପୁଣ୍ଣକୋ ଆହ –

୧୩୬୪।

‘‘ଯଂ ପଣ୍ଡିତୋତ୍ୟେକେ ୱଦନ୍ତି ଲୋକେ, ତମେୱ ବାଲୋତି ପୁନାହୁ ଅଞ୍ଞେ;

ଅକ୍ଖାହି ମେ ୱିପ୍ପୱଦନ୍ତି ଏତ୍ଥ, କଂ ପଣ୍ଡିତଂ ନାଗ ତୁୱଂ ୱଦେସୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଯଂପଣ୍ଡିତୋତ୍ୟେକେତି ସୋ କିର ‘‘ହଦଯଂ ପଣ୍ଡିତସ୍ସା’’ତି ସୁତ୍ୱା ଚିନ୍ତେସି ‘‘ଯଂ ଏକେ ପଣ୍ଡିତୋତି ୱଦନ୍ତି, ତମେୱ ଅଞ୍ଞେ ବାଲୋତି କଥେନ୍ତି। କିଞ୍ଚାପି ମେ ଇରନ୍ଧତିଯା ୱିଧୁରୋତି ଅକ୍ଖାତଂ, ତଥାପି ତଥତୋ ଜାନିତୁଂ ପୁଚ୍ଛିସ୍ସାମି ନ’’ନ୍ତି। ତସ୍ମା ଏୱମାହ।

ନାଗରାଜା ଆହ –

୧୩୬୫।

‘‘କୋରବ୍ୟରାଜସ୍ସ ଧନଞ୍ଚଯସ୍ସ, ଯଦି ତେ ସୁତୋ ୱିଧୁରୋ ନାମ କତ୍ତା;

ଆନେହି ତଂ ପଣ୍ଡିତଂ ଧମ୍ମଲଦ୍ଧା, ଇରନ୍ଧତୀ ପଦଚରା ତେ ହୋତୂ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଧମ୍ମଲଦ୍ଧାତି ଧମ୍ମେନ ଲଭିତ୍ୱା। ପଦଚରାତି ପାଦପରିଚାରିକା।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ପୁଣ୍ଣକୋ ସୋମନସ୍ସପ୍ପତ୍ତୋ ସିନ୍ଧୱଂ ନଯନତ୍ଥାଯ ଉପଟ୍ଠାକଂ ଆଣାପେସି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୩୬୬।

‘‘ଇଦଞ୍ଚ ସୁତ୍ୱା ୱରୁଣସ୍ସ ୱାକ୍ୟଂ, ଉଟ୍ଠାଯ ଯକ୍ଖୋ ପରମପ୍ପତୀତୋ;

ତତ୍ଥେୱ ସନ୍ତୋ ପୁରିସଂ ଅସଂସି, ଆନେହି ଆଜଞ୍ଞମିଧେୱ ଯୁତ୍ତ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ପୁରିସଂ ଅସଂସୀତି ଅତ୍ତନୋ ଉପଟ୍ଠାକଂ ଆଣାପେସି। ଆଜଞ୍ଞନ୍ତି କାରଣାକାରଣଜାନନକସିନ୍ଧୱଂ। ଯୁତ୍ତନ୍ତି କପ୍ପିତଂ।

୧୩୬୭।

‘‘ଜାତରୂପମଯା କଣ୍ଣା, କାଚମ୍ହିଚମଯା ଖୁରା;

ଜମ୍ବୋନଦସ୍ସ ପାକସ୍ସ, ସୁୱଣ୍ଣସ୍ସ ଉରଚ୍ଛଦୋ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଜାତରୂପମଯା କଣ୍ଣାତି ତମେୱ ସିନ୍ଧୱଂ ୱଣ୍ଣେନ୍ତୋ ଆହ। ତସ୍ସ ହି ମନୋମଯସ୍ସ ସିନ୍ଧୱସ୍ସ ଜାତରୂପମଯା କଣ୍ଣା, କାଚମ୍ହିଚମଯା ଖୁରା, ତସ୍ସ ଖୁରା ରତ୍ତମଣିମଯାତି ଅତ୍ଥୋ। ଜମ୍ବୋନଦସ୍ସ ପାକସ୍ସାତି ଜମ୍ବୋନଦସ୍ସ ପକ୍କସ୍ସ ରତ୍ତସୁୱଣ୍ଣସ୍ସ ଉରଚ୍ଛଦୋ।

ସୋ ପୁରିସୋ ତାୱଦେୱ ତଂ ସିନ୍ଧୱଂ ଆନେସି। ପୁଣ୍ଣକୋ ତଂ ଅଭିରୁଯ୍ହ ଆକାସେନ ୱେସ୍ସୱଣସ୍ସ ସନ୍ତିକଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ନାଗଭୱନଂ ୱଣ୍ଣେତ୍ୱା ତଂ ପୱତ୍ତିଂ ଆରୋଚେସି। ତସ୍ସତ୍ଥସ୍ସ ପକାସନତ୍ଥଂ ଇଦଂ ୱୁତ୍ତଂ –

୧୩୬୮।

‘‘ଦେୱୱାହୱହଂ ଯାନଂ, ଅସ୍ସମାରୁଯ୍ହ ପୁଣ୍ଣକୋ;

ଅଲଙ୍କତୋ କପ୍ପିତକେସମସ୍ସୁ, ପକ୍କାମି ୱେହାଯସମନ୍ତଲିକ୍ଖେ।

୧୩୬୯।

‘‘ସୋ ପୁଣ୍ଣକୋ କାମରାଗେନ ଗିଦ୍ଧୋ, ଇରନ୍ଧତିଂ ନାଗକଞ୍ଞଂ ଜିଗୀସଂ;

ଗନ୍ତ୍ୱାନ ତଂ ଭୂତପତିଂ ଯସସ୍ସିଂ, ଇଚ୍ଚବ୍ରୱୀ ୱେସ୍ସୱଣଂ କୁୱେରଂ।

୧୩୭୦।

‘‘ଭୋଗୱତୀ ନାମ ମନ୍ଦିରେ, ୱାସା ହିରଞ୍ଞୱତୀତି ୱୁଚ୍ଚତି;

ନଗରେ ନିମ୍ମିତେ କଞ୍ଚନମଯେ, ମଣ୍ଡଲସ୍ସ ଉରଗସ୍ସ ନିଟ୍ଠିତଂ।

୧୩୭୧।

‘‘ଅଙ୍କୋଲକା ଓଟ୍ଟଗୀଓ୍ୱିଯୋ, ଲୋହିତଙ୍ଗସ୍ସ ମସାରଗଲ୍ଲିନୋ;

ପାସାଦେଝ ସିଲାମଯା, ସୋଓ୍ୱଣ୍ଣରତନେହି ଛାଦିତା।

୧୩୭୨।

‘‘ଅମ୍ବା ତିଲକା ଚ ଜମ୍ବୁଯୋ, ସତ୍ତପଣ୍ଣା ମୁଚଲିନ୍ଦକେତକା;

ପିଯଙ୍ଗୁ ଉଦ୍ଦାଲକା ସହା, ଉପରିଭଦ୍ଦକା ସିନ୍ଦୁଓ୍ୱାରକା।

୧୩୭୩।

‘‘ଚମ୍ପେଯ୍ୟକା ନାଗମଲ୍ଲିକା, ଭଗିନୀମାଲା ଅଥ ମେଝ କୋଲିଯା;

ଏତେ ଦୁମା ପରିଣାମିତା, ସୋଭଯନ୍ତି ଉରଗସ୍ସ ମନ୍ଦିରଂ।

୧୩୭୪।

‘‘ଖଜ୍ଜୁରେଝ ସିଲାମଯା, ସୋଓ୍ୱଣ୍ଣଧୁଓ୍ୱପୁପ୍ଫିତା ବହୂ;

ଯଝ ଓ୍ୱସତୋପପାତିକୋ, ନାଗରାଜା ଓ୍ୱରୁଣୋ ମହିଦ୍ଧିକୋ।

୧୩୭୫।

‘‘ତସ୍ସ କୋମାରିକା ଭରିଯା, ଓ୍ୱିମଲା କଞ୍ଚନଓ୍ୱେଲ୍ଲିଓ୍ୱିଗ୍ଗହା;

କାଲା ତରୁଣାଓ୍ୱ ଉଗ୍ଗତା, ପୁଚିମନ୍ଦଝନୀ ଚାରୁଦସ୍ସନା।

୧୩୭୬।

‘‘ଲାଖାରସରତ୍ତସୁଚ୍ଛଓ୍ୱୀ , କଣିକାରାଓ୍ୱ ନିଓ୍ୱାତପୁପ୍ଫିତା;

ତିଦିଓ୍ୱୋକଚରାଓ୍ୱ ଅଚ୍ଛରା, ଓ୍ୱିଜ୍ଜୁଓ୍ୱବ୍ଭଘନା ଓ୍ୱିନିସ୍ସଟା।

୧୩୭୭।

‘‘ସା ଦୋହଳଇନୀ ସୁଓ୍ୱିମ୍ହିତା, ଓ୍ୱିଧୁରସ୍ସ ହଦଯଂ ଧନିଯତି;

ତଂ ତେସଂ ଦେମି ଇସ୍ସର, ତେନ ତେ ଦେନ୍ତି ଇରନ୍ଧତିଂ ମମ’’ନ୍ତି।

ତଝ ଦେଓ୍ୱଓ୍ୱାହଓ୍ୱହଂ ଯାନନ୍ତି ଓ୍ୱହିତଙ୍କୋତି ଓ୍ୱାହୋ, ଦେଓ୍ୱସଙ୍ଖାତଂ ଓ୍ୱାହଂ ଓ୍ୱହତୀତି ଦେଓ୍ୱଓ୍ୱାହଓ୍ୱହଂ। ଯନ୍ତି ଏତେନାତି ଯାନଂ। କପ୍ପିତକେସମସ୍ସୂତି ମଣ୍ଡନଓ୍ୱସେନ ସୁସଂଓ୍ୱିହିତକେସମସ୍ସୁ। ଦେଓ୍ୱାନଂ ପନ କେସମସ୍ସୁକରଣକମ୍ମଂ ନାମ ନଝି, ଓ୍ୱିଚିତ୍ତକଥିକେନ ପନ କଥିତଂ। ଜିଗୀସନ୍ତି ପଝଯନ୍ତୋ। ଓ୍ୱେସ୍ସଓ୍ୱଣନ୍ତି ଓ୍ୱିସାଣାଯ ରାଜଧାନିଯା ଇସ୍ସରରାଜାନଂ। କୁଓ୍ୱେରନ୍ତି ଏଓ୍ୱଂନାମକଂ। ଭୋଗଓ୍ୱତୀ ନାମାତି ସମ୍ପନ୍ନଭୋଗତାଯ ଏଓ୍ୱଂଲଦ୍ଧନାମଂ। ମନ୍ଦିରେତି ମନ୍ଦିରଂ, ଭଓ୍ୱନନ୍ତି ଅଝୋ। ଓ୍ୱାସା ହିରଞ୍ଞଓ୍ୱତୀତି ନାଗରାଜସ୍ସ ଓ୍ୱସନଟ୍ଠାନଭୂତା ଓ୍ୱାସାତି ଚ, କଞ୍ଚନଓ୍ୱତିଯା ସୁଓ୍ୱଣ୍ଣପାକାରେନ ପରିକ୍ଖିତ୍ତତ୍ତା ହିରଞ୍ଞଓ୍ୱତୀତି ଚ ଓ୍ୱୁଚ୍ଚତି। ନଗରେ ନିମ୍ମିତେତି ନଗରଂ ନିମ୍ମିତଂ। କଞ୍ଚନମଯେତି ସୁଓ୍ୱଣ୍ଣମଯଂ। ମଣ୍ଡଲସ୍ସାତି ଭୋଗମଣ୍ଡଲେନ ସମନ୍ନାଗତସ୍ସ। ନିଟ୍ଠିତନ୍ତି

କରଣପରିନିଟ୍ଠିତଂ। ଓଟ୍ଟଗୀୱିଯୋତି ଓଟ୍ଟଗୀୱାସଣ୍ଠାନେନ କତା ରତ୍ତମଣିମସାରଗଲ୍ଲମଯା ଅଟ୍ଟାଲକା। ପାସାଦେତ୍ଥାତି ଏତ୍ଥ ନାଗଭୱନେ ପାସାଦା। ସିଲାମଯାତି ମଣିମଯା। ସୋୱଣ୍ଣରତନେହୀତି ସୁୱଣ୍ଣସଙ୍ଖାତେହି ରତନେହି, ସୁୱଣ୍ଣିଟ୍ଠକାହି ଛାଦିତାତି ଅତ୍ଥୋ। ସହାତି ସହକାରା। ଉପରିଭଦ୍ଦକାତି ଉଦ୍ଦାଲକଜାତିକାୟେୱ ରୁକ୍ଖା। ଚମ୍ପେୟ୍ଯକା ନାଗମଲ୍ଲିକାତି ଚମ୍ପକା ଚ ନାଗା ଚ ମଲ୍ଲିକା ଚ। ଭଗିନୀମାଲା ଅଥ ମେତ୍ଥ କୋଲିଯାତି ଭଗିନୀମାଲା ଚେୱ ଅଥ ଏତ୍ଥ ନାଗଭୱନେ କୋଲିଯା ନାମ ରୁକ୍ଖା ଚ। ଏତେ ଦୁମା ପରିଣାମିତାତି ଏତେ ପୁପ୍ଫୂପଗଫଲୂପଗରୁକ୍ଖା ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ସଙ୍ଘଟ୍ଟସାଖତାଯ ପରିଣାମିତା ଆକୁଲସମାକୁଲା। ଖଜ୍ଜୁରେତ୍ଥାତି ଖଜ୍ଜୁରିରୁକ୍ଖା ଏତ୍ଥ। ସିଲାମଯାତି ଇନ୍ଦନୀଲମଣିମଯା। ସୋୱଣ୍ଣଧୁୱପୁପ୍ଫିତାତି ତେ ପନ ସୁୱଣ୍ଣପୁପ୍ଫେହି ନିଚ୍ଚପୁପ୍ଫିତା। ଯତ୍ଥ ୱସତୋପପାତିକୋତି ଯତ୍ଥ ନାଗଭୱନେ ଓପପାତିକୋ ନାଗରାଜା ୱସତି। କଞ୍ଚନୱେଲ୍ଲିୱିଗ୍ଗହାତି ସୁୱଣ୍ଣରାସିସସ୍ସିରିକସରୀରା। କାଲା ତରୁଣାୱ ଉଗ୍ଗତାତି ୱିଲାସଯୁତ୍ତତାଯ ମନ୍ଦୱାତେରିତା କାଲୱଲ୍ଲିପଲ୍ଲୱା ୱିଯ ଉଗ୍ଗତା। ପୁଚିମନ୍ଦତ୍ଥନୀତି ନିମ୍ବଫଲସଣ୍ଠାନଚୂଚୁକା । ଲାଖାରସରତ୍ତସୁଚ୍ଛୱୀତି ହତ୍ଥପାଦତଲଛୱିଂ ସନ୍ଧାଯ ୱୁତ୍ତଂ। ତିଦିୱୋକଚରାତି ତିଦସଭୱନଚରା। ୱିଜ୍ଜୁୱବ୍ଭଘନାତି ଅବ୍ଭଘନୱଲାହକନ୍ତରତୋ ନିସ୍ସଟା ୱିଜ୍ଜୁଲତା ୱିଯ। ତଂ ତେସଂ ଦେମୀତି ତଂ ତସ୍ସ ହଦଯଂ ଅହଂ ତେସଂ ଦେମି, ଏୱଂ ଜାନସ୍ସୁ। ଇସ୍ସରାତି ମାତୁଲଂ ଆଲପତି।

ଇତି ସୋ ୱେସ୍ସୱଣେନ ଅନନୁଞ୍ଞାତୋ ଗନ୍ତୁଂ ଅୱିସହିତ୍ୱା ତଂ ଅନୁଜାନାପେତୁଂ ଏତା ଏତ୍ତକା ଗାଥା କଥେସି। ୱେସ୍ସୱଣୋ ପନ ତସ୍ସ କଥଂ ନ ସୁଣାତି। କିଂକାରଣା? ଦ୍ୱିନ୍ନଂ ଦେୱପୁତ୍ତାନଂ ୱିମାନଅଡ୍ଡଂ ପରିଚ୍ଛିନ୍ଦତୀତି। ପୁଣ୍ଣକୋ ଅତ୍ତନୋ ୱଚନସ୍ସ ଅସ୍ସୁତଭାୱଂ ଞତ୍ୱା ଜିନକଦେୱପୁତ୍ତସ୍ସ ସନ୍ତିକେ ଅଟ୍ଠାସି। ୱେସ୍ସୱଣୋ ଅଡ୍ଡଂ ୱିନିଚ୍ଛିନିତ୍ୱା ପରାଜିତଂ ଅନୁଟ୍ଠାପେତ୍ୱା ଇତରଂ ''ଗଚ୍ଛ ତ୍ୱଂ, ତୱ ୱିମାନେ ୱସାହୀ''ତି ଆହ। ପୁଣ୍ଣକୋ ''ଗଚ୍ଛ ତ୍ୱ''ନ୍ତି ୱୁତ୍ତକ୍ଖଣେୟେୱ ''ମଯ୍ହଂ ମାତୁଲେନ ମମ ପେସିତଭାୱଂ ଜାନାଥା''ତି କତିପଯଦେୱପୁତ୍ତେ ସକ୍ଖିଂ କତ୍ୱା ହେଟ୍ଠା ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ସିନ୍ଧୱଂ ଆହରାପେତ୍ୱା ଅଭିରୁଯ୍ହ ପକ୍କାମି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୩୭୮।

''ସୋ ପୁଣ୍ଣକୋ ଭୂତପତିଂ ଯସସ୍ସିଂ, ଆମନ୍ତଯ ୱେସ୍ସୱଣଂ କୁୱେରଂ;

ତତ୍ଥେୱ ସନ୍ତୋ ପୁରିସଂ ଅସଂସି, ଆନେହି ଆଜଞ୍ଞମିଧେୱ ଯୁତ୍ତଂ।

୧୩୭୯।

''ଜାତରୂପମଯା କଣ୍ଣା, କାଚମ୍ହିଚମଯା ଖୁରା;

ଜମ୍ବୋନଦସ୍ସ ପାକସ୍ସ, ସୁୱଣ୍ଣସ୍ସ ଉରଚ୍ଛଦୋ।

୧୩୮୦।

''ଦେୱୱାହୱହଂ ଯାନଂ, ଅସ୍ସମାରୁଯ୍ହ ପୁଣ୍ଣକୋ;

ଅଲଙ୍କତୋ କପ୍ପିତକେସମସ୍ସୁ, ପକ୍କାମି ୱେହାଯସମନ୍ତଲିକ୍ଖେ''ତି।

ତତ୍ଥ ଆମନ୍ତଯାତି ଆମନ୍ତଯିତ୍ୱା।

ସୋ ଆକାସେନ ଗଚ୍ଛନ୍ତୋୟେୱ ଚିନ୍ତେସି ''ୱିଧୁରପଣ୍ଡିତୋ ମହାପରିୱାରୋ, ନ ସକ୍କା ତଂ ଗଣ୍ହିତୁଂ, ଧନଞ୍ଚଯକୋରବ୍ୟୋ ପନ ଜୂତୱିତ୍ତକୋ, ତଂ ଜୂତେନ ଜିନିତ୍ୱା ୱିଧୁରଂ ଗଣ୍ହିସ୍ସାମି, ଘରେ ପନସ୍ସ ବହୂନି ରତନାନି, ଅପ୍ପଗ୍ଘେନ ଲକ୍ଖେନ ଜୂତଂ ନ କୀଳିସ୍ସତି, ମହଗ୍ଘରତନଂ ହରିତୁଂ ୱଟ୍ଟତି, ଅଞ୍ଞଂ ରତନଂ ରାଜା ନ ଗଣ୍ହିସ୍ସତି, ରାଜଗହସ୍ସ ସାମନ୍ତା ୱେପୁଲ୍ଲପବ୍ବତବ୍ଭନ୍ତରେ ଚକ୍କୱତ୍ତିରଞ୍ଞୋ ପରିଭୋଗମଣିରତନଂ ଅତ୍ଥି ମହାନୁଭାୱଂ, ତଂ ଗହେତ୍ୱା ତେନ ରାଜାନଂ ପଲୋଭେତ୍ୱା ଜିନିସ୍ସାମୀ''ତି। ସୋ ତଥା ଅକାସି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୩୮୧।

''ସୋ ଅଗ୍ଗମା ରାଜଗହଂ ସୁରମ୍ମଂ, ଅଙ୍ଗସ୍ସ ରଞ୍ଞୋ ନଗରଂ ଦୁରାଯୁତଂ;

ପହୂତଭକ୍ଖଂ ବହୁଅନ୍ନପାନଂ, ମସକ୍କସାରଂ ୱିଯ ୱାସୱସ୍ସ।

୧୩୮୨।

''ମଯୂରକୋଞ୍ଚାଗଣସମ୍ପଘୁଟ୍ଠଂ , ଦିଜାଭିଘୁଟ୍ଠଂ ଦିଜସଙ୍ଘସେୱିତଂ;

ନାନାସକୁନ୍ତାଭିରୁଦଂ ସୁୱଙ୍ଗଣଂ, ପୁପ୍ଫାଭିକିଣ୍ଣଂ ହିମୱଂୱ ପବ୍ବତଂ।

୧୩୮୩।

''ସୋ ପୁଣ୍ଣକୋ ୱେପୁଲମାଭିରୂହି, ସିଲୁଚ୍ଚଯଂ କିମ୍ପୁରିସାନୁଚିଣ୍ଣଂ;

ଅନ୍ୱେସମାନୋ ମଣିରତନଂ ଉଳାରଂ, ତମଦ୍ଦସା ପବ୍ବତକୂଟମଜ୍ଝେ''ତି।

ତତ୍ଥ ଅଙ୍ଗସ୍ସ ରଞ୍ଞୋତି ତଦା ଅଙ୍ଗସ୍ସ ରଞ୍ଞୋୱ ମଗଧରଜ୍ଜଂ ଅହୋସି। ତେନ ୱୁତ୍ତଂ – ''ଅଙ୍ଗସ୍ସ ରଞ୍ଞୋ ନଗର''ନ୍ତି। ଦୁରାଯୁତନ୍ତି ପଚ୍ଚତ୍ଥିକେହି ଦୁରାଯୁତ୍ତଂ। ମସକ୍କସାରଂ ୱିଯ ୱାସୱସ୍ସାତି ମସକ୍କସାରସଙ୍ଖାତେ ସିନେରୁପବ୍ବତମତ୍ଥକେ ମାପିତତ୍ତା ''ମସକ୍କସାର''ନ୍ତି ଲଦ୍ଧନାମଂ ୱାସୱସ୍ସ ଭୱନଂ ୱିଯ। ଦିଜାଭିଘୁଟ୍ଠନ୍ତି ଅଞ୍ଞେହି ଚ ପକ୍ଖୀହି ଅଭିସଙ୍ଘୁଟ୍ଠଂ ନିନ୍ନାଦିତଂ। ନାନାସକୁନ୍ତାଭିରୁଦନ୍ତି ମଧୁରସ୍ସରେନ ଗାଯନ୍ତେହି ୱିଯ ନାନାୱିଧେହି ସକୁଣେହି ଅଭିରୁଦଂ, ଅଭିଗୀତନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ସୁୱଙ୍ଗଣନ୍ତି ସୁନ୍ଦରଅଙ୍ଗଣଂ ମନୁଞ୍ଞତଲଂ। ହିମୱଂୱ ପବ୍ବତନ୍ତି ହିମୱନ୍ତପବ୍ବତଂ ୱିଯ। ୱେପୁଲମାଭିରୂହୀତି ଭିକ୍ଖୱେ, ସୋ ପୁଣ୍ଣକୋ ଏୱରୂପଂ ୱେପୁଲ୍ଲପବ୍ବତଂ ଅଭିରୁହି। ପବ୍ବତକୂଟମଜ୍ଝେତି ପବ୍ବତକୂଟଅନ୍ତରେ ତଂ ମଣିଂ ଅଦ୍ଦସ।

୧୩୮୪।

''ଦିସ୍ୱା ମଣିଂ ପଭସ୍ସରଂ ଜାତିମନ୍ତଂ, ମନୋହରଂ ମଣିରତନଂ ଉଳାରଂ;

ଦଦ୍ଦଲ୍ଲମାନଂ ଯସସା ଯସସ୍ସିନଂ, ଓଭାସତୀ ୱିଜ୍ଜୁରିୱନ୍ତଲିକ୍ଖେ।

୧୩୮୫।

''ତମଗ୍ଗହୀ ୱେଳୁରିଯଂ ମହଗ୍ଘଂ, ମନୋହରଂ ନାମ ମହାନୁଭାୱଂ;

ଆଜଞ୍ଞମାରୁଯ୍ହ ମନୋମୱଣ୍ଣୋ, ପକ୍କାମି ୱେହାଯସମନ୍ତଲିକ୍ଖେ''ତି।

ତତ୍ଥ ମନୋହରନ୍ତି ମନସାଭିପତ୍ଥିତସ୍ସ ଧନସ୍ସ ଆହରଣସମତ୍ଥଂ। ଦଦ୍ଦଲ୍ଲମାନନ୍ତି ଉଜ୍ଜଲମାନଂ। ଯସସାତି ପରିୱାରମଣିଗଣେନ। ଓଭାସତୀତି ତଂ ମଣିରତନଂ ଆକାସେ ୱିଜ୍ଜୁରିୱ ଓଭାସତି। ତମଗ୍ଗହୀତି ତଂ ମଣିରତନଂ ଅଗ୍ଗହେସି। ତଂ ପନ ମଣିରତନଂ କୁମ୍ଭିରୋ ନାମ ଯକ୍ଖୋ କୁମ୍ଭଣ୍ଡସହସ୍ସପରିୱାରୋ ରକ୍ଖତି। ସୋ ପନ ତେନ କୁଦ୍ଧେନ ଓଲୋକିତମତ୍ତେନେୱ ଭୀତତସିତୋ ପଲାଯିତ୍ୱା ଚକ୍କୱାଳପବ୍ବତଂ ପତ୍ୱା କମ୍ପମାନୋ ଓଲୋକେନ୍ତୋ ଅଟ୍ଠାସି। ଇତି ତଂ ପଲାପେତ୍ୱା ପୁଣ୍ଣକୋ ମଣିରତନଂ ଅଗ୍ଗହେସି। ମନୋହରଂ ନାମାତି ମନସା ଚିନ୍ତିତଂ ଧନଂ ଆହରିତୁଂ ସକ୍କୋତୀତି ଏୱଂଲଦ୍ଧନାମଂ।

ଇତି ସୋ ତଂ ଗହେତ୍ୱା ଆକାସେନ ଗଚ୍ଛନ୍ତୋ ତଂ ନଗରଂ ପତ୍ତୋ। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୩୮୬।

''ସୋ ଅଗ୍ଗମା ନଗରମିନ୍ଦପତ୍ଥଂ, ଓରୁଯ୍ହୁପାଗଚ୍ଛି ସଭଂ କୁରୂନଂ;

ସମାଗତେ ଏକସତଂ ସମଗ୍ଗେ, ଅୱ୍ହେତ୍ଥ ଯକ୍ଖୋ ଅୱିକମ୍ପମାନୋ।

୧୩୮୭।

‘‘କୋ ନୀଧ ରଞ୍ଞଂ ୱରମାଭିଜେତି, କମାଭିଜେସ୍ସାମ ୱରଦ୍ଧନେନ;

କମନୁତ୍ତରଂ ରତନୱରଂ ଜିନାମ, କୋ ୱାପି ନୋ ଜେତି ୱରଦ୍ଧନେନା’’ତି।

ତତ୍ଥ ଓରୁଯ୍ହୁପାଗଚ୍ଛି ସଭଂ କୁରୂନନ୍ତି ଭିକ୍ଖୱେ, ସୋ ପୁଣ୍ଣକୋ ଅସ୍ସପିଟ୍ଠିତୋ ଓରୁଯ୍ହ ଅସ୍ସଂ ଅଦିସ୍ସମାନରୂପଂ ଠପେତ୍ୱା ମାଣୱକୱଣ୍ଣେନ କୁରୂନଂ ସଭଂ ଉପଗତୋ। ଏକସତନ୍ତି ଏକସତରାଜାନୋ ଅଛମ୍ଭୀତୋ ହୁତ୍ୱା ‘‘କୋ ନୀଧା’’ତିଆଦୀନି ୱଦନ୍ତୋ ଜୂତେନ ଅୱ୍ହେତ୍ଥ। କୋ ନୀଧାତି କୋ ନୁ ଇମସ୍ମିଂ ରାଜସମାଗମେ। ରଞ୍ଞନ୍ତି ରାଜୂନଂ ଅନ୍ତରେ। ୱରମାଭିଜେତୀତି ଅମ୍ହାକଂ ସନ୍ତକଂ ସେଟ୍ଠରତନଂ ଅଭିଜେତି, ‘‘ଅହଂ ଜିନାମୀ’’ତି ୱତ୍ତୁଂ ଉସ୍ସହତି। କମାଭିଜେସ୍ସାମାତି କଂ ୱା ମଯଂ ଜିନେସ୍ସାମ। ୱରଦ୍ଧନେନାତି ଉତ୍ତମଧନେନ। କମନୁତ୍ତରନ୍ତି ଜିନନ୍ତୋ ଚ କତରଂ ରାଜାନଂ ଅନୁତ୍ତରଂ ରତନୱରଂ ଜିନାମ। କୋ ୱାପି ନୋ ଜେତୀତି ଅଥ ୱା କୋ ନାମ ରାଜା ଅମ୍ହେ ୱରଧନେନ ଜେତି। ଇତି ସୋ ଚତୂହି ପଦେହି କୋରବ୍ୟମେୱ ଘଟ୍ଟେତି।

ଅଥ ରାଜା ‘‘ମଯା ଇତୋ ପୁବ୍ବେ ଏୱଂ ସୂରୋ ହୁତ୍ୱା କଥେନ୍ତୋ ନାମ ନ ଦିଟ୍ଠପୁବ୍ବୋ, କୋ ନୁ ଖୋ ଏସୋ’’ତି ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ପୁଚ୍ଛନ୍ତୋ ଗାଥମାହ –

୧୩୮୮।

‘‘କୁହିଂ ନୁ ରଟ୍ଠେ ତୱ ଜାତିଭୂମି, ନ କୋରବ୍ୟସ୍ସେୱ ୱଚୋ ତୱେଦଂ;

ଅଭୀତୋସି ନୋ ୱଣ୍ଣନିଭାଯ ସବ୍ବେ, ଅକ୍ଖାହି ମେ ନାମଞ୍ଚ ବନ୍ଧୱେ ଚା’’ତି।

ତତ୍ଥ ନ କୋରବ୍ୟସ୍ସେୱାତି କୁରୁରଟ୍ଠୱାସିକସ୍ସେୱ ତୱ ୱଚନଂ ନ ହୋତି।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ଇତରୋ ‘‘ଅଯଂ ରାଜା ମମ ନାମଂ ପୁଚ୍ଛତି, ପୁଣ୍ଣକୋ ଚ ନାମ ଦାସୋ ହୋତି। ସଚାହଂ ‘ପୁଣ୍ଣକୋସ୍ମୀ’ତି ୱକ୍ଖାମି, ‘ଏସ ଦାସୋ, ତସ୍ମା ମଂ ପଗବ୍ଭତାଯ ଏୱଂ ୱଦେତୀ’ତି ଅୱମଞ୍ଞିସ୍ସତି, ଅନନ୍ତରାତୀତେ ଅତ୍ତଭାୱେ ନାମମସ୍ସ କଥେସ୍ସାମୀ’’ତି ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ଗାଥମାହ –

୧୩୮୯।

‘‘କଚ୍ଚାଯନୋ ମାଣୱକୋସ୍ମି ରାଜ, ଅନୂନନାମୋ ଇତି ମୱ୍ହଯନ୍ତି;

ଅଙ୍ଗେସୁ ମେ ଞାତଯୋ ବନ୍ଧୱା ଚ, ଅକ୍ଖେନ ଦେୱସ୍ମି ଇଧାନୁପତ୍ତୋ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଅନୂନନାମୋତି ନ ଊନନାମୋ। ଇମିନା ଅତ୍ତନୋ ପୁଣ୍ଣକନାମମେୱ ପଟିଚ୍ଛନ୍ନଂ କତ୍ୱା କଥେତି। ଇତି ମୱ୍ହଯନ୍ତୀତି ଇତି ମଂ ଅୱ୍ହଯନ୍ତି ପକ୍କୋସନ୍ତି । ଅଙ୍ଗେସୂତି ଅଙ୍ଗରଟ୍ଠେ କାଲଚମ୍ପାନଗରେ ୱସନ୍ତି। ଅକ୍ଖେନ ଦେୱସ୍ମୀତି ଦେୱ, ଜୂତକୀଳନତ୍ଥେନ ଇଧ ଅନୁପ୍ପତ୍ତୋସ୍ମି।

ଅଥ ରାଜା ‘‘ମାଣୱ, ତ୍ୱଂ ଜୂତେନ ଜିତୋ କିଂ ଦସ୍ସସି, କିଂ ତେ ଅତ୍ଥୀ’’ତି ପୁଚ୍ଛନ୍ତୋ ଗାଥମାହ –

୧୩୯୦।

‘‘କିଂ ମାଣୱସ୍ସ ରତନାନି ଅତ୍ଥି, ଯେ ତଂ ଜିନନ୍ତୋ ହରେ ଅକ୍ଖଧୁତ୍ତୋ;

ବହୂନି ରଞ୍ଞୋ ରତନାନି ଅତ୍ଥି, ତେ ତ୍ୱଂ ଦଲିଦ୍ଦୋ କଥମୱ୍ହଯେସୀ’’ତି।

ତସ୍ସତ୍ଥୋ – କିତ୍ତକାନି ଭୋତୋ ମାଣୱସ୍ସ ରତନାନି ଅତ୍ଥି, ଯେ ତଂ ଜିନନ୍ତୋ ଅକ୍ଖଧୁତ୍ତୋ ‘‘ଆହରା’’ତି ୱତ୍ୱା ହରେଯ୍ୟ। ରଞ୍ଞୋ ପନ ନିୱେସନେ ବହୂନି ରତନାନି ଅତ୍ଥି, ତେ ରାଜାନୋ ଏୱଂ ବହୁଧନେ ତ୍ୱଂ ଦଲିଦ୍ଦୋ ସମାନୋ କଥଂ ଜୂତେନ ଅୱ୍ହଯସୀତି।

ତତୋ ପୁଣ୍ଣକୋ ଗାଥମାହ –

୧୩୯୧।

''ମନୋହରୋ ନାମ ମଣୀ ମମାୟଂ, ମନୋହରଂ ମଣିରତନଂ ଉଳାରଂ;

ଇମଞ୍ଚ ଆଜଞ୍ଞମମିତ୍ତତାପନଂ, ଏତଂ ମେ ଜିନିତ୍ୱା ହରେ ଅକ୍ଖଧୁତ୍ତୋ''ତି।

ପାଳିପୋତ୍ଥକେସୁ ପନ ''ମଣି ମମ ୱିଜ୍ଜତି ଲୋହିତଙ୍କୋ''ତି ଲିଖିତଂ। ସୋ ପନ ମଣି ୱେଳୁରିୟୋ, ତସ୍ମା ଇଦମେୱ ସମେତି।

ତତ୍ଥ ଆଜଞ୍ଞନ୍ତି ଇମଂ ଆଜାନୀୟସ୍ସଞ୍ଚ ମଣିଞ୍ଚାତି ଏତଂ ମେ ଉଭୟଂ ହରେୟ୍ୟ ଅକ୍ଖଧୁତ୍ତୋତି ଅସ୍ସଂ ଦସ୍ସେତ୍ୱା ଏୱମାହ।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ରାଜା ଗାଥମାହ –

୧୩୯୨।

''ଏକୋ ମଣୀ ମାଣୱ କିଂ କରିସ୍ସତି, ଆଜାନିୟେକୋ ପନ କିଂ କରିସ୍ସତି;

ବହୂନି ରଞ୍ଞୋ ମଣିରତନାନି ଅତ୍ଥି, ଆଜାନିୟା ୱାତଜୱା ଅନପ୍ପକା''ତି।

ଦୋହଳଅକଣ୍ଡଂ ନିଟ୍ଠିତଂ।

ମଣିକଣ୍ଡଂ

ସୋ ରଞ୍ଞୋ କଥଂ ସୁତ୍ୱା ''ମହାରାଜ, କିଂ ନାମ ଏତଂ ୱଦେଥ, ଏକୋ ଅସ୍ସୋ ଅସ୍ସସହସ୍ସଂ ଲକ୍ଖଂ ହୋତି, ଏକୋ ମଣି ମଣିସହସ୍ସଂ ଲକ୍ଖଂ ହୋତି। ନ ହି ସବ୍ବେ ଅସ୍ସା ଏକସଦିସା, ଇମସ୍ସ ତାୱ ଜୱଂ ପସ୍ସଥା''ତି ୱତ୍ୱା ଅସ୍ସଂ ଅଭିରୁହିତ୍ୱା ପାକାରମତ୍ଥକେନ ପେସେସି। ସତ୍ତଯୋଜନିକଂ ନଗରଂ ଅସ୍ସେହି ଗୀୱାୟ ଗୀୱଂ ପହରନ୍ତେହି ପରିକ୍ଖିତ୍ତଂ ୱିୟ ଅହୋସି। ଅଥାନୁକ୍କମେନ ଅସ୍ସୋପି ନ ପଞ୍ଞାୟି, ୟକ୍ଖୋପି ନ ପଞ୍ଞାୟି, ଉଦରେ ବଦ୍ଧରତ୍ତପଟୋୱ ପଞ୍ଞାୟି। ସୋ ଅସ୍ସତୋ ଓରୁୟ୍ହ ''ଦିଟ୍ଠୋ, ମହାରାଜ, ଅସ୍ସସ୍ସ ୱେଗୋ''ତି ୱତ୍ୱା ''ଆମ, ଦିଟ୍ଠୋ''ତି ୱୁତ୍ତେ ''ଇଦାନି ପୁନ ପସ୍ସ, ମହାରାଜା''ତି ୱତ୍ୱା ଅସ୍ସଂ ଅନ୍ତୋନଗରେ ଉୟ୍ୟାନେ ପୋକ୍ଖରଣିୟା ଉଦକପିଟ୍ଠେ ପେସେସି, ଖୁରଗ୍ଗାନି ଅତେମେନ୍ତୋୱ ପକ୍ଖନ୍ଦି। ଅଥ ନଂ ପଦୁମପତ୍ତେସୁ ୱିଚରାପେତ୍ୱା ପାଣିଂ ପହରିତ୍ୱା ହତ୍ଥଂ ପସାରେସି, ଅସ୍ସୋ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ପାଣିତଲେ ପତିଟ୍ଠାସି। ତତୋ ''ୱଟ୍ଟତେ ଏୱରୂପଂ ଅସ୍ସରତନଂ ନରିନ୍ଦା''ତି ୱତ୍ୱା ''ୱଟ୍ଟତୀ''ତି ୱୁତ୍ତେ ''ମହାରାଜ, ଅସ୍ସରତନଂ ତାୱ ତିଟ୍ଠତୁ, ମଣିରତନସ୍ସ ମହାନୁଭାୱଂ ପସ୍ସା''ତି ୱତ୍ୱା ତସ୍ସାନୁଭାୱଂ ପକାସେନ୍ତୋ ଆହ –

୧୩୯୩।

''ଇଦଞ୍ଚ ମେ ମଣିରତନଂ, ପସ୍ସ ତ୍ୱଂ ଦ୍ୱିପଦୁତ୍ତମ;

ଇତ୍ଥୀନଂ ୱିଗ୍ଗହା ଚେତ୍ଥ, ପୁରିସାନଞ୍ଚ ୱିଗ୍ଗହା।

୧୩୯୪।

''ମିଗାନଂ ୱିଗ୍ଗହା ଚେତ୍ଥ, ସକୁଣାନଞ୍ଚ ୱିଗ୍ଗହା;

ନାଗରାଜା ସୁପଣ୍ଣା ଚ, ମଣିମ୍ହି ପସ୍ସ ନିମ୍ମିତ''ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ଇତ୍ଥୀନନ୍ତି ଏତସ୍ମିଞ୍ହି ମଣିରତନେ ଅଲଙ୍କତପଟିୟତ୍ତା ଅନେକା ଇତ୍ଥିୱିଗ୍ଗହା ପୁରିସୱିଗ୍ଗହା ନାନପ୍ପକାରା ମିଗପକ୍ଖିସଙ୍ଘା ସେନଙ୍ଗାଦୀନି ଚ

ପଞ୍ଞାଯନ୍ତି, ତାନି ଦସ୍ସେନ୍ତୋ ଏୱମାହ। ନିମ୍ମିତନ୍ତି ଇଦଂ ଏୱରୂପଂ ଅଚ୍ଛେରକଂ ମଣିମ୍ହି ନିମ୍ମିତଂ ପସ୍ସ।

‘‘ଅପରମ୍ପି ପସ୍ସାହୀ’’ତି ୱତ୍ୱା ଗାଥା ଆହ –

୧୩୯୫।

‘‘ହତ୍ଥାନୀକଂ ରଥାନୀକଂ, ଅସ୍ସେ ପତ୍ତୀ ଚ ୱମ୍ମିନେ;

ଚତୁରଙ୍ଗିନିମଂ ସେନଂ, ମଣିମ୍ହି ପସ୍ସ ନିମ୍ମିତଂ।

୧୩୯୬।

‘‘ହତ୍ଥାରୋହେ ଅନୀକଟ୍ଠେ, ରଥିକେ ପତ୍ତିକାରକେ;

ବଲଗ୍ଗାନି ୱିଯୂଳ୍ହାନି, ମଣିମ୍ହି ପସ୍ସ ନିମ୍ମିତ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ବଲଗ୍ଗାନୀତି ବଲାନେୱ। ୱିଯୂଳ୍ହାନୀତି ବ୍ଯୂହୱସେନ ଠିତାନି।

୧୩୯୭।

‘‘ପୁରଂ ଉଦ୍ଧାପସମ୍ପନ୍ନଂ, ବହୁପାକାରତୋରଣଂ;

ସିଙ୍ଘାଟକେ ସୁଭୂମିଯୋ, ମଣିମ୍ହି ପସ୍ସ ନିମ୍ମିତଂ।

୧୩୯୮।

‘‘ଏସିକା ପରିଖାଯୋ ଚ, ପଲିଖଂ ଅଗ୍ଗଳାନି ଚ;

ଅଟ୍ଟାଲକେ ଚ ଦ୍ୱାରେ ଚ, ମଣିମ୍ହି ପସ୍ସ ନିମ୍ମିତ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ପୁରନ୍ତି ନଗରଂ। ଉଦ୍ଧାପସମ୍ପନ୍ନନ୍ତି ପାକାରୱତ୍ଥୁନା ସମ୍ପନ୍ନଂ। ବହୁପାକାରତୋରଣନ୍ତି ଉଚ୍ଚପାକାରତୋରଣନଗରଦ୍ୱାରେନ ସମ୍ପନ୍ନଂ। ସିଙ୍ଘାଟକେତି ୱୀଥିଚତୁକ୍କାନି। ସୁଭୂମିଯୋତି ନଗରୂପଚାରେ ୱିଚିତ୍ତା ରମଣୀଯଭୂମିଯୋ। ଏସିକାତି ନଗରଦ୍ୱାରେସୁ ଉଟ୍ଠାପିତେ ଏସିକତ୍ଥମ୍ଭେ। ପଲିଖନ୍ତି ପଲିଘଂ, ଅଯମେୱ ୱା ପାଠୋ। ଅଗ୍ଗଳାନୀତି ନଗରଦ୍ୱାରକୱାଟାନି। ଦ୍ୱାରେ ଚାତି ଗୋପୁରାନି ଚ।

୧୩୯୯।

‘‘ପସ୍ସ ତୋରଣମଗ୍ଗେସୁ, ନାନାଦିଜଗଣା ବହୂ;

ହଂସା କୋଞ୍ଚା ମଯୂରା ଚ, ଚକ୍କୱାକା ଚ କୁକ୍କୁହା।

୧୪୦୦।

‘‘କୁଣାଲକା ବହୂ ଚିତ୍ରା, ସିଖଣ୍ଡୀ ଜୀୱଜୀୱକା;

ନାନାଦିଜଗଣାକିଣ୍ଣଂ, ମଣିମ୍ହି ପସ୍ସ ନିମ୍ମିତ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ତୋରଣମଗ୍ଗେସୂତି ଏତସ୍ମିଂ ନଗରେ ତୋରଣଗ୍ଗେସୁ। କୁଣାଲକାତି କାଳଅକୋକିଲା। ଚିତ୍ରାତି ଚିତ୍ରପତ୍ତକୋକିଲା।

୧୪୦୧।

‘‘ପସ୍ସ ନଗରଂ ସୁପାକାରଂ, ଅବ୍ଭୁତଂ ଲୋମହଂସନଂ;

ସମୁସ୍ସିତଧଜଂ ରମ୍ମଂ, ସୋଣ୍ଡୱାଲୁକସନ୍ଥତଂ।

୧୪୦୨।

‘‘ପସ୍ସେତ୍ଥ ପଣ୍ଡସାଲାୟୋ, ୱିଭତ୍ତା ଭାଗସୋ ମିତା;

ନିୱେସନେ ନିୱେସେ ଚ, ସନ୍ଧିବ୍ୟୂହେ ପଥଦ୍ଧିୟୋ’’ତି।

ତତ୍ଥ ସୁପାକାରନ୍ତି କଞ୍ଚନପାକାରପରିକ୍ଖିତ୍ତଂ। ପଣ୍ଡସାଲାୟୋତି ନାନାଭଣ୍ଡପୁଣ୍ଣେ ଆପଣେ। ନିୱେସନେ ନିୱେସେ ଚାତି ଗେହାନି ଚେୱ ଗେହୱତ୍ଥୂନି ଚ। ସନ୍ଧିବ୍ୟୂହେତି ଘରସନ୍ଧିୟୋ ଚ ଅନିବ୍ବିଦ୍ଧରଚ୍ଛା ଚ। ପଥଦ୍ଧିୟୋତି ନିବ୍ବିଦ୍ଧୱୀଥିୟୋ।

୧୪୦୩।

‘‘ପାନାଗାରେ ଚ ସୋଣ୍ଡେ ଚ, ସୂନା ଓଦନିୟା ଘରା;

ୱେସୀ ଚ ଗଣିକାୟୋ ଚ, ମଣିମ୍ହି ପସ୍ସ ନିମ୍ମିତଂ।

୧୪୦୪।

‘‘ମାଲାକାରେ ଚ ରଜକେ, ଗନ୍ଧିକେ ଅଥ ଦୁସ୍ସିକେ;

ସୁୱଣ୍ଣକାରେ ମଣିକାରେ, ମଣିମ୍ହି ପସ୍ସ ନିମ୍ମିତଂ।

୧୪୦୫।

‘‘ଆଳାରିକେ ଚ ସୂଦେ ଚ, ନଟନାଟକଗାୟିନୋ;

ପାଣିସ୍ସରେ କୁମ୍ଭଥୂନିକେ, ମଣିମ୍ହି ପସ୍ସ ନିମ୍ମିତ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ସୋଣ୍ଡେ ଚାତି ଅତ୍ତନୋ ଅନୁରୂପେହି କଣ୍ଠକଣ୍ଣପିଳନ୍ଧନେହି ସମନ୍ନାଗତେ ଆପାନଭୂମିଂ ସଜ୍ଜେତ୍ୱା ନିସିନ୍ନେ ସୁରାସୋଣ୍ଡେ ଚ। ଆଳାରିକେତି ପୂୱପାକେ। ସୂଦେତି ଭତ୍ତକାରକେ। ପାଣିସ୍ସରେତି ପାଣିପ୍ପହାରେନ ଗାୟନ୍ତେ। କୁମ୍ଭଥୂନିକେତି ଘଟଦଦ୍ଦରିୱାଦକେ।

୧୪୦୬।

‘‘ପସ୍ସ ଭେରୀ ମୁଦିଙ୍ଗା ଚ, ସଙ୍ଖା ପଣୱଦିନ୍ଦିମା;

ସବ୍ବଞ୍ଚ ତାଳଆୱଚରଂ, ମଣିମ୍ହି ପସ୍ସ ନିମ୍ମିତଂ।

୧୪୦୭।

‘‘ସମ୍ମତାଲଞ୍ଚ ୱୀଣଞ୍ଚ, ନଚ୍ଚଗୀତଂ ସୁୱାଦିତଂ;

ତୂରିଯତାଳିତସଙ୍ଘୁଟ୍ଠଂ, ମଣିମ୍ହି ପସ୍ସ ନିମ୍ମିତଂ।

୧୪୦୮।

‘‘ଲଙ୍ଘିକା ମୁଟ୍ଠିକା ଚେତ୍ଥ, ମାଯାକାରା ଚ ସୋଭିଯା;

ୱେତାଲିକେ ଚ ଜଲ୍ଲେ ଚ, ମଣିମ୍ହି ପସ୍ସ ନିମ୍ମିତ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ସମ୍ମତାଲଙ୍ଖାତି ଖଦିରାଦିସମ୍ମଞ୍ଚେୱ କଂସତାଲଞ୍ଚ। ତୂରିଯତାଳିତସଙ୍ଘୁଟ୍ଠନ୍ତି ନାନାତୂରିଯାନଂ ତାଳିତେହି ସଙ୍ଘୁଟ୍ଠଂ। ମୁଟ୍ଠିକାତି ମୁଟ୍ଠିକମଲ୍ଲା। ସୋଭିଯାତି ନଗରସୋଭନା ଇତ୍ଥୀ ଚ ସମ୍ପନ୍ନରୂପା ପୁରିସା ଚ। ୱେତାଲିକେତି ୱେତାଲୌଟ୍ଠାପକେ। ଜଲ୍ଲେତି ମସ୍ସୂନି କରୋନ୍ତେ ନ୍ହାପିତେ।

୧୪୦୯।

‘‘ସମଜ୍ଜା ଚେତ୍ଥ ୱଉନ୍ତି, ଆକିଣ୍ଣା ନରନାରିଭି;

ମଞ୍ଚାତିମଞ୍ଚେ ଭୂମିଯୋ, ମଣିମ୍ହି ପସ୍ସ ନିମ୍ମିତ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ମଞ୍ଚାତିମଞ୍ଚେତି ମଞ୍ଚାନଂ ଉପରି ବଦ୍ଧମଞ୍ଚେ। ଭୂମିଯୋତି ରମଣୀଯା ସମଜ୍ଜଭୂମିଯୋ।

୧୪୧୦।

‘‘ପସ୍ସ ମଲ୍ଲେ ସମଜ୍ଜସ୍ମିଂ, ଫୋଟେନ୍ତେ ଦିଗୁଣଂ ଭୁଜଂ;

ନିହତେ ନିହତମାନେ ଚ, ମଣିମ୍ହି ପସ୍ସ ନିମ୍ମିତ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ସମଜ୍ଜସ୍ମିନ୍ତି ମଲ୍ଲରଙ୍ଗେ। ନିହତେତି ନିହନିତ୍ୱା ଜିନିତ୍ୱା ଠିତେ। ନିହତମାନେତି ପରାଜିତେ।

୧୪୧୧।

‘‘ପସ୍ସ ପଜ୍ଜତପାଦେସୁ, ନାନାମିଗଗଣା ବହୂ;

ସୀହା ବ୍ଯଗ୍ଘା ୱରାହା ଚ, ଅଚ୍ଛକୋକତରଚ୍ଛଯୋ।

୧୪୧୨।

‘‘ପଲାସାଦା ଗୱଜା ଚ, ମହିଂସା ରୋହିତା ରୁରୂ;

ଏଣେଯ୍ଯା ଚ ୱରାହା ଚ, ଗଣିନୋ ନୀକସୂକରା।

୧୪୧୩।

‘‘କଦଲିମିଗା ବହୂ ଚିତ୍ରା, ବିଳାରା ସସକଣ୍ଟକା;

ନାନାମିଗଗଣାକିଣ୍ଣଂ, ମଣିମ୍ହି ପସ୍ସ ନିମ୍ମିତ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ପଲାସାଦାତି ଖଗ୍ଗମିଗା। ‘‘ପଲତା’’ତିପି ପାଠୋ। ଗୱଜାତି ଗୱଯା। ୱରାହାତି ଏକା ମିଗଜାତିକା। ତଥା ଗଣିନୋ ଚେୱ ନୀକସୂକରା ଚ। ବହୂ ଚିତ୍ରାତି ନାନପ୍ପକାରା ଚିତ୍ରା ମିଗା। ବିଳାରାତି ଅରଞ୍ଞବିଳାରା। ସସକଣ୍ଟକାତି ସସା ଚ କଣ୍ଟକା ଚ।

୧୪୧୪।

‘‘ନଜ୍ଜାୟୋ ସୁପ୍ପତିତ୍ଥାୟୋ, ସୋଣ୍ଣୱାଲୁକସନ୍ଥତା;

ଅଚ୍ଛା ସୱନ୍ତି ଅମ୍ବୂନି, ମଚ୍ଛଗୁମ୍ବନିସେୱିତା।

୧୪୧୫।

‘‘କୁମ୍ଭୀଲା ମକରା ଚେତ୍ଥ, ସୁସୁମାରା ଚ କଚ୍ଛପା;

ପାଠୀନା ପାୱୁସା ମଚ୍ଛା, ବଲଜା ମୁଞ୍ଜରୋହିତା’’ତି।

ତତ୍ଥ ନଜ୍ଜାୟୋତି ନଦିୟୋ। ସୋଣ୍ଣୱାଲୁକସନ୍ଥତାତି ସୁୱଣ୍ଣୱାଲୁକାୟ ସନ୍ଥତତଲା। କୁମ୍ଭୀଲାତି ଇମେ ଏୱରୂପା ଜଲଚରା ଅନ୍ତୋନଦିୟଂ ୱିଚରନ୍ତି, ତେପି ମଣିମ୍ହି ପସ୍ସାହୀତି।

୧୪୧୬।

‘‘ନାନାଦିଜଗଣାକିଣ୍ଣା, ନାନାଦୁମଗଣାୟୁତା;

ୱେଳୁରିୟକରୋଦାୟୋ, ମଣିମ୍ହି ପସ୍ସ ନିମ୍ମିତ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ୱେଳୁରିୟକରୋଦାୟୋତି ୱେଳୁରିୟପାସାଣେ ପହରିତ୍ୱା ସଦ୍ଦଂ କରୋନ୍ତିୟୋ ଏୱରୂପା ନଜ୍ଜାୟୋତି।

୧୪୧୭।

‘‘ପସ୍ସେତ୍ଥ ପୋକ୍ଖରଣିୟୋ, ସୁୱିଭତ୍ତା ଚତୁଦ୍ଦିସା;

ନାନାଦିଜଗଣାକିଣ୍ଣା, ପୁଥୁଲୋମନିସେୱିତା।

୧୪୧୮।

‘‘ସମନ୍ତୋଦକସମ୍ପନ୍ନଂ, ମହିଂ ସାଗରକୁଣ୍ଡଲଂ;

ଉପେତଂ ୱନରାଜେହି, ମଣିମ୍ହି ପସ୍ସ ନିମ୍ମିତ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ପୁଥୁଲୋମନିସେୱିତାତି ମହାମଚ୍ଛେହି ନିସେୱିତା। ୱନରାଜେହୀତି ୱନରାଜୀହି, ଅୟମେୱ ୱା ପାଠୋ।

୧୪୧୯।

‘‘ପୁରତୋ ୱିଦେହେ ପସ୍ସ, ଗୋୟାନିୟେ ଚ ପଚ୍ଛତୋ;

କୁରୁୟୋ ଜମ୍ବୁଦୀପଞ୍ଚ, ମଣିମ୍ହି ପସ୍ସ ନିମ୍ମିତଂ।

୧୪୨୦।

‘‘ପସ୍ସ ଚନ୍ଦଂ ସୂରିୟଞ୍ଚ, ଓଭାସନ୍ତେ ଚତୁଦ୍ଦିସା;

ସିନେରୁଂ ଅନୁପରିଯନ୍ତେ, ମଣିମ୍ହି ପସ୍ସ ନିମ୍ମିତଂ।

୧୪୨୧।

"ସିନେରୁଂ ହିମୱନ୍ତଞ୍ଚ, ସାଗରଞ୍ଚ ମହୀତଲଂ;

ଚତ୍ତାରୋ ଚ ମହାରାଜେ, ମଣିମ୍ହି ପସ୍ସ ନିମ୍ମିତଂ।

୧୪୨୨।

"ଆରାମେ ୱନଗୁମ୍ବେ ଚ, ପାଟିଯେ ଚ ସିଲୁଚ୍ଚଯେ;

ରମ୍ମେ କିମ୍ପୁରିସାକିଣ୍ଣେ, ମଣିମ୍ହି ପସ୍ସ ନିମ୍ମିତଂ।

୧୪୨୩।

"ଫାରୁସକଂ ଚିତ୍ତଲତଂ, ମିସ୍ସକଂ ନନ୍ଦନଂ ୱନଂ;

ୱେଜଯନ୍ତଞ୍ଚ ପାସାଦଂ, ମଣିମ୍ହି ପସ୍ସ ନିମ୍ମିତଂ।

୧୪୨୪।

"ସୁଧମ୍ମଂ ତାୱତିଂସଞ୍ଚ, ପାରିଛତ୍ତଞ୍ଚ ପୁପ୍ଫିତଂ;

ଏରାୱଣଂ ନାଗରାଜଂ, ମଣିମ୍ହି ପସ୍ସ ନିମ୍ମିତଂ।

୧୪୨୫।

"ପସ୍ସେତ୍ଥ ଦେୱକଞ୍ଞାଯୋ, ନଭା ୱିଜ୍ଜୁରିୱୁଗ୍ଗତା;

ନନ୍ଦନେ ୱିଚରନ୍ତିଯୋ, ମଣିମ୍ହି ପସ୍ସ ନିମ୍ମିତଂ।

୧୪୨୬।

"ପସ୍ସେତ୍ଥ ଦେୱକଞ୍ଞାଯୋ, ଦେୱପୁତ୍ତପଲୋଭିନୀ;

ଦେୱପୁତ୍ତେ ରମମାନେ, ମଣିମ୍ହି ପସ୍ସ ନିମ୍ମିତ"ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ୱିଦେହେତି ପୁବ୍ବୱିଦେହଦୀପଂ। ଗୋଯାନିଯେତି ଅପରଗୋଯାନଦୀପଂ। କୁରୁଯୋତି ଉତ୍ତରକୁରୁ ଚ ଦକ୍ଖିଣତୋ ଜମ୍ବୁଦୀପଞ୍ଚ। ଅନୁପରିଯନ୍ତେତି ଏତେ ଚନ୍ଦିମସୂରିଯେ ସିନେରୁଂ ଅନୁପରିଯାଯନ୍ତେ। ପାଟିଯେତି ପତ୍ଥରିତ୍ୱା ଠପିତେ ୱିଯ ପିଟ୍ଠିପାସାଣେ।

୧୪୨୭।

"ପରୋସହସ୍ସପାସାଦେ, ୱେଳୁରିଯଫଲସନ୍ଥତେ;

ପଜ୍ଜଲନ୍ତେ ଚ ୱଣ୍ଣେନ, ମଣିମ୍ହି ପସ୍ସ ନିମ୍ମିତଂ।

୧୪୨୮।

‘‘ତାଵତିଂସେ ଚ ଯାମେ ଚ, ତୁସିତେ ଚାପି ନିମ୍ମିତେ;

ପରନିମ୍ମିତଵସଵତ୍ତିନୋ, ମଣିମ୍ହି ପସ୍ସ ନିମ୍ମିତଂ।

୧୪୨୯।

‘‘ପସ୍ସେତ୍ଥ ପୋକ୍ଖରଣିଯୋ, ଵିପ୍ପସନ୍ନୋଦିକା ସୁଚୀ;

ମନ୍ଦାଲକେହି ସଞ୍ଛନ୍ନା, ପଦୁମୁପ୍ପଲକେହି ଚା’’ତି।

ତତ୍ଥ ପରୋସହସ୍ସନ୍ତି ତାଵତିଂସଭଵନେ ଅତିରେକସହସ୍ସପାସାଦେ।

୧୪୩୦।

‘‘ଦସେତ୍ଥ ରାଜିଯୋ ସେତା, ଦସ ନୀଲା ମନୋରମା;

ଛ ପିଙ୍ଗଲା ପନ୍ନରସ, ହଲିଦ୍ଦା ଚ ଚତୁଦ୍ଦସ।

୧୪୩୧।

‘‘ଵୀସତି ତତ୍ଥ ସୋଵଣ୍ଣା, ଵୀସତି ରଜତାମଯା;

ଇନ୍ଦଗୋପକଵଣ୍ଣାଭା, ତାଵ ଦିସ୍ସନ୍ତି ତିଂସତି।

୧୪୩୨।

‘‘ଦସେତ୍ଥ କାଳଇଯୋ ଛଚ୍ଚ, ମଞ୍ଜେଟ୍ଠା ପନ୍ନଵୀସତି;

ମିସ୍ସା ବନ୍ଧୁକପୁପ୍ଫେହି, ନୀଲୁପ୍ପଲଵିଚିତ୍ତିକା।

୧୪୩୩।

‘‘ଏଵଂ ସବ୍ବଙ୍ଗସମ୍ପନ୍ନଂ, ଅଚ୍ଚିମନ୍ତଂ ପଭସ୍ସରଂ;

ଓଧିସୁଙ୍କଂ ମହାରାଜ, ପସ୍ସ ତ୍ଵଂ ଦ୍ଵିପଦୁତ୍ତମା’’ତି।

ତତ୍ଥ ଦସେତ୍ଥ ରାଜିଯୋ ସେତାତି ଏତସ୍ମିଂ ମଣିକ୍ଖନ୍ଧେ ଦସ ସେତରାଜିଯୋ। ଛ ପିଙ୍ଗଲା ପନ୍ନରସାତି ଛ ଚ ପନ୍ନରସ ଚାତି ଏକଵୀସତି ପିଙ୍ଗଲରାଜିଯୋ। ହଲିଦ୍ଦାତି ହଲିଦ୍ଦଵଣ୍ଣା ଚତୁଦ୍ଦସ। ତିଂସତୀତି ଇନ୍ଦଗୋପକଵଣ୍ଣାଭା ତିଂସ ରାଜିଯୋ। ଦସ ଛଚ୍ଚାତି ଦସ ଚ ଛ ଚ ସୋଳସ କାଳରାଜିଯୋ। ପନ୍ନଵୀସତୀତି ପଞ୍ଚଵୀସତି ମଞ୍ଜେଟ୍ଠଵଣ୍ଣା ପଭସ୍ସରା। ମିସ୍ସା ବନ୍ଧୁକପୁପ୍ଫେହୀତି କାଳମଞ୍ଜେଟ୍ଠଵଣ୍ଣରାଜିଯୋ ଏତେହି ମିସ୍ସା ଵିଚିତ୍ତିକା ପସ୍ସ। ଏତ୍ଥ ହି କାଳରାଜିଯୋ ବନ୍ଧୁଜୀଵକପୁପ୍ଫେହି ମିସ୍ସା, ମଞ୍ଜେଟ୍ଠରାଜିଯୋ ନୀଲୁପ୍ପଲେହି ଵିଚିତ୍ତିକା। ଓଧିସୁଙ୍କନ୍ତି ସୁଙ୍କକୋଟ୍ଠାସଂ। ଯୋ ମଂ ଜୂତେ ଜିନିସ୍ସତି, ତସ୍ସିମଂ ସୁଙ୍କକୋଟ୍ଠାସଂ ପସ୍ସାତି ଵଦତି। ଅଟ୍ଠକଥାଯଂ ପନ ‘‘ହୋତୁ ସୁଙ୍କଂ, ମହାରାଜା’’ତିପି ପାଠୋ। ତସ୍ସତ୍ଥୋ – ଦ୍ଵିପଦୁତ୍ତମ ପସ୍ସ ତ୍ଵଂ ଇମଂ ଏଵରୂପଂ ମଣିକ୍ଖନ୍ଧଂ, ଇଦମେଵ, ମହାରାଜ, ସୁଙ୍କଂ ହୋତୁ। ଯୋ ମଂ ଜୂତେ ଜିନିସ୍ସତି, ତସ୍ସିଦଂ ଭଵିସ୍ସତୀତି।

ମଣିକଣ୍ଡଂ ନିଟ୍ଠିତଂ।

ଅକ୍ଖକଣ୍ଡଂ

ଏୱଂ ୱତ୍ୱା ପୁଣ୍ଣକୋ ''ମହାରାଜ, ଅହଂ ତାୱ ଜୂତେ ପରାଜିତୋ ଇମଂ ମଣିରତନଂ ଦସ୍ସାମି, ତ୍ୱଂ ପନ କିଂ ଦସ୍ସସୀ''ତି ଆହ। ''ତାତ, ମମ ସରୀରଞ୍ଚ ଦେୱିଞ୍ଚ ସେତଚ୍ଛତ୍ତଞ୍ଚ ଠପେତ୍ୱା ସେସଂ ମମ ସନ୍ତକଂ ସୁଙ୍କଂ ହୋତୂ''ତି। ''ତେନ ହି, ଦେୱ, ମା ଚିରାୟି, ଅହଂ ଦୂରାଗତୋ, ଖିପ୍ପଂ ଜୂତମଣ୍ଡଲଂ ସଜ୍ଜାପେହୀ''ତି। ରାଜା ଅମଚ୍ଚେ ଆଣାପେସି। ତେ ଖିପ୍ପଂ ଜୂତମଣ୍ଡଲଂ ସଜ୍ଜେତ୍ୱା ରଞ୍ଞୋ ୱରପୋତ୍ଥକତ୍ଥରଣଂ ସନ୍ଥରିତ୍ୱା ସେସରାଜୂନଞ୍ଚାପି ଆସନାନି ପଞ୍ଞପେତ୍ୱା ପୁଣ୍ଣକସ୍ସପି ପତିରୂପଂ ଆସନଂ ପଞ୍ଞପେତ୍ୱା ରଞ୍ଞୋ କାଲଂ ଆରୋଚୟିଂସୁ। ତତୋ ପୁଣ୍ଣକୋ ରାଜାନଂ ଗାଥାୟ ଅଜ୍ଝଭାସି –

୧୪୩୪।

''ଉପାଗତଂ ରାଜ ମୁପେହି ଲକ୍ଖଂ, ନେତାଦିସଂ ମଣିରତନଂ ତୱତ୍ଥି;

ଧମ୍ମେନ ଜିସ୍ସାମ ଅସାହସେନ, ଜିତୋ ଚ ନୋ ଖିପ୍ପମୱାକରୋହୀ''ତି।

ତସ୍ସତ୍ଥୋ – ମହାରାଜ, ଜୂତସାଲାୟ କମ୍ମଂ ଉପାଗତଂ ନିଟ୍ଠିତଂ, ଏତାଦିସଂ ମଣିରତନଂ ତୱ ନତ୍ଥି, ମା ପପଞ୍ଚଂ କରୋହି, ଉପେହି ଲକ୍ଖଂ ଅକ୍ଖେହି କୀଳଅନଟ୍ଠାନଂ ଉପଗଚ୍ଛ। କୀଳନ୍ତା ଚ ମୟଂ ଧମ୍ମେନ ଜିସ୍ସାମ, ଧମ୍ମେନେୱ ନୋ ଅସାହସେନ ଜୟୋ ହୋତୁ। ସଚେ ପନ ତ୍ୱଂ ଜିତୋ ଭୱିସ୍ସସି, ଅଥ ନୋ ଖିପ୍ପମୱାକରୋହି, ପପଞ୍ଚଂ ଅକତ୍ୱାୱ ଜିତୋ ଧନଂ ଦଦେୟ୍ୟାସୀତି ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି।

ଅଥ ନଂ ରାଜା ''ମାଣୱ, ତ୍ୱଂ ମଂ 'ରାଜା'ତି ମା ଭାୟି, ଧମ୍ମେନେୱ ନୋ ଅସାହସେନ ଜୟପରାଜୟୋ ଭୱିସ୍ସତୀ''ତି ଆହ। ତଂ ସୁତ୍ୱା ପୁଣ୍ଣକୋ ''ଅମ୍ହାକଂ ଧମ୍ମେନେୱ ଜୟପରାଜୟଭାୱଂ ଜାନାଥା''ତି ତେପି ରାଜାନୋ ସକ୍ଖିଂ କରୋନ୍ତୋ ଗାଥମାହ –

୧୪୩୫।

''ପଞ୍ଚାଲ ପଚ୍ଚୁଗ୍ଗତ ସୂରସେନ, ମଚ୍ଛା ଚ ମଦ୍ଦା ସହ କେକକେଭି;

ପସ୍ସନ୍ତୁ ନୋତେ ଅସଠେନ ୟୁଦ୍ଧଂ, ନ ନୋ ସଭାୟଂ ନ କରୋନ୍ତି କିଞ୍ଚୀ''ତି।

ତତ୍ଥ ପଚ୍ଚୁଗ୍ଗତାତି ଉଗ୍ଗତତ୍ତା ପଞ୍ଞାତତ୍ତା ପାକଟତ୍ତା ପଞ୍ଚାଲରାଜାନମେୱାଲପତି। ମଚ୍ଛା ଚାତି ତ୍ୱଞ୍ଚ, ସମ୍ମ ମଚ୍ଛରାଜ। ମଦ୍ଦାତି ମଦ୍ଦରାଜ। ସହ କେକକେଭୀତି କେକକେଭିନାମେନ ଜନପଦେନ ସହ ୱତ୍ତମାନକେକକେଭିରାଜ, ତ୍ୱଞ୍ଚ। ଅଥ ୱା ସହସଦ୍ଦଂ ''କେକକେଭୀ''ତି ପଦସ୍ସ ପଚ୍ଛତୋ ଠପେତ୍ୱା ପଚ୍ଚୁଗ୍ଗତସଦ୍ଦଞ୍ଚ ସୂରସେନୱିସେସନଂ କତ୍ୱା ପଞ୍ଚାଲପଚ୍ଚୁଗ୍ଗତସୂରସେନ ମଚ୍ଛା ଚ ମଦ୍ଦା ଚ କେକକେଭି ସହ ସେସରାଜାନୋ ଚାତି ଏୱମେତ୍ଥ ଅତ୍ଥୋ ଦଟ୍ଠବ୍ବୋ। ପସ୍ସନ୍ତୁ ନୋତେତି ଅମ୍ହାକଂ ଦ୍ୱିନ୍ନଂ ଏତେ ରାଜାନୋ ଅସଠେନ ଅକ୍ଖୟୁଦ୍ଧଂ ପସ୍ସନ୍ତୁ। ନ ନୋ ସଭାୟଂ ନ କରୋନ୍ତି କିଞ୍ଚୀତି ଏତ୍ଥ ନୋତି ନିପାତମତ୍ତଂ, ସଭାୟଂ କିଞ୍ଚି ସକ୍ଖିଂ ନ ନ କରୋନ୍ତି, ଖତ୍ତିୟେପି ବ୍ରାହ୍ମଣେପି କରୋନ୍ତିୟେୱ, ତସ୍ମା ସଚେ କିଞ୍ଚି ଅକାରଣଂ ଉପ୍ପଜ୍ଜତି, ''ନ ନୋ ସୁତଂ, ନ ନୋ ଦିଟ୍ଠ''ନ୍ତି ୱତ୍ତୁଂ ନ ଲଭିସ୍ସଥ, ଅପ୍ପମତ୍ତା ହୋଥାତି।

ଏୱଂ ୟକ୍ଖସେନାପତି ରାଜାନୋ ସକ୍ଖିଂ ଅକାସି। ରାଜାପି ଏକସତରାଜପରିୱୁତୋ ପୁଣ୍ଣକଂ ଗହେତ୍ୱା ଜୂତସାଲଂ ପାୱିସି। ସବ୍ବେପି ପତିରୂପାସନେସୁ ନିସୀଦିଂସୁ, ରଜତଫଲକେ ସୁୱଣ୍ଣପାସକେ ଠପୟିଂସୁ। ପୁଣ୍ଣକୋ ତୁରିତତୁରିତୋ ଆହ ''ମହାରାଜ, ପାସକେସୁ ଆୟା ନାମ ମାଲିକଂ ସାୱଟ୍ଟଂ ବହୁଲଂ ସନ୍ତିଭଦ୍ରାଦୟୋ ଚତୁୱୀସତି, ତେସୁ ତୁମ୍ହେ ଅତ୍ତନୋ ରୁଚ୍ଚନକଂ ଆୟଂ ଗଣ୍ହଥା''ତି। ରାଜା ''ସାଧୂ''ତି ବହୁଲଂ ଗଣ୍ହି। ପୁଣ୍ଣକୋ ସାୱଟ୍ଟଂ ଗଣ୍ହି। ଅଥ ନଂ ରାଜା ଆହ ''ତେନ ହି ତାୱ ମାଣୱ, ପାସକେ ପାତେହୀ''ତି। ''ମହାରାଜ, ପଠମଂ ମମ ୱାରୋ ନ ପାପୁଣାତି, ତୁମ୍ହେ ପାତେଥା''ତି ୱୁତ୍ତେ ରାଜା ''ସାଧୂ''ତି ସମ୍ପଟିଚ୍ଛି। ତସ୍ସ ପନ ତତିୟେ ଅତ୍ତଭାୱେ ମାତୁଭୂତପୁବ୍ବା ଆରକ୍ଖଦେୱତା, ତସ୍ସା ଆନୁଭାୱେନ ରାଜା ଜୂତେ ଜିନାତି। ସା ତସ୍ସ ଅୱିଦୂରେ ଠିତା ଅହୋସି। ରାଜା ଦେୱଧୀତରଂ ଅନୁସ୍ସରିତ୍ୱା ଜୂତଗୀତଂ ଗାୟନ୍ତୋ ଇମା ଗାଥା ଆହ –

''ସବ୍ବା ନଦୀ ୱଙ୍କଗତୀ, ସବ୍ବେ କଟ୍ଠମୟା ୱନା;

ସବ୍ବଞ୍ଚିଯୋ କରେ ପାପଂ, ଲଭମାନେ ନିୱାତକୋ। (ଜା। ୨।୨୧।୩୦୮);

‘‘ଅଥ ପସ୍ସତୁ ମଂ ଅମ୍ମ, ୱିଜଯଂ ମେ ପଦିସ୍ସତୁ;

ଅନୁକମ୍ପାହି ମେ ଅମ୍ମ, ମହନ୍ତଂ ଜଯମେସ୍ସତୁ।

‘‘ଦେୱତେ ୱଜ୍ଜ ରକ୍ଖ ଦେୱି, ପସ୍ସ ମା ମଂ ୱିଭାୱେଯ୍ଯ;

ଅନୁକମ୍ପକା ପତିଟ୍ଠା ଚ, ପସ୍ସ ଭଦ୍ରାନି ରକ୍ଖିତୁଂ।

‘‘ଜମ୍ବୋନଦମଯଂ ପାସଂ, ଚତୁରଂସମଟ୍ଠଙ୍ଗୁଲି;

ୱିଭାତି ପରିସମଜ୍ଝେ, ସବ୍ବକାମଦଦୋ ଭୱ।

‘‘ଦେୱତେ ମେ ଜଯଂ ଦେହି, ପସ୍ସ ମଂ ଅପ୍ପଭାଗିନଂ;

ମାତାନୁକମ୍ପକୋ ପୋସୋ, ସଦା ଭଦ୍ରାନି ପସ୍ସତି।

‘‘ଅଟ୍ଠକଂ ମାଲିକଂ ୱୁତ୍ତଂ, ସାୱଟ୍ଟଞ୍ଚ ଛକଂ ମତଂ;

ଚତୁକ୍କଂ ବହୁଲଂ ଞେଯ୍ଯଂ, ଦ୍ୱିବିନ୍ଦୁସନ୍ତିଭଦ୍ରକଂ;

ଚତୁୱୀସତି ଆଯା ଚ, ମୁନିନ୍ଦେନ ପକାସିତା’’ତି।

ରାଜା ଏୱଂ ଜୂତଗୀତଂ ଗାଯିତ୍ୱା ପାସକେ ହତ୍ଥେନ ପରିୱତ୍ତେତ୍ୱା ଆକାସେ ଖିପି। ପୁଣ୍ଣକସ୍ସ ଆନୁଭାୱେନ ପାସକା ରଞ୍ଞୋ ପରାଜଯାଯ ଭସ୍ସନ୍ତି। ରାଜା ଜୂତସିପ୍ପମ୍ହି ଅତିକୁସଲତାଯ ପାସକେ ଅତ୍ତନୋ ପରାଜଯାଯ ଭସ୍ସନ୍ତେ ଞତ୍ୱା ଆକାସେଯେୱ ସଙ୍କଡ୍ଢନ୍ତୋ ଗହେତ୍ୱା ପୁନ ଆକାସେ ଖିପି। ଦୁତିଯମ୍ପି ଅତ୍ତନୋ ପରାଜଯାଯ ଭସ୍ସନ୍ତେ ଞତ୍ୱା ତଥେୱ ଅଗ୍ଗହେସି। ତତୋ ପୁଣ୍ଣକୋ ଚିନ୍ତେସି ‘‘ଅଯଂ ରାଜା ମାଦିସେନ ଯକ୍ଖେନ ସଦ୍ଧିଂ ଜୂତଂ କୀଳନ୍ତୋ ଭସ୍ସମାନେ ପାସକେ ସଙ୍କଡ୍ଢିତ୍ୱା ଗଣ୍ହାତି, କିଂ ନୁ ଖୋ କାରଣ’’ନ୍ତି। ସୋ ଓଲୋକେନ୍ତୋ ତସ୍ସ ଆରକ୍ଖଦେୱତାଯ ଆନୁଭାୱଂ ଞତ୍ୱା ଅକ୍ଖୀନି ଉମ୍ମୀଲେତ୍ୱା କୁଦ୍ଧୋ ୱିଯ ନଂ ଓଲୋକେସି। ସା ଭୀତତସିତା ପଲାଯିତ୍ୱା ଚକ୍କୱାଳପବ୍ବତମତ୍ଥକଂ ପତ୍ୱା କମ୍ପମାନା ଓଲୋକେତ୍ୱା ଅଟ୍ଠାସି। ରାଜା ତତିଯମ୍ପି ପାସକେ ଖିପିତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ପରାଜଯାଯ ଭସ୍ସନ୍ତେ ଞତ୍ୱାପି ପୁଣ୍ଣକସ୍ସାନୁଭାୱେନ ହତ୍ଥଂ ପସାରେତ୍ୱା ଗଣ୍ହିତୁଂ ନାସକ୍ଖି। ତେ ରଞ୍ଞୋ ପରାଜଯାଯ ପତିଂସୁ। ଅଥସ୍ସ ପରାଜିତଭାୱଂ ଞତ୍ୱା ପୁଣ୍ଣକୋ ଅପ୍ଫୋଟେତ୍ୱା ମହନ୍ତେନ ସଦ୍ଦେନ ‘‘ଜିତଂ ମେ’’ତି ତିକ୍ଖତ୍ତୁଂ ସୀହନାଦଂ ନଦି। ସୋ ସଦ୍ଦୋ ସକଲଜମ୍ବୁଦୀପଂ ଫରି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୪୩୬।

‘‘ତେ ପାୱିସୁଂ ଅକ୍ଖମଦେନ ମତ୍ତା, ରାଜା କୁରୂନଂ ପୁଣ୍ଣକୋ ଚାପି ଯକ୍ଖୋ;

ରାଜା କଲିଂ ୱିଚ୍ଚିନମଗ୍ଗହେସି, କଟଂ ଅଗ୍ଗହୀ ପୁଣ୍ଣକୋ ନାମ ଯକ୍ଖୋ।

୧୪୩୭।

‘‘ତେ ତତ୍ଥ ଜୂତେ ଉଭଯେ ସମାଗତେ, ରଞ୍ଞଂ ସକାସେ ସଖୀନଞ୍ଚ ମଜ୍ଝେ;

ଅଜେସି ଯକ୍ଖୋ ନରୱୀରସେଟ୍ଠଂ, ତତ୍ଥପ୍ପନାଦୋ ତୁମୁଲୋ ବଭୂୱା’’ତି।

ତତ୍ଥ ପାଊିସୁନ୍ତି ଜୂତସାଲଂ ପଊିସିଂସୁ। ଊିଚ୍ଚିନନ୍ତି ରାଜା ଚତୁଊୀସତିଯା ଆଯେସୁ ଊିଚିନନ୍ତୋ କଲିଂ ପରାଜଯଗ୍ଗାହଂ ଅଗ୍ଗହେସି। କଟଂ ଅଗ୍ଗହୀତି ପୁଣ୍ଣକୋ ନାମ ଯକ୍ଖୋ ଜଯଗ୍ଗାହଂ ଗଣ୍ହି। ତେ ତତ୍ଥ ଜୂତେ ଉଭଯେ ସମାଗତେତି ତେ ତତ୍ଥ ଜୂତେ ସମାଗତା ଉଭୋ ଜୂତଂ କୀଳଇଂସୁତି ଅତ୍ଥୋ। ରଞ୍ଞନ୍ତି ଅଥ ତେସଂ ଏକସତରାଜୂନଂ ସକାସେ ଅଊସେସାନଞ୍ଚ ସଖୀନଂ ମଜ୍ଝେ ସୋ ଯକ୍ଖୋ ନରଊୀରସେଟ୍ଠଂ ରାଜାନଂ ଅଜେସି। ତତ୍ଥପ୍ପନାଦୋ ତୁମୁଲୋ ବଭୂଊାତି ତସ୍ମିଂ ଜୂତମଣ୍ଡଲେ ''ରଞ୍ଞୋ ପରାଜିତଭାଊଂ ଜାନାଥ, ଜିତଂ ମେ, ଜିତଂ ମେ''ତି ମହନ୍ତୋ ସଦ୍ଦୋ ଅହୋସି।

ରାଜା ପରାଜିତୋ ଅନତ୍ତମନୋ ଅହୋସି। ଅଥ ନଂ ସମସ୍ସାସେନ୍ତୋ ପୁଣ୍ଣକୋ ଗାଥମାହ –

୧୪୩୮।

''ଜଯୋ ମହାରାଜ ପରାଜଯୋ ଚ, ଆଯୂହତଂ ଅଞ୍ଞତରସ୍ସ ହୋତି;

ଜନିନ୍ଦ ଜୀନୋସି ଊରଦ୍ଧନେନ, ଜିତୋ ଚ ମେ ଖିପ୍ପମଊାକରୋହୀ''ତି।

ତତ୍ଥ ଆଯୂହତନ୍ତି ଦ୍ୱିନ୍ନଂ ଊାଯାମମାନାନଂ ଅଞ୍ଞତରସ୍ସ ଏଊ ହୋତି, ତସ୍ମା ''ପରାଜିତୋମ୍ହୀ''ତି ମା ଚିନ୍ତଯି। ଜୀନୋସୀତି ପରିହୀନୋସି। ଊରଦ୍ଧନେନାତି ପରମଧନେନ। ଖିପ୍ପମଊାକରୋହୀତି ଖିପ୍ପଂ ମେ ଜଯଂ ଧନଂ ଦେହୀତି।

ଅଥ ନଂ ରାଜା ''ଗଣ୍ହ, ତାତା''ତି ଊଦନ୍ତୋ ଗାଥମାହ –

୧୪୩୯।

''ହତ୍ଥୀ ଗଊାସ୍ସା ମଣିକୁଣ୍ଡଲା ଚ, ଯଞ୍ଚାପି ମଯ୍ହଂ ରତନଂ ପଥବ୍ୟା;

ଗଣ୍ହାହି କଚ୍ଚାନ ଊରଂ ଧନାନଂ, ଆଦାଯ ଯେନିଚ୍ଛସି ତେନ ଗଚ୍ଛା''ତି।

ପୁଣ୍ଣକୋ ଆହ –

୧୪୪୦।

''ହତ୍ଥୀ ଗଊାସ୍ସା ମଣିକୁଣ୍ଡଲା ଚ, ଯଞ୍ଚାପି ତୁଯ୍ହଂ ରତନଂ ପଥବ୍ୟା;

ତେସଂ ଊରୋ ଊିଧୁରୋ ନାମ କତ୍ତା, ସୋ ମେ ଜିତୋ ତଂ ମେ ଅଊାକରୋହୀ''ତି।

ତତ୍ଥ ସୋ ମେ ଜିତୋ ତଂ ମେତି ମଯା ହି ତଊ ଊିଜିତେ ଉତ୍ତମଂ ରତନଂ ଜିତଂ, ସୋ ଚ ସବ୍ବରତନାନଂ ଊରୋ ଊିଧୁରୋ, ତସ୍ମା, ଦେଊ, ସୋ ମଯା ଜିତୋ ନାମ ହୋତି, ତଂ ମେ ଦେହୀତି।

ରାଜା ଆହ –

୧୪୪୧।

''ଅତ୍ତା ଚ ମେ ସୋ ସରଣଂ ଗତୀ ଚ, ଦୀପୋ ଚ ଲେଣୋ ଚ ପରାଯଣୋ ଚ;

ଅସନ୍ତୁଲେଯ୍ୟୋ ମମ ସୋ ଧନେନ, ପାଣେନ ମେ ସାଦିସୋ ଏସ କତ୍ତା''ତି।

ତତ୍ଥ ଅତ୍ତା ଚ ମେ ସୋତି ସୋ ମଯ୍ହଂ ଅତ୍ତା ଚ, ମଯା ଚ ''ଅତ୍ତାନଂ ଠପେତ୍ୱା ସେସଂ ଦସ୍ସାମୀ''ତି ଊୁତ୍ତଂ, ତସ୍ମା ତଂ ମା ଗଣ୍ହି। ନ କେଊଲଞ୍ଚ ଅତ୍ତାଊ , ଅଥ ଖୋ ମେ ସୋ ସରଣଞ୍ଚ ଗତି ଚ ଦୀପୋ ଚ ଲେଣୋ ଚ ପରାଯଣୋ ଚ। ଅସନ୍ତୁଲେଯ୍ୟୋ ମମ ସୋ ଧନେନାତି ସତ୍ତଊିଧେନ ରତନେନ ସଦ୍ଧିଂ ନ ତୁଲେତବ୍ବୋତି।

ପୁଣ୍ଣକୋ ଆହ –

୧୪୪୨।

‘‘ଚିରଂ ୱିୱାଦୋ ମମ ତୁୟ୍ହଞ୍ଚସ୍ସ, କାମଞ୍ଚ ପୁଚ୍ଛାମ ତମେୱ ଗନ୍ତ୍ୱା;

ଏସୋୱ ନୋ ୱିୱରତୁ ଏତମତ୍ଥଂ, ଯଂ ୱକ୍ଖତୀ ହୋତୁ କଥା ଉଭିନ୍ନ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ୱିୱରତୁ ଏତମତ୍ଥନ୍ତି ‘‘ସୋ ତୱ ଅତ୍ତା ୱା ନ ୱା’’ତି ଏତମତ୍ଥଂ ଏସୋୱ ପକାସେତୁ। ହୋତୁ କଥା ଉଭିନ୍ନନ୍ତି ଯଂ ସୋ ୱକ୍ଖତି, ସାଯେୱ ନୋ ଉଭିନ୍ନଂ କଥା ହୋତୁ, ତଂ ପମାଣଂ ହୋତୂତି ଅତ୍ଥୋ।

ରାଜା ଆହ –

୧୪୪୩।

‘‘ଅଦ୍ଧା ହି ସଚ୍ଚଂ ଭଣସି, ନ ଚ ମାଣୱ ସାହସଂ;

ତମେୱ ଗନ୍ତ୍ୱା ପୁଚ୍ଛାମ, ତେନ ତୁସ୍ସାମୁଭୋ ଜନା’’ତି।

ତତ୍ଥ ନ ଚ ମାଣୱ ସାହସନ୍ତି ମୟ୍ହଂ ପସୟ୍ହ ସାହସିକୱଚନଂ ନ ଚ ଭଣସି।

ଏୱଂ ୱତ୍ୱା ରାଜା ଏକସତରାଜାନୋ ପୁଣ୍ଣକଞ୍ଚ ଗହେତ୍ୱା ତୁଟ୍ଠମାନସୋ ୱେଗେନ ଧମ୍ମସଭଂ ଅଗମାସି। ପଣ୍ଡିତୋପି ଆସନା ଓରୁୟ୍ହ ରାଜାନଂ ୱନ୍ଦିତ୍ୱା ଏକମନ୍ତଂ ଅଟ୍ଠାସି। ଅଥ ପୁଣ୍ଣକୋ ମହାସତ୍ତଂ ଆମନ୍ତେତ୍ୱା ‘‘ପଣ୍ଡିତ, ‘ତ୍ୱଂ ଧମ୍ମେ ଠିତୋ ଜୀୱିତହେତୁପି ମୁସାୱାଦଂ ନ ଭଣସୀ’ତି କିତ୍ତିସଦ୍ଦୋ ତେ ସକଲଲୋକେ ଫୁଟୋ, ଅହଂ ପନ ତେ ଅଜ୍ଜ ଧମ୍ମେ ଠିତଭାୱଂ ଜାନିସ୍ସାମୀ’’ତି ୱତ୍ୱା ଗାଥମାହ –

୧୪୪୪।

‘‘ସଚ୍ଚଂ ନୁ ଦେୱା ୱିଦହୂ କୁରୂନଂ, ଧମ୍ମେ ଠିତଂ ୱିଧୁରଂ ନାମମଚ୍ଚଂ;

ଦାସୋସି ରଞ୍ଞୋ ଉଦ ୱାସି ଞାତି, ୱିଧୁରୋତି ସଙ୍ଖା କତମାସି ଲୋକେ’’ତି।

ତତ୍ଥ ସଚ୍ଚଂ ନୁ ଦେୱା ୱିଦହୂ କୁରୂନଂ, ଧମ୍ମେ ଠିତଂ ୱିଧୁରଂ ନାମମଚ୍ଚନ୍ତି ‘‘କୁରୂନଂ ରଟ୍ଠେ ୱିଧୁରୋ ନାମ ଅମଚ୍ଚୋ ଧମ୍ମେ ଠିତୋ ଜୀୱିତହେତୁପି ମୁସାୱାଦଂ ନ ଭଣତୀ’’ତି ଏୱଂ ଦେୱା ୱିଦହୂ ୱିଦହନ୍ତି କଥେନ୍ତି ପକାସେନ୍ତି, ଏୱଂ ୱିଦହମାନା ତେ ଦେୱା ସଚ୍ଚଂ ନୁ ୱିଦହନ୍ତି, ଉଦାହୁ ଅଭୂତୱାଦାଯେୱେତେତି। ୱିଧୁରୋତି ସଙ୍ଖା କତମାସି ଲୋକେତି ଯା ଏସା ତୱ ‘‘ୱିଧୁରୋ’’ତି ଲୋକେ ସଙ୍ଖା ପଞ୍ଞତ୍ତି, ସା କତମା ଆସି, ତ୍ୱଂ ପକାସେହି, କିଂ ନୁ ରଞ୍ଞୋ ଦାସୋ ନୀଚତରଜାତିକୋ, ଉଦାହୁ ସମୋ ୱା ଉତ୍ତରିତରୋ ୱା ଞାତୀତି ଇଦଂ ତାୱ ମେ ଆଚିକ୍ଖ, ଦାସୋସି ରଞ୍ଞୋ, ଉଦ ୱାସି ଞାତୀତି।

ଅଥ ମହାସତ୍ତୋ ‘‘ଅଯଂ ମଂ ଏୱଂ ପୁଚ୍ଛତି, ଅହଂ ଖୋ ପନେତଂ ‘ରଞ୍ଞୋ ଞାତୀ’ତିପି ‘ରଞ୍ଞୋ ଉତ୍ତରିତରୋ’ତିପି ‘ରଞ୍ଞୋ ନ କିଞ୍ଚି ହୋମୀ’ତିପି ସଞ୍ଞାପେତୁଂ ସକ୍କୋମି, ଏୱଂ ସନ୍ତେପି ଇମସ୍ମିଂ ଲୋକେ ସଚ୍ଚସମୋ ଅୱସ୍ସଯୋ ନାମ ନତ୍ଥି, ସଚ୍ଚମେୱ କଥେତୁଂ ୱଟ୍ଟତୀ’’ତି ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ‘‘ମାଣୱ, ନେୱାହଂ ରଞ୍ଞୋ ଞାତି, ନ ଉତ୍ତରିତରୋ, ଚତୁନ୍ନଂ ପନ ଦାସାନଂ ଅଞ୍ଞତରୋ’’ତି ଦସ୍ସେତୁଂ ଗାଥାଦ୍ୱଯମାହ –

୧୪୪୫।

‘‘ଆମାଯଦାସାପି ଭୱନ୍ତି ହେକେ, ଧନେନ କୀତାପି ଭୱନ୍ତି ଦାସା;

ସଯମ୍ପି ହେକେ ଉପଯନ୍ତି ଦାସା, ଭଯା ପଣୁନ୍ନାପି ଭଓନ୍ତି ଦାସା।

୧୪୪୬।

‘‘ଏତେ ନରାନଂ ଚତୁରୋଓ ଦାସା, ଅଦ୍ଧା ହି ଯୋନିତୋ ଅହମ୍ପି ଜାତୋ;

ଭଓ୍ୱୋ ଚ ରଞ୍ଞୋ ଅଭଓ୍ୱୋ ଚ ରଞ୍ଞୋ, ଦାସାହଂ ଦେଓସ୍ସ ପରମ୍ପି ଗନ୍ତ୍ୱା;

ଧମ୍ମେନ ମଂ ମାଣଓ ତୁଯ୍ହ ଦଜ୍ଜା’’ତି।

ତତ୍ଥ ଆମାଯଦାସାତି ଦାସିଯା କୁଚ୍ଛିମ୍ହି ଜାତଦାସା। ସଯମ୍ପି ହେକେ ଉପଯନ୍ତି ଦାସାତି ଯେ କେଚି ଉପଟ୍ଠାକଜାତିକା, ସବ୍ବେ ତେ ସଯଂ ଦାସଭାଓଂ ଉପଗତା ଦାସା ନାମ। ଭଯା ପଣୁନ୍ନାତି ରାଜଭଯେନ ୱା ଚୋରଭଯେନ ୱା ଅତ୍ତନୋ ଓସନଟ୍ଠାନତୋ ପଣୁନ୍ନା କରମରା ହୁତ୍ୱା ପରଓିସଯଂ ଗତାପି ଦାସାଯେଓ ନାମ। ଅଦ୍ଧା ହି ଯୋନିତୋ ଅହମ୍ପି ଜାତୋତି ମାଣଓ, ଏକଂସେନେଓ ଅହମ୍ପି ଚତୂସୁ ଦାସଯୋନୀସୁ ଏକତୋ ସଯଂ ଦାସଯୋନିତୋ ନିବ୍ବତ୍ତଦାସୋ। ଭଓ୍ୱୋ ଚ ରଞ୍ଞୋ ଅଭଓ୍ୱୋ ଚ ରଞ୍ଞୋତି ରଞ୍ଞୋ ୱୁଡ୍ଢି ୱା ହୋତୁ ଅୱୁଡ୍ଢି ୱା, ନ ସକ୍କା ମଯା ମୁସା ଭାସିତୁଂ। ପରମ୍ପୀତି ଦୂରଂ ଗନ୍ତ୍ୱାପି ଅହଂ ଦେଓସ୍ସ ଦାସୋଯେଓ। ଦଜ୍ଜାତି ମଂ ରାଜା ଜଯଧନେନ ଖଣ୍ଡେତ୍ୱା ତୁଯ୍ହଂ ଦେନ୍ତୋ ଧମ୍ମେନ ସଭାଓେନ ଦଦେଯ୍ୟାତି।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ପୁଣ୍ଣକୋ ହଟ୍ଠତୁଟ୍ଠୋ ପୁନ ଅପ୍ଫୋଟେତ୍ୱା ଗାଥମାହ –

୧୪୪୭।

‘‘ଅଯଂ ଦୁତୀଯୋ ୱିଜଯୋ ମମଜ୍ଜ, ପୁଟ୍ଠୋ ହି କତ୍ତା ୱିଓରେତ୍ଥ ପଞ୍ହଂ;

ଅଧମ୍ମରୂପୋ ଓତ ରାଜସେଟ୍ଠୋ, ସୁଭାସିତଂ ନାନୁଜାନାସି ମଯ୍ହ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ରାଜସେଟ୍ଠୋତି ଅଯଂ ରାଜସେଟ୍ଠୋ ଅଧମ୍ମରୂପୋ ଓତ। ସୁଭାସିତନ୍ତି ୱିଧୁରପଣ୍ଡିତେନ ସୁକଥିତଂ ସୁୱିନିଚ୍ଛିତଂ। ନାନୁଜାନାସି ମଯ୍ହନ୍ତି ଇଦାନେତଂ ୱିଧୁରପଣ୍ଡିତଂ ମଯ୍ହଂ କସ୍ମା ନାନୁଜାନାସି, କିମହଂ ନ ଦେସୀତି ୱଦତି।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ରାଜା ଅନତ୍ତମନୋ ହୁତ୍ୱା ‘‘ପଣ୍ଡିତୋ ମାଦିସଂ ଯସଦାଯକଂ ଅନୋଲୋକେତ୍ୱା ଇଦାନି ଦିଟ୍ଠଂ ମାଣଓକଂ ଓଲୋକେତୀ’’ତି ମହାସତ୍ତସ୍ସ କୁଜ୍ଝିତ୍ୱା ‘‘ମାଣଓ, ସଚେ ସୋ ଦାସୋ ମେ ଭଓେଯ୍ୟ, ତଂ ଗହେତ୍ୱା ଗଚ୍ଛା’’ତି ୱତ୍ୱା ଗାଥମାହ –

୧୪୪୮।

‘‘ଏୱଂ ଚେ ନୋ ସୋ ୱିଓରେତ୍ଥ ପଞ୍ହଂ, ଦାସୋହମସ୍ମି ନ ଚ ଖୋସ୍ମି ଞାତି;

ଗଣ୍ହାହି କଚ୍ଚାନ ୱରଂ ଧନାନଂ, ଆଦାଯ ଯେନିଚ୍ଛସି ତେନ ଗଚ୍ଛା’’ତି।

ତତ୍ଥ ଏୱଂ ଚେ ନୋ ସୋ ୱିଓରେତ୍ଥ ପଞ୍ହନ୍ତି ସଚେ ସୋ ଅମ୍ହାକଂ ପଞ୍ହଂ ‘‘ଦାସୋହମସ୍ମି, ନ ଚ ଖୋସ୍ମି ଞାତୀ’’ତି ଏୱଂ ୱିଓରି ଏତ୍ଥ ପରିସମଣ୍ଡଲେ, ଅଥ କିଂ ଅଚ୍ଛସି, ସକଲଲୋକେ ଧନାନଂ ୱରଂ ଏତଂ ଗଣ୍ହ, ଗହେତ୍ୱା ଚ ପନ ଯେନ ଇଚ୍ଛସି, ତେନ ଗଚ୍ଛାତି।

ଅକ୍ଖକଣ୍ଡଂ ନିଟ୍ଠିତଂ।

ଘରାୱାସପଞ୍ହୋ

ଏୱଞ୍ଚ ପନ ୱତ୍ୱା ରାଜା ଚିନ୍ତେସି ‘‘ପଣ୍ଡିତଂ ଗହେତ୍ୱା ମାଣଓୋ ଯଥାରୁଚି ଗମିସ୍ସତି, ତସ୍ସ ଗତକାଲତୋ ପଟ୍ଠାଯ ମଯ୍ହଂ ମଧୁରଧମ୍ମକଥା ଦୁଲ୍ଲଭା ଭଓିସ୍ସତି, ଯଂନୂନାହଂ ଇମଂ ଅତ୍ତନୋ ଠାନେ ଠପେତ୍ୱା ଅଲଙ୍କତଧମ୍ମାସନେ ନିସୀଦପେତ୍ୱା ଘରାୱାସପଞ୍ହଂ ପୁଚ୍ଛେଯ୍ୟ’’ନ୍ତି। ଅଥ ନଂ ରାଜା ଏୱମାହ

‘‘ପଣ୍ଡିତ, ତୁମ୍ହାକଂ ଗତକାଲେ ମମ ମଧୁରଧମ୍ମକଥା ଦୁଲ୍ଲଭା ଭଓିସ୍ସତି, ଅଲଙ୍କତଧମ୍ମାସନେ ନିସୀଦାପେତ୍ୱା ଅଉନୋ ଠାନେ ଠତ୍ୱା ମୟ୍ହଂ ଘରାୱାସପଞ୍ହଂ କଥେଥା’’ତି। ସୋ ‘‘ସାଧୂ’’ତି ସମ୍ପଟିଚ୍ଛିତ୍ୱା ଅଲଙ୍କତଧମ୍ମାସନେ ନିସୀଦିତ୍ୱା ରଞ୍ଞା ପଞ୍ହଂ ପୁଟ୍ଠୋ ୱିସ୍ସଜ୍ଜେସି। ତତ୍ରାଯଂ ପଞ୍ହୋ –

୧୪୪୯।

‘‘ୱିଧୁର ୱସମାନସ୍ସ, ଗହଟ୍ଠସ୍ସ ସକଂ ଘରଂ;

ଖେମା ୱୁତ୍ତି କଥଂ ଅସ୍ସ, କଥଂ ନୁ ଅସ୍ସ ସଙ୍ଗହୋ।

୧୪୫୦।

‘‘ଅବ୍ୟାବଜ୍ଝଂ କଥଂ ଅସ୍ସ, ସଚ୍ଚୱାଦୀ ଚ ମାଣୱୋ;

ଅସ୍ମା ଲୋକା ପରଂ ଲୋକଂ, କଥଂ ପେଚ୍ଚ ନ ସୋଚତୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଖେମା ୱୁତ୍ତି କଥଂ ଅସ୍ସାତି କଥଂ ଘରାୱାସଂ ୱସନ୍ତସ୍ସ ଗହଟ୍ଠସ୍ସ ଖେମା ନିବ୍ଭୟା ୱୁତ୍ତି ଭୱେୟ୍ୟ। କଥଂ ନୁ ଅସ୍ସ ସଙ୍ଗହୋତି ଚତୁବ୍ବିଧୋ ସଙ୍ଗହୱତ୍ଥୁସଙ୍ଖାତୋ ସଙ୍ଗହୋ ତସ୍ସ କଥଂ ଭୱେୟ୍ୟ । ଅବ୍ୟାବଜ୍ଝନ୍ତି ନିଦ୍ଦୁକ୍ଖତା। ସଚ୍ଚୱାଦୀ ଚାତି କଥଂ ନୁ ମାଣୱୋ ସଚ୍ଚୱାଦୀ ନାମ ଭୱେୟ୍ୟ। ପେଚ୍ଚାତି ପରଲୋକଂ ଗନ୍ତ୍ୱା।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ପଣ୍ଡିତୋ ରଞ୍ଞୋ ପଞ୍ହଂ କଥେସି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୪୫୧।

‘‘ତଂ ତତ୍ଥ ଗତିମା ଧିତିମା, ମତିମା ଅତ୍ଥଦସ୍ସିମା;

ସଙ୍ଖାତା ସବ୍ବଧମ୍ମାନଂ, ୱିଧୁରୋ ଏତଦବ୍ରୱି।

୧୪୫୨।

‘‘ନ ସାଧାରଣଦାରସ୍ସ, ନ ଭୁଞ୍ଜେ ସାଦୁମେକକୋ;

ନ ସେୱେ ଲୋକାଯତିକଂ, ନେତଂ ପଞ୍ଞାଯ ୱଡ୍ଢନଂ।

୧୪୫୩।

‘‘ସୀଲୱା ୱତ୍ତସମ୍ପନ୍ନୋ, ଅପ୍ପମତ୍ତୋ ୱିଚକ୍ଖଣୋ;

ନିୱାତୱୁତ୍ତି ଅତ୍ଥଦ୍ଧୋ, ସୁରତୋ ସଖିଲୋ ମୁଦୁ।

୧୪୫୪।

‘‘ସଙ୍ଗହେତା ଚ ମିତ୍ତାନଂ, ସଂୱିଭାଗୀ ୱିଧାନୱା;

ତପ୍ପେୟ୍ୟ ଅନ୍ନପାନେନ, ସଦା ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣେ।

୧୪୫୫।

‘‘ଧମ୍ମକାମୋ ସୁତାଧାରୋ, ଭଵେୟ୍ୟ ପରିପୁଚ୍ଛକୋ;

ସକ୍କଚ୍ଚଂ ପୟିରୁପାସେୟ୍ୟ, ସୀଲଵନ୍ତେ ବହୁସ୍ସୁତେ।

୧୪୫୬।

‘‘ଘରମାଵସମାନସ୍ସ, ଗହଟ୍ଠସ୍ସ ସକଂ ଘରଂ;

ଖେମା ଵୁତ୍ତି ସିୟା ଏଵଂ, ଏଵଂ ନୁ ଅସ୍ସ ସଙ୍ଗହୋ।

୧୪୫୭।

‘‘ଅବ୍ୟାବଜ୍ଝୋ ସିୟା ଏଵଂ, ସଚ୍ଚଵାଦୀ ଚ ମାଣଵୋ;

ଅସ୍ମା ଲୋକା ପରଂ ଲୋକଂ, ଏଵଂ ପେଚ୍ଚ ନ ସୋଚତୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ତଂ ତତ୍ଥାତି ଭିକ୍ଖଵେ, ତଂ ରାଜାନଂ ତତ୍ଥ ଧମ୍ମସଭାୟଂ ଞାଣଗତିୟା ଗତିମା, ଅଚ୍ଚୋଚ୍ଛିନ୍ନଵୀରିୟେନ ଧିତିମା, ଭୂରିସମାୟ ଵିପୁଲାୟ ପଞ୍ଞାୟ ମତିମା, ସଣ୍ହସୁଖୁମତ୍ଥଦସ୍ସିନା ଞାଣେନ ଅତ୍ଥଦସ୍ସିମା, ପରିଚ୍ଛିନ୍ଦିତ୍ଵା ଜାନନଞାଣସଙ୍ଖାତାୟ ପଞ୍ଞାୟ ସବ୍ବଧମ୍ମାନଂ ସଙ୍ଖାତା, ଵିଧୁରପଣ୍ଡିତୋ ଏତଂ ‘‘ନ ସାଧାରଣଦାରସ୍ସା’’ତିଆଦିଵଚନଂ ଅବ୍ରଵି। ତତ୍ଥ ଯୋ ପରେସଂ ଦାରେସୁ ଅପରଜ୍ଝତି , ସୋ ସାଧାରଣଦାରୋ ନାମ, ତାଦିସୋ ନ ଅସ୍ସ ଭଵେୟ୍ୟ। ନ ଭୁଞ୍ଜେ ସାଦୁମେକକୋତି ସାଦୁରସଂ ପଣୀତଭୋଜନଂ ଅଞ୍ଞେସଂ ଅଦତ୍ଵା ଏକକୋଵ ନ ଭୁଞ୍ଜେୟ୍ୟ। ଲୋକାୟତିକନ୍ତି ଅନତ୍ଥନିସ୍ସିତଂ ସଗ୍ଗମଗ୍ଗାନଂ ଅଦାୟକଂ ଅନିୟ୍ୟାନିକଂ ଵିତଣ୍ଡସଲ୍ଲାପଂ ଲୋକାୟତିକଵାଦଂ ନ ସେଵେୟ୍ୟ। ନେତଂ ପଞ୍ଞାୟ ଵଡ୍ଢନନ୍ତି ନ ହି ଏତଂ ଲୋକାୟତିକଂ ପଞ୍ଞାୟ ଵଡ୍ଢନଂ। ସୀଲଵାତି ଅଖଣ୍ଡେହି ପଞ୍ଚହି ସୀଲେହି ସମନ୍ନାଗତୋ। ଵତ୍ତସମ୍ପନ୍ନୋତି ଘରାଵାସଵତ୍ତେନ ଵା ରାଜଵତ୍ତେନ ଵା ସମନ୍ନାଗତୋ। ଅପ୍ପମତ୍ତୋତି କୁସଲଧମ୍ମେସୁ ଅପ୍ପମତ୍ତୋ। ନିଵାତଵୁତ୍ତୀତି ଅତିମାନଂ ଅକତ୍ଵା ନୀଚଵୁତ୍ତି ଓଵାଦାନୁସାସନିପଟିଚ୍ଛକୋ। ଅତ୍ଥଦ୍ଧୋତି ଥଦ୍ଧମଚ୍ଛରିୟଵିରହିତୋ। ସୁରତୋତି ସୋରଚ୍ଚେନ ସମନ୍ନାଗତୋ। ସଖିଲୋତି ପେମନୀୟଵଚନୋ। ମୁଦୂତି କାୟଵାଚାଚିତ୍ତେହି ଅଫରୁସୋ।

ସଙ୍ଗହେତା ଚ ମିତ୍ତାନନ୍ତି କଲ୍ୟାଣମିତ୍ତାନଂ ସଙ୍ଗହକରୋ। ଦାନାଦୀସୁ ଯୋ ଯେନ ସଙ୍ଗହଂ ଇଚ୍ଛତି, ତସ୍ସ ତେନେଵ ସଙ୍ଗାହକୋ। ସଂଵିଭାଗୀତି ଧମ୍ମିକସମଣବ୍ରାହ୍ମଣାନଞ୍ଚେଵ କପଣଦ୍ଧିକଵଣିବ୍ବକୟାଚକାଦୀନଞ୍ଚ ସଂଵିଭାଗକରୋ। ଵିଧାନଵାତି ‘‘ଇମସ୍ମିଂ କାଲେ କସିତୁଂ ଵଟ୍ଟତି, ଇମସ୍ମିଂ କାଲେ ଵପିତୁଂ ଵଟ୍ଟତୀ’’ତି ଏଵଂ ସବ୍ବକିଚ୍ଚେସୁ ଵିଧାନସମ୍ପନ୍ନୋ। ତପ୍ପେୟ୍ୟାତି ଗହିତଗହିତଭାଜନାନି ପୂରେତ୍ଵା ଦଦମାନୋ ତପ୍ପେୟ୍ୟ। ଧମ୍ମକାମୋତି ପଵେଣିଧମ୍ମମ୍ପି ସୁଚରିତଧମ୍ମମ୍ପି କାମୟମାନୋ ପତ୍ଥୟମାନୋ। ସୁତାଧାରୋତି ସୁତସ୍ସ ଆଧାରଭୂତୋ। ପରିପୁଚ୍ଛକୋତି ଧମ୍ମିକସମଣବ୍ରାହ୍ମଣେ ଉପସଙ୍କମିତ୍ଵା ‘‘କିଂ, ଭନ୍ତେ, କୁସଲ’’ନ୍ତିଆଦିଵଚନେହି ପରିପୁଚ୍ଛନସୀଲୋ। ସକ୍କଚ୍ଚନ୍ତି ଗାରଵେନ। ଏଵଂ ନୁ ଅସ୍ସ ସଙ୍ଗହୋତି ସଙ୍ଗହୋପିସ୍ସ ଏଵଂ କତୋ ନାମ ଭଵେୟ୍ୟ। ସଚ୍ଚଵାଦୀତି ଏଵଂ ପଟିପନ୍ନୋଯେଵ ସଭାଵଵାଦୀ ନାମ ସିୟା।

ଏଵଂ ମହାସତ୍ତୋ ରଞ୍ଞୋ ଘରାଵାସପଞ୍ହଂ କଥେତ୍ଵା ପଲ୍ଲଙ୍କା ଓରୁୟ୍ହ ରାଜାନଂ ଵନ୍ଦି। ରାଜାପିସ୍ସ ମହାସକ୍କାରଂ କତ୍ଵା ଏକସତରାଜୂହି ପରିଵୁତୋ ଅତ୍ତନୋ ନିଵେସନମେଵ ଗତୋ।

ଘରାଵାସପଞ୍ହୋ ନିଟ୍ଠିତୋ।

ଲକ୍ଖଣକଣ୍ଡଂ

ମହାସତ୍ତୋ ପନ ପଟିନିଵତ୍ତୋ। ଅଥ ନଂ ପୁଣ୍ଣକୋ ଆହ –

୧୪୫୮।

‘‘ଏହି ଦାନି ଗମିସ୍ସାମ, ଦିନ୍ନୋ ନୋ ଇସ୍ସରେନ ମେ;

ମମେୱଝଂ ପଟିପଜ୍ଜ, ଏସ ଧମ୍ମୋ ସନନ୍ତନୋ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଦିନ୍ନୋ ନୋତି ଏତ୍ଥ ନୋତି ନିପାତମତ୍ତଂ, ତ୍ୱଂ ଇସ୍ସରେନ ମୟ୍ହଂ ଦିନ୍ନୋତି ଅତ୍ଥୋ। ସନନ୍ତନୋତି ମମ ଅତ୍ଥଂ ପଟିପଜ୍ଜନ୍ତେନ ହି ତୟା ଅତ୍ତନୋ ସାମିକସ୍ସ ଅତ୍ଥୋ ପଟିପନ୍ନୋ ହୋତି। ଯଞ୍ଚେତଂ ସାମିକସ୍ସ ଅତ୍ଥକରଣଂ ନାମ, ଏସ ଧମ୍ମୋ ସନନ୍ତନୋ ପୋରାଣକପଣ୍ଡିତାନଂ ସଭାୱୋତି।

ୱିଧୁରପଣ୍ଡିତୋ ଆହ –

୧୪୫୯।

‘‘ଜାନାମି ମାଣୱ ତୟାହମସ୍ମି, ଦିନ୍ନୋହମସ୍ମି ତୱ ଇସ୍ସରେନ;

ତୀହଞ୍ଚ ତଂ ୱାସୟେମୁ ଅଗାରେ, ଯେନଦ୍ଧୁନା ଅନୁସାସେମୁ ପୁତ୍ତେ’’ତି।

ତତ୍ଥ ତୟାହମସ୍ମୀତି ତୟା ଲଦ୍ଧୋହମସ୍ମୀତି ଜାନାମି, ଲଭନ୍ତେନ ଚ ନ ଅଞ୍ଞଥା ଲଦ୍ଧୋ। ଦିନ୍ନୋହମସ୍ମି ତୱ ଇସ୍ସରେନାତି ମମ ଇସ୍ସରେନ ରଞ୍ଞା ଅହଂ ତୱ ଦିନ୍ନୋ। ତୀହଂ ଚାତି ମାଣୱ, ଅହଂ ତୱ ବହୂପକାରୋ, ରାଜାନଂ ଅନୋଲୋକେତ୍ୱା ସଚ୍ଚମେୱ କଥେସିଂ, ତେନାହଂ ତୟା ଲଦ୍ଧୋ, ତ୍ୱଂ ମେ ମହନ୍ତଗୁଣଭାୱଂ ଜାନାହି, ମୟଂ ତୀଣିପି ଦିୱସାନି ଅତ୍ତନୋ ଅଗାରେ ୱାସେମୁ, ତସ୍ମା ଯେନଦ୍ଧୁନା ଯତ୍ତକେନ କାଲେନ ମୟଂ ପୁତ୍ତାଦାରେ ଅନୁସାସେମୁ, ତଂ କାଲଂ ଅଧିୱାସେହୀତି।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ପୁଣ୍ଣକୋ ‘‘ସଚ୍ଚଂ ପଣ୍ଡିତୋ ଆହ, ବହୂପକାରୋ ଏସ ମମ, ‘ସତ୍ତାହମ୍ପି ଅଡ୍ଢମାସମ୍ପି ନିସୀଦାହୀ’ତି ୱୁତ୍ତେ ଅଧିୱାସେତବ୍ବମେୱା’’ତି ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ଗାଥମାହ –

୧୪୬୦।

‘‘ତଂ ମେ ତଥା ହୋତୁ ୱସେମୁ ତୀହଂ, କୁରୁତଂ ଭୱଜ୍ଜ ଘରେସୁ କିଚ୍ଚଂ;

ଅନୁସାସତଂ ପୁତ୍ତଦାରେ ଭୱଜ୍ଜ, ଯଥା ତୟୀ ପେଚ୍ଚ ସୁଖୀ ଭୱେୟ୍ୟା’’ତି।

ତତ୍ଥ ତଂ ମେତି ଯଂ ତ୍ୱଂ ୱଦେସି, ସବ୍ବଂ ତଂ ମମ ତଥା ହୋତୁ। ଭୱଜ୍ଜାତି ଭୱଂ ଅଜ୍ଜ ପଟ୍ଠାୟ ତୀହଂ ଅନୁସାସତୁ। ତୟୀ ପେଚ୍ଚାତି ଯଥା ତୟି ଗତେ ପଚ୍ଛା ତୱ ପୁତ୍ତଦାରୋ ସୁଖୀ ଭୱେୟ୍ୟ, ଏୱଂ ଅନୁସାସତୁ।

ଏୱଂ ୱତ୍ୱା ପୁଣ୍ଣକୋ ମହାସତ୍ତେନ ସଦ୍ଧିଂୟେୱ ତସ୍ସ ନିୱେସନଂ ପାୱିସି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୪୬୧।

‘‘ସାଧୂତି ୱତ୍ୱାନ ପହୂତକାମୋ, ପକ୍କାମି ଯକ୍ଖୋ ୱିଧୁରେନ ସଦ୍ଧିଂ;

ତଂ କୁଞ୍ଜରାଜଞ୍ଞହୟାନୁଚିଣ୍ଣଂ, ପାୱେକ୍ଖି ଅନ୍ତେପୁରମରିୟସେଟ୍ଠୋ’’ତି।

ତତ୍ଥ ପହୂତକାମୋତି ମହାଭୋଗୋ। କୁଞ୍ଜରାଜଞ୍ଞହୟାନୁଚିଣ୍ଣନ୍ତି କୁଞ୍ଜରେହି ଚ ଆଜଞ୍ଞହୟେହି ଚ ଅନୁଚିଣ୍ଣଂ ପରିପୁଣ୍ଣଂ। ଅରିୟସେଟ୍ଠୋତି ଆଚାରଅରିୟେସୁ ଉତ୍ତମୋ ପୁଣ୍ଣକୋ ଯକ୍ଖୋ ପଣ୍ଡିତସ୍ସ ଅନ୍ତେପୁରଂ ପାୱିସି।

ମହାସତ୍ତସ୍ସ ପନ ତିଣ୍ଣଂ ଉତୂନଂ ଅତ୍ଥାୟ ତୟୋ ପାସାଦା ଅହେସୁଂ। ତେସୁ ଏକୋ କୋଞ୍ଚୋ ନାମ, ଏକୋ ମୟୂରୋ ନାମ, ଏକୋ ପିୟକେତୋ ନାମ। ତେ ସନ୍ଧାୟ ଅୟଂ ଗାଥା ୱୁତ୍ତା –

୧୪୬୨।

''କୋଞ୍ଚଂ ମୟୂରଞ୍ଚ ପିୟଞ୍ଚ କେତଂ, ଉପାଗମୀ ତତ୍ଥ ସୁରମ୍ମରୂପଂ;

ପହୂତଭକ୍ଖଂ ବହୁଅନ୍ନପାନଂ, ମସକ୍କସାରଂ ୱିୟ ୱାସୱସ୍ସା''ତି।

ତତ୍ଥ ତତ୍ଥାତି ତେସୁ ତୀସୁ ପାସାଦେସୁ ଯତ୍ଥ ତସ୍ମିଂ ସମଯେ ଅଉନା ୱସତି, ତଂ ସୁରମ୍ମରୂପଂ ପାସାଦଂ ପୁଣ୍ଣକଂ ଆଦାୟ ଉପାଗମି।

ସୋ ଉପଗନ୍ତ୍ୱା ଚ ପନ ଅଲଙ୍କତପାସାଦସ୍ସ ସତ୍ତମାୟ ଭୂମିୟା ସୟନଗବ୍ଭେଞ୍ଚେୱ ମହାତଲଞ୍ଚ ସଜ୍ଜାପେତ୍ୱା ସିରିସୟନଂ ପଞ୍ଞାପେତ୍ୱା ସବ୍ବଂ ଅନ୍ନପାନାଦିୱିଧିଂ ଉପଟ୍ଠପେତ୍ୱା ଦେୱକଞ୍ଞାଯୋ ୱିୟ ପଞ୍ଚସତା ଇତ୍ଥିଯୋ ''ଇମା ତେ ପାଦପରିଚାରିକା ହୋନ୍ତୁ, ଅନୁକ୍କଣ୍ଠନ୍ତୋ ଇଧ ୱସାହୀ''ତି ତସ୍ସ ନିୟ୍ୟାଦେତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ୱସନଟ୍ଠାନଂ ଗତୋ। ତସ୍ସ ଗତକାଲେ ତା ଇତ୍ଥିଯୋ ନାନାତୂରିୟାନି ଗହେତ୍ୱା ପୁଣ୍ଣକସ୍ସ ପରିଚରିୟାୟ ନଚ୍ଚାଦୀନି ପଟ୍ଠପେସୁଂ। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୪୬୩।

''ତତ୍ଥ ନଚ୍ଚନ୍ତି ଗାୟନ୍ତି, ଅୱ୍ହୟନ୍ତି ୱରାୱରଂ;

ଅଚ୍ଛରା ୱିୟ ଦେୱେସୁ, ନାରିଯୋ ସମଲଙ୍କତା''ତି।

ତତ୍ଥ ଅୱ୍ହୟନ୍ତି ୱରାୱରନ୍ତି ୱରତୋ ୱରଂ ନଚ୍ଚଞ୍ଚ ଗୀତଞ୍ଚ କରୋନ୍ତିଯୋ ପକ୍କୋସନ୍ତି।

୧୪୬୪।

''ସମଙ୍ଗିକତ୍ୱା ପମଦାହି ଯକ୍ଖଂ, ଅନ୍ନେନ ପାନେନ ଚ ଧମ୍ମପାଲୋ;

ଅତ୍ଥତ୍ଥମେୱାନୁୱିଚିନ୍ତୟନ୍ତୋ , ପାୱେକ୍ଖି ଭରିୟାୟ ତଦା ସକାସେ''ତି।

ତତ୍ଥ ପମଦାହୀତି ପମଦାହି ଚେୱ ଅନ୍ନପାନେହି ଚ ସମଙ୍ଗିକତ୍ୱା। ଧମ୍ମପାଲୋତି ଧମ୍ମସ୍ସ ପାଲକୋ ଗୋପକୋ। ଅତ୍ଥତ୍ଥମେୱାତି ଅତ୍ଥଭୂତମେୱ ଅତ୍ଥଂ। ଭରିୟାୟାତି ସବ୍ବଜେଟ୍ଠିକାୟ ଭରିୟାୟ।

୧୪୬୫।

''ତଂ ଚନ୍ଦନଗନ୍ଧରସାନୁଲିତ୍ତଂ, ସୁୱଣ୍ଣଜମ୍ବୋନଦନିକ୍ଖସାଦିସଂ;

ଭରିୟଂୱଚା 'ଏହି ସୁଣୋହି ଭୋତି, ପୁତ୍ତାନି ଆମନ୍ତୟ ତମ୍ବନେତ୍ତେ'''ତି।

ତତ୍ଥ ଭରିୟଂୱଚାତି ଜେଟ୍ଠଭରିୟଂ ଅୱଚ। ଆମନ୍ତୟାତି ପକ୍କୋସ।

୧୪୬୬।

''ସୁତ୍ୱାନ ୱାକ୍ୟଂ ପତିନୋ ଅନୁଜ୍ଜା, ସୁଣିସଂ ୱଚ ତମ୍ବନଖିଂ ସୁନେତ୍ତଂ;

'ଆମନ୍ତୟ ୱମ୍ମଧରାନି ଚେତେ, ପୁତ୍ତାନି ଇନ୍ଦୀୱରପୁପ୍ଫସାମେ'''ତି।

ତତ୍ଥ ଅନୁଜ୍ଜାତି ଏୱଂନାମିକା। ସୁଣିସଂୱଚ ତମ୍ବନଖିଂ ସୁନେତ୍ତନ୍ତି ସା ତସ୍ସ ୱଚନଂ ସୁତ୍ୱା ଅସ୍ସୁମୁଖୀ ରୋଦମାନା ''ସୟଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ପୁତ୍ତେ ପକ୍କୋସିତୁଂ ଅଯୁତ୍ତଂ, ସୁଣିସଂ ପେସେସ୍ସାମୀ''ତି ତସ୍ସା ନିୱାସଟ୍ଠାନଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ତମ୍ବନଖିଂ ସୁନେତ୍ତଂ ସୁଣିସଂ ଅୱଚ। ୱମ୍ମଧରାନୀତି ୱମ୍ମଧରେ ସୂରେ, ସମତ୍ଥେତି ଅତ୍ଥୋ, ଆଭରଣଭଣ୍ଡମେୱ ୱା ଇଧ ''ୱମ୍ମ''ନ୍ତି ଅଧିପ୍ପେତଂ, ତସ୍ମା ଆଭରଣଧରେତିପି ଅତ୍ଥୋ। ଚେତେତି ତଂ ନାମେନାଲପତି, ପୁତ୍ତାନୀତି ମମ ପୁତ୍ତେ ଚ ଧୀତରୋ ଚ। ଇନ୍ଦୀୱରପୁପ୍ଫସାମେତି ତଂ ଆଲପତି।

ସା ‘‘ସାଧୂ’’ତି ସମ୍ପଟିଚ୍ଛିତ୍ୱା ପାସାଦା ଓରୁୟ୍ହ ଅନୁୱିଚରିତ୍ୱା ‘‘ପିତା ୱୋ ଓୱାଦଂ ଦାତୁକାମୋ ପକ୍କୋସତି, ଇଦଂ କିର ୱୋ ତସ୍ସ ପଚ୍ଛିମଦସ୍ସନ’’ନ୍ତି ସବ୍ବମେୱସ୍ସ ସୁହଦଜନଞ୍ଚ ପୁତ୍ତଧୀତରୋ ଚ ସନ୍ନିପାତେସି। ଧମ୍ମପାଲକୁମାରୋ ପନ ତଂ ୱଚନଂ ସୁତ୍ୱାୱ ରୋଦନ୍ତୋ କନିଟ୍ଠଭାତିକଗଣପରିୱୁତୋ ପିତୁ ସନ୍ତିକଂ ଅଗମାସି। ପଣ୍ଡିତୋ ତେ ଦିସ୍ୱାୱ ସକଭାୱେନ ସଣ୍ଠାତୁଂ ଅସକ୍କୋନ୍ତୋ ଅସ୍ସୁପୁଣ୍ଣେହି ନେତ୍ତେହି ଆଲିଙ୍ଗିତ୍ୱା ସୀସେ ଚୁମ୍ବିତ୍ୱା ଜେଟ୍ଠପୁତ୍ତଂ ମୁହୁତ୍ତଂ ହଦୟେ ନିପଜ୍ଜାପେତ୍ୱା ହଦୟା ଓତାରେତ୍ୱା ସିରିଗବ୍ଭତୋ ନିକ୍ଖମ୍ମ ମହାତଲେ ପଲ୍ଲଙ୍କମଜ୍ଝେ ନିସୀଦିତ୍ୱା ପୁତ୍ତସହସ୍ସସ୍ସ ଓୱାଦଂ ଅଦାସି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୪୬୭।

‘‘ତେ ଆଗତେ ମୁଦ୍ଧନି ଧମ୍ମପାଲୋ, ଚୁମ୍ବିତ୍ୱା ପୁତ୍ତେ ଅୱିକମ୍ପମାନୋ;

ଆମନ୍ତୟିତ୍ୱାନ ଅୱୋଚ ୱାକ୍ୟଂ, ଦିନ୍ନାହଂ ରଞ୍ଞା ଇଧ ମାଣୱସ୍ସ।

୧୪୬୮।

‘‘ତସ୍ସଜ୍ଜହଂ ଅତ୍ତସୁଖୀ ୱିଧେୟ୍ୟୋ, ଆଦାୟ ଯେନିଚ୍ଛତି ତେନ ଗଚ୍ଛତି;

ଅହଞ୍ଚ ୱୋ ସାସିତୁମାଗତୋସ୍ମି, କଥଂ ଅହଂ ଅପରିତ୍ତାୟ ଗଚ୍ଛେ।

୧୪୬୯।

‘‘ସଚେ ୱୋ ରାଜା କୁରୁରଟ୍ଠୱାସୀ, ଜନସନ୍ଧୋ ପୁଚ୍ଛେୟ୍ୟ ପହୂତକାମୋ;

କିମାଭିଜାନାଥ ପୁରେ ପୁରାଣଂ, କିଂ ୱୋ ପିତା ପୁରତ୍ଥା।

୧୪୭୦।

‘‘ସମାସନା ହୋଥ ମୟାୱ ସବ୍ବେ, କୋନୀଧ ରଞ୍ଞୋ ଅବ୍ଭୁତିକୋ ମନୁସ୍ସୋ;

ତମଞ୍ଜଲିଂ କରିୟ ୱଦେଥ ଏୱଂ, ମା ହେୱଂ ଦେୱ ନ ହି ଏସ ଧମ୍ମୋ;

ୱିୟଗ୍ଘରାଜସ୍ସ ନିହୀନଜଚ୍ଚୋ, ସମାସନୋ ଦେୱ କଥଂ ଭୱେୟ୍ୟା’’ତି।

ତତ୍ଥ ଧମ୍ମପାଲୋତି ମହାସତ୍ତୋ। ଦିନ୍ନାହନ୍ତି ଅହଂ ଜୟଧନେନ ଖଣ୍ଡେତ୍ୱା ରଞ୍ଞା ଦିନ୍ନୋ। ତସ୍ସଜ୍ଜହଂ ଅତ୍ତସୁଖୀ ୱିଧେୟ୍ୟୋତି ଅଜ୍ଜ ପଟ୍ଠାୟ ତୀହମତ୍ତଂ ଅହଂ ଇମିନା ଅତ୍ତନୋ ସୁଖେନ ଅତ୍ତସୁଖୀ, ତତୋ ପରଂ ପନ ତସ୍ସ ମାଣୱସ୍ସାହଂ ୱିଧେୟ୍ୟୋ ହୋମି। ସୋ ହି ଇତୋ ଚତୁତ୍ଥେ ଦିୱସେ ଏକଂସେନ ମଂ ଆଦାୟ ଯଦିଚ୍ଛତି, ତତ୍ଥ ଗଚ୍ଛତି। ଅପରିତ୍ତାୟାତି ତୁମ୍ହାକଂ ପରିତ୍ତଂ ଅକତ୍ୱା କଥଂ ଗଚ୍ଛେୟ୍ୟନ୍ତି ଅନୁସାସିତୁଂ ଆଗତୋସ୍ମି। ଜନସନ୍ଧୋତି ମିତ୍ତବନ୍ଧନେନ ମିତ୍ତଜନସ୍ସ ସନ୍ଧାନକରୋ। ପୁରେ ପୁରାଣନ୍ତି ଇତୋ ପୁବ୍ବେ ତୁମ୍ହେ କିଂ ପୁରାଣକାରଣଂ ଅଭିଜାନାଥ। ଅନୁସାସେତି ଅନୁସାସି। ଏୱଂ ତୁମ୍ହେ ରଞ୍ଞା ପୁଟ୍ଠା ‘‘ଅମ୍ହାକଂ ପିତା ଇମଞ୍ଚିମଞ୍ଚ ଓୱାଦଂ ଅଦାସୀ’’ତି କଥେୟ୍ୟାଥ। ସମାସନା ହୋଥାତି ସଚେ ୱୋ ରାଜା ମୟା ଦିନ୍ନସ୍ସ ଓୱାଦସ୍ସ କଥିତକାଲେ ‘‘ଏଥ ତୁମ୍ହେ, ଅଜ୍ଜ ମୟା ସଦ୍ଧିଂ ସମାସନା ହୋଥ, ଇଧ ରାଜକୁଲେ ତୁମ୍ହେହି ଅଞ୍ଞୋ କୋ ନୁ ରଞ୍ଞୋ ଅବ୍ଭୁତିକୋ ମନୁସ୍ସୋ’’ତି ଅତ୍ତନୋ ଆସନେ ନିସୀଦାପେୟ୍ୟ, ଅଥ ତୁମ୍ହେ ଅଞ୍ଜଲିଂ କତ୍ୱା ତଂ ରାଜାନଂ ଏୱଂ ୱଦେୟ୍ୟାଥ ‘‘ଦେୱ, ଏୱଂ ମା ଅୱଚ। ନ ହି ଅମ୍ହାକଂ ଏସପୱେଣିଧମ୍ମୋ। ୱିୟଗ୍ଘରାଜସ୍ସ କେସରସୀହସ୍ସ ନିହୀନଜଚ୍ଚୋ ଜରସିଙ୍ଗାଲୋ , ଦେୱ, କଥଂ ସମାସନୋ ଭୱେୟ୍ୟ। ଯଥା ସିଙ୍ଗାଲୋ ସୀହସ୍ସ ସମାସନୋ ନ ହୋତି, ତଥେୱ ମୟଂ ତୁମ୍ହାକ’’ନ୍ତି।

ଇମଂ ପନସ୍ସ କଥଂ ସୁତ୍ୱା ପୁତ୍ତଧୀତରୋ ଚ ଞାତିସୁହଜ୍ଜାଦୟୋ ଚ ଦାସକମ୍ମକରପୋରିସା ଚ ତେ ସବ୍ବେ ସକଭାୱେନ ସଣ୍ଠାତୁଂ ଅସକ୍କୋନ୍ତା ମହାୱିରୱଂ ୱିରୱିଂସୁ। ତେସଂ ମହାସତ୍ତୋ ସଞ୍ଞାପେସି।

ଲକ୍ଖଣକଣ୍ଡଂ ନିଟ୍ଠିତଂ।

ରାଜୱସତିକଣ୍ଡ

ଅଥ ନେ ପଣ୍ଡିତୋ ପୁତ୍ତଧୀତରୋ ଚ ଞାତଯୋ ଚ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ତୁଣ୍ହୀଭୂତେ ଦିସ୍ୱା ''ତାତା, ମା ଚିନ୍ତଯିତ୍ଥ, ସଙ୍ଖାରା ଅନିଚ୍ଚା, ଯସୋ ନାମ ୱିପତ୍ତିପରିଯୋସାନୋ, ଅପିଚ ତୁମ୍ହାକଂ ରାଜୱସତିଂ ନାମ ଯସପଟିଲାଭକାରଣଂ କଥେସ୍ସାମି, ତଂ ଏକଗ୍ଗଚିତ୍ତା ସୁଣାଥା''ତି ବୁଦ୍ଧଲୀଳାଯ ରାଜୱସତିଂ ନାମ ପଟ୍ଠପେସି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୪୭୧।

''ସୋ ଚ ପୁତ୍ତେ ଅମଚ୍ଚେ ଚ, ଞାତଯୋ ସୁହଦଜ୍ଜନେ;

ଅଲୀନମନସଙ୍କପ୍ପୋ, ୱିଧୁରୋ ଏତଦବ୍ରୱି।

୧୪୭୨।

''ଏଥଯ୍ୟୋ ରାଜୱସତିଂ, ନିସୀଦିତ୍ୱା ସୁଣାଥ ମେ;

ଯଥା ରାଜକୁଲଂ ପତ୍ତୋ, ଯସଂ ପୋସୋ ନିଗଚ୍ଛତୀ''ତି।

ତତ୍ଥ ସୁହଦଜ୍ଜନେତି ସୁହଦଯଜନେ। ଏଥଯ୍ୟୋତି ଏଥ, ଅଯ୍ୟୋ। ପିଯସମୁଦାଚାରେନ ପୁତ୍ତେ ଆଲପତି। ରାଜୱସତିନ୍ତି ମଯା ୱୁଚ୍ଚମାନଂ ରାଜପାରିଚରିଯଂ ସୁଣାଥ। ଯଥାତି ଯେନ କାରଣେନ ରାଜକୁଲଂ ପତ୍ତୋ ଉପସଙ୍କମନ୍ତୋ ରଞ୍ଞୋ ସନ୍ତିକେ ଚରନ୍ତୋ ପୋସୋ ଯସଂ ନିଗଚ୍ଛତି ଲଭତି, ତଂ କାରଣଂ ସୁଣାଥାତି ଅତ୍ଥୋ।

୧୪୭୩।

''ନ ହି ରାଜକୁଲଂ ପତ୍ତୋ, ଅଞ୍ଞାତୋ ଲଭତେ ଯସଂ;

ନାସୂରୋ ନାପି ଦୁମ୍ମେଧୋ, ନପ୍ପମତ୍ତୋ କୁଦାଚନଂ।

୧୪୭୪।

''ଯଦାସ୍ସ ସୀଲଂ ପଞ୍ଞଞ୍ଚ, ସୋଚେଯ୍ୟଂ ଚାଧିଗଚ୍ଛତି;

ଅଥ ୱିସ୍ସସତେ ତ୍ୟମ୍ହି, ଗୁଯ୍ହଞ୍ଚସ୍ସ ନ ରକ୍ଖତୀ''ତି।

ତତ୍ଥ ଅଞ୍ଞାତୋତି ଅପାକଟଗୁଣୋ ଅୱିଦିତକମ୍ମାୱଦାନୋ। ନାସୂରୋତି ନ ଅସୂରୋ ଭୀରୁକଜାତିକୋ। ଯଦାସ୍ସ ସୀଲନ୍ତି ଯଦା ଅସ୍ସ ସେୱକସ୍ସ ରାଜା ସୀଲଞ୍ଚ ପଞ୍ଞଞ୍ଚ ସୋଚେଯ୍ୟଞ୍ଚ ଅଧିଗଚ୍ଛତି, ଆଚାରସମ୍ପତ୍ତିଞ୍ଚ ଞାଣବଲଞ୍ଚ ସୁଚିଭାୱଞ୍ଚ ଜାନାତି। ଅଥ ୱିସ୍ସସତେ ତ୍ୟମ୍ହୀତି ଅଥ ରାଜା ତମ୍ହି ୱିସ୍ସସତେ ୱିସ୍ସାସଂ କରୋତି, ଅତ୍ତନୋ ଗୁଯ୍ହଞ୍ଚସ୍ସ ନ ରକ୍ଖତି ନ ଗୂହତି।

୧୪୭୫।

''ତୁଲା ଯଥା ପଗ୍ଗହିତା, ସମଦଣ୍ଡା ସୁଧାରିତା;

ଅଜ୍ଝିଟ୍ଠୋ ନ ୱିକମ୍ପେଯ୍ୟ, ସ ରାଜୱସତିଂ ୱସେ।

୧୪୭୬।

‘‘ତୁଲା ଯଥା ପଗ୍ଗହିତା, ସମଦଣ୍ଡା ସୁଧାରିତା;

ସବ୍ବାନି ଅଭିସମ୍ଭୋନ୍ତୋ, ସ ରାଜୱସତିଂ ୱସେ’’ତି।

ତତ୍ଥ ତୁଲାଯଥାତି ଯଥା ଏସା ୱୁତ୍ତପ୍ପକାରା ତୁଲା ନ ଓନମତି ନ ଉନ୍ନମତି, ଏୱମେୱ ରାଜସେୱକୋ କିସ୍ମିଞ୍ଚିଦେୱ କମ୍ମେ ରଞ୍ଞା ‘‘ଇଦଂ ନାମ କରୋହୀ’’ତି ଅଜ୍ଝିଟ୍ଠୋ ଆଣତ୍ତୋ ଛନ୍ଦାଦିଅଗତିୱସେନ ନ ୱିକମ୍ପେୟ୍ୟ, ସବ୍ବକିଚ୍ଚେସୁ ପଗ୍ଗହିତତୁଲା ୱିଯ ସମୋ ଭୱେୟ୍ୟ। ସ ରାଜୱସତିନ୍ତି ସୋ ଏୱରୂପୋ ସେୱକୋ ରାଜକୁଲେ ୱାସଂ ୱସେୟ୍ୟ, ରାଜାନଂ ପରିଚରେୟ୍ୟ, ଏୱଂ ପରିଚରନ୍ତୋ ପନ ଯସଂ ଲଭେୟ୍ୟାତି ଅତ୍ଥୋ। ସବ୍ବାନି ଅଭିସମ୍ଭୋନ୍ତୋତି ସବ୍ବାନି ରାଜକିଚ୍ଚାନି କରୋନ୍ତୋ।

୧୪୭୭।

‘‘ଦିୱା ୱା ଯଦି ୱା ରତ୍ତିଂ, ରାଜକିଚ୍ଚେସୁ ପଣ୍ଡିତୋ;

ଅଜ୍ଝିଟ୍ଠୋ ନ ୱିକମ୍ପେୟ୍ୟ, ସ ରାଜୱସତିଂ ୱସେ।

୧୪୭୮।

‘‘ଦିୱା ୱା ଯଦି ୱା ରତ୍ତିଂ, ରାଜକିଚ୍ଚେସୁ ପଣ୍ଡିତୋ;

ସବ୍ବାନି ଅଭିସମ୍ଭୋନ୍ତୋ, ସ ରାଜୱସତିଂ ୱସେ।

୧୪୭୯।

‘‘ଯୋ ଚସ୍ସ ସୁକତୋ ମଗ୍ଗୋ, ରଞ୍ଞୋ ସୁପ୍ପଟିଯାଦିତୋ;

ନ ତେନ ୱୁତ୍ତୋ ଗଚ୍ଛେୟ୍ୟ, ସ ରାଜୱସତିଂ ୱସେ’’ତି।

ତତ୍ଥ ନ ୱିକମ୍ପେୟ୍ୟାତି ଅୱିକମ୍ପମାନୋ ତାନି କିଚ୍ଚାନି କରେୟ୍ୟ। ଯୋ ଚସ୍ସାତି ଯୋ ଚ ରଞ୍ଞୋ ଗମନମଗ୍ଗୋ ସୁକତୋ ଅସ୍ସ ସୁପ୍ପଟିଯାଦିତୋ ସୁମଣ୍ଡିତୋ, ‘‘ଇମିନା ମଗ୍ଗେନ ଗଚ୍ଛା’’ତି ୱୁତ୍ତୋପି ତେନ ନ ଗଚ୍ଛେୟ୍ୟ।

୧୪୮୦।

‘‘ନ ରଞ୍ଞୋ ସଦିସଂ ଭୁଞ୍ଜେ, କାମଭୋଗେ କୁଦାଚନଂ;

ସବ୍ବତ୍ଥ ପଚ୍ଛତୋ ଗଚ୍ଛେ, ସ ରାଜୱସତିଂ ୱସେ।

୧୪୮୧।

‘‘ନ ରଞ୍ଞୋ ସଦିସଂ ୱତ୍ଥଂ, ନ ମାଲଂ ନ ୱିଲେପନଂ;

ଆକପ୍ପଂ ସରକୁତ୍ତିଂ ୱା, ନ ରଞ୍ଞୋ ସଦିସମାଚରେ;

ଅଞ୍ଞଂ କରେୟ୍ୟ ଆକପ୍ପଂ, ସ ରାଜୱସତିଂ ୱସେ’’ତି।

ତତ୍ଥ ନ ରଞ୍ଞୋତି ରଞ୍ଞୋ କାମଭୋଗେନ ସମଂ କାମଭୋଗଂ ନ ଭୁଞ୍ଜେୟ୍ୟ। ତାଦିସସ୍ସ ହି ରାଜା କୁଜ୍ଝତି। ସଙ୍ଖାତି ସଙ୍ଗେସୁ ରୂପାଦୀସୁ କାମଗୁଣେସୁ ରଞ୍ଞୋ ପଚ୍ଛତୋୱ ଗଚ୍ଛେୟ୍ୟ, ହୀନତରମେୱ ସେୱେୟ୍ୟାତି ଅତ୍ଥୋ। ଅଞ୍ଞଂ କରେୟ୍ୟାତି ରଞ୍ଞୋ ଆକପ୍ପତୋ ସରକୁତ୍ତିତୋ ଚ ଅଞ୍ଞମେୱ ଆକପ୍ପଂ କରେୟ୍ୟ।

୧୪୮୨।

‘‘କୀଢଏ ରାଜା ଅମଚ୍ଚେହି, ଭରିୟାହି ପରିୱାରିତୋ;

ନାମଚ୍ଚୋ ରାଜଭରିୟାସୁ, ଭାୱଂ କୁବ୍ବେଥ ପଣ୍ଡିତୋ।

୧୪୮୩।

‘‘ଅନୁଦ୍ଧତୋ ଅଚପଲୋ, ନିପକୋ ସଂୱୁତିନ୍ଦ୍ରିୟୋ;

ମନୋପଣିଧିସମ୍ପନ୍ନୋ, ସ ରାଜୱସତିଂ ୱସେ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଭାୱନ୍ତି ୱିସ୍ସାସୱସେନ ଅଧିପ୍ପାୟଂ। ଅଚପଲୋତି ଅମଣ୍ଡନସୀଲୋ। ନିପକୋତି ପରିପକ୍କଞାଣୋ। ସଂୱୁତିନ୍ଦ୍ରିୟୋତି ପିହିତଛଠଇନ୍ଦ୍ରିୟୋ ରଞ୍ଞୋ ୱା ଅଙ୍ଗପଚ୍ଚଙ୍ଗାନି ଓରୋଧେ ୱାସ୍ସ ନ ଓଲୋକେୟ୍ୟ। ମନୋପଣିଧିସମ୍ପନ୍ନୋତି ଅଚପଲେନ ସୁଟ୍ଠୁ ଠପିତେନ ଚିତ୍ତେନ ସମନ୍ନାଗତୋ।

୧୪୮୪।

‘‘ନାସ୍ସ ଭରିୟାହି କୀଳେୟ୍ୟ, ନ ମନ୍ତେୟ୍ୟ ରହୋଗତୋ;

ନାସ୍ସ କୋସା ଧନଂ ଗଣ୍ହେ, ସ ରାଜୱସତିଂ ୱସେ।

୧୪୮୫।

‘‘ନ ନିଦ୍ଦଂ ବହୁ ମଞ୍ଞେୟ୍ୟ, ନ ମଦାୟ ସୁରଂ ପିୱେ;

ନାସ୍ସ ଦାୟେ ମିଗେ ହଞ୍ଞେ, ସ ରାଜୱସତିଂ ୱସେ।

୧୪୮୬।

‘‘ନାସ୍ସ ପୀଠଂ ନ ପଲ୍ଲଙ୍କଂ, ନ କୋଚ୍ଛଂ ନ ନାୱଂ ରଥଂ;

ସମ୍ମତୋମ୍ହୀତି ଆରୂହେ, ସ ରାଜୱସତିଂ ୱସେ।

୧୪୮୭।

‘‘ନାତିଦୂରେ ଭଜେ ରଞ୍ଞୋ, ନଚ୍ଚାସନ୍ନେ ୱିଚକ୍ଖଣୋ;

ସମ୍ମୁଖଞ୍ଚସ୍ସ ତିଟ୍ଠେୟ୍ୟ, ସନ୍ଦିସ୍ସନ୍ତୋ ସଭତ୍ତୁନୋ।

୧୪୮୮।

‘‘ନ ୱେ ରାଜା ସଖା ହୋତି, ନ ରାଜା ହୋତି ମେଥୁନୋ;

ଖିପ୍ପଂ କୁଜ୍ଝନ୍ତି ରାଜାନୋ, ସୂକେନକ୍ଖୀୱ ଘଟ୍ଟିତଂ।

୧୪୮୯।

‘‘ନ ପୂଜିତୋ ମଞ୍ଞମାନୋ, ମେଧାୱୀ ପଣ୍ଡିତୋ ନରୋ;

ଫରୁସଂ ପତିମନ୍ତେୟ୍ୟ, ରାଜାନଂ ପରିସଂଗତ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ନ ମନ୍ତେୟ୍ୟାତି ତସ୍ସ ରଞ୍ଞୋ ଭରିୟାହି ସଦ୍ଧିଂ ନେୱ କୀଳେୟ୍ୟ, ନ ରହୋ ମନ୍ତେୟ୍ୟ। କୋସା ଧନନ୍ତି ରଞ୍ଞୋ କୋସା ଧନଂ ଥେନେତ୍ୱା ନ ଗଣ୍ହେୟ୍ୟ। ନ ମଦାୟାତି ତାତା, ରାଜସେୱକୋ ନାମ ମଦତ୍ଥାୟ ସୁରଂ ନ ପିୱେୟ୍ୟ। ନାସ୍ସ ଦାୟେ ମିଗେତି ଅସ୍ସ ରଞ୍ଞୋ ଦିନ୍ନାଭୟେ ମିଗେ ନ ହଞ୍ଞେୟ୍ୟ। କୋଚ୍ଛନ୍ତି ଭଦ୍ଦପୀଠଂ। ସମ୍ମତୋମ୍ହୀତି ଅହଂ ସମ୍ମତୋ ହୁତ୍ୱା ଏୱଂ କରୋମୀତି ନ ଆରୁହେୟ୍ୟ। ସମ୍ମୁଖଞ୍ଚସ୍ସ ତିଟ୍ଠେୟ୍ୟାତି ଅସ୍ସ ରଞ୍ଞୋ ପୁରତୋ ଖୁଦ୍ଦକମହନ୍ତକଥାସୱନଟ୍ଠାନେ ତିଟ୍ଠେୟ୍ୟ। ସନ୍ଦିସ୍ସନ୍ତୋ ସଭତ୍ତୁନୋତି ଯୋ ରାଜସେୱକୋ ତସ୍ସ ଭତ୍ତୁନୋ ଦସ୍ସନଟ୍ଠାନେ ତିଟ୍ଠେୟ୍ୟ। ସୂକେନାତି ଅକ୍ଖିମ୍ହି ପତିତେନ ୱୀହିସୂକାଦିନା ଘଟ୍ଟିତଂ ଅକ୍ଖି ପକତିସଭାୱଂ ଜହନ୍ତଂ ଯଥା କୁଜ୍ଝତି ନାମ, ଏୱଂ କୁଜ୍ଝନ୍ତି, ନ ତେସୁ ୱିସ୍ସାସୋ କାତବ୍ବୋ। ପୂଜିତୋ ମଞ୍ଞମାନୋତି ଅହଂ ରାଜପୂଜିତୋମ୍ହୀତି ମଞ୍ଞମାନୋ। ଫରୁସଂ ପତିମନ୍ତେୟ୍ୟାତି ଯେନ ସୋ କୁଜ୍ଝତି, ତଥାରୂପଂ ନ ମନ୍ତେୟ୍ୟ।

୧୪୯୦।

‘‘ଲଦ୍ଧଦ୍ୱାରୋ ଲଭେ ଦ୍ୱାରଂ, ନେୱ ରାଜୂସୁ ୱିସ୍ସସେ;

ଅଗ୍ଗୀୱ ସଂଯତୋ ତିଟ୍ଠେ, ସ ରାଜୱସତିଂ ୱସେ।

୧୪୯୧।

‘‘ପୁତ୍ତଂ ୱା ଭାତରଂ ୱା ସଂ, ସମ୍ପଗ୍ଗଣ୍ହାତି ଖତ୍ତିୟୋ;

ଗାମେହି ନିଗମେହି ୱା, ରଟ୍ଠେହି ଜନପଦେହି ୱା;

ତୁଣ୍ହୀଭୂତୋ ଉପେକ୍ଖେୟ୍ୟ, ନ ଭଣେ ଛେକପାପକ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ଲଦ୍ଧଦ୍ୱାରୋଲଭେ ଦ୍ୱାରନ୍ତି ଅହଂ ନିପ୍ପଟିହାରୋ ଲଦ୍ଧଦ୍ୱାରୋତି ଅପ୍ପଟିହାରେତ୍ୱା ନ ପୱିସେୟ୍ୟ, ପୁନପି ଦ୍ୱାରଂ ଲଭେୟ୍ୟ, ପଟିହାରେତ୍ୱାୱ ପୱିସେୟ୍ୟାତି ଅତ୍ଥୋ। ସଂଯତୋତି ଅପ୍ପମତ୍ତୋ ହୁତ୍ୱା। ଭାତରଂ ୱା ସନ୍ତି ସକଂ ଭାତରଂ ୱା। ସମ୍ପଗ୍ଗଣ୍ହାତୀତି ‘‘ଅସୁକଗାମଂ ୱା ଅସୁକନିଗମଂ ୱା ଅସ୍ସ ଦେମା’’ତି ଯଦା ସେୱକେହି ସଦ୍ଧିଂ କଥେତି। ନ ଭଣେ ଛେକପାପକନ୍ତି ତଦା ଗୁଣଂ ୱା ଅଗୁଣଂ ୱା ନ ଭଣେୟ୍ୟ।

୧୪୯୨।

‘‘ହତ୍ଥାରୋହେ ଅନୀକଟ୍ଠେ, ରଥିକେ ପତ୍ତିକାରକେ;

ତେସଂ କମ୍ମାୱଦାନେନ, ରାଜା ୱଡ୍ଢେତି ୱେତନଂ;

ନ ତେସଂ ଅନ୍ତରା ଗଚ୍ଛେ, ସ ରାଜୱସତିଂ ୱସେ।

୧୪୯୩।

‘‘ଚାପୋୱୂନୁଦରୋ ଧୀରୋ, ୱଂସୋୱାପି ପକମ୍ପୟେ;

ପଟିଲୋମଂ ନ ୱତ୍ତେୟ୍ୟ, ସ ରାଜୱସତିଂ ୱସେ।

୧୪୯୪।

‘‘ଚାପୋୱୂନୁଦରୋ ଅସ୍ସ, ମଚ୍ଛୋୱସ୍ସ ଅଜିୱ୍ହୱା;

ଅପ୍ପାସୀ ନିପକୋ ସୂରୋ, ସ ରାଜୱସତିଂ ୱସେ’’ତି।

ତତ୍ଥ ନ ତେସଂ ଅନ୍ତରା ଗଚ୍ଛେତି ତେସଂ ଲାଭସ୍ସ ଅନ୍ତରା ନ ଗଚ୍ଛେ, ଅନ୍ତରାଯଂ ନ କରେଯ୍ଯ। ୱଂସୋୱାପୀତି ଯଥା ୱଂସଗୁମ୍ବତୋ ଉଗ୍ଗତୱଂସୋ ୱାତେନ ପହଟକାଲେ ପକମ୍ପତି, ଏୱଂ ରଞ୍ଞା କଥିତକାଲେ ପକମ୍ପେଯ୍ଯ। ଚାପୋୱୂନୁଦରୋତି ଯଥା ଚାପୋ ମହୋଦରୋ ନ ହୋତି, ଏୱଂ ମହୋଦରୋ ନ ସିଯା। ଅଜିୱ୍ହୱାତି ଯଥା ମଚ୍ଛୋ ଅଜିୱ୍ହତାଯ ନ କଥେତି, ତଥା ସେୱକୋ ମନ୍ଦକଥତାଯ ଅଜିୱ୍ହୱା ଭୱେଯ୍ଯ। ଅପ୍ପାସୀତି ଭୋଜନମତ୍ତଞ୍ଞୂ।

୧୪୯୫।

‘‘ନ ବାଳ୍ହଂ ଇତ୍ଥିଂ ଗଚ୍ଛେଯ୍ଯ, ସମ୍ପସ୍ସଂ ତେଜସଙ୍ଖଯଂ;

କାସଂ ସାସଂ ଦରଂ ବାଲ୍ଯଂ, ଖୀଣମେଧୋ ନିଗଚ୍ଛତି।

୧୪୯୬।

‘‘ନାତିୱେଲଂ ପଭାସେଯ୍ଯ, ନ ତୁଣ୍ହୀ ସବ୍ବଦା ସିଯା;

ଅୱିକିଣ୍ଣଂ ମିତଂ ୱାଚଂ, ପତ୍ତେ କାଲେ ଉଦୀରଯେ।

୧୪୯୭।

‘‘ଅକ୍କୋଧନୋ ଅସଙ୍ଘଟ୍ଟୋ, ସଚ୍ଚୋ ସଣ୍ହୋ ଅପେସୁଣୋ;

ସମ୍ଫଂ ଗିରଂ ନ ଭାସେଯ୍ଯ, ସ ରାଜୱସତିଂ ୱସେ।

୧୪୯୮।

‘‘ମାତାପେତ୍ତିଭରୋ ଅସ୍ସ, କୁଲେ ଜେଟ୍ଠାପଚାଯିକୋ;

ସଣ୍ହୋ ସଖିଲସମ୍ଭାସୋ, ସ ରାଜୱସତିଂ ୱସେ’’ତି।

ତତ୍ଥ ନ ବାଳ୍ହନ୍ତି ପୁନପ୍ପୁନଂ କିଲେସୱସେନ ନ ଗଚ୍ଛେଯ୍ଯ। ତେଜସଙ୍ଖଯନ୍ତି ଏୱଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତୋ ହି ପୁରିସୋ ତେଜସଙ୍ଖଯଂ ଗଚ୍ଛତି ପାପୁଣାତି, ତଂ ସମ୍ପସ୍ସନ୍ତୋ ବାଳ୍ହଂ ନ ଗଚ୍ଛେଯ୍ଯ। ଦରନ୍ତି କାଯଦରଥଂ। ବାଲ୍ଯନ୍ତି ଦୁବ୍ବଲଭାୱଂ। ଖୀଣମେଧୋତି ପୁନପ୍ପୁନଂ କିଲେସରତିୱସେନ ଖୀଣପଞ୍ଞୋ ପୁରିସୋ ଏତେ କାସାଦଯୋ ନିଗଚ୍ଛତି। ନାତିୱେଲନ୍ତି ତାତା ରାଜୂନଂ ସନ୍ତିକେ ପମାଣାତିକ୍କନ୍ତଂ ନ ଭାସେଯ୍ଯ । ପତ୍ତେ କାଲେତି ଅତ୍ତନୋ ୱଚନକାଲେ ସମ୍ପତ୍ତେ। ଅସଙ୍ଘଟ୍ଟୋତି ପରଂ ଅସଙ୍ଘଟ୍ଟେନ୍ତୋ। ସମ୍ଫନ୍ତି ନିରତ୍ଥକଂ। ଗିରନ୍ତି ୱଚନଂ।

୧୪୯୯।

‘‘ୱିନୀତୋ ସିପ୍ପୱା ଦନ୍ତୋ, କତତ୍ତୋ ନିଯତୋ ମୁଦୁ;

ଅପ୍ପମତ୍ତୋ ସୁଚି ଦକ୍ଖୋ, ସ ରାଜୱସତିଂ ୱସେ।

୧୫୦୦।

‘‘ନିୱାତୱୁତ୍ତି ୱୁଦ୍ଧେସୁ, ସପ୍ପତିସ୍ସୋ ସଗାରୱୋ;

ସୁରତୋ ସୁଖସଂୱାସୋ, ସ ରାଜୱସତିଂ ୱସେ।

୧୫୦୧।

‘‘ଆରକା ପରିୱଜ୍ଜେୟ୍ୟ, ସହିତୁଂ ପହିତଂ ଜନଂ;

ଭତ୍ତାରଞ୍ଞେୱୁଦିକ୍ଖେୟ୍ୟ, ନ ଚ ଅଞ୍ଞସ୍ସ ରାଜିନୋ’’ତି।

ତତ୍ଥ ୱିନୀତୋତି ଆଚାରସମ୍ପନ୍ନୋ। ସିପ୍ପୱାତି ଅତ୍ତନୋ କୁଲେ ସିକ୍ଖିତବ୍ବସିପ୍ପେନ ସମନ୍ନାଗତୋ। ଦନ୍ତୋତି ଛସୁ ଦ୍ୱାରେସୁ ନିବ୍ବିସେୱନୋ। କତତ୍ତୋତି ସମ୍ପାଦିତତ୍ତୋ। ନିୟତୋତି ୟସାଦୀନି ନିସ୍ସାୟ ଅଚଲସଭାୱୋ। ମୁଦୂତି ଅନତିମାନୀ। ଅପ୍ପମତ୍ତୋତି କତ୍ତବ୍ବକିଚ୍ଚେସୁ ପମାଦରହିତୋ। ଦକ୍ଖୋତି ଉପଟ୍ଠାନେ ଛେକୋ। ନିୱାତୱୁତ୍ତୀତି ନୀଚୱୁତ୍ତି। ସୁଖସଂୱାସୋତି ଗରୁସଂୱାସସୀଲୋ। ସହିତୁଂ ପତିତନ୍ତି ପରରାଜୂହି ସକରଞ୍ଞୋ ସନ୍ତିକଂ ଗୁୟ୍ହରକ୍ଖଣୱସେନ ୱା ପଟିଚ୍ଛନ୍ନପାକଟକରଣୱସେନୱା ପେସିତଂ। ତଥାରୂପେନ ହି ସଦ୍ଧିଂ କଥେନ୍ତୋପି ରଞ୍ଞୋ ସମ୍ମୁଖାୱ କଥେୟ୍ୟ। ଭତ୍ତାରଞ୍ଞେୱୁଦିକ୍ଖେୟ୍ୟାତି ଅତ୍ତନୋ ସାମିକମେୱ ଓଲୋକେୟ୍ୟ। ନ ଚ ଅଞ୍ଞସ୍ସ ରାଜିନୋତି ଅଞ୍ଞସ୍ସ ରଞ୍ଞୋ ସନ୍ତକୋ ନ ଭୱେୟ୍ୟ।

୧୫୦୨।

‘‘ସମଣେ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ଚାପି, ସୀଲୱନ୍ତେ ବହୁସ୍ସୁତେ;

ସକ୍କଚ୍ଚଂ ପୟିରୁପାସେୟ୍ୟ, ସ ରାଜୱସତିଂ ୱସେ।

୧୫୦୩।

‘‘ସମଣେ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ଚାପି, ସୀଲୱନ୍ତେ ବହୁସ୍ସୁତେ;

ସକ୍କଚ୍ଚଂ ଅନୁୱାସେୟ୍ୟ, ସ ରାଜୱସତିଂ ୱସେ।

୧୫୦୪।

‘‘ସମଣେ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ଚାପି, ସୀଲୱନ୍ତେ ବହୁସ୍ସୁତେ;

ତପ୍ପେୟ୍ୟ ଅନ୍ନପାନେନ, ସ ରାଜୱସତିଂ ୱସେ।

୧୫୦୫।

‘‘ସମଣେ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ଚାପି, ସୀଲୱନ୍ତେ ବହୁସ୍ସୁତେ;

ଆସଜ୍ଜ ପଞ୍ଞେ ସେୱେଥ, ଆକଙ୍ଖଂ ୱୁଦ୍ଧିମତ୍ତନୋ’’ତି।

ତତ୍ଥ ସକ୍କଚ୍ଚଂ ପୟିରୁପାସେୟ୍ୟାତି ଗାରୱେନ ପୁନପ୍ପୁନଂ ଉପସଙ୍କମେୟ୍ୟ। ଅନୁୱାସେୟ୍ୟାତି ଉପୋସଥୱାସଂ ୱସନ୍ତୋ ଅନୁୱତ୍ତେୟ୍ୟ। ତପ୍ପେୟ୍ୟାତି ୟାୱଦତ୍ଥଂ ଦାନେନ ତପ୍ପେୟ୍ୟ। ଆସଜ୍ଜାତି ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା। ପଞ୍ଞେତି ପଣ୍ଡିତେ, ଆସଜ୍ଜପଞ୍ଞେ ୱା, ଅସଜ୍ଜମାନପଞ୍ଞେତି ଅତ୍ଥୋ।

୧୫୦୬।

‘‘ଦିନ୍ନପୁବ୍ବଂ ନ ହାପେଯ୍ୟ, ଦାନଂ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣେ;

ନ ଚ କିଞ୍ଚି ନିୱାରେଯ୍ୟ, ଦାନକାଲେ ୱଣିବ୍ବକେ।

୧୫୦୭।

‘‘ପଞ୍ଞୱା ବୁଦ୍ଧିସମ୍ପନ୍ନୋ, ୱିଧାନୱିଧିକୋୱିଦୋ;

କାଲଞ୍ଞୂ ସମଯଞ୍ଞୂ ଚ, ସ ରାଜୱସତିଂ ୱସେ।

୧୫୦୮।

‘‘ଉଟ୍ଠାତା କମ୍ମଧେଯ୍ୟେସୁ, ଅପ୍ପମତ୍ତୋ ୱିଚକ୍ଖଣୋ;

ସୁସଂୱିହିତକମ୍ମନ୍ତୋ, ସ ରାଜୱସତିଂ ୱସେ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଦିନ୍ନପୁବ୍ବନ୍ତି ପକତିପଟିଯତ୍ତଂ ଦାନୱତ୍ତଂ। ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣେତି ସମଣେ ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣେ ୱା। ୱଣିବ୍ବକେତି ଦାନକାଲେ ୱଣିବ୍ବକେ ଆଗତେ ଦିସ୍ୱା କିଞ୍ଚି ନ ନିୱାରେଯ୍ୟ। ପଞ୍ଞୱାତି ୱିଚାରଣପଞ୍ଞାଯ ଯୁତ୍ତୋ। ବୁଦ୍ଧିସମ୍ପନ୍ନୋତି ଅୱେକଲ୍ଲବୁଦ୍ଧିସମ୍ପନ୍ନୋ। ୱିଧାନୱିଧିକୋୱିଦୋତି ନାନପ୍ପକାରେସୁ ଦାସକମ୍ମକରପୋରିସାଦୀନଂ ସଂୱିଦହନକୋଟ୍ଠାସେସୁ ଛେକୋ। କାଲଞ୍ଞୂତି ‘‘ଅଯଂ ଦାନଂ ଦାତୁଂ, ଅଯଂ ସୀଲଂ ରକ୍ଖିତୁଂ, ଅଯଂ ଉପୋସଥକମ୍ମଂ କାତୁଂ କାଲୋ’’ତି ଜାନେଯ୍ୟ। ସମଯଞ୍ଞୂତି ‘‘ଅଯଂ କସନସମଯୋ, ଅଯଂ ୱପନସମଯୋ, ଅଯଂ ୱୋହାରସମଯୋ, ଅଯଂ ଉପଟ୍ଠାନସମଯୋ’’ତି ଜାନେଯ୍ୟ। କମ୍ମଧେଯ୍ୟେସୂତି ଅତ୍ତନୋ କତ୍ତବ୍ବକମ୍ମେସୁ।

୧୫୦୯।

‘‘ଖଲଂ ସାଲଂ ପସୁଂ ଖେତ୍ତଂ, ଗନ୍ତା ଚସ୍ସ ଅଭିକ୍ଖଣଂ;

ମିତଂ ଧଞ୍ଞଂ ନିଧାପେଯ୍ୟ, ମିତଂୱ ପାଚଯେ ଘରେ।

୧୫୧୦।

‘‘ପୁତ୍ତଂ ୱା ଭାତରଂ ୱା ସଂ, ସୀଲେସୁ ଅସମାହିତଂ;

ଅନଙ୍ଗୱା ହି ତେ ବାଲା, ଯଥା ପେତା ତଥେୱ ତେ;

ଚୋଳଞ୍ଚ ନେସଂ ପିଣ୍ଡଞ୍ଚ, ଆସୀନାନଂ ପଦାପଯେ।

୧୫୧୧।

‘‘ଦାସେ କମ୍ମକରେ ପେସ୍ସେ, ସୀଲେସୁ ସୁସମାହିତେ;

ଦକ୍ଖେ ଉଟ୍ଠାନସମ୍ପନ୍ନେ, ଆଧିପଚ୍ଚମ୍ହି ଠାପଯେ’’ତି।

ତତ୍ଥ ପସୁଂ ଖେତ୍ତନ୍ତି ଗୋକୁଲଞ୍ଚେୱ ସସ୍ସଟ୍ଠାନଞ୍ଚ। ଗନ୍ତାତି ଗମନସୀଲୋ। ମିତନ୍ତି ମିନିତ୍ୱା ଏତ୍ତକନ୍ତି ଞତ୍ୱା କୋଟ୍ଠେସୁ ନିଧାପେଯ୍ୟ। ଘରେତି ଘରେପି ପରିଜନଂ ଗଣେତ୍ୱା ମିତମେୱ ପଚାପେଯ୍ୟ। ସୀଲେସୁ ଅସମାହିତନ୍ତି ଏୱରୂପଂ ଦୁସ୍ସୀଲଂ ଅନାଚାରଂ କିସ୍ମିଞ୍ଚି ଆଧିପଚ୍ଚଟ୍ଠାନେ ନ ଠପେଯ୍ୟାତି ଅତ୍ଥୋ।

ଅନଙ୍ଗୱା ହି ତେ ବାଲାତି ‘‘ଅଙ୍ଗମେତଂ ମନୁସ୍ସାନଂ, ଭାତା ଲୋକେ ପଓୁଚ୍ଚତୀ’’ତି (ଜା। ୧।୪।୫୮) କିଞ୍ଚାପି ଜେଟ୍ଠକନିଟ୍ଠଭାତରୋ ଅଙ୍ଗସମାନତାଯ ‘‘ଅଙ୍ଗ’’ନ୍ତି ୱୁତ୍ତା, ଇମେ ପନ ଦୁସ୍ସୀଲା, ତସ୍ମା ଅଙ୍ଗସମାନା ନ ହୋନ୍ତି। ଯଥା ପନ ସୁସାନେ ଛଡ୍ଡିତା ପେତା ମତା, ତଥେୱ ତେ। ତସ୍ମା ତାଦିସା ଆଧିପଚ୍ଚଟ୍ଠାନେ ନ ଠପେତବ୍ବା। କୁଟୁମ୍ବଞ୍ହି ତେ ୱିନାସେନ୍ତି, ୱିନଟ୍ଠକୁଟୁମ୍ବସ୍ସ ଚ ଦଲିଦ୍ଦସ୍ସ ରାଜୱସତି ନାମ ନ ସମ୍ପଜ୍ଜତି। ଆସୀନାନନ୍ତି ଆଗନ୍ତ୍ୱା ନିସିନ୍ନାନଂ ପୁତ୍ତଭାତାନଂ ମତସତ୍ତାନଂ ମତକଭତ୍ତଂ ୱିଯ ଦେନ୍ତୋ ଘାସଚ୍ଛାଦନମତ୍ତମେୱ ପଦାପେଯ୍ୟ। ଉଟ୍ଠାନସମ୍ପନ୍ନେତି ଉଟ୍ଠାନୱୀରିଯେନ ସମନ୍ନାଗତେ।

୧୫୧୨।

‘‘ସୀଲୱା ଚ ଅଲୋଲୋ ଚ, ଅନୁରକ୍ଖୋ ଚ ରାଜିନୋ;

ଆୱୀ ରହୋ ହିତୋ ତସ୍ସ, ସ ରାଜୱସତିଂ ୱସେ।

୧୫୧୩।

‘‘ଛନ୍ଦଞ୍ଞୂ ରାଜିନୋ ଚସ୍ସ, ଚିତ୍ତଟ୍ଠୋ ଅସ୍ସ ରାଜିନୋ;

ଅସଙ୍କୁସକୱୁତ୍ତିଂସ୍ସ, ସ ରାଜୱସତିଂ ୱସେ।

୧୫୧୪।

‘‘ଉଚ୍ଛାଦଯେ ଚ ନ୍ହାପଯେ, ଧୋୱେ ପାଦେ ଅଧୋସିରଂ;

ଆହତୋପି ନ କୁପ୍ପେଯ୍ୟ, ସ ରାଜୱସତିଂ ୱସେ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଅଲୋଲୋତି ଅଲୁଦ୍ଧୋ। ଚିତ୍ତଟ୍ଠୋତି ଚିତ୍ତେ ଠିତୋ, ରାଜଚିତ୍ତୱସିକୋତି ଅତ୍ଥୋ। ଅସଙ୍କୁସକୱୁତ୍ତିସ୍ସାତି ଅପ୍ପଟିଲୋମୱୁତ୍ତି ଅସ୍ସ। ଅଧୋସିରନ୍ତି ପାଦେ ଧୋୱନ୍ତୋପି ଅଧୋସିରଂ କତ୍ୱା ହେଟ୍ଠାମୁଖୋୱ ଧୋୱେଯ୍ୟ, ନ ରଞ୍ଞୋ ମୁଖଂ ଉଲ୍ଲୋକେଯ୍ୟାତି ଅତ୍ଥୋ।

୧୫୧୫।

‘‘କୁମ୍ଭମ୍ପଞ୍ଜଲିଂ କରିଯା, ଚାଟଞ୍ଚାପି ପଦକ୍ଖିଣଂ;

କିମେୱ ସବ୍ବକାମାନଂ, ଦାତାରଂ ଧୀରମୁତ୍ତମଂ।

୧୫୧୬।

‘‘ଯୋ ଦେତି ସଯନଂ ୱତ୍ଥଂ, ଯାନଂ ଆୱସଥଂ ଘରଂ;

ପଜ୍ଜୁନ୍ନୋରିୱ ଭୂତାନି, ଭୋଗେହି ଅଭିୱସ୍ସତି।

୧୫୧୭।

‘‘ଏସଯ୍ୟୋ ରାଜୱସତି, ୱତ୍ତମାନୋ ଯଥା ନରୋ;

ଆରାଧଯତି ରାଜାନଂ, ପୂଜଂ ଲଭତି ଭତ୍ତୁସୂ’’ତି।

ତତ୍ଥ କୁମ୍ଭମ୍ପଞ୍ଜଲିଂ କରିଯା, ଚାଟଞ୍ଚାପି ପଦକ୍ଖିଣନ୍ତି ୱୁଦ୍ଧିଂ ପଚ୍ଚାସୀସନ୍ତୋ ପୁରିସୋ ଉଦକପୂରିତଂ କୁମ୍ଭଂ ଦିସ୍ୱା ତସ୍ସ ଅଞ୍ଜଲିଂ କରେଯ୍ୟ, ଚାଟଞ୍ଚ ସକୁଣଂ

ପଦକ୍ଖିଣଂ କରେୟ୍ୟ। ଅଞ୍ଜଲିଂ ୱା ପଦକ୍ଖିଣଂ ୱା କରୋନ୍ତସ୍ସ ତେ କିଞ୍ଚି ଦାତୁଂ ନ ସକ୍କୋନ୍ତି। କିମେୱାତି ଯୋ ପନ ସଜ୍ଜକାମାନଂ ଦାତା ଧୀରୋ ଚ, ତଂ ରାଜାନଂ କିଂକାରଣା ନ ନମସ୍ସେୟ୍ୟ। ରାଜାଯେୱ ହି ନମସ୍ସିତବ୍ବୋ ଚ ଆରାଧେତବ୍ବୋ ଚ। ପଜ୍ଜୁନ୍ନୋରିୱାତି ମେଘୋ ୱିଯ। ଏସଯ୍ୟୋ ରାଜୱସତୀତି ଅଯ୍ୟୋ ଯା ଅଯଂ ମଯା କଥିତା, ଏସା ରାଜୱସତି ନାମ ରାଜସେୱକାନଂ ଅନୁସାସନୀ। ଯଥାତି ଯାଯ ରାଜୱସତିଯା ୱତ୍ତମାନୋ ନରୋ ରାଜାନଂ ଆରାଧେତି, ରାଜୂନଞ୍ଚ ସନ୍ତିକା ପୂଜଂ ଲଭତି, ସା ଏସାତି।

ଏୱଂ ଅସମଧୁରୋ ୱିଧୁରପଣ୍ଡିତୋ ବୁଦ୍ଧଲୀଳାଯ ରାଜୱସତିଂ କଥେସି;

ରାଜୱସତିକଣ୍ଡଂ ନିଟ୍ଠିତଂ।

ଅନ୍ତରପେୟ୍ୟାଲଂ

ଏୱଂ ପୁତ୍ତଦାରଞାତିମିତ୍ତସୁହଜ୍ଜାଦଯୋ ଅନୁସାସନ୍ତସ୍ସେୱ ତସ୍ସ ତଯୋ ଦିୱସା ଜାତା। ସୋ ଦିୱସସ୍ସ ପାରିପୂରିଂ ଞତ୍ୱା ପାତୋୱ ନ୍ହତ୍ୱା ନାନଗ୍ଗରସଭୋଜନଂ ଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ''ରାଜାନଂ ଅପଲୋକେତ୍ୱା ମାଣୱେନ ସଦ୍ଧିଂ ଗମିସ୍ସାମୀ''ତି ଞାତିଗଣପରିୱୁତୋ ରାଜନିୱେସନଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ରାଜାନଂ ୱନ୍ଦିତ୍ୱା ଏକମନ୍ତଂ ଠିତୋ ୱତ୍ତବ୍ବଯୁତ୍ତକଂ ୱଚନଂ ଅୱୋଚ। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୫୧୮।

''ଏୱଂ ସମନୁସାସିତ୍ୱା, ଞାତିସଙ୍ଘଂ ୱିଚକ୍ଖଣୋ;

ପରିକିଣ୍ଣୋ ସୁହଦେହି, ରାଜାନମୁପସଙ୍କମି।

୧୫୧୯।

''ୱନ୍ଦିତ୍ୱା ସିରସା ପାଦେ, କତ୍ୱା ଚ ନଂ ପଦକ୍ଖିଣଂ;

ୱିଧୁରୋ ଅୱଚ ରାଜାନଂ, ପଗ୍ଗହେତ୍ୱାନ ଅଞ୍ଜଲିଂ।

୧୫୨୦।

''ଅଯଂ ମଂ ମାଣୱୋ ନେତି, କତ୍ତୁକାମୋ ଯଥାମତି;

ଞାତୀନତ୍ଥଂ ପୱକ୍ଖାମି, ତଂ ସୁଣୋହି ଅରିନ୍ଦମ।

୧୫୨୧।

''ପୁତ୍ତେ ଚ ମେ ଉଦିକ୍ଖେସି, ଯଞ୍ଚ ମଞ୍ଞଂ ଘରେ ଧନଂ;

ଯଥା ପେଚ୍ଚ ନ ହାଯେଥ, ଞାତିସଙ୍ଘୋ ମଯୀ ଗତେ।

୧୫୨୨।

''ଯଥେୱ ଖଲତୀ ଭୂମ୍ୟା, ଭୂମ୍ୟାଯେୱ ପତିଟ୍ଠତି;

ଏୱେତଂ ଖଲିତଂ ମୟ୍ହଂ, ଏତଂ ପସ୍ସାମି ଅଚ୍ଚଯ''ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ସୁହଦେହୀତି ସୁହଦଯେହି ଞାତିମିତ୍ତାଦୀହି। ଯଞ୍ଚ ମଞ୍ଞନ୍ତି ଯଞ୍ଚ ମେ ଅଞ୍ଞଂ ତଯା ଚେୱ ଅଞ୍ଞେହି ଚ ରାଜୂହି ଦିନ୍ନଂ ଘରେ ଅପରିମାଣଂ ଧନଂ,

ତଂ ସଙ୍କଂ ଝ୍ୱମେୱ ଓଲୋକେୟ୍ୟାସି। ପେଚାତି ପଚ୍ଛାକାଲେ। ଖଲତୀତି ପକ୍ଖଲତି। ଏୱେତନ୍ତି ଏୱଂ ଏତଂ। ଅହଞ୍ହି ଭୂମିଯଂ ଖଲିତ୍ୱା ତତ୍ଥେୱ ପତିଟ୍ଠିତପୁରିସୋ ୱିଯ ତୁମ୍ହେସୁ ଖଲିତ୍ୱା ତୁମ୍ହେସୁଯେୱ ପତିଟ୍ଠହାମି। ଏତଂ ପସ୍ସାମୀତି ଯୋ ଏସ ''କିଂ ତେ ରାଜା ହୋତୀ''ତି ମାଣୱେନ ପୁଟ୍ଠସ୍ସ ମମ ତୁମ୍ହେ ଅନୋଲୋକେତ୍ୱା ସଙ୍କଂ ଅପେକ୍ଖିତ୍ୱା ''ଦାସୋହମସ୍ମୀ''ତି ୱଦନ୍ତସ୍ସ ଅଚ୍ଚଯୋ, ଏତଂ ଅଚ୍ଚଯଂ ପସ୍ସାମି, ଅଞ୍ଞୋ ପନ ମେ ଦୋସୋ ନତ୍ଥି, ତଂ ମେ ଅଚ୍ଚଯଂ ତୁମ୍ହେ ଖମଥ, ଏତଂ ହଦଯେ କତ୍ୱା ପଚ୍ଛା ମମ ପୁତ୍ତଦାରେସୁ ମା ଅପରଜ୍ଝିତ୍ଥାତି।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ରାଜା ''ପଣ୍ଡିତ, ତୱ ଗମନଂ ମୟ୍ହଂ ନ ରୁଚ୍ଚତି, ମାଣୱଂ ଉପାଯେନ ପକ୍କୋସାପେତ୍ୱା ଘାତେତ୍ୱା କିଲଞ୍ଜେନ ପଟିଚ୍ଛାଦେତୁଂ ମୟ୍ହଂ ରୁଚ୍ଚତୀ''ତି ଦୀପେନ୍ତୋ ଗାଥମାହ –

୧୫୨୩।

''ସକ୍କା ନ ଗନ୍ତୁଂ ଇତି ମୟ୍ହ ହୋତି, ଛେତ୍ୱା ୱଧିତ୍ୱା ଇଧ କାତିଯାନଂ;

ଇଧେୱ ହୋହୀ ଇତି ମୟ୍ହ ରୁଚ୍ଚତି, ମା ତ୍ୱଂ ଅଗା ଉତ୍ତମଭୂରିପଞ୍ଞା''ତି।

ତତ୍ଥ ଛେତ୍ୱାତି ଇଧେୱ ରାଜଗେହେ ତଂ ପୋଥେତ୍ୱା ମାରେତ୍ୱା ପଟିଚ୍ଛାଦେସ୍ସାମୀତି।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ମହାସତ୍ତୋ ''ଦେୱ, ତୁମ୍ହାକଂ ଅଜ୍ଝାସଯୋ ଏୱରୂପୋ ହୋତି, ସୋ ତୁମ୍ହେସୁ ଅଯୁତ୍ତୋ''ତି ୱତ୍ୱା ଆହ –

୧୫୨୪।

''ମା ହେୱଧମ୍ମେସୁ ମନଂ ପଣୀଦହି, ଅତ୍ଥେ ଚ ଧମ୍ମେ ଚ ଯୁତ୍ତୋ ଭୱସ୍ସୁ;

ଧିରତ୍ଥୁ କମ୍ମଂ ଅକୁସଲଂ ଅନରିଯଂ, ଯଂ କତ୍ୱା ପଚ୍ଛା ନିରଯଂ ୱଜେୟ୍ୟ।

୧୫୨୫।

''ନେୱେସ ଧମ୍ମୋ ନ ପୁନେତ କିଚ୍ଚଂ, ଅଯିରୋ ହି ଦାସସ୍ସ ଜନିନ୍ଦ ଇସ୍ସରୋ;

ଘାତେତୁଂ ଝାପେତୁଂ ଅଥୋପି ହନ୍ତୁଂ, ନ ଚ ମୟ୍ହ କୋଧତ୍ଥି ୱଜାମି ଚାହ''ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ମା ହେୱଧମ୍ମେସୁ ମନଂ ପଣୀଦହୀତି ଅଧମ୍ମେସୁ ଅନତ୍ଥେସୁ ଅଯୁତ୍ତେସୁ ତୱ ଚିତ୍ତଂ ମା ହେୱ ପଣିଦହୀତି ଅତ୍ଥୋ। ପଚ୍ଛାତି ଯଂ କମ୍ମଂ କତ୍ୱାପି ଅଜରାମରୋ ନ ହୋତି, ଅଥ ଖୋ ପଚ୍ଛା ନିରଯମେୱ ଉପପଜ୍ଜେୟ୍ୟ। ଧିରତ୍ଥୁ କମ୍ମନ୍ତି ତଂ କମ୍ମଂ ଗରହିତଂ ଅତ୍ଥୁ ଅସ୍ସ ଭୱେୟ୍ୟ। ନେୱେସାତି ନେୱ ଏସା। ଅଯିରୋତି ସାମିକୋ। ଘାତେତୁନ୍ତି ଏତାନି ଘାତାଦୀନି କାତୁଂ ଅଯିରୋ ଦାସସ୍ସ ଇସ୍ସରୋ, ସବ୍ବାନେତାନି କାତୁଂ ଲଭତି, ମୟ୍ହଂ ମାଣୱେ ଅପ୍ପମତ୍ତକୋପି କୋଧୋ ନତ୍ଥି, ଦିନ୍ନକାଲତୋ ପଟ୍ଠାଯ ତୱ ଚିତ୍ତଂ ସନ୍ଧାରେତୁଂ ୱଚ୍ଚତି, ୱଜାମି ଅହଂ ନରିନ୍ଦାତି ଆହ –

ଏୱଂ ୱତ୍ୱା ମହାସତ୍ତୋ ରାଜାନଂ ୱନ୍ଦିତ୍ୱା ରଞ୍ଞୋ ଓରୋଧେ ଚ ପୁତ୍ତଦାରେ ଚ ରାଜପରିସଞ୍ଚ ଓୱଦିତ୍ୱା ତେସୁ ସକଭାୱେନ ସଣ୍ଠାତୁଂ ଅସକ୍କୁଣିତ୍ୱା ମହାୱିରୱଂ ୱିରୱନ୍ତେସୁଯେୱ ରାଜନିୱେସନା ନିକ୍ଖମି। ସକଲନଗରୱାସିନୋପି ''ପଣ୍ଡିତୋ କିର ମାଣୱେନ ସଦ୍ଧିଂ ଗମିସ୍ସତି, ଏଥ, ପସ୍ସିସ୍ସାମ ନ''ନ୍ତି ମନ୍ତଯିତ୍ୱା ରାଜଙ୍ଗଣେଯେୱ ନଂ ପସ୍ସିଂସୁ। ଅଥ ନେ ମହାସତ୍ତୋ ଅସ୍ସାସେତ୍ୱା ''ତୁମ୍ହେ ମା ଚିନ୍ତଯିତ୍ଥ, ସବ୍ବେ ସଙ୍ଖାରା ଅନିଚ୍ଚା, ସରୀରଂ ଅଦ୍ଧୁୱଂ, ଯସୋ ନାମ ୱିପତ୍ତିପରିଯୋସାନୋ, ଅପିଚ ତୁମ୍ହେ ଦାନାଦୀସୁ ପୁଞ୍ଞେସୁ ଅପ୍ପମତ୍ତା ହୋଥା''ତି ତେସଂ ଓୱାଦଂ ଦତ୍ୱା ନିୱତ୍ତାପେତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ଗେହାଭିମୁଖୋ ପାଯାସି। ତସ୍ମିଂ ଖଣେ ଧମ୍ମପାଲକୁମାରୋ ଭାତିକଗଣପରିୱୁତୋ ''ପିତୁ ପଚ୍ଚୁଗ୍ଗମନଂ କରିସ୍ସାମୀ''ତି ନିକ୍ଖନ୍ତୋ ନିୱେସନଦ୍ୱାରେଯେୱ ପିତୁ ସମ୍ମୁଖୋ ଅହୋସି। ମହାସତ୍ତୋ ତଂ ଦିସ୍ୱା ସକଭାୱେନ ସଣ୍ଠାତୁଂ ଅସକ୍କୋନ୍ତୋ ଉପଗୁୟ୍ହ ଉରେ ନିପଜ୍ଜାପେତ୍ୱା ନିୱେସନଂ ପାୱିସି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୫୨୬।

‘‘ଜେଟ୍ଠପୁତ୍ତଂ ଉପଗୁୟ୍ହ, ୱିନେୟ୍ୟ ହଦଯେ ଦରଂ;

ଅସ୍ସୁପୁଣ୍ଣେହି ନେତ୍ତେହି, ପାୱିସୀ ସୋ ମହାଘର’’ନ୍ତି।

ଘରେ ପନସ୍ସ ସହସ୍ସପୁତ୍ତା, ସହସ୍ସଧୀତରୋ, ସହସ୍ସଭରିଯାଯୋ, ଚ ସତ୍ତୱଣ୍ଣଦାସିସତାନି ଚ ସନ୍ତି, ତେହି ଚେୱ ଅୱସେସଦାସିଦାସକମ୍ମକରଞାତିମିତ୍ତସୁହଜ୍ଜାଦୀହି ଚ ସକଲନିୱେସନଂ ଯୁଗନ୍ତୱାତାଭିଘାତପତିତେହି ସାଲେହି ସାଲୱନଂ ୱିଯ ନିରନ୍ତରଂ ଅହୋସି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୫୨୭।

‘‘ସାଲାୱ ସମ୍ମପତିତା, ମାଲୁତେନ ପମଦ୍ଦିତା;

ସେନ୍ତି ପୁତ୍ତା ଚ ଦାରା ଚ, ୱିଧୁରସ୍ସ ନିୱେସନେ।

୧୫୨୮।

‘‘ଇତ୍ଥିସହସ୍ସଂ ଭରିଯାନଂ, ଦାସିସତ୍ତସତାନି ଚ;

ବାହା ପଗ୍ଗୟ୍ହ ପକ୍କନ୍ଦୁଂ, ୱିଧୁରସ୍ସ ନିୱେସନେ।

୧୫୨୯।

‘‘ଓରୋଧା ଚ କୁମାରା ଚ, ୱେସିଯାନା ଚ ବ୍ରାହ୍ମଣା;

ବାହା ପଗ୍ଗୟ୍ହ ପକ୍କନ୍ଦୁଂ, ୱିଧୁରସ୍ସ ନିୱେସନେ।

୧୫୩୦।

‘‘ହତ୍ଥାରୋହା ଅନୀକଟ୍ଠା, ରଥିକା ପତ୍ତିକାରକା;

ବାହା ପଗ୍ଗୟ୍ହ ପକ୍କନ୍ଦୁଂ, ୱିଧୁରସ୍ସ ନିୱେସନେ।

୧୫୩୧।

‘‘ସମାଗତା ଜାନପଦା, ନେଗମା ଚ ସମାଗତା;

ବାହା ପଗ୍ଗୟ୍ହ ପକ୍କନ୍ଦୁଂ, ୱିଧୁରସ୍ସ ନିୱେସନେ।

୧୫୩୨।

‘‘ଇତ୍ଥିସହସ୍ସଂ ଭରିଯାନଂ, ଦାସିସତ୍ତସତାନି ଚ;

ବାହା ପଗ୍ଗୟ୍ହ ପକ୍କନ୍ଦୁଂ, କସ୍ମା ନୋ ୱିଜହିସ୍ସସି।

୧୫୩୩।

‘‘ଓରୋଧା ଚ କୁମାରା ଚ, ୱେସିଯାନା ଚ ବ୍ରାହ୍ମଣା;

ବାହା ପଗ୍ଗୟ୍ହ ପକ୍କନ୍ଦୁଂ, କସ୍ମା ନୋ ୱିଜହିସ୍ସସି।

୧୫୩୪।

''ହତ୍ଥାରୋହା ଅନୀକଟ୍ଠା, ରଥିକା ପତ୍ତିକାରକା;

ବାହା ପଗ୍ଗୟ୍ହ ପକ୍କନ୍ଦୁଂ, କସ୍ମା ନୋ ୱିଜହିସ୍ସସି।

୧୫୩୫।

''ସମାଗତା ଜାନପଦା, ନେଗମା ଚ ସମାଗତା;

ବାହା ପଗ୍ଗୟ୍ହ ପକ୍କନ୍ଦୁଂ, କସ୍ମା ନୋ ୱିଜହିସ୍ସସୀ''ତି।

ତତ୍ଥ ସେନ୍ତୀତି ମହାତଲେ ଛିନ୍ନପାଦା ୱିୟ ପତିତା ଆୱଟ୍ଟନ୍ତା ପରିୱଟ୍ଟନ୍ତା ସୟନ୍ତି। ଇତ୍ଥିସହସ୍ସଂ ଭରିୟାନନ୍ତି ଭରିୟାନମେୱ ଇତ୍ଥୀନଂ ସହସ୍ସଂ। କସ୍ମା ନୋ ୱିଜହିସ୍ସସୀତି କେନ କାରଣେନ ଅମ୍ହେ ୱିଜହିସ୍ସସୀତି ପରିଦେୱିଂସୁ।

ମହାସତ୍ତୋ ସଙ୍କଂ ତଂ ମହାଜନଂ ଅସ୍ସାସେତ୍ୱା ଘରେ ଅୱସେସକିଚ୍ଚାନି କତ୍ୱା ଅନ୍ତୋଜନଞ୍ଚ ବହିଜନଞ୍ଚ ଓୱଦିତ୍ୱା ଆଚିକ୍ଖିତବ୍ବୟୁତ୍ତକଂ ସଙ୍କଂ ଆଚିକ୍ଖିତ୍ୱା ପୁଣ୍ଣକସ୍ସ ସନ୍ତିକଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ନିଟ୍ଠିତକିଚ୍ଚତଂ ଆରୋଚେସି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୫୩୬।

''କତ୍ୱା ଘରେସୁ କିଚ୍ଚାନି, ଅନୁସାସିତ୍ୱା ସକଂ ଜନଂ;

ମିତ୍ତାମଚ୍ଚେ ଚ ଭଚ୍ଚେ ଚ, ପୁତ୍ତଦାରେ ଚ ବନ୍ଧୱେ।

୧୫୩୭।

''କମ୍ମନ୍ତଂ ସଂୱିଧେତ୍ୱାନ, ଆଚିକ୍ଖିତ୍ୱା ଘରେ ଧନଂ;

ନିଧିଞ୍ଚ ଇଣଦାନଞ୍ଚ, ପୁଣ୍ଣକଂ ଏତଦବ୍ରୱି।

୧୫୩୮।

''ଅୱସୀ ତୁୱଂ ମୟ୍ହ ତୀହଂ ଅଗାରେ, କତାନି କିଚ୍ଚାନି ଘରେସୁ ମୟ୍ହଂ;

ଅନୁସାସିତା ପୁତ୍ତଦାରା ମୟା ଚ, କରୋମ କଚ୍ଚାନ ୟଥାମତିଂ ତେ''ତି।

ତତ୍ଥ କମ୍ମନ୍ତଂ ସଂୱିଧେତ୍ୱାନାତି ''ଏୱଞ୍ଚ କାତୁଂ ୱଟ୍ଟତୀ''ତି ଘରେ କତ୍ତବ୍ବୟୁତ୍ତକଂ କମ୍ମଂ ସଂୱିଦହିତ୍ୱା। ନିଧିନ୍ତି ନିଦହିତ୍ୱା ଠପିତଧନଂ। ଇଣଦାନନ୍ତି ଇଣୱସେନ ସଂୟୋଜିତଧନଂ। ୟଥାମତିଂ ତେତି ଇଦାନି ତୱ ଅଜ୍ଝାସୟାନୁରୂପଂ କରୋମାତି ୱଦତି।

ପୁଣ୍ଣକୋ ଆହ –

୧୫୩୯।

''ସଚେ ହି କତ୍ତେ ଅନୁସାସିତା ତେ, ପୁତ୍ତା ଚ ଦାରା ଅନୁଜୀୱିନୋ ଚ;

ହନ୍ଦେହି ଦାନୀ ତରମାନରୂପୋ, ଦୀଘୋ ହି ଅଦ୍ଧାପି ଅଯଂ ପୁରତ୍ଥା।

୧୫୪୦।

‘‘ଅଛମ୍ଭିତୋୱ ଗଣ୍ହାହି, ଆଜାନେୟ୍ୟସ୍ସ ୱାଲଧିଂ;

ଇଦଂ ପଚ୍ଛିମକଂ ତୁଯ୍ହଂ, ଜୀୱଲୋକସ୍ସ ଦସ୍ସନ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ କଡେତି ସୋମନସ୍ସପ୍ପତ୍ତୋ ଯକ୍ଖୋ ମହାସତ୍ତଂ ଆଲପତି। ଦୀଘୋ ହି ଅଦ୍ଧାପୀତି ଗନ୍ତବ୍ବମଗ୍ଗୋପି ଦୀଘୋ। ‘‘ଅଛମ୍ଭିତୋୱା’’ତି ଇଦଂ ସୋ ହେଟ୍ଠାପାସାଦଂ ଅନୋତରିତ୍ୱା ତତୋୱ ଗନ୍ତୁକାମୋ ହୁତ୍ୱା ଅୱଚ।

ଅଥ ନଂ ମହାସତ୍ତୋ ଆହ –

୧୫୪୧।

‘‘ସୋହଂ କିସ୍ସ ନୁ ଭାଯିସ୍ସଂ, ଯସ୍ସ ମେ ନତ୍ଥି ଦୁକ୍କଟଂ;

କାଯେନ ୱାଚା ମନସା, ଯେନ ଗଚ୍ଛେୟ୍ୟ ଦୁଗ୍ଗତି’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ସୋହଂ କିସ୍ସ ନୁ ଭାଯିସ୍ସନ୍ତି ଇଦଂ ମହାସତ୍ତୋ ‘‘ଅଛମ୍ଭିତୋୱ ଗଣ୍ହାହୀ’’ତି ୱୁତ୍ତତ୍ତା ଏୱମାହ।

ଏୱଂ ମହାସତ୍ତୋ ସୀହନାଦଂ ନଦିତ୍ୱା ଅଛମ୍ଭିତୋ କେସରସୀହୋ ୱିଯ ନିବ୍ଭୁଯୋ ହୁତ୍ୱା ‘‘ଅଯଂ ସାଟକୋ ମମ ଅରୁଚିଯା ମା ମୁଞ୍ଚତୂ’’ତି ଅଧିଟ୍ଠାନପାରମିଂ ପୁରେଚାରିକଂ କତ୍ୱା ଦଳ୍ହଂ ନିୱାସେତ୍ୱା ଅସ୍ସସ୍ସ ୱାଲଧିଂ ୱିଯୂହିତ୍ୱା ଉଭୋହି ହତ୍ଥେହି ଦଳ୍ହଂ ୱାଲଧିଂ ଗହେତ୍ୱା ଦ୍ୱୀହି ପାଦେହି ଅସ୍ସସ୍ସ ଊରୂସୁ ପଲିୱେଠେତ୍ୱା ‘‘ମାଣୱ, ଗହିତୋ ମେ ୱାଲଧି, ଯଥାରୁଚି ଯାହୀ’’ତି ଆହ। ତସ୍ମିଂ ଖଣେ ପୁଣ୍ଣକୋ ମନୋମଯସିନ୍ଧୱସ୍ସ ସଞ୍ଞଂ ଅଦାସି। ସୋ ପଣ୍ଡିତଂ ଆଦାଯ ଆକାସେ ପକ୍ଖନ୍ଦି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୫୪୨।

‘‘ସୋ ଅସ୍ସରାଜା ୱିଧୁରଂ ୱହନ୍ତୋ, ପକ୍କାମି ୱେହାଯସମନ୍ତଲିକ୍ଖେ;

ସାଖାସୁ ସେଲେସୁ ଅସଜ୍ଜମାନୋ, କାଳାଗିରିଂ ଖିପ୍ପମୁପାଗମାସୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ସାଖାସୁ ସେଲେସୁ ଅସଜ୍ଜମାନୋତି ପୁଣ୍ଣକୋ କିର ଚିନ୍ତେସି ‘‘ଦୂରଂ ଅଗନ୍ତ୍ୱାୱ ଇମଂ ହିମୱନ୍ତପ୍ପଦେସେ ରୁକ୍ଖେସୁ ପବ୍ବତେସୁ ଚ ପୋଥେତ୍ୱା ମାରେତ୍ୱା ହଦଯମଂସଂ ଆଦାଯ କଳଏୱରଂ ପବ୍ବତନ୍ତରେ ଛଡ୍ଡେତ୍ୱା ନାଗଭୱନମେୱ ଗମିସ୍ସାମୀ’’ତି। ସୋ ରୁକ୍ଖେ ଚ ପବ୍ବତେ ଚ ଅପରିହରିତ୍ୱା ତେସଂ ମଜ୍ଝେନେୱ ଅସ୍ସଂ ପେସେସି। ମହାସତ୍ତସ୍ସାନୁଭାୱେନ ରୁକ୍ଖାପି ପବ୍ବତାପି ସରୀରତୋ ଉଭୋସୁ ପସ୍ସେସୁ ରତନମତ୍ତଂ ପଟିକ୍କମନ୍ତି। ସୋ ‘‘ମତୋ ୱା, ନୋ ୱା’’ତି ପରିୱତ୍ତିତ୍ୱା ମହାସତ୍ତସ୍ସ ମୁଖଂ ଓଲୋକେନ୍ତୋ କଞ୍ଚନାଦାସମିୱ ୱିପ୍ପସନ୍ନଂ ଦିସ୍ୱା ‘‘ଅଯଂ ଏୱଂ ନ ମରତୀ’’ତି ପୁନପି ସକଲହିମୱନ୍ତପ୍ପଦେସେ ରୁକ୍ଖେ ଚ ପବ୍ବତେ ଚ ତିକ୍ଖତ୍ତୁଂ ପୋଥେନ୍ତୋ ପେସେସି । ଏୱଂ ପୋଥେନ୍ତୋପି ତଥେୱ ରୁକ୍ଖପବ୍ବତା ଦୂରମେୱ ପଟିକ୍କମନ୍ତିଯେୱ। ମହାସତ୍ତୋ ପନ କିଲନ୍ତକାଯୋ ଅହୋସି। ଅଥ ପୁଣ୍ଣକୋ ‘‘ଅଯଂ ନେୱ ମରତି, ଇଦାନି ୱାତକ୍ଖନ୍ଧେ ଚୁଣ୍ଣୱିଚୁଣ୍ଣଂ କରିସ୍ସାମୀ’’ତି କୋଧାଭିଭୂତୋ ସତ୍ତମଂ ୱାତକ୍ଖନ୍ଧଂ ପକ୍ଖନ୍ଦି। ବୋଧିସତ୍ତସ୍ସାନୁଭାୱେନ ୱାତକ୍ଖନ୍ଧୋ ଦ୍ୱିଧା ହୁତ୍ୱା ବୋଧିସତ୍ତସ୍ସ ଓକାସଂ ଅକାସି। ତତୋ ୱେରମ୍ଭୱାତେହି ପହରାପେସି, ୱେରମ୍ଭୱାତାପି ସତସହସ୍ସଅସନିସଦ୍ଦୋ ୱିଯ ହୁତ୍ୱା ବୋଧିସତ୍ତସ୍ସ ଓକାସଂ ଅଦଂସୁ। ସୋ ପୁଣ୍ଣକୋ ତସ୍ସ ଅନ୍ତରାଯାଭାୱଂ ପସ୍ସନ୍ତୋ ତଂ ଆଦାଯ କାଳପବ୍ବତଂ ଅଗମାସି। ତେନ ୱୁତ୍ତଂ –

‘‘ସୋ ଅସ୍ସରାଜା ୱିଧୁରଂ ୱହନ୍ତୋ, ପକ୍କାମି ୱେହାଯସମନ୍ତଲିକ୍ଖେ;

ସାଖାସୁ ସେଲେସୁ ଅସଜ୍ଜମାନୋ, କାଳଆଗିରିଂ ଖିପ୍ପମୁପାଗମାସୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଅସଜ୍ଜମାନୋତି ଅଲଗ୍ଗମାନୋ ଅପ୍ପଟିହଞ୍ଞମାନୋ ୱିଧୁରପଣ୍ଡିତଂ ୱହନ୍ତୋ କାଳଅପଜ୍ଜତମତ୍ଥକଂ ଉପାଗତୋ।

ଏୱଂ ପୁଣ୍ଣକସ୍ସ ମହାସତ୍ତଂ ଗହେତ୍ୱା ଗତକାଲେ ପଣ୍ଡିତସ୍ସ ପୁତ୍ତଦାରାଦୟୋ ପୁଣ୍ଣକସ୍ସ ୱସନଟ୍ଠାନଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ତତ୍ଥ ମହାସତ୍ତଂ ଅଦିସ୍ୱା ଛିନ୍ନପାଦା ୱିୟ ପତିତ୍ୱା ଅପରାପରଂ ପରିୱତ୍ତମାନା ମହାସଦ୍ଦେନ ପରିଦେୱିଂସୁ। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୫୪୩।

‘‘ଇତ୍ଥିସହସ୍ସଂ ଭରିୟାନଂ, ଦାସିସତ୍ତସତାନି ଚ;

ବାହା ପଗ୍ଗୟ୍ହ ପକ୍କନ୍ଦୁଂ, ‘ୟକ୍ଖୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୱଣ୍ଣେନ;

ୱିଧୁରଂ ଆଦାୟ ଗଚ୍ଛତି’।

‘‘ଓରୋଧା ଚ କୁମାରା ଚ, ୱେସିୟାନା ଚ ବ୍ରାହ୍ମଣା;

ବାହା ପଗ୍ଗୟ୍ହ ପକ୍କନ୍ଦୁଂ, ‘ୟକ୍ଖୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୱଣ୍ଣେନ;

ୱିଧୁରଂ ଆଦାୟ ଗଚ୍ଛତି’।

‘‘ହତ୍ଥାରୋହା ଅନୀକଟ୍ଠା, ରଥିକା ପତ୍ତିକାରକା;

ବାହା ପଗ୍ଗୟ୍ହ ପକ୍କନ୍ଦୁଂ, ‘ୟକ୍ଖୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୱଣ୍ଣେନ;

ୱିଧୁରଂ ଆଦାୟ ଗଚ୍ଛତି’।

୧୫୪୪।

‘‘ସମାଗତା ଜାନପଦା, ନେଗମା ଚ ସମାଗତା;

ବାହା ପଗ୍ଗୟ୍ହ ପକ୍କନ୍ଦୁଂ, ‘ୟକ୍ଖୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୱଣ୍ଣେନ;

ୱିଧୁରଂ ଆଦାୟ ଗଚ୍ଛତି’।

୧୫୪୫।

‘‘ଇତ୍ଥିସହସ୍ସଂ ଭରିୟାନଂ, ଦାସିସତ୍ତସତାନି ଚ;

ବାହା ପଗ୍ଗୟ୍ହ ପକ୍କନ୍ଦୁଂ, ‘ପଣ୍ଡିତୋ ସୋ କୁହିଂ ଗତୋ’।

‘‘ଓରୋଧା ଚ କୁମାରା ଚ, ୱେସିୟାନା ଚ ବ୍ରାହ୍ମଣା;

ବାହା ପଗ୍ଗୟ୍ହ ପକ୍କନ୍ଦୁଂ, ‘ପଣ୍ଡିତୋ ସୋ କୁହିଂ ଗତୋ’।

‘‘ହତ୍ଥାରୋହା ଅନୀକଟ୍ଠା, ରଥିକା ପତ୍ତିକାରକା;

ବାହା ପଗ୍ଗୟ୍ହ ପକ୍କନ୍ଦୁଂ, ‘ପଣ୍ଡିତୋ ସୋ କୁହିଂ ଗତୋ’।

୧୫୪୬।

ସମାଗତା ଜାନପଦା, ନେଗମା ଚ ସମାଗତା;

ବାହା ପଗ୍ଗୟ୍ହ ପକ୍କନ୍ଦୁଂ, ‘ପଣ୍ଡିତୋ ସୋ କୁହିଂ ଗତୋ’’’ତି।

ଏୱଂ ପକ୍କନ୍ଦିତ୍ୱା ଚ ପନ ତେ ସବ୍ବେପି ସକଲନଗରୱାସୀହି ସଦ୍ଧିଂ ରୋଦିତ୍ୱା ରାଜଦ୍ୱାରଂ ଅଗମଂସୁ। ରାଜା ମହନ୍ତଂ ପରିଦେୱସଦ୍ଦଂ ସୁତ୍ୱା ସୀହପଞ୍ଜରଂ ୱିୱରିତ୍ୱା ‘‘ତୁମ୍ହେ କସ୍ମା ପରିଦେୱଥା’’ତି ପୁଚ୍ଛି। ଅଥସ୍ସ ତେ ‘‘ଦେୱ, ସୋ କିର ମାଣୱୋ ନ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ, ଯକ୍ଖୋ ପନ ବ୍ରାହ୍ମଣୱଣ୍ଣେନ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ପଣ୍ଡିତଂ ଆଦାଯ ଗତୋ, ତେନ ୱିନା ଅମ୍ହାକଂ ଜୀୱିତଂ ନତ୍ଥି। ସଚେ ସୋ ଇତୋ ସତ୍ତମେ ଦିୱସେ ନାଗମିସ୍ସତି, ସକଟସତେହି ସକଟସହସ୍ସେହି ଚ ଦାରୂନି ସଙ୍କଡ୍ଢିତ୍ୱା ସବ୍ବେ ମଯଂ ଅଗ୍ଗିଂ ଉଜ୍ଜାଲେତ୍ୱା ପୱିସିସ୍ସାମା’’ତି ଇମମତ୍ଥଂ ଆରୋଚେନ୍ତା ଇମଂ ଗାଥମାହଂସୁ –

୧୫୪୭।

‘‘ସଚେ ସୋ ସତ୍ତରତ୍ତେନ, ନାଗଚ୍ଛିସ୍ସତି ପଣ୍ଡିତୋ;

ସବ୍ବେ ଅଗ୍ଗିଂ ପୱେକ୍ଖାମ, ନତ୍ଥତ୍ଥୋ ଜୀୱିତେନ ନୋ’’ତି।

ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧସ୍ସ ପରିନିବ୍ବୁତକାଲେପି ‘‘ମଯଂ ଅଗ୍ଗିଂ ପୱିସିତ୍ୱା ମରିସ୍ସାମା’’ତି ୱତ୍ତାରୋ ନାମ ନାହେସୁଂ। ଅହୋ ସୁଭାସିତଂ ମହାସତ୍ତେ ନାଗରେହୀତି। ରାଜା ତେସଂ କଥଂ ସୁତ୍ୱା ‘‘ତୁମ୍ହେ ମା ଚିନ୍ତଯିତ୍ଥ, ମା ସୋଚିତ୍ଥ, ମା ପରିଦେୱିତ୍ଥ, ମଧୁରକଥୋ ପଣ୍ଡିତୋ ମାଣୱଂ ଧମ୍ମକଥାଯ ପଲୋଭେତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ପାଦେସୁ ପାତେତ୍ୱା ସକଲନଗରୱାସୀନଂ ଅସ୍ସୁମୁଖଂ ହାସଯନ୍ତୋ ନ ଚିରସ୍ସେୱ ଆଗମିସ୍ସତୀ’’ତି ଅସ୍ସାସେନ୍ତୋ ଗାଥମାହ –

୧୫୪୮।

‘‘ପଣ୍ଡିତୋ ଚ ୱିଯତ୍ତୋ ଚ, ୱିଭାୱୀ ଚ ୱିଚକ୍ଖଣୋ;

ଖିପ୍ପଂ ମୋଚିଯ ଅତ୍ତାନଂ, ମା ଭାଯିତ୍ଥାଗମିସ୍ସତୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ୱିଯତ୍ତୋତି ୱେଯ୍ୟତ୍ତିଯା ୱିଚାରଣପଞ୍ଞାଯ ସମନ୍ନାଗତୋ। ୱିଭାୱୀତି ଅତ୍ଥାନତ୍ଥଂ କାରଣାକାରଣଂ ୱିଭାୱେତ୍ୱା ଦସ୍ସେତ୍ୱା କଥେତୁଂ ସମତ୍ଥୋ। ୱିଚକ୍ଖଣୋତି ତଙ୍ଖଣେଯେୱ ଠାନୁପ୍ପତ୍ତିକାଯ କାରଣଚିନ୍ତନପଞ୍ଞାଯ ଯୁତ୍ତୋ। ମା ଭାଯିତ୍ଥାତି ମା ଭାଯଥ, ଅତ୍ତାନଂ ମୋଚେତ୍ୱା ଖିପ୍ପଂ ଆଗମିସ୍ସତୀତି ଅସ୍ସାସେତି।

ନାଗରାପି ‘‘ପଣ୍ଡିତୋ କିର ରଞ୍ଞୋ କଥେତ୍ୱା ଗତୋ ଭୱିସ୍ସତୀ’’ତି ଅସ୍ସାସଂ ପଟିଲଭିତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ଗେହାନି ପକ୍କମିଂସୁ।

ଅନ୍ତରପେଯ୍ୟାଲୋ ନିଟ୍ଠିତୋ।

ସାଧୁନରଧମ୍ମକଣ୍ଡଂ

ପୁଣ୍ଣକୋପି ମହାସତ୍ତଂ କାଳାଗିରିମତ୍ଥକେ ଠପେତ୍ୱା ‘‘ଇମସ୍ମିଂ ଜୀୱମାନେ ମଯ୍ହଂ ୱୁଦ୍ଧି ନାମ ନତ୍ଥି, ଇମଂ ମାରେତ୍ୱା ହଦଯମଂସଂ ଗହେତ୍ୱା ନାଗଭୱନଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ୱିମଲାଯ ଦତ୍ୱା ଇରନ୍ଧତିଂ ଗହେତ୍ୱା ଦେୱଲୋକଂ ଗମିସ୍ସାମୀ’’ତି ଚିନ୍ତେସି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୫୪୯।

‘‘ସୋ ତତ୍ଥ ଗନ୍ତ୍ୱାନ ୱିଚିନ୍ତଯନ୍ତୋ, ଉଚ୍ଚାୱଚା ଚେତନକା ଭୱନ୍ତି;

ନଯିମସ୍ସ ଜୀୱେନ ମମତ୍ଥି କିଞ୍ଚି, ହନ୍ତ୍ୱାନିମଂ ହଦଯମାନଯିସ୍ସ''ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ସୋତି ସୋ ପୁଣ୍ଣକୋ। ତତ୍ଥ ଗନ୍ତ୍ୱାନାତି ଗନ୍ତ୍ୱା ତତ୍ଥ କାଳାଗିରିମତ୍ଥକେ ଠିତୋ। ଉଚ୍ଚାୱଚା ଚେତନକା ଭୱନ୍ତୀତି ଖଣେ ଖଣେ ଉପ୍ପଜ୍ଜମାନା ଚେତନା ଉଚ୍ଚାପି ଅୱଚାପି ଉପ୍ପଜ୍ଜନ୍ତି। ଠାନଂ ଖୋ ପନେତଂ ୱିଜ୍ଜତି, ଯଂ ମମେତସ୍ସ ଜୀୱିତଦାନଚେତନାପି ଉପ୍ପଜ୍ଜେୟ୍ୟାତି। ଇମସ୍ସ ପନ ଜୀୱିତେନ ତହିଂ ନାଗଭୱନେ ମମ ଅପ୍ପମତ୍ତକମ୍ପି କିଞ୍ଚି କିଚ୍ଚଂ ନତ୍ଥି, ଇଧେୱିମଂ ମାରେତ୍ୱା ଅସ୍ସ ହଦଯଂ ଆନଯିସ୍ସାମୀତି ସନ୍ନିଟ୍ଠାନମକାସୀତି ଅତ୍ଥୋ।

ତତୋ ପୁନ ଚିନ୍ତେସି ''ଯଂନୂନାହଂ ଇମଂ ସହତ୍ଥେନ ଅମାରେତ୍ୱା ଭେରୱରୂପଦସ୍ସନେନ ଜୀୱିତକ୍ଖଯଂ ପାପେୟ୍ୟ''ନ୍ତି। ସୋ ଭେରୱଯକ୍ଖରୂପଂ ନିମ୍ମିନିତ୍ୱା ମହାସତ୍ତଂ ତଜ୍ଜେନ୍ତୋ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ତଂ ପାତେତ୍ୱା ଦାଠାନଂ ଅନ୍ତରେ କତ୍ୱା ଖାଦିତୁକାମୋ ୱିଯ ଅହୋସି, ମହାସତ୍ତସ୍ସ ଲୋମହଂସନମତ୍ତମ୍ପି ନାହୋସି। ତତୋ ସୀହରୂପେନ ମତ୍ତମହାହତ୍ଥିରୂପେନ ଚ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ଦାଠାହି ଚେୱ ଦନ୍ତେହି ଚ ୱିଜ୍ଝିତୁକାମୋ ୱିଯ ଅହୋସି। ତଥାପି ଅଭାଯନ୍ତସ୍ସ ଏକଦୋଣିକନାୱପ୍ପମାଣଂ ମହନ୍ତଂ ସପ୍ପୱଣ୍ଣଂ ନିମ୍ମିନିତ୍ୱା ଅସ୍ସସନ୍ତୋ ପସ୍ସସନ୍ତୋ ''ସୁସୂ''ତି ସଦ୍ଦଂ କରୋନ୍ତୋ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ମହାସତ୍ତସ୍ସ ସକଲସରୀରଂ ୱେଠେତ୍ୱା ମତ୍ଥକେ ଫଣଂ କତ୍ୱା ଅଟ୍ଠାସି, ତସ୍ସ ସାରଜ୍ଜମତ୍ତମ୍ପି ନାହୋସି। ଅଥ ''ନଂ ପବ୍ବତମତ୍ଥକେ ଠପେତ୍ୱା ପାତେତ୍ୱା ଚୁଣ୍ଣୱିଚୁଣ୍ଣଂ କରିସ୍ସାମୀ''ତି ମହାୱାତଂ ସମୁଟ୍ଠାପେସି। ସୋ ତସ୍ସ କେସଗ୍ଗମତ୍ତମ୍ପି ଚାଲେତୁଂ ନାସକ୍ଖି। ଅଥ ନଂ ତତ୍ଥେୱ ପବ୍ବତମତ୍ଥକେ ଠପେତ୍ୱା ହତ୍ଥୀ ୱିଯ ଖଜ୍ଜୂରିରୁକ୍ଖଂ ପବ୍ବତଂ ଅପରାପରଂ ଚାଲେସି, ତଥାପି ନଂ ଠିତଟ୍ଠାନତୋ କେସଗ୍ଗମତ୍ତମ୍ପି ଚାଲେତୁଂ ନାସକ୍ଖି।

ତତୋ ''ସଦ୍ଦସନ୍ତାସେନସ୍ସ ହଦଯଫାଲନଂ କତ୍ୱା ମାରେସ୍ସାମୀ''ତି ଅନ୍ତୋପବ୍ବତଂ ପୱିସିତ୍ୱା ପଥୱିଞ୍ଚ ନଭଞ୍ଚ ଏକନିନ୍ନାଦଂ କରୋନ୍ତୋ ମହାନାଦଂ ନଦି, ଏୱମ୍ପିସ୍ସ ସାରଜ୍ଜମତ୍ତମ୍ପି ନାହୋସି। ଜାନାତି ହି ମହାସତ୍ତୋ ''ଯକ୍ଖସୀହହତ୍ଥିନାଗରାଜୱେସେହି ଆଗତୋପି ମହାୱାତୱୁଟ୍ଠିଂ ସମୁଟ୍ଠାପକୋପି ପବ୍ବତଚଲନଂ କରୋନ୍ତୋପି ଅନ୍ତୋପବ୍ବତଂ ପୱିସିତ୍ୱା ନାଦଂ ୱିସ୍ସଜ୍ଜେନ୍ତୋପି ମାଣୱୋଯେୱ, ନ ଅଞ୍ଞୋ''ତି। ତତୋ ପୁଣ୍ଣକୋ ଚିନ୍ତେସି ''ନାହଂ ଇମଂ ବାହିରୁପକ୍କମେନ ମାରେତୁଂ ସକ୍କୋମି, ସହତ୍ଥେନେୱ ନଂ ମାରେସ୍ସାମୀ''ତି। ତତୋ ଯକ୍ଖୋ ମହାସତ୍ତଂ ପବ୍ବତମୁଦ୍ଧନି ଠପେତ୍ୱା ପବ୍ବତପାଦଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ମଣିକ୍ଖନ୍ଧେ ପଣ୍ଡୁସୁତ୍ତଂ ପୱେସେନ୍ତୋ ୱିଯ ପବ୍ବତଂ ପୱିସିତ୍ୱା ତାସେନ୍ତୋ ୱଗ୍ଗନ୍ତୋ ଅନ୍ତୋପବ୍ବତେନ ଉଗ୍ଗନ୍ତ୍ୱା ମହାସତ୍ତଂ ପାଦେ ଦଳ୍ହଂ ଗହେତ୍ୱା ପରିୱତ୍ତେତ୍ୱା ଅଧୋସିରଂ କତ୍ୱା ଅନାଲମ୍ବେ ଆକାସେ ୱିସ୍ସଜ୍ଜେସି। ତେନ ୱୁତ୍ତଂ –

୧୫୫୦।

''ସୋ ତତ୍ଥ ଗନ୍ତ୍ୱା ପବ୍ବତନ୍ତରସ୍ମିଂ, ଅନ୍ତୋ ପୱିସିତ୍ୱାନ ପଦୁଟ୍ଠଚିତ୍ତୋ;

ଅସଂୱୁତସ୍ମିଂ ଜଗତିପ୍ପଦେସେ, ଅଧୋସିରଂ ଧାରଯି କାତିଯାନୋ''ତି।

ତତ୍ଥ ସୋ ତତ୍ଥ ଗନ୍ତ୍ୱାତି ସୋ ପୁଣ୍ଣକୋ ପବ୍ବତମତ୍ଥକା ପବ୍ବତପାଦଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ତତ୍ଥ ପବ୍ବତନ୍ତରେ ଠତ୍ୱା ତସ୍ସ ଅନ୍ତୋ ପୱିସିତ୍ୱା ପବ୍ବତମତ୍ଥକେ ଠିତସ୍ସ ହେଟ୍ଠା ପଞ୍ଞାଯମାନୋ ଅସଂୱୁତେ ଭୂମିପଦେସେ ଧାରେସୀତି। ନ ଆଦିତୋୱ ଧାରେସି, ତତ୍ଥ ପନ ତଂ ଖିପିତ୍ୱା ପନ୍ନରସଯୋଜନମତ୍ତଂ ଭଟ୍ଠକାଲେ ପବ୍ବତମୁଦ୍ଧନି ଠିତୋୱ ହତ୍ଥଂ ୱଡ୍ଢେତ୍ୱା ଅଧୋସିରଂ ଭସ୍ସନ୍ତଂ ପାଦେସୁ ଗହେତ୍ୱା ଅଧୋସିରମେୱ ଉକ୍ଖିପିତ୍ୱା ମୁଖଂ ଓଲୋକେନ୍ତୋ ''ନ ମରତୀ''ତି ଞତ୍ୱା ଦୁତିଯମ୍ପି ଖିପିତ୍ୱା ତିଂସଯୋଜନମତ୍ତଂ ଭଟ୍ଠକାଲେ ତଥେୱ ଉକ୍ଖିପିତ୍ୱା ପୁନ ତସ୍ସ ମୁଖଂ ଓଲୋକେନ୍ତୋ ଜୀୱନ୍ତମେୱ ଦିସ୍ୱା ଚିନ୍ତେସି ''ସଚେ ଇଦାନି ସଟ୍ଠିଯୋଜନମତ୍ତଂ ଭସ୍ସିତ୍ୱା ନ ମରିସ୍ସତି, ପାଦେସୁ ନଂ ଗହେତ୍ୱା ପବ୍ବତମୁଦ୍ଧନି ପୋଥେତ୍ୱା ମାରେସ୍ସାମୀ''ତି ଅଥ ନଂ ତତିଯମ୍ପି ଖିପିତ୍ୱା ସଟ୍ଠିଯୋଜନମତ୍ତଂ ଭଟ୍ଠକାଲେ ହତ୍ଥଂ ୱଡ୍ଢେତ୍ୱା ପାଦେସୁ ଗହେତ୍ୱା ଉକ୍ଖିପି। ତତୋ ମହାସତ୍ତୋ ଚିନ୍ତେସି ''ଅଯଂ ମଂ ପଠମଂ ପନ୍ନରସଯୋଜନଟ୍ଠାନଂ ଖିପି, ଦୁତିଯମ୍ପି ତିଂସଯୋଜନଂ, ତତିଯମ୍ପି ସଟ୍ଠିଯୋଜନଂ, ଇଦାନି ପୁନ ମଂ ନ ଖିପିସ୍ସତି, ଉକ୍ଖିପନ୍ତୋଯେୱ ପବ୍ବତମୁଦ୍ଧନି ପହରିତ୍ୱା ମାରେସ୍ସତି, ଯାୱ ମଂ ଉକ୍ଖିପିତ୍ୱା ପବ୍ବତମୁଦ୍ଧନି ନ ପୋଥେତି, ତାୱ ନଂ ଅଧୋସିରୋ ହୁତ୍ୱା ଓଲମ୍ବନ୍ତୋୱ ମାରଣକାରଣଂ ପୁଚ୍ଛିସ୍ସାମୀ''ତି। ଏୱଂ ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ଚ ପନ ସୋ ଅଛମ୍ଭିତୋ ଅସନ୍ତସନ୍ତୋ ତଥା ଅକାସି। ତେନ ୱୁତ୍ତଂ ''ଧାରଯି କାତିଯାନୋ''ତି, ତିକ୍ଖତ୍ତୁଂ ଖିପିତ୍ୱା ଧାରଯୀତି ଅତ୍ଥୋ।

୧୫୫୧।

''ସୋ ଲମ୍ବମାନୋ ନରକେ ପପାତେ, ମହବ୍ଭଯେ ଲୋମହଂସେ ୱିଦୁଗ୍ଗେ;

ଅସନ୍ତସନ୍ତୋ କୁରୂନଂ କତ୍ତୁସେଟ୍ଠୋ, ଇଚ୍ଚବ୍ରୱି ପୁଣ୍ଣକଂ ନାମ ଯକ୍ଖଂ।

୧୫୫୨।

‘‘ଅରିୟାୱକାସୋସି ଅନରିୟରୂପୋ, ଅସଞ୍ଞତୋ ସଞ୍ଞତସନ୍ନିକାସୋ;

ଅଚ୍ଚାହିତଂ କମ୍ମଂ କରୋସି ଲୁଦ୍ଦଂ, ଭାୱେ ଚ ତେ କୁସଲଂ ନତ୍ଥି କିଞ୍ଚି।

୧୫୫୩।

‘‘ୟଂ ମଂ ପପାତସ୍ମିଂ ପପାତୁମିଚ୍ଛସି, କୋ ନୁ ତୱତ୍ଥୋ ମରଣେନ ମୟ୍ହଂ;

ଅମାନୁସସ୍ସେୱ ତୱଜ୍ଜ ୱଣ୍ଣୋ, ଆଚିକ୍ଖ ମେ ତ୍ୱଂ କତମାସି ଦେୱତାତି।

ତତ୍ଥ ସୋ ଲମ୍ବମାନୋତି ସୋ କୁରୂନଂ କତ୍ତୁସେଟ୍ଠୋ ତତିୟୱାରେ ଲମ୍ବମାନୋ। ଅରିୟାୱକାସୋତି ରୂପେନ ଅରିୟସଦିସୋ ଦେୱୱଣ୍ଣୋ ହୁତ୍ୱା ଚରସି। ଅସଞ୍ଞତୋତି କାୟାଦୀହି ଅସଞ୍ଞତୋ ଦୁସ୍ସୀଲୋ। ଅଚ୍ଚାହିତନ୍ତି ହିତାତିକ୍କନ୍ତଂ, ଅତିଅହିତଂ ୱା। ଭାୱେ ଚ ତେତି ତୱ ଚିତ୍ତେ ଅପ୍ପମତ୍ତକମ୍ପି କୁସଲଂ ନତ୍ଥି। ଅମାନୁସସ୍ସେୱ ତୱଜ୍ଜ ୱଣ୍ଣୋତି ଅଜ୍ଜ ତୱ ଇଦଂ କାରଣଂ ଅମାନୁସସ୍ସେୱ। କତମାସି ଦେୱତାତି ୟକ୍ଖାନଂ ଅନ୍ତରେ କତରୟକ୍ଖୋ ନାମ ତ୍ୱଂ।

ପୁଣ୍ଣକୋ ଆହ –

୧୫୫୪।

‘‘ୟଦି ତେ ସୁତୋ ପୁଣ୍ଣକୋ ନାମ ୟକ୍ଖୋ, ରଞ୍ଞୋ କୁୱେରସ୍ସ ହି ସୋ ସଜିବୋ;

ଭୂମିନ୍ଧରୋ ୱରୁଣୋ ନାମ ନାଗୋ, ବ୍ରହା ସୁଚୀ ୱଣ୍ଣବଲୂପପନ୍ନୋ।

୧୫୫୫।

‘‘ତସ୍ସାନୁଜଂ ଧୀତରଂ କାମୟାମି, ଇରନ୍ଧତୀ ନାମ ସା ନାଗକଞ୍ଞା;

ତସ୍ସା ସୁମଜ୍ଝାୟ ପିୟାୟ ହେତୁ, ପତାରୟିଂ ତୁୟ୍ହ ୱଧାୟ ଧୀରା’’ତି।

ତତ୍ଥ ସଜିବୋତି ସଜୀୱୋ ଅମଚ୍ଚୋ। ବ୍ରହାତି ଆରୋହପରିଣାହସମ୍ପନ୍ନୋ ଉଟ୍ଠାପିତକଞ୍ଚନରୂପସଦିସୋ। ୱଣ୍ଣବଲୂପପନ୍ନୋତି ସରୀରୱଣ୍ଣେନ ଚ କାୟବଲେନ ଚ ଉପଗତୋ। ତସ୍ସାନୁଜନ୍ତି ତସ୍ସ ଅନୁଜାତଂ ଧୀତରଂ। ପତାରୟିନ୍ତି ଚିତ୍ତଂ ପୱତ୍ତେସିଂ, ସନ୍ନିଟ୍ଠାନମକାସିନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ମହାସତ୍ତୋ ‘‘ଅୟଂ ଲୋକୋ ଦୁଗ୍ଗହିତେନ ନସ୍ସତି, ନାଗମାଣୱିକଂ ପତ୍ଥେନ୍ତସ୍ସ ମମ ମରଣେନ କିଂ ପୟୋଜନଂ, ତଥତୋ କାରଣଂ ଜାନିସ୍ସାମୀ’’ତି ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ଗାଥମାହ –

୧୫୫୬।

‘‘ମା ହେୱ ତ୍ୱଂ ୟକ୍ଖ ଅହୋସି ମୂଳ୍ହୋ, ନଟ୍ଠା ବହୂ ଦୁଗ୍ଗହୀତେନ ଲୋକେ;

କିଂ ତେ ସୁମଜ୍ଝାୟ ପିୟାୟ କିଚ୍ଚଂ, ମରଣେନ ମେ ଇଙ୍ଘ ସୁଣୋମି ସବ୍ବ’’ନ୍ତି।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ତସ୍ସ ଆଚିକ୍ଖନ୍ତୋ ପୁଣ୍ଣକୋ ଆହ –

୧୫୫୭।

‘‘ମହାନୁଭାୱସ୍ସ ମହୋରଗସ୍ସ, ଧୀତୁକାମୋ ଞାତିଭତୋହମସ୍ମି;

ତଂ ଯାଚମାନଂ ସସୁରୋ ଅୱୋଚ, ଯଥା ମମଞ୍ଞିଂସୁ ସୁକାମନୀତଂ।

୧୫୫୮।

‘‘ଦଜ୍ଜେମୁ ଖୋ ତେ ସୁତନୁଂ ସୁନେତ୍ତଂ, ସୁଚିମ୍ହିତଂ ଚନ୍ଦନଲିତ୍ତଗତ୍ତଂ;

ସଚେ ତୁୱଂ ହଦଯଂ ପଣ୍ଡିତସ୍ସ, ଧମ୍ମେନ ଲଦ୍ଧା ଇଧ ମାହରେସି;

ଏତେନ ୱିତ୍ତେନ କୁମାରି ଲବ୍ଭା, ନଞ୍ଞଂ ଧନଂ ଉତ୍ତରି ପତ୍ଥଯାମ।

୧୫୫୯।

‘‘ଏୱଂ ନ ମୂଳ୍ହୋସ୍ମି ସୁଣୋହି କତ୍ତେ, ନ ଚାପି ମେ ଦୁଗ୍ଗହିତତ୍ଥି କିଞ୍ଚି;

ହଦଯେନ ତେ ଧମ୍ମଲଦ୍ଧେନ ନାଗା, ଇରନ୍ଧତିଂ ନାଗକଞ୍ଞଂ ଦଦନ୍ତି।

୧୫୬୦।

‘‘ତସ୍ମା ଅହଂ ତୁଯ୍ହଂ ୱଧାଯ ଯୁତ୍ତୋ, ଏୱଂ ମମତ୍ଥୋ ମରଣେନ ତୁଯ୍ହଂ;

ଇଧେୱ ତଂ ନରକେ ପାତଯିତ୍ୱା, ହନ୍ତ୍ୱାନ ତଂ ହଦଯମାନଯିସ୍ସ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ଧୀତୁକାମୋତି ଧୀତରଂ କାମେମି ପତ୍ଥେମି, ଧୀତୁ ଅତ୍ଥାଯ ୱିଚରାମି। ଞାତିଭତୋହମସ୍ମୀତି ତସ୍ମା ତସ୍ସ ଞାତିଭତକୋ ନାମ ଅହଂ ଅମ୍ହି। ତନ୍ତି ତଂ ନାଗକଞ୍ଞଂ। ଯାଚମାନନ୍ତି ଯାଚନ୍ତଂ ମଂ। ଯଥା ମନ୍ତି ଯସ୍ମା ମଂ। ଅଞ୍ଞିଂସୂତି ଜାନିଂସୁ। ସୁକାମନୀତନ୍ତି ସୁଟ୍ଠୁ ଏସ କାମେନ ନୀତୋତି ସୁକାମନୀତୋ, ତଂ ସୁକାମନୀତଂ। ତସ୍ମା ସସୁରୋ ‘ଦଜ୍ଜେମୁ ଖୋ ତେ’’ତିଆଦିମୱୋଚ। ତତ୍ଥ ଦଜ୍ଜେମୂତି ଦଦେଯ୍ୟାମ। ସୁତନୁନ୍ତି ସୁନ୍ଦରସରୀରଂ। ଇଧ ମାହରେସୀତି ଇଧ ନାଗଭୱନେ ଧମ୍ମେନ ଲଦ୍ଧା ଆହରେଯ୍ୟାସୀତି।

ତସ୍ସ ତଂ କଥଂ ସୁତ୍ୱା ମହାସତ୍ତୋ ଚିନ୍ତେସି ‘‘ୱିମଲାଯ ମମ ହଦଯେନ କିଚ୍ଚଂ ନତ୍ଥି, ୱରୁଣନାଗରାଜେନ ମମ ଧମ୍ମକଥଂ ସୁତ୍ୱା ମଣିନା ମଂ ପୂଜେତ୍ୱା ତତ୍ଥ ଗତେନ ମମ ଧମ୍ମକଥିକଭାୱୋ ୱଣ୍ଣିତୋ ଭୱିସ୍ସତି, ତତୋ ୱିମଲାଯ ମମ ଧମ୍ମକଥାଯ ଦୋହଳୋ ଉପ୍ପନ୍ନୋ ଭୱିସ୍ସତି, ୱରୁଣେନ ଦୁଗ୍ଗହିତଂ ଗହେତ୍ୱା ପୁଣ୍ଣକୋ ଆଣତ୍ତୋ ଭୱିସ୍ସତି, ସ୍ୱାଯଂ ଅତ୍ତନା ଦୁଗ୍ଗହିତେନ ମଂ ମାରେତୁଂ ଏୱରୂପଂ ଦୁକ୍ଖଂ ପାପେସି, ମମ ପଣ୍ଡିତଭାୱୋ ଠାନୁପ୍ପତ୍ତିକାରଣଚିନ୍ତନସମତ୍ଥତା ଇମସ୍ମିଂ ମଂ ମାରେନ୍ତେ କିଂ କରିସ୍ସତି, ହନ୍ଦାହଂ ସଞ୍ଞାପେସ୍ସାମି ନ’’ନ୍ତି। ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ଚ ପନ ‘‘ମାଣୱ, ସାଧୁନରଧମ୍ମଂ ନାମ ଜାନାମି, ଯାୱାହଂ ନ ମରାମି, ତାୱ ମଂ ପବ୍ବତମୁଦ୍ଧନି ନିସୀଦାପେତ୍ୱା ସାଧୁନରଧମ୍ମଂ ନାମ ସୁଣୋହି, ପଚ୍ଛା ଯଂ ଇଚ୍ଛସି, ତଂ କରେଯ୍ୟାସୀ’’ତି ୱତ୍ୱା ସାଧୁନରଧମ୍ମଂ ୱଣ୍ଣେତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ଜୀୱିତଂ ଆହରାପେନ୍ତୋ ସୋ ଅଧୋସିରୋ ଓଲମ୍ବନ୍ତୋୱ ଗାଥମାହ –

୧୫୬୧।

‘‘ଖିପ୍ପଂ ମମଂ ଉଦ୍ଧର କାତିଯାନ, ହଦଯେନ ମେ ଯଦି ତେ ଅତ୍ଥି କିଚ୍ଚଂ;

ଯେ କେଚିମେ ସାଧୁନରସ୍ସ ଧମ୍ମା, ସବ୍ବେୱ ତେ ପାତୁକରୋମି ଅଜ୍ଜା’’ତି।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ପୁଣ୍ଣକୋ ‘‘ଅଯଂ ପଣ୍ଡିତେନ ଦେୱମନୁସ୍ସାନଂ ଅକଥିତପୁବ୍ବୋ ଧମ୍ମୋ ଭୱିସ୍ସତି, ଖିପ୍ପମେୱ ନଂ ଉଦ୍ଧରିତ୍ୱା ସାଧୁନରଧମ୍ମଂ ସୁଣିସ୍ସାମୀ’’ତି ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ମହାସତ୍ତଂ ଉକ୍ଖିପିତ୍ୱା ପବ୍ବତମୁଦ୍ଧନି ନିସୀଦାପେସି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୫୬୨।

‘‘ସୋ ପୁଣ୍ଣକୋ କୁରୂନଂ କତ୍ତୁସେଟ୍ଠଂ, ନଗମୁଦ୍ଧନି ଖିପ୍ପଂ ପତିଟ୍ଠପେତ୍ୱା;

ଅସ୍ସତ୍ଥମାସୀନଂ ସମେକ୍ଖିଯାନ, ପରିପୁଚ୍ଛି କତ୍ତାରମନୋମପଞ୍ଞଂ।

୧୫୬୩।

‘‘ସମୁଦ୍ଧଚୋ ମେସି ତୁୱଂ ପପାତା, ହଦଯେନ ତେ ଅଜ୍ଜ ମମତ୍ଥି କିଚ୍ଚଂ;

ଯେ କେଚିମେ ସାଧୁନରସ୍ସ ଧମ୍ମା, ସବ୍ବେୱ ମେ ପାତୁକରୋହି ଅଜ୍ଜା’’ତି।

ତତ୍ଥ ଅସ୍ସତ୍ଥମାସୀନନ୍ତି ଲଦ୍ଧସ୍ସାସଂ ହୁତ୍ୱା ନିସିନ୍ନଂ। ସମେକ୍ଖିଯାନାତି ଦିସ୍ୱା। ସାଧୁନରସ୍ସ ଧମ୍ମାତି ନରସ୍ସ ସାଧୁଧମ୍ମା, ସୁନ୍ଦରଧମ୍ମାତି ଅତ୍ଥୋ।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ମହାସତ୍ତୋ ଆହ –

୧୫୬୪।

‘‘ସମୁଦ୍ଧଚୋ ତ୍ୱସ୍ମି ଅହଂ ପପାତା, ହଦଯେନ ମେ ଯଦି ତେ ଅତ୍ଥି କିଚ୍ଚଂ;

ଯେ କେଚିମେ ସାଧୁନରସ୍ସ ଧମ୍ମା, ସବ୍ବେୱ ତେ ପାତୁକରୋମି ଅଜ୍ଜା’’ତି।

ତତ୍ଥ ତ୍ୱସ୍ମୀତି ତଯା ଅସ୍ମି।

ଅଥ ନଂ ମହାସତ୍ତୋ ‘‘କିଲିଟ୍ଠଗତ୍ତୋମ୍ହି, ନ୍ହାଯାମି ତାୱା’’ତି ଆହ। ଯକ୍ଖୋପି ‘‘ସାଧୂ’’ତି ନ୍ହାନୋଦକଂ ଆହରିତ୍ୱା ନ୍ହାତକାଲେ ମହାସତ୍ତସ୍ସ ଦିବ୍ବଦୁସ୍ସଗନ୍ଧମାଲାଦୀନି ଦତ୍ୱା ଅଲଙ୍କତପଟିଯତ୍ତକାଲେ ଦିବ୍ବଭୋଜନଂ ଅଦାସି। ଅଥ ମହାସତ୍ତୋ ଭୁତ୍ତଭୋଜନୋ କାଳାଗିରିମତ୍ଥକଂ ଅଲଙ୍କାରାପେତ୍ୱା ଆସନଂ ପଞ୍ଞାପେତ୍ୱା ଅଲଙ୍କତଧମ୍ମାସନେ ନିସୀଦିତ୍ୱା ବୁଦ୍ଧଲୀଳାଯ ସାଧୁନରଧମ୍ମଂ ଦେସେନ୍ତୋ ଗାଥମାହ –

୧୫୬୫।

‘‘ଯାତାନୁଯାଯୀ ଚ ଭୱାହି ମାଣୱ, ଅଲ୍ଲଞ୍ଚ ପାଣିଂ ପରିୱଜ୍ଜଯସ୍ସୁ;

ମା ଚସ୍ସୁ ମିତ୍ତେସୁ କଦାଚି ଦୁବ୍ଭୀ, ମା ଚ ୱସଂ ଅସତୀନଂ ନିଗଚ୍ଛେ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଅଲ୍ଲଞ୍ଚ ପାଣିଂ ପରିୱଜ୍ଜଯସ୍ସୂତି ଅଲ୍ଲଂ ତିନ୍ତଂ ପାଣିଂ ମା ଦହି ମା ଝାପେହି।

ଯକ୍ଖୋ ସଂଖିତ୍ତେନ ଭାସିତେ ଚତ୍ତାରୋ ସାଧୁନରଧମ୍ମେ ବୁଜ୍ଝିତୁଂ ଅସକ୍କୋନ୍ତୋ ୱିତ୍ଥାରେନ ପୁଚ୍ଛନ୍ତୋ ଗାଥମାହ –

୧୫୬୬।

‘‘କଥଂ ନୁ ଯାତଂ ଅନୁଯାଯି ହୋତି, ଅଲ୍ଲଞ୍ଚ ପାଣିଂ ଦହତେ କଥଂ ସୋ;

ଅସତୀ ଚ କା କୋ ପନ ମିତ୍ତଦୁବ୍ଭୋ, ଅକ୍ଖାହି ମେ ପୁଚ୍ଛିତୋ ଏତମତ୍ଥ’’ନ୍ତି।

ମହାସତ୍ତୋପିସ୍ସ କଥେସି –

୧୫୬୭।

‘‘ଅସନ୍ଥୁତଂ ନୋପି ଚ ଦିଟ୍ଠପୁବ୍ବଂ, ଯୋ ଆସନେନାପି ନିମନ୍ତୟେଯ୍ୟ;

ତସ୍ସେୱ ଅତ୍ଥଂ ପୁରିସୋ କରେଯ୍ୟ, ଯାତାନୁଯାଯୀତି ତମାହୁ ପଣ୍ଡିତା।

୧୫୬୮।

‘‘ଯସ୍ସେକରତ୍ତମ୍ପି ଘରେ ୱସେଯ୍ୟ, ଯତ୍ଥନ୍ନପାନଂ ପୁରିସୋ ଲଭେଯ୍ୟ;

ନ ତସ୍ସ ପାପଂ ମନସାପି ଚିନ୍ତୟେ, ଅଦୁବ୍ଭପାଣିଂ ଦହତେ ମିତ୍ତଦୁବ୍ଭୋ।

୧୫୬୯।

‘‘ଯସ୍ସ ରୁକ୍ଖସ୍ସ ଛାଯାଯ, ନିସୀଦେଯ୍ୟ ସଯେଯ୍ୟ ୱା;

ନ ତସ୍ସ ସାଖଂ ଭଞ୍ଜେଯ୍ୟ, ମିତ୍ତଦୁବ୍ଭୋ ହି ପାପକୋ।

୧୫୭୦।

‘‘ପୁଣ୍ଣମ୍ପି ଚେମଂ ପଥୱିଂ ଧନେନ, ଦଜ୍ଜିତ୍ଥିଯା ପୁରିସୋ ସମ୍ମତାଯ;

ଲଦ୍ଧା ଖଣଂ ଅତିମଞ୍ଞେଯ୍ୟ ତମ୍ପି, ତାସଂ ୱସଂ ଅସତୀନଂ ନ ଗଚ୍ଛେ।

୧୫୭୧।

‘‘ଏୱଂ ଖୋ ଯାତଂ ଅନୁଯାଯି ହୋତି,

ଅଲ୍ଲଞ୍ଚ ପାଣିଂ ଦହତେ ପୁନେୱଂ;

ଅସତୀ ଚ ସା ସୋ ପନ ମିତ୍ତଦୁବ୍ଭୋ,

ସୋ ଧମ୍ମିକୋ ହୋହି ଜହସ୍ସୁ ଅଧମ୍ମ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ଅସନ୍ଥୁତନ୍ତି ଏକାହଦ୍ୱୀହମ୍ପି ଏକତୋ ଅୱୁତ୍ଥପୁବ୍ବଂ। ଯୋ ଆସନେନାପୀତି ଯୋ ଏୱରୂପଂ ପୁଗ୍ଗଲଂ ଆସନମତ୍ତେନପି ନିମନ୍ତୟେଯ୍ୟ, ପଗେୱ ଅନ୍ନପାନାଦୀହି। ତସ୍ସେୱାତି ତସ୍ସେ ପୁବ୍ବକାରିସ୍ସ ଅତ୍ଥଂ ପୁରିସୋ କରୋତେୱ। ଯାତାନୁଯାଯୀତି ପୁବ୍ବକାରିତାଯ ଯାତସ୍ସ ପୁଗ୍ଗଲସ୍ସ ଅନୁଯାଯୀ । ପଠମଂ କରୋନ୍ତୋ ହି ଯାଯୀ ନାମ, ପଚ୍ଛା କରୋନ୍ତୋ ଅନୁଯାଯୀ ନାମାତି ଏୱଂ ପଣ୍ଡିତା କଥେନ୍ତି। ଅଯଂ ଦେୱରାଜ, ପଠମୋ ସାଧୁନରଧମ୍ମୋ। ଅଦୁବ୍ଭପାଣିନ୍ତି ଅଦୁବ୍ଭକଂ ଅତ୍ତନୋ ଭୁଞ୍ଜନହତ୍ଥମେୱ ଦହନ୍ତୋ ହି ମିତ୍ତଦୁବ୍ଭୀ ନାମ ହୋତି। ଇତି ଅଲ୍ଲହତ୍ଥସ୍ସ ଅଜ୍ଝାପନଂ ନାମ ଅଯଂ ଦୁତିଯୋ ସାଧୁନରଧମ୍ମୋ। ନ ତସ୍ସାତି ତସ୍ସ ସାଖଂ ୱା ପତ୍ତଂ ୱା ନ ଭଞ୍ଜେଯ୍ୟ। କିଂକାରଣା? ମିତ୍ତଦୁବ୍ଭୋ ହି ପାପକୋ। ଇତି ପରିଭୁତ୍ତଚ୍ଛାଯସ୍ସ ଅଚେତନସ୍ସ ରୁକ୍ଖସ୍ସପି ପାପଂ କରୋନ୍ତୋ ମିତ୍ତଦୁବ୍ଭୀ ନାମ ହୋତି, କିମଙ୍ଗଂ ପନ ମନୁସ୍ସଭୂତସ୍ସାତି। ଏୱଂ ମିତ୍ତେସୁ ଅଦୁବ୍ଭନଂ ନାମ ଅଯଂ ତତିଯୋ ସାଧୁନରଧମ୍ମୋ। ଦଜ୍ଜିତ୍ଥିଯାତି ଦଦେଯ୍ୟ ଇତ୍ଥିଯା। ସମ୍ମତାଯାତି ‘‘ଅହମେୱ ତସ୍ସା ପିଯୋ, ନ ଅଞ୍ଞୋ, ମଞ୍ଞେୱ ସା ଇଚ୍ଛତୀ’’ତି ଏୱଂ ସୁଟ୍ଠୁ ମତାଯ। ଲଦ୍ଧା ଖଣନ୍ତି ଅତିଚାରସ୍ସ ଓକାସଂ ଲଭିତ୍ୱା। ଅସତୀନନ୍ତି ଅସଦ୍ଧମ୍ମସମନ୍ନାଗତାନଂ ଇତ୍ଥୀନଂ। ଇତି ମାତୁଗାମଂ ନିସ୍ସାଯ ପାପସ୍ସ ଅକରଣଂ ନାମ ଅଯଂ ଚତୁତ୍ଥୋ ସାଧୁନରଧମ୍ମୋ। ସୋ ଧମ୍ମିକୋ ହୋହୀତି ଦେୱରାଜ, ସୋ ତ୍ୱଂ ଇମେହି ଚତୂହି ସାଧୁନରଧମ୍ମେହି ଯୁତ୍ତୋ ହୋହୀତି।

ଏୱଂ ମହାସତ୍ତୋ ଯକ୍ଖସ୍ସ ଚତ୍ତାରୋ ସାଧୁନରଧମ୍ମେ ବୁଦ୍ଧଲୀଲାଯ କଥେସି।

ସାଧୁନରଧମ୍ମକଣ୍ଡଂ ନିଟ୍ଠିତଂ।

କାଳଆଗିରିକଣ୍ଡଂ

ତେ ଧମ୍ମେ ସୁଣନ୍ତୋଯେୱ ପୁଣ୍ଣକୋ ସଲ୍ଲକ୍ଖେସି ‘‘ଚତୂସୁପି ଠାନେସୁ ପଣ୍ଡିତୋ ଅତ୍ତନୋ ଜୀୱିତମେୱ ଯାଚତି, ଅଯଂ ଖୋ ମୟ୍ହଂ ପୁବ୍ବେ ଅସନ୍ଥୁତସ୍ସେୱ ସକ୍କାରମକାସି, ଅହମସ୍ସ ନିୱେସନେ ତୀହଂ ମହନ୍ତଂ ଯସଂ ଅନୁଭୱନ୍ତୋ ୱସିଂ, ଅହଞ୍ଚିମଂ ପାପକମ୍ମଂ କରୋନ୍ତୋ ମାତୁଗାମଂ ନିସ୍ସାଯ କରୋମି, ସବ୍ବଥାପି ଅହମେୱ ମିତ୍ତଦୁବ୍ଭୀ। ସଚେ ପଣ୍ଡିତଂ ଅପରଜ୍ଝାମି, ନ ସାଧୁନରଧମ୍ମେ ୱତ୍ତିସ୍ସାମି ନାମ, ତସ୍ମା କିଂ ମେ ନାଗମାଣୱିକାଯ, ଇନ୍ଦପତ୍ଥନଗରୱାସୀନଂ ଅସ୍ସୁମୁଖାନି ହାସେନ୍ତୋ ଇମଂ ୱେଗେନ ତତ୍ଥ ନେତ୍ୱା ଧମ୍ମସଭାଯଂ ଓତାରେସ୍ସାମୀ’’ତି ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ଗାଥମାହ –

୧୫୭୨।

‘‘ଅୱସିଂ ଅହଂ ତୁୟ୍ହ ତୀହଂ ଅଗାରେ, ଅନ୍ନେନ ପାନେନ ଉପଟ୍ଠିତୋସ୍ମି;

ମିତ୍ତୋ ମମାସୀ ୱିସଜ୍ଜାମହଂ ତଂ, କାମଂ ଘରଂ ଉତ୍ତମପଞ୍ଞ ଗଚ୍ଛ।

୧୫୭୩।

ଅପି ହାଯତୁ ନାଗକୁଲା ଅତ୍ଥୋ, ଅଲମ୍ପି ମେ ନାଗକଞ୍ଞାଯ ହୋତୁ;

ସୋ ତ୍ୱଂ ସକେନେୱ ସୁଭାସିତେନ, ମୁତ୍ତୋସି ମେ ଅଜ୍ଜ ୱଧାଯ ପଞ୍ଞା’’ତି।

ତତ୍ଥ ଉପଟ୍ଠିତୋସ୍ମୀତି ତଯା ଉପଟ୍ଠିତୋସ୍ମି। ୱିସଜ୍ଜାମହଂ ତନ୍ତି ୱିସ୍ସଜ୍ଜେମି ଅହଂ ତଂ। କାମନ୍ତି ଏକଂସେନ। ୱଧାଯାତି ୱଧତୋ। ପଞ୍ଞାତି ପଞ୍ଞୱନ୍ତ।

ଅଥ ନଂ ମହାସତ୍ତୋ ‘‘ମାଣୱ, ତ୍ୱଂ ତାୱ ମଂ ଅତ୍ତନୋ ଘରଂ ମା ପେସେହି, ନାଗଭୱନମେୱ ମଂ ନେହୀ’’ତି ୱଦନ୍ତୋ ଗାଥମାହ –

୧୫୭୪।

‘‘ହନ୍ଦ ତୁୱଂ ଯକ୍ଖ ମମମ୍ପି ନେହି, ସସୁରଂ ତେ ଅତ୍ଥଂ ମଯି ଚରସ୍ସୁ;

ମଯଞ୍ଚ ନାଗାଧିପତିଂ ୱିମାନଂ, ଦକ୍ଖେମୁ ନାଗସ୍ସ ଅଦିଟ୍ଠପୁବ୍ବ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ହନ୍ଦାତି ୱୱସ୍ସଗ୍ଗତ୍ଥେ ନିପାତୋ। ସସୁରଂ ତେ ଅତ୍ଥଂ ମଯି ଚରସ୍ସୂତି ତୱ ସସୁରସ୍ସ ସନ୍ତକଂ ଅତ୍ଥଂ ମଯି ଚର ମା ନାସେହି। ନାଗାଧିପତିଂ ୱିମାନନ୍ତି ଅହମ୍ପି ନାଗାଧିପତିଞ୍ଚ ୱିମାନଞ୍ଚସ୍ସ ଅଦିଟ୍ଠପୁବ୍ବଂ ପସ୍ସେୟ୍ୟଂ।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ପୁଣ୍ଣକୋ ଆହ –

୧୫୭୫।

‘‘ଯଂ ୱେ ନରସ୍ସ ଅହିତାଯ ଅସ୍ସ, ନ ତଂ ପଞ୍ଞୋ ଅରହତି ଦସ୍ସନାଯ;

ଅଥ କେନ ୱଣ୍ଣେନ ଅମିତ୍ତଗାମଂ, ତୁୱମିଚ୍ଛସି ଉତ୍ତମପଞ୍ଞ ଗନ୍ତୁ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ଅମିତ୍ତଗାମନ୍ତି ଅମିତ୍ତସ୍ସ ୱସନଟ୍ଠାନଂ, ଅମିତ୍ତସମାଗମନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ।

ଅଥ ନଂ ମହାସତ୍ତୋ ଆହ –

୧୫୭୬।

‘‘ଅଦ୍ଧା ପଜାନାମି ଅହମ୍ପି ଏତଂ, ନ ତଂ ପଞ୍ଚୋ ଅରହତି ଦସ୍ସନାୟ;

ପାପଞ୍ଚ ମେ ନତ୍ଥି କତଂ କୁହିଞ୍ଚି, ତସ୍ମା ନ ସଙ୍କେ ମରଣାଗମାୟା’’ତି।

ତତ୍ଥ ମରଣାଗମାୟାତି ମରଣସ୍ସ ଆଗମାୟ।

ଅପିଚ , ଦେୱରାଜ, ତାଦିସୋ ଯକ୍ଖୋ ଜଲ୍ପଢଓ ମୟା ଧମ୍ମକଥାୟ ପଲୋଭେତ୍ୱା ମୁଦୁକତୋ, ଇଦାନେୱ ମଂ ‘‘ଅଲଂ ମେ ନାଗମାଣୱିକାୟ, ଅତ୍ତନୋ ଘରଂ ଯାହୀ’’ତି ୱଦେସି, ନାଗରାଜସ୍ସ ମୁଦୁକରଣଂ ମମ ଭାରୋ, ନେହିଯେୱ ମଂ ତତ୍ଥାତି। ତସ୍ସ ତଂ ୱଚନଂ ସୁତ୍ୱା ପୁଣ୍ଣକୋ ‘‘ସାଧୂ’’ତି ସମ୍ପଟିଚ୍ଛିତ୍ୱା ତୁଟ୍ଠଚିତ୍ତୋ ଆହ –

୧୫୭୭।

‘‘ହନ୍ଦ ଚ ଠାନଂ ଅତୁଲାନୁଭାୱଂ, ମୟା ସହ ଦକ୍ଖସି ଏହି କତ୍ତେ;

ଯତ୍ଥଚ୍ଛତି ନଚ୍ଚଗୀତେହି ନାଗୋ, ରାଜା ଯଥା ୱେସ୍ସୱଣୋ ନଠଇଞ୍ଞଂ।

୧୫୭୮।

‘‘ନଂ ନାଗକଞ୍ଞା ଚରିତଂ ଗଣେନ, ନିକୀଳଇତଂ ନିଚ୍ଚମହୋ ଚ ରତ୍ତିଂ;

ପହୂତମାଲ୍ୟଂ ବହୁପୁପ୍ଫଛନ୍ନଂ, ଓଭାସତୀ ୱିଜ୍ଜୁରିୱନ୍ତଲିକ୍ଖେ।

୧୫୭୯।

‘‘ଅନ୍ନେନ ପାନେନ ଉପେତରୂପଂ, ନଚ୍ଚେହି ଗୀତେହି ଚ ୱାଦିତେହି;

ପରିପୂରଂ କଞ୍ଞାହି ଅଲଙ୍କତାହି, ଉପସୋଭତି ୱତ୍ଥପିଲନ୍ଧନେନା’’ତି।

ତତ୍ଥ ହନ୍ଦ ଚାତି ନିପାତମତ୍ତମେୱ। ଠାନନ୍ତି ନାଗରାଜସ୍ସ ୱସନଟ୍ଠାନଂ। ନଠଇଞ୍ଞନ୍ତି ନଠଇନିଯଂ ନାମ ରାଜଧାନିଯଂ। ଚରିତଂ ଗଣେନାତି ତଂ ନାଗକଞ୍ଞାନଂ ଗଣେନ ଚରିତଂ। ନିକୀଳଇତନ୍ତି ନିଚ୍ଚଂ ଅହୋ ଚ ରତ୍ତିଞ୍ଚ ନାଗକଞ୍ଞାହି କୀଳଇତାନୁକୀଳଇତଂ।

ଏୱଞ୍ଚ ପନ ୱତ୍ୱା ପୁଣ୍ଣକୋ ମହାସତ୍ତଂ ଅସ୍ସପିଟ୍ଠଂ ଆରୋପେତ୍ୱା ତତ୍ଥ ନେସି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୫୮୦।

‘‘ସୋ ପୁଣ୍ଣକୋ କୁରୂନଂ କତ୍ତୁସେଟ୍ଠଂ, ନିସୀଦୟୀ ପଚ୍ଛତୋ ଆସନସ୍ମିଂ;

ଆଦାୟ କତ୍ତାରମନୋମପଞ୍ଞଂ, ଉପାନୟୀ ଭୱନଂ ନାଗରଞ୍ଞୋ।

୧୫୮୧।

‘‘ପତ୍ୱାନ ଠାନଂ ଅତୁଲାନୁଭାୱଂ, ଅଟ୍ଠାସି କତ୍ତା ପଚ୍ଛତୋ ପୁଣ୍ଣକସ୍ସ;

ସାମଗ୍ଗିପେକ୍ଖମାନୋ ନାଗରାଜା, ପୁବ୍ବେୱ ଜାମାତରମଜ୍ଝଭାସଥା’’ତି।

ତତ୍ଥ ସୋପୁଣ୍ଣକୋତି ଭିକ୍ଖୱେ, ସୋ ଏୱଂ ନାଗଭୱନଂ ୱଣ୍ଣେତ୍ୱା ପଣ୍ଡିତଂ ଅତ୍ତନୋ ଆଜଞ୍ଞଂ ଆରୋପେତ୍ୱା ନାଗଭୱନଂ ନେସି। ଠାନନ୍ତି

ନାଗରାଜସ୍ସ ୱସନଟ୍ଠାନଂ। ପଚ୍ଛତୋ ପୁଣ୍ଣକସ୍ସାତି ପୁଣ୍ଣକସ୍ସ କିର ଏତଦହୋସି ''ସଚେ ନାଗରାଜା ପଣ୍ଡିତଂ ଦିସ୍ୱା ମୁଦୁଚିତ୍ତୋ ଭୱିସ୍ସତି, ଇଚ୍ଚେତଂ କୁସଲଂ। ନୋ ଚେ, ତସ୍ସ ତଂ ଅପସ୍ସନ୍ତସ୍ସେୱ ସିନ୍ଧୱଂ ଆରୋପେତ୍ୱା ଆଦାଯ ଗମିସ୍ସାମୀ''ତି। ଅଥ ନଂ ପଚ୍ଛତୋ ଠପେସି। ତେନ ୱୁତ୍ତଂ ''ପଚ୍ଛତୋ ପୁଣ୍ଣକସ୍ସା''ତି। ସାମଗ୍ଗିପେକ୍ଖମାନୋତି ସାମଗ୍ଗିଂ ଅପେକ୍ଖମାନୋ। ''ସାମଂ ଅପେକ୍ଖୀ''ତିପି ପାଠୋ, ଅତ୍ତନୋ ଜାମାତରଂ ପସ୍ସିତ୍ୱା ପଠମତରଂ ସଯମେୱ ଅଜ୍ଝଭାସଥାତି ଅତ୍ଥୋ।

ନାଗରାଜା ଆହ –

୧୫୮୨।

''ଯନ୍ନୁ ତୁୱଂ ଅଗମା ମଚ୍ଚଲୋକଂ, ଅନ୍ୱେସମାନୋ ହଦଯଂ ପଣ୍ଡିତସ୍ସ;

କଚ୍ଚି ସମିଦ୍ଧେନ ଇଧାନୁପତ୍ତୋ, ଆଦାଯ କତ୍ତାରମନୋମପଞ୍ଞ''ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ କଚ୍ଚି ସମିଦ୍ଧେନାତି କଚ୍ଚି ତେ ମନୋରଥେନ ସମିଦ୍ଧେନ ନିପ୍ଫନ୍ନେନ ଇଧାଗତୋସୀତି ପୁଚ୍ଛତି।

ପୁଣ୍ଣକୋ ଆହ –

୧୫୮୩।

''ଅଯଞ୍ହି ସୋ ଆଗତୋ ଯଂ ତ୍ୱମିଚ୍ଛସି, ଧମ୍ମେନ ଲଦ୍ଧୋ ମମ ଧମ୍ମପାଲୋ;

ତଂ ପସ୍ସଥ ସମ୍ମୁଖା ଭାସମାନଂ, ସୁଖୋ ହୱେ ସପ୍ପୁରିସେହି ସଙ୍ଗମୋ''ତି।

ତତ୍ଥ ଯଂ ତ୍ୱମିଚ୍ଛସୀତି ଯଂ ତ୍ୱଂ ଇଚ୍ଛସି। ''ଯନ୍ତୁ ମିଚ୍ଛସୀ''ତିପି ପାଠୋ। ସମ୍ମୁଖା ଭାସମାନନ୍ତି ତଂ ଲୋକସକ୍କତଂ ଧମ୍ମପାଲଂ ଇଦାନି ମଧୁରେନ ସରେନ ଧମ୍ମଂ ଭାସମାନଂ ସମ୍ମୁଖାୱ ପସ୍ସଥ, ସପ୍ପୁରିସେହି ଏକଟ୍ଠାନେ ସମାଗମୋ ହି ନାମ ସୁଖୋ ହୋତୀତି।

କାଳଆଗିରିକଣ୍ଡଂ ନିଟ୍ଠିତଂ।

ତତୋ ନାଗରାଜା ମହାସତ୍ତଂ ଦିସ୍ୱା ଗାଥମାହ –

୧୫୮୪।

''ଅଦିଟ୍ଠପୁବ୍ବଂ ଦିସ୍ୱାନ, ମଚ୍ଚୋ ମଚ୍ଚୁଭଯଟ୍ଟିତୋ;

ବ୍ୟମ୍ହିତୋ ନାଭିୱାଦେସି, ନଯିଦଂ ପଞ୍ଞୱତାମିୱା''ତି।

ତତ୍ଥ ବ୍ୟମ୍ହିତୋତି ଭୀତୋ। ଇଦଂ ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି – ପଣ୍ଡିତ, ତ୍ୱଂ ଅଦିଟ୍ଠପୁବ୍ବଂ ନାଗଭୱନଂ ଦିସ୍ୱା ମରଣଭଯେନ ଅଟ୍ଟିତୋ ଭୀତୋ ହୁତ୍ୱା ଯଂ ମଂ ନାଭିୱାଦେସି, ଇଦଂ କାରଣଂ ପଞ୍ଞୱନ୍ତାନଂ ନ ହୋତୀତି।

ଏୱଂ ୱନ୍ଦନଂ ପଚ୍ଚାସୀସନ୍ତଂ ନାଗରାଜାନଂ ମହାସତ୍ତୋ ''ନ ତ୍ୱଂ ମଯା ୱନ୍ଦିତବ୍ବୋ''ତି ଅୱତ୍ୱାୱ ଅତ୍ତନୋ ଞାଣୱନ୍ତତାଯ ଉପାଯକୋସଲ୍ଲେନ ''ଅହଂ ୱଜ୍ଝପ୍ପତ୍ତଭାୱେନ ନଂ ତଂ ୱନ୍ଦାମୀ''ତି ୱଦନ୍ତୋ ଗାଥାଦ୍ୱଯମାହ –

୧୫୮୫।

''ନ ଚମ୍ହି ବ୍ୟମ୍ହିତୋ ନାଗ, ନ ଚ ମଚ୍ଚୁଭଯଟ୍ଟିତୋ;

ନ ୱଞ୍ଝୋ ଅଭିୱାଦେୟ୍ୟ, ୱଜ୍ଝଂ ୱା ନାଭିୱାଦୟେ।

୧୫୮୬।

‘‘କଥଂ ନୋ ଅଭିୱାଦେୟ୍ୟ, ଅଭିୱାଦାପୟେଥ ୱେ;

ୟଂ ନରୋ ହନ୍ତୁମିଚ୍ଛେୟ୍ୟ, ତଂ କମ୍ମଂ ନୁପପଜ୍ଜତୀ’’ତି।

ତସ୍ସତ୍ଥୋ – ନେୱାହଂ, ନାଗରାଜ, ଅଦିଟ୍ଠପୁବ୍ବଂ ନାଗଭୱନଂ ଦିସ୍ୱା ଭୀତୋ, ନ ମରଣଭୟଜ୍ଜିତୋ। ମାଦିସସ୍ସ ହି ମରଣଭୟଂ ନାମ ନତ୍ଥି, ୱଜ୍ଝୋ ପନ ଅଭିୱାଦେତୁଂ, ୱଜ୍ଝଂ ୱା ଅୱଜ୍ଝୋପି ଅଭିୱାଦାପେତୁଂ ନ ଲଭତି। ୟଞ୍ହି ନରୋ ହନ୍ତୁମିଚ୍ଛେୟ୍ୟ, ସୋ ତଂ କଥଂ ନୁ ଅଭିୱାଦେୟ୍ୟ, କଥଂ ୱା ତେନ ଅତ୍ତାନଂ ଅଭିୱାଦାପୟେଥ ୱେ। ତସ୍ସ ହି ତଂ କମ୍ମଂ ନ ଉପପଜ୍ଜତି। ତ୍ୱଞ୍ଚ କିର ମଂ ମାରାପେତୁଂ ଇମଂ ଆଣାପେସି, କଥାହଂ ତଂ ୱନ୍ଦାମୀତି।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ନାଗରାଜା ମହାସତ୍ତସ୍ସ ଥୁତିଂ କରୋନ୍ତୋ ଦ୍ୱେ ଗାଥା ଅଭାସି –

୧୫୮୭।

‘‘ଏୱମେତଂ ୟଥା ବ୍ରୂସି, ସଚ୍ଚଂ ଭାସସି ପଣ୍ଡିତ;

ନ ୱଜ୍ଝୋ ଅଭିୱାଦେୟ୍ୟ, ୱଜ୍ଝଂ ୱା ନାଭିୱାଦୟେ।

୧୫୮୮।

କଥଂ ନୋ ଅଭିୱାଦେୟ୍ୟ, ଅଭିୱାଦାପୟେଥ ୱେ;

ୟଂ ନରୋ ହନ୍ତୁମିଚ୍ଛେୟ୍ୟ, ତଂ କମ୍ମଂ ନୁପପଜ୍ଜତୀ’’ତି।

ଇଦାନି ମହାସତ୍ତୋ ନାଗରାଜେନ ସଦ୍ଧିଂ ପଟିସନ୍ଥାରଂ କରୋନ୍ତୋ ଆହ –

୧୫୮୯।

‘‘ଅସସ୍ସତଂ ସସ୍ସତଂ ନୁ ତୱୟିଦଂ, ଇଦ୍ଧୀ ଜୁତୀ ବଲୱୀରିୟୂପପତ୍ତି;

ପୁଚ୍ଛାମି ତଂ ନାଗରାଜେତମତ୍ଥଂ, କଥଂ ନୁ ତେ ଲଦ୍ଧମିଦଂ ୱିମାନଂ।

୧୫୯୦।

‘‘ଅଧିଚ୍ଚଲଦ୍ଧଂ ପରିଣାମଜଂ ତେ, ସୟଂକତଂ ଉଦାହୁ ଦେୱେହି ଦିନ୍ନଂ;

ଅକ୍ଖାହି ମେ ନାଗରାଜେତମତ୍ଥଂ, ୟଥେୱ ତେ ଲଦ୍ଧମିଦଂ ୱିମାନ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ତୱୟିଦନ୍ତି ଇଦଂ ତୱ ୟସଜାତଂ, ୱିମାନଂ ୱା ଅସସ୍ସତଂ ସସ୍ସତସଦିସଂ, ‘‘ମା ଖୋ ୟସଂ ନିସ୍ସାୟ ପାପମକାସୀ’’ତି ଇମିନା ପଦେନ ଅତ୍ତନୋ ଜୀୱିତଂ ୟାଚତି। ଇଦ୍ଧୀତି ନାଗିଦ୍ଧି ଚ ନାଗଜୁତି ଚ କାୟବଲଞ୍ଚ ଚେତସିକୱୀରିୟଞ୍ଚ ନାଗଭୱନେ ଉପପତ୍ତି ଚ ୟଞ୍ଚ ତେ ଇଦଂ ୱିମାନଂ, ପୁଚ୍ଛାମି ତଂ ନାଗରାଜ, ଏତମତ୍ଥଂ, କଥଂ ନୁ ତେ ଇଦଂ ସବ୍ବଂ ଲଦ୍ଧନ୍ତି। ଅଧିଚ୍ଚଲଦ୍ଧନ୍ତି କିଂ ନୁ ତୟା ଇଦଂ ୱିମାନଂ ଏୱଂ ସମ୍ପନ୍ନଂ ଅଧିଚ୍ଚ ଅକାରଣେନ ଲଦ୍ଧଂ, ଉଦାହୁ ଉତୁପରିଣାମଜଂ ତେ ଇଦଂ, ଉଦାହୁ ସୟଂ ସହତ୍ଥେନେୱ କତଂ, ଉଦାହୁ ଦେୱେହି ତେ ଦିନ୍ନଂ, ୟଥେୱ ତେ ଇଦଂ ଲଦ୍ଧଂ, ଏତଂ ମେ ଅତ୍ଥଂ ଅକ୍ଖାହୀତି।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ନାଗରାଜା ଆହ –

୧୫୯୧।

‘‘ନାଧିଚ୍ଛଲଦ୍ଧଂ ନ ପରିଣାମଜଂ ମେ, ନ ସଯଂକତଂ ନାପି ଦେୱେହି ଦିନ୍ନଂ;

ସକେହି କମ୍ମେହି ଅପାପକେହି, ପୁଞ୍ଞେହି ମେ ଲଦ୍ଧମିଦଂ ୱିମାନ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ଅପାପକେହୀତି ଅଲାମକେହି।

ତତୋ ମହାସତ୍ତୋ ଆହ –

୧୫୯୨।

‘‘କିଂ ତେ ୱତଂ କିଂ ପନ ବ୍ରହ୍ମଚରିଯଂ, କିସ୍ସ ସୁଚିଣ୍ଣସ୍ସ ଅଯଂ ୱିପାକୋ;

ଇଦ୍ଧୀ ଜୁତୀ ବଲୱୀରିଯୂପପତ୍ତି, ଇଦଞ୍ଚ ତେ ନାଗ ମହାୱିମାନ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ କିଂ ତେ ୱତନ୍ତି ନାଗରାଜ, ପୁରିମଭୱେ ତୱ କିଂ ୱତଂ ଅହୋସି, କୋ ପନ ବ୍ରହ୍ମଚରିଯୱାସୋ, କତରସ୍ସ ସୁଚରିତସ୍ସେୱେସ ଇଦ୍ଧିଆଦିକୋ ୱିପାକୋତି।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ନାଗରାଜା ଆହ –

୧୫୯୩।

‘‘ଅହଞ୍ଚ ଭରିଯା ଚ ମନୁସ୍ସଲୋକେ, ସଦ୍ଧା ଉଭୋ ଦାନପତୀ ଅହୁମ୍ହା;

ଓପାନଭୂତଂ ମେ ଘରଂ ତଦାସି, ସନ୍ତପ୍ପିତା ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଚ।

୧୫୯୪।

‘‘ମାଲଞ୍ଚ ଗନ୍ଧଞ୍ଚ ୱିଲେପନଞ୍ଚ, ପଦୀପିଯଂ ସେଯ୍ଯମୁପସ୍ସଯଞ୍ଚ;

ଅଚ୍ଛାଦନଂ ସାଯନମନ୍ନପାନଂ, ସକ୍କଚ୍ଚ ଦାନାନି ଅଦମ୍ହ ତତ୍ଥ।

୧୫୯୫।

‘‘ତଂ ମେ ୱତଂ ତଂ ପନ ବ୍ରହ୍ମଚରିଯଂ, ତସ୍ସ ସୁଚିଣ୍ଣସ୍ସ ଅଯଂ ୱିପାକୋ;

ଇଦ୍ଧୀ ଜୁତୀ ବଲୱୀରିଯୂପପତ୍ତି, ଇଦଞ୍ଚ ମେ ଧୀର ମହାୱିମାନ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ମନୁସ୍ସଲୋକେତି ଅଙ୍ଗରଟ୍ଠେ କାଲଚମ୍ପାନଗରେ। ତଂ ମେ ୱତନ୍ତି ତଂ ସକ୍କଚ୍ଚଂ ଦିନ୍ନଦାନମେୱ ମଯ୍ହଂ ୱତସମାଦାନଞ୍ଚ ବ୍ରହ୍ମଚରିଯଞ୍ଚ ଅହୋସି, ତସ୍ସେୱ ସୁଚରିତସ୍ସ ଅଯଂ ଇଦ୍ଧାଦିକୋ ୱିପାକୋତି।

ମହାସତ୍ତୋ ଆହ –

୧୫୯୬।

‘‘ଏୱଂ ଚେ ତେ ଲଦ୍ଧମିଦଂ ୱିମାନଂ, ଜାନାସି ପୁଞ୍ଞାନଂ ଫଲୂପପତ୍ତିଂ;

ତସ୍ମା ହି ଧମ୍ମଂ ଚର ଅପ୍ପମତ୍ତୋ, ଯଥା ୱିମାନଂ ପୁନ ମାୱସେସୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଜାନାସୀତି ସଚେ ତଯା ଦାନାନୁଭାୱେନ ତଂ ଲଦ୍ଧଂ, ଏୱଂ ସନ୍ତେ ଜାନାସି ନାମ ପୁଞ୍ଞାନଂ ଫଲଞ୍ଚ ପୁଞ୍ଞଫଲେନ ନିବ୍ବତ୍ତଂ ଉପପତ୍ତିଞ୍ଚ। ତସ୍ମା ହୀତି ଯସ୍ମା ପୁଞ୍ଞେହି ତଯା ଇଦଂ ଲଦ୍ଧଂ, ତସ୍ମା। ପୁନ ମାୱସେସୀତି ପୁନପି ଯଥା ଇମଂ ନାଗଭୱନଂ ଅଜ୍ଝାୱସସି, ଏୱଂ ଧମ୍ମଂ ଚର।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ନାଗରାଜା ଆହ –

୧୫୯୭।

‘‘ନଯିଧ ସନ୍ତି ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଚ, ଯେସନ୍ନପାନାନି ଦଦେମୁ କତ୍ତେ;

ଅକ୍ଖାହି ମେ ପୁଚ୍ଛିତୋ ଏତମତ୍ଥଂ, ଯଥା ୱିମାନଂ ପୁନ ମାୱସେମା’’ତି।

ମହାସତ୍ତୋ ଆହ –

୧୫୯୮।

‘‘ଭୋଗୀ ହି ତେ ସନ୍ତି ଇଧୂପପନ୍ନା, ପୁତ୍ତା ଚ ଦାରା ଅନୁଜୀୱିନୋ ଚ;

ତେସୁ ତୁୱଂ ୱଚସା କମ୍ମୁନା ଚ, ଅସମ୍ପଦୁଟ୍ଠୋ ଚ ଭୱାହି ନିଚ୍ଚଂ।

୧୫୯୯।

‘‘ଏୱଂ ତୁୱଂ ନାଗ ଅସମ୍ପଦୋସଂ, ଅନୁପାଲଯ ୱଚସା କମ୍ମୁନା ଚ;

ଠତ୍ୱା ଇଧ ଯାୱତାଯୁକଂ ୱିମାନେ, ଉଦ୍ଧଂ ଇତୋ ଗଚ୍ଛସି ଦେୱଲୋକ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ଭୋଗୀତି ଭୋଗିନୋ, ନାଗାତି ଅତ୍ଥୋ। ତେସୂତି ତେସୁ ପୁତ୍ତଦାରାଦୀସୁ ଭୋଗୀସୁ ୱାଚାଯ କମ୍ମେନ ଚ ନିଚ୍ଚଂ ଅସମ୍ପଦୁଟ୍ଠୋ ଭୱ। ଅନୁପାଲଯାତି ଏୱଂ ପୁତ୍ତାଦୀସୁ ଚେୱ ସେସସତ୍ତେସୁ ଚ ମେତ୍ତଚିତ୍ତସଙ୍ଖାତଂ ଅସମ୍ପଦୋସଂ ଅନୁରକ୍ଖ। ଉଦ୍ଧଂ ଇତୋତି ଇତୋ ନାଗଭୱନତୋ ଚୁତୋ ଉପରିଦେୱଲୋକଂ ଗମିସ୍ସତି। ମେତ୍ତଚିତ୍ତଞ୍ହି ଦାନତୋ ଅତିରେକତରଂ ପୁଞ୍ଞନ୍ତି।

ତତୋ ନାଗରାଜା ମହାସତ୍ତସ୍ସ ଧମ୍ମକଥଂ ସୁତ୍ୱା ‘‘ନ ସକ୍କା ପଣ୍ଡିତେନ ବହି ପପଞ୍ଚଂ କାତୁଂ, ୱିମଲାଯ ଦସ୍ସେତ୍ୱା ସୁଭାସିତଂ ସାୱେତ୍ୱା ଦୋହଳଂ ପଟିପ୍ପସ୍ସମ୍ଭେତ୍ୱା ଧନଞ୍ଜଯରାଜାନଂ ହାସେନ୍ତୋ ପଣ୍ଡିତଂ ପେସେତୁଂ ୱଟ୍ଟତୀ’’ତି ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ଗାଥମାହ –

୧୬୦୦।

‘‘ଅଦ୍ଧା ହି ସୋ ସୋଚତି ରାଜସେଟ୍ଠୋ, ତଯା ୱିନା ଯସ୍ସ ତୁୱଂ ସଜିବ୍ବୋ;

ଦୁକ୍ଖୂପନୀତୋପି ତଯା ସମେଚ୍ଚ, ୱିନ୍ଦେଯ୍ୟ ପୋସୋ ସୁଖମାତୁରୋପୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ସଜିବ୍ବୋତି ସଜୀୱୋ ଅମଚ୍ଚୋ। ସମେଚ୍ଚାତି ତଯା ସହ ସମାଗନ୍ତ୍ୱା। ଆତୁରୋପୀତି ବାଳ୍ହଗିଲାନୋପି ସମାନୋ।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ମହାସତ୍ତୋ ନାଗରାଜସ୍ସ ଥୁତିଂ କରୋନ୍ତୋ ଇତରଂ ଗାଥମାହ –

୧୬୦୧।

‘‘ଅଦ୍ଧା ସତଂ ଭାସସି ନାଗ ଧମ୍ମଂ, ଅନୁତ୍ତରଂ ଅତ୍ଥପଦଂ ସୁଚିଣ୍ଣଂ;

ଏତାଦିସିୟାସୁ ହି ଆପଦାସୁ, ପଞ୍ଞାୟତେ ମାଦିସାନଂ ୱିସେସୋ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଅଦ୍ଧା ସତନ୍ତି ଏକଂସେନ ସନ୍ତାନଂ ପଣ୍ଡିତାନଂ ଧମ୍ମଂ ଭାସସି। ଅତ୍ଥପଦନ୍ତି ହିତକୋଟ୍ଠାସଂ। ଏତାଦିସିୟାସୂତି ଏୱରୂପାସୁ ଆପଦାସୁ ଏତାଦିସେ ଭୟେ ଉପଟ୍ଠିତେ ମାଦିସାନଂ ପଞ୍ଞୱନ୍ତାନଂ ୱିସେସୋ ପଞ୍ଞାୟତି।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ନାଗରାଜା ଅତିରେକତରଂ ତୁଟ୍ଠୋ ତମେୱ ପୁଚ୍ଛନ୍ତୋ ଗାଥମାହ –

୧୬୦୨।

‘‘ଅକ୍ଖାହି ନୋ ତାୟଂ ମୁଧା ନୁ ଲଦ୍ଧୋ, ଅକ୍ଖେହି ନୋ ତାୟଂ ଅଜେସି ଜୂତେ;

ଧମ୍ମେନ ଲଦ୍ଧୋ ଇତି ତାୟମାହ, କଥଂ ନୁ ତ୍ୱଂ ହତ୍ଥମିମସ୍ସ ମାଗତୋ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଅକ୍ଖାହି ନୋତି ଆଚିକ୍ଖ ଅମ୍ହାକଂ। ତାୟନ୍ତି ତଂ ଅୟଂ। ମୁଧା ନୁ ଲଦ୍ଧୋତି କିଂ ନୁ ଖୋ ମୁଧା ଅମୂଲକେନେୱ ଲଭି, ଉଦାହୁ ଜୂତେ ଅଜେସି। ଇତି ତାୟମାହାତି ଅୟଂ ପୁଣ୍ଣକୋ ‘‘ଧମ୍ମେନ ମେ ପଣ୍ଡିତୋ ଲଦ୍ଧୋ’’ତି ୱଦତି। କଥଂ ନୁ ତ୍ୱଂ ହତ୍ଥମିମସ୍ସ ମାଗତୋତି ତ୍ୱଂ କଥଂ ଇମସ୍ସ ହତ୍ଥଂ ଆଗତୋସି।

ମହାସତ୍ତୋ ଆହ –

୧୬୦୩।

‘‘ଯୋ ମିସ୍ସରୋ ତତ୍ଥ ଅହୋସି ରାଜା, ତମାୟମକ୍ଖେହି ଅଜେସି ଜୂତେ;

ସୋ ମଂ ଜିତୋ ରାଜା ଇମସ୍ସଦାସି, ଧମ୍ମେନ ଲଦ୍ଧୋସ୍ମି ଅସାହସେନା’’ତି।

ତତ୍ଥ ଯୋ ମିସ୍ସରୋତି ଯୋ ମଂ ଇସ୍ସରୋ। ଇମସ୍ସଦାସୀତି ଇମସ୍ସ ପୁଣ୍ଣକସ୍ସ ଅଦାସି।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ନାଗରାଜା ତୁଟ୍ଠୋ ଅହୋସି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୬୦୪।

‘‘ମହୋରଗୋ ଅତ୍ତମନୋ ଉଦଗ୍ଗୋ, ସୁତ୍ୱାନ ଧୀରସ୍ସ ସୁଭାସିତାନି;

ହଟ୍ଠେ ଗହେତ୍ୱାନ ଅନୋମପଞ୍ଞଂ, ପାୱେକ୍ଖି ଭରିୟାୟ ତଦା ସକାସେ।

୧୬୦୫।

‘‘ଯେନ ତ୍ୱଂ ୱିମଲେ ପଣ୍ଡୁ, ଯେନ ଭତ୍ତଂ ନ ରୁଚ୍ଚତି;

ନ ଚ ମେତାଦିସୋ ୱଣ୍ଣୋ, ଅୟମେସୋ ତମୋନୁଦୋ।

୧୬୦୬।

‘‘ଯସ୍ସ ତେ ହଦୟେନତ୍ଥୋ, ଆଗତାୟଂ ପଭଙ୍କରୋ;

ତସ୍ସ ୱାକ୍ଚଂ ନିସାମେହି, ଦୁଲ୍ଲଭଂ ଦସ୍ସନଂ ପୁନା’’ତି।

ତତ୍ଥ ପାୱେକ୍ଖୀତି ପୱିଟ୍ଠୋ। ଯେନାତି ଭଦ୍ଦେ ୱିମଲେ, ଯେନ କାରଣେନ ତ୍ୱଂ ପଣ୍ଡୁ ଚେୱ, ନ ଚ ତେ ଭତ୍ତଂ ରୁଚ୍ଚତି। ନ ଚ ମେତାଦିସୋ ୱଣ୍ଣୋତି ପଥୱିତଲେ ୱା ଦେୱଲୋକେ ୱା ନ ଚ ତାଦିସୋ ୱଣ୍ଣୋ ଅଞ୍ଞସ୍ସ କସ୍ସଚି ଅତ୍ଥି, ଯାଦିସୋ ଏତସ୍ସ ଗୁଣୱଣ୍ଣୋ ପତ୍ଥଟୋ। ଅଯମେସୋ ତମୋନୁଦୋତି ଯଂ ନିସ୍ସାଯ ତୱ ଦୋହଳୋ ଉପ୍ପନ୍ନୋ, ଅଯମେୱ ସୋ ସବ୍ବଲୋକସ୍ସ ତମୋନୁଦୋ। ପୁନାତି ପୁନ ଏତସ୍ସ ଦସ୍ସନଂ ନାମ ଦୁଲ୍ଲଭନ୍ତି ୱଦତି।

ୱିମଲାପି ତଂ ଦିସ୍ୱା ପଟିସନ୍ଥାରଂ ଅକାସି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୬୦୭।

‘‘ଦିସ୍ୱାନ ତଂ ୱିମଲା ଭୂରିପଞ୍ଞଂ, ଦସଙ୍ଗୁଲୀ ଅଞ୍ଜଲିଂ ପଗ୍ଗହେତ୍ୱା;

ହଟ୍ଠେନ ଭାୱେନ ପତୀତରୂପା, ଇଚ୍ଚବ୍ରୱି କୁରୂନଂ କତ୍ତୁସେଟ୍ଠ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ହଟ୍ଠେନ ଭାୱେନାତି ପହଟ୍ଠେନ ଚିତ୍ତେନ। ପତୀତରୂପାତି ସୋମନସ୍ସଜାତା।

ଇତୋ ପରଂ ୱିମଲାଯ ଚ ମହାସତ୍ତସ୍ସ ଚ ୱଚନପ୍ପଟିୱଚନଗାଥା –

୧୬୦୮।

‘‘ଅଦିଟ୍ଠପୁବ୍ବଂ ଦିସ୍ୱାନ, ମଚ୍ଚୋ ମଚ୍ଚୁଭଯଟ୍ଟିତୋ;

ବ୍ୟମ୍ହିତୋ ନାଭିୱାଦେସି, ନଯିଦଂ ପଞ୍ଞୱତାମିୱ।

୧୬୦୯।

‘‘ନ ଚମ୍ହି ବ୍ୟମ୍ହିତୋ ନାଗି, ନ ଚ ମଚ୍ଚୁଭଯଟ୍ଟିତୋ;

ନ ୱଜ୍ଝୋ ଅଭିୱାଦେଯ୍ୟ, ୱଜ୍ଝଂ ୱା ନାଭିୱାଦଯେ।

୧୬୧୦।

‘‘କଥଂ ନୋ ଅଭିୱାଦେଯ୍ୟ, ଅଭିୱାଦାପଯେଥ ୱେ;

ଯଂ ନରୋ ହନ୍ତୁମିଚ୍ଛେଯ୍ୟ, ତଂ କମ୍ମଂ ନୁପପଜ୍ଜତି।

୧୬୧୧।

‘‘ଏୱମେତଂ ଯଥା ବ୍ରୂସି, ସଚ୍ଚଂ ଭାସସି ପଣ୍ଡିତ;

ନ ୱଜ୍ଝୋ ଅଭିୱାଦେଯ୍ୟ, ୱଜ୍ଝଂ ୱା ନାଭିୱାଦଯେ।

୧୬୧୨।

‘‘କଥଂ ନୋ ଅଭିୱାଦେଯ୍ୟ, ଅଭିୱାଦାପଯେଥ ୱେ;

ଯଂ ନରୋ ହନ୍ତୁମିଚ୍ଛେୟ୍ୟ, ତଂ କମ୍ମଂ ନୁପପଜ୍ଜତି।

୧୬୧୩।

‘‘ଅସସ୍ସତଂ ସସ୍ସତଂ ନୁ ତଓଯିଦଂ, ଇଦ୍ଧୀ ଜୁତୀ ବଲୱୀରିୟୂପପତ୍ତି;

ପୁଚ୍ଛାମି ତଂ ନାଗକଞ୍ଞେତମତ୍ଥଂ, କଥଂ ନୁ ତେ ଲଦ୍ଧମିଦଂ ୱିମାନଂ।

୧୬୧୪।

‘‘ଅଧିଚ୍ଚଲଦ୍ଧଂ ପରିଣାମଜଂ ତେ, ସଯଂକତଂ ଉଦାହୁ ଦେୱେହି ଦିନ୍ନଂ;

ଅକ୍ଖାହି ମେ ନାଗକଞ୍ଞେତମତ୍ଥଂ, ଯଥେୱ ତେ ଲଦ୍ଧମିଦଂ ୱିମାନଂ।

୧୬୧୫।

‘‘ନାଧିଚ୍ଚଲଦ୍ଧଂ ନ ପରିଣାମଜଂ ମେ, ନ ସଯଂକଥଂ ନାପି ଦେୱେହି ଦିନ୍ନଂ;

ସକେହି କମ୍ମେହି ଅପାପକେହି, ପୁଞ୍ଞେହି ମେ ଲଦ୍ଧମିଦଂ ୱିମାନଂ।

୧୬୧୬।

‘‘କିଂ ତେ ୱତଂ କିଂ ପନ ବ୍ରହ୍ମଚରିଯଂ, କିସ୍ସ ସୁଚିଣ୍ଣସ୍ସ ଅଯଂ ୱିପାକୋ;

ଇଦ୍ଧୀ ଜୁତୀ ବଲୱୀରିୟୂପପତ୍ତି, ଇଦଞ୍ଚ ତେ ନାଗି ମହାୱିମାନଂ।

୧୬୧୭।

‘‘ଅହଞ୍ଚ ଖୋ ସାମିକୋ ଚାପି ମୟ୍ହଂ, ସଦ୍ଧା ଉଭୋ ଦାନପତୀ ଅହୁମ୍ହା;

ଓପାନଭୂତଂ ମେ ଘରଂ ତଦାସି, ସନ୍ତପ୍ପିତା ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଚ।

୧୬୧୮।

‘‘ମାଲଞ୍ଚ ଗନ୍ଧଞ୍ଚ ୱିଲେପନଞ୍ଚ, ପଦୀପିଯଂ ସେୟ୍ୟମୁପସ୍ସଯଞ୍ଚ;

ଅଚ୍ଛାଦନଂ ସାଯନମନ୍ନପାନଂ, ସକ୍କଚ୍ଚ ଦାନାନି ଅଦମ୍ହ ତତ୍ଥ।

୧୬୧୯।

‘‘ତଂ ମେ ୱତଂ ତଂ ପନ ବ୍ରହ୍ମଚରିଯଂ, ତସ୍ସ ସୁଚିଣ୍ଣସ୍ସ ଅଯଂ ୱିପାକୋ;

ଇଦ୍ଧୀ ଜୁତୀ ବଲୱୀରିୟୂପପତ୍ତି, ଇଦଞ୍ଚ ମେ ଧୀର ମହାୱିମାନଂ।

୧୬୨୦।

‘‘ଏୱଂ ଚେ ତେ ଲଦ୍ଧମିଦଂ ୱିମାନଂ, ଜାନାସି ପୁଞ୍ଞାନଂ ଫଲୂପପତ୍ତିଂ;

ତସ୍ମା ହି ଧମ୍ମଂ ଚର ଅପ୍ପମତ୍ତୋ, ଯଥା ୱିମାନଂ ପୁନ ମାୱସେସି।

୧୬୨୧।

‘‘ନୟିଧ ସନ୍ତି ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଚ, ଯେସନ୍ନପାନାନି ଦଦେମୁ କତ୍ତେ;

ଅକ୍ଖାହି ମେ ପୁଚ୍ଛିତୋ ଏତମତ୍ଥଂ, ଯଥା ୱିମାନଂ ପୁନ ମାୱସେମ।

୧୬୨୨।

‘‘ଭୋଗୀ ହି ତେ ସନ୍ତି ଇଧୂପପନ୍ନା, ପୁତ୍ତା ଚ ଦାରା ଅନୁଜୀୱିନୋ ଚ;

ତେସୁ ତୁୱଂ ୱଚସା କମ୍ମୁନା ଚ, ଅସମ୍ପଦୁଟ୍ଠୋ ଚ ଭୱାହି ନିଚ୍ଚଂ।

୧୬୨୩।

‘‘ଏୱଂ ତୁୱଂ ନାଗି ଅସମ୍ପଦୋସଂ, ଅନୁପାଲୟ ୱଚସା କମ୍ମୁନା ଚ;

ଠତ୍ୱା ଇଧ ଯାୱତାୟୁକଂ ୱିମାନେ, ଉଦ୍ଧଂ ଇତୋ ଗଚ୍ଛସି ଦେୱଲୋକଂ।

୧୬୨୪।

‘‘ଅଦ୍ଧା ହି ସୋ ସୋଚତି ରାଜସେଟ୍ଠୋ, ତୟା ୱିନା ଯସ୍ସ ତୁୱଂ ସଜିବ୍ବୋ;

ଦୁକ୍ଖୂପନୀତୋପି ତୟା ସମେଚ୍ଚ, ୱିନ୍ଦେଯ୍ୟ ପୋସୋ ସୁଖମାତୁରୋପି।

୧୬୨୫।

‘‘ଅଦ୍ଧା ସତଂ ଭାସସି ନାଗି ଧମ୍ମଂ, ଅନୁତ୍ତରଂ ଅତ୍ଥପଦଂ ସୁଚିଣ୍ଣଂ;

ଏତାଦିସିୟାସୁ ହି ଆପଦାସୁ, ପଞ୍ଞାୟତେ ମାଦିସାନଂ ୱିସେସୋ।

୧୬୨୬।

‘‘ଅକ୍ଖାହି ନୋ ତାୟଂ ମୁଧା ନୁ ଲଦ୍ଧୋ, ଅକ୍ଖେହି ନୋ ତାୟଂ ଅଜେସି ଜୂତେ;

ଧମ୍ମେନ ଲଦ୍ଧୋ ଇତି ତାୟମାହ, କଥଂ ନୁ ତ୍ୱଂ ହତ୍ଥମିମସ୍ସ ମାଗତୋ।

୧୬୨୭।

‘‘ଯୋ ମିସ୍ସରୋ ତତ୍ଥ ଅହୋସି ରାଜା, ତମାୟମକ୍ଖେହି ଅଜେସି ଜୂତେ;

ସୋ ମଂ ଜିତୋ ରାଜା ଇମସ୍ସଦାସି, ଧମ୍ମେନ ଲଦ୍ଧୋସ୍ମି ଅସାହସେନା’’ତି।

ଇମାସଂ ଗାଥାନଂ ଅତ୍ଥୋ ହେଟ୍ଠା ୱୁତ୍ତନୟେନେୱ ୱେଦିତବ୍ବୋ।

ମହାସତ୍ତସ୍ସ ୱଚନଂ ସୁତ୍ୱା ଅତିରେକତରଂ ତୁଟ୍ଠୋ ୱିମଲା ମହାସତ୍ତଂ ଗହେତ୍ୱା ସହସ୍ସଗନ୍ଧୋଦକଘଟେହି ନ୍ହାପେତ୍ୱା ନ୍ହାନକାଲେ ମହାସତ୍ତସ୍ସ ଦିବ୍ବଦୁସ୍ସଦିବ୍ବଗନ୍ଧମାଲାଦୀନି ଦତ୍ୱା ଅଲଙ୍କତପ୍ପଟିଯତ୍ତକାଲେ ଦିବ୍ବଭୋଜନଂ ଭୋଜେସି। ମହାସତ୍ତୋ ଭୁତ୍ତଭୋଜନୋ ଅଲଙ୍କତାସନଂ ପଞ୍ଞାପେତ୍ୱା ଅଲଙ୍କତଧମ୍ମାସନେ ନିସୀଦିତ୍ୱା ବୁଦ୍ଧଲୀଳାଯ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୬୨୮।

''ଯଥେୱ ୱରୁଣୋ ନାଗୋ, ପଞ୍ହଂ ପୁଚ୍ଛିତ୍ଥ ପଣ୍ଡିତଂ;

ତଥେୱ ନାଗକଞ୍ଞାପି, ପଞ୍ହଂ ପୁଚ୍ଛିତ୍ଥ ପଣ୍ଡିତଂ।

୧୬୨୯।

''ଯଥେୱ ୱରୁଣଂ ନାଗଂ, ଧୀରୋ ତୋସେସି ପୁଚ୍ଛିତୋ;

ତଥେୱ ନାଗକଞ୍ଞମ୍ପି, ଧୀରୋ ତୋସେସି ପୁଚ୍ଛିତୋ।

୧୬୩୦।

''ଉଭୋପି ତେ ଅତ୍ତମନେ ୱିଦିତ୍ୱା, ମହୋରଗଂ ନାଗକଞ୍ଞଞ୍ଚ ଧୀରୋ;

ଅଛମ୍ଭୀ ଅଭୀତୋ ଅଲୋମହଟ୍ଠୋ, ଇଚ୍ଚବ୍ରୱି ୱରୁଣଂ ନାଗରାଜାନଂ।

୧୬୩୧।

''ମା ରୋଧଯି ନାଗ ଆଯାହମସ୍ମି, ଯେନ ତୱତ୍ଥୋ ଇଦଂ ସରୀରଂ;

ହଦଯେନ ମଂସେନ କରୋହି କିଚ୍ଚଂ, ସଯଂ କରିସ୍ସାମି ଯଥାମତି ତେ''ତି।

ତତ୍ଥ ଅଛମ୍ଭୀତି ନିକ୍କମ୍ପୋ। ଅଲୋମହଟ୍ଠୋତି ଭଯେନ ଅହଟ୍ଠଲୋମୋ। ଇଚ୍ଚବ୍ରୱୀତି ୱୀମଂସନୱସେନ ଇତି ଅବ୍ରୱି। ମା ରୋଧଯୀତି ''ମିତ୍ତଦୁବ୍ଭିକମ୍ମଂ କରୋମୀ''ତି ମା ଭାଯି, ''କଥଂ ନୁ ଖୋ ଇମଂ ଇଦାନି ମାରେସ୍ସାମୀ''ତି ୱା ମା ଚିନ୍ତଯି। ନାଗାତି ୱରୁଣଂ ଆଲପତି। ଆଯାହମସ୍ମୀତି ଆଯୋ ଅହଂ ଅସ୍ମି, ଅଯମେୱ ୱା ପାଠୋ। ସଯଂ କରିସ୍ସାମୀତି ସଚେ ତ୍ୱଂ ''ଇମସ୍ସ ସନ୍ତିକେ ଇଦାନି ଧମ୍ମୋ ମେ ସୁତୋ''ତି ମଂ ମାରେତୁଂ ନ ୱିସହସି, ଅହମେୱ ଯଥା ତୱ ଅଜ୍ଝାସଯୋ, ତଥା ସଯଂ କରିସ୍ସାମୀତି।

ନାଗରାଜା ଆହ –

୧୬୩୨।

''ପଞ୍ଞା ହୱେ ହଦଯଂ ପଣ୍ଡିତାନଂ, ତେ ତ୍ୱମ୍ହ ପଞ୍ଞାଯ ମଯଂ ସୁତୁଟ୍ଠା;

ଅନୂନନାମୋ ଲଭତଜ୍ଜ ଦାରଂ, ଅଜ୍ଜେୱ ତଂ କୁରୁଯୋ ପାପଯାତୂ''ତି।

ତତ୍ଥ ତେ ତ୍ୱମ୍ହାତି ତେ ମଯଂ ତୱ ପଞ୍ଞାଯ ସୁତୁଟ୍ଠା। ଅନୂନନାମୋତି ସମ୍ପୁଣ୍ଣନାମୋ ପୁଣ୍ଣକୋ ଯକ୍ଖସେନାପତି। ଲଭତଜ୍ଜ ଦାରନ୍ତି ଲଭତୁ ଅଜ୍ଜ ଦାରଂ, ଦଦାମି ଅସ୍ସ ଧୀତରଂ ଇରନ୍ଧତିଂ। ପାପଯାତୂତି ଅଜ୍ଜେୱ ତଂ କୁରୁରଟ୍ଠଂ ପୁଣ୍ଣକୋ ପାପେତୁ।

ଏୱଞ୍ଚ ପନ ୱତ୍ୱା ୱରୁଣୋ ନାଗରାଜା ଇରନ୍ଧତିଂ ପୁଣ୍ଣକସ୍ସ ଅଦାସି। ସୋ ତଂ ଲଭିତ୍ୱା ତୁଟ୍ଠଚିତ୍ତୋ ମହାସତ୍ତେନ ସଦ୍ଧିଂ ସଲ୍ଲପି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ

ସନ୍ଥା ଆହ –

୧୬୩୩।

‘‘ସ ପୁଣ୍ଣକୋ ଅତ୍ତମନୋ ଉଦଗ୍ଗୋ, ଇରନ୍ଧତିଂ ନାଗକଞ୍ଞଂ ଲଭିତ୍ୱା;

ହଟ୍ଠେନ ଭାୱେନ ପତୀତରୂପୋ, ଇଚ୍ଚବ୍ରୱି କୁରୂନଂ କତ୍ତୁସେଟ୍ଠଂ।

୧୬୩୪।

‘‘ଭରିଯାଯ ମଂ ତ୍ୱଂ ଅକରି ସମଙ୍ଗିଂ, ଅହଞ୍ଚ ତେ ୱିଧୁର କରୋମି କିଚ୍ଚଂ;

ଇଦଞ୍ଚ ତେ ମଣିରତନଂ ଦଦାମି, ଅଜ୍ଜେୱ ତଂ କୁରୁଯୋ ପାପଯାମୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ମଣିରତନନ୍ତି ପଣ୍ଡିତ, ଅହଂ ତୱ ଗୁଣେସୁ ପସନ୍ନୋ ଅରହାମି ତୱ ଅନୁଚ୍ଛୱିକଂ କିଚ୍ଚଂ କାତୁଂ, ତସ୍ମା ଇମଞ୍ଚ ତେ ଚକ୍କୱତ୍ତିପରିଭୋଗଂ ମଣିରତନଂ ଦେମି, ଅଜ୍ଜେୱ ତଂ ଇନ୍ଦପତ୍ଥଂ ପାପେମୀତି।

ଅଥ ମହାସତ୍ତୋ ତସ୍ସ ଥୁତିଂ କରୋନ୍ତୋ ଇତରଂ ଗାଥମାହ –

୧୬୩୫।

‘‘ଅଜେଯ୍ୟମେସା ତୱ ହୋତୁ ମେତ୍ତି, ଭରିଯାଯ କଚ୍ଚାନ ପିଯାଯ ସଦ୍ଧିଂ;

ଆନନ୍ଦି ୱିତ୍ତୋ ସୁମନୋ ପତୀତୋ, ଦତ୍ୱା ମଣିଂ ମଞ୍ଚ ନଯିନ୍ଦପତ୍ଥ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ଅଜେଯ୍ୟମେସାତି ଏସା ତୱ ଭରିଯାଯ ସଦ୍ଧିଂ ପିଯସଂୱାସମେତ୍ତି ଅଜେଯ୍ୟା ହୋତୁ। ‘‘ଆନନ୍ଦି ୱିତ୍ତୋ’’ତିଆଦୀହି ପୀତିସମଙ୍ଗିଭାୱମେୱସ୍ସ ୱଦତି। ନଯିନ୍ଦପତ୍ଥନ୍ତି ନଯ ଇନ୍ଦପତ୍ଥଂ।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ପୁଣ୍ଣକୋ ତଥା ଅକାସି। ତେନ ୱୁତ୍ତଂ –

୧୬୩୬।

‘‘ସ ପୁଣ୍ଣକୋ କୁରୂନଂ କତ୍ତୁସେଟ୍ଠଂ, ନିସୀଦଯୀ ପୁରତୋ ଆସନସ୍ମିଂ;

ଆଦାଯ କତ୍ତାରମନୋମପଞ୍ଞଂ, ଉପାନଯୀ ନଗରଂ ଇନ୍ଦପତ୍ଥଂ।

୧୬୩୭।

‘‘ମନୋ ମନୁସ୍ସସ୍ସ ଯଥାପି ଗଚ୍ଛେ, ତତୋପିସ୍ସ ଖିପ୍ପତରଂ ଅହୋସି;

ସ ପୁଣ୍ଣକୋ କୁରୂନଂ କତ୍ତୁସେଟ୍ଠଂ, ଉପାନଯୀ ନଗରଂ ଇନ୍ଦପତ୍ଥଂ।

୧୬୩୮।

‘‘ଏତିନ୍ଦପତ୍ଥଂ ନଗରଂ ପଦିସ୍ସତି, ରମ୍ମାନି ଚ ଅମ୍ବୱନାନି ଭାଗସୋ;

ଅହଞ୍ଚ ଭରିଯାଯ ସମଙ୍ଗିଭୂତୋ, ତୁୱଞ୍ଚ ପତ୍ତୋସି ସକଂ ନିକେତ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ଯଥାପି ଗଚ୍ଛେତି ମନୋ ନାମ କିଞ୍ଚାପି ନ ଗଚ୍ଛତି, ଦୂରେ ଆରମ୍ମଣଂ ଗଣ୍ହନ୍ତୋ ପନ ଗତୋତି ୱୁଚ୍ଚତି, ତସ୍ମା ମନସ୍ସ ଆରମ୍ମଣଗ୍ଗହଣତୋପି ଖିପ୍ପତରଂ ତସ୍ସ ମନୋମଯସିନ୍ଧୱସ୍ସ ଗମନଂ ଅହୋସୀତି ଏୱମେତ୍ଥ ଅତ୍ଥୋ ଦଟ୍ଠବ୍ବୋ। ଏତିନ୍ଦପତ୍ଥନ୍ତି ଅସ୍ସପିଟ୍ଠେ ନିସିନ୍ନୋଯେୱସ୍ସ ଦସ୍ସେନ୍ତୋ ଏୱମାହ। ସକଂ ନିକେତନ୍ତି ୱଞ୍ଚ ଅତ୍ତନୋ ନିୱେସନଂ ସମ୍ପତ୍ତୋତି ଆହ।

ତସ୍ମିଂ ପନ ଦିୱସେ ପଚ୍ଚୂସକାଲେ ରାଜା ସୁପିନଂ ଅଦ୍ଦସ। ଏୱରୂପୋ ସୁପିନୋ ଅହୋସି – ରଞ୍ଞୋ ନିୱେସନଦ୍ୱାରେ ପଞ୍ଞାକ୍ଖନ୍ଧୋ ସୀଲମଯସାଖୋ ପଞ୍ଚଗୋରସଫଲୋ ଅଲଙ୍କତହତ୍ଥିଗୱାସ୍ସପଟିଚ୍ଛନ୍ନୋ ମହାରୁକ୍ଖୋ ଠିତୋ। ମହାଜନୋ ତସ୍ସ ସକ୍କାରଂ କତ୍ୱା ଅଞ୍ଜଲିଂ ପଗ୍ଗଯ୍ହ ନମସ୍ସମାନୋ ଅଟ୍ଠାସି। ଅଥେକୋ କଣ୍ହପୁରିସୋ ଫରୁସୋ ରତ୍ତସାଟକନିୱତ୍ଥୋ ରତ୍ତପୁପ୍ଫକଣ୍ଣଧରୋ ଆୱୁଧହତ୍ଥୋ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ମହାଜନସ୍ସ ପରିଦେୱନ୍ତସ୍ସେୱ ତଂ ରୁକ୍ଖଂ ସମୂଲଂ ଛିନ୍ଦିତ୍ୱା ଆକଡ୍ଢନ୍ତୋ ଆଦାଯ ଗନ୍ତ୍ୱା ପୁନ ତଂ ଆହରିତ୍ୱା ପକତିଟ୍ଠାନେଯେୱ ଠପେତ୍ୱା ପକ୍କାମୀତି। ରାଜା ତଂ ସୁପିନଂ ପରିଗ୍ଗଣ୍ହନ୍ତୋ ''ମହାରୁକ୍ଖୋ ୱିଯ ନ ଅଞ୍ଞୋ କୋଚି, ୱିଧୁରପଣ୍ଡିତୋ। ମହାଜନସ୍ସ ପରିଦେୱନ୍ତସ୍ସେୱ ତଂ ସମୂଲଂ ଛିନ୍ଦିତ୍ୱା ଆଦାଯ ଗତପୁରିସୋ ୱିଯ ନ ଅଞ୍ଞୋ କୋଚି, ପଣ୍ଡିତଂ ଗହେତ୍ୱା ଗତମାଣୱୋ। ପୁନ ତଂ ଆହରିତ୍ୱା ପକତିଟ୍ଠାନେଯେୱ ଠପେତ୍ୱା ଗତୋ ୱିଯ ସୋ ମାଣୱୋ ପୁନ ତଂ ପଣ୍ଡିତଂ ଆନେତ୍ୱା ଧମ୍ମସଭାଯ ଦ୍ୱାରେ ଠପେତ୍ୱା ପକ୍କମିସ୍ସତି। ଅଦ୍ଧା ଅଜ୍ଜ ମଯଂ ପଣ୍ଡିତଂ ପସ୍ସିସ୍ସାମା''ତି ସନ୍ନିଟ୍ଠାନଂ କତ୍ୱା ସୋମନସ୍ସପତ୍ତୋ ସକଲନଗରଂ ଅଲଙ୍କାରାପେତ୍ୱା ଧମ୍ମସଭଂ ସଜ୍ଜାପେତ୍ୱା ଅଲଙ୍କତରତନମଣ୍ଡପେ ଧମ୍ମାସନଂ ପଞ୍ଞାପେତ୍ୱା ଏକସତରାଜଅମଚ୍ଚଗଣନଗରୱାସିଜାନପଦପରିୱୁତୋ ''ଅଜ୍ଜ ତୁମ୍ହେ ପଣ୍ଡିତଂ ପସ୍ସିସ୍ସଥ, ମା ସୋଚିତ୍ଥା''ତି ମହାଜନଂ ଅସ୍ସାସେତ୍ୱା ପଣ୍ଡିତସ୍ସ ଆଗମନଂ ଓଲୋକେନ୍ତୋ ଧମ୍ମସଭାଯଂ ନିସୀଦି। ଅମଚ୍ଚାଦଯୋପି ନିସୀଦିଂସୁ। ତସ୍ମିଂ ଖଣେ ପୁଣ୍ଣକୋପି ପଣ୍ଡିତଂ ଓତାରେତ୍ୱା ଧମ୍ମସଭାଯ ଦ୍ୱାରେ ପରିସମଜ୍ଝେଯେୱ ଠପେତ୍ୱା ଇରନ୍ଧତିଂ ଆଦାଯ ଦେୱନଗରମେୱ ଗତୋ। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୬୩୯।

''ନ ପୁଣ୍ଣକୋ କୁରୂନଂ କତ୍ତୁସେଟ୍ଠଂ, ଓରୋପିଯ ଧମ୍ମସଭାଯ ମଜ୍ଝେ;

ଆଜଞ୍ଞମାରୁଯ୍ହ ଅନୋମୱଣ୍ଣୋ, ପକ୍କାମି ୱେହାଯସମନ୍ତଲିକ୍ଖେ।

୧୬୪୦।

''ତଂ ଦିସ୍ୱା ରାଜା ପରମପ୍ପତୀତୋ, ଉଟ୍ଠାଯ ବାହାହି ପଲିସ୍ସଜିତ୍ୱା;

ଅୱିକମ୍ପଯଂ ଧମ୍ମସଭାଯ ମଜ୍ଝେ, ନିସୀଦଯୀ ପମୁଖମାସନସ୍ମି''ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ଅନୋମୱଣ୍ଣୋତି ଅହୀନୱଣ୍ଣୋ ଉତ୍ତମୱଣ୍ଣୋ। ଅୱିକମ୍ପଯନ୍ତି ଭିକ୍ଖୱେ, ସୋ ରାଜା ପଣ୍ଡିତଂ ପଲିସ୍ସଜିତ୍ୱା ମହାଜନମଜ୍ଝେ ଅୱିକମ୍ପନ୍ତୋ ଅନୋଲୀଯନ୍ତୋଯେୱ ହତ୍ଥେ ଗହେତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ଅଭିମୁଖଂ କତ୍ୱା ଅଲଙ୍କତଧମ୍ମାସନେ ନିସୀଦାପେସି।

ଅଥ ରାଜା ତେନ ସଦ୍ଧିଂ ସମ୍ମୋଦିତ୍ୱା ମଧୁରପଟିସନ୍ଥାରଂ କରୋନ୍ତୋ ଗାଥମାହ –

୧୬୪୧।

''ତ୍ୱଂ ନୋ ୱିନେତାସି ରଥଂୱ ନଦ୍ଧଂ, ନନ୍ଦନ୍ତି ତଂ କୁରୁଯୋ ଦସ୍ସନେନ;

ଅକ୍ଖାହି ମେ ପୁଚ୍ଛିତୋ ଏତମତ୍ଥଂ, କଥଂ ପମୋକ୍ଖୋ ଅହୁ ମାଣୱସ୍ସା''ତି।

ତତ୍ଥ ନଦ୍ଧନ୍ତି ଯଥା ନଦ୍ଧଂ ରଥଂ ସାରଥି ୱିନେତି, ଏୱଂ ତ୍ୱଂ ଅମ୍ହାକଂ କାରଣେନ ନଯେନ ହିତକିରିଯାସୁ ୱିନେତା। ନନ୍ଦନ୍ତି ତନ୍ତି ତଂ ଦିସ୍ୱାୱ ଇମେ କୁରୁରଟ୍ଠୱାସିନୋ ତୱ ଦସ୍ସନେନ ନନ୍ଦନ୍ତି। ମାଣୱସ୍ସାତି ମାଣୱସ୍ସ ସନ୍ତିକା କଥଂ ତୱ ପମୋକ୍ଖୋ ଅହୋସି? ଯୋ ୱା ତଂ ମୁଞ୍ଚନ୍ତସ୍ସ ମାଣୱସ୍ସ ପମୋକ୍ଖୋ, ସୋ କେନ କାରଣେନ ଅହୋସୀତି ଅତ୍ଥୋ।

ମହାସତ୍ତୋ ଆହ –

୧୬୪୨।

‘‘ଯଂ ମାଣଓ୍ୱୋତ୍ୱାଭିଓ୍ୱଦୀ ଜନିନ୍ଦ, ନ ସୋ ମନୁସ୍ସୋ ନରଓ୍ୱୀରସେଟ୍ଠ;

ଯଦି ତେ ସୁତୋ ପୁଣ୍ଣକୋ ନାମ ଯକ୍ଖୋ, ରଞ୍ଞୋ କୁଓ୍ୱେରସ୍ସ ହି ସୋ ସଜିବ୍ବୋ।

୧୬୪୩।

‘‘ଭୂମିନ୍ଧରୋ ଓ୍ୱରୁଣୋ ନାମ ନାଗୋ, ବ୍ରହା ସୁଚୀ ଓ୍ୱଣ୍ଣବଲୂପପନ୍ନୋ;

ତସ୍ସାନୁଜଂ ଧୀତରଂ କାମୟାନୋ, ଇରନ୍ଧତୀ ନାମ ସା ନାଗକଞ୍ଞା।

୧୬୪୪।

‘‘ତସ୍ସା ସୁମଜ୍ଝାୟ ପିୟାୟ ହେତୁ, ପତାରୟିତ୍ଥ ମରଣାୟ ମୟ୍ହଂ;

ସୋ ଚେଓ୍ୱ ଭରିୟାୟ ସମଙ୍ଗିଭୂତୋ, ଅହଞ୍ଚ ଅନୁଞ୍ଞାତୋ ମଣି ଚ ଲଦ୍ଧୋ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଯଂ ମାଣଓ୍ୱୋତ୍ୱାଭିଓ୍ୱଦୀତି ଜନିନ୍ଦ ଯଂ ତ୍ୱଂ ‘‘ମାଣଓ୍ୱୋ’’ତି ଅଭିଓ୍ୱଦସି। ଭୂମିନ୍ଧରୋତି ଭୂମିନ୍ଧରନାଗଭଓ୍ୱନଓ୍ୱାସୀ। ସା ନାଗକଞ୍ଞାତି ଯଂ ନାଗକଞ୍ଞଂ ସୋ ପତ୍ଥୟମାନୋ ମମ ମରଣାୟ ପତାରୟି ଚିତ୍ତଂ ପଓ୍ୱତ୍ତେସି, ସା ନାଗକଞ୍ଞା ଇରନ୍ଧତୀ ନାମ। ପିୟାୟ ହେତୂତି ମହାରାଜ, ସୋ ହି ନାଗରାଜା ଚତୁପ୍ପୋସଥିକପଞ୍ହଓ୍ୱିସ୍ସଜ୍ଜନେ ପସନ୍ନୋ ମଂ ମଣିନା ପୂଜେତ୍ୱା ନାଗଭଓ୍ୱନଂ ଗତୋ ଓ୍ୱିମଲାୟ ନାମ ଦେଓ୍ୱିୟା ତଂ ମଣିଂ ଅଦିସ୍ୱା ‘‘ଦେଓ୍ୱ, କୁହିଂ ମଣୀ’’ତି ପୁଚ୍ଛିତୋ ମମ ଧମ୍ମକଥିକଭାଓ୍ୱଂ ଓ୍ୱଣ୍ଣେସି। ସା ମୟ୍ହଂ ଧମ୍ମକଥଂ ସୋତୁକାମା ହୁତ୍ୱା ମମ ହଦୟେ ଦୋହଳଂ ଉପ୍ପାଦେସି। ନାଗରାଜା ଦୁଗ୍ଗହିତେନ ପନ ଧୀତରଂ ଇରନ୍ଧତିଂ ଆହ – ‘‘ମାତା, ତେ ଓ୍ୱିଧୁରସ୍ସ ହଦୟମଂସେ ଦୋହଳିନୀ, ତସ୍ସ ହଦୟମଂସଂ ଆହରିତୁଂ ସମତ୍ଥଂ ସାମିକଂ ପରିୟେସାହୀ’’ତି। ସା ପରିୟେସନ୍ତୀ ଓ୍ୱେସ୍ସଓ୍ୱଣସ୍ସ ଭାଗିନେୟ୍ୟଂ ପୁଣ୍ଣକଂ ନାମ ଯକ୍ଖଂ ଦିସ୍ୱା ତଂ ଅତ୍ତନି ପଟିବଦ୍ଧଚିତ୍ତଂ ଞତ୍ୱା ପିତୁ ସନ୍ତିକଂ ନେସି। ଅଥ ନଂ ସୋ ‘‘ଓ୍ୱିଧୁରପଣ୍ଡିତସ୍ସ ହଦୟମଂସଂ ଆହରିତୁଂ ସକ୍କୋନ୍ତୋ ଇରନ୍ଧତିଂ ଲଭିସ୍ସସୀ’’ତି ଆହ। ପୁଣ୍ଣକୋ ଓ୍ୱେପୁଲ୍ଲପବ୍ବତତୋ ଚକ୍କଓ୍ୱତ୍ତିପରିଭୋଗଂ ମଣିରତନଂ ଆହରିତ୍ୱା ତୁମ୍ହେହି ସଦ୍ଧିଂ ଜୂତଂ କୀଳିତ୍ୱା ମଂ ଜିନିତ୍ୱା ଲଭି। ଅହଞ୍ଚ ମମ ନିଓ୍ୱେସନେ ତୀହଂ ଓ୍ୱସାପେତ୍ୱା ମହନ୍ତଂ ସକ୍କାରଂ ଅକାସିଂ। ସୋପି ମଂ ଅସ୍ସଓ୍ୱାଲଧିଂ ଗାହାପେତ୍ୱା ହିମଓ୍ୱନ୍ତେ ରୁକ୍ଖେସୁ ଚ ପବ୍ବତେସୁ ଚ ପୋଥେତ୍ୱା ମାରେତୁଂ ଅସକ୍କୋନ୍ତୋ ସତ୍ତମେ ଓ୍ୱାତକ୍ଖନ୍ଧେ ଓ୍ୱେରମ୍ଭଓ୍ୱାତମୁଖେ ଚ ପକ୍ଖିପିତ୍ୱା ଅନୁପୁବ୍ବେନ ସଟ୍ଠିଯୋଜନୁବ୍ବେଧେ କାଳାଗିରିମତ୍ଥକେ ଠପେତ୍ୱା ସୀହଓ୍ୱେସାଦିଓ୍ୱସେନ ଇଦଞ୍ଚିଦଞ୍ଚ ରୂପଂ କତ୍ୱାପି ମାରେତୁଂ ଅସକ୍କୋନ୍ତୋ ମୟା ଅତ୍ତନୋ ମାରଣକାରଣଂ ପୁଟ୍ଠୋ ଆଚିକ୍ଖି। ଅଥସ୍ସାହଂ ସାଧୁନରଧମ୍ମେ କଥେସିଂ। ତଂ ସୁତ୍ୱା ପସନ୍ନଚିତ୍ତୋ ମଂ ଇଧ ଆନେତୁକାମୋ ଅହୋସି।

ଅଥାହଂ ତଂ ଆଦାୟ ନାଗଭଓ୍ୱନଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ନାଗରଞ୍ଞୋ ଚ ଓ୍ୱିମଲାୟ ଚ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସିଂ। ତତୋ ନାଗରାଜା ଚ ଓ୍ୱିମଲା ଚ ସବ୍ବନାଗପରିସା ଚ ପସୀଦିଂସୁ। ନାଗରାଜା ତତ୍ଥ ମୟା ଛାହଂ ଓ୍ୱୁତ୍ଥକାଲେ ଇରନ୍ଧତିଂ ପୁଣ୍ଣକସ୍ସ ଅଦାସି। ସୋ ତଂ ଲଭିତ୍ୱା ପସନ୍ନଚିତ୍ତୋ ହୁତ୍ୱା ମଂ ମଣିରତନେନ ପୂଜେତ୍ୱା ନାଗରାଜେନ ଆଣତ୍ତୋ ମନୋମୟସିନ୍ଧଓ୍ୱଂ ଆରୋପେତ୍ୱା ସୟଂ ମଜ୍ଝିମାସନେ ନିସୀଦିତ୍ୱା ଇରନ୍ଧତିଂ ପଚ୍ଛିମାସନେ ନିସୀଦାପେତ୍ୱା ମଂ ପୁରିମାସନେ ନିସୀଦାପେତ୍ୱା ଇଧାଗନ୍ତ୍ୱା ପରିସମଜ୍ଝେ ଓତାରେତ୍ୱା ଇରନ୍ଧତିଂ ଆଦାୟ ଅତ୍ତନୋ ନଗରମେଓ୍ୱ ଗତୋ। ଏଓ୍ୱଂ, ମହାରାଜ, ସୋ ପୁଣ୍ଣକୋ ତସ୍ସା ସୁମଜ୍ଝାୟ ପିୟାୟ ହେତୁ ପତାରୟିତ୍ଥ ମରଣାୟ ମୟ୍ହଂ। ଅଥେଓ୍ୱଂ ମଂ ନିସ୍ସାୟ ସୋ ଚେଓ୍ୱ ଭରିୟାୟ ସମଙ୍ଗିଭୂତୋ, ମମ ଧମ୍ମକଥଂ ସୁତ୍ୱା ପସନ୍ନେନ ନାଗରାଜେନ ଅହଞ୍ଚ ଅନୁଞ୍ଞାତୋ, ତସ୍ସ ପୁଣ୍ଣକସ୍ସ ସନ୍ତିକା ଅୟଂ ସବ୍ବକାମଦଦୋ ଚକ୍କଓ୍ୱତ୍ତିପରିଭୋଗମଣି ଚ ଲଦ୍ଧୋ, ଗଣ୍ହଥ, ଦେଓ୍ୱ, ଇମଂ ମଣିନ୍ତି ରଞ୍ଞୋ ରତନଂ ଅଦାସି।

ତତୋ ରାଜା ପଚ୍ଚୂସକାଲେ ଅତ୍ତନା ଦିଟ୍ଠସୁପିନଂ ନଗରଓ୍ୱାସୀନଂ କଥେତୁକାମୋ ‘‘ଭୋନ୍ତୋ, ନଗରଓ୍ୱାସିନୋ ଅଜ୍ଜ ମୟା ଦିଟ୍ଠସୁପିନଂ ସୁଣାଥା’’ତି ଓ୍ୱତ୍ୱା ଆହ –

୧୬୪୫।

‘‘ରୁକ୍ଖୋ ହି ମୟ୍ହଂ ପଦ୍ୱାରେ ସୁଜାତୋ, ପଞ୍ଜଞ୍ଜାକ୍ଖନ୍ଧୋ ସୀଲମୟସ୍ସ ସାଖା;

ଅତ୍ଥେ ଚ ଧମ୍ମେ ଚ ଠିତୋ ନିପାକୋ, ଗଓପ୍ଫଲୋ ହତ୍ଥିଗଓାସ୍ସଛନ୍ନୋ।

୧୬୪୬।

‘‘ନଚ୍ଚଗୀତତୂରିୟାଭିନାଦିତେ, ଉଚ୍ଛିଜ୍ଜ ସେନଂ ପୁରିସୋ ଅହାସି;

ସୋ ନୋ ଅୟଂ ଆଗତୋ ସନ୍ନିକେତଂ, ରୁକ୍ଖସ୍ସିମସ୍ସାପଚିତିଂ କରୋଥ।

୧୬୪୭।

‘‘ଯେ କେଚି ୱିତ୍ତା ମମ ପଚ୍ଚୟେନ, ସବ୍ବେୱ ତେ ପାତୁକରୋନ୍ତୁ ଅଜ୍ଜ;

ତିଵ୍ଵାନି କତ୍ୱାନ ଉପାୟନାନି, ରୁକ୍ଖସ୍ସିମସ୍ସାପଚିତିଂ କରୋଥ।

୧୬୪୮।

‘‘ଯେ କେଚି ବଦ୍ଧା ମମ ଅତ୍ଥି ରଟ୍ଠେ, ସବ୍ବେୱ ତେ ବନ୍ଧନା ମୋଚୟନ୍ତୁ;

ଯଥେୱୟଂ ବନ୍ଧନସ୍ମା ପମୁତ୍ତୋ, ଏୱମେତେ ମୁଞ୍ଚରେ ବନ୍ଧନସ୍ମା।

୧୬୪୯।

‘‘ଉନ୍ନଙ୍ଗଲା ମାସମିମଂ କରୋନ୍ତୁ, ମଂସୋଦନଂ ବ୍ରାହ୍ମଣା ଭକ୍ଖୟନ୍ତୁ;

ଅମଜ୍ଜପା ମଜ୍ଜରହା ପିୱନ୍ତୁ, ପୁଣ୍ଣାହି ଥାଲାହି ପଲିସ୍ସୁତାହି।

୧୬୫୦।

‘‘ମହାପଥଂ ନିଚ୍ଚ ସମୱ୍ହୟନ୍ତୁ, ତିଵ୍ଵଞ୍ଚ ରକ୍ଖଂ ୱିଦହନ୍ତୁ ରଟ୍ଠେ;

ଯଥାଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ନ ୱିହେଠୟେୟ୍ୟୁଂ, ରୁକ୍ଖସ୍ସିମସ୍ସାପଚିତିଂ କରୋଥା’’ତି।

ତତ୍ଥ ସୀଲମୟସ୍ସ ସାଖାତି ଏତସ୍ସ ରୁକ୍ଖସ୍ସ ସୀଲମୟା ସାଖା। ଅତ୍ଥେ ଚ ଧମ୍ମେଚାତି ୱଡ୍ଢିୟଞ୍ଚ ସଭାୱେ ଚ। ଠିତୋ ନିପାକୋତି ସୋ ପଞ୍ଜଞ୍ଜାମୟରୁକ୍ଖୋ ପତିଟ୍ଠିତୋ। ଗଓପ୍ଫଲୋତି ପଞ୍ଚୱିଧଗୋରସଫଲୋ। ହତ୍ଥିଗଓାସ୍ସଛନ୍ନୋତି ଅଲଙ୍କତହତ୍ଥିଗଓାସ୍ସେହି ସଞ୍ଛନ୍ନୋ। ନଚ୍ଚଗୀତତୂରିୟାଭିନାଦିତେତି ଅଥ ତସ୍ସ ରୁକ୍ଖସ୍ସ ପୂଜଂ କରୋନ୍ତେନ ମହାଜନେନ ତସ୍ମିଂ ରୁକ୍ଖେ ଏତେହି ନଚ୍ଚାଦୀହି ଅଭିନାଦିତେ। ଉଚ୍ଛିଜ୍ଜ ସେନଂ ପୁରିସୋ ଅହାସୀତି ଏକୋ କଣ୍ହପୁରିସୋ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ତଂ ରୁକ୍ଖଂ ଉଚ୍ଛିଜ୍ଜ ପରିୱାରେତ୍ୱା ଠିତଂ ସେନଂ ପଲାପେତ୍ୱା ଅହାସି ଗହେତ୍ୱା ଗତୋ। ପୁନ ସୋ ରୁକ୍ଖୋ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ଅମ୍ହାକଂ ନିୱେସନଦ୍ୱାରଯେୱ ଠିତୋ। ସୋ ନୋ ଅୟଂ ରୁକ୍ଖସଦିସୋ ପଣ୍ଡିତୋ ସନ୍ନିକେତଂ ଆଗତୋ। ଇଦାନି ସବ୍ବେୱ ତୁମ୍ହେ ରୁକ୍ଖସ୍ସ ଇମସ୍ସ ଅପଚିତିଂ କରୋଥ, ମହାସକ୍କାରଂ ପୱତ୍ତେଥ।

ମମ ପଚ୍ଚୟେନାତି ଅମ୍ଭୋ, ଅମଚ୍ଚା ଯେ କେଚି ମଂ ନିସ୍ସାୟ ଲଦ୍ଧେନ ଯସେନ ୱିତ୍ତା ତୁଟ୍ଠଚିତ୍ତା, ତେ ସବ୍ବେ ଅତ୍ତନୋ ୱିତ୍ତଂ ପାତୁକରୋନ୍ତୁ। ତିଵ୍ଵାନୀତି ବହଲାନି ମହନ୍ତାନି। ଉପାୟନାନୀତି ପଣ୍ଣାକାରେ। ଯେ କେଚୀତି ଅନ୍ତମସୋ କୀଟଅନତ୍ଥାୟ ବଦ୍ଧେ ମିଗପକ୍ଖିନୋ ଉପାଦାୟ। ମୁଞ୍ଚରେତି ମୁଞ୍ଚନ୍ତୁ। ଉନ୍ନଙ୍ଗଲା ମାସମିମଂ କରୋନ୍ତୂତି ଇମଂ ମାସଂ କସନନଙ୍ଗଲାନି ଉସ୍ସାପେତ୍ୱା ଏକମନ୍ତେ ଠପେତ୍ୱା ନଗରେ ଭେରିଂ ଚରାପେତ୍ୱା ସବ୍ବେୱ ମନୁସ୍ସା

ମହାଛଣଂ କରୋନ୍ତୁ। ଭକ୍ଖଯନ୍ତୂତି ଭୁଞ୍ଜନ୍ତୁ। ଅମଜ୍ଜପାତି ଏତ୍ଥ ଅ-କାରୋ ନିପାତମତ୍ତଂ, ମଜ୍ଜପା ପୁରିସା ମଜ୍ଜରହା ଅତ୍ତନୋ ଅତ୍ତନୋ ଆପାନଟ୍ଠାନେସୁ ନିସିନ୍ନା ପିୱନ୍ତୂତି ଅତ୍ଥୋ। ପୁଣ୍ଣାହି ଥାଲାହୀତି ପୁଣ୍ଣେହି ଥାଲେହି। ପଲିସ୍ସୁତାହୀତି ଅତିପୁଣ୍ଣତ୍ତା ପଗ୍ଘରମାନେହି। ମହାପଥଂ ନିଚ୍ଚ ସମୱ୍ହଯନ୍ତୂତି ଅନ୍ତୋନଗରେ ଅଲଙ୍କତମହାପଥଂ ରାଜମଗ୍ଗଂ ନିସ୍ସାଯ ଠିତା ୱେସିଯା ନିଚ୍ଚକାଲଂ କିଲେସୱସେନ କିଲେସହିକଂ ଜନଂ ଅୱ୍ହଯନ୍ତୂତି ଅତ୍ଥୋ। ତିଵନ୍ତି ଗାଳ୍ହଂ। ଯଥାତି ଯଥା ରକ୍ଖସ୍ସ ସୁସଂୱିହିତତ୍ତା ଉନ୍ନଙ୍ଗଲା ହୁତ୍ୱା ରୁକ୍ଖସ୍ମିମସ୍ସ ଅପଚିତିଂ କରୋନ୍ତା ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ନ ୱିହେଠଯେଯ୍ୟୁଂ, ଏୱଂ ରକ୍ଖଂ ସଂୱିଦହନ୍ତୂତି ଅତ୍ଥୋ।

ଏୱଂ ରଞ୍ଞା ୱୁତ୍ତେ –

୧୬୫୧।

‘‘ଓରୋଧା ଚ କୁମାରା ଚ, ୱେସିଯାନା ଚ ବ୍ରାହ୍ମଣା;

ବହୁଂ ଅନ୍ନଞ୍ଚ ପାନଞ୍ଚ, ପଣ୍ଡିତସ୍ସାଭିହାରଯୁଂ।

୧୬୫୨।

‘‘ହତ୍ଥାରୋହା ଅନୀକଟ୍ଠା, ରଥିକା ପତ୍ତିକାରକା;

ବହୁଂ ଅନ୍ନଞ୍ଚ ପାନଞ୍ଚ, ପଣ୍ଡିତସ୍ସାଭିହାରଯୁଂ।

୧୬୫୩।

‘‘ସମାଗତା ଜାନପଦା, ନେଗମା ଚ ସମାଗତା;

ବହୁଂ ଅନ୍ନଞ୍ଚ ପାନଞ୍ଚ, ପଣ୍ଡିତସ୍ସାଭିହାରଯୁଂ।

୧୬୫୪।

‘‘ବହୁଜନୋ ପସନ୍ନୋସି, ଦିସ୍ୱା ପଣ୍ଡିତମାଗତେ;

ପଣ୍ଡିତମ୍ହି ଅନୁପ୍ପତ୍ତେ, ଚେଲୁକ୍ଖେପୋ ପୱତ୍ତଥା’’ତି।

ତତ୍ଥ ଅଭିହାରଯୁନ୍ତି ଏୱଂ ରଞ୍ଞା ଆଣତ୍ତା ମହାଛଣଂ ପଟିଯାଦେତ୍ୱା ସବ୍ବେ ସତ୍ତେ ବନ୍ଧନା ମୋଚେତ୍ୱା ଏତେ ସବ୍ବେ ଓରୋଧାଦଯୋ ନାନପ୍ପକାରଂ ପଣ୍ଣାକାରଂ ସଜ୍ଜିତ୍ୱା ତେନ ସଦ୍ଧିଂ ଅନ୍ନଞ୍ଚ ପାନଞ୍ଚ ପଣ୍ଡିତସ୍ସ ପେସେସୁଂ। ପଣ୍ଡିତମାଗତେତି ପଣ୍ଡିତେ ଆଗତେ ତଂ ପଣ୍ଡିତଂ ଦିସ୍ୱା ବହୁଜନୋ ପସନ୍ନୋ ଅହୋସି।

ଛଣୋ ମାସେନ ଓସାନଂ ଅଗମାସି। ତତୋ ମହାସତ୍ତୋ ବୁଦ୍ଧକିଚ୍ଚଂ ସାଧେନ୍ତୋ ୱିଯ ମହାଜନସ୍ସ ଧମ୍ମଂ ଦେସେନ୍ତୋ ରାଜାନଞ୍ଚ ଅନୁସାସନ୍ତୋ ଦାନାଦୀନି ପୁଞ୍ଞାନି କତ୍ୱା ଯାୱତାଯୁକଂ ଠତ୍ୱା ଆଯୁପରିଯୋସାନେ ସଗ୍ଗପରାଯଣୋ ଅହୋସି। ରାଜାନଂ ଆଦିଂ କତ୍ୱା ସବ୍ବେପି ନଗରୱାସିନୋ ପଣ୍ଡିତସ୍ସୋୱାଦେ ଠତ୍ୱା ଦାନାଦୀନି ପୁଞ୍ଞାନି କତ୍ୱା ଆଯୁପରିଯୋସାନେ ସଗ୍ଗପୁରଂ ପୂରଯିଂସୁ।

ସତ୍ଥା ଇମଂ ଧମ୍ମଦେସନଂ ଆହରିତ୍ୱା ‘‘ନ, ଭିକ୍ଖୱେ, ଇଦାନେୱ, ପୁବ୍ବେପି ତଥାଗତୋ ପଞ୍ଞାସମ୍ପନ୍ନୋ ଉପାଯକୁସଲୋଯେୱା’’ତି ୱତ୍ୱା ଜାତକଂ ସମୋଧାନେସି – ‘‘ତଦା ପଣ୍ଡିତସ୍ସ ମାତାପିତରୋ ମହାରାଜକୁଲାନି ଅହେସୁଂ, ଜେଟ୍ଠଭରିଯା ରାହୁଲମାତା, ଜେଟ୍ଠପୁତ୍ତୋ ରାହୁଲୋ, ୱିମଲା ଉପ୍ପଲୱଣ୍ଣା, ୱରୁଣନାଗରାଜା ସାରିପୁତ୍ତୋ, ସୁପଣ୍ଣରାଜା ମୋଗ୍ଗଲ୍ଲାନୋ, ସକ୍କୋ ଅନୁରୁଦ୍ଧୋ, ଧନଞ୍ଚଯକୋରବ୍ୟରାଜା ଆନନ୍ଦୋ, ପୁଣ୍ଣକୋ ଛନ୍ନୋ, ପରିସା ବୁଦ୍ଧପରିସା, ୱିଧୁରପଣ୍ଡିତୋ ପନ ଅହମେୱ ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧୋ ଅହୋସି’’ନ୍ତି।

ୱିଧୁରଜାତକୱଣ୍ଣନା ନୱମା।

[୫୪୭] ୧୦। ୱେସ୍ସନ୍ତରଜାତକୱଣ୍ଣନା

ଦସୱରକଥାୱଣ୍ଣନା

ଫୁସ୍ସତୀୱରୱଣ୍ଣାଭେତି ଇଦଂ ସତ୍ଥା କପିଲୱତ୍ଥୁଂ ଉପନିସ୍ସାୟ ନିଗ୍ରୋଧାରାମେ ୱିହରନ୍ତୋ ପୋକ୍ଖରୱସ୍ସଂ ଆରବ୍ଭ କଥେସି। ଯଦା ହି ସତ୍ଥା ପୱତ୍ତିତୱରଧମ୍ମଚକ୍କୋ ଅନୁକ୍କମେନ ରାଜଗହଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ତତ୍ଥ ହେମନ୍ତଂ ୱୀତିନାମେତ୍ୱା ଉଦାୟିତ୍ଥେରେନ ମଗ୍ଗଦେସକେନ ୱୀସତିସହସ୍ସଖୀଣାସୱପରିୱୁତୋ ପଠମଗମନେନ କପିଲୱତ୍ଥୁଂ ଅଗମାସି, ତଦା ସକ୍ୟରାଜାନୋ "ମୟଂ ଅମ୍ହାକଂ ଞାତିସେଟ୍ଠଂ ପସ୍ସିସ୍ସାମା"ତି ସନ୍ନିପତିତ୍ୱା ଭଗୱତୋ ୱସନଟ୍ଠାନଂ ୱୀମଂସମାନା "ନିଗ୍ରୋଧସକ୍କସ୍ସାରାମୋ ରମଣୀୟୋ"ତି ସଲ୍ଲକ୍ଖେତ୍ୱା ତତ୍ଥ ସବ୍ବଂ ପଟିଜଗ୍ଗନୱିଧିଂ କତ୍ୱା ଗନ୍ଧପୁପ୍ଫହତ୍ଥା ପଚ୍ଚୁଗ୍ଗମନଂ କରୋନ୍ତା ସବ୍ବାଲଙ୍କାରପଟିମଣ୍ଡିତେ ଦହରଦହରେ ନାଗରଦାରକେ ଚ ନାଗରଦାରିକାୟୋ ଚ ପଠମଂ ପହିଣିଂସୁ, ତତୋ ରାଜକୁମାରେ ଚ ରାଜକୁମାରିକାୟୋ ଚ। ତେସଂ ଅନ୍ତରା ସାମଂ ଗନ୍ଧପୁପ୍ଫଚୁଣ୍ଣାଦୀହି ସକ୍କାରଂ ପୂଜେତ୍ୱା ଭଗୱନ୍ତଂ ଗହେତ୍ୱା ନିଗ୍ରୋଧାରାମମେୱ ଅଗମିଂସୁ। ତତ୍ଥ ଭଗୱା ୱୀସତିସହସ୍ସଖୀଣାସୱପରିୱୁତୋ ପଞ୍ଞତ୍ତୱରବୁଦ୍ଧାସନେ ନିସୀଦି। ତଦା ହି ସାକିୟା ମାନଜାତିକା ମାନତ୍ଥଦ୍ଧା। ତେ "ଅୟଂ ସିଦ୍ଧତ୍ଥକୁମାରୋ ଅମ୍ହେହି ଦହରତରୋ, ଅମ୍ହାକଂ କନିଟ୍ଠୋ ଭାଗିନେୟ୍ୟୋ ପୁତ୍ତୋ ନତ୍ତା"ତି ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ଦହରଦହରେ ରାଜକୁମାରେ ଚ ରାଜକୁମାରିକାୟୋ ଚ ଆହଂସୁ "ତୁମ୍ହେ ଭଗୱନ୍ତଂ ୱନ୍ଦଥ, ମୟଂ ତୁମ୍ହାକଂ ପିଟ୍ଠିତୋ ନିସୀଦିସ୍ସାମା"ତି।

ତେସୁ ଏୱଂ ଅୱନ୍ଦିତ୍ୱା ନିସିନ୍ନେସୁ ଭଗୱା ତେସଂ ଅଜ୍ଝାସୟଂ ଓଲୋକେତ୍ୱା "ନ ମଂ ଞାତୟୋ ୱନ୍ଦନ୍ତି, ହନ୍ଦ ଇଦାନେୱ ୱନ୍ଦାପେସ୍ସାମୀ"ତି ଅଭିଞ୍ଞାପାଦକଂ ଚତୁତ୍ଥଜ୍ଝାନଂ ସମାପଜ୍ଜିତ୍ୱା ତତୋ ୱୁଟ୍ଠାୟ ଆକାସଂ ଅବ୍ଭୁଗ୍ଗନ୍ତ୍ୱା ତେସଂ ସୀସେ ପାଦପଂସୁଂ ଓକିରମାନୋ ୱିୟ କଣ୍ଡମ୍ବରୁକ୍ଖମୂଲେ ୟମକପାଟିହାରିୟସଦିସଂ ପାଟିହାରିୟଂ ଅକାସି। ରାଜା ସୁଦ୍ଧୋଦନୋ ତଂ ଅଚ୍ଛରିୟଂ ଦିସ୍ୱା ଆହ "ଭନ୍ତେ, ତୁମ୍ହାକଂ ଜାତଦିୱସେ କାଳଦେୱଲସ୍ସ ୱନ୍ଦନତ୍ଥଂ ଉପନୀତାନଂ ୱୋ ପାଦେ ପରିୱତ୍ତିତ୍ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ମତ୍ଥକେ ଠିତେ ଦିସ୍ୱା ଅହଂ ତୁମ୍ହାକଂ ପାଦେ ୱନ୍ଦିଂ, ଅୟଂ ମେ ପଠମୱନ୍ଦନା। ପୁନପି ୱପ୍ପମଙ୍ଗଲଦିୱସେ ଜମ୍ବୁଚ୍ଛାୟାୟ ସିରିସୟନେ ନିସିନ୍ନାନଂ ୱୋ ଜମ୍ବୁଚ୍ଛାୟାୟ ଅପରିୱତ୍ତନଂ ଦିସ୍ୱାପି ଅହଂ ତୁମ୍ହାକଂ ପାଦେ ୱନ୍ଦିଂ, ଅୟଂ ମେ ଦୁତିୟୱନ୍ଦନା। ଇଦାନି ଇମଂ ଅଦିଟ୍ଠପୁବ୍ବଂ ପାଟିହାରିୟଂ ଦିସ୍ୱାପି ତୁମ୍ହାକଂ ପାଦେ ୱନ୍ଦାମି, ଅୟଂ ମେ ତତିୟୱନ୍ଦନା"ତି। ରଞ୍ଞା ପନ ୱନ୍ଦିତେ ଅୱନ୍ଦିତ୍ୱା ଠାତୁଂ ସମତ୍ଥୋ ନାମ ଏକସାକିୟୋପି ନାହୋସି, ସବ୍ବେ ୱନ୍ଦିଂସୁୟେୱ।

ଇତି ଭଗୱା ଞାତୟୋ ୱନ୍ଦାପେତ୍ୱା ଆକାସତୋ ଓତରିତ୍ୱା ପଞ୍ଞତ୍ତୱରବୁଦ୍ଧାସନେ ନିସୀଦି। ନିସିନ୍ନେ ଚ ଭଗୱତି ସିଖାପତ୍ତୋ ଞାତିସମାଗମୋ ଅହୋସି, ସବ୍ବେ ଏକଗ୍ଗଚିତ୍ତା ହୁତ୍ୱା ନିସୀଦିଂସୁ। ତତୋ ମହାମେଘୋ ଉଟ୍ଠହିତ୍ୱା ପୋକ୍ଖରୱସ୍ସଂ ୱସ୍ସି, ତମ୍ବୱଣ୍ଣଂ ଉଦକଂ ହେଟ୍ଠା ୱିରୱନ୍ତଂ ଗଚ୍ଛତି। ଯେ ତେମେତୁକାମା, ତେ ତେମେନ୍ତି। ଅତେମେତୁକାମସ୍ସ ସରୀରେ ଏକବିନ୍ଦୁମତ୍ତମ୍ପି ନ ପତତି। ତଂ ଦିସ୍ୱା ସବ୍ବେ ଅଚ୍ଛରିୟବ୍ଭୁତଚିତ୍ତଜାତା ଅହେସୁଂ। "ଅହୋ ଅଚ୍ଛରିୟଂ ଅହୋ ଅବ୍ଭୁତଂ ଅହୋ ବୁଦ୍ଧାନଂ ମହାନୁଭାୱତା, ଯେସଂ ଞାତିସମାଗମେ ଏୱରୂପଂ ପୋକ୍ଖରୱସ୍ସଂ ୱସ୍ସୀ"ତି ଭିକ୍ଖୂ କଥଂ ସମୁଟ୍ଠାପେସୁଂ। ତଂ ସୁତ୍ୱା ସତ୍ଥା "ନ, ଭିକ୍ଖୱେ, ଇଦାନେୱ, ପୁବ୍ବେପି ମମ ଞାତିସମାଗମେ ମହାମେଘୋ ପୋକ୍ଖରୱସ୍ସଂ ୱସ୍ସିୟେୱା"ତି ୱତ୍ୱା ତେହି ୟାଚିତୋ ଅତୀତଂ ଆହରି।

ଅତୀତେ ସିୱିରଟ୍ଠେ ଜେତୁତ୍ତରନଗରେ ସିୱିମହାରାଜା ନାମ ରଜ୍ଜଂ କାରେନ୍ତୋ ସଞ୍ଜୟଂ ନାମ ପୁତ୍ତଂ ପଟିଲଭି। ସୋ ତସ୍ସ ୱୟପ୍ପତ୍ତସ୍ସ ମଦ୍ଦରାଜଧୀତରଂ ଫୁସ୍ସତିଂ ନାମ ରାଜକଞ୍ଞଂ ଆନେତ୍ୱା ରଜ୍ଜଂ ନିୟ୍ୟାଦେତ୍ୱା ଫୁସ୍ସତିଂ ଅଗ୍ଗମହେସିଂ ଅକାସି। ତସ୍ସା ଅୟଂ ପୁବ୍ବୟୋଗୋ – ଇତୋ ଏକନୱୁତିକପ୍ପେ ୱିପସ୍ସୀ ନାମ ସତ୍ଥା ଲୋକେ ଉଦପାଦି। ତସ୍ମିଂ ବନ୍ଧୁମତିନଗରଂ ନିସ୍ସାୟ ଖେମେ ମିଗଦାୟେ ୱିହରନ୍ତେ ଏକୋ ରାଜା ରଞ୍ଞୋ ବନ୍ଧୁମସ୍ସ ଅନଗ୍ଘେନ ଚନ୍ଦନସାରେନ ସଦ୍ଧିଂ ସତସହସ୍ସଗ୍ଘନିକଂ ସୁୱଣ୍ଣମାଲଂ ପେସେସି। ରଞ୍ଞୋ ପନ ଦ୍ୱେ ଧୀତରୋ ଅହେସୁଂ। ସୋ ତଂ ପଣ୍ଣାକାରଂ ତାସଂ ଦାତୁକାମୋ ହୁତ୍ୱା ଚନ୍ଦନସାରଂ ଜେଟ୍ଠିକାୟ ଅଦାସି, ସୁୱଣ୍ଣମାଲଂ କନିଟ୍ଠାୟ ଅଦାସି। ତା ଉଭୋପି "ନ ମୟଂ ଇମଂ ଅତ୍ତନୋ ସରୀରେ ପିଳନ୍ଧିସ୍ସାମ, ସତ୍ଥାରମେୱ ପୂଜେସ୍ସାମା"ତି ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ରାଜାନଂ ଆହଂସୁ "ତାତ, ଚନ୍ଦନସାରେନ ଚ ସୁୱଣ୍ଣମାଲାୟ ଚ ଦସବଲଂ ପୂଜେସ୍ସାମା"ତି। ତଂ ସୁତ୍ୱା ରାଜା "ସାଧୂ"ତି ସମ୍ପଟିଚ୍ଛି। ଜେଟ୍ଠିକା ସୁଖୁମଚନ୍ଦନଚୁଣ୍ଣଂ କାରେତ୍ୱା ସୁୱଣ୍ଣସମୁଗ୍ଗଂ ପୂରେତ୍ୱା ଗଣ୍ହାପେସି। କନିଟ୍ଠଭଗିନୀ ପନ ସୁୱଣ୍ଣମାଲଂ ଉରଚ୍ଛଦମାଲଂ କାରାପେତ୍ୱା ସୁୱଣ୍ଣସମୁଗ୍ଗେନ ଗଣ୍ହାପେସି। ତା ଉଭୋପି ମିଗଦାୟୱିହାରଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଜେଟ୍ଠିକା ଚନ୍ଦନଚୁଣ୍ଣେନ ଦସବଲସ୍ସ ସୁୱଣ୍ଣୱଣ୍ଣଂ ସରୀରଂ ପୂଜେତ୍ୱା ସେସଚୁଣ୍ଣାନି ଗନ୍ଧକୁଟିୟଂ ୱିକିରିତ୍ୱା "ଭନ୍ତେ, ଅନାଗତେ ତୁମ୍ହାଦିସସ୍ସ ବୁଦ୍ଧସ୍ସ ମାତା ଭୱେୟ୍ୟ"ନ୍ତି ପତ୍ଥନଂ ଅକାସି। କନିଟ୍ଠଭଗିନୀପି ତଥାଗତସ୍ସ ସୁୱଣ୍ଣୱଣ୍ଣଂ ସରୀରଂ ସୁୱଣ୍ଣମାଲାୟ କତେନ ଉରଚ୍ଛଦେନ ପୂଜେତ୍ୱା "ଭନ୍ତେ, ଯାୱ ଅରହତ୍ତପ୍ପତ୍ତି, ତାୱ ଇଦଂ ପସାଧନଂ ମମ ସରୀରା ମା ୱିଗତଂ ହୋତୂ"ତି ପତ୍ଥନଂ ଅକାସି। ସତ୍ଥାପି ତାସଂ ଅନୁମୋଦନଂ ଅକାସି।

ତା ଉଭୋପି ଯାୱତାୟୁକଂ ଠତ୍ୱା ଦେୱଲୋକେ ନିବ୍ବତ୍ତିଂସୁ। ତାସୁ ଜେଟ୍ଠଭଗିନୀ ଦେୱଲୋକତୋ ମନୁସ୍ସଲୋକଂ , ମନୁସ୍ସଲୋକତୋ ଦେୱଲୋକଂ ସଂସରନ୍ତୀ ଏକନୱୁତିକପ୍ପାୱସାନେ ଅମ୍ହାକଂ ବୁଦ୍ଧୁପ୍ପାଦକାଲେ ବୁଦ୍ଧମାତା ମହାମାୟାଦେୱୀ ନାମ ଅହୋସି। କନିଟ୍ଠଭଗିନୀପି ତଥେୱ ସଂସରନ୍ତୀ କସ୍ସପଦସବଲସ୍ସ କାଲେ କିକିସ୍ସ ରଞ୍ଞୋ ଧୀତା ହୁତ୍ୱା ନିବ୍ବତ୍ତି। ସା ଚିତ୍ତକମ୍ମକତାୟ ୱିୟ ଉରଚ୍ଛଦମାଲାୟ ଅଲଙ୍କତେନ ଉରେନ ଜାତତ୍ତା ଉରଚ୍ଛଦା ନାମ କୁମାରିକା ହୁତ୍ୱା ସୋଳସୱସ୍ସିକକାଲେ ସତ୍ଥୁ ଭତ୍ତାନୁମୋଦନଂ ସୁତ୍ୱା ସୋତାପତ୍ତିଫଲେ ପତିଟ୍ଠାୟ ଅପରଭାଗେ ଭତ୍ତାନୁମୋଦନଂ ସୁଣନ୍ତେନେୱ ପିତରା ସୋତାପତ୍ତିଫଲଂ ପତ୍ତଦିୱସେଯେୱ ଅରହତ୍ତଂ ପତ୍ୱା ପବ୍ବଜିତ୍ୱା ପରିନିବ୍ବାୟି। କିକିରାଜାପି ଅଞ୍ଞା ସତ୍ତ ଧୀତରୋ ଲଭି। ତାସଂ ନାମାନି –

''ସମଣୀ ସମଣଗୁତ୍ତା ଚ, ଭିକ୍ଖୁନୀ ଭିକ୍ଖୁଦାୟିକା;

ଧମ୍ମା ଚେୱ ସୁଧମ୍ମା ଚ, ସଙ୍ଘଦାସୀ ଚ ସତ୍ତମୀ''ତି।

ତା ଇମସ୍ମିଂ ବୁଦ୍ଧୁପ୍ପାଦେ –

''ଖେମା ଉପ୍ପଲୱଣ୍ଣା ଚ, ପଟାଚାରା ଚ ଗୋତମୀ;

ଧମ୍ମଦିନ୍ନା ମହାମାୟା, ୱିସାଖା ଚାପି ସତ୍ତମୀ''ତି।

ତାସୁ ଫୁସ୍ସତୀ ସୁଧମ୍ମା ନାମ ହୁତ୍ୱା ଦାନାଦୀନି ପୁଞ୍ଞାନି କତ୍ୱା ୱିପସ୍ସିସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧସ୍ସ କତାୟ ଚନ୍ଦନଚୁଣ୍ଣପୂଜାୟ ଫଲେନ ରତ୍ତଚନ୍ଦନରସପରିପ୍ଫୋସିତେନ ୱିୟ ସରୀରେନ ଜାତତ୍ତା ଫୁସ୍ସତୀ ନାମ କୁମାରିକା ହୁତ୍ୱା ଦେୱେସୁ ଚ ମନୁସ୍ସେସୁ ଚ ସଂସରନ୍ତୀ ଅପରଭାଗେ ସକ୍କସ୍ସ ଦେୱରଞ୍ଞୋ ଅଗ୍ଗମହେସୀ ହୁତ୍ୱା ନିବ୍ବତ୍ତି। ଅଥସ୍ସା ଯାୱତାୟୁକଂ ଠତ୍ୱା ପଞ୍ଚସୁ ପୁବ୍ବନିମିତ୍ତେସୁ ଉପ୍ପନ୍ନେସୁ ସକ୍କୋ ଦେୱରାଜା ତସ୍ସା ପରିକ୍ଖୀଣାୟୁକତଂ ଞତ୍ୱା ମହନ୍ତେନ ଯସେନ ତଂ ଆଦାୟ ନନ୍ଦନୱନୁୟ୍ୟାନଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ତତ୍ଥ ତଂ ଅଲଙ୍କତସୟନପିଟ୍ଠେ ନିସିନ୍ନଂ ସୟଂ ସୟନପସ୍ସେ ନିସୀଦିତ୍ୱା ଏତଦୱୋଚ ''ଭଦ୍ଦେ ଫୁସ୍ସତି, ତେ ଦସ ୱରେ ଦମ୍ମି, ତେ ଗଣ୍ହସ୍ସୂ''ତି ୱଦନ୍ତୋ ଇମସ୍ମିଂ ଗାଥାସହସ୍ସପଟିମଣ୍ଡିତେ ମହାୱେସ୍ସନ୍ତରଜାତକେ ପଠମଂ ଗାଥମାହ –

୧୬୫୫।

''ଫୁସ୍ସତୀ ୱରୱଣ୍ଣାଭେ, ୱରସ୍ସୁ ଦସଧା ୱରେ;

ପଥବ୍ୟା ଚାରୁପୁବ୍ବଙ୍ଗି, ଯଂ ତୁୟ୍ହଂ ମନସୋ ପିୟ''ନ୍ତି।

ଏୱମେସା ମହାୱେସ୍ସନ୍ତରଧମ୍ମଦେସନା ଦେୱଲୋକେ ପତିଟ୍ଠାପିତା ନାମ ହୋତି।

ତତ୍ଥ ଫୁସ୍ସତୀତି ତଂ ନାମେନାଲପତି। ୱରୱଣ୍ଣାଭେତି ୱରାୟ ୱଣ୍ଣାଭାୟ ସମନ୍ନାଗତେ। ଦସଧାତି ଦସୱିଧେ। ପଥବ୍ୟାତି ପଥୱିୟଂ ଗହେତବ୍ବେ କତ୍ୱା ୱରସ୍ସୁ ଗଣ୍ହସ୍ସୂତି ୱଦତି। ଚାରୁପୁବ୍ବଙ୍ଗୀତି ଚାରୁନା ପୁବ୍ବଙ୍ଗେନ ୱରଲକ୍ଖଣେନ ସମନ୍ନାଗତେ। ଯଂ ତୁୟ୍ହଂ ମନସୋ ପିୟନ୍ତି ଯଂ ଯଂ ତୱ ମନସା ପିୟଂ, ତଂ ତଂ ଦସହି କୋଟ୍ଠାସେହି ଗଣ୍ହାହୀତି ୱଦତି।

ସା ଅତ୍ତନୋ ଚୱନଧମ୍ମତଂ ଅଜାନନ୍ତୀ ପମତ୍ତା ହୁତ୍ୱା ଦୁତିୟଗାଥମାହ –

୧୬୫୬।

''ଦେୱରାଜ ନମୋ ତ୍ୟତ୍ଥୁ, କିଂ ପାପଂ ପକତଂ ମୟା;

ରମ୍ମା ଚାୱେସି ମଂ ଠାନା, ୱାତୋୱ ଧରଣୀରୁହ''ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ନମୋ ତ୍ୟତ୍ଥୂତି ନମୋ ତେ ଅତ୍ଥୁ। କିଂ ପାପନ୍ତି କିଂ ମୟା ତୱ ସନ୍ତିକେ ପାପଂ ପକତନ୍ତି ପୁଚ୍ଛତି। ଧରଣୀରୁହନ୍ତି ରୁକ୍ଖଂ।

ଅଥସ୍ସା ପମତ୍ତଭାୱଂ ଞତ୍ୱା ସକ୍କୋ ଦ୍ୱେ ଗାଥା ଅଭାସି –

୧୬୫୭।

‘‘ନ ଚେୱ ତେ କତଂ ପାପଂ, ନ ଚ ମେ ତ୍ୱମସି ଅପ୍ପିଯା;

ପୁଞ୍ଞଞ୍ଚ ତେ ପରିକ୍ଖୀଣଂ, ଯେନ ତେୱଂ ୱଦାମହଂ।

୧୬୫୮।

‘‘ସନ୍ତିକେ ମରଣଂ ତୁଯ୍ହଂ, ୱିନାଭାୱୋ ଭୱିସ୍ସତି;

ପଟିଗ୍ଗଣ୍ହାହି ମେ ଏତେ, ୱରେ ଦସ ପୱେଚ୍ଛତୋ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଯେନ ତେୱନ୍ତି ଯେନ ତେ ଏୱଂ ୱଦାମି। ତୁଯ୍ହଂ ୱିନାଭାୱୋତି ତୱ ଅମ୍ହେହି ସଦ୍ଧିଂ ୱିଯୋଗୋ ଭୱିସ୍ସତି। ପୱେଚ୍ଛତୋତି ଦଦମାନସ୍ସ।

ସା ସକ୍କସ୍ସ ୱଚନଂ ସୁତ୍ୱା ନିଚ୍ଛଯେନ ଅତ୍ତନୋ ମରଣଂ ଞତ୍ୱା ୱରଂ ଗଣ୍ହନ୍ତୀ ଆହ –

୧୬୫୯।

‘‘ୱରଂ ଚେ ମେ ଅଦୋ ସକ୍କ, ସବ୍ବଭୂତାନମିସ୍ସର;

ସିୱିରାଜସ୍ସ ଭଦ୍ଦନ୍ତେ, ତତ୍ଥ ଅସ୍ସଂ ନିୱେସନେ।

୧୬୬୦।

‘‘ନୀଲନେତ୍ତା ନୀଲଭମୁ, ନୀଲକ୍ଖୀ ଚ ଯଥା ମିଗୀ;

ଫୁସ୍ସତୀ ନାମ ନାମେନ, ତତ୍ଥପସ୍ସଂ ପୁରିନ୍ଦଦ।

୧୬୬୧।

‘‘ପୁତ୍ତଂ ଲଭେଥ ୱରଦଂ, ଯାଚଯୋଗଂ ଅମଚ୍ଛରିଂ;

ପୂଜିତଂ ପଟିରାଜୂହି, କିତ୍ତିମନ୍ତଂ ଯସସ୍ସିନଂ।

୧୬୬୨।

‘‘ଗବ୍ଭଂ ମେ ଧାରଯନ୍ତିଯା, ମଜ୍ଝିମଙ୍ଗଂ ଅନୁନ୍ନତଂ;

କୁଚ୍ଛି ଅନୁନ୍ନତୋ ଅସ୍ସ, ଚାପଂୱ ଲିଖିତଂ ସମଂ।

୧୬୬୩।

‘‘ଥନା ମେ ନପ୍ପପତେଯ୍ୟୁଂ, ପଲିତା ନ ସନ୍ତୁ ୱାସୱ;

କାଯେ ରଜୋ ନ ଲିମ୍ପେଥ, ୱଚ୍ଛଞ୍ଜାପି ପମୋଚଯେ।

୧୬୬୪।

‘‘ମଯୂରକୋଞ୍ଚାଭିରୁଦେ, ନାରିୱରଗଣାଯୁତେ;

ଖୁଜ୍ଜଚେଲାପକାକିଣ୍ଣେ, ସୂତମାଗଧୱଣ୍ଣିତେ।

୧୬୬୫।

‘‘ଚିତ୍ରଗ୍ଗଳଏରୁଘୁସିତେ, ସୁରାମଂସପବୋଧନେ;

ସିୱିରାଜସ୍ସ ଭଦ୍ଦନ୍ତେ, ତସ୍ସାହଂ ମହେସୀ ପିଯା’’ତି।

ତତ୍ଥ ସିୱିରାଜସ୍ସାତି ସା ସକଲଜମ୍ବୁଦୀପତଲଂ ଓଲୋକେନ୍ତୀ ଅତ୍ତନୋ ଅନୁଚ୍ଛୱିକଂ ସିୱିରଞ୍ଞୋ ନିୱେସନଂ ଦିସ୍ୱା ତତ୍ଥ ଅଗ୍ଗମହେସିଭାୱଂ ପତ୍ଥେନ୍ତୀ ଏୱମାହ। ଯଥା ମିଗୀତି ଏକୱସ୍ସିକା ହି ମିଗପୋତିକା ନୀଲନେତ୍ତା ହୋତି, ତେନେୱମାହ। ତତ୍ଥପସ୍ସନ୍ତି ତତ୍ଥପି ଇମିନାୱ ନାମେନ ଅସ୍ସଂ। ଲଭେଥାତି ଲଭେଯ୍ୟଂ। ୱରଦନ୍ତି ଅଲଙ୍କତସୀସଅକ୍ଖିଯୁଗଲହଦଯମଂସରୁଧିରସେତଚ୍ଛତ୍ତପୁତ୍ତଦାରେସୁ ଯାଚିତଯାଚିତସ୍ସ ୱରଭଣ୍ଡସ୍ସ ଦାଯକଂ। କୁଚ୍ଛୀତି ‘‘ମଜ୍ଝିମଙ୍ଗ’’ନ୍ତି ୱୁତ୍ତଂ ସରୂପତୋ ଦସ୍ସେତି। ଲିଖିତନ୍ତି ଯଥା ଛେକେନ ଧନୁକାରେନ ସମ୍ମା ଲିଖିତଂ ଧନୁ ଅନୁନ୍ନତମଜ୍ଝଂ ତୁଲାୱଟ୍ଟଂ ସମଂ ହୋତି, ଏୱରୂପୋ ମେ କୁଚ୍ଛି ଭୱେଯ୍ୟ।

ନଞ୍ଚପତେଯ୍ୟୁନ୍ତି ପତିତ୍ୱା ଲମ୍ବା ନ ଭୱେଯ୍ୟୁଂ। ପଲିତା ନ ସନ୍ତୁ ୱାସୱାତି ୱାସୱ ଦେୱସେଟ୍ଠ, ପଲିତାନିପି ମେ ସିରସ୍ମିଂ ନ ସନ୍ତୁ ମା ପଞ୍ଞାଯିଂସୁ। ‘‘ପଲିତାନି ସିରୋରୁହା’’ତିପି ପାଠୋ। ୱଜ୍ଝଞ୍ଚାପୀତି କିବ୍ବିସକାରକଂ ରାଜାପରାଧିକଂ ୱଜ୍ଝପ୍ପତ୍ତଚୋରଂ ଅତ୍ତନୋ ବଲେନ ମୋଚେତୁଂ ସମତ୍ଥା ଭୱେଯ୍ୟଂ। ଇମିନା ଅତ୍ତନୋ ଇସ୍ସରିଯଭାୱଂ ଦୀପେତି। ଭୂତମାଗଧୱଣ୍ଣିତେତି ଭୋଜନକାଲାଦୀସୁ ଥୁତିୱସେନ କାଲଂ ଆରୋଚେନ୍ତେହି ସୂତେହି ଚେୱ ମାଗଧକେହି ଚ ୱଣ୍ଣିତେ। ଚିତ୍ରଗ୍ଗଳଏରୁଘୁସିତେତି ପଞ୍ଚଙ୍ଗିକତୂରିଯସଦ୍ଦସଦିସଂ ମନୋରମଂ ରୱଂ ରୱନ୍ତେହି ସତ୍ତରତନୱିଚିତ୍ତେହି ଦ୍ୱାରକୱାଟେହି ଉଗ୍ଘୋସିତେ। ସୁରାମଂସପବୋଧନେତି ‘‘ପିୱଥ, ଖାଦଥା’’ତି ସୁରାମଂସେହି ପବୋଧିଯମାନଜନେ ଏୱରୂପେ ସିୱିରାଜସ୍ସ ନିୱେସନେ ତସ୍ସ ଅଗ୍ଗମହେସୀ ଭୱେଯ୍ୟନ୍ତି ଇମେ ଦସ ୱରେ ଗଣ୍ହି।

ତତ୍ଥ ସିୱିରାଜସ୍ସ ଅଗ୍ଗମହେସିଭାୱୋ ପଠମୋ ୱରୋ, ନୀଲନେତ୍ତତା ଦୁତିଯୋ, ନୀଲଭମୁକତା ତତିଯୋ, ଫୁସ୍ସତୀତି ନାମଂ ଚତୁତ୍ଥୋ, ପୁତ୍ତପଟିଲାଭୋ ପଞ୍ଚମୋ, ଅନୁନ୍ନତକୁଚ୍ଛିତା ଛଟ୍ଠୋ, ଅଲମ୍ବତ୍ଥନତା ସତ୍ତମୋ, ଅପଲିତଭାୱୋ ଅଟ୍ଠମୋ, ସୁଖୁମଚ୍ଛୱିଭାୱୋ ନୱମୋ, ୱଜ୍ଝପ୍ପମୋଚନସମତ୍ଥତା ଦସମୋ ୱରୋତି।

ସକ୍କୋ ଆହ –

୧୬୬୬।

‘‘ଯେ ତେ ଦସ ୱରା ଦିନ୍ନା, ମଯା ସବ୍ବଙ୍ଗସୋଭନେ;

ସିୱିରାଜସ୍ସ ୱିଜିତେ, ସବ୍ବେ ତେ ଲଚ୍ଛସୀ ୱରେ’’ତି।

ଅଥସ୍ସା ସକ୍କୋ ଦେୱରାଜା ଫୁସ୍ସତିଯା ଦସ ୱରେ ଅଦାସି, ଦତ୍ୱା ଚ ପନ ‘‘ଭଦ୍ଦେ ଫୁସ୍ସତି, ତୱ ସବ୍ବେ ତେ ସମିଜ୍ଝନ୍ତୂ’’ତି ୱତ୍ୱା ଅନୁମୋଦି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୬୬୭।

‘‘ଇଦଂ ୱତ୍ୱାନ ମଘୱା, ଦେୱରାଜା ସୁଜମ୍ପତି;

ଫୁସ୍ସତିୟା ୱରଂ ଦତ୍ୱା, ଅନୁମୋଦିତ୍ଥ ୱାସୱୋ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଅନୁମୋଦିତ୍ଥାତି ‘‘ସଙ୍କେ ତେ ଲଚ୍ଛସି ୱରେ’’ତି ଏୱଂ ୱରେ ଦତ୍ୱା ପମୁଦିତୋ ତୁଟ୍ଠମାନସୋ ଅହୋସୀତି ଅତ୍ଥୋ।

ଦସୱରକଥା ନିଟ୍ଠିତା।

ହିମୱନ୍ତୱଣ୍ଣନା

ଇତି ସା ୱରେ ଗହେତ୍ୱା ତତୋ ଚୁତା ମଦ୍ଦରଞ୍ଞୋ ଅଗ୍ଗମହେସିୟା କୁଚ୍ଛିମ୍ହି ନିବ୍ବତ୍ତି। ଜାୟମାନା ଚ ଚନ୍ଦନଚୁଣ୍ଣପରିକିଣ୍ଣେନ ୱିୟ ସରୀରେନ ଜାତା। ତେନସ୍ସା ନାମଗ୍ଗହଣଦିୱସେ ‘‘ଫୁସ୍ସତୀ’’ତ୍ୱେୱ ନାମଂ କରିଂସୁ। ସା ମହନ୍ତେନ ପରିୱାରେନ ୱଡ୍ଢିତ୍ୱା ସୋଳସୱସ୍ସକାଲେ ଉତ୍ତମରୂପଧରା ଅହୋସି। ଅଥ ନଂ ସିୱିମହାରାଜା ପୁତ୍ତସ୍ସ ସଞ୍ଜୟକୁମାରସ୍ସ ଅତ୍ଥାୟ ଆନେତ୍ୱା ତସ୍ସ ଛତ୍ତଂ ଉସ୍ସାପେତ୍ୱା ସୋଳସନ୍ନଂ ଇତ୍ଥିସହସ୍ସାନଂ ଜେଟ୍ଠିକଂ କତ୍ୱା ଅଗ୍ଗମହେସିଟ୍ଠାନେ ଠପେସି। ତେନ ୱୁତ୍ତଂ –

‘‘ତତୋ ଚୁତା ସା ଫୁସ୍ସତୀ, ଛତ୍ତିୟେ ଉପପଜ୍ଜଥ;

ଜେତୁତ୍ତରମ୍ହି ନଗରେ, ସଞ୍ଜୟେନ ସମାଗମୀ’’ତି।

ସା ସଞ୍ଜୟସ୍ସ ପିୟା ମନାପା ଅହୋସି। ଅଥ ନଂ ସକ୍କୋ ଆୱଜ୍ଜମାନୋ ‘‘ମୟା ଫୁସ୍ସତିୟା ଦିନ୍ନୱରେସୁ ନୱ ୱରା ସମିଦ୍ଧା’’ତି ଦିସ୍ୱା ‘‘ଏକୋ ପନ ପୁତ୍ତୱରୋ ନ ତାୱ ସମିଜ୍ଝତି, ତମ୍ପିସ୍ସା ସମିଜ୍ଝାପେସ୍ସାମୀ’’ତି ଚିନ୍ତେସି। ତଦା ମହାସତ୍ତୋ ତାୱତିଂସଦେୱଲୋକେ ୱସତି, ଆୟୁ ଚସ୍ସ ପରିକ୍ଖୀଣଂ ଅହୋସି। ତଂ ଞତ୍ୱା ସକ୍କୋ ତସ୍ସ ସନ୍ତିକଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ‘‘ମାରିସ, ତୟା ମନୁସ୍ସଲୋକଂ ଗନ୍ତୁଂ ୱଟ୍ଟତି, ତତ୍ଥ ସିୱିରଞ୍ଞୋ ଅଗ୍ଗମହେସିୟା କୁଚ୍ଛିମ୍ହି ପଟିସନ୍ଧିଂ ଗଣ୍ହିତୁଂ ୱଟ୍ଟତୀ’’ତି ୱତ୍ୱା ତସ୍ସ ଚେୱ ଅଞ୍ଞେସଞ୍ଚ ଚୱନଧମ୍ମାନଂ ସଟ୍ଠିସହସ୍ସାନଂ ଦେୱପୁତ୍ତାନଂ ପଟିଞ୍ଞଂ ଗହେତ୍ୱା ସକଟ୍ଠାନମେୱ ଗତୋ। ମହାସତ୍ତୋପି ତତୋ ଚୱିତ୍ୱା ତତ୍ଥୁପପନ୍ନୋ, ସେସଦେୱପୁତ୍ତାପି ସଟ୍ଠିସହସ୍ସାନଂ ଅମଚ୍ଚାନଂ ଗେହେସୁ ନିବ୍ବତ୍ତିଂସୁ। ମହାସତ୍ତେ କୁଚ୍ଛିଗତେ ଫୁସ୍ସତୀ ଦୋହଳିନୀ ହୁତ୍ୱା ଚତୂସୁ ନଗରଦ୍ୱାରେସୁ ନଗରମଜ୍ଝେ ରାଜନିୱେସନଦ୍ୱାରେ ଚାତି ଛସୁ ଠାନେସୁ ଛ ଦାନସାଲାୟୋ କାରାପେତ୍ୱା ଦେୱସିକଂ ଛ ସତସହସ୍ସାନି ୱିସ୍ସଜ୍ଜେତ୍ୱା ମହାଦାନଂ ଦାତୁକାମା ଅହୋସି।

ରାଜା ତସ୍ସା ଦୋହଳଂ ସୁତ୍ୱା ନେମିତ୍ତକେ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ପକ୍କୋସାପେତ୍ୱା ପୁଚ୍ଛି। ନେମିତ୍ତକା – ‘‘ମହାରାଜ, ଦେୱିୟା କୁଚ୍ଛିମ୍ହି ଦାନାଭିରତୋ ସତ୍ତୋ ଉପ୍ପନ୍ନୋ, ଦାନେନ ତିତ୍ତିଂ ନ ଗମିସ୍ସତୀ’’ତି ୱଦିଂସୁ। ତଂ ସୁତ୍ୱା ରାଜା ତୁଟ୍ଠମାନସୋ ହୁତ୍ୱା ଛ ଦାନସାଲାୟୋ କାରାପେତ୍ୱା ୱୁତ୍ତପ୍ପକାରଂ ଦାନଂ ପଟ୍ଠପେସି। ବୋଧିସତ୍ତସ୍ସ ପଟିସନ୍ଧିଗ୍ଗହଣକାଲତୋ ପଟ୍ଠାୟ ରଞ୍ଞୋ ଆୟସ୍ସ ପମାଣଂ ନାମ ନାହୋସି। ତସ୍ସ ପୁଞ୍ଞାନୁଭାୱେନ ସକଲଜମ୍ବୁଦୀପରାଜାନୋ ପଣ୍ଣାକାରଂ ପହିଣିଂସୁ। ଦେୱୀ ମହନ୍ତେନ ପରିୱାରେନ ଗବ୍ଭଂ ଧାରେନ୍ତୀ ଦସମାସେ ପରିପୁଣ୍ଣେ ନଗରଂ ଦଟ୍ଠୁକାମା ହୁତ୍ୱା ରଞ୍ଞୋ ଆରୋଚେସି। ରାଜା ନଗରଂ ଦେୱନଗରଂ ୱିୟ ଅଲଙ୍କାରାପେତ୍ୱା ଦେୱିଂ ରଥୱରଂ ଆରୋପେତ୍ୱା ନଗରଂ ପଦକ୍ଖିଣଂ କାରେସି। ତସ୍ସା ୱେସ୍ସାନଂ ୱୀଥିୟା ୱେମଜ୍ଝଂ ସମ୍ପତ୍ତକାଲେ କମ୍ମଜୱାତା ଚଲିଂସୁ। ଅଥ ଅମଚ୍ଚା ରଞ୍ଞୋ ଆରୋଚେସୁଂ। ତଂ ସୁତ୍ୱା ୱେସ୍ସୱୀଥିୟଂୟେୱ ତସ୍ସା ସୂତିଘରଂ କାରାପେତ୍ୱା ୱାସଂ ଗଣ୍ହାପେସି। ସା ତତ୍ଥ ପୁତ୍ତଂ ୱିଜାୟି। ତେନ ୱୁତ୍ତଂ –

‘‘ଦସ ମାସେ ଧାରୟିତ୍ୱାନ, କରୋନ୍ତୀ ପୁରଂ ପଦକ୍ଖିଣଂ;

ୱେସ୍ସାନଂ ୱୀଥିୟା ମଜ୍ଝେ, ଜନେସି ଫୁସ୍ସତୀ ମମ’’ନ୍ତି। (ଚରିୟା। ୧।୭୬);

ମହାସତ୍ତୋ ମାତୁ କୁଚ୍ଛିତୋ ନିକ୍ଖନ୍ତୋୟେୱ ୱିସଦୋ ହୁତ୍ୱା ଅକ୍ଖୀନି ଉମ୍ମୀଲେତ୍ୱା ନିକ୍ଖମି। ନିକ୍ଖନ୍ତୋୟେୱ ଚ ମାତୁ ହତ୍ଥଂ ପସାରେତ୍ୱା ‘‘ଅମ୍ମ, ଦାନଂ ଦସ୍ସାମି, ଅତ୍ଥି କିଞ୍ଚି ତେ ଧନ’’ନ୍ତି ଆହ। ଅଥସ୍ସ ମାତା ‘‘ତାତ, ୟଥାଅଜ୍ଝାସୟେନ ଦାନଂ ଦେହୀ’’ତି ପସାରିତହତ୍ଥେ ସହସ୍ସତ୍ଥୱିକଂ ଠପେସି। ମହାସତ୍ତୋ ହି ଉମଙ୍ଗଜାତକେ ଇମସ୍ମିଂ ଜାତକେ ପଚ୍ଛିମତ୍ତଭାୱେତି ତୀସୁ ଠାନେସୁ ଜାତମତ୍ତୋୟେୱ ମାତରା ସଦ୍ଧିଂ କଥେସି। ଅଥସ୍ସ ନାମଗ୍ଗହଣଦିୱସେ ୱେସ୍ସୱୀଥିୟଂ ଜାତତ୍ତା ‘‘ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ’’ତି ନାମଂ କରିଂସୁ।

ତେନ ୱୁତ୍ତଂ –

‘‘ନ ମୟ୍ହଂ ମତ୍ତିକଂ ନାମଂ, ନପି ପେତ୍ତିକସମ୍ଭଵଂ;

ଜାତୋମ୍ହି ୱେସ୍ସୱୀଥିଯଂ, ତସ୍ମା ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ଅହୁ’’ନ୍ତି। (ଚରିଯା। ୧।୭୭);

ଜାତଦିୱସେଯେୱ ପନସ୍ସ ଏକା ଆକାସଚାରିନୀ କରେଣୁକା ଅଭିମଙ୍ଗଲସମ୍ମତଂ ସବ୍ବସେତଂ ହତ୍ଥିପୋତକଂ ଆନେତ୍ୱା ମଙ୍ଗଲହତ୍ଥିଟ୍ଠାନେ ଠପେତ୍ୱା ପକ୍କାମି। ତସ୍ସ ମହାସତ୍ତଂ ପଚ୍ଚଯଂ କତ୍ୱା ଉପ୍ପନ୍ନତ୍ତା ‘‘ପଚ୍ଚଯୋ’’ତ୍ୱେୱ ନାମଂ କରିଂସୁ। ତଂ ଦିୱସମେୱ ଅମଚ୍ଚଗେହେସୁ ସଟ୍ଠିସହସ୍ସକୁମାରକା ଜାଯିଂସୁ। ରାଜା ମହାସତ୍ତସ୍ସ ଅତିଦୀଘାଦିଦୋସେ ୱିୱଜ୍ଜେତ୍ୱା ଅଲମ୍ବଥନିଯୋ ମଧୁରଖୀରାଯୋ ଚତୁସଟ୍ଠି ଧାତିଯୋ ଉପଟ୍ଠାପେସି। ତେନ ସଦ୍ଧିଂ ଜାତାନଞ୍ଚ ସଟ୍ଠିଦାରକସହସ୍ସାନଂ ଏକେକା ଧାତିଯୋ ଉପଟ୍ଠାପେସି। ସୋ ସଟ୍ଠିସହସ୍ସେହି ଦାରକେହି ସଦ୍ଧିଂ ମହନ୍ତେନ ପରିୱାରେନ ୱଡ୍ଢତି। ଅଥସ୍ସ ରାଜା ସତସହସ୍ସଗ୍ଘନକଂ କୁମାରପିଳନ୍ଧନଂ କାରାପେସି। ସୋ ଚତୁପ୍ପଞ୍ଚୱସ୍ସିକକାଲେ ତଂ ଓମୁଞ୍ଚିତ୍ୱା ଧାତୀନଂ ଦତ୍ୱା ପୁନ ତାହି ଦୀଯମାନମ୍ପି ନ ଗଣ୍ହି। ତା ରଞ୍ଞୋ ଆରୋଚଯିଂସୁ। ରାଜା ତଂ ସୁତ୍ୱା ‘‘ମମ ପୁତ୍ତେନ ଦିନ୍ନଂ ବ୍ରହ୍ମଦେଯ୍ୟମେୱ ହୋତୂ’’ତି ଅପରମ୍ପି କାରେସି। କୁମାରୋ ତମ୍ପି ଅଦାସିଯେୱ। ଇତି ଦାରକକାଲେଯେୱ ଧାତୀନଂ ନୱ ୱାରେ ପିଳନ୍ଧନଂ ଅଦାସି।

ଅଟ୍ଠୱସ୍ସିକକାଲେ ପନ ପାସାଦୱରଗତୋ ସିରିସଯନପିଟ୍ଠେ ନିସିନ୍ନୋୱ ଚିନ୍ତେସି ‘‘ଅହଂ ବାହିରକଦାନମେୱ ଦେମି, ତଂ ମଂ ନ ପରିତୋସେତି, ଅଜ୍ଝତ୍ତିକଦାନଂ ଦାତୁକାମୋମ୍ହି, ସଚେ ମଂ କୋଚି ସୀସଂ ଯାଚେଯ୍ୟ, ସୀସଂ ଛିନ୍ଦିତ୍ୱା ତସ୍ସ ଦଦେଯ୍ୟଂ। ସଚେପି ମଂ କୋଚି ହଦଯଂ ଯାଚେଯ୍ୟ, ଉରଂ ଭିନ୍ଦିତ୍ୱା ହଦଯଂ ନୀହରିତ୍ୱା ଦଦେଯ୍ୟଂ। ସଚେ ଅକ୍ଖୀନି ଯାଚେଯ୍ୟ, ଅକ୍ଖୀନି ଉପ୍ପାଟେତ୍ୱା ଦଦେଯ୍ୟଂ। ସଚେ ସରୀରମଂସଂ ଯାଚେଯ୍ୟ, ସକଲସରୀରତୋ ମଂସଂ ଛିନ୍ଦିତ୍ୱା ଦଦେଯ୍ୟଂ। ସଚେପି ମଂ କୋଚି ରୁଧିରଂ ଯାଚେଯ୍ୟ, ରୁଧିରଂ ଗହେତ୍ୱା ଦଦେଯ୍ୟଂ। ଅଥ ୱାପି କୋଚି ‘ଦାସୋ ମେ ହୋହୀ’ତି ୱଦେଯ୍ୟ, ଅତ୍ତାନମସ୍ସ ସାୱେତ୍ୱା ଦାସଂ କତ୍ୱା ଦଦେଯ୍ୟ’’ନ୍ତି। ତସ୍ସେୱଂ ସଭାୱଂ ଚିନ୍ତେନ୍ତସ୍ସ ଚତୁନହୁତାଧିକଦ୍ୱିଯୋଜନସତସହସ୍ସବହଲା ଅଯଂ ମହାପଥୱୀ ମତ୍ତୱରୱାରଣୋ ୱିଯ ଗଜ୍ଜମାନା କମ୍ପି। ସିନେରୁପବ୍ବତରାଜା ସୁସେଦିତୱେତ୍ତଙ୍କୁରୋ ୱିଯ ଓନମିତ୍ୱା ଜେତୁତ୍ତରନଗରାଭିମୁଖୋ ଅଟ୍ଠାସି। ପଥୱିସଦ୍ଦେନ ଦେୱୋ ଗଜ୍ଜନ୍ତୋ ଖଣିକୱସ୍ସଂ ୱସ୍ସି, ଅକାଲୱିଜ୍ଜୁଲତା ନିଚ୍ଛରିଂସୁ, ସାଗରୋ ସଙ୍ଖୁଭି। ସକ୍କୋ ଦେୱରାଜା ଅପ୍ଫୋଟେସି, ମହାବ୍ରହ୍ମା ସାଧୁକାରମଦାସି। ପଥୱିତଲତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଯାୱ ବ୍ରହ୍ମଲୋକା ଏକକୋଲାହଲଂ ଅହୋସି।

ୱୁତ୍ତମ୍ପି ଚେତଂ –

‘‘ଯଦାହଂ ଦାରକୋ ହୋମି, ଜାତିଯା ଅଟ୍ଠୱସ୍ସିକୋ;

ତଦା ନିସଜ୍ଜ ପାସାଦେ, ଦାନଂ ଦାତୁଂ ୱିଚିନ୍ତଯିଂ।

‘‘ହଦଯଂ ଦଦେଯ୍ୟଂ ଚକ୍ଖୁଂ, ମଂସମ୍ପି ରୁଧିରମ୍ପି ଚ;

ଦଦେଯ୍ୟଂ କାଯଂ ସାୱେତ୍ୱା, ଯଦି କୋଚି ଯାଚଯେ ମମଂ।

‘‘ସଭାୱଂ ଚିନ୍ତଯନ୍ତସ୍ସ, ଅକମ୍ପିତମସଣ୍ଠିତଂ;

ଅକମ୍ପି ତତ୍ଥ ପଥୱୀ, ସିନେରୁୱନୱଟଂସକା’’ତି। (ଚରିଯା। ୧।୭୮-୮୦);

ବୋଧିସତ୍ତୋ ସୋଳସୱସ୍ସିକକାଲେଯେୱ ସବ୍ବସିପ୍ପେସୁ ନିପ୍ଫତ୍ତିଂ ପାପୁଣି। ଅଥସ୍ସ ପିତା ରଜ୍ଜଂ ଦାତୁକାମୋ ମାତରା ସଦ୍ଧିଂ ମନ୍ତେତ୍ୱା ମଦ୍ଦରାଜକୁଲତୋ ମାତୁଲଧୀତରଂ ମଦ୍ଦିଂ ନାମ ରାଜକଞ୍ଞଂ ଆନେତ୍ୱା ସୋଳସନ୍ନଂ ଇତ୍ଥିସହସ୍ସାନଂ ଜେଟ୍ଠିକଂ ଅଗ୍ଗମହେସିଂ କତ୍ୱା ମହାସତ୍ତଂ ରଜ୍ଜେ ଅଭିସିଞ୍ଚି। ମହାସତ୍ତୋ ରଜ୍ଜେ ପତିଟ୍ଠିତକାଲତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଦେୱସିକଂ ଛ ସତସହସ୍ସାନି ୱିସ୍ସଜ୍ଜେନ୍ତୋ ମହାଦାନଂ ପୱତ୍ତେସି। ଅପରଭାଗେ ମଦ୍ଦିଦେୱୀ ପୁତ୍ତଂ ୱିଜାଯି। ତଂ କଞ୍ଚନଜାଲେନ ସମ୍ପଟିଚ୍ଛିଂସୁ, ତେନସ୍ସ ‘‘ଜାଲୀକୁମାରୋ’’ତ୍ୱେୱ ନାମଂ କରିଂସୁ। ତସ୍ସ ପଦସା ଗମନକାଲେ ଧୀତରଂ ୱିଜାଯି। ତଂ କଣ୍ହାଜିନେନ ସମ୍ପଟିଚ୍ଛିଂସୁ, ତେନସ୍ସା ‘‘କଣ୍ହାଜିନା’’ତ୍ୱେୱ ନାମଂ କରିଂସୁ। ମହାସତ୍ତୋ ମାସସ୍ସ ଛକ୍ଖତ୍ତୁଂ ଅଲଙ୍କତହତ୍ଥିକ୍ଖନ୍ଧୱରଗତୋ ଛ ଦାନସାଲାଯୋ ଓଲୋକେସି। ତଦା କାଲିଙ୍ଗରଟ୍ଠେ ଦୁବ୍ଭିକ୍ଖଂ ଅହୋସି, ସସ୍ସାନି ନ ସମ୍ପଜ୍ଜିଂସୁ, ମନୁସ୍ସାନଂ ମହନ୍ତଂ ଛାତଭଯଂ ପୱତ୍ତି। ମନୁସ୍ସା ଜୀୱିତୁଂ ଅସକ୍କୋନ୍ତା ଚୋରକମ୍ମଂ କରୋନ୍ତି। ଦୁବ୍ଭିକ୍ଖପୀଳିତା ଜାନପଦା ରାଜଙ୍ଗଣେ ସନ୍ନିପତିତ୍ୱା ରାଜାନଂ ଉପକ୍କୋସିଂସୁ । ତଂ ସୁତ୍ୱା ରଞ୍ଞା ‘‘କିଂ, ତାତା’’ତି

ୱୁତ୍ତେ ତମତ୍ଥଂ ଆରୋଚୟିଂସୁ। ରାଜା ‘‘ସାଧୁ, ତାତା, ଦେୱଂ ୱସ୍ସାପେସ୍ସାମୀ’’ତି ତେ ଉୟ୍ୟୋଜେତ୍ୱା ସମାଦିନ୍ନସୀଲୋ ଉପୋସଥୱାସଂ ୱସନ୍ତୋପି ଦେୱଂ ୱସ୍ସାପେତୁଂ ନାସକ୍ଖି। ସୋ ନାଗରେ ସନ୍ନିପାତେତ୍ୱା ‘‘ଅହଂ ସମାଦିନ୍ନସୀଲୋ ସତ୍ତାହଂ ଉପୋସଥୱାସଂ ୱସନ୍ତୋପି ଦେୱଂ ୱସ୍ସାପେତୁଂ ନାସକ୍ଖିଂ, କିଂ ନୁ ଖୋ କାତବ୍ବ’’ନ୍ତି ପୁଚ୍ଛି। ସଚେ, ଦେୱ, ଦେୱଂ ୱସ୍ସାପେତୁଂ ନ ସକ୍କୋସି, ଏସ ଜେତୁତ୍ତରନଗରେ ସଞ୍ଜୟସ୍ସ ରଞ୍ଞୋ ପୁତ୍ତୋ ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ନାମ ଦାନାଭିରତୋ। ତସ୍ସଂ କିର ସବ୍ବସେତୋ ମଙ୍ଗଲହତ୍ଥୀ ଅତ୍ଥି, ତସ୍ସ ଗତଗତଟ୍ଠାନେ ଦେୱୋ ୱସ୍ସି। ବ୍ରାହ୍ମଣେ ପେସେତ୍ୱା ତଂ ହତ୍ଥିଂ ଯାଚାପେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି, ଆଣାପେଥାତି।

ସୋ ‘‘ସାଧୂ’’ତି ସମ୍ପଟିଚ୍ଛିତ୍ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣେ ସନ୍ନିପାତେତ୍ୱା ତେସୁ ଗୁଣୱନ୍ତସମ୍ପନ୍ନେ ଅଟ୍ଠ ଜନେ ୱିଚିନିତ୍ୱା ତେସଂ ପରିବ୍ବଯଂ ଦତ୍ୱା ‘‘ଗଚ୍ଛଥ, ତୁମ୍ହେ ୱେସ୍ସନ୍ତରଂ ହତ୍ଥିଂ ଯାଚିତ୍ୱା ଆନେଥା’’ତି ପେସେସି। ବ୍ରାହ୍ମଣା ଅନୁପୁବ୍ବେନ ଜେତୁତ୍ତରନଗରଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଦାନଗ୍ଗେ ଭତ୍ତଂ ପରିଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ସରୀରଂ ରଜୋପରିକିଣ୍ଣଂ ପଂସୁମକ୍ଖିତଂ କତ୍ୱା ପୁଣ୍ଣମଦିୱସେ ରାଜାନଂ ହତ୍ଥିଂ ଯାଚିତୁକାମା ହୁତ୍ୱା ରଞ୍ଞୋ ଦାନଗ୍ଗଂ ଆଗମନକାଲେ ପାଚୀନଦ୍ୱାରଂ ଅଗମଂସୁ। ରାଜାପି ‘‘ଦାନଗ୍ଗଂ ଓଲୋକେସ୍ସାମୀ’’ତି ପାତୋୱ ନ୍ହତ୍ୱା ନାନଗ୍ଗରସଭୋଜନଂ ଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ଅଲଙ୍କରିତ୍ୱା ଅଲଙ୍କତହତ୍ଥିକ୍ଖନ୍ଧୱରଗତୋ ପାଚୀନଦ୍ୱାରଂ ଅଗମାସି। ବ୍ରାହ୍ମଣା ତତ୍ଥୋକାସଂ ଅଲଭିତ୍ୱା ଦକ୍ଖିଣଦ୍ୱାରଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଉନ୍ନତପଦେସେ ଠତ୍ୱା ରଞ୍ଞୋ ପାଚୀନଦ୍ୱାରେ ଦାନଗ୍ଗଂ ଓଲୋକେତ୍ୱା ଦକ୍ଖିଣଦ୍ୱାରାଗମନକାଲେ ହତ୍ଥେ ପସାରେତ୍ୱା ‘‘ଜୟତୁ ଭୱଂ ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ’’ତି ଡିକ୍ଖତ୍ତୁଂ ଆହଂସୁ। ମହାସତ୍ତୋ ତେ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ଦିସ୍ୱା ହତ୍ଥିଂ ତେସଂ ଠିତଟ୍ଠାନଂ ପେସେତ୍ୱା ହତ୍ଥିକ୍ଖନ୍ଧେ ନିସିନ୍ନୋ ପଠମଂ ଗାଥମାହ –

୧୬୬୮।

‘‘ପରୂଳ୍ହକଚ୍ଛନଖଲୋମା , ପଙ୍କଦନ୍ତା ରଜସ୍ସିରା;

ପଗ୍ଗୟ୍ହ ଦକ୍ଖିଣଂ ବାହୁଂ, କିଂ ମଂ ଯାଚନ୍ତି ବ୍ରାହ୍ମଣା’’ତି।

ବ୍ରାହ୍ମଣା ଆହଂସୁ –

୧୬୬୯।

‘‘ରତନଂ ଦେୱ ଯାଚାମ, ସିୱୀନଂ ରଟ୍ଠୱଡ୍ଢନ;

ଦଦାହି ପୱରଂ ନାଗଂ, ଈସାଦନ୍ତଂ ଉରୂଳ୍ହୱ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ଉରୂଳ୍ହୱନ୍ତି ଉବ୍ବାହନସମତ୍ଥଂ।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ମହାସତ୍ତୋ ‘‘ଅହଂ ସୀସଂ ଆଦିଂ କତ୍ୱା ଅଜ୍ଝତ୍ତିକଦାନଂ ଦାତୁକାମୋମ୍ହି, ଇମେ ପନ ମଂ ବାହିରକଦାନମେୱ ଯାଚନ୍ତି, ପୂରେସ୍ସାମି ତେସଂ ମନୋରଥ’’ନ୍ତି ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ହତ୍ଥିକ୍ଖନ୍ଧୱରଗତୋ ତତିୟଂ ଗାଥମାହ –

୧୬୭୦।

‘‘ଦଦାମି ନ ୱିକମ୍ପାମି, ଯଂ ମଂ ଯାଚନ୍ତି ବ୍ରାହ୍ମଣା;

ପଭିନ୍ନଂ କୁଞ୍ଜରଂ ଦନ୍ତିଂ, ଓପୱୟ୍ହଂ ଗଜୁତ୍ତମ’’ନ୍ତି।

ପଟିଜାନିତ୍ୱା ଚ ପନ –

୧୬୭୧।

‘‘ହତ୍ଥିକ୍ଖନ୍ଧତୋ ଓରୁୟ୍ହ, ରାଜା ଚାଗାଧିମାନସୋ;

ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଅଦା ଦାନଂ, ସିୱୀନଂ ରଟ୍ଠୱଡ୍ଢନୋ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଓପୱୟ୍ହନ୍ତି ରାଜୱାହନଂ। ଚାଗାଧିମାନସୋତି ଚାଗେନ ଅଧିକମାନସୋ ରାଜା। ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଅଦା ଦାନନ୍ତି ସୋ ୱାରଣସ୍ସ ଅନଲଙ୍କତଟ୍ଠାନଂ ଓଲୋକନତ୍ଥଂ ତିକ୍ଖତ୍ତୁଂ ପଦକ୍ଖିଣଂ କତ୍ୱା ଅନଲଙ୍କତଟ୍ଠାନଂ ଅଦିସ୍ୱା କୁସୁମମିସ୍ସକସୁଗନ୍ଧୋଦକପୂରିତଂ ସୁୱଣ୍ଣଭିଙ୍ଗାରଂ ଗହେତ୍ୱା ‘‘ଇତୋ ଏଥା’’ତି ୱତ୍ୱା ଅଲଙ୍କତରଜତଦାମସଦିସଂ ହତ୍ଥିସୋଣ୍ଡଂ ଗହେତ୍ୱା ତେସଂ ହତ୍ଥେ ଠପେତ୍ୱା ଉଦକଂ ପାତେତ୍ୱା ଅଲଙ୍କତୱାରଣଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଅଦାସି।

ତସ୍ସ ଚତୂସୁ ପାଦେସୁ ଅଲଙ୍କାରୋ ଚତ୍ତାରି ସତସହସ୍ସାନି ଅଗ୍ଘତି, ଉଭୋସୁ ପସ୍ସେସୁ ଅଲଙ୍କାରୋ ଦ୍ୱେ ସତସହସ୍ସାନି, ହେଟ୍ଠା ଉଦରେ କମ୍ବଲଂ ସତସହସ୍ସଂ, ପିଟ୍ଠିୟଂ ମୁତ୍ତଜାଲଂ ମଣିଜାଲଂ କଞ୍ଚନଜାଲନ୍ତି ତୀଣି ଜାଲାନି ତୀଣି ସତସହସ୍ସାନି, ଉଭୋସୁ କଣ୍ଣେସୁ ଅଲଙ୍କାରୋ ଦ୍ୱେ ସତସହସ୍ସାନି, ପିଟ୍ଠିୟଂ ଅତ୍ଥରଣକମ୍ବଲଂ ସତସହସ୍ସଂ, କୁମ୍ଭାଲଙ୍କାରୋ ସତସହସ୍ସଂ, ତୟୋ ୱଟଂସକା ତୀଣି ସତସହସ୍ସାନି, କଣ୍ଣଚୂଳାଲଙ୍କାରୋ ଦ୍ୱେ ସତସହସ୍ସାନି, ଦ୍ୱିନ୍ନଂ ଦନ୍ତାନଂ ଅଲଙ୍କାରୋ ଦ୍ୱେ ସତସହସ୍ସାନି, ସୋଣ୍ଡାୟ ସୋୱତ୍ଥିକାଲଙ୍କାରୋ ସତସହସ୍ସଂ, ନଙ୍ଗୁଟ୍ଠାଲଙ୍କାରୋ ସତସହସ୍ସଂ, ଆରୋହଣନିସ୍ସେଣି ସତସହସ୍ସଂ, ଭୁଞ୍ଜନକଟାହଂ ସତସହସ୍ସଂ, ଠପେତ୍ୱା ଅନଗ୍ଘଂ ଭଣ୍ଡଂ କାୟାରୁଳ୍ହପସାଧନଂ ଦ୍ୱାୱୀସତି ସତସହସ୍ସାନି । ଏୱଂ ତାୱ ଏତ୍ତକଂ ଧନଂ ଚତୁୱୀସତିସତସହସ୍ସାନି ଅଗ୍ଘତି। ଛତ୍ତପିଣ୍ଡିୟଂ ପନ ମଣି, ଚୂଳାମଣି, ମୁତ୍ତାହାରେ ମଣି, ଅଙ୍କୁସେ ମଣି, ହତ୍ଥିକଣ୍ଠେ ୱେଠନମୁତ୍ତାହାରେ ମଣି, ହତ୍ଥିକୁମ୍ଭେ ମଣୀତି ଇମାନି ଛ ଅନଗ୍ଘାନି, ହତ୍ଥୀପି ଅନଗ୍ଘୋୟେୱାତି ହତ୍ଥିନା ସଦ୍ଧିଂ ସତ୍ତ ଅନଗ୍ଘାନୀତି ସବ୍ବାନି ତାନି ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଅଦାସି। ତଥା ହତ୍ଥିନୋ ପରିଚାରକାନି ପଞ୍ଚ କୁଲସତାନି ହତ୍ଥିମେଣ୍ଡହତ୍ଥିଗୋପକେହି ସଦ୍ଧିଂ ଅଦାସି। ସହ ଦାନେନେୱସ୍ସ ହେଟ୍ଠା ୱୁତ୍ତନୟେନେୱ ଭୂମିକମ୍ପାଦୟୋ ଅହେସୁଂ। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୬୭୨।

‘‘ତଦାସି ଯଂ ଭିଂସନକଂ, ତଦାସି ଲୋମହଂସନଂ;

ହତ୍ଥିନାଗେ ପଦିନ୍ନମ୍ହି, ମେଦନୀ ସମ୍ପକମ୍ପଥ।

୧୬୭୩।

‘‘ତଦାସି ଯଂ ଭିଂସନକଂ, ତଦାସି ଲୋମହଂସନଂ;

ହତ୍ଥିନାଗେ ପଦିନ୍ନମ୍ହି, ଖୁଭିତ୍ଥ ନଗରଂ ତଦା।

୧୬୭୪।

‘‘ସମାକୁଲଂ ପୁରଂ ଆସି, ଘୋସୋ ଚ ୱିପୁଲୋ ମହା;

ହତ୍ଥିନାଗେ ପଦିନ୍ନମ୍ହି, ସିୱୀନଂ ରଟ୍ଠୱଡ୍ଢନେ’’ତି।

ତତ୍ଥ ତଦାସୀତି ତଦା ଆସି। ହତ୍ଥିନାଗେତି ହତ୍ଥିସଙ୍ଖାତେ ନାଗେ। ଖୁଭିତ୍ଥ ନଗରଂ ତଦାତି ତଦା ଜେତୁତ୍ତରନଗରଂ ସଙ୍ଖୁଭିତଂ ଅହୋସି।

ବ୍ରାହ୍ମଣା କିର ଦକ୍ଖିଣଦ୍ୱାରେ ହତ୍ଥିଂ ଲଭିତ୍ୱା ହତ୍ଥିପିଟ୍ଠେ ନିସୀଦିତ୍ୱା ମହାଜନପରିୱାରା ନଗରମଜ୍ଝେନ ପାୟିଂସୁ। ମହାଜନୋ ତେ ଦିସ୍ୱା ‘‘ଅମ୍ଭୋ ବ୍ରାହ୍ମଣା, ଅମ୍ହାକଂ ହତ୍ଥିଂ ଆରୁଳ୍ହା କୁତୋ ୱୋ ହତ୍ଥୀ ଲଦ୍ଧୋ’’ତି ଆହ। ବ୍ରାହ୍ମଣା ‘‘ୱେସ୍ସନ୍ତରମହାରାଜେନ ନୋ ହତ୍ଥୀ ଦିନ୍ନୋ, କେ ତୁମ୍ହେ’’ତି ମହାଜନଂ ହତ୍ଥୱିକାରାଦୀହି ଘଟ୍ଟେନ୍ତା ନଗରମଜ୍ଝେନ ଗନ୍ତ୍ୱା ଉତ୍ତରଦ୍ୱାରେନ ନିକ୍ଖମିଂସୁ। ନାଗରା ଦେୱତାୱଟ୍ଟନେନ ବୋଧିସତ୍ତସ୍ସ କୁଦ୍ଧା ରାଜଦ୍ୱାରେ ସନ୍ନିପତିତ୍ୱା ମହନ୍ତଂ ଉପକ୍କୋସମକଂସୁ। ତେନ ୱୁତ୍ତଂ –

‘‘ସମାକୁଲଂ ପୁରଂ ଆସି, ଘୋସୋ ଚ ୱିପୁଲୋ ମହା;

ହତ୍ଥିନାଗେ ପଦିନ୍ନମ୍ହି, ସିୱୀନଂ ରଟ୍ଠୱଡ୍ଢନେ।

‘‘ଅଥେତ୍ଥ ୱତ୍ତତି ସଦ୍ଦୋ, ତୁମୁଲୋ ଭେରୱୋ ମହା;

ହତ୍ଥିନାଗେ ପଦିନ୍ନମ୍ହି, ଖୁଭିତ୍ଥ ନଗରଂ ତଦା।

‘‘ଅଥେତ୍ଥ ୱତ୍ତତି ସଦ୍ଦୋ, ତୁମୁଲୋ ଭେରୱୋ ମହା;

ହତ୍ଥିନାଗେ ପଦିନ୍ନମ୍ହି, ସିୱୀନଂ ରଟ୍ଠୱଡ୍ଢନେ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଘୋସୋତି ଉପକ୍କୋସନସଦ୍ଦୋ ପତ୍ଥଟତ୍ତା ୱିପୁଲୋ, ଉଦ୍ଧଂ ଗତତ୍ତା ମହା। ସିୱୀନଂ ରଟ୍ଠୱଡ୍ଢନେତି ସିୱିରଟ୍ଠସ୍ସ ୱୁଦ୍ଧିକରେ।

ଅଥସ୍ସ ଦାନେନ ସଙ୍ଖୁଭିତଚିତ୍ତା ହୁତ୍ୱା ନଗରୱାସିନୋ ରଞ୍ଞୋ ଆରୋଚେସୁଂ। ତେନ ୱୁତ୍ତଂ –

୧୬୭୫।

‘‘ଉଗ୍ଗା ଚ ରାଜପୁତ୍ତା ଚ, ୱେସିଯାନା ଚ ବ୍ରାହ୍ମଣା;

ହତ୍ଥାରୋହା ଅନୀକଟ୍ଠା, ରଥିକା ପତ୍ତିକାରକା।

୧୬୭୬।

‘‘କେୱଲୋ ଚାପି ନିଗମୋ, ସିୱଯୋ ଚ ସମାଗତା;

ଦିସ୍ୱା ନାଗଂ ନୀଯମାନଂ, ତେ ରଞ୍ଞୋ ପଟିୱେଦଯୁଂ।

୧୬୭୭।

‘‘ୱିଧମଂ ଦେୱ ତେ ରଟ୍ଠଂ, ପୁତ୍ତୋ ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ତୱ;

କଥଂ ନୋ ହତ୍ଥିନଂ ଦଜ୍ଜା, ନାଗଂ ରଟ୍ଠସ୍ସ ପୂଜିତଂ।

୧୬୭୮।

‘‘କଥଂ ନୋ କୁଞ୍ଜରଂ ଦଜ୍ଜା, ଈସାଦନ୍ତଂ ଉରୂଳ୍ହୱଂ;

ଖେତ୍ତଞ୍ଞୁଂ ସବ୍ବଯୁଦ୍ଧାନଂ, ସବ୍ବସେତଂ ଗଜୁତ୍ତମଂ।

୧୬୭୯।

‘‘ପଣ୍ଡୁକମ୍ବଲସଞ୍ଛନ୍ନଂ, ପଭିନ୍ନଂ ସତ୍ତୁମଦ୍ଦନଂ;

ଦନ୍ତିଂ ସୱାଲବୀଜନିଂ, ସେତଂ କେଲାସସାଦିସଂ।

୧୬୮୦।

‘‘ସସେତଚ୍ଛତ୍ତଂ ସଉପାଧେଯ୍ୟଂ, ସାଥବ୍ବନଂ ସହତ୍ଥିପଂ;

ଅଗ୍ଗଯାନଂ ରାଜୱାହିଂ, ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଅଦା ଗଜ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ଉଗ୍ଗତାତି ଉଗ୍ଗତା ପଞ୍ଞାତା। ନିଗମୋତି ନେଗମକୁଟୁମ୍ବିକଜନୋ। ୱିଧମଂ ଦେୱ ତେ ରଟ୍ଠନ୍ତି ଦେୱ, ତୱ ରଟ୍ଠଂ ୱିଧମଂ। କଥଂ ନୋ ହତ୍ଥିନଂ ଦତ୍ୱାତି କେନ କାରଣେନ ଅମ୍ହାକଂ ହତ୍ଥିନଂ ଅଭିମଙ୍ଗଲସମ୍ମତଂ କାଲିଙ୍ଗରଟ୍ଠୱାସୀନଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଦଦେୟ୍ୟ। ଖେତ୍ତଞ୍ଞୁଂ ସଙ୍ଗାମାୱଚରନ୍ତି ସଙ୍ଗାମାୱଚରଂ ଖେତ୍ତଭୂମିସୀସଜାନନସମତ୍ଥଂ। ଦନ୍ତିନ୍ତି ମନୋରମଦନ୍ତଯୁତ୍ତଂ। ସୱାଲବୀଜନିନ୍ତି ସହୱାଲବୀଜନିଂ। ସେତଂ ସେଲଂୱାତି ସେଲପୱତ୍ତସନ୍ନିଭଂ। ସାଥଙ୍କନନ୍ତି ସହତ୍ଥିୱେଜ୍ଜଂ। ସହତ୍ଥିପନ୍ତି ହତ୍ଥିପରିଚାରକାନଂ ପଞ୍ଚନ୍ନଂ କୁଲସତାନଂ ହତ୍ଥିମେଣ୍ଡହତ୍ଥିଗୋପକାନଞ୍ଚ ୱସେନ ସହତ୍ଥିପଂ।

ଏୱଞ୍ଚ ପନ ୱତ୍ୱା ପୁନପି ଆହଂସୁ –

୧୬୮୧।

‘‘ଅନ୍ନଂ ପାନଞ୍ଚ ଯୋ ଦଜ୍ଜା, ୱତ୍ଥସେନାସନାନି ଚ;

ଏତଂ ଖୋ ଦାନଂ ପତିରୂପଂ, ଏତଂ ଖୋ ବ୍ରାହ୍ମଣାରହଂ।

୧୬୮୨।

‘‘ଅଯଂ ତେ ୱଂସରାଜା ନୋ, ସିୱୀନଂ ରଟ୍ଠୱଡ୍ଢନୋ;

କଥଂ ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ପୁତ୍ତୋ, ଗଜଂ ଭାଜେତି ସଞ୍ଜଯ।

୧୬୮୩।

‘‘ସଚେ ତ୍ୱଂ ନ କରିସ୍ସସି, ସିୱୀନଂ ୱଚନଂ ଇଦଂ;

ମଞ୍ଞେ ତଂ ସହ ପୁତ୍ତେନ, ସିୱୀ ହତ୍ଥେ କରିସ୍ସରେ’’ତି।

ତତ୍ଥ ୱଂସରାଜାତି ପୱେଣିଯା ଆଗତୋ ମହାରାଜା। ଭାଜେତୀତି ଦେତି। ସିୱୀ ହତ୍ଥେ କରିସ୍ସରେତି ସିୱିରଟ୍ଠୱାସିନୋ ସହ ପୁତ୍ତେନ ତଂ ଅତ୍ତନୋ ହତ୍ଥେ କରିସ୍ସନ୍ତୀତି।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ରାଜା ‘‘ଏତେ ୱେସ୍ସନ୍ତରଂ ମାରାପେତୁଂ ଇଚ୍ଛନ୍ତୀ’’ତି ସଞ୍ଞାଯ ଆହ –

୧୬୮୪।

‘‘କାମଂ ଜନପଦୋ ମାସି, ରଟ୍ଠଞ୍ଚାପି ୱିନସ୍ସତୁ;

ନାହଂ ସିୱୀନଂ ୱଚନା, ରାଜପୁତ୍ତଂ ଅଦୂସକଂ;

ପବ୍ବାଜେୟ୍ୟଂ ସକା ରଟ୍ଠା, ପୁତ୍ତୋ ହି ମମ ଓରସୋ।

୧୬୮୫।

‘‘କାମଂ ଜନପଦୋ ମାସି, ରଟ୍ଠଞ୍ଚାପି ୱିନସ୍ସତୁ;

ନାହଂ ସିୱୀନଂ ୱଚନା, ରାଜପୁତ୍ତଂ ଅଦୂସକଂ;

ପବ୍ବାଜେୟ୍ୟଂ ସକା ରଟ୍ଠା, ପୁତ୍ତୋ ହି ମମ ଅତ୍ରଜୋ।

୧୬୮୬।

‘‘ନ ଚାହଂ ତସ୍ମିଂ ଦୁବ୍ଭେୟ୍ୟଂ, ଅରିଯସୀଲଵତୋ ହି ସୋ;

ଅସିଲୋକୋପି ମେ ଅସ୍ସ, ପାପଞ୍ଚ ପସଵେ ବହୁଂ;

କଥଂ ଵେସ୍ସନ୍ତରଂ ପୁତ୍ତଂ, ସତ୍ଥେନ ଘାତଯାମସେ’’ତି।

ତତ୍ଥ ମାସୀତି ମା ଆସି, ମା ହୋତୂତି ଅତ୍ଥୋ। ଅରିଯସୀଲଵତୋତି ଅରିଯେନ ସୀଲଵତେନ ଅରିଯାଯ ଚ ଆଚାରସମ୍ପତ୍ତିଯା ସମନ୍ନାଗତୋ। ଘାତଯାମସେତି ଘାତଯିସ୍ସାମ।

ତଂ ସୁତ୍ଵା ସିଵଯୋ ଅଵୋଚୁଂ –

୧୬୮୭।

‘‘ମା ନଂ ଦଣ୍ଡେନ ସତ୍ଥେନ, ନ ହି ସୋ ବନ୍ଧନାରହୋ;

ପବ୍ବାଜେହି ଚ ନଂ ରଟ୍ଠା, ଵଙ୍କେ ଵସତୁ ପବ୍ବତେ’’ତି।

ତତ୍ଥ ମା ନଂ ଦଣ୍ଡେନ ସତ୍ଥେନାତି ଦେଵ, ତୁମ୍ହେ ତଂ ଦଣ୍ଡେନ ଵା ସତ୍ଥେନ ଵା ମା ଘାତଯିତ୍ଥ। ନ ହି ସୋ ବନ୍ଧନାରହୋତି ସୋ ବନ୍ଧନାରହୋପି ନ ହୋତିଯେଵ।

ରାଜା ଆହ –

୧୬୮୮।

‘‘ଏସୋ ଚେ ସିଵୀନଂ ଛନ୍ଦୋ, ଛନ୍ଦଂ ନ ପନୁଦାମସେ;

ଇମଂ ସୋ ଵସତୁ ରତ୍ତିଂ, କାମେ ଚ ପରିଭୁଞ୍ଜତୁ।

୧୬୮୯।

‘‘ତତୋ ରତ୍ୟା ଵିଵସାନେ, ସୂରିଯସ୍ସୁଗ୍ଗମନଂ ପତି;

ସମଗ୍ଗା ସିଵଯୋ ହୁତ୍ଵା, ରଟ୍ଠା ପବ୍ବାଜଯନ୍ତୁ ନ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ଵସତୂତି ପୁତ୍ତଦାରସ୍ସ ଓଵାଦଂ ଦଦମାନୋ ଵସତୁ, ଏକରତ୍ତିଞ୍ଚସ୍ସ ଓକାସଂ ଦେଥାତି ଵଦତି।

ତେ ‘‘ଏକରତ୍ତିମତ୍ତଂ ଵସତୂ’’ତି ରଞ୍ଞୋ ଵଚନଂ ସମ୍ପଟିଚ୍ଛିଂସୁ। ଅଥ ରାଜା ନେ ଉଯ୍ୟୋଜେତ୍ଵା ପୁତ୍ତସ୍ସ ସାସନଂ ପେସେନ୍ତୋ କତ୍ତାରଂ ଆମନ୍ତେତ୍ଵା ତସ୍ସ ସନ୍ତିକଂ ପେସେସି। ସୋ ‘‘ସାଧୂ’’ତି ସମ୍ପଟିଚ୍ଛିତ୍ଵା ଵେସ୍ସନ୍ତରସ୍ସ ନିଵେସନଂ ଗନ୍ତ୍ଵା ତଂ ପଵତ୍ତିଂ ଆରୋଚେସି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୬୯୦।

‘‘ଉଟ୍ଠେହି କତ୍ତେ ତରମାନୋ, ଗନ୍ତ୍ଵା ଵେସ୍ସନ୍ତରଂ ଵଦ;

‘ସିଵଯୋ ଦେଵ ତେ କୁଦ୍ଧା, ନେଗମା ଚ ସମାଗତା।

୧୬୯୧।

''ଉଗ୍ଗା ଚ ରାଜପୁତ୍ତା ଚ, ୱେସିୟାନା ଚ ବ୍ରାହ୍ମଣା;

ହତ୍ଥାରୋହା ଅନୀକଟ୍ଠା, ରଥିକା ପତ୍ତିକାରକା;

କେୱଲୋ ଚାପି ନିଗମୋ, ସିୱଯୋ ଚ ସମାଗତା।

୧୬୯୨।

''ଅସ୍ମା ରତ୍ଥା ୱିୱସାନେ, ସୂରିୟସ୍ସୁଗ୍ଗମନଂ ପତି;

ସମଗ୍ଗା ସିୱଯୋ ହୁତ୍ୱା, ରଟ୍ଠା ପବ୍ବାଜୟନ୍ତି ତଂ'।

୧୬୯୩।

''ସ କତ୍ତା ତରମାନୋୱ, ସିୱିରାଜେନ ପେସିତୋ;

ଆମୁତ୍ତହତ୍ଥାଭରଣୋ, ସୁୱତ୍ଥୋ ଚନ୍ଦନଭୂସିତୋ।

୧୬୯୪।

''ସୀସଂ ନ୍ହାତୋ ଉଦକେ ସୋ, ଆମୁତ୍ତମଣିକୁଣ୍ଡଲୋ;

ଉପାଗମି ପୁରଂ ରମ୍ମଂ, ୱେସ୍ସନ୍ତରନିୱେସନଂ।

୧୬୯୫।

''ତତ୍ଥଦ୍ଦସ କୁମାରଂ ସୋ, ରମମାନଂ ସକେ ପୁରେ;

ପରିକିଣ୍ଣଂ ଅମଚ୍ଚେହି, ତିଦସାନଂୱ ୱାସୱଂ।

୧୬୯୬।

''ସୋ ତତ୍ଥ ଗନ୍ତ୍ୱା ତରମାନୋ, କତ୍ତା ୱେସ୍ସନ୍ତରଂବ୍ରୱି;

'ଦୁକ୍ଖଂ ତେ ୱେଦୟିସ୍ସାମି, ମା ମେ କୁଜ୍ଝି ରଥେସଭ'।

୧୬୯୭।

''ୱନ୍ଦିତ୍ୱା ରୋଦମାନୋ ସୋ, କତ୍ତା ରାଜାନମବ୍ରୱି;

ଭତ୍ତା ମେସି ମହାରାଜ, ସବ୍ବକାମରସାହରୋ।

୧୬୯୮।

''ଦୁକ୍ଖଂ ତେ ୱେଦୟିସ୍ସାମି, ତତ୍ଥ ଅସ୍ସାସୟନ୍ତୁ ମଂ;

ସିୱଯୋ ଦେୱ ତେ କୁଦ୍ଧା, ନେଗମା ଚ ସମାଗତା।

୧୬୯୯।

‘‘ଉଗ୍ଗା ଚ ରାଜପୁତ୍ତା ଚ, ୱେସିୟାନା ଚ ବ୍ରାହ୍ମଣା;

ହତ୍ଥାରୋହା ଅନୀକଟ୍ଠା, ରଥିକା ପତ୍ତିକାରକା;

କେୱଲୋ ଚାପି ନିଗମୋ, ସିୱଯୋ ଚ ସମାଗତା।

୧୭୦୦।

‘‘ଅସ୍ମା ରତ୍ୟା ୱିୱସାନେ, ସୂରିୟସ୍ସୁଗ୍ଗମନଂ ପତି;

ସମଗ୍ଗା ସିୱଯୋ ହୁତ୍ୱା, ରଟ୍ଠା ପବ୍ବାଜୟନ୍ତି ତ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ କୁମାରନ୍ତି ମାତାପିତୂନଂ ଅଦ୍ଧିତାୟ ‘‘କୁମାରୋ’’ତ୍ୱେୱ ସଙ୍ଖଂ ଗତଂ ରାଜାନଂ। ରମମାନନ୍ତି ଅତ୍ତନା ଦିନ୍ନଦାନସ୍ସ ୱଣ୍ଣଂ କଥୟମାନଂ ସୋମନସ୍ସପ୍ପତ୍ତଂ ହୁତ୍ୱା ନିସିନ୍ନଂ। ପରିକିଣ୍ଣଂ ଅମଚ୍ଚେହୀତି ଅତ୍ତନା ସହଜାତେହି ସଟ୍ଠିସହସ୍ସେହି ଅମଚ୍ଚେହି ପରିୱୁତଂ ସମୁସ୍ସିତସେତଚ୍ଛତ୍ତେ ରାଜାସନେ ନିସିନ୍ନଂ। ୱେଦୟିସ୍ସାମୀତି କଥୟିସ୍ସାମି। ତତ୍ଥ ଅସ୍ସାସୟନ୍ତୁ ମନ୍ତି ତସ୍ମିଂ ଦୁକ୍ଖସ୍ସାସନାରୋଚନେ କଥେତୁଂ ଅୱିସହୱସେନ କିଲନ୍ତଂ ମଂ, ଦେୱ, ତେ ପାଦା ଅସ୍ସାସୟନ୍ତୁ, ୱିସ୍ସତ୍ଥୋ କଥେହୀତି ମଂ ୱଦଥାତି ଅଧିପ୍ପାୟେନେୱମାହ।

ମହାସତ୍ତୋ ଆହ –

୧୭୦୧।

‘‘କିସ୍ମିଂ ମେ ସିୱଯୋ କୁଦ୍ଧା, ନାହଂ ପସ୍ସାମି ଦୁକ୍କଟଂ;

ତଂ ମେ କତ୍ତେ ୱିୟାଚିକ୍ଖ, କସ୍ମା ପବ୍ବାଜୟନ୍ତି ମ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ କିସ୍ମିନ୍ତି କତରସ୍ମିଂ କାରଣେ। ୱିୟାଚିକ୍ଖାତି ୱିତ୍ଥାରତୋ କଥେହି।

କତ୍ତା ଆହ –

୧୭୦୨।

‘‘ଉଗ୍ଗା ଚ ରାଜପୁତ୍ତା ଚ, ୱେସିୟାନା ଚ ବ୍ରାହ୍ମଣା;

ହତ୍ଥାରୋହା ଅନୀକଟ୍ଠା, ରଥିକା ପତ୍ତିକାରକା;

ନାଗଦାନେନ ଖିୟ୍ୟନ୍ତି, ତସ୍ମା ପବ୍ବାଜୟନ୍ତି ତ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ଖିୟ୍ୟନ୍ତୀତି କୁଜ୍ଝନ୍ତି।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ମହାସତ୍ତୋ ସୋମନସ୍ସପ୍ପତ୍ତୋ ହୁତ୍ୱା ଆହ –

୧୭୦୩।

‘‘ହଦଯଂ ଚକ୍ଖୁମ୍ପହଂ ଦଜ୍ଜଂ, କିଂ ମେ ବାହିରକଂ ଧନଂ;

ହିରଞ୍ଞଂ ୱା ସୁୱଣ୍ଣଂ ୱା, ମୁତ୍ତା ୱେଳୁରିଯା ମଣି।

୧୭୦୪।

‘‘ଦକ୍ଖିଣଂ ୱାପହଂ ବାହୁଂ, ଦିସ୍ୱା ଯାଚକମାଗତେ;

ଦଦେଯ୍ଯଂ ନ ୱିକମ୍ପେଯ୍ଯଂ, ଦାନେ ମେ ରମତେ ମନୋ।

୧୭୦୫।

‘‘କାମଂ ମଂ ସିୱଯୋ ସବ୍ବେ, ପବ୍ବାଜେନ୍ତୁ ହନନ୍ତୁ ୱା;

ନେୱ ଦାନା ୱିରମିସ୍ସଂ, କାମଂ ଛିନ୍ଦନ୍ତୁ ସତ୍ତଧା’’ତି।

ତତ୍ଥ ଯାଚକମାଗତେତି ଯାଚକେ ଆଗତେ ତଂ ଯାଚକଂ ଦିସ୍ୱା। ନେୱ ଦାନା ୱିରମିସ୍ସନ୍ତି ନେୱ ଦାନା ୱିରମିସ୍ସାମି।

ତଂ ସୁତ୍ୱା କତ୍ତା ନେୱ ରଞ୍ଞା ଦିନ୍ନଂ ନ ନାଗରେହି ଦିନ୍ନଂ ଅତ୍ତନୋ ମତିଯା ଏୱ ଅପରଂ ସାସନଂ କଥେନ୍ତୋ ଆହ –

୧୭୦୬।

‘‘ଏୱଂ ତଂ ସିୱଯୋ ଆହୁ, ନେଗମା ଚ ସମାଗତା;

କୋନ୍ତିମାରାଯ ତୀରେନ, ଗିରିମାରଞ୍ଜରଂ ପତି;

ଯେନ ପବ୍ବାଜିତା ଯନ୍ତି, ତେନ ଗଚ୍ଛତୁ ସୁବ୍ବତୋ’’ତି।

ତତ୍ଥ କୋନ୍ତିମାରାଯାତି କୋନ୍ତିମାରାଯ ନାମ ନଦିଯା ତୀରେନ। ଗିରିମାରଞ୍ଜରଂ ପତୀତି ଆରଞ୍ଜରଂ ନାମ ଗିରିଂ ଅଭିମୁଖୋ ହୁତ୍ୱା। ଯେନାତି ଯେନ ମଗ୍ଗେନ ରଟ୍ଠା ପବ୍ବାଜିତା ରାଜାନୋ ଗଚ୍ଛନ୍ତି, ତେନ ସୁବ୍ବତୋ ୱେସ୍ସନ୍ତରୋପି ଗଚ୍ଛତୂତି ଏୱଂ ସିୱଯୋ କଥେନ୍ତୀତି ଆହ। ଇଦଂ କିର ସୋ ଦେୱତାଧିଗ୍ଗହିତୋ ହୁତ୍ୱା କଥେସି।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ବୋଧିସତ୍ତୋ ‘‘ସାଧୁ ଦୋସକାରକାନଂ ଗତମଗ୍ଗେନ ଗମିସ୍ସାମି, ମଂ ଖୋ ପନ ନାଗରା ନ ଅଞ୍ଞେନ ଦୋସେନ ପବ୍ବାଜେନ୍ତି, ମଯା ହତ୍ଥିସ୍ସ ଦିନ୍ନତ୍ତା ପବ୍ବାଜେନ୍ତି। ଏୱଂ ସନ୍ତେପି ଅହଂ ସତ୍ତସତକଂ ମହାଦାନଂ ଦସ୍ସାମି, ନାଗରା ମେ ଏକଦିୱସଂ ଦାନଂ ଦାତୁଂ ଓକାସଂ ଦେନ୍ତୁ, ସ୍ୱେ ଦାନଂ ଦତ୍ୱା ତତିଯଦିୱସେ ଗମିସ୍ସାମୀ’’ତି ୱତ୍ୱା ଆହ –

୧୭୦୭।

‘‘ସୋହଂ ତେନ ଗମିସ୍ସାମି, ଯେନ ଗଚ୍ଛନ୍ତି ଦୂସକା;

ରତ୍ତିନ୍ଦିୱଂ ମେ ଖମଥ, ଯାୱ ଦାନଂ ଦଦାମହ’’ନ୍ତି।

ତଂ ସୁତ୍ୱା କତ୍ତା ‘‘ସାଧୁ, ଦେୱ, ନାଗରାନଂ ୱକ୍ଖାମୀ’’ତି ୱତ୍ୱା ପକ୍କାମି। ମହାସତ୍ତୋ ତଂ ଉଯ୍ଯୋଜେତ୍ୱା ମହାସେନଗୁତ୍ତଂ ପକ୍କୋସାପେତ୍ୱା ‘ତାତ, ଅହଂ ସ୍ୱେ ସତ୍ତସତକଂ ନାମ ମହାଦାନଂ ଦସ୍ସାମି, ସତ୍ତ ହତ୍ଥିସତାନି, ସତ୍ତ ଅସ୍ସସତାନି, ସତ୍ତ ରଥସତାନି, ସତ୍ତ ଇତ୍ଥିସତାନି, ସତ୍ତ ଧେନୁସତାନି, ସତ୍ତ ଦାସସତାନି, ସତ୍ତ ଦାସିସତାନି ଚ ପଟିଯାଦେହି, ନାନପ୍ପକାରାନି ଚ ଅନ୍ନପାନାଦୀନି ଅନ୍ତମସୋ ସୁରମ୍ପି ସବ୍ବଂ ଦାତବ୍ବଯୁତ୍ତକଂ ଉପଟ୍ଠପେହୀ’’ତି

ସତ୍ତସତକଂ ମହାଦାନଂ ୱିଚାରେତ୍ୱା ଅମଚ୍ଚେ ଉୟ୍ୟୋଜେତ୍ୱା ଏକକୋୱ ମଦ୍ଦିଯା ୱସନଟ୍ଠାନଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ସିରିସଯନପିଟ୍ଠେ ନିସୀଦିତ୍ୱା ତାଯ ସଦ୍ଧିଂ କଥଂ ପୱତ୍ତେସି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୭୦୮।

''ଆମନ୍ତଯିତ୍ଥ ରାଜାନଂ, ମଦ୍ଦିଂ ସବ୍ବଙ୍ଗସୋଭନଂ;

ଯଂ ତେ କିଞ୍ଚି ମଯା ଦିନ୍ନଂ, ଧନଂ ଧଞ୍ଞଞ୍ଚ ୱିଜ୍ଜତି।

୧୭୦୯।

''ହିରଞ୍ଞଂ ୱା ସୁୱଣ୍ଣଂ ୱା, ମୁତ୍ତା ୱେଳୁରିଯା ବହୂ;

ସବ୍ବଂ ତଂ ନିଦହେଯ୍ୟାସି, ଯଞ୍ଚ ତେ ପେତ୍ତିକଂ ଧନ''ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ନିଦହେଯ୍ୟାସୀତି ନିଧିଂ କତ୍ୱା ଠପେଯ୍ୟାସି। ପେତ୍ତିକନ୍ତି ପିତିତୋ ଆଗତଂ।

୧୭୧୦।

''ତମବ୍ରୱି ରାଜପୁତ୍ତୀ, ମଦ୍ଦୀ ସବ୍ବଙ୍ଗସୋଭନା;

କୁହିଂ ଦେୱ ନିଦହାମି, ତଂ ମେ ଅକ୍ଖାହି ପୁଚ୍ଛିତୋ''ତି।

ତତ୍ଥ ତମବ୍ରୱୀତି ''ମଯ୍ହଂ ସାମିକେନ ୱେସ୍ସନ୍ତରେନ ଏତ୍ତକଂ କାଲଂ 'ଧନଂ ନିଧେହୀ'ତି ନ ୱୁତ୍ତପୁବ୍ବଂ, ଇଦାନେୱ ୱଦତି, କୁହିଂ ନୁ ଖୋ ନିଧେତବ୍ବଂ, ପୁଚ୍ଛିସ୍ସାମି ନ''ନ୍ତି ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ତଂ ଅବ୍ରୱି।

ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ଆହ –

୧୭୧୧।

''ସୀଲୱନ୍ତେସୁ ଦଜ୍ଜାସି, ଦାନଂ ମଦ୍ଦି ଯଥାରହଂ;

ନ ହି ଦାନା ପରଂ ଅତ୍ଥି, ପତିଟ୍ଠା ସବ୍ବପାଣିନ''ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ଦଜ୍ଜାସୀତି ଭଦ୍ଦେ, ମଦ୍ଦି କୋଟ୍ଠାଦୀସୁ ଅନିଦହିତ୍ୱା ଅନୁଗାମିକନିଧିଂ ନିଦହମାନା ସୀଲୱନ୍ତେସୁ ଦଦେଯ୍ୟାସି। ନ ହି ଦାନା ପରନ୍ତି ଦାନତୋ ଉତ୍ତରିତରଂ ପତିଟ୍ଠା ନାମ ନ ହି ଅତ୍ଥି।

ସା ''ସାଧୂ''ତି ତସ୍ସ ୱଚନଂ ସମ୍ପଟିଚ୍ଛି। ଅଥ ନଂ ଉତ୍ତରିପି ଓୱଦନ୍ତୋ ଆହ –

୧୭୧୨।

''ପୁତ୍ତେସୁ ମଦ୍ଦି ଦଯେସି, ସସ୍ସୁଯା ସସୁରମ୍ହି ଚ;

ଯୋ ଚ ତଂ ଭତ୍ତା ମଞ୍ଞେଯ୍ୟ, ସକ୍କଚ୍ଚଂ ତଂ ଉପଟ୍ଠହେ।

୧୭୧୩।

‘‘ନୋ ଚେ ତଂ ଭତ୍ତା ମଞ୍ଞେଯ୍ୟ, ମଯା ୱିପ୍ପୱସେନ ତେ;

ଅଞ୍ଞଂ ଭତ୍ତାରଂ ପରିଯେସ, ମା କିସିତ୍ଥୋ ମଯା ୱିନା’’ତି।

ତତ୍ଥ ଦଯେସୀତି ଦଯଂ ମେତ୍ତଂ କରେଯ୍ୟାସି। ଯୋ ଚ ତଂ ଭତ୍ତା ମଞ୍ଞେଯ୍ୟାତି ଭଦ୍ଦେ, ଯୋ ଚ ମଯି ଗତେ ‘‘ଅହଂ ତେ ଭତ୍ତା ଭୱିସ୍ସାମୀ’’ତି ତଂ ମଞ୍ଞିସ୍ସତି, ତମ୍ପି ସକ୍କଚ୍ଚଂ ଉପଟ୍ଠହେଯ୍ୟାସି। ମଯା ୱିପ୍ପୱସେନ ତେତି ମଯା ସଦ୍ଧିଂ ତୱ ୱିପ୍ପୱାସେନ ସଚେ କୋଚି ‘‘ଅହଂ ତେ ଭତ୍ତା ଭୱିସ୍ସାମୀ’’ତି ତଂ ନ ମଞ୍ଞେଯ୍ୟ, ଅଥ ସଯମେୱ ଅଞ୍ଞଂ ଭତ୍ତାରଂ ପରିଯେସ। ମା କିସିତ୍ଥୋ ମଯା ୱିନାତି ମଯା ୱିନା ହୁତ୍ୱା ମା କିସା ଭୱି, ମା କିଲମୀତି ଅତ୍ଥୋ।

ଅଥ ନଂ ମଦ୍ଦୀ ‘‘କିଂ ନୁ ଖୋ ଏସ ଏୱରୂପଂ ୱଚନଂ ମଂ ଭଣତୀ’’ତି ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ‘‘କସ୍ମା, ଦେୱ, ଇମଂ ଅଯୁତ୍ତଂ କଥଂ କଥେସୀ’’ତି ପୁଚ୍ଛି। ମହାସତ୍ତୋ ‘‘ଭଦ୍ଦେ, ମଯା ହତ୍ଥିସ୍ସ ଦିନ୍ନତ୍ତା ସିୱଯୋ କୁଦ୍ଧା ମଂ ରଟ୍ଠା ପବ୍ବାଜେନ୍ତି, ସ୍ୱେ ଅହଂ ସତ୍ତସତକଂ ମହାଦାନଂ ଦତ୍ୱା ତତିଯଦିୱସେ ନଗରା ନିକ୍ଖମିସ୍ସାମୀ’’ତି ୱତ୍ୱା ଆହ –

୧୭୧୪।

‘‘ଅହଞ୍ହି ୱନଂ ଗଚ୍ଛାମି, ଘୋରଂ ୱାଳମିଗାଯୁତଂ;

ସଂସଯୋ ଜୀୱିତଂ ମଯ୍ହଂ, ଏକକସ୍ସ ବ୍ରହାୱନେ’’ତି।

ତତ୍ଥ ସଂସଯୋତି ଅନେକପଚ୍ଚତ୍ଥିକେ ଏକକସ୍ସ ସୁଖୁମାଲସ୍ସ ମମ ୱନେ ୱସତୋ କୁତୋ ଜୀୱିତଂ, ନିଚ୍ଛଯେନ ମରିସ୍ସାମୀତି ଅଧିପ୍ପାଯେନେୱଂ ଆହ।

୧୭୧୫।

‘‘ତମବ୍ରୱି ରାଜପୁତ୍ତୀ, ମଦ୍ଦୀ ସବ୍ବଙ୍ଗସୋଭନା;

ଅଭୁମ୍ମେ କଥଂ ନୁ ଭଣସି, ପାପକଂ ୱତ ଭାସସି।

୧୭୧୬।

‘‘ନେସ ଧମ୍ମୋ ମହାରାଜ, ଯଂ ତ୍ୱଂ ଗଚ୍ଛେଯ୍ୟ ଏକକୋ;

ଅହମ୍ପି ତେନ ଗଚ୍ଛାମି, ଯେନ ଗଚ୍ଛସି ଖତ୍ତିଯ।

୧୭୧୭।

‘‘ମରଣଂ ୱା ତଯା ସଦ୍ଧିଂ, ଜୀୱିତଂ ୱା ତଯା ୱିନା;

ତଦେୱ ମରଣଂ ସେଯ୍ୟୋ, ଯଂ ଚେ ଜୀୱେ ତଯା ୱିନା।

୧୭୧୮।

‘‘ଅଗ୍ଗିଂ ଉଜ୍ଜାଲଯିତ୍ୱାନ, ଏକଜାଲସମାହିତଂ;

ତତ୍ଥ ମେ ମରଣଂ ସେଯ୍ୟୋ, ଯଂ ଚେ ଜୀୱେ ତଯା ୱିନା।

୧୭୧୯।

‘‘ଯଥା ଆରଞ୍ଞଜଂ ନାଗଂ, ଦନ୍ତିଂ ଅନ୍ୱେତି ହତ୍ଥିନୀ;

ଜେସ୍ସନ୍ତଂ ଗିରିଦୁଗ୍ଗେସୁ, ସମେସୁ ୱିସମେସୁ ଚ।

୧୭୨୦।

‘‘ଏୱଂ ତଂ ଅନୁଗଚ୍ଛାମି, ପୁତ୍ତେ ଆଦାଯ ପଚ୍ଛତୋ;

ସୁଭରା ତେ ଭୱିସ୍ସାମି, ନ ତେ ହେସ୍ସାମି ଦୁବ୍ଭରା’’ତି।

ତତ୍ଥ ଅଭୁମ୍ମେତି ଅଭୂତଂ ୱତ ମେ କଥେସ୍ସାସି। ନେସ ଧମ୍ମୋତି ନ ଏସୋ ସଭାୱୋ, ନେତଂ କାରଣଂ। ତଦେୱାତି ତଯା ସଦ୍ଧିଂ ଯଂ ମରଣଂ ଅତ୍ଥି, ତଦେୱ ମରଣଂ ସେଯ୍ୟୋ। ତତ୍ଥାତି ତସ୍ମିଂ ଏକଜାଲଭୂତେ ଦାରୁଚିତକେ। ଜେସ୍ସନ୍ତନ୍ତି ୱିଚରନ୍ତଂ।

ଏୱଞ୍ଚ ପନ ୱତ୍ୱା ସା ପୁନ ଦିଟ୍ଠପୁବ୍ବଂ ୱିଯ ହିମୱନ୍ତପ୍ପଦେସଂ ୱଣ୍ଣେନ୍ତୀ ଆହ –

୧୭୨୧।

‘‘ଇମେ କୁମାରେ ପସ୍ସନ୍ତୋ, ମଞ୍ଜୁକେ ପିଯଭାଣିନେ;

ଆସୀନେ ୱନଗୁମ୍ବସ୍ମିଂ, ନ ରଜ୍ଜସ୍ସ ସରିସ୍ସସି।

୧୭୨୨।

‘‘ଇମେ କୁମାରେ ପସ୍ସନ୍ତୋ, ମଞ୍ଜୁକେ ପିଯଭାଣିନେ;

କୀଳନ୍ତେ ୱନଗୁମ୍ବସ୍ମିଂ, ନ ରଜ୍ଜସ୍ସ ସରିସ୍ସସି।

୧୭୨୩।

‘‘ଇମେ କୁମାରେ ପସ୍ସନ୍ତୋ, ମଞ୍ଜୁକେ ପିଯଭାଣିନେ;

ଅସ୍ସମେ ରମଣୀଯମ୍ହି, ନ ରଜ୍ଜସ୍ସ ସରିସ୍ସସି।

୧୭୨୪।

‘‘ଇମେ କୁମାରେ ପସ୍ସନ୍ତୋ, ମଞ୍ଜୁକେ ପିଯଭାଣିନେ;

କୀଳନ୍ତେ ଅସ୍ସମେ ରମ୍ମେ, ନ ରଜ୍ଜସ୍ସ ସରିସ୍ସସି।

୧୭୨୫।

‘‘ଇମେ କୁମାରେ ପସ୍ସନ୍ତୋ, ମାଲଧାରୀ ଅଲଙ୍କତେ;

ଅସ୍ସମେ ରମଣୀଯମ୍ହି, ନ ରଜ୍ଜସ୍ସ ସରିସ୍ସସି।

୧୭୨୬।

‘‘ଇମେ କୁମାରେ ପସ୍ସନ୍ତୋ, ମାଲଧାରୀ ଅଲଙ୍କତେ;

କୀଳଅନ୍ତେ ଅସ୍ସମେ ରମ୍ମେ, ନ ରଜ୍ଜସ୍ସ ସରିସ୍ସସି।

୧୭୨୭।

‘‘ଯଦା ଦକ୍ଖିସି ନଚ୍ଚନ୍ତେ, କୁମାରେ ମାଲଧାରିନେ;

ଅସ୍ସମେ ରମଣୀଯମ୍ହି, ନ ରଜ୍ଜସ୍ସ ସରିସ୍ସସି।

୧୭୨୮।

‘‘ଯଦା ଦକ୍ଖିସି ନଚ୍ଚନ୍ତେ, କୁମାରେ ମାଲଧାରିନେ;

କୀଳଅନ୍ତେ ଅସ୍ସମେ ରମ୍ମେ, ନ ରଜ୍ଜସ୍ସ ସରିସ୍ସସି।

୧୭୨୯।

‘‘ଯଦା ଦକ୍ଖିସି ମାତଙ୍ଗଂ, କୁଞ୍ଜରଂ ସଟ୍ଠିହାଯନଂ;

ଏକଂ ଅରଞ୍ଞେ ଚରନ୍ତଂ, ନ ରଜ୍ଜସ୍ସ ସରିସ୍ସସି।

୧୭୩୦।

‘‘ଯଦା ଦକ୍ଖିସି ମାତଙ୍ଗଂ, କୁଞ୍ଜରଂ ସଟ୍ଠିହାଯନଂ;

ସାଯଂ ପାତୋ ୱିଚରନ୍ତଂ, ନ ରଜ୍ଜସ୍ସ ସରିସ୍ସସି।

୧୭୩୧।

‘‘ଯଦା କରେଣୁସଙ୍ଘସ୍ସ, ଯୂଥସ୍ସ ପୁରତୋ ୱଜଂ;

କୋଞ୍ଚଂ କାହତି ମାତଙ୍ଗୋ, କୁଞ୍ଜରୋ ସଟ୍ଠିହାଯନୋ;

ତସ୍ସ ତଂ ନଦତୋ ସୁତ୍ୱା, ନ ରଜ୍ଜସ୍ସ ସରିସ୍ସସି।

୧୭୩୨।

‘‘ଦୁଭତୋ ୱନୱିକାସେ, ଯଦା ଦକ୍ଖିସି କାମଦୋ;

ୱନେ ୱାଳମିଗାକିଣ୍ଣେ, ନ ରଜ୍ଜସ୍ସ ସରିସ୍ସସି।

୧୭୩୩।

‘‘ମିଗଂ ଦିସ୍ୱାନ ସାଯନ୍ହଂ, ପଞ୍ଚମାଲିନମାଗତଂ;

କିମ୍ପୁରିସେ ଚ ନଚ୍ଚନ୍ତେ, ନ ରଜ୍ଜସ୍ସ ସରିସ୍ସସି।

୧୭୩୪।

‘‘ଯଦା ସୋସ୍ସସି ନିଗ୍ଘୋସଂ, ସନ୍ଦମାନାଯ ସିନ୍ଧୁଯା;

ଗୀତଂ କିମ୍ପୁରିସାନଞ୍ଚ, ନ ରଜ୍ଜସ୍ସ ସରିସ୍ସସି।

୧୭୩୫।

‘‘ଯଦା ସୋସ୍ସସି ନିଗ୍ଘୋସଂ, ଗିରିଗବ୍ଭରଚାରିନୋ;

ଓସ୍ସମାନସ୍ସୁଲୂକସ୍ସ, ନ ରଜ୍ଜସ୍ସ ସରିସ୍ସସି।

୧୭୩୬।

‘‘ଯଦା ସୀହସ୍ସ ବ୍ୟଗ୍ଘସ୍ସ, ଖଗ୍ଗସ୍ସ ଗଓଯସ୍ସ ଚ;

ଓନେ ସୋସ୍ସସି ଓାଢଆନଂ, ନ ରଜ୍ଜସ୍ସ ସରିସ୍ସସି।

୧୭୩୭।

‘‘ଯଦା ମୋରୀହି ପରିକିଣ୍ଣଂ, ବରିହୀନଂ ମତ୍ଥକାସିନଂ;

ମୋରଂ ଦକ୍ଖିସି ନଚ୍ଚନ୍ତଂ, ନ ରଜ୍ଜସ୍ସ ସରିସ୍ସସି।

୧୭୩୮।

‘‘ଯଦା ମୋରୀହି ପରିକିଣ୍ଣଂ, ଅଣ୍ଡଜଂ ଚିତ୍ରପକ୍ଖିନଂ;

ମୋରଂ ଦକ୍ଖିସି ନଚ୍ଚନ୍ତଂ, ନ ରଜ୍ଜସ୍ସ ସରିସ୍ସସି।

୧୭୩୯।

‘‘ଯଦା ମୋରୀହି ପରିକିଣ୍ଣଂ, ନୀଲଗୀଓଂ ସିଖଣ୍ଡିନଂ;

ମୋରଂ ଦକ୍ଖିସି ନଚ୍ଚନ୍ତଂ, ନ ରଜ୍ଜସ୍ସ ସରିସ୍ସସି।

୧୭୪୦।

‘‘ଯଦା ଦକ୍ଖିସି ହେମନ୍ତେ, ପୁପ୍ଫିତେ ଧରଣୀରୁହେ;

ସୁରଭିଂ ସମ୍ପଓାଯନ୍ତେ, ନ ରଜ୍ଜସ୍ସ ସରିସ୍ସସି।

୧୭୪୧।

‘‘ଯଦା ହେମନ୍ତିକେ ମାସେ, ହରିତଂ ଦକ୍ଖିସି ମେଦନିଂ;

ଇନ୍ଦଗୋପକସଞ୍ଛନ୍ନଂ, ନ ରଜ୍ଜସ୍ସ ସରିସ୍ସସି।

୧୭୪୨।

‘‘ଯଦା ଦକ୍ଖିସି ହେମନ୍ତେ, ପୁପ୍ଫିତେ ଧରଣୀରୁହେ;

କୁଟଜଂ ବିମ୍ବଜାଲଞ୍ଚ, ପୁପ୍ଫିତଂ ଲୋଦ୍ଦପଦ୍ଧକଂ;

ସୁରଭିଂ ସମ୍ପଵାଯନ୍ତେ, ନ ରଜ୍ଜସ୍ସ ସରିସ୍ସସି।

୧୭୪୩।

‘‘ଯଦା ହେମନ୍ତିକେ ମାସେ, ଵନଂ ଦକ୍ଖିସି ପୁପ୍ଫିତଂ;

ଓପୁପ୍ଫାନି ଚ ପଦ୍ମାନି, ନ ରଜ୍ଜସ୍ସ ସରିସ୍ସସୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ମଞ୍ଜୁକେତି ମଧୁରକଥେ। କରେଣୁସଙ୍ଘସ୍ସାତି ହତ୍ଥିନିଘଟାଯ। ଯୂଥସ୍ସାତି ହତ୍ଥିଯୂଥସ୍ସ ପୁରତୋ ଵଜନ୍ତୋ ଗଚ୍ଛନ୍ତୋ। ଦୁଭତୋତି ଉଭଯପସ୍ସେସୁ। ଵନଵିକାସେତି ଵନଘଟାଯୋ। କାମଦୋତି ମଯ୍ହଂ ସବ୍ବକାମଦୋ। ସିନ୍ଧୁଯାତି ନଦିଯା। ଵସ୍ସମାନସ୍ସୁଲୂକସ୍ସାତି ଉଲୂକସକୁଣସ୍ସ ଵସ୍ସମାନସ୍ସ। ଵାଳଆନନ୍ତି ଵାଳଅମିଗାନଂ। ତେସଞ୍ହି ସାଯନ୍ହସମଯେ ସୋ ସଦ୍ଦୋ ପଞ୍ଚଙ୍ଗିକତୂରିଯସଦ୍ଦୋ ଵିଯ ଭଵିସ୍ସତି, ତସ୍ମା ତେସଂ ସଦ୍ଦଂ ସୁତ୍ୱା ରଜ୍ଜସ୍ସ ନ ସରିସ୍ସସୀତି ଵଦତି, ବରିହୀନନ୍ତି କଲାପସଞ୍ଛନ୍ନଂ । ମତ୍ଥକାସିନନ୍ତି ନିଚ୍ଚଂ ପବ୍ବତମତ୍ଥକେ ନିସିନ୍ନଂ। ‘‘ମତ୍ତକାସିନ’’ନ୍ତିପି ପାଠୋ, କାମମଦମତ୍ତଂ ହୁତ୍ୱା ଆସୀନନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ବିମ୍ବଜାଲନ୍ତି ରତ୍ତଙ୍କୁରରୁକ୍ଖଂ। ଓପୁପ୍ଫାନୀତି ଓଲମ୍ବକପୁପ୍ଫାନି ପତିତପୁପ୍ଫାନି।

ଏଵଂ ମଦ୍ଦୀ ହିମଵନ୍ତଵାସିନୀ ଵିଯ ଏତ୍ତକାହି ଗାଥାହି ହିମଵନ୍ତଂ ଵଣ୍ଣେସୀତି।

ହୀମଵନ୍ତଵଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

ଦାନକଣ୍ଡଵଣ୍ଣନା

ଫୁସ୍ସତୀପି ଖୋ ଦେଵୀ ‘‘ପୁତ୍ତସ୍ସ ମେ କଟୁକସାସନଂ ଗତଂ, କିଂ ନୁ ଖୋ କରୋତି, ଗନ୍ତ୍ୱା ଜାନିସ୍ସାମୀ’’ତି ପଟିଚ୍ଛନ୍ନଯୋଗ୍ଗେନ ଗନ୍ତ୍ୱା ସିରିଗବ୍ଭଦ୍ୱାରେ ଠିତା ତେସଂ ତଂ ସଲ୍ଲାପଂ ସୁତ୍ୱା କଲୁନଂ ପରିଦେଵି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୭୪୪।

‘‘ତେସଂ ଲାଲପ୍ପିତଂ ସୁତ୍ୱା, ପୁତ୍ତସ୍ସ ସୁଣିସାଯ ଚ;

କଲୁନଂ ପରିଦେଵେସି, ରାଜପୁତ୍ତୀ ଯସସ୍ସିନୀ।

୧୭୪୫।

‘‘ସେଯ୍ୟୋ ଵିସଂ ମେ ଖାଯିତଂ, ପପାତା ପପତେଯ୍ୟହଂ;

ରଜ୍ଜୁଯା ବଜ୍ଝ ମିଯ୍ୟାହଂ, କସ୍ମା ଵେସ୍ସନ୍ତରଂ ପୁତ୍ତଂ;

ପବ୍ବାଜେନ୍ତି ଅଦୂସକଂ।

୧୭୪୬।

‘‘ଅଜ୍ଝାୟକଂ ଦାନପତିଂ, ଯାଚଯୋଗଂ ଅମଚ୍ଛରିଂ;

ପୂଜିତଂ ପଟିରାଜୂହି, କିତ୍ତିମନ୍ତଂ ଯସସ୍ସିନଂ;

କସ୍ମା ୱେସ୍ସନ୍ତରଂ ପୁତ୍ତଂ, ପବ୍ବାଜେନ୍ତି ଅଦୂସକଂ।

୧୭୪୭।

‘‘ମାତାପେତ୍ତିଭରଂ ଜନ୍ତୁଂ, କୁଲେ ଜେଟ୍ଠାପଚାୟିକଂ;

କସ୍ମା ୱେସ୍ସନ୍ତରଂ ପୁତ୍ତଂ, ପବ୍ବାଜେନ୍ତି ଅଦୂସକଂ।

୧୭୪୮।

‘‘ରଞ୍ଞୋ ହିତଂ ଦେୱିହିତଂ, ଞାତୀନଂ ସଖିନଂ ହିତଂ;

ହିତଂ ସବ୍ବସ୍ସ ରଟ୍ଠସ୍ସ, କସ୍ମା ୱେସ୍ସନ୍ତରଂ ପୁତ୍ତଂ;

ପବ୍ବାଜେନ୍ତି ଅଦୂସକ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ରାଜପୁତ୍ତୀତି ଫୁସ୍ସତୀ ମଦ୍ଦରାଜଧୀତା। ପପତେୟ୍ୟହନ୍ତି ପପତେୟ୍ୟଂ ଅହଂ। ରଜ୍ଜୁୟା ବଜ୍ଝ ମିୟ୍ୟାହନ୍ତି ରଜ୍ଜୁୟା ଗୀୱଂ ବନ୍ଧିତ୍ୱା ମରେୟ୍ୟଂ ଅହଂ। କସ୍ମାତି ଏୱଂ ଅମତାୟମେୱ ମୟି କେନ କାରଣେନ ମମ ପୁତ୍ତଂ ଅଦୂସକଂ ରଟ୍ଠା ପବ୍ବାଜେନ୍ତି। ଅଜ୍ଝାୟକନ୍ତି ତିଣ୍ଣଂ ୱେଦାନଂ ପାରଙ୍ଗତଂ, ନାନାସିପ୍ପେସୁ ଚ ନିପ୍ଫତ୍ତିଂ ପତ୍ତଂ।

ଇତି ସା କଲୁନଂ ପରିଦେୱିତ୍ୱା ପୁତ୍ତଞ୍ଚ ସୁଣିସଞ୍ଚ ଅସ୍ସାସେତ୍ୱା ରଞ୍ଞୋ ସନ୍ତିକଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଆହ –

୧୭୪୯।

‘‘ମଧୂନିୱ ପଲାତାନି, ଅମ୍ବାୱ ପତିତା ଛମା;

ଏୱଂ ହେସ୍ସତି ତେ ରଟ୍ଠଂ, ପବ୍ବାଜେନ୍ତି ଅଦୂସକଂ।

୧୭୫୦।

‘‘ହଂସୋ ନିଖୀଣପତ୍ତୋୱ, ପଲ୍ଲଲସ୍ମିଂ ଅନୂଦକେ;

ଅପୱିଦ୍ଧୋ ଅମଚ୍ଚେହି, ଏକୋ ରାଜା ୱିହିୟ୍ୟସି।

୧୭୫୧।

‘‘ତଂ ତଂ ବ୍ରୂମି ମହାରାଜ, ଅତ୍ଥୋ ତେ ମା ଉପଚ୍ଚଗା;

ମା ନଂ ସିୱୀନଂ ୱଚନା, ପବ୍ବାଜେସି ଅଦୂସକ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ପଲାତାନୀତି ପଲାତମକ୍ଖିକାନି ମଧୂନି ୱିୟ। ଅମ୍ବାୱ ପତିତା ଛମାତି ଭୂମିୟଂ ପତିତଅମ୍ବପକ୍କାନି ୱିୟ। ଏୱଂ ମମ ପୁତ୍ତେ ପବ୍ବାଜିତେ ତୱ ରଟ୍ଠଂ ସବ୍ବସାଧାରଣଂ ଭୱିସ୍ସତୀତି ଦୀପେତି। ନିଖୀଣପତ୍ତୋୱାତି ପଗ୍ଘରିତପତ୍ତୋ ୱିୟ। ଅପୱିଦ୍ଧୋ ଅମଚ୍ଚେହୀତି ମମ ପୁତ୍ତେନ ସହଜାତେହି ସଟ୍ଠିସହସ୍ସେହି

ଅମଚ୍ଚେହି ଛଡ୍ଡିତୋ ହୁତ୍ୱା ୱିହିଂସସୀତି କିଲମିସ୍ସସି। ସିୱୀନଂ ୱଚନାତି ସିୱୀନଂ ୱଚନେନ ମା ନଂ ଅଦୂସକଂ ମମ ପୁତ୍ତଂ ପଜାଜେସୀତି।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ରାଜା ଆହ –

୧୭୫୨।

''ଧମ୍ମସ୍ସାପଚିତିଂ କୁମ୍ମି, ସିୱୀନଂ ୱିନଯଂ ଧଜଂ;

ପଜାଜେମି ସକଂ ପୁତ୍ତଂ, ପାଣା ପିଯତରୋ ହି ମେ''ତି।

ତସ୍ସତ୍ଥୋ – ଭଦ୍ଦେ, ଅହଂ ସିୱୀନଂ ଧଜଂ ୱେସ୍ସନ୍ତରଂ କୁମାରଂ ୱିନଯନ୍ତୋ ପଜାଜେନ୍ତୋ ସିୱିରଟ୍ଠେ ପୋରାଣକରାଜୂନଂ ପୱେଣିଧମ୍ମସ୍ସ ଅପଚିତିଂ କୁମ୍ମି କରୋମି, ତସ୍ମା ସଚେପି ମେ ପାଣା ପିଯତରୋ ସୋ, ତଥାପି ନଂ ପଜାଜେମୀତି।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ସା ପରିଦେୱମାନା ଆହ –

୧୭୫୩।

''ଯସ୍ସ ପୁବ୍ବେ ଧଜଗ୍ଗାନି, କଣିକାରାୱ ପୁପ୍ଫିତା;

ଯାଯନ୍ତମନୁଯାଯନ୍ତି, ସ୍ୱଜ୍ଜେକୋୱ ଗମିସ୍ସତି।

୧୭୫୪।

''ଯସ୍ସ ପୁବ୍ବେ ଧଜଗ୍ଗାନି, କଣିକାରୱନାନିୱ;

ଯାଯନ୍ତମନୁଯାଯନ୍ତି, ସ୍ୱଜ୍ଜେକୋୱ ଗମିସ୍ସତି।

୧୭୫୫।

''ଯସ୍ସ ପୁବ୍ବେ ଅନୀକାନି, କଣିକାରାୱ ପୁପ୍ଫିତା;

ଯାଯନ୍ତମନୁଯାଯନ୍ତି, ସ୍ୱଜ୍ଜେକୋୱ ଗମିସ୍ସତି।

୧୭୫୬।

''ଯସ୍ସ ପୁବ୍ବେ ଅନୀକାନି, କଣିକାରୱନାନିୱ;

ଯାଯନ୍ତମନୁଯାଯନ୍ତି, ସ୍ୱଜ୍ଜେକୋୱ ଗମିସ୍ସତି।

୧୭୫୭।

''ଇନ୍ଦଗୋପକୱଣ୍ଣାଭା , ଗନ୍ଧାରା ପଣ୍ଡୁକମ୍ବଲା;

ଯାଯନ୍ତମନୁଯାଯନ୍ତି, ସ୍ୱଜ୍ଜେକୋୱ ଗମିସ୍ସତି।

୧୭୫୮।

‘‘ଯୋ ପୁବ୍ବେ ହତ୍ଥିନା ଯାତି, ସିଵିକାଯ ରଥେନ ଚ;

ସ୍ଵଜ୍ଜ ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ରାଜା, କଥଂ ଗଚ୍ଛତି ପତ୍ତିକୋ।

୧୭୫୯।

‘‘କଥଂ ଚନ୍ଦନଲିତ୍ତଙ୍ଗୋ, ନଚ୍ଚଗୀତପ୍ପବୋଧନୋ;

ଖୁରାଜିନଂ ଫରସୁଞ୍ଚ, ଖାରିକାଜଞ୍ଚ ହାହିତି।

୧୭୬୦।

‘‘କସ୍ମା ନାଭିହରିସ୍ସନ୍ତି, କାସାଵା ଅଜିନାନି ଚ;

ପଵିସନ୍ତଂ ବ୍ରହାରଞ୍ଞଂ, କସ୍ମା ଚୀରଂ ନ ବଜ୍ଝରେ।

୧୭୬୧।

‘‘କଥଂ ନୁ ଚୀରଂ ଧାରେନ୍ତି, ରାଜପଵ୍ଵଜିତା ଜନା;

କଥଂ କୁସମଯଂ ଚୀରଂ, ମଦ୍ଦୀ ପରିଦହିସ୍ସତି।

୧୭୬୨।

‘‘କାସିଯାନି ଚ ଧାରେତ୍ଵା, ଖୋମକୋଟୁମ୍ବରାନି ଚ;

କୁସଚୀରାନି ଧାରେନ୍ତୀ, କଥଂ ମଦ୍ଦୀ କରିସ୍ସତି।

୧୭୬୩।

‘‘ୱୟ୍ହାହି ପରିଯାଯିତ୍ଵା, ସିଵିକାଯ ରଥେନ ଚ;

ସା କଥଜ୍ଜ ଅନୁଜ୍ଝଙ୍ଗୀ, ପଥଂ ଗଚ୍ଛତି ପତ୍ତିକା।

୧୭୬୪।

‘‘ଯସ୍ସା ମୁଦୁତଲା ହତ୍ଥା, ଚରଣା ଚ ସୁଖେଧିତା;

ସା କଥଜ୍ଜ ଅନୁଜ୍ଝଙ୍ଗୀ, ପଥଂ ଗଚ୍ଛତି ପତ୍ତିକା।

୧୭୬୫।

‘‘ଯସ୍ସା ମୁଦୁତଲା ପାଦା, ଚରଣା ଚ ସୁଖେଧିତା;

ପାଦୁକାହି ସୁଵଣ୍ଣାହି, ପୀଳମାନାଵ ଗଚ୍ଛତି;

ସା କଥଜ୍ଜ ଅନୁଜ୍ଝଙ୍ଗୀ, ପଥଂ ଗଚ୍ଛତି ପତ୍ତିକା।

୧୭୬୬।

‘‘ଯାସ୍ସୁ ଇତ୍ଥିସହସ୍ସାନଂ, ପୁରତୋ ଗଚ୍ଛତି ମାଲିନୀ;

ସା କଥଜ୍ଜ ଅନୁଜ୍ଝଙ୍ଗୀ, ୱନଂ ଗଚ୍ଛତି ଏକିକା।

୧୭୬୭।

‘‘ଯାସ୍ସୁ ସିୱାଯ ସୁତ୍ୱାନ, ମୁହୁଂ ଉତ୍ତସତେ ପୁରେ;

ସା କଥଜ୍ଜ ଅନୁଜ୍ଝଙ୍ଗୀ, ୱନଂ ଗଚ୍ଛତି ଭୀରୁକା।

୧୭୬୮।

‘‘ଯାସ୍ସୁ ଇନ୍ଦସଗୋତ୍ତସ୍ସ, ଉଲୂକସ୍ସ ପୱସ୍ସତୋ;

ସୁତ୍ୱାନ ନଦତୋ ଭୀତା, ୱାରୁଣୀୱ ପୱେଧତି;

ସା କଥଜ୍ଜ ଅନୁଜ୍ଝଙ୍ଗୀ, ୱନଂ ଗଚ୍ଛତି ଭୀରୁକା।

୧୭୬୯।

‘‘ସକୁଣୀ ହତପୁତ୍ତାୱ, ସୁଞ୍ଞଂ ଦିସ୍ୱା କୁଲାୱକଂ;

ଚିରଂ ଦୁକ୍ଖେନ ଝାଯିସ୍ସଂ, ସୁଞ୍ଞଂ ଆଗନ୍ତ୍ୱିମଂ ପୁରଂ।

୧୭୭୦।

‘‘ସକୁଣୀ ହତପୁତ୍ତାୱ, ସୁଞ୍ଞଂ ଦିସ୍ୱା କୁଲାୱକଂ;

କିସା ପଣ୍ଡୁ ଭୱିସ୍ସାମି, ପିଯେ ପୁତ୍ତେ ଅପସ୍ସତୀ।

୧୭୭୧।

‘‘ସକୁଣୀ ହତପୁତ୍ତାୱ, ସୁଞ୍ଞଂ ଦିସ୍ୱା କୁଲାୱକଂ;

ତେନ ତେନ ପଧାୱିସ୍ସଂ, ପିଯେ ପୁତ୍ତେ ଅପସ୍ସତୀ।

୧୭୭୨।

‘‘କୁରରୀ ହତଛାପାୱ, ସୁଞ୍ଞଂ ଦିସ୍ୱା କୁଲାୱକଂ;

ଚିରଂ ଦୁକ୍ଖେନ ଝାଯିସ୍ସଂ, ସୁଞ୍ଞଂ ଆଗନ୍ତ୍ୱିମଂ ପୁରଂ।

୧୭୭୩।

‘‘କୁରରୀ ହତଛାପାଓ, ସୁଞ୍ଞଂ ଦିସ୍ୱା କୁଲାୱକଂ;

କିସା ପଣ୍ଡୁ ଭୱିସ୍ସାମି, ପିଯେ ପୁତ୍ତେ ଅପସ୍ସତୀ।

୧୭୭୪।

‘‘କୁରରୀ ହତଛାପାଓ, ସୁଞ୍ଞଂ ଦିସ୍ୱା କୁଲାୱକଂ;

ତେନ ତେନ ପଧାୱିସ୍ସଂ, ପିଯେ ପୁତ୍ତେ ଅପସ୍ସତୀ।

୧୭୭୫।

‘‘ସା ନୂନ ଚକ୍କୱାକୀୱ, ପଲ୍ଲଲସ୍ମିଂ ଅନୂଦକେ;

ଚିରଂ ଦୁକ୍ଖେନ ଝାଯିସ୍ସଂ, ସୁଞ୍ଞଂ ଆଗମ୍ମିମଂ ପୁରଂ।

୧୭୭୬।

‘‘ସା ନୂନ ଚକ୍କୱାକୀୱ, ପଲ୍ଲଲସ୍ମିଂ ଅନୂଦକେ;

କିସା ପଣ୍ଡୁ ଭୱିସ୍ସାମି, ପିଯେ ପୁତ୍ତେ ଅପସ୍ସତୀ।

୧୭୭୭।

‘‘ସା ନୂନ ଚକ୍କୱାକୀୱ, ପଲ୍ଲଲସ୍ମିଂ ଅନୂଦକେ;

ତେନ ତେନ ପଧାୱିସ୍ସଂ, ପିଯେ ପୁତ୍ତେ ଅପସ୍ସତୀ।

୧୭୭୮।

‘‘ଏୱଂ ମେ ୱିଲପନ୍ତିଯା, ରାଜା ପୁତ୍ତଂ ଅଦୂସକଂ;

ପବ୍ବାଜେସି ୱନଂ ରଟ୍ଠା, ମଞ୍ଞେ ହିସ୍ସାମି ଜୀୱିତ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ କଣିକାରାୱାତି ସୁୱଣ୍ଣାଭରଣସୁୱଣ୍ଣୱତ୍ଥପଟିମଣ୍ଡିତତ୍ତା ସୁପୁପ୍ଫିତା କଣିକାରା ୱିଯ। ଯାଯନ୍ତମନୁଯାଯନ୍ତୀତି ଉଯ୍ଯାନୱନକୀଳଆଦୀନଂ ଅତ୍ଥାଯ ଗଚ୍ଛନ୍ତଂ ୱେସ୍ସନ୍ତରଂ ଅନୁଗଚ୍ଛନ୍ତି। ସ୍ୱଜ୍ଜେକୋୱାତି ସୋ ଅଜ୍ଜ ଏକୋୱ ହୁତ୍ୱା ଗମିସ୍ସତି। ଅନୀକାନୀତି ହତ୍ଥାନୀକାଦୀନି। ଗନ୍ଧାରା ପଣ୍ଡୁକମ୍ବଲାତି ଗନ୍ଧାରରଟ୍ଠେ ଉପ୍ପନ୍ନା ସତସହସ୍ସଗ୍ଘନକା ସେନାଯ ପାରୁତା ରତ୍ତକମ୍ବଲା। ହାହିତୀତି ଖନ୍ଧେ କତ୍ୱା ହରିସ୍ସତି। ପୱିସନ୍ତନ୍ତି ପୱିସନ୍ତସ୍ସ। କସ୍ମା ଚୀରଂ ନ ବଞ୍ଝରେତି କସ୍ମା ବନ୍ଧିତୁଂ ଜାନନ୍ତା ୱାକଚୀରଂ ନ ବନ୍ଧନ୍ତି। ରାଜପବ୍ବଜିତାତି ରାଜାନୋ ହୁତ୍ୱା ପବ୍ବଜିତା। ଖୋମକୋଟୁମ୍ବରାନୀତି ଖୋମରଟ୍ଠେ କୋଟୁମ୍ବରରଟ୍ଠେ ଉପ୍ପନ୍ନାନି ସାଟକାନି।

ସା କଥଜ୍ଜାତି ସା କଥଂ ଅଜ୍ଜ। ଅନୁଞ୍ଛଙ୍ଗୀତି ଅଗରହିତଅଙ୍ଗୀ। ପୀଠଅମାନାୱ ଗଚ୍ଛତୀତି କମ୍ପିତ୍ୱା କମ୍ପିତ୍ୱା ତିଟ୍ଠନ୍ତୀ ୱିଯ ଗଚ୍ଛତି। ଯାସ୍ସୁ ଇଚ୍ଛିସହସ୍ସାନନ୍ତିଆଦୀସୁ ଅସ୍ସୂତି ନିପାତୋ, ଯାତି ଅତ୍ଥୋ। ‘‘ଯା ସା’’ତିପି ପାଠୋ। ସିୱାଯାତି ସିଙ୍ଗାଲିଯା। ପୁରେତି ପୁବ୍ବେ ନଗରେ ୱସନ୍ତୀ। ଇନ୍ଦସଗୋତ୍ତସ୍ସାତି କୋସିଯଗୋତ୍ତସ୍ସ। ୱାରୁଣୀୱାତି ଦେୱତାପୱିଟ୍ଠା ଯକ୍ଖଦାସୀ ୱିଯ। ଦୁକ୍ଖେନାତି ପୁତ୍ତୱିଯୋଗସୋକଦୁକ୍ଖେନ। ଆଗମ୍ମି ମଂ ପୁରନ୍ତି ଇମଂ ମମ ପୁତ୍ତେ ଗତେ ପୁତ୍ତନିୱେସନଂ ଆଗନ୍ତ୍ୱା। ପିଯେ ପୁତ୍ତେତି ୱେସ୍ସନ୍ତରଞ୍ଚେୱ ମଦ୍ଦିଞ୍ଚ ସନ୍ଧାଯାହ। ହତଛାପାତି ହତପୋତକା। ପବ୍ବାଜେସି ୱନଂ ରଟ୍ଠାତି ଯଦି ନଂ ରଟ୍ଠା ପବ୍ବାଜେସୀତି।

ଦେୱିଯା ପରିଦେୱିତସଦ୍ଦଂ ସୁତ୍ୱା ସଙ୍ଖା ସଞ୍ଜଯସ୍ସ ସିୱିକଞ୍ଞା ସମାଗତା ପକ୍କନ୍ଦିଂସୁ। ତାସଂ ପକ୍କନ୍ଦିତସଦ୍ଦଂ ସୁତ୍ୱା ମହାସତ୍ତସ୍ସପି ନିୱେସନେ ତଥେୱ ପକ୍କନ୍ଦିଂସୁ। ଇତି ଦ୍ୱୀସୁ ରାଜକୁଲେସୁ କେଚି ସକଭାୱେନ ସଣ୍ଠାତୁଂ ଅସକ୍କୋନ୍ତା ୱାତୱେଗେନ ପମଦ୍ଦିତା ସାଲା ୱିଯ ପତିତ୍ୱା ପରିୱତ୍ତମାନା ପରିଦେୱିଂସୁ। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୭୭୯।

''ତସ୍ସା ଲାଲପ୍ପିତଂ ସୁତ୍ୱା, ସଙ୍ଖା ଅନ୍ତେପୁରେ ବହୂ;

ବାହା ପଗ୍ଗୟ୍ହ ପକ୍କନ୍ଦୁଂ, ସିୱିକଞ୍ଞା ସମାଗତା।

୧୭୮୦।

''ସାଲାୱ ସମ୍ପମଥିତା, ମାଲୁତେନ ପମଦ୍ଦିତା;

ସେନ୍ତି ପୁତ୍ତା ଚ ଦାରା ଚ, ୱେସ୍ସନ୍ତରନିୱେସନେ।

୧୭୮୧।

''ଓରୋଧା ଚ କୁମାରା ଚ, ୱେସିଯାନା ଚ ବ୍ରାହ୍ମଣା;

ବାହା ପଗ୍ଗୟ୍ହ ପକ୍କନ୍ଦୁଂ, ୱେସ୍ସନ୍ତରନିୱେସନେ।

୧୭୮୨।

''ହତ୍ଥାରୋହା ଅନୀକଟ୍ଠା, ରଥିକା ପତ୍ତିକାରକା;

ବାହା ପଗ୍ଗୟ୍ହ ପକ୍କନ୍ଦୁଂ, ୱେସ୍ସନ୍ତରନିୱେସନେ।

୧୭୮୩।

''ତତୋ ରତ୍ୟା ୱିୱସାନେ, ସୂରିଯସ୍ସୁଗ୍ଗମନଂ ପତି;

ଅଥ ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ରାଜା, ଦାନଂ ଦାତୁଂ ଉପାଗମି।

୧୭୮୪।

''ୱତ୍ଥାନି ୱତ୍ଥକାମାନଂ, ସୋଣ୍ଡାନଂ ଦେଥ ୱାରୁଣିଂ;

ଭୋଜନଂ ଭୋଜନତ୍ଥୀନଂ, ସମ୍ମଦେୱ ପୱେଚ୍ଛଥ।

୧୭୮୫।

''ମା ଚ କଞ୍ଚି ୱନିବ୍ବକେ, ହେଟ୍ଠଯିତ୍ଥ ଇଧାଗତେ;

ତପ୍ପେଥ ଅନ୍ନପାନେନ, ଗଚ୍ଛନ୍ତୁ ପଟିପୂଜିତା।

୧୭୮୬।

‘‘ଅଥେତ୍ଥ ୱଉତୀ ସଦ୍ଦୋ, ତୁମୁଲୋ ଭେରୱୋ ମହା;

ଦାନେନ ତଂ ନୀହରନ୍ତି, ପୁନ ଦାନଂ ଅଦା ତୁୱଂ।

୧୭୮୭।

‘‘ତେ ସୁ ମତ୍ତା କିଲନ୍ତାୱ, ସମ୍ପତନ୍ତି ୱନିଦ୍ଦକା;

ନିକ୍ଖମନ୍ତେ ମହାରାଜେ, ସିୱୀନଂ ରଟ୍ଠୱଡ୍ଢନେ।

୧୭୮୮।

‘‘ଅଚ୍ଛେଚ୍ଛୁଂ ୱତ ଭୋ ରୁକ୍ଖଂ, ନାନାଫଲଧରଂ ଦୁମଂ;

ଯଥା ୱେସ୍ସନ୍ତରଂ ରଟ୍ଠା, ପବ୍ବାଜେନ୍ତି ଅଦୂସକଂ।

୧୭୮୯।

‘‘ଅଚ୍ଛେଚ୍ଛୁଂ ୱତ ଭୋ ରୁକ୍ଖଂ, ସବ୍ବକାମଦଦଂ ଦୁମଂ;

ଯଥା ୱେସ୍ସନ୍ତରଂ ରଟ୍ଠା, ପବ୍ବାଜେନ୍ତି ଅଦୂସକଂ।

୧୭୯୦।

‘‘ଅଚ୍ଛେଚ୍ଛୁଂ ୱତ ଭୋ ରୁକ୍ଖଂ, ସବ୍ବକାମରସାହରଂ;

ଯଥା ୱେସ୍ସନ୍ତରଂ ରଟ୍ଠା, ପବ୍ବାଜେନ୍ତି ଅଦୂସକଂ।

୧୭୯୧।

‘‘ଯେ ୱୁଡ୍ଢା ଯେ ଚ ଦହରା, ଯେ ଚ ମଜ୍ଝିମପୋରିସା;

ବାହା ପଗ୍ଗୟ୍ହ ପକ୍କନ୍ଦୁଂ, ନିକ୍ଖମନ୍ତେ ମହାରାଜେ;

ସିୱୀନଂ ରଟ୍ଠୱଡ୍ଢନେ।

୧୭୯୨।

‘‘ଅତିଯକ୍ଖା ୱସ୍ସୱରା, ଇତ୍ଥାଗାରା ଚ ରାଜିନୋ;

ବାହା ପଗ୍ଗୟ୍ହ ପକ୍କନ୍ଦୁଂ, ନିକ୍ଖମନ୍ତେ ମହାରାଜେ;

ସିୱୀନଂ ରଟ୍ଠୱଡ୍ଢନେ।

୧୭୯୩।

‘‘ଥିୟୋପି ତତ୍ଥ ପକ୍କନ୍ଦୁଂ, ୟା ତମ୍ହି ନଗରେ ଅହୁ;

ନିକ୍ଖମନ୍ତେ ମହାରାଜେ, ସିୱୀନଂ ରଟ୍ଠୱଡ୍ଢନେ।

୧୭୯୪।

‘‘ୟେ ବ୍ରାହ୍ମଣା ୟେ ଚ ସମଣା, ଅଞ୍ଞେ ୱାପି ୱନିବ୍ବକା;

ବାହା ପଗ୍ଗୟ୍ହ ପକ୍କନ୍ଦୁଂ, ‘ଅଧମ୍ମୋ କିର ଭୋ’ ଇତି।

୧୭୯୫।

‘‘ୟଥା ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ରାଜା, ୟଜମାନୋ ସକେ ପୁରେ;

ସିୱୀନଂ ୱଚନତ୍ଥେନ, ସମ୍ହା ରଟ୍ଠା ନିରଜ୍ଜତି।

୧୭୯୬।

‘‘ସତ୍ତ ହତ୍ଥିସତେ ଦତ୍ୱା, ସବ୍ବାଲଙ୍କାରଭୂସିତେ;

ସୁୱଣ୍ଣକଚ୍ଛେ ମାତଙ୍ଗେ, ହେମକପ୍ପନୱାସସେ;

୧୭୯୭।

‘‘ଆରୂଳ୍ହେ ଗାମଣୀୟେହି, ତୋମରଙ୍କୁସପାଣିଭି;

ଏସ ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ରାଜା, ସମ୍ହା ରଟ୍ଠା ନିରଜ୍ଜତି।

୧୭୯୮।

‘‘ସତ୍ତ ଅସ୍ସସତେ ଦତ୍ୱା, ସବ୍ବାଲଙ୍କାରଭୂସିତେ;

ଆଜାନୀୟେୱ ଜାତିୟା, ସିନ୍ଧୱେ ସୀଘୱାହନେ।

୧୭୯୯।

‘‘ଆରୂଳ୍ହେ ଗାମଣୀୟେହି, ଇଲ୍ଲିୟାଚାପଧାରିଭି;

ଏସ ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ରାଜା, ସମ୍ହା ରଟ୍ଠା ନିରଜ୍ଜତି।

୧୮୦୦।

‘‘ସତ୍ତ ରଥସତେ ଦତ୍ୱା, ସନ୍ନଦ୍ଧେ ଉସ୍ସିତଦ୍ଧଜେ;

ଦୀପେ ଅଥୋପି ୱେୟଗ୍ଘେ, ସବ୍ବାଲଙ୍କାରଭୂସିତେ।

୧୮୦୧।

‘‘ଆରୂଲ୍ହେ ଗାମଣୀୟେହି, ଚାପହତ୍ଥେହି ୱମ୍ମିଭି;

ଏସ ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ରାଜା, ସମ୍ମା ରଟ୍ଠା ନିରଜ୍ଜତି।

୧୮୦୨।

‘‘ସତ୍ତ ଇତ୍ଥିସତେ ଦତ୍ୱା, ଏକମେକା ରଥେ ଠିତା;

ସନ୍ନଦ୍ଧା ନିକ୍ଖରଜ୍ଜୁହି, ସୁୱଣ୍ଣେହି ଅଲଙ୍କତା।

୧୮୦୩।

‘‘ପୀତାଲଙ୍କାରା ପୀତୱସନା, ପୀତାଭରଣଭୂସିତା;

ଆଲ୍ହାରପମ୍ହା ହସୁଲା, ସୁସଞ୍ଞା ତନୁମଜ୍ଝିମା;

ଏସ ୱେସ୍ସନ୍ତରା ରାଜା, ସମ୍ମା ରଟ୍ଠା ନିରଜ୍ଜତି।

୧୮୦୪।

‘‘ସତ୍ତ ଧେନୁସତେ ଦତ୍ୱା, ସଜ୍ଜା କଂସୁପଧାରଣା;

ଏସ ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ରାଜା, ସମ୍ମା ରଟ୍ଠା ନିରଜ୍ଜତି।

୧୮୦୫।

‘‘ସତ୍ତ ଦାସିସତେ ଦତ୍ୱା, ସତ୍ତ ଦାସସତାନି ଚ;

ଏସ ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ରାଜା, ସମ୍ମା ରଟ୍ଠା ନିରଜ୍ଜତି।

୧୮୦୬।

‘‘ହତ୍ଥୀ ଅସ୍ସରଥେ ଦତ୍ୱା, ନାରିୟୋ ଚ ଅଲଙ୍କତା;

ଏସ ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ରାଜା, ସମ୍ମା ରଟ୍ଠା ନିରଜ୍ଜତି।

୧୮୦୭।

‘‘ତଦାସି ୟଂ ଭିଂସନକଂ, ତଦାସି ଲୋମହଂସନଂ;

ମହାଦାନେ ପଦିନ୍ନମ୍ହି, ମେଦନୀ ସମ୍ପକମ୍ପଥ।

୧୮୦୮।

‘‘ତଦାସି ୟଂ ଭିଂସନକଂ, ତଦାସି ଲୋମହଂସନଂ;

ଯଂ ପଞ୍ଜଲିକତୋ ରାଜା, ସମ୍ମା ରଟ୍ଠା ନିରଜ୍ଜତୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ସିୱିକଞ୍ଞାତି ଭିକ୍ଖୱେ, ଫୁସ୍ସତିଯା ପରିଦେୱିତସଦ୍ଦଂ ସୁତ୍ୱା ସଦ୍ଧାପି ସଞ୍ଜଯସ୍ସ ସିୱିରଞ୍ଞୋ ଇତ୍ଥିଯୋ ସମାଗତା ହୁତ୍ୱା ପକ୍କନ୍ଦୁଂ ପରିଦେୱିଂସୁ। ୱେସ୍ସନ୍ତରନିୱେସନେତି ତତ୍ଥ ଇତ୍ଥୀନଂ ପକ୍କନ୍ଦିତସଦ୍ଦଂ ସୁତ୍ୱା ୱେସ୍ସନ୍ତରସ୍ସପି ନିୱେସନେ ତଥେୱ ପକ୍କନ୍ଦିତ୍ୱା ଦ୍ୱୀସୁ ରାଜକୁଲେସୁ କେଚି ସକଭାୱେନ ସଣ୍ଠାତୁଂ ଅସକ୍କୋନ୍ତା ୱାତୱେଗେନ ସମ୍ପମଥିତା ସାଲା ୱିଯ ପତିତ୍ୱା ପରିୱତ୍ତନ୍ତା ପରିଦେୱିଂସୁ। ତତୋ ରତ୍ତିୟା ୱିଭସାନେତି ଭିକ୍ଖୱେ, ତତୋ ତସ୍ସା ରତ୍ତିଯା ଅଚ୍ଚଯେନ ସୂରିଯେ ଉଗ୍ଗତେ ଦାନୱେଯ୍ୟାୱତିକା ‘‘ଦାନଂ ପଟିଯାଦିତ’’ନ୍ତି ରଞ୍ଞୋ ଆରୋଚଯିଂସୁ। ଅଥ ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ରାଜା ପାତୋୱ ନ୍ହତ୍ୱା ସବ୍ବାଲଙ୍କାରପଟିମଣ୍ଡିତୋ ସାଦୁରସଭୋଜନଂ ଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ମହାଜନପରିୱୁତୋ ସତ୍ତସତକଂ ମହାଦାନଂ ଦାତୁଂ ଦାନଗ୍ଗଂ ଉପାଗମି।

ଦେଥାତି ତତ୍ଥ ଗନ୍ତ୍ୱା ସଟ୍ଠିସହସ୍ସଅମଚ୍ଚେ ଆଣାପେନ୍ତୋ ଏୱମାହ। ୱାରୁଣିନ୍ତି ‘‘ମଜ୍ଜଦାନଂ ନାମ ନିପ୍ଫଲ’’ନ୍ତି ଜାନାତି, ଏୱଂ ସନ୍ତେପି ‘‘ସୁରାସୋଣ୍ଡା ଦାନଗ୍ଗଂ ପତ୍ୱା ‘ୱେସ୍ସନ୍ତରସ୍ସ ଦାନଗ୍ଗେ ସୁରଂ ନ ଲଭିମ୍ହା’ତି ୱତ୍ତୁଂ ମା ଲଭନ୍ତୂ’’ତି ଦାପେସି। ୱନିବ୍ବକେତି ୱନିବ୍ବକଜନେସୁ କଞ୍ଚି ଏକମ୍ପି ମା ୱିହେଠଯିତ୍ଥ। ପଟିପୂଜିତାତି ମଯା ପୂଜିତା ହୁତ୍ୱା ଯଥା ମଂ ଥୋମଯମାନା ଗଚ୍ଛନ୍ତି , ତଥା ତୁମ୍ହେ କରୋଥାତି ୱଦତି।

ଇତି ସୋ ସୁୱଣ୍ଣାଲଙ୍କାରାନଂ ସୁୱଣ୍ଣଧଜାନଂ ହେମଜାଲପଟିଚ୍ଛନ୍ନାନଂ ହତ୍ଥୀନଂ ସତ୍ତସତାନି ଚ, ତଥାରୂପାନଞ୍ଞେୱ ଅସ୍ସାନଂ ସତ୍ତସତାନି ଚ, ସୀହଚମ୍ମାଦୀହି ପରିକ୍ଖିତ୍ତାନଂ ନାନାରତନୱିଚିତ୍ରାନଂ ସୁୱଣ୍ଣଧଜାନଂ ରଥାନଂ ସତ୍ତସତାନି, ସବ୍ବାଲଙ୍କାରପଟିମଣ୍ଡିତାନଂ ଉତ୍ତମରୂପଧରାନଂ ଖତ୍ତିଯକଞ୍ଞାଦୀନଂ ଇତ୍ଥୀନଂ ସତ୍ତସତାନି, ସୁୱିନୀତାନଂ ସୁସିକ୍ଖିତାନଂ ଦାସାନଂ ସତ୍ତସତାନି, ତଥା ଦାସୀନଂ ସତ୍ତସତାନି, ୱରୌସଭଜେଟ୍ଠକାନଂ କୁଣ୍ଡୋପଦୋହିନୀନଂ ଧେନୂନଂ ସତ୍ତସତାନି, ଅପରିମାଣାନି ପାନଭୋଜନାନୀତି ସତ୍ତସତକଂ ମହାଦାନଂ ଅଦାସି। ତସ୍ମିଂ ଏୱଂ ଦାନଂ ଦଦମାନେ ଜେତୁତ୍ତରନଗରୱାସିନୋ ଖତ୍ତିଯବ୍ରାହ୍ମଣୱେସ୍ସସୁଦ୍ଦାଦଯୋ ‘‘ସାମି, ୱେସ୍ସନ୍ତର ସିୱିରଟ୍ଠୱାସିନୋ ତଂ ‘ଦାନଂ ଦେତୀ’ତି ପବ୍ବାଜେନ୍ତି, ତ୍ୱଂ ପୁନ ଦାନମେୱ ଦେସୀ’’ତି ପରିଦେୱିଂସୁ। ତେନ ୱୁତ୍ତଂ –

୧୮୦୯।

‘‘ଅଥେତ୍ଥ ୱତ୍ତତୀ ସଦ୍ଦୋ, ତୁମୁଲୋ ଭେରୱୋ ମହା;

ଦାନେନ ତଂ ନୀହରନ୍ତି, ପୁନ ଦାନଂ ଅଦା ତୁୱ’’ନ୍ତି।

ଦାନପଟିଗ୍ଗାହକା ପନ ଦାନଂ ଗହେତ୍ୱା ‘‘ଇଦାନି କିର ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ରାଜା ଅମ୍ହେ ଅନାଥେ କତ୍ୱା ଅରଞ୍ଞଂ ପୱିସିସ୍ସତି, ଇତୋ ପଟ୍ଠାଯ କସ୍ସ ସନ୍ତିକଂ ଗମିସ୍ସାମା’’ତି ଛିନ୍ନପାଦା ୱିଯ ପତନ୍ତା ଆୱତ୍ତନ୍ତା ପରିୱତ୍ତନ୍ତା ମହାସଦ୍ଦେନ ପରିଦେୱିଂସୁ। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୮୧୦।

‘‘ତେ ସୁ ମତ୍ତା କିଲନ୍ତାୱ, ସମ୍ପତନ୍ତି ୱନିବ୍ବକା;

ନିକ୍ଖମନ୍ତେ ମହାରାଜେ, ସିୱୀନଂ ରଟ୍ଠୱଡ୍ଢନେ’’ତି।

ତତ୍ଥ ତେ ସୁ ମତ୍ତାତି ସୁ-କାରୋ ନିପାତମତ୍ତୋ, ତେ ୱନିବ୍ବକାତି ଅତ୍ଥୋ। ମତ୍ତା କିଲନ୍ତାୱାତି ମତ୍ତା ୱିଯ କିଲନ୍ତା ୱିଯ ଚ ହୁତ୍ୱା। ସମ୍ପତନ୍ତୀତି ପରିୱତ୍ତିତ୍ୱା ଭୂମିଯଂ ପତନ୍ତି। ଅଚ୍ଛେଚ୍ଛୁଂ ୱତାତି ଛିନ୍ଦିଂସୁ, ୱତାତି ନିପାତମତ୍ତଂ। ଯଥାତି ଯେନ କାରଣେନ। ଅତିଯକ୍ଖାତି ଭୂତୱିଜ୍ଜା ଇକ୍ଖଣିକାପି। ୱସ୍ସୱରାତି ଉଦ୍ଧଟବୀଜା ଓରୋଧପାଲକା। ୱଚନକ୍ଖେନାତି ୱଚନକାରଣେନ। ସମ୍ମା ରଟ୍ଠା ନିରଜ୍ଜତୀତି ଅତ୍ତନୋ ରଟ୍ଠା ନିଗ୍ଗଚ୍ଛତି। ଗାମଣୀଯେହୀତି ହତ୍ଥାଚରିଯେହି। ଆଜାନୀଯେୱାତି ଜାତିସମ୍ପନ୍ନେ । ଗାମଣୀଯେହୀତି ଅସ୍ସାଚରିଯେହି। ଇଲ୍ଲିଯାଚାପଧାରିଭୀତି ଇଲ୍ଲିଯଞ୍ଚ ଚାପଞ୍ଚ ଧାରେନ୍ତେହି। ଦୀପେ ଅଥୋପି ୱେୟ୍ୟଗ୍ଘେତି ଦୀପିଚମ୍ମବ୍ୟଗ୍ଘଚମ୍ମପରିକ୍ଖିତ୍ତେ। ଏକମେକା ରଥେ ଠିତାତି ସୋ କିର ଏକମେକଂ ଇତ୍ଥିରତନଂ ରଥେ ଠପେତ୍ୱା ଅଟ୍ଠଅଟ୍ଠୱଣ୍ଣଦାସୀହି ପରିୱୁତଂ କତ୍ୱା ଅଦାସି।

ନିକ୍ଖରଜ୍ଜୂହୀତି ସୁୱଣ୍ଣସୁତ୍ତମଯେହି ପାମଙ୍ଗେହି। ଆଳାରପମ୍ହାତି ୱିସାଲକ୍ଖିଗଣ୍ଡା। ହସୁଲାତି ମ୍ହିତପୁବ୍ବଙ୍ଗମକଥା। ସୁସଞ୍ଞାତି ସୁସ୍ସୋଣିଯୋ। ତନୁମଜ୍ଝିମାତି କରତଲମିୱ ତନୁମଜ୍ଝିମଭାଗା। ତଦା ପନ ଦେୱତାଯୋ ଜମ୍ବୁଦୀପତଲେ ରାଜୂନଂ ‘‘ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ରାଜା ମହାଦାନଂ ଦେତୀ’’ତି

ଆରୋଚୟିଂସୁ, ତସ୍ମା ତେ ଖତ୍ତିୟା ଦେୱତାନୁଭାୱେନାଗନ୍ତ୍ୱା ତା ଗଣ୍ହିତ୍ୱା ପକ୍କମିଂସୁ। କଂସୁପଧାରଣାତି ଇଧ କଂସନ୍ତି ରଜତସ୍ସ ନାମଂ, ରଜତମୟେନ ଖୀରପଟିଚ୍ଛନଭାଜନେନ ସଦ୍ଧିଞ୍ଚେୱ ଅଦାସୀତି ଅତ୍ଥୋ। ପଦିନ୍ନମ୍ହୀତି ଦୀୟମାନେ। ସମ୍ପକମ୍ପଥାତି ଦାନତେଜେନ କମ୍ପିତ୍ଥ। ଯଂ ପଞ୍ଜଲିକତୋତି ଯଂ ସୋ ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ରାଜା ମହାଦାନଂ ଦତ୍ୱା ଅଞ୍ଜଲିଂ ପଗ୍ଗୟ୍ହ ଅତ୍ତନୋ ଦାନଂ ନମସ୍ସମାନୋ ‘‘ସବ୍ବଞ୍ଞୁତଞ୍ଞାଣସ୍ସ ମେ ଇଦଂ ପଚ୍ଚୟୋ ହୋତୂ’’ତି ପଞ୍ଜଲିକତୋ ଅହୋସି, ତଦାପି ଭୀସନକମେୱ ଅହୋସି, ତସ୍ମିଂ ଖଣେ ପଥୱୀ କମ୍ପିତ୍ଥାତି ଅତ୍ଥୋ। ନିରଜ୍ଜତୀତି ଏୱଂ କତ୍ୱା ନିଗ୍ଗଚ୍ଛତିୟେୱ, ନ କୋଚି ନଂ ନିୱାରେତୀତି ଅତ୍ଥୋ।

ଅପିଚ ଖୋ ତସ୍ସ ଦାନଂ ଦଦନ୍ତସ୍ସେୱ ସାୟଂ ଅହୋସି। ସୋ ଅତ୍ତନୋ ନିୱେସନମେୱ ଗନ୍ତ୍ୱା ‘‘ମାତାପିତରୋ ୱନ୍ଦିତ୍ୱା ସ୍ୱେ ଗମିସ୍ସାମୀ’’ତି ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ଅଲଙ୍କତରଥେନ ମାତାପିତୂନଂ ୱସନଟ୍ଠାନଂ ଗତୋ। ମଦ୍ଦୀଦେୱୀପି ‘‘ଅହଂ ସାମିନା ସଦ୍ଧିଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ମାତାପିତରୋ ଅନୁଜାନାପେସ୍ସାମୀ’’ତି ତେନେୱ ସଦ୍ଧିଂ ଗତା। ମହାସତ୍ତୋ ପିତରଂ ୱନ୍ଦିତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ଗମନଭାୱଂ କଥେସି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୮୧୧।

‘‘ଆମନ୍ତୟିତ୍ଥ ରାଜାନଂ, ସଞ୍ଜୟଂ ଧମ୍ମିନଂ ୱରଂ;

ଅୱରୁଦ୍ଧସି ମଂ ଦେୱ, ୱଙ୍କଂ ଗଚ୍ଛାମି ପବ୍ବତଂ।

୧୮୧୨।

‘‘ୟେ ହି କେଚି ମହାରାଜ, ଭୂତା ୟେ ଚ ଭୱିସ୍ସରେ;

ଅତିତ୍ତାୟେୱ କାମେହି, ଗଚ୍ଛନ୍ତି ୟମସାଧନଂ।

୧୮୧୩।

‘‘ସ୍ୱାହଂ ସକେ ଅଭିସ୍ସସିଂ, ୟଜମାନୋ ସକେ ପୁରେ;

ସିୱୀନଂ ୱଚନତ୍ଥେନ, ସମ୍ହା ରଟ୍ଠା ନିରଜ୍ଜହଂ।

୧୮୧୪।

‘‘ଅଘଂ ତଂ ପଟିସେୱିସ୍ସଂ, ୱନେ ୱାଳମିଗାକିଣ୍ଣେ;

ଖଗ୍ଗଦୀପିନିସେୱିତେ, ଅହଂ ପୁଞ୍ଞାନି କରୋମି;

ତୁମ୍ହେ ପଙ୍କମ୍ହି ସୀଦଥା’’ତି।

ତତ୍ଥ ଧମ୍ମିନଂ ୱରନ୍ତି ଧମ୍ମିକରାଜୂନଂ ଅନ୍ତରେ ଉତ୍ତମଂ। ଅୱରୁଦ୍ଧସୀତି ରଟ୍ଠା ନୀହରସି। ଭୂତାତି ଅତୀତା। ଭୱିସ୍ସରେତି ୟେ ଚ ଅନାଗତେ ଭୱିସ୍ସନ୍ତି , ପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନେ ଚ ନିବ୍ବତ୍ତା। ୟମସାଧନନ୍ତି ୟମରଞ୍ଞୋ ଆଣାପୱତ୍ତିଟ୍ଠାନଂ। ସ୍ୱାହଂ ସକେ ଅଭିସ୍ସସିନ୍ତି ସୋ ଅହଂ ଅତ୍ତନୋ ନଗରୱାସିନୋୟେୱ ପୀଳେସିଂ। କିଂ କରୋନ୍ତୋ? ୟଜମାନୋ ସକେ ପୁରେତି। ପାଳିୟଂ ପନ ‘‘ସୋ ଅହ’’ନ୍ତି ଲିଖିତଂ। ନିରଜ୍ଜହନ୍ତି ନିକ୍ଖନ୍ତୋ ଅହଂ। ଅଘଂ ତନ୍ତି ୟଂ ଅରଞ୍ଞେ ୱସନ୍ତେନ ପଟିସେୱିତବ୍ବଂ ଦୁକ୍ଖଂ, ତଂ ପଟିସେୱିସ୍ସାମି। ପଙ୍କମ୍ହୀତି ତୁମ୍ହେ ପନ କାମପଙ୍କମ୍ହି ସୀଦଥାତି ୱଦତି।

ଇତି ମହାସତ୍ତୋ ଇମାହି ଚତୂହି ଗାଥାହି ପିତରା ସଦ୍ଧିଂ କଥେତ୍ୱା ମାତୁ ସନ୍ତିକଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ୱନ୍ଦିତ୍ୱା ପବ୍ବଜ୍ଜଂ ଅନୁଜାନାପେନ୍ତୋ ଏୱମାହ –

୧୮୧୫।

‘‘ଅନୁଜାନାହି ମଂ ଅମ୍ମ, ପବ୍ବଜ୍ଜା ମମ ରୁଚ୍ଚତି;

ସ୍ୱାହଂ ସକେ ଅଭିସ୍ସସିଂ, ଯଜମାନୋ ସକେ ପୁରେ;

ସିୱୀନଂ ୱଚନତ୍ଥେନ, ସମ୍ମୁ ରଟ୍ଠା ନିରଜ୍ଜହଂ।

୧୮୧୬।

‘‘ଅଘଂ ତଂ ପଟିସେୱିସ୍ସଂ, ୱନେ ୱାଳମିଗାକିଣ୍ଣେ;

ଖଗ୍ଗଦୀପିନିସେୱିତେ, ଅହଂ ପୁଞ୍ଞାନି କରୋମି;

ତୁମ୍ହେ ପଙ୍କମ୍ହି ସୀଦଥା’’ତି।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ଫୁସ୍ସତୀ ଆହ –

୧୮୧୭।

‘‘ଅନୁଜାନାମି ତଂ ପୁତ୍ତ, ପବ୍ବଜ୍ଜା ତେ ସମିଜ୍ଝତୁ;

ଅଯଞ୍ଚ ମଦ୍ଦୀ କଲ୍ୟାଣୀ, ସୁସଞ୍ଞା ତନୁମଜ୍ଝିମା;

ଅଚ୍ଛତଂ ସହ ପୁତ୍ତେହି, କିଂ ଅରଞ୍ଞେ କରିସ୍ସତୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ସମିଜ୍ଝତୂତି ଝାନେନ ସମିଦ୍ଧା ହୋତୁ। ଅଚ୍ଛତନ୍ତି ଅଚ୍ଛତୁ, ଇଧେୱ ହୋତୂତି ୱଦତି।

ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ଆହ –

୧୮୧୮।

‘‘ନାହଂ ଅକାମା ଦାସିମ୍ପି, ଅରଞ୍ଞଂ ନେତୁମୁସ୍ସହେ;

ସଚେ ଇଚ୍ଛତି ଅନ୍ୱେତୁ, ସଚେ ନିଚ୍ଛତି ଅଚ୍ଛତୂ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଅକାମାତି ଅମ୍ମ, କିଂ ନାମେତଂ କଥେଥ, ଅହଂ ଅନିଚ୍ଛାଯ ଦାସିମ୍ପି ନେତୁଂ ନ ଉସ୍ସହାମୀତି।

ତତୋ ପୁତ୍ତସ୍ସ କଥଂ ସୁତ୍ୱା ରାଜା ସୁଣ୍ହଂ ଯାଚିତୁଂ ପଟିପଜ୍ଜି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୮୧୯।

‘‘ତତୋ ସୁଣ୍ହଂ ମହାରାଜା, ଯାଚିତୁଂ ପଟିପଜ୍ଜଥ;

ମା ଚନ୍ଦନସମାଚାରେ, ରଜୋଜଲ୍ଲଂ ଅଧାରଯି।

୧୮୨୦।

‘‘ମା କାସିଯାନି ଧାରେତ୍ୱା, କୁସଚୀରଂ ଅଧାରଯି;

ଦୁକ୍ଖୋ ୱାସୋ ଅରଞ୍ଞସ୍ମିଂ, ମା ହି ଙ୍ଂ ଲକ୍ଖଣେ ଗମୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ପଟିପଜ୍ଜଥାତି ଭିକ୍ଖୱେ, ପୁତ୍ତସ୍ସ କଥଂ ସୁତ୍ୱା ରାଜା ସୁଣ୍ହଂ ଯାଚିତୁଂ ପଟିପଜ୍ଜି। ଚନ୍ଦନସମାଚାରେତି ଲୋହିତଚନ୍ଦନେନ ପରିକିଣ୍ଣସରୀରେ। ମା ହି ଙ୍ଂ ଲକ୍ଖଣେ ଗମୀତି ସୁଭଲକ୍ଖଣେନ ସମନ୍ନାଗତେ ମା ଙ୍ଂ ଅରଞ୍ଞଂ ଗମୀତି।

୧୮୨୧।

‘‘ତମବ୍ରୱି ରାଜପୁତ୍ତୀ, ମଦ୍ଦୀ ସବ୍ବଙ୍ଗସୋଭନା;

ନାହଂ ତଂ ସୁଖମିଚ୍ଛେୟ୍ୟଂ, ଯଂ ମେ ୱେସ୍ସନ୍ତରଂ ୱିନା’’ତି।

ତତ୍ଥ ତମବ୍ରୱୀତି ତଂ ସସୁରଂ ଅବ୍ରୱି।

୧୮୨୨।

‘‘ତମବ୍ରୱି ମହାରାଜା, ସିୱୀନଂ ରଟ୍ଠୱଡ୍ଢନୋ;

ଇଙ୍ଘ ମଦ୍ଦି ନିସାମେହି, ୱନେ ଯେ ହୋନ୍ତି ଦୁସ୍ସହା।

୧୮୨୩।

‘‘ବହୂ କୀଟା ପଟଙ୍ଗା ଚ, ମକସା ମଧୁମକ୍ଖିକା;

ତେପି ତଂ ତତ୍ଥ ହିଂସେୟ୍ୟୁଂ, ତଂ ତେ ଦୁକ୍ଖତରଂ ସିଯା।

୧୮୨୪।

‘‘ଅପରେ ପସ୍ସ ସନ୍ତାପେ, ନଦୀନୁପନିସେୱିତେ;

ସପ୍ପା ଅଜଗରା ନାମ, ଅୱିସା ତେ ମହବ୍ବଲା।

୧୮୨୫।

‘‘ତେ ମନୁସ୍ସଂ ମିଗଂ ୱାପି, ଅପି ମାସନ୍ନମାଗତଂ;

ପରିକ୍ଖିପିତ୍ୱା ଭୋଗେହି, ୱସମାନେନ୍ତି ଅତ୍ତନୋ।

୧୮୨୬।

‘‘ଅଞ୍ଞେପି କଣ୍ହଜଟିନୋ, ଅଚ୍ଛା ନାମ ଅଘମ୍ମିଗା;

ନ ତେହି ପୁରିସୋ ଦିଟ୍ଠୋ, ରୁକ୍ଖମାରୁୟ୍ହ ମୁଚ୍ଚତି।

୧୮୨୭।

‘‘ସଙ୍ଘଟ୍ଟଯନ୍ତା ସିଙ୍ଗାନି, ତିକ୍ଖଗ୍ଗାତିପ୍ପହାରିନୋ;

ମହିଂସା ୱିଚରନ୍ତେତ୍ଥ, ନଦିଂ ସୋତୁମ୍ବରଂ ପତି।

୧୮୨୮।

‘‘ଦିସ୍ୱା ମିଗାନଂ ଯୂଥାନଂ, ଗୱଂ ସଞ୍ଚରତଂ ୱନେ;

ଧେନୁୱ ୱଚ୍ଛଗିଦ୍ଧାୱ, କଥଂ ମଦ୍ଦି କରିସ୍ସସି।

୧୮୨୯।

‘‘ଦିସ୍ୱା ସମ୍ପତିତେ ଘୋରେ, ଦୁମଗ୍ଗେସୁ ପ୍ଲୱଙ୍ଗମେ;

ଅଖେତ୍ତଞ୍ଞାଯ ତେ ମଦ୍ଦି, ଭୱିସ୍ସତେ ମହବ୍ଭଯଂ।

୧୮୩୦।

‘‘ଯା ତ୍ୱଂ ସିୱାଯ ସୁତ୍ୱାନ, ମୁହୁଂ ଉତ୍ତସଯୀ ପୁରେ;

ସା ତ୍ୱଂ ୱଙ୍କମନୁପ୍ପତ୍ତା, କଥଂ ମଦ୍ଦି କରିସ୍ସସି।

୧୮୩୧।

‘‘ଠିତେ ମଜ୍ଝନ୍ହିକେ କାଲେ, ସନ୍ନିସିନ୍ନେସୁ ପକ୍ଖିସୁ;

ସଣତେୱ ବ୍ରହାରଞ୍ଞଂ, ତତ୍ଥ କିଂ ଗନ୍ତୁମିଚ୍ଛସୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ତମବ୍ରୱୀତି ତଂ ସୁଣ୍ହ ଅବ୍ରୱି। ଅପରେ ପସ୍ସ ସନ୍ତାପେତି ଅଞ୍ଞେପି ସନ୍ତାପେ ଭଯଜନକେ ପେକ୍ଖ। ନଦୀନୁପନିସେୱିତେତି ନଦୀନଂ ଉପନିସେୱିତେ ଆସନ୍ନଟ୍ଠାନେ, ନଦୀକୂଲେ ୱସନ୍ତେତି ଅତ୍ଥୋ। ଅୱିସାତି ନିଦ୍ଦିସା। ଅପି ମାସନ୍ନନ୍ତି ଆସନ୍ନଂ ଅତ୍ତନୋ ସରୀରସମ୍ଫସ୍ସଂ ଆଗତନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ଅଘମ୍ମିଗାତି ଅଘକରା ମିଗା, ଦୁକ୍ଖାୱହା ମିଗାତି ଅତ୍ଥୋ। ନଦିଂ ସୋତୁମ୍ବରଂ ପତୀତି ସୋତୁମ୍ବରାଯ ନାମ ନଦିଯା ତୀରେ। ଯୂଥାନନ୍ତି ଯୂଥାନି, ଅଯମେୱ ୱା ପାଠୋ। ଧେନୁୱ ୱଚ୍ଛଗିଦ୍ଧାୱାତି ତୱ ଦାରକେ ଅପସ୍ସନ୍ତୀ ୱଚ୍ଛଗିଦ୍ଧା ଧେନୁ ୱିଯ କଥଂ କରିସ୍ସସି। ୱ-କାରୋ ପନେତ୍ଥ ନିପାତମତ୍ତୋୱ। ସମ୍ପତିତେତି ସମ୍ପତନ୍ତେ। ଘୋରେତି ଭୀସନକେ ୱିରୂପେ। ପ୍ଲୱଙ୍ଗମେତି ମକ୍କଟେ। ଅଖେତ୍ତଞ୍ଞାଯାତି ଅରଞ୍ଞଭୂମିଅକୁସଲତାଯ। ଭୱିସ୍ସତେତି ଭୱିସ୍ସତି। ସିୱାଯ ସୁତ୍ୱାନାତି ସିଙ୍ଗାଲିଯା ସଦ୍ଦଂ ସୁତ୍ୱା। ମୁହୁନ୍ତି ପୁନପ୍ପୁନଂ। ଉତ୍ତସଯୀତି ଉତ୍ତସସି। ସଣତେୱାତି ନଦତି ୱିଯ ସଣନ୍ତଂ ୱିଯ ଭୱିସ୍ସତି।

୧୮୩୨।

‘‘ତମବ୍ରୱି ରାଜପୁତ୍ତୀ, ମଦ୍ଦୀ ସବ୍ବଙ୍ଗସୋଭନା;

ଯାନି ଏତାନି ଅକ୍ଖାସି, ୱନେ ପଟିଭଯାନି ମେ;

ସବ୍ବାନି ଅଭିସମ୍ଭୋସ୍ସଂ, ଗଚ୍ଛଞ୍ଞେୱ ରଥେସଭ।

୧୮୩୩।

‘‘କାସଂ କୁସଂ ପୋଟକିଲଂ, ଉସିରଂ ମୁଞ୍ଜପବ୍ବଜଂ;

ଉରସା ପନୁଦହିସ୍ସାମି, ନସ୍ସ ହେସ୍ସାମି ଦୁନ୍ନଯା।

୧୮୩୪।

''ବହୂହି ୱତ ଚରିଯାହି, କୁମାରୀ ୱିନ୍ଦତେ ପତିଂ;

ଉଦରସ୍ସୁପରୋଧେନ, ଗୋହନୁୱେଠନେନ ଚ।

୧୮୩୫।

''ଅଗ୍ଗିସ୍ସ ପାରିଚରିଯାଯ, ଉଦକୁମ୍ମୁଜ୍ଜନେନ ଚ;

ୱେଧବ୍ୟଂ କଟୁକଂ ଲୋକେ, ଗଚ୍ଛଞ୍ଚେୱ ରଥେସଭ।

୧୮୩୬।

''ଅପିସ୍ସା ହୋତି ଅପ୍ପତ୍ତୋ, ଉଚ୍ଛିଟ୍ଠମପି ଭୁଞ୍ଜିତୁଂ;

ଯୋ ନଂ ହତ୍ଥେ ଗହେତ୍ୱାନ, ଅକାମଂ ପରିକଡ୍ଢତି;

ୱେଧବ୍ୟଂ କଟୁକଂ ଲୋକେ, ଗଚ୍ଛଞ୍ଚେୱ ରଥେସଭ।

୧୮୩୭।

''କେସଗ୍ଗହଣମୁକ୍ଖେପା, ଭୂମ୍ୟା ଚ ପରିସୁମ୍ଭନା;

ଦତ୍ୱା ଚ ନୋ ପକ୍କମତି, ବହୁଂ ଦୁକ୍ଖଂ ଅନପ୍ପକଂ;

ୱେଧବ୍ୟଂ କଟୁକଂ ଲୋକେ, ଗଚ୍ଛଞ୍ଚେୱ ରଥେସଭ।

୧୮୩୮।

''ସୁକ୍କଚ୍ଛୱୀ ୱେଧୱେରା, ଦତ୍ୱା ସୁଭଗମାନିନୋ;

ଅକାମଂ ପରିକଡ୍ଢନ୍ତି, ଉଲୂକଞ୍ଞେୱ ୱାଯସା;

ୱେଧବ୍ୟଂ କଟୁକଂ ଲୋକେ, ଗଚ୍ଛଞ୍ଚେୱ ରଥେସଭ।

୧୮୩୯।

''ଅପି ଞାତିକୁଲେ ଫୀତେ, କଂସପଜ୍ଜୋତନେ ୱସଂ;

ନେୱାତିୱାକ୍ୟଂ ନ ଲଭେ, ଭାତୂହି ସଖିନୀହିପି;

ୱେଧବ୍ୟଂ କଟୁକଂ ଲୋକେ, ଗଚ୍ଛଞ୍ଚେୱ ରଥେସଭ।

୧୮୪୦।

‘‘ନଗ୍ଗା ନଦୀ ଅନୁଦକା, ନଗ୍ଗଂ ରଟ୍ଠଂ ଅରାଜକଂ;

ଇତ୍ଥୀପି ୱିଧୱା ନଗ୍ଗା, ଯସ୍ସାପି ଦସ ଭାତରୋ;

ୱେଧବ୍ବଂ କଟୁକଂ ଲୋକେ, ଗଚ୍ଛଞ୍ଞେୱ ରଥେସଭ।

୧୮୪୧।

‘‘ଧଜୋ ରଥସ୍ସ ପଞ୍ଞାଣଂ, ଧୂମୋ ପଞ୍ଞାଣମଗ୍ଗିନୋ;

ରାଜା ରଟ୍ଠସ୍ସ ପଞ୍ଞାଣଂ, ଭତ୍ତା ପଞ୍ଞାଣମିତ୍ଥିୟା;

ୱେଧବ୍ବଂ କଟୁକଂ ଲୋକେ, ଗଚ୍ଛଞ୍ଞେୱ ରଥେସଭ।

୧୮୪୨।

‘‘ଯା ଦଲିଦ୍ଦୀ ଦଲିଦ୍ଦସ୍ସ, ଅଡ୍ଢା ଅଡ୍ଢସ୍ସ କିତ୍ତିମା;

ତଂ ୱେ ଦେୱା ପସଂସନ୍ତି, ଦୁକ୍କରଞ୍ହି କରୋତି ସା।

୧୮୪୩।

‘‘ସାମିକଂ ଅନୁବନ୍ଧିସ୍ସଂ, ସଦା କାସାୟୱାସିନୀ;

ପଥବ୍ୟାପି ଅଭିଜ୍ଜନ୍ତ୍ୟା, ୱେଧବ୍ବଂ କଟୁକିତ୍ଥିୟା।

୧୮୪୪।

‘‘ଅପି ସାଗରପରିୟନ୍ତଂ, ବହୁୱିତ୍ତଧରଂ ମହିଂ;

ନାନାରତନପରିପୂରଂ, ନିଚ୍ଛେ ୱେସ୍ସନ୍ତରଂ ୱିନା।

୧୮୪୫।

‘‘କଥଂ ନୁ ତାସଂ ହଦୟଂ, ସୁଖରା ୱତ ଇତ୍ଥିୟୋ;

ଯା ସାମିକେ ଦୁକ୍ଖିତମ୍ହି, ସୁଖମିଚ୍ଛନ୍ତି ଅତ୍ତନୋ।

୧୮୪୬।

‘‘ନିକ୍ଖମନ୍ତେ ମହାରାଜେ, ସିୱୀନଂ ରଟ୍ଠୱଡ୍ଢନେ;

ତମହଂ ଅନୁବନ୍ଧିସ୍ସଂ, ସବ୍ବକାମଦଦୋ ହି ମେ’’ତି।

ତତ୍ଥ ତମବ୍ରୱୀତି ଭିକ୍ଖୱେ, ମଦ୍ଦୀ ରଞ୍ଞୋ ୱଚନଂ ସୁତ୍ୱା ତଂ ରାଜାନଂ ଅବ୍ରୱି। ଅଭିସମ୍ଭୋସ୍ସନ୍ତି ସହିସ୍ସାମି ଅଧିୱାସେସ୍ସାମି। ପୋଟକିଲନ୍ତି ପୋଟକିଲତିଣଂ। ପନୁଦହିସ୍ସାମୀତି ଦ୍ୱେଧା କତ୍ୱା ୱେସ୍ସନ୍ତରସ୍ସ ପୁରତୋ ଗମିସ୍ସାମି। ଉଦରସ୍ସୁପରୋଧେନାତି ଉପୱାସେନ ଖୁଦାଧିୱାସେନ।

ଗୋହନୁୱେଠନେନ ଚାତି ୱିସାଲକଟିଯୋ ଓନତପସ୍ସା ଚ ଇତ୍ଥିଯୋ ସାମିକଂ ଲଭନ୍ତୀତି କତ୍ୱା ଗୋହନୁନା କଟିଫଲକଂ କୋଟ୍ଟାପେତ୍ୱା ୱେଠନେନ ଚ ପସ୍ସାନି ଓନାମେତ୍ୱା କୁମାରିକା ପତିଂ ଲଭତି। କଟୁକନ୍ତି ଅସାତଂ। ଗଚ୍ଛଞ୍ଞେୱାତି ଗମିସ୍ସାମିଯେୱ।

ଅପିସ୍ସା ହୋତି ଅପ୍ପତ୍ତୋତି ତସ୍ସା ୱିଧୱାଯ ଉଚ୍ଛିଟ୍ଠକମ୍ପି ଭୁଞ୍ଜିତୁଂ ଅନନୁଚ୍ଛୱିକୋୱ। ଯୋ ନନ୍ତି ଯୋ ନୀଚଜଙ୍ଘୋ ତଂ ୱିଧୱଂ ଅନିଚ୍ଛମାନଞ୍ଞେୱ ହତ୍ଥେ ଗହେତ୍ୱା କଡ୍ଢତି। କେସଗ୍ଗହଣମୁକ୍ଖେପା, ଭୂମ୍ୟା ଚ ପରିସୁମ୍ଭନାତି ଅସାମିକଂ ଇତ୍ଥିଂ ହତ୍ଥପାଦେହି କେସଗ୍ଗହଣଂ, ଉକ୍ଖେପା, ଭୂମିଯଂ ପାତନନ୍ତି ଏତାନି ଅୱମଞ୍ଞନାନି କତ୍ୱା ଅତିକ୍କମନ୍ତି। ଦତ୍ୱା ଚାତି ଅସାମିକାଯ ଇତ୍ଥିଯା ଏୱରୂପଂ ବହୁଂ ଅନପ୍ପକଂ ଦୁକ୍ଖଂ ପରପୁରିସୋ ଦତ୍ୱା ଚ ନୋ ପକ୍କମତି ନିରାସଙ୍କୋ ଓଲୋକେନ୍ତୋୱ ତିଟ୍ଠତି।

ସୁକ୍କଚ୍ଛୱୀତି ନ୍ହାନୀଯଚୁଣ୍ଣେନ ଉଗ୍ଘାପିତଚ୍ଛୱିୱଣ୍ଣା। ୱେଧୱେରାତି ୱିଧୱିତ୍ଥିକାମା ପୁରିସା। ଦତ୍ୱାତି କିଞ୍ଚିଦେୱ ଅପ୍ପମତ୍ତକଂ ଧନଂ ଦତ୍ୱା। ସୁଭଗମାନିନୋତି ମଯଂ ସୁଭଗାତି ମଞ୍ଞମାନା। ଅକାମନ୍ତି ତଂ ୱିଧୱଂ ଅସାମିକଂ ଅକାମଂ। ଉଲୂକଞ୍ଞେୱ ୱାଯସାତି କାକା ୱିଯୌଲୂକଂ ପରିକଡ୍ଢନ୍ତି। କଂସପଜ୍ଜୋତନେତି ସୁୱଣ୍ଣଭାଜନାଭାଯ ପଜ୍ଜୋତନ୍ତେ। ୱସନ୍ତି ଏୱରୂପେପି ଞାତିକୁଲେ ୱସମାନା। ନେୱାତିୱାକ୍ୟଂ ନ ଲଭେତି "ଅଯଂ ଇତ୍ଥୀ ନିସ୍ସାମିକା, ଯାୱଜୀୱଂ ଅମ୍ହାକଞ୍ଞେୱ ଭାରୋ ଜାତୋ"ତିଆଦୀନି ୱଚନାନି ୱଦନ୍ତେହି ଭାତୂହିପି ସଖିନୀହିପି ଅତିୱାକ୍ୟଂ ଗରହୱଚନଂ ନେୱ ନ ଲଭତି। ପଞ୍ଞାଣନ୍ତି ପାକଟଭାୱକାରଣଂ।

ଯାଦଲିଦ୍ଦୀ ଦଲିଦ୍ଦସ୍ସାତି ଦେୱ, କିଞ୍ଚିସମ୍ପନ୍ନା ଯା ଇତ୍ଥୀ ଅତ୍ତନୋ ସାମିକସ୍ସ ଦଲିଦ୍ଦସ୍ସ ଦୁକ୍ଖପ୍ପତ୍ତକାଲେ ସଯମ୍ପି ଦଲିଦ୍ଦୀ ସମାନା ଦୁକ୍ଖାୱ ହୋତି, ତସ୍ସ ଅଡ୍ଢକାଲେ ତେନେୱ ସଦ୍ଧିଂ ଅଡ୍ଢା ସୁଖପ୍ପତ୍ତା ହୋତି, ତଂ ୱେ ଦେୱା ପସଂସନ୍ତି। ଅଭିଜନ୍ତ୍ୟାତି ଅଭିଜନ୍ତିଯା। ସଚେପି ହି ଇତ୍ଥିଯା ସକଲପଥୱୀ ନ ଭିଜ୍ଜତି, ତାଯ ସକଲାଯ ପଥୱିଯା ସାୱ ଇସ୍ସରା ହୋତି, ତଥାପି ୱେଧବ୍ୟଂ କଟୁକମେୱାତି ଅତ୍ଥୋ। ସୁଖରା ୱତ ଇତ୍ଥିଯୋତି ସୁଟ୍ଠୁ ଖରା ୱତ ଇତ୍ଥିଯୋ।

୧୮୪୭।

"ତମବ୍ରୱି ମହାରାଜା, ମଦ୍ଦିଂ ସବ୍ବଙ୍ଗସୋଭନଂ;

ଇମେ ତେ ଦହରା ପୁତ୍ତା, ଜାଲୀ କଣ୍ହାଜିନା ଚୁଭୋ;

ନିକ୍ଖିପ୍ପ ଲକ୍ଖଣେ ଗଚ୍ଛ, ମଯଂ ତେ ପୋସଯାମସେ"ତି।

ତତ୍ଥ ଜାଲୀ କଣ୍ହାଜିନା ଚୁଭୋତି ଜାଲୀ ଚ କଣ୍ହାଜିନା ଚାତି ଉଭୋ। ନିକ୍ଖିପ୍ପାତି ଇମେ ନିକ୍ଖିପିତ୍ୱା ଗଚ୍ଛାହୀତି।

୧୮୪୮।

"ତମବ୍ରୱି ରାଜପୁତ୍ତୀ, ମଦ୍ଦୀ ସବ୍ବଙ୍ଗସୋଭନା;

ପିଯା ମେ ପୁତ୍ତକା ଦେୱ, ଜାଲୀ କଣ୍ହାଜିନା ଚୁଭୋ;

ତ୍ୟମ୍ହଂ ତତ୍ଥ ରମେସ୍ସନ୍ତି, ଅରଞ୍ଞେ ଜୀୱସୋକିନ"ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ତ୍ୟମ୍ହନ୍ତି ତେ ଦାରକା ଅମ୍ହାକଂ ତତ୍ଥ ଅରଞ୍ଞେ। ଜୀୱସୋକିନନ୍ତି ଅୱିଗତସୋକାନଂ ହଦଯଂ ରମଯିସ୍ସନ୍ତୀତି ଅତ୍ଥୋ।

୧୮୪୯।

"ତମବ୍ରୱି ମହାରାଜା, ସିୱୀନଂ ରଟ୍ଠୱଡ୍ଢନୋ;

ସାଲୀନଂ ଓଦନଂ ଭୁତ୍ୱା, ସୁଚିଂ ମଂସୂପସେଚନଂ;

ରୁକ୍ଖଫଲାନି ଭୁଞ୍ଜନ୍ତା, କଥଂ କାହନ୍ତି ଦାରକା।

୧୮୫୦।

‘‘ଭୁତ୍ୱା ସତପଲେ କଂସେ, ସୋୱଣ୍ଣେ ସତରାଜିକେ;

ରୁକ୍ଖପତ୍ତେସୁ ଭୁଞ୍ଜନ୍ତା, କଥଂ କାହନ୍ତି ଦାରକା।

୧୮୫୧।

‘‘କାସିୟାନି ଚ ଧାରେତ୍ୱା, ଖୋମକୋଟୁମ୍ବରାନି ଚ;

କୁସଚୀରାନି ଧାରେନ୍ତା, କଥଂ କାହନ୍ତି ଦାରକା।

୧୮୫୨।

‘‘ୱୟ୍ହାହି ପରିୟାୟିତ୍ୱା, ସିୱିକାୟ ରଥେନ ଚ;

ପତ୍ତିକା ପରିଧାୱନ୍ତା, କଥଂ କାହନ୍ତି ଦାରକା।

୧୮୫୩।

‘‘କୂଟାଗାରେ ସୟିତ୍ୱାନ, ନିୱାତେ ଫୁସିତଗ୍ଗଳେ;

ସୟନ୍ତା ରୁକ୍ଖମୂଲସ୍ମିଂ, କଥଂ କାହନ୍ତି ଦାରକା।

୧୮୫୪।

‘‘ପଲ୍ଲଙ୍କେସୁ ସୟିତ୍ୱାନ, ଗୋନକେ ଚିତ୍ତସନ୍ଥତେ;

ସୟନ୍ତା ତିଣସନ୍ଥାରେ, କଥଂ କାହନ୍ତି ଦାରକା।

୧୮୫୫।

‘‘ଗନ୍ଧକେନ ୱିଲିମ୍ପିତ୍ୱା, ଅଗରୁଚନ୍ଦନେନ ଚ;

ରଜୋଜଲ୍ଲାନି ଧାରେନ୍ତା, କଥଂ କାହନ୍ତି ଦାରକା।

୧୮୫୬।

‘‘ଚାମରମୋରହତ୍ଥେହି, ବୀଜିତଙ୍ଗା ସୁଖେଧିତା;

ଫୁଟ୍ଠା ଡଂସେହି ମକସେହି, କଥଂ କାହନ୍ତି ଦାରକା’’ତି।

ତତ୍ଥ ପଲସତେ କଂସେତି ପଲସତେନ କତାୟ କଞ୍ଚନପାତିୟା। ଗୋନକେ ଚିତ୍ତସନ୍ଥତେତି ମହାପିଟ୍ଠିୟଂ କାଳଅକୋଜୱେ ଚେୱ ୱିଚିତ୍ତକେ ସନ୍ଥରେ ଚ। ଚାମରମୋରହତ୍ଥେହୀତି ଚାମରେହି ଚେୱ ମୋରହତ୍ଥେହି ଚ ବୀଜିତଙ୍ଗା।

ଏୱଂ ତେସଂ ସଲ୍ଲପନ୍ତାନଞ୍ଞେୱ ରତ୍ତି ୱିଭାୟି, ସୂରିୟୋ ଉଗ୍ଗଞ୍ଛି। ମହାସତ୍ତସ୍ସ ଚତୁସିନ୍ଧୱଯୁତ୍ତଂ ଅଲଙ୍କତରଥଂ ଆନେତ୍ୱା ରାଜଦ୍ୱାରେ ଠପୟିଂସୁ।

ମଦ୍ଦୀପି ସସ୍ସୁସସୁରେ ୱନ୍ଦିତ୍ୱା ସେସିତ୍ଥିୟୋ ଅପଲୋକେତ୍ୱା ଦ୍ୱେ ପୁତ୍ତେ ଆଦାୟ ୱେସ୍ସନ୍ତରତୋ ପଠମତରଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ରଥେ ଅଟ୍ଠାସି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୮୫୭।

‘‘ତମବ୍ରୱି ରାଜପୁତ୍ତୀ, ମଦ୍ଦୀ ସବ୍ବଙ୍ଗସୋଭନା;

ମା ଦେୱ ପରିଦେୱେସି, ମା ଚ ତ୍ୱଂ ୱିମନୋ ଅହୁ;

ଯଥା ମଯଂ ଭୱିସ୍ସାମ, ତଥା ହେସ୍ସନ୍ତି ଦାରକା।

୧୮୫୮।

‘‘ଇଦଂ ୱତ୍ୱାନ ପକ୍କାମି, ମଦ୍ଦୀ ସବ୍ବଙ୍ଗସୋଭନା;

ସିୱିମଗ୍ଗେନ ଅନ୍ୱେସି, ପୁତ୍ତେ ଆଦାୟ ଲକ୍ଖଣା’’ତି।

ତତ୍ଥ ସିୱିମଗ୍ଗେନାତି ସିୱିରଞ୍ଞୋ ଗନ୍ତବ୍ବମଗ୍ଗେନ। ଅନ୍ୱେସୀତି ତଂ ଅଗମାସି, ପାସାଦା ଓତରିତ୍ୱା ରଥଂ ଅଭିରୁହୀତି ଅତ୍ଥୋ।

୧୮୫୯।

‘‘ତତୋ ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ରାଜା, ଦାନଂ ଦତ୍ୱାନ ଖତ୍ତିୟୋ;

ପିତୁ ମାତୁ ଚ ୱନ୍ଦିତ୍ୱା, କତ୍ୱା ଚ ନଂ ପଦକ୍ଖିଣଂ।

୧୮୬୦।

‘‘ଚତୁୱାହିଂ ରଥଂ ଯୁତ୍ତଂ, ସୀଘମାରୁଯ୍ହ ସନ୍ଦନଂ;

ଆଦାୟ ପୁତ୍ତଦାରଞ୍ଚ, ୱଙ୍କଂ ପାଯାସି ପବ୍ବତ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ତତୋତି ଭିକ୍ଖୱେ, ତସ୍ସା ମଦ୍ଦିଯା ରଥଂ ଅଭିରୁହିତ୍ୱା ଠିତକାଲେ। ଦତ୍ୱାତି ହିଯ୍ୟୋ ଦାନଂ ଦତ୍ୱା। କତ୍ୱା ଚ ନଂ ପଦକ୍ଖିଣନ୍ତି ପଦକ୍ଖିଣଞ୍ଚ କତ୍ୱା। ନନ୍ତି ନିପାତମତ୍ତଂ।

୧୮୬୧।

‘‘ତତୋ ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ରାଜା, ଯେନାସି ବହୁକୋ ଜନୋ;

ଆମନ୍ତ ଖୋ ତଂ ଗଚ୍ଛାମ, ଅରୋଗା ହୋନ୍ତୁ ଞାତୟୋ’’ତି।

ତସ୍ସତ୍ଥୋ – ଭିକ୍ଖୱେ, ତତୋ ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ରାଜା ଯତ୍ଥ ‘‘ୱେସ୍ସନ୍ତରଂ ରାଜାନଂ ପସ୍ସିସ୍ସାମା’’ତି ବହୁକୋ ଜନୋ ଠିତୋ ଆସି, ତତ୍ଥ ରଥଂ ପେସେତ୍ୱା ମହାଜନଂ ଆପୁଚ୍ଛନ୍ତୋ ‘‘ଆମନ୍ତ ଖୋ ତଂ ଗଚ୍ଛାମ, ଅରୋଗା ହୋନ୍ତୁ ଞାତୟୋ’’ତି ଆହ। ତତ୍ଥ ତନ୍ତି ନିପାତମତ୍ତଂ। ଭିକ୍ଖୱେ, ତତୋ ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ରାଜା ଞାତକେ ଆହ – ‘‘ତୁମ୍ହେ ଆମନ୍ତେତ୍ୱା ମଯଂ ଗଚ୍ଛାମ, ତୁମ୍ହେ ସୁଖିତା ହୋଥ ନିଦ୍ଦୁକ୍ଖା’’ତି।

ଏୱଂ ମହାସତ୍ତୋ ମହାଜନଂ ଆମନ୍ତେତ୍ୱା ‘‘ଅପ୍ପମତ୍ତା ହୋଥ, ଦାନାଦୀନି ପୁଞ୍ଞାନି କରୋଥା’’ତି ତେସଂ ଓୱଦିତ୍ୱା ପକ୍କାମି। ଗଚ୍ଛନ୍ତେ ପନ ବୋଧିସତ୍ତେ ମାତା ‘‘ପୁତ୍ତୋ ମେ ଦାନୱତ୍ତିକୋ ଦାନଂ ଦେତୂ’’ତି ଆଭରଣେହି ସଦ୍ଧିଂ ସତ୍ତରତନପୂରାନି ସକଟାନି ଉଭୋସୁ ପସ୍ସେସୁ ପେସେସି।

ସୋପି ଅତ୍ତନୋ କାୟାରୁଳ୍ହମେଵ ଆଭରଣଭଣ୍ଡଂ ଓମୁଞ୍ଚିତ୍ୱା ସମ୍ପତ୍ତଯାଚକାନଂ ଅଟ୍ଠାରସ ୱାରେ ଦତ୍ୱା ଅଵସେସଂ ସବ୍ବଂ ଅଦାସି। ସୋ ନଗରା ନିକ୍ଖମିତ୍ୱା ଚ ନିଵତ୍ତିତ୍ୱା ଓଲୋକେତୁକାମୋ ଅହୋସି। ଅଥସ୍ସ ମନଂ ପଟିଚ୍ଚ ରଥପ୍ପମାଣଟ୍ଠାନେ ମହାପଥଵୀ ଭିଜ୍ଜିତ୍ୱା କୁଲାଲଚକ୍କଂ ୱିଯ ପରିଵତ୍ତିତ୍ୱା ରଥଂ ନଗରାଭିମୁଖଂ ଅକାସି। ସୋ ମାତାପିତୂନଂ ୱସନଟ୍ଠାନଂ ଓଲୋକେସି। ତେନ କାରଣେନ ପଥଵୀକମ୍ପୋ ଅହୋସି। ତେନ ୱୁତ୍ତଂ –

‘‘ନିକ୍ଖମିତ୍ୱାନ ନଗରା, ନିଵତ୍ତିତ୍ୱା ୱିଲୋକିତେ;

ତଦାପି ପଥଵୀ କମ୍ପି, ସିନେରୁଵନଵଟଂସକା’’ତି। (ଚରିଯା। ୧।୯୩);

ସଯଂ ପନ ଓଲୋକେତ୍ୱା ମଦ୍ଦିମ୍ପି ଓଲୋକାପେତୁଂ ଗାଥମାହ –

୧୮୬୨।

‘‘ଇଙ୍ଘ ମଦ୍ଦି ନିସାମେହି, ରମ୍ମରୂପଂୱ ଦିସ୍ସତି;

ଆୱାସଂ ସିୱିସେଟ୍ଠସ୍ସ, ପେତ୍ତିକଂ ଭଵନଂ ମମା’’ତି।

ତତ୍ଥ ନିସାମେହୀତି ଓଲୋକେହି।

ଅଥ ମହାସତ୍ତୋ ସହଜାତେ ସଟ୍ଠିସହସ୍ସଅମଚ୍ଚେ ଚ ସେସଜନଞ୍ଚ ନିଵତ୍ତାପେତ୍ୱା ରଥଂ ପାଜେନ୍ତୋ ମଦ୍ଦିଂ ଆହ – ‘‘ଭଦ୍ଦେ, ସଚେ ପଚ୍ଛତୋ ଯାଚକା ଆଗଚ୍ଛନ୍ତି, ଉପଧାରେଯ୍ୟାସୀ’’ତି। ସାପି ଓଲୋକେନ୍ତୀ ନିସୀଦି। ଅଥସ୍ସ ସତ୍ତସତକଂ ମହାଦାନଂ ସମ୍ପାପୁଣିତୁଂ ଅସକ୍କୋନ୍ତା ଚତ୍ତାରୋ ବ୍ରାହ୍ମଣା ନଗରଂ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ‘‘କୁହିଂ ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ରାଜା’’ତି ପୁଚ୍ଛିତ୍ୱା ‘‘ଦାନଂ ଦତ୍ୱା ଗତୋ’’ତି ୱୁତ୍ତେ ‘‘କିଞ୍ଚି ଗହେତ୍ୱା ଗତୋ’’ତି ପୁଚ୍ଛିତ୍ୱା ‘‘ରଥେନ ଗତୋ’’ତି ସୁତ୍ୱା ‘‘ଅସ୍ସେ ନଂ ଯାଚିସ୍ସାମା’’ତି ଅନୁବନ୍ଧିଂସୁ। ଅଥ ମଦ୍ଦୀ ତେ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତେ ଦିସ୍ୱା ‘‘ଯାଚକା ଆଗଚ୍ଛନ୍ତି, ଦେୱା’’ତି ଆରୋଚେସି। ମହାସତ୍ତୋ ରଥଂ ଠପେସି। ତେ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ଅସ୍ସେ ଯାଚିଂସୁ। ମହାସତ୍ତୋ ଅସ୍ସେ ଅଦାସି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୮୬୩।

‘‘ତଂ ବ୍ରାହ୍ମଣା ଅନ୍ୱଗମୁଂ, ତେ ନଂ ଅସ୍ସେ ଅଯାଚିସୁଂ;

ଯାଚିତୋ ପଟିପାଦେସି, ଚତୁନ୍ନଂ ଚତୁରୋ ହଯେ’’ତି।

ଅସ୍ସେସୁ ପନ ଦିନ୍ନେସୁ ରଥଧୁରଂ ଆକାସେଯେଵ ଅଟ୍ଠାସି। ଅଥ ବ୍ରାହ୍ମଣେସୁ ଗତମତ୍ତେସୁଯେଵ ଚତ୍ତାରୋ ଦେଵପୁତ୍ତା ରୋହିଚ୍ଚମିଗଵଣ୍ଣେନ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ରଥଧୁରଂ ସମ୍ପଟିଚ୍ଛିତ୍ୱା ଅଗମଂସୁ। ମହାସତ୍ତୋ ତେସଂ ଦେଵପୁତ୍ତଭାୱଂ ଞତ୍ୱା ଇମଂ ଗାଥମାହ –

୧୮୬୪।

‘‘ଇଙ୍ଘ ମଦ୍ଦି ନିସାମେହି, ଚିତ୍ତରୂପଂୱ ଦିସ୍ସତି;

ମିଗରୋହିଚ୍ଚଵଣ୍ଣେନ, ଦକ୍ଖିଣସ୍ସା ୱହନ୍ତି ମ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ଦକ୍ଖିଣସ୍ସାତି ସୁସିକ୍ଖିତା ଅସ୍ସା ୱିଯ ମଂ ୱହନ୍ତି।

ଅଥ ନଂ ଏୱଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତଂ ଅପରୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ରଥଂ ଯାଚି। ମହାସତ୍ତୋ ପୁତ୍ତଦାରଂ ଓତାରେତ୍ୱା ତସ୍ସ ରଥଂ ଅଦାସି। ରଥେ ପନ ଦିନ୍ନେ ଦେଵପୁତ୍ତା ଅନ୍ତରଧାଯିଂସୁ। ରଥସ୍ସ ଦିନ୍ନଭାୱଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୮୬୫।

‘‘ଅଥେତ୍ଥ ପଞ୍ଚମୋ ଆଗା, ସୋ ତଂ ରଥମଯାଚଥ;

ତସ୍ସ ତଂ ଯାଚିତୋଦାସି, ନ ଚସ୍ସୁପହତୋ ମନୋ।

୧୮୬୬।

‘‘ତତୋ ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ରାଜା, ଓରୋପେତ୍ୱା ସକଂ ଜନଂ;

ଅସ୍ସାସଯି ଅସ୍ସରଥଂ, ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ଧନେସିନୋ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଅଥେତ୍ଥାତି ଅଥ ତସ୍ମିଂ ୱନେ। ନ ଚସ୍ସୁପହତୋ ମନୋତି ନ ଚସ୍ସ ମନୋ ଓଲୀନୋ। ଅସ୍ସାସଯୀତି ପରିତୋସେନ୍ତୋ ନିୟ୍ୟାଦେସି।

ତତୋ ପଟ୍ଠାଯ ପନ ତେ ସବ୍ବେପି ପତ୍ତିକାୱ ଅହେସୁଂ। ଅଥ ମହାସତ୍ତୋ ମଦ୍ଦିଂ ଅୱୋଚ –

୧୮୬୭।

‘‘ତ୍ୱଂ ମଦ୍ଦି କଣ୍ହଂ ଗଣ୍ହାହି, ଲହୁ ଏସା କନିଟ୍ଠିକା;

ଅହଂ ଜାଲିଂ ଗହେସ୍ସାମି, ଗରୁକୋ ଭାତିକୋ ହି ସୋ’’ତି।

ଏୱଞ୍ଚ ପନ ୱତ୍ୱା ଉଭୋପି ଖତ୍ତିଯା ଦ୍ୱେ ଦାରକେ ଅଙ୍କେନାଦାଯ ପକ୍କମିଂସୁ। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୮୬୮।

‘‘ରାଜା କୁମାରମାଦାଯ, ରାଜପୁତ୍ତୀ ଚ ଦାରିକଂ;

ସମ୍ମୋଦମାନା ପକ୍କାମୁଂ, ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ପିଯଂୱଦା’’ତି।

ଦାନକଣ୍ଡୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

ୱନପୱେସନକଣ୍ଡୱଣ୍ଣନା

ତେ ପଟିପଥଂ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତେ ମନୁସ୍ସେ ଦିସ୍ୱା ‘‘କୁହିଂ ୱଙ୍କପବ୍ବତୋ’’ତି ପୁଚ୍ଛନ୍ତି। ମନୁସ୍ସା ‘‘ଦୂରେ’’ତି ୱଦନ୍ତି। ତେନ ୱୁତ୍ତଂ –

୧୮୬୯।

‘‘ଯଦି କେଚି ମନୁଜା ଏନ୍ତି, ଅନୁମଗ୍ଗେ ପଟିପଥେ;

ମଗ୍ଗଂ ତେ ପଟିପୁଚ୍ଛାମ, ‘କୁହିଂ ୱଙ୍କତପବ୍ବତୋ’।

୧୮୭୦।

‘‘ତେ ତତ୍ଥ ଅମ୍ହେ ପସ୍ସିତ୍ୱା, କଲୁନଂ ପରିଦେୱଯୁଂ;

ଦୁକ୍ଖଂ ତେ ପଟିୱେଦେନ୍ତି, ଦୂରେ ୱଙ୍କତପବ୍ବତୋ’’ତି।

ମଗ୍ଗସ୍ସ ଉଭୋସୁ ପସ୍ସେସୁ ୱିୱିଧଫଲଧାରିନୋ ରୁକ୍ଖେ ଦିସ୍ୱା ଦାରକା କନ୍ଦନ୍ତି। ମହାସତ୍ତସ୍ସାନୁଭାୱେନ ଫଲଧାରିନୋ ରୁକ୍ଖା ଓନମିତ୍ୱା ହତ୍ଥସମ୍ଫସ୍ସଂ

ଆଗଚ୍ଛନ୍ତି। ତତୋ ସୁପକ୍କଫଲାଫଲାନି ଉଚ୍ଚିନିତ୍ୱା ତେସଂ ଦେତି। ତଂ ଦିସ୍ୱା ମଦ୍ଦୀ ଅଚ୍ଛରିଯଂ ପୱେଦେସି। ତେନ ୱୁତ୍ତଂ –

୧୮୭୧।

‘‘ଯଦି ପସ୍ସନ୍ତି ପୱନେ, ଦାରକା ଫଲିନେ ଦୁମେ;

ତେସଂ ଫଲାନଂ ହେତୁମ୍ହି, ଉପରୋଦନ୍ତି ଦାରକା।

୧୮୭୨।

‘‘ରୋଦନ୍ତେ ଦାରକେ ଦିସ୍ୱା, ଉବ୍ବିଦ୍ଧା ୱିପୁଲା ଦୁମା;

ସଯମେୱୋନମିତ୍ୱାନ, ଉପଗଚ୍ଛନ୍ତି ଦାରକେ।

୧୮୭୩।

‘‘ଇଦଂ ଅଚ୍ଛେରକଂ ଦିସ୍ୱା, ଅବ୍ଭୁତଂ ଲୋମହଂସନଂ;

ସାଧୁକାରଂ ପୱତ୍ତେସି, ମଦ୍ଦୀ ସବ୍ବଙ୍ଗସୋଭନା।

୧୮୭୪।

‘‘ଅଚ୍ଛେରଂ ୱତ ଲୋକସ୍ମିଂ, ଅବ୍ଭୁତଂ ଲୋମହଂସନଂ;

ୱେସ୍ସନ୍ତରସ୍ସ ତେଜେନ, ସଯମେୱୋନତା ଦୁମା’’ତି।

ଜେତୁତ୍ତରନଗରତୋ ସୁୱଣ୍ଣଗିରିତାଲୋ ନାମ ପବ୍ବତୋ ପଞ୍ଚ ଯୋଜନାନି, ତତୋ କୋନ୍ତିମାରା ନାମ ନଦୀ ପଞ୍ଚ ଯୋଜନାନି, ତତୋ ଅଞ୍ଜରଗିରି ନାମ ପବ୍ବତୋ ପଞ୍ଚ ଯୋଜନାନି, ତତୋ ଦୁନ୍ନିୱିଟ୍ଠବ୍ରାହ୍ମଣଗାମୋ ନାମ ପଞ୍ଚ ଯୋଜନାନି, ତତୋ ମାତୁଲନଗରଂ ଦସ ଯୋଜନାନି। ଇତି ତଂ ମଗ୍ଗଂ ଜେତୁତ୍ତରନଗରତୋ ତିଂସଯୋଜନଂ ହୋତି। ଦେୱତା ତଂ ମଗ୍ଗଂ ସଂଖିପିଂସୁ। ତେ ଏକଦିୱସେନେୱ ମାତୁଲନଗରଂ ପାପୁଣିଂସୁ। ତେନ ୱୁତ୍ତଂ –

୧୮୭୫।

‘‘ସଙ୍ଖିପିଂସୁ ପଥଂ ଯକ୍ଖା, ଅନୁକମ୍ପାଯ ଦାରକେ;

ନିକ୍ଖନ୍ତଦିୱସେନେୱ, ଚେତରଟ୍ଠଂ ଉପାଗମୁ’’ନ୍ତି।

ଉପଗଚ୍ଛନ୍ତା ଚ ପନ ଜେତୁତ୍ତରନଗରତୋ ପାତରାସସମଯେ ନିକ୍ଖମିତ୍ୱା ସାଯନ୍ହସମଯେ ଚେତରଟ୍ଠେ ମାତୁଲନଗରଂ ପତ୍ତା। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୮୭୬।

‘‘ତେ ଗନ୍ତ୍ୱା ଦୀଘମଦ୍ଧାନଂ, ଚେତରଟ୍ଠଂ ଉପାଗମୁଂ;

ଇଦ୍ଧଂ ଫୀତଂ ଜନପଦଂ, ବହୁମଂସସୁରୋଦନ’’ନ୍ତି।

ତଦା ମାତୁଲନଗରେ ସଟ୍ଠି ଖତ୍ତିଯସହସ୍ସାନି ୱସନ୍ତି। ମହାସତ୍ତୋ ଅନ୍ତୋନଗରଂ ଅପୱିସିତ୍ୱା ନଗରଦ୍ୱାରେଯେୱ ସାଲାଯଂ ନିସୀଦି। ଅଥସ୍ସ ମଦ୍ଦୀ

ବୋଧିସତ୍ତସ୍ସ ପାଦେସୁ ରଜଂ ପୁଞ୍ଛିତ୍ୱା ପାଦେ ସମ୍ବାହିତ୍ୱା ‘‘ୱେସ୍ସନ୍ତରସ୍ସ ଆଗତଭାୱଂ ଜାନାପେସ୍ସାମୀ’’ତି ସାଲାତୋ ନିକ୍ଖମିତ୍ୱା ତସ୍ସ ଚକ୍ଖୁପଥେ ସାଲାଦ୍ୱାରେ ଅଟ୍ଠାସି। ନଗରଂ ପୱିସନ୍ତିଯୋ ଚ ନିକ୍ଖମନ୍ତିଯୋ ଚ ଇତ୍ଥିଯୋ ତଂ ଦିସ୍ୱା ପରିୱାରେସୁଂ। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୮୭୭।

‘‘ଚେତିଯୋ ପରିୱାରିଂସୁ, ଦିସ୍ୱା ଲକ୍ଖଣମାଗତଂ;

ସୁଖୁମାଲୀ ୱତ ଅଯ୍ୟା, ପତ୍ତିକା ପରିଧାୱତି।

୧୮୭୮।

‘‘ୱଯ୍ହାହି ପରିଯାଯିତ୍ୱା, ସିୱିକାଯ ରଥେନ ଚ;

ସାଜ୍ଜ ମଦ୍ଦୀ ଅରଞ୍ଞସ୍ମିଂ, ପତ୍ତିକା ପରିଧାୱତୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଲକ୍ଖଣମାଗତନ୍ତି ଲକ୍ଖଣସମ୍ପନ୍ନଂ ମଦ୍ଦିଂ ଆଗତଂ। ପରିଧାୱତୀତି ଏୱଂ ସୁଖୁମାଲୀ ହୁତ୍ୱା ପତ୍ତିକାୱ ୱିଚରତି। ପରିଯାଯିତ୍ୱାତି ଜେତୁତ୍ତରନଗରେ ୱିଚରିତ୍ୱା। ସିୱିକାଯାତି ସୁୱଣ୍ଣସିୱିକାଯ।

ମହାଜନୋ ମଦ୍ଦିଞ୍ଚ ୱେସ୍ସନ୍ତରଞ୍ଚ ଦ୍ୱେ ପୁତ୍ତେ ଚସ୍ସ ଅନାଥାଗମନେନ ଆଗତେ ଦିସ୍ୱା ଗନ୍ତ୍ୱା ରାଜୂନଂ ଆଚିକ୍ଖି। ସଟ୍ଠିସହସ୍ସା ରାଜାନୋ ରୋଦନ୍ତା ପରିଦେୱନ୍ତା ତସ୍ସ ସନ୍ତିକଂ ଆଗମଂସୁ। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୮୭୯।

‘‘ତଂ ଦିସ୍ୱା ଚେତପାମୋକ୍ଖା, ରୋଦମାନା ଉପାଗମୁଂ;

କଚ୍ଚି ନୁ ଦେୱ କୁସଲଂ, କଚ୍ଚି ଦେୱ ଅନାମଯଂ;

କଚ୍ଚି ପିତା ଅରୋଗୋ ତେ, ସିୱୀନଞ୍ଚ ଅନାମଯଂ।

୧୮୮୦।

‘‘କୋ ତେ ବଲଂ ମହାରାଜ, କୋ ନୁ ତେ ରଥମଣ୍ଡଲଂ;

ଅନସ୍ସକୋ ଅରଥକୋ, ଦୀଘମଦ୍ଧାନମାଗତୋ;

କଚ୍ଚାମିତ୍ତେହି ପକତୋ, ଅନୁପ୍ପତ୍ତୋସିମଂ ଦିସ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ଦିସ୍ୱାତି ଦୂରତୋୱ ପସ୍ସିତ୍ୱା। ଚେତପାମୋକ୍ଖାତି ଚେତରାଜାନୋ। ଉପାଗମୁନ୍ତି ଉପସଙ୍କମିଂସୁ। କୁସଲନ୍ତି ଆରୋଗ୍ୟଂ। ଅନାମଯନ୍ତି ନିଦ୍ଦୁକ୍ଖଭାୱଂ। କୋ ତେ ବଲନ୍ତି କୁହିଂ ତୱ ବଲକାଯୋ। ରଥମଣ୍ଡଲନ୍ତି ଯେନାସି ରଥେନ ଆଗତୋ, ସୋ କୁହିନ୍ତି ପୁଚ୍ଛନ୍ତି। ଅନସ୍ସକୋତି ଅସ୍ସୱିରହିତୋ। ଅରଥକୋତି ଅଯାନକୋ। ଦୀଘମଦ୍ଧାନମାଗତୋତି ଦୀଘମଗ୍ଗଂ ଆଗତୋ। ପକତୋତି ଅଭିଭୂତୋ।

ଅଥ ନେସଂ ମହାସତ୍ତୋ ଅତ୍ତନୋ ଆଗତକାରଣଂ କଥେନ୍ତୋ ଆହ –

୧୮୮୧।

‘‘କୁସଲଞ୍ଚେୱ ମେ ସମ୍ମା, ଅଥୋ ସମ୍ମା ଅନାମଯଂ;

ଅଥୋ ପିତା ଅରୋଗୋ ମେ, ସିୱୀନଞ୍ଚ ଅନାମଯଂ।

୧୮୮୨।

''ଅହଞ୍ହି କୁଞ୍ଜରଂ ଦଜ୍ଜଂ, ଈସାଦନ୍ତଂ ଉରୂଳ୍ହୱଂ;

ଖେତ୍ତଞ୍ଞୁଂ ସବ୍ବଯୁଦ୍ଧାନଂ, ସବ୍ବସେତଂ ଗଜୁତ୍ତମଂ।

୧୮୮୩।

''ପଣ୍ଡୁକମ୍ବଲସଞ୍ଛନ୍ନଂ, ପଭିନ୍ନଂ ସତ୍ତୁମଦ୍ଦନଂ;

ଦନ୍ତିଂ ସୱାଲବୀଜନିଂ, ସେତଂ କେଲାସସାଦିସଂ।

୧୮୮୪।

''ସସେତଚ୍ଛତ୍ତଂ ସୌପାଧେଯ୍ୟଂ, ସାଥବ୍ବନଂ ସହତ୍ଥିପଂ;

ଅଗ୍ଗଯାନଂ ରାଜୱାହିଂ, ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଅଦାସହଂ।

୧୮୮୫।

''ତସ୍ମିଂ ମେ ସିୱଯୋ କୁଦ୍ଧା, ପିତା ଚୁପହତୋମନୋ;

ଅୱରୁଦ୍ଧସି ମଂ ରାଜା, ୱଙ୍କଂ ଗଚ୍ଛାମି ପବ୍ବତଂ;

ଓକାସଂ ସମ୍ମା ଜାନାଥ, ୱନେ ଯତ୍ଥ ୱସାମସେ''ତି।

ତତ୍ଥ ତସ୍ମିଂ ମେତି ତସ୍ମିଂ କାରଣେ ମଯ୍ହଂ ସିୱଯୋ କୁଦ୍ଧା। ଉପହତୋମନୋତି ଉପହତଚିତ୍ତୋ କୁଦ୍ଧୋୱ ମଂ ରଟ୍ଠା ପବ୍ବାଜେସି। ଯତ୍ଥାତି ଯସ୍ମିଂ ୱନେ ମଯଂ ୱସେଯ୍ୟାମ, ତତ୍ଥ ୱସନୋକାସଂ ଜାନାଥାତି।

ତେ ରାଜାନୋ ଆହଂସୁ –

୧୮୮୬।

''ସ୍ୱାଗତଂ ତେ ମହାରାଜ, ଅଥୋ ତେ ଅଦୁରାଗତଂ;

ଇସ୍ସରୋସି ଅନୁପ୍ପତ୍ତୋ, ଯଂ ଇଧତ୍ଥି ପୱେଦଯ।

୧୮୮୭।

''ସାକଂ ଭିସଂ ମଧୁଂ ମଂସଂ, ସୁଦ୍ଧଂ ସାଲୀନମୋଦନଂ;

ପରିଭୁଞ୍ଜ ମହାରାଜ, ପାହୁନୋ ନୋସି ଆଗତୋ''ତି।

ତତ୍ଥ ପୱେଦଯାତି କଥେହି, ସବ୍ବଂ ପଟିଯାଦେତ୍ୱା ଦସ୍ସାମ। ଭିସନ୍ତି ଭିସମୂଲଂ, ଯଂକିଞ୍ଚି କନ୍ଦଜାତଂ ୱା।

ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ଆହ –

୧୮୮୮।

‘‘ପଟିଗ୍ଗହିତଂ ଯଂ ଦିନ୍ନଂ, ସଦ୍ଧସ୍ସ ଅପ୍ପିଯଂ କତଂ;

ଅୱରୁଦ୍ଧସି ମଂ ରାଜା, ୱଙ୍କଂ ଗଚ୍ଛାମି ପବ୍ବତଂ;

ଓକାସଂ ସମ୍ମା ଜାନାଥ, ୱନେ ଯତ୍ଥ ୱସାମସେ’’ତି।

ତତ୍ଥ ପଟିଗ୍ଗହିତନ୍ତି ସଦ୍ଧମେତଂ ତୁମ୍ହେହି ଦିନ୍ନଂ ମଯା ଚ ପଟିଗ୍ଗହିତମେୱ ହୋତୁ, ସଦ୍ଧସ୍ସ ତୁମ୍ହେହି ମଯ୍ହଂ ଅପ୍ପିଯଂ ନିୱେଦନଂ କତଂ। ରାଜା ପନ ମଂ ଅୱରୁଦ୍ଧସି ରଟ୍ଠା ପବ୍ବାଜେସି, ତସ୍ମା ୱଙ୍କମେୱ ଗମିସ୍ସାମି, ତସ୍ମିଂ ମେ ଅରଞ୍ଞେ ୱସନଟ୍ଠାନଂ ଜାନାଥାତି।

ତେ ରାଜାନୋ ଆହଂସୁ –

୧୮୮୯।

‘‘ଇଧେୱ ତାୱ ଅଚ୍ଛସ୍ସୁ, ଚେତରଟ୍ଠେ ରଥେସଭ;

ଯାୱ ଚେତା ଗମିସ୍ସନ୍ତି, ରଞ୍ଞୋ ସନ୍ତିକ ଯାଚିତୁଂ।

୧୮୯୦।

‘‘ନିଜ୍ଝାପେତୁଂ ମହାରାଜଂ, ସିୱୀନଂ ରଟ୍ଠୱଡ୍ଢନଂ;

ତଂ ତଂ ଚେତା ପୁରକ୍ଖତ୍ୱା, ପତୀତା ଲଦ୍ଧପଚ୍ଚଯା;

ପରିୱାରେତ୍ୱାନ ଗଚ୍ଛନ୍ତି, ଏୱଂ ଜାନାହି ଖତ୍ତିଯା’’ତି।

ତତ୍ଥ ରଞ୍ଞୋ ସନ୍ତିକ ଯାଚିତୁନ୍ତି ରଞ୍ଞୋ ସନ୍ତିକଂ ଯାଚନତ୍ଥାଯ ଗମିସ୍ସନ୍ତି। ନିଜ୍ଝାପେତୁନ୍ତି ତୁମ୍ହାକଂ ନିଦ୍ଦୋସଭାୱଂ ଜାନାପେତୁଂ। ଲଦ୍ଧପଚ୍ଚଯାତି ଲଦ୍ଧପତିଟ୍ଠା। ଗଚ୍ଛନ୍ତୀତି ଗମିସ୍ସନ୍ତି।

ମହାସତ୍ତୋ ଆହ –

୧୮୯୧।

‘‘ମା ୱୋ ରୁଚିତ୍ଥ ଗମନଂ, ରଞ୍ଞୋ ସନ୍ତିକ ଯାଚିତୁଂ;

ନିଜ୍ଝାପେତୁଂ ମହାରାଜଂ, ରାଜାପି ତତ୍ଥ ନିସ୍ସରୋ।

୧୮୯୨।

‘‘ଅଚ୍ଚୁଗ୍ଗତା ହି ସିୱଯୋ, ବଲଗ୍ଗା ନେଗମା ଚ ଯେ;

ତେ ୱିଧଂସେତୁମିଚ୍ଛନ୍ତି, ରାଜାନଂ ମମ କାରଣା’’ତି।

ତତ୍ଥ ତସ୍ମାତି ତସ୍ମିଂ ମମ ନିଦ୍ଦୋସଭାୱଂ ନିଜ୍ଝାପନେ ରାଜାପି ଅନିସ୍ସରୋ। ଅକୁଗ୍ଗତାତି ଅତିକୁଦ୍ଧା। ବଲଗ୍ଗାତି ବଲକାଯା। ୱିଧଂସେତୁନ୍ତି ରଜ୍ଜତୋ ନୀହରିତୁଂ। ରାଜାନନ୍ତି ରାଜାନମ୍ପି।

ତେ ରାଜାନୋ ଆହଂସୁ –

୧୮୯୩।

‘‘ସଚେ ଏସା ପୱତ୍ତେତ୍ଥ, ରଟ୍ଠସ୍ମିଂ ରଟ୍ଠୱଡ୍ଢନ;

ଇଧେୱ ରଜ୍ଜଂ କାରେହି, ତେତେହି ପରିୱାରିତୋ।

୧୮୯୪।

‘‘ଇଦ୍ଧଂ ଫୀତଞ୍ଚିଦଂ ରଟ୍ଠଂ, ଇଦ୍ଧୋ ଜନପଦୋ ମହା;

ମତିଂ କରୋହି ତ୍ୱଂ ଦେୱ, ରଜ୍ଜସ୍ସ ମନୁସାସିତୁ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ସଚେ ଏସା ପୱତ୍ତେତ୍ଥାତି ସଚେ ଏତସ୍ମିଂ ରଟ୍ଠେ ଏସା ପୱତ୍ତି। ରଜ୍ଜସ୍ସ ମନୁସାସିତୁନ୍ତି ରଜ୍ଜଂ ସମନୁସାସିତୁଂ, ଅଯମେୱ ୱା ପାଠୋ।

ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ଆହ –

୧୮୯୫।

‘‘ନ ମେ ଛନ୍ଦୋ ମତି ଅତ୍ଥି, ରଜ୍ଜସ୍ସ ଅନୁସାସିତୁଂ;

ପବ୍ବାଜିତସ୍ସ ରଟ୍ଠସ୍ମା, ଚେତପୁତ୍ତା ସୁଣାଥ ମେ।

୧୮୯୬।

‘‘ଅତୁଟ୍ଠା ସିୱଯୋ ଆସୁଂ, ବଲଗ୍ଗା ନେଗମା ଚ ଯେ;

ପବ୍ବାଜିତସ୍ସ ରଟ୍ଠସ୍ମା, ଚେତା ରଜ୍ଜେଭିସେଚଯୁଂ।

୧୮୯୭।

‘‘ଅସମ୍ମୋଦିଯମ୍ପି ୱୋ ଅସ୍ସ, ଅଚ୍ଚନ୍ତଂ ମମ କାରଣା;

ସିୱୀହି ଭଣ୍ଡନଂ ଚାପି, ୱିଗ୍ଗହୋ ମେ ନ ରୁଚ୍ଚତି।

୧୮୯୮।

‘‘ଅଥସ୍ସ ଭଣ୍ଡନଂ ଘୋରଂ, ସମ୍ପହାରୋ ଅନପ୍ପକୋ;

ଏକସ୍ସ କାରଣା ମଯ୍ହଂ, ହିଂସେଯ୍ୟ ବହୁକୋ ଜନୋ।

୧୮୯୯।

‘‘ପଟିଗ୍ଗହିତଂ ଯଂ ଦିନ୍ନଂ, ସଙ୍ଗସ୍ସ ଅଗ୍ଗିଯଂ କତଂ;

ଅୱରୁଦ୍ଧସି ମଂ ରାଜା, ୱଙ୍କଂ ଗଚ୍ଛାମି ପଙ୍ଗତଂ;

ଓକାସଂ ସମ୍ମା ଜାନାଥ, ୱନେ ଯତ୍ଥ ୱସାମସେ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଚେତା ରଜ୍ଜେଭିସେଚଯନ୍ତି ଚେତରଟ୍ଠୱାସିନୋ କିର ୱେସ୍ସନ୍ତରଂ ରଜ୍ଜେ ଅଭିସିଞ୍ଚିଂସୁତି ତୁମ୍ହାକମ୍ପି ତେ ଅତୁଟ୍ଠା ଆସୁଂ। ଅସମ୍ମୋଦିଯନ୍ତି ଅସାମଗ୍ଗିଯଂ। ଅସ୍ସାତି ଭୱେଯ୍ୟ। ଅଥସ୍ସାତି ଅଥ ମଯ୍ହଂ ଏକସ୍ସ କାରଣା ତୁମ୍ହାକଂ ଭଣ୍ଡନଂ ଭୱିସ୍ସତୀତି।

ଏୱଂ ମହାସତ୍ତୋ ଅନେକପରିଯାଯେନ ଯାଚିତୋପି ରଜ୍ଜଂ ନ ଇଚ୍ଛି। ଅଥସ୍ସ ତେ ଚେତରାଜାନୋ ମହନ୍ତଂ ସକ୍କାରଂ କରିଂସୁ। ସୋ ନଗରଂ ପୱିସିତୁଂ ନ ଇଚ୍ଛି। ଅଥ ନଂ ସାଲମେୱ ଅଲଙ୍କରିତ୍ୱା ସାଣିଯା ପରିକ୍ଖେପଂ କତ୍ୱା ମହାସଯନଂ ପଞ୍ଞାପେତ୍ୱା ସବ୍ବେ ଆରକ୍ଖଂ କରିଂସୁ। ସୋ ଏକରତ୍ତିଂ ତେହି ସଙ୍ଗହିତାରକ୍ଖୋ ସାଲାଯଂ ସଯିତ୍ୱା ପୁନଦିୱସେ ପାତୋୱ ନ୍ହତ୍ୱା ନାନଗ୍ଗରସଭୋଜନଂ ଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ତେହି ପରିୱୁତୋ ନିକ୍ଖମି। ସଟ୍ଠିସହସ୍ସା ଖତ୍ତିଯା ତେନ ସଦ୍ଧିଂ ପନ୍ନରସଯୋଜନମଗ୍ଗଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ୱନଦ୍ୱାରେ ଠତ୍ୱା ପୁରତୋ ପନ୍ନରସଯୋଜନମଗ୍ଗଂ ଆଚିକ୍ଖନ୍ତା ଆହଂସୁ –

୧୯୦୦।

‘‘ତଗ୍ଘ ତେ ମଯମକ୍ଖାମ, ଯଥାପି କୁସଲା ତଥା;

ରାଜିସୀ ଯତ୍ଥ ସମ୍ମନ୍ତି, ଆହୁତଗ୍ଗୀ ସମାହିତା।

୧୯୦୧।

‘‘ଏସ ସେଲୋ ମହାରାଜ, ପଙ୍ଗତୋ ଗନ୍ଧମାଦନୋ;

ଯତ୍ଥ ତ୍ୱଂ ସହ ପୁତ୍ତେହି, ସହ ଭରିଯାଯ ଚଚ୍ଛସି।

୧୯୦୨।

‘‘ତଂ ଚେତା ଅନୁସାସିଂସୁ, ଅସ୍ସୁନେତ୍ତା ରୁଦଂମୁଖା;

ଇତୋ ଗଚ୍ଛ ମହାରାଜ, ଉଜୁଂ ଯେନୁତ୍ତରାମୁଖୋ।

୧୯୦୩।

‘‘ଅଥ ଦକ୍ଖିସି ଭଦ୍ଦନ୍ତେ, ୱେପୁଲ୍ଲଂ ନାମ ପଙ୍ଗତଂ;

ନାନାଦୁମଗଣାକିଣ୍ଣଂ, ସୀତଚ୍ଛାଯଂ ମନୋରମଂ।

୧୯୦୪।

‘‘ତମତିକ୍କମ୍ମ ଭଦ୍ଦନ୍ତେ, ଅଥ ଦକ୍ଖିସି ଆପଗଂ;

ନଦିଂ କେତୁମତିଂ ନାମ, ଗମ୍ଭୀରଂ ଗିରିଗବ୍ଭରଂ।

୧୯୦୫।

‘‘ପୁଥୁଲୋମମଚ୍ଛାକିଣ୍ଣଂ, ସୁପତିତ୍ଥଂ ମହୋଦକଂ;

ତତ୍ଥ ନ୍ହତ୍ୱା ପିୱିତ୍ୱା ଚ, ଅସ୍ସାସେତ୍ୱା ସପୁତ୍ତକେ।

୧୯୦୬।

‘‘ଅଥ ଦକ୍ଖିସି ଭଦ୍ଦନ୍ତେ, ନିଗ୍ରୋଧଂ ମଧୁପିପ୍ଫଲଂ;

ରମ୍ମକେ ସିଖରେ ଜାତଂ, ସୀତଚ୍ଛାୟଂ ମନୋରମଂ।

୧୯୦୭।

‘‘ଅଥ ଦକ୍ଖିସି ଭଦ୍ଦନ୍ତେ, ନାଳିକଂ ନାମ ପବ୍ବତଂ;

ନାନାଦିଜଗଣାକିଣ୍ଣଂ, ସେଲଂ କିମ୍ପୁରିସାୟୁତଂ।

୧୯୦୮।

‘‘ତସ୍ସ ଉତ୍ତରପୁବ୍ବେନ, ମୁଚଲିନ୍ଦୋ ନାମ ସୋ ସରୋ;

ପୁଣ୍ଡରୀକେହି ସଞ୍ଛନ୍ନୋ, ସେତସୋଗନ୍ଧିକେହି ଚ।

୧୯୦୯।

‘‘ସୋ ୱନଂ ମେଘସଙ୍କାସଂ, ଧୁୱଂ ହରିତସଦ୍ଦଲଂ;

ସୀହୋୱାମିସପେକ୍ଖୀୱ, ୱନସଣ୍ଡଂ ୱିଗାହୟ;

ପୁପ୍ଫରୁକ୍ଖେହି ସଞ୍ଛନ୍ନଂ, ଫଲରୁକ୍ଖେହି ଚୂଭୟଂ।

୧୯୧୦।

‘‘ତତ୍ଥ ବିନ୍ଦୁସ୍ସରା ୱଗ୍ଗୂ, ନାନାୱଣ୍ଣା ବହୂ ଦିଜା;

କୂଜନ୍ତମୁପକୂଜନ୍ତି, ଉତୁସଂପୁପ୍ଫିତେ ଦୁମେ।

୧୯୧୧।

‘‘ଗନ୍ତ୍ୱା ଗିରିୱିଦୁଗ୍ଗାନଂ, ନଦୀନଂ ପଭୱାନି ଚ;

ସୋ ଦକ୍ଖିସି ପୋକ୍ଖରଣିଂ, କରଞ୍ଜକକୁଧାୟୁତଂ।

୧୯୧୨।

‘‘ପୁଥୁଲୋମମଚ୍ଛାକିଣ୍ଣଂ , ସୁପତିତ୍ଥଂ ମହୋଦକଂ;

ସମଞ୍ଚ ଚତୁରଂସଞ୍ଚ, ସାଦୁଂ ଅପ୍ପଟିଗନ୍ଧିୟଂ।

୧୯୧୩।

‘‘ତସ୍ସା ଉତ୍ତରପୁବ୍ବେନ, ପଣ୍ଣସାଲଂ ଅମାପୟ;

ପଣ୍ଣସାଲଂ ଅମାପେତ୍ୱା, ଉଞ୍ଛାଚରିୟାୟ ଈହଥା’’ତି।

ତତ୍ଥ ରାଜିସୀତି ରାଜାନୋ ହୁତ୍ୱା ପବ୍ବଜିତା। ସମାହିତାତି ଏକଗ୍ଗଚିତ୍ତା। ଏସାତି ଦକ୍ଖିଣହତ୍ଥଂ ଉକ୍ଖିପିତ୍ୱା ଇମିନା ପବ୍ବତପାଦେନ ଗଚ୍ଛଥାତି ଆଚିକ୍ଖନ୍ତା ୱଦନ୍ତି। ଅଚ୍ଛସୀତି ୱସିସ୍ସସି। ଆପଗନ୍ତି ଉଦକୱାହନଦିଆୱଟ୍ଟଂ। ଗିରିଗବ୍ଭରନ୍ତି ଗିରୀନଂ କୁଚ୍ଛିତୋ ପୱତ୍ତଂ। ମଧୁପିପ୍ଫଲନ୍ତି ମଧୁରଫଲଂ। ରମ୍ମକେତି ରମଣୀୟେ। କିମ୍ପୁରିସାୟୁତନ୍ତି କିମ୍ପୁରିସେହି ଆୟୁତଂ ପରିକିଣ୍ଣଂ। ସେତସୋଗନ୍ଧୀକେହି ଚାତି ନାନପ୍ପକାରେହି ସେତୁପ୍ପଲେହି ଚେୱ ସୋଗନ୍ଧିକେହି ଚ ସଞ୍ଛନ୍ନୋ। ସୀହୋୱାମିସପେକ୍ଖୀୱାତି ଆମିସଂ ପେକ୍ଖନ୍ତୋ ସୀହୋ ୱିୟ।

ବିନ୍ଦୁସ୍ସରାତି ସମ୍ପିଣ୍ଡିତସ୍ସରା। ୱଗ୍ଗୂତି ମଧୁରସ୍ସରା। କୂଜନ୍ତମୁପକୂଜନ୍ତୀତି ପଠମଂ କୂଜମାନଂ ପକ୍ଖିଂ ପଚ୍ଛା ଉପକୂଜନ୍ତି। ଉତୁସଂପୁପ୍ଫିତେ ଦୁମେତି ଉତୁସମୟେ ପୁପ୍ଫିତେ ଦୁମେ ନିଲୀୟିତ୍ୱା କୂଜନ୍ତଂ ଉପକୂଜନ୍ତି। ସୋ ଦକ୍ଖିସୀତି ସୋ ତ୍ୱଂ ପସ୍ସିସ୍ସସୀତି ଅତ୍ଥୋ। କରଞ୍ଜକକୁଧାୟୁତନ୍ତି କରଞ୍ଜରୁକ୍ଖେହି ଚ କକୁଧରୁକ୍ଖେହି ଚ ସମ୍ପରିକିଣ୍ଣଂ। ଅପ୍ପଟିଗନ୍ଧିୟନ୍ତି ପଟିକୂଲଗନ୍ଧୱିରହିତଂ ମଧୁରୋଦକପରିକିଣ୍ଣଂନାନପ୍ପକାରପଦୁମୁପ୍ପଲାଦୀହି ସଞ୍ଛନ୍ନଂ। ପଣ୍ଣସାଲଂ ଅମାପୟାତି ପଣ୍ଣସାଲଂ ମାପେୟ୍ୟାସି। ଅମାପେତ୍ୱାତି ମାପେତ୍ୱା। ଉଞ୍ଛାଚରିୟାୟ ଈହଥାତି ଅଥ ତୁମ୍ହେ, ଦେୱ, ଉଞ୍ଛାଚରିୟାୟ ୟାପେନ୍ତା ଅପ୍ପମତ୍ତା ଈହଥ, ଆରଦ୍ଧୱୀରିୟା ହୁତ୍ୱା ୱିହରେୟ୍ୟାଥାତି ଅତ୍ଥୋ।

ଏୱଂ ତେ ରାଜାନୋ ତସ୍ସ ପନ୍ନରସୟୋଜନମଗ୍ଗଂ ଆଚିକ୍ଖିତ୍ୱା ତଂ ଉୟ୍ୟୋଜେତ୍ୱା ୱେସ୍ସନ୍ତରସ୍ସ ଅନ୍ତରାୟଭୟସ୍ସ ୱିନୋଦନତ୍ଥଂ ‘‘ମା କୋଚିଦେୱ ପଚ୍ଚାମିତ୍ତୋ ଓକାସଂ ଲଭେୟ୍ୟା’’ତି ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ଏକଂ ଖନ୍ତଂ ସୁସିକ୍ଖିତଂ ଚେତପୁତ୍ତଂ ଆମନ୍ତେତ୍ୱା ‘‘ତ୍ୱଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତେ ଚ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତେ ଚ ପରିଗ୍ଗଣ୍ହାହୀ’’ତି ୱନଦ୍ୱାରେ ଆରକ୍ଖଣତ୍ଥାୟ ଠପେତ୍ୱା ସକନଗରଂ ଗମିଂସୁ। ୱେସ୍ସନ୍ତରୋପି ସପୁତ୍ତଦାରୋ ଗନ୍ଧମାଦନପବ୍ବତଂ ପତ୍ୱା, ତଂ ଦିୱସଂ ତତ୍ଥ ୱସିତ୍ୱା ତତୋ ଉତ୍ତରାଭିମୁଖୋ ୱେପୁଲ୍ଲପବ୍ବତପାଦେନ ଗନ୍ତ୍ୱା, କେତୁମତିୟା ନାମ ନଦିୟା ତୀରେ ନିସୀଦିତ୍ୱା ୱନଚରକେନ ଦିନ୍ନଂ ମଧୁମଂସଂ ଖାଦିତ୍ୱା ତସ୍ସ ସୁୱଣ୍ଣସୂଚିଂ ଦତ୍ୱା ତତ୍ଥ ନ୍ହତ୍ୱା ପିୱିତ୍ୱା ପଟିପ୍ପସ୍ସଦ୍ଧଦରଥୋ ନଦିତୋ ଉତ୍ତରିତ୍ୱା ସାନୁପବ୍ବତସିଖରେ ଠିତସ୍ସ ନିଗ୍ରୋଧସ୍ସ ମୂଲେ ଥୋକଂ ନିସୀଦିତ୍ୱା ନିଗ୍ରୋଧଫଲାନି ଖାଦିତ୍ୱା ଉଟ୍ଠାୟ ଗଚ୍ଛନ୍ତୋ ନାଳିକଂ ନାମ ପବ୍ବତଂ ପତ୍ୱା ତଂ ପରିହରନ୍ତୋ ମୁଚଲିନ୍ଦସରଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ସରସ୍ସ ତୀରେନ ପୁବ୍ବୁତ୍ତରକଣ୍ଣଂ ପତ୍ୱା, ଏକପଦିକମଗ୍ଗେନ ୱନଘଟଂ ପୱିସିତ୍ୱା ତଂ ଅତିକ୍କମ୍ମ ଗିରିୱିଦୁଗ୍ଗାନଂ ନଦିପ୍ପଭୱାନଂ ପୁରତୋ ଚତୁରଂସପୋକ୍ଖରଣିଂ ପାପୁଣି।

ତସ୍ମିଂ ଖଣେ ସକ୍କୋ ଆୱଜ୍ଜେନ୍ତୋ ‘‘ମହାସତ୍ତୋ ହିମୱନ୍ତଂ ପୱିଟ୍ଠୋ’’ତି ଞତ୍ୱା ‘‘ତସ୍ସ ୱସନଟ୍ଠାନଂ ଲଦ୍ଧୁଂ ୱଟ୍ଟତୀ’’ତି ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ୱିସ୍ସକମ୍ମଂ ପକ୍କୋସାପେତ୍ୱା ‘‘ଗଚ୍ଛ, ତାତ, ତ୍ୱଂ ୱଙ୍କପବ୍ବତକୁଚ୍ଛିମ୍ହି ରମଣୀୟେ ଠାନେ ଅସ୍ସମପଦଂ ମାପେତ୍ୱା ଏହୀ’’ତି ପେସେସି। ସୋ ‘‘ସାଧୁ, ଦେୱା’’ତି ଦେୱଲୋକତୋ ଓତରିତ୍ୱା ତତ୍ଥ ଦ୍ୱେ ପଣ୍ଣସାଲାୟୋ ଦ୍ୱେ ଚଙ୍କମେ ରତ୍ତିଟ୍ଠାନଦିୱାଟ୍ଠାନାନି ଚ ମାପେତ୍ୱା ଚଙ୍କମକୋଟିୟଂ ତେସୁ ତେସୁ ଠାନେସୁ ନାନାଫଲଧରେ ରୁକ୍ଖେ ଚ କଦଲିୱନାନି ଚ ଦସ୍ସେତ୍ୱା ସବ୍ବେ ପବ୍ବଜିତପରିକ୍ଖାରେ ପଟିୟାଦେତ୍ୱା ‘‘ୟେ କେଚି ପବ୍ବଜିତୁକାମା, ତେ ଇମେ ଗଣ୍ହନ୍ତୂ’’ତି ଅକ୍ଖରାନି ଲିଖିତ୍ୱା ଅମନୁସ୍ସେ ଚ ଭେରୱସଦ୍ଦେ ମିଗପକ୍ଖିନୋ ଚ ପଟିକ୍କମାପେତ୍ୱା ସକଟ୍ଠାନମେୱ ଗତୋ।

ମହାସତ୍ତୋ ଏକପଦିକମଗ୍ଗଂ ଦିସ୍ୱା ‘‘ପବ୍ବଜିତାନଂ ୱସନଟ୍ଠାନଂ ଭୱିସ୍ସତୀ’’ତି ମଦ୍ଦିଞ୍ଚ ପୁତ୍ତେ ଚ ଅସ୍ସମପଦଦ୍ୱାରେ ଠପେତ୍ୱା ଅସ୍ସମପଦଂ ପୱିସିତ୍ୱା ଅକ୍ଖରାନି ଓଲୋକେତ୍ୱା ‘‘ସକ୍କେନମ୍ହି ଦିଟ୍ଠୋ’’ତି ଞତ୍ୱା ପଣ୍ଣସାଲଂ ପୱିସିତ୍ୱା ଖଗ୍ଗଞ୍ଚ ଧନୁଞ୍ଚ ଅପନେତ୍ୱା ସାଟକେ ଓମୁଞ୍ଚିତ୍ୱା ରତ୍ତୱାକଚୀରଂ ନିୱାସେତ୍ୱା ଅଜିନଚମ୍ମଂ ଅଂସେ କତ୍ୱା ଜଟାମଣ୍ଡଲଂ ବନ୍ଧିତ୍ୱା ଇସିୱେସଂ ଗହେତ୍ୱା କତ୍ତରଦଣ୍ଡଂ ଆଦାୟ ପଣ୍ଣସାଲତୋ ନିକ୍ଖମିତ୍ୱା ପବ୍ବଜିତସିରିଂ ସମ୍ପୁବ୍ବହନ୍ତୋ ‘‘ଅହୋ ସୁଖଂ, ଅହୋ ସୁଖଂ, ପବ୍ବଜ୍ଜା ମେ ଅଧିଗତା’’ତି ଉଦାନଂ ଉଦାନେତ୍ୱା ଚଙ୍କମଂ ଆରୁୟ୍ହ ଅପରାପରଂ ଚଙ୍କମିତ୍ୱା ପଚ୍ଚେକବୁଦ୍ଧସଦିସେନ ଉପସମେନ ପୁତ୍ତଦାରାନଂ ସନ୍ତିକଂ ଅଗମାସି। ମଦ୍ଦୀପି ମହାସତ୍ତସ୍ସ ପାଦେସୁ ପତିତ୍ୱା ରୋଦିତ୍ୱା ତେନେୱ ସଦ୍ଧିଂ ଅସ୍ସମପଦଂ ପୱିସିତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ପଣ୍ଣସାଲଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଇସିୱେସଂ ଗଣ୍ହି। ପଚ୍ଛା ପୁତ୍ତେପି ତାପସକୁମାରକେ କରିଂସୁ। ଚତ୍ତାରୋ ଖତ୍ତିୟା ୱଙ୍କପବ୍ବତକୁଚ୍ଛିମ୍ହି ୱସିଂସୁ। ଅଥ ମଦ୍ଦୀ ମହାସତ୍ତଂ ୱରଂ ୟାଚି ‘‘ଦେୱ, ତୁମ୍ହେ ଫଲାଫଲତ୍ଥାୟ ୱନଂ ଅଗନ୍ତ୍ୱା ପୁତ୍ତେ ଗହେତ୍ୱା ଇଧେୱ ହୋଥ, ଅହଂ ଫଲାଫଲଂ ଆହରିସ୍ସାମୀ’’ତି। ତତୋ ପଟ୍ଠାୟ ସା ଅରଞ୍ଞତୋ ଫଲାଫଲାନି ଆହରିତ୍ୱା ତୟୋ ଜନେ ପଟିଜଗ୍ଗତି।

ବୋଧିସତ୍ତୋପି ତଂ ୱରଂ ୟାଚି ‘‘ଭଦ୍ଦେ, ମଦ୍ଦି ମୟଂ ଇତୋ ପଟ୍ଠାୟ ପବ୍ବଜିତା ନାମ, ଇତ୍ଥୀ ଚ ନାମ ବ୍ରହ୍ମଚରିୟସ୍ସ ମଲଂ, ଇତୋ ପଟ୍ଠାୟ ଅକାଲେ ମମ ସନ୍ତିକଂ ମା ଆଗଚ୍ଛାହୀ’’ତି। ସା ‘‘ସାଧୂ’’ତି ସମ୍ପଟିଚ୍ଛି। ମହାସତ୍ତସ୍ସ ମେତ୍ତାନୁଭାୱେନ ସମନ୍ତା ତିୟୋଜନେ ସବ୍ବେ ତିରଚ୍ଛାନାପି ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ

ମେଉଚିଙ୍ଂ ପଟିଲଭିଂସୁ। ମଦ୍ଦୀଦେୱୀପି ପାତୋୱ ଉଟ୍ଠାଯ ପାନୀଯପରିଭୋଜନୀଯଂ ଉପଟ୍ଠାପେତ୍ୱା ମୁଖୋଦକଂ ଆହରିତ୍ୱା ଦନ୍ତକଟ୍ଠଂ ଦତ୍ୱା ଅସ୍ସମପଦଂ ସମ୍ମଜ୍ଜିତ୍ୱା ଦ୍ୱେ ପୁତ୍ତେ ପିତୁ ସନ୍ତିକେ ଠପେତ୍ୱା ପଚ୍ଛିଖଣିତ୍ତିଅଙ୍କୁସହତ୍ଥା ଅରଞ୍ଞଂ ପୱିସିତ୍ୱା ୱନମୂଲଫଲାଫଲାନି ଆଦାଯ ପଚ୍ଛିଂ ପୂରେତ୍ୱା ସାଯନ୍ହସମଯେ ଅରଞ୍ଞତୋ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ପଣ୍ଣସାଲାଯ ଫଲାଫଲଂ ଠପେତ୍ୱା ନ୍ହତ୍ୱା ପୁତ୍ତେ ନ୍ହାପେସି। ଅଥ ଚତ୍ତାରୋପି ଜନା ପଣ୍ଣସାଲାଦ୍ୱାରେ ନିସୀଦିତ୍ୱା ଫଲାଫଲଂ ପରିଭୁଞ୍ଜନ୍ତି। ତତୋ ମଦ୍ଦୀ ପୁତ୍ତେ ଗହେତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ପଣ୍ଣସାଲଂ ପାୱିସି। ଇମିନା ନିଯାମେନ ତେ ପବ୍ବତକୁଚ୍ଛିମ୍ହି ସତ୍ତ ମାସେ ୱସିଂସୁତି।

ୱନପୱେସନକଣ୍ଡୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

ଜୂଜକପବ୍ବୱଣ୍ଣନା

ତଦା କାଲିଙ୍ଗରଟ୍ଠେ ଦୁନ୍ନିୱିଟ୍ଠବ୍ରାହ୍ମଣଗାମୱାସୀ ଜୂଜକୋ ନାମ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଭିକ୍ଖାଚରିଯାଯ କହାପଣସତଂ ଲଭିତ୍ୱା ଏକସ୍ମିଂ ବ୍ରାହ୍ମଣକୁଲେ ଠପେତ୍ୱା ପୁନ ଧନପରିଯେସନତ୍ଥାଯ ଗତୋ। ତସ୍ମିଂ ଚିରାଯନ୍ତେ ବ୍ରାହ୍ମଣକୁଲା କହାପଣସତଂ ୱଲଞ୍ଜେତ୍ୱା ପଚ୍ଛା ଇତରେନ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ଚୋଦିଯମାନା କହାପଣେ ଦାତୁଂ ଅସକ୍କୋନ୍ତା ଅମିତ୍ତତାପନଂ ନାମ ଧୀତରଂ ତସ୍ସ ଅଦଂସୁ। ସୋ ତଂ ଆଦାଯ କାଲିଙ୍ଗରଟ୍ଠେ ଦୁନ୍ନିୱିଟ୍ଠବ୍ରାହ୍ମଣଗାମଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ୱସି। ଅମିତ୍ତତାପନା ସମ୍ମା ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ପରିଚରତି। ଅଥ ଅଞ୍ଞେ ତରୁଣବ୍ରାହ୍ମଣା ତସ୍ସା ଆଚାରସମ୍ପତ୍ତିଂ ଦିସ୍ୱା ''ଅଯଂ ମହଲ୍ଲକବ୍ରାହ୍ମଣଂ ସମ୍ମା ପଟିଜଗ୍ଗତି, ତୁମ୍ହେ ପନ ଅମ୍ହେସୁ କିଂ ପମଜ୍ଜଥା''ତି ଅତ୍ତନୋ ଅତ୍ତନୋ ଭରିଯାଯୋ ତଜ୍ଜେନ୍ତି। ତା ''ଇମଂ ଅମିତ୍ତତାପନଂ ଇମମ୍ହା ଗାମା ପଲାପେସ୍ସାମା''ତି ନଦୀତିତ୍ଥାଦୀସୁ ସନ୍ନିପତିତ୍ୱା ତଂ ପରିଭାସିଂସୁ। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୯୧୪।

''ଅହୁ ୱାସୀ କଲିଙ୍ଗେସୁ, ଜୂଜକୋ ନାମ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ;

ତସ୍ସାସି ଦହରା ଭରିଯା, ନାମେନାମିତ୍ତତାପନା।

୧୯୧୫।

''ତା ନଂ ତତ୍ଥ ଗତାୱୋଚୁଂ, ନଦିଂ ଉଦକହାରିଯା;

ଥିଯୋ ନଂ ପରିଭାସିଂସୁ, ସମାଗନ୍ତ୍ୱା କୁତୂହଲା।

୧୯୧୬।

''ଅମିତ୍ତା ନୂନ ତେ ମାତା, ଅମିତ୍ତୋ ନୂନ ତେ ପିତା;

ଯେ ତଂ ଜିଣ୍ଣସ୍ସ ପାଦଂସୁ, ଏୱଂ ଦହରିଯଂ ସତିଂ।

୧୯୧୭।

''ଅହିତଂ ୱତ ତେ ଞାତୀ, ମନ୍ତଯିଂସୁ ରହୋଗତା;

ଯେ ତଂ ଜିଣ୍ଣସ୍ସ ପାଦଂସୁ, ଏୱଂ ଦହରିଯଂ ସତିଂ।

୧୯୧୮।

''ଅମିତ୍ତା ୱତ ତେ ଞାତୀ, ମନ୍ତଯିଂସୁ ରହୋଗତା;

ଯେ ତଂ ଜିଣ୍ଣସ୍ସ ପାଦଂସୁ, ଏୱଂ ଦହରିଯଂ ସତିଂ।

୧୯୧୯।

‘‘ଦୁକ୍କଟଂ ୱତ ତେ ଞାତୀ, ମନ୍ତୟିଂସୁ ରହୋଗତା;

ଯେ ତଂ ଜିଣ୍ଣସ୍ସ ପାଦଂସୁ, ଏୱଂ ଦହରିୟଂ ସତିଂ।

୧୯୨୦।

‘‘ପାପକଂ ୱତ ତେ ଞାତୀ, ମନ୍ତୟିଂସୁ ରହୋଗତା;

ଯେ ତଂ ଜିଣ୍ଣସ୍ସ ପାଦଂସୁ, ଏୱଂ ଦହରିୟଂ ସତିଂ।

୧୯୨୧।

‘‘ଅମନାପଂ ୱତ ତେ ଞାତୀ, ମନ୍ତୟିଂସୁ ରହୋଗତା;

ଯେ ତଂ ଜିଣ୍ଣସ୍ସ ପାଦଂସୁ, ଏୱଂ ଦହରିୟଂ ସତିଂ।

୧୯୨୨।

‘‘ଅମନାପୱାସଂ ୱସି, ଜିଣ୍ଣେନ ପତିନା ସହ;

ଯା ତ୍ୱଂ ୱସସି ଜିଣ୍ଣସ୍ସ, ମତଂ ତେ ଜୀୱିତା ୱରଂ।

୧୯୨୩।

‘‘ନ ହି ନୂନ ତୁୟ୍ହଂ କଲ୍ୟାଣି, ପିତା ମାତା ଚ ସୋଭନେ;

ଅଞ୍ଞଂ ଭତ୍ତାରଂ ୱିନ୍ଦିଂସୁ, ଯେ ତଂ ଜିଣ୍ଣସ୍ସ ପାଦଂସୁ;

ଏୱଂ ଦହରିୟଂ ସତିଂ।

୧୯୨୪।

‘‘ଦୁୟିଟ୍ଠଂ ତେ ନୱମିୟଂ, ଅକତଂ ଅଗ୍ଗିହୁତ୍ତକଂ;

ଯେ ତଂ ଜିଣ୍ଣସ୍ସ ପାଦଂସୁ, ଏୱଂ ଦହରିୟଂ ସତିଂ।

୧୯୨୫।

‘‘ସମଣେ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ନୂନ, ବ୍ରହ୍ମଚରିୟପରାୟଣେ;

ସା ତ୍ୱଂ ଲୋକେ ଅଭିସପି, ସୀଲୱନ୍ତେ ବହୁସ୍ସୁତେ;

ଯା ତ୍ୱଂ ୱସସି ଜିଣ୍ଣସ୍ସ, ଏୱଂ ଦହରିୟା ସତୀ।

୧୯୨୬।

‘‘ନ ଦୁକ୍ଖଂ ଅହିନା ଦଟ୍ଠଂ, ନ ଦୁକ୍ଖଂ ସତ୍ତିଯା ହତଂ;

ତଞ୍ଚ ଦୁକ୍ଖଞ୍ଚ ତିବ୍ବଞ୍ଚ, ଯଂ ପସ୍ସେ ଜିଣ୍ଣକଂ ପତିଂ।

୧୯୨୭।

‘‘ନତ୍ଥି ଖିଡ୍ଡା ନତ୍ଥି ରତି, ଜିଣ୍ଣେନ ପତିନା ସହ;

ନତ୍ଥି ଆଲାପସଲ୍ଲାପୋ, ଜଗ୍ଘିତମ୍ପି ନ ସୋଭତି।

୧୯୨୮।

‘‘ଯଦା ଚ ଦହରୋ ଦହରା, ମନ୍ତଯନ୍ତି ରହୋଗତା;

ସବ୍ବେସଂ ସୋକା ନସ୍ସନ୍ତି, ଯେ କେଚି ହଦଯସ୍ସିତା।

୧୯୨୯।

‘‘ଦହରା ତ୍ଵଂ ରୂପଵତୀ, ପୁରିସାନଂଭିପତ୍ଥିତା;

ଗଚ୍ଛ ଞାତିକୁଲେ ଅଚ୍ଛ, କିଂ ଜିଣ୍ଣୋ ରମଯିସ୍ସତୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଅହୁତି ଅହୋସି। ଵାସୀ କଲିଙ୍ଗେସୂତି କାଲିଙ୍ଗରଟ୍ଠେସୁ ଦୁନ୍ନିଵିଟ୍ଠବ୍ରାହ୍ମଣଗାମଵାସୀ। ତା ନଂ ତତ୍ଥ ଗତାଵୋଚୁନ୍ତି ତତ୍ଥ ଗାମେ ତା ଇତ୍ଥିଯୋ ନଦୀତିତ୍ଥେ ଉଦକହାରିକା ହୁତ୍ଵା ଗତା ନଂ ଅଵୋଚୁଂ। ଥିଯୋ ନଂ ପରିଭାସିଂସୂତି ଇତ୍ଥିଯୋ ନ ଅଞ୍ଞଂ କିଞ୍ଚି ଅଵୋଚୁଂ, ଅଥ ଖୋ ନଂ ପରିଭାସିଂସୁ। କୁତୂହଲାତି କୋତୂହଲଜାତା ଵିଯ ହୁତ୍ଵା। ସମାଗନ୍ତ୍ଵାତି ସମନ୍ତା ପରିକ୍ଖିପିତ୍ଵା। ଦହରିଯଂ ସତିନ୍ତି ଦହରିଂ ତରୁଣିଂ ସୋଭଗ୍ଗପ୍ପତ୍ତଂ ସମାନଂ। ଜିଣ୍ଣସ୍ସାତି ଜରାଜିଣ୍ଣସ୍ସ ଗେହେ। ଦୁଯିଟ୍ଠଂ ତେ ନଵମିଯନ୍ତି ତଵ ନଵମିଯଂ ଯାଗଂ ଦୁଯିଟ୍ଠଂ ଭଵିସ୍ସତି, ସୋ ତେ ଯାଗପିଣ୍ଡୋ ପଠମଂ ମହଲ୍ଲକକାକେନ ଗହିତୋ ଭଵିସ୍ସତି। ‘‘ଦୁଯିଟ୍ଠା ତେ ନଵମିଯା’’ତିପି ପାଠୋ, ନଵମିଯା ତଯା ଦୁଯିଟ୍ଠା ଭଵିସ୍ସତୀତି ଅତ୍ଥୋ। ଅକତଂ ଅଗ୍ଗିହୁତ୍ତକନ୍ତି ଅଗ୍ଗିଜୁହନମ୍ପି ତଯା ଅକତଂ ଭଵିସ୍ସତି। ଅଭିସପୀତି ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣେ ସମିତପାପେ ଵା ବାହିତପାପେ ଵା ଅକ୍କୋସି। ତସ୍ସ ତେ ପାପସ୍ସ ଇଦଂ ଫଲନ୍ତି ଅଧିପ୍ପାଯେନେଵ ଆହଂସୁ। ଜଗ୍ଘିତମ୍ପି ନ ସୋଭତୀତି ଖଣ୍ଡଦନ୍ତେ ଵିଵରିତ୍ଵା ହସନ୍ତସ୍ସ ମହଲ୍ଲକସ୍ସ ହସିତମ୍ପି ନ ସୋଭତି। ସବ୍ବେସଂ ସୋକା ନସ୍ସନ୍ତୀତି ସବ୍ବେ ଏତେସଂ ସୋକା ଵିନସ୍ସନ୍ତି। କିଂ ଜିଣ୍ଣୋତି ଅଯଂ ଜିଣ୍ଣୋ ତଂ ପଞ୍ଚହି କାମଗୁଣେହି କଥଂ ରମଯିସ୍ସତୀତି।

ସା ତାସଂ ସନ୍ତିକା ପରିଭାସଂ ଲଭିତ୍ଵା ଉଦକଘଟଂ ଆଦାଯ ରୋଦମାନା ଘରଂ ଗନ୍ତ୍ଵା ‘‘କିଂ ଭୋତି ରୋଦସୀ’’ତି ବ୍ରାହ୍ମଣେନ ପୁଟ୍ଠା ତସ୍ସ ଆରୋଚେନ୍ତୀ ଇମଂ ଗାଥମାହ –

୧୯୩୦।

‘‘ନ ତେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଗଚ୍ଛାମି, ନଦିଂ ଉଦକହାରିଯା;

ଥିଯୋ ମଂ ପରିଭାସନ୍ତି, ତଯା ଜିଣ୍ଣେନ ବ୍ରାହ୍ମଣା’’ତି।

ତସ୍ସତ୍ଥୋ – ବ୍ରାହ୍ମଣ, ତଯା ଜିଣ୍ଣେନ ମଂ ଇତ୍ଥିଯୋ ପରିଭାସନ୍ତି, ତସ୍ମା ଇତୋ ପଟ୍ଠାଯ ତଵ ଉଦକହାରିକା ହୁତ୍ଵା ନଦିଂ ନ ଗଚ୍ଛାମୀତି।

ଜୂଜକୋ ଆହ –

୧୯୩୧।

‘‘ମା ମେ ତ୍ୱଂ ଅକରା କମ୍ମଂ, ମା ମେ ଉଦକମାହରି;

ଅହଂ ଉଦକମାହିସ୍ସଂ, ମା ଭୋତି କୁପିତା ଅହୂ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଉଦକମାହିସ୍ସନ୍ତି ଭୋତି ଅହଂ ଉଦକଂ ଆହରିସ୍ସାମି।

ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ଆହ –

୧୯୩୨।

‘‘ନାହଂ ତମ୍ହି କୁଲେ ଜାତା, ଯଂ ତ୍ୱଂ ଉଦକମାହରେ;

ଏୱଂ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଜାନାହି, ନ ତେ ୱଚ୍ଛାମହଂ ଘରେ।

୧୯୩୩।

‘‘ସଚେ ମେ ଦାସଂ ଦାସିଂ ୱା, ନାନୟିସ୍ସସି ବ୍ରାହ୍ମଣ;

ଏୱଂ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଜାନାହି, ନ ତେ ୱଚ୍ଛାମି ସନ୍ତିକେ’’ତି।

ତତ୍ଥ ନାହନ୍ତି ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଯମ୍ହି କୁଲେ ସାମିକୋ କମ୍ମଂ କରୋତି, ନାହଂ ତତ୍ଥ ଜାତା। ଯଂ ତ୍ୱନ୍ତି ତସ୍ମା ଯଂ ଉଦକଂ ତ୍ୱଂ ଆହରିସ୍ସସି, ନ ମୟ୍ହଂ ତେନ ଅତ୍ଥୋ।

ଜୂଜକୋ ଆହ –

୧୯୩୪।

‘‘ନତ୍ଥି ମେ ସିପ୍ପଠାନଂ ୱା, ଧନଂ ଧଞ୍ଞଞ୍ଚ ବ୍ରାହ୍ମଣି;

କୁତୋହଂ ଦାସଂ ଦାସିଂ ୱା, ଆନୟିସ୍ସାମି ଭୋତିୟା;

ଅହଂ ଭୋତିଂ ଉପଟ୍ଠିସ୍ସଂ, ମା ଭୋତି କୁପିତା ଅହୂ’’ତି।

ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ଆହ –

୧୯୩୫।

‘‘ଏହି ତେ ଅହମକ୍ଖିସ୍ସଂ, ଯଥା ମେ ୱଚନଂ ସୁତଂ;

ଏସ ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ରାଜା, ୱଙ୍କେ ୱସତି ପବ୍ବତେ।

୧୯୩୬।

‘‘ତଂ ତ୍ୱଂ ଗନ୍ତ୍ୱାନ ଯାଚସ୍ସୁ, ଦାସଂ ଦାସିଞ୍ଚ ବ୍ରାହ୍ମଣ;

ସୋ ତେ ଦସ୍ସତି ଯାଚିତୋ, ଦାସଂ ଦାସିଞ୍ଚ ଖତ୍ତିୟୋ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଏହି ତେ ଅହମକ୍ଖିସ୍ସନ୍ତି ଅହଂ ତେ ଆଚିକ୍ଖିସ୍ସାମି। ଇଦଂ ସା ଦେୱତାଧିଗ୍ଗହିତା ହୁତ୍ୱା ଆହ।

ଜୂଜକୋ ଆହ –

୧୯୩୭।

''ଜିଣ୍ଣୋହମସ୍ମି ଦୁବ୍ବଲୋ, ଦୀଘୋ ଚଦ୍ଧା ସୁଦୁଗ୍ଗମୋ;

ମା ଭୋତି ପରିଦେୱେସି, ମା ଚ ତ୍ୱଂ ୱିମନା ଅହୁ;

ଅହଂ ଭୋତିଂ ଉପଟ୍ଠିସ୍ସଂ, ମା ଭୋତି କୁପିତା ଅହୂ''ତି।

ତତ୍ଥ ଜିଣ୍ଣୋହମସ୍ମୀତି ଭଦ୍ଦେ, ଅହଂ ଜିଣ୍ଣୋ ଅମ୍ହି, କଥଂ ଗମିସ୍ସାମୀତି।

ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ଆହ –

୧୯୩୮।

''ଯଥା ଅଗନ୍ତ୍ୱା ସଙ୍ଗାମଂ, ଅଯୁଦ୍ଧୋୱ ପରାଜିତୋ;

ଏୱମେୱ ତୁୱଂ ବ୍ରହ୍ମେ, ଅଗନ୍ତ୍ୱାୱ ପରାଜିତୋ।

୧୯୩୯।

''ସଚେ ମେ ଦାସଂ ଦାସିଂ ୱା, ନାନଯିସ୍ସସି ବ୍ରାହ୍ମଣ;

ଏୱଂ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଜାନାହି, ନ ତେ ୱଚ୍ଛାମହଂ ଘରେ;

ଅମନାପଂ ତେ କରିସ୍ସାମି, ତଂ ତେ ଦୁକ୍ଖଂ ଭୱିସ୍ସତି।

୧୯୪୦।

''ନକ୍ଖତ୍ତେ ଉତୁପୁବ୍ବେସୁ, ଯଦା ମଂ ଦକ୍ଖିସିଲଙ୍କତଂ;

ଅଞ୍ଞେହି ସଦ୍ଧିଂ ରମମାନଂ, ତଂ ତେ ଦୁକ୍ଖଂ ଭୱିସ୍ସତି।

୧୯୪୧।

''ଅଦସ୍ସନେନ ମଯ୍ହଂ ତେ, ଜିଣ୍ଣସ୍ସ ପରିଦେୱତୋ;

ଭିଯ୍ୟୋ ୱଙ୍କା ଚ ପଲିତା, ବହୂ ହେସ୍ସନ୍ତି ବ୍ରାହ୍ମଣା''ତି।

ତତ୍ଥ ଅମନାପଂ ତେତି ୱେସ୍ସନ୍ତରସ୍ସ ସନ୍ତିକଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଦାସଂ ୱା ଦାସିଂ ୱା ଅନାହରନ୍ତସ୍ସ ତୱ ଅରୁଚ୍ଚନକଂ କମ୍ମଂ କରିସ୍ସାମି। ନକ୍ଖତ୍ତେ ଉତୁପୁବ୍ବେସୂତି ନକ୍ଖତ୍ତଯୋଗୱସେନ ୱା ଛନ୍ନଂ ଉତୂନଂ ତସ୍ସ ତସ୍ସ ପୁବ୍ବୱସେନ ୱା ପୱତ୍ତେସୁ ଛଣେସୁ।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଭୀତୋ ଅହୋସି। ତମହଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୯୪୨।

‘‘ତତୋ ସୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଭୀତୋ, ବ୍ରାହ୍ମଣିଯା ୱସାନୁଗୋ;

ଅଟ୍ଟିତୋ କାମରାଗେନ, ବ୍ରାହ୍ମଣିଂ ଏତଦବ୍ରୱି।

୧୯୪୩।

‘‘ପାଥେଯ୍ୟଂ ମେ କରୋହି ତ୍ୱଂ, ସଂକୁଲ୍ୟା ସଗୁଳଆନି ଚ;

ମଧୁପିଣ୍ଡିକା ଚ ସୁକତାଯୋ, ସତ୍ତୁଭତ୍ତଞ୍ଚ ବ୍ରାହ୍ମଣି।

୧୯୪୪।

‘‘ଆନଯିସ୍ସଂ ମେଥୁନକେ, ଉଭୋ ଦାସକୁମାରକେ;

ତେ ତଂ ପରିଚରିସ୍ସନ୍ତି, ରତ୍ତିନ୍ଦିୱମତନ୍ଦିତା’’ତି।

ତତ୍ଥ ଅଟ୍ଟିତୋତି ଉପଦ୍ଦୁତୋ ପୀଳିତୋ। ସଗୁଳଆନି ଚାତି ସଗୁଳଅପୂୱେ ଚ। ସତ୍ତୁଭତ୍ତନ୍ତି ବଦ୍ଧସତ୍ତୁଅବଦ୍ଧସତ୍ତୁଞ୍ଚେୱ ପୁଟଭତ୍ତଞ୍ଚ। ମେଥୁନକେତି ଜାତିଗୋତ୍ତକୁଲପଦେସେହି ସଦିସେ। ଦାସକୁମାରକେତି ତସ୍ସ ଦାସଭାୱଯ କୁମାରକେ।

ସା ଖିପ୍ପଂ ପାଥେଯ୍ୟଂ ପଟିଯାଦେତ୍ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ଆରୋଚେସି। ସୋ ଗେହେ ଦୁବ୍ବଲଟ୍ଠାନଂ ଥିରଂ କତ୍ୱା ଦ୍ୱାରଂ ସଙ୍ଖରିତ୍ୱା ଅରଞ୍ଞା ଦାରୂନି ଆହରିତ୍ୱା ଘଟେନ ଉଦକଂ ଆହରିତ୍ୱା ଗେହେ ସବ୍ବଭାଜନାନି ପୂରେତ୍ୱା ତତ୍ଥେୱ ତାପସୱେସଂ ଗହେତ୍ୱା ‘‘ଭଦ୍ଦେ, ଇତୋ ପଟ୍ଠାଯ ୱିକାଲେ ମା ନିକ୍ଖମି, ଯାୱ ମମାଗମନା ଅପ୍ପମତ୍ତା ହୋହୀ’’ତି ଓୱଦିତ୍ୱା ଉପାହନଂ ଆରୁଯ୍ହ ପାଥେଯ୍ୟପସିବ୍ବକଂ ଅଂସେ ଲଗ୍ଗେତ୍ୱା ଅମିତ୍ତତାପନଂ ପଦକ୍ଖିଣଂ କତ୍ୱା ଅସ୍ସୁପୁଣ୍ଣେହି ନେତ୍ତେହି ରୋଦିତ୍ୱା ପକ୍କାମି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୯୪୫।

‘‘ଇଦଂ ୱତ୍ୱା ବ୍ରହ୍ମବନ୍ଧୁ, ପଟିମୁଞ୍ଚି ଉପାହନା;

ତତୋ ସୋ ମନ୍ତଯିତ୍ୱାନ, ଭରିଯଂ କତ୍ୱା ପଦକ୍ଖିଣଂ।

୧୯୪୬।

‘‘ପକ୍କାମି ସୋ ରୁଣ୍ଣମୁଖୋ, ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ସହିତବ୍ବତୋ;

ସିୱୀନଂ ନଗରଂ ଫୀତଂ, ଦାସପରିଯେସନଂ ଚର’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ରୁଣ୍ଣମୁଖୋତି ରୁଦଂମୁଖୋ। ସହିତବ୍ବତୋତି ସମାଦିନ୍ନୱତୋ, ଗହିତତାପସୱେସୋତି ଅତ୍ଥୋ। ଚରନ୍ତି ଦାସପରିଯେସନଂ ଚରନ୍ତୋ ସିୱୀନଂ ନଗରଂ ଆରବ୍ଭ ପକ୍କାମି।

ସୋ ତଂ ନଗରଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ସନ୍ନିପତିତଂ ଜନଂ ‘‘ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ କୁହି’’ନ୍ତି ପୁଚ୍ଛତି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୯୪୭।

‘‘ସୋ ତତ୍ଥ ଗନ୍ତ୍ୱା ଅୱଚ, ଯେ ତତ୍ଥାସୁଂ ସମାଗତା;

କୁହିଂ ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ରାଜା, କତ୍ଥ ପସ୍ସେମୁ ଖତ୍ତିୟଂ।

୧୯୪୮।

‘‘ତେ ଜନା ତଂ ଅୱଚିଂସୁ, ଯେ ତତ୍ଥାସୁଂ ସମାଗତା;

ତୁମ୍ହେହି ବ୍ରହ୍ମେ ପକତୋ, ଅତିଦାନେନ ଖତ୍ତିୟୋ;

ପବ୍ବାଜିତୋ ସକା ରଟ୍ଠା, ୱଙ୍କେ ୱସତି ପବ୍ବତେ।

୧୯୪୯।

‘‘ତୁମ୍ହେହି ବ୍ରହ୍ମେ ପକତୋ, ଅତିଦାନେନ ଖତ୍ତିୟୋ;

ଆଦାୟ ପୁତ୍ତଦାରଞ୍ଚ, ୱଙ୍କେ ୱସତି ପବ୍ବତେ’’ତି।

ତତ୍ଥ ପକତୋତି ଉପଦ୍ଦୁତୋ ପୀଳିତୋ ଅତ୍ତନୋ ନଗରେ ୱସିତୁଂ ଅଲଭିତ୍ୱା ଇଦାନି ୱଙ୍କପବ୍ବତେ ୱସତି।

ଏୱଂ ‘‘ତୁମ୍ହେ ଅମ୍ହାକଂ ରାଜାନଂ ନାସେତ୍ୱା ପୁନପି ଆଗତା ଇଧ ତିଟ୍ଠଥା’’ତି ତେ ଲେଡ୍ଡୁଦଣ୍ଡାଦିହତ୍ଥା ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ଅନୁବନ୍ଧିଂସୁ। ସୋ ଦେୱତାଧିଗ୍ଗହିତୋ ହୁତ୍ୱା ୱଙ୍କପବ୍ବତମଗ୍ଗମେୱ ଗଣ୍ହି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୯୫୦।

‘‘ସୋ ଚୋଦିତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣିୟା, ବ୍ରାହ୍ମଣୋ କାମଗିଦ୍ଧିମା;

ଅଘଂ ତଂ ପଟିସେୱିତ୍ଥ, ୱନେ ୱାଳମିଗାକିଣ୍ଣେ;

ଖଗ୍ଗଦୀପିନିସେୱିତେ।

୧୯୫୧।

‘‘ଆଦାୟ ବେଳୁୱଂ ଦଣ୍ଡଂ, ଅଗ୍ଗିହୁତ୍ତଂ କମଣ୍ଡଲୁଂ;

ସୋ ପାୱିସି ବ୍ରହାରଞ୍ଞଂ, ଯତ୍ଥ ଅସ୍ସୋସି କାମଦଂ।

୧୯୫୨।

‘‘ତଂ ପୱିଟ୍ଠଂ ବ୍ରହାରଞ୍ଞଂ, କୋକା ନଂ ପରିୱାରୟୁଂ;

ୱିକ୍କନ୍ଦି ସୋ ୱିପ୍ପନଟ୍ଠୋ, ଦୂରେ ପନ୍ଥା ଅପକ୍କମି।

୧୯୫୩।

‘‘ତତୋ ସୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଗନ୍ତ୍ୱା, ଭୋଗଲୁଦ୍ଧୋ ଅସଞ୍ଞତୋ;

ୱଙ୍କସ୍ସୋରୋହଣେ ନଟ୍ଠେ, ଇମା ଗାଥା ଅଭାସଥା’’ତି।

ତତ୍ଥ ଅଘଂ ତନ୍ତି ତଂ ମହାଜନେନ ଅନୁବନ୍ଧନଦୁକ୍ଖଞ୍ଚେଵ ଓନପରିଯୋଗାହନଦୁକ୍ଖଞ୍ଚ। ଅଗ୍ଗିହୁତନ୍ତି ଅଗ୍ଗିଜୁହନକଟଚ୍ଛୁଂ। କୋକା ନଂ ପରିୱାରଯନ୍ତି ସୋ ହି ଅରଞ୍ଞଂ ପୱିସିତ୍ୱା ୱଙ୍କପବ୍ବତଗାମିମଗ୍ଗଂ ଅଜାନନ୍ତୋ ମଗ୍ଗମୂଳ୍ହୋ ହୁତ୍ୱା ଅରଞ୍ଞେ ୱିଚରି। ଅଥ ନଂ ଆରକ୍ଖଣତ୍ଥାଯ ନିସିନ୍ନସ୍ସ ଚେତପୁତ୍ତସ୍ସ ସୁନଖା ପରିୱାରଯିଂସୂତି ଅତ୍ଥୋ। ୱିକ୍କନ୍ଦି ସୋତି ସୋ ଏକରୁକ୍ଖଂ ଆରୁଯ୍ହ ମହନ୍ତେନ ରୱେନ କନ୍ଦି। ୱିପ୍ପନଟ୍ଠୋତି ୱିନଟ୍ଠମଗ୍ଗୋ। ଦୂରେ ପନ୍ଥାତି ୱଙ୍କପବ୍ବତଗାମିପଥତୋ ଦୂରେ ପକ୍କାମି। ଭୋଗଲୁଦ୍ଧୋତି ଭୋଗରତ୍ତୋ। ଅସଞ୍ଞତୋତି ଦୁସ୍ସୀଲୋ। ୱଙ୍କସ୍ସୋରୋହଣେ ନଟ୍ଠେତି ୱଙ୍କପବ୍ବତସ୍ସ ଗମନମଗ୍ଗେ ୱିନଟ୍ଠେ।

ସୋ ସୁନଖେହି ପରିୱାରିତୋ ରୁକ୍ଖେ ନିସିନ୍ନୋୱ ଇମା ଗାଥା ଅଭାସଥ –

୧୯୫୪।

''କୋ ରାଜପୁତ୍ତଂ ନିସଭଂ, ଜଯନ୍ତମପରାଜିତଂ;

ଭଯେ ଖେମସ୍ସ ଦାତାରଂ, କୋ ମେ ୱେସ୍ସନ୍ତରଂ ୱିଦୂ।

୧୯୫୫।

''ଯୋ ଯାଚତଂ ପତିଟ୍ଠାସି, ଭୂତାନଂ ଧରଣୀରିୱ;

ଧରଣୂପମଂ ମହାରାଜଂ, କୋ ମେ ୱେସ୍ସନ୍ତରଂ ୱିଦୂ।

୧୯୫୬।

''ଯୋ ଯାଚତଂ ଗତୀ ଆସି, ସୱନ୍ତୀନଂୱ ସାଗରୋ;

ସାଗରୂପମଂ ମହାରାଜଂ, କୋ ମେ ୱେସ୍ସନ୍ତରଂ ୱିଦୂ।

୧୯୫୭।

''କଲ୍ୟାଣତିତ୍ଥଂ ସୁଚିମଂ, ସୀତୂଦକଂ ମନୋରମଂ;

ପୁଣ୍ଡରୀକେହି ସଞ୍ଛନ୍ନଂ, ଯୁତ୍ତଂ କିଞ୍ଜକ୍ଖରେଣୁନା;

ରହଦୂପମଂ ମହାରାଜଂ, କୋ ମେ ୱେସ୍ସନ୍ତରଂ ୱିଦୂ।

୧୯୫୮।

''ଅସ୍ସତ୍ଥଂୱ ପଥେ ଜାତଂ, ସୀତଚ୍ଛାଯଂ ମନୋରମଂ;

ସନ୍ତାନଂ ୱିସମେତାରଂ, କିଲନ୍ତାନଂ ପଟିଗ୍ଗହଂ;

ତଥୂପମଂ ମହାରାଜଂ, କୋ ମେ ୱେସ୍ସନ୍ତରଂ ୱିଦୂ।

୧୯୫୯।

''ନିଗ୍ରୋଧଂୱ ପଥେ ଜାତଂ, ସୀତଚ୍ଛାଯଂ ମନୋରମଂ;

ସନ୍ତାନଂ ୱିସମେତାରଂ, କିଲନ୍ତାନଂ ପଟିଗ୍ଗହଂ;

ତଥୂପମଂ ମହାରାଜଂ, କୋ ମେ ୱେସ୍ସନ୍ତରଂ ୱିଦୂ।

୧୯୬୦।

‘‘ଅମ୍ବଂ ଇୱ ପଥେ ଜାତଂ, ସୀତଚ୍ଛାଯଂ ମନୋରମଂ;

ସନ୍ତାନଂ ୱିସମେତାରଂ, କିଲନ୍ତାନଂ ପଟିଗ୍ଗହଂ;

ତଥୂପମଂ ମହାରାଜଂ, କୋ ମେ ୱେସ୍ସନ୍ତରଂ ୱିଦୂ।

୧୯୬୧।

‘‘ସାଲଂ ଇୱ ପଥେ ଜାତଂ, ସୀତଚ୍ଛାଯଂ ମନୋରମଂ;

ସନ୍ତାନଂ ୱିସମେତାରଂ, କିଲନ୍ତାନଂ ପଟିଗ୍ଗହଂ;

ତଥୂପମଂ ମହାରାଜଂ, କୋ ମେ ୱେସ୍ସନ୍ତରଂ ୱିଦୂ।

୧୯୬୨।

‘‘ଦୁମଂ ଇୱ ପଥେ ଜାତଂ, ସୀତଚ୍ଛାଯଂ ମନୋରମଂ;

ସନ୍ତାନଂ ୱିସମେତାରଂ, କିଲନ୍ତାନଂ ପଟିଗ୍ଗହଂ;

ତଥୂପମଂ ମହାରାଜଂ, କୋ ମେ ୱେସ୍ସନ୍ତରଂ ୱିଦୂ।

୧୯୬୩।

‘‘ଏୱଞ୍ଚ ମେ ୱିଲପତୋ, ପୱିଟ୍ଠସ୍ସ ବ୍ରହାୱନେ;

ଅହଂ ଜାନନ୍ତି ଯୋ ୱଜ୍ଜା, ନନ୍ଦିଂ ସୋ ଜନଯେ ମମ।

୧୯୬୪।

‘‘ଏୱଞ୍ଚ ମେ ୱିଲପତୋ, ପୱିଟ୍ଠସ୍ସ ବ୍ରହାୱନେ;

ଅହଂ ଜାନନ୍ତି ଯୋ ୱଜ୍ଜା, ତାଯ ସୋ ଏକୱାଚାଯ;

ପସୱେ ପୁଞ୍ଞଂ ଅନପ୍ପକ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ଜଯନ୍ତନ୍ତି ମଚ୍ଛେରଚିତ୍ତଂ ୱିଜଯନ୍ତଂ। କୋ ମେ ୱେସ୍ସନ୍ତରଂ ୱିଦୂତି କୋ ମଯ୍ହଂ ୱେସ୍ସନ୍ତରଂ ଆଚିକ୍ଖେସ୍ସାତି ୱଦତି। ପତିଟ୍ଠାସୀତି ପତିଟ୍ଠା ଆସି। ସନ୍ତାନନ୍ତି ପରିସ୍ସନ୍ତାନଂ। କିଲନ୍ତାନନ୍ତି ମଗ୍ଗକିଲନ୍ତାନଂ। ପଟିଗ୍ଗହନ୍ତି ପଟିଗ୍ଗାହକଂ ପତିଟ୍ଠାଭୂତଂ। ଅହଂ ଜାନନ୍ତି ଯୋ ୱଜ୍ଜାତି ଅହଂ ୱେସ୍ସନ୍ତରସ୍ସ ୱସନଟ୍ଠାନଂ ଜାନାମୀତି ଯୋ ୱଦେଯ୍ଯାତି ଅତ୍ଥୋ।

ତସ୍ସ ତଂ ପରିଦେୱସଦ୍ଦଂ ସୁତ୍ୱା ଆରକ୍ଖଣତ୍ଥାଯ ଠପିତୋ ଚେତପୁତ୍ତୋ ମିଗଲୁଦ୍ଦକୋ ହୁତ୍ୱା ଅରଞ୍ଞେ ୱିଚରନ୍ତୋ ‘‘ଅଯଂ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ୱେସ୍ସନ୍ତରସ୍ସ

ୱସନଟ୍ଠାନଟ୍ଠାଯ ପରିଦେୱତି, ନ ଖୋ ପନେସ ଧମ୍ମତାଯ ଆଗତୋ, ମଦ୍ଦିଂ ୱା ଦାରକେ ୱା ଯାଚିସ୍ସତି, ଇଧେୱ ନଂ ମାରେସ୍ସାମୀ’’ତି ତସ୍ସ ସନ୍ତିକଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ‘‘ବ୍ରାହ୍ମଣ, ନ ତେ ଜୀୱିତଂ ଦସ୍ସାମୀ’’ତି ଧନୁଂ ଆରୋପେତ୍ୱା ଆକଡ୍ଢିତ୍ୱା ତଜ୍ଜେସି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୧୯୬୫।

‘‘ତସ୍ସ ଚେତୋ ପଟିସ୍ସୋସି, ଅରଞ୍ଞେ ଲୁଦ୍ଦକୋ ଚରଂ;

ତୁମ୍ହେହି ବ୍ରହ୍ମେ ପକତୋ, ଅତିଦାନେନ ଖତ୍ତିଯୋ;

ପବ୍ବାଜିତୋ ସକା ରଟ୍ଠା, ୱଙ୍କେ ୱସତି ପବ୍ବତେ।

୧୯୬୬।

‘‘ତୁମ୍ହେହି ବ୍ରହ୍ମେ ପକତୋ, ଅତିଦାନେନ ଖତ୍ତିଯୋ;

ଆଦାଯ ପୁତ୍ତଦାରଞ୍ଚ, ୱଙ୍କେ ୱସତି ପବ୍ବତେ।

୧୯୬୭।

‘‘ଅକିଚ୍ଚକାରୀ ଦୁମ୍ମେଧୋ, ରଟ୍ଠା ପୱନମାଗତୋ;

ରାଜପୁତ୍ତଂ ଗୱେସନ୍ତୋ, ବକୋ ମଚ୍ଛମିୱୋଦକେ।

୧୯୬୮।

‘‘ତସ୍ସ ତ୍ୟାହଂ ନ ଦସ୍ସାମି, ଜୀୱିତଂ ଇଧ ବ୍ରାହ୍ମଣ;

ଅଯଞ୍ହି ତେ ମଯା ନୁନ୍ନୋ, ସରୋ ପିସ୍ସତି ଲୋହିତଂ।

୧୯୬୯।

‘‘ସିରୋ ତେ ୱଜ୍ଝଯିତ୍ୱାନ, ହଦଯଂ ଛେତ୍ୱା ସବନ୍ଧନଂ;

ପନ୍ଥସକୁଣଂ ଯଜିସ୍ସାମି, ତୁଯ୍ହଂ ମଂସେନ ବ୍ରାହ୍ମଣ।

୧୯୭୦।

‘‘ତୁଯ୍ହଂ ମଂସେନ ମେଦେନ, ମତ୍ଥକେନ ଚ ବ୍ରାହ୍ମଣ;

ଆହୁତିଂ ପଗ୍ଗହେସ୍ସାମି, ଛେତ୍ୱାନ ହଦଯଂ ତୱ।

୧୯୭୧।

‘‘ତଂ ମେ ସୁଯିଟ୍ଠଂ ସୁହୁତଂ, ତୁଯ୍ହଂ ମଂସେନ ବ୍ରାହ୍ମଣ;

ନ ଚ ତ୍ୱଂ ରାଜପୁତ୍ତସ୍ସ, ଭରିଯଂ ପୁତ୍ତେ ଚ ନେସ୍ସସୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଅକିଚ୍ଚକାରୀତି ତ୍ୱଂ ଅକିଚ୍ଚକାରକୋ। ଦୁମ୍ମେଧୋତି ନିପ୍ପଞ୍ଞୋ। ରଟ୍ଠା ପୱନମାଗତୋତି ରଟ୍ଠତୋ ମହାରଞ୍ଞଂ ଆଗତୋ। ସରୋ ପିସ୍ସତୀତି ଅଯଂ ସରୋ ତୱ ଲୋହିତଂ ପିୱିସ୍ସତି। ୱଜ୍ଝଯିତ୍ୱାନାତି ତଂ ମାରେତ୍ୱା ରୁକ୍ଖା ପତିତସ୍ସ ତେ ସୀସଂ ତାଲଫଲଂ ୱିଯ ଲୁଞ୍ଚିତ୍ୱା ସବନ୍ଧନଂ ହଦଯମଂସଂ ଛିନ୍ଦିତ୍ୱା ପନ୍ଥଦେୱତାଯ ପନ୍ଥସକୁଣଂ ନାମ ଯଜିସ୍ସାମି। ନ ଚ ତ୍ୱନ୍ତି ଏୱଂ ସନ୍ତେ ନ ତ୍ୱଂ ରାଜପୁତ୍ତସ୍ସ ଭରିଯଂ ୱା ପୁତ୍ତେ ୱା ନେସ୍ସସୀତି।

ସୋ ତସ୍ସ ୱଚନଂ ସୁତ୍ୱା ମରଣଭଯତଜ୍ଜିତୋ ମୁସାୱାଦଂ କଥେନ୍ତୋ ଆହ –

୧୯୭୨।

''ଅୱଜ୍ଝୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଦୂତୋ, ଚେତପୁତ୍ତ ସୁଣୋହି ମେ;

ତସ୍ମା ହି ଦୂତଂ ନ ହନ୍ତି, ଏସ ଧମ୍ମୋ ସନନ୍ତନୋ।

୧୯୭୩।

''ନିଜ୍ଝତ୍ତା ସିୱଯୋ ସବ୍ବେ, ପିତା ନଂ ଦଟ୍ଠୁମିଚ୍ଛତି;

ମାତା ଚ ଦୁବ୍ବଲା ତସ୍ସ, ଅଚିରା ଚକ୍ଖୂନି ଜୀଯରେ।

୧୯୭୪।

''ତେସାହଂ ପହିତୋ ଦୂତୋ, ଚେତପୁତ୍ତ ସୁଣୋହି ମେ;

ରାଜପୁତ୍ତଂ ନଯିସ୍ସାମି, ଯଦି ଜାନାସି ସଂସ ମେ''ତି।

ତତ୍ଥ ନିଜ୍ଝତ୍ତାତି ସଞ୍ଞତ୍ତା। ଅଚିରା ଚକ୍ଖୂନି ଜୀଯରେତି ନିଚ୍ଚରୋଦନେନ ନ ଚିରସ୍ସେୱ ଚକ୍ଖୂନି ଜୀଯିସ୍ସନ୍ତି।

ତଦା ଚେତପୁତ୍ତୋ ''ୱେସ୍ସନ୍ତରଂ କିର ଆନେତୁଂ ଆଗତୋ''ତି ସୋମନସ୍ସପ୍ପତ୍ତୋ ହୁତ୍ୱା ସୁନଖେ ବନ୍ଧିତ୍ୱା ଠପେତ୍ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ଓତାରେତ୍ୱା ସାଖାସନ୍ଥରେ ନିସୀଦାପେତ୍ୱା ଭୋଜନଂ ଦତ୍ୱା ଇମଂ ଗାଥମାହ –

୧୯୭୫।

''ପିଯସ୍ସ ମେ ପିଯୋ ଦୂତୋ, ପୁଣ୍ଣପତ୍ତଂ ଦଦାମି ତେ;

ଇମଞ୍ଚ ମଧୁନୋ ତୁମ୍ବଂ, ମିଗସତ୍ଥିଞ୍ଚ ବ୍ରାହ୍ମଣ;

ତଞ୍ଚ ତେ ଦେସମକ୍ଖିସ୍ସଂ, ଯତ୍ଥ ସମ୍ମତି କାମଦୋ''ତି।

ତତ୍ଥ ପିଯସ୍ସ ମେତି ମମ ପିଯସ୍ସ ୱେସ୍ସନ୍ତରସ୍ସ ତ୍ୱଂ ପିଯୋ ଦୂତୋ। ପୁଣ୍ଣପତ୍ତନ୍ତି ତୱ ଅଜ୍ଝାସଯପୂରଣଂ ପୁଣ୍ଣପତ୍ତଂ ଦଦାମୀତି।

ଜୂଜକପବ୍ବୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

ଚୂଳୱନୱଣ୍ଣନା

ଏୱଂ ଚେତପୁତ୍ତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ଭୋଜେତ୍ୱା ପାଥେଯ୍ୟତ୍ଥାଯ ତସ୍ସ ମଧୁନୋ ତୁମ୍ବଞ୍ଚେୱ ପକ୍କମିଗସତ୍ଥିଞ୍ଚ ଦତ୍ୱା ମଗ୍ଗେ ଠତ୍ୱା ଦକ୍ଖିଣହତ୍ଥଂ ଉକ୍ଖିପିତ୍ୱା ମହାସତ୍ତସ୍ସ ୱସନୋକାସଂ ଆଚିକ୍ଖନ୍ତୋ ଆହ –

୧୯୭୬।

‘‘ଏସ ସେଲୋ ମହାବ୍ରହ୍ମେ, ପବ୍ବତୋ ଗନ୍ଧମାଦନୋ;

ଯତ୍ଥ ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ରାଜା, ସହ ପୁତ୍ତେହି ସମ୍ମତି।

୧୯୭୭।

‘‘ଧାରେନ୍ତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୱଣ୍ଣଂ, ଆସଦଞ୍ଚ ମସଂ ଜଟଂ;

ଚମ୍ମୱାସୀ ଛମା ସେତି, ଜାତୱେଦଂ ନମସ୍ସତି।

୧୯୭୮।

‘‘ଏତେ ନୀଲା ପଦିସ୍ସନ୍ତି, ନାନାଫଲଧରା ଦୁମା;

ଉଗ୍ଗତା ଅବ୍ଭକୂଟାୱ, ନୀଲା ଅଞ୍ଜନପବ୍ବତା।

୧୯୭୯।

‘‘ଧୱସ୍ସକଣ୍ଣା ଖଦିରା, ସାଲା ଫନ୍ଦନମାଲୁୱା;

ସମ୍ପୱେଧନ୍ତି ୱାତେନ, ସକିଂ ପୀତାୱ ମାଣୱା।

୧୯୮୦।

‘‘ଉପରି ଦୁମପରିଯାଯେସୁ, ସଙ୍ଗୀତିଯୋୱ ସୁଯ୍ୟରେ;

ନଜ୍ଜୁହା କୋକିଲସଙ୍ଘା, ସମ୍ପତନ୍ତି ଦୁମା ଦୁମଂ।

୧୯୮୧।

‘‘ଅୱ୍ହୟନ୍ତେୱ ଗଚ୍ଛନ୍ତଂ, ସାଖାପତ୍ତସମୀରିତା;

ରମଯନ୍ତେୱ ଆଗନ୍ତଂ, ମୋଦଯନ୍ତି ନିୱାସିନଂ;

ଯତ୍ଥ ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ରାଜା, ସହ ପୁତ୍ତେହି ସମ୍ମତି।

୧୯୮୨।

‘‘ଧାରେନ୍ତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୱଣ୍ଣଂ, ଆସଦଞ୍ଚ ମସଂ ଜଟଂ;

ଚମ୍ମୱାସୀ ଛମା ସେତି, ଜାତୱେଦଂ ନମସ୍ସତୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଗନ୍ଧମାଦନୋତି ଏସ ଗନ୍ଧମାଦନପବ୍ବତୋ, ଏତସ୍ସ ପାଦେନ ଉତ୍ତରାଭିମୁଖୋ ଗଚ୍ଛନ୍ତୋ ଯତ୍ଥ ସଙ୍କଦତ୍ତିଯେ ଅସ୍ସମପଦେ ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ରାଜା ସହ ପୁତ୍ତଦାରେହି ୱସତି, ତଂ ପସ୍ସିସ୍ସସୀତି ଅତ୍ଥୋ। ବ୍ରାହ୍ମଣୱଣ୍ଣନ୍ତି ସେଟ୍ଠପବ୍ବଜିତୱେସଂ। ଆସଦଞ୍ଚ ମସଂ ଜଟନ୍ତି ଆକଡ୍ଢିତ୍ୱା ଫଲାନଂ ଗହଣତ୍ଥଂ ଅଙ୍କୁସଞ୍ଚ ଅଗ୍ଗିଜୁହନକଟଚ୍ଛୁଞ୍ଚ ଜଟାମଣ୍ଡଲଞ୍ଚ ଧାରେନ୍ତୋ। ଚମ୍ମୱାସୀତି ଅଜିନଚମ୍ମଧରୋ। ଛମା ସେତୀତି ପଥୱିଯଂ ପଣ୍ଣସନ୍ଥରେ ସଯତି। ଧୱସ୍ସକଣ୍ଣା ଖଦିରାତି

ଧଣ୍ଣା ଚ ଅସ୍ସକଣ୍ଣା ଚ ଖଦିରା ଚ। ସକିଂ ପୀତାୱ ମାଣୱାତି ଏକୱାରମେୱ ପୀତା ସୁରାସୋଣ୍ଡା ୱିଯ। ଉପରି ଦୁମପରିଯାଯେସୂତି ରୁକ୍ଖସାଖାସୁ। ସଙ୍ଗୀତିଯୋୱ ସୁୟ୍ୟରେତି ନାନାସକୁଣାନଂ ୱସ୍ସନ୍ତାନଂ ସଦ୍ଦା ଦିବ୍ବସଙ୍ଗୀତିଯୋ ୱିଯ ସୁୟ୍ୟରେ। ନଜ୍ଜୁହାତି ନଜ୍ଜୁହସକୁଣା। ସମ୍ପତନ୍ତୀତି ୱିକୂଜନ୍ତା ୱିଚରନ୍ତି। ସାଖାପତ୍ତସମୀରିତାତି ସାଖାନଂ ପତ୍ତେହି ସଙ୍ଘଟ୍ଟିତା ହୁତ୍ୱା ୱିକୂଜନ୍ତା ସକୁଣା, ୱାତେନ ସମୀରିତା ପତ୍ତସାଖାଯେୱ ୱା। ଆଗନ୍ତନ୍ତି ଆଗଚ୍ଛନ୍ତଂ ଜନଂ। ଯତ୍ଥାତି ଯସ୍ମିଂ ଅସ୍ସମେ ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ୱସତି, ତତ୍ଥ ଗନ୍ତ୍ୱା ଇମଂ ଅସ୍ସମପଦସମ୍ପତ୍ତିଂ ପସ୍ସିସ୍ସସୀତି।

ତତୋ ଉତ୍ତରିପି ଅସ୍ସମପଦଂ ୱଣ୍ଣେନ୍ତୋ ଆହ –

୧୯୮୩।

‘‘ଅମ୍ବା କପିତ୍ଥା ପନସା, ସାଲା ଜମ୍ବୂ ୱିଭୀତକା;

ହରୀତକୀ ଆମଲକା, ଅସ୍ସତ୍ଥା ବଦରାନି ଚ।

୧୯୮୪।

‘‘ଚାରୁତିମ୍ବରୁକ୍ଖା ଚେତ୍ଥ, ନିଗ୍ରୋଧା ଚ କପିତ୍ଥନା;

ମଧୁମଧୁକା ଥେୱନ୍ତି, ନୀଚେ ପକ୍କା ଚୁଦୁମ୍ବରା।

୧୯୮୫।

‘‘ପାରେୱତା ଭୱେୟ୍ୟା ଚ, ମୁଦ୍ଦିକା ଚ ମଧୁତ୍ଥିକା;

ମଧୁଂ ଅନେଲକଂ ତତ୍ଥ, ସକମାଦାଯ ଭୁଞ୍ଜରେ।

୧୯୮୬।

‘‘ଅଞ୍ଞେତ୍ଥ ପୁପ୍ଫିତା ଅମ୍ବା, ଅଞ୍ଞେ ତିଟ୍ଠନ୍ତି ଦୋୱିଲା;

ଅଞ୍ଞେ ଆମା ଚ ପକ୍କା ଚ, ଭେକୱଣ୍ଣା ତଦୂଭଯଂ।

୧୯୮୭।

‘‘ଅଥେତ୍ଥ ହେଟ୍ଠା ପୁରିସୋ, ଅମ୍ବପକ୍କାନି ଗଣ୍ହତି;

ଆମାନି ଚେୱ ପକ୍କାନି, ୱଣ୍ଣଗନ୍ଧରସୁତ୍ତମେ।

୧୯୮୮।

‘‘ଅତେୱ ମେ ଅଚ୍ଛରିଯଂ, ହୀଙ୍କାରୋ ପଟିଭାତି ମଂ;

ଦେୱାନମିୱ ଆୱାସୋ, ସୋଭତି ନନ୍ଦନୂପମୋ।

୧୯୮୯।

‘‘ୱିଭେଦିକା ନାଳିକେରା, ଖଜ୍ଜୁରୀନଂ ବ୍ରହାୱନେ;

ମାଲାଓ ଗନ୍ଥିତା ଠନ୍ତି, ଧଜଗ୍ଗାନେଓ ଦିସ୍ୱରେ;

ନାନାଓଣ୍ଣେହି ପୁପ୍ଫେହି, ନଭଂ ତାରାଚିତାମିଓ।

୧୯୯୦।

‘‘କୁଟଜୀ କୁଟ୍ଠତଗରା, ପାଟଲିଯୋ ଚ ପୁପ୍ଫିତା;

ପୁନ୍ନାଗା ଗିରିପୁନ୍ନାଗା, କୋଓିଳାରା ଚ ପୁପ୍ଫିତା।

୧୯୯୧।

‘‘ଉଦ୍ଦାଲକା ସୋମରୁକ୍ଖା, ଅଗରୁଫଲ୍ଲିଯା ବହୂ;

ପୁତ୍ତଜୀଓା ଚ କକୁଧା, ଅସନା ଚେତ୍ଥ ପୁପ୍ଫିତା।

୧୯୯୨।

‘‘କୁଟଜା ସଲଳାଆ ନୀପା, କୋସମ୍ବା ଲବୁଜା ଧଓା;

ସାଲା ଚ ପୁପ୍ଫିତା ତତ୍ଥ, ପଲାଲଖଲସନ୍ନିଭା।

୧୯୯୩।

‘‘ତସ୍ସାଓିଦୂରେ ପୋକ୍ଖରଣୀ, ଭୂମିଭାଗେ ମନୋରମେ;

ପଦୁମୁପ୍ପଲସଞ୍ଛନ୍ନା, ଦେଓାନମିଓ ନନ୍ଦନେ।

୧୯୯୪।

‘‘ଅଥେତ୍ଥ ପୁପ୍ଫରସମତ୍ତା, କୋକିଲା ମଞ୍ଜୁଭାଣିକା;

ଅଭିନାଦେନ୍ତି ପଓନଂ, ଉତୁସମ୍ପୁପ୍ଫିତେ ଦୁମେ।

୧୯୯୫।

‘‘ଭସ୍ସନ୍ତି ମକରନ୍ଦେହି, ପୋକ୍ଖରେ ପୋକ୍ଖରେ ମଧୂ;

ଅଥେତ୍ଥ ଓାତା ଓାଯନ୍ତି, ଦକ୍ଖିଣା ଅଥ ପଚ୍ଛିମା;

ପଦୁମକିଞ୍ଜକ୍ଖରେଣୂହି, ଓକିଣ୍ଣୋ ହୋତି ଅସ୍ସମୋ।

୧୯୯୬।

‘‘ଥୂଲା ସିଙ୍ଘାଟକା ଚେତ୍ଥ, ସଂସାଦିଯା ପସାଦିଯା;

ମଚ୍ଛକଚ୍ଛପବ୍ୟାଓିଦ୍ଧା, ବହୂ ଚେତ୍ଥ ମୁପଯାନକା;

ମଧୁଂ ଭିସେହି ସୱତି, ଖୀରସପ୍ପି ମୁଳାଲିଭି।

୧୯୯୭।

‘‘ସୁରଭୀ ତଂ ୱନଂ ୱାତି, ନାନାଗନ୍ଧସମୋଦିତଂ;

ସମ୍ମଦ୍ଦତେୱ ଗନ୍ଧେନ, ପୁପ୍ଫସାଖାହି ତଂ ୱନଂ;

ଭମରା ପୁପ୍ଫଗନ୍ଧେନ, ସମନ୍ତା ମଭିନାଦିତା।

୧୯୯୮।

‘‘ଅଥେତ୍ଥ ସକୁଣା ସନ୍ତି, ନାନାୱଣ୍ଣା ବହୂ ଦିଜା;

ମୋଦନ୍ତି ସହ ଭରିଯାହି, ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ପକୂଜିନୋ।

୧୯୯୯।

‘‘ନନ୍ଦିକା ଜୀୱପୁତ୍ତା ଚ, ଜୀୱପୁତ୍ତା ପିଯା ଚ ନୋ;

ପିଯା ପୁତ୍ତା ପିଯା ନନ୍ଦା, ଦିଜା ପୋକ୍ଖରଣୀଘରା।

୨୦୦୦।

‘‘ମାଲାୱ ଗନ୍ଥିତା ଠନ୍ତି, ଧଜଗ୍ଗାନେୱ ଦିସ୍ସରେ;

ନାନାୱଣ୍ଣେହି ପୁପ୍ଫେହି, କୁସଲେହେୱ ସୁଗନ୍ଥିତା;

ଯତ୍ଥ ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ରାଜା, ସହ ପୁତ୍ତେହି ସମ୍ମତି।

୨୦୦୧।

‘‘ଧାରେନ୍ତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୱଣ୍ଣଂ, ଆସଦଞ୍ଚ ମସଂ ଜଟଂ;

ଚମ୍ମୱାସୀ ଛମା ସେତି, ଜାତୱେଦଂ ନମସ୍ସତୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଚାରୁତିମ୍ବରୁକ୍ଖାତି ସୁୱଣ୍ଣତିମ୍ବରୁକ୍ଖା। ମଧୁମଧୁକାତି ମଧୁରସା ମଧୁକା। ଥେୱନ୍ତୀତି ୱିରୋଚନ୍ତି। ପାରେୱତାତି ପାରେୱତପାଦସଦିସା ରୁକ୍ଖା। ଭଣ୍ଡେଯ୍ୟାତି ଦୀଘଫଲା କଦଲିଯୋ। ମଧୁହିକାତି ମଧୁଖେୱେ ପଗ୍ଘରନ୍ତିଯୋ, ମଧୁରତାଯ ୱା ମଧୁଖେୱସଦିସା। ସକମାଦାଯାତି ତଂ ସଯମେୱ ଗହେତ୍ୱା ପରିଭୁଞ୍ଜନ୍ତି। ଦୋୱିଲାତି ପତିତପୁପ୍ଫପତ୍ତା ସଞ୍ଜାଯମାନଫଲା। ଭେକୱଣ୍ଣା ତଦୂଭଯନ୍ତି ତେ ଉଭୋପି ଆମା ଚ ପକ୍କା ଚ ମଣ୍ଡୂକପିଟ୍ଠିୱଣ୍ଣାଯେୱ। ଅଥେତ୍ଥ ହେଟ୍ଠା ପୁରିସୋତି ଅଥ ଏତ୍ଥ ଅସ୍ସମେ ତେସଂ ଅମ୍ବାନଂ ହେଟ୍ଠା ଠିତକୋୱ ପୁରିସୋ ଅମ୍ବଫଲାନି ଗଣ୍ହାତି, ଆରୋହଣକିଚ୍ଚଂ ନତ୍ଥି। ୱଣ୍ଣଗନ୍ଧରସୁତ୍ତମେତି ଏତେହି ୱଣ୍ଣାଦୀହି ଉତ୍ତମାନି।

ଅତେୱ ମେ ଅଚ୍ଛରିଯନ୍ତି ଅତିୱିଯ ମେ ଅଚ୍ଛରିଯଂ। ହିଙ୍କାରୋତି ହିନ୍ତି କରଣଂ। ୱିଭେଦିକାତି ତାଲା। ମାଲାୱ ଗନ୍ଥିତାତି ସୁପୁପ୍ଫିତରୁକ୍ଖାନଂ ଉପରି ଗନ୍ଥିତା ମାଲା ୱିଯ ପୁପ୍ଫାନି ତିଟ୍ଠନ୍ତି। ଧଜଗ୍ଗାନେୱ ଦିସ୍ସରେତି ତାନି ରୁକ୍ଖାନି ଅଲଙ୍କତଧଜଗ୍ଗାନି ୱିଯ ଦିସ୍ସନ୍ତି। କୁଟଜୀ କୁଟ୍ଠତଗରାତି କୁଟଜି ନାମେକା ରୁକ୍ଖଜାତି କୁଟ୍ଠଗଚ୍ଛା ଚ ତଗରଗଚ୍ଛା ଚ। ଗିରିପୁନ୍ନାଗାତି ମହାପୁନ୍ନାଗା। କୋୱିଳାଆରାତି କୋୱିଳାଆରରୁକ୍ଖା ନାମ। ଉଦ୍ଦାଲକାତି ଉଦ୍ଦାଲରୁକ୍ଖା।

ସୋମରୁକ୍ଖାତି ପୀତପୁପ୍ଫୁଓଣ୍ଣା ରାଜରୁକ୍ଖା। ଫଲ୍ଲିଯାତି ଫଲ୍ଲିଯରୁକ୍ଖା ନାମ। ପୁତ୍ତଜୀୱାତି ମହାନିଗ୍ରୋଧା। ଲବୁଜାତି ଲବୁଜରୁକ୍ଖା ନାମ। ପଲାଲଖଲସନ୍ନିଭାତି ତେସଂ ହେଟ୍ଠା ପଗ୍ଘରିତପୁପ୍ଫୁପୁଞ୍ଜା ପଲାଲଖଲସନ୍ନିଭାତି ୱଦତି।

ପୋକ୍ଖରଣୀତି ଚତୁରସ୍ସପୋକ୍ଖରଣୀ। ନନ୍ଦନେତି ନନ୍ଦନୱନେ ନନ୍ଦାପୋକ୍ଖରଣୀ ୱିଯ। ପୁପ୍ଫୁରସମତ୍ତାତି ପୁପ୍ଫୁରସେନ ମତ୍ତା ଚଲିତା। ମକରନ୍ଦେହୀତି କିଞ୍ଜକ୍ଖେହି। ପୋକ୍ଖରେପୋକ୍ଖରେତି ପଦୁମିନିପଣ୍ଣେ ପଦୁମିନିପଣ୍ଣେ। ତେସୁ ହି କିଞ୍ଜକ୍ଖତୋ ରେଣୁ ଭସ୍ସିତ୍ୱା ପୋକ୍ଖରମଧୁ ନାମ ହୋତି। ଦକ୍ଖିଣା ଅଥ ପଚ୍ଛିମାତି ଏତ୍ତାୱତା ସଙ୍କା ଦିସା ୱିଦିସାପି ୱାତା ଦସ୍ସିତା ହୋନ୍ତି। ଥୂଲାସିଙ୍ଘାଟକାତି ମହନ୍ତା ସିଙ୍ଘାଟକା ଚ। ସଂସାଦିଯାତି ସଯଂ ଜାତସାଲୀ, ସୁକସାଲୀତିପି ୱୁଚ୍ଚନ୍ତି। ପସାଦିଯାତି ତେଯେୱ ଭୂମିଯଂ ପତିତା। ବ୍ଯାୱିଦ୍ଧାତି ପସନ୍ନେ ଉଦକେ ବ୍ଯାୱିଦ୍ଧା ପଟିପାଟିଯା ଗଚ୍ଛନ୍ତା ଦିସ୍ସନ୍ତି। ମୁପଯାନକାତି କକ୍କଟକା। ମଧୌନ୍ତି ଭିସକୋଟିଯା ଭିନ୍ନାଯ ପଗ୍ଘରଣରସୋ ମଧୁସଦିସୋ ହୋତି। ଖୀରସପ୍ପି ମୁଳଆଲିଭୀତି ମୁଳଆଲେହି ପଗ୍ଘରଣରସୋ ଖୀରମିସ୍ସକନୱନୀତସପ୍ପି ୱିଯ ହୋତି।

ସମ୍ମଦ୍ଦତେୱାତି ସମ୍ମତ୍ତଜନଂ ମଦଯତି ୱିଯ। ସମନ୍ତା ମଭିନାଦିତାତି ସମନ୍ତା ଅଭିନଦନ୍ତା ୱିଚରନ୍ତି। ''ନନ୍ଦିକା''ତିଆଦୀନି ତେସଂ ନାମାନି। ତେସୁ ହି ପଠମା ''ସାମି ୱେସ୍ସନ୍ତର, ଇମସ୍ମିଂ ୱନେ ୱସନ୍ତୋ ନନ୍ଦା''ତି ୱଦନ୍ତି। ଦୁତିଯା ''ତ୍ୱଞ୍ଚ ସୁଖେନ ଜୀୱ, ପୁତ୍ତା ଚ ତେ''ତି ୱଦନ୍ତି। ତତିଯା ''ତ୍ୱଞ୍ଚ ଜୀୱ, ପିଯା ପୁତ୍ତା ଚ ତେ''ତି ୱଦନ୍ତି। ଚତୁତ୍ଥା ''ତ୍ୱଞ୍ଚ ନନ୍ଦ, ପିଯା ପୁତ୍ତା ଚ ତେ''ତି ୱଦନ୍ତି। ତେନ ତେସଂ ଏତାନେୱ ନାମାନି ଅହେସୁଂ। ପୋକ୍ଖରଣୀଘରାତି ପୋକ୍ଖରଣିୱାସିନୋ।

ଏୱଂ ଚେତପୁତ୍ତେନ ୱେସ୍ସନ୍ତରସ୍ସ ୱସନଟ୍ଠାନେ ଅକ୍ଖାତେ ଜୂଜକୋ ତୁସ୍ସିତ୍ୱା ପଟିସନ୍ଥାରଂ କରୋନ୍ତୋ ଇମଂ ଗାଥମାହ –

୨୦୦୨।

''ଇଦଞ୍ଚ ମେ ସତ୍ତୁଭତ୍ତଂ, ମଧୁନା ପଟିସଂଯୁତଂ;

ମଧୁପିଣ୍ଡିକା ଚ ସୁକତାଯୋ, ସତ୍ତୁଭତ୍ତଂ ଦଦାମି ତେ''ତି।

ତତ୍ଥ ସତ୍ତୁଭତ୍ତନ୍ତି ପକ୍କମଧୁସନ୍ନିଭଂ ସତ୍ତୁସଙ୍ଖାତଂ ଭତ୍ତଂ। ଇଦଂ ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି – ଇଦଂ ମମ ଅତ୍ଥି, ତଂ ତେ ଦମ୍ମି, ଗଣ୍ହାହି ନନ୍ତି।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ଚେତପୁତ୍ତୋ ଆହ –

୨୦୦୩।

''ତୁଯ୍ହେୱ ସମ୍ବଲଂ ହୋତୁ, ନାହଂ ଇଚ୍ଛାମି ସମ୍ବଲଂ;

ଇତୋପି ବ୍ରହ୍ମେ ଗଣ୍ହାହି, ଗଚ୍ଛ ବ୍ରହ୍ମେ ଯଥାସୁଖଂ।

୨୦୦୪।

''ଅଯଂ ଏକପଦୀ ଏତି, ଉଜୁଂ ଗଚ୍ଛତି ଅସ୍ସମଂ;

ଇସୀପି ଅଚ୍ଚୁତୋ ତତ୍ଥ, ପଙ୍କଦନ୍ତୋ ରଜସ୍ସିରୋ;

ଧାରେନ୍ତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୱଣ୍ଣଂ, ଆସଦଞ୍ଚ ମସଂ ଜଟଂ।

୨୦୦୫।

''ଚମ୍ମୱାସୀ ଛମା ସେତି, ଜାତୱେଦଂ ନମସ୍ସତି;

ତଂ ତ୍ୱଂ ଗନ୍ତ୍ୱାନ ପୁଚ୍ଛସ୍ସୁ, ସୋ ତେ ମଗ୍ଗଂ ପୱକ୍ଖତୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ସମ୍ପଲନ୍ତି ପାଥେଯ୍ୟଂ। ଏତୀତି ଯୋ ଏକପଦିକମଗ୍ଗୋ ଅମ୍ହାକଂ ଅଭିମୁଖୋ ଏତି, ଏସ ଅସ୍ସମଂ ଉଜୁଂ ଗଚ୍ଛତି। ଅଚ୍ଚୁତୋତି ଏୱଂନାମକୋ ଇସି ତତ୍ଥ ୱସତି।

୨୦୦୬।

‘‘ଇଦଂ ସୁତ୍ୱା ବ୍ରହ୍ମବନ୍ଧୁ, ଚେତଂ କତ୍ୱା ପଦକ୍ଖିଣଂ;

ଉଦଗ୍ଗଚିତ୍ତୋ ପକ୍କାମି, ଯେନାସି ଅଚ୍ଚୁତୋ ଇସୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଯେନାସୀତି ଯସ୍ମିଂ ଠାନେ ଅଚ୍ଚୁତୋ ଇସି ଅହୋସି, ତତ୍ଥ ଗତୋତି।

ଚୂଳୱନୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

ମହାୱନୱଣ୍ଣନା

୨୦୦୭।

‘‘ଗଚ୍ଛନ୍ତୋ ସୋ ଭାରଦ୍ୱାଜୋ, ଅଦ୍ଦସ୍ସ ଅଚ୍ଚୁତଂ ଇସିଂ;

ଦିସ୍ୱାନ ତଂ ଭାରଦ୍ୱାଜୋ, ସମ୍ମୋଦି ଇସିନା ସହ।

୨୦୦୮।

‘‘କଚ୍ଚି ନୁ ଭୋତୋ କୁସଲଂ, କଚ୍ଚି ଭୋତୋ ଅନାମୟଂ;

କଚ୍ଚି ଉଞ୍ଛେନ ଯାପେସି, କଚ୍ଚି ମୂଲଫଲା ବହୂ।

୨୦୦୯।

‘‘କଚ୍ଚି ଡଂସା ମକସା ଚ, ଅପ୍ପମେୱ ସରୀସପା;

ୱନେ ୱାଳମିଗାକିଣ୍ଣେ, କଚ୍ଚି ହିଂସା ନ ୱିଜ୍ଜତୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଭାରଦ୍ୱାଜୋତି ଜୂଜକୋ। ଅପ୍ପମେୱାତି ଅପ୍ପାୟେୱ। ହିଂସାତି ତେସଂ ୱସେନ ତୁମ୍ହାକଂ ୱିହିଂସା।

ତାପସୋ ଆହ –

୨୦୧୦।

‘‘କୁସଲଞ୍ଚେୱ ମେ ବ୍ରହ୍ମେ, ଅଥୋ ବ୍ରହ୍ମେ ଅନାମୟଂ;

ଅଥୋ ଉଞ୍ଛେନ ଯାପେମି, ଅଥୋ ମୂଲଫଲା ବହୂ।

୨୦୧୧।

''ଅଥୋ ଡଂସା ମକସା ଚ, ଅପ୍ପମେତ୍ତ ସରୀସପା;

ୱନେ ୱାଳଅମିଗାକିଣ୍ଣେ, ହିଂସା ମୟ୍ହଂ ନ ୱିଜ୍ଜତି।

୨୦୧୨।

''ବହୂନି ୱସ୍ସପୂଗାନି, ଅସ୍ସମେ ୱସତୋ ମମ;

ନାଭିଜାନାମି ଉପ୍ପନ୍ନଂ, ଆବାଧଂ ଅମନୋରମଂ।

୨୦୧୩।

''ସ୍ୱାଗତଂ ତେ ମହାବ୍ରହ୍ମେ, ଅଥୋ ତେ ଅଦୁରାଗତଂ;

ଅନ୍ତୋ ପୱିସ ଭଦ୍ଦନ୍ତେ, ପାଦେ ପକ୍ଖାଲୟସ୍ସୁ ତେ।

୨୦୧୪।

''ତିନ୍ଦୁକାନି ପିୟାଲାନି, ମଧୁକେ କାସୁମାରିୟୋ;

ଫଲାନି ଖୁଦ୍ଦକପ୍ପାନି, ଭୁଞ୍ଜ ବ୍ରହ୍ମେ ୱରଂ ୱରଂ।

୨୦୧୫।

''ଇଦମ୍ପି ପାନୀୟଂ ସୀତଂ, ଆଭତଂ ଗିରିଗବ୍ଭରା;

ତତୋ ପିୱ ମହାବ୍ରହ୍ମେ, ସଚେ ତ୍ୱଂ ଅଭିକଙ୍ଖସୀ''ତି।

ଜୂଜକୋ ଆହ –

୨୦୧୬।

''ପଟିଗ୍ଗହିତଂ ୟଂ ଦିନ୍ନଂ, ସବ୍ବସ୍ସ ଅଗ୍ଘିୟଂ କତଂ;

ସଞ୍ଜୟସ୍ସ ସକଂ ପୁତ୍ତଂ, ସିୱୀହି ୱିପ୍ପୱାସିତଂ;

ତମହଂ ଦସ୍ସନମାଗତୋ, ୟଦି ଜାନାସି ସଂସ ମେ''ତି।

ତତ୍ଥ ତମହଂ ଦସ୍ସନମାଗତୋତି ତଂ ଅହଂ ଦସ୍ସନାୟ ଆଗତୋ। ତାପସୋ ଆହ –

୨୦୧୭।

''ନ ଭୱଂ ଏତି ପୁଞ୍ଞତ୍ଥଂ, ସିୱିରାଜସ୍ସ ଦସ୍ସନଂ;

ମଞ୍ଞେ ଭୱଂ ପତ୍ଥୟତି, ରଞ୍ଞୋ ଭରିୟଂ ପତିବ୍ବତଂ;

ମଞ୍ଞେ କଣ୍ହାଜିନଂ ଦାସିଂ, ଜାଲିଂ ଦାସଞ୍ଚ ଇଚ୍ଛସି।

୨୦୧୮।

‘‘ଅଥ ୱା ତୟୋ ମାତାପୁତ୍ତେ, ଅରଞ୍ଞା ନେତୁମାଗତୋ;

ନ ତସ୍ସ ଭୋଗା ୱିଜ୍ଜନ୍ତି, ଧନଂ ଧଞ୍ଞଞ୍ଚ ବ୍ରାହ୍ମଣା’’ତି।

ତତ୍ଥ ନ ତସ୍ସ ଭୋଗାତି ଭୋ ବ୍ରାହ୍ମଣ, ତସ୍ସ ୱେସ୍ସନ୍ତରସ୍ସ ଅରଞ୍ଞେ ୱିହରନ୍ତସ୍ସ ନେୱ ଭୋଗା ୱିଜ୍ଜନ୍ତି, ଧନଧଞ୍ଞଞ୍ଚ ନ ୱିଜ୍ଜତି, ଦୁଗ୍ଗତୋ ହୁତ୍ୱା ୱସତି, ତସ୍ସ ସନ୍ତିକଂ ଗନ୍ତ୍ୱା କିଂ କରିସ୍ସସୀତି?

ତଂ ସୁତ୍ୱା ଜୂଜକୋ ଆହ –

୨୦୧୯।

‘‘ଅକୁଦ୍ଧରୂପୋହଂ ଭୋତୋ, ନାହଂ ଯାଚିତୁମାଗତୋ;

ସାଧୁ ଦସ୍ସନମରିୟାନଂ, ସନ୍ନିୱାସୋ ସଦା ସୁଖୋ।

୨୦୨୦।

‘‘ଅଦିଟ୍ଠପୁବ୍ବୋ ସିୱିରାଜା, ସିୱୀହି ୱିପ୍ପୱାସିତୋ;

ତମହଂ ଦସ୍ସନମାଗତୋ, ଯଦି ଜାନାସି ସଂସ ମେ’’ତି।

ତସ୍ସତ୍ଥୋ – ଅହଂ, ଭୋ ତାପସ, ଅକୁଦ୍ଧରୂପୋ, ଅଲଂ ଏତ୍ତାୱତା, ଅହଂ ପନ ନ କିଞ୍ଚି ୱେସ୍ସନ୍ତରଂ ଯାଚିତୁମାଗତୋ, ଅରିୟାନଂ ପନ ଦସ୍ସନଂ ସାଧୁ, ସନ୍ନିୱାସୋ ଚ ତେହି ସଦ୍ଧିଂ ସୁଖୋ। ଅହଂ ତସ୍ସ ଆଚରିୟବ୍ରାହ୍ମଣୋ, ମୟା ଚ ସୋ ଯତୋ ସିୱୀହି ୱିପ୍ପୱାସିତୋ, ତତୋ ପଟ୍ଠାୟ ଅଦିଟ୍ଠପୁବ୍ବୋ, ତେନାହଂ ତଂ ଦସ୍ସନତ୍ଥାୟ ଆଗତୋ। ଯଦି ତସ୍ସ ୱସନଟ୍ଠାନଂ ଜାନାସି, ସଂସ ମେତି।

ସୋ ତସ୍ସ ୱଚନଂ ସୁତ୍ୱା ସଦ୍ଦହିତ୍ୱା ‘‘ହୋତୁ ସ୍ୱେ ସଂସିସ୍ସାମି ତେ, ଅଜ୍ଜ ତାୱ ଇଧେୱ ୱସାହୀ’’ତି ତଂ ଫଲାଫଲେହି ସନ୍ତପ୍ପେତ୍ୱା ପୁନଦିୱସେ ମଗ୍ଗଂ ଦସ୍ସେନ୍ତୋ ଦକ୍ଖିଣହତ୍ଥଂ ପସାରେତ୍ୱା ଆହ –

୨୦୨୧।

‘‘ଏସ ସେଲୋ ମହାବ୍ରହ୍ମେ, ପବ୍ବତୋ ଗନ୍ଧମାଦନୋ;

ଯତ୍ଥ ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ରାଜା, ସହ ପୁତ୍ତେହି ସମ୍ମତି।

୨୦୨୨।

‘‘ଧାରେନ୍ତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୱଣ୍ଣଂ, ଆସଦଞ୍ଚ ମସଂ ଜଟଂ;

ଚମ୍ମୱାସୀ ଛମା ସେତି, ଜାତୱେଦଂ ନମସ୍ସତି।

୨୦୨୩।

‘‘ଏତେ ନୀଲା ପଦିସ୍ସନ୍ତି, ନାନାଫଲଧରା ଦୁମା;

ଉଗ୍ଗତା ଅବ୍ଭକୂଟାଓ, ନୀଲା ଅଞ୍ଜନପବ୍ବତା।

୨୦୨୪।

‘‘ଧଓସ୍ସକଣ୍ଣା ଖଦିରା, ସାଲା ଫନ୍ଦନମାଲୁଓା;

ସମ୍ପଓେଧନ୍ତି ଓାତେନ, ସକିଂ ପୀତାଓ ମାଣଓା।

୨୦୨୫।

‘‘ଉପରି ଦୁମପରିଯାଯେସୁ, ସଂଗୀତିଯୋଓ ସୁଯ୍ୟରେ;

ନଜ୍ଜୁହା କୋକିଲସଙ୍ଘା, ସମ୍ପତନ୍ତି ଦୁମା ଦୁମଂ।

୨୦୨୬।

‘‘ଅୱ୍ହୟନ୍ତେଓ ଗଚ୍ଛନ୍ତଂ, ସାଖାପତ୍ତସମୀରିତା;

ରମଯନ୍ତେଓ ଆଗନ୍ତଂ, ମୋଦଯନ୍ତି ନିଓାସିନଂ;

ଯତ୍ଥ ଓେସ୍ସନ୍ତରୋ ରାଜା, ସହ ପୁତ୍ତେହି ସମ୍ମତି।

୨୦୨୭।

‘‘ଧାରେନ୍ତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣଓଣ୍ଣଂ, ଆସଦଞ୍ଚ ମସଂ ଜଟଂ;

ଚମ୍ମଓାସୀ ଛମା ସେତି, ଜାତଓେଦଂ ନମସ୍ସତି।

୨୦୨୮।

‘‘କରେରିମାଲା ଓିତତା, ଭୂମିଭାଗେ ମନୋରମେ;

ସଦ୍ଦଲାହରିତା ଭୂମି, ନ ତତ୍ଥୁଦ୍ଧଂସତେ ରଜୋ।

୨୦୨୯।

‘‘ମଯୂରଗୀଓସଙ୍କାସା, ତୂଲଫସ୍ସସମୂପମା;

ତିଣାନି ନାତିଓତ୍ତନ୍ତି, ସମନ୍ତା ଚତୁରଙ୍ଗୁଲା।

୨୦୩୦।

‘‘ଅମ୍ବା ଜମ୍ବୂ କପିତ୍ଥା ଚ, ନୀଚେ ପକ୍କା ଚୁଦୁମ୍ବରା;

ପରିଭୋଗେହି ରୁକ୍ଖେହି, ଓନଂ ତଂ ରତିଓଡ୍ଢନଂ।

୨୦୩୧।

‘‘ଓେଠଉରିଯଓଣ୍ଡସନ୍ନିଭଂ, ମଚ୍ଛଗୁମ୍ବନିସେଓିତଂ;

ସୁଚିଂ ସୁଗନ୍ଧଂ ସଲିଲଂ, ଆପୋ ତତ୍ଥପି ସନ୍ଦତି।

୨୦୩୨।

‘‘ତସ୍ସାଓିଦୂରେ ପୋକ୍ଖରଣୀ, ଭୂମିଭାଗେ ମନୋରମେ;

ପଦୁମୁପ୍ପଲସଞ୍ଛନ୍ନା, ଦେଓାନମିଓ ନନ୍ଦନେ।

୨୦୩୩।

‘‘ତୀଣି ଉପ୍ପଲଜାତାନି, ତସ୍ମିଂ ସରସି ବ୍ରାହ୍ମଣ;

ଓିଚିତ୍ତଂ ନୀଲାନେକାନି, ସେତା ଲୋହିତକାନି ଚା’’ତି।

ତସ୍ସତ୍ଥୋ ହେଟ୍ଠା ଓୁତ୍ତସଦିସୋଯେଓ। କରେରିମାଲା ଓିତତାତି କରେରିପୁପ୍ଫେହି ଓିତତା। ସଦ୍ଦଲାହରିତାତି ଧୁଓସଦ୍ଦଲେନ ହରିତା। ନ ତତ୍ଥୁଦ୍ଧଂସତେ ରଜୋତି ତସ୍ମିଂ ଓନେ ଅପ୍ପମତ୍ତକୋପି ରଜୋ ନ ଉଦ୍ଧଂସତେ। ତୂଲଫସ୍ସସମୂପମାତି ମୁଦୁସମ୍ଫସ୍ସତାଯ ତୂଲଫସ୍ସସଦିସା। ତିଣାନି ନାତିଓତ୍ତନ୍ତୀତି ତାନି ତସ୍ସା ଭୂମିଯା ମଯୂରଗୀଓଓଣ୍ଣାନି ତିଣାନି ସମନ୍ତତୋ ଚତୁରଙ୍ଗୁଲପ୍ପମାଣାନେଓ ଓତ୍ତନ୍ତି, ତତୋ ପନ ଉତ୍ତରି ନ ଓଡ୍ଢନ୍ତି। ଅମ୍ବା ଜମ୍ବୂ କପିତ୍ଥା ଚାତି ଅମ୍ବା ଚ ଜମ୍ବୂ ଚ କପିତ୍ଥା ଚ। ପରିଭୋଗେହୀତି ନାନାଓିଧେହି ପୁପ୍ଫୂପଗଫଲୂପଗେହି ପରିଭୋଗରୁକ୍ଖେହି। ସନ୍ଦତୀତି ତସ୍ମିଂ ଓନସଣ୍ଡେ ଓଙ୍କପଙ୍କତେ କୁନ୍ନଦୀହି ଓତରନ୍ତଂ ଉଦକଂ ସନ୍ଦତି, ପଓତ୍ତତୀତି ଅତ୍ଥୋ। ଓିଚିତ୍ତଂ ନୀଲାନେକାନି, ସେତା ଲୋହିତକାନି ଚାତି ଏକାନି ନୀଲାନି, ଏକାନି ସେତାନି, ଏକାନି ଲୋହିତକାନୀତି ଇମେହି ତୀହି ଉପ୍ପଲଜାତେହି ତଂ ସରଂ ଓିଚିତ୍ତଂ। ସୁସଜ୍ଜିତପୁପ୍ଫଚଙ୍କୋଟକଂ ଓିଯ ସୋଭତୀତି ଦସ୍ସେତି।

ଏଓଂ ଚତୁରସ୍ସପୋକ୍ଖରଣିଂ ଓଣ୍ଣେତ୍ୱା ପୁନ ମୁଚଲିନ୍ଦସରଂ ଓଣ୍ଣେନ୍ତୋ ଆହ –

୨୦୩୪।

‘‘ଖୋମାଓ ତତ୍ଥ ପଦୁମା, ସେତସୋଗନ୍ଧିକେହି ଚ;

କଲମ୍ବକେହି ସଞ୍ଛନ୍ନୋ, ମୁଚଲିନ୍ଦୋ ନାମ ସୋ ସରୋ।

୨୦୩୫।

‘‘ଅଥେତ୍ଥ ପଦୁମା ଫୁଲ୍ଲା, ଅପରିଯନ୍ତାଓ ଦିସ୍ସରେ;

ଗିମ୍ହା ହେମନ୍ତିକା ଫୁଲ୍ଲା, ଜଣ୍ଣୁତଗ୍ଘା ଉପତ୍ଥରା।

୨୦୩୬।

‘‘ସୁରଭୀ ସମ୍ପଓାଯନ୍ତି, ଓିଚିତ୍ତପୁପ୍ଫସଞ୍ଛତା;

ଭମରା ପୁପ୍ଫଗନ୍ଧେନ, ସମନ୍ତା ମଭିନାଦିତା’’ତି।

ତତ୍ଥ ଖୋମାଓାତି ଖୋମମଯା ଓିଯ ପଣ୍ଡରା। ସେତସୋଗନ୍ଧିକେହି ଚାତି ସେତୁପ୍ପଲେହି ଚ ସୋଗନ୍ଧିକେହି ଚ କଲମ୍ବକେହି ଚ ସୋ ସରୋ ସଞ୍ଛନ୍ନୋ। ଅପରିଯନ୍ତାଓ ଦିସ୍ସରେତି ଅପରିମାଣା ଓିଯ ଦିସ୍ସନ୍ତି। ଗିମ୍ହା ହେମନ୍ତିକାତି ଗିମ୍ହେ ଚ ହେମନ୍ତିକେ ଚ ପୁପ୍ଫିତପଦୁମା। ଜଣ୍ଣୁତଗ୍ଘା ଉପତ୍ଥରାତି ଜଣ୍ଣୁପମାଣେ

ଉଦକେ ଉପତ୍ଥରା ଫୁଲ୍ଲା ହୋନ୍ତି, ସଛତା ୱିଯ ଖାଯନ୍ତି। ୱିଚିଉପୁପ୍ଫସଛତାତି ୱିଚିତ୍ତା ହୁତ୍ୱା ପୁପ୍ଫେହି ସଛତା ସଦା ସୁରଭୀ ସମ୍ପୱାଯନ୍ତି।

୨୦୩୭।

‘‘ଅଥେତ୍ଥ ଉଦକନ୍ତସ୍ମିଂ, ରୁକ୍ଖା ତିଟ୍ଠନ୍ତି ବ୍ରାହ୍ମଣ;

କଦମ୍ବା ପାଟଲୀ ଫୁଲ୍ଲା, କୋୱିଳାରା ଚ ପୁପ୍ଫିତା।

୨୦୩୮।

‘‘ଅଙ୍କୋଲା କଚ୍ଛିକାରା ଚ, ପାରିଜଞ୍ଞା ଚ ପୁପ୍ଫିତା;

ୱାରଣା ୱଯନା ରୁକ୍ଖା, ମୁଚଲିନ୍ଦମୁଭତୋ ସରଂ।

୨୦୩୯।

‘‘ସିରୀସା ସେତପାରିସା, ସାଧୁ ୱାଯନ୍ତି ପଦ୍ମକା;

ନିଗ୍ଗୁଣ୍ଡୀ ସିରୀନିଗ୍ଗୁଣ୍ଡୀ, ଅସନା ଚେତ୍ଥ ପୁପ୍ଫିତା।

୨୦୪୦।

‘‘ପଙ୍ଗୁରା ବହୁଲା ସେଲା, ସୋଭଞ୍ଜନା ଚ ପୁପ୍ଫିତା;

କେତକା କଣିକାରା ଚ, କଣୱେରା ଚ ପୁପ୍ଫିତା।

୨୦୪୧।

‘‘ଅଜ୍ଜୁନା ଅଜ୍ଜୁକଣ୍ଣା ଚ, ମହାନାମା ଚ ପୁପ୍ଫିତା;

ସୁପୁପ୍ଫିତଗ୍ଗା ତିଟ୍ଠନ୍ତି, ପଜ୍ଜଲନ୍ତେୱ କିଂସୁକା।

୨୦୪୨।

‘‘ସେତପଣ୍ଣୀ ସତ୍ତପଣ୍ଣା, କଦଲିଯୋ କୁସୁମ୍ଭରା;

ଧନୁତକ୍କାରୀ ପୁପ୍ଫେହି, ସୀସପାୱରଣାନି ଚ।

୨୦୪୩।

‘‘ଅଚ୍ଛିୱା ସଲ୍ଲୱା ରୁକ୍ଖା, ସଲ୍ଲକିଯୋ ଚ ପୁପ୍ଫିତା;

ସେତଗେରୁ ଚ ତଗରା, ମଂସିକୁଟ୍ଠା କୁଲାୱରା।

୨୦୪୪।

‘‘ଦହରା ରୁକ୍ଖା ଚ ୱୁଦ୍ଧା ଚ, ଅକୁଟିଲା ଚେତ୍ଥ ପୁପ୍ଫିତା;

ଅସ୍ସମଂ ଉଭତୋ ଠନ୍ତି, ଅଗ୍ଯାଗାରଂ ସମନ୍ତତୋ’’ତି।

ତତ୍ଥ ତିଟ୍ଠନ୍ତୀତି ସରଂ ପରିକ୍ଖିପିତ୍ୱା ତିଟ୍ଠନ୍ତି। କଦମ୍ବାତି କଦମ୍ବରୁକ୍ଖା। କଚ୍ଛିକାରା ଚାତି ଏୱଂନାମକା ରୁକ୍ଖା। ପାରିଜଞ୍ଞାତି ରତ୍ତମାଲା। ୱାରଣା ୱୟନାତି ୱାରଣରୁକ୍ଖା ଚ ୱୟନରୁକ୍ଖା ଚ। ମୁଚଲିନ୍ଦମୁଭତୋ ସରନ୍ତି ମୁଚଲିନ୍ଦସ୍ସ ସରସ୍ସ ଉଭୟପସ୍ସେସୁ। ସେତପାରିସାତି ସେତଗଚ୍ଛରୁକ୍ଖା । ତେ କିର ସେତକ୍ଖନ୍ଧା ମହାପଣ୍ଣା କଣିକାରସଦିସପୁପ୍ଫା ହୋନ୍ତି। ନିଗ୍ଗୁଣ୍ଡୀ ସିରୀନିଗ୍ଗୁଣ୍ଡୀତି ପକତିନିଗ୍ଗୁଣ୍ଡୀ ଚେୱ କାଳଅନିଗ୍ଗୁଣ୍ଡୀ ଚ। ପଙ୍ଗୁରାତି ପଙ୍ଗୁରରୁକ୍ଖା। କୁସୁମ୍ଭରାତି ଏକଗଚ୍ଛା। ଧନୁତକ୍କାରୀ ପୁପ୍ଫେହୀତି ଧନୂନଞ୍ଚ ତକ୍କାରୀନଞ୍ଚ ପୁପ୍ଫେହି ସୋଭିତା। ସୀସପାୱରଣାନି ଚାତି ସୀସପେହି ଚ ୱରଣେହି ଚ ସୋଭିତା। ଅଚ୍ଛିୱାତିଆଦୟୋପି ରୁକ୍ଖାୟେୱ। ସେତଗେରୁ ଚ ତଗରାତି ସେତଗେରୁ ଚ ତଗରା ଚ। ମଂସିକୁଟ୍ଠା କୁଲାୱରାତି ମଂସିଗଚ୍ଛା ଚ କୁଟ୍ଠଗଚ୍ଛା ଚ କୁଲାୱରା ଚ। ଅକୁଟିଲାତି ଉଜୁକା। ଅଗ୍ଯାଗାରଂ ସମନ୍ତତୋତି ଅଗ୍ଯାଗାରଂ ପରିକ୍ଖିପିତ୍ୱା ଠିତାତି ଅତ୍ଥୋ।

୨୦୪୫।

‘‘ଅଥେତ୍ଥ ଉଦକନ୍ତସ୍ମିଂ, ବହୁଜାତୋ ଫଣିଜ୍ଜକୋ;

ମୁଗ୍ଗତିୟୋ କରତିୟୋ, ସେୱାଲସୀସକା ବହୂ।

୨୦୪୬।

‘‘ଉଦ୍ଧାପୱତ୍ତଂ ଉଲ୍ଲୁଠଇତଂ, ମକ୍ଖିକା ହିଙ୍ଗୁଜାଲିକା;

ଦାସିମକଞ୍ଜକୋ ଚେତ୍ଥ, ବହୂ ନୀଚେକଲମ୍ବକା।

୨୦୪୭।

‘‘ଏଲମ୍ଫୁରକସଞ୍ଛନ୍ନା, ରୁକ୍ଖା ତିଟ୍ଠନ୍ତି ବ୍ରାହ୍ମଣ;

ସତ୍ତାହଂ ଧାରିୟମାନାନଂ, ଗନ୍ଧୋ ତେସଂ ନ ଛିଜ୍ଜତି।

୨୦୪୮।

‘‘ଉଭତୋ ସରଂ ମୁଚଲିନ୍ଦଂ, ପୁପ୍ଫା ତିଟ୍ଠନ୍ତି ସୋଭନା;

ଇନ୍ଦୀୱରେହି ସଞ୍ଛନ୍ନଂ, ୱନଂ ତଂ ଉପସୋଭତି।

୨୦୪୯।

‘‘ଅଡ୍ଢମାସଂ ଧାରିୟମାନାନଂ, ଗନ୍ଧୋ ତେସଂ ନ ଛିଜ୍ଜତି;

ନୀଲପୁପ୍ଫୀ ସେତୱାରୀ, ପୁପ୍ଫିତା ଗିରିକଣ୍ଣିକା;

କଲେରୁକ୍ଖେହି ସଞ୍ଛନ୍ନଂ, ୱନଂ ତଂ ତୁଲସୀହି ଚ।

୨୦୫୦।

‘‘ସମ୍ମଦ୍ଦତେୱ ଗନ୍ଧେନ, ପୁପ୍ଫସାଖାହି ତଂ ୱନଂ;

ଭମରା ପୁପ୍ଫଗନ୍ଧେନ, ସମନ୍ତା ମଭିନାଦିତା।

୨୦୫୧।

‘‘ତୀଣି କକ୍କାରୁଜାତାନି, ତସ୍ମିଂ ସରସି ବ୍ରାହ୍ମଣ;

କୁମ୍ଭମତ୍ତାନି ଚେକାନି, ମୁରଜମତ୍ତାନି ତା ଉଭୋ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଫଣିଜ୍ଜକୋତି ଭୂତନକୋ। ମୁଗ୍ଗତିଯୋତି ଏକା ମୁଗ୍ଗଜାତି। କରତିଯୋତି ରାଜମାସୋ। ସେୱାଲସୀସକାତି ଇମେପି ଗଚ୍ଛାଯେଓ, ଅପି ଚ ସୀସକାତି ରତ୍ତଚନ୍ଦନଂ ୱୁତ୍ତଂ। ଉଦାପୱତ୍ତଂ ଉଲ୍ଲୁଠଇତନ୍ତି ତଂ ଉଦକଂ ତୀରମରିଯାଦବନ୍ଧଂ ୱାତାପହତଂ ଉଲ୍ଲୁଠଇତଂ ହୁତ୍ୱା ତିଟ୍ଠତି। ମକ୍ଖିକା ହିଙ୍ଗୁଜାଲିକାତି ହିଙ୍ଗୁଜାଲସଙ୍ଖାତେ ୱିକସିତପୁପ୍ଫଗଚ୍ଛେ ପଞ୍ଚୱଣ୍ଣା ମଧୁମକ୍ଖିକା ମଧୁରସ୍ସରେନ ୱିରୱନ୍ତିଯୋ ତତ୍ଥ ୱିଚରନ୍ତୀତି ଅତ୍ଥୋ। ଦାସିମକଞ୍ଜକୋ ଚେତ୍ଥାତି ଇମାନି ଦ୍ୱେ ରୁକ୍ଖଜାତିଯୋ ଚ ଏତ୍ଥ। ନୀଚେକଲମ୍ବକାତି ନୀଚକଲମ୍ବକା। ଏଲମ୍ଫୁରକସଞ୍ଛନ୍ନାତି ଏୱଂନାମିକାଯ ୱଲ୍ଲିଯା ସଞ୍ଛନ୍ନା। ତେସନ୍ତି ତେସଂ ତସ୍ସା ୱଲ୍ଲିଯା ପୁପ୍ଫାନଂ ସବ୍ବେସମ୍ପି ୱା ଏତେସଂ ଦାସିମକଞ୍ଜକାଦୀନଂ ପୁପ୍ଫାନଂ ସତ୍ତାହଂ ଗନ୍ଧୋ ନ ଛିଜ୍ଜତି। ଏୱଂ ଗନ୍ଧସମ୍ପନ୍ନାନି ପୁପ୍ଫାନି, ରଜତପଟ୍ଟସଦିସୱାଲୁକପୁଣ୍ଣା ଭୂମିଭାଗା। ଗନ୍ଧୋ ତେସନ୍ତି ତେସଂ ଇନ୍ଦୀୱରପୁପ୍ଫାଦୀନଂ ଗନ୍ଧୋ ଅଡ୍ଢମାସଂ ନ ଛିଜ୍ଜତି। ନୀଲପୁପ୍ଫୀତିଆଦିକା ପୁପ୍ଫୱଲ୍ଲିଯୋ। ତୁଲସୀହି ଚାତି ତୁଲସିଗଚ୍ଛେହି ଚ। କକ୍କାରୁଜାତାନୀତି ୱଲ୍ଲିଫଲାନି। ତତ୍ଥ ଏକିସ୍ସା ୱଲ୍ଲିଯା ଫଲାନି ମହାଘଟମତ୍ତାନି, ଦ୍ୱିନ୍ନଂ ମୁଦିଙ୍ଗମତ୍ତାନି। ତେନ ୱୁତ୍ତଂ ‘‘ମୁରଜମତ୍ତାନି ତା ଉଭୋ’’ତି।

୨୦୫୨।

‘‘ଅଥେତ୍ଥ ସାସପୋ ବହୁକୋ, ନାଦିଯୋ ହରିତାଯୁତୋ;

ଅସୀ ତାଲାୱ ତିଟ୍ଠନ୍ତି, ଛେଜ୍ଜା ଇନ୍ଦୀୱରା ବହୂ।

୨୦୫୩।

‘‘ଅପ୍ଫୋଟା ସୂରିଯୱଲ୍ଲୀ ଚ, କାଠଇଯା ମଧୁଗନ୍ଧିଯା;

ଅସୋକା ମୁଦଯନ୍ତୀ ଚ, ୱଲ୍ଲିଭୋ ଖୁଦ୍ଦପୁପ୍ଫିଯୋ।

୨୦୫୪।

‘‘କୋରଣ୍ଡକା ଅନୋଜା ଚ, ପୁପ୍ଫିତା ନାଗମଲ୍ଲିକା;

ରୁକ୍ଖମାରୁଯ୍ହ ତିଟ୍ଠନ୍ତି, ଫୁଲ୍ଲା କିଂସୁକୱଲ୍ଲିଯୋ।

୨୦୫୫।

‘‘କଟେରୁହା ଚ ୱାସନ୍ତୀ, ଯୂଥିକା ମଧୁଗନ୍ଧିଯା;

ନିଲିଯା ସୁମନା ଭଣ୍ଡୀ, ସୋଭତି ପଦୁମୁତ୍ତରୋ।

୨୦୫୬।

‘‘ପାଟଲୀ ସମୁଦ୍ଦକପ୍ପାସୀ, କଣିକାରା ଚ ପୁପ୍ଫିତା;

ହେମଜାଲାୱ ଦିସ୍ସନ୍ତି, ରୁଚିରଗ୍ଗି ସିଖୂପମା।

୨୦୫୭।

‘‘ଯାନି ତାନି ଚ ପୁପ୍ଫାନି, ଥଲଜାନୁଦକାନି ଚ;

ସବ୍ବାନି ତତ୍ଥ ଦିସ୍ସନ୍ତି, ଏୱଂ ରମ୍ମୋ ମହୋଦଧୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ସାସପୋତି ସିଦ୍ଧତ୍ଥକୋ। ବହୁକୋତି ବହୁ। ନାଦିଯୋ ହରିତାଯୁତୋତି ହରିତେନ ଆଯୁତୋ ନାଦିଯୋ। ଇମା ଦ୍ୱେପି ଲସୁଣଜାତିଯୋ, ସୋପି ଲସୁଣୋ ତତ୍ଥ ବହୁକୋତି ଅତ୍ଥୋ। ଅସୀ ତାଲାୱ ତିଟ୍ଠନ୍ତୀତି ଅସୀତି ଏୱଂନାମକା ରୁକ୍ଖା ସିନିଦ୍ଧାଯ ଭୂମିଯା ଠିତା ତାଲା ୱିଯ ତିଟ୍ଠନ୍ତି। ଛେଜ୍ଜା ଇନ୍ଦୀୱରା ବହୂତି ଉଦକପରିଯନ୍ତେ ବହୂ ସୁୱଣ୍ଣେନ୍ଦୀୱରା ମୁଟ୍ଠିନା ଛିନ୍ଦିତବ୍ବା ହୁତ୍ୱା ଠିତା। ଅପ୍ଫୋଟାତି ଅପ୍ଫୋଟୱଲ୍ଲିଯୋ। ୱଲ୍ଲିଭୋ ଖୁଦ୍ଦପୁପ୍ଫିଯୋତି ୱଲ୍ଲିଭୋ ଚ ଖୁଦ୍ଦପୁପ୍ଫିଯୋ ଚ। ନାଗମଲ୍ଲିକାତି ୱଲ୍ଲିନାଗା ଚ ମଲ୍ଲିକା ଚ। କିଂସୁକୱଲ୍ଲିଯୋତି ସୁଗନ୍ଧପତ୍ତା ୱଲ୍ଲିଜାତୀ। କଟେରୁହା ଚ ୱାସନ୍ତୀତି ଇମେ ଚ ଦ୍ୱେ ପୁପ୍ଫଗଚ୍ଛା। ମଧୁଗନ୍ଧିଯାତି ମଧୁସମାନଗନ୍ଧା। ନିଲିଯା ସୁମନା ଭଣ୍ଡୀତି ନୀଲୱଲ୍ଲିସୁମନା ଚ ପକତିସୁମନା ଚ ଭଣ୍ଡୀ ଚ। ପଦୁମୁତ୍ତରୋତି ଏୱଂନାମକୋ ରୁକ୍ଖୋ। କଣିକାରାତି ୱଲ୍ଲିକଣିକାରା ରୁକ୍ଖକଣିକାରା। ହେମଜାଲାୱାତି ପସାରିତହେମଜାଲା ୱିଯ ଦିସ୍ସନ୍ତି। ମହୋଦଧୀତି ମହତୋ ଉଦକକ୍ଖନ୍ଧସ୍ସ ଆଧାରଭୂତୋ ମୁଚଲିନ୍ଦସରୋତି।

୨୦୫୮।

‘‘ଅଥସ୍ସା ପୋକ୍ଖରଣିଯା, ବହୁକା ୱାରିଗୋଚରା;

ରୋହିତା ନଳପୀ ସିଙ୍ଗୂ, କୁମ୍ଭିଲା ମକରା ସୁସୂ।

୨୦୫୯।

‘‘ମଧୁ ଚ ମଧୁଲଟ୍ଠି ଚ, ତାଲିସା ଚ ପିଯଙ୍ଗୁକା;

କୁଟନ୍ଦଜା ଭଦ୍ଦମୁତ୍ତା, ସେତପୁପ୍ଫା ଚ ଲୋଲୁପା।

୨୦୬୦।

‘‘ସୁରଭୀ ଚ ରୁକ୍ଖା ତଗରା, ବହୁକା ତୁଙ୍ଗୱଣ୍ଟକା;

ପଦ୍ମକା ନରଦା କୁଟ୍ଠା, ଝାମକା ଚ ହରେଣୁକା।

୨୦୬୧।

‘‘ହଲିଦ୍ଦକା ଗନ୍ଧସିଲା, ହିରିୱେରା ଚ ଗୁଗ୍ଗୁଲା;

ୱିଭେଦିକା ଚୋରକା କୁଟ୍ଠା, କପ୍ପୂରା ଚ କଲିଙ୍ଗୁକା’’ତି।

ତତ୍ଥ ଅଥସ୍ସା ପୋକ୍ଖରଣିଯାତି ଇଧ ପୋକ୍ଖରଣିସଦିସତାଯ ସରମେୱ ପୋକ୍ଖରଣୀତି ୱଦତି। ରୋହିତାତିଆଦୀନି ତେସଂ ୱାରିଗୋଚରାନଂ ନାମାନି। ମଧୁ ଚାତି ନିମ୍ମକ୍ଖିକମଧୁ ଚ। ମଧୁଲଟ୍ଠି ଚାତି ଲଟ୍ଠିମଧୁକଞ୍ଚ। ତାଲିସା ଚାତିଆଦିକା ସବ୍ବା ଗନ୍ଧଜାତିଯୋ।

୨୦୬୨।

‘‘ଅଥେତ୍ଥ ସୀହବ୍ୟଗ୍ଘା ଚ, ପୁରିସାଳୂ ଚ ହତ୍ଥିଯୋ;

ଏଣେୟ୍ୟା ପସଦା ଚେୱ, ରୋହିଚ୍ଚା ସରଭା ମିଗା।

୨୦୬୩।

‘‘କୋଟ୍ଠସୁଣା ସୁଣୋପି ଚ, ତୁଲିୟା ନଳସନ୍ନିଭା;

ଚାମରୀ ଚଲନୀ ଲଙ୍ଘୀ, ଝାପିତା ମକ୍କଟା ପିଚୁ।

୨୦୬୪।

‘‘କକ୍କଟା କଟମାୟା ଚ, ଇକ୍କା ଗୋଣସିରା ବହୂ;

ଖଗ୍ଗା ୱରାହା ନକୁଲା, କାଳକେଣ୍ଡ ବହୂତସୋ।

୨୦୬୫।

‘‘ମହିଂସା ସୋଣସିଙ୍ଗାଲା, ପମ୍ପକା ଚ ସମନ୍ତତୋ;

ଆକୁଚ୍ଛା ପଚଲାକା ଚ, ଚିତ୍ରକା ଚାପି ଦୀପିୟୋ।

୨୦୬୬।

‘‘ପେଲକା ଚ ୱିଘାସାଦା, ସୀହା ଗୋଗଣିସାଦକା;

ଅଟ୍ଠପାଦା ଚ ମୋରା ଚ, ଭସ୍ସରା ଚ କୁକୁତ୍ଥକା।

୨୦୬୭।

‘‘ଚଙ୍କୋରା କୁକ୍କୁଟା ନାଗା, ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ପକୂଜିନୋ;

ବକା ବଲାକା ନଜ୍ଜୁହା, ଦିନ୍ଦିଭା କୁଞ୍ଜୱାଜିତା।

୨୦୬୮।

‘‘ବ୍ୟଗ୍ଘିନସା ଲୋହପିଟ୍ଠା, ପମ୍ପକା ଜୀୱଜୀୱକା;

କପିଞ୍ଜରା ତିତ୍ତିରାୟୋ, କୁଲା ଚ ପଟିକୁତ୍ଥକା।

୨୦୬୯।

‘‘ମନ୍ଦାଲକା ଚେଲକେଟୁ, ଭଣ୍ଡୁତିତ୍ତିରନାମକା;

ଚେଲାୱକା ପିଙ୍ଗଲାୟୋ, ଗୋଟକା ଅଙ୍ଗହେତୁକା।

୨୦୭୦।

‘‘କରୱିୟା ଚ ସଗ୍ଗା ଚ, ଉହୁଙ୍କାରା ଚ କୁକ୍କୁହା;

ନାନାଦିଜଗଣାକିଣ୍ଣଂ, ନାନାସରନିକୂଜିତ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ପୁରିସାଲୂତି ୱଟଅଓ୍ୱାମୁଖଯକ୍ଖିନିଯୋ। ରୋହିଚ୍ଚା ସରଭା ମିଗାତି ରୋହିତା ଚେୱ ସରଭା ମିଗା ଚ। କୋଟ୍ଟସୁକାତି ସିଙ୍ଗାଲସୁନଖା। ‘‘କୋତ୍ଥୁସୁଣା’’ତିପି ପାଠୋ। ସୁଣୋପି ଚାତି ଏସାପେକା ଖୁଦ୍ଦକମିଗଜାତି। ତୁଲିଯାତି ପକ୍ଖିବିଳାରା। ନଳଅସନ୍ନିଭାତି ନଳଅପୁପ୍ଫୱଣ୍ଣା ରୁକ୍ଖସୁନଖା। ଚାମରୀ ଚଲନୀ ଲଙ୍ଘୀତି ଚାମରୀମିଗା ଚ ଚଲନୀମିଗା ଚ ଲଙ୍ଘୀମିଗା ଚ। ଝାପିତା ମକ୍କଟାତି ଦ୍ୱେ ମକ୍କଟଜାତିଯୋୱ। ପିଚୂତି ସରପରିଯନ୍ତେ ଗୋଚରଗ୍ଗାହୀ ଏକୋ ମକ୍କଟୋ। କକ୍କଟା କଟମାଯା ଚାତି ଦ୍ୱେ ମହାମିଗା। ଇକ୍କାତି ଅଚ୍ଛା। ଗୋଣସିରାତି ଅରଞ୍ଞଗୋଣା। କାଳଅକେତ୍ଥ ବହୂତସୋତି କାଳଅମିଗା ନାମେତ୍ଥ ବହୂତସୋ। ସୋଣସିଙ୍ଗାଲାତି ରୁକ୍ଖସୁନଖା ଚ ସିଙ୍ଗାଲା ଚ। ପମ୍ପକାତି ଅସ୍ସମପଦଂ ପରିକ୍ଖିପିତ୍ୱା ଠିତା ମହାୱେଳଉପମ୍ପକା। ଆକୁଚ୍ଛାତି ଗୋଧା। ପଚଲାକା ଚାତି ଗଜକୁମ୍ଭମିଗା। ଚିତ୍ରକା ଚାପି ଦୀପିଯୋତି ଚିତ୍ରକମିଗା ଚ ଦୀପିମିଗା ଚ।

ପେଲକା ଚାତି ସସା। ୱିଘାସାଦାତି ଏତେ ଗିଜ୍ଝା ସକୁଣା। ସୀହାତି କେସରସୀହା। ଗୋଗଣିସାଦକାତି ଗୋଗଣେ ଗହେତ୍ୱା ଖାଦନସୀଲା ଦୁଟ୍ଠମିଗା। ଅଟ୍ଠପାଦାତି ସରଭା ମିଗା। ଭସ୍ସରାତି ସେତହଂସା। କୁକୁତ୍ଥକାତି କୁକୁତ୍ଥକସକୁଣା। ଚଙ୍କୋରାତି ଚଙ୍କୋରସକୁଣା। କୁକ୍କୁଟାତି ୱନକୁକ୍କୁଟା। ଦିନ୍ଦିଭା କୁଞ୍ଜୱାଜିତାତି ଇମେ ତଯୋପି ସକୁଣାଯେୱ। ବ୍ରଗ୍ଗିନସାତି ସେନା। ଲୋହପିଟ୍ଠାତି ଲୋହିତୱଣ୍ଣସକୁଣା। ପମ୍ପକାତି ପମ୍ପଟକା। କପିଞ୍ଜରା ତିତ୍ତିରାଯୋତି କପିଞ୍ଜରା ଚ ତିତ୍ତିରା ଚ। କୁଲା ଚ ପଟିକୁତ୍ଥକାତି ଇମେପି ଦ୍ୱେ ସକୁଣା। ମନ୍ଦାଲକା ଚେଲକେଟୂତି ମନ୍ଦାଲକା ଚେୱ ଚେଲକେଟୁ ଚ। ଭଣ୍ଡୁତିତ୍ତିରନାମକାତି ଭଣ୍ଡୁ ଚ ତିତ୍ତିରା ଚ ନାମକା ଚ। ଚେଲାୱକାପିଙ୍ଗଲାଯୋତି ଦ୍ୱେ ସକୁଣଜାତିଯୋ ଚ, ତଥା ଗୋଟକା ଅଙ୍ଗହେତୁକା। ସଗ୍ଗାତି ଚାତକସକୁଣା। ଉହୁଙ୍କାରାତି ଉଲୂକା।

୨୦୭୧।

‘‘ଅଥେତ୍ଥ ସକୁଣା ସନ୍ତି, ନୀଲକା ମଞ୍ଜୁଭାଣକା;

ମୋଦନ୍ତି ସହ ଭରିଯାହି, ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ପକୂଜିନୋ।

୨୦୭୨।

‘‘ଅଥେତ୍ଥ ସକୁଣା ସନ୍ତି, ଦିଜା ମଞ୍ଜୁସ୍ସରା ସିତା;

ସେତଚ୍ଛିକୂଟା ଭଦ୍ରକ୍ଖା, ଅଣ୍ଡଜା ଚିତ୍ରପେଖୁଣା।

୨୦୭୩।

‘‘ଅଥେତ୍ଥ ସକୁଣା ସନ୍ତି, ଦିଜା ମଞ୍ଜୁସ୍ସରା ସିତା;

ସିଖଣ୍ଡୀ ନୀଲଗୀୱାହି, ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ପକୂଜିନୋ।

୨୦୭୪।

‘‘କୁକୁତ୍ଥକା କୁଳୀରକା, କୋଟ୍ଠା ପୋକ୍ଖରସାତକା;

କାଲାମେଯ୍ୟା ବଲୀଯକ୍ଖା, କଦମ୍ବା ସୁୱସାଳିକା।

୨୦୭୫।

‘‘ହଲିଦ୍ଦା ଲୋହିତା ସେତା, ଅଥେତ୍ଥ ନଲକା ବହୂ;

ୱାରଣା ଭିଙ୍ଗରାଜା ଚ, କଦମ୍ବା ସୁୱକୋକିଲା।

୨୦୭୬।

‘‘ଉକ୍କୁସା କୁରରା ହଂସା, ଆଟା ପରିୱଦେନ୍ତିକା;

ପାକହଂସା ଅତିବଲା, ନଜ୍ଜୁହା ଜୀୱଜୀୱକା।

୨୦୭୭।

‘‘ପାରେୱତା ରୱିହଂସା, ଚକ୍କୱାକା ନଦୀଚରା;

ୱାରଣାଭିରୁଦା ରମ୍ମା, ଉଭୋ କାଲୂପକୂଜିନୋ।

୨୦୭୮।

‘‘ଅଥେତ୍ଥ ସକୁଣା ସନ୍ତି, ନାନାୱଣ୍ଣା ବହୂ ଦିଜା;

ମୋଦନ୍ତି ସହ ଭରିଯାହି, ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ପକୂଜିନୋ।

୨୦୭୯।

‘‘ଅଥେତ୍ଥ ସକୁଣା ସନ୍ତି, ନାନାୱଣ୍ଣା ବହୂ ଦିଜା;

ସବ୍ବେ ମଞ୍ଜୂ ନିକୂଜନ୍ତି, ମୁଚଲିନ୍ଦମୁଭତୋ ସରଂ।

୨୦୮୦।

‘‘ଅଥେତ୍ଥ ସକୁଣା ସନ୍ତି, କରୱିଯା ନାମ ତେ ଦିଜା;

ମୋଦନ୍ତି ସହ ଭରିଯାହି, ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ପକୂଜିନୋ।

୨୦୮୧।

‘‘ଅଥେତ୍ଥ ସକୁଣା ସନ୍ତି, କରୱିଯା ନାମ ତେ ଦିଜା;

ସବ୍ବେ ମଞ୍ଜୂ ନିକୂଜନ୍ତି, ମୁଚଲିନ୍ଦମୁଭତୋ ସରଂ।

୨୦୮୨।

‘‘ଏଣେଯ୍ୟପସଦାକିଣ୍ଣଂ, ନାଗସଂସେୱିତଂ ୱନଂ;

ନାନାଲତାହି ସଞ୍ଛନ୍ନଂ, କଦଲୀମିଗସେୱିତଂ।

୨୦୮୩।

‘‘ଅଥେତ୍ଥ ସାସପୋ ବହୁକୋ, ନୀୱାରୋ ୱରକୋ ବହୁ;

ସାଲି ଅକଟ୍ଠପାକୋ ଚ, ଉଚ୍ଛୁ ତତ୍ଥ ଅନପ୍ପକୋ।

୨୦୮୪।

‘‘ଅଯଂ ଏକପଦୀ ଏତି, ଉଜୁଂ ଗଚ୍ଛତି ଅସ୍ସମଂ;

ଖୁଦଂ ପିପାସଂ ଅରତିଂ, ତତ୍ଥ ପତ୍ତୋ ନ ୱିନ୍ଦତି;

ଯତ୍ଥ ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ରାଜା, ସହ ପୁତ୍ତେହି ସମ୍ମତି।

୨୦୮୫।

‘‘ଧାରେନ୍ତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୱଣ୍ଣଂ, ଆସଦଞ୍ଚ ମସଂ ଜଟଂ;

ଚମ୍ମୱାସୀ ଛମା ସେତି, ଜାତୱେଦଂ ନମସ୍ସତୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ନୀଲକାତି ଚିତ୍ରରାଜିପତ୍ତା। ମଞ୍ଜୁସ୍ସରା ସିତାତି ନିବଦ୍ଧମଧୁରସ୍ସରା। ସେତଚ୍ଛିକୂଟା ଭଦ୍ରକ୍ଖାତି ଉଭଯପସ୍ସେସୁ ସେତେହି ଅକ୍ଖିକୂଟେହି ସମନ୍ନାଗତା ସୁନ୍ଦରକ୍ଖା। ଚିତ୍ରପେଖୁଣାତି ୱିଚିତ୍ରପତ୍ତା। କୁଠଇରକାତି କକ୍କଟକା। କୋଟ୍ଠତିଆଦଯୋ ସକୁଣାୱ। ୱାରଣାତି ହତ୍ଥିଲିଙ୍ଗସକୁଣା। କଦମ୍ବାତି ମହାକଦମ୍ବା ଗହିତା। ସୁୱକୋକିଲାତି କୋକିଲେହି ସଦ୍ଧିଂ ୱିଚରଣସୁୱକା ଚେୱ କୋକିଲା ଚ। ଉକ୍କୁସାତି କାଠଅକୁରରା। କୁରରାତି ସେତକୁରରା। ହଂସାତି ସକୁଣହଂସା। ଆଟାତି ଦଦ୍ଦିସଣ୍ଠାନମୁଖସକୁଣା। ପରିୱଦେନ୍ତିକାତି ଏକା ସକୁଣଜାତି। ୱାରଣାଭିରୁଦା ରମ୍ମାତି ରମ୍ମାଭିରୁଦା ୱାରଣା। ଉଭୋ କାଲୂପକୂଜିନୋତି ସାଯଂ ପାତୋ ପବ୍ବତପାଦଂ ଏକନିନ୍ନାଦଂ କରୋନ୍ତା ନିକୂଜନ୍ତି। ଏଣେଯ୍ୟପସଦାକିଣ୍ଣନ୍ତି ଏଣେଯ୍ୟମିଗେହି ଚ ପସଦମିଗେହି ଚ ଆକିଣ୍ଣଂ। ତତ୍ଥ ପତ୍ତୋ ନ ୱିନ୍ଦତୀତି ବ୍ରାହ୍ମଣ, ୱେସ୍ସନ୍ତରସ୍ସ ଅସ୍ସମପଦଂ ପତ୍ତୋ ପୁରିସୋ ତତ୍ଥ ଅସ୍ସମେ ଛାତକଂ ୱା ପାନୀଯପିପାସଂ ୱା ଉକ୍କଣ୍ଠିତଂ ୱା ନ ପଟିଲଭତି।

୨୦୮୬।

‘‘ଇଦଂ ସୁତ୍ୱା ବ୍ରହ୍ମବନ୍ଧୁ, ଇସିଂ କତ୍ୱା ପଦକ୍ଖିଣଂ;

ଉଦଗ୍ଗଚିତ୍ତୋ ପକ୍କାମି, ଯତ୍ଥ ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ଅହୂ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଯତ୍ଥ ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ଅହୂତି ଯସ୍ମିଂ ଠାନେ ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ଅହୋସି, ତଂ ଠାନଂ ଗତୋତି।

ମହାୱନୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

ଦାରକପବ୍ବୱଣ୍ଣନା

ଜୂଜକୋପି ଅଚ୍ଚୁତତାପସେନ କଥିତମଗ୍ଗେନ ଗଚ୍ଛନ୍ତୋ ଚତୁରସ୍ସପୋକ୍ଖରଣିଂ ପତ୍ୱା ଚିନ୍ତେସି ‘‘ଅଜ୍ଜ ଅତିସାଯନ୍ହୋ, ଇଦାନି ମଦ୍ଦୀ ଅରଞ୍ଞତୋ ଆଗମିସ୍ସତି। ମାତୁଗାମୋ ହି ନାମ ଦାନସ୍ସ ଅନ୍ତରାଯକରୋ ହୋତି, ସ୍ୱେ ତସ୍ସା ଅରଞ୍ଞଂ ଗତକାଲେ ଅସ୍ସମଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ୱେସ୍ସନ୍ତରଂ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ଦାରକେ ଯାଚିତ୍ୱା ତାଯ ଅନାଗତାଯ ତେ ଗହେତ୍ୱା ପକ୍କମିସ୍ସାମୀ’’ତି। ଅଥସ୍ସ ଅୱିଦୂରେ ଏକଂ ସାନୁପବ୍ବତଂ ଆରୁଯ୍ହ ଏକସ୍ମିଂ ଫାସୁକଟ୍ଠାନେ ନିପଜ୍ଜି। ତଂ ପନ ରତ୍ତିଂ ପଚ୍ଚୂସକାଲେ ମଦ୍ଦୀ ସୁପିନଂ ଅଦ୍ଦସ। ଏୱରୂପୋ ସୁପିନୋ ଅହୋସି – ଏକୋ ପୁରିସୋ କଣ୍ହୋ ଦ୍ୱେ କାସାଯାନି ପରିଦହିତ୍ୱା ଦ୍ୱୀସୁ କଣ୍ଣେସୁ ରତ୍ତମାଲଂ ପିଳନ୍ଧିତ୍ୱା ଆୱୁଧହତ୍ଥୋ ତଜ୍ଜେନ୍ତୋ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ପଣ୍ଣସାଲଂ ପୱିସିତ୍ୱା ମଦ୍ଦିଂ ଜଟାସୁ ଗହେତ୍ୱା ଆକଡ୍ଢିତ୍ୱା ଭୂମିଯଂ ଉତ୍ତାନକଂ ପାତେତ୍ୱା ୱିରୱନ୍ତିଯା ତସ୍ସା ଦ୍ୱେ ଅକ୍ଖୀନି ଉପ୍ପାଟେତ୍ୱା ବାହାନି ଛିନ୍ଦିତ୍ୱା ଉରଂ ଭିନ୍ଦିତ୍ୱା ପଗ୍ଘରନ୍ତଲୋହିତବିନ୍ଦୁଂ ହଦଯମଂସଂ ଆଦାଯ ପକ୍କାମୀତି। ସା ପବୁଜ୍ଝିତ୍ୱା ଭୀତତସିତା ‘‘ପାପକୋ ସୁପିନୋ ମେ ଦିଟ୍ଠୋ, ସୁପିନପାଠକୋ ପନ ୱେସ୍ସନ୍ତରେନ ସଦିସୋ ନାମ ନତ୍ଥି, ପୁଚ୍ଛିସ୍ସାମି ନ’’ନ୍ତି ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ପଣ୍ଣସାଲଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ମହାସତ୍ତସ୍ସ ପଣ୍ଣସାଲଦ୍ୱାରଂ ଆକୋଟେସି। ମହାସତ୍ତୋ ‘‘କୋ ଏସୋ’’ତି ଆହ। ‘‘ଅହଂ ଦେୱ, ମଦ୍ଦୀ’’ତି। ‘‘ଭଦ୍ଦେ, ଅମ୍ହାକଂ

କତିକଓ୍ୱଙ୍ଗ ଭିନ୍ଦିତ୍ୱା କସ୍ମା ଅକାଲେ ଆଗତାସୀ’’ତି। ‘‘ଦେଓ୍ୱ, ନାହଂ କିଲେସଓ୍ୱସେନ ଆଗଚ୍ଛାମି, ଅପିଚ ଖୋ ପନ ମେ ପାପକୋ ସୁପିନୋ ଦିଟ୍ଠୋ’’ତି। ‘‘ତେନ ହି କଥେହି, ମଦ୍ଦୀ’’ତି। ସା ଅତ୍ତନା ଦିଟ୍ଠନିଯାମେନେଓ୍ୱ କଥେସି।

ମହାସତ୍ତୋପି ସୁପିନଂ ପରିଗ୍ଗଣ୍ହିତ୍ୱା ‘‘ମଯ୍ହଂ ଦାନପାରମୀ ପୂରିସ୍ସତି, ସ୍ୱେ ମଂ ଯାଚକୋ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ପୁତ୍ତେ ଯାଚିସ୍ସତି, ମଦ୍ଦିଂ ଅସ୍ସାସେତ୍ୱା ଉଯ୍ୟୋଜେସ୍ସାମୀ’’ତି ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ‘‘ମଦ୍ଦି, ତଓ୍ୱ ଦୁସ୍ସୟନଦୁବ୍ଭୋଜନେହି ଚିତ୍ତଂ ଆଲୁଳିତଂ ଭଓ୍ୱିସ୍ସତି, ମା ଭାଯୀ’’ତି ସଂମୋହେତ୍ୱା ଅସ୍ସାସେତ୍ୱା ଉଯ୍ୟୋଜେସି। ସା ଓ୍ୱିଭାତାଯ ରତ୍ତିଯା ସବ୍ବଂ କତ୍ତବ୍ବକିଚ୍ଚଂ କତ୍ୱା ଦ୍ୱେ ପୁତ୍ତେ ଆଲିଙ୍ଗିତ୍ୱା ସୀସେ ଚୁମ୍ବିତ୍ୱା ‘‘ତାତା, ଅଜ୍ଜ ମେ ଦୁସ୍ସୁପିନୋ ଦିଟ୍ଠୋ, ଅପ୍ପମତ୍ତା ଭଓ୍ୱେଯ୍ୟାଥା’’ତି ଓ୍ୱଦିତ୍ୱା ‘‘ଦେଓ୍ୱ, ତୁମ୍ହେ ଦ୍ୱୀସୁ କୁମାରେସୁ ଅପ୍ପମତ୍ତା ହୋଥା’’ତି ମହାସତ୍ତଂ ପୁତ୍ତେ ପଟିଚ୍ଛାପେତ୍ୱା ପଚ୍ଛିଖଣିତ୍ତିଆଦୀନି ଆଦାଯ ଅସ୍ସୂନି ପୁଞ୍ଛନ୍ତୀ ମୂଲଫଲାଫଲତ୍ଥାଯ ଓ୍ୱନଂ ପାଓ୍ୱିସି। ତଦା ଜୂଜକୋପି ‘‘ଇଦାନି ମଦ୍ଦୀ ଅରଞ୍ଞଂ ଗତା ଭଓ୍ୱିସ୍ସତୀ’’ତି ସାନୁପଦ୍ଧତା ଓରୁଯ୍ହ ଏକପଦିକମଗ୍ଗେନ ଅସ୍ସମାଭିମୁଖୋ ପାଯାସି। ମହାସତ୍ତୋପି ପଣ୍ଣସାଲତୋ ନିକ୍ଖମିତ୍ୱା ପଣ୍ଣସାଲଦ୍ୱାରେ ପାସାଣଫଲକେ ସୁଓ୍ୱଣ୍ଣପଟିମା ଓ୍ୱିଯ ନିସିନ୍ନୋ ‘‘ଇଦାନି ଯାଚକୋ ଆଗମିସ୍ସତୀ’’ତି ପିପାସିତୋ ଓ୍ୱିଯ ସୁରାସୋଣ୍ଡୋ ତସ୍ସାଗମନମଗ୍ଗଂ ଓଲୋକେନ୍ତୋଓ୍ୱ ନିସୀଦି। ପୁତ୍ତାପିସ୍ସ ପାଦମୂଲେ କୀଳନ୍ତି। ସୋ ମଗ୍ଗଂ ଓଲୋକେନ୍ତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତଂ ଦିସ୍ୱା ସତ୍ତ ମାସେ ନିକ୍ଖିତ୍ତଂ ଦାନଧୁରଂ ଉକ୍ଖିପନ୍ତୋ ଓ୍ୱିଯ ‘ଏହି, ତ୍ୱଂ ଭୋ ବ୍ରାହ୍ମଣା’’ତି ସୋମନସ୍ସଜାତୋ ଜାଲିକୁମାରଂ ଆମନ୍ତେନ୍ତୋ ଇମଂ ଗାଥମାହ –

୨୦୮୭।

‘‘ଉଟ୍ଠେହି ଜାଲି ପତିଟ୍ଠ, ପୋରାଣଂ ଓ୍ୱିଯ ଦିସ୍ସତି;

ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ଓ୍ୱିଯ ପସ୍ସାମି, ନନ୍ଦିଯୋ ମାଭିକୀରରେ’’ତି।

ତତ୍ଥ ପୋରାଣଂ ଓ୍ୱିଯ ଦିସ୍ସତୀତି ପୁବ୍ବେ ଜେତୁତ୍ତରନଗରେ ନାନାଦିସାହି ଯାଚକାନଂ ଆଗମନଂ ଓ୍ୱିଯ ଅଜ୍ଜ ଯାଚକାନଂ ଆଗମନଂ ଦିସ୍ସତି। ନନ୍ଦିଯୋ ମାଭିକୀରରେତି ଏତସ୍ସ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ଦିଟ୍ଠକାଲତୋ ପଟ୍ଠାଯ ମଂ ସୋମନସ୍ସାନି ଅଭିକୀରନ୍ତି, ଘମ୍ମାଭିତତ୍ତସ୍ସ ପୁରିସସ୍ସ ସୀସେ ସୀତୂଦକଘଟସହସ୍ସେହି ଅଭିସେଚନକାଲୋ ଓ୍ୱିଯ ଜାତୋତି।

ତଂ ସୁତ୍ୱା କୁମାରୋ ଆହ –

୨୦୮୮।

‘‘ଅହମ୍ପି ତାତ ପସ୍ସାମି, ଯୋ ସୋ ବ୍ରହ୍ମାଓ୍ୱ ଦିସ୍ସତି;

ଅଦ୍ଧିକୋ ଓ୍ୱିଯ ଆଯାତି, ଅତିଥୀ ନୋ ଭଓ୍ୱିସ୍ସତୀ’’ତି।

ଓ୍ୱତ୍ୱା ଚ ପନ କୁମାରୋ ମହାସତ୍ତସ୍ସ ଅପଚିତିଂ କରୋନ୍ତୋ ଉଟ୍ଠାଯାସନା ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ପଚ୍ଚୁଗ୍ଗନ୍ତ୍ୱା ପରିକ୍ଖାରଗ୍ଗହଣଂ ଆପୁଚ୍ଛି। ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ତଂ ଓଲୋକେନ୍ତୋ ‘‘ଅଯଂ ଓ୍ୱେସ୍ସନ୍ତରସ୍ସ ପୁତ୍ତୋ ଜାଲିକୁମାରୋ ନାମ ଭଓ୍ୱିସ୍ସତି, ଆଦିତୋ ପଟ୍ଠାଯେଓ୍ୱ ଫରୁସଓ୍ୱଚନଂ କଥେସ୍ସାମୀ’’ତି ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ‘‘ଅପେହି ଅପେହୀ’’ତି ଅଚ୍ଛରଂ ପହରି। କୁମାରୋ ଅପଗନ୍ତ୍ୱା ‘‘ଅଯଂ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଅତିଫରୁସୋ, କିଂ ନୁ ଖୋ’’ତି ତସ୍ସ ସରୀରଂ ଓଲୋକେନ୍ତୋ ଅଟ୍ଠାରସ ପୁରିସଦୋସେ ପସ୍ସି। ବ୍ରାହ୍ମଣୋପି ବୋଧିସତ୍ତଂ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ପଟିସନ୍ଥାରଂ କରୋନ୍ତୋ ଆହ –

୨୦୮୯।

‘‘କଚ୍ଚି ନୁ ଭୋତୋ କୁସଲଂ, କଚ୍ଚି ଭୋତୋ ଅନାମଯଂ;

କଚ୍ଚି ଉଞ୍ଛେନ ଯାପେଥ, କଚ୍ଚି ମୂଲଫଲା ବହୂ।

୨୦୯୦।

‘‘କଚ୍ଚି ଡଂସା ମକସା ଚ, ଅପ୍ପମେୱ ସରୀସପା;

ୱନେ ୱାଳଅମିଗାକିଣ୍ଣେ, କଚ୍ଚି ହିଂସା ନ ୱିଜ୍ଜତୀ’’ତି।

ବୋଧିସତ୍ତୋପି ତେନ ସଦ୍ଧିଂ ପଟିସନ୍ଥାରଂ କରୋନ୍ତୋ ଆହ –

୨୦୯୧।

‘‘କୁସଲଞ୍ଚେୱ ନୋ ବ୍ରହ୍ମେ, ଅଥୋ ବ୍ରହ୍ମେ ଅନାମଯଂ;

ଅଥୋ ଉଞ୍ଛେନ ଯାପେମ, ଅଥୋ ମୂଲଫଲା ବହୂ।

୨୦୯୨।

‘‘ଅଥୋ ଡଂସା ମକସା ଚ, ଅପ୍ପମେୱ ସରୀସପା;

ୱନେ ୱାଳଅମିଗାକିଣ୍ଣେ, ହିଂସା ଅମ୍ହଂ ନ ୱିଜ୍ଜତି।

୨୦୯୩।

‘‘ସତ୍ତ ନୋ ମାସେ ୱସତଂ, ଅରଞ୍ଞେ ଜୀୱସୋକିନଂ;

ଇମମ୍ପି ପଠମଂ ପସ୍ସାମ, ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ଦେୱୱଣ୍ଣିନଂ;

ଆଦାଯ ୱେଳୁୱଂ ଦଣ୍ଡଂ, ଅଗ୍ଗିହୁତ୍ତଂ କମଣ୍ଡଲୁଂ।

୨୦୯୪।

‘‘ସ୍ୱାଗତଂ ତେ ମହାବ୍ରହ୍ମେ, ଅଥୋ ତେ ଅଦୁରାଗତଂ;

ଅନ୍ତୋ ପୱିସ ଭଦ୍ଦନ୍ତେ, ପାଦେ ପକ୍ଖାଲଯସ୍ସୁ ତେ।

୨୦୯୫।

‘‘ତିନ୍ଦୁକାନି ପିଯାଲାନି, ମଧୁକେ କାସୁମାରିଯୋ;

ଫଲାନି ଖୁଦ୍ଦକପ୍ପାନି, ଭୁଞ୍ଜ ବ୍ରହ୍ମେ ୱରଂ ୱରଂ।

୨୦୯୬।

‘‘ଇଦମ୍ପି ପାନୀଯଂ ସୀତଂ, ଆଭତଂ ଗିରିଗବ୍ଭରା;

ତତୋ ପିୱ ମହାବ୍ରହ୍ମେ, ସଚେ ତ୍ୱଂ ଅଭିକଙ୍ଖସୀ’’ତି।

ଏୱଞ୍ଚ ପନ ୱତ୍ୱା ମହାସତ୍ତୋ ‘‘ଅଯଂ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ନ ଅକାରଣେନ ଇମଂ ବ୍ରହାରଞ୍ଞଂ ଆଗତୋ, ଆଗମନକାରଣଂ ପପଞ୍ଚଂ ଅକତ୍ୱା ପୁଚ୍ଛିସ୍ସାମି ନ’’ନ୍ତି ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ଇମଂ ଗାଥମାହ –

୨୦୯୭।

‘‘ଅଥ ତ୍ୱଂ କେନ ୱଣ୍ଣେନ, କେନ ୱା ପନ ହେତୁନା;

ଅନୁପ୍ପତ୍ତୋ ବ୍ରହାରଞ୍ଞଂ, ତଂ ମେ ଅକ୍ଖାହି ପୁଚ୍ଛିତୋ’’ତି।

ତତ୍ଥ ୱଣ୍ଣେନାତି କାରଣେନ। ହେତୁନାତି ପଚ୍ଚଯେନ।

ଜୂଜକୋ ଆହ –

୨୦୯୮।

‘‘ଯଥା ୱାରିୱହୋ ପୂରୋ, ସବ୍ବକାଲଂ ନ ଖୀଯତି;

ଏୱଂ ତଂ ଯାଚିତାଗଚ୍ଛିଂ, ପୁତ୍ତେ ମେ ଦେହି ଯାଚିତୋ’’ତି।

ତତ୍ଥ ୱାରିୱହୋତି ପଞ୍ଚସୁ ମହାନଦୀସୁ ଉଦକୱାହୋ। ନ ଖୀଯତୀତି ପିପାସିତେହି ଆଗନ୍ତ୍ୱା ହତ୍ଥେହିପି ଭାଜନେହିପି ଉସ୍ସିଞ୍ଚିତ୍ୱା ପିୱିଯମାନୋ ନ ଖୀଯତି। ଏୱଂ ତଂ ଯାଚିତାଗଚ୍ଛିନ୍ତି ତ୍ୱମ୍ପି ସବ୍ବାଯ ପୂରିତତ୍ତା ଏୱରୂପୋଯେୱାତି ମଞ୍ଞମାନୋ ଅହଂ ତଂ ଯାଚିତୁଂ ଆଗଚ୍ଛିଂ। ପୁତ୍ତେ ମେ ଦେହି ଯାଚିତୋତି ମଯା ଯାଚିତୋ ତୱ ପୁତ୍ତେ ମୟ୍ହଂ ଦାସତ୍ଥାଯ ଦେହୀତି।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ମହାସତ୍ତୋ ସୋମନସ୍ସଜାତୋ ପସାରିତହତ୍ଥେ ସହସ୍ସତ୍ଥୱିକଂ ଠପେନ୍ତୋ ୱିଯ ପବ୍ବତପାଦଂ ଉନ୍ନାଦେନ୍ତୋ ଇମା ଗାଥା ଆହ –

୨୦୯୯।

‘‘ଦଦାମି ନ ୱିକମ୍ପାମି, ଇସ୍ସରୋ ନଯ ବ୍ରାହ୍ମଣ;

ପାତୋ ଗତା ରାଜପୁତ୍ତୀ, ସାଯଂ ଉଞ୍ଛାତୋ ଏହିତି।

୨୧୦୦।

‘‘ଏକରତ୍ତିଂ ୱସିତ୍ୱାନ, ପାତୋ ଗଚ୍ଛସି ବ୍ରାହ୍ମଣ;

ତସ୍ସା ନ୍ହାତେ ଉପଘାତେ, ଅଥ ନେ ମାଲଧାରିନେ।

୨୧୦୧।

‘‘ଏକରତ୍ତିଂ ୱସିତ୍ୱାନ, ପାତୋ ଗଚ୍ଛସି ବ୍ରାହ୍ମଣ;

ନାନାପୁପ୍ଫେହି ସଞ୍ଛନ୍ନେ, ନାନାଗନ୍ଧେହି ଭୂସିତେ;

ନାନାମୂଲଫଲାକିଣ୍ଣେ, ଗଚ୍ଛ ସ୍ୱାଦାଯ ବ୍ରାହ୍ମଣା’’ତି।

ତତ୍ଥ ଇସ୍ସରୋତି ତ୍ୱଂ ମମ ପୁତ୍ତାନଂ ଇସ୍ସରୋ ସାମିକୋ ହୁତ୍ୱା ଏତେ ନଯ, ଅପିଚ ଖୋ ପନେକଂ କାରଣଂ ଅତ୍ଥି। ଏତେସଂ ମାତା ରାଜପୁତ୍ତୀ ଫଲାଫଲତ୍ଥାଯ ପାତୋ ଗତା ସାଯଂ ଅରଞ୍ଞତୋ ଆଗମିସ୍ସତି, ତାଯ ଆନୀତାନି ମଧୁରଫଲାଫଲାନି ଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ଇଧେୱ ଠାନେ ଅଜ୍ଜେକରତ୍ତିଂ ୱସିତ୍ୱା ପାତୋୱ ଦାରକେ ଗହେତ୍ୱା ଗମିସ୍ସସି। ତସ୍ସା ନ୍ହାତେତି ତାଯ ନ୍ହାପିତେ। ଉପଘାତେତି ସୀସମ୍ହି ଉପସିଙ୍ଘିତେ। ଅଥ ନେ ମାଲଧାରିନେତି ଅଥ ନେ ୱିଚିତ୍ରାଯ ମାଲାଯ ଅଲଙ୍କତେ ତଂ ମାଲଂ ୱହମାନେ। ପାଠଇପୋତ୍ଥକେସୁ ପନ ‘‘ଅଥ ନେ ମାଲଧାରିନୋ’’ତି ଲିଖିତଂ, ତସ୍ସତ୍ଥୋ ନ ୱିଚାରିତୋ।

ନାନାମୂଲଫଲାକିଣ୍ଣେତି ମଗ୍ଗେ ପାଥେଯ୍ୟତ୍ଥାଯ ଦିନ୍ନେହି ନାନାମୂଲଫଲାଫଲେହି ଆକିଣ୍ଣେ।

ଜୂଜକୋ ଆହ –

୨୧୦୨।

‘‘ନ ୱାସମଭିରୋଚାମି, ଗମନଂ ମଯ୍ହ ରୁଚ୍ଚତି;

ଅନ୍ତରାଯୋପି ମେ ଅସ୍ସ, ଗଚ୍ଛଞ୍ଚେୱ ରଥେସଭ।

୨୧୦୩।

‘‘ନ ହେତା ଯାଚଯୋଗୀ ନଂ, ଅନ୍ତରାଯସ୍ସ କାରିଯା;

ଇତ୍ଥିଯୋ ମନ୍ତଂ ଜାନନ୍ତି, ସବ୍ବଂ ଗଣ୍ହନ୍ତି ୱାମତୋ।

୨୧୦୪।

‘‘ସଦ୍ଧାଯ ଦାନଂ ଦଦତୋ, ମାସଂ ଅଦକ୍ଖି ମାତରଂ;

ଅନ୍ତରାଯମ୍ପି ସା କଯିରା, ଗଚ୍ଛଞ୍ଚେୱ ରଥେସଭ।

୨୧୦୫।

‘‘ଆମନ୍ତଯସ୍ସୁ ତେ ପୁତ୍ତେ, ମା ତେ ମାତରମଦ୍ଦସୁଂ;

ସଦ୍ଧାଯ ଦାନଂ ଦଦତୋ, ଏୱଂ ପୁଞ୍ଞଂ ପୱଡ୍ଢତି।

୨୧୦୬।

‘‘ଆମନ୍ତଯସ୍ସୁ ତେ ପୁତ୍ତେ, ମା ତେ ମାତରମଦ୍ଦସୁଂ;

ମାଦିସସ୍ସ ଧନଂ ଦତ୍ୱା, ରାଜ ସଗ୍ଗଂ ଗମିସ୍ସସୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ନ ହେତା ଯାଚଯୋଗୀ ନନ୍ତି ଏତ୍ଥ ନନ୍ତି ନିପାତମତ୍ତଂ। ଇଦଂ ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି – ମହାରାଜ, ଏତା ଇତ୍ଥିଯୋ ଚ ନାମ ନ ହି ଯାଚଯୋଗୀ, ନ ଯାଚନାଯ ଅନୁଚ୍ଛୱିକା ହୋନ୍ତି, କେୱଲଂ ଅନ୍ତରାଯସ୍ସ କାରିଯା ଦାଯକାନଂ ପୁଞ୍ଞନ୍ତରାଯଂ, ଯାଚକାନଞ୍ଚ ଲାଭନ୍ତରାଯଂ କରୋନ୍ତୀତି। ଇତ୍ଥିଯୋ ମନ୍ତନ୍ତି ଇତ୍ଥୀ ମାଯଂ ନାମ ଜାନନ୍ତି। ୱାମତୋତି ସବ୍ବଂ ୱାମତୋ ଗଣ୍ହନ୍ତି, ନ ଦକ୍ଖିଣତୋ। ସଦ୍ଧାଯ ଦାନଂ ଦଦତୋତି କମ୍ମଞ୍ଚ ଫଲଞ୍ଚ ସଦ୍ଦହିତ୍ୱା ଦାନଂ ଦଦତୋ। ମାସନ୍ତି ମା ଏତେସଂ ମାତରଂ ଅଦକ୍ଖି। କଯିରାତି କରେଯ୍ୟ। ଆମନ୍ତଯସ୍ସୂତି ଜାନାପେହି, ମଯା ସଦ୍ଧିଂ ପେସେହୀତି ୱଦତି। ଦଦତୋତି ଦଦନ୍ତସ୍ସ।

ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ଆହ –

୨୧୦୭।

‘‘ସଚେ ତ୍ୱଂ ନିଚ୍ଛସେ ଦଟ୍ଠୁଂ, ମମ ଭରିଯଂ ପତିବ୍ବତଂ;

ଅଯ୍ୟକସ୍ସପି ଦସ୍ସେହି, ଜାଲିଂ କଣ୍ହାଜିନଂ ଚୁଭୋ।

୨୧୦୮।

‘‘ଇମେ କୁମାରେ ଦିସ୍ୱାନ, ମଞ୍ଜୁକେ ପିଯଭାଣିନେ;

ପତୀତୋ ସୁମନୋ ୱିତ୍ତୋ, ବହୁଂ ଦସ୍ସତି ତେ ଧନ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ଅଯ୍ଯକସ୍ସାତି ମଯ୍ହଂ ପିତୁନୋ ସଞ୍ଜଯମହାରାଜସ୍ସ ଦ୍ୱିନ୍ନଂ କୁମାରାନଂ ଅଯ୍ଯକସ୍ସ। ଦସ୍ସତି ତେ ଧନନ୍ତି ସୋ ରାଜା ତୁଯ୍ହଂ ବହୁଂ ଧନଂ ଦସ୍ସତି।

ଜୂଜକୋ ଆହ –

୨୧୦୯।

‘‘ଅଚ୍ଛେଦନସ୍ସ ଭାଯାମି, ରାଜପୁତ୍ତ ସୁଣୋହି ମେ;

ରାଜଦଣ୍ଡାଯ ମଂ ଦଜ୍ଜା, ୱିକ୍କିଣେଯ୍ଯ ହନେଯ୍ଯ ୱା;

ଜିନୋ ଧନଞ୍ଚ ଦାସେ ଚ, ଗାରଯ୍ହସ୍ସ ବ୍ରହ୍ମବନ୍ଧୁଯା’’ତି।

ତତ୍ଥ ଅଚ୍ଛେଦନସ୍ସାତି ଅଚ୍ଛିନ୍ଦିତ୍ୱା ଗହଣସ୍ସ ଭାଯାମି। ରାଜଦଣ୍ଡାଯ ମଂ ଦଜ୍ଜାତି ‘‘ଅଯଂ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଦାରକଚୋରୋ, ଦଣ୍ଡମସ୍ସ ଦେଥା’’ତି ଏୱଂ ଦଣ୍ଡତ୍ଥାଯ ମଂ ଅମଚ୍ଚାନଂ ଦଦେଯ୍ଯ। ଗାରଯ୍ହସ୍ସ ବ୍ରହ୍ମବନ୍ଧୁଯାତି କେୱଲଂ ବ୍ରାହ୍ମଣିଯାୱ ଗରହିତବ୍ବୋ ଭୱିସ୍ସାମୀତି।

ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ଆହ –

୨୧୧୦।

‘‘ଇମେ କୁମାରେ ଦିସ୍ୱାନ, ମଞ୍ଜୁକେ ପିଯଭାଣିନେ;

ଧମ୍ମେ ଠିତୋ ମହାରାଜା, ସିୱୀନଂ ରଟ୍ଠୱଡ୍ଢନୋ;

ଲଦ୍ଧା ପୀତିସୋମନସ୍ସଂ, ବହୁଂ ଦସ୍ସତି ତେ ଧନ’’ନ୍ତି।

ଜୂଜକୋ ଆହ –

୨୧୧୧।

‘‘ନାହଂ ତମ୍ପି କରିସ୍ସାମି, ଯଂ ମଂ ତ୍ୱଂ ଅନୁସାସସି;

ଦାରକେୱ ଅହଂ ନେସ୍ସଂ, ବ୍ରାହ୍ମଣ୍ୟା ପରିଚାରକେ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଦାରକେୱାତି ଅଲଂ ମଯ୍ହଂ ଅଞ୍ଞେନ ଧନେନ, ଅହଂ ଇମେ ଦାରକେୱ ଅତ୍ତନୋ ବ୍ରାହ୍ମଣିଯା ପରିଚାରକେ ନେସ୍ସାମୀତି।

ତଂ ତସ୍ସ ଫରୁସୱଚନଂ ସୁତ୍ୱା ଦାରକା ଭୀତା ପଲାଯିତ୍ୱା ପିଟ୍ଠିପଣ୍ଣସାଲଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ତତୋପି ପଲାଯିତ୍ୱା ଗୁମ୍ବଗହନେ ନିଲୀଯିତ୍ୱା ତତ୍ରାପି ଜୂଜକେନାଗନ୍ତ୍ୱା ଗହିତା ୱିଯ ଅତ୍ତାନଂ ସମ୍ପସ୍ସମାନା କମ୍ପନ୍ତା କତ୍ଥଚି ଠାତୁଂ ଅସମତ୍ଥା ଇତୋ ଚିତୋ ଚ ଧାୱିତ୍ୱା ଚତୁରସ୍ସପୋକ୍ଖରଣିତୀରଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଦଳ୍ହଂ ୱାକଚୀରଂ ନିୱାସେତ୍ୱା ଉଦକଂ ଓରୁଯ୍ହ ପୋକ୍ଖରପତ୍ତଂ ସୀସେ ଠପେତ୍ୱା ଉଦକେନ ପଟିଚ୍ଛନ୍ନା ହୁତ୍ୱା ଅଟ୍ଠଂସୁ। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୨୧୧୨।

‘‘ତତୋ କୁମାରା ବ୍ଯଥିତା, ସୁତ୍ୱା ଲୁଦ୍ଦସ୍ସ ଭାସିତଂ;

ତେନ ତେନ ପଧାୱିଂସୁ, ଜାଲୀ କଣ୍ହାଜିନା ଚୁଭୋ’’ତି।

ଜୂଜକୋପି କୁମାରେ ଅଦିସ୍ୱା ବୋଧିସତ୍ତଂ ଅପସାଦେସି ‘‘ଭୋ ୱେସ୍ସନ୍ତର, ଇଦାନେୱ ତ୍ୱଂ ମଯ୍ହଂ ଦାରକେ ଦତ୍ୱା ମଯା ‘ନାହଂ ଜେତୁତ୍ତରନଗରଂ ଗମିସ୍ସାମି, ଦାରକେ ମମ ବ୍ରାହ୍ମଣିଯା ପରିଚାରକେ ନେସ୍ସାମୀ’ତି ୱୁତ୍ତେ ଇଙ୍ଗିତସଞ୍ଞଂ ଦତ୍ୱା ପୁତ୍ତେ ପଲାପେତ୍ୱା ଅଜାନନ୍ତୋ ୱିଯ ନିସିନ୍ନୋ, ନତ୍ଥି ମଞ୍ଞେ ଲୋକସ୍ମିଂ ତଯା ସଦିସୋ ମୁସାୱାଦୀ’’ତି। ତଂ ସୁତ୍ୱା ମହାସତ୍ତୋ ପକମ୍ପିତଚିତ୍ତୋ ହୁତ୍ୱା ‘‘ଦାରକା ପଲାତା ଭୱିସ୍ସନ୍ତୀ’’ତି ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ‘‘ଭୋ ବ୍ରାହ୍ମଣ, ମା ଚିନ୍ତଯି, ଆନେସ୍ସାମି ତେ କୁମାରେ’’ତି ଉଟ୍ଠାଯ ପିଟ୍ଠିପଣ୍ଣସାଲଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ତେସଂ ୱନଗହନଂ ପୱିଟ୍ଠଭାୱଂ ଞତ୍ୱା ପଦୱଲଞ୍ଜାନୁସାରେନ ପୋକ୍ଖରଣିତୀରଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଉଦକେ ଓତିଣ୍ଣପଦଂ ଦିସ୍ୱା ‘‘କୁମାରା ଉଦକଂ ଓରୁଯ୍ହ ଠିତା ଭୱିସ୍ସନ୍ତୀ’’ତି ଞତ୍ୱା ‘‘ତାତ, ଜାଲୀ’’ତି ପକ୍କୋସନ୍ତୋ ଇମଂ ଗାଥାଦ୍ୱଯମାହ –

୨୧୧୩।

‘‘ଏହି ତାତ ପିଯପୁତ୍ତ, ପୂରେଥ ମମ ପାରମିଂ;

ହଦଯଂ ମେଭିସିଞ୍ଚେଥ, କରୋଥ ୱଚନଂ ମମ।

୨୧୧୪।

‘‘ଯାନା ନାୱା ଚ ମେ ହୋଥ, ଅଚଲା ଭୱସାଗରେ;

ଜାତିପାରଂ ତରିସ୍ସାମି, ସନ୍ତାରେସ୍ସଂ ସଦେୱକ’’ନ୍ତି।

କୁମାରୋ ପିତୁ ୱଚନଂ ସୁତ୍ୱା ‘‘ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ମଂ ଯଥାରୁଚି କରୋତୁ, ପିତରା ସଦ୍ଧିଂ ଦ୍ୱେ କଥା ନ କଥେସ୍ସାମୀ’’ତି ସୀସଂ ନୀହରିତ୍ୱା ପୋକ୍ଖରପତ୍ତାନି ୱିଯୂହିତ୍ୱା ଉଦକା ଉତ୍ତରିତ୍ୱା ମହାସତ୍ତସ୍ସ ଦକ୍ଖିଣପାଦେ ନିପତିତ୍ୱା ଗୋପ୍ଫକସନ୍ଧିଂ ଦଳ୍ହଂ ଗହେତ୍ୱା ପରୋଦି। ଅଥ ନଂ ମହାସତ୍ତୋ ଆହ ‘‘ତାତ, ଭଗିନୀ ତେ କୁହି’’ନ୍ତି। ‘‘ତାତ, ଇମେ ସତ୍ତା ନାମ ଭଯେ ଉପ୍ପନ୍ନେ ଅତ୍ତାନମେୱ ରକ୍ଖନ୍ତୀ’’ତି। ଅଥ ମହାସତ୍ତୋ ‘‘ପୁତ୍ତେହି ମେ କତିକା କତା ଭୱିସ୍ସତୀ’’ତି ଞତ୍ୱା ‘‘ଏହି ଅମ୍ମ କଣ୍ହେ’’ତି ପକ୍କୋସନ୍ତୋ ଗାଥାଦ୍ୱଯମାହ –

୨୧୧୫।

‘‘ଏହି ଅମ୍ମ ପିଯଧୀତି, ପୂରେଥ ମମ ପାରମିଂ;

ହଦଯଂ ମେଭିସିଞ୍ଚେଥ, କରୋଥ ୱଚନଂ ମମ।

୨୧୧୬।

‘‘ଯାନା ନାୱା ଚ ମେ ହୋଥ, ଅଚଲା ଭୱସାଗରେ;

ଜାତିପାରଂ ତରିସ୍ସାମି, ଉଦ୍ଧରିସ୍ସଂ ସଦେୱକ’’ନ୍ତି।

ସାପି ‘‘ପିତରା ସଦ୍ଧିଂ ଦ୍ୱେ କଥା ନ କଥେସ୍ସାମୀ’’ତି ତଥେୱ ଉଦକା ଉତ୍ତରିତ୍ୱା ମହାସତ୍ତସ୍ସ ୱାମପାଦେ ନିପତିତ୍ୱା ଗୋପ୍ଫକସନ୍ଧିଂ ଦଳ୍ହଂ ଗହେତ୍ୱା ପରୋଦି। ତେସଂ ଅସ୍ସୂନି ମହାସତ୍ତସ୍ସ ଫୁଲ୍ଲପଦୁମୱଣ୍ଣେ ପାଦପିଟ୍ଠେ ପତନ୍ତି। ତସ୍ସ ଅସ୍ସୂନି ତେସଂ ସୁୱଣ୍ଣଫଲକସଦିସାଯ ପିଟ୍ଠିଯା ପତନ୍ତି। ଅଥ ମହାସତ୍ତୋ କୁମାରେ ଉଟ୍ଠାପେତ୍ୱା ଅସ୍ସାସେତ୍ୱା ‘‘ତାତ, ଜାଲି କିଂ ତ୍ୱଂ ମମ ଦାନୱିତ୍ତକଭାୱଂ ନ ଜାନାସି, ଅଜ୍ଝାସଯଂ ମେ, ତାତ, ମତ୍ଥକଂ ପାପେହୀ’’ତି ୱତ୍ୱା ଗୋଣେ ଅଗ୍ଘାପେନ୍ତୋ ୱିଯ ତତ୍ଥେୱ ଠିତୋ କୁମାରେ ଅଗ୍ଘାପେସି। ସୋ କିର ପୁତ୍ତଂ ଆମନ୍ତେତ୍ୱା ଆହ ‘‘ତାତ, ଜାଲି ତ୍ୱଂ ଭୁଜିସ୍ସୋ ହୋତୁକାମୋ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ନିକ୍ଖସହସ୍ସଂ ଦତ୍ୱା ଭୁଜିସ୍ସୋ ଭୱେଯ୍ୟାସି, ଭଗିନୀ ଖୋ ପନ ତେ ଉତ୍ତମରୂପଧରା, କୋଚି ନୀଚଜାତିକୋ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ

କିଞ୍ଚିଦେୱ ଧନଂ ଦତ୍ୱା ତୱ ଭଗିନିଂ ଭୁଜିସ୍ସଂ କତ୍ୱା ଜାତିସମ୍ଭେଦଂ କରେୟ୍ୟ, ଅଞ୍ଞତ୍ରରଞ୍ଞା ସବ୍ବସତଦାୟକୋ ନାମ ନତ୍ଥି, ତସ୍ମା ଭଗିନୀ ତେ ଭୁଜିସ୍ସା ହୋତୁକାମା ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ଦାସସତଂ ଦାସୀସତଂ ହତ୍ଥିସତଂ ଅସ୍ସସତଂ ଉସଭସତଂ ନିକ୍ଖସତନ୍ତି ଏୱଂ ସବ୍ବସତାନି ଦତ୍ୱା ଭୁଜିସ୍ସା ହୋତୂ''ତି ଏୱଂ କୁମାରେ ଅଗ୍ଘାପେତ୍ୱା ସମସ୍ସାସେତ୍ୱା ଅସ୍ସମପଦଂ ଗନ୍ତ୍ୱା କମଣ୍ଡଲୁନା ଉଦକଂ ଗହେତ୍ୱା ''ଏହି ୱତ, ଭୋ ବ୍ରାହ୍ମଣା''ତି ଆମନ୍ତେତ୍ୱା ସବ୍ବଞ୍ଞୁତଞ୍ଞାଣସ୍ସ ପଚ୍ଚୟୋ ହୋତୂତି ପତ୍ଥନଂ କତ୍ୱା ଉଦକଂ ପାତେତ୍ୱା ''ଅମ୍ଭୋ ବ୍ରାହ୍ମଣ, ପୁତ୍ତେହି ମେ ସତଗୁଣେନ ସହସ୍ସଗୁଣେନ ସତସହସ୍ସଗୁଣେନ ସବ୍ବଞ୍ଞୁତଞ୍ଞାଣମେୱ ପିୟତର''ନ୍ତି ପଥୱିଂ ଉନ୍ନାଦେନ୍ତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ପିୟପୁତ୍ତଦାନଂ ଅଦାସି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୨୧୧୭।

''ତତୋ କୁମାରେ ଆଦାୟ, ଜାଲିଂ କଣ୍ହାଜିନଂ ଚୁଭୋ;

ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ଅଦା ଦାନଂ, ସିୱୀନଂ ରଟ୍ଠୱଡ୍ଢନୋ।

୨୧୧୮।

''ତତୋ କୁମାରେ ଆଦାୟ, ଜାଲିଂ କଣ୍ହାଜିନଂ ଚୁଭୋ;

ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ଅଦା ୱିତ୍ତୋ, ପୁତ୍ତକେ ଦାନମୁତ୍ତମଂ।

୨୧୧୯।

''ତଦାସି ଯଂ ଭିଂସନକଂ, ତଦାସି ଲୋମହଂସନଂ;

ଯଂ କୁମାରେ ପଦିନ୍ନମ୍ହି, ମେଦନୀ ସମ୍ପକମ୍ପଥ।

୨୧୨୦।

''ତଦାସି ଯଂ ଭିଂସନକଂ, ତଦାସି ଲୋମହଂସନଂ;

ଯଂ ପଞ୍ଜଲିକତୋ ରାଜା, କୁମାରେ ସୁଖୱଚ୍ଛିତେ;

ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ଅଦା ଦାନଂ, ସିୱୀନଂ ରଟ୍ଠୱଡ୍ଢନୋ''ତି।

ତତ୍ଥ ୱିତ୍ତୋତି ପୀତିସୋମନସ୍ସଜାତୋ ହୁତ୍ୱା। ତଦାସି ଯଂ ଭିଂସନକନ୍ତି ତଦା ଦାନତେଜେନ ଉନ୍ନଦନ୍ତୀ ମହାପଥୱୀ ଚତୁନହୁତାଧିକଦ୍ୱିୟୋଜନସତସହସ୍ସବହଲା ମତ୍ତୱାରଣୋ ୱିୟ ଗଜ୍ଜମାନା କମ୍ପି, ସାଗରୋ ସଙ୍ଖୁଭି। ସିନେରୁପବ୍ବତରାଜା ସୁସେଦିତୱେତ୍ତଙ୍କୁରୋ ୱିୟ ଓନମିତ୍ୱା ୱଙ୍କପବ୍ବତାଭିମୁଖୋ ଅଟ୍ଠାସି। ସକ୍କୋ ଦେୱରାଜା ଅପ୍ପୋଟେସି, ମହାବ୍ରହ୍ମା ସାଧୁକାରମଦାସି। ଯାୱ ବ୍ରହ୍ମଲୋକା ଏକକୋଲାହଲଂ ଅହୋସି। ପଥୱିସଦ୍ଦେନ ଦେୱୋ ଗଜ୍ଜନ୍ତୋ ଖଣିକୱସ୍ସଂ ୱସ୍ସି, ଅକାଲୱିଜ୍ଜୁଲତା ନିଚ୍ଛରିଂସୁ। ହିମୱନ୍ତୱାସିନୋ ସୀହାଦୟୋ ସକଲହିମୱନ୍ତଂ ଏକନିନ୍ନାଦଂ କରିଂସୂତି ଏୱରୂପଂ ଭିଂସନକଂ ଅହୋସି। ପାଠଇଯଂ ପନ ''ମେଦନୀ ସମ୍ପକମ୍ପଥା''ତି ଏତ୍ତକମେୱ ୱୁତ୍ତଂ । ଯନ୍ତି ଯଦା। ସୁଖୱଚ୍ଛିତେତି ସୁଖୱସିତେ ସୁଖସଂୱଡ୍ଢିତେ। ଅଦା ଦାନନ୍ତି ଅମ୍ଭୋ ବ୍ରାହ୍ମଣ, ପୁତ୍ତେହି ମେ ସତଗୁଣେନ ସହସ୍ସଗୁଣେନ ସତସହସ୍ସଗୁଣେନ ସବ୍ବଞ୍ଞୁତଞ୍ଞାଣମେୱ ପିୟତରନ୍ତି ତସ୍ସତ୍ଥାୟ ଅଦାସି।

ମହାସତ୍ତୋ ଦାନଂ ଦତ୍ୱା ''ସୁଦିନ୍ନଂ ୱତ ମେ ଦାନ''ନ୍ତି ପୀତିଂ ଉପ୍ପାଦେତ୍ୱା କୁମାରେ ଓଲୋକେନ୍ତୋୱ ଅଟ୍ଠାସି। ଜୂଜକୋପି ୱନଗୁମ୍ବଂ ପୱିସିତ୍ୱା ୱଲ୍ଲିଂ ଦନ୍ତେହି ଛିନ୍ଦିତ୍ୱା ଆଦାୟ କୁମାରସ୍ସ ଦକ୍ଖିଣହତ୍ଥଂ କୁମାରିକାୟ ୱାମହତ୍ଥେନ ସଦ୍ଧିଂ ଏକତୋ ବନ୍ଧିତ୍ୱା ତମେୱ ୱଲ୍ଲିକୋଟିଂ ଗହେତ୍ୱା ପୋଥୟମାନୋ ପାୟାସି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୨୧୨୧।

‘‘ତତୋ ସୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଲୁଦ୍ଦୋ, ଲତଂ ଦନ୍ତେହି ଛିନ୍ଦିଯ;

ଲତାଯ ହତ୍ଥେ ବନ୍ଧିତ୍ୱା, ଲତାଯ ଅନୁମଜ୍ଜଥ।

୨୧୨୨।

‘‘ତତୋ ସୋ ରଜ୍ଜୁମାଦାଯ, ଦଣ୍ଡଞ୍ଚାଦାଯ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ;

ଆକୋଟଯନ୍ତୋ ତେ ନେତି, ସିୱିରାଜସ୍ସ ପେକ୍ଖତୋ’’ତି।

ତତ୍ଥ ସିୱିରାଜସ୍ସାତି ୱେସ୍ସନ୍ତରସ୍ସ।

ତେସଂ ପହଟପହଟଟ୍ଠାନେ ଛୱି ଛିଜ୍ଜତି, ଲୋହିତଂ ପଗ୍ଘରତି। ପହରଣକାଲେ ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞସ୍ସ ପିଟ୍ଠିଂ ଦଦନ୍ତି। ଅଥେକସ୍ମିଂ ୱିସମଟ୍ଠାନେ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ପକ୍ଖଲିତ୍ୱା ପତି। କୁମାରାନଂ ମୁଦୁହତ୍ଥେହି ବଦ୍ଧୱଲ୍ଲି ଗଳିତ୍ୱା ଗତା। ତେ ରୋଦମାନା ପଲାଯିତ୍ୱା ମହାସତ୍ତସ୍ସ ସନ୍ତିକଂ ଆଗମଂସୁ। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୨୧୨୩।

‘‘ତତୋ କୁମାରା ପକ୍କାମୁଂ, ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ପମୁଞ୍ଚିଯ;

ଅସ୍ସୁପୁଣ୍ଣେହି ନେତ୍ତେହି, ପିତରଂ ସୋ ଉଦିକ୍ଖତି।

୨୧୨୪।

‘‘ୱେଧମସ୍ସତ୍ଥପତ୍ତଂୱ, ପିତୁ ପାଦାନି ୱନ୍ଦତି;

ପିତୁ ପାଦାନି ୱନ୍ଦିତ୍ୱା, ଇଦଂ ୱଚନମବ୍ରୱି।

୨୧୨୫।

‘‘ଅମ୍ମା ଚ ତାତ ନିକ୍ଖନ୍ତା, ତ୍ୱଞ୍ଚ ନୋ ତାତ ଦସ୍ସସି;

ଯାୱ ଅମ୍ମମ୍ପି ପସ୍ସେମୁ, ଅଥ ନୋ ତାତ ଦସ୍ସସି।

୨୧୨୬।

‘‘ଅମ୍ମା ଚ ତାତ ନିକ୍ଖନ୍ତା, ତ୍ୱଞ୍ଚ ନୋ ତାତ ଦସ୍ସସି;

ମା ନୋ ତ୍ୱଂ ତାତ ଅଦଦା, ଯାୱ ଅମ୍ମାପି ଏତୁ ନୋ;

ତଦାଯଂ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ କାମଂ, ୱିକ୍କିଣାତୁ ହନାତୁ ୱା।

୨୧୨୭।

‘‘ବଲଙ୍କପାଦୋ ଅନ୍ଧନଖୋ, ଅଥୋ ଓୱଦ୍ଧପିଣ୍ଡିକୋ;

ଦୀଘୁତ୍ତରୋଟ୍ଠୋ ଚପଲୋ, କଳାରୋ ଭଗ୍ଗନାସକୋ।

୨୧୨୮।

‘‘କୁମ୍ଭୋଦରୋ ଭଗ୍ଗପିଟ୍ଠି, ଅଥୋ ୱିସମଚକ୍ଖୁକୋ;

ଲୋହମସ୍ସୁ ହରିତକେସୋ, ୱଲୀନଂ ତିଲକାହତୋ।

୨୧୨୯।

‘‘ପିଙ୍ଗଲୋ ଚ ୱିନତୋ ଚ, ୱିକଟୋ ଚ ବ୍ରହା ଖରୋ;

ଅଜିନାନି ଚ ସନ୍ନଦ୍ଧୋ, ଅମନୁସ୍ସୋ ଭୟାନକୋ।

୨୧୩୦।

‘‘ମନୁସ୍ସୋ ଉଦାହୁ ଯକ୍ଖୋ, ମଂସଲୋହିତଭୋଜନୋ;

ଗାମା ଅରଞ୍ଞମାଗମ୍ମ, ଧନଂ ତଂ ତାତ ଯାଚତି।

୨୧୩୧।

‘‘ନୀୟମାନେ ପିସାଚେନ, କିଂ ନୁ ତାତ ଉଦିକ୍ଖସି;

ଅସ୍ମା ନୂନ ତେ ହଦୟଂ, ଆୟସଂ ଦଳ୍ହବନ୍ଧନଂ।

୨୧୩୨।

‘‘ଯୋ ନୋ ବଦ୍ଧେ ନ ଜାନାସି, ବ୍ରାହ୍ମଣେନ ଧନେସିନା;

ଅଚ୍ଚାୟିକେନ ଲୁଦ୍ଦେନ, ଯୋ ନୋ ଗାୱୋୱ ସୁମ୍ଭତି।

୨୧୩୩।

‘‘ଇଧେୱ ଅଚ୍ଛତଂ କଣ୍ହା, ନ ସା ଜାନାତି କିସ୍ମିଞ୍ଚି;

ମିଗୀୱ ଖୀରସମ୍ମତ୍ତା, ୟୂଥା ହୀନା ପକନ୍ଦତୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଉଦିକ୍ଖତୀତି ସୋ ପିତୁ ସନ୍ତିକଂ ଗନ୍ତ୍ୱା କମ୍ପମାନୋ ଓଲୋକେତି। ୱେଧନ୍ତି ୱେଧମାନୋ। ତ୍ୱଞ୍ଚ ନୋ ତାତ, ଦସ୍ସସୀତି ତ୍ୱଞ୍ଚ ଅମ୍ହେ ତାୟ ଅନାଗତାୟ ଏୱ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ଦଦାସି, ଏୱଂ ମା କରି, ଅଧିୱାସେହି ତ୍ୱଂ ତାୱ। ଯାୱ ଅମ୍ମଂ ପସ୍ସେମୁ, ଅଥ ନୋ ତାୟ ଦିଟ୍ଠକାଲେ ତ୍ୱଂ ପୁନ ଦସ୍ସସି। ୱିକ୍କିଣାତୁ ହନାତୁ ୱାତି ତାତ, ଅମ୍ମାୟ ଆଗତକାଲେ ଏସ ଅମ୍ହେ ୱିକ୍କିଣାତୁ ୱା ହନତୁ ୱା। ଯଂ ଇଚ୍ଛତି, ତଂ କରୋତୁ। ଅପିଚ ଖୋ ପନେସ କକ୍ଖଳୋ ଫରୁସୋ, ଅଟ୍ଠାରସହି ପୁରିସଦୋସେହି ସମନ୍ନାଗତୋତି ଅଟ୍ଠାରସ ପୁରିସଦୋସେ କଥେସି।

ତତ୍ଥ ବଲଙ୍କପାଦୋତି ପଣ୍ହଚପାଦୋ। ଅନ୍ଧନଖୋତି ପୂତିନଖୋ। ଓୱଦ୍ଧପିଣ୍ଡିକୋତି ହେଟ୍ଠାଗଲିତପିଣ୍ଡିକମଂସୋ। ଦୀଘୁତ୍ତରୋଟ୍ଠୋତି ମୁଖଂ ପିଦହିତ୍ୱା ଠିତେନ ଦୀଘେନ ଉତ୍ତରୋଟ୍ଠେନ ସମନ୍ନାଗତୋ। ଚପଲୋତି ପଗ୍ଘରିତଲାଲୋ। କଳାରୋତି ସୂକରଦାଠାହି ୱିୟ ନିକ୍ଖନ୍ତଦନ୍ତେହି ସମନ୍ନାଗତୋ । ଭଗ୍ଗନାସକୋତି ଭଗ୍ଗାୟ ୱିସମାୟ ନାସାୟ ସମନ୍ନାଗତୋ। ଲୋହମସ୍ସୂତି ତମ୍ବଲୋହୱଣ୍ଣମସ୍ସୁ। ହରିତକେସୋତି ସୁୱଣ୍ଣୱଣ୍ଣୱିରୂଳ୍ହକେସୋ।

ଓଲୀନନ୍ତି ସରୀରଚମ୍ମମସ୍ସ ଓଲିଗ୍ଗହିତଂ। ତିଲକାହତୋତି କାଳଅତିଲକେହି ପରିକିଣ୍ଣୋ। ପିଙ୍ଗଲୋତି ନିବ୍ବିଦ୍ଧପିଙ୍ଗଲୋ ବିଳାରକ୍ଖିସଦିସେହି ଅକ୍ଖୀହି ସମନ୍ନାଗତୋ। ଓିନତୋତି କଟିଯଂ ପିଟ୍ଠିଯଂ ଖନ୍ଧେତି ତୀସୁ ଠାନେସୁ ଓଙ୍କୋ। ଓିକଟୋତି ଓିକଟପାଦୋ। ‘‘ଅବଦ୍ଧସନ୍ଧୀ’’ତିପି ଓ୍ବୁତ୍ତଂ, ‘‘କଟକଟା’’ତି ଓିରଓନ୍ତେହି ଅଟ୍ଠିସନ୍ଧୀହି ସମନ୍ନାଗତୋ। ବ୍ରହାତି ଦୀଘୋ। ଅମନୁସ୍ସୋତି ନ ମନୁସ୍ସୋ, ମନୁସ୍ସଓେସେନ ଓିଚରନ୍ତୋପି ଯକ୍ଖୋ ଏସ। ଭଯାନକୋତି ଅତିଓିଯ ଭିଂସନକୋ।

ମନୁସ୍ସୋ ଉଦାହୁ ଯକ୍ଖୋତି ତାତ, ସଚେ କୋଚି ଇମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ଦିସ୍ୱା ଏଓଂ ପୁଚ୍ଛେଯ୍ଯ ‘‘ମନୁସ୍ସୋଯଂ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ, ଉଦାହୁ ଯକ୍ଖୋ’’ତି। ‘‘ନ ମନୁସ୍ସୋ, ଅଥ ଖୋ ମଂସଲୋହିତଭୋଜନୋ ଯକ୍ଖୋ’’ତି ଓତ୍ତୁଂ ଯୁତ୍ତଂ। ଧନଂ ତଂ ତାତ ଯାଚତୀତି ତାତ, ଏସ ଅମ୍ହାକଂ ମଂସଂ ଖାଦିତୁକାମୋ ତୁମ୍ହେ ପୁତ୍ତଧନଂ ଯାଚତି। ଉଦିକ୍ଖସୀତି ଅଜ୍ଝୁପେକ୍ଖସି। ଅସ୍ମା ନୂନ ତେ ହଦଯନ୍ତି ତାତ, ମାତାପିତୂନଂ ହଦଯଂ ନାମ ପୁତ୍ତେସୁ ମୁଦୁକଂ ହୋତି, ପୁତ୍ତାନଂ ଦୁକ୍ଖଂ ନ ସହତି, ତ୍ୱଂ ଅଜାନନ୍ତୋ ଓିଯ ଅଚ୍ଛସି, ତଓ ପନ ହଦଯଂ ପାସାଣୋ ଓିଯ ମଞ୍ଞେ, ଅଥ ଓା ଆଯସଂ ଦଳ୍ହବନ୍ଧନଂ। ତେନ ଅମ୍ହାକଂ ଏଓରୂପେ ଦୁକ୍ଖେ ଉପ୍ପନ୍ନେ ନ ରୁଜତି।

ନ ଜାନାସୀତି ଅଜାନନ୍ତୋ ଓିଯ ଅଚ୍ଛସି। ଅଜାଯିକେନ ଲୁଦ୍ଦେନାତି ଅତିଓିଯ ଲୁଦ୍ଦେନ ପମାଣାତିକ୍କନ୍ତେନ। ଯୋ ନୋତି ବ୍ରାହ୍ମଣେନ ନୋ ଅମ୍ହେ କନିଟ୍ଠଭାତିକେ ବଦ୍ଧେ ବନ୍ଧିତେ ଯୋ ତ୍ୱଂ ନ ଜାନାସି। ସୁମ୍ଭତୀତି ପୋଥେତି। ଇଧେଓ ଅଚ୍ଛତନ୍ତି ତାତ, ଅଯଂ କଣ୍ହାଜିନା କିଞ୍ଚି ଦୁକ୍ଖଂ ନ ଜାନାତି। ଯଥା ନାମ ଖୀରସମ୍ପତ୍ତା ମିଗପୋତିକା ଯୂଥା ପରିହୀନା ମାତରଂ ଅପସ୍ସନ୍ତୀ ଖୀରତ୍ଥାଯ କନ୍ଦତି, ଏଓଂ ଅମ୍ମଂ ଅପସ୍ସନ୍ତୀ କନ୍ଦିତ୍ୱା ସୁସ୍ସିତ୍ୱା ମରିସ୍ସତି, ତସ୍ମା ମଂଯେଓ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ଦେହି, ଅହଂ ଗମିସ୍ସାମି, ଅଯଂ କଣ୍ହାଜିନା ଇଧେଓ ହୋତୂତି।

ଏଓଂ ଓ୍ବୁତ୍ତେପି ମହାସତ୍ତୋ ନ କିଞ୍ଚି କଥେତି। ତତୋ କୁମାରୋ ମାତାପିତରୋ ଆରବ୍ଭ ପରିଦେଓନ୍ତୋ ଆହ –

୨୧୩୪।

‘‘ନ ମେ ଇଦଂ ତଥା ଦୁକ୍ଖଂ, ଲବ୍ଭା ହି ପୁମୁନା ଇଦଂ;

ଯଞ୍ଚ ଅମ୍ମଂ ନ ପସ୍ସାମି, ତଂ ମେ ଦୁକ୍ଖତରଂ ଇତୋ।

୨୧୩୫।

‘‘ନ ମେ ଇଦଂ ତଥା ଦୁକ୍ଖଂ, ଲବ୍ଭା ହି ପୁମୁନା ଇଦଂ;

ଯଞ୍ଚ ତାତଂ ନ ପସ୍ସାମି, ତଂ ମେ ଦୁକ୍ଖତରଂ ଇତୋ।

୨୧୩୬।

‘‘ସା ନୂନ କପଣା ଅମ୍ମା, ଚିରରତ୍ତାଯ ରୁଚ୍ଛତି;

କଣ୍ହାଜିନଂ ଅପସ୍ସନ୍ତୀ, କୁମାରିଂ ଚାରୁଦସ୍ସନିଂ।

୨୧୩୭।

‘‘ସୋ ନୂନ କପଣୋ ତାତୋ, ଚିରରତ୍ତାଯ ରୁଚ୍ଛତି;

କଣ୍ହାଜିନଂ ଅପସ୍ସନ୍ତୋ, କୁମାରିଂ ଚାରୁଦସ୍ସନିଂ।

୨୧୩୮।

‘‘ସା ନୂନ କପଣା ଅମ୍ମା, ଚିରଂ ରୁଚ୍ଛତି ଅସ୍ସମେ;

କଣ୍ହାଜିନଂ ଅପସ୍ସନ୍ତୀ, କୁମାରିଂ ଚାରୁଦସ୍ସନିଂ।

୨୧୩୯।

‘‘ସୋ ନୂନ କପଣୋ ତାତୋ, ଚିରଂ ରୁଚ୍ଛତି ଅସ୍ସମେ;

କଣ୍ହାଜିନଂ ଅପସ୍ସନ୍ତୋ, କୁମାରିଂ ଚାରୁଦସ୍ସନିଂ।

୨୧୪୦।

‘‘ସା ନୂନ କପଣା ଅମ୍ମା, ଚିରରତ୍ତାଯ ରୁଚ୍ଛତି;

ଅଡ୍ଢରତ୍ତେ ୱ ରତ୍ତେ ୱା, ନଦୀୱ ଅୱସୁଚ୍ଛତି।

୨୧୪୧।

‘‘ସୋ ନୂନ କପଣୋ ତାତୋ, ଚିରରତ୍ତାଯ ରୁଚ୍ଛତି;

ଅଡ୍ଢରତ୍ତେ ୱ ରତ୍ତେ ୱା, ନଦୀୱ ଅୱସୁଚ୍ଛତି।

୨୧୪୨।

‘‘ଇମେ ତେ ଜମ୍ବୁକା ରୁକ୍ଖା, ୱେଦିସା ସିନ୍ଦୁୱାରକା;

ୱିୱିଧାନି ରୁକ୍ଖଜାତାନି, ତାନି ଅଜ୍ଜ ଜହାମସେ।

୨୧୪୩।

‘‘ଅସ୍ସତ୍ଥା ପନସା ଚେମେ, ନିଗ୍ରୋଧା ଚ କପିତ୍ଥନା;

ୱିୱିଧାନି ଫଲଜାତାନି, ତାନି ଅଜ୍ଜ ଜହାମସେ।

୨୧୪୪।

‘‘ଇମେ ତିଟ୍ଠନ୍ତି ଆରାମା, ଅଯଂ ସୀତୂଦକା ନଦୀ;

ଯତ୍ଥସ୍ସୁ ପୁବ୍ବେ କୀଳାମ, ତାନି ଅଜ୍ଜ ଜହାମସେ।

୨୧୪୫।

‘‘ୱିୱିଧାନି ପୁପ୍ଫଜାତାନି, ଅସ୍ମିଂ ଉପରିପବ୍ବତେ;

ଯାନସ୍ସୁ ପୁବ୍ବେ ଧାରେମ, ତାନି ଅଜ୍ଜ ଜହାମସେ।

୨୧୪୬।

‘‘ୱିୱିଧାନି ଫଲଜାତାନି, ଅସ୍ମିଂ ଉପରିପବ୍ବତେ;

ଯାନସ୍ସୁ ପୁବ୍ବେ ଭୁଞ୍ଜାମ, ତାନି ଅଜ୍ଜ ଜହାମସେ।

୨୧୪୭।

‘‘ଇମେ ନୋ ହତ୍ଥିକା ଅସ୍ସା, ବଲିବଦ୍ଧା ଚ ନୋ ଇମେ;

ଯେହିସ୍ସୁ ପୁବ୍ବେ କୀଳାମ, ତାନି ଅଜ୍ଜ ଜହାମସେ’’ତି।

ତତ୍ଥ ପୁମୁନାତି ଭଣ୍ଡେ ୱିଚରନ୍ତେନ ପୁରିସେନ। ଲଦ୍ଧୁତି ଲଭିତବ୍ବଂ। ତଂ ମେ ଦୁକ୍ଖତରଂ ଇତୋତି ଯଂ ମେ ଅମ୍ମଂ ପସ୍ସିତୁଂ ଅଲଭନ୍ତସ୍ସ ଦୁକ୍ଖଂ, ତଂ ଇତୋ ପୋଥନଦୁକ୍ଖତୋ ସତଗୁଣେନ ସହସ୍ସଗୁଣେନ ସତସହସ୍ସଗୁଣେନ ଦୁକ୍ଖତରଂ। ରୁଚ୍ଛତୀତି ରୋଦିସ୍ସତି। ଅଡ୍ଢରତ୍ତେ ୱ ରତ୍ତେ ୱାତି ଅଡ୍ଢରତ୍ତେ ୱା ସକଲରତ୍ତେ ୱା ଅମ୍ହେ ସରିତ୍ୱା ଚିରଂ ରୋଦିସ୍ସତି। ଅୱସୁଚ୍ଛତୀତି ଅପ୍ପୋଦକା କୁନ୍ନଦୀ ଅୱସୁସ୍ସତି। ଯଥା ସା ଖିପ୍ପମେୱ ସୁସ୍ସତି, ଏୱଂ ଅରୁଣେ ଉଗ୍ଗଚ୍ଛନ୍ତେଯେୱ ସୁସ୍ସିତ୍ୱା ମରିସ୍ସତୀତି ଅଧିପ୍ପାଯେନେୱମାହ। ୱେଦିସାତି ଓଲମ୍ବନସାଖା। ତାନୀତି ଯେସଂ ନୋ ମୂଲପୁପ୍ଫଫଲାନି ଗଣ୍ହନ୍ତେହି ଚିରଂ କୀଳିତଂ, ତାନି ଅଜ୍ଜ ଉଭୋପି ମଯଂ ଜହାମ। ହତ୍ଥିକାତି ତାତେନ ଅମ୍ହାକଂ କୀଳଅନତ୍ଥାଯ କତା ହତ୍ଥିକା।

ତଂ ଏୱଂ ପରିଦେୱମାନମେୱ ସଦ୍ଧିଂ ଭଗିନିଯା ଜୂଜକୋ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ପୋଥେନ୍ତୋ ଗହେତ୍ୱା ପକ୍କାମି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୨୧୪୮।

‘‘ନୀଯମାନା କୁମାରା ତେ, ପିତରଂ ଏତଦବ୍ରୱୁଂ;

ଅମ୍ମଂ ଆରୋଗ୍ଯଂ ୱଜ୍ଜାସି, ତ୍ୱଞ୍ଚ ତାତ ସୁଖୀ ଭୱ।

୨୧୪୯।

‘‘ଇମେ ନୋ ହତ୍ଥିକା ଅସ୍ସା, ବଲିବଦ୍ଧା ଚ ନୋ ଇମେ;

ତାନି ଅମ୍ମାଯ ଦଜ୍ଜେସି, ସୋକଂ ତେହି ୱିନେସ୍ସତି।

୨୧୫୦।

‘‘ଇମେ ନୋ ହତ୍ଥିକା ଅସ୍ସା, ବଲିବଦ୍ଧା ଚ ନୋ ଇମେ;

ତାନି ଅମ୍ମା ଉଦିକ୍ଖନ୍ତୀ, ସୋକଂ ପଟିୱିନେସ୍ସତୀ’’ତି।

ତଦା ବୋଧିସତ୍ତସ୍ସ ପୁତ୍ତେ ଆରବ୍ଭ ବଲୱସୋକୋ ଉପ୍ପଜ୍ଜି, ହଦଯମଂସଂ ଉଣ୍ହଂ ଅହୋସି। ସୋ କେସରସୀହେନ ଗହିତମତ୍ତୱାରଣୋ ୱିଯ ରାହୁମୁଖଂ ପୱିଟ୍ଠଚନ୍ଦୋ ୱିଯ ଚ କମ୍ପମାନୋ ସକଭାୱେନ ସଣ୍ଠାତୁଂ ଅସକ୍କୋନ୍ତୋ ଅସ୍ସୁପୁଣ୍ଣେହି ନେତ୍ତେହି ପଣ୍ଣସାଲଂ ପୱିସିତ୍ୱା କଲୁନଂ ପରିଦେୱି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୨୧୫୧।

‘‘ତତୋ ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ରାଜା, ଦାନଂ ଦତ୍ୱାନ ଖତ୍ତିଯୋ;

ପଣ୍ଣସାଲଂ ପୱିସିତ୍ୱା, କଲୁନଂ ପରିଦେୱଯୀ’’ତି।

ତତୋ ପରା ମହାସତ୍ତସ୍ସ ୱିଲାପଗାଥା ହୋନ୍ତି –

୨୧୫୨।

‘‘କଂ ନ୍ୱଜ୍ଜ ଛାତା ତସିତା, ଉପରୁଚ୍ଛନ୍ତି ଦାରକା;

ସାଯଂ ସଂୱେସନାକାଲେ, କୋ ନେ ଦସ୍ସତି ଭୋଜନଂ।

୨୧୫୩।

‘‘କଂ ନ୍ୱଜ୍ଜ ଛାତା ତସିତା, ଉପରୁଚ୍ଛନ୍ତି ଦାରକା;

ସାଯଂ ସଂୱେସନାକାଲେ, ‘ଅମ୍ମା ଛାତମ୍ହ ଦେଥ ନୋ’।

୨୧୫୪।

‘‘କଥଂ ନୁ ପଥଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତି, ପତ୍ତିକା ଅନୁପାହନା;

ସନ୍ତା ସୂନେହି ପାଦେହି, କୋ ନେ ହତ୍ଥେ ଗହେସ୍ସତି।

୨୧୫୫।

‘‘କଥଂ ନୁ ସୋ ନ ଲଜ୍ଜେଯ୍ଯ, ସମ୍ମୁଖା ପହରଂ ମମ;

ଅଦୂସକାନଂ ପୁତ୍ତାନଂ, ଅଲଜ୍ଜୀ ୱତ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ।

୨୧୫୬।

‘‘ଯୋପି ମେ ଦାସିଦାସସ୍ସ, ଅଞ୍ଞୋ ୱା ପନ ପେସିଯୋ;

ତସ୍ସାପି ସୁୱିହୀନସ୍ସ, କୋ ଲଜ୍ଜୀ ପହରିସ୍ସତି।

୨୧୫୭।

‘‘ୱାରିଜସ୍ସେୱ ମେ ସତୋ, ବଦ୍ଧସ୍ସ କୁମିନାମୁଖେ;

ଅକ୍କୋସତି ପହରତି, ପିଯେ ପୁତ୍ତେ ଅପସ୍ସତୋ’’ତି।

ତତ୍ଥ କଂ ନ୍ୱଜ୍ଜାତି କଂ ନୁ ଅଜ୍ଜ। ଉପରୁଚ୍ଛନ୍ତୀତି ସଟ୍ଠିଯୋଜନମଗ୍ଗଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଉପରୋଦିସ୍ସନ୍ତି। ସଂୱେସନାକାଲେତି ମହାଜନସ୍ସ ପରିୱେସନାକାଲେ। କୋନେ ଦସ୍ସତୀତି କୋ ନେସଂ ଭୋଜନଂ ଦସ୍ସତି। କଥଂ ନୁ ପଥଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତୀତି କଥଂ ନୁ ସଟ୍ଠିଯୋଜନମଗ୍ଗଂ ଗମିସ୍ସନ୍ତି। ପତ୍ତିକାତି ହତ୍ଥିଯାନାଦୀହି ୱିରହିତା। ଅନୁପାହନାତି ଉପାହନମତ୍ତେନପି ୱିଯୁତ୍ତା ସୁଖୁମାଲପାଦା। ଗହେସ୍ସତୀତି କିଲମଥୱିନୋଦନତ୍ଥାଯ କୋ ଗଣ୍ହିସ୍ସତି। ଦାସିଦାସସ୍ସାତି ଦାସିଯା ଦାସୋ ଅସ୍ସ। ଅଞ୍ଞୋ ୱା ପନ ପେସିଯୋତି ତସ୍ସପି ଦାସୋ, ତସ୍ସପି ଦାସୋତି ଏୱଂ ଦାସପତିଦାସପରମ୍ପରାଯ ‘‘ଯୋ ମଯ୍ହଂ ଚତୁତ୍ଥୋ ପେସିଯୋ ପେସନକାରକୋ ଅସ୍ସ, ତସ୍ସ ଏୱଂ ସୁୱିହୀନସ୍ସପି ଅଯଂ ୱେସ୍ସନ୍ତରସ୍ସ ଦାସପତିଦାସୋ’’ତି ଞତ୍ୱା। କୋ ଲଜ୍ଜୀତି କୋ ଲଜ୍ଜାସମ୍ପନ୍ନୋ ପହରେଯ୍ଯ, ଯୁତ୍ତଂ ନୁ ଖୋ ତସ୍ସ ନିଲ୍ଲଜ୍ଜସ୍ସ ମମ ପୁତ୍ତେ ପହରିତୁନ୍ତି। ୱାରିଜସ୍ସେୱାତି କୁମିନାମୁଖେ ବଦ୍ଧସ୍ସ ମଚ୍ଛସ୍ସେୱ ସତୋ ମମ। ଅପସ୍ସତୋତି ଅ-କାରୋ ନିପାତମତ୍ତୋ, ପସ୍ସନ୍ତସ୍ସେୱ ପିଯପୁତ୍ତେ ଅକ୍କୋସତି ଚେୱ ପହରତି ଚ, ଅହୋ ୱତ ଦାରୁଣୋତି।

ଅଥସ୍ସ କୁମାରେସୁ ସିନେହେନ ଏୱଂ ପରିୱିତକ୍କୋ ଉଦପାଦି ''ଅଯଂ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ମମ ପୁତ୍ତେ ଅତିୱିଯ ୱିହେଠେତି, ସୋକଂ ସନ୍ଧାରେତୁଂ ନ ସକ୍କୋମି, ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ଅନୁବନ୍ଧିତ୍ୱା ଜୀୱିତକ୍ଖଯଂ ପାପେତ୍ୱା ଆନେସ୍ସାମି ତେ କୁମାରେ''ତି । ତତୋ ''ଅଟ୍ଠାନମେତଂ କୁମାରାନଂ ପୀଳଅନଂ ଅତିଦୁକ୍ଖନ୍ତି ଦାନଂ ଦତ୍ୱା ପଚ୍ଛାନୁତପ୍ପଂ ନାମ ସତଂ ଧମ୍ମୋ ନ ହୋତୀ''ତି ଚିନ୍ତେସି। ତଦତ୍ଥଜୋତନା ଇମା ଦ୍ୱେ ପରିୱିତକ୍କଗାଥା ନାମ ହୋନ୍ତି –

୨୧୫୮।

''ଅଦୁ ଚାପଂ ଗହେତ୍ୱାନ, ଖଗ୍ଗଂ ବନ୍ଧିଯ ୱାମତୋ;

ଆନେସ୍ସାମି ସକେ ପୁତ୍ତେ, ପୁତ୍ତାନଞ୍ହି ୱଧୋ ଦୁଖୋ।

୨୧୫୯।

''ଅଟ୍ଠାନମେତଂ ଦୁକ୍ଖରୂପଂ, ଯଂ କୁମାରା ୱିହଞ୍ଞରେ;

ସତଞ୍ଚ ଧମ୍ମମଞ୍ଞାଯ, କୋ ଦତ୍ୱା ଅନୁତପ୍ପତୀ''ତି।

ତତ୍ଥ ସତନ୍ତି ପୁବ୍ବବୋଧିସତ୍ତାନଂ ପୱେଣିଧମ୍ମଂ।

ସୋ କିର ତସ୍ମିଂ ଖଣେ ବୋଧିସତ୍ତାନଂ ପୱେଣିଂ ଅନୁସ୍ସରି। ତତୋ ''ସବ୍ବବୋଧିସତ୍ତାନଂ ଧନପରିଚ୍ଚାଗଂ , ଅଙ୍ଗପରିଚ୍ଚାଗଂ , ପୁତ୍ତପରିଚ୍ଚାଗଂ, ଭରିଯପରିଚ୍ଚାଗଂ, ଜୀୱିତପରିଚ୍ଚାଗନ୍ତି ଇମେ ପଞ୍ଚ ମହାପରିଚ୍ଚାଗେ ଅପରିଚ୍ଚଜିତ୍ୱା ବୁଦ୍ଧଭୂତପୁବ୍ବୋ ନାମ ନତ୍ଥି। ଅହମ୍ପି ତେସଂ ଅବ୍ଭନ୍ତରୋ ହୋମି, ମଯାପି ପିଯପୁତ୍ତଧୀତରୋ ଅଦତ୍ୱା ନ ସକ୍କା ବୁଦ୍ଧେନ ଭୱିତୁ''ନ୍ତି ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ''କିଂ ତ୍ୱଂ ୱେସ୍ସନ୍ତର ପରେସଂ ଦାସତ୍ଥାଯ ଦିନ୍ନପୁତ୍ତାନଂ ଦୁକ୍ଖଭାୱଂ ନ ଜାନାସି, ଯେନ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ଅନୁବନ୍ଧିତ୍ୱା ଜୀୱିତକ୍ଖଯଂ ପାପେସ୍ସାମୀତି ସଞ୍ଞଂ ଉପ୍ପାଦେସି, ଦାନଂ ଦତ୍ୱା ପଚ୍ଛାନୁତପ୍ପୋ ନାମ ତୱ ନାନୁରୂପୋ''ତି ଏୱଂ ଅତ୍ତାନଂ ପରିଭାସିତ୍ୱା ''ସଚେପି ଏସୋ କୁମାରେ ମାରେସ୍ସତି, ଦିନ୍ନକାଲତୋ ପଟ୍ଠାଯ ମମ ନ କିଞ୍ଚି ହୋତୀ''ତି ଦଳ୍ହସମାଦାନଂ ଅଧିଟ୍ଠାଯ ପଣ୍ଣସାଲତୋ ନିକ୍ଖମିତ୍ୱା ପଣ୍ଣସାଲଦ୍ୱାରେ ପାସାଣଫଲକେ କଞ୍ଚନପଟିମା ୱିଯ ନିସୀଦି। ଜୂଜକୋପି ବୋଧିସତ୍ତସ୍ସ ସମ୍ମୁଖେ କୁମାରେ ପୋଥେତ୍ୱା ନେତି। ତତୋ କୁମାରୋ ୱିଲପନ୍ତୋ ଆହ –

୨୧୬୦।

''ସଚ୍ଚଂ କିରେୱମାହଂସୁ, ନରା ଏକଚ୍ଚିଯା ଇଧ;

ଯସ୍ସ ନତ୍ଥି ସକା ମାତା, ଯଥା ନତ୍ଥି ତଥେୱ ସୋ।

୨୧୬୧।

''ଏହି କଣ୍ହେ ମରିସ୍ସାମ, ନତ୍ଥତ୍ଥୋ ଜୀୱିତେନ ନୋ;

ଦିନ୍ନମ୍ହାତି ଜନିନ୍ଦେନ, ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ଧନେସିନୋ;

ଅଚ୍ଚାଯିକସ୍ସ ଲୁଦ୍ଦସ୍ସ, ଯୋ ନୋ ଗାୱୋୱ ସୁମ୍ଭତି।

୨୧୬୨।

''ଇମେ ତେ ଜମ୍ବୁକା ରୁକ୍ଖା, ୱେଦିସା ସିନ୍ଦୁୱାରକା;

ୱିୱିଧାନି ରୁକ୍ଖଜାତାନି, ତାନି କଣ୍ହେ ଜହାମସେ।

୨୧୬୩।

‘‘ଅସ୍ସତ୍ଥା ପନସା ଚେମେ, ନିଗ୍ରୋଧା ଚ କପିତ୍ଥନା;

ୱିୱିଧାନି ଫଲଜାତାନି, ତାନି କଣ୍ହେ ଜହାମସେ।

୨୧୬୪।

‘‘ଇମେ ତିଟ୍ଠନ୍ତି ଆରାମା, ଅଯଂ ସୀତୂଦକା ନଦୀ;

ଯତ୍ଥସ୍ସୁ ପୁବ୍ବେ କୀଳାମ, ତାନି କଣ୍ହେ ଜହାମସେ।

୨୧୬୫।

‘‘ୱିୱିଧାନି ପୁପ୍ଫଜାତାନି, ଅସ୍ମିଂ ଉପରିପବ୍ବତେ;

ଯାନସ୍ସୁ ପୁବ୍ବେ ଧାରେମ, ତାନି କଣ୍ହେ ଜହାମସେ।

୨୧୬୬।

‘‘ୱିୱିଧାନି ଫଲଜାତାନି, ଅସ୍ମିଂ ଉପରିପବ୍ବତେ;

ଯାନସ୍ସୁ ପୁବ୍ବେ ଭୁଞ୍ଜାମ, ତାନି କଣ୍ହେ ଜହାମସେ।

୨୧୬୭।

‘‘ଇମେ ନୋ ହତ୍ଥିକା ଅସ୍ସା, ବଲିବଦ୍ଦା ଚ ନୋ ଇମେ;

ଯେହିସ୍ସୁ ପୁବ୍ବେ କୀଳାମ, ତାନି କଣ୍ହେ ଜହାମସେ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଯସ୍ସାତି ଯସ୍ସ ସନ୍ତିକେ ସକା ମାତା ନତ୍ଥି। ପିତା ଅତ୍ଥି, ଯଥା ନତ୍ଥିଯେୱ।

ପୁନ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଏକସ୍ମିଂ ୱିସମଟ୍ଠାନେ ପକ୍ଖଲିତ୍ୱା ପତି। ତେସଂ ହତ୍ଥତୋ ବନ୍ଧନୱଲ୍ଲି ମୁଚ୍ଚିତ୍ୱା ଗତା। ତେ ପହଟକୁକ୍କୁଟା ୱିଯ କମ୍ପନ୍ତା ପଲାଯିତ୍ୱା ଏକୱେଗେନେୱ ପିତୁ ସନ୍ତିକଂ ଆଗମିଂସୁ। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୨୧୬୮।

‘‘ନୀଯମାନା କୁମାରା ତେ, ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ପମୁଞ୍ଚିଯ;

ତେନ ତେନ ପଧାୱିଂସୁ, ଜାଲୀ କଣ୍ହାଜିନା ଚୁଭୋ’’ତି।

ତତ୍ଥ ତେନ ତେନାତି ତେନ ମୁଖଣେନ ଯେନ ଦିସାଭାଗେନ ତେସଂ ପିତା ଅତ୍ଥି, ତେନ ପଧାୱିଂସୁ, ପଧାୱିତ୍ୱା ପିତୁ ସନ୍ତିକଞ୍ଞେୱ ଆଗମିଂସୂତି ଅତ୍ଥୋ।

ଜୂଜକୋ ୱେଗେନୁଟ୍ଠାଯ ୱଲ୍ଲିଦଣ୍ଡହତ୍ଥୋ କପ୍ପୁଟ୍ଠାନଗ୍ଗି ୱିଯ ଅୱତ୍ଥରନ୍ତୋ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ‘‘ଅତିୱିଯ ପଲାଯିତୁଂ ଛେକା ତୁମ୍ହେ’’ତି ହତ୍ଥେ ବନ୍ଧିତ୍ୱା ପୁନ ନେସି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୨୧୬୯।

‘‘ତତୋ ସୋ ରଜ୍ଜୁମାଦାୟ, ଦଣ୍ଡଞ୍ଚାଦାୟ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ;

ଆକୋଟୟନ୍ତୋ ତେ ନେତି, ସିୱିରାଜସ୍ସ ପେକ୍ଖତୋ’’ତି।

ଏୱଂ ନୀୟମାନେସୁ କଣ୍ହାଜିନା ନିୱତ୍ତିତ୍ୱା ଓଲୋକେନ୍ତୀ ପିତରା ସଦ୍ଧିଂ ସଲ୍ଲପି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୨୧୭୦।

‘‘ତଂ ତଂ କଣ୍ହାଜିନାୱୋଚ, ଅୟଂ ମଂ ତାତ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ;

ଲଟ୍ଠିୟା ପଟିକୋଟେତି, ଘରେ ଜାତଂୱ ଦାସିୟଂ।

୨୧୭୧।

‘‘ନ ଚାୟଂ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ତାତ, ଧମ୍ମିକା ହୋନ୍ତି ବ୍ରାହ୍ମଣା;

ୟକ୍ଖୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୱଣ୍ଣେନ, ଖାଦିତୁଂ ତାତ ନେତି ନୋ;

ନୀୟମାନେ ପିସାଚେନ, କିଂ ନୁ ତାତ ଉଦିକ୍ଖସୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ତନ୍ତି ତଂ ପସ୍ସମାନଂ ନିସିନ୍ନଂ ପିତରଂ ସିୱିରାଜାନଂ। ଦାସିୟନ୍ତି ଦାସିକଂ। ଖାଦିତୁନ୍ତି ଖାଦନତ୍ଥାୟ ଅୟଂ ନୋ ଗିରିଦ୍ୱାରଂ ଅସମ୍ପତ୍ତେଯେୱ ଉଭୋହି ଚକ୍ଖୂହି ରତ୍ତଲୋହିତବିନ୍ଦୂଂ ପଗ୍ଘରନ୍ତେହି ଖାଦିସ୍ସାମୀତି ନେତି, ତ୍ୱଞ୍ଚ ଖାଦିତୁଂ ୱା ପଚିତୁଂ ୱା ନୀୟମାନେ କିଂ ଅମ୍ହେ ଉଦିକ୍ଖସି, ସଦ୍ଦା ସୁଖିତୋ ହୋହୀତି ପରିଦେୱି।

ଦହରକୁମାରିକାୟ ୱିଲପନ୍ତିୟା କମ୍ପମାନାୟ ଗଚ୍ଛନ୍ତିୟା ମହାସତ୍ତସ୍ସ ବଲୱସୋକୋ ଉପ୍ପଜ୍ଜି, ହଦୟୱତ୍ଥୁ ଉଣ୍ହଂ ଅହୋସି। ନାସିକାୟ ଅପ୍ପହୋନ୍ତିୟା ମୁଖେନ ଉଣ୍ହେ ଅସ୍ସାସପସ୍ସାସେ ୱିସ୍ସଜ୍ଜେସି। ଅସ୍ସୂନି ଲୋହିତବିନ୍ଦୂନି ହୁତ୍ୱା ନେତ୍ତେହି ନିକ୍ଖମିଂସୁ। ସୋ ‘‘ଇଦଂ ଏୱରୂପଂ ଦୁକ୍ଖଂ ସିନେହଦୋସେନ ଜାତଂ, ନ ଅଞ୍ଞେନ କାରଣେନ। ସିନେହଂ ଅକତ୍ୱା ମଜ୍ଝତ୍ତେନେୱ ଭୱିତବ୍ବ’’ନ୍ତି ତଥାରୂପଂ ସୋକଂ ଅତ୍ତନୋ ଞାଣବଲେନ ୱିନୋଦେତ୍ୱା ପକତିନିସିନ୍ନାକାରେନେୱ ନିସୀଦି। ଗିରିଦ୍ୱାରଂ ଅସମ୍ପତ୍ତାୟେୱ କୁମାରିକା ୱିଲପନ୍ତୀ ଅଗମାସି।

୨୧୭୨।

‘‘ଇମେ ନୋ ପାଦକା ଦୁକ୍ଖା, ଦୀଘୋ ଚଦ୍ଧା ସୁଦୁଗ୍ଗମୋ;

ନୀଚେ ଚୋଲମ୍ବତେ ସୂରିୟୋ, ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଚ ଧାରେତି ନୋ।

୨୧୭୩।

‘‘ଓକନ୍ଦାମସେ ଭୂତାନି, ପଦ୍ଭତାନି ୱନାନି ଚ;

ସରସ୍ସ ସିରସା ୱନ୍ଦାମ, ସୁପତିତ୍ଥେ ଚ ଆପକେ।

୨୧୭୪।

‘‘ତିଣଲତାନି ଓସଧ୍ୟୋ, ପଦ୍ଭତାନି ୱନାନି ଚ;

ଅମ୍ମଂ ଆରୋଗ୍ୟଂ ୱଜ୍ଜାଥ, ଅଯଂ ନୋ ନେତି ବ୍ରାହ୍ମଣୋ।

୨୧୭୫।

''ୱଜ୍ଜନ୍ତୁ ଭୋନ୍ତୋ ଅମ୍ମଞ୍ଚ, ମଦ୍ଦିଂ ଅସ୍ମାକ ମାତରଂ;

ସଚେ ଅନୁପତିତୁକାମାସି, ଖିପ୍ପଂ ଅନୁପତିୟାସି ନୋ।

୨୧୭୬।

''ଅଯଂ ଏକପଦୀ ଏତି, ଉଜୁଂ ଗଚ୍ଛତି ଅସ୍ସମଂ;

ତମେୱାନୁପତେୟ୍ୟାସି, ଅପି ପସ୍ସେସି ନେ ଲହୁଂ।

୨୧୭୭।

''ଅହୋ ୱତ ରେ ଜଟିନୀ, ୱନମୂଲଫଲହାରିକେ;

ସୁଞ୍ଞଂ ଦିସ୍ୱାନ ଅସ୍ସମଂ, ତଂ ତେ ଦୁକ୍ଖଂ ଭୱିସ୍ସତି।

୨୧୭୮।

''ଅତିୱେଲଂ ନୁ ଅମ୍ମାଯ, ଉଞ୍ଛା ଲଦ୍ଧୋ ଅନପ୍ପକୋ;

ଯା ନୋ ବଦ୍ଧେ ନ ଜାନାସି, ବ୍ରାହ୍ମଣେନ ଧନେସିନା।

୨୧୭୯।

''ଅଜ୍ଜାଯିକେନ ଲୁଦ୍ଧେନ, ଯୋ ନୋ ଗାୱୋୱ ସୁମ୍ଭତି;

ଅପଜ୍ଜ ଅମ୍ମଂ ପସ୍ସେମୁ, ସାଯଂ ଉଞ୍ଛାତୋ ଆଗତଂ।

୨୧୮୦।

''ଦଜ୍ଜା ଅମ୍ମା ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ, ଫଲଂ ଖୁଦ୍ଦେନ ମିସ୍ସିତଂ;

ତଦାଯଂ ଅସିତୋ ଧାତୋ, ନ ବାଳ୍ହଂ ଧାରଯେୟ୍ୟ ନୋ।

୨୧୮୧।

''ସୂନା ଚ ୱତ ନୋ ପାଦା, ବାଳ୍ହଂ ଧାରେତି ବ୍ରାହ୍ମଣୋ;

ଇତି ତତ୍ଥ ୱିଲପିଂସୁ, କୁମାରା ମାତୁଗିଦ୍ଧିନୋ''ତି।

ତତ୍ଥ ପାଦକାତି ଖୁଦ୍ଦକପାଦା। ୱନ୍ଦାମସେତି ଅୱନ୍ଦାମ, ଅପଚିତିଂ ନୀଚୱୁତ୍ତିଂ ଦସ୍ସେନ୍ତା ଜାନାପେମ। ସରସ୍ସାତି ଇମସ୍ସ ପଦୁମସରସ୍ସ ପରିଗ୍ଗାହକାନେୱ ନାଗକୁଲାନି ସିରସା ୱନ୍ଦାମ। ସୁପତିତ୍ଥେ ଚ ଆପକେତି ସୁପତିତ୍ଥାଯ ନଦିଯା ଅଧିୱତ୍ଥା ଦେୱତାପି ୱନ୍ଦାମ। ତିଣଲତାନୀତି ତିଣାନି

ଚ ଓଲମ୍ବକଲତାୟୋ ଚ। ଓସଧ୍ୟୋତି ଓସଧିୟୋ। ସଙ୍ଖ ଅଧିଓତ୍ଥା ଦେଓତା ସନ୍ଧାୟେଓମାହ। ଅନୁପତିତୁକାମାସୀତି ସଚେପି ସା ଅମ୍ହାକଂ ପଦାନୁପଦଂ ଆଗନ୍ତୁକାମାସି। ଅପି ପସ୍ସେସି ନେ ଲହୁନ୍ତି ଅପି ନାମ ଏତାୟ ଏକପଦିୟା ଅନୁପତମାନା ପୁତ୍ତକେ ତେ ଲହୁଂ ପସ୍ସେୟ୍ୟାସୀତି ଏଓଂ ତଂ ଓଦେୟ୍ୟାଥାତି। ଜଟିନୀତି ବଦ୍ଧଜଟଂ ଆରବ୍ଭ ମାତରଂ ପରମ୍ମୁଖାଲପନେନ ଆଲପନ୍ତୀ ଆହ। ଅତିଓେଲନ୍ତି ପମାଣାତିକ୍କନ୍ତଂ କତ୍ୱା। ଉଞ୍ଛାତି ଉଞ୍ଛାଚରିୟାୟ । ଫଲନ୍ତି ଓନମୂଲଫଲାଫଲଂ। ଖୁଦ୍ଦେନ ମିସ୍ସିତନ୍ତି ଖୁଦ୍ଦକମଧୁନା ମିସ୍ସିତଂ। ଅସିତୋତି ଅସିତାସନୋ ପରିଭୁତ୍ତଫଲୋ। ଧାତୋତି ସୁହିତୋ। ନ ବାଠହଂ ଧାରୟେୟ୍ୟ ନୋତି ନ ନୋ ବାଠହଂ ଓେଗେନ ନୟେୟ୍ୟ। ମାତୁଗିଦ୍ଧିନୋତି ମାତରି ଗିଦ୍ଧେନ ସମନ୍ନାଗତା ବଲଓସିନେହା ଏଓଂ ଓିଲଓିଂସୁତି।

ଦାରକପଦ୍ଦଓଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

ମଦ୍ଦୀପଦ୍ଦଓଣ୍ଣନା

ଯଂ ପନ ତଂ ରଞ୍ଞା ପଥଓିଂ ଉନ୍ନାଦେତ୍ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ପିୟପୁତ୍ତେସୁ ଦିନ୍ନେସୁ ଯାଓ ବ୍ରହ୍ମଲୋକା ଏକକୋଲାହଲଂ ଜାତଂ, ତେନପି ଭିଜ୍ଜମାନହଦୟା ଓିୟ ହିମଓନ୍ତଓାସିନୋ ଦେଓା ତେସଂ ବ୍ରାହ୍ମଣେନ ନିୟମାନାନଂ ତଂ ଓିଲାପଂ ସୁତ୍ୱା ମନ୍ତୟିଂସୁ ‘‘ସଚେ ମଦ୍ଦୀ କାଲସ୍ସେଓ ଅସ୍ସମଂ ଆଗମିସ୍ସତି, ତତ୍ଥ ପୁତ୍ତକେ ଅଦିସ୍ୱା ଓେସ୍ସନ୍ତରଂ ପୁଚ୍ଛିତ୍ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ଦିନ୍ନଭାଓଂ ସୁତ୍ୱା ବଲଓସିନେହେନ ପଦାନୁପଦଂ ଧାଓିତ୍ୱା ମହନ୍ତଂ ଦୁକ୍ଖଂ ଅନୁଭଓେୟ୍ୟା’’ତି। ଅଥ ତେ ତୟୋ ଦେଓପୁତ୍ତେ ‘‘ତୁମ୍ହେ ସୀହବ୍ୟଗ୍ଘଦୀପିଓେସେ ନିମ୍ମିନିତ୍ୱା ଦେଓିୟା ଆଗମନମଗ୍ଗଂ ସନ୍ନିରୁମ୍ଭିତ୍ୱା ଯାଚିୟମାନାପି ଯାଓ ସୂରିୟତ୍ଥଙ୍ଗମନା ମଗ୍ଗଂ ଅଦତ୍ୱା ଯଥା ଚନ୍ଦାଲୋକେନ ଅସ୍ସମଂ ପଓିସିସ୍ସତି, ଏଓମସ୍ସା ସୀହାଦୀନମ୍ପି ଅଓିହେଠନତ୍ଥାୟ ଆରକ୍ଖଂ ସୁସଂଓିହିତଂ କରେୟ୍ୟାଥା’’ତି ଆଣାପେସୁଂ। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୨୧୮୨।

‘‘ତେସଂ ଲାଲପ୍ପିତଂ ସୁତ୍ୱା, ତୟୋ ଓାଠଆ ଓନେ ମିଗା;

ସୀହୋ ବ୍ୟଗ୍ଘୋ ଚ ଦୀପି ଚ, ଇଦଂ ଓଚନମବ୍ରଓୁଂ।

୨୧୮୩।

‘‘ମା ହେଓ ନୋ ରାଜପୁତ୍ତୀ, ସାୟଂ ଉଞ୍ଛାତୋ ଆଗମା;

ମା ହେଓମ୍ହାକ ନିବ୍ଭୋଗେ, ହେଠୟିତ୍ଥ ଓନେ ମିଗା।

୨୧୮୪।

‘‘ସୀହୋ ଚେ ନଂ ଓିହେଠେୟ୍ୟ, ବ୍ୟଗ୍ଘୋ ଦୀପି ଚ ଲକ୍ଖଣଂ;

ନେଓ ଜାଲୀକୁମାରସ୍ସ, କୁତୋ କଣ୍ହାଜିନା ସିୟା;

ଉଭୟେନେଓ ଜୀୟେଥ, ପତିଂ ପୁତ୍ତେ ଚ ଲକ୍ଖଣା’’ତି।

ତତ୍ଥ ଇଦଂ ଓଚନମବ୍ରଓୁନ୍ତି ‘‘ତୁମ୍ହେ ତୟୋ ଜନା ସୀହୋ ଚ ବ୍ୟଗ୍ଘୋ ଚ ଦୀପି ଚାତି ଏଓଂ ତୟୋ ଓାଠଆ ଓନେ ମିଗା ହୋଥା’’ତି ଇଦଂ ତା ଦେଓତା ତୟୋ ଦେଓପୁତ୍ତେ ଓଚନମବ୍ରଓୁଂ। ମା ହେଓ ନୋତି ମଦ୍ଦୀ ରାଜପୁତ୍ତୀ ଉଞ୍ଛାତୋ ସାୟଂ ମା ଆଗମି, ଚନ୍ଦାଲୋକେନ ସାୟଂ ଆଗଚ୍ଛତୂତି ଓଦନ୍ତି। ମା ହେଓମ୍ହାକ ନିବ୍ଭୋଗେତି ଅମ୍ହାକଂ ନିବ୍ଭୋଗେ ଓିଜିତେ ଓନଘଟାୟଂ ମା ନଂ କୋଚିପି ଓନେ ଓାଠଅମିଗୋ ଓିହେଠେସି। ନ ଯଥା ଓିହେଠେତି, ଏଓମସ୍ସା ଆରକ୍ଖଂ ଗଣ୍ହଥାତି ଓଦନ୍ତି। ସୀହୋ ଚେ ନନ୍ତି ସଚେ ହି ତଂ ଅନାରକ୍ଖଂ ସୀହାଦୀସୁ କୋଚି ଓିହେଠେୟ୍ୟ, ଅଥସ୍ସା ଜୀଓିତକ୍ଖୟଂ ପତ୍ତାୟ ନେଓ ଜାଲିକୁମାରୋ ଅସ୍ସ, କୁତୋ କଣ୍ହାଜିନା ସିୟା। ଏଓଂ ସା ଲକ୍ଖଣସମ୍ପନ୍ନା ଉଭୟେନେଓ ଜୀୟେଥ ପତିଂ ପୁତ୍ତେ ଚାତି ଦ୍ୱୀହି କୋଟ୍ଠାସେହି ଜୀୟେଥେଓ, ତସ୍ମା ସୁସଂଓିହିତମସ୍ସା ଆରକ୍ଖଂ କରୋଥାତି।

ଅଥ ତେ ତଯୋ ଦେଵପୁତ୍ତା ‘‘ସାଧୂ’’ତି ତାସଂ ଦେଵତାନଂ ତଂ ଵଚନଂ ପଟିସ୍ସୁଣିତ୍ୱା ସୀହବ୍ୟଗ୍ଘଦୀପିନୋ ହୁତ୍ୱା ଆଗନ୍ତ୍ୱା ତସ୍ସା ଆଗମନମଗ୍ଗେ ପଟିପାଟିଯା ନିପଜ୍ଜିଂସୁ। ମଦ୍ଦୀପି ଖୋ ‘‘ଅଜ୍ଜ ମଯା ଦୁସ୍ସୁପିନୋ ଦିଟ୍ଠୋ, କାଲସ୍ସେଵ ମୂଲଫଲାଫଲଂ ଗହେତ୍ୱା ଅସ୍ସମଂ ଗମିସ୍ସାମୀ’’ତି କମ୍ପମାନା ମୂଲଫଲାଫଲାନି ଉପଧାରେସି। ଅଥସ୍ସା ହତ୍ଥତୋ ଖଣିତ୍ତି ପତି, ତଥା ଅଂସତୋ ଉଗ୍ଗୀଵଞ୍ଚ ପତି, ଦକ୍ଖିଣକ୍ଖିଚ ଫନ୍ଦତି, ଫଲିନୋ ରୁକ୍ଖା ଅଫଲା ଵିଯ ଅଫଲା ଚ ଫଲିନୋ ଵିଯ ଖାଯିଂସୁ, ଦସ ଦିସା ନ ପଞ୍ଞାଯିଂସୁ। ସା ‘‘କିଂ ନୁ ଖୋ ଇଦଂ, ପୁବ୍ବେ ଅଭୂତପୁବ୍ବଂ ଅଜ୍ଜ ମେ ହୋତି, କିଂ ଭଵିସ୍ସତି, ମଯ୍ହଂ ଵା ଅନ୍ତରାଯୋ ଭଵିସ୍ସତି, ମମ ପୁତ୍ତାନଂ ଵା, ଉଦାହୁ ଵେସ୍ସନ୍ତରସ୍ସା’’ତି ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ଆହ –

୨୧୮୫।

‘‘ଖଣିତ୍ତିକଂ ମେ ପତିତଂ, ଦକ୍ଖିଣକ୍ଖି ଚ ଫନ୍ଦତି;

ଅଫଲା ଫଲିନୋ ରୁକ୍ଖା, ସବ୍ବା ମୁଯ୍ହନ୍ତି ମେ ଦିସା’’ତି।

ଏଵଂ ସା ପରିଦେଵନ୍ତୀ ପକ୍କାମି।

୨୧୮୬।

‘‘ତସ୍ସା ସାଯନ୍ହକାଲସ୍ମିଂ, ଅସ୍ସମାଗମନଂ ପତି;

ଅତ୍ଥଙ୍ଗତମ୍ହି ସୂରିଯେ, ଵାଳଆ ପନ୍ଥେ ଉପଟ୍ଠହୁଂ।

୨୧୮୭।

‘‘ନୀଚେ ଚୋଲମ୍ବତେ ସୂରିଯୋ, ଦୂରେ ଚ ଵତ ଅସ୍ସମୋ;

ଯଞ୍ଚ ନେସଂ ଇତୋ ହସ୍ସଂ, ତଂ ତେ ଭୁଞ୍ଜେଯ୍ୟୁ ଭୋଜନଂ।

୨୧୮୮।

‘‘ସୋ ନୂନ ଖତ୍ତିଯୋ ଏକୋ, ପଣ୍ଣସାଲାଯ ଅଚ୍ଛତି;

ତୋସେନ୍ତୋ ଦାରକେ ଛାତେ, ମମଂ ଦିସ୍ୱା ଅନାଯତିଂ।

୨୧୮୯।

‘‘ତେ ନୂନ ପୁତ୍ତକା ମଯ୍ହଂ, କପଣାଯ ଵରାକିଯା;

ସାଯଂ ସଂଵେସନାକାଲେ, ଖୀରପୀତାଵ ଅଚ୍ଛରେ।

୨୧୯୦।

‘‘ତେ ନୂନ ପୁତ୍ତକା ମଯ୍ହଂ, କପଣାଯ ଵରାକିଯା;

ସାଯଂ ସଂଵେସନାକାଲେ, ଵାରିପୀତାଵ ଅଚ୍ଛରେ।

୨୧୯୧।

‘‘ତେ ନୂନ ପୁତ୍ତକା ମୟ୍ହଂ, କପଣାଯ ୱରାକିଯା;

ପଚ୍ଚୁଗ୍ଗତା ମଂ ତିଟ୍ଠନ୍ତି, ୱଚ୍ଛା ବାଲାୱ ମାତରଂ।

୨୧୯୨।

‘‘ତେ ନୂନ ପୁତ୍ତକା ମୟ୍ହଂ, କପଣାଯ ୱରାକିଯା;

ପଚ୍ଚୁଗ୍ଗତା ମଂ ତିଟ୍ଠନ୍ତି, ହଂସାୱୁପରିପଲ୍ଲଲେ।

୨୧୯୩।

‘‘ତେ ନୂନ ପୁତ୍ତକା ମୟ୍ହଂ, କପଣାଯ ୱରାକିଯା;

ପଚ୍ଚୁଗ୍ଗତା ମଂ ତିଟ୍ଠନ୍ତି, ଅସ୍ସମସ୍ସାୱିଦୂରତୋ।

୨୧୯୪।

‘‘ଏକାଯନୋ ଏକପଥୋ, ସରା ସୋବ୍ଭ ଚ ପସ୍ସତୋ;

ଅଞ୍ଞଂ ମଗ୍ଗଂ ନ ପସ୍ସାମି, ଯେନ ଗଚ୍ଛେୟ୍ୟ ଅସ୍ସମଂ।

୨୧୯୫।

‘‘ମିଗା ନମତ୍ଥୁ ରାଜାନୋ, କାନନସ୍ମିଂ ମହବ୍ବଲା;

ଧମ୍ମେନ ଭାତରୋ ହୋଥ, ମଗ୍ଗଂ ମେ ଦେଥ ଯାଚିତା।

୨୧୯୬।

‘‘ଅୱରୁଦ୍ଧସ୍ସାହଂ ଭରିଯା, ରାଜପୁତ୍ତସ୍ସ ସିରୀମତୋ;

ତଂ ଚାହଂ ନାତିମଞ୍ଞାମି, ରାମଂ ସୀତାୱନୁବ୍ବତା।

୨୧୯୭।

‘‘ତୁମ୍ହେ ଚ ପୁତ୍ତେ ପସ୍ସଥ, ସାଯଂ ସଂୱେସନଂ ପତି;

ଅହଞ୍ଚ ପୁତ୍ତେ ପସ୍ସେୟ୍ୟଂ, ଜାଲିଂ କଣ୍ହାଜିନଂ ଚୁଭୋ।

୨୧୯୮।

‘‘ବହୁଂ ଚିଦଂ ମୂଲଫଲଂ, ଭକ୍ଖୋ ଚାଯଂ ଅନପ୍ପକୋ;

ତତୋ ଉପଡ୍ଢଂ ଦସ୍ସାମି, ମଗ୍ଗଂ ମେ ଦେଥ ଯାଚିତା।

୨୧୯୯।

‘‘ରାଜପୁତ୍ତୀ ଚ ନୋ ମାତା, ରାଜପୁତ୍ତୋ ଚ ନୋ ପିତା;

ଧମ୍ମେନ ଭାତରୋ ହୋଥ, ମଗ୍ଗଂ ମେ ଦେଥ ଯାଚିତା’’ତି।

ତତ୍ଥ ତସ୍ସାତି ତସ୍ସା ମମ। ଅସ୍ସମାଗମନଂ ପତୀତି ଅସ୍ସମଂ ପଟିଚ୍ଚ ସନ୍ଧାୟ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତିୟା। ଉପଟ୍ଠନ୍ତି ଉଟ୍ଠାୟ ଠିତା। ତେ କିର ପଠମଂ ପଟିପାଟିୟା ନିପଜ୍ଜିତ୍ୱା ତାୟ ଆଗମନକାଲେ ଉଟ୍ଠାୟ ୱିଜମ୍ଭିତ୍ୱା ମଗ୍ଗଂ ରୁମ୍ଭନ୍ତା ପଟିପାଟିୟା ତିରିୟଂ ଅଟ୍ଠଂସୁ। ଯଞ୍ଚ ତେସନ୍ତି ଅହଞ୍ଚ ଯଂ ଇତୋ ମୂଲଫଲାଫଲଂ ତେସଂ ହରିସ୍ସଂ, ତମେୱ ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ଚ ଉଭୋ ପୁତ୍ତକା ଚାତି ତେ ତୟୋପି ଜନା ଭୁଞ୍ଜେୟ୍ୟୁଂ, ଅଞ୍ଞଂ ତେସଂ ଭୋଜନଂ ନତ୍ଥି। ଅନାୟତିନ୍ତି ଅନାଗଚ୍ଛନ୍ତିଂ ମଂ ଞତ୍ୱା ଏକକୋୱ ନୂନ ଦାରକେ ତୋସେନ୍ତୋ ନିସିନ୍ନୋ। ସଂୱେସନାକାଲେତି ଅଞ୍ଞେସୁ ଦିୱସେସୁ ଅତ୍ତନୋ ଖାଦାପନପିୱାପନକାଲେ ଖୀରପୀତାୱାତି ଯଥା ଖୀରପୀତା ମିଗପୋତକା ଖୀରତ୍ଥାୟ କନ୍ଦିତ୍ୱା ତଂ ଅଲଭିତ୍ୱା କନ୍ଦନ୍ତାୱ ନିଦ୍ଦଂ ଓକ୍କମନ୍ତି, ଏୱଂ ମେ ପୁତ୍ତକା ଫଲାଫଲତ୍ଥାୟ କନ୍ଦିତ୍ୱା ତଂ ଅଲଭିତ୍ୱା କନ୍ଦନ୍ତାୱ ନିଦ୍ଦଂ ଉପଗତା ଭୱିସ୍ସନ୍ତୀତି ୱଦତି।

ୱାରିପୀତାୱାତି ଯଥା ପିପାସିତା ମିଗପୋତକା ପାନୀୟତ୍ଥାୟ କନ୍ଦିତ୍ୱା ତଂ ଅଲଭିତ୍ୱା କନ୍ଦନ୍ତାୱ ନିଦ୍ଦଂ ଓକ୍କମନ୍ତୀତି ଇମିନାୱ ନୟେନ ଅତ୍ଥୋ ୱେଦିତବ୍ବୋ। ଅଚ୍ଛରେତି ଅଚ୍ଛନ୍ତି। ପଚ୍ଚୁଗ୍ଗତା ମଂ ତିଟ୍ଠନ୍ତୀତି ମଂ ପଚ୍ଚୁଗ୍ଗତା ହୁତ୍ୱା ତିଟ୍ଠନ୍ତି। ‘‘ପଚ୍ଚୁଗ୍ଗନ୍ତୁନା’’ତିପି ପାଠୋ, ପଚ୍ଚୁଗ୍ଗନ୍ତ୍ୱାତି ଅତ୍ଥୋ। ଏକାୟନୋତି ଏକସ୍ସେୱ ଅୟନୋ ଏକପଦିକମଗ୍ଗୋ। ଏକପଥୋତି ସୋ ଚ ଏକୋୱ, ଦୁତିୟୋ ନତ୍ଥି, ଓକ୍କମିତ୍ୱା ଗନ୍ତୁଂ ନ ସକ୍କା। କସ୍ମା? ଯସ୍ମା ସରା ସୋବ୍ଭୋ ଚ ପସ୍ସତୋ। ମିଗା ନମତ୍ଥୂତି ସା ଅଞ୍ଞଂ ମଗ୍ଗଂ ଅଦିସ୍ୱା ‘‘ଏତେ ଯାଚିତ୍ୱା ପଟିକ୍କମାପେସ୍ସାମୀ’’ତି ଫଲପଚ୍ଛିଂ ସୀସତୋ ଓତାରେତ୍ୱା ଅଞ୍ଜଲିଂ ପଗ୍ଗୟ୍ହ ନମସ୍ସମାନା ଏୱମାହ। ଭାତରୋତି ଅହମ୍ପି ମନୁସ୍ସରାଜପୁତ୍ତୀ, ତୁମ୍ହେପି ମିଗରାଜପୁତ୍ତା, ଇତି ମେ ଧମ୍ମେନ ଭାତରୋ ହୋଥ।

ଅୱରୁଦ୍ଧସ୍ସାତି ରଟ୍ଠତୋ ପବ୍ବାଜିତସ୍ସ। ରାମଂ ସୀତାୱନୁବ୍ବତାତି ଯଥା ଦସରଥରାଜପୁତ୍ତଂ ରାମଂ ତସ୍ସ କନିଟ୍ଠଭଗିନୀ ସୀତାଦେୱୀ ତସ୍ସେୱ ଅଗ୍ଗମହେସୀ ହୁତ୍ୱା ତଂ ଅନୁବ୍ବତା ପତିଦେୱତା ହୁତ୍ୱା ଅପ୍ପମତ୍ତା ଉପଟ୍ଠାସି, ତଥା ଅହମ୍ପି ୱେସ୍ସନ୍ତରଂ ଉପଟ୍ଠହାମି, ନାତିମଞ୍ଞାମୀତି ୱଦତି। ତୁମ୍ହେ ଚାତି ତୁମ୍ହେ ଚ ମୟ୍ହଂ ମଗ୍ଗଂ ଦତ୍ୱା ସାୟଂ ଗୋଚରଗ୍ଗହଣକାଲେ ପୁତ୍ତେ ପସ୍ସଥ, ଅହଞ୍ଚ ଅତ୍ତନୋ ପୁତ୍ତେ ପସ୍ସେୟ୍ୟଂ, ଦେଥ ମେ ମଗ୍ଗନ୍ତି ଯାଚତି।

ଅଥ ତେ ତୟୋ ଦେୱପୁତ୍ତା ୱେଲଂ ଓଲୋକେତ୍ୱା ‘‘ଇଦାନିସ୍ସା ମଗ୍ଗଂ ଦାତୁଂ ୱେଲା’’ତି ଞତ୍ୱା ଉଟ୍ଠାୟ ଅପଗଚ୍ଛିଂସୁ। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୨୨୦୦।

‘‘ତସ୍ସା ଲାଲପ୍ପମାନାୟ, ବହୁଂ କାରୁଞ୍ଞସଞ୍ହିତଂ;

ସୁତ୍ୱା ନେଲପତିଂ ୱାଚଂ, ୱାଳା ପନ୍ଥା ଅପକ୍କମୁ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ନେଲପତିନ୍ତି ନ ଏଲପତିଂ ଏଲପାତୱିରହିତଂ ୱିସଟ୍ଠଂ ମଧୁରୱାଚଂ।

ସାପି ୱାଳଏସୁ ଅପଗତେସୁ ଅସ୍ସମଂ ଅଗମାସି। ତଦା ଚ ପୁଣ୍ଣମୁପୋସଥୋ ହୋତି। ସା ଚଙ୍କମନକୋଟିଂ ପତ୍ୱା ଯେସୁ ଯେସୁ ଠାନେସୁ ପୁବ୍ବେ ପୁତ୍ତେ ପସ୍ସତି, ତେସୁ ତେସୁ ଠାନେସୁ ଅପସ୍ସନ୍ତୀ ଆହ –

୨୨୦୧।

‘‘ଇମମ୍ହି ନଂ ପଦେସମ୍ହି, ପୁତ୍ତକା ପଂସୁକୁଣ୍ଠିତା;

ପଚ୍ଚୁଗ୍ଗତା ମଂ ତିଟ୍ଠନ୍ତି, ୱଚ୍ଛା ବାଲାୱ ମାତରଂ।

୨୨୦୨।

‘‘ଇମମ୍ହି ନଂ ପଦେସମ୍ହି, ପୁତ୍ତକା ପଂସୁକୁଣ୍ଠିତା;

ପଚ୍ଚୁଗ୍ଗତା ମଂ ତିଟ୍ଠନ୍ତି, ହଂସାୱୁପରିପଲ୍ଲଲେ।

୨୨୦୩।

‘‘ଇମମ୍ହି ନଂ ପଦେସମ୍ହି, ପୁତ୍ତକା ପଂସୁକୁଣ୍ଠିତା;

ପଚ୍ଚୁଗ୍ଗତା ମଂ ତିଟ୍ଠନ୍ତି, ଅସ୍ସମସ୍ସାୱିଦୂରତୋ।

୨୨୦୪।

‘‘ଦ୍ୱେ ମିଗା ୱିଯ ଉକ୍କଣ୍ଣା, ସମନ୍ତା ମଭିଧାୱିନୋ;

ଆନନ୍ଦିନୋ ପମୁଦିତା, ୱଗ୍ଗମାନାୱ କମ୍ପରେ;

ତ୍ୱଜ୍ଜ ପୁତ୍ତେ ନ ପସ୍ସାମି, ଜାଲିଂ କଣ୍ହାଜିନଂ ଚୁଭୋ।

୨୨୦୫।

‘‘ଛକଲୀୱ ମିଗୀ ଛାପଂ, ପକ୍ଖୀ ମୁତ୍ତାୱ ପଞ୍ଜରା;

ଓହାଯ ପୁତ୍ତେ ନିକ୍ଖମିଂ, ସୀହୀୱାମିସଗିଦ୍ଧିନୀ;

ତ୍ୱଜ୍ଜ ପୁତ୍ତେ ନ ପସ୍ସାମି, ଜାଲିଂ କଣ୍ହାଜିନଂ ଚୁଭୋ।

୨୨୦୬।

‘‘ଇଦଂ ନେସଂ ପଦକ୍କନ୍ତଂ, ନାଗାନମିୱ ପଦ୍ଧତେ;

ଚିତକା ପରିକିଣ୍ଣାଯୋ, ଅସ୍ସମସ୍ସାୱିଦୂରତୋ;

ତ୍ୱଜ୍ଜ ପୁତ୍ତେ ନ ପସ୍ସାମି, ଜାଲିଂ କଣ୍ହାଜିନଂ ଚୁଭୋ।

୨୨୦୭।

‘‘ୱାଲିକାଯପି ଓକିଣ୍ଣା, ପୁତ୍ତକା ପଂସୁକୁଣ୍ଠିତା;

ସମନ୍ତା ଅଭିଧାୱନ୍ତି, ତେ ନ ପସ୍ସାମି ଦାରକେ।

୨୨୦୮।

‘‘ଯେ ମଂ ପୁରେ ପଚ୍ଚୁଟ୍ଠେନ୍ତି, ଅରଞ୍ଞା ଦୂରମାଯତିଂ;

ତ୍ୱଜ୍ଜ ପୁତ୍ତେ ନ ପସ୍ସାମି, ଜାଲିଂ କଣ୍ହାଜିନଂ ଚୁଭୋ।

୨୨୦୯।

‘‘ଛକଲିଂୱ ମିଗିଂ ଛାପା, ପକ୍କୁଗ୍ଗନ୍ତୁନ ମାତରଂ;

ଦୂରେ ମଂ ପୱିଲୋକେନ୍ତି, ତେ ନ ପସ୍ସାମି ଦାରକେ।

୨୨୧୦।

‘‘ଇଦଂ ନେସଂ କୀଠଅନକଂ, ପତିତଂ ପଣ୍ଡୁବେଲୁୱଂ;

ତ୍ୟଜ ପୁତ୍ତେ ନ ପସ୍ସାମି, ଜାଲିଂ କଣ୍ହାଜିନଂ ଚୁଭୋ।

୨୨୧୧।

‘‘ଥନା ଚ ମୟ୍ହିମେ ପୂରା, ଉରୋ ଚ ସମ୍ପଦାଲତି;

ତ୍ୟଜ ପୁତ୍ତେ ନ ପସ୍ସାମି, ଜାଲିଂ କଣ୍ହାଜିନଂ ଚୁଭୋ।

୨୨୧୨।

‘‘ଉଚ୍ଛଙ୍ଗେକୋ ୱିଚିନାତି, ଥନମେକାୱଲମ୍ବତି;

ତ୍ୟଜ ପୁତ୍ତେ ନ ପସ୍ସାମି, ଜାଲିଂ କଣ୍ହାଜିନଂ ଚୁଭୋ।

୨୨୧୩।

‘‘ଯସ୍ସୁ ସାଯନ୍ହସମଯଂ, ପୁତ୍ତକା ପଂସୁକୁଣ୍ଠିତା;

ଉଚ୍ଛଙ୍ଗେ ମେ ୱିୱତ୍ତନ୍ତି, ତେ ନ ପସ୍ସାମି ଦାରକେ।

୨୨୧୪।

‘‘ଅଯଂ ସୋ ଅସ୍ସମୋ ପୁବ୍ବେ, ସମଜ୍ଜୋ ପଟିଭାତି ମଂ;

ତ୍ୟଜ ପୁତ୍ତେ ଅପସ୍ସନ୍ତ୍ୟା, ଭମତେ ୱିଯ ଅସ୍ସମୋ।

୨୨୧୫।

‘‘କିମିଦଂ ଅପ୍ପସଦ୍ଦୋୱ, ଅସ୍ସମୋ ପଟିଭାତି ମଂ;

କାକୋଲାପି ନ ୱସ୍ସନ୍ତି, ମତା ମେ ନୂନ ଦାରକା।

୨୨୧୬।

‘‘କିମିଦଂ ଅପ୍ପସଦ୍ଦୋୱ, ଅସ୍ସମୋ ପଟିଭାତି ମଂ;

ସକୁଣାପି ନ ୱସ୍ସନ୍ତି, ମତା ମେ ନୂନ ଦାରକା’’ତି।

ତତ୍ଥ ନନ୍ତି ନିପାତମତ୍ତଂ। ପଂସୁକୁଣ୍ଠିତାତି ପଂସୁମକ୍ଖିତା। ପଚ୍ଚୁଗ୍ଗତା ମନ୍ତି ମଂ ପଚ୍ଚୁଗ୍ଗତା ହୁତ୍ୱା। ‘‘ପଚ୍ଚୁଗ୍ଗନ୍ତୁନା’’ତିପି ପାଠୋ, ପଚ୍ଚୁଗ୍ଗନ୍ତ୍ୱାଇଚ୍ଚେୱ ଅତ୍ଥୋ।

ଉକ୍କଣ୍ଠାତି ଯଥା ମିଗପୋତକା ମାତରଂ ଦିସ୍ୱା କଣ୍ଣେ ଉକ୍ଖିପିତ୍ୱା ଗୀୱଂ ପସାରେତ୍ୱା ମାତରଂ ଉପଗନ୍ତ୍ୱା ହଟ୍ଠତୁଟ୍ଠା ସମନ୍ତା ଅଭିଧାୱିନୋ। ୱଗ୍ଗମାନାୱକମ୍ପରେତିୱଜ୍ଜମାନାଯେୱ ମାତୁ ହଦଯମଂସଂ କମ୍ପେନ୍ତି ୱିଯ ଏୱଂ ପୁବ୍ବେ ମମ ପୁତ୍ତା। ତ୍ୟଜ୍ଜାତି ତେ ଅଜ୍ଜ ନ ପସ୍ସାମି। ଛକଲୀୱ ମିଗୀ ଛାପନ୍ତି ଯଥା ଛକଲୀ ଚ ମିଗୀ ଚ ପଞ୍ଜରସଙ୍ଖାତା କୁଲାୱକା ମୁତ୍ତା ପକ୍ଖୀ ଚ ଆମିସଗିଦ୍ଧିନୀ ସୀହୀ ଚ ଅତ୍ତନୋ ଛାପଂ ଓହାଯ ଗୋଚରାଯ ପକ୍କମନ୍ତି, ତଥାହମ୍ପି ଓହାଯ ପୁତ୍ତେ ଗୋଚରାଯ ନିକ୍ଖମିନ୍ତି ୱଦତି। ଇଦଂ ନେସଂ ପଦକ୍କନ୍ତନ୍ତି ୱସ୍ସାରତ୍ତେ ସାନୁପଙ୍କତେ ନାଗାନଂ ପଦୱଲଞ୍ଜଂ ୱିଯ ଇଦଂ ନେସଂ କୀଳଅନଟ୍ଠାନେ ଆଧାୱନପରିଧାୱନପଦକ୍କନ୍ତଂ ପଞ୍ଞାଯତି। ଚିତକାତି ସଞ୍ଚିତନିଚିତା କୱାଲୁକପୁଞ୍ଜା। ପରିକିଣ୍ଣାଯୋତି ୱିପ୍ପକିଣ୍ଣାଯୋ। ସମନ୍ତା ମଭିଧାୱନ୍ତୀତି ଅଞ୍ଞେସୁ ଦିୱସେସୁ ସମନ୍ତା ଅଭିଧାୱନ୍ତି।

ପଚ୍ଚୁଟ୍ଠେନ୍ତୀତି ପଚ୍ଚୁଗ୍ଗଚ୍ଛନ୍ତି। ଦୂରମାଯତିନ୍ତି ଦୂରତୋ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତିଂ। ଛକଲିଂୱ ମିଗିଂ ଛାପାତି ଅତ୍ତନୋ ମାତରଂ ଛକଲିଂ ୱିଯ ମିଗିଂ ୱିଯ ଚ ଛାପା। ଇଦଂ ନେସଂ କୀଳଅନକନ୍ତି ହତ୍ଥିରୂପକାଦୀହି କୀଳଅନ୍ତାନଂ ଇଦଞ୍ଚ ତେସଂ ହତ୍ଥତୋ ସୁୱଣ୍ଣୱଣ୍ଣଂ କୀଳଅନବେଲୁୱଂ ପରିଗଳିତ୍ୱା ପତିତଂ। ମଯ୍ହିମେତି ମଯ୍ହଂ ଇମେ ଥନା ଚ ଖୀରସ୍ସ ପୂରା। ଉରୋ ଚ ସମ୍ପଦାଲତୀତି ହଦଯଞ୍ଚ ଫଲତି। ଉଚ୍ଛଙ୍ଗେ ମେ ୱିୱତ୍ତନ୍ତୀତି ମମ ଉଚ୍ଛଙ୍ଗେ ଆୱତ୍ତନ୍ତି ୱିୱତ୍ତନ୍ତି। ସମଜ୍ଜୋ ପଟିଭାତି ମନ୍ତି ସମଜ୍ଜଟ୍ଠାନଂ ୱିଯ ମଯ୍ହଂ ଉପଟ୍ଠାତି। ତ୍ୟଜ୍ଜାତି ତେ ଅଜ୍ଜ। ଅପସ୍ସନ୍ତ୍ୟାତି ଅପସ୍ସନ୍ତିଯା ମମ। ଭମତେ ୱିଯାତି କୁଲାଲଚକ୍କଂ ୱିଯ ଭମତି। କାକୋଲାତି ୱନକାକା। ମତା ନୂନାତି ଅଦ୍ଧା ମତା ୱା କେନଚି ନୀତା ୱା ଭୱିସ୍ସନ୍ତି। ସକୁଣାତି ଅୱସେସସକୁଣା।

ଇତି ସା ୱିଲପନ୍ତୀ ମହାସତ୍ତସ୍ସ ସନ୍ତିକଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଫଲପଚ୍ଛିଂ ଓତାରେତ୍ୱା ମହାସତ୍ତଂ ତୁଣ୍ହିମାସୀନଂ ଦିସ୍ୱା ଦାରକେ ଚସ୍ସ ସନ୍ତିକେ ଅପସ୍ସନ୍ତୀ ଆହ –

୨୨୧୭।

‘‘କିମିଦଂ ତୁଣ୍ହିଭୂତୋସି, ଅପି ରତ୍ତେୱ ମେ ମନୋ;

କାକୋଲାପି ନ ୱସ୍ସନ୍ତି, ମତା ମେ ନୂନ ଦାରକା।

୨୨୧୮।

‘‘କିମିଦଂ ତୁଣ୍ହିଭୂତୋସି, ଅପି ରତ୍ତେୱ ମେ ମନୋ;

ସକୁଣାପି ନ ୱସ୍ସନ୍ତି, ମତା ମେ ନୂନ ଦାରକା।

୨୨୧୯।

‘‘କଚ୍ଚି ନୁ ମେ ଅଯ୍ୟପୁତ୍ତ, ମିଗା ଖାଦିଂସୁ ଦାରକେ;

ଅରଞ୍ଞେ ଇରିଣେ ୱିୱନେ, କେନ ନୀତା ମେ ଦାରକା।

୨୨୨୦।

‘‘ଅଦୁ ତେ ପହିତା ଦୂତା, ଅଦୁ ସୁତ୍ତା ପିଯଂୱଦା;

ଅଦୁ ବହି ନୋ ନିକ୍ଖନ୍ତା, ଖିଡ୍ଡାସୁ ପସୁତା ନୁ ତେ।

୨୨୨୧।

‘‘ନେୱାସଂ କେସା ଦିସ୍ସନ୍ତି, ହତ୍ଥପାଦା ଚ ଜାଲିନୋ;

ସକୁଣାନଞ୍ଚ ଓପାତୋ, କେନ ନୀତା ମେ ଦାରକା’’ତି।

ତତ୍ଥ ଅପି ରତ୍ତେଓ ମେ ମନୋତି ଅପି ବଲଓପକୂସେ ସୁପିନଂ ପସ୍ସନ୍ତିଯା ଓ୍ୱିଯ ମେ ମନୋ। ମିଗାତି ସୀହାଦଯୋ ଓ୍ୱାଳଅମିଗା। ଇରିଣେତି ନିରୋଜେ। ଓ୍ୱିଓନେତି ଓ୍ୱିଓ୍ୱେ। ଦୂତାତି ଅଦୁ ଜେତୁତ୍ତରନଗରେ ସିଓ୍ୱିରଞ୍ଞୋ ସନ୍ତିକଂ ତଯା ଦୂତା କତ୍ୱା ପେସିତା। ସୁତ୍ତାତି ଅନ୍ତୋପଣ୍ଣସାଲଂ ପଓ୍ୱିସିତ୍ୱା ସଯିତା। ଅଦୁ ବହି ନୋତି ଅଦୁ ତେ ଦାରକା ଖିଡ୍ଡାପସୁତା ହୁତ୍ୱା ବହି ନିକ୍ଖନ୍ତାତି ପୁଚ୍ଛତି। ନେଓ୍ୱାସଂ କେସା ଦିସ୍ସନ୍ତୀତି ସାମି ଓ୍ୱେସ୍ସନ୍ତର, ନେଓ୍ୱ ତେସଂ କାଳଅଞ୍ଜନଓ୍ୱଣ୍ଣା କେସା ଦିସ୍ସନ୍ତି। ଜାଲିନୋତି କଞ୍ଚନଜାଲଓ୍ୱିଚିତ୍ତା ହତ୍ଥପାଦା। ସକୁଣାନଞ୍ଚ ଓପାତୋତି ହିମଓ୍ୱନ୍ତପଦେସେ ହତ୍ଥିଲିଙ୍ଗସକୁଣା ନାମ ଅତ୍ଥି, ତେ ଓପତିତ୍ୱା ଆଦାଯ ଆକାସେନେଓ୍ୱ ଗଚ୍ଛନ୍ତି। ତେନ ତଂ ପୁଚ୍ଛାମି ''କିଂ ତେହି ସକୁଣେହି ନୀତା, ଇତୋ ଅଞ୍ଞେସମ୍ପି କେସଞ୍ଚି ତେସଂ ସକୁଣାନଂ ଓ୍ୱିଯ ଓପାତୋ ଜାତୋ, ଅକ୍ଖାହି, କେନ ନୀତା ମେ ଦାରକା''ତି?

ଏଓ୍ୱଂ ଓ୍ୱୁତ୍ତେପି ମହାସତ୍ତୋ ନ କିଞ୍ଚି ଆହ। ଅଥ ନଂ ସା ''ଦେଓ୍ୱ, କସ୍ମା ମଯା ସଦ୍ଧିଂ ନ କଥେସି, କୋ ମମ ଦୋସୋ''ତି ଓ୍ୱତ୍ୱା ଆହ –

୨୨୨୨।

''ଇଦଂ ତତୋ ଦୁକ୍ଖତରଂ, ସଲ୍ଲଓ୍ୱିଦ୍ଧୋ ଯଥା ଓ୍ୱଣୋ;

ତ୍ୱଞ୍ଚ ପୁତ୍ତେ ନ ପସ୍ସାମି, ଜାଲିଂ କଣ୍ହାଜିନଂ ଚୁଭୋ।

୨୨୨୩।

''ଇଦମ୍ପି ଦୁତିଯଂ ସଲ୍ଲଂ, କମ୍ପେତି ହଦଯଂ ମମ;

ଯଞ୍ଚ ପୁତ୍ତେ ନ ପସ୍ସାମି, ତ୍ୱଞ୍ଚ ମଂ ନାଭିଭାସସି।

୨୨୨୪।

''ଅଜ୍ଜେଓ୍ୱ ମେ ଇମଂ ରତ୍ତିଂ, ରାଜପୁତ୍ତ ନ ସଂସତି;

ମଞ୍ଞେ ଓକ୍କନ୍ତସନ୍ତଂ ମଂ, ପାତୋ ଦକ୍ଖିସି ନୋ ମତ''ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ଇଦଂ ତତୋ ଦୁକ୍ଖତରନ୍ତି ସାମି ଓ୍ୱେସ୍ସନ୍ତର, ଯଂ ମମ ରଟ୍ଠା ପବ୍ବାଜିତାଯ ଅରଞ୍ଞେ ଓ୍ୱସନ୍ତିଯା ପୁତ୍ତେ ଚ ଅପସ୍ସନ୍ତିଯା ଦୁକ୍ଖଂ, ଇଦଂ ତଓ୍ୱ ମଯା ସଦ୍ଧିଂ ଅକଥନଂ ମଯ୍ହଂ ତତୋ ଦୁକ୍ଖତରଂ। ତ୍ୱଞ୍ହି ମଂ ଅଗ୍ଗିଦଡ୍ଢଂ ପଟିଦହନ୍ତୋ ଓ୍ୱିଯ ପପାତା ପତିତଂ ଦଣ୍ଡେନ ପୋଥେନ୍ତୋ ଓ୍ୱିଯ ସଲ୍ଲେନ ଓ୍ୱଣଂ ଓ୍ୱିଜ୍ଝନ୍ତୋ ଓ୍ୱିଯ ତୁଣ୍ହୀଭାଓ୍ୱେନ କିଲମେସି। ଇଦଞ୍ହି ମେ ହଦଯଂ ସଲ୍ଲଓ୍ୱିଦ୍ଧୋ ଯଥା ଓ୍ୱଣୋ ତଥେଓ୍ୱ କମ୍ପତି ଚେଓ୍ୱ ରୁଜତି ଚ। ''ସମ୍ପଓ୍ୱିଦ୍ଧୋ''ତିପି ପାଠୋ, ସମ୍ପତିଓ୍ୱିଦ୍ଧୋତି ଅତ୍ଥୋ। ଓକ୍କନ୍ତସନ୍ତଂମନ୍ତି ଅପଗତଜୀଓ୍ୱିତଂ ମଂ। ଦକ୍ଖିସି ନୋ ମତନ୍ତି ଏତ୍ଥ ନୋ-କାରୋ ନିପାତମତ୍ତୋ, ମତଂ ମଂ କାଲସ୍ସେଓ୍ୱ ତ୍ୱଂ ପସ୍ସିସ୍ସସୀତି ଅତ୍ଥୋ।

ଅଥ ମହାସତ୍ତୋ ''କକ୍ଖଳଅକଥାଯ ନଂ ପୁତ୍ତସୋକଂ ଜହାପେସ୍ସାମୀ''ତି ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ଇମଂ ଗାଥମାହ –

୨୨୨୫।

''ନୂନ ମଦ୍ଦୀ ଓ୍ୱରାରୋହା, ରାଜପୁତ୍ତୀ ଯସସ୍ସିନୀ;

ପାତୋ ଗତାସି ଉଞ୍ଛାଯ, କିମିଦଂ ସାଯମାଗତା''ତି।

ତତ୍ଥ କିମିଦଂ ସାଯମାଗତାତି ''ମଦ୍ଦି, ତ୍ୱଂ ଅଭିରୂପା ପାସାଦିକା, ହିମଓ୍ୱନ୍ତେ ଚ ନାମ ବହୂ ଓ୍ୱନଚରକା ତାପସଓ୍ୱିଜ୍ଜାଧରାଦଯୋ ଓ୍ୱିଚରନ୍ତି। କୋ ଜାନାତି, କିଂ ଭଓ୍ୱିସ୍ସତି, କିଞ୍ଚି ତଯା କତଂ, ତ୍ୱଂ ପାତୋଓ୍ୱ ଗନ୍ତ୍ୱା କିମିଦଂ ସାଯମାଗଚ୍ଛସି, ଦହରକୁମାରକେ ଓହାଯ ଅରଞ୍ଞଗତିତ୍ଥିଯୋ ନାମ ସସାମିକିତ୍ଥିଯୋ ଏଓ୍ୱରୂପା ନ ହୋନ୍ତି, 'କା ନୁ ଖୋ ମେ ଦାରକାନଂ ପଓ୍ୱତ୍ତି, କିଂ ଓ୍ୱା ମେ ସାମିକୋ ଚିନ୍ତେସ୍ସତୀ'ତି ଏତ୍ତକମ୍ପି ତେ ନାହୋସି। ତ୍ୱଂ ପାତୋଓ୍ୱ ଗନ୍ତ୍ୱା ଚନ୍ଦାଲୋକେନ ଆଗଚ୍ଛସି, ମମ ଦୁଗ୍ଗତଭାଓ୍ୱସ୍ସେଓ୍ୱେସ ଦୋସୋ''ତି ତଜ୍ଜେତ୍ୱା ଓ୍ୱଞ୍ଚେତ୍ୱା କଥେସି।

ସା ତସ୍ସ କଥଂ ସୁତ୍ୱା ଆହ –

୨୨୨୬।

‘‘ନନୁ ତ୍ୱଂ ସଦ୍ଦମସ୍ସୋସି, ଯେ ସରଂ ପାତୁମାଗତା;

ସୀହସ୍ସପି ନଦନ୍ତସ୍ସ, ବ୍ୟଗ୍ଘସ୍ସ ଚ ନିକୁଜ୍ଜିତଂ।

୨୨୨୭।

‘‘ଅହୁ ପୁବ୍ବନିମିତ୍ତଂ ମେ, ୱିଚରନ୍ତ୍ୟା ବ୍ରହାୱନେ;

ଖଣିତ୍ତୋ ମେ ହତ୍ଥା ପତିତୋ, ଉଗ୍ଗୀୱଞ୍ଚାପି ଅଂସତୋ।

୨୨୨୮।

‘‘ତଦାହଂ ବ୍ୟଥିତା ଭୀତା, ପୁଥୁ କତ୍ୱାନ ଅଞ୍ଜଲିଂ;

ସବ୍ବଦିସା ନମସ୍ସିସ୍ସଂ, ଅପି ସୋତ୍ଥି ଇତୋ ସିୟା।

୨୨୨୯।

‘‘ମା ହେୱ ନୋ ରାଜପୁତ୍ତୋ, ହତୋ ସୀହେନ ଦୀପିନା;

ଦାରକା ୱା ପରାମଟ୍ଠା, ଅଚ୍ଛକୋକତରଚ୍ଛିହି।

୨୨୩୦।

‘‘ସୀହୋ ବ୍ୟଗ୍ଘୋ ଚ ଦୀପି ଚ, ତୟୋ ୱାଳଆ ୱନେ ମିଗା;

ତେ ମଂ ପରିୟାୱରୁଂ ମଗ୍ଗଂ, ତେନ ସାୟମ୍ହି ଆଗତା’’ତି।

ତତ୍ଥ ଯେ ସରଂ ପାତୁମାଗତାତି ଯେ ପାନୀୟଂ ପାତୁଂ ଇମଂ ସରଂ ଆଗତା। ବ୍ୟଗ୍ଘସ୍ସ ଚାତି ବ୍ୟଗ୍ଘସ୍ସ ଚ ଅଞ୍ଞେସଂ ହତ୍ଥିଆଦୀନଂ ଚତୁପ୍ପଦାନଞ୍ଚେୱ ସକୁଣସଙ୍ଘସ୍ସ ଚ ନିକୂଜିତଂ ଏକନିନ୍ନାଦସଦ୍ଦଂ କିଂ ତ୍ୱଂ ନ ଅସ୍ସୋସୀତି ପୁଚ୍ଛତି। ସୋ ପନ ମହାସତ୍ତେନ ପୁତ୍ତାନଂ ଦିନ୍ନୱେଲାୟ ସଦ୍ଦୋ ଅହୋସି। ଅହୁ ପୁବ୍ବନିମିତ୍ତଂ ମେତି ଦେୱ, ଇମସ୍ସ ମେ ଦୁକ୍ଖସ୍ସ ଅନୁଭୱନତ୍ଥାୟ ପୁବ୍ବନିମିତ୍ତଂ ଅହୋସି। ଉଗ୍ଗୀୱନ୍ତି ଅଂସକୂଟେ ପଚ୍ଛିଲଗ୍ଗନକଂ। ପୁଥୂତି ୱିସୁଂ ୱିସୁଂ। ସବ୍ବଦିସା ନମସ୍ସିସ୍ସନ୍ତି ସଦ୍ଧା ଦସ ଦିସା ନମସ୍ସିଂ। ମା ହେୱ ନୋତି ଅମ୍ହାକଂ ରାଜପୁତ୍ତୋ ସୀହାଦୀହି ହତୋ ମା ହୋତୁ, ଦାରକାପି ଅଚ୍ଛାଦୀହି ପରାମଟ୍ଠା ମା ହୋନ୍ତୂତି ପତ୍ଥୟନ୍ତୀ ନମସ୍ସିସ୍ସଂ। ତେ ମଂ ପରିୟାୱରୁଂ ମଗ୍ଗନ୍ତି ସାମି ୱେସ୍ସନ୍ତର, ଅହଂ ‘‘ଇମାନି ଚ ଭୀସନକାନି ମହନ୍ତାନି, ଦୁସ୍ସୁପିନୋ ଚ ମେ ଦିଟ୍ଠୋ, ଅଜ୍ଜ ସକାଲସ୍ସେୱ ଗମିସ୍ସାମୀ’’ତି କମ୍ପମାନା ମୂଲଫଲାଫଲାନି ଉପଧାରେସିଂ, ଅଥ ମେ ଫଲିତରୁକ୍ଖାପି ଅଫଲା ୱିୟ ଅଫଲା ଚ ଫଲିନୋ ୱିୟ ଦିସ୍ସନ୍ତି, କିଚ୍ଛେନ ଫଲାଫଲାନି ଗହେତ୍ୱା ଗିରିଦ୍ୱାରଂ ସମ୍ପାପୁଣିଂ। ଅଥ ତେ ସୀହାଦୟୋ ମଂ ଦିସ୍ୱା ମଗ୍ଗଂ ପଟିପାଟିୟା ରୁନ୍ଧିତ୍ୱା ଅଟ୍ଠଂସୁ। ତେନ ସାୟଂ ଆଗତାମ୍ହି, ଖମାହି ମେ, ସାମୀତି।

ମହାସତ୍ତୋ ତାୟ ସଦ୍ଧିଂ ଏତ୍ତକମେୱ କଥଂ ୱତ୍ୱା ଯାୱ ଅରୁଣୁଗ୍ଗମନା ନ କିଞ୍ଚି କଥେସି। ତତୋ ପଟ୍ଠାୟ ମଦ୍ଦୀ ନାନପ୍ପକାରକଂ ୱିଲପନ୍ତୀ ଆହ –

୨୨୩୧।

‘‘ଅହଂ ପତିଞ୍ଚ ପୁତ୍ତେ ଚ, ଆଚେରମିୱ ମାଣୱୋ;

ଅନୁଟ୍ଠିତା ଦିୱାରତ୍ତିଂ, ଜଟିନୀ ବ୍ରହ୍ମଚାରିନୀ।

୨୨୩୨।

‘‘ଅଜିନାନି ପରିଦହିତ୍ୱା, ୱନମୂଲଫଲହାରିଯା;

ୱିଚରାମି ଦିୱାରତ୍ତିଂ, ତୁମ୍ହଂ କାମା ହି ପୁତ୍ତକା।

୨୨୩୩।

‘‘ଅହଂ ସୁୱଣ୍ଣହଲିଦ୍ଦିଂ, ଆଭତଂ ପଣ୍ଡୁବେଲୁୱଂ;

ରୁକ୍ଖପକ୍କାନି ଚାହାସିଂ, ଇମେ ୱୋ ପୁତ୍ତ କୀଳଅନା।

୨୨୩୪।

‘‘ଇମଂ ମୂଳଆଲିୱତ୍ତକଂ, ସାଲୁକଂ ଚିଞ୍ଚଭେଦକଂ;

ଭୁଞ୍ଜ ଖୁଦ୍ଦେହି ସଂଯୁତ୍ତଂ, ସହ ପୁତ୍ତେହି ଖତ୍ତିଯ।

୨୨୩୫।

‘‘ପଦୁମଂ ଜାଲିନୋ ଦେହି, କୁମୁଦଞ୍ଚ କୁମାରିଯା;

ମାଲିନେ ପସ୍ସ ନଚ୍ଚନ୍ତେ, ସିୱି ପୁତ୍ତାନି ଅୱ୍ହଯ।

୨୨୩୬।

‘‘ତତୋ କଣ୍ହାଜିନାଯପି, ନିସାମେହି ରଥେସଭ;

ମଞ୍ଜୁସ୍ସରାଯ ୱଗ୍ଗୁଯା, ଅସ୍ସମଂ ଉପଯନ୍ତିଯା।

୨୨୩୭।

‘‘ସମାନସୁଖଦୁକ୍ଖମ୍ହା, ରଟ୍ଠା ପବ୍ବାଜିତା ଉଭୋ;

ଅପି ସିୱି ପୁତ୍ତେ ପସ୍ସେସି, ଜାଲିଂ କଣ୍ହାଜିନଂ ଚୁଭୋ।

୨୨୩୮।

‘‘ସମଣେ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ନୂନ, ବ୍ରହ୍ମଚରିଯପରାଯଣେ;

ଅହଂ ଲୋକେ ଅଭିସ୍ସପିଂ, ସୀଲୱନ୍ତେ ବହୁସ୍ସୁତେ;

ତ୍ୱଜ୍ଜ ପୁତ୍ତେ ନ ପସ୍ସାମି, ଜାଲିଂ କଣ୍ହାଜିନଂ ଚୁଭୋ’’ତି।

ତଞ୍ଚ ଆଚେରମିୱ ମାଣୱୋତି ୱଉସମ୍ପନ୍ନୋ ଅନ୍ତେୱାସିକୋ ଆଚରିଯଂ ୱିଯ ପଟିଜଗ୍ଗତି। ଅନୁଟ୍ଠିତାତି ପାରିଚରିଯାନୁଟ୍ଠାନେନ ଅନୁଟ୍ଠିତା ଅପ୍ପମତ୍ତା ହୁତ୍ୱା ପଟିଜଗ୍ଗାମି। ତୁମ୍ହଂ କାମାତି ତୁମ୍ହାକଂ କାମେନ ତୁମ୍ହେ ପଞ୍ଚଯନ୍ତୀ। ପୁତ୍ତକାତି କୁମାରେ ଆଲପନ୍ତୀ ପରିଦେୱତି। ସୁୱଣ୍ଣହଲିଦ୍ଦିନ୍ତି ପୁତ୍ତକା ଅହଂ ତୁମ୍ହାକଂ ନ୍ହାପନତ୍ଥାଯ ସୁୱଣ୍ଣୱଣ୍ଣଂ ହଲିଦ୍ଦିଂ ଘଂସିତ୍ୱା ଆଦାଯ ଆଗତା। ପଣ୍ଡୁବେଲୁୱନ୍ତି କୀଳଅନତ୍ଥାଯ ଚ ୱୋ ଇଦଂ ସୁୱଣ୍ଣୱଣ୍ଣଂ ବେଲୁୱପକ୍କଂ ମଯା ଆଭତଂ। ରୁକ୍ଖପକ୍କାନୀତି ତୁମ୍ହାକଂ କୀଳଅନତ୍ଥାଯ ଅଞ୍ଞାନିପି ମନାପାନି ରୁକ୍ଖଫଲାନି ଆହାସିଂ। ଇମେ ୱୋତି ପୁତ୍ତକା ଇମେ ୱୋ କୀଳଅନାତି ୱଦତି। ମୂଳଆଲିୱତ୍ତକନ୍ତି ମୂଳଆଲକୁଣ୍ଡଲକଂ। ସାଲୁକନ୍ତି ଇଦଂ ଉପ୍ପଲାଦିସାଲୁକମ୍ପି ମେ ବହୁ ଆଭତଂ। ଚିଞ୍ଚଭେଦକନ୍ତି ସିଙ୍ଘାଟକଂ। ଭୁଞ୍ଜାତି ଇଦଂ ସଙ୍ଗଂ ଖୁଦ୍ଦମଧୁନା ସଂଯୁତ୍ତଂ ପୁତ୍ତେହି ସଦ୍ଧିଂ ଭୁଞ୍ଜାହୀତି ପରିଦେୱତି। ସିୱି ପୁତ୍ତାନି ଅୱ୍ହଯାତି ସାମି ସିୱିରାଜ, ପଣ୍ଣସାଲାଯ ସଯାପିତଟ୍ଠାନତୋ ସୀଘଂ ପୁତ୍ତକେ ପକ୍କୋସାହି। ଅପି ସିୱି ପୁତ୍ତେ ପସ୍ସେସୀତି ସାମି ସିୱିରାଜ, ଅପି ପୁତ୍ତେ ପସ୍ସସି, ସଚେ ପସ୍ସସି, ମମ ଦସ୍ସେହି, କିଂ ମଂ ଅତିୱିଯ କିଲମେସି। ଅଭିସ୍ସପିନ୍ତି ତୁମ୍ହାକଂ ପୁତ୍ତଧୀତରୋ ମା ପସ୍ସିତ୍ଥାତି ଏୱଂ ନୂନ ଅକ୍କୋସିନ୍ତି।

ଏୱଂ ୱିଲପମାନାଯପି ତାଯ ସଦ୍ଧିଂ ମହାସତ୍ତୋ ନ କିଞ୍ଚି କଥେସି। ସା ତସ୍ମିଂ ଅକଥେନ୍ତେ କମ୍ପମାନା ଚନ୍ଦାଲୋକେନ ପୁତ୍ତେ ୱିଚିନନ୍ତୀ ଯେସୁ ଯେସୁ ଜମ୍ବୁରୁକ୍ଖାଦୀସୁ ପୁବ୍ବେ କୀଳଇଂସୁ, ତାନି ତାନି ପତ୍ୱା ପରିଦେୱନ୍ତୀ ଆହ –

୨୨୩୯।

‘‘ଇମେ ତେ ଜମ୍ବୁକା ରୁକ୍ଖା, ୱେଦିସା ସିନ୍ଦୁୱାରକା;

ୱିୱିଧାନି ରୁକ୍ଖଜାତାନି, ତେ କୁମାରା ନ ଦିସ୍ସରେ।

୨୨୪୦।

‘‘ଅସ୍ସତ୍ଥା ପନସା ଚେମେ, ନିଗ୍ରୋଧା ଚ କପିତ୍ଥନା;

ୱିୱିଧାନି ଫଲଜାତାନି, ତେ କୁମାରା ନ ଦିସ୍ସରେ।

୨୨୪୧।

‘‘ଇମେ ତିଟ୍ଠନ୍ତି ଆରାମା, ଅଯଂ ସୀତୂଦକା ନଦୀ;

ଯତ୍ଥସ୍ସୁ ପୁବ୍ବେ କୀଳଇଂସୁ, ତେ କୁମାରା ନ ଦିସ୍ସରେ।

୨୨୪୨।

‘‘ୱିୱିଧାନି ପୁପ୍ଫଜାତାନି, ଅସ୍ମିଂ ଉପରିପବ୍ବତେ;

ଯାନସ୍ସୁ ପୁବ୍ବେ ଧାରିଂସୁ, ତେ କୁମାରା ନ ଦିସ୍ସରେ।

୨୨୪୩।

‘‘ୱିୱିଧାନି ଫଲଜାତାନି, ଅସ୍ମିଂ ଉପରିପବ୍ବତେ;

ଯାନସ୍ସୁ ପୁବ୍ବେ ଭୁଞ୍ଜିଂସୁ, ତେ କୁମାରା ନ ଦିସ୍ସରେ।

୨୨୪୪।

‘‘ଇମେ ତେ ହତ୍ଥିକା ଅସ୍ସା, ବଲିବଦ୍ଦା ଚ ତେ ଇମେ;

ଯେହିସ୍ସୁ ପୁବ୍ବେ କୀଳିଂସୁ, ତେ କୁମାରା ନ ଦିସ୍ସରେ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଇମେ ତେ ହତ୍ଥିକାତି ସା ପଞ୍ଚତୁପରି ଦାରକେ ଅଦିସ୍ୱା ପରିଦେୱମାନା ତତୋ ଓରୁୟ୍ହ ପୁନ ଅସ୍ସମପଦଂ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ତତ୍ଥ ତେ ଉପଧାରେନ୍ତୀ ତେସଂ କୀଳଅନଭଣ୍ଡକାନି ଦିସ୍ୱା ଏୱମାହ।

ଅଥସ୍ସା ପରିଦେୱନସଦ୍ଦେନ ଚେୱ ପଦସଦ୍ଦେନ ଚ ମିଗପକ୍ଖିନୋ ଚଲିଂସୁ। ସା ତେ ଦିସ୍ୱା ଆହ –

୨୨୪୫।

‘‘ଇମେ ସାମା ସସୋଲୂକା, ବହୁକା କଦଲୀମିଗା;

ଯେହିସ୍ସୁ ପୁବ୍ବେ କୀଳିଂସୁ, ତେ କୁମାରା ନ ଦିସ୍ସରେ।

୨୨୪୬।

‘‘ଇମେ ହଂସା ଚ କୋଞ୍ଚା ଚ, ମୟୂରା ଚିତ୍ରପେଖୁଣା;

ଯେହିସ୍ସୁ ପୁବ୍ବେ କୀଳିଂସୁ, ତେ କୁମାରା ନ ଦିସ୍ସରେ’’ତି।

ତତ୍ଥ ସାମାତି ଖୁଦ୍ଦକା ସାମା ସୁୱଣ୍ଣମିଗା। ସସୋଲୂକାତି ସସା ଚ ଉଲୂକା ଚ।

ସା ଅସ୍ସମପଦେ ପିୟପୁତ୍ତେ ଅଦିସ୍ୱା ନିକ୍ଖମିତ୍ୱା ପୁପ୍ଫିତୱନଘଟଂ ପୱିସିତ୍ୱା ତଂ ତଂ ଠାନଂ ଓଲୋକେନ୍ତୀ ଆହ –

୨୨୪୭।

‘‘ଇମା ତା ୱନଗୁମ୍ବାୟୋ, ପୁପ୍ଫିତା ସବ୍ବକାଲିକା;

ଯତ୍ଥସ୍ସୁ ପୁବ୍ବେ କୀଳିଂସୁ, ତେ କୁମାରା ନ ଦିସ୍ସରେ।

୨୨୪୮।

‘‘ଇମା ତା ପୋକ୍ଖରଣୀ ରମ୍ମା, ଚକ୍କୱାକୂପକୂଜିତା;

ମନ୍ଦାଲକେହି ସଞ୍ଛନ୍ନା, ପଦୁମୁପ୍ପଲକେହି ଚ;

ଯତ୍ଥସ୍ସୁ ପୁବ୍ବେ କୀଳିଂସୁ, ତେ କୁମାରା ନ ଦିସ୍ସରେ’’ତି।

ତତ୍ଥ ୱନଗୁମ୍ବାୟୋତି ୱନଘଟାୟୋ।

ସା କତ୍ଥଚି ପିୟପୁତ୍ତେ ଅଦିସ୍ୱା ପୁନ ମହାସତ୍ତସ୍ସ ସନ୍ତିକଂ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ତଂ ଦୁମ୍ମୁଖଂ ନିସିନ୍ନଂ ଦିସ୍ୱା ଆହ –

୨୨୪୯।

‘‘ନ ତେ କଟ୍ଠାନି ଭିନ୍ନାନି, ନ ତେ ଉଦକମାହଟଂ;

ଅଗ୍ଗିପି ତେ ନ ହାପିତୋ, କିଂ ନୁ ମନ୍ଦୋୱ ଝାୟସି।

୨୨୫୦।

‘‘ପିଯୋ ପିଯେନ ସଙ୍ଗମ୍ମ, ସମୋ ମେ ବ୍ଯପହଞ୍ଞତି;

ତ୍ଵଞ୍ଚ ପୁତ୍ତେ ନ ପସ୍ସାମି, ଜାଲିଂ କଣ୍ହାଜିନଂ ଚୁଭୋ’’ତି।

ତତ୍ଥ ନ ହାପିତୋତି ନ ଜଲିତୋ। ଇଦଂ ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି – ସାମି, ତ୍ଵଂ ପୁବ୍ବେ କଟ୍ଠାନି ଭିନ୍ଦସି, ଉଦକଂ ଆହରିତ୍ଵା ଠପେସି, ଅଙ୍ଗାରକପଲ୍ଲେ ଅଗ୍ଗିଂ କରୋସି, ଅଜ୍ଜ ତେସୁ ଏକମ୍ପି ଅକତ୍ଵା କିଂ ନୁ ମନ୍ଦୋୱ ଝାଯସି, ତୱ କିରିଯା ମଯ୍ହଂ ନ ରୁଚ୍ଚତୀତି। ପିଯୋ ପିଯେନାତି ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ମଯ୍ହଂ ପିଯୋ, ଇତୋ ମେ ପିଯତରୋ ନତ୍ଥି, ଇମିନା ମେ ପିଯେନ ସଙ୍ଗମ୍ମ ସମାଗନ୍ତ୍ଵା ପୁବ୍ବେ ସମୋ ମେ ବ୍ଯପହଞ୍ଞତି ଦୁକ୍ଖଂ ୱିଗଚ୍ଛତି, ଅଜ୍ଜ ପନ ମେ ଇମଂ ପସ୍ସନ୍ତିଯାପି ସୋକୋ ନ ୱିଗଚ୍ଛତି, କିଂ ନୁ ଖୋ କାରଣନ୍ତି। ତ୍ଵଞ୍ଚାତି ହୋତୁ, ଦିଟ୍ଠଂ ମେ କାରଣଂ, ତେ ଅଜ୍ଜ ପୁତ୍ତେ ନ ପସ୍ସାମି, ତେନ ମେ ଇମଂ ପସ୍ସନ୍ତିଯାପି ସୋକୋ ନ ୱିଗଚ୍ଛତୀତି।

ତାଯ ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେପି ମହାସତ୍ତୋ ତୁଣ୍ହୀଭୂତୋୱ ନିସୀଦି। ସା ତସ୍ମିଂ ଅକଥେନ୍ତେ ସୋକସମପ୍ପିତା ପହଟକୁକ୍କୁଟୀ ୱିଯ କମ୍ପମାନା ପୁନ ପଠମଂ ୱିଚରିତଟ୍ଠାନାନି ୱିଚରିତ୍ଵା ମହାସତ୍ତସ୍ସ ସନ୍ତିକଂ ପଚ୍ଚାଗନ୍ତ୍ଵା ଆହ –

୨୨୫୧।

‘‘ନ ଖୋ ନୋ ଦେୱ ପସ୍ସାମି, ଯେନ ତେ ନୀହତା ମତା;

କାକୋଲାପି ନ ୱସ୍ସନ୍ତି, ମତା ମେ ନୂନ ଦାରକା।

୨୨୫୨।

‘‘ନ ଖୋ ନୋ ଦେୱ ପସ୍ସାମି, ଯେନ ତେ ନୀହତା ମତା;

ସକୁଣାପି ନ ୱସ୍ସନ୍ତି, ମତା ମେ ନୂନ ଦାରକା’’ତି।

ତତ୍ଥ ନ ଖୋ ନୋତି ଦେୱ, ନ ଖୋ ଅମ୍ହାକଂ ପୁତ୍ତେ ପସ୍ସାମି। ଯେନ ତେ ନୀହତାତି କେନଚି ତେସଂ ନୀହତଭାୱମ୍ପି ନ ଜାନାମୀତି ଅଧିପ୍ପାଯେନେୱମାହ।

ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେପି ମହାସତ୍ତୋ ନ କିଞ୍ଚି କଥେସିଯେୱ। ସା ପୁତ୍ତସୋକେନ ଫୁଟ୍ଠା ପୁତ୍ତେ ଉପଧାରେନ୍ତୀ ତତିଯମ୍ପି ତାନି ତାନି ଠାନାନି ୱାତୱେଗେନ ୱିଚରି। ତାଯ ଏକରତ୍ତିଂ ୱିଚରିତଟ୍ଠାନଂ ପରିଗ୍ଗଯ୍ହମାନଂ ପନ୍ନରସଯୋଜନମତ୍ତଂ ଅହୋସି। ଅଥ ରତ୍ତି ୱିଭାସି, ଅରୁଣୋଦଯୋ ଜାତୋ। ସା ପୁନ ଗନ୍ତ୍ଵା ମହାସତ୍ତସ୍ସ ସନ୍ତିକେ ଠିତା ପରିଦେୱି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୨୨୫୩।

‘‘ସା ତତ୍ଥ ପରିଦେୱିତ୍ଵା, ପବ୍ବତାନି ୱନାନି ଚ;

ପୁନଦେୱସ୍ସମଂ ଗନ୍ତ୍ଵା, ରୋଦି ସାମିକସନ୍ତିକେ।

୨୨୫୪।

‘‘ନ ଖୋ ନୋ ଦେୱ ପସ୍ସାମି, ଯେନ ତେ ନୀହତା ମତା;

କାକୋଲାପି ନ ୱସ୍ସନ୍ତି, ମତା ମେ ନୂନ ଦାରକା।

୨୨୫୫।

‘‘ନ ଖୋ ନୋ ଦେୱ ପସ୍ସାମି, ଯେନ ତେ ନୀହତା ମତା;

ସକୁଣାପି ନ ୱସ୍ସନ୍ତି, ମତା ମେ ନୂନ ଦାରକା।

୨୨୫୬।

‘‘ନୁ ଖୋ ନୋ ଦେୱ ପସ୍ସାମି, ଯେନ ତେ ନୀହତା ମତା;

ୱିଚରନ୍ତୀ ରୁକ୍ଖମୂଲେସୁ, ପବ୍ବତେସୁ ଗୁହାସୁ ଚ।

୨୨୫୭।

‘‘ଇତି ମଦ୍ଦୀ ୱରାରୋହା, ରାଜପୁତ୍ତୀ ଯସସ୍ସିନୀ;

ବାହା ପଗ୍ଗୟ୍ହ କନ୍ଦିତ୍ୱା, ତତ୍ଥେୱ ପତିତା ଛମା’’ତି।

ତତ୍ଥ ସାମିକସନ୍ତିକେତି ଭିକ୍ଖୱେ, ସା ମଦ୍ଦୀ ତତ୍ଥ ୱଙ୍କପବ୍ବତକୁଚ୍ଛିଯଂ ସାନୁପବ୍ବତାନି ୱନାନି ଚ ୱିଚରନ୍ତୀ ପରିଦେୱିତ୍ୱା ପୁନ ଗନ୍ତ୍ୱା ସାମିକଂ ନିସ୍ସାଯ ତସ୍ସ ସନ୍ତିକେ ଠିତା ପୁତ୍ତାନଂ ଅତ୍ଥାଯ ରୋଦି, ‘‘ନ ଖୋ ନୋ’’ତିଆଦୀନି ୱଦନ୍ତୀ ପରିଦେୱୀତି ଅତ୍ଥୋ। ଇତି ମଦ୍ଦୀ ୱରାରୋହାତି ଭିକ୍ଖୱେ, ଏୱଂ ସା ଉତ୍ତମରୂପଧରା ୱରାରୋହା ମଦ୍ଦୀ ରୁକ୍ଖମୂଲାଦୀସୁ ୱିଚରନ୍ତୀ ଦାରକେ ଅଦିସ୍ୱା ‘‘ନିସ୍ସଂସଯଂ ମତା ଭୱିସ୍ସନ୍ତୀ’’ତି ବାହା ପଗ୍ଗୟ୍ହ କନ୍ଦିତ୍ୱା ତତ୍ଥେୱ ୱେସ୍ସନ୍ତରସ୍ସ ପାଦମୂଲେ ଛିନ୍ନସୁୱଣ୍ଣକଦଲୀ ୱିଯ ଛମାଯଂ ପତି।

ଅଥ ମହାସତ୍ତୋ ‘‘ମତା ମଦ୍ଦୀ’’ତି ସଞ୍ଞାଯ କମ୍ପମାନୋ ‘‘ଅଟ୍ଠାନେ ପଦେସେ ମତା ମଦ୍ଦୀ। ସଚେ ହିସ୍ସା ଜେତୁତ୍ତରନଗରେ କାଲକିରିଯା ଅଭୱିସ୍ସ, ମହନ୍ତୋ ପରିୱାରୋ ଅଭୱିସ୍ସ, ଦ୍ୱେ ରଟ୍ଠାନି ଚଲେଯ୍ୟୁଂ। ଅହଂ ପନ ଅରଞ୍ଞେ ଏକକୋୱ, କିଂ ନୁ ଖୋ କରିସ୍ସାମୀ’’ତି ଉପ୍ପନ୍ନବଲୱସୋକୋପି ସତିଂ ପଚ୍ଚୁପଟ୍ଠପେତ୍ୱା ‘‘ଜାନିସ୍ସାମି ତାୱା’’ତି ଉଟ୍ଠାଯ ତସ୍ସା ହଦଯେ ହତ୍ଥଂ ଠପେତ୍ୱା ସନ୍ତାପପୱତ୍ତିଂ ଞତ୍ୱା କମଣ୍ଡଲୁନା ଉଦକଂ ଆହରିତ୍ୱା ସତ୍ତ ମାସେ କାଯସଂସଗ୍ଗଂ ଅନାପନ୍ନପୁବ୍ବୋପି ବଲୱସୋକେନ ପବ୍ବଜିତଭାୱଂ ସଲ୍ଲକ୍ଖେତୁଂ ଅସକ୍କୋନ୍ତୋ ଅସ୍ସୁପୁଣ୍ଣେହି ନେତ୍ତେହି ତସ୍ସା ସୀସଂ ଉକ୍ଖିପିତ୍ୱା ଊରୂସୁ ଠପେତ୍ୱା ଉଦକେନ ପରିପ୍ଫୋସିତ୍ୱା ମୁଖଞ୍ଚ ହଦଯଞ୍ଚ ପରିମଜ୍ଜନ୍ତୋ ନିସୀଦି। ମଦ୍ଦୀପି ଖୋ ଥୋକଂ ୱୀତିନାମେତ୍ୱା ସତିଂ ପଟିଲଭିତ୍ୱା ହିରୋତ୍ତପ୍ପଂ ପଚ୍ଚୁପଟ୍ଠପେତ୍ୱା ଉଟ୍ଠାଯ ମହାସତ୍ତଂ ୱନ୍ଦିତ୍ୱା ‘‘ସାମି ୱେସ୍ସନ୍ତର, ଦାରକା ତେ କୁହିଂ ଗତା’’ତି ଆହ। ‘‘ଦେୱି, ଏକସ୍ସ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ଦାସତ୍ଥାଯ ଦିନ୍ନା’’ତି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୨୨୫୮।

‘‘ତମଜ୍ଝପତ୍ତଂ ରାଜପୁତ୍ତିଂ, ଉଦକେନାଭିସିଞ୍ଚଥ;

ଅସ୍ସତ୍ଥଂ ନଂ ୱିଦିତ୍ୱାନ, ଅଥ ନଂ ଏତଦବ୍ରୱୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଅଜ୍ଝପତ୍ତନ୍ତି ଅତ୍ତନୋ ସନ୍ତିକଂ ପତ୍ତଂ, ପାଦମୂଲେ ପତିତ୍ୱା ୱିସଞ୍ଞିଭୂତନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ଏତଦବ୍ରୱୀତି ଏତଂ ‘‘ଏକସ୍ସ ମେ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ଦାସତ୍ଥାଯ ଦିନ୍ନା’’ତି ୱଚନଂ ଅବ୍ରୱି।

ତତୋ ତାଯ ‘‘ଦେୱ, ପୁତ୍ତେ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ଦତ୍ୱା ମମ ସବ୍ବରତ୍ତିଂ ପରିଦେୱିତ୍ୱା ୱିଚରନ୍ତିଯା କିଂ ନାଚିକ୍ଖସୀ’’ତି ୱୁତ୍ତେ ମହାସତ୍ତୋ ଆହ –

୨୨୫୯।

‘‘ଆଦିଯେନେୱ ତେ ମଦ୍ଦି, ଦୁକ୍ଖଂ ନକ୍ଖାତୁମିଚ୍ଛିସଂ;

ଦଲିଦ୍ଦୋ ଯାଚକୋ ୱୁଦ୍ଧୋ, ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଘରମାଗତୋ।

୨୨୬୦।

''ତସ୍ସ ଦିନ୍ନା ମଯା ପୁତ୍ତା, ମଦ୍ଦି ମା ଭାଯି ଅସ୍ସସ;

ମଂ ପସ୍ସ ମଦ୍ଦି ମା ପୁତ୍ତେ, ମା ବାଳ୍ହଂ ପରିଦେୱସି;

ଲଚ୍ଛାମ ପୁତ୍ତେ ଜୀୱନ୍ତା, ଅରୋଗା ଚ ଭୱାମସେ।

୨୨୬୧।

''ପୁତ୍ତେ ପସୁଞ୍ଚ ଧଞ୍ଞଞ୍ଚ, ଯଞ୍ଚ ଅଞ୍ଞଂ ଘରେ ଧନଂ;

ଦଜ୍ଜା ସପ୍ପୁରିସୋ ଦାନଂ, ଦିସ୍ୱା ଯାଚକମାଗତଂ;

ଅନୁମୋଦାହି ମେ ମଦ୍ଦି, ପୁତ୍ତକେ ଦାନମୁତ୍ତମ''ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ଆଦିଯେନେୱାତି ଆଦିକେନେୱ। ଇଦଂ ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି – ସଚେ ତେ ଅହଂ ଆଦିତୋୱ ତମତ୍ଥଂ ଆଚିକ୍ଖିସ୍ସଂ, ତତୋ ତୱ ସୋକଂ ସନ୍ଧାରେତୁଂ ଅସକ୍କୋନ୍ତିଯା ହଦଯଂ ଫଲେଯ୍ୟ, ତସ୍ମା ଆଦିକେନେୱ ତେ ମଦ୍ଦି ଦୁକ୍ଖଂ ନ ଅକ୍ଖାତୁଂ ଇଚ୍ଛିସ୍ସନ୍ତି। ଘରମାଗତୋତି ଇମଂ ଅମ୍ହାକଂ ୱସନଟ୍ଠାନଂ ଆଗତୋ। ଅରୋଗା ଚ ଭୱାମସେତି ଯଥା ତଥା ମଯଂ ଅରୋଗା ହୋମ, ଜୀୱମାନା ଅୱସ୍ସଂ ପୁତ୍ତେ ବ୍ରାହ୍ମଣେନ ନୀତେପି ପସ୍ସିସ୍ସାମ। ଯଞ୍ଚ ଅଞ୍ଞନ୍ତି ଯଞ୍ଚ ଅଞ୍ଞଂ ଘରେ ସୱିଞ୍ଞାଣକଂ ଧନଂ। ଦଜ୍ଜା ସପ୍ପୁରିସୋ ଦାନନ୍ତି ସପ୍ପୁରିସୋ ଉତ୍ତମତ୍ଥଂ ପତ୍ଥେନ୍ତୋ ଉରଂ ଭିନ୍ଦିତ୍ୱା ହଦଯମଂସମ୍ପି ଗହେତ୍ୱା ଦାନଂ ଦଦେଯ୍ୟାତି।

ମଦ୍ଦୀ ଆହ –

୨୨୬୨।

''ଅନୁମୋଦାମି ତେ ଦେୱ, ପୁତ୍ତକେ ଦାନମୁତ୍ତମଂ;

ଦତ୍ୱା ଚିତ୍ତଂ ପସାଦେହି, ଭିୟ୍ୟୋ ଦାନଂ ଦଦୋ ଭୱ।

୨୨୬୩।

''ଯୋ ତ୍ୱଂ ମଚ୍ଛେରଭୂତେସୁ, ମନୁସ୍ସେସୁ ଜନାଧିପ;

ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ଅଦା ଦାନଂ, ସିୱୀନଂ ରଟ୍ଠୱଡ୍ଢନୋ''ତି।

ତତ୍ଥ ଅନୁମୋଦାମି ତେତି ଦସ ମାସେ କୁଚ୍ଛିଯା ଧାରେତ୍ୱା ଦିୱସସ୍ସ ଦ୍ୱତ୍ତିକ୍ଖତ୍ତୁଂ ନ୍ହାପେତ୍ୱା ପାଯେତ୍ୱା ଭୋଜେତ୍ୱା ଉରେ ନିପଜ୍ଜାପେତ୍ୱା ପଟିଜଗ୍ଗିତପୁତ୍ତକେସୁ ବୋଧିସତ୍ତେନ ଦିନ୍ନେସୁ ସଯଂ ପୁତ୍ତଦାନଂ ଅନୁମୋଦନ୍ତୀ ଏୱମାହ। ଇମିନା କାରଣେନ ଜାନିତବ୍ବଂ ''ପିତାୱ ପୁତ୍ତାନଂ ସାମିକୋ''ତି। ଭିୟ୍ୟୋ ଦାନଂଦଦୋ ଭୱାତି ମହାରାଜ, ଉତ୍ତରିପି ପୁନପ୍ପୁନଂ ଦାନଂ ଦାଯକୋୱ ହୋହି, ''ସୁଦିନ୍ନଂ ମେ ଦାନ''ନ୍ତି ଚିତ୍ତଂ ପସାଦେହି, ଯୋ ତ୍ୱଂ ମଚ୍ଛେରଭୂତେସୁ ସତ୍ତେସୁ ପିଯପୁତ୍ତେ ଅଦାସୀତି।

ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେ ମହାସତ୍ତୋ ''ମଦ୍ଦି, କିନ୍ନାମେତଂ କଥେସି, ସଚେ ହି ମଯା ପୁତ୍ତେ ଦତ୍ୱା ଚିତ୍ତଂ ପସାଦେତୁଂ ନାଭୱିସ୍ସ, ଇମାନି ପନ ମେ ଅଚ୍ଛରିଯାନି ନ ପୱତ୍ତେଯ୍ୟୁ''ନ୍ତି ୱତ୍ୱା ସବ୍ବାନି ପଥୱିନିନ୍ନାଦାଦୀନି କଥେସି। ତତୋ ମଦ୍ଦୀ ତାନି ଅଚ୍ଛରିଯାନି କିତ୍ତେତ୍ୱା ଦାନଂ ଅନୁମୋଦନ୍ତୀ ଆହ –

୨୨୬୪।

‘‘ନିନ୍ନାଦିତା ତେ ପଥୱୀ, ସଦ୍ଦୋ ତେ ତିଦିୱଙ୍ଗତୋ;

ସମନ୍ତା ୱିଜ୍ଜୁତା ଆଗୁଂ, ଗିରୀନଂୱ ପତିସ୍ସୁତା’’ତି।

ତତ୍ଥ ୱିଜ୍ଜୁତା ଆଗୁନ୍ତି ଅକାଲୱିଜ୍ଜୁଲତା ହିମୱନ୍ତପଦେସେ ସମନ୍ତା ନିଚ୍ଛରିଂସୁ। ଗିରୀନଂୱ ପତିସ୍ସୁତାତି ଗିରୀନଂ ପତିସ୍ସୁତସଦ୍ଦା ୱିଯ ୱିରୱା ଉଟ୍ଠହିଂସୁ।

୨୨୬୫।

‘‘ତସ୍ସ ତେ ଅନୁମୋଦନ୍ତି, ଉଭୋ ନାରଦପବ୍ବତା;

ଇନ୍ଦୋ ଚ ବ୍ରହ୍ମା ପଜାପତି, ସୋମୋ ଯମୋ ୱେସ୍ସୱଣୋ;

ସବ୍ବେ ଦେୱାନୁମୋଦନ୍ତି, ତାୱତିଂସା ସଇନ୍ଦକା।

୨୨୬୬।

‘‘ଇତି ମଦ୍ଦୀ ୱରାରୋହା, ରାଜପୁତ୍ତୀ ଯସସ୍ସିନୀ;

ୱେସ୍ସନ୍ତରସ୍ସ ଅନୁମୋଦି, ପୁତ୍ତକେ ଦାନମୁତ୍ତମ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ଉଭୋ ନାରଦପବ୍ବତାତି ଇମେପି ଦ୍ୱେ ଦେୱନିକାଯା ଅତ୍ତନୋ ୱିମାନଦ୍ୱାରେ ଠିତାୱ ‘‘ସୁଦିନ୍ନଂ ତେ ଦାନ’’ନ୍ତି ଅନୁମୋଦନ୍ତି। ତାୱତିଂସା ସଇନ୍ଦକାତି ଇନ୍ଦଜେଟ୍ଠକା ତାୱତିଂସାପି ଦେୱା ତେ ଦାନଂ ଅନୁମୋଦନ୍ତୀତି।

ଏୱଂ ମହାସତ୍ତେନ ଅତ୍ତନୋ ଦାନେ ୱଣ୍ଣିତେ ତମେୱତ୍ଥଂ ପରିୱତ୍ତେତ୍ୱା ‘‘ମହାରାଜ ୱେସ୍ସନ୍ତର, ସୁଦିନ୍ନଂ ନାମ ତେ ଦାନ’’ନ୍ତି ମଦ୍ଦୀପି ତଥେୱ ଦାନଂ ୱଣ୍ଣଯିତ୍ୱା ଅନୁମୋଦମାନା ନିସୀଦି। ତେନ ସତ୍ଥା ‘‘ଇତି ମଦ୍ଦୀ ୱରାରୋହା’’ତି ଗାଥମାହ।

ମଦ୍ଦୀପବ୍ବୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

ସକ୍କପବ୍ବୱଣ୍ଣନା

ଏୱଂ ତେସୁ ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ସମ୍ମୋଦନୀଯଂ କଥଂ କଥେନ୍ତେସୁ ସକ୍କୋ ଚିନ୍ତେସି ‘‘ଅଯଂ ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ରାଜା ହିଯ୍ୟୋ ଜୂଜକସ୍ସ ପଥୱିଂ ଉନ୍ନାଦେତ୍ୱା ଦାରକେ ଅଦାସି, ଇଦାନି ନଂ କୋଚି ହୀନପୁରିସୋ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ସକଲଲକ୍ଖଣସମ୍ପନ୍ନଂ ମଦ୍ଦିଂ ଯାଚିତ୍ୱା ରାଜାନଂ ଏକକଂ କତ୍ୱା ମଦ୍ଦିଂ ଗହେତ୍ୱା ଗଚ୍ଛେଯ୍ୟ, ତତୋ ଏସ ଅନାଥୋ ନିପ୍ପଚ୍ଚଯୋ ଭୱେଯ୍ୟ। ଅହଂ ବ୍ରାହ୍ମଣୱଣ୍ଣେନ ନଂ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ମଦ୍ଦିଂ ଯାଚିତ୍ୱା ପାରମିକୂଟଂ ଗାହାପେତ୍ୱା କସ୍ସଚି ଅୱିସ୍ସଜ୍ଜିଯଂ କତ୍ୱା ପୁନ ନଂ ତସ୍ସେୱ ଦତ୍ୱା ଆଗମିସ୍ସାମୀ’’ତି। ସୋ ସୂରିଯୁଗ୍ଗମନୱେଲାଯ ତସ୍ସ ସନ୍ତିକଂ ଅଗମାସି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୨୨୬୭।

‘‘ତତୋ ରତ୍ୟା ୱିୱସାନେ, ସୂରିଯସ୍ସୁଗ୍ଗମନଂ ପତି;

ସକ୍କୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୱଣ୍ଣେନ, ପାତୋ ତେସଂ ଅଦିସ୍ସଥା’’ତି।

ତତ୍ଥ ପାତୋ ତେସଂ ଅଦିସ୍ସଥାତି ପାତୋୱ ନେସଂ ଦ୍ୱିନ୍ନମ୍ପି ଜନାନଂ ପଞ୍ଞାଯମାନରୂପୋ ପୁରତୋ ଅଟ୍ଠାସି, ଠତ୍ୱା ଚ ପନ ପଟିସନ୍ଥାରଂ କରୋନ୍ତୋ

ଆହ –

୨୨୬୮।

‘‘କଚ୍ଚି ନୁ ଭୋତୋ କୁସଲଂ, କଚ୍ଚି ଭୋତୋ ଅନାମଯଂ;

କଚ୍ଚି ଉଞ୍ଛେନ ଯାପେଥ, କଚ୍ଚି ମୂଲଫଲା ବହୂ।

୨୨୬୯।

‘‘କଚ୍ଚି ଡଂସା ମକସା ଚ, ଅପ୍ପମେୱ ସରୀସପା;

ୱନେ ୱାଳମିଗାକିଣ୍ଣେ, କଚ୍ଚି ହିଂସା ନ ୱିଜ୍ଜତୀ’’ତି।

ମହାସତ୍ତୋ ଆହ –

୨୨୭୦।

‘‘କୁସଲଞ୍ଚେୱ ନୋ ବ୍ରହ୍ମେ, ଅଥୋ ବ୍ରହ୍ମେ ଅନାମଯଂ;

ଅଥୋ ଉଞ୍ଛେନ ଯାପେମ, ଅଥୋ ମୂଲଫଲା ବହୂ।

୨୨୭୧।

‘‘ଅଥୋ ଡଂସା ମକସା ଚ, ଅପ୍ପମେୱ ସରୀସପା;

ୱନେ ୱାଳମିଗାକିଣ୍ଣେ, ହିଂସା ମଯ୍ହଂ ନ ୱିଜ୍ଜତି।

୨୨୭୨।

‘‘ସତ୍ତ ନୋ ମାସେ ୱସତଂ, ଅରଞ୍ଞେ ଜୀୱସୋକିନଂ;

ଇଦଂ ଦୁତିଯଂ ପସ୍ସାମ, ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ଦେୱୱଣ୍ଣିନଂ;

ଆଦାଯ ୱେଳୁୱଂ ଦଣ୍ଡଂ, ଧାରେନ୍ତଂ ଅଜିନକ୍ଖିପଂ।

୨୨୭୩।

‘‘ସ୍ୱାଗତଂ ତେ ମହାବ୍ରହ୍ମେ, ଅଥୋ ତେ ଅଦୁରାଗତଂ;

ଅନ୍ତୋ ପୱିସ ଭଦ୍ଦନ୍ତେ, ପାଦେ ପକ୍ଖାଲଯସ୍ସୁ ତେ।

୨୨୭୪।

‘‘ତିନ୍ଦୁକାନି ପିଯାଲାନି, ମଧୁକେ କାସୁମାରିଯୋ;

ଫଲାନି ଖୁଦ୍ଦକପ୍ପାନି, ଭୁଞ୍ଜ ବ୍ରହ୍ମେ ୱରଂ ୱରଂ।

୨୨୭୫।

''ଇଦମ୍ପି ପାନୀଯଂ ସୀତଂ, ଆଭତଂ ଗିରିଗବ୍ଭରା;

ତତୋ ପିଓ ମହାବ୍ରହ୍ମେ, ସଚେ ତ୍ୱଂ ଅଭିକଙ୍ଖସୀ''ତି।

ଏୱଂ ତେନ ସଦ୍ଧିଂ ପଟିସନ୍ଥାରଂ କତ୍ୱା ମହାସତ୍ତୋ –

୨୨୭୬।

''ଅଥ ତ୍ୱଂ କେନ ୱଣ୍ଣେନ, କେନ ୱା ପନ ହେତୁନା;

ଅନୁପ୍ପତ୍ତୋ ବ୍ରହାରଞ୍ଞଂ, ତଂ ମେ ଅକ୍ଖାହି ପୁଚ୍ଛିତୋ''ତି। –

ଆଗମନକାରଣଂ ପୁଚ୍ଛି। ଅଥ ନଂ ସକ୍କୋ ''ମହାରାଜ, ଅହଂ ମହଲ୍ଲକୋ, ଇଧାଗଚ୍ଛନ୍ତୋ ତୱ ଭରିଯଂ ମଦ୍ଦିଂ ଯାଚିତୁଂ ଆଗତୋ, ତଂ ମେ ଦେହୀ''ତି ୱତ୍ୱା ଇମଂ ଗାଥମାହ –

୨୨୭୭।

''ଯଥା ୱାରିୱହୋ ପୂରୋ, ସବ୍ବକାଲଂ ନ ଖୀଯତି;

ଏୱଂ ତଂ ଯାଚିତାଗଚ୍ଛିଂ, ଭରିଯଂ ମେ ଦେହି ଯାଚିତୋ''ତି।

ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେ ମହାସତ୍ତୋ ''ହିଯ୍ୟୋ ମେ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ଦାରକା ଦିନ୍ନା, ଅରଞ୍ଞେ ଏକକୋ ହୁତ୍ୱା କଥଂ ତେ ମଦ୍ଦିଂ ଦସ୍ସାମୀ''ତି ଅୱତ୍ୱା ପସାରିତହତ୍ଥେ ସହସ୍ସତ୍ଥୱିକଂ ଠପେନ୍ତୋ ୱିଯ ଅସଜ୍ଜିତ୍ୱା ଅବଜ୍ଝିତ୍ୱା ଅନୋଲୀନମାନସୋ ହୁତ୍ୱା ଗିରିଂ ଉନ୍ନାଦେନ୍ତୋ ଇମଂ ଗାଥମାହ –

୨୨୭୮।

''ଦଦାମି ନ ୱିକମ୍ପାମି, ଯଂ ମଂ ଯାଚସି ବ୍ରାହ୍ମଣ;

ସନ୍ତଂ ନପ୍ପଟିଗୁଯ୍ହାମି, ଦାନେ ମେ ରମତୀ ମନୋ''ତି।

ତତ୍ଥ ସନ୍ତଂ ନପ୍ପଟିଗୁଯ୍ହାମୀତି ସଂୱିଜ୍ଜମାନଂ ନ ଗୁଯ୍ହାମି।

ଏୱଞ୍ଚ ପନ ୱତ୍ୱା ସୀଘମେୱ କମଣ୍ଡଲୁନା ଉଦକଂ ଆହରିତ୍ୱା ଉଦକଂ ହତ୍ଥେ ପାତେତ୍ୱା ପିଯଭରିଯଂ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ଅଦାସି। ତଙ୍ଖଣେଯେୱ ହେଟ୍ଠା ୱୁତ୍ତପ୍ପକାରାନି ସବ୍ବାନି ଅଚ୍ଛରିଯାନି ପାତୁରହେସୁଂ। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୨୨୭୯।

''ମଦ୍ଦିଂ ହତ୍ଥେ ଗହେତ୍ୱାନ, ଉଦକସ୍ସ କମଣ୍ଡଲୁଂ;

ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ଅଦା ଦାନଂ, ସିୱୀନଂ ରଟ୍ଠୱଡ୍ଢନୋ।

୨୨୮୦।

''ତଦାସି ଯଂ ଭିଂସନକଂ, ତଦାସି ଲୋମହଂସନଂ;

ମଦ୍ଦିଂ ପରିଚ୍ଚଜନ୍ତସ୍ସ, ମେଦନୀ ସମ୍ପକମ୍ପଥ।

୨୨୮୧।

‘‘ନେୱସ୍ସ ମଦ୍ଦୀ ଭାକୁଟି, ନ ସନ୍ଧୀୟତି ନ ରୋଦତି;

ପେକ୍ଖତେୱସ୍ସ ତୁଣ୍ହୀ ସା, ଏସୋ ଜାନାତି ଯଂ ୱର’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ଅଦା ଦାନନ୍ତି ‘‘ଅମ୍ଭୋ ବ୍ରାହ୍ମଣ, ମଦ୍ଦିତୋ ମେ ସତଗୁଣେନ ସହସ୍ସଗୁଣେନ ସତସହସ୍ସଗୁଣେନ ସବ୍ବଞ୍ଞୁତଞ୍ଞାଣମେୱ ପିୟତରଂ, ଇଦଂ ମେ ଦାନଂ ସବ୍ବଞ୍ଞୁତଞ୍ଞାଣପ୍ପଟିୱେଧସ୍ସ ପଚ୍ଚୟୋ ହୋତୂ’’ତି ୱତ୍ୱା ଦାନଂ ଅଦାସି ୱୁତ୍ତମ୍ପି ଚେତଂ –

‘‘ଜାଲିଂ କଣ୍ହାଜିନଂ ଧୀତଂ, ମଦ୍ଦିଂ ଦେୱିଂ ପତିବ୍ବତଂ;

ଚଜମାନୋ ନ ଚିନ୍ତେସିଂ, ବୋଧିୟାୟେୱ କାରଣା।

‘‘ନ ମେ ଦେସ୍ସା ଉଭୋ ପୁତ୍ତା, ମଦ୍ଦୀ ଦେୱୀ ନ ଦେସ୍ସିୟା;

ସବ୍ବଞ୍ଞୁତଂ ପିୟଂ ମୟ୍ହଂ, ତସ୍ମା ପିୟେ ଅଦାସହ’’ନ୍ତି। (ଚରିୟା। ୧।୧୧୮-୧୧୯);

ତତ୍ଥ ସମ୍ପକମ୍ପଥାତି ପଥୱୀ ଉଦକପରିୟନ୍ତଂ କତ୍ୱା କମ୍ପିତ୍ଥ। ନେୱସ୍ସ ମଦ୍ଦୀ ଭାକୁଟୀତି ଭିକ୍ଖୱେ, ତସ୍ମିଂ ଖଣେ ମଦ୍ଦୀ ‘‘ମଂ ମହଲ୍ଲକସ୍ସ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ରାଜା ଦେତୀ’’ତି କୋଧୱସେନ ଭାକୁଟିପି ନାହୋସି। ନ ସନ୍ଧୀୟତି ନ ରୋଦତୀତି ନେୱ ମଙ୍କୁ ଅହୋସି, ନ ଅକ୍ଖୀନି ପୂରେତ୍ୱା ରୋଦତି, ଅଥ ଖୋ ତୁଣ୍ହୀ ସା ହୁତ୍ୱା ‘‘ମାଦିସଂ ଇତ୍ଥିରତନଂ ଦଦମାନୋ ନ ନିକ୍କାରଣା ଦସ୍ସତି, ଏସୋ ଯଂ ୱରଂ, ତଂ ଜାନାତୀ’’ତି ଫୁଲ୍ଲପଦୁମଖଣ୍ଡଂ ଅସ୍ସ ମୁଖଂ ପେକ୍ଖତେୱ, ଓଲୋକୟମାନାୱ ଠିତାତି ଅତ୍ଥୋ।

ଅଥ ମହାସତ୍ତୋ ‘‘କୀଦିସା ମଦ୍ଦୀ’’ତି ତସ୍ସା ମୁଖଂ ଓଲୋକେସି। ସାପି ‘‘ସାମି କିଂ ମଂ ଓଲୋକେସୀ’’ତି ୱତ୍ୱା ସୀହନାଦଂ ନଦନ୍ତୀ ଇମଂ ଗାଥମାହ –

୨୨୮୨।

‘‘କୋମାରୀ ଯସ୍ସାହଂ ଭରିୟା, ସାମିକୋ ମମ ଇସ୍ସରୋ;

ଯସ୍ସିଚ୍ଛେ ତସ୍ସ ମଂ ଦଜ୍ଜା, ୱିକ୍କିଣେୟ୍ୟ ହନେୟ୍ୟ ୱା’’ତି।

ତତ୍ଥ କୋମାରୀ ଯସ୍ସାହଂ ଭରିୟାତି ଅହଂ ଯସ୍ସ ତୱ ଦହରିକା ଭରିୟା, ସୋ ତ୍ୱଞ୍ଞେୱ ମମ ଇସ୍ସରୋ ସାମିକୋ। ଯସ୍ସିଚ୍ଛେ ତସ୍ସାତି ଇସ୍ସରୋ ଚ ନାମ ଦାସିଂ ମଂ ଯସ୍ସ ଦାତୁଂ ଇଚ୍ଛେୟ୍ୟ, ତସ୍ସ ଦଦେୟ୍ୟ। ୱିକ୍କିଣେୟ୍ୟ ୱାତି ଧନେନ ୱା ଅତ୍ଥେ ସତି ୱିକ୍କିଣେୟ୍ୟ, ମଂସେନ ୱା ଅତ୍ଥେ ସତି ହନେୟ୍ୟ, ତସ୍ମା ଯଂ ୱୋ ରୁଚ୍ଚତି, ତଂ କରୋଥ, ନାହଂ କୁଜ୍ଝାମୀତି।

ସକ୍କୋ ତେସଂ ପଣୀତଜ୍ଝାସୟତଂ ୱିଦିତ୍ୱା ଥୁତିଂ ଅକାସି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୨୨୮୩।

‘‘ତେସଂ ସଙ୍କପ୍ପମଞ୍ଞାୟ, ଦେୱିନ୍ଦୋ ଏତଦବ୍ରୱି;

ସବ୍ବେ ଜିତା ତେ ପଚ୍ଚୂହା, ଯେ ଦିବ୍ବା ଯେ ଚ ମାନୁସା।

୨୨୮୪।

‘‘ନିନ୍ନାଦିତା ତେ ପଥୱୀ, ସଦ୍ଦୋ ତେ ତିଦିୱଙ୍ଗତୋ;

ସମନ୍ତା ୱିଜ୍ଜୁତା ଆଗୁଂ, ଗିରୀନଂୱ ପତିସ୍ସୁତା।

୨୨୮୫।

‘‘ତସ୍ସ ତେ ଅନୁମୋଦନ୍ତି, ଉଭୋ ନାରଦପଙ୍କତା;

ଇନ୍ଦୋ ଚ ବ୍ରହ୍ମା ପଜାପତି, ସୋମୋ ଯମୋ ୱେସ୍ସୱଣୋ;

ସଙ୍କେ ଦେୱାନୁମୋଦନ୍ତି, ଦୁକ୍କରଞ୍ହି କରୋତି ସୋ।

୨୨୮୬।

‘‘ଦୁଦ୍ଦଦଂ ଦଦମାନାନଂ, ଦୁକ୍କରଂ କମ୍ମ କୁଙ୍କତଂ;

ଅସନ୍ତୋ ନାନୁକୁଙ୍କନ୍ତି, ସତଂ ଧମ୍ମୋ ଦୁରନ୍ନୟୋ।

୨୨୮୭।

‘‘ତସ୍ମା ସତଞ୍ଚ ଅସତଂ, ନାନା ହୋତି ଇତୋ ଗତି;

ଅସନ୍ତୋ ନିରୟଂ ଯନ୍ତି, ସନ୍ତୋ ସଗ୍ଗପରାୟଣା।

୨୨୮୮।

‘‘ଯମେତଂ କୁମାରେ ଅଦା, ଭରିୟଂ ଅଦା ୱନେ ୱସଂ;

ବ୍ରହ୍ମଯାନମନୋକ୍କମ୍ମ, ସଗ୍ଗେ ତେ ତଂ ୱିପଚ୍ଚତୂ’’ତି।

ତତ୍ଥ ପଙ୍କୁହାତି ପଚ୍ଚତ୍ତିକା। ଦିଙ୍କାତି ଦିଙ୍କସମ୍ପତ୍ତିପଟିବାହକା। ମାନୁସାତି ମନୁସ୍ସସମ୍ପତ୍ତିପଟିବାହକା। କେ ପନ ତେତି? ମଚ୍ଛରିୟଧମ୍ମା। ତେ ସଙ୍କେ ପୁତ୍ତଦାରଂ ଦେନ୍ତେନ ମହାସତ୍ତେନ ଜିତା। ତେନାହ ‘‘ସଙ୍କେ ଜିତା ତେ ପଙ୍କୁହା’’ତି। ଦୁକ୍କରଞ୍ହି କରୋତି ସୋତି ସୋ ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ରାଜା ଏକକୋୱ ଅରଞ୍ଞେ ୱସନ୍ତୋ ଭରିୟଂ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ଦେନ୍ତୋ ଦୁକ୍କରଂ କରୋତୀତି ଏୱଂ ସଙ୍କେ ଦେୱା ଅନୁମୋଦନ୍ତୀତି ୱଦତି। ‘‘ଯମେତ’’ନ୍ତି ଗାଥଂ ଅନୁମୋଦନଂ କରୋନ୍ତୋ ଆହ। ୱନେ ୱସନ୍ତି ୱନେ ୱସନ୍ତୋ। ବ୍ରହ୍ମଯାନନ୍ତି ସେଟ୍ଠଯାନଂ। ତିୱିଧୋ ହି ସୁଚରିତଧମ୍ମୋ ଏୱରୂପୋ ଚ ଦାନଧମ୍ମୋ ଅରିୟମଗ୍ଗସ୍ସ ପଚ୍ଚୟୋ ହୋତୀତି ‘‘ବ୍ରହ୍ମଯାନ’’ନ୍ତି ୱୁଚ୍ଚତି। ତସ୍ମା ଯଂ ତଂ ଇଦଂ ଅଜ୍ଜ ଦାନଂ ଦଦତୋପି ନିପ୍ଫନ୍ନଂ ବ୍ରହ୍ମଯାନଂ ଅପାୟଭୂମିଂ ଅନୋକ୍କମିତ୍ୱା ସଗ୍ଗେ ତେ ତଂ ୱିପଚ୍ଚତୁ, ୱିପାକପରିୟୋସାନେ ଚ ସଙ୍କଞ୍ଞୁତଞ୍ଞାଣଦାୟକଂ ହୋତୂତି।

ଏୱମସ୍ସ ସକ୍କୋ ଅନୁମୋଦନଂ କତ୍ୱା ‘‘ଇଦାନି ମୟା ଇଧ ପପଞ୍ଚଂ ଅକତ୍ୱା ଇମଂ ଇମସ୍ସେୱ ଦତ୍ୱା ଗନ୍ତୁଂ ୱଟ୍ଟତୀ’’ତି ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ଆହ –

୨୨୮୯।

‘‘ଦଦାମି ଭୋତୋ ଭରିୟଂ, ମଦ୍ଦିଂ ସଙ୍କଙ୍ଗସୋଭନଂ;

ତ୍ୱଞ୍ଚେୱ ମଦ୍ଦିୟା ଛନ୍ନୋ, ମଦ୍ଦୀ ଚ ପତିନା ସହ।

୨୨୯୦।

‘‘ଯଥା ପଯୋ ଚ ସଙ୍ଖୋ ଚ, ଉଭୋ ସମାନୱଣ୍ଣିନୋ;

ଏୱଂ ତୁୱଞ୍ଚ ମଦ୍ଦୀ ଚ, ସମାନମନଚେତସା।

୨୨୯୧।

‘‘ଅୱରୁଦ୍ଧେତ୍ଥ ଅରଞ୍ଞସ୍ମିଂ, ଉଭୋ ସମ୍ମଥ ଅସ୍ସମେ;

ଖତ୍ତିଯା ଗୋତ୍ତସମ୍ପନ୍ନା, ସୁଜାତା ମାତୁପେତ୍ତିତୋ;

ଯଥା ପୁଞ୍ଞାନି କଯିରାଥ, ଦଦନ୍ତା ଅପରାପର’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ଛନ୍ନୋତି ଅନୁରୂପୋ। ଉଭୋ ସମାନୱଣ୍ଣିନୋତି ସମାନୱଣ୍ଣା ଉଭୋପି ପରିସୁଦ୍ଧାଯେୱ। ସମାନମନଚେତସାତି ଆଚାରାଦୀହି କମ୍ମେହି ସମାନେନ ମନସଙ୍ଖାତେନ ଚେତସା ସମନ୍ନାଗତା। ଅୱରୁଦ୍ଧେତ୍ଥାତି ରଟ୍ଠତୋ ପବ୍ବାଜିତା ହୁତ୍ୱା ଏତ୍ଥ ଅରଞ୍ଞେ ୱସଥ। ଯଥା ପୁଞ୍ଞାନୀତି ଯଥା ଜେତୁତ୍ତରନଗରେ ୱୋ ବହୂନି ପୁଞ୍ଞାନି କତାନି, ହିଯ୍ୟୋ ପୁତ୍ତାନଂ ଅଜ୍ଜ ଭରିଯାଯ ଦାନୱସେନପି କତାନୀତି ଏତ୍ତକେନେୱ ପରିତୋସଂ ଅକତ୍ୱା ଇତୋ ଉତ୍ତରିପି ଅପରାପରଂ ଦଦନ୍ତା ଯଥାନୁରୂପାନି ପୁଞ୍ଞାନି କରେୟ୍ୟାଥାତି।

ଏୱଞ୍ଚ ପନ ୱତ୍ୱା ସକ୍କୋ ମହାସତ୍ତସ୍ସ ମଦ୍ଦିଂ ପଟିଚ୍ଛାପେତ୍ୱା ୱରଂ ଦାତୁଂ ଅତ୍ତାନଂ ଆଚିକ୍ଖନ୍ତୋ ଆହ –

୨୨୯୨।

‘‘ସକ୍କୋହମସ୍ମି ଦେୱିନ୍ଦୋ, ଆଗତୋସ୍ମି ତୱନ୍ତିକେ;

ୱରଂ ୱରସ୍ସୁ ରାଜିସି, ୱରେ ଅଟ୍ଠ ଦଦାମି ତେ’’ତି।

କଥେନ୍ତୋଯେୱ ଚ ଦିବ୍ବତ୍ତଭାୱେନ ଜଲନ୍ତୋ ତରୁଣସୂରିଯୋ ୱିଯ ଆକାସେ ଅଟ୍ଠାସି। ତତୋ ବୋଧିସତ୍ତୋ ୱରଂ ଗଣ୍ହନ୍ତୋ ଆହ –

୨୨୯୩।

‘‘ୱରଂ ଚେ ମେ ଅଦୋ ସକ୍କ, ସବ୍ବଭୂତାନମିସ୍ସର;

ପିତା ମଂ ଅନୁମୋଦେୟ୍ୟ, ଇତୋ ପତ୍ତଂ ସକଂ ଘରଂ;

ଆସନେନ ନିମନ୍ତେୟ୍ୟ, ପଠମେତଂ ୱରଂ ୱରେ।

୨୨୯୪।

‘‘ପୁରିସସ୍ସ ୱଧଂ ନ ରୋଚେୟ୍ୟଂ, ଅପି କିବ୍ବିସକାରକଂ;

ୱଜ୍ଝଂ ୱଧମ୍ହା ମୋଚେୟ୍ୟଂ, ଦୁତିଯେତଂ ୱରଂ ୱରେ।

୨୨୯୫।

‘‘ଯେ ୱୁଦ୍ଧା ଯେ ଚ ଦହରା, ଯେ ଚ ମଜ୍ଝିମପୋରିସା;

ମମେୱ ଉପଜୀୱେୟ୍ୟୁଂ, ତତିଯେତଂ ୱରଂ ୱରେ।

୨୨୯୬।

‘‘ପରଦାରଂ ନ ଗଚ୍ଛେୟ୍ୟଂ, ସଦାରପସୁତୋ ସିଯଂ;

ଥୀନଂ ୱସଂ ନ ଗଚ୍ଛେୟ୍ୟଂ, ଚତୁତ୍ଥେତଂ ୱରଂ ୱରେ।

୨୨୯୭।

‘‘ପୁତ୍ତୋ ମେ ସକ୍କ ଜାଯେଥ, ସୋ ଚ ଦୀଘାଯୁକୋ ସିଯା;

ଧମ୍ମେନ ଜିନେ ପଥୱିଂ, ପଞ୍ଚମେତଂ ୱରଂ ୱରେ।

୨୨୯୮।

‘‘ତତୋ ରତ୍ୟା ୱିୱସାନେ, ସୂରିଯସ୍ସୁଗ୍ଗମନଂ ପତି;

ଦିବ୍ବା ଭକ୍ଖା ପାତୁଭୱେୟ୍ୟୁଂ, ଛଟ୍ଠମେତଂ ୱରଂ ୱରେ।

୨୨୯୯।

‘‘ଦଦତୋ ମେ ନ ଖୀଯେଥ, ଦତ୍ୱା ନାନୁତପେୟ୍ୟହଂ;

ଦଦଂ ଚିତ୍ତଂ ପସାଦେୟ୍ୟଂ, ସତ୍ତମେତଂ ୱରଂ ୱରେ।

୨୩୦୦।

‘‘ଇତୋ ୱିମୁଚ୍ଚମାନାହଂ, ସଗ୍ଗଗାମୀ ୱିସେସଗୂ;

ଅନିୱତ୍ତି ତତୋ ଅସ୍ସଂ, ଅଟ୍ଠମେତଂ ୱରଂ ୱରେ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଅନୁମୋଦେୟ୍ୟାତି ସମ୍ପଟିଚ୍ଛେୟ୍ୟ ନ କୁଜ୍ଝେୟ୍ୟ। ଇତୋ ପଉନ୍ତି ଇମମ୍ହା ଅରଞ୍ଞା ସକଂ ଘରଂ ଅନୁପ୍ପତ୍ତଂ। ଆସନେନାତି ରାଜାସନେନ। ରଜ୍ଜଂ ମେ ଦେତୂତି ୱଦତି। ଅପି କିଞ୍ଚିସକାରକନ୍ତି ରାଜା ହୁତ୍ୱା ରାଜାପରାଧିକମ୍ପି ୱଜ୍ଝଂ ୱଧମ୍ହା ମୋଚେୟ୍ୟଂ, ଏୱରୂପସ୍ସପି ମେ ୱଧୋ ନାମ ନ ରୁଚ୍ଚତୁ। ମମେୱ ଉପଜୀୱେୟ୍ୟୁନ୍ତି ସବ୍ବେତେ ମଞ୍ଞେୱ ନିସ୍ସାଯ ଉପଜୀୱେୟ୍ୟୁଂ। ଧମ୍ମେନ ଜିନେତି ଧମ୍ମେନ ଜିନାତୁ, ଧମ୍ମେନ ରଜ୍ଜଂ କାରେତୂତି ଅତ୍ଥୋ। ୱିସେସଗୂତି ୱିସେସଗମନୋ ହୁତ୍ୱା ତୁସିତପୁରେ ନିବ୍ବତ୍ତୋ ହୋମୀତି ୱଦତି। ଅନିୱତ୍ତିତତୋ ଅସ୍ସନ୍ତି ତୁସିତଭୱନତୋ ଚୱିତ୍ୱା ମନୁସ୍ସତ୍ତଂ ଆଗତୋ ପୁନଭୱେ ଅନିୱତ୍ତି ଅସ୍ସଂ, ସବ୍ବଞ୍ଞୁତଂ ସମ୍ପାପୁଣେୟ୍ୟନ୍ତି ୱଦତି।

୨୩୦୧।

‘‘ତସ୍ସ ତଂ ୱଚନଂ ସୁତ୍ୱା, ଦେୱିନ୍ଦୋ ଏତଦବ୍ରୱି;

‘ଅଚିରଂ ୱତ ତେ ତତୋ, ପିତା ତଂ ଦଟ୍ଠୁମେସ୍ସତୀ’’’ତି।

ତତ୍ଥ ଦଟ୍ଠୁମେସ୍ସତୀତି ମହାରାଜ, ତୱ ମାତା ଚ ପିତା ଚ ଅଚିରେନେୱ ତଂ ପସ୍ସିତୁକାମୋ ହୁତ୍ୱା ଇଧାଗମିସ୍ସତି, ଆଗନ୍ତ୍ୱା ଚ ପନ ସେତଚ୍ଛତ୍ତଂ ଦତ୍ୱା

ରଜ୍ଜଂ ନିୟ୍ୟାଦେତ୍ୱା ଜେତୁତ୍ତରନଗରମେୱ ନେସ୍ସନ୍ତି, ସଙ୍ଖେ ତେ ମନୋରଥା ମତ୍ଥକଂ ପାପୁଣିସ୍ସନ୍ତି, ମା ଚିନ୍ତୟି, ଅପ୍ପମତ୍ତୋ ହୋହି, ମହାରାଜାତି।

ଏୱଂ ମହାସତ୍ତସ୍ସ ଓୱାଦଂ ଦତ୍ୱା ସକ୍କୋ ସକଟ୍ଠାନମେୱ ଗତୋ। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୨୩୦୨।

''ଇଦଂ ୱତ୍ୱାନ ମଘୱା, ଦେୱରାଜା ସୁଜମ୍ପତି;

ୱେସ୍ସନ୍ତରେ ୱରଂ ଦତ୍ୱା, ସଗ୍ଗକାୟଂ ଅପକ୍କମୀ''ତି।

ତତ୍ଥ ୱେସ୍ସନ୍ତରେତି ୱେସ୍ସନ୍ତରସ୍ସ। ଅପକ୍କମୀତି ଗତୋ ଅନୁପ୍ପତ୍ତୋୟେୱାତି।

ସକ୍କପବ୍ବୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

ମହାରାଜପବ୍ବୱଣ୍ଣନା

ବୋଧିସତ୍ତୋ ଚ ମଦ୍ଦୀ ଚ ସମ୍ମୋଦମାନା ସକ୍କଦତ୍ତିୟେ ଅସ୍ସମେ ୱସିଂସୁ। ଜୂଜକୋପି କୁମାରେ ଗହେତ୍ୱା ସଟ୍ଠିୟୋଜନମଗ୍ଗଂ ପଟିପଜ୍ଜି। ଦେୱତା କୁମାରାନଂ ଆରକ୍ଖମକଂସୁ। ଜୂଜକୋପି ସୂରିୟେ ଅତ୍ଥଙ୍ଗତେ କୁମାରେ ଗଚ୍ଛେ ବନ୍ଧିତ୍ୱା ଭୂମିୟଂ ନିପଜ୍ଜାପେତ୍ୱା ସୟଂ ଚଣ୍ଡୱାଳମିଗଭୟେନ ରୁକ୍ଖଂ ଆରୁୟ୍ହ ୱିଟପନ୍ତରେ ସୟତି। ତସ୍ମିଂ ଖଣେ ଏକୋ ଦେୱପୁତ୍ତୋ ୱେସ୍ସନ୍ତରୱଣ୍ଣେନ, ଏକା ଦେୱଧୀତା ମଦ୍ଦିୱଣ୍ଣେନ ଆଗନ୍ତ୍ୱା କୁମାରେ ମୋଚେତ୍ୱା ହତ୍ଥପାଦେ ସମ୍ବାହିତ୍ୱା ନ୍ହାପେତ୍ୱା ମଣ୍ଡେତ୍ୱା ଦିବ୍ବଭୋଜନଂ ଭୋଜେତ୍ୱା ଦିବ୍ବସୟନେ ସୟାପେତ୍ୱା ଅରୁଣୁଗ୍ଗମନକାଲେ ବଦ୍ଧାକାରେନେୱ ନିପଜ୍ଜାପେତ୍ୱା ଅନ୍ତରଧାୟି। ଏୱଂ ତେ ଦେୱତାସଙ୍ଗହେନ ଅରୋଗା ହୁତ୍ୱା ଗଚ୍ଛନ୍ତି। ଜୂଜକୋପି ଦେୱତାଧିଗ୍ଗହିତୋ ହୁତ୍ୱା ''କାଲିଙ୍ଗରଟ୍ଠଂ ଗଚ୍ଛାମୀ''ତି ଗଚ୍ଛନ୍ତୋ ଅଡ୍ଢମାସେନ ଜେତୁତ୍ତରନଗରଂ ପତ୍ତୋ। ତଂ ଦିୱସଂ ପଚ୍ଚୂସକାଲେ ସଞ୍ଜୟୋ ମହାରାଜା ସୁପିନଂ ପସ୍ସି। ଏୱରୂପୋ ସୁପିନୋ ଅହୋସି – ରଞ୍ଞୋ ମହାୱିନିଚ୍ଛୟେ ନିସିନ୍ନସ୍ସ ଏକୋ ପୁରିସୋ କଣ୍ହୋ ଦ୍ୱେ ପଦୁମାନି ଆହରିତ୍ୱା ରଞ୍ଞୋ ହତ୍ଥେ ଠପେସି। ରାଜା ତାନି ଦ୍ୱୀସୁ କଣ୍ଣେସୁ ପିଳନ୍ଧି। ତେସଂ ରେଣୁ ଭସ୍ସିତ୍ୱା ରଞ୍ଞୋ ଉରେ ପତତି। ସୋ ପବୁଜ୍ଝିତ୍ୱା ପାତୋୱ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ପୁଚ୍ଛି। ତେ ''ଚିରପୱୁତ୍ଥା ୱୋ, ଦେୱ, ବନ୍ଧୱା ଆଗମିସ୍ସନ୍ତୀ''ତି ବ୍ୟାକରିଂସୁ। ସୋ ପାତୋୱ ସୀସଂ ନ୍ହାୟିତ୍ୱା ନାନଗ୍ଗରସଭୋଜନଂ ଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ଅଲଙ୍କରିତ୍ୱା ୱିନିଚ୍ଛୟେ ନିସୀଦି। ଦେୱତା ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ଦ୍ୱୀହି କୁମାରେହି ସଦ୍ଧିଂ ଆନେତ୍ୱା ରାଜଙ୍ଗଣେ ଠପୟିଂସୁ। ତସ୍ମିଂ ଖଣେ ରାଜା ମଗ୍ଗଂ ଓଲୋକେନ୍ତୋ କୁମାରେ ଦିସ୍ୱା ଆହ –

୨୩୦୩।

''କସ୍ସେତଂ ମୁଖମାଭାତି, ହେମଂ-ୱୁତ୍ତତ୍ତମଗ୍ଗିନା;

ନିକ୍ଖଂୱ ଜାତରୂପସ୍ସ, ଉକ୍କାମୁଖପହଂସିତଂ।

୨୩୦୪।

''ଉଭୋ ସଦିସପଚ୍ଚଙ୍ଗା, ଉଭୋ ସଦିସଲକ୍ଖଣା;

ଜାଲିସ୍ସ ସଦିସୋ ଏକୋ, ଏକା କଣ୍ହାଜିନା ୟଥା।

୨୩୦୫।

''ସୀହା ବିଲାୱ ନିକ୍ଖନ୍ତା, ଉଭୋ ସମ୍ପତିରୂପକା;

ଜାତରୂପମୟାୟେୱ, ଇମେ ଦିସ୍ସନ୍ତି ଦାରକା''ତି।

ତତ୍ଥ ହେମଂୱୁଉତ୍ତମଗ୍ଗିନାତି ହେମଂ ଇୱ ଉତ୍ତଙ୍ଂ ଅଗ୍ଗିନା। ସୀହା ବିଲାୱ ନିକ୍ଖନ୍ତାତି କଞ୍ଚନଗୁହତୋ ନିକ୍ଖନ୍ତା ସୀହା ୱିଯ।

ଏୱଂ ରାଜା ତୀହି ଗାଥାହି କୁମାରେ ୱଣ୍ଣେତ୍ୱା ଏକଂ ଅମଚ୍ଚଂ ଆଣାପେସି ''ଗଚ୍ଛେତଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ଦାରକେହି ସଦ୍ଧିଂ ଆନେହୀ''ତି। ସୋ ୱେଗେନ ଗନ୍ତ୍ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ଆନେସି। ଅଥ ରାଜା ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ଆହ –

୨୩୦୬।

''କୁତୋ ନୁ ଭୱଂ ଭାରଦ୍ୱାଜ, ଇମେ ଆନେସି ଦାରକେ;

ଅଜ୍ଜ ରଟ୍ଠଂ ଅନୁପ୍ପତ୍ତୋ, କୁହିଂ ଗଚ୍ଛସି ବ୍ରାହ୍ମଣା''ତି।

ଜୂଜକୋ ଆହ –

୨୩୦୭।

''ମଯ୍ହଂ ତେ ଦାରକା ଦେୱ, ଦିନ୍ନା ୱିତ୍ତେନ ସଞ୍ଜୟ;

ଅଜ୍ଜ ପନ୍ନରସା ରତ୍ତି, ଯତୋ ଲଦ୍ଧା ମେ ଦାରକା''ତି।

ତତ୍ଥ ୱିତ୍ତେନାତି ତୁଟ୍ଠେନ ପସନ୍ନେନ। ଅଜ୍ଜ ପନ୍ନରସା ରତ୍ତୀତି ଇମେସଂ ଲଦ୍ଧଦିୱସତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଅଜ୍ଜ ପନ୍ନରସା ରତ୍ତୀତି ୱଦତି।

ରାଜା ଆହ –

୨୩୦୮।

''କେନ ୱା ୱାଚପେଯ୍ୟେନ, ସମ୍ମାଞ୍ଞାଯେନ ସଦ୍ଦହେ;

କୋ ତେତଂ ଦାନମଦଦା, ପୁତ୍ତକେ ଦାନମୁତ୍ତମ''ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ କେନ ୱା ୱାଚପେଯ୍ୟେନାତି ବ୍ରାହ୍ମଣ, କେନ ପିଯୱଚନେନ ତେ ତଯା ଲଦ୍ଧା। ସମ୍ମାଞ୍ଞାଯେନ ସଦ୍ଦହେତି ମୁସାୱାଦଂ ଅକତ୍ୱା ସମ୍ମାଞ୍ଞାଯେନ କାରଣେନ ଅମ୍ହେ ସଦ୍ଦହାପେଯ୍ୟାସି। ପୁତ୍ତକେତି ଅତ୍ତନୋ ପିଯପୁତ୍ତକେ ଉତ୍ତମଂ ଦାନଂ କତ୍ୱା କୋ ତେ ଏତଂ ଦାନଂ ଅଦଦାତି।

ଜୂଜକୋ ଆହ –

୨୩୦୯।

''ଯୋ ଯାଚତଂ ପତିଟ୍ଠାସି, ଭୂତାନଂ ଧରଣୀରିୱ;

ସୋ ମେ ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ରାଜା, ପୁତ୍ତେଦାସି ୱନେ ୱସଂ।

୨୩୧୦।

''ଯୋ ଯାଚତଂ ଗତୀ ଆସି, ସୱନ୍ତୀନଂୱ ସାଗରୋ;

ସୋ ମେ ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ରାଜା, ପୁତ୍ତେଦାସି ୱନେ ୱସ''ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ପତିଟ୍ଠାସୀତି ପତିଟ୍ଠା ଆସି।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ଅମଚ୍ଚା ୱେସ୍ସନ୍ତରଂ ଗରହମାନା ଆହଂସୁ –

୨୩୧୧।

‘‘ଦୁକ୍କଟଂ ୱତ ଭୋ ରଞ୍ଞା, ସଦ୍ଧେନ ଘରମେସିନା;

କଥଂ ନୁ ପୁତ୍ତକେ ଦଜ୍ଜା, ଅରଞ୍ଞେ ଅୱରୁଦ୍ଧକୋ।

୨୩୧୨।

‘‘ଇମଂ ଭୋନ୍ତୋ ନିସାମେଥ, ଯାୱନ୍ତେତ୍ଥ ସମାଗତା;

କଥଂ ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ରାଜା, ପୁତ୍ତେଦାସି ୱନେ ୱସଂ।

୨୩୧୩।

‘‘ଦାସିଂ ଦାସଞ୍ଚ ସୋ ଦଜ୍ଜା, ଅସ୍ସଂ ଚସ୍ସତରୀରଥଂ;

ହତ୍ଥିଞ୍ଚ କୁଞ୍ଜରଂ ଦଜ୍ଜା, କଥଂ ସୋ ଦଜ୍ଜ ଦାରକେ’’ତି।

ତତ୍ଥ ସଦ୍ଧେନାତି ସଦ୍ଧାଯ ସମ୍ପନ୍ନେନପି ସତା ଘରଂ ଆୱସନ୍ତେନ ରଞ୍ଞା ଇଦଂ ଦୁକ୍କଟଂ ୱତ, ଅଯୁତ୍ତଂ ୱତ କତଂ। ଅୱରୁଦ୍ଧକୋତି ରଟ୍ଠା ପବ୍ବାଜିତୋ ଅରଞ୍ଞେ ୱସନ୍ତୋ। ଇମଂ ଭୋନ୍ତୋତି ଭୋନ୍ତୋ ନଗରୱାସିନୋ ଯାୱନ୍ତୋ ଏତ୍ଥ ସମାଗତା, ସବ୍ବେ ଇମଂ ନିସାମେଥ ଉପଧାରେଥ, କଥଂ ନାମେସୋ ପୁତ୍ତକେ ଦାସେ କତ୍ୱା ଅଦାସି, କେନ ନାମ ଏୱରୂପଂ କତପୁବ୍ବନ୍ତି ଅଧିପ୍ପାଯେନେୱମାହଂସୁ। ଦଜ୍ଜାତି ଦାସାଦୀସୁ ଯଂ କିଞ୍ଚି ଧନଂ ଦେତୁ। କଥଂ ସୋ ଦଜ୍ଜ ଦାରକେତି ଇମେ ପନ ଦାରକେ କେନ କାରଣେନ ଅଦାସୀତି।

ତଂ ସୁତ୍ୱା କୁମାରୋ ପିତୁ ଗରହଂ ଅସହନ୍ତୋ ୱାତାଭିହତସ୍ସ ସିନେରୁନୋ ବାହଂ ଓଡ୍ଡେନ୍ତୋ ୱିଯ ଇମଂ ଗାଥମାହ –

୨୩୧୪।

‘‘ଯସ୍ସ ନସ୍ସ ଘରେ ଦାସୋ, ଅସ୍ସୋ ଚସ୍ସତରୀରଥୋ;

ହତ୍ଥୀ ଚ କୁଞ୍ଜରୋ ନାଗୋ, କିଂ ସୋ ଦଜ୍ଜା ପିତାମହା’’ତି।

ରାଜା ଆହ –

୨୩୧୫।

‘‘ଦାନମସ୍ସ ପସଂସାମ, ନ ଚ ନିନ୍ଦାମ ପୁତ୍ତକା;

କଥଂ ନୁ ହଦଯଂ ଆସି, ତୁମ୍ହେ ଦତ୍ୱା ୱନିବ୍ବକେ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଦାନମସ୍ସ ପସଂସାମାତି ପୁତ୍ତକା ମଯଂ ତୱ ପିତୁ ଦାନଂ ପସଂସାମ ନ ନିନ୍ଦାମ।

ତଂ ସୁତ୍ୱା କୁମାରୋ ଆହ –

୨୩୧୬।

‘‘ଦୁକ୍ଖସ୍ସ ହଦଯଂ ଆସି, ଅଥୋ ଉଣ୍ହମ୍ପି ପସ୍ସସି;

ରୋହିନୀହେୱ ତମ୍ବକ୍ଖୀ, ପିତା ଅସ୍ସୂନି ୱତ୍ତଯୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଦୁକ୍ଖସ୍ସ ହଦଯଂ ଆସୀତି ପିତାମହ କଣ୍ହାଜିନାଯ ୱୁତ୍ତଂ ଏତଂ ୱଚନଂ ସୁତ୍ୱା ତସ୍ସ ହଦଯଂ ଦୁକ୍ଖଂ ଆସି। ରୋହିନୀହେୱ ତମ୍ବକ୍ଖୀତି ତମ୍ବୱଣ୍ଣେହି ୱିଯ ରତ୍ତଅକ୍ଖୀହି ମମ ପିତା ତସ୍ମିଂ ଖଣେ ଅସ୍ସୂନି ପୱତ୍ତଯି।

ଇଦାନିସ୍ସା ତଂ ୱଚନଂ ଦସ୍ସେନ୍ତୋ ଆହ –

୨୩୧୭।

‘‘ଯଂ ତଂ କଣ୍ହାଜିନାୱୋଚ, ଅଯଂ ମଂ ତାତ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ;

ଲଟ୍ଠିଯା ପଟିକୋଟେତି, ଘରେ ଜାତଂୱ ଦାସିଯଂ।

୨୩୧୮।

‘‘ନ ଚାଯଂ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ତାତ, ଧମ୍ମିକା ହୋନ୍ତି ବ୍ରାହ୍ମଣା;

ଯକ୍ଖୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୱଣ୍ଣେନ, ଖାଦିତୁଂ ତାତ ନେତି ନୋ;

ନୀଯମାନେ ପିସାଚେନ, କିଂ ନୁ ତାତ ଉଦିକ୍ଖସୀ’’ତି।

ଅଥ ନେ କୁମାରେ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ଅମୁଞ୍ଚନ୍ତେ ଦିସ୍ୱା ରାଜା ଗାଥମାହ –

୨୩୧୯।

‘‘ରାଜପୁତ୍ତୀ ଚ ୱୋ ମାତା, ରାଜପୁତ୍ତୋ ଚ ୱୋ ପିତା;

ପୁବ୍ବେ ମେ ଅଙ୍କମାରୁଯ୍ହ, କିଂ ନୁ ତିଟ୍ଠଥ ଆରକା’’ତି।

ତତ୍ଥ ପୁବ୍ବେ ମେତି ତୁମ୍ହେ ଇତୋ ପୁବ୍ବେ ମଂ ଦିସ୍ୱା ୱେଗେନାଗନ୍ତ୍ୱା ମମ ଅଙ୍କମାରୁଯ୍ହ, ଇଦାନି କିଂ ନୁ ଆରକା ତିଟ୍ଠଥାତି?

କୁମାରୋ ଆହ –

୨୩୨୦।

‘‘ରାଜପୁତ୍ତୀ ଚ ନୋ ମାତା, ରାଜପୁତ୍ତୋ ଚ ନୋ ପିତା;

ଦାସା ମଯଂ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ, ତସ୍ମା ତିଟ୍ଠାମ ଆରକା’’ତି।

ତତ୍ଥ ଦାସା ମଯନ୍ତି ଇଦାନି ପନ ମଯଂ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ଦାସା ଭୱାମ।

ରାଜା ଆହ –

୨୩୨୧।

‘‘ମା ସମ୍ମେଓଂ ଅଓଚୁହ୍ଥ, ଡୟ୍ହତେ ହଦଯଂ ମମ;

ଚିତକାଯଂୱ ମେ କାଯୋ, ଆସନେ ନ ସୁଖଂ ଲଭେ।

୨୩୨୨।

‘‘ମା ସମ୍ମେଓଂ ଅଓଚୁହ୍ଥ, ଭିୟ୍ୟୋ ସୋକଂ ଜନେଥ ମଂ;

ନିକ୍କିଣିସ୍ସାମି ଦବ୍ବେନ, ନ ୱୋ ଦାସା ଭୱିସ୍ସଥ।

୨୩୨୩।

‘‘କିମଗ୍ଘିଯଞ୍ହି ୱୋ ତାତ, ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ପିତା ଅଦା;

ଯଥାଭୂତଂ ମେ ଅକ୍ଖାଥ, ପଟିପାଦେନ୍ତୁ ବ୍ରାହ୍ମଣ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ସମ୍ମାତି ପିଯୱଚନଂ। ଚିତକାଯଂୱ ମେ କାଯୋତି ଇଦାନି ମମ କାଯୋ ଅଙ୍ଗାରଚିତକାଯଂ ଆରୋପିତୋ ୱିଯ ଜାତୋ। ଜନେଥ ମନ୍ତି ଜନେଥ ମେ, ଅଯମେୱ ୱା ପାଠୋ। ନିକ୍କିଣିସ୍ସାମି ଦବ୍ବେନାତି ଧନଂ ଦତ୍ୱା ମୋଚେସ୍ସାମି। କିମଗ୍ଘିଯନ୍ତି କିଂ ଅଗ୍ଘଂ କତ୍ୱା। ପଟିପାଦେନ୍ତୂତି ଧନଂ ପଟିଚ୍ଛାପେନ୍ତୁ।

କୁମାରୋ ଆହ –

୨୩୨୪।

‘‘ସହସ୍ସଗ୍ଘଞ୍ହି ମଂ ତାତ, ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ପିତା ଅଦା;

ଅଥ କଣ୍ହାଜିନଂ କଞ୍ଞଂ, ହତ୍ଥିନା ଚ ସତେନ ଚା’’ତି।

ତତ୍ଥ ସହସ୍ସଗ୍ଘଂ ହୀତି ଦେୱ, ମଂ ପିତା ତଦା ନିକ୍ଖସହସ୍ସଂ ଅଗ୍ଘାପେତ୍ୱା ଅଦାସି। ଅଥ କଣ୍ହାଜିନନ୍ତି କନିଟ୍ଠଂ ପନ ମେ କଣ୍ହାଜିନଂ। ହତ୍ଥିନା ଚ ସତେନ ଚାତି ହତ୍ଥୀନଞ୍ଚ ଅସ୍ସାନଞ୍ଚ ଉସଭାନଞ୍ଚ ନିକ୍ଖାନଞ୍ଚାତି ସବ୍ବେସଂ ଏତେସଂ ସତେନ ଅନ୍ତମସୋ ମଞ୍ଚପୀଠପାଦୁକେ ଉପାଦାଯ ସବ୍ବସତେନ ଅଗ୍ଘାପେସୀତି।

ରାଜା କୁମାରାନଂ ନିକ୍କଯଂ ଦାପେନ୍ତୋ ଆହ –

୨୩୨୫।

‘‘ଉଟ୍ଠେହି କତ୍ତେ ତରମାନୋ, ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ଅୱାକର;

ଦାସିସତଂ ଦାସସତଂ, ଗୱଂ ହତ୍ଥୁସଭଂ ସତଂ;

ଜାତରୂପସହସ୍ସଞ୍ଚ, ପୁତ୍ତାନଂ ଦେହି ନିକ୍କଯ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ଅୱାକରାତି ଦେହି।

୨୩୨୬।

‘‘ତତୋ କତ୍ତା ତରମାନୋ, ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ଅୱାକରି;

ଦାସିସତଂ ଦାସସତଂ, ଗଓ୍ୱଂ ହତ୍ଥୁସଭଂ ସତଂ;

ଜାତରୂପସହସ୍ସଞ୍ଚ, ପୁତ୍ତାନଂଦାସି ନିକ୍କଯ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ଅଓ୍ୱାକରୀତି ଅଦାସି। ନିକ୍କଯନ୍ତି ଅଗ୍ଘସ୍ସ ମୂଲଂ।

ଏଓ୍ୱଂ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ସଵ୍ଵସତଞ୍ଚ ନିକ୍ଖସହସ୍ସଞ୍ଚ କୁମାରାନଂ ନିକ୍କଯଂ ଅଦାସି, ସତ୍ତଭୂମିକଞ୍ଚ ପାସାଦଂ, ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ପରିଓ୍ୱାରୋ ମହା ଅହୋସି। ସୋ ଧନଂ ପଟିସାମେତ୍ୱା ପାସାଦଂ ଅଭିରୁଯ୍ହ ସାଦୁରସଭୋଜନଂ ଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ମହାସଯନେ ନିପଜ୍ଜି। କୁମାରେ ସୀସଂ ନହାପେତ୍ୱା ଭୋଜେତ୍ୱା ଅଲଙ୍କରିତ୍ୱା ଏକଂ ଅଯ୍ୟକୋ, ଏକଂ ଅଯ୍ୟିକାତି ଦ୍ୱେପି ଉଚ୍ଛଙ୍ଗେ ଉପଓ୍ୱେସେସୁଂ। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୨୩୨୭।

‘‘ନିକ୍କିଣିତ୍ୱା ନହାପେତ୍ୱା, ଭୋଜଯିତ୍ୱାନ ଦାରକେ;

ସମଲଙ୍କରିତ୍ୱା ଭଣ୍ଡେନ, ଉଚ୍ଛଙ୍ଗେ ଉପଓ୍ୱେସଯୁଂ।

୨୩୨୮।

‘‘ସୀସଂ ନ୍ହାତେ ସୁଚିଓ୍ୱତ୍ଥେ, ସଵ୍ଵାଭରଣଭୂସିତେ;

ରାଜା ଅଙ୍କେ କରିତ୍ୱାନ, ଅଯ୍ୟକୋ ପରିପୁଚ୍ଛଥ।

୨୩୨୯।

‘‘କୁଣ୍ଡଲେ ଘୁସିତେ ମାଲେ, ସଵ୍ଵାଭରଣଭୂସିତେ;

ରାଜା ଅଙ୍କେ କରିତ୍ୱାନ, ଇଦଂ ଓ୍ୱଚନମବ୍ରଓ୍ୱି।

୨୩୩୦।

‘‘କଚ୍ଚି ଉଭୋ ଅରୋଗା ତେ, ଜାଲି ମାତାପିତା ତଓ୍ୱ;

କଚ୍ଚି ଉଞ୍ଛେନ ଯାପେନ୍ତି, କଚ୍ଚି ମୂଲଫଲା ବହୂ।

୨୩୩୧।

‘‘କଚ୍ଚି ଡଂସା ମକସା ଚ, ଅପ୍ପମେଓ୍ୱ ସରୀସପା;

ଓ୍ୱନେ ଓ୍ୱାଳମିଗାକିଣ୍ଣେ, କଚ୍ଚି ହିଂସା ନ ଓ୍ୱିଜ୍ଜତୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ କୁଣ୍ଡଲେତି କୁଣ୍ଡଲାନି ପିଲନ୍ଧାପେତ୍ୱା। ଘୁସିତେତି ଉଗ୍ଘୋସିତେ ମନୋରମଂ ରଓ୍ୱଂ ରଓ୍ୱନ୍ତେ। ମାଲେତି ପୁପ୍ଫାନି ପିଲନ୍ଧାପେତ୍ୱା। ଅଙ୍କେ କରିତ୍ୱାନାତି ଜାଲିକୁମାରଂ ଅଙ୍କେ ନିସୀଦାପେତ୍ୱା।

କୁମାରୋ ଆହ –

୨୩୩୨।

‘‘ଅଥୋ ଉଭୋ ଅରୋଗା ମେ, ଦେୱ ମାତାପିତା ମମ;

ଅଥୋ ଉଞ୍ଛେନ ଯାପେନ୍ତି, ଅଥୋ ମୂଲଫଲା ବହୂ।

୨୩୩୩।

‘‘ଅଥୋ ଡଂସା ମକସା ଚ, ଅପ୍ପମେୱ ସରୀସପା;

ୱନେ ୱାଳଅମିଗାକିଣ୍ଣେ, ହିଂସା ନେସଂ ନ ୱିଜ୍ଜତି।

୨୩୩୪।

‘‘ଖଣନ୍ତାଲୁକଲମ୍ବାନି, ବିଲାନି ତକ୍କଲାନି ଚ;

କୋଲଂ ଭଲ୍ଲାତକଂ ବେଲ୍ଲଂ, ସା ନୋ ଆହଚ୍ଚ ପୋସତି।

୨୩୩୫।

‘‘ଯଞ୍ଚେୱ ସା ଆହରତି, ୱନମୂଲଫଲହାରିୟା;

ତଂ ନୋ ସବ୍ବେ ସମାଗନ୍ତ୍ୱା, ରତ୍ତିଂ ଭୁଞ୍ଜାମ ନୋ ଦିୱା।

୨୩୩୬।

‘‘ଅମ୍ମାୱ ନୋ କିସା ପଣ୍ଡୁ, ଆହରନ୍ତୀ ଦୁମପ୍ଫଲଂ;

ୱାତାତପେନ ସୁଖୁମାଲୀ, ପଦୁମଂ ହତ୍ଥଗତାମିୱ।

୨୩୩୭।

‘‘ଅମ୍ମାୟ ପତନୂ କେସା, ୱିଚରନ୍ତ୍ୟା ବ୍ରହାୱନେ;

ୱନେ ୱାଳଅମିଗାକିଣ୍ଣେ, ଖଗ୍ଗଦୀପିନିସେୱିତେ।

୨୩୩୮।

‘‘କେସେସୁ ଜଟଂ ବନ୍ଧିତ୍ୱା, କଚ୍ଛେ ଜଲ୍ଲମଧାରୟି;

ଚମ୍ମୱାସୀ ଛମା ସେତି, ଜାତୱେଦଂ ନମସ୍ସତୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଖଣନ୍ତାଲୁକଲମ୍ବାନୀତି ଖଣନ୍ତୀ ଆଲୂନି ଚ କଲମ୍ବାନି ଚ। ଇମିନା ମାତାପିତୂନଂ କିଚ୍ଛଜୀୱିକଂ ୱଣ୍ଣେତି। ତଂ ନୋତି ଏତ୍ଥ ନୋତି ନିପାତମତ୍ତଂ। ପଦୁମଂ ହତ୍ଥଗତାମିୱାତି ହତ୍ଥେନ ପରିମଦ୍ଦିତଂ ପଦୁମଂ ୱିୟ ଜାତା। ପତନୂ କେସାତି ଦେୱ, ଅମ୍ମାୟ ମେ ମହାୱନେ ୱିଚରନ୍ତିୟା ତେ ଭମରପତ୍ତୱଣ୍ଣା କାଳଅକେସା ରୁକ୍ଖସାଖାଦୀହି ୱିଲୁତ୍ତା ପତନୂ ଜାତା। ଜଲ୍ଲମଧାରୟୀତି ଉଭୋହି କଚ୍ଛେହି ଜଲ୍ଲଂ ଧାରେତି, କିଲିଟ୍ଠୱେସେନ ୱିଚରତୀତି।

ସୋ ଏୱଂ ମାତୁ ଦୁକ୍ଖିତଭାୱଂ କଥେତ୍ୱା ଅୟ୍ୟକଂ ଚୋଦେନ୍ତୋ ଇମଂ ଗାଥମାହ –

୨୩୩୯।

''ପୁତ୍ତା ପିଯା ମନୁସ୍ସାନଂ, ଲୋକସ୍ମିଂ ଉଦପଜ୍ଜିସୁଂ;

ନ ହି ନୂନମ୍ହାକଂ ଅଯ୍ୟସ୍ସ, ପୁତ୍ତେ ସ୍ନେହୋ ଅଜାଯଥା''ତି।

ତତ୍ଥ ଉଦପଜ୍ଜିସୁନ୍ତି ଉପ୍ପଜ୍ଜିଂସୁ।

ତତୋ ରାଜା ଅତ୍ତନୋ ଦୋସଂ ଆଭିକରୋନ୍ତୋ ଆହ –

୨୩୪୦।

''ଦୁକ୍କଟଞ୍ଚ ହି ନୋ ପୁତ୍ତ, ଭୂନହଚ୍ଚଂ କତଂ ମଯା;

ଯୋହଂ ସିଵୀନଂ ଵଚନା, ପବ୍ବାଜେସିମଦୂସକଂ।

୨୩୪୧।

''ଯଂ ମେ କିଞ୍ଚି ଇଧ ଅତ୍ଥି, ଧନଂ ଧଞ୍ଞଞ୍ଚ ଵିଜ୍ଜତି;

ଏତୁ ଵେସ୍ସନ୍ତରୋ ରାଜା, ସିଵିରଟ୍ଠେ ପସାସତୂ''ତି।

ତତ୍ଥ ପୁତ୍ତାତି ପୁତ୍ତ ଜାଲି ଏତଂ ଅମ୍ହାକଂ ଦୁକ୍କଟଂ। ଭୂନହଚ୍ଚନ୍ତି ଵୁଡ୍ଢିଘାତକମ୍ମଂ। ଯଂ ମେ କିଞ୍ଚୀତି ତାତ, ଯଂ ମେ କିଞ୍ଚି ଇଧ ଅତ୍ଥି, ସବ୍ବଂ ତେ ପିତୁ ଦେମି। ସିଵିରଟ୍ଠେ ପସାସତୂତି ଇମସ୍ମିଂ ନଗରେ ସୋ ରାଜା ହୁତ୍ଵା ପସାସତୂତି।

କୁମାରୋ ଆହ –

୨୩୪୨।

''ନ ଦେଵ ମଯ୍ହଂ ଵଚନା, ଏହିତି ସିଵିସୁତ୍ତମୋ;

ସଯମେଵ ଦେଵୋ ଗନ୍ତ୍ଵା, ସିଞ୍ଚ ଭୋଗେହି ଅତ୍ରଜ''ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ସିଵିସୁତ୍ତମୋତି ସିଵିସେଟ୍ଠୋ ଵେସ୍ସନ୍ତରୋ। ସିଞ୍ଚାତି ମହାମେଘୋ ଵିଯ ଵୁଟ୍ଠିଯା ଭୋଗେହି ଅଭିସିଞ୍ଚ।

୨୩୪୩।

''ତତୋ ସେନାପତିଂ ରାଜା, ସଞ୍ଜଯୋ ଅଜ୍ଝଭାସଥ;

ହତ୍ଥୀ ଅସ୍ସା ରଥା ପତ୍ତୀ, ସେନା ସନ୍ନାହଯନ୍ତୁ ନଂ;

ନେଗମା ଚ ମଂ ଅନ୍ଵେନ୍ତୁ, ବ୍ରାହ୍ମଣା ଚ ପୁରୋହିତା।

୨୩୪୪।

''ତତୋ ସଟ୍ଠିସହସ୍ସାନି, ଯୋଧିନୋ ଚାରୁଦସ୍ସନା;

ଖିପ୍ପମାଯନ୍ତୁ ସନ୍ନଦ୍ଧା, ନାନାୱଣ୍ଣେହିଲଙ୍କତା।

୨୩୪୫।

‘‘ନୀଲୱତ୍ଥଧରା ନେକେ, ପୀତାନେକେ ନିୱାସିତା;

ଅଞ୍ଞେ ଲୋହିତଉଣ୍ହୀସା, ସୁଦ୍ଧାନେକେ ନିୱାସିତା;

ଖିପ୍ପମାଯନ୍ତୁ ସନ୍ନଦ୍ଧା, ନାନାୱଣ୍ଣେହିଲଙ୍କତା।

୨୩୪୬।

‘‘ହିମୱା ଯଥା ଗନ୍ଧଧରୋ, ପବ୍ବତୋ ଗନ୍ଧମାଦନୋ;

ନାନାରୁକ୍ଖେହି ସଞ୍ଛନ୍ନୋ, ମହାଭୂତଗଣାଲଯୋ।

୨୩୪୭।

‘‘ଓସଧେହି ଚ ଦିବ୍ବେହି, ଦିସା ଭାତି ପୱାତି ଚ;

ଖିପ୍ପମାଯନ୍ତୁ ସନ୍ନଦ୍ଧା, ଦିସା ଭନ୍ତୁ ପୱନ୍ତୁ ଚ।

୨୩୪୮।

‘‘ତତୋ ନାଗସହସ୍ସାନି, ଯୋଜଯନ୍ତୁ ଚତୁଦ୍ଦସ;

ସୁୱଣ୍ଣକଚ୍ଛା ମାତଙ୍ଗା, ହେମକପ୍ପନୱାସସା।

୨୩୪୯।

‘‘ଆରୂଳ୍ହା ଗାମଣୀଯେହି, ତୋମରଙ୍କୁସପାଣିଭି;

ଖିପ୍ପମାଯନ୍ତୁ ସନ୍ନଦ୍ଧା, ହତ୍ଥିକ୍ଖନ୍ଧେହି ଦସ୍ସିତା।

୨୩୫୦।

‘‘ତତୋ ଅସ୍ସସହସ୍ସାନି, ଯୋଜଯନ୍ତୁ ଚତୁଦ୍ଦସ;

ଆଜାନୀଯାୱ ଜାତିଯା, ସିନ୍ଧୱା ସୀଘୱାହନା।

୨୩୫୧।

‘‘ଆରୂଳ୍ହା ଗାମଣୀଯେହି, ଇଲ୍ଲିଯାଚାପଧାରିଭି;

ଖିପ୍ପମାଯନ୍ତୁ ସନ୍ନଦ୍ଧା, ଅସ୍ସପିଟ୍ଠେହୀଲଙ୍କତା।

୨୩୫୨।

‘‘ତତୋ ରଥସହସ୍ସାନି, ଯୋଜୟନ୍ତୁ ଚତୁଦ୍ଦସ;

ଅୟୋସୁକତନେମିୟୋ, ସୁୱଣ୍ଣଚିତପକ୍ଖରେ।

୨୩୫୩।

‘‘ଆରୋପେନ୍ତୁ ଧଜେ ତତ୍ଥ, ଚମ୍ମାନି କୱଚାନି ଚ;

ୱିପ୍ପାଲେନ୍ତୁ ଚ ଚାପାନି, ଦଳ୍ହଧମ୍ମା ପହାରିନୋ;

ଖିପ୍ପମାୟନ୍ତୁ ସନ୍ନଦ୍ଧା, ରଥେସୁ ରଥଜୀୱିନୋ’’ତି।

ତତ୍ଥ ସନ୍ନାହୟନ୍ତୁନନ୍ତି ସନ୍ନୟ୍ହନ୍ତୁ। ସଟ୍ଠିସହସ୍ସାନୀତି ମମ ପୁତ୍ତେନ ସହଜାତା ସଟ୍ଠିସହସ୍ସା ଅମଚ୍ଚା। ନୀଲୱତ୍ଥଧରା ନେକେତି ଏକେ ନୀଲୱତ୍ଥନିୱାସିତା ହୁତ୍ୱା ଆୟନ୍ତୁ। ମହାଭୂତଗଣାଲୟୋତି ବହୁୟକ୍ଖଗଣାନଂ ଆଲୟୋ। ଦିସା ଭନ୍ତୁ ପୱନ୍ତୁ ଚାତି ୱୁତ୍ତପ୍ପକାରୋ ହିମୱା ୱିୟ ଆଭରଣୱିଲେପନାଦୀହି ଓଭାସେନ୍ତୁ ଚେୱ ପୱାୟନ୍ତୁ ଚ। ହତ୍ଥିକ୍ଖନ୍ଧେହୀତି ତେ ହତ୍ଥିଗାମଣିନୋ ହତ୍ଥିକ୍ଖନ୍ଧେହି ଖିପ୍ପମାୟନ୍ତୁ। ଦସ୍ସିତାତି ଦସ୍ସିତୱିଭୂସନା। ଅୟୋସୁକତନେମିୟୋତି ଅୟେନ ସୁଟ୍ଠୁ ପରିକ୍ଖିତ୍ତନେମିୟୋ। ସୁୱଣ୍ଣଚିତପକ୍ଖରେତି ସୁୱଣ୍ଣେନ ଖଚିତପକ୍ଖରେ। ଏୱରୂପେ ଚୁଦ୍ଦସ ସହସ୍ସେ ରଥେ ଯୋଜୟନ୍ତୂତି ୱଦତି। ୱିପ୍ପାଲେନ୍ତୂତି ଆରୋପେନ୍ତୁ।

ଏୱଂ ରାଜା ସେନଙ୍ଗଂ ୱିଚାରେତ୍ୱା ‘‘ପୁତ୍ତସ୍ସ ମେ ଜେତୁତ୍ତରନଗରତୋ ୟାୱ ୱଙ୍କପବ୍ବତା ଅଟ୍ଠୁସଭୱିତ୍ଥାରଂ ଆଗମନମଗ୍ଗଂ ସମତଲଂ କତ୍ୱା ମଗ୍ଗାଲଙ୍କାରତ୍ଥାୟ ଇଦଞ୍ଚିଦଞ୍ଚ କରୋଥା’’ତି ଆଣାପେନ୍ତୋ ଆହ –

୨୩୫୪।

‘‘ଲାଜା ଓଲୋପିୟା ପୁପ୍ଫା, ମାଲାଗନ୍ଧୱିଲେପନା;

ଅଗ୍ଘିୟାନି ଚ ତିଟ୍ଠନ୍ତୁ, ଯେନ ମଗ୍ଗେନ ଏହିତି।

୨୩୫୫।

‘‘ଗାମେ ଗାମେ ସତଂ କୁମ୍ଭା, ମେରୟସ୍ସ ସୁରାୟ ଚ;

ମଗ୍ଗମ୍ହି ପତିତିଟ୍ଠନ୍ତୁ, ଯେନ ମଗ୍ଗେନ ଏହିତି।

୨୩୫୬।

‘‘ମଂସା ପୂୱା ସଙ୍କୁଲିୟୋ, କୁମ୍ମାସା ମଚ୍ଛସଂୟୁତା;

ମଗ୍ଗମ୍ହି ପତିତିଟ୍ଠନ୍ତୁ, ଯେନ ମଗ୍ଗେନ ଏହିତି।

୨୩୫୭।

‘‘ସପ୍ପି ତେଲଂ ଦଧି ଖୀରଂ, କଙ୍ଗୁବୀଜା ବହୂ ସୁରା;

ମଗ୍ଗମ୍ହି ପତିତିଟ୍ଠନ୍ତୁ, ଯେନ ମଗ୍ଗେନ ଏହିତି।

୨୩୫୮।

‘‘ଆଳାରିକା ଚ ସୂଦା ଚ, ନଟନଚ୍ଚକଗାୟିନୋ;

ପାଣିସ୍ସରା କୁମ୍ଭଥୂଣିୟୋ, ମନ୍ଦକା ସୋକଜ୍ଝାୟିକା।

୨୩୫୯।

‘‘ଆହଞ୍ଞନ୍ତୁ ସବ୍ବୱୀଣା, ଭେରିୟୋ ଦିନ୍ଦିମାନି ଚ;

ଖରମୁଖାନି ଧମେନ୍ତୁ, ନଦନ୍ତୁ ଏକପୋକ୍ଖରା।

୨୩୬୦।

‘‘ମୁଦିଙ୍ଗା ପଣୱା ସଙ୍ଖା, ଗୋଧା ପରିୱଦେନ୍ତିକା;

ଦିନ୍ଦିମାନି ଚ ହଞ୍ଞନ୍ତୁ, କୁତୁମ୍ପଦିନ୍ଦିମାନି ଚା’’ତି।

ତତ୍ଥ ଲାଜା ଓଲୋପିୟା ପୁପ୍ଫାତି ଲାଜେହି ସଦ୍ଧିଂ ଲାଜପଞ୍ଚମକାନି ପୁପ୍ଫାନି ଓକିରନ୍ତାନଂ ଓକିରଣପୁପ୍ଫାନି ପଟିୟାଦେଥାତି ଆଣାପେତି। ମାଲାଗନ୍ଧୱିଲେପନାତି ମଗ୍ଗୱିତାନେ ଓଲମ୍ବକମାଲା ଚେୱ ଗନ୍ଧୱିଲେପନାନି ଚ। ଅଗ୍ଘିୟାନି ଚାତି ପୁପ୍ଫଅଗ୍ଘିୟାନି ଚେୱ ରତନଅଗ୍ଘିୟାନି ଚ ଯେନ ମଗ୍ଗେନ ମମ ପୁତ୍ତୋ ଏହିତି, ତତ୍ଥ ତିଟ୍ଠନ୍ତୁ। ଗାମେ ଗାମେତି ଗାମଦ୍ୱାରେ ଗାମଦ୍ୱାରେ। ପତିତିଟ୍ଠନ୍ତୁତି ପିପାସିତାନଂ ପିୱନତ୍ଥାୟ ପଟିୟାଦିତା ହୁତ୍ୱା ସୁରାମେରୟମଜ୍ଜକୁମ୍ଭା ତିଟ୍ଠନ୍ତୁ। ମଚ୍ଛସଂଯୁତାତି ମଚ୍ଛେହି ସଂଯୁତ୍ତା। କଙ୍ଗୁବୀଜାତି କଙ୍ଗୁପିଟ୍ଠମୟା। ମନ୍ଦକାତି ମନ୍ଦକଗାୟିନୋ। ସୋକଜ୍ଝାୟିକାତି ମାୟାକାରା, ଅଞ୍ଞେପି ୱା ଯେ କେଚି ଉପ୍ପନ୍ନସୋକହରଣସମତ୍ଥା ସୋକଜ୍ଝାୟିକାତି ୱୁଚ୍ଚନ୍ତି, ସୋଚନ୍ତେ ଜନେ ଅତ୍ତନୋ ୱଂସଘୋସପରମ୍ପରାନଂ ନଚ୍ଚେ କତେ ନିସ୍ସୋକେ କତ୍ୱା ସୟାପକାତି ଅତ୍ଥୋ। ଖରମୁଖାନୀତି ସାମୁଦ୍ଦିକମହାମୁଖସଙ୍ଖା। ସଙ୍ଖାତି ଦକ୍ଖିଣାୱଟ୍ଟା ମୁଟ୍ଠିସଙ୍ଖା , ନାଳିସଙ୍ଖାତି ଦ୍ୱେ ସଙ୍ଖା। ଗୋଧା ପରିୱଦେନ୍ତିକା ଦିନ୍ଦିମାନି କୁତୁମ୍ପଦିନ୍ଦିମାନୀତି ଇମାନିପି ଚତ୍ତାରି ତୂରିୟାନେୱ।

ଏୱଂ ରାଜା ମଗ୍ଗାଲଙ୍କାରାନି ୱିଚାରେସି। ଜୂଜକୋପି ପମାଣାତିକ୍କନ୍ତଂ ଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ଜୀରାପେତୁଂ ଅସକ୍କୋନ୍ତୋ ତତ୍ଥେୱ କାଲମକାସି। ରାଜା ତସ୍ସ ସରୀରକିଚ୍ଚଂ କାରାପେତ୍ୱା ‘‘ନଗରେ କୋଚି ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ଞାତକୋ ଅତ୍ଥି, ଇଦଂ ଗଣ୍ହାତୂ’’ତି ଭେରିଂ ଚରାପେସି। ନ କଞ୍ଚିସ୍ସ ଞାତକଂ ପସ୍ସି, ଧନଂ ପୁନ ରଞ୍ଞୋୟେୱ ଅହୋସି। ଅଥ ସତ୍ତମେ ଦିୱସେ ସବ୍ବା ସେନା ସନ୍ନିପତି। ଅଥ ରାଜା ମହନ୍ତେନ ପରିୱାରେନ ଜାଲିଂ ମଗ୍ଗନାୟକଂ କତ୍ୱା ନିକ୍ଖମି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୨୩୬୧।

‘‘ସା ସେନା ମହତୀ ଆସି, ଉୟ୍ୟୁତ୍ତା ସିୱିୱାହିନୀ;

ଜାଲିନା ମଗ୍ଗନାୟେନ, ୱଙ୍କଂ ପାୟାସି ପବ୍ବତଂ।

୨୩୬୨।

‘‘କୋଞ୍ଚଂ ନଦତି ମାତଙ୍ଗୋ, କୁଞ୍ଜରୋ ସଟ୍ଠିହାୟନୋ;

କଚ୍ଛାୟ ବଦ୍ଧମାନାୟ, କୋଞ୍ଚଂ ନଦତି ୱାରଣୋ।

୨୩୬୩।

‘‘ଆଜାନୀଯା ହସିଯନ୍ତି, ନେମିଘୋସୋ ଅଜାଯଥ;

ଅବ୍ଭଂ ରଜୋ ଅଚ୍ଛାଦେସି, ଉଯ୍ୟୁତ୍ତା ସିୱିୱାହିନୀ।

୨୩୬୪।

‘‘ସା ସେନା ମହତୀ ଆସି, ଉଯ୍ୟୁତ୍ତା ହାରହାରିନୀ;

ଜାଲିନା ମଗ୍ଗନାଯେନ, ୱଙ୍କଂ ପାଯାସି ପବ୍ବତଂ।

୨୩୬୫।

‘‘ତେ ପାୱିଂସୁ ବ୍ରହାରଞ୍ଞଂ, ବହୁସାଖଂ ମହୋଦକଂ;

ପୁପ୍ଫରୁକ୍ଖେହି ସଞ୍ଛନ୍ନଂ, ଫଲରୁକ୍ଖେହି ଚୂଭଯଂ।

୨୩୬୬।

‘‘ତତ୍ଥ ବିନ୍ଦୁସ୍ସରା ୱଗ୍ଗୂ, ନାନାୱଣ୍ଣା ବହୂ ଦିଜା;

କୂଜନ୍ତମୁପକୂଜନ୍ତି, ଉତୁସମ୍ପୁପ୍ଫିତେ ଦୁମେ।

୨୩୬୭।

‘‘ତେ ଗନ୍ତ୍ୱା ଦୀଘମଦ୍ଧାନଂ, ଅହୋରତ୍ତାନମଚ୍ଚଯେ;

ପଦେସଂ ତଂ ଉପାଗଚ୍ଛୁଂ, ଯତ୍ଥ ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ଅହୂ’’ତି।

ତତ୍ଥ ମହତୀତି ଦ୍ୱାଦସଅକ୍ଖୋଭଣିସଙ୍ଖାତା ସେନା। ଉଯ୍ୟୁତ୍ତାତି ପଯାତା। କୋଞ୍ଚଂ ନଦତୀତି ତଦା କାଲିଙ୍ଗରଟ୍ଠୱାସିନୋ ବ୍ରାହ୍ମଣା ଅତ୍ତନୋ ରଟ୍ଠେ ଦେୱେ ୱୁଟ୍ଠେ ତଂ ନାଗଂ ଆହରିତ୍ୱା ସଞ୍ଜଯସ୍ସ ଅଦଂସୁ। ସୋ ହତ୍ଥୀ ‘‘ସାମିକଂ ୱତ ପସ୍ସିତୁଂ ଲଭିସ୍ସାମୀ’’ତି ତୁଟ୍ଠୋ କୋଞ୍ଚନାଦମକାସି। ତଂ ସନ୍ଧାଯେତଂ ୱୁତ୍ତଂ। କଚ୍ଛାଯାତି ସୁୱଣ୍ଣକଚ୍ଛାଯ ବଦ୍ଧମାନାଯପି ତୁସ୍ସିତ୍ୱା କୋଞ୍ଚଂ ନଦତି। ହସିଯନ୍ତୀତି ହସସଦ୍ଦମକଂସୁ । ହାରହାରିନୀତି ହରିତବ୍ବହରଣସମତ୍ଥା। ପାୱିଂସୂତି ପୱିସିଂସୁ। ବହୁସାଖନ୍ତି ବହୁରୁକ୍ଖସାଖଂ। ଦୀଘମଦ୍ଧାନନ୍ତି ସଟ୍ଠିଯୋଜନମଗ୍ଗଂ। ଉପାଗଚ୍ଛୁନ୍ତି ଯତ୍ଥ ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ଅହୋସି, ତଂ ପଦେସଂ ଉପଗତାତି।

ମହାରାଜପବ୍ବୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

ଛଖତ୍ତିଯକମ୍ମୱଣ୍ଣନା

ଜାଲିକୁମାରୋ ମୁଚଲିନ୍ଦସରତୀରେ ଖନ୍ଧାୱାରଂ ନିୱାସାପେତ୍ୱା ଚୁଦ୍ଦସ ରଥସହସ୍ସାନି ଆଗତମଗ୍ଗାଭିମୁଖାନେୱ ଠପାପେତ୍ୱା ତସ୍ମିଂ ତସ୍ମିଂ ପଦେସେ ସୀହବ୍ୟଗ୍ଘଦୀପିଆଦୀସୁ ଆରକ୍ଖଂ ସଂୱିଦହି। ହତ୍ଥିଆଦୀନଂ ସଦ୍ଦୋ ମହା ଅହୋସି। ଅଥ ମହାସତ୍ତୋ ତଂ ସଦ୍ଦଂ ସୁତ୍ୱା ‘‘କିଂ ନୁ ଖୋ ମେ ପଚ୍ଚାମିତ୍ତା ମମ ପିତରଂ ଘାତେତ୍ୱା ମମତ୍ଥାଯ ଆଗତା’’ତି ମରଣଭଯଭୀତୋ ମଦ୍ଦିଂ ଆଦାଯ ପବ୍ବତଂ ଆରୁଯ୍ହ ସେନଂ ଓଲୋକେସି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୨୩୬୮।

‘‘ତେସଂ ସୁତ୍ୱାନ ନିଗ୍ଘୋସଂ, ଭୀତୋ ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ଅହୁ;

ପବ୍ବତଂ ଅଭିରୁହିତ୍ୱା, ଭୀତୋ ସେନଂ ଉଦିକ୍ଖତି।

୨୩୬୯।

‘‘ଇଙ୍ଘ ମଦ୍ଦି ନିସାମେହି, ନିଗ୍ଘୋସୋ ଯାଦିସୋ ୱନେ;

ଆଜାନୀଯା ହସିଯନ୍ତି, ଧଜଗ୍ଗାନି ଚ ଦିସ୍ସରେ।

୨୩୭୦।

‘‘ଇମେ ନୂନ ଅରଞ୍ଞସ୍ମିଂ, ମିଗସଙ୍ଘାନି ଲୁଦ୍ଦକା;

ୱାଗୁରାହି ପରିକ୍ଖିପ୍ପ, ସୋବ୍ଭଂ ପାତେତ୍ୱା ତାୱଦେ;

ୱିକ୍କୋସମାନା ତିବ୍ବାହି, ହନ୍ତି ନେସଂ ୱରଂ ୱରଂ।

୨୩୭୧।

‘‘ଯଥା ମଯଂ ଅଦୂସକା, ଅରଞ୍ଞେ ଅୱରୁଦ୍ଧକା;

ଅମିତ୍ତହତ୍ଥତ୍ତଂ ଗତା, ପସ୍ସ ଦୁବ୍ବଲଘାତକ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ଇଙ୍ଘାତି ଚୋଦନତ୍ଥେ ନିପାତୋ। ନିସାମେହୀତି ସକସେନା ୱା ପରସେନା ୱାତି ଓଲୋକେହି ଉପଧାରେହି। ‘‘ଇମେ ନୂନ ଅରଞ୍ଞସ୍ମି’’ନ୍ତିଆଦୀନଂ ଅଡ୍ଢତେଯ୍ୟଗାଥାନଂ ଏୱମତ୍ଥସମ୍ବନ୍ଧୋ ୱେଦିତବ୍ବୋ ‘‘ମଦ୍ଦି ଯଥା ଅରଞ୍ଞମ୍ହି ମିଗସଙ୍ଘାନି ଲୁଦ୍ଦକା ୱାଗୁରାହି ପରିକ୍ଖିପ୍ପ ଅଥ ୱା ପନ ସୋବ୍ଭଂ ପାତେତ୍ୱା ତାୱଦେୱ ‘ହନଥ, ଅରେ, ଦୁଟ୍ଠମିଗେ’ତି ୱିକ୍କୋସମାନା ତିବ୍ବାହି ମିଗମାରଣସତ୍ତୀହି ନେସଂ ମିଗାନଂ ୱରଂ ୱରଂ ଥୂଲଂ ଥୂଲଂ ହନନ୍ତି, ଇମେ ଚ ନୂନ ତଥେୱ ଅମ୍ହେ ଅସବ୍ଭାହି ୱାଚାହି ୱିକ୍କୋସମାନା ତିବ୍ବାତି ସତ୍ତୀହି ହନିସ୍ସନ୍ତି, ମଯଞ୍ଚ ଅଦୂସକା ଅରଞ୍ଞେ ଅୱରୁଦ୍ଧକା ରଟ୍ଠା ପବ୍ବାଜିତା ୱନେ ୱସାମ, ଏୱଂ ସନ୍ତେପି ଅମିତ୍ତାନଂ ହତ୍ଥତ୍ତଂ ଗତା, ପସ୍ସ ଦୁବ୍ବଲଘାତକ’’ନ୍ତି। ଏୱଂ ସୋ ମରଣଭଯେନ ପରିଦେୱି।

ସା ତସ୍ସ ୱଚନଂ ସୁତ୍ୱା ସେନଂ ଓଲୋକେତ୍ୱା ‘‘ସକସେନାଯ ଭୱିତବ୍ବ’’ନ୍ତି ମହାସତ୍ତଂ ଅସ୍ସାସେନ୍ତୀ ଇମଂ ଗାଥମାହ –

୨୩୭୨।

‘‘ଅମିତ୍ତା ନପ୍ପସାହେଯ୍ୟୁଂ, ଅଗ୍ଗୀୱ ଉଦକଣ୍ଣୱେ;

ତଦେୱ ତ୍ୱଂ ୱିଚିନ୍ତେହି, ଅପି ସୋତ୍ଥି ଇତୋ ସିଯା’’ତି।

ତତ୍ଥ ଅଗ୍ଗୀୱ ଉଦକଣ୍ଣୱେତି ଯଥା ତିଣୁକ୍କାଦୀନଂ ୱସେନ ଉପନୀତୋ ଅଗ୍ଗି ଅଣ୍ଣୱସଙ୍ଖାତାନି ପୁଥୁଲଗମ୍ଭୀରାନି ଉଦକାନି ନପ୍ପସହତି, ତାପେତୁଂ ନ ସକ୍କୋତି , ତଥା ତଂ ଅମିତ୍ତା ନପ୍ପସହେଯ୍ୟୁଂ ନାଭିଭୱିସ୍ସନ୍ତି। ତଦେୱାତି ଯଂ ସକ୍କେନ ତୁଯ୍ହଂ ୱରଂ ଦତ୍ୱା ‘‘ମହାରାଜ, ନ ଚିରସ୍ସେୱ ତେ ପିତା ଏହିତୀ’’ତି ୱୁତ୍ତଂ, ତଦେୱ ତ୍ୱଂ ୱିଚିନ୍ତେହି, ଅପି ନାମ ଇତୋ ବଲକାଯତୋ ଅମ୍ହାକଂ ସୋତ୍ଥି ସିଯାତି ମହାସତ୍ତଂ ଅସ୍ସାସେସି।

ଅଥ ମହାସତ୍ତୋ ସୋକଂ ତନୁକଂ କତ୍ୱା ତାଯ ସଦ୍ଧିଂ ପବ୍ବତା ଓରୁଯ୍ହ ପଣ୍ଣସାଲାଦ୍ୱାରେ ନିସୀଦି, ଇତରାପି ଅତ୍ତନୋ ପଣ୍ଣସାଲାଦ୍ୱାରେ ନିସୀଦି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୨୩୭୩।

‘‘ତତୋ ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ରାଜା, ଓରୋହିତ୍ୱାନ ପବ୍ବତା;

ନିସୀଦି ପଣ୍ଣସାଲାୟଂ, ଦଳ୍ହଂ କତ୍ୱାନ ମାନସ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ଦଳ୍ହଂ କତ୍ୱାନ ମାନସନ୍ତି ମଯ୍ହଂ ପଦ୍ଧଜିତା ନାମ, ଅମ୍ହାକଂ କୋ କିଂ କରିସ୍ସତୀତି ଥିରଂ ହଦଯଂ କତ୍ୱା ନିସୀଦି।

ତସ୍ମିଂ ଖଣେ ସଞ୍ଜଯୋ ରାଜା ଦେୱିଂ ଆମନ୍ତେତ୍ୱା – ‘‘ଭଦ୍ଦେ, ଫୁସ୍ସତି ଅମ୍ହେସୁ ସବ୍ବେସୁ ଏକତୋ ଗତେସୁ ସୋକୋ ମହା ଭୱିସ୍ସତି, ପଠମଂ ତାୱ ଅହଂ ଗଚ୍ଛାମି, ତତୋ ‘ଇଦାନି ସୋକଂ ୱିନୋଦେତ୍ୱା ନିସିନ୍ନା ଭୱିସ୍ସନ୍ତୀ’ତି ସଲ୍ଲକ୍ଖେତ୍ୱା ତ୍ୱଂ ମହନ୍ତେନ ପରିୱାରେନ ଆଗଚ୍ଛେଯ୍ୟାସି। ଅଥ ଥୋକଂ କାଲଂ ୱୀତିନାମେତ୍ୱା ଜାଲିକଣ୍ହାଜିନା ପଚ୍ଛତୋ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତୂ’’ତି ୱତ୍ୱା ରଥଂ ନିୱତ୍ତାପେତ୍ୱା ଆଗତମଗ୍ଗାଭିମୁଖଂ କତ୍ୱା ତତ୍ଥ ତତ୍ଥ ଆରକ୍ଖଂ ସଂୱିଦହିତ୍ୱା ଅଲଙ୍କତହତ୍ଥିକ୍ଖନ୍ଧତୋ ଓରୁଯ୍ହ ପୁତ୍ତସ୍ସ ସନ୍ତିକଂ ଅଗମାସି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୨୩୭୪।

‘‘ନିୱତ୍ତଯିତ୍ୱାନ ରଥଂ, ୱୁଟ୍ଠପେତ୍ୱାନ ସେନିଯୋ;

ଏକଂ ଅରଞ୍ଞେ ୱିହରନ୍ତଂ, ପିତା ପୁତ୍ତଂ ଉପାଗମି।

୨୩୭୫।

‘‘ହତ୍ଥିକ୍ଖନ୍ଧତୋ ଓରୁଯ୍ହ, ଏକଂସୋ ପଞ୍ଜଲୀକତୋ;

ପରିକିଣ୍ଣୋ ଅମଚ୍ଚେହି, ପୁତ୍ତଂ ସିଞ୍ଚିତୁମାଗମି।

୨୩୭୬।

‘‘ତତ୍ଥଦ୍ଦସ କୁମାରଂ ସୋ, ରମ୍ମରୂପଂ ସମାହିତଂ;

ନିସିନ୍ନଂ ପଣ୍ଣସାଲାୟଂ, ଝାଯନ୍ତଂ ଅକୁତୋଭଯ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ୱୁଟ୍ଠପେତ୍ୱାନ ସେନିଯୋତି ଆରକ୍ଖତ୍ଥାଯ ବଲକାଯେ ଠପେତ୍ୱା। ଏକଂସୋତି ଏକଂସକତୌତ୍ତରାସଙ୍ଗୋ। ସିଞ୍ଚିତୁମାଗମୀତି ରଜ୍ଜେ ଅଭିସିଞ୍ଚିତୁଂ ଉପାଗମି। ରମ୍ମରୂପନ୍ତି ଅନଞ୍ଜିତଂ ଅମଣ୍ଡିତଂ।

୨୩୭୭।

‘‘ତଞ୍ଚ ଦିସ୍ୱାନ ଆଯନ୍ତଂ, ପିତରଂ ପୁତ୍ତଗିଦ୍ଧିନଂ;

ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ଚ ମଦ୍ଦୀ ଚ, ପଚ୍ଚୁଗ୍ଗନ୍ତ୍ୱା ଅୱନ୍ଦିସୁଂ।

୨୩୭୮।

‘‘ମଦ୍ଦୀ ଚ ସିରସା ପାଦେ, ସସୁରସ୍ସାଭିୱାଦଯି;

ମଦ୍ଦୀ ଅହଞ୍ହି ତେ ଦେୱ, ପାଦେ ୱନ୍ଦାମି ତେ ସୁଣ୍ହା;

ତେ ସୁ ତତ୍ଥ ପଲିସ୍ସଜ୍ଜ, ପାଣିନା ପରିମଜ୍ଜଥା’’ତି।

ତତ୍ଥ ପାଦେ ୱନ୍ଦାମି ତେ ସୁଣ୍ହାତି ଅହଂ, ଦେୱ, ତୱ ସୁଣ୍ହା ପାଦେ ୱନ୍ଦାମୀତି ଏୱଂ ୱତ୍ୱା ୱନ୍ଦି। ତେ ସୁ ତତ୍ଥାତି ତେ ଉଭୋପି ଜନେ ତସ୍ମିଂ ସକ୍କଦତ୍ତିଯେ

ଅସ୍ସମେ ପଲିସ୍ସଜିତ୍ୱା ହଦଯେ ନିପଜ୍ଜାପେତ୍ୱା ସୀସେ ପରିଚୁମ୍ବିତ୍ୱା ମୁଦୁକେନ ପାଣିନା ପରିମଜ୍ଜଥ, ପିଟ୍ଠିଯୋ ନେସଂ ପରିମଜ୍ଜି।

ତତୋ ରୋଦିତ୍ୱା ପରିଦେୱିତ୍ୱା ରାଜା ସୋକେ ପରିନିବ୍ବୁତେ ତେହି ସଦ୍ଧିଂ ପଟିସନ୍ଥାରଂ କରୋନ୍ତୋ ଆହ –

୨୩୭୯।

‘‘କଚ୍ଚି ୱୋ କୁସଲଂ ପୁତ୍ତ, କଚ୍ଚି ପୁତ୍ତ ଅନାମଯଂ;

କଚ୍ଚି ଉଞ୍ଛେନ ଯାପେଥ, କଚ୍ଚି ମୂଲଫଲା ବହୂ।

୨୩୮୦।

‘‘କଚ୍ଚି ଡଂସା ମକସା ଚ, ଅପ୍ପମେୱ ସରୀସପା;

ୱନେ ୱାଳମିଗାକିଣ୍ଣେ, କଚ୍ଚି ହିଂସା ନ ୱିଜ୍ଜତୀ’’ତି।

ପିତୁ ୱଚନଂ ସୁତ୍ୱା ମହାସତ୍ତୋ ଆହ –

୨୩୮୧।

‘‘ଅତ୍ଥି ନୋ ଜୀୱିକା ଦେୱ, ସା ଚ ଯାଦିସକୀଦିସା;

କସିରା ଜୀୱିକା ହୋମ, ଉଞ୍ଛାଚରିଯାଯ ଜୀୱିତଂ।

୨୩୮୨।

‘‘ଅନିଦ୍ଧିନଂ ମହାରାଜ, ଦମେତସ୍ସଂୱ ସାରଥି;

ତ୍ୟମ୍ହା ଅନିଦ୍ଧିକା ଦନ୍ତା, ଅସମିଦ୍ଧି ଦମେତି ନୋ।

୨୩୮୩।

‘‘ଅପି ନୋ କିସାନି ମଂସାନି, ପିତୁ ମାତୁ ଅଦସ୍ସନା;

ଅୱରୁଦ୍ଧାନଂ ମହାରାଜ, ଅରଞ୍ଞେ ଜୀୱସୋକିନ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ଯାଦିସକୀଦିସାତି ଯା ୱା ସା ୱା, ଲାମକାତି ଅତ୍ଥୋ। କସିରା ଜୀୱିକା ହୋମାତି ତାତ, ଅମ୍ହାକଂ ଉଞ୍ଛାଚରିଯାଯ ଜୀୱିତଂ ନାମ କିଚ୍ଛଂ, ଦୁକ୍ଖା ନୋ ଜୀୱିକା ଅହୋସି। ଅନିଦ୍ଧିନନ୍ତି ମହାରାଜ, ଅନିଦ୍ଧିଂ ଅସମିଦ୍ଧିଂ ଦଲିଦ୍ଦପୁରିସଂ ନାମ ସାୱ ଅନିଦ୍ଧି ଛେକୋ ସାରଥି ଅସ୍ସଂ ୱିଯ ଦମେତି, ନିବ୍ବିସେୱନଂ କରୋତି, ତେ ମଯଂ ଇଧ ୱସନ୍ତା ଅନିଦ୍ଧିକା ଦନ୍ତା ନିବ୍ବିସେୱନା କତା, ଅସମିଦ୍ଧିଯେୱ ନୋ ଦମେତୀତି। ‘‘ଦମେଥ ନୋ’’ତିପି ପାଠୋ, ଦମଯିତ୍ଥ ନୋତି ଅତ୍ଥୋ। ଜୀୱସୋକିନନ୍ତି ଅୱିଗତସୋକାନଂ ଅରଞ୍ଞେ ୱସନ୍ତାନଂ କିଂ ନାମ ଅମ୍ହାକଂ ସୁଖନ୍ତି ୱଦତି।

ଏୱଞ୍ଚ ପନ ୱତ୍ୱା ପୁନ ପୁତ୍ତାନଂ ପୱତ୍ତିଂ ପୁଚ୍ଛନ୍ତୋ ଆହ –

୨୩୮୪।

‘‘ଯେପି ତେ ସିୱିସେଟ୍ଠସ୍ସ, ଦାଯାଦାପତ୍ତମାନସା;

ଜାଲୀ କଣ୍ହାଜିନା ଚୁଭୋ, ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ୱସାନୁଗା;

ଅଜାୟିକସ୍ସ ଲୁଦ୍ଦସ୍ସ, ଯୋ ନେ ଗାୱୋୱ ସୁମ୍ଭତି।

୨୩୮୫।

‘‘ତେ ରାଜପୁତ୍ତିୟା ପୁଚ୍ଛେ, ଯଦି ଜାନାଥ ସଂସଥ;

ପରିୟାପୁଣାଥ ନୋ ଖିପ୍ପଂ, ସପ୍ପଦଟ୍ଟଂୱ ମାଣୱ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ଦାୟାଦାପଉମାନସାତି ମହାରାଜ, ଯେପି ତେ ତୱ ସିୱିସେଟ୍ଠସ୍ସ ଦାୟାଦା ଅପଉମାନସା ଅସମ୍ପୁଣ୍ଣମନୋରଥା ହୁତ୍ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ୱସାନୁଗା ଜାତା, ତେ ଦ୍ୱେ କୁମାରେ ଯୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଗାୱୋୱ ସୁମ୍ଭତି ପହରତି, ତେ ରାଜପୁତ୍ତିୟା ପୁଚ୍ଛେ ଯଦି ଦିଟ୍ଠୱସେନ ୱା ସୁତୱସେନ ୱା ଜାନାଥ ସଂସଥ। ସପ୍ପଦଟ୍ଟଂୱ ମାଣୱନ୍ତି ୱିସନିମ୍ମଦନତ୍ଥାୟ ସପ୍ପଦଟ୍ଠଂ ମାଣୱଂ ତିକିଚ୍ଛନ୍ତା ୱିୟ ଖିପ୍ପଂ ନୋ ପରିୟାପୁଣାଥ କଥେଥାତି ୱଦତି।

ରାଜା ଆହ –

୨୩୮୬।

‘‘ଉଭୋ କୁମାରା ନିକ୍କୀତା, ଜାଲୀ କଣ୍ହାଜିନା ଚୁଭୋ;

ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ଧନଂ ଦତ୍ୱା, ପୁତ୍ତ ମା ଭାୟି ଅସ୍ସସା’’ତି।

ତତ୍ଥ ନିକ୍କୀତାତି ନିକ୍କୟଂ ଦତ୍ୱା ଗହିତା।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ମହାସତ୍ତୋ ପଟିଲଦ୍ଧସ୍ସାସୋ ପିତରା ସଦ୍ଧିଂ ପଟିସନ୍ଥାରମକାସି –

୨୩୮୭।

‘‘କଚ୍ଚି ନୁ ତାତ କୁସଲଂ, କଚ୍ଚି ତାତ ଅନାମୟଂ;

କଚ୍ଚି ନୁ ତାତ ମେ ମାତୁ, ଚକ୍ଖୁ ନ ପରିହାୟତୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଚକ୍ଖୁ ନ ପରିହାୟତୀତି ପୁତ୍ତସୋକେନ ରୋଦନ୍ତିୟା ଚକ୍ଖୁ ନ ପରିହାୟତୀତି।

ରାଜା ଆହ –

୨୩୮୮।

‘‘କୁସଲଞ୍ଚେୱ ମେ ପୁତ୍ତ, ଅଥୋ ପୁତ୍ତ ଅନାମୟଂ;

ଅଥୋ ଚ ପୁତ୍ତ ତେ ମାତୁ, ଚକ୍ଖୁ ନ ପରିହାୟତୀ’’ତି।

ବୋଧିସତ୍ତୋ ଆହ –

୨୩୮୯।

‘‘କଚ୍ଚି ଅରୋଗଂ ଯୋଗ୍ଗଂ ତେ, କଚ୍ଚି ୱହତି ୱାହନଂ;

କଚ୍ଚି ଫୀତୋ ଜନପଦୋ, କଚ୍ଚି ୱୁଟ୍ଠି ନ ଛିଜ୍ଜତୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ୱୁଟ୍ଠୀତି ୱୁଟ୍ଠିଧାରା।

ରାଜା ଆହ –

୨୩୯୦।

‘‘ଅଥୋ ଅରୋଗଂ ଯୋଗ୍ଗଂ ମେ, ଅଥୋ ୱହତି ୱାହନଂ;

ଅଥୋ ଫୀତୋ ଜନପଦୋ, ଅଥୋ ୱୁଟ୍ଠି ନ ଛିଜ୍ଜତୀ’’ତି।

ଏୱଂ ତେସଂ ସଲ୍ଲପନ୍ତାନଞ୍ଞେୱ ଫୁସ୍ସତୀ ଦେୱୀ ‘‘ଇଦାନି ସୋକଂ ତନୁକଂ କତ୍ୱା ନିସିନ୍ନା ଭୱିସ୍ସନ୍ତୀ’’ତି ସଲ୍ଲକ୍ଖେତ୍ୱା ମହାପରିୱାରେନ ସଦ୍ଧିଂ ପୁତ୍ତସ୍ସ ସନ୍ତିକଂ ଅଗମାସି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୨୩୯୧।

‘‘ଇଚ୍ଚେୱଂ ମନ୍ତଯନ୍ତାନଂ, ମାତା ନେସଂ ଅଦିସ୍ସଥ;

ରାଜପୁତ୍ତୀ ଗିରିଦ୍ୱାରେ, ପତ୍ତିକା ଅନୁପାହନା।

୨୩୯୨।

‘‘ତଞ୍ଚ ଦିସ୍ୱାନ ଆଯନ୍ତିଂ, ମାତରଂ ପୁତ୍ତଗିଦ୍ଧିନିଂ;

ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ଚ ମଦ୍ଦୀ ଚ, ପଚ୍ଚୁଗ୍ଗନ୍ତ୍ୱା ଅୱନ୍ଦିସୁଂ।

୨୩୯୩।

‘‘ମଦ୍ଦୀ ଚ ସିରସା ପାଦେ, ସସ୍ସୁଯା ଅଭିୱାଦଯି;

ମଦ୍ଦୀ ଅହଞ୍ହି ତେ ଅଯ୍ୟେ, ପାଦେ ୱନ୍ଦାମି ତେ ସୁଣ୍ହୋ’’ତି।

ତେସଂ ଫୁସ୍ସତିଦେୱିଂ ୱନ୍ଦିତ୍ୱା ଠିତକାଲେ ପୁତ୍ତକା କୁମାରକୁମାରିକାହି ପରିୱୁତା ଆଗମିଂସୁ। ମଦ୍ଦୀ ଚ ତେସଂ ଆଗମନମଗ୍ଗଂ ଓଲୋକେନ୍ତୀଯେୱ ଅଟ୍ଠାସି। ସା ତେ ସୋତ୍ଥିନା ଆଗଚ୍ଛନ୍ତେ ଦିସ୍ୱା ସକଭାୱେନ ସଣ୍ଠାତୁଂ ଅସକ୍କୋନ୍ତୀ ତରୁଣୱଚ୍ଛା ୱିଯ ଗାୱୀ ପରିଦେୱମାନା ତତୋ ପାଯାସି। ତେପି ତଂ ଦିସ୍ୱା ପରିଦେୱନ୍ତା ମାତରାଭିମୁଖାୱ ପଧାୱିଂସୁ। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୨୩୯୪।

‘‘ମଦ୍ଦିଞ୍ଚ ପୁତ୍ତକା ଦିସ୍ୱା, ଦୂରତୋ ସୋତ୍ଥିମାଗତା;

କନ୍ଦନ୍ତା ମଭିଧାୱିଂସୁ, ୱଚ୍ଛବାଲାୱ ମାତରଂ।

୨୩୯୫।

‘‘ମଦ୍ଦୀ ଚ ପୁତ୍ତକେ ଦିସ୍ୱା, ଦୂରତୋ ସୋତ୍ଥିମାଗତେ;

ୱାରୁଣୀୱ ପୱେଧେନ୍ତୀ, ଥନଧାରାଭିସିଞ୍ଚଥା’’ତି।

ତତ୍ଥ କନ୍ଦନ୍ତା ମଭିଧାୱିଂସୂତି କନ୍ଦନ୍ତା ଅଭିଧାୱିଂସୁ। ୱାରୁଣୀୱାତି ଯକ୍ଖାୱିଟ୍ଠା ଇକ୍ଖଣିକା ୱିଯ ପୱେଧମାନା ଥନଧାରା ଅଭିସିଞ୍ଚଥାତି।

ସା କିର ମହାସଦ୍ଦେନ ପରିଦେୱିତ୍ୱା କମ୍ପମାନା ୱିସଞ୍ଞୀ ହୁତ୍ୱା ଦୀଘତୋ ପଥୱିଯଂ ପତି। କୁମାରାପି ୱେଗେନାଗନ୍ତ୍ୱା ୱିସଞ୍ଞିନୋ ହୁତ୍ୱା ମାତୁ ଉପରିଯେୱ ପତିଂସୁ। ତସ୍ମିଂ ଖଣେ ତସ୍ସା ଦ୍ୱୀହି ଥନେହି ଦ୍ୱେ ଖୀରଧାରା ନିକ୍ଖମିତ୍ୱା ତେସଂ ମୁଖେଯେୱ ପୱିସିଂସୁ। ସଚେ କିର ଏତ୍ତକୋ ଅସ୍ସାସୋ ନାଭୱିସ୍ସ, ଦ୍ୱେ କୁମାରା ସୁକ୍ଖହଦଯା ହୁତ୍ୱା ଅଦ୍ଧା ନସ୍ସିସ୍ସନ୍ତି। ୱେସ୍ସନ୍ତରୋପି ପିଯପୁତ୍ତେ ଦିସ୍ୱା ସୋକଂ ସନ୍ଧାରେତୁଂ ଅସକ୍କୋନ୍ତୋ ୱିସଞ୍ଞୀ ହୁତ୍ୱା ତତ୍ଥେୱ ପତି। ମାତାପିତରୋପିସ୍ସ ୱିସଞ୍ଞିନୋ ହୁତ୍ୱା ତତ୍ଥେୱ ପତିଂସୁ, ତଥା ସହଜାତା ସଟ୍ଠିସହସ୍ସା ଅମଚ୍ଚା। ତଂ କାରୁଞ୍ଞଂ ପସ୍ସନ୍ତେସୁ ଏକୋପି ସକଭାୱେନ ସଣ୍ଠାତୁଂ ନାସକ୍ଖି। ସକଲଂ ଅସ୍ସମପଦଂ ଯୁଗନ୍ତୱାତେନ ପମଦ୍ଦିତଂ ୱିଯ ସାଲୱନଂ ଅହୋସି। ତସ୍ମିଂ ଖଣେ ପବ୍ବତା ନଦିଂସୁ, ମହାପଥୱୀ କମ୍ପି, ମହାସମୁଦ୍ଦୋ ସଙ୍ଖୁଭି, ସିନେରୁ ଗିରିରାଜା ଓନମି। ଛ କାମାୱଚରଦେୱଲୋକା ଏକକୋଲାହଲା ଅହେସୁଂ।

ସକ୍କୋ ଦେୱରାଜା ‘‘ଛ ଖତ୍ତିଯା ସପରିସା ୱିସଞ୍ଞିନୋ ଜାତା, ତେସୁ ଏକୋପି ଉଟ୍ଠାଯ କସ୍ସଚି ସରୀରେ ଉଦକଂ ସିଞ୍ଚିତୁଂ ସମତ୍ଥୋ ନାମ ନତ୍ଥି, ଅହଂ ଦାନି ଇମେସଂ ପୋକ୍ଖରୱସ୍ସଂ ୱସ୍ସାପେସ୍ସାମୀ’’ତି ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ଛଖତ୍ତିଯସମାଗମେ ପୋକ୍ଖରୱସ୍ସଂ ୱସ୍ସାପେସି। ତତ୍ଥ ଯେ ତେମିତୁକାମା, ତେ ତେମେନ୍ତି, ଅତେମିତୁକାମାନଂ ଉପରି ଏକବିନ୍ଦୁମତ୍ତମ୍ପି ନ ପତତି, ପଦୁମପତ୍ତତୋ ଉଦକଂ ୱିଯ ନିୱତ୍ତିତ୍ୱା ଗଚ୍ଛତି। ଇତି ପୋକ୍ଖରୱନେ ପତିତଂ ୱସ୍ସଂ ୱିଯ ତଂ ୱସ୍ସଂ ଅହୋସି। ଛ ଖତ୍ତିଯା ଅସ୍ସାସଂ ପଟିଲଭିଂସୁ। ମହାଜନୋ ତମ୍ପି ଦିସ୍ୱା ‘‘ଅହୋ ଅଚ୍ଛରିଯଂ, ଅହୋ ଅବ୍ଭୁତଂ ଏୱରୂପେ ଞାତିସମାଗମେ ପୋକ୍ଖରୱସ୍ସଂ ୱସ୍ସି, ମହାପଥୱୀ କମ୍ପୀ’’ତି ଅଚ୍ଛରିଯଂ ପୱେଦେସି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୨୩୯୬।

‘‘ସମାଗତାନଂ ଞାତୀନଂ, ମହାଘୋସୋ ଅଜାଯଥ;

ପବ୍ବତା ସମନାଦିଂସୁ, ମହୀ ପକମ୍ପିତା ଅହୁ।

୨୩୯୭।

‘‘ୱୁଟ୍ଠିଧାରଂ ପୱତ୍ତେନ୍ତୋ, ଦେୱୋ ପାୱସ୍ସି ତାୱଦେ;

ଅଥ ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ରାଜା, ଞାତୀହି ସମଗଚ୍ଛଥ।

୨୩୯୮।

‘‘ନତ୍ତାରୋ ସୁଣିସା ପୁତ୍ତୋ, ରାଜା ଦେୱୀ ଚ ଏକତୋ;

ଯଦା ସମାଗତା ଆସୁଂ, ତଦାସି ଲୋମହଂସନଂ।

୨୩୯୯।

‘‘ପଞ୍ଜଲିକା ତସ୍ସ ଯାଚନ୍ତି, ରୋଦନ୍ତା ଭେରୱେ ୱନେ;

ୱେସ୍ସନ୍ତରଞ୍ଚ ମଦ୍ଦିଞ୍ଚ, ସବ୍ବେ ରଟ୍ଠା ସମାଗତା;

ତ୍ୱଂ ନୋସି ଇସ୍ସରୋ ରାଜା, ରଜ୍ଜଂ କାରେଥ ନୋ ଉଭୋ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଘୋସୋତି କାରୁଞ୍ଞଘୋସୋ। ପଞ୍ଜଲିକାତି ସବ୍ବେ ନାଗରା ଚେୱ ନେଗମା ଚ ଜାନପଦା ଚ ପଗ୍ଗହିତଞ୍ଜଲିକା ହୁତ୍ୱା। ତସ୍ସ ଯାଚନ୍ତୀତି ତସ୍ସ

ପାଦେସୁ ପତିତ୍ୱା ରୋଦିତ୍ୱା କନ୍ଦିତ୍ୱା ‘‘ଦେୱ, ତ୍ୱଂ ନୋ ସାମି ଇସ୍ସରୋ, ପିତା ତେ ଇଧେୱ ଅଭିସିଞ୍ଚିତ୍ୱା ନଗରଂ ନେତୁକାମୋ, କୁଲସନ୍ତକଂ ସେତଚ୍ଛତ୍ତଂ ପଟିଚ୍ଛଥା’’ତି ଯାଚିଂସୁ।

ଛଖତ୍ତିୟକମ୍ମୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

ନଗରକଣ୍ଡୱଣ୍ଣନା

ତଂ ସୁତ୍ୱା ମହାସତ୍ତୋ ପିତରା ସଦ୍ଧିଂ ସଲ୍ଲପନ୍ତୋ ଇମଂ ଗାଥମାହ –

୨୪୦୦।

‘‘ଧମ୍ମେନ ରଜ୍ଜଂ କାରେନ୍ତଂ, ରଟ୍ଠା ପବ୍ବାଜୟିତ୍ଥ ମଂ;

ତ୍ୱଞ୍ଚ ଜାନପଦା ଚେୱ, ନେଗମା ଚ ସମାଗତା’’ତି।

ତତୋ ରାଜା ପୁତ୍ତଂ ଅତ୍ତନୋ ଦୋସଂ ଖମାପେନ୍ତୋ ଆହ –

୨୪୦୧।

‘‘ଦୁକ୍କଟଞ୍ଚ ହି ନୋ ପୁତ୍ତ, ଭୂନହଚ୍ଚଂ କତଂ ମୟା;

ଯୋହଂ ସିୱୀନଂ ୱଚନା, ପବ୍ବାଜେସିମଦୂସକ’’ନ୍ତି।

ଇମଂ ଗାଥଂ ୱତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ଦୁକ୍ଖହରଣତ୍ଥଂ ପୁତ୍ତଂ ଯାଚନ୍ତୋ ଇତରଂ ଗାଥମାହ –

୨୪୦୨।

‘‘ଯେନ କେନଚି ୱଣ୍ଣେନ, ପିତୁ ଦୁକ୍ଖଂ ଉଦବ୍ବହେ;

ମାତୁ ଭଗିନିୟା ଚାପି, ଅପି ପାଣେହି ଅତ୍ତନୋ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଉଦବ୍ବହେତି ହରେୟ୍ୟ। ଅପି ପାଣେହୀତି ତାତ ପୁତ୍ତେନ ନାମ ଜୀୱିତଂ ପରିଚ୍ଚଜିତ୍ୱାପି ମାତାପିତୂନଂ ସୋକଦୁକ୍ଖଂ ହରିତବ୍ବଂ, ତସ୍ମା ମମ ଦୋସଂ ହଦଯେ ଅକତ୍ୱା ମମ ୱଚନଂ କରୋହି, ଇମଂ ଇସିଲିଙ୍ଗଂ ହାରେତ୍ୱା ରାଜୱେସଂ ଗଣ୍ହ ତାତାତି ଇମିନା କିର ନଂ ଅଧିପ୍ପାଯେନେୱମାହ।

ବୋଧିସତ୍ତୋ ରଜ୍ଜଂ କାରେତୁକାମୋପି ‘‘ଏତ୍ତକେ ପନ ଅକଥିତେ ଗରୁକଂ ନାମ ନ ହୋତୀ’’ତି କଥେସି। ମହାସତ୍ତୋ ‘‘ସାଧୂ’’ତି ସମ୍ପଟିଚ୍ଛି। ଅଥସ୍ସ ଅଧିୱାସନଂ ୱିଦିତ୍ୱା ସହଜାତା ସଟ୍ଠିସହସ୍ସା ଅମଚ୍ଚା ‘‘ନହାନକାଲୋ ମହାରାଜ, ରଜୋଜଲ୍ଲଂ ପୱାହୟା’’ତି ୱଦିଂସୁ। ଅଥ ନେ ମହାସତ୍ତୋ ‘‘ଥୋକଂ ଅଧିୱାସେଥା’’ତି ୱତ୍ୱା ପଣ୍ଣସାଲଂ ପୱିସିତ୍ୱା ଇସିଭଣ୍ଡଂ ଓମୁଞ୍ଚିତ୍ୱା ପଟିସାମେତ୍ୱା ସଙ୍ଖୱଣ୍ଣସାଟକଂ ନିୱାସେତ୍ୱା ପଣ୍ଣସାଲତୋ ନିକ୍ଖମିତ୍ୱା ‘‘ଇଦଂ ମୟା ନୱ ମାସେ ଅଡ୍ଢମାସଞ୍ଚ ୱସନ୍ତେନ ସମଣଧମ୍ମସ୍ସ କତଟ୍ଠାନଂ, ପାରମୀକୂଟଂ ଗଣ୍ହନ୍ତେନ ମୟା ଦାନଂ ଦତ୍ୱା ମହାପଥୱିୟା କମ୍ପାପିତଟ୍ଠାନ’’ନ୍ତି ପଣ୍ଣସାଲଂ ତିକ୍ଖତ୍ତୁଂ ପଦକ୍ଖିଣଂ କତ୍ୱା ପଞ୍ଚପତିଟ୍ଠିତେନ ୱନ୍ଦିତ୍ୱା ଅଟ୍ଠାସି। ଅଥସ୍ସ କପ୍ପକାଦୟୋ କେସମସ୍ସୁକମ୍ମାଦୀନି କରିଂସୁ। ତମେନଂ ସବ୍ବାଭରଣଭୂସିତଂ ଦେୱରାଜାନମିୱ ୱିରୋଚମାନଂ ରଜ୍ଜେ ଅଭିସିଞ୍ଚିଂସୁ। ତେନ ୱୁତ୍ତଂ –

୨୪୦୩।

‘‘ତତୋ ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ରାଜା, ରଜୋଜଲ୍ଲଂ ପୱାହୟି;

ରଜୋଜଲ୍ଲଂ ପୱାହେତ୍ୱା, ସଙ୍ଖୱଣ୍ଣଂ ଅଧାରୟୀ’’ତି।

ତତ୍ଥ ପଞ୍ଚାହଯୀତି ହାରେସି, ହାରେତ୍ୱା ଚ ପନ ରାଜୱେସଂ ଗଣ୍ହୀତି ଅତ୍ଥୋ।

ଅଥସ୍ସ ଯସୋ ମହା ଅହୋସି। ଓଲୋକିତଓଲୋକିତଟ୍ଠାନଂ କମ୍ପତି, ମୁଖମଙ୍ଗଲିକା ମୁଖମଙ୍ଗଲାନି ଘୋସଯିଂସୁ, ସଜ୍ଜତୂରିଯାନି ପଗ୍ଗଣ୍ହିଂସୁ, ମହାସମୁଦ୍ଦକୁଚ୍ଛିଯଂ ମେଘଗଜ୍ଜିତଘୋସୋ ୱିଯ ତୂରିଯଘୋସୋ ଅହୋସି। ହତ୍ଥିରତନଂ ଅଲଙ୍କରିତ୍ୱା ଉପାନଯିଂସୁ। ସୋ ଖଗ୍ଗରତନଂ ବନ୍ଧିତ୍ୱା ହତ୍ଥିରତନଂ ଅଭିରୁହି। ତାୱଦେୱ ନଂ ସହଜାତା ସଟ୍ଠିସହସ୍ସା ଅମଚ୍ଚା ସଜ୍ଜାଲଙ୍କାରପ୍ପଟିମଣ୍ଡିତା ପରିୱାରଯିଂସୁ, ସଜ୍ଜକଞ୍ଞାଯୋ ମଦ୍ଦିଦେୱିମ୍ପି ନହାପେତ୍ୱା ଅଲଙ୍କରିତ୍ୱା ଅଭିସିଞ୍ଚିଂସୁ। ସୀସେ ଚ ପନସ୍ସା ଅଭିସେକୋଦକଂ ଅଭିସିଞ୍ଚମାନା ''ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ତଂ ପାଲେତୂ''ତିଆଦୀନି ମଙ୍ଗଲାନି ୱଦିଂସୁ। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୨୪୦୪।

''ସୀସଂ ନ୍ହାତୋ ସୁଚିୱତ୍ଥୋ, ସଜ୍ଜାଭରଣଭୂସିତୋ;

ପଚ୍ଚଯଂ ନାଗମାରୁଯ୍ହ, ଖଗ୍ଗଂ ବନ୍ଧି ପରନ୍ତପଂ।

୨୪୦୫।

''ତତୋ ସଟ୍ଠିସହସ୍ସାନି, ଯୋଧିନୋ ଚାରୁଦସ୍ସନା;

ସହଜାତା ପକିରିଂସୁ, ନନ୍ଦଯନ୍ତା ରଥେସଭଂ।

୨୪୦୬।

''ତତୋ ମଦ୍ଦିମ୍ପି ନ୍ହାପେସୁଂ, ସିୱିକଞ୍ଞା ସମାଗତା;

ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ତଂ ପାଲେତୁ, ଜାଲୀ କଣ୍ହାଜିନା ଚୁଭୋ;

ଅଥୋପି ତଂ ମହାରାଜା, ସଞ୍ଜଯୋ ଅଭିରକ୍ଖତୂ''ତି।

ତତ୍ଥ ପଚ୍ଚଯଂ ନାଗମାରୁଯ୍ହାତି ତଂ ଅତ୍ତନୋ ଜାତଦିୱସେ ଉପ୍ପନ୍ନଂ ହତ୍ଥିନାଗଂ। ପରନ୍ତପନ୍ତି ଅମିତ୍ତତାପନଂ। ପକିରିଂସୂତି ପରିୱାରଯିଂସୁ। ନନ୍ଦଯନ୍ତାତି ତୋସେନ୍ତା। ସିୱିକଞ୍ଞାତି ସିୱିରଞ୍ଞୋ ପଜାପତିଯୋ ସନ୍ନିପତିତ୍ୱା ଗନ୍ଧୋଦକେନ ନ୍ହାପେସୁଂ। ଜାଲୀ କଣ୍ହାଜିନା ଚୁଭୋତି ଇମେ ତେ ପୁତ୍ତାପି ମାତରଂ ରକ୍ଖନ୍ତୂତି।

୨୪୦୭।

''ଇଦଞ୍ଚ ପଚ୍ଚଯଂ ଲଦ୍ଧା, ପୁବ୍ବେ ସଂକ୍ଲେସମତ୍ତନୋ;

ଆନନ୍ଦିଯଂ ଆଚରିଂସୁ, ରମଣୀଯେ ଗିରିବ୍ବଜେ।

୨୪୦୮।

''ଇଦଞ୍ଚ ପଚ୍ଚଯଂ ଲଦ୍ଧା, ପୁବ୍ବେ ସଂକ୍ଲେସମତ୍ତନୋ;

ଆନନ୍ଦି ୱିତ୍ତା ସୁମନା, ପୁତ୍ତେ ସଙ୍ଗମ୍ମ ଲକ୍ଖଣା।

୨୪୦୯।

‘‘ଇଦଞ୍ଚ ପଚ୍ଚଯଂ ଲଦ୍ଧା, ପୁବ୍ବେ ସଂକ୍ଲେସମତ୍ତନୋ;

ଆନନ୍ଦି ୱିତ୍ତା ପତୀତା, ସହ ପୁତ୍ତେହି ଲକ୍ଖଣା’’ତି।

ତତ୍ଥ ଇଦଞ୍ଚ ପଚ୍ଚଯଂ ଲଦ୍ଧାତି ଭିକ୍ଖୱେ, ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ମଦ୍ଦୀ ଚ ଇଦଞ୍ଚ ପଚ୍ଚଯଂ ଲଦ୍ଧା ଇମଂ ପତିଟ୍ଠଂ ଲଭିତ୍ୱା, ରଜ୍ଜେ ପତିଟ୍ଠହିତ୍ୱାତି ଅତ୍ଥୋ। ପୁବ୍ବେତି ଇତୋ ପୁବ୍ବେ ଅତ୍ତନୋ ୱନୱାସସଂକ୍ଲେସଞ୍ଚ ଅନୁସ୍ସରିତ୍ୱା। ଆନନ୍ଦିଯଂ ଆଚରିଂସୁ, ରମଣୀଯେ ଗିରିବ୍ବଜେତି ରମଣୀଯେ ୱଙ୍କଗିରିକୁଚ୍ଛିମ୍ହି ‘‘ୱେସ୍ସନ୍ତରସ୍ସ ରଞ୍ଞୋ ଆଣା’’ତି କଞ୍ଚନଲତାୱିନଦ୍ଧଂ ଆନନ୍ଦଭେରିଂ ଚରାପେତ୍ୱା ଆନନ୍ଦଛଣଂ ଆଚରିଂସୁ। ଆନନ୍ଦି ୱିତ୍ତା ସୁମନାତି ଲକ୍ଖଣସମ୍ପନ୍ନା ମଦ୍ଦୀ ପୁତ୍ତେ ସଙ୍ଗମ୍ମ ସମ୍ପାପୁଣିତ୍ୱା ୱିତ୍ତା ସୁମନା ହୁତ୍ୱା ଅତିୱିଯ ନନ୍ଦୀତି ଅତ୍ଥୋ। ପତୀତାତି ସୋମନସ୍ସା ହୁତ୍ୱା।

ଏୱଂ ପତୀତା ହୁତ୍ୱା ଚ ପନ ପୁତ୍ତେ ଆହ –

୨୪୧୦।

‘‘ଏକଭତ୍ତା ପୁରେ ଆସିଂ, ନିଚ୍ଚଂ ଥଣ୍ଡିଲସାଯିନୀ;

ଇତି ମେତଂ ୱତଂ ଆସି, ତୁମ୍ହଂ କାମା ହି ପୁତ୍ତକା।

୨୪୧୧।

‘‘ତଂ ମେ ୱତଂ ସମିଦ୍ଧଜ୍ଜ, ତୁମ୍ହେ ସଙ୍ଗମ୍ମ ପୁତ୍ତକା;

ମାତୁଜମ୍ପି ତଂ ପାଲେତୁ, ପିତୁଜମ୍ପି ଚ ପୁତ୍ତକ;

ଅଥୋପି ତଂ ମହାରାଜା, ସଞ୍ଜଯୋ ଅଭିରକ୍ଖତୁ।

୨୪୧୨।

‘‘ଯଂ କିଞ୍ଚିତ୍ଥି କତଂ ପୁଞ୍ଞଂ, ମଯ୍ହଞ୍ଚେୱ ପିତୁଚ୍ଚ ତେ;

ସବ୍ବେନ ତେନ କୁସଲେନ, ଅଜରୋ ଅମରୋ ଭୱା’’ତି।

ତତ୍ଥ ତୁମ୍ହଂ କାମା ହି ପୁତ୍ତକାତି ପୁତ୍ତକା ଅହଂ ତୁମ୍ହାକଂ କାମା ତୁମ୍ହେ ପତ୍ଥଯମାନା ପୁରେ ତୁମ୍ହେସୁ ବ୍ରାହ୍ମଣେନ ନୀତେସୁ ଏକଭତ୍ତଂ ଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ଭୂମିଯଂ ସଯିଂ, ଇତି ମେ ତୁମ୍ହାକଂ କାମା ଏତଂ ୱତଂ ଆସୀତି ୱଦତି। ସମିଦ୍ଧଜ୍ଜାତି ତଂ ମେ ୱତଂ ଅଜ୍ଜ ସମିଦ୍ଧଂ। ମାତୁଜମ୍ପି ତଂ ପାଲେତୁ, ପିତୁଜମ୍ପି ଚ ପୁତ୍ତକାତି ପୁତ୍ତଜାଲି ତଂ ମାତୁଜାତଂ ସୋମନସ୍ସମ୍ପି ପିତୁଜାତଂ ସୋମନସ୍ସମ୍ପି ପାଲେତୁ, ମାତାପିତୂନଂ ସନ୍ତକଂ ପୁଞ୍ଞଂ ତଂ ପାଲେତୂତି ଅତ୍ଥୋ। ତେନେୱାହ ‘‘ଯଂ କିଞ୍ଚିତ୍ଥି କତଂ ପୁଞ୍ଞ’’ନ୍ତି।

ଫୁସ୍ସତୀପି ଦେୱୀ ‘‘ଇତୋ ପଟ୍ଠାଯ ମମ ସୁଣ୍ହା ଇମାନେୱ ୱତ୍ଥାନି ନିୱାସେତୁ, ଇମାନି ଆଭରଣାନି ଧାରେତୂ’’ତି ସୁୱଣ୍ଣସମୁଗ୍ଗେ ପୂରେତ୍ୱା ପହିଣି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୨୪୧୩।

‘‘କପ୍ପାସିକଞ୍ଚ କୋସେଯ୍ୟଂ, ଖୋମକୋଟୁମ୍ବରାନି ଚ;

ସସ୍ସୁ ସୁଣ୍ହାଯ ପାହେସି, ଯେହି ମଦ୍ଦୀ ଅସୋଭଥ।

୨୪୧୪।

‘‘ତତୋ ହେମଞ୍ଚ କାୟୂରଂ, ଗୀୱେୟ୍ୟଂ ରତନାମଯଂ;

ସସ୍ସୁ ସୁଣ୍ହାଯ ପାହେସି, ଯେହି ମଦ୍ଦୀ ଅସୋଭଥ।

୨୪୧୫।

‘‘ତତୋ ହେମଞ୍ଚ କାୟୂରଂ, ଅଙ୍ଗଦଂ ମଣିମେଖଲଂ;

ସସ୍ସୁ ସୁଣ୍ହାଯ ପାହେସି, ଯେହି ମଦ୍ଦୀ ଅସୋଭଥ।

୨୪୧୬।

‘‘ଉଣ୍ଣତଂ ମୁଖଫୁଲ୍ଲଞ୍ଚ, ନାନାରତ୍ତେ ଚ ମାଣିକେ;

ସସ୍ସୁ ସୁଣ୍ହାଯ ପାହେସି, ଯେହି ମଦ୍ଦୀ ଅସୋଭଥ।

୨୪୧୭।

‘‘ଉଗ୍ଗତ୍ଥନଂ ଗିଙ୍ଗମକଂ, ମେଖଲଂ ପାଟିପାଦକଂ;

ସସ୍ସୁ ସୁଣ୍ହାଯ ପାହେସି, ଯେହି ମଦ୍ଦୀ ଅସୋଭଥ।

୨୪୧୮।

‘‘ସୁତ୍ତଞ୍ଚ ସୁତ୍ତୱଜ୍ଜଞ୍ଚ, ଉପନିଜ୍ଝାଯ ସେୟ୍ୟସି;

ଅସୋଭଥ ରାଜପୁତ୍ତୀ, ଦେୱକଞ୍ଞାୱ ନନ୍ଦନେ।

୨୪୧୯।

‘‘ସୀସଂ ନ୍ହାତା ସୁଚିୱତ୍ଥା, ସବ୍ବାଲଙ୍କାରଭୂସିତା;

ଅସୋଭଥ ରାଜପୁତ୍ତୀ, ତାୱତିଂସେୱ ଅଚ୍ଛରା।

୨୪୨୦।

‘‘କଦଲୀୱ ୱାତଚ୍ଛୁପିତା, ଜାତା ଚିତ୍ତଲତାୱନେ;

ଅନ୍ତାୱରଣସମ୍ପନ୍ନା, ରାଜପୁତ୍ତୀ ଅସୋଭଥ।

୨୪୨୧।

‘‘ସକୁଣୀ ମାନୁସିନୀୱ, ଜାତା ଚିତ୍ତପତ୍ତା ପତୀ;

ନିଗ୍ରୋଧପକ୍କବିମ୍ବୋଟ୍ଠୀ, ରାଜପୁତ୍ତୀ ଅସୋଭଥା’’ତି।

ତତ୍ଥ ହେମଞ୍ଚ କାୟୂରନ୍ତି ସୁୱଣ୍ଣମଯଂ ୱନଖଜ୍ଜୂରିଫଲସଣ୍ଠାନଂ ଗୀୱାପସାଧନମେୱ। ରତନମଯନ୍ତି ଅପରମ୍ପି ରତନମଯଂ ଗୀୱେଯ୍ୟଂ। ଅଙ୍ଗଦଂ ମଣିମେଖଲନ୍ତି ଅଙ୍ଗଦାଭରଣଞ୍ଚ ମଣିମଯମେଖଲଞ୍ଚ। ଉଣ୍ଣତନ୍ତି ଏକଂ ନଲାଟପସାଧନଂ। ମୁଖଫୁଲ୍ଲନ୍ତି ନଲାଟନ୍ତେ ତିଲକମାଲାଭରଣଂ। ନାନାରତ୍ତେତି ନାନାୱଣ୍ଣେ। ମାଣିକେତି ମଣିମଯେ। ଉଗ୍ଗତ୍ଥନଂ ଗିଙ୍ଗମକନ୍ତି ଏତାନିପି ଦ୍ୱେ ଆଭରଣାନି। ମେଖଲନ୍ତି ସୁୱଣ୍ଣରଜତମଯଂ ମେଖଲଂ। ପାଟିପାଦକନ୍ତି ପାଦପସାଧନଂ। ସୁତ୍ତଞ୍ଚ ସୁତ୍ତୱଜ୍ଜଂ ଚାତି ସୁତ୍ତାରୂଳ୍ହଞ୍ଚ ଅସୁତ୍ତାରୂଳ୍ହଞ୍ଚ ପସାଧନଂ। ପାଠଇଯଂ ପନ ‘‘ସୁପ୍ପଞ୍ଚ ସୁପ୍ପୱଜ୍ଜଞ୍ଚା’’ତି ଲିଖିତଂ। ଉପନିଜ୍ଝାଯ ସେଯ୍ୟସୀତି ଏତଂ ସୁତ୍ତାରୂଳ୍ହଞ୍ଚ ଅସୁତ୍ତାରୂଳ୍ହଞ୍ଚ ଆଭରଣଂ ତଂ ତଂ ଉନଟ୍ଠାନଂ ଓଲୋକେତ୍ୱା ଅଲଙ୍କରିତ୍ୱା ଠିତା ସେଯ୍ୟସୀ ଉତ୍ତମରୂପଧରା ମଦ୍ଦୀ ଦେୱକଞ୍ଞାୱ ନନ୍ଦନେ ଅସୋଭଥ। ୱାତଚ୍ଛୁପିତାତି ଚିତ୍ତଲତାୱନେ ଜାତା ୱାତସମ୍ଫୁଟ୍ଠା ସୁୱଣ୍ଣକଦଲୀ ୱିଯ ତଂ ଦିୱସଂ ସା ୱିଜମ୍ଭମାନା ଅସୋଭଥ । ଦନ୍ତାୱରଣସମ୍ପନ୍ନାତି ବିମ୍ବଫଲସଦିସେହି ରତ୍ତଦନ୍ତାୱରଣେହି ସମନ୍ନାଗତା। ସକୁଣୀ ମାନୁସିନୀୱ, ଜାତା ଚିତ୍ତପତ୍ତା ପତୀତି ଯଥା ମାନୁସିଯା ସରୀରେନ ଜାତା ମାନୁସିନୀ ନାମ ସକୁଣୀ ଚିତ୍ତପତ୍ତା ଆକାସେ ଉପ୍ପତମାନା ପକ୍ଖେ ପସାରେତ୍ୱା ଗଚ୍ଛନ୍ତୀ ସୋଭତି, ଏୱଂ ସା ରତ୍ତୋଟ୍ଠତାଯ ନିଗ୍ରୋଧପକ୍କବିମ୍ବଫଲସଦିସଓଟ୍ଠେହି ଅସୋଭଥ।

ସଟ୍ଠିସହସ୍ସା ଅମଚ୍ଚା ମଦ୍ଦିଂ ଅଭିରୁହନତ୍ଥାଯ ସବ୍ବାଲଙ୍କାରପ୍ପଟିମଣ୍ଡିତଂ ନାତିୱଦ୍ଧଂ ସତ୍ତିସରପହାରକ୍ଖମଂ ଏକଂ ତରୁଣହତ୍ଥିଂ ଉପନାମେସୁଂ। ତେନ ୱୁତ୍ତଂ –

୨୪୨୨।

‘‘ତସ୍ସା ଚ ନାଗମାନେସୁଂ, ନାତିୱଦ୍ଧଂୱ କୁଞ୍ଜରଂ;

ସତ୍ତିକ୍ଖମଂ ସରକ୍ଖମଂ, ଈସାଦନ୍ତଂ ଉରୂଳ୍ହୱଂ।

୨୪୨୩।

‘‘ସା ମଦ୍ଦୀ ନାଗମାରୁହି, ନାତିୱଦ୍ଧଂୱ କୁଞ୍ଜରଂ;

ସତ୍ତିକ୍ଖମଂ ସରକ୍ଖମଂ, ଈସାଦନ୍ତଂ ଉରୂଳ୍ହୱ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ତସ୍ସା ଚାତି ଭିକ୍ଖୱେ, ତସ୍ସାପି ମଦ୍ଦିଯା ସବ୍ବାଲଙ୍କାରପ୍ପଟିମଣ୍ଡିତଂ କତ୍ୱା ନାତିୱଦ୍ଧଂ ସତ୍ତିସରପହାରକ୍ଖମଂ ଏକଂ ତରୁଣହତ୍ଥିଂ ଉପନେସୁଂ। ନାଗମାରୁହୀତି ୱରହତ୍ଥିପିଟ୍ଠିଂ ଅଭିରୁହି।

ଇତି ତେ ଉଭୋପି ମହନ୍ତେନ ଯସେନ ଖନ୍ଧାୱାରଂ ଅଗମଂସୁ। ସଞ୍ଜଯରାଜା ଦ୍ୱାଦସହି ଅକ୍ଖୋଭିଣୀହି ସଦ୍ଧିଂ ମାସମତ୍ତଂ ପବ୍ବତକୀଳଂ ୱନକୀଳଂ କୀଳି। ମହାସତ୍ତସ୍ସ ତେଜେନ ତାୱମହନ୍ତେ ଅରଞ୍ଞେ କୋଚି ୱାଳମିଗୋ ୱା ପକ୍ଖୀ ୱା କଞ୍ଚି ନ ୱିହେଠେସି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୨୪୨୪।

‘‘ସବ୍ବମ୍ହି ତଂ ଅରଞ୍ଞମ୍ହି, ଯାୱନ୍ତେତ୍ଥ ମିଗା ଅହୁଂ;

ୱେସ୍ସନ୍ତରସ୍ସ ତେଜେନ, ନଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ୱିହେଠଯୁଂ।

୨୪୨୫।

‘‘ସବ୍ବମ୍ହି ତଂ ଅରଞ୍ଞମ୍ହି, ଯାୱନ୍ତେତ୍ଥ ଦିଜା ଅହୁଂ;

ୱେସ୍ସନ୍ତରସ୍ସ ତେଜେନ, ନଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ୱିହେଠଯୁଂ।

୨୪୨୬।

‘‘ସଙ୍ଖମ୍ହି ତଂ ଅରଞ୍ଞମ୍ହି, ଯାୱନ୍ତେତ୍ଥ ମିଗା ଅହୁଂ;

ଏକଜ୍ଝଂ ସନ୍ନିପାତିଂସୁ, ୱେସ୍ସନ୍ତରେ ପଯାତମ୍ହି;

ସିୱୀନଂ ରଟ୍ଠୱଡ୍ଢନେ।

୨୪୨୭।

‘‘ସଙ୍ଖମ୍ହି ତଂ ଅରଞ୍ଞମ୍ହି, ଯାୱନ୍ତେତ୍ଥ ଦିଜା ଅହୁଂ;

ଏକଜ୍ଝଂ ସନ୍ନିପାତିଂସୁ, ୱେସ୍ସନ୍ତରେ ପଯାତମ୍ହି;

ସିୱୀନଂ ରଟ୍ଠୱଡ୍ଢନେ।

୨୪୨୮।

‘‘ସଙ୍ଖମ୍ହି ତଂ ଅରଞ୍ଞମ୍ହି, ଯାୱନ୍ତେତ୍ଥ ମିଗା ଅହୁଂ;

ନାସ୍ସୁ ମଞ୍ଜୂ ନିକୂଜିଂସୁ, ୱେସ୍ସନ୍ତରେ ପଯାତମ୍ହି;

ସିୱୀନଂ ରଟ୍ଠୱଡ୍ଢନେ।

୨୪୨୯।

‘‘ସଙ୍ଖମ୍ହି ତଂ ଅରଞ୍ଞମ୍ହି, ଯାୱନ୍ତେତ୍ଥ ଦିଜା ଅହୁଂ;

ନାସ୍ସୁ ମଞ୍ଜୂ ନିକୂଜିଂସୁ, ୱେସ୍ସନ୍ତରେ ପଯାତମ୍ହି;

ସିୱୀନଂ ରଟ୍ଠୱଡ୍ଢନେ’’ତି।

ତତ୍ଥ ଯାୱନ୍ତେତ୍ଥାତି ଯାୱନ୍ତୋ ଏତ୍ଥ। ଏକଜ୍ଝଂ ସନ୍ନିପାତିଂସୂତି ଏକସ୍ମିଂ ଠାନେ ସନ୍ନିପତିଂସୁ, ସନ୍ନିପତିତ୍ୱା ଚ ପନ ‘‘ଇତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଇଦାନି ଅମ୍ହାକଂ ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ଲଜ୍ଜା ୱା ହିରୋତ୍ତପ୍ପଂ ୱା ସଂୱରୋ ୱା ନ ଭୱିସ୍ସତୀ’’ତି ଦୋମନସ୍ସପତ୍ତା ଅହେସୁଂ। ନାସ୍ସୁ ମଞ୍ଜୂ ନିକୂଜିଂସୂତି ମହାସତ୍ତସ୍ସ ୱିଯୋଗଦୁକ୍ଖିତା ମଧୁରଂ ରୱଂ ପୁବ୍ବେ ୱିଯ ନ ରୱିଂସୁ।

ସଞ୍ଜଯନରିନ୍ଦୋ ମାସମତ୍ତଂ ପବ୍ବତକୀଳଂ, ୱନକୀଳଂ କୀଳିତ୍ୱା ସେନାପତିଂ ପକ୍କୋସାପେତ୍ୱା ‘‘ତାତ, ଚିରଂ ନୋ ଅରଞ୍ଞେ ୱୁତ୍ଥଂ, କିଂ ତେ ମମ ପୁତ୍ତସ୍ସ ଗମନମଗ୍ଗୋ ଅଲଙ୍କତୋ’’ତି ପୁଚ୍ଛିତ୍ୱା ‘‘ଆମ, ଦେୱ, କାଲୋ ୱୋ ଗମନାଯା’’ତି ୱୁତ୍ତେ ୱେସ୍ସନ୍ତରସ୍ସ ଆରୋଚାପେତ୍ୱା ସେନଂ ଆଦାଯ ନିକ୍ଖମି। ୱଙ୍କଗିରିକୁଚ୍ଛିତୋ ଯାୱ ଜେତୁତ୍ତରନଗରା ସଟ୍ଠିଯୋଜନଂ ଅଲଙ୍କତମଗ୍ଗଂ ମହାସତ୍ତୋ ମହନ୍ତେନ ପରିୱାରେନ ସଦ୍ଧିଂ ପଟିପଜ୍ଜି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୨୪୩୦।

‘‘ପଟିଯତ୍ତୋ ରାଜମଗ୍ଗୋ, ୱିଚିତ୍ତୋ ପୁପ୍ଫସନ୍ଥତୋ;

ୱସି ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ଯତ୍ଥ, ଯାୱତାୱ ଜେତୁତ୍ତରା।

୨୪୩୧।

‘‘ତତୋ ସଟ୍ଠିସହସ୍ସାନି, ଯୋଧିନୋ ଚାରୁଦସ୍ସନା;

ସମନ୍ତା ପରିକିରିଂସୁ, ୱେସ୍ସନ୍ତରେ ପଯାତମ୍ହି;

ସିୱୀନଂ ରଟ୍ଠୱଡ୍ଢନେ।

୨୪୩୨।

‘‘ଓରୋଧା ଚ କୁମାରା ଚ, ୱେସିଯାନା ଚ ବ୍ରାହ୍ମଣା;

ସମନ୍ତା ପରିକିରିଂସୁ, ୱେସ୍ସନ୍ତରେ ପଯାତମ୍ହି;

ସିୱୀନଂ ରଟ୍ଠୱଡ୍ଢନେ।

୨୪୩୩।

‘‘ହତ୍ଥାରୋହା ଅନୀକଟ୍ଠା, ରଥିକା ପତ୍ତିକାରକା;

ସମନ୍ତା ପରିକିରିଂସୁ, ୱେସ୍ସନ୍ତରେ ପଯାତମ୍ହି;

ସିୱୀନଂ ରଟ୍ଠୱଡ୍ଢନେ।

୨୪୩୪।

‘‘ସମାଗତା ଜାନପଦା, ନେଗମା ଚ ସମାଗତା;

ସମନ୍ତା ପରିକିରିଂସୁ, ୱେସ୍ସନ୍ତରେ ପଯାତମ୍ହି;

ସିୱୀନଂ ରଟ୍ଠୱଡ୍ଢନେ।

୨୪୩୫।

‘‘କରୋଟିଯା ଚମ୍ମଧରା, ଇଲ୍ଲୀହତ୍ଥା ସୁୱମ୍ମିନୋ;

ପୁରତୋ ପଟିପଜ୍ଜିଂସୁ, ୱେସ୍ସନ୍ତରେ ପଯାତମ୍ହି;

ସିୱୀନଂ ରଟ୍ଠୱଡ୍ଢନେ’’ତି।

ତତ୍ଥ ପଟିଯତ୍ତୋତି ୱିସାଖାପୁଣ୍ଣମପୂଜାକାଲେ ୱିଯ ଅଲଙ୍କତୋ। ୱିଚିତ୍ତୋତି କଦଲିପୁଣ୍ଣଘଟଧଜପଟାକାଦୀହି ୱିଚିତ୍ତୋ। ପୁପ୍ଫସନ୍ଥତୋତି ଲାଜାପଞ୍ଚମକେହି ପୁପ୍ଫେହି ସନ୍ଥତୋ। ଯତ୍ଥାତି ଯସ୍ମିଂ ୱଙ୍କପବ୍ବତେ ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ୱସତି, ତତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଯାୱ ଜେତୁତ୍ତରନଗରା ନିରନ୍ତରଂ ଅଲଙ୍କତପଟିଯତ୍ତୋୱ। କରୋଟିଯାତି ସୀସକରୋଟୀତି ଲଦ୍ଧନାମାଯ ସୀସେ ପଟିମୁକ୍କକରୋଟିକା ଯୋଧା। ଚମ୍ମଧରାତି କଣ୍ଡୱାରଣଚମ୍ମଧରା। ସୁୱମ୍ମିନୋତି ୱିଚିତ୍ରାହି ଜାଲିକାହି ସୁଟ୍ଠୁ ୱମ୍ମିକା। ପୁରତୋ ପଟିପଜ୍ଜିଂସୂତି ମତ୍ତହତ୍ଥୀସୁପି ଆଗଚ୍ଛନ୍ତେସୁ ଅନିୱତ୍ତିନୋ ସୂରଯୋଧା ରଞ୍ଞୋ ୱେସ୍ସନ୍ତରସ୍ସ ପୁରତୋ ପଟିପଜ୍ଜିଂସୁ।

ରାଜା ସଟ୍ଠିଯୋଜନମଗ୍ଗଂ ଦ୍ୱୀହି ମାସେହି ଅତିକ୍କମ୍ମ ଜେତୁତ୍ତରନଗରଂ ପତ୍ତୋ ଅଲଙ୍କତପଟିଯତ୍ତନଗରଂ ପୱିସିତ୍ୱା ପାସାଦଂ ଅଭିରୁହି। ତମତ୍ଥଂ

ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୨୪୩୬।

‘‘ତେ ପାୱିସୁଂ ପୁରଂ ରମ୍ମଂ, ମହାପାକାରତୋରଣଂ;

ଉପେତଂ ଅନ୍ନପାନେହି, ନଚ୍ଚଗୀତେହି ଚୂଭଯଂ।

୨୪୩୭।

‘‘ୱିତ୍ତା ଜାନପଦା ଆସୁଂ, ନେଗମା ଚ ସମାଗତା;

ଅନୁପ୍ପତ୍ତେ କୁମାରମ୍ହି, ସିୱୀନଂ ରଟ୍ଠୱଡ୍ଢନେ।

୨୪୩୮।

‘‘ଚେଲୁକ୍ଖେପୋ ଅୱତ୍ତିତ୍ଥ, ଆଗତେ ଧନଦାଯକେ;

ନନ୍ଦିଂ ପୱେସି ନଗରେ, ବନ୍ଧନା ମୋକ୍ଖୋ ଅଘୋସଥା’’ତି।

ତତ୍ଥ ମହାପାକାରତୋରଣନ୍ତି ମହନ୍ତେହି ପାକାରେହି ଚ ତୋରଣେହି ଚ ସମନ୍ନାଗତଂ। ନଚ୍ଚଗୀତେହି ଚୂଭଯନ୍ତି ନଚ୍ଚେହି ଚ ଗୀତେହି ଚ ଉଭଯେହି ସମନ୍ନାଗତଂ। ୱିତ୍ତାତି ତୁଟ୍ଠା ସୋମନସ୍ସପ୍ପତ୍ତା। ଆଗତେ ଧନଦାଯକେତି ମହାଜନସ୍ସ ଧନଦାଯକେ ମହାସତ୍ତେ ଆଗତେ। ନନ୍ଦିଂ ପୱେସୀତି ‘‘ୱେସ୍ସନ୍ତରସ୍ସ ମହାରାଜସ୍ସ ଆଣା’’ତି ନଗରେ ନନ୍ଦିଭେରୀ ଚରି। ବନ୍ଧନା ମୋକ୍ଖୋ ଅଘୋସଥାତି ସବ୍ବସତ୍ତାନଂ ବନ୍ଧନା ମୋକ୍ଖୋ ଘୋସିତୋ। ଅନ୍ତମସୋ ବିଳାରଂ ଉପାଦାଯ ୱେସ୍ସନ୍ତରମହାରାଜା ସବ୍ବସତ୍ତେ ବନ୍ଧନା ୱିସ୍ସଜ୍ଜାପେସି।

ସୋ ନଗରଂ ପୱିଟ୍ଠଦିୱସେଯେୱ ପଚ୍ଚୂସକାଲେ ଚିନ୍ତେସି ‘‘ଯେ ୱିଭାତାଯ ରତ୍ତିଯା ମମ ଆଗତଭାୱଂ ସୁତ୍ୱା ଯାଚକା ଆଗମିସ୍ସନ୍ତି, ତେସାହଂ କିଂ ଦସ୍ସାମୀ’’ତି? ତସ୍ମିଂ ଖଣେ ସକ୍କସ୍ସ ଭୱନଂ ଉଣ୍ହାକାରଂ ଦସ୍ସେସି। ସୋ ଆୱଜ୍ଜେନ୍ତୋ ତଂ କାରଣଂ ଞତ୍ୱା ତାୱଦେୱ ରାଜନିୱେସନସ୍ସ ପୁରିମୱତ୍ଥୁଞ୍ଚ ପଚ୍ଛିମୱତ୍ଥୁଞ୍ଚ କଟିପ୍ପମାଣଂ ପୂରେନ୍ତୋ ଘନମେଘୋ ୱିଯ ସତ୍ତରତନୱସ୍ସଂ ୱସ୍ସାପେସି, ସକଲନଗରେ ଜାଣୁପ୍ପମାଣଂ ୱସ୍ସାପେସି। ପୁନଦିୱସେ ମହାସତ୍ତୋ ‘‘ତେସଂ ତେସଂ କୁଲାନଂ ପୁରିମପଚ୍ଛିମୱତ୍ଥୂସୁ ୱୁଟ୍ଠଧନଂ ତେସଂ ତେସଞ୍ଞେୱ ହୋତୂ’’ତି ଦାପେତ୍ୱା ଅୱସେସଂ ଆହରାପେତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ଗେହୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ସଦ୍ଧିଂ ଧନେନ କୋଟ୍ଠାଗାରେସୁ ଓକିରାପେତ୍ୱା ଦାନମୁଖେ ଠପେସି। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଆହ –

୨୪୩୯।

‘‘ଜାତରୂପମଯଂ ୱସ୍ସଂ, ଦେୱୋ ପାୱସ୍ସି ତାୱଦେ;

ୱେସ୍ସନ୍ତରେ ପୱିଟ୍ଠମ୍ହି, ସିୱୀନଂ ରଟ୍ଠୱଡ୍ଢନେ।

୨୪୪୦।

‘‘ତତୋ ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ରାଜା, ଦାନଂ ଦତ୍ୱାନ ଖତ୍ତିଯୋ;

କାଯସ୍ସ ଭେଦା ସପ୍ପଞ୍ଞୋ, ସଗ୍ଗଂ ସୋ ଉପପଜ୍ଜଥା’’ତି।

ତତ୍ଥ ସଗ୍ଗଂ ସୋ ଉପପଜ୍ଜଥାତି ତତୋ ଚୁତୋ ଦୁତିଯଚିତ୍ତେନ ତୁସିତପୁରେ ଉପ୍ପଜ୍ଜୀତି।

ନଗରକଣ୍ଡୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

ସତ୍ଥା ଇମଂ ଗାଥାସହସ୍ସପ୍ପଟିମଣ୍ଡିତଂ ମହାଓ୍ୱେସ୍ସନ୍ତରଧମ୍ମଦେସନଂ ଆହରିତ୍ୱା ଜାତକଂ ସମୋଧାନେସି – ‘‘ତଦା ଜୂଜକୋ ଦେଓ୍ୱଦତ୍ତୋ ଅହୋସି, ଅମିତ୍ତତାପନା ଚିଞ୍ଚମାଣଓ୍ୱିକା, ଚେତପୁତ୍ତୋ ଛନ୍ନୋ, ଅଚ୍ଚୁତତାପସୋ ସାରିପୁତ୍ତୋ, ସକ୍କୋ ଅନୁରୁଦ୍ଧୋ, ସଞ୍ଜଯନରିନ୍ଦୋ ସୁଦ୍ଧୋଦନମହାରାଜା, ଫୁସ୍ସତୀ ଦେଓ୍ୱୀ ସିରିମହାମାଯା, ମଦ୍ଦୀ ଦେଓ୍ୱୀ ରାହୁଲମାତା, ଜାଲିକୁମାରୋ ରାହୁଲୋ, କଣ୍ହାଜିନା ଉପ୍ପଲଓ୍ୱଣ୍ଣା, ସେସପରିସା ବୁଦ୍ଧପରିସା, ମହାଓ୍ୱେସ୍ସନ୍ତରୋ ରାଜା ପନ ଅହମେଓ୍ୱ ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧୋ ଅହୋସି’’ନ୍ତି।

ଓ୍ୱେସ୍ସନ୍ତରଜାତକଓ୍ୱଣ୍ଣନା ଦସମା।

ମହାନିପାତଓ୍ୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

ଜାତକ-ଅଟ୍ଠକଥା ସମତ୍ତା।